

საქართველოს პარლამენტი

ეძღვნება

საქართველოს პირველი
დემოკრატიული რესპუბლიკის
80 წლისთავს

ბუჩხამ უჩუნიძე

ეჩის
ისტორიული
მეხსიერების
ღმერთები

ეროვნული არქივის დოკუმენტური ისტორია და კატალოგები

მხატვარი
ოლღა გორალევიჩი

საქართველოს პარლამენტის საგამომცემლო სამსახური
დაიბეჭდა შ.პ.ს. „არხატის“ სტამბაში

თავი I

ილია ჭავჭავაძის არქივის ნაკვალევზე

ილია ჭავჭავაძე ბრძანებდა:

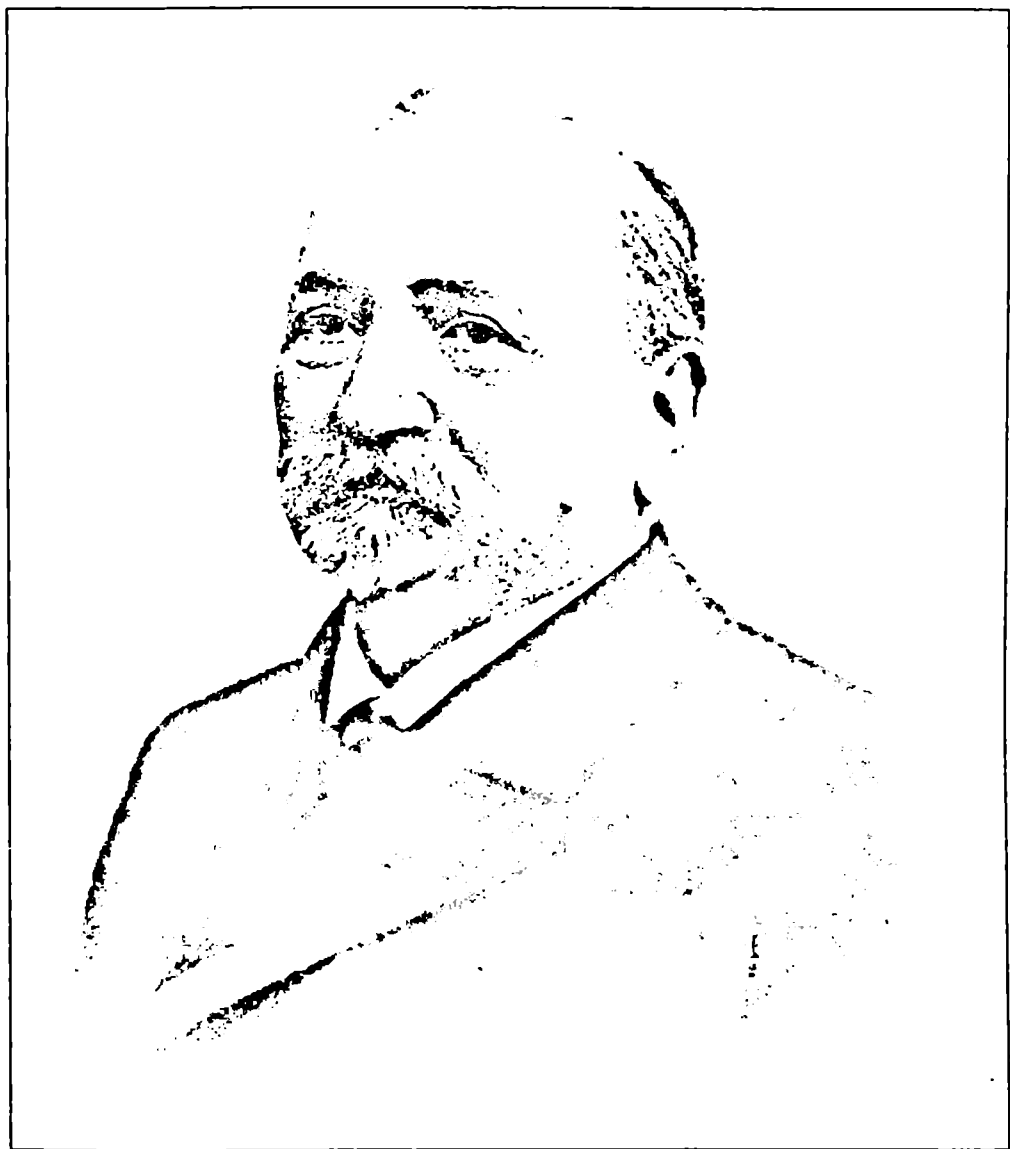
“ყოველი ერი თავისის ისტორიით სუელდგმულობს. ივია საგანძუ, საცა ერი პოულობს თავისის სუელის ღონეს, თვისის სუელის ბგერას, თვის ზნეობითს და გონებითს აღმატებულებას, თვის ვინაობას, თვის თვისებას...

...ერის დაკვმა და გათახსირება მაშინ იწყება, როცა ერი, თავის საუბედუროდ, თავის ისტორიას ივიწყებს...

...დავიწყება ისტორიისა, თავისის წარსულისა და ყოფილის ცხოვრების აღმოფხვრა ხსოვნისაგან – მომასწავებელია ერის სულით და ხორციით მოშლისა, დარღვევისა და მთლად წაწყმედისა(კა. წარსული – მკვიდრი საძირკველია აწმყოსი, როგორც აწმყო – მომავლისა!”

ამიტომ ილია აუცილებლად თვლიდა “ყველაზედ უწინარეს, ერის გამოკეთებისათვის დავიწყებულის ისტორიის აღდგენას. გამოღვიძებამ ერისამ უგემურის ძილისაგან აქედამ დაიწყო თავისი დასაწყისი, და ამ გზით გამოფხიზლებულ ერის კეთილდღეობასა და ხელახლად აღორძინებას დღეს ბევრგან წყნის თვალით ვხედავთ... აღდგენა ისტორიისა – ერის გამოცოცხლებაა, გამომხნევეებაა, აწმყოს გაგება და წარმართვია, მერმისის გამორკვევია სიბნელისაგან!”

...ერთი ასეთი “დავიწყებული წარსული” გახლდათ დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორია 1918–21 წლებისა, რომელსაც შვიდ ათეულ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ასე საგულდაგულოდ მიწაში მარხავდა და ერის ხსოვნიდან შლიდა საბჭოთა ისტორიოგრაფია, რათა ერი არ გამოღვიძებულყო უგემური ძილისაგან და ამ საგანძით გამოფხიზლებულს არ ეხრუნა საკეთარ კეთილდღეობასა და ხელახლად აღორძინებაზე!...

* * *

მაგრამ, საბედნიეროდ, ყველაფერი ისევ იღია ჭკვკვადით
დაიწყო!
და ეს მოხდა 1979 წელს...

მაშინაც რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტში ვმუშაობდი და ჩემი სპეციალობა გახლდათ ძველი ქართული მწერლობა და რუსთაველოლოგია. სადოქტორო დისერტაციაც ამ სპეციალობით მქონდა დაცული (1975წ.) და რუსთაველოლოგიის განყოფილების თანამშრომლად ვირიცხებოდი.

...ერთ დღეს მიხმობს ინსტიტუტის დირექტორი, ჩემი მასწავლებელი აკადემიკოსი ალექსანდრე ბარამიძე და მთავაზობს გადავიდე ტექსტოლოგიის განყოფილების ხელმძღვანელად, რადგან ილია ჭავჭავაძის ახალი აკადემიური გამოცემა (ოცტომეული) მზადდება და შენ უნდა ჩაუდგე სათავეშიო!

ჯერ სახტად დავრჩი, მერე უარზე დავდექი: ძველ მწერლობაში ვმუშაობ, ტექსტოლოგიაში მუშაობის გამოცდილება არა მაქვს და ახალი ქართული ლიტერატურის სპეციალისტიც არა ვარ-მეთქი!

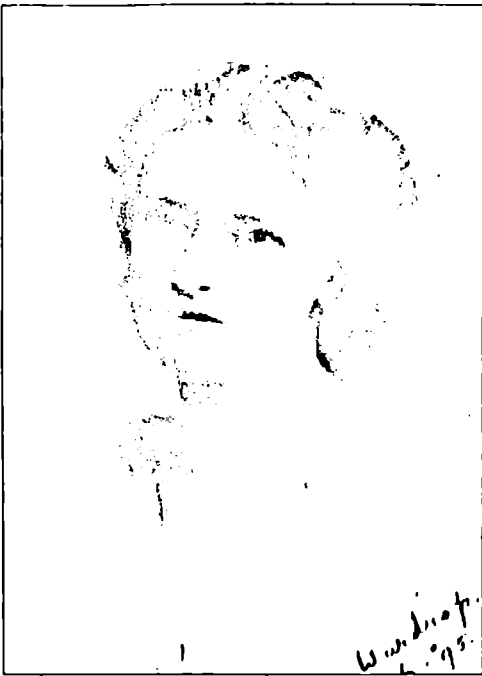
- სწორედ ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიკოსი რომ ხარ და საფუძველი იქიდან მოგდევს, ახალ ქართულ ლიტერატურასაც უფრო კარგად აუღებ ადღასო, - ჩვეული სიმშვიდით მომიგო ბატონმა ალექსანდრემ.

...ბევრი რომ აღარ გავაგრძელო, ბოლოს დაეთანხმდი და ახალ თანამშრომლებთან ერთად შევუდექით ილიას ოცტომეულის აკადემიურ გამოცემაზე მუშაობას.

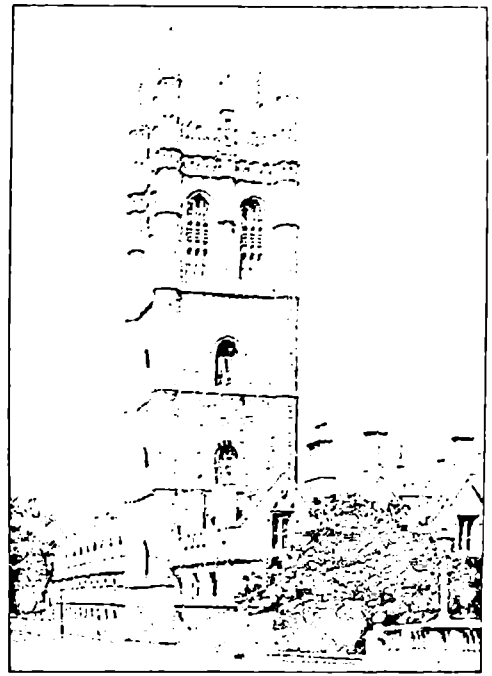
უწინარეს ყოვლისა, შევიმუშავეთ ახალი გამოცემის მთავარი პრინციპი (უანრობრივ-ქრონოლოგიური) და გამოცემის პროსპექტი, რის თაობაზე 1979 წლის 30 სექტემბერს გახუთ “კომუნისტში” დაგებულე საგანგებო წერილი “ილია ჭავჭავაძის თხზულებათა სრული კრებულის ახალი აკადემიური გამოცემის გამო” და დავსახე ილია ჭავჭავაძის თხზულებათა ატომეულის პავლე ინგოროყვასეული უკანასკნელი ცნობილი გამოცემისაგან (1950-61წ.წ.) სრულიად განსხვავებული პროგრამა.

აი, სწორედ ამ პროგრამის ერთ-ერთი მუხლი ითვალისწინებდა ილიას და მის გარშემო უცნობი საარქივო თუ ლიტერატურული წყაროების გამოვლენას, მათ შორის, სახდვარგარეთ, უცხოურ სიძველეთსაცავებში არსებულ მასალათა მოძიება-დამუშავებას და ახალ აკადემიურ გამოცემაში ჩართვას.

პირველ რიგში, ეურადდება შევასერე ინგლისში, ოქსფორდის უნივერსიტეტის ბოდლის ბიბლიოთეკაში დაცული გამონეხილი ინგლისელი ქართველოლოგების - და-ძმა მარჯორი და ოლივერ უორდროპების არქივზე, რომელშიც, დევიდ ბარეტის

მარჯორი უორდროპი

ოქსფორდი

კატალოგის მიხედვით, იღია და ოღდა ჭავჭავაძეების უცნობი ნაწერები და მათი ეპოქის ამსახველი არაერთი ახალი საგულისხმო მასალა ჩანდა შესასწავლი და გამოსამწეურებელი!...

* * *

ჯერ ვთქვათ, ვინ იყო დევიდ ბარეტი და რას წარმოადგენდა მისი კატალოგი?

1973 წელს ოქსფორდში, ინგლისურ ენაზე, გამოიცა საკმაოდ სოლიდური სექლტანიანი წიგნი “ბოდლის ბიბლიოთეკის უორდროპთა კოლექციის ქართულ წიგნთა და ხელნაწერთა კატალოგი”, რომლის ავტორი გახლდათ ინგლისელი ქართველოლოგი დევიდ ბარეტი.

და, აი, 1970-იანი წლების შუა ხანებში დევიდ ბარეტი თბილისს გვეწვია. ამ ინგლისელმა, 60 წელს გადაცილებულმა კაცმა, მთელი სიცოცხლე დამოუკიდებლად ქართული ენის დაუფლებას შესწირა, მუშაობდა ოქსფორდში, ბოდლის ბიბლიოთეკაში და თავისი დანახვებით სიცოცხლის დაისხე ძლივს ეღირსა სანატრელი საქართველოს ნახვას!

მახსოვს, როგორი პატივით მიიღო იგი რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტში ღირეპქტორმა, აკადემიკოსმა ალექსანდრე ბარამიძემ, რომელმაც მაშინ, როგორც ინსტიტუტის სწავლულ მდივანს, დამავალა შემემუშავებინა საპატიო ინგლისელი სტუმრის საქართველოში ელოფნის პროგრამა. საქართველოს სიყვარულში, ქართული მეცნიერებისა და კულტურის სამსახურში გაჭაღარავებულ წარმოსადეგ, დარბაისელ ინგლისელ ქართველოლოგს სახე ბედნიერებისაგან უბრწინავდა...

მეორე დღეს, დათქმულ დროს, სასტუმრო "ივერიაში" მივაკითხეთ, რომ დასახეული გეგმის მიხედვით დაგვეწყო შეშაობა, მაგრამ რაოდენ დიდი იყო წვენი განცვიფრება, როცა ინგლისელი სტუმარი ნომერში არ დაგვხვდა და გამოგვიცხადეს: იგი, წუხელ, როგორც ინგლისის დასვერვის აგენტი, სასტუმროდან გაასახლეს და 24 საათის განმავლობაში საბჭოთა კავშირი უნდა დატოვოს!

თავსარდაცემული გამოვბრუნდი სასტუმროდან, ხოლო ასეთი უსირცხვილო ცილისწამებისგან ჩემსე მეტად თავსარდაცემულ დევიდ ბარეტს ინგლისში დაბრუნებისას ინფარქტი დაემართა და რამდენიმე თვე სიკვდილს ებრძოდა!

...1981 წლის ოქტომბერში, როცა ოქსფორდში ჩავედი სამეცნიერო მივლინებით და რკინიგზის ვაგსალზე ჩემს დასახვედრად მოსულ დევიდ ბარეტს შევხედე, - ადრე ნაცნობი ჭარმაგი, ხალისიანი, წარმოსადეგი, ბრგე ინგლისელის ნაცვლად ნაინფარქტალი, ჯანგატეხილი პენსიონერი შემრნა ხელში.

სინამდვილეში რა გამოირკვა?

ინგლისელი ქართველოლოგის თბილისში სტუმრობის დროს ლონდონში მოსამსახურე რამდენიმე საბჭოთა დიპლომატი (თუ არ ვცდები, ათზე მეტი) ამხილეს შპიონაჟში და რამდენიმე საათში ალბიონის კუნძული დაატოვებინეს. ეს იყო მსოფლიო სკანდალი!

საპასუხო აქციად საბჭოთა მხარემ მიიხედ-მოიხედა და თავის გასამართლებლად - საბჭოთა დიპლომატები კი არ არიან აგენტები, პირიქით, აგენტები წვენთან თქვენ გყავთ შემოგსაენილიო, - თვალი თბილისში მეოფ ინგლისელ ქართველოლოგს დაადგა, ჯაშუშობა დასწამა და 24 საათის განმავლობაში საბჭოთა კავშირიდან გაასახლა!

ასე შეეწირა და კინადამ გადაჰყვა საბჭოთა დიპლომატების ბინძურ საქმეს დევიდ ბარეტი!

* * *

ახლა მკითხველი იკითხავს, და მართალიც იქნება, - რა

დევიდ ბარეტონი, ოქსფორდი, 1981

CATALOGUE OF THE WARDROP COLLECTION

AND OF OTHER GEORGIAN BOOKS
AND MANUSCRIPTS
IN THE BODLEIAN LIBRARY

DAVID BARRETT

ხლოვ. გუგუა უჩაძე

კითხვის წაყოფისკენით

წ. ჯეკ-შაპოთ

David Barrett
ოქსფორდი, 20/12/1981

დევიდ ბარეტონის კატალოგი, ოქსფორდი, 1973

შუაშია ეს ისტორია იღია ჭაფქავაძესთან ან, მითუმეტეს, ეროვნული არქივის წამოტანასთან?

მოგეხსენებათ, და—ძმა მარჯორი და ოლივერ უორდროპები, ცნობილი ინგლისელი ქართველოლოგები, თავის დროსუე ძალიან ახლოს იყვნენ იღია ჭაფქავაძესთან. ბევრი მისი თხზულებაც თარგმნეს და ფართო მიწერ—მოწერაც პქონდათ ერთმანეთთან, ხოლო ყოველივე ეს მათ არქივში, ოქსფორდში, უნდა ყოფილიყო დაცული, რასედაც მინიშნება იყო ბარეტონის კატალოგში.

იმ დროს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი აკადემიკოსი ყუგუნი ხარაძე გახლდათ. მე მას ვთხოვე, როგორმე მოხერხებულიყო წემი მივლინება ინგლისში, ოქსფორდის უნივერსიტეტში იღია ჭაფქავაძის უცნობი მასალების გასაცნობად. მაშინ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის შემადგენლობაში შედიოდა და უცხოეთში მივლინებით წასვლა დიდ სიძნელეებთან იყო დაკავშირებული — კუმანიტარული, ისიც ეროვნული (ამ შემთხვევაში — ქართული), მეცნიერებისათვის ვალუტის დახარჯვა

უორღოპეი სტუმრად ილია ჭავჭავაძესთან საგურამოში, 1896 წლის 20 ივლისს. „ილიაობაზე“

მოსკოვში არ ხდებოდა. ამას ფულის “გადაყრას” ეძახდნენ, ყველაფერი ე.წ. “სუსტ მეცნიერებებს” (ფიზიკა-მათემატიკა, ბუნებისმეტყველება...) ხმარდებოდა...

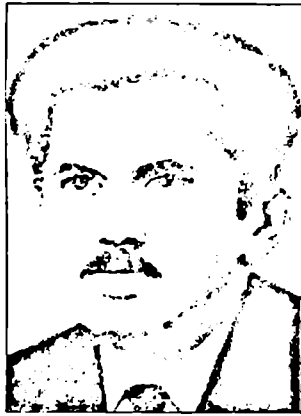
ბატონმა ყვგენი ხარაძემ, როგორც დიდმა ინტელიგენტმა და პატრიოტმა, გუგუთან ახლოს მიიტანა ჩემი თხოვნა, – მან რეკომენდაცია გამოწია საკავშირო აკადემიის მთავარ სწავლულ მდივანთან აკადემიკოს გიორგი სკრიაბინთან, აკადემიკოს კონსტანტინე სკრიაბინის შვილიშვილთან, რომელსაც დედა ქართველი პეაჟდა და, მართალია, გარეგნულად არ ამჟღავნებდა, მაგრამ, თურმე, სისხლი მაინც თავისას შვრებოდა და გული საქართველოსთვის უცემდა...

ეს ფაქიზი ნიუანსი თურმე ბატონ ყვგენის სცოდნოდა და მისთვის ჩვეული ტაქტით აქედან მოუარა – მოსკოვში პირდაპირ აკადემიკოს გიორგი სკრიაბინთან გამგზავნა – სთხოვა ჩემი მიღება, ოფიციალური წერილიც გამოტანა და თან დამარიგა, თუ დაარწმუნებ, იქნება რაიმე გამოვიდესო!

საქმე ისაა, რომ უცხოეთთან ურთიერთობებს და სახლგარგარეთ სამეცნიერო მივლინებებს სწორედ აკადემიკოსი გიორგი სკრიაბინი – როგორც საკავშირო აკადემიის მთავარი სწავლული მდივანი კურირებდა...

აკად. ალექსანდრე ბარამიძე

აკად. გიორგი სკრიაბინი

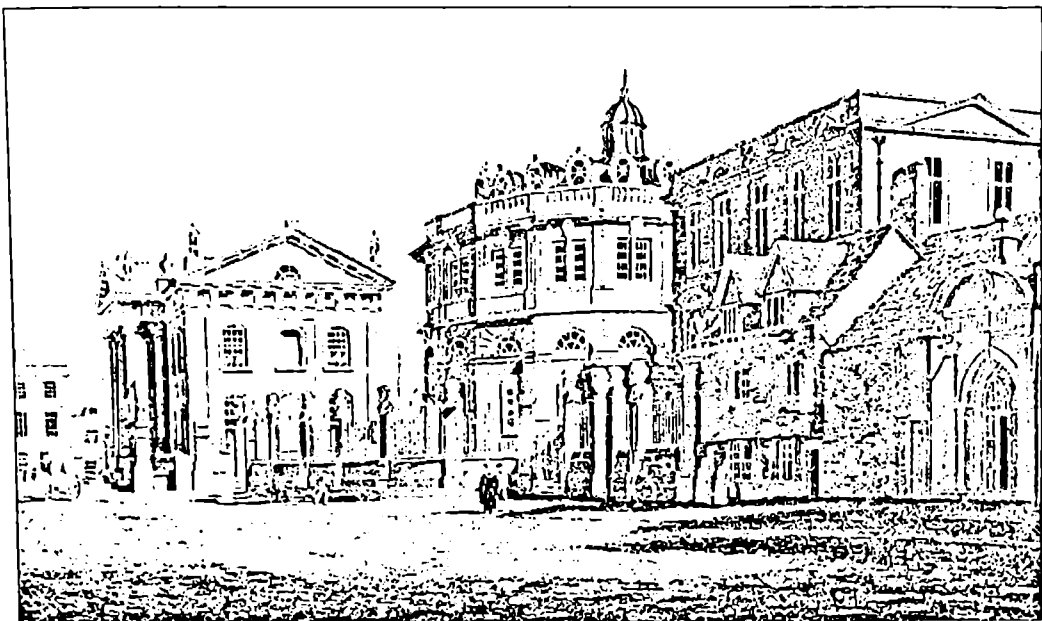
აკად. ვევენი ხარაძე

1981 წლის გაზაფხულია. ჩავედი მოსკოვში და პირდაპირ აკადემიას მივაღეკი. სკრიაბინის თანაშემწემ, რომელიც აკადემიკოს ჯუმბერ ლომინაძის მეგობარი გახლდათ და ისიც მისგან წინასწარ იყო გაფრთხილებული, მისაღებში მთხოვა, დიდხანს ნუ დაყოვნდებითო! მაგრამ თავად სკრიაბინი შემხვდა ძლიერ გულთბილად (შესახედავად ნამდვილი კაფანდარა იმერელი იყო!), დამსუა და ათი წუთის ნაცვლად სამ საათს მესაუბრა, კაბინეტიდან დიდხანს არ გამომიშვა.

– რა გინდათ ინგლისში? რის გაკეთებას აპირებთ იქ? – ასეთი იყო მისი პირველი შეკითხვა.

მე, რა თქმა უნდა, ვეულაფერი დაწერილებით ავეხსენი: მოუყევეი იღია ჭავეჭავაძე'ზე, და–ძმა უორდროპე'ზე, თქსფორდის არქივზე – მაინც არ მომეშვა, მითხრა, თქვენ არ ჰგავხართ არც პროფესორს, არც სამი შეილის მამას, როგორც ეს თქვენს ავტობიოგრაფიაში ამოვიკითხეო. იგი, ცხადია, ჩემს გარეგნობას გულისხმობდა (გარეგნობამ ერთხელ უკვე კინალამ დამღუპა – 1975 წელს მოსკოვში, “ვაკში” სადოქტოროს არ მიმტკიცებდნენ – ამ “მალნიშკას” დოქტორობა როგორ მიეცეთო!)... მოკლედ, ეს ერთგვარი დაკითხვა იყო, ხომ არ მივდიოდი მე სასლვარგარეთ დასარსენად, მერე მთელი უბედურება და საბჭოეთის რისხვა ხომ სკრიაბინს დაატყდებოდა თავს, რადგან მისი რეკომენდაციით ვიქნებოდი გაგზავნილი...

სამსაათიანი საუბრის შემდეგ, ეს კაცი როგორც იყო დარწმუნდა, რომ მე მართლა მეცნიერული ინტერესები მამომრავებდა და მხოლოდ და მხოლოდ იღია ჭავეჭავაძის უცნობი ნაწერების გულისხმობის მივდიოდი სასლვარგარეთ.

ოქსფორდის უნივერსიტეტი. ბოლდეს ბიბლიოთეკა (ძველი გრავიურა)

გურამ შარაძე

საქართველოს
გზე და
სიყვარული
ალჰონის
კუნძულზე

(გასალანი იმისთვისაა დანიშნული)

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“
თბილისი — 1986

გურამ შარაძე

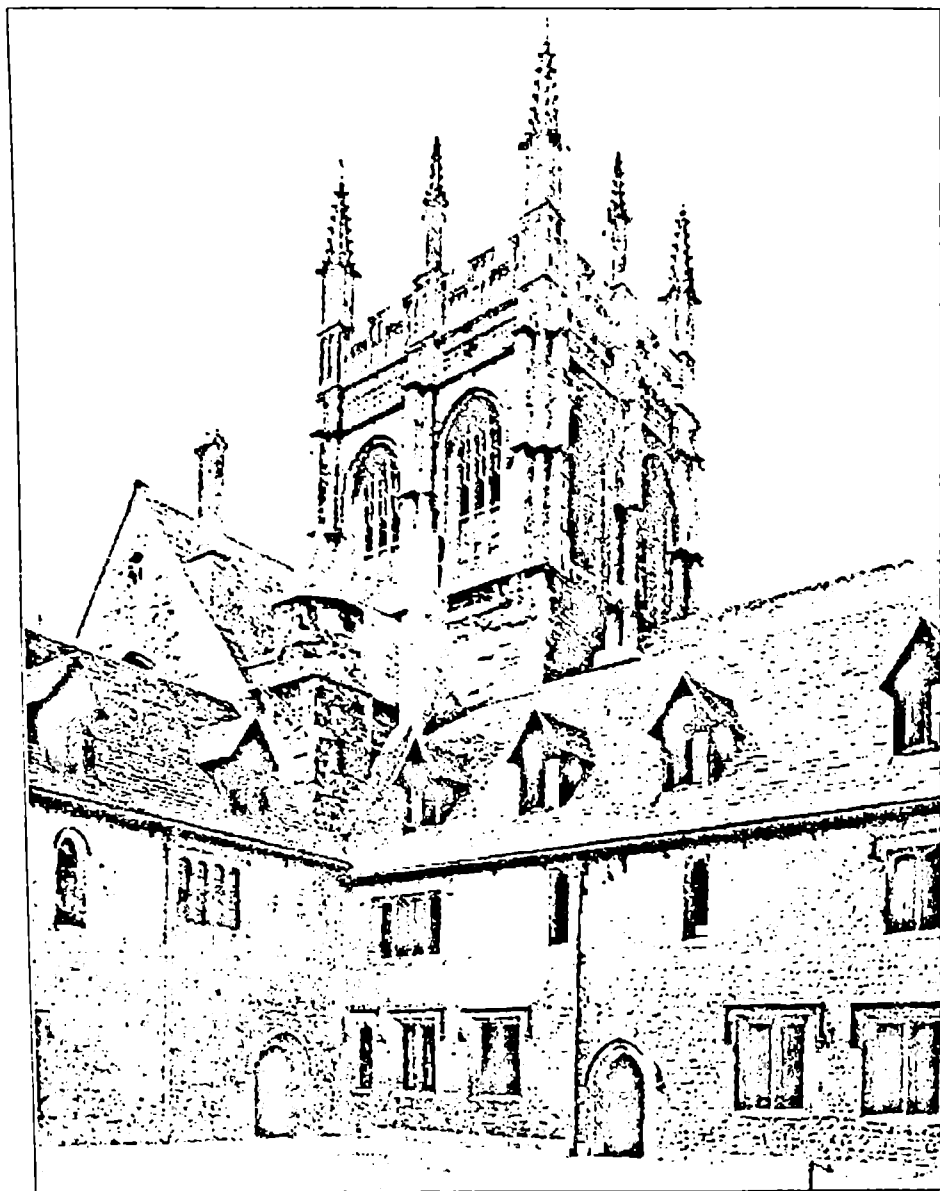
უიარღობები და საქართველო

აკადემიკოსი გიორგი სკრიაბინი მაშინ მართლაც ძალიან დამეხმარა (როგორც გაირკვა, მან საქართველოს მაშინდელ ხელმძღვანელობასთან – ედუარდ შევარდნაძესა და გურამ ენუქიძესთანაც შეათანხმა ჩემი მივლინების საკითხი). ხუმრობა საქმე ხომ არ იყო: საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემია მგზავნიდა დიდ ბრიტანეთში, სადაც აკადემიას სამეფო სახოგადოება ჰქვია, იგი დედოფლის საკუთრებაა და იქაური აკადემიის სტუმარი დედოფლის სტუმრად ითვლება.

ჩემი მივლინება შედგა 1981 წლის სექტემბერ–ოქტომბერში. ლონდონში მომიწვევს შეხვედრა აკადემიაში. მომათავსეს სასტუმრო “კენელიში” და გადმომცეს ბარათი, რომელშიც ეწერა, რომ ამ ბარათის წარმომდგენს პროფესორ გურამ შარაძეს უფლება აქვს დაუბრკოლებლად იმუშაოს დიდი ბრიტანეთის იმპერიის მოელ ტერიტორიაზე რომელ არქივშიც მოესურვება!

მე ჯერ ოქსფორდში ვმუშაობდი, უნივერსიტეტის ბოღლის ბიბლიოთეკაში, შემდეგ კი – ლონდონში, ბრიტანეთის მუზეუმში. ოქსფორდში გავეცანი უორდროპების არქივს, სადაც მართლაც ვიპოვე ილია ჭავჭავაძის ცხოვრებისა და შემოქმედების თუ მისი ეპოქის ამსახველი არაერთი საგულისხმო უცნობი მასალა, რომელიც შემდეგ ორ წიგნად გამოვეცი: ერთს ჰქვია “ბედნიერებისა და სათნოების საუნჯე” (თბ., 1984), მეორეს – “საქართველოს მსე და სიყვარული ალბიონის კუნძულზე” (თბ., 1986).

ოქსფორდი

როგორ დაუჟკავშირდი ქართულ ემიგრაციას ინგლისში

მაგრამ ამჯერად მთავარი ის არის, რომ ჩემი ოქსფორდში ყოფნა დაემთხვა მკითხველისთვის ზემოთ უკვე გაცნობილი ინგლისელი ქართველოლოგის დევიდ ბარეტის დაბადების 65-ე წლისთავს. ესეც, ალბათ, ბედისწერა იყო, რადგან ამ შემთხვევამ ბევრად განსაზღვრა ჩემი ცხოვრებისა და მუშაობის შემდგომი გზა...

მოგეხსენებათ, ინგლისში, 65 წლის მამაკაცი, ახალი აინშტაინიც რომ იყოს, საათის, წუთის დაუგვიანებლად გადის პენსიაზე. იქ არ არსებობს გამოწაკლისი, როგორც ეს ჩვენთან ხდება. ჰოდა, ასე იყო დევიდ ბარეტის შემთხვევაშიც.

ერთ დღეს (1981 წლის ოქტომბერში, რიცხვი აღარ მახსოვს) შევედი თუ არა ჩემი სასტუმროს ("რანდოლფ-ოტელი") ნომერში, გადმომცეს ოქსფორდის უნივერსიტეტის რექტორის ჰაროლდ მაკმილანის მოსაწვევე ბარათი. ეს ის მაკმილანია, ერთ დროს დიდი ბრიტანეთის იმპერიას რომ მართავდა, როგორც პრემიერ-მინისტრი, ხოლო პრემიერობიდან წასვლის შემდეგ ოქსფორდის უნივერსიტეტის რექტორი გახდა და ახლა სწორედ იგი მეპატიუებოდა უნივერსიტეტის კარის ეკლესიაში დევიდ ბარეტის იუბილესა და პენსიაზე გასვლასთან დაკავშირებულ საღამოზე.

რომ ვთქვა, ჰაროლდ მაკმილანს ჩემი სახელი და გვარი ზედმიწევნით გასეპირებული ჰქონდა-მეთქი, არ ვიქნები მართალი, მაგრამ ბარეტმა რომ გაიგო ჩემი იქ ყოფნა, როგორც მეგობარი, დააპატიუებინა მას ჩემი თავი.

საღამოს, დათქმულ დროზე მივედი ოქსფორდის უნივერსიტეტის კარის ეკლესიაში... მაკმილანმა გამოაცხადა, რომ დარბაზში იმყოფება იმ ქვეყნის წარმომადგენელი, რომელ ქვეყანასაც მთელი თავისი სიცოცხლე მიუძღვნა დევიდ ბარეტმა და ჩემზე მოუთითა. ატყდა ერთი ტაშის ცე და გრიალი... მეც გამოვედი და ჩემს სიტყვაში ბარეტს დიდი მადლობა გადაუცხადე მოწვევისათვის და იმ ღვაწლისათვის, რომელიც მან დასდო ქართულ მეცნიერებას და კულტურას, მთლიანად საქართველოს!

ნოე რამიშვილი

...დავამთავრე სიტყვა და ამ დროს ჩემთან მოდის უცნობი სიმპათიური ჭარმაგი მამაკაცი ქალთან ერთად და მეუბნება:

- ბატონო გურამ, მე გახლავარ დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი კოალიციური მთავრობის თავმჯდომარის ნოე რამიშვილის უმცროსი ვაჟი - აკაკი რამიშვილი, პროფესიით ექიმი, ეს კი ჩემი მეუღლე ქალბატონი მათა კვალიაშვილია. ბატონი დევიდ ბარეტი ჩემი მეგობარია და მისი მოწვევით ჩამოვედი დღეს ღონდონიდან!

გავეოცხდი, თან ძალიან გამეხარდა. ერთმანეთის გაცნობისა და მოკითხვის შემდეგ უცებ ბატონმა აკაკიმ მითხრა:

- ჩვენთვის თავდადებულ კაცს ასე ფეხზე დგომელა ხომ არ გავუშვებთ (იგი დარბაზში მოწყობილ ალა ფურშეტს გულისხმობდა!), ყველაფერი რომ მორჩება, ჩვენ, ქართველებმა წავიყვანოთ, ერთი ქართველურად დაველოცოთ და ისე გავაცვილოთ.

რა თქმა უნდა, დავთანხმდი. ბევრი რჩევის შემდეგ იტალიურს ბერძნული ვამჯობინეთ და ის სადამო ბერძნულ რესტორანში გავატარეთ. ბარეტმა ძლიერ მოიღხინა და ქართველების მასპინძლობით ნასიამოვნებმა მომდევნო შაბათს სახლში დაგვაპატიუა.

ნდრო უორდრობთან და აკაკი რამიშვილთან ერთად უორდრობთა სასაფლაოზე სვეტიცხოვესში, 1981

ნდრო უორდრობთან და მაიკო კვალაძეშვილთან ერთად უორდრობთა სასაფლაოზე სვეტიცხოვესში, 198

დავთქვით, რომ შაბათს, ბატონი აკაკი რამიშვილი მეუღლი-
თურთ ღონდონიდან ჩამომაკითხავდა ოქსფორდში და მეც თან
წამიყვანდა ბარეტთან სახლში, რომელიც ოქსფორდიდან
მოშორებით, ჩერნილების საგვარეულო მამულთან ახლოს
ცხოვრობდა, სადაც საკუთარი სახლ-კარი აქონდა.

ბარეტებთან მისულს ვეღარ გამეგო, ინგლისში ვიყავი თუ
საქართველოში: სუფრა ქართულ ყაიდაზე იყო გაწყობილი, ოთახში
პატეფონის ფირფიტებიდან კავსადის, პაჭკორიას და მეგრელიძის
გუნდების შესრულებით ძველი ქართული ხალხური სიმღერები
ისმოდა, წიგნების კარადები და თაროები ქართულენოვანი წიგნებით
იყო გამოტყედილი, თვითონ დევიდ ბარეტი ქართულად ლაპარაკობდა
და მე უბედნიერესად ვგრძნობდი თავს, რომ ვიყავი იმ ერის
შვილი, რომლის დიდმა კულტურამაც შორეულ ინგლისში
საქართველოს უნახავი ინგლისელი კაცი ღამის ქართველად აქცია
და წმინდა წელის ბრიტანელის ოჯახში მართლაც რომ ქართულის
კულტი იყო გამეფებული...

ის სადამო არასოდეს დამავიწყდება!

ამ მეორე შეხვედრისას კიდევ უფრო დაუუახლოვედი ბატონ
აკაკის და მის მეუღლეს, ქალბატონ მაია კვალაიაშვილს
(პოლონეთში ემიგრირებული ქართველი ოფიცრის მიხეილ
კვალაიაშვილის ქალიშვილს), რომელიც, სხვათა შორის,
განათლებით ეთნოგრაფი იყო და ქართული ეთნოგრაფიის
საკითხებზე მუშაობდა.

შევთანხმდით, რომ, როგორც კი ოქსფორდში
მოვრჩებოდი ჩემს საქმეს და ღონდონში, ბრიტანეთის
მუხსეუმში გადავიდოდი სამუშაოდ, აუცილებლად დავეურეკავდი
და ღონდონში შევხვედებოდი ერთმანეთს.

მართლაც, რამდენიმე კვირის შემდეგ, როგორც კი ჩავედი
ოქსფორდიდან ღონდონში, მაშინვე სასტუმროდან დავეურეკე ბატონ
აკაკის. მალე მან თვითონ მომაკითხა მანქანით და სახლში
წამიყვანა თავისთან. იგი ღონდონის ყველაზე პრესტიჟულ უბანში
– ჩელსში ცხოვრობდა, როგორც დამოუკიდებელი საქართველოს
ექს-პრემიერის ვაჟიშვილი.

ბატონ აკაკი რამიშვილის სამუშაო კაბინეტში შესვლის-
თანავე გავოგნდი: იგი სავსე იყო ქართული ემიგრანტული
გამოცემებით – ჟურნალ-გაზეთებით, წიგნებით, რომელთა შესახებ
მე მანამდე წარმოდგენაც კი არ მქონდა (ვიცნობდი მხოლოდ
ვიქტორ ნოზაძის რუსთველოლოგიურ გამოკვლევებს და მის

ჟურნალ “კავკასიონის”, აგრეთვე, კალე სალიას “ბედი ქართლისას” რამდენიმე ნომერს), რადგან საბჭოთა რეჟიმის დროს მათი ნვენთან შემოტანა და გავრცელება სასტიკად იღვენებოდა... კედელზე ეკიდა ახალ ნაჭერზე მიკერებული სიძველისგან დაფლეთილ-გაცრეცილი ძველი ხალიჩა, რომელიც, თურმე, ნოე რამიშვილს წამოუღია ნოხატაურიდან, მშობლიურ სოფელ სურებიდან და ძვირფას რელიქვიად ინახავდა დედის ნაქსოვს.

სურათი იმდენად მოულოდნელი და თავბრუდამხვევი იყო, რომ ღამის ენა ჩამივარდა. სულმოუთქმელად დავიწვე ჟურნალ-გაზეთების თვალღებება და კითხვა...

– თქვენ მაგის წაკითხვას დიდხანს მოუნდებით, – გამომარკვია ბატონი აკაკის ხმამ და სადილზე მიმიწვია... შემდეგ თავისი ცოლის ნამსითვი “ვეფხისტყაოსანი” მანუქა.

აკაკი რამიშვილის მეუღლე, როგორც გითხარით, პოლონეთში გახიზნული ქართველი ემიგრანტი ოფიცრის ასული იყო და, როცა გათხოვდა, მამამისს წარწერით მსითვად გამოუტანებია პარიზში 1933 წელს მდიდრულად დაბეჭდილი “ვეფხისტყაოსნის” კონსტანტინე ბალმონტისეული სრული რუსული

ლონდონი. ბრიტანეთის მუზეუმი (გ. შარაძის ფოტო)

შოთა რუსთაველი

შოთა რუსთაველი
ნარცისუ
აკურუ

ГРУЗИНСКАЯ ПОЭМА

XII^{го} ВѢКА

переводъ

К. Д. БАЛЪМОНТА

ИЗД. Д. ХЕИДЗЕ ПАРИЖЪ

1933

„ვეფხისტყაოსნის“

კ. ბალმონტიესული

რუსული თარგმანის

პირველი გამოცემა.

პარიზი, 1933

პოეტური თარგმანი. რუსთაველის პოემის ბალმონტიესული თარგმანი იშვიათობაა, იგი სულ რამდენიმე ცალი დაიბეჭდა პარიზში 1933 წელს გ. ხელაძის სტამბაში. ერთი მათგანი თურმე მაშინ ი. სტალინს ჩაუყარდა ხელში, იგი დაინტერესებული იყო მსოფლიოს გაეგო, თუ რომელი ქვეყნის შვილი მოექცა უსარმაზარი საბჭოთა იმპერიის სათავეში, რომ მისი სამშობლო უძველესი ცივილიზაციის მქონე სახელმწიფო იყო. ამიტომ ადგა და გაამრავლებინა იგი. ეს იყო პირველი შემთხვევა, როცა ემიგრანტი რუსი პოეტის ნაღვაწი მოსკოვსა და ლენინგრადში ათასობით ტირაჟით დაიბეჭდა 1935–36 წლებში; მალე გაკეთდა სხვა თარგმანებიც, როგორც რუსულ, ისე საბჭოთა კავშირის ხალხთა ენებზე, ხოლო ხელახლა დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსნის“ უორდროპისეული ინგლისური თარგმანი, აგრეთვე, პოემის თარგმანები ბევრ ევროპულ ენაზე... ერთი სიტყვით, მომზადდა ნიადაგი საკავშირო მასშტაბით 1937 წელს „ვეფხისტყაოსნის“

შოთა რუსთაველი

მაიორ კვალიაშვილი

მაიორ კვალიაშვილის
ნამუხთი „ვეფხისტყაოსანი“

ჩემი პირველი წიგნი
შეგიწავლით
საბჭოთა კავშირის
მედიის
მინისტრის
განყოფილებაში
მუშაობის
შესახებ
მეტი ინფორმაცია
სადაც
მეტი ინფორმაცია
სადაც

ტვირთვას წარმოვსრულებ გუჩამ შარაძეს,

სახლმკურნალო კაბინის დირექტორს,

აფხაზი რამბლერი.

(კორეაში 21 აპრილი 1984წ.)

დაწერის 750 წლისთავის გრანდიოზული იუბილის გადასახდელად, რომელიც გასცდა საბჭოთა კავშირის ფარგლებს და დიდი საერთაშორისო რესონანსი კპოვა. ასე გაიცნო მსოფლიომ რუსთაველის უკვდავი პოემა და ასე გასცდა “ვეფხისტყაოსნის” ავტორის სახელი კავკასიონის ქედს, რომელიც მანამდე საკაცობრიო კულტურის საგანძურში ასე ღირსეულად არ იყო წარმოდგენილი.

...ჰოდა, “ვეფხისტყაოსნის” ეს უნიკალური გამოცემა უშუალოდ მე მინუქა ბატონმა აკაკი რამიშვილმა. წიგნს სამახსოვრო წარწერა აქონდა: “ჩემს მაიკოს მსითვად მამისაგან”-ო.

– ბატონო აკაკი, ამ წიგნს ვერ წავიდე, ასეთ წარწერას რომ ნახავენ, არ გაუკვირდებათ, როგორ მოხვდა იგი ჩემს ხელში? – ვუთხარი ბატონ აკაკის. მანაც აიღო და მეორე წარწერა გაუკეთა ჩემდამი მოძღვნისა. რა თქმა უნდა, დიდი მადლობა გადავუხადე ბა-

ტონ აკაკის და პირადად მის მეუღლეს – ნამსითვი “ვეფხისტყაოსნის” ნემთვის ნუქებაზე თანხმობისათვის, რომელიც დღეს ქართული ემიგრაციის მუხეუმს ამშვენებს, მაგრამ მასპინძელს ბოდიში მოუხადა და მოკრძალებით ვუთხარი: “მე არანაკლებ ეს ემიგრანტული ჟურნალ-გაზეთები და წიგნები მაინტერესებს-მეთქი”.

– შეილო, შენ თავი ხომ არ გაგიწირავს, ამას საქართველოში როგორ წაიღებო, – გაიკვირვა ბატონმა აკაკიმ.

– მე გინდ ვყოფილვარ, გინდ არა, ესენი რომ თან არ წავიდო, თავი ცოცხალი არ მინდა-მეთქი, – განუუცხადა და მართლაც წამოვიღე რამდენიმე ცალი ჟურნალ-გაზეთი და წიგნი.

როგორ გადმოვიტანე ემიგრანტული ლიტერატურა საზღვარზე მაშინ?

ეს მართლაც საინტერესოა!

ლონდონში ყოფნისას მე გავიცანი ბატონი იური კობალაძე – “ვრემიას” კორესპონდენტი ინგლისში და ბატონი ვალერი მაისურაძე – მოსკოვის რადიოს კორესპონდენტი ინგლისში. თუ რა ვითარებაში მოხდა ეს, ამის შესახებ დაწერილებით სხვაგან (“ალია”, “ოპოზიცია”) უკვე ვისაუბრე, აქ მხოლოდ ჩვენთვის საინტერესო საკითხზე შევხერხები:

სამშობლოში წამოსვლის დღე ახლოვებოდა, არადა, აკაკი რამიშვილისგან წამოღებულმა ემიგრანტულმა გამოცემებმა ცალკე ბარგი დამიმძიმეს (ზედმეტი წონის გადასახდელი ფულიც არ მქონდა, მოსკოვში 5 გირვანქა სტერლინგი მომცეს გაუთვალისწინებელი ხარჯებისათვის, რომელიც ეკონომიის გზით უკან უნდა დამებრუნებინა) და ცალკე საზღვარზე აკრძალული ლიტერატურის გადმოტანის პრობლემა შემიქმნეს.

პოდა, ვეუბნები იური კობალაძეს ლონდონში: ხომ იცი, სამი შვილი მყავს, რალაცეები ვუყიდე, ამიტომ ბევრი ტვირთი დამიგროვდა, დამატებითი წონის გადასახდელი ფული კი არა მაქვს, იქნებ, პიტროუს აეროდრომზე გამაცილო და ეს თანხა შენ გადამიხადო-მეთქი. ამ დროს კი, როგორც გითხარით, სინამდვილეში, აკრძალული ემიგრანტული ლიტერატურა მომაქვს.

იური კობალაძე დამთანხმდა, გამომევა პიტროუსზე და, როგორც საკავშირო ტელევიზიის პროგრამა “ვრემიას” ტვირთი, ისე გააფორმა ჩემი ბარგი, რომელშიც ემიგრანტული ლიტერატურა მეწყო... აბა, ამ ტვირთს ხელს ვინ ახლებდა მოსკოვში, შერემეტიევოში საზღვრის გადმოლახვისას! არ ვიცი, იურამ თავი მოიტყუა თუ არა, ყოველ შემთხვევაში, მისი წყალობით ასე

ნამოვიტანე პირველად აკრძალული ემიგრანტული ლიტერატურა საქართველოში 1981 წელს! ამის შემდეგ წლების მანძილზე არ შემოწვევია ამ მიმართულებით მუშაობა, რამაც საფუძველი დაუდო 1994 წელს ჩემს მიერ ქართული ემიგრაციის მუზეუმის დაარსებას!

...აი, ასე შემეყარა ქართული ემიგრანტული კულტურისა და ისტორიის “ბაცილა”, და ისიც სიმბოლურია, რომ ამ გზაზე მე იღია ჭავჭავაძის წმინდა სულმა და დიდმა ნათელმა დამაყენა: თუ არა იღია ჭავჭავაძე და მისი თხზულებების ახალი აკადემიური გამოცემა, მე ხომ არც ოქსფორდში ჩავიდოდი უორდროპების არქივში დაცული ილიას უცნობი ნაწერების გასაცნობად, ვერც იქ გამართულ დევიდ ბარეტის იუბილეს დავესწრებოდი და ვერც ამ იუბილესე ლონდონიდან ჩამოსულ აკაკი რამიშვილს შევხვდებოდი და დაეუახლოვდებოდი, რომელმაც მანამდე ჩემთვის თითქმის სრულიად უცნობ ახალ სამეაროს – ქართულ ემიგრანტულ კულტურას მაზიარა...

და, რაც მთავარია, სწორედ მაშინ, 1981 წელს, პირველად აკაკი რამიშვილისგან გავიგე საქართველოს ეროვნული არქივის უცხოეთში მოხვედრის ისტორია და მისი შემდგომი ბედის ამბავი!...

თავი III

როგორ და რატომ მოხვდა ეროვნული საგანძური საზღვარგარეთ

ლონდონში მორიგი შეხვედრისას ბატონი აკაკი რამიშვილი მეკითხება: ემიგრანტულმა ლიტერატურამ რომ ასე ძლიერ დაგაინტერესა, ჩვენი ეროვნული არქივის ამბავი თუ იცითო?

მე მხრები ავინუნე და გულახდილად ვაღიარე, რომ ამის შესახებ არაფერი მსმენია-მეთქი.

– ჰოდა, ამ არქივის დიდი ნაწილი დღეს ამერიკაში, ჰარვარდის უნივერსიტეტში ინახება და, თუ 2004 წლამდე არ დაიბრუნა საქართველომ, მერე ამერიკის შეერთებული შტატების საკუთრება გახდებაო.

როგორც კი ლონდონიდან დაებრუნდი, შეეხვდი მაშინდელი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივანს ვლადიმერ შვეარდნაძეს და როცა მე მას ვუთხარი “თუ დროზე არ დაგებრუნებთ, არქივი დაგვეკარგება-მეთქი”, “რომელ წლამდე ვადაო” – მკითხა. “2004 წლამდე-მეთქი” – ვუპასუხე: “იცი რა, კერძო, შენ მაგაზე ნუ დარღობ, 2004 წლამდე საქართველოში კომუნისტების სახსენებელიც კი აღარ იქნება და თავიანთ არქივს ასევე შენშევიკები ჩამოიტანენო” – მითხრა.

მივიხედ-მოვიხედე, ასეთი მოულოდნელი პასუხისაგან დაბნეულმა აღარ ვიცვალე საქართველოს კომპარტიის ცეკას პირველი მდივანის კაბინეტში ვიჯექი, თუ დაუძინებელ დისიდენტთან საიდუმლო შეხვედრასე...

არ დაგავიწყდეთ – 1981 წელია!

* * *

მეორედ ლონდონში 1984 წელს ჩავედი გიორგი XI-ის ჯვარის ჩამოსატანად. ჩემი ურთიერთობა ბატონ აკაკი რამიშვილთან კიდევ უფრო გაღრმავდა.

ერთ დღეს ბატონი აკაკი მეკითხება – ქეთრინ ვივიენ-ემპტონს თუ იცნობო? – როგორ არა, “ვეფხისტყაოსნისა” და

სიბრძნე-სიცრუისას” ბოლო ინგლისური თარგმანების (ლონდონი, 1977 და 1982 წ.წ.) ავტორს როგორ შეიძლება არ ვიცნობდემეთქი.

– არა, პირადად თუ იცნობო? – გამიმეორა კითხვა ბატონმა აკაკიმ.

– დიახ, თბილისში ერთ-ერთი წამოსვლისას ოჯახშიც კი მეწვია-მეთქი.

– ჰოდა, ქეთრინმა გუშინ უელსიდან დამირეკა და რომ გაიგო თქვენი აქ ყოფნის ამბავი, ძლიერ გაუხარდა და მოხოვა, იქნებ, ბატონი გურამი ისე არ გაუშვათ ინგლისიდან, რომ უელსში არ მასტუმროთ!

საკმე ის არის, რომ ქალბატონი ქეთრინის მეუღლეს ბატონ ეშტონს ვილსონის მთავრობის კაბინეტში ერთ-ერთი მინისტრის პოსტი ეკავა და ლონდონში ცხოვრობდნენ. პენსიაზე გასვლის შემდეგ კი ისინი უელსში, დაბა პრესტენში გადავიდნენ, სადაც ადგილ-მამული და მეუღრო სახლი შეიძინეს და სწორედ იქ მეპატიუებოდნენ...

სიხარულით დავთანხმდი, რადგან გამოსენილი ყურადღების გამო ქართულ კულტურაზე დამაშვრალი ინგლისელი ქალბატონისათვის წემი ღრმა პატივისცემა მხურდა დამედანტურებინა და მეორეც, – უელსის ნახვის საშუალება კიდევ როდისღა მომეცემოდა?

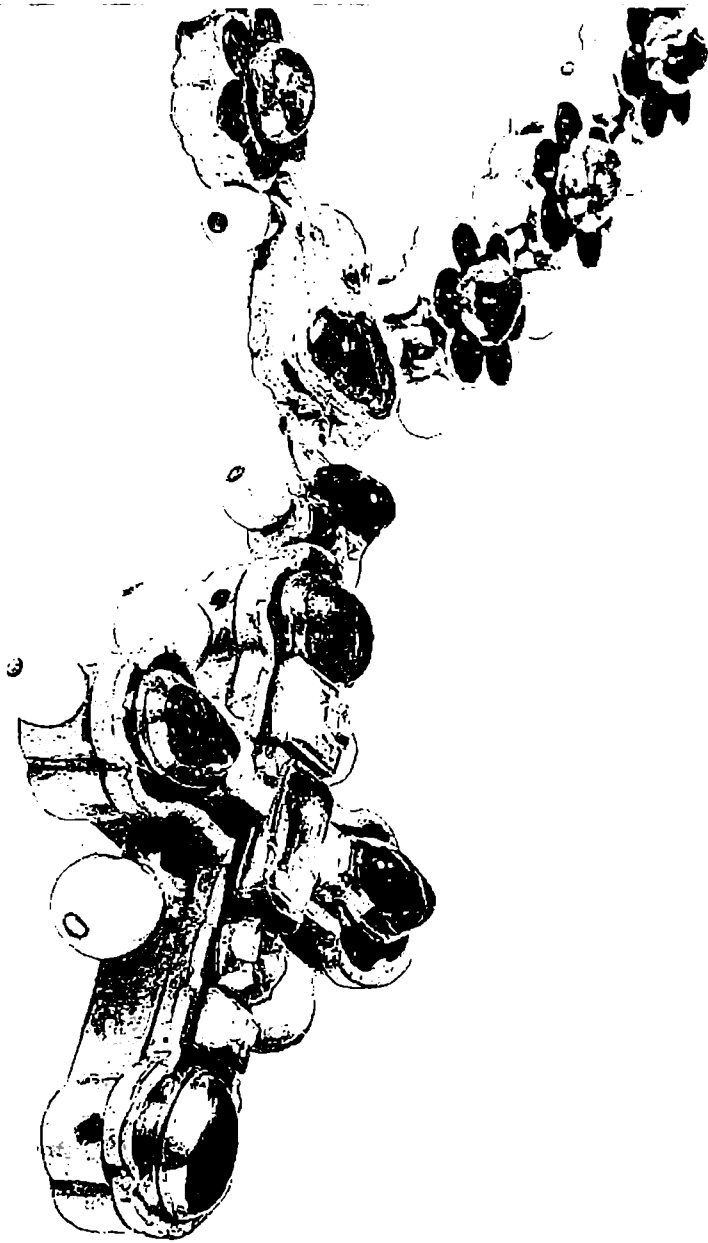
ბატონმა აკაკი რამიშვილმა თავისი მანქანით სასტუმროში გამომიარა და ლონდონიდან უელსისაკენ მიმავალ შორ გზას დავადექით... დროც ბევრი გექონდა და საუბრის ხალისიც... და კვლავ არქივის ბედზე წამოეუბდე სიტყვა ბატონ აკაკის...

* * *

1921 წლის თებერვალია. მე-11 წითელმა არმიამ სერგო ორჯონიკიძისა და სერგეი კიროვის მეთაურობით გადმოლახა საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო სახლვარი და თბილისს მოუახლოვდა. საფრთხე დაემუქრა საქართველოს დამოუკიდებლობას, მის თავისუფლებას... განსაცდელშია დემოკრატიული საქართველოს დედაქალაქი!

სინამდვილეს თვალი უნდა გაუსწორონ მაშინდელი საქართველოს მესვეურებმა – როგორც პოლიტიკოსებმა, ისე კულტურისა და მეცნიერების წარმომადგენლებმა... ყველა თავისებურად ფიქრობს სამშობლოს გადარჩენაზე!

გაორგი მეთეორმეტისეული ჯვარი (წინა მხარე). ინახება ბრიტანეთის მუზეუმში

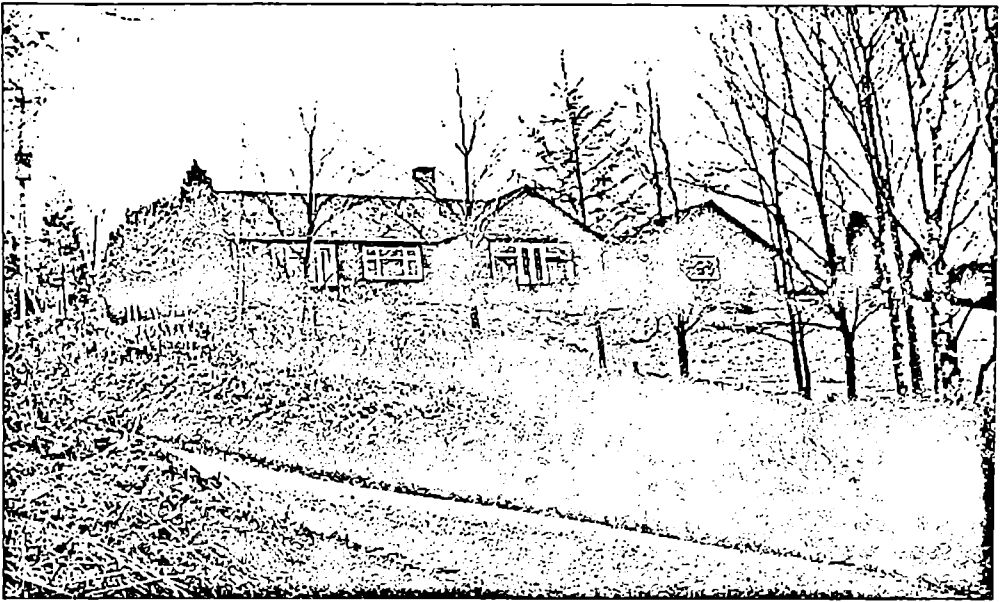

გიორგი მეთერთმეტისეული ჯვარი (უკანა მხარე)

ქორინ ვიიენ-ემონი. „ვეფხისტყაოსნის“ ინგლისურ ენაზე მთარგმნელი

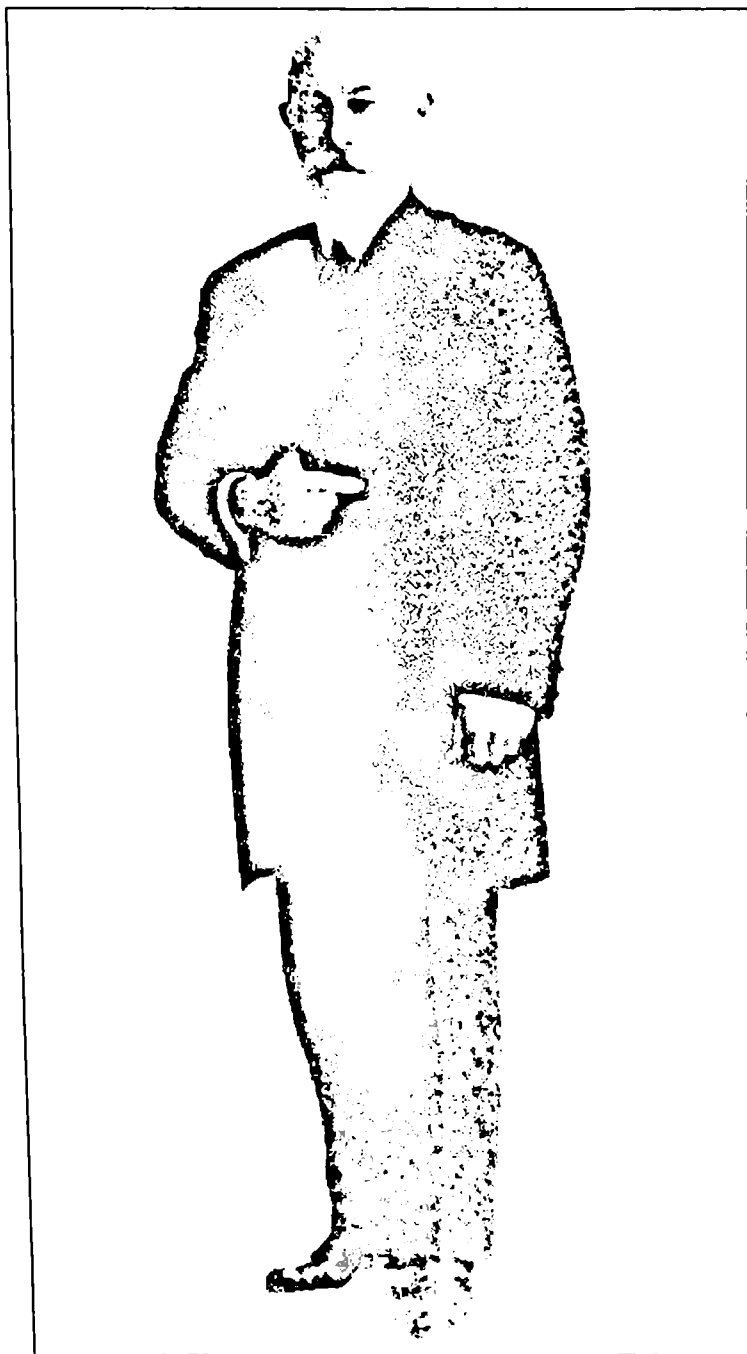
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობამ ნოე ჟორდანიას მეთაურობით გადაწყვიტა თავი აარიდოს ახალ სისხლისღვრას (გვეყო, რაც სისხლი დაიღვარა კოჯორთან, ტაბახმელასთან) და ქვეყანაში სამოქალაქო ომის განადგობის საშიშროებას, დაწვას და განადგურებას გადაარჩინოს დელაქალაქი... მათ ემიგრაციაში წასვლა განიზრახეს, რათა შემდეგ პოლიტიკური გზებით, მსოფლიო საზოგადოებრიობის ასრის მომხრობით, მსოფლიო პარლამენტარების, ერთა ლიგის, მსოფლიოს სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის თანადგომით დაებრუნებინათ საქართველოს დაკარგული დამოუკიდებლობა (სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობა რომ ვახსენეთ, უნდა გვახსოვდეს, რომ XIX საუკუნის დასასრულსა და XX საუკუნის დასაწყისში სოციალ-დემოკრატიულ მოძრაობას, თავისი ინტერნაციონალეზით, უსარმაზარი ავტორიტეტი ჰქონდა მოელს მსოფლიოში მოხვეჭილი. ის კი არა, გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში დღესაც ერთ-ერთი წამყვანი ადგილი უჭირავთ სოციალ-დემოკრატებს და პირველობაში ეცილებიან მმართველ ქრისტიან-დემოკრატთა პარტიას, ხოლო რაც შეეხება შევედოს, - მოელს მსოფლიოში ყველაზე დაწყობილ და, რაც მთავარია, კონსერვატულ-მონარქისტული წყობის ქვეყანას, - ასი წელია სოციალ-დემოკრატიული მთავრობა ჰყავს სათავეში!). ასე რომ,

ქორინ ვიეინ-ემთონის სახლ-კარი უელსში

აკაკი რამიშვილთან ერთად უელსში ქორინ ვიეინ-ემთონის ბინაზე, 1981

ნოე ჯორდანიას

ჩვენი ქვეყნის სოციალ-დემოკრატიულ მთავრობას იმედი ჰქონდა საქართველოში მომხდარი ბოლშევიკური ოკუპაცია მსოფლიოს მიერ ინტერვენციად შეფასდებოდა და პოლიტიკური გზებით ავალგენდნენ მის დამოუკიდებლობასა და თავისუფლებას.

აი, რას ფიქრობდნენ და რატომ გადადგეს ეს ნაბიჯი მაშინდელმა ჩვენმა პოლიტიკოსებმა. ახლა ენახოთ, რას ფიქრობს ქართული მეცნიერების საჭეთმკერობელი დიდი ივანე ჯავახიშვილი!

* * *

მაშინ, მოგეხსენებათ, არ იყო ასე მრავლად სამუშეუმო ნაგებობები საქართველოში. ამიტომ ეროვნული საგანძურის დიდი ნაწილი, გარდა კავკასიის მუშეუმისა და სამხატვრო გალერეისა, თბილისის უნივერსიტეტში ინახებოდა. უნივერსიტეტის შენობის მარჯვენა ფრთის III სართული ძირითადად რამდენიმე სამუშეუმო განყოფილებას ეკავა. მათ შორის იყო წერა-კითხვის გამავრცელებელი სასოგადოების, საისტორიო-საეთნოგრაფიო სასოგადოებისა და საეკლესიო მუშეუმების საგანძური... დიახ, ამ სამუშეუმო განძეულობაში იყო როგორც ქართული ქრისტიანული მატერიალური კულტურის ძეგლები, ისე ჩვენი ძველი ხელნაწერები, მათ შორის “ვეფხისტყაოსნისა”... ამ დროს უნივერსიტეტის რექტორი ბატონი ივანე ჯავახიშვილია, ხოლო ექვთიმე თაყაიშვილი უნივერსიტეტის პროფესორი გახლავთ (იგი უნივერსიტეტის გახსნის დღიდან – 1918 წლის იანვრიდან 3 წლის განმავლობაში კითხულობდა ლექციებს არქეოლოგიაში და მისი სტუდენტები იყვნენ სიმონ ჯანაშია, ნიკო ბერძენიშვილი, სერგი მაკალათია, თამარ ლომოური, შალვა ამირანაშვილი...). ისინი მეგობრები არიან, მაგრამ ივანე ჯავახიშვილი განსეუ გადაგა პოლიტიკისაგან, ექვთიმე თაყაიშვილი კი, ასევე დიდი მეცნიერი, ჩართულია პოლიტიკაში: იგი არის საქართველოს პარლამენტის (მაშინდელი დამფუძნებელი კრების) წევრი, ამასთან, როგორც ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წევრი, იგი ეროვნულ-დემოკრატებმა, თავისი პარტიული კუთვით, პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილედ გაიყვანეს (მაშინ მოადგილეს ამხანაგს ეძახდნენ). დამფუძნებელი კრების ანუ პარლამენტის თავმჯდომარე არის კარლო ნხეიძე – სოციალ-დემოკრატი, რომლის პირველი მოადგილე ასევე სოციალ-დემოკრატი, ჩვენი გამოსწეილი

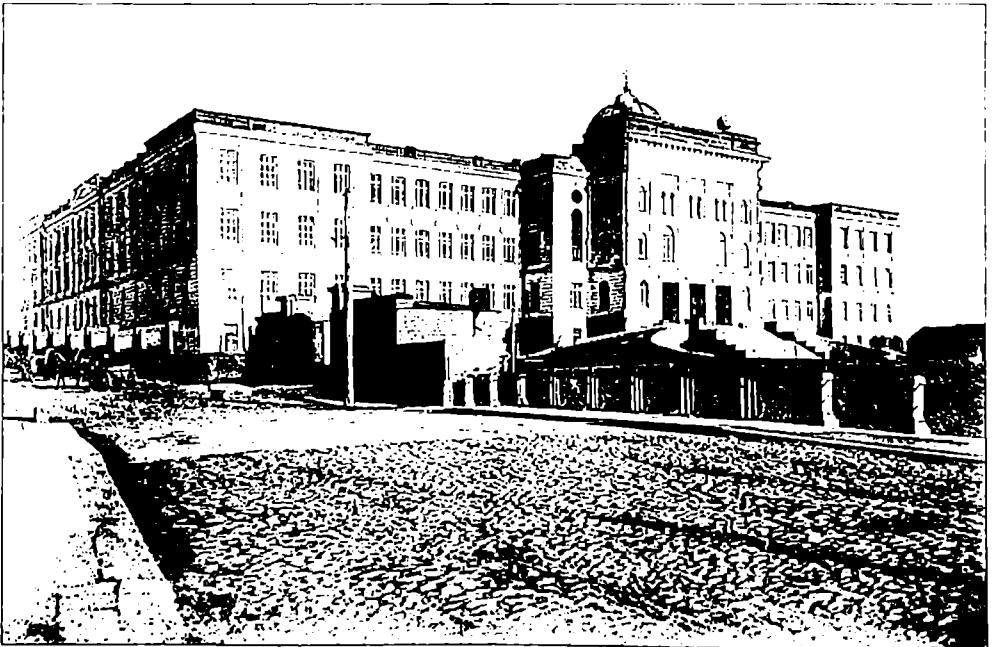

սեպտեմբեր 1920

ივანე ჯავახიშვილი

თბილისის უნივერსიტეტი

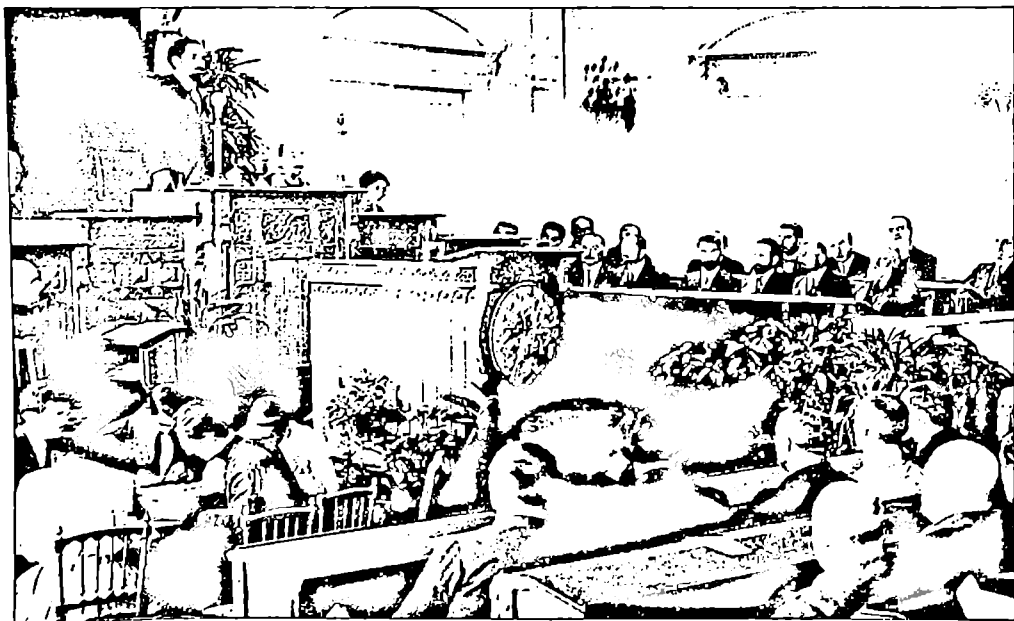

მეცნიერის გიორგი ლომთათიძის მამა – ალექსანდრე ლომთათიძეა; მოადგილეა, აგრეთვე, როგორც ვოქვით, ექვთიმე თაყაიშვილიც – ეროვნულ-დემოკრატი; ხოლო პარლამენტის მდივანი გახლავთ მომავალში დიდი ქართველი მეცნიერი ქალი, ისტორიკოსი, ქალბატონი ქრისტინე (ნიტო) შარაშიძე...

...ივანე ჯავახიშვილი იბარებს ექვთიმე თაყაიშვილს და ეუბნება: ბოლშევიკები დღეს თუ ხვალ დედაქალაქში შემოვლენ და აქედან მთელ საქართველოს მოედებიან. მე მეშინია, რომ ისინი წყენს სამუხეუმო განძეულობას გაანადგურებენ, ქვეყანას გაძარცვავენ. გავიგე, რომ საქართველოს მთავრობა ემიგრაციაში მიდის და მინდა, როგორმე ხმა მივაწვდინო ნოე ჟორდანიას, რომ თან წაიღონ წყენი სამუხეუმო და ეკლესია-მონასტრების განძეულობა. შენ, ჩემო ექვთიმე, პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე (ამხანაგი) ხარ და შენთვის ადვილია ნოე ჟორდანიასთან დაკავშირება, რომ ახლავე შეატყობინო ჩემი ეს თხოვნაო.

მართლაც, ექვთიმე თაყაიშვილი იმ დღესვე ეახლა ნოე ჟორდანიას და გადასცა ივანე ჯავახიშვილის თხოვნა. ნოე ჟორდანიამ დაუძახა მდივანს და იქვე უკარნახა ბრძანების ტექსტი

დაზღვევითი კრების სხდომა. პრეზიდიუმში ექ. თაყაიშვილი, ალ. ლომთათიძე, ქრ. შარაშიძე

კარლო ჩხეიძე

ალექსანდრე ლომთათიძე

კრისტინე შარაშიძე

სამუშეუშო განძეულობის - ქართველი ხალხის ეროვნული საკუთრების დროებით უცხოეთში გატანისა და მის მეთვალყურედ ექვთიმე თაყაიშვილის დანიშვნის შესახებ. ექვთიმეს უარი განუცხადებია უცხოეთში წასვლაზე, მაგრამ მთავრობის თავმჯდომარეს იგი დაურწმუნებია ამ გადაწყვეტილების სისწორეში.

ამ ბრძანებით დაბრუნდა ექვთიმე უკან, გადასცა ივანე ჯავახიშვილს ეს ყველაფერი, რის შემდეგაც დაიწყო სამუშეუშო და საეკლესიო განძეულობის სასწრაფოდ ყუთებში ჩალაგება-დალუქვა. ექვთიმემ ღამით თავის მეუღლეს და უახლოეს მეგობარს ნინო პოლტორაძეკაიას ყველაფერი უამბო. ისიც დაეთანხმა რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ბრძანებას და მოკლედ რომ მოეჭრათ, ასე აღმონდა ბატონი ექვთიმე თაყაიშვილიც მეუღლითურთ და ეროვნული განძიც ემიგრაციაში...

როგორც ვხედავთ, სამუშეუშო და საეკლესიო-სამონასტრო განძეულობის თუ ხაზინისა და სასახლეების (ზუგდიდის, თბილისის, ბორჯომის) ძვირფასეულობათა სასღვარგარეთ გატანისა და ბოლშევიკური ოკუპაციისაგან მათი ხსნის იდეა, თურმე, ივანე ჯავახიშვილს ჰკუთნებია, ხოლო ექვთიმე თაყაიშვილს ემიგრაციაში წასვლა ადრე ფიქრადაც არ ჰქონია, ის კი არა, ნოე ჟორდანიას ამ წინადადებაზე მას თავდაპირველად ცივი უარიც განუცხადებია!

ეს ხომ სრულიად ახალი ვერსიაა ჩვენი სამუშეუშო განძეულობის და ექვთიმე თაყაიშვილის უცხოეთში მოხვედრის თაობაზე და განსხვავდება (თუნდაც, ნაწილობრივ!) ჩვენს სამეცნიერო ლიტერატურაში დღემდე გაბატონებული აზრისაგან (მდრ. შამირანაშვილი, "საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუშეუშო განძეულობა და მისი დაბრუნება", პირველი გამოცემა, თბ., 1968; მეორე გამოცემა, თბ., 1978; რ.მეტრეველი, შ.ბადრიძე "ექვთიმე თაყაიშვილი", თბ., 1962; ე.თაყაიშვილი, "რჩეული ნაწერები, I, თბ., 1968; ა.სურგულაძე, "ექვთიმე თაყაიშვილი", თბ., 1977; ე.უბილავა, "განძეულის გუშაგი", თბ., 1980; გ.ჟორდანიას, "დაბრუნებული საუნჯე", თბ., 1983; ი.მეგრელიძე, "ექვთიმე თაყაიშვილი", თბ., 1989), სადაც ამ საქმესთან დაკავშირებით ივანე ჯავახიშვილის სახელი საერთოდ არ არის ნახსენები!

კი მაგრამ, საიდან ირკვევა, საიდან ვიცით ყოველივე ეს? რა გვაქვს საფუძვლად, როდესაც ასეთ განსხვავებულ ვერსიას

ვალიკო ნუბინიძე

ვაყენებთ ჩვენი მკითხველის სამსჯავროსზე? პირველწეაროდ ვინ გვყავს მხედველობაში?

ისევ და ისევ დიდი ექვთიმე თაყაიშვილი, რომლის უცნობი მოგონებები ჩაუწერია ვალიკო ნუბინიძეს.

ვინ იყო ვალიკო ნუბინიძე და რამდენად სანდოა მისი ჩანაწერები?

* * *

...1988 წლის 22 აგვისტოს, დილით, თავის ბინაში მკვდარი იპოვეს თითქმის ას წელს მიღწეული მარტოხელა მოხუცი ვალიკო ნუბინიძე – ძველი სოციალ-დემოკრატი, 1924 წლის სახალხო ამბოხების აქტიური მონაწილე, ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის თვალსაჩინო წევრი საფრანგეთში... იგი 1926 წლიდან პარიზში ცხოვრობდა – ჯერ მუშაობდა საქართველოს საელჩოში აკაკი ჩხენკელთან, რომელსაც იმ დროს კიდევ სცნობდა საფრანგეთის ხელისუფლება, ხოლო 1933 წლიდან, საელჩოს გაუქმების შემდეგ, სანამ 90 წელი არ შეუსრულდა, ვ.ნუბინიძე პარიზში საცალო ვაჭრობას ეწეოდა, ამასთან არც აქტიური პოლიტიკური მოღვაწეობისათვის გაუნებებია თავი: ორი ათეული წლის განმავლობაში იყო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის

ექვთიმე თაყაიშვილი ლევილში

პარიზის ორგანიზაციის თავმჯდომარე და სოციალ-დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს წევრი, ხოლო პავლე სარჯველაძის გარდაცვალების შემდეგ, მისი თავმჯდომარე.

გაჩუბინიძე ერთგულ სამსახურს უწევდა მის პარტიულ ბელადს ნოე ჟორდანიას, საკუთარი სახსრებით გამოსცა ნოეს ემიგრაციაში დაწერილი ახალი ნაშრომები (პარიზი, 1956), ამასთან, ნივთიერ დახმარებას უწევდა გაჭირვებაში მცხოვრებ დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარეს...

გაჩუბინიძის წერილები ხშირად იბეჭდებოდა საზღვარგარეთულ ქართულ სოციალ-დემოკრატიულ პრესაში. ცალკეა აღსანიშნავი საფრანგეთის დედაქალაქში ორ ტომად გამოცემული მისი “მოგონებანი” (პარიზი, 1938, 1953 წ.წ.), რომელიც ერთ-ერთ აუცილებელ პირველწყაროს წარმოადგენს, როგორც ჩვენში რევოლუციური მოძრაობის, ისე საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდისა (1918-1921 წ.წ.) და, განსაკუთრებით, საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ მოწყობილი 1924 წლის ამბოხების ისტორიისათვის.

სხვა ღირსეულ მამულიშვილებთან ერთად ვალიკო ჩუბინიძე დაკრძალულია ლევილის ქართულ საძმო სასაფლაოზე

(დაწვრილებით იხ. გ. შარაძე, “უცხოეთის ცის ქვეშ”, ტ.3, თბილისი, 1993, გვ. 186–194).

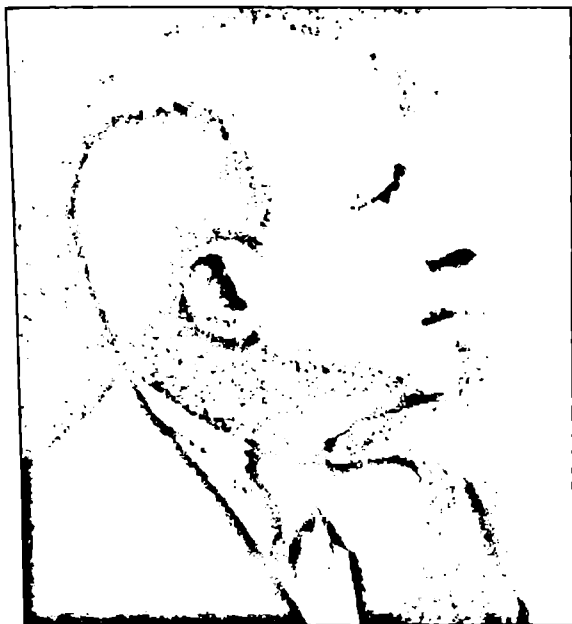
აი, სწორედ ამ ვალიკო ნუბინიძეს ნაუწერია თავის “დღიურებში” ექვთიმე თაყაიშვილის ოთხი მოგონება (იხ. ჟურნ. “ნენი დროშა”, პარიზი, №108, გვ. 73–82), რომელთაგან პირველი სწორედ ჩვენთვის საინტერესო საკითხს ეხება და ამიტომაც მას აქ პირველად მოვიყვანოთ:

“აწ განსვენებული პროფესორი ექვთიმე თაყაიშვილი ადვილად არავის ენდობოდა და თუ გენდობოდათ, მიგიღებდათ გულთბილად, მამაშვილურად, იყო იშვიათი მოსაუბრე და მისგან ყველანი ბევრ რამეს ესწავლობდით, ამიტომ ვცდილობდით მასთან ახლოს ყოფნას და მის ყურადსაღებ სწავლების მოსმენას.

...ეს იყო ომის (იგულისხმება მეორე მსოფლიო ომი, – გ. შ.) დაწყებამდე, საფხულში, ლევილშიდ. ბ–ნი ექვთიმე ჩამობრძანდა ესოშიდ, მშვენიერი სანახაობაა ამ დროს შატოს გარემო მისი ასწლოვანი ვაცხეებით, რომლებიც საამო სურნელებას გამოჰყოფენ ამწვანებულ მდელოზედ. ყველანი ბატონ ექვთიმესაკენ გავეშურეთ და ჩრდილშიდ მისთვის განკუთვნილ საგარძელშიდ მოვათავსეთ.

ბ–ნი ექვთიმე დიდად ნასიამოვნები დარჩა მისდამი ასეთი ყურადღებისათვის. მადლობა გადაგვიხადა და ღიმილით გვითხრა: რა ქვიანა, თქვენ გინდათ რაღაც დამაცდევინოთ და მეც მსურს მოგიოხროთ ერთი მეტად საინტერესო ამბავი ჩვენს მიერ გამოტანილ განძეულობაზედ, რომელსაც თვალის წინივით ვუვლიდი. დიდი ნოეს (ქორდანიას) გადაწვევტილებაზედ იყო დამოკიდებული მისი უცხოეთში გამოტანა თუ ადგილზედ დატოვება, – არც მე და არც ჩვენს მთავრობას ამაზედ არ გვიფიქრია. ეს აზრი ჩვენ შთაგვაგონა ჩემმა მეგობარმა დიდმა ივანემ (ჯავახიშვილმა).

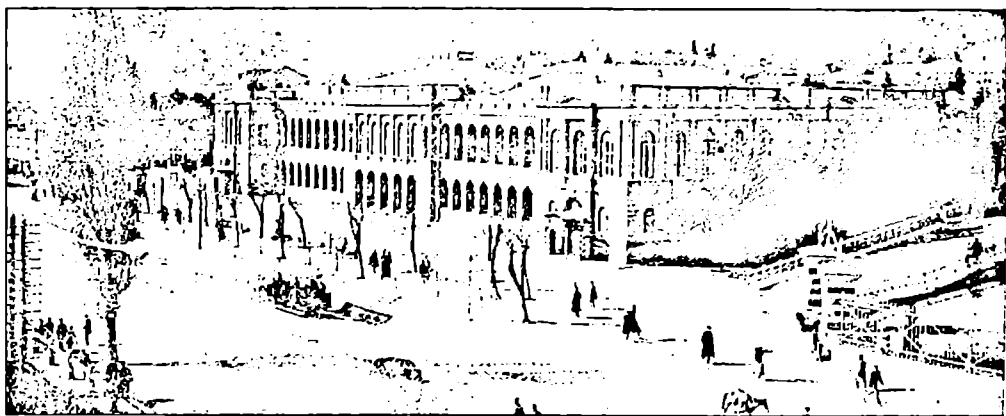
ეს ასე მოხდა: წითელი არმია თბილისს უახლოვდება. მიბარებს ივანე და მეუბნება: ხომ ხედავ, ექვთიმე, მოდის რუსის ჯარი, მონათლული დამოუკიდებელ საქართველოს და სამღვდელოების მტრობით და სიძულვილით, ისინი დაარბევენ და გაძარცვავენ ჩვენს ეკლესიებს, მუზეუმებს და ყველა სასოგადოებრივ დაწესებულებებს; ამიტომ ესლავე შენ უნდა ნახო მთავრობის თავმჯდომარე, გააცნო ჩვენი ეროვნული განძეულობის გაძარცვა–დაღუპვის საშიშროება. ის ესლავე უნდა შეგროვდეს და საქართველოდან დროებით უცხოეთში უნდა გაიტანოს გადასარჩენად.

იოსებ ელიგულაშვილი

მე მაშინვე თანხმობა განუუცხადე ივანეს და სანქაროდ წავედი სასახლეშიდ. იმ დროს შინ ნოეს ნახვა არც ისე ადვილი იყო, მაგრამ მე მან დაუყოვნებლივ მიმიღო, მომისმინა და მაშინვე გამთაძახებინა ჩემი კარგი ნაცნობი და მეგობარი იოსებ ელიგულაშვილი – თანაშემწე ფინანსთა მინისტრის (კონსტანტინე კანდელაკის), კაცი განათლებული, ენერგიული და საქმიანი.

ბატონ ნოემ მას უთხრა: იოსებ, შენ თანამშრომლობ ექვთიმესთან, გეძღვევით სრული უფლება იმოქმედოთ თქვენი შეხედულებისდა მიხედვით განძეულობის შესაკრებად, გაძღვევთ უფლებას ყოველგვარი ტრანსპორტის რეკვიზიციისას და საჭირო თანხებს. იქვე უკარნახა ეს ბრძანება მის მდივანს, ხელი მოაწერა და გადმოძკა: მხოლოდო, – დააყოლა, – ექვთიმე, შენ ინიშნები ამ განძეულობის გამგედ და უცხოეთშიდაც უნდა გამოჰყვე ამ განძეულობას ამ უფლების გამოყენების შენახვით. ასლს განძეულობის აღწერილობისას სათანადო თქვენი და თქვენ მიერ შედგენილ კომისიის ხელის მოწერით დასტოვებთ, სადაც თქვენ საჭიროდ დაინახავთ. მე უარი განვაცხადე უცხოეთშიდ წასვლაზედ, მოვახსენე, – მე ოჯახობას მარტო ვერ დავეტოვებ-მეთქი. ბატონ ნოემ ცივად მიპასუხა: მეუღლესაც წამოიყვან და იქვე უკარნახა მდივანს ბრძანებულება ჩემი დანიშვნისა და იოსების

თბილისი, მთავრობის სასახლე

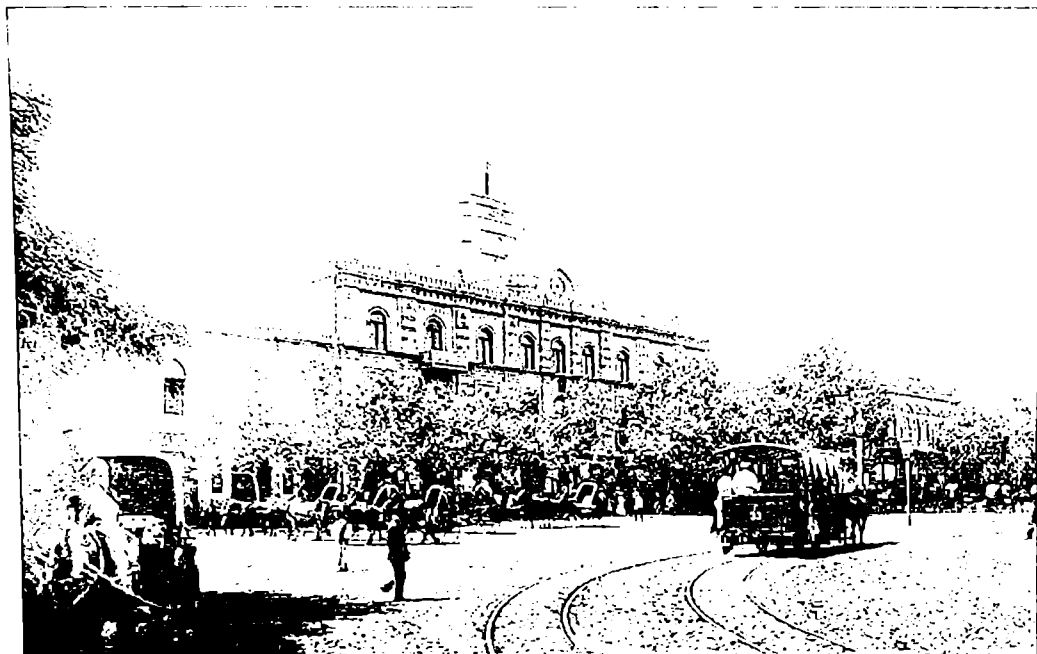
(ელიგულაშვილის) ჩემს თანაშემწედ დანიშვნისა. ხელი მოგვაწერინა, ასლი მდივანს გადასცა, გვისურვა წარმატება და გეთხრა, – მე ყოველთვის თქვენს განკარგულებაში ვარ, არ მომერიდოთ, – მაგრად ხელი ჩამოგვართვა და დაგვემშვიდობა.

რასაკვირველია, მე დიდი მადლობა მოვახსენე ჩემი და ივანეს სახელით. ჩვენ მაშინვე შევუდექით მეშაობას, ყველანი დიდი მონდომებით გვერდშიდ ამოგვიდგა. რასაკვირველია, დიდი ივანეს (ჯავახიშვილის) დახმარებით და იოსების (ელიგულაშვილის) განსაკუთრებული ორგანიზატორის ნიჭიერებით ჩვენი დავალება ბრწყინვალედ შევასრულეთ”.

* * *

ამის შემდეგ, როგორც ვიცით, 1921 წლის 20–21 თებერვალს, რკინიგზით განძი თბილისიდან წამოიღეს და ქუთაისის გავლით და იქ ახალი ნაწილების (ხაზინის, გელათის მონასტრის) შემომატებით 3 მარტს ბათუმში ჩაიტანეს. ამიერკავკასიაში საფრანგეთის მთავრობის სრულუფლებიანი მინისტრის (დესპანის) და უზენაესი კომისრის აბელ შევალეს დახმარებით ბათუმში ჩატანილი განძი მატარებლიდან 5 მარტს ფრანგულ სამხედრო კრეისერ “ერნესტ რენანსე” გადატვირთეს (აქვე მიუმატეს ბათუმში სხვადასხვა მატარებლით ჩატანილი ბორჯომისა და ლიკანის სასახლეების ქონება) და 11 მარტს

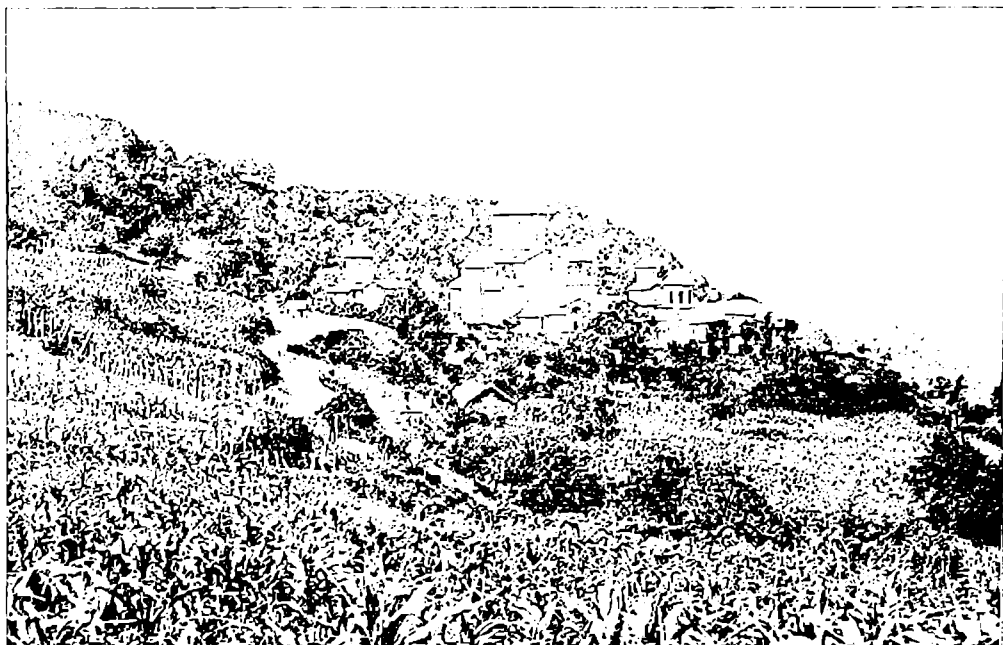

Օճաբանի, Բողոքանի մեղքանի

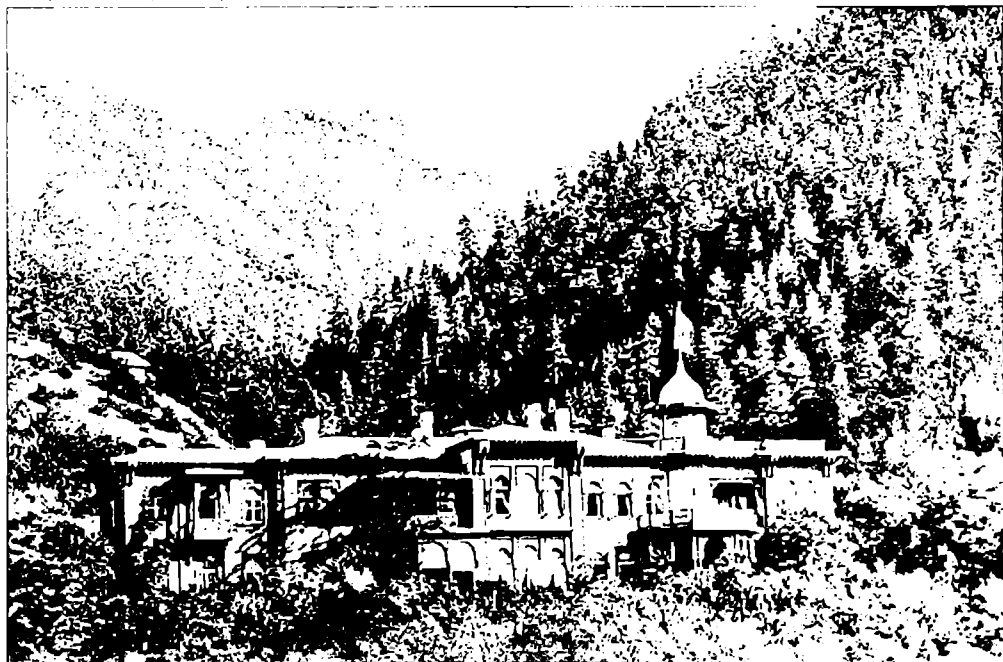
Էրասեօ

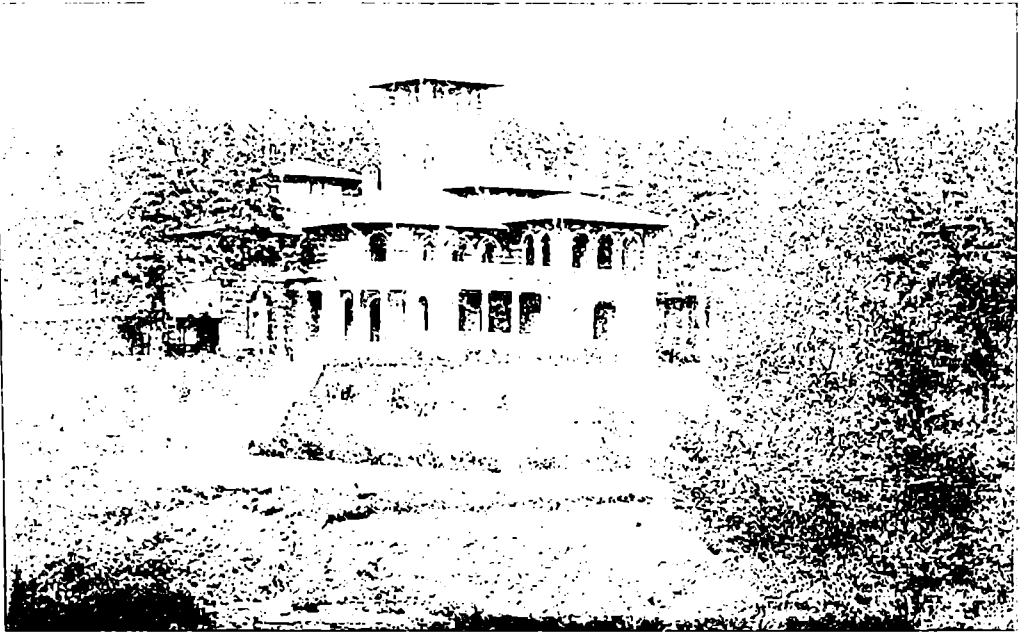

ჯეოჯო

ბორჯღაძე, დავი შიკვინის მიხედვით ნიკოლოზის ძის სახეზე

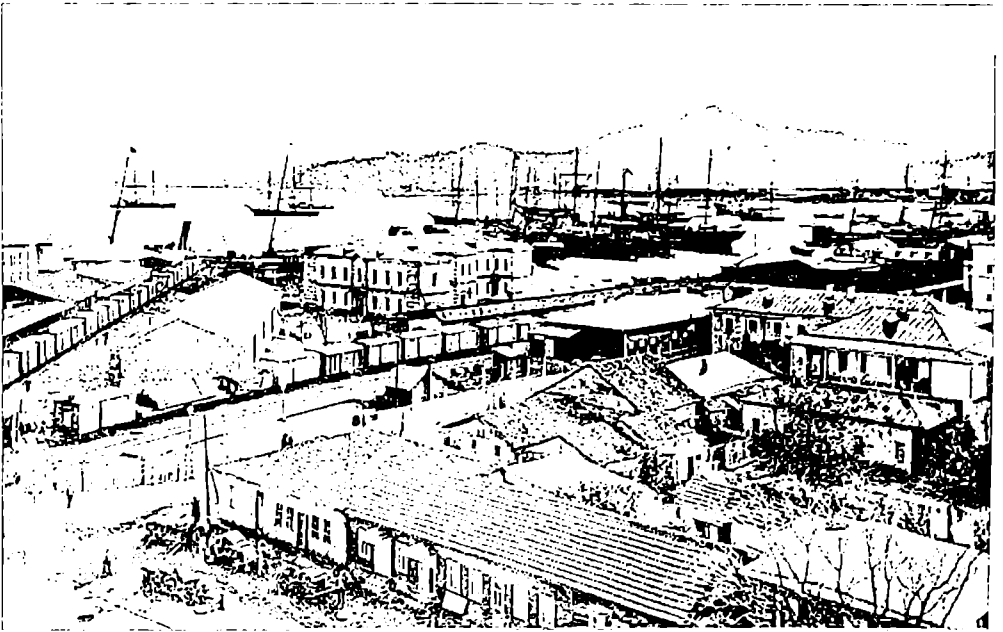

ლიკაში. დავა მოყვანის ნიკოლოზ მსხვილის ძის სახსლე

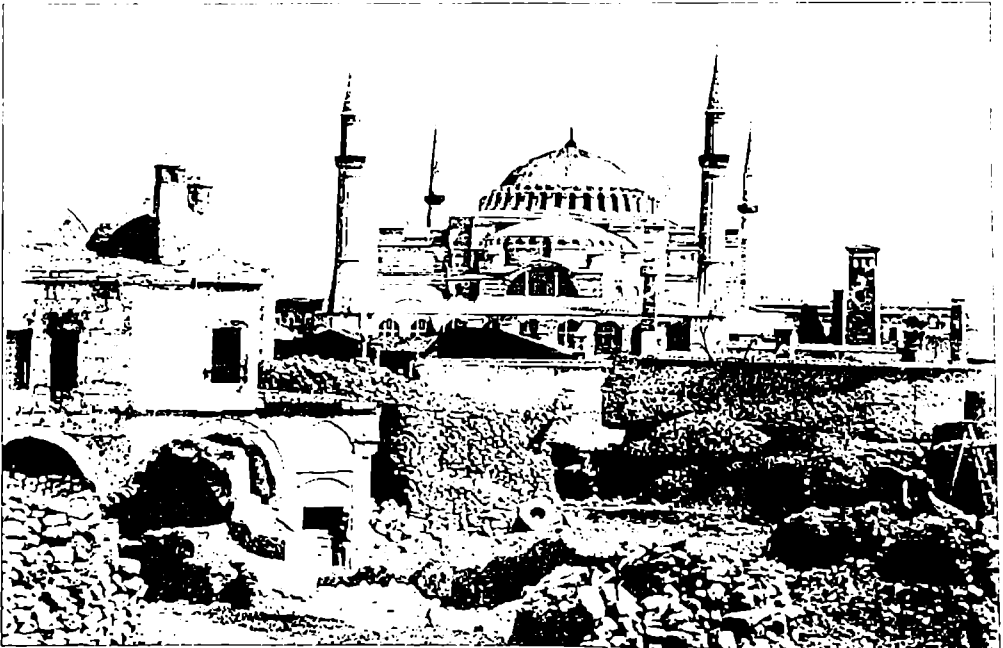
ზუგდიდი. დღიანების სახსლე და კანის ეკლესია

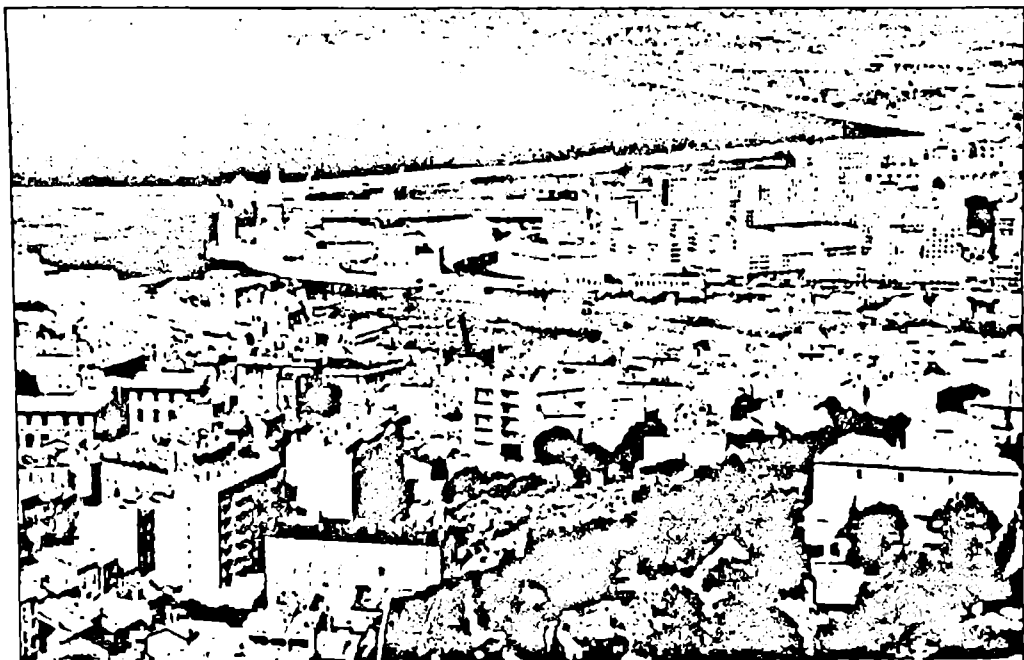

Ашхабад

қаланың қалыңдығы

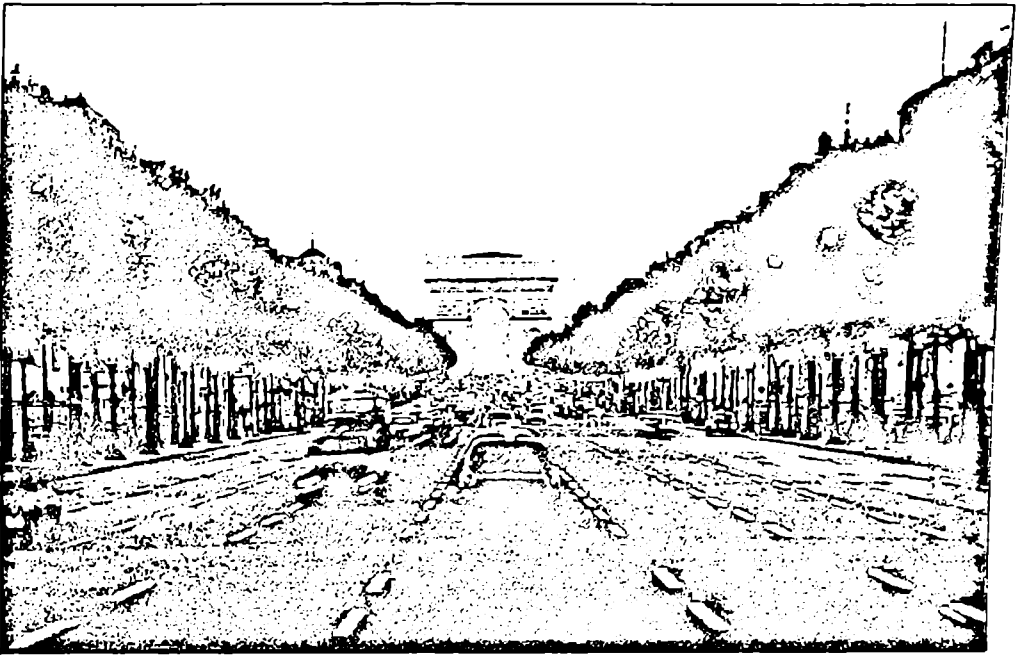
მარსელი

ანდრია დეკანოზიშვილი

ზურაბ ავალიშვილი

პარიზი

კონსტანტინეპოლისკენ გაისტუმრეს, 14 მარტს კი მეორე პატარა გემით ექვთიმე თაყაიშვილმა “ერნესტ რენანს” კონსტანტინეპოლში ჩაუსწრო და საფრანგეთში გასაგზავნი განძი ძველ ფრანგულ სამხედრო სატრანსპორტო გემზე “ბიენ კოაზე” გადაიტანა... ზღვაზე თითქმის 2-თვიანი მომქანცველი მგზავრობის შემდეგ 1921 წლის 10 აპრილს, საღამოს “ბიენ კოა” მარსელის სანაპიროს მიადგა, სადაც დახვდნენ პროფ. სურაბ ავალიშვილი და ანდრია დეკანოზიშვილი; 11 მარტს, დილით გემიდან განძი გადმოალაგეს და საფრანგეთის ბანკის მარსელის განყოფილებაში მოათავსეს, თვითონ კი პარიზში ჩავიდნენ...

* * *

მოგესხენებათ, ემიგრაციაში წასული ჩვენი ეროვნული მთავრობის ჩანაფიქრი არ გამართლდა, პოლიტიკური გზებით ვერ დაიბრუნეს საქართველოს დამოუკიდებლობა, მითუმეტეს, რომ მეორე მსოფლიო ომში გერმანიის ფაშიზმზე სტალინის გამარჯვებამ კიდევ უფრო განამტკიცა ბოლშევიზმი და კომუნისტური რეჟიმი, აამაღლა საბჭოთა კავშირის საერთაშორისო

ი. სტალინისა და შარლ დე გოლის შეხვედრა მოსკოვში საბჭოთა კავშირსა და საფრანგეთს შორის ხელშეკრულების დადებისას, 1944 წლის 10 დეკემბერს

ავტორიტეტი, რამაც მთლიანად მოუხპო სამშობლოში დაბრუნების იმედი უორდანიას და მის მთავრობას.

როგორც ვიცით, გერმანული ფაშიზმის წინააღმდეგ საფრანგეთის ეროვნულ მოძრაობას ხელმძღვანელობდა გენერალი დე გოლი, რომელიც 1944 წლის 2 დეკემბრიდან 10 დეკემბრამდე მოსკოვს ეწვია, როგორც საფრანგეთის რესპუბლიკის დროებითი მთავრობის თავმჯდომარე, შეხვდა ი.სტალინს და სათანადო მოლაპარაკებების შედეგად 10 დეკემბერს დაიდო ხელშეკრულება

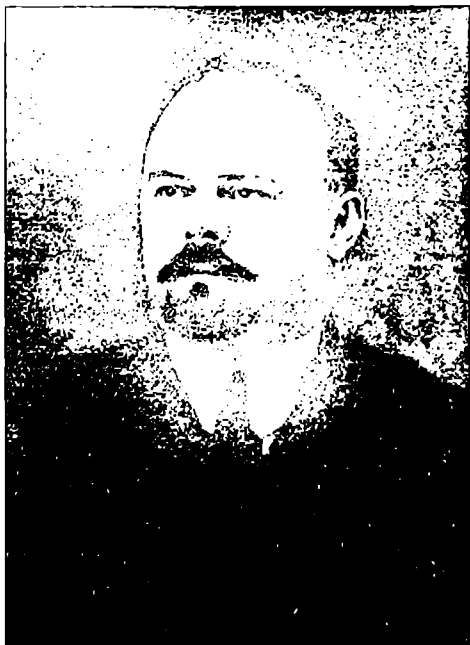

სერგეი კონსტანტინოვი

ალექსანდრე ბრუზი

სერგეი მხეიძე

ალექსანდრე ბრუზი

საფრანგეთის რესპუბლიკასა და საბჭოთა კავშირს შორის კავშირისა და ურთიერთდახმარების შესახებ (იხ. "იზვესტია", 19.XII.1944).

პირად საუბარში სტალინმა აგრძობინა და შეახსენა დე გოლს, რომ საფრანგეთში, კერძოდ, პარიზში ჩატანილია და ინახება საქართველოს ეროვნული განძი (ამის შესახებ დე გოლი მოსკოვში ჩასვლამდეც იყო ინფორმირებული და 1944 წლის 23 ნოემბერს სათანადო განკარგულებაც ჰქონდა გაცემული ქართული საუნჯის დაბრუნების შესახებ, რითაც იგი იქმნიდა ხელსაყრელ პირობებს საბჭოთა მთავრობის მეთაურთან ი.სტალინთან მომავალი მოლაპარაკების წარმატებით დასაგვირგვინებლად) და როგორც შამირანაშვილი წერს, "მისგან დაპირება მიიღო ქონების დაბრუნების შესახებ" (დასახ. ნაშრ., გვ.12). სტალინისა და დე გოლის მოლაპარაკებაზე მიანიშნებს ექ.თაყაიშვილიც (დასახ. ნაშრ., გვ.412-413). ამის შემდეგ მოვლენების განვითარებაზე ახალ საინტერესო ცნობებს გვაწვდის ვ.ჩუბინიძე თავის ზემოთ დასახელებულ "დღიურებში".

ვ. ჩუბინიძე წერს:

ლვეილის ქართული მამული.

უზოს სიღრმეში მოჩანან ნოე ჟორდანიას და ექვთიმე თაყაიშვილი

“...1945 წელს, 15 იანვარს ჩავედი ლევილში პრესიდენტისათვის (ნოე ჟორდანიასათვის) დაბადების დღის მისალოცად. ამ არეულ და გაჭირვებულ ხანაშიდ ის დროებით სოფლად ცხოვრობდა. მივედი მასთან ბინაზედ, ბ-ნი ნოე ბუხართან იჯდა თავის ლეგენდარული შალით ლამაზად ბეჭებზედ წამოსხმული. ჩემი დანახვა ძალზედ ესიამოვნა, მივულოცე დაბადების დღე და გადავეცი ცოტა სანოვაგესთან ერთად 5000 ფრანკი, რომელსაც მე რეგულარულად ამხანაგებში ვუგროვებდი, რადგან ჩვენი პრესიდენტი ხელმოკლედ ცხოვრობდა, ამხანაგები მატერიალურად ვეხმარებოდით. სადილად არ გამომიშვა, მხოლოდ ბოდიში მოიხადა, რომ ხორცი არა აქვს, რადგან მეტად ძვირი და ძნელი საშოვარიყო. სადილობის დროს მითხრა, ერთ საიდუმლოს გაგანდობ; მაგრამ დრომდის არავის არ უნდა უთხრა, ჩვენს განძეულობას საფრთხე მოეღის, ჩვენი განძეულობა საფრანგეთის მთავრობას სურს გადარიცხოს რუსეთის მეფის ვალების ასანაზღაურებელ ფონდშიდ, რომ საფრანგეთმა გაინაღდოს ის ვალები, რომელიც მეფის რუსეთმა სესხით აიღო ამ უკანასკნელისგან. მე და ევგენიმ (გეგეჰკორმა) გადავწყვიტეთ დაუყოვნებლივ ეს ქართველი ხალხის ქონება დაუბრუნდეს მის ნამდვილ მესაკუთრეს – საქართველოს. ჩვენს მიერ გადადგმიულ ნაბიჯებმა დადებითი ნაყოფი გამოიღეს და რამოდენიმე დღეშიდ სისრულეშიდ იქნება მოყვანილი.

ეს განძეულობა ძლივ-ძლივობით გადაეარჩინეთ ჯერ გერმანელებისგან ოკუპაციის დროს, რომლებმაც აუარებელი საფრანგეთის განძეულობა გაიტანეს გერმანიაში და ჩვენს ქონებასაც მიაღწენ. მაგრამ დავემტკიცეთ, რომ ისაა საქართველოს კუთვნილება და არ წარმოადგენს დიდ ღირებულებას. როგორც იქნა მოვიშორეთ. აქვე უნდა აღინიშნოს ჩვენი ფრანგი მეგობრების უაღრესი გაბედული დახმარება. მათ გერმანელებს არ აჩვენეს განძეულობის სრული სია. ამიტომ ამ არეულ დროში მინდა ჩემს სიცოცხლეში დაეუბრუნო ეს ქონება უკლებლივ ჩემს საყვარელ ერს. მე მაწერს ბოლშევიკური ხელისუფლება ამ განძეულობის გაყიდვა-გაფლანგვას და მსურს ქართველმა ხალხმა თავის თვალთ ნახოს, რომ ეს ქონება მას ბარდება უკლებლივ, რომელსაც დაემატა ექვთიმეს მიერ შემოწმებული სამუსუჟმო ნივთები, გაყიდული ევროპაშიდ კერძო პირთა მიერ, რომელიც მიუხედავად ჩვენი სიღარიბისა, მაინც შევისყიდეთ. პარიზში ევგენი (გეგეჰკორი) შენ დაგირეკავს, უნდა უშოვნო მანქანა და ჩამომიყვანო. ეს ამბავი არც ექვთიმემ და არც

აკაკიმ (ჩხენკელმა) არ იციან, და არ უნდა უთხრა. მე და ევგენი ვეძებთ მათ.

მეორე დღესვე ბატონმა ევგენიმ დამირეკა და ჩვენმა ამხანაგმა საშა მეღიავამ თავის მანქანით ჩამოგვიყვანა ლევილშიდ. მისვლისთანავე ბ-ნ ნოემ მითხრა, – სთხოვე ექვთიმეს, რომ ვუცდიო. ბ-ნი ექვთიმე მაშინვე წამომეყა, გაიკვირვა ბ-ნი ევგენი რომ დაინახა და იკითხა: “რა ქვიანა (რატომღაც ამ სიტყვას ის ხშირად ხმარობდა), გლახა ამბავი ხომ არაფერია, ევგენი, ასეთ ამინდში რამ ჩამოგიყვანათ?”

ბატონ ნოემ მოკლედ გააცნო თუ რისთვისაა ჩამოსული ევგენი და რატომ იხმო ის. გააცნო რა საქმის ვითარება, ბატონი ექვთიმე მეტად აღელდა, მით უფრო, ბატონ ექვთიმეს როდესაც ნოემ უთხრა, რომ შენ ამ განძეულობას უნდა გაქვეე საქართველოშიდ. ექვთიმე მედამ ერთგული იყო ბატონ ნოესი და დიდ პატივს სცემდა და მოახსენა: საქმე უკვე გაგითავებიათ და ესხლა მეუბნებით ამ ამბავს? მე, მოხუცებულ კაცს, როგორ მწირავთ? რას იტყვიან შემზედ საქართველოშიდ? ბოლშევიკების ნღობა განა შეიძლება? ამდენი ხანია ამ ქონებას ვინახავთ და ვუვლით, გამოვსტაცეთ ხელიდან ბოლშევიკ ურდოებს ეს ქართული განძეულობა და ესხლა თქვენ სრული ნღობით აბარებთ მოსკოვს ამ ქონებას? რა გარანტია გაქვსთ, რომ მოსკოვი ამ საუნჯეს საქართველოს გადასცემს და თვითონ არ მიითვისებს? არა, რა ქვიანა, მე იქ არ წაყალ, ჩემი ადგილი აქაა, ლევილის სასაფლაოზედ, ჩემ მეუღლე ნინოსთან.

ბატონ ნოემ სიტყვა მისცა ბატონ ევგენის, რომელმაც უთხრა ბ-ნ ექვთიმეს, რომ საქმე გათავებუელია, ხვალ მოვა აქ თქვენ წასაყვანად საბჭოთა წარმომადგენელი ბატონი გუზოუსკი, გაგაცნობსთ საბჭოთა ელჩს ბ-ნ ბოგომოლოვს, სადაცაა თბილისიდან ჩამოვა პროფესორი თავაძე (უნდა იყოს – შალვა ამირანაშვილი, გ.შ.), განძეულობის იმ სიით, რომელიც თქვენ იქ დასტოვეთ და მასთან ერთად შეამოწმეთ, რომ მას არაფერი აკლია და სავსებითაა დაცული. პირველ დღეებშიდ თქვენ გადახვალთ პარიზშიდ, ჩვენი ვადიკო თქვენ აგიღებსთ სასტუმროშიდ ბინას მის მახლობლად და მასთან იქნებით სტუმრად. ყოველივე ხარჯებს ვადიკო იღებს თავის თავზედ: რამდენიმე დღის შემდეგ საბოლოოდ გადახვალთ საცხოვრებლად და სამეუშაოდ საბჭოთა საელჩოშიდ და სათანადო კომისიის ხელის მოწერით შეადგენთ თქმს ქართულ, რუსულ, ფრანგულ ენაზედ და გადმოგვცემთ მის ასლებს ჩვენი არხივის საჭიროებისათვის.

ექვთიმე თაყაიშვილი

ნოე ჟორდანიას ლევილში

ბატონი ექვთიმე ფეხსედ წამოდგა და შემდეგი სიტყვები წარმოთქვა: “ბატონო პრეზიდენტო, ეს თხოვნაა თუ ბრძანება?” ეს უკანასკნელიც ფეხსე აღგა და უპასუხა: ბრძანებაო! მაშინ ბატონ ექვთიმეს თითქოს ცრემლი მოადგა და უპასუხა: არ ვიზიარებ თქვენს აზრს, მაგრამ ბრძანებას ვემორჩილებიო. ბატონ ნოემ მაგრად ჩამოართვა ხელი ბატონ ექვთიმეს და ერთმანეთს გადაეხვივნენ. შემდეგ ბატონ ექვთიმემ ბატონი ევგენი გადააკოცნა და თხოვა, როგორმე, ჩემთვის ტანჯული და განაწამები მეუფლე გადმომისვენეთ საქართველოშიდ. ბატონ ევგენის დაპირება მისცა ბატონმა გუზოვსკიმ, რომ პროფესორის თხოვნას უსათუოდ სისრულეშიდ მოიყვანდა, თვით ელნიც დაპირდა... დასასრულ მოგახსენებთ, რომ ბატონ ნოეს თხოვნით ბატონი აკაკი ჩხენკელიც ჩაიყვანე ლევილშიდ: ბატონი აკაკი დიდად ნაწკენი დარჩა, რომ განძეულობა ბოლშევიკურ საქართველოს გადაეცა და პროტესტი განაცხადა, მაგრამ დიდი ნოეს გადაწყვეტილებას დაემორჩილა”.

განძეულობის დაბრუნებასთან ი.სტალინისა და ნოე ჟორდანიას პირდაპირ კავშირს ადასტურებს აგრეთვე პარიზულ არქივში აღმოჩენილი დამოუკიდებელი საქართველოს ყოფილი შრომის მინისტრის გიორგი ერადის ასეთი წინაწერი:

“ეს ამბავი მე ვიცოდი:

როდესაც დე გოლმა დააპირა მოსკოვში წასვლა სტალინთან მოსალაპარაკებლად, მაშინ ნოე ჟორდანიამ გადაწყვიტა ამ შემთხვევით ესარგებლა: დაიბარა თავაძე (?) და უთხრა, რომ სასწრაფოთ შეეტყობინებინათ სტალინისათვის, რომ საქართველოს განძეულობას ადევს ყადაღა საფრანგეთის მთავრობისაგან. მიუხედავ ასახელებნ, რომ რუსეთს ფული მართებს საფრანგეთის და ამ ვალის დასაფარათ, ეს განძეულობა მის გარანტიათ არის დაკავებულიო.

ნოე ჟორდანიას უთქვამს თავაძესათვის, რომ სტალინი თუ ისარგებლებს და განძეულობის შესახებ სთხოვს, – დე გოლმა მოხსნას ყადაღა, – შეუსრულებსო!

მართლაც ასე მოხდა: სტალინმა სთხოვა დე გოლს. ამან მოსკოვიდან დეკემბით მოახდინა განკარგულება და განძეულობა გაანთავისუფლეს, რის შემდეგაც შეუდგნენ განძეულობის აღწერას და მის გასაგზავნად მომზადებას”.

* * *

ამით არ წყდება ვიუბინიძის წვენი მეცნიერებისათვის უცნობი მოგონებები, რომელსაც აგვირგვინებს მონათხრობი ექვთიმე თაყაიშვილის უკანასკნელი დღეების შესახებ საფრანგეთში, სამშობლოში განძთან ერთად დაბრუნების სამზადისი და მისი გამოთხოვება ქართულ ემიგრაციასთან:

“ბატონ ექვთიმეს უკანასკნელად მე შეეხვდი ჯერ ლევილშიდ, შემდეგ კი ბატონ ნოესთან. ლევილის ქართველობამ მას საქართველოშიდ გამგზავრების (1945 წლის 5 აპრილი, გ.შ.) წინ, გაუშართა გამოსათხოვარი სადილი. ბატონი ექვთიმე ძალიან დელავდა. თვალცრემლიანმა დალია წვენი სადღეგრძელო, გვითხრა რომ წვენ ერთმანეთს ვეღარ ვნახავთ და დიდი გაბედულებით გაგვიცხადა: იქ მე ვიცი დიდი პატივით მიმიღებენ, მაგრამ ისიც ვიცი, რომ მე მათ მუდმივ “დამაშნი არესტში” ვეყოლები თავისუფლებას მოკლებული. მსხვერპლად ვეწირები წემს თავსეად აღებულ მოვალეობას, არასოდეს არ იფიქროთ, რომ მე თქვენ

გღალატობთ! აკანკალებული ხელით თვალცრემლიანმა დალია ჩვენი სადღეგრძელო, დაგველოცა და სასაფლაოზედ წავიდა ყველას თანხლებით მეუღლის საფლაოზედ გამოსამშვიდობებლად (ექ.თაყაიშვილის მეუღლე - ნინო პოლტორაძეკაია გარდაიცვალა 1931 წელს პარიზში და დაკრძალული იყო ლევილის სასაფლაოზე, ამჟამად გადმოსვენებულია თბილისში და ექ.თაყაიშვილის გვერდით განისვენებს დიდუბის პანთეონში, გ.შ.).

რამდენიმე დღის შემდეგ ბატონი ექვთიმე ეწვია დიდ ნოეს (ჟორდანიას) და ახარა, რომ განძეულობას არაფერი არ აკლია, შესანიშნავ მდგომარეობაშია და დაემატა თქვენი მთავრობის მიერ შესყიდული სამუსეუმო ნივთები, რომელიც კერძო პირებს უცხოეთში გაუყიდიათ. თამარ მეფის ქოშები და სარტყელიც, რომელზედაც თქვენ ისე სწუხდით, საპატიო ადგილზედაა.

ბატონი ექვთიმე სუფრასედ მიიწვიეს. მან ფეხზე ადგომით დალია ბატონ ნოეს სადღეგრძელო, შენობით მიმართა და უთხრა შემდეგი:

“ნოე, მე იქ შენი ბრძანებით მივდივარ, იცოდე, მომაწერენ ბევრ რამეებს შენი და ეროვნული მთავრობის წინააღმდეგ თითქოს ჩემს თქმულს. იცოდე, არ დაიჯერო. ამის ნიშნებს უკვე ვხედავ: მე ვიყავი და ვრჩები საქართველოს დამოუკიდებლობის ნიადაგზედ. იქაც და აქაც მუდამ გვერდშიდ ვუდექი ეროვნულ მთავრობას, ვრჩები მისი ერთგული და ვისიარებ სახლვარგარეთ მის მუშაობას, რადგან პირნათლად ასრულებთ დამფუძნებელ კრების დავალებას. მე შენ იცი, რომ მათ მიერ შეთხზულ სიცრუის გასაფანტავად ვტოვებ ანდერძის სახით ყოველივე ახსნა-განმარტებას და ჩემს შეხედულებას ჩვენი ქვეყნის დამპყრობლების შესახებ, რომელიც შეგიძლიათ და ნებას გაძლევთ გამოაქვეყნოთ ჩემი გარდაცვალების შემდეგ ქართველი ხალხის საყურადღებოდ!”

თუ როგორი იქნებოდა ამ ორი სიყრმის მეგობრის გამოთხოვება უცხო მიწასზედ ეს თვითონ მკითხველმა წარმოიდგინოს!

სამწუხაროდ, ამ ორმა პიროვნებამ (ნოე ჟორდანიამ და ექვთიმე თაყაიშვილმა) ისე დაგვეტოვა, რომ არავინ იცის, თუ ვის მიაბარა, ან სად ინახება განსვენებულ პროფესორის ექვთიმე თაყაიშვილის ეს მრავალი სიმართლის მთქმელი უაღრესად ისტორიული, საინტერესო ანდერძი”.

* * *

ჯერჯერობით ეს ანდერძი ვერა, მაგრამ, სამაგიეროდ,

ეხლანდელი ნინოს ძეგლი 'შეგიძლიათ ვინმე ჩვენს თანამემამულეს მოახმაროთ, ხოლო ჩვენ გამძლე ქვის ძეგლი დაგვადგათ წარწერით: Concession a perpetuite და 'შემდეგ: პროფესორი ექვთიმე თაყაიშვილი (1863-19-) და ნინო თაყაიშვილისა (1873-1931). სახელები ფრანგულადაც უნდა იყოს, თუ მოხერხდეს და ნება დაგროთნ ცოტა მოსრდილი დაფნის ჩერგები ჩარგით ოთხივე კუთხეში ძეგლისა.

შენიშვნა: ჩემს სკივრში თეთრეულებთან ინახება კელაპტრის დიდი ხანთელი, რომელიც ჯვრისწერის დროს ვიხმარეთ ეკლესიაში. ნინოს წამოეღო, სიკვდილის 'შემდეგ უნდა დაგვინთონ კუბოს წინო და 'შემდეგ კუბოში ნაგვატანონო. ნინოს ეს სურვილი აგუხრულე და მისი სურვილისამებრ მიხდა მეც ამისრულეთ.

2. ჩემს განძს და ავლადიდებას 'შეადგენს ჩემი საისტორიო და საარქეოლოგიო მასალები, ტექსტები, გეგმები, სურათები და სხვა და აგრეთვე ჩემი ბიბლიოთეკა, რომელიც დიდის ცდით და 'სრუნვით 'შევაგროვე და მივიღე საქართველოდან ამ 22 წლის განმავლობაში. უმეტესი ნაწილი მასალებისა ცალკე პაკეტშია მოქცეული ზედ წარწერით, რა მხარის და ძეგლების მასალებია. ესენი ყველა, თუ აქ 'სოგი რამ უკვე დამზადებული არ გამოიცა, უნდა გაეგზავნოს ტფილისის უნივერსიტეტს, როცა ამისთვის შესაფერისი დრო დადგება, ან უნდა თქვენ თვითონ წაიღოთ, თუ ბედმა საქართველოში დაბრუნება გარგუნათ. ტფილისის უნივერსიტეტს უნდა გაეგზავნოს აგრეთვე ყველა ჩემი პარიზში თუ ევროპაში გამოცემული წიგნები და ბროშურები, ესე იგი სამეცნიერო გამოცემათა ამონაკვებები.

3. რაც 'შეეხება ჩემს ბიბლიოთეკას, ამას ვტოვებ ჩემი ანდერძის ამსრულებელთა განკარგულებაში (მცირე წიგნების გამოკლებით, რაც ტფილისის უნივერსიტეტს უნდა გაეგზავნოს ჩემი იქოური ბიბლიოთეკის შესავსებად, ეს ცალკე სიით იქნება აღნიშნული) 'შემდეგის პირობით: ჩემი ბიბლიოთეკა უნდა გახდეს საფუძველი საფრანგეთის ქართველთა ემიგრაციის ქართულის ბიბლიოთეკისა, რომელსაც უნდა მიემატოს ჩვენი ლეგაციიდან აქ ლევიდში გადმოტანილი წიგნები და აგრეთვე ის წიგნები, რომელთა ემიგრაციის ახალგაზრდობა 'შეიძენს მის შესავსებად (ასეთი განსრახვა უკვე შარშან დაებადა ახალგაზრდობას), ან კერძო ემიგრანტები 'შემოსწირვენ თავის წიგნებს. ლევილის შატოში უნდა დაეთმოს ამ ბიბლიოთეკას 'ზემო ხართულში ის პატარა ოთახი თავის კედლის განჯინებით, რომელშიაც ეხლაც მოთავსებულია

ჩემი წიგნები. უეღო წიგნები უნდა შეიმოსოს ყდით. ამ ბიბლიოთეკიდან სახლში წასაღებად და სახმარად წიგნი არავის არ მიეცემა, გარდა უკიდურესი შემთხვევისა, როცა ამას ნების აღმსრულებელი საჭიროდ დაინახვენ. აქ ყველას ნება ექნება ისარგებლოს წიგნებით, სამაცადინოდ გამოყენებულ უნდა იქმნეს დიდი ზალა ქვემო სართულში. გამგეობა ბიბლიოთეკისა უნდა მიენდოს ბატონ სამსონ ფირცხალავას, ან იმას, ვისაც ნების ამსრულებელი მიანდობენ, თუ რაიმე მიზეზით სამსონმა ეს ვერ შესძლო. როცა ემიგრაციას საშვალეა მიეცემა სამშობლოში დაბრუნებისა, ან ლევილის მამული სალიკეიდაციო გახდება, ან რაიმე სხვა მიზეზის გამო ნების აღმსრულებელი ვეღარ შესძლებენ ლევილში დაცვას ბიბლიოთეკისა, მაშინ ჩემი ბიბლიოთეკა უნდა გადაეცეს პარიზის ცოცხალ აღმოსაველეთის ენების ინსტიტუტს, როგორც შეწირულობა პროფესორ ექვთიმე თაყაიშვილისა”.

...კაცი ბჭობდა, ღმერთი იცინოდაო, – სწორედ ამაზეა ნათქვამი!

რა იცოდა ექვთიმე თაყაიშვილმა, რომ სულ რაღაც ერთი წლის შემდეგ სხვა ანდერძი ექნებოდა დასაწერი, განძთან და თავის ნივთებთან ერთად 1945 წლის 11 აპრილს საქართველოში დაბრუნდებოდა, ხოლო მის მრავალტანჯულ ბებერ ძველებს 1953 წლის 24 თებერვალს თბილისის მიწა მიიბარებდა, მოგვიანებით კი, მის უსაყვარლეს მეუღლეს – ნინო პოლტორაცკაიასაც ლევილიდან დიდუბეში გადმოსვენებდნენ და მის გვერდით მიუზენდნენ სამუდამო განსასვენებელს!

ეროვნული არქივი პარიზში და მისი ბედი

1945 წლის 11 აპრილს ექვთიმე თაყაიშვილმა ჩვენი ეროვნული საუნჯე – სამუზეუმო, ზუგდიდისა და ბორჯომ-ლიკანის სასახლეების, აგრეთვე, დასავლეთ საქართველოს ეკლესია-მონასტრების განძეულობა საქართველოში ჩამოიტანა, რომელიც დღეს ინახება აკად. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტში, აკად. ს.ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმსა და აკად. შამირანაშვილის სახელობის საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში.

მაგრამ ჩამოუტანელი რჩებოდა ჩვენი მეორე ეროვნული განძი – დამოუკიდებელი საქართველოს (1918–1921 წ.წ.) სახელმწიფო არქივი, რომელიც ასევე ბოლშევიკური ოკუპანტებისაგან. განადგურების შიშით, ჩვენს სამუზეუმო და საეკლესიო განძეულობასთან ერთად, ემიგრაციაში წაიღო საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობამ!

1921 წლის 18 მარტიდან, როცა ეროვნულმა მთავრობამ დატოვა საქართველოს ტერიტორია და იტალიური გემით ბათუმიდან საფრანგეთს (პარიზს) გაიხიზნა, თან წაიღო საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წ.წ.) ისტორიის ამსახველი სახელმწიფო-პოლიტიკური არქივი, რომელსაც ემიგრაციაში განაგებდა თვით ეროვნული მთავრობის წევრებისგან (ე.გ.გეგუკორი, კ.კანდელაკი, ა.ჩხენკელი, გ.ერაძე, ნ.ცინცაძე, ს.ასათიანი) შემდგარი კომისია. შემდეგ ნოე ფორდანიას წინადადებით და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივისა და წიგნთსაცავის კომისიის დადგენილებით, საქართველოს რესპუბლიკის ყოფილი შრომის მინისტრი გიორგი ერაძე (1882–1971) დაინიშნა არქივისა და წიგნთსაცავის მომვლელ-შემნახველი კომისიის თავმჯდომარედ და წლების განმავლობაში წარმატებით ასრულებდა ამ მეტად საპასუხისმგებლო მოვალეობას. კომისიის მდივანი იმთავითვე გახლდათ ზაქარია ჩიჩუა (1876–1952).

1944 წლის 1 აგვისტოს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის ევგენი გეგუკორის

კონსტანტინე კანდელაკი

გორგი ურბე

დავით ბაგდასარი

აკაკი წერეთელი

Թորոնտոյի Կոնսուլ

Թորոնտոյի Կոնսուլ

Կոնսուլ Գրիգոր

Կոնսուլ Գրիգոր

ხელმოწერით პარიზის ცოცხალი აღმოსავლური ენების ინსტიტუტს შესაძლებლად წაბარდა ქართული ეროვნული არქივი, რის გამოც იმჟამად ფრანგულ ენაზე შედგენილ ორმხრივ დოკუმენტში ვკითხულობთ:

“ბატონი გეგეჭკორისგან მიღებულია და აღმოსავლური ენების ინსტიტუტის №5 სხვენში მოთავსებულია 20 (გადაშლილია და ზემოდან დაწერილია 21, გ.შ.) ყუთი ქართული წიგნებისა და ქაღალდებისა ომის დამთავრებამდე.

მხოლოდ ბატონებს – გეგეჭკორს, ჟორდანიას, ჩხენკელსა და კანდელაკს მიუწვდებათ ხელი ზემოთხსენებულ დოკუმენტებზე ადგილზე შენახვის განმავლობაში.

მხოლოდ ამ პიროვნებებს შეუძლიათ მოთხოვნა ამ ყუთებისა; თუ ისინი წინააღმდეგი იქნებიან შენახვის ქირის გადახდისა, წარმოდგენილ ყუთებს უკან მიიღებენ”.

(ამავე დოკუმენტს ზემოთ მარჯვენა კუთხეში, კონსტანტინე კანდელაკის ხელით (როგორც ეს ბატონმა მამია ბერიშვილმა აგვიხსნა) ქართულად მიწერილი აქვს: “გამოტანილია 1953 წლის იანვარში დიდი წყალდიდობის გამო”).

როგორც ვიცით, 1953 წლის 11 იანვარს, 85 წლის ასაკში, პარიზში გარდაიცვალა საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ჟორდანიას. მისი სიკვდილიდან რამდენიმე თვის შემდეგ, კერძოდ, 1953 წლის 7 სექტემბერს, ლევილში შემდგარა ყოფილი მთავრობის საგანგებო სხდომა, რომლის ოქმში ვკითხულობთ:

“ოქმი

1953 წლის 7 სექტემბერს, საფრანგეთის სოფელ ლევილში შესდგა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის საგანგებო სხდომა, რომელსაც ესწრებოდნენ: კონსტანტინე კანდელაკი, აკაკი ჩხენკელი, ევგენი გეგეჭკორი, გიორგი ერაძე, მიხეილ (რაჟდენ) არსენიძე, ნოე ცინცაძე, სოსიპატრ ასათიანი და როგორც დამსწრეები – ნიკოლოზ იმნაიშვილი და ნოე ჟორდანიას მანდატით აღჭურვილი მამია ბერიშვილი.

ამ საგანგებო სხდომის თავმჯდომარედ არჩეული იქნა კონსტანტინე კანდელაკი, რომელმაც წარმოადგინა ლევილის ქართული მამულის და მთავრობის მიერ გამოხიზნული სახელმწიფო არქივის საბოლოო ბედის გადასაწყვეტად ორივე პროექტი ცალ-ცალკე. სათანადო კამათისა და მსჯელობის შემდეგ მცირედი შესწორებებით პროექტის საბოლოო ტექსტი

ერთხმად იქნა მიღებული სახელმძღვანელოდ და ცხოვრებაში გასატარებლად ანდერძ-დადგენილების სახელწოდებით ორივე საკითხზე.

ტექსტის საბოლოო მიღების შემდეგ სხდომამ ერთხმად დაადგინა: რომ ორივე დადგენილება მისი საბოლოოდ შესრულებამდე იქნას შენახული საიდუმლოდ ამორჩეულ ნოტერთან. ამ ორი დადგენილება—ანდერძის საბოლოო შესრულებას საგანგებო სხდომა ავალებს ეგრეთწოდებულ სოციეტეს წევრებს ან წევრების პროკურატორებს შემნახველ ნოტერთან შეთანხმებით და ჩვენს მიერ დასახელებულ ანდერძის შემსრულებელ პიროვნებასთან, რომელიც ჩვენს მიერ სრული ნდობით არის აღჭურვილი. რაც შეეხება მთავრობის არქივის მოვლა—პატრონობას ვაკისრებთ ჩვენს მიერ გამოყოფილ ყოფილი მთავრობის არქივის შემნახველ კომისიას, ხოლო საბოლოო ბედის გადაწყვეტას ანდერძის შემნახველ ნოტერსა და ანდერძის შემსრულებელ პიროვნებას, რომელმაც უნდა შეარჩიოს დრო და მომენტი, როცა შესაძლებელი იქნება არქივის გადაცემისათვის სასურველი პერიოდი.

საგანგებო თათბირის ამ ოქმს ხელს ვაწერთ: კ.კანდელაკი, ა.კახიკელი, ე.გეგეიჭკორი, გიორგი ერაძე, მ.არსენიძე, ნ.ცინცაძე, ს.ასათიანი, რომლებიც საჭიროდ ვთვლით ამ ოქმს თან ერთვოდეს ჩვენივე დადგენილება—ანდერძის ორივე სრული ტექსტი:

ჩვენ დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობა ერთსულოვნად ვადგენთ და აუცილებელი სავალდებულოა და აუცილებელ საჭიროდ ვთვლით, მისი ყოველგვარი შესწორებისა და ცვლილებების გარეშე შესრულებას, რადგან ჩვენი დადგენილება წარმოადგენს ჩვენს ანდერძს და რადგან არქივი წამოღებული საქართველოდან წარმოადგენს მომავალი დამოუკიდებელი რესპუბლიკის სრულ საკუთრებას და რადგან არქივი გამოხიზნული იქნა საქართველოს რესპუბლიკის დამპყრობლებისაგან მისი განადგურების თაყიდან აცილების მიზნით. ამიტომ აუცილებელია, რომ როცა დემოკრატიულ საქართველოს შეეძლება მისი მიღება, არქივი უნდა დაუბრუნდეს მის ნამდვილ პატრონს საქართველოს. ჩვენი დადგენილების და ანდერძის შესრულებას ვაკისრებთ, როცა ამისთვის სასურველი დრო დადგება, არქივის შემნახველ კომისიას, ხოლო ანდერძის საბოლოო სისრულეში მოყვანას, ანდერძის შემნახველ ნოტერსა და ანდერძის აღმასრულებელ პიროვნებას, რისთვისაც ის ჩვენგან სრულიად უფლებამოსილია. რადგან საქართველოს დემოკრატიული

რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის მიერ წამოღებული არქივი წარმოადგენს დღევანდელი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სრულ საკუთრებას, ის უნდა დაუბრუნდეს მის ნამდვილ პატრონს, მაგრამ ამისათვის საჭიროა და აუცილებელია სიფრთხილე და დიდი დაკვირვება, რომ არქივი დაუბრკოლებლად მივიდეს დანიშნულ ადგილზე. ვინც არქივს ნაიბარებს, ის პირი თუ დაწესებულება უნდა იყოს უფლებამოსილი სათანადო დოკუმენტებით, ოფიციალურად გაფორმებული სახით. დოკუმენტი, რომელიც შესდგება, უნდა იყოს სავალდებულო ორი მხარისათვის.

აი, ის მიუხედავად, რომელიც საჭიროა გადაცემისათვის:

1. ყოველგვარი რეზერვების გარეშე უნდა იქნეს აღიარებული კატეგორიულად, რომ ყოფილი მთავრობის არქივი იქნა გახიზნული ქვეყნის დამპყრობლების მიერ მისი განადგურების თავიდან აშორების დასწავლის მიზნით და არა – გატაცებული, როგორც ხელისუფლება ჭორებითა და ყალბი პროპაგანდით ასაღებს.

2. აშკარად უნდა იქნეს აღიარებული, რომ მთავრობას საქართველოს არქივი არ გაუყიდა და ის არასდროს არ ყოფილა გაქირავებული კომერციული მიზნით, როგორც დღევანდელი მთავრობა ჭორებს ავრცელებს.

3. არქივს დღიდან მისი გახიზვნისა, არ მოკლებია არც მთავრობისა და არც მთავრობის მიერ შექმნილი შემნახველი კომისიის მზრუნველობა, მისი სათანადოდ შენახვისა და მოვლის მიზნით.

4. როდესაც არქივი ინახებოდა საფრანგეთის ნაციონალურ არქივში და ფრანგულ ნაციონალურ არქივთან ერთად მოულოდნელად კატასტროფიული წყალდიდობის დროს ჩვენი არქივიც აღმოჩნდა საფრთხის წინაშე, მთავრობამ მიიღო საგანგებო ზომები არქივის გადასარჩენად და აღსადგენად.

5. არქივის შენახვის, გადატან-გადმოტანის, მოვლისა და სხვა ყველა ხარჯები მთავრობისა და საქველმოქმედო თანხებით იქნა გასტუმრებული, ამიტომ არქივს არავითარი დავალიანება არ აქვს და როდესაც საქართველო გახდება სრულიად დამოუკიდებელი დემოკრატიული რესპუბლიკა და არქივის დაბრუნება გახდება შესაძლებელი, მას არავითარი ხარჯების გაღება არ დასჭირდება.

6. იმ დრომდე, სანამ არქივის გადაცემა არ იქნება ოფიციალურად გაფორმებული და სათანადო აქტით და-

დასტურებული, არც მთავრობის წევრებს და არც საარქივო კომისიას არ აქვს არავითარი უფლება არქივის გადაცემის.

7. არქივის გადაცემის გაფორმების დღემდე არც მთავრობას და არც არქივის შემნახველ კომისიას არ აქვს უფლება შევიდეს მოლაპარაკებაში რაიმე ორგანიზაციებთან – ის იქნება სახელმწიფო არქივი, აკადემია თუ უნივერსიტეტი, რომელსაც არ ექნება მომავალი დამოუკიდებელი დემოკრატიული საქართველოს მთავრობის უფლებამოსილების ოფიციალური მანდატი.

8. მომავალი დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ მანდატით მოსილი კომისია, რომელიც არქივს მიიღებს, უნდა იღვას თავსე გარანტია, რომ არქივი ჩატანილი იქნება თბილისში პირდაპირ მოსკოვსე გაველის გარეშე.

9. საბუთები, რომლებიც სხვადასხვა მიხეხების, გარემოებისა და სიტუაციის გამო არ იქნება არსებული რეჟიმის სასარგებლო, არ უნდა იქნას განადგურებული, არამედ უნდა იქნას დაცული და შენახული ისტორიისათვის.

10. ყოველად დაუშვებლად უნდა იქნას აღიარებული დოკუმენტების ფალსიფიკაცია და თუ ასეთ უმსგავსო საქციელს ექნება ადგილი, დამნაშავე უნდა წარსდგეს საერთაშორისო ინტერნაციონალურ სასამართლოს წინაშე, როგორც ანდერძის არშემსრულებელი, დამრღვევი და დამნაშავე.

11. არქივის დაღუპვისაგან დახდევვის მიხნით ყველა დოკუმენტები, უნდა იყოს გადაღებული მიკროფილმებზე და მიკროფილმების ასლები გადაეცეს საფრანგეთის სახელმწიფო არქივს, პარვარდის უნივერსიტეტის არქივს და ერთიც არქივის შემნახველ კომისიას.

12. იმ შემთხვევაში თუ არქივის დოკუმენტების, რამდენიმე ფურცელი აღმონდება ისეთი, რომლების გამოყენება, მომენტისადა მიხედვით არაა სასურველი ან ურთიერთდასმენა, ან ჯაშქშობის დაბრალება, მათი ოჯახების ერთმანეთზე დაპირისპირების ასაშორებლად ასეთი დოკუმენტები დროებით გვერდზე უნდა იქნეს გადაღებული, რომლებიც ჯერჯერობით ხელთმიუწვდომელი იქნება გამოყენებისათვის.

13. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის არქივის შემნახველ კომისიის წევრებად ითვლება მხოლოდ ის პირები, რომლებიც ჩვენს მიერ წარმოდგენილი 1952 წელს 22 ოქტომბერს, საფრანგეთის სახელმწიფო არქივის დირექტორის ბატონ ანდრე შამსონის სახელსე, მაგრამ თუ სიკვდილიანობის გამო

მათი რიცხვი იქნა შემცირებული, მხოლოდ, აღნიშნული კომისიის დარჩენილ პირებს აქვთ უფლება მისი შევსების კოოპტაციის წესით, სანდო და საქმის მკვლევ პირებით.

14. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის ეს ანდერძი წარმოადგენს მათ გულწრფელ სურვილს და მათ მოვალეობას. ამიტომ ჩამოთვლილი მუხლების დარღვევა და მისი შეუსრულებლობა ჩაითვლება ანდერძის უსურპაციად, რაც სინდისისა და საერთაშორისო მართლმსაჯულების წინაშე ისჯება კანონით.

15. ვინაიდან არქივი წარმოადგენს საქართველოს ეროვნულ ქონებას, ყოვლად დაუშვებლად მიგეგანია მის საქართველოსათვის გადაცემას მიეცეს რაიმე პოლიტიკური, პარტიული ან იდეოლოგიური ხასიათი.

16. ზემოთ ჩამოთვლილი ანდერძ-დადგენილების მუხლების შესრულებას ეთვლით რა ჩვენს სურვილ-მოვალეობად და ვიმყოფებით რა სრულ ჭკუა-გონების დონეზე, ამ ანდერძ-დადგენილებას ჩვენს საკუთარ ხელს ვაწერთ:

კონსტანტინე კანდელაკი, აკაკი ჩხენკელი, ევგენი გეგეჭკორი, გიორგი ერაძე, მიხეილ არსენიძე, ნოე ცინცაძე, სოსიპატრე ასათიანი”.

დაზიანებული არქივი (20 პროცენტი სამუდამოდ განადგურდა!) ფურცელ-ფურცელ გასაშრობად და გადასარჩევად გადატანილ იქნა ლევილში, სადაც ისევ მოხდა სრული კატალოგიზაცია (პირველი ხელნაწერი კატალოგი შეადგინა საარქივო კომისიის მდივანმა ზაქარია ჩიჩუამ) და შესანახად კვლავ ჩაბარდა საფრანგეთის ეროვნულ არქივს.

1958 წლის 22 მარტს, პარიზში, საფრანგეთის ეროვნული არქივების გენერალურ დირექტორთან შარლ ბრებანთან საფრანგეთში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილმა ელჩმა აკაკი ჩხენკელმა (1874–1959) და საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს ყოფილმა პირველმა მდივანმა სოსიპატრე (ჭიჭიკო) ასათიანმა (1876–1971) საქართველოს მთავრობის არქივის შესანახად დადეს ხელშეკრულება შემდეგი შვიდმუხლიანი პირობით:

“1. შესანახად მიღებული არქივის სახელწოდება იქნება “SAKAR-GE”;

2. ყუთების რაოდენობა არ უნდა გადაცილდეს ოცს (20);

3. არქივი იქნება შენახული 30 წლის განმავლობაში ჩაბარების დღიდან;

4. დოკუმენტები რჩება ჩამბარებლების (დეპოზიტორების) განკარგულებაში და ვადის გათავებამდე მისი გამოტანა შეიძლება (რამივე საგანგებო შემთხვევის გამო) დეპოზიტორების მოთხოვნით;

5. დოკუმენტები შენახული იქნება უფასოდ;

6. 30 წლის გასვლის არქივი არქივი გადაეცემა თბილისის უნივერსიტეტს;

7. არქივის დეპოზიტორები არიან: კონსტანტინე კანდელაკი, აკაკი ჩხენკელი, გიორგი ერაძე, ნოე ცინცაძე და სოსიპატრე ასათიანი.

თუ ამ ხნის (1958 წლიდან 30 წლის) განმავლობაში ამ კომისიის ერთი ან რამდენიმე წევრი გარდაიცვალა, მათი შემცვლელები დასახელებული იქნება ამ კომისიის წევრთა უმრავლესობის მიერ”.

ამ ხელშეკრულება—დოკუმენტს ხელს აწერენ აკაკი ჩხენკელი და სოსიპატრე ასათიანი”.

მაშასადამე, როგორც ამ დოკუმენტებიდან ირკვევა, 1958 წლის 22 მარტს, საქართველოს მთავრობის არქივის კომისიის შემადგენლობაში შედიან კ.კანდელაკი, აკ.ჩხენკელი, გ.ერაძე, ნ.ცინცაძე და ს.ასათიანი. მაგრამ მოხდა ისე, რომ ავადმყოფობის გამო ს.ასათიანმა ვერ შეძლო მუშაობა და თავისი რწმუნების მანდატი გადასცა მამია ბერიშვილს. ასე რომ, სოსიპატრე ასათიანის (1876–1971) ნაცვლად არქივის კომისიის მუშაობაში 1958 წლიდან ჩაერთო მამია ბერიშვილი.

* * *

...მამია ბერიშვილი 1917 წლის 15 მაისს დაბადებულია გურიაში, სოფელ შუა სურებში. მისი დედა მართა ნოე რამიშვილის და გახლდათ, მამა ნესტორ ბერიშვილი კი შექმლებული გლეხი. ცხრა და—ძმაში მამია ყველაზე უმცროსი ყოფილა. უფროსი ძმა მაღაქია კოჯორთან დაღუპულა 1921 წლის თებერვალში, ხოლო უფროსი დის — ოლღას შეიღები არიან აწ განსვენებული ცნობილი ქართველი მათემატიკოსი, აკადემიკოსი ბორის ხვედელიძე და მედიკოსი დოცენტი გივი ხვედელიძე. მომდევნო ძმა — შალვა 1924 წლის სახალხო ამბოხების აქტიური მონაწილე იყო, თითქმის ორი ათეული წელი ემიგრაციაში დაჰყო, სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ დიდხანს რეპრესირებული იყო და 90 წელს გადაცილებული 1989 წელს გარდაიცვალა თბილისში. მესამე ძმა — ჭიათურაში მათემატიკის მასწავლებელი ტიტე ბერიშვილი

მამია ბერიშვილი

(სხვათა შორის, მისი მოწაფე გახლდათ აკადემიკოსი სერგი ღურმიშიძე) გერმანელმა ფაშისტებმა დახვრიტეს ვარშავაში 1939 წელს, ხოლო ბიკენტი დაიღუპა ტყვეობაში, რუმინეთში 1943 წელს. მათი მომდევნო და ნინო 1949 წელს გაუთავებელი დაკითხვებისა და წამების შემდეგ დაუხრწვია შინსახკომის მეთაურს რუხაძეს, ხოლო დედა – მართა რამიშვილი 1952 წელს შუა აზიაში გადაასახლეს და 89 წელს მიტანებული ცხრა შვილის დედა სადღაც ყაზახეთის ტრამალებში ჩაჰკლეს... შალვა და გერონტი ბერიშვილების შთამომავლები დღეს თბილისში ცხოვრობენ, ხოლო გადასახლებაში დიდხანს ნაწამები მეცხრე ძმა – ნოე თავისი ოჯახით სურებში დასახლდა და მამაპაპეულ კერას არ აციებდა და ისიც დიდი ხანი არაა, რაც გარდაიცვალა...

ამ საოცრად ტრაგიკული ბედის მქონე ოჯახის ისტორიას უფრო დაწვრილებით და შეუღლამაზებლად გვიყვება მამია ბერიშვილის უფროსი ძმა – ბატონი შალვა ბერიშვილი:

“ჩვენი ოჯახი იყო ახლანდელ ჩოხატაურის რაიონის მთის სოფელ სურებში, ამხანად შუა სურების თემში. მამანემი, უსწავლელი გლეხი, თბლობაში გაზრდილი, არანვეულებრივი მშრომელი, გამჭრიახი და უნარიანი კაცი იყო. დედანემიც ისეთივე გამრჯელი და ძალიან კარგი ოჯახიდან იყო და მათ მართლაც იმ დროისათვის კარგი ოჯახი შექმნეს. მამანემი სხვა საზოგადო და სასოფლო

შალვა ბერიშვილი

საკმეების ინიციატორი იყო და მისი თაოსნობით, ჯერ კიდევ რევოლუციამდე, ჩვენს სოფელში ააშენეს დიდი შენობა ორკლასიანი სასწავლებლისათვის, რომელშიც შემდეგ საშუალო სკოლა გაიხსნა, დაარსებული იქნა კოოპერატივი და გაიხსნა სამკითხველო. ააშენეს საფერშლო პუნქტის სახლიც. ამ საკმეებში ჩვენც, მისი შვილები, როცა წამოვიზარდეთ, ევხმარებოდით მამაჩვენს რევოლუციის შემდეგ. მხოლოდ 1918 წელში ააშენეს ფოსტის სახლი და 1920 წელს გახსნეს აფთიაქი, რაც მოხდა ჩვენი უშუალო ინიციატივით. გასაბჭოების შემდეგ, მარტო კლუბი გახსნეს და ისიც ეკლესიის შენობაში, რომელიც თემში წამოიტანეს, სხვა იქ არაფერი გაკეთებულა. შემდეგ, მოგვიანებით, გაუხსნიათ საავადმყოფო ჩვენი სოფლის მღვდლის სახლში, ისიც მოუტანიათ თემში.

როცა შვილები წამოვიზარდეთ (ჩვენ ცხრანი ვიყავით, შვიდი ვაჟი და ორი ქალი, ამათში რვა უმაღლესი განათლებით), გვერდში ამოვუდექით მშობლებს და ევხმარებოდით მათ ყველა საკმეში. კერძოდ, საფხულის არდადეგების დროს ჩვენ ვმწყემსავდით საქონელს სასაფხულო საძოვრებზე, ჩვენ საქონელი ბლომად გვეყავდა.

ამ შედარებით კარგი და ძლიერი ოჯახის დაცემა და მისი უბედურება დაიწყო ჩემი პირველი საიდუმლო მოგზაურობის

შედეგად საფრანგეთიდან საქართველოში (მე ემიგრაციაში ვიყავი 1924 წლის დეკემბრიდან), რასაც ადგილი ჰქონდა 1930 წლის ზაფხულზე. ჩემი აქ ყოფნა მაშინ ორგანოებს არ გაუგიათ და საქმეების დამთავრების შემდეგ, მშვიდობიანად დავბრუნდი უკან. ეს გაიგეს მომდევნო 1931 წელს (ის კი უფრო მოხდა ემიგრაციიდან). მე მაშინ სახლში არ მივსულვარ და არც მამა მინახავს, მაგრამ დაიჭირეს ყველა ჩემიანი, გარდა დედისა და დებისა, ისინი იმხანად სოფელში არ ყოფილან. მამანემი და ორი ძმა გადაასახლეს, მხოლოდ ორი უმცროსი ძმა – ბიკენტი და მამია არ იყვნენ სრულწლოვანები და თითო-თითო წელი იყვნენ პატიმრობაში (ყველაზე უფროსი ძმა კი დაიღუპა გასაბჭოების დროს 1921 წლის თებერვალში, როგორც ჯარისკაცი). უბედური მამანემი ავადმყოფობის გამო დაბრუნებულა 1935 წელს, მაგრამ გარდაიცვალა ერთ თვეში. ის ორი ძმა პატიმრობაში და გადასახლებაში იყვნენ 25-25 წელიწადი. ისინი დაბრუნდნენ ხრუშჩოვის მიერ განხორციელებული ამნისტიის ნიადაგზე, დიდი გაჭირვების შემდეგ. მათში ერთი აგრონომი იყო, ის გარდაიცვალა 1984 წელს, როცა მწოლიარე ვიყავი და ისე გარდაიცვალა, რომ ერთმანეთი არ გვინახავს. მეორე მისი მომდევნო კი ცოცხალია, 80 წელს მიტანებული და ამხანად სოფელშია. მან აღადგინა ჩვენი უბედური მშობლების გაპარტახებული ოჯახი და იქ ცხოვრობს. ჩემი მომტანი – ძმა, ტიტე ბერიშვილი მე გამეყა მაშინ უცხოეთში სწავლის მისაღებად, თორემ ალბათ, მასაც დააპატიმრებდნენ. ნეტავი არ გამეყოლოდა და ეგებ ქე გადარჩენილიყო. ის მასწავლებელი იყო ჭიათურაში და ძალიან კარგი სახელი და გავლენა ქონდა. აკადემიკოსი სერგო დურმიშიძე მისი მოწაფე ყოფილა და თავის მოგონებებში ის მასსეც წერს სათაურით “მასწავლებელი”. ის ძალიან ნიჭიერი და ენერგიული კაცი იყო. მე უკან ვბრუნდებოდი სტამბულიდან, მე ვარშავაში უნდა გამეელო და ჩემი ძმა პირდაპირ საფრანგეთში წავიდა და მის იქ ყოფნის დროს მოხდა ბიძანემის ნოე რამიშვილის მკვლელობა (მე მხოლოდ დასაფლავების დღეს ჩავედი) და მას ისე შეჩვენდა იქაურობა, რომ იქ არ მოიცადა და წამოვიდა პოლონეთში; რომ მოეცადა, ეგების გადარჩენილიყო. მან იქ წარჩინებით დაამთავრა ვარშავის პოლიტექნიკური და მის სადიპლომო შრომას დოქტორის ხარისხი მიენიჭა. ამის შემდეგ დანიშნეს ვარშავის გაზის ქარხნის ლაბორატორიის გამგედ და იქ ეწეოდა მეცნიერულ გამოკვლევებს. გააკეთა უცნებელი გაზი და მიიღო პრემია. სხვა გამოგონებაც ქონდა და დიდი

აგტორიტეტით და გავლენით სარგებლობდა, როგორც პოლო-
ნელებში, ისე იქ მეოფე ქართველებში, ბევრს ეხმარებოდა და
მფარველობდა. როცა მეორე მსოფლიო ომი დაიწყო, რაც
პიტლერულ გერმანიასა და საბჭოთა კავშირს შორის 1939 წლის
23 აგვისტოს პაქტის დადებას მოჰყვა, პოლონეთი სულ მალე
დაიპყრო პიტლერის ჯარებმა. მხოლოდ ვარშავამ გაუწია მათ
წინააღმდეგობა და ის აღუაშემორტყმულ იყო კარგა ხანს. როცა
ისიც აიღეს, დააპატიმრეს ჩემი უბედური ძმა, რადგანაც ის
გაზს აძლევდა აღუაშემორტყმულ ქალაქს. მის გარეთ ყველა
ინჟინერი დროულად გახიზნულიყო და მარტო ჩემი ძმა
დარჩენილიყო ხელმძღვანელებიდან. როცა გესტაპოს გაუგია, რომ
ის არ იყო პოლონელი და ქართველი აღმოჩნდა, უკითხავთ მის
შესახებ ფაშისტი და მათი დიდი ხნის აგენტის და უკვე მათი
გესტაპოს თანამშრომელისთვის, ყოველად დაკარგული ქარ-
თველისთვის. მას უთქვამს, რომ ტიტე ბერიშვილი მათი
მოწინააღმდეგეა და საბჭოების თანამგრძობიო და ამიტომ ვერ
ვიკისრებ მის შესახებ რაიმე შეამდგომლობასო... ასე მუხანათურად
გაიმეტა იმ შეწყვნილებულმა ის უბედური ჩემი ძმა, როცა კარგად
იცოდა თუ რა ბედი ელოდა მას. ეს საშინელი საქმე კი მან
ნაიღინა იმის გამო, რომ ჩემმა ძმამ არ შეირთო მისი ქალიშვილი.
ან როგორ შეირთავდა, როცა იცოდა, თუ ვინ იყო მისი მამა
და მთელი ოჯახი. ისე, რომ შეერთო, გადარჩებოდა. ჩემი ძმა
გესტაპომ დააპატიმრა; იმის გარდა იმ ოხერ გესტაპოს აგენტს,
11 ქართველის სია ქონია მიცემული გესტაპოსათვის, ვინც მას
არ მოწონდა და ყველანი ისინი დაუხვრეტიათ ჩემს ძმასთან ერთად.
იმათში იყვნენ: ძველი სოციალ-დემოკრატი, კატორღაში ათი წელი
ნამყოფი ვასო ათაბეგაშვილი, სოცფედერალისტი ფარმაცევტი ესე
კეჭაყმაძე (ისინიც მან გამოაცხადა საბჭოების მომხრეებად და
მათ მოწინააღმდეგედ), მღვდელი ფერაძე. ის კი პირდაპირ საბჭოთა
ორგანოების აგენტად გაუსაღებია და სხვები ვინ იცის, რად...

ასე დაიღუპა ჩემი უბედური ძმა ტიტე ბერიშვილი, ის იყო
ჩემი მომტანე, ძალიან კარგი, ენერგიული და ნიჭიერი პიროვნება,
უადრესად კეთილი ხასიათის ადამიანი. მე რომ არ გამყოლოდა,
ეგების იგივე გადარჩენილიყო, თუ გადაასახლებდნენ მაინც. აკი
გადარჩნენ და დაბრუნდნენ ორი ძმა... მათ გარდა დაიღუპა ჩემი
უმცროსი ბიძა დედის მხრით ვასილ რამიშვილი, ის, ჩემი
საქართველოში ჩამოსვლისას, ვნახე ჩვენს სასაფხულო საძოვრებზე.
ეს გაუგიათ და გადაუსახლებიათ არხანგელსკში და იქ მალე
გარდაიცვალა.

მეექვსე ძმა – ბიკენტი მამიას უფროსი, რომელიც მამიასთან ერთად თითო წელი იჯდა ჩემს საკმეზე, დაიდუპა რუმინიაში 1942 წლის დასაწყისში, როგორც სამხედრო ტყვე, რომელიც ყირიმში ჩავარდნილა სხვა ბევრს ქართველთან ერთად. ეს ჩვენთვის სამწუხარო ამბავი ასე მომხდარა: პატიმრობიდან განთავისუფლების შემდეგ, ის ორივე ჩვენი უმცროსი ძმა ბიკენტი და მამია, უბედურ დედასთან ერთად, უვლიდა ჩვენს ოჯახს, თან სწავლობდნენ საშუალო სკოლაში. დები კი თბილისში ცხოვრობდნენ. უფროსი გათხოვილი იყო და უკვე ორი შვილი – ვაჟები ეავდა. ქმარიც ექიმი იყო და თვითონაც. მისი მომტანე უმცროსი დაც თბილისში იყო და ის კიდევ სწავლობდა და თან მსახურობდა. უმცროსმა ძმებმა, როგორც იყო, დაამთავრეს საშუალო სკოლა და ორივე მოწყობილან სამედიცინო ფაკულტეტზე და დიდის გაჭირვებით და უმცროსი დის დახმარებით, რომელიც მათი გულისათვის არ გათხოვიდა, ერთადვე დაუმთავრებიათ ის ფაკულტეტი 1940 წელს. საფხულობით სოფელში ხე-ტყის მასალას ამზადებდნენ, იმას ყიდდნენ და უმთავრესად ასე წვალებით მიუღიათ უმაღლესი განათლება. ომის დაწყებისას ორივენი მოხალისედ წასულან ჯარში, თორემ ისე მათ არ წაიყვანდნენ, რადგანაც ორი ძმა გადასახლებაში იყვნენ და მე – მესამე – ემიგრაციაში. ნეტავი არც წასულიყვნენ და ამით ჩვენს უბედურ ოჯახს ასცდებოდა ის განსაცდელი და უბედურება, რაც მას თავზე დაატყდა 1949 და 1952 წლებში და თვითონაც გადარჩებოდნენ.

ტყვედ ყირიმში ორივე ძმა ერთად ჩავარდნილან, მაგრამ როგორც ექიმები, სხვადასხვა ნაწილში ყოფილან და უფროსი ბიკენტი რუმინიაში მოხვედრილა ლაგერში და მგონი დაჭრილიც ყოფილა და მალე იქვე გარდაცვლილა. იქ გერმანელებს მოუთხოვიათ ქართველების ცალკე გამოყოფა, მაგრამ ჩემს ძმას და სხვებსაც ამაზე უარი უთქვამთ. მეორე ძმა მამია სხვა ჯგუფში მოხვედრილა და დიდი წვალების შემდეგ, როგორც იყო მიუღწევია საფრანგეთში და იქ მოუხერხებია დაკავშირებოდა ფრანგების წინააღმდეგობის ორგანიზაციის ერთ ჯგუფს და, მათი დახმარებით, მაროკოში წასულა, რადგანაც ქართველ ფაშისტებს მოუთხოვიათ პიტლერის ჯარში წასულა. იქ ის შესულა ფრანგების ჯარების უცხოეთის ლეგიონში და მსახურობდა ექიმად. დემობილიზაციის შემდეგ ისევ საფრანგეთში დაბრუნებულა, დაუწვია მუშად მუშაობა (საფრანგეთში უცხოელ ექიმებს პრაქტიკის უფლება არ აქვთ), შემდეგ დაქორწინებულა და დაუწვია მზადება საქართველოში საიდუმლო

მგზავრობისათვის. ეს გაუმხელია ნოე ჟორდანიასათვის. მაგრამ ის უარზე ყოფილა და უთქვამს, რომ შალვა დაიკარგა ე.ი. მე და შენც დაიკარგებო. ამასე მამიას უპასუხია, რომ მას უნდოდა სწორედ ჩემი ამბის გაგება და ამიტომ განიხრახა ისეთი მგზავრობა, მაგრამ ჟორდანია მაინც არ დათანხმებულა. ამის შემდეგ მამიას უთხოვია, მისთვის ნება მიეცა სტამბულში წასვლის და იქედან შევეცადები მის ამბის გაგებასა და თვითონ მე არ გადავალ საქართველოშიო. ამის დასამტკიცებლად უთქვამს ჟორდანიასათვის, რომ ცოლსაც თან წავიყვანო და ამის შემდეგ, ამასე ის დათანხმებულა, მაგრამ კატეგორიულად მოუთხოვია საქართველოში არ გადახვიდყო. მამიაც წამოსულა ცოლით სტამბულში. იქ უშოვნია ბინა, დაუტოვებია თავისი ცოლი. იქ უშოვნია ორი მეგზური და 1949 წლის ზაფხულზე გადმოსულან საქართველოში და მისულან სახლში ჩვენს უბედურ დედასთან. ცოლისთვის კი უთქვამს ახლოს მივიღივარ საქმეზე და მალე დავბრუნდებიო. იმან კი რა იცოდა, როგორ სახიფათო საქმეზე მიდიოდა (სწორედ, იმ დროს იქ თბილისიდან ჩასული ყოფილა, დედის სანახავედ, ჩემი უბედური უმცროსი და. ის რენტგენოლოგი იყო ფიზიო-თერაპიულ საავადმყოფოში და დიდის პარტივისკემით სარგებლობდა). როცა მამია, თავისი მხლებლებით, ჩვენს სახლთან ახლომდებარე ტყეში დაღამებას უცდიდა, რომ სახლში ბნელში მისულიყვნენ, შეხვედრიათ ჩვენი ერთი მეზობელი ტყის მცველი და მისთვის ჩამოურთმევიათ სიტყვა, რომ მათ ნახვას არ გაამხელდა. მამია მისულა სახლში, უკითხავს ჩემს შესახებ. ჩვენებს უთქვამთ, ხმებია, თითქოს, ცოცხალია, მაგრამ პარტირობაში არისო. დადლილებს განუხრახავთ ორი-სამი დღე დასვენება და უკან წასვლა. მოთავსებულან მარანში, რომელიც დიდი სახლიდან ცოტა მოშორებით იყო, დედის ახლოს. მაგრამ ის მეზობელი გამომდგარა უნამუსო, წასულა რაიონში და ამოუყვანია მილიცია და ისინი ადგილობრივი შეიარაღებული ხალხი, სულ (მათ, მგონი, ერთმანეთი კიდევ დაუჭრიათ, მამიას და მის მხლებლებს თოფი არ უსვრიათ) 50 თუ 60 კაცი, მეორე თუ მესამე საღამოს ალყა შემოურტყამთ მარანისათვის და პირდაპირ აუტყხიათ სროლა... მარანში მეოფნი დელით გაქცეულან, ჩასულან სუფსასზე, გასულან და სრულიად უკნებლად შესულან ტყეში. მამია მიმხვდარა, რომ გაცემული იყო იმ მეზობლიდან, რომელიც ტყეში შეხვდა, მაგრამ არ შეხერებულან მასთან ანგარიშის გასწორებისათვის და მშვიდობით დაბრუნდნენ თურქეთში და სტამბოლში. მაგრამ აქ კი დატრიალებულა საშინელი ამბავი, რომლის მსხვერპლნი გახდნენ

ჯერ უბედური ჩემი და და შემდეგ საწყალი დედანი. ეს მეტად სამწუხარო ამბავი კი ასე მოხდა:

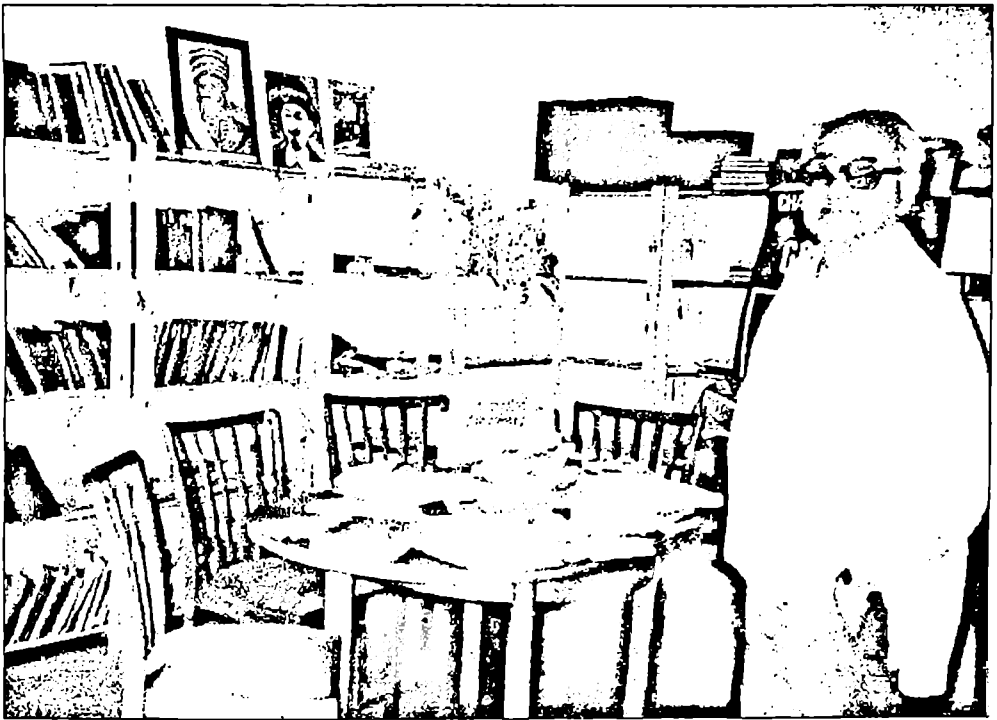
ის უბედური ჩემი და, იმ დღესვე დაუტუსაღებიათ, როცა მამია და მისი მხლებლები გაიქცნენ და ნაუყვანიათ თბილისში და მეორე თუ მესამე დაკითხვაზე თავისი ხელით დაუხრჩვია იმ შეჩვენებულ რუხაძეს. შემდეგ კი უთქვამთ, თითქოს თავისი ხელით დაიხრჩო თავით, მაგრამ შემდეგ, როცა მას (რუხაძეს), რაფაკას და სხვებს ასამართლებდნენ, ესეც ქონია წაყენებული ბრალდებად. ეს საშინელი ამბავი მამიასაც გაუგია სტამბოლში და განუსრახავს იმ ჩვენი დაკარგული მეზობლის მოკვლა; ამ მიზნით ის მომდევნო 1950 წელს, კიდევ გადმოსულა საქართველოში, მას ერთი იგივე მხლებელი ხლებია, მეორე კი სხვა. ღამე მიპარებიან იმ მეზობლის სახლს და როცა ბომბი უნდა შეეგდო ფანჯარაში, გაუგონია სახლში ბავშვის ტირილი და თავი შეუკავებია. ისე გაბრუნებულან უკან, რომ უბედურ დედანიდან არ მისულან. ასე რომ, ამ მგზავრობამ და წვალებამ ტყვილა წაიარა. ამ მგზავრობის შესახებ მერე მოგვიანებით მამია პირდაპირ მწერდა თავის წერილში. მგონი, 1967 თუ 1966 წელში. მგონი, ამ მეორე მისი მგზავრობის შესახებ აქაურ ორგანიზაციებსაც ქონდა ცნობა.

იმ ჩემი უბედური დის, ნინას დაღუპვას სულ მალე, 1952 წელში, მოჰყვა კიდევ ერთი საშინელი ამბავი, უბედური დედანების დაღუპვა. ეს კი მოხდა იმ ცნობილი დიდი გასახლების შედეგად, რასაც ადგილი ქონდა 1952 წლის ზამთარში, მგონი, დეკემბერში და როცა მრავალ სხვებთან ერთად გაასახლეს ჩემი უბედური უძცროსი და ოლია ხვედელიძე-ბერიშვილი თავისი ორი შვილით (ცოლშვილიანებით (მისი შვილიშვილი მაშინ იყო 6 თუ 7 წლის) ისინი გაასახლეს ყაზახეთში, საშინელ პირობებში. როცა ისინი გადაუსახლებიათ, ვიღაცას შეჩვენებულს უბედური დედანიც მოგონებია, რომელიც მარტოდმარტოდ, უპატრონოდ იყო სოფელში (ორი ძმა ხომ დიდი ხანია გადასახლებაში იყვნენ), მოგონებიათ და კიდევ გადაუწყვეტიათ მისი გასახლებაც. ის კი მაშინ იყო 89 წლის, ერთი თვალი დაფსებული ქონდა და მეორეთი ძლივს ცოტას ხედავდაო, მითხრეს. ქე მაინც იმოდენა ადამიანობა გამოეჩინათ, რომ ჩაეყვანათ თბილისში და თავისიანებთან ერთად გადაესახლებინათ, რომ პატრონი ყოლოდა. გადაუსახლებიათ იგი სადღაც ყაზახეთში თუ უსბეკეთში და თითქოს ადგილზე მიუყვანიათ ინვალიდების სახლში და იქვე მალე გარდაცვლილა ის უბედური. სხვა ჩვენების, რომლებიც ყველანი გადასახლებულნი იყვნენ,

ყა'სახეთში უბედური დედანემის გადასახლებაც გვიან გაუგიათ და მიუხედავად იმისა, რომ თვითონაც ძალიან რთულ პირობებში იყვნენ, დაუწყიათ მისი ძებნა, მაგრამ ვერაფერი გაუგიათ, თანაც სახელი შეცვლილი ქონია – მართას მაგიერ მარია თუ მარინე დაუწვრიათ. ჩვენებს განთავისუფლების და დაბრუნების შემდეგაც მიუღიათ სომეები, მაგრამ ვერ გაუგიათ თუ სად გარდაიცვალა და სად იყო დასაფლავებული, რომ მისი ნეშთი მაინც წამოეტანათ. მხოლოდ მაშინ გაუგიათ, რომ სახელი ქონდა შეცვლილი. უკეთ, ეს მისი რეაბილიტაციის დროს მომხდარა.

უბედური დედანემი, ამრიგად, უკვე მეოთხე იყო ჩვენი უბედური ოჯახიდან, ისე რომ დაიღუპა, მისი საფლავიც არ არის ცნობილი, როგორც ძმების – ტიტეს, ბიკენტის და დის, ნინასი, რომელიც იმ დაკარგულ რუხაძეს დაუხრჩვია. ვინ იყო ის მხეცი, რომელმაც ისეთი ყოვლად უმწეო მოხუცი დააპატიმრა და წაიყვანა მისი სახლიდან, ამას არავინ ამხელს. როცა ის უბედური დედანემი გაუსახლებიათ, სულ მალე მე'სობლები შესევნიან მის ოჯახს და ისე გაუძარცვიათ და გაუპარტახებიათ, რომ იქ მარტო სამსარეულო სახლი დარჩენილა და ისიც ცარიელი... ჩვენ მართლაც კარგი მოწყობილი ოჯახი გვქონდა. იმ უბედურ დედანემს ყველაფერი შეუნარჩუნებია. დიდი წაბლის სახლი გვედგა, ორსართულიანი, თავისი ფართო აივნებით, ქვემოთ ოთხი თვალი, ზემოთ ხუთი და ის სავსე ყოფილა ავეჯით, ქვეშაგებით და თეთრეულით, ქვეყნის ჭურჭელი, ჩვენი წიგნები და სხვა ბევრი რამეები. და ეს ყველაფერი დაუტაცებიათ. შემდეგ მიდგომიან შენობებს და ყველაფერი დაუნგრევიათ, დიდი სახლი თემში გადაუტანიათ მასწავლებლების სადგომით; დიდი ორსართულიანი ხელა (სამ მხარეზე ლამფების ფარდულები ქონდა ჩალისათვის და საქონლის საკვებისათვის) ქვეშ ძროხების ახორი და ცხენის თავლა, ცალკე იდგა თხებისა და ღორების ბინა, დიდი დაღობილი სიმიანდის ხარო, ესენი ყველაფერი დაეშალათ და წაეღოთ. მარანი კი, ის კარგა მოსრდილი სახლი იყო, წაუღიათ ლანჩხუთის რაიონში, სადაც კოლმეურნეობას სამთრობით საქონელი ყავდა, მწვემსების ბინათ. საწნახელი სულ წაუღიათ, ერთი ყველაზე დიდის გარდა, ის კი შეშად დაუპიათ, ჭურები ბევრი გვქონდა. ზოგი წაუღიათ და დანარჩენი სულ დაუმტრევიათ. ხეხილი ბევრი გვქონდა, ის სულ დაუნეხიათ – თუთის ხეები და თხილი – შეშად. რაც ახლომახლო ნიგე'სები იყო, ჩვენ კი ბევრი გვქონდა, სულ დაუჭრიათ და ავეჯის მასალად გაუყიდიათ. ასე რომ, სულ გაუნანაგებიათ და გაუპარტახებიათ

იქაურობა და საქონელს სულ გაუყვრანებია იქაურობა. როცა, ხრუშჩოვის მიერ განხორციელებული რეაბილიტაციით, გადასახლებული ძმები ჩასულან, იქ მათში უფროსს, ის აგრონომი იყო, გული წახვლია იქაურობის მნახველს და მეორეს ძლივს მოუბრუნებია. აბა, იქ რა გაანერებდათ. მარტო სამსარეულო სახლი და ისიც ცარიელი ყოფილა. ორივენი წამოსულან, დამე მახლობელ სოფელში ბიძაშვილებთან გაუთევიათ, დედის მხრით, რამიშვილებთან და განშორებთან იქაურობას. აგრონომი ძმა გარდაბნის რაიონში მოწყობილა თავის პროფესიაზე და შემდეგ დმანისის რაიონში გადასულა და იქ იყო პენსიაზე გასვლამდე. იქ გარდაიცვალა 1984 წელს. მეორე, მისი მომტანე, სოხუმში წასულიყო ვიღაც ნაცნობთან და იქ დაუწვია მუშაობა, იქ რამდენიმე წელი დაუყვია. როგორღაც გაეგო ჩემი მისამართი და მეც მეხმარებოდა. როგორც გაეიგე, ჩემი უფროსი გადანასახლები და, თავისი შვილებით და რძლებით, მოსვენებას არ აძლევდა წერილობით იმ ძმას სოხუმში რომ იყო, და თხოვდა წასულიყო ჩვენს სოფელში და დაეწყო უბედური ჩვენი ოჯახის აღდგენა. ბოლოს დათანხმებულა და როცა ცოტა ფული მოუგროვებია, წახულა სოფელში და იმ მეტად რთულ პირობებში, როცა იქ სამსარეულო და ცარიელი სახლის მეტი არაფერი არ იყო, შესდგომია მართლა ძალიან რთულ საქმეს. დიდი სახლი დაუბრუნებიათ სასამართლოს დადგენილებით და გადმოუტანიათ თემიდან. თანაც ცოლი შეურთავს კარგი, მშრომელი ადამიანი და მისი ძმებისა და ერთი ბიძაშვილის დახმარებით, მახლობელი სოფლიდან, ნელნელა აღუდგენიათ იქაურობა და შედარებით გვარიანი კარგი ოჯახი შეუქმნიათ. იმდენმა ნაწვალებმა კაცმა არანვეულებრივი უნარი და ენერჯია გამოიხინა, რომ თავის მეზობლებს არაფერში არ ჩამოუვარდებდა და სოფი მათგანი დარცხვენილადაც კი თვლის თავს. ერთ მეზობელს, სხვათა შორის, ერთი რკინის ლოჯინი და ერთი მაგიდა დაუბრუნებია. ახლა 80 წელს არის მიტანებული, მაგრამ ამ აღდგენილ ოჯახს კარგად უძღვება, ერთი შვილიც ყავთ, მხოლოდ გოგო. ჩემი ძმისშვილი, მამიას ვაჟი საფრანგეთიდან, პირველადაც იყო იქ და ახლაც რომ იყო, ძალიან მოწონს იქაურობა. იმ ძნელ საქმეში იმ ძმას ფულით დამხმარე თითქმის არავინ არ ყავდა, გარდა იმ უბედური უფროსი დისა, როცა მსახურობდა, მაგრამ ისიც ცოტათი. ის ძალიან ძნელად განიცდიდა უბედური დედისა და დის ისეთ საშინელ ბედს და გარდაიცვალა 1981 წელს. დისშვილები, ბავშვობისას, იქ ჩვენს სოფელში იზრდებოდნენ და ძალიან უყვარდათ იქაურობა, მაგრამ

მამია ბერიშვილი ლევილის ქართულ სამკითხველოში (გ. შარაძის ფოტო)

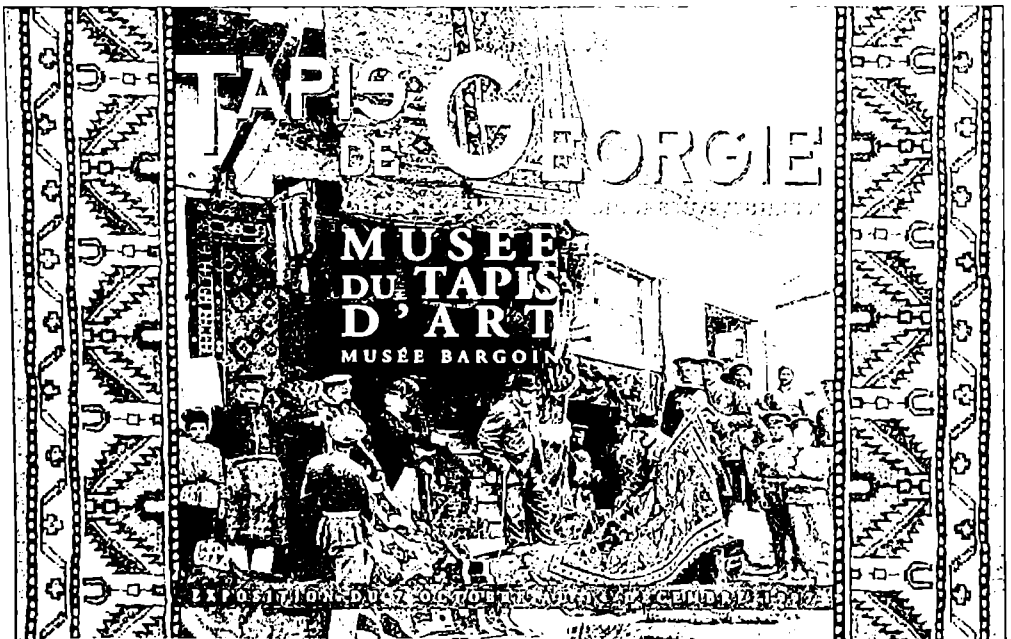
დახმარებით იმ ამისათვის, შესამჩნევი არაფერი გაუკეთებიათ, გარდა იმისა, რომ ნახმარ ტანსაცმელს აძლევენ და ესეც კარგია...” (შ.ბერიშვილი, “შეუღამა’სებელი ფურცლები”, გ.შარაძის პუბლიკაცია, გახ. “თბილისი”, 1 ივლისი, 1993 წ. №120)

...არც მამიას დასდგომია კარგი დღე: 13 წლის სურბეგლი ემაწვილი 21 თვე და 5 დღე თბილისის სუკის საპატიმროებში კეოლიათ გამომწყვდეული, შემდეგ გამოუშვიათ. საშუალო სკოლა თბილისში ექსტერნად დაუმთავრებია, 1934 წელს უფის სამედიცინო ინსტიტუტში შესულა, ორი წლის შემდეგ სწავლა თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტში გაუგრძელებია და 1941 წელს, ინსტიტუტის კურსდამთავრებული ომში გაუწვევიათ. სევასტოპოლში ტყვედ ჩაყარდნია, აქედან პოლონეთში ჩაუყვანიათ, ხოლო ნოე ჟორდანიას შემწეობით 1943 წელს საფრანგეთში მოხვედრია. აქ იგი მოხალისედ შესულა ფრანგულ ჯარში და ორი წელი ფაშისტების წინააღმდეგ უბრძოლია. ამჟამად მამია ბერიშვილი ლევილში ცხოვრობს, წლების მანძილზე

მარჯვენად: ქისტანა ბერიშვილი, სუცა რამიშვილი, ნათელა ყორღანია, კურამ შარაძე
 ლევლი, 1989

ქართული ხალხების გამოყენის კატალოგი, ხაერანგუი, 1997 წლის ოქტომბერ-დეკემბერი
 მოაწყო ტაყერ ბერიშვილმა

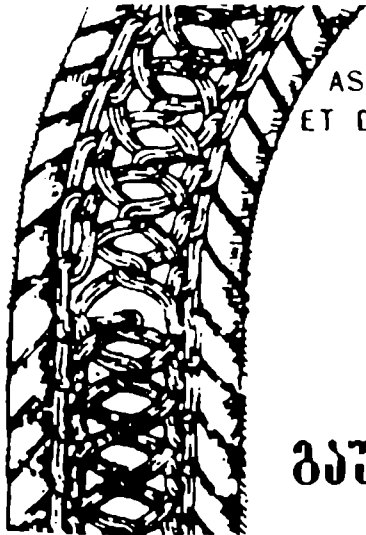

ტიერ ბერიჩვილი

ტიერ ბერიჩვილის ქალიშვილები მის ვაჟებთან ერთად დადიანის მემორიალში, ლაგოა 1989

ტიერ ბერიჩვილის შვილები დადიანის მემორიალში, ლაგოა 1989

ASSOCIATION FRANCAISE CULTURELLE
ET D'AMITIE AVEC LE PEUPLE GEORGIEN

Thierry Berichvili

3 et 5 rue de Saint Pierre

91220 Brétigny-sur-Orge

Tél: 60.84.59.15

განუგებოთ სპონსორებს

ლევილის ქართული კერის ასოციაციის თავმჯდომარე იყო (1986 წელს მან ამ პოსტზე შეცვალა "ლევილის დედა" – ნამეცია ბერძენი-შვილი-გოგუაძისა). 1959 წლიდან საქართველოს ხოციალ-დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთელი ბიუროს უცვლელი მდივანია. პედაგოგი ფრანგი შეუდგენ ქალბატონი ქრისტინა, რომელსაც ადგილობრივი ფრანგები "მადამ ბერის" (ქალბატონ ბერი-შვილს) ეძახდნენ. იგი მსარში ედგა ბატონ მამია ბერი-შვილს, აწარმოებდა ქართული ასოციაციის ფრანგულ თქმებს, ერთგულად უვლიდა ლევილის ქართველთა ხაში ხასაფლას. მათი შვილი ტიერ ბერი-შვილი ლევილთან ახლოს, დაბა ბრეცინში ცხოვრობს ცალ-შვილით: უფროს ვაჟს რემი ჰქვია, უმცროსს – ფაბიენი. ერთსანს ბიჭები ქართული ენის სასწავლად, ხანამ ცოცხალი იყო. ბრეცინიდან ლევილში დადიოდნენ ქალბატონ ღიდა შარაშიძე-ნოზაძესთან... ბატონი ტიერ ბერი-შვილი თავისი სამშობლო-საქართველოს ერთგული პატრიოტია, რასაც მოწმობს მის მიერ დაარსებული ფრანგულ-ქართული კულტურული და მეგობრული ურთიერთობების ასოციაცია "გაუმარჯოს საქართველოს", რომლის პრეზიდენტიც თვითონ არის და ხშირად აწეობს გამოფენებს და სხვა კულტურულ დონისმიძებებს

მამია ბერძენი-შვილი ლევილის ქართულ სტამბაში 1989 (გ. შარაძის ფოტო)

Յուսեփ Գրիգորի
Լուսին Գրիգորի

Հայկո Արմաշեանի
Գրիգոր Սեփարեանի

საფრანგეთში ჩვენი ქვეყნის ისტორიისა და კულტურის უკეთ
პოპულარიზაციის მიზნით (სულ უკანასკნელად მოაწყო ძველი
ქართული ხალხების გამოფენა საფრანგეთში).

აი, ეს მამია ბერიშვილი გახდა გიორგი ერადის გადადგომის
(1969 წ.) შემდეგ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
მთავრობის არქივის კომისიის თავმჯდომარე...

* * *

ახლა მივუბრუნდეთ ისევ არქივის ისტორიას.

1958–59 წლებში ზედიზედ გარდაიცვალა მთავრობის საარქივო
კომისიის ორი თეალსაჩინო წევრი – ყოფილი ფინანსთა მინისტრი
კონსტანტინე კანდელაკი (1883–1958) და ყოფილი ელჩი საფრანგეთში
აკაკი ჩხენკელი (1874–1959), რომელთა შესაცვლელად როგორც
დეპოზიტორები, 1959 წლის 17 აპრილს წარადგინეს ახალი წევრები
– პავლე სარჯველაძე და ლევან ფაღავა. მაშასადამე, 1959 წლიდან
კომისია წარმოდგენილია ასეთი შემადგენლობით: გიორგი ერადე
(თავმჯდომარე), ნოე ცინცაძე, სოსიპატრე ასათიანი (მამია
ბერიშვილი), პავლე სარჯველაძე, ლევან ფაღავა. ამით გარდა,
კოოპტაციის წესით, კომისიის წევრად მიიღეს მიუნხენში მცხოვრები
კარლო ინასარიძე. საარქივო კომისიის ეს შემადგენლობა 1969
წლამდე უცვლელი დარჩა.

1969 წლის 23 მარტს ლევილში მოუწვევიათ საარქივო
კომისიის გაფართოებული სხდომა, რომელზეც საარქივო კომისიის
თავმჯდომარე გიორგი ერადე ოფიციალურად გადადგა და საარქივო
კომისიის ახალ თავმჯდომარედ აირჩიეს მამია ბერიშვილი, ხოლო
კომისიის ორ ახალ დამატებით წევრად – ვალიკო ჩუბინიძე (1891–1988)
და გრიგოლ (გრიშა) ლომაძე იქნენ შეყვანილნი.

ამ კრების ოქმში ვკითხულობთ:

“1969 წელი, 23 მარტი, სოფელი ლევილი.

დამოუკიდებელი საქართველოს ყოფილ მთავრობის არხივის
მომკვლელ მეპატრონეთ კომისიის წევრთა კრება, რომელიც შესდგა
ნაშუადღევს 3 საათზე, კომისიის თავმჯდომარე – გიორგი ერადის
ბინაზე.

დაესწრნენ: 1. გ. ერადე, 2. პ. სარჯველაძე, 3. ლ. ფაღავა, 4.
მ. ბერიშვილი, 5. ვ. ჩუბინიძე, 6. ნ. ცინცაძე; ავადმყოფობის გამო
ვერ დაესწრო ს. ასათიანი.

დღის წესრიგი: 1.მდგომარეობა არხივის; 2.არხივის შემნახველ-მომვლელ კომისიის წევრთა უფლება-მოვალეობა იქმნეს ახლავე განსაზღვრული; 3.იქმნეს ახლავე დანიშნული წევრი შემცველელი ლევილში არსებული არხივის მომვლელ-მეპატრონე კომისიის თავმჯდომარე; 4.კრებაზე წაკითხულ იქნას ტექსტი პირობის; 5.არჩეულ იქნეს ორი წევრი კომისიის და მიეცეს მათ მანდატი კომისიის სახელით, რათა წავიდნენ, სადაც წევნი არხივი ინახება და შეამოწმონ.

უწყებაში მოხსენებული დღის წესრიგი კრებამ დაამტკიცა, რის შემდეგაც კომისიის კრებას გ.ერაძემ გააცნო არხივის დღევანდელი მდგომარეობა.

1969 წლის 23 მარტი.

წევნი წევრი წევრი მთავრობის და ლეგაციის დოკუმენტები საფრანგეთის ნაციონალურ არხივში 11 ყუთი დოკუმენტებით. თანახმად პირობისა უნდა შეინახონ 30 წელიწადი (იხილეთ პირობის წერილი). წევნი გვაქვს უფლება შეგვინახონ 20 ყუთი. 1968 წლის 10 ივლისს კიდევ წევრი 5 ყუთი, კიდევ შეგვიძლიან წევრი 4 ყუთი.

კრებამ დაადგინა: დაევალოს არსებულ წიგნთსაცავ-არხივის გამგეობას გაამსაღონ არხივში გასაგზავნად 4 ყუთი დოკუმენტებისა, რომელშიც აწკია გადარჩეული.

საჭიროდ ვცნობთ, სანამ წევნი წავივლებთ გადარჩეულ ყუთებს არხივში, წინასწარ გავგზავნოთ ერთი ან ორი წევრი კომისიისა და ნახონ რა მდგომარეობაშია ის 11 ყუთი, რომელიც დიდი ხანია იქ არის, თუ საჭიროდ დარჩეს, გავხსნათ ერთი ან ორი ყუთი სანახავათ თუ როგორ არის შენახული, - წევნი არც ამას უნდა დავერიდოთ.

არხივი და ბიბლიოთეკა, წიგნთსაცავის კომისიის კრებამ დაადგინა, რომ მე წევრი და დანიშნულმა კაცმა აიღოს თავის თავზე მოვლა-პატრონობა იმ უფლება-მოვალეობით, რითაც მე ვსარგებლობდი. ეს პიროვნება იყო და არის მამია ბერიშვილი.

რადგან ადგილობრივ არხივის წიგნთსაცავის გამართვას და მოვლას დასჭირდება თანხა, ამიტომ გამგემ შეადგინოს სერულე დაახლოებით ხარჯთაღრიცხვა და წევრთან ერთად შეუდგეს ამ თანხების შოვნას.

დადგენილი იქნა, რომ მ.ბერიშვილი, რომელიც დანიშნულია წევრი ადგილზე, დაინიშნოს წიგნთსაცავ-ბიბლიოთეკა-არხივის გამგეთ. წავიბაროს, რაც კი არხივში გვაქვს. მე ამ საქმიდან ვიქნები განთავისუფლებული.

Georges ERADZE
10, rue Jules Ferry
91 - LEUVILLE SUR ORGE
Château de Leuville

Leuville sur Orge, le 22 Octobre 1969

Monsieur André CHAMSON
de l'Académie Française
Directeur Général des
Archives de France
Direction des Archives
S.T. 4743

Monsieur le Directeur,

J'ai bien reçu votre lettre du 27 Juillet dernier et je vous prie de bien vouloir m'excuser de ne y avoir répondu plus rapidement pour cause de maladie.

Donc pour répondre à votre demande j'ai l'honneur de vous informer que par suite du décès de Messieurs KANDELAKI Constantin et TCHENKELI Akaki, dépositaires des archives du Gouvernement de Géorgie, le 17 Avril 1959 nous avons désigné pour les remplacer et leur succéder, comme dépositaires des dites Archives; Messieurs PAGAVA Léon, 3, rue Adolphe Chérioux à Issy les Moulinaux et SARDJVELADZE Paul, 19, rue D'Odessa à Paris 14°.

Aujourd'hui nous vous présentons une nouvelle liste complète des membres du comité dépositaires des Archives du Gouvernement de Géorgie, composée de Messieurs :

ERADZE Georges - 10, rue Jules Ferry à LEUVILLE SUR ORGE (91)
TSINTSADZE Nodé - 288, rue de Vaugirard à PARIS (13°)
ASSATIANY Sossipatre - 8, rue Ad. Focillon à PARIS (14°)
PAGAVA Léon - 3, rue A. Chérioux à ISSY LES MOULINEAUX (92)
SARDJVELADZE Paul - 19, rue d'Odessa à PARIS (14°)
TCHOUBINIDZE Valérien - 241, rue de la Croix Nivert à PARIS (15°)
BERICHVILI Mania - 16 bis, rue Jules Ferry à LEUVILLE sur ORGE (91)
LOHADZE Georges - 4, rue Rip. Boulogne à SCEAUX (92).

Avec nos excuses renouvelées pour le retard apporté à notre réponse, nous vous prions d'agréer, Monsieur le Directeur, l'assurance de nos sentiments très distingués.

C. ERADZE.

გ. ერადზე

გიორგი ერადის წერილი ბ-ნ ანდრე შამსონისადმი საქართველოს ეროვნული არქივის შესახებ.
1969 წლის 2 ოქტომბერი

არხივის მონმეღელ კომისიის სახელით: გიორგი ერადი".
გ.ერადი არ დაკმაყოფილებულა ამ ოქმით და 1970 წლის 4
ივნისს არქივის საკმეში ნაუკერებია ახალი საბუთი:
"არხივის საკმეში.
ერთი კარგი მოხდა, რომ ოქვენის დახმარებით ჩემს მაგივრათ

ვალიკო ჩუბინიძე

დანიშნული იქნა არხივის გამგეო მამია ბერიშვილი.

ამ დადგენილების შემდეგ მე მას ექხმარები, სანამ ეველაფერს წესრიგში მოიყვანდეს და ჩაიბარებს, თუმცა, ფაქტიურად ახლაც მას აბარია.

მე მიხდოდა არხივის კომისიისათვის გამეცნო არხივის ძველი და ახალი ანგარიშები.

გ.ერაძე
4/VI.1970".

ამას გარდა, გიორგი ერაძემ არ დააყოვნა საფრანგეთის ეროვნული არქივების გენერალური დირექტორისათვის – ანდრე შამსონისათვის 1969 წლის 22 ოქტომბერს ოფიციალურად ეცნობებინა საქართველოს მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის ახალი შემადგენლობა: გიორგი ერაძე, ნოე ცინცაძე, სოსიპატრე ასათიანი, ლევან ფაღავა, პავლე სარჯველაძე, ვალიკო ჩუბინიძე, მამია ბერიშვილი, გრიგოლ (გრიშა) ლომაძე.

მაღე კომისიას გამოაკლდა ორი ძველი ავტორიტეტული წევრი – 1971 წელს გარდაიცვალნენ გიორგი ერაძე და სოსიპატრე ასათიანი.

ასე რომ, მამია ბერიშვილმა განაგრძო გიორგი ერაძის სიცოცხლეში საარქივო კომისიის 1969 წლის 23 მარტის კრების გადაწვეტილებით დაკისრებული მოვალეობის აღსრულება. მასვე

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარემ ნოე ჟორდანიამ დაუტოვა 1949 წლის 8 მარტს ვანეში (პარიზთან ახლოს) ფრანგულ ენაზე შედგენილი, მის მიერ ხელმოწერილი და ბეჭედად ასმული ასეთი შინაარსის მანდატი:

“ვანეი, 1949 წლის 8 მარტი

მე, ქვემოთ ხელის მომწერი, ნოე ჟორდანია, საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარე, ვნიშნავ ბატონ მამია ბერიშვილს საქართველოს ეროვნული მთავრობის წარმომადგენლად და ამ უფლებით, ის სრული უფლებამოსილია აწარმოოს მოლაპარაკებები აღნიშნული მთავრობის სახელით მისი უმაღლესობის ბრიტანეთის მთავრობასთან და აგრეთვე ყველა ქვეყნის სხვადასხვა პოლიტიკურ უწყებებთან და პირებთან ყველა ეროვნულ და პოლიტიკურ საკითხებზე, რომელიც ეხება საქართველოს.

საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანია”.

1974 წლამდე არც საქართველოს ეროვნული არქივი იყო გაყოფილი და არც მისი შემნახველი კომისია. წყალდიდობისგან პარიზში დაზიანებული არქივის დიდი ნაწილი კი შევლას ითხოვდა!

და აი, თითქმის 17 წლის დაგვიანებით, ნვენს ეროვნულ არქივს მშველელად მსოფლიოში სახელგანთქმული პარვარდის უნივერსიტეტი მოეკვლინა!..

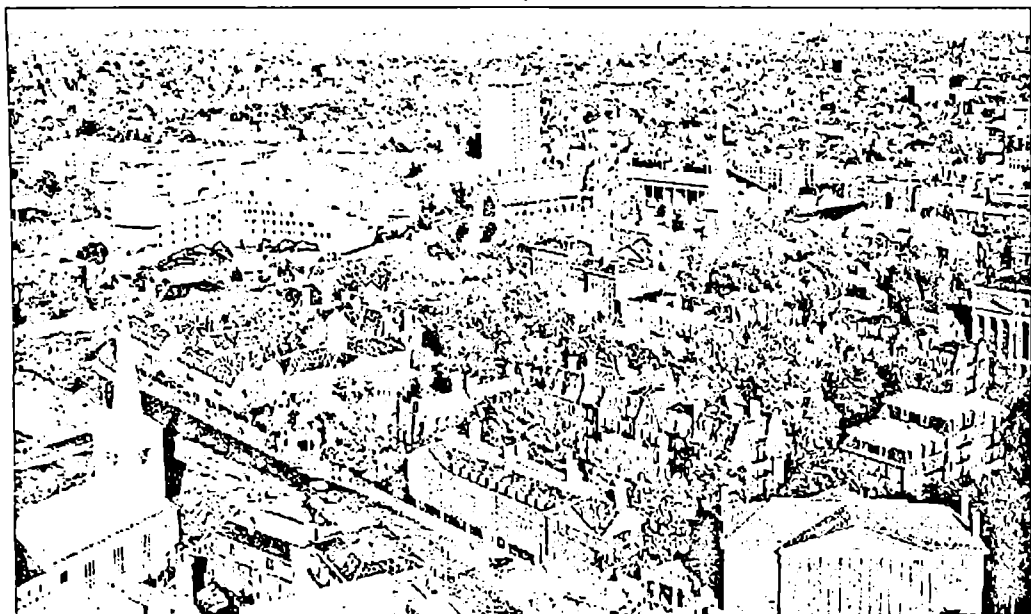

ეროვნული არქივი პარვარდში

ჯერ ორიოდე სიტყვა პარვარდის უნივერსიტეტისა და ბიბლიოთეკის შესახებ:

პარვარდის უნივერსიტეტი ამერიკის შეერთებული შტატების უძველესი და უმდიდრესი უმაღლესი სასწავლებელია. იგი თავდაპირველად, როგორც კოლეჯი, დაარსდა 1636 წელს ქვემბრიჯში (მასანუსეტისის შტატი), ქ.ბოსტონთან ახლოს (მისგან პეოფს მდ.ნარლსი), განათლებული სასულიერო პირების მოსამსახდელად. მასანუსეტისის მმართველის ბეი კოლონის ბრძანებით, 1639 წელს ეწოდა ინგლისიდან ემიგრირებული მინისტრისა და ხელოვნების ბაკალავრის, პასტორ ჯონ პარვარდის (1607-1638) სახელი, რომელმაც კოლეჯს უანდერძა თავისი მდიდარი ბიბლიოთეკა და ქონების დიდი ნაწილი. 1678 წლამდე ჯონ პარვარდის ნაწიქარი წიგნები გახლდათ კოლეჯის ყველაზე დიდი შენაძენი. ამ წიგნებიდან მხოლოდ რამდენიმედა შემორჩა დღემდე. 1764 წლის 24 იანვარს მომხდარ ხარძარს 5000-მდე წიგნიდან მხოლოდ 404 გადაურჩა. თუმცადა, ეს ხანძარი გახდა საბაბი პარვარდის კოლეჯის მსოფლიო საზოგადოებრიობის ყურადღების ცენტრში მოქცევისა: ჯონ პენკოკმა 1300 წიგნი გადასცა საწიქრად, ნიუ ჰემფშირის პროვინციის მიერ გადებული თანხით 700 წიგნი იქნა შეძენილი, აგრეთვე მრავალი კოლონისტი, განსაკუთრებით, ბოსტონელები დაეხმარნენ ბიბლიოთეკას წიგნებითა თუ ფულით. უკვე 1766 წლისათვის ბიბლიოთეკაში 4350 წიგნი ირიცხებოდა. 1841 წელს აშენებულ იქნა გორ პოლი, პირველი ნაგებობა პარვარდში, რომელიც განკუთვნილი იყო მხოლოდ და მხოლოდ ბიბლიოთეკისათვის.

მე-18 საუკუნის გასვლამდე კოლეჯში ძირითადად ისწავლებოდა ბიბლია და ძველი ენები, საუკუნის მიწურულს კი დაიწვეს ახალი ენებისა და მათემატიკის სწავლება. პარვარდის კოლეჯი მაინც პრივილეგირებულთა საშუალო სკოლად რჩებოდა, რომელშიც იღებდნენ 14 წლის მოწაფეებს. კოლეჯის უნივერსიტეტად გარდაქმნა ფაქტიურად მოხდა მე-19 საუკუნის I მეოთხედში, როდესაც პარვარდის კოლეჯს შეუერთეს სამელიცინო (დაარსდა

პარვარდის უნივერსიტეტის კომპლექსი

1810 წ.) და იურიდიული (დაარსდა 1817 წ.) ფაკულტეტები, შემოიღეს ისტორიის, პოლიტიკური ეკონომიის, ქიმიის, გეოლოგიის და სხვა საგნების სწავლება. მე-19 საუკუნის შუა ხანებიდან მოყოლებული პარვარდის უნივერსიტეტი გახდა ამერიკის შეერთებული შტატების კულტურული და მეცნიერული ცხოვრების ცენტრი. გარდა უამრავი ფაკულტეტისა, უნივერსიტეტს გააჩნია მსოფლიოში ცნობილი ასტრონომიული ობსერვატორია და სხვადასხვა მუზეუმები (ზოოლოგიის, გეოლოგიის, სამხატვრო და სხვ.), ხოლო მის ბიბლიოთეკაში ამჟამად დაცულია 11 მილიონზე მეტი ნაბეჭდი წიგნი, რომელთა შორის არის გუტენბერგის მიერ მეინცში 1455 წელს დაბეჭდილი ბიბლია. პარვარდის უნივერსიტეტის წიგნები განთავსებულია 100-მდე ბიბლიოთეკაში, რომელთაგან უდიდესია პარი ელკინს ვიდენერის მემორიალური ბიბლიოთეკა. მის ჭერქვეშ ინახება 3.2 მილიონი წიგნი. გვირაბებისა და ხიდების საშუალებით იგი უერთდება სხვა წიგნთსაცავებს, როგორცაა პოუტონის, ლამონისა და პიუსის ბიბლიოთეკები (დაწვრილებით იხ. R.Kenneth E.Carpenter, The First 350 Years the Harvard University Library, Cambridge, 1986).

აი, სწორედ ერთ-ერთ მათგანში, პოუტონის ბიბლიოთეკაში, ინახებოდა 1974 წლიდან ჩვენი ეროვნული არქივი.

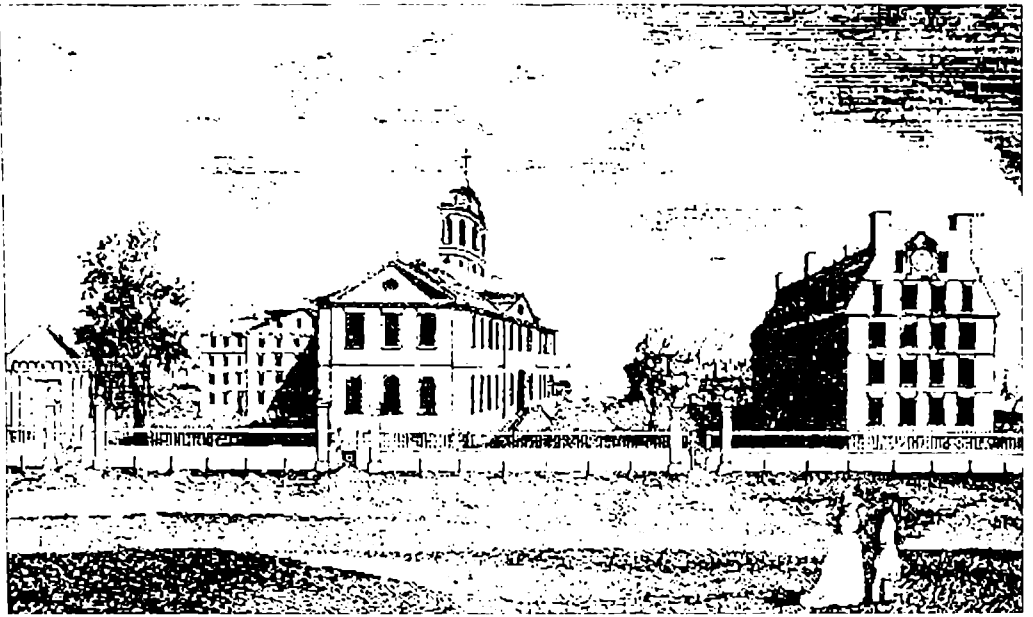
პარვარდის ძველი უნივერსიტეტის ეზოში

* * *

პოუტონის ბიბლიოთეკა გაიხსნა 1942 წელს და გახლდათ წიგნების, მანუსკრიპტებისა და სპეციალური კოლექციებისათვის აშენებული პირველი ნამდვილი ბიბლიოთეკა ამერიკის უნივერსიტეტში. შენობა უნივერსიტეტს გადასცა არტურ ა.პოუტონ-უმცროსმა, რომელმაც დაამთავრა პარვარდი 1929 წელს. განყოფილებები მოიცავს ნაბეჭდ წიგნებს, ხელნაწერებს, ბეჭდვითი და გრაფიკული ხელოვნების ნიმუშებს, თეატრალურ კოლექციას.

პოუტონის ბიბლიოთეკის 500000 ნაბეჭდი წიგნი და მილიონობით მანუსკრიპტი მოიცავს უკანასკნელი 550 წლის ბეჭდვით და რამდენიმე ასეული წლის ხელნაწერ ნიმუშებს, მათ შორის, X საუკუნის იშვიათი მინიატურებით შემკულ ქართულ ბიბლიას (აღწერილია რ.ბლეიკის მიერ). ხელნაწერთა კოლექციებში გვხვდება როგორც შუა საუკუნეებისა და რენესანსის ეპოქის ნიმუშები, ისე ცნობილ პირთვნებათა (მაგალითად, ჰუგო ფონ პოფმანსტალისა და დეკ ტროცკის) პირადი არქივები... პოუტონი გახლავთ პირველადი საცავი მე-19 საუკუნის ამერიკული ლიტერატურული რენესანსის ისეთი

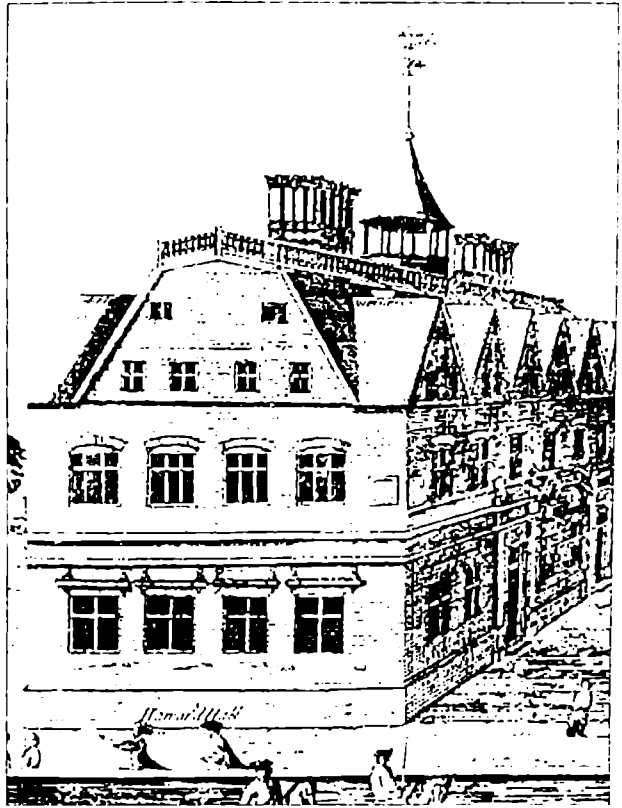
ძველი სარეზარდი (გრაივიურა)

ძველი სარეზარდი (გრაივიურა)

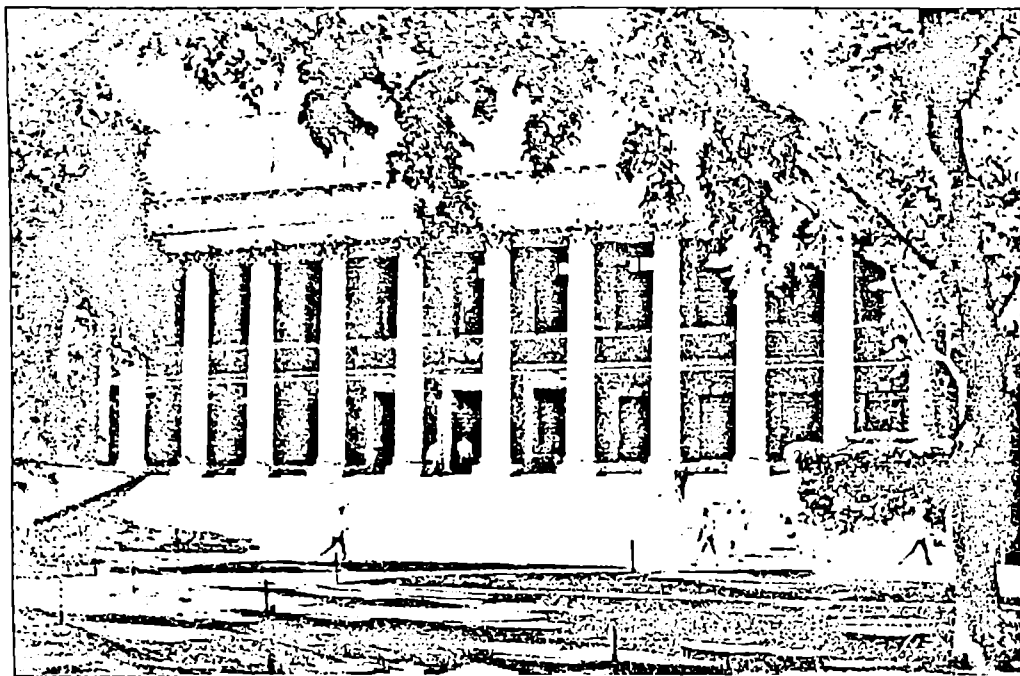
ქრისტიანობის სიმბოლო

ძველი ქრისტიანული (გრაჯოვრა)

ძველი ქრისტიანული სასახლის დანახვა (გრაჯოვრა)

სარვარდის უნივერსიტეტის ვილენერის ბიბლიოთეკა

C A T A L O G U S
LIBRORUM
BIBLIOTHECÆ
Collegij Harvardini
Quod est
CANTABRIGIÆ
IN
Nova Anglia.

BOSTONI NOV. ANGLORUM:
Typis B. Green, Academicæ Typographi. MDCCXXIII.

სარვარდის ძველი ბიბლიოთეკის
კატალოგი

მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების ხელნაწერებისა და პირადი წერილებისა, როგორებიც არიან ემერსონი, ლონგფელო, მეღვილი და ლიკინსონი... ამერიკულ მწერლებთან ერთად აქ მოთავსებულია ინგლისელი, ფრანგი, იტალიელი და გერმანელი. მწერლების მანუსკრიპტები. ცნობილ ავტორთა კოლექციები მოიცავს თხზულებებს ერაზმ როტერდამელის, პრეტინოსა და რონსარიდან დაწეებული კიტხის, რილკესა და პუშკინით დამთავრებული... მოსალოდნელზე მეტია პორტუგალიური, ესპანური, თანამედროვე ბერძნული და აღმოსავლეთ ევროპის ლიტერატურათა ნიმუშების რაოდენობა, მათ შორის, პესოას, სერვანტესისა და კაეაფის კოლექციები. ფილოსოფია და მეცნიერება წარმოდგენილია მრავალი ავტორისა და დარგის კოლექციებით, აგრეთვე, დიდი მოცულობის ნაბეჭდი მუსიკალური თხზულებების ნიმუშებით. პარვარდის თეატრალური კოლექცია განუმეორებელია თავისი სიმდიდრით ინგლისური და ამერიკული თეატრისა და დეკის ყველა ასპექტის მომცველი ნიმუშებისა...

კემბრიჯში, პარვარდის უნივერსიტეტის კოუტონის ამ უმდიდრეს ბიბლიოთეკაში დაიდო სწორედ ბინა საქართველოს ეროვნულმა არქივმა 1974 წელს.

საინტერესოა, როგორ მოხდა ეს?

ჯერ მოვეუსმინოთ ამ საქმის ინიციატორს, პარვარდის უნივერსიტეტის პროფესორს რინარდ პაიპსს:

“საქართველოს ეროვნული არქივის პარვარდში, კოუტონის ბიბლიოთეკაში მოხვედრა სამი ადამიანის ურთიერთშეთანხმების შედეგი გახლდათ. ესენი იყვნენ ნოე ცინცაძე – ქართული ემიგრაციის წამყვანი ფიგურა პარიზში, დუგლას ბრაიანი – პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკარი და მე – პარვარდის პროფესორი.

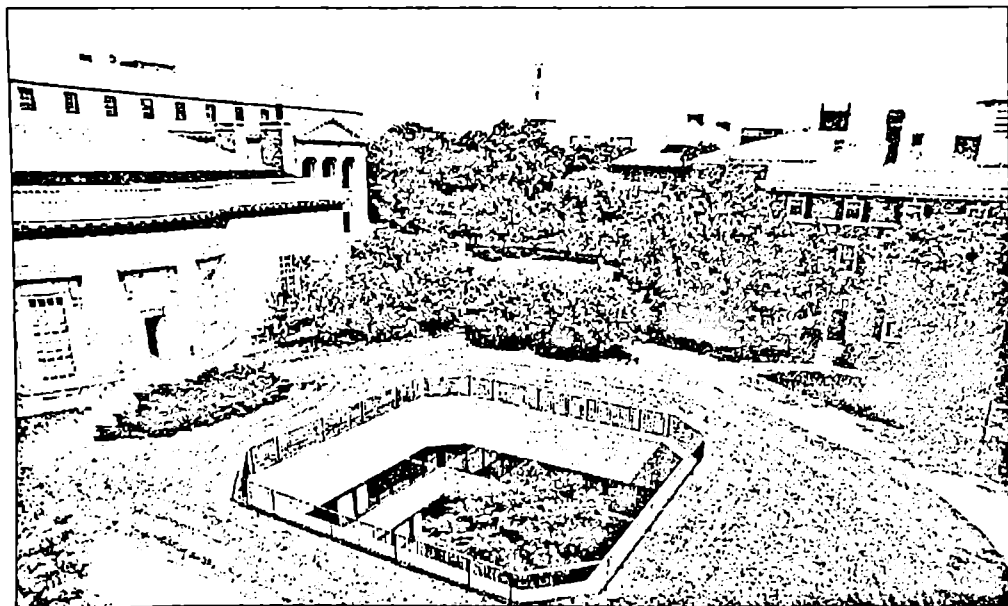
როგორც მე მახსოვს, ცინცაძემ პირველმა აღნიშნა არქივის გადაცემის შესაძლებლობა ორმოცდაათიანი წლების ბოლოს, როდესაც მე ერთი წელი ვცხოვრობდი პარიზში. მე ვფიქრობ, რომ მან მე მომმართა იმ უურადღების გამო, რომელიც მე გამოვიჩინე საქართველოს მიმართ ჩემს პირველ წიგნში “საბჭოთა კავშირის შექმნა” (1954) და ჩემი ზოგადი სიმპათიის გამო საქართველოსა და მასთან დაკავშირებული საკითხების მიმართ. მე დავეუკავშირდი ბრაიანს, რომელმაც გამოხატა ცოცხალი ინტერესი.

მიუხედავად ამისა, მოლაპარაკებები არქივის გადაცემაზე გაჭიანურდა 17 წლით. მე ვფიქრობ, რომ იყო ასრთა სხვაობა პარიზელ ქართველთა შორის იმის თაობაზე, თუ რაოდენ

პოტონი

პოტონის ბიბლიოთეკა, რომელშიც ინახებოდა საქართველოს ეროვნული არქივი 1974 წლიდან

მიზანშეწონილია ეს ნაბიჯი და ვინ იქნება პასუხისმგებელი . ბოლოს დაახლოებით 1973–1974 წლებში ცინცაქმ მაცნობა, რომ ყველა პრობლემა მოგვარებულია და ყველაფერი მზად არის 17 ყუთის გადასახიდად კემბრიჯში. ბრიანთან საკითხის განხილვის შემდეგ მე თავად ვესწრებოდი დოკუმენტების ნატვირთვას თვითმფრინავში (მე მაქვს ამ მომენტის ფოტოსურათი). არქივის ჩამოტანისთანავე კემბრიჯში, ბრიანმა დაავალა ბატონ გიორგი ნაკაშიძეს კლასიფიკაცია დოკუმენტებისა, რომელიც მოითხოვდა ქიმიურ დამუშავებას, რადგანაც ძლიერ დასიანებული იყო”.

* * *

რახან სიტყვა პროფესორ რინარდ პაიპსზე ჩამოვარდა, როგორც პარიზში 1950–იან წლებში წყაღდილობის გამო დასიანებული საქართველოს ეროვნული არქივის დიდი ნაწილის პარვარდში გადატანის მთავარ ინიციატორზე, ურიგო არ იქნება ჩვენს მკითხველს უფრო ახლოს გაეაცნოთ იგი.

მაშ, ვინ არის რინარდ პაიპსი?

გამოხენილი ამერიკელი ისტორიკოსი და პოლიტოლოგი, პარვარდის უნივერსიტეტის პროფესორი, მთელს მსოფლიოში სახელგანთქმული სოვეტოლოგი რინარდ პაიპსი დაიბადა 1923 წლის 11 ივლისს, პოლანეთში, ჩიეჟინში.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში საცხოვრებლად ჩავიდა 1940 წელს, ხოლო ამ ქვეყნის მოქალაქეობა მიიღო 1943 წელს. 1940–43 წლებში სწავლობდა ოპიოს მასკინგუმის კოლეჯში, 1945 წელს დაამთავრა კორნელის უნივერსიტეტი და მიიღო პუმანიტარულ მეცნიერებათა ბაკალავრის წოდება, ხოლო 1950 წელს პარვარდის უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ ხდება ფილოსოფიის დოქტორი.

ჰყავს მეუღლე, ქალბატონი ირენ-ვეგენია როტი და ვაჟიშვილები დანიელი და სტივენი.

ბატონმა რინარდ პაიპსმა სამეცნიერო მოღვაწეობა ჯერ კიდევ ორმოცდაათიან წლებში დაიწყო და უკვე 1958 წლიდან გახლავთ ისტორიის პროფესორი. სხვადასხვა დროს მუშაობდა ამერიკის შეერთებული შტატების წამყვან სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებში: 1962–64 წლებში იყო რუსეთის კვლევის ცენტრის თანადირექტორი, ხოლო 1968–73 წლებში ამ ცენტრის დირექტორი. ამას გარდა ეწეოდა აქტიურ საზოგადოებრივ-საგამომცემლო მოღვაწეობას; 1973–78 წლებში იყო სტენფორდის კვლევითი

პროფესორი რინარდ პაიპსი

ინსტიტუტის უფროსი კონსულტანტი, 1980 წელს რეიგანის ჯგუფის წევრი, 1981–82 წლებში აღმოსავლეთ ევროპისა და საბჭოთა კავშირის ურთიერთობების ცენტრის დირექტორი და ეროვნული უშიშროების კონსული, 1988 წელს საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობების ოპერატიული ჯგუფის თავმჯდომარე, ხოლო 1992 წელს რუსეთის კონსტიტუციურ სასამართლოზე გახლდათ ექსპერტი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის გახმაურებულ პროცესზე. 1997 წელს იგი გახდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში საქართველოს საპატიო კონსული.

ბატონი რინარდ პაიპსი გახლავთ წევრი მსოფლიოში ისეთი სახელგანთქმული გამოცემების სერიებისა და გამომცემლობებისა, როგორცაა “ენციკლოპედია ბრიტანიკა”, “ინტელექტუალკაპიტალი”, “სტრატეგიული მიმოხილვა”, “საბჭოთა ებრაელების ურთიერთობები”, “სტრატეგიული გამოკვლევების ჟურნალი” და სხვ.

პროფესორ რინარდ პაიპსის მსოფლიოში დიდ სამეცნიერო აღიარებას მოწმობს ის ფაქტი, რომ იგი არსებულია პოლონეთის ხელოვნებისა და მეცნიერების აკადემიის უცხოელ წევრად, ნობელის მშვიდობის ინსტიტუტის საგაზაფხულო ლექციების სპიკერად, ამერიკის ხელოვნებისა და მეცნიერების აკადემიის საბჭოს წევრად, სილეზიის უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორად და კიდევ ბევრი სხვა

უნივერსიტეტისა და კოლეჯის საპატიო დოქტორად. პროფესორი რინარდ პაიპსი გახლავთ ავტორი სხვადასხვა დროს ინგლისურ ენაზე ამერიკის შეერთებულ შტატებში გამოცემული თხუთმეტამდე ფუნდამენტური მონოგრაფიის ავტორი, რომლებიც თარგმნილია მსოფლიოს წამყვან ენებზე: გერმანულად, იაპონურად, ფრანგულად, იტალიურად, რუსულად, ესპანურად, შვედურად, ჩეხურად, უნგრულად, რუმინულად, პორტუგალიურად... დავასახელებთ ზოგიერთ მათგანს: “რუსეთის მიმოხილვა” (1989 წ.), “აშშ – საბჭოთა კავშირის ურთიერთობები სახელმწიფოთაშორისი დაძაბულობის შესუსტების ერაში” (1985 წ.), “რუსეთი ძველი რეჟიმის ქვეშ” (1974 წ.), “რუსეთის რევოლუცია” (1990 წ.), “რუსეთი ბოლშევიკური რეჟიმის ქვეშ” (1994 წ.), “კომუნისმი: გამქრალი სული” (1993 წ.)... გარდა მონოგრაფიებისა და ორიგინალური გამოკვლევებისა პროფესორმა რინარდ პაიპსმა აღმოაჩინა, თავი მოუყარა და გამოსცა მეტად საინტერესო ისტორიული დოკუმენტების კრებულები, მათ შორის: “უცნობი ღენინი: საიდუმლო არქივიდან” (1996 წ.), “საბჭოთა სტრატეგია ევროპაში” (1976 წ.), “რევოლუციური რუსეთი” (1968 წ.), “რუსეთის ინტელიგენცია” (1961 წ.) და სხვა.

გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ პროფესორ რინარდ პაიპსის ღრმა და სოლიდურმა მეცნიერულმა გამოკვლევებმა საბჭოთა კავშირის და კომპარტიის ისტორიის შესახებ, მოამზადა სერიოზული ნიადაგი საბჭოთა კავშირის დაშლისა და კომპარტიის ავტორიტეტის შერყევის საქმეში.

რაც მთავარია, და ჩვენთვის ამ შემთხვევაში განსაკუთრებით საინტერესო, პროფესორ რინარდ პაიპსს განუხსომელი, დაუფასებელი ამაგი მიუძღვის საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წ.წ.) ეროვნული მთავრობის არქივის გადარჩენის საქმეში.

აკი წერდა კიდევ ამის შესახებ აწ განსვენებული ვიქტორ ხომერიკი:

“პროფესორმა რინარდ პაიპსმა უდიდესი სამსახური გაუწია ჩვენს ეროვნულ საქმეს, მისი შემწეობით შევძელით დამოუკიდებელი საქართველოს ხანის არქივის მოთავსება უსასყიდლოდ პარვარდის უნივერსიტეტში, მისი უანგარო დახმარებით შესრულებულ იქნა ყველა დასიანებული დოკუმენტების გაწმენდა, აღდგენა, მიკროფილმების გადაღება, რომელიც დიდ ხარჯებს მოითხოვდა და რომელიც მან გააღებინა უნივერსიტეტს. ერთხელ კიდევ საჯაროდ ჩვენი დიდი მადლობა ქართული საქმის ამ უმწიკვლო მოამაგეს და

ნოე ცინცაძე

ხელშეკრულება
პარვარდის უნივერსიტეტსა და
საქართველოს ეროვნული არქივის
დაცვის კომისიას შორის, 1974

ქართველების განუყრელ მეგობარს პროფესორ რინარდ პაიპსს”
(იხ. ვ. ხომერიკი, დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის არქივი,
ჟურნ. “ჩვენი დროშა”, პარიზი, 1987, №110, გვ.94).

* * *

რადგან პროფ. რინარდ პაიპსი თავის მოგონებაში
დასიანებული ქართული არქივის პარიზიდან პარვარდში გადატანის
ერთ-ერთ მთავარ ინიციატორად “ქართული ემიგრაციის წამყვან
ფიგურას პარიზში” ნოე ცინცაძეს მიიხსენებს, ვფიქრობთ, ჩვენი
მკითხველისათვის საჭირო იქნება უფრო დაწვრილებით მოვეუთხროთ
მის შესახებ. მით უფრო, რომ არქივის შემნახველი სამთავრობო
კომისიის თავმჯდომარის ბატონ მამია ბერიშვილის თაობაზე შემოთ
უკვე ვესაუბრეთ მკითხველს. ახლა კი გავეცნოთ საარქივო კომისიის
ერთ-ერთ წამყვან ფიგურას ნოე ცინცაძეს:

...1978 წლის 23 სექტემბერს პარიზში გარდაიცვალა და 29
სექტემბერს ლევილის ქართულ სასაფლაოზე დაკრძალეს
დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის უკანასკნელი წევრი
ნოე ცინცაძე.

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS 02138

27 March 1974

The Commission appointed by the Government
of the Independent Republic of Georgia
Center, Laville
Lansville, Dept 91
France

Gentlemen:

The Harvard University Library (hereinafter called the "Library"), acting on behalf of the President and Fellows of Harvard College, wishes to receive from the Commission appointed by the Government of the Independent Republic of Georgia laws in force from 1918 to 1927 (hereinafter called the "Commission"), as a temporary deposit, the collection of documentary materials known as the Georgian Archive. This collection (hereinafter called the "Documents") consists of the Archive of the Georgian Social-Democratic Labor Party from the date of its founding in 1905; the Archive of the Government of the Republic of Georgia from 1918 to 1927; and materials relating to the Georgian revolution from 1921 to the present. The Documents are contained in twenty wooden chests, each measuring approximately 65 x 30 x 30 centimeters.

The Library understands that the Documents are offered as a deposit for a period of thirty years from the date of their arrival in the Library. After the expiration of this period and on receipt of written instructions from the Commission or their authorized representative, the Library will transfer the Documents to the Georgian Archive of Archives. The Commission, for its part, will keep the Library continuously informed of any amendments, the identity of their successors, and the official address of the organization. In the event the Commission are unable, or fail, to send written instructions to the Library requesting the return of the Documents at the end of the thirty-year period, the Library shall retain the Documents in trust for the best judgment as to best means of action which would best serve the purposes of the Commission.

On receipt of the Documents, the Library will proceed to a preliminary inventory of the Documents. The Library will undertake to make the Documents available to all of the members of the Commission and to any other person named by the Commission. The Library will give to the Commission, and the Library will have the right to retain a complete alphabetical list of the Documents. The list of contents, classification, and numbering of the Documents will be prepared on the basis of a "Subject Checklist" which is a special order recommended by the Commission and accepted by the Library. The specialist will also advise on the location of missing parts of the

Documents under special restrictions. Documents not placed under special restrictions by the Library will be administered and made available to researches according to rules governing the use of manuscripts in the Harvard University Library approved by the President and Fellows of Harvard College on 10 February 1968, a copy of which is attached to this Letter of Agreement.

In the event that it becomes unavoidable or impracticable for the Library, in its judgment, to return the Documents within the thirty-year period, the Library will notify the Commission and return the Documents or otherwise dispose of the Documents at the instructions of the Commission.

The Library shall exercise due care while it has custody of the Documents, but in no event shall the Library have any liability for the loss, theft or destruction of the Documents, or any damage thereto at any time while in transit or while at Harvard.

If this Letter of Agreement, which shall be approved by the Law of the Government, generally sets forth the understanding, please indicate your acceptance on the enclosed copy at the place provided, and return the signed copy to us.

Sincerely yours,
Walter D. Howe
Walter D. Howe
Harvard University Library
for the President and Fellows of
Harvard College

Accepted on:
Le Président
Le Vice Président
N.K. Eimundze
PAUL SARDJUELDZE

La Commission du Gouvernement
de la République Démocratique
de Géorgie

Date: Le 16 Juillet 1974

ნოე ცინცაძე დაიბადა 1886 წელს და დიდხანს - 92 წელი იცოცხლა. იგი უმაღლესი განათლებით ფიზიკოს-მათემატიკოსი იყო და დამოუკიდებლობის ხანაში საქართველოს განათლების მინისტრის ამხანაგი (მოადგილე) გახლდათ.

ახალგაზრდა სემინარიელი თავიდანვე სოციალისტურ მოძრაობაში ჩაება და როდესაც განახლებულ საქართველოს დამოუკიდებლობის ხანა დაუდგა, ნოე ცინცაძე უყოყმანოდ მის აღმშენებელთა რიგებში ჩადგა: "მთავრობის წევრი ახალგაზრდული გატაცებით შეუდგა მასზე დაკისრებულ სახალხო განათლების მოწყობას. მძიმე იყო რუსეთიდან დატოვებული, ნახევრად გარუსებული სკოლების ქართულ მკვიდრ ნიადაგზე დაფუძნება. პედაგოგიურ ძალებთან ერთად მან შეძლო, მძიმე პირობებში, დაბრკოლებათა გადალახვა; საქართველოს მოეფინა ქართული სკოლები, სათანადო ქართული სახელმძღვანელოებით. მისი ინიციატივით, ევროპაში სწავლა-განათლების მისაღებად გამოიგზავნა რამდენიმე ათეული ახალგაზრდა.

არ დაგვინდო მტერმა!

ძალადობით მოსტაცა ერს დამოუკიდებლობა...

როცა საქართველოში რუსეთის წითელი ჯარი შემოიჭრა და რუსეთის მთავრობამ, მეორეჯერ ასი წლის განმავლობაში,

პაულე სარჯველაძე

ვიქტორ ხომერიკი

მიუხედავად დადებული ხელშეკრულებისა, მოსკო საქართველოს დამოუკიდებლობა, ნოე ცინცაძე გადავიდა არაფლეგალურთა რიგებში და უშიშრად იბრძოდა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღსადგენად. ამისათვის ის, სხვებთან ერთად დაპატიმრებულ და მეტეხის ციხეში იქნა ჩასმული.

უნდა გენახათ ნოე ცინცაძე მეტეხის ციხეში; ყველას ამხნევებდა და აიმედებდა. როცა 62 პოლიტიკურ ტყვეს საქართველოდან გადასახლება გადაუწყვიტეს, ნოე იმ ხელმძღვანელთა რიცხვში იყო, რომელიც წინ აღუდგა “წყეას” განსრახვას და როცა დამით, რუსის ჯარის ნაწილი თავს დაესხა ციხეს, სიბნელეში გაისმა ხმა რუსის ოფიცრისა: “რუსეთის კომუნისტური პარტიის და კომინტერნის სახელით გიბრძანებთ გამოსხიდეთ, ვისაც მისჯილი გაქვთ გადასახლება!” – ნოეს წინასწარ პქონდა დავალებული და საკნიდან უპასუხა: “წყენ არ ვცნობთ არც თქვენს პარტიას, და არც კომინტერნს! დაუყოვნებლივ გაიყვანეთ თქვენი ჯარი!”.

წყენმა მკითხველმა შედეგი იცის: მოსკოვის ერთ-ერთ სადგურზე, 62 პოლიტიკურ ტყვეს, (მათ შორის იყვნენ: კალისტრატე სალია, გიორგი ნაკაშიძე...), ევროპაში გადასახლება მისჯილთ, “წყეამ” მოტყუილება მოუნდომა, დაპირებისამებრ უცხოეთში

გაგზავნის მაგიერ, “ბუტირის” ციხეში გადაყვანა გამოუცხადა. აქაც გამოინდა ნოეს გმირული სული და გამბედაობა. კრემლის წარმომადგენელს განუცხადა: “თქვენ შეგიძლიათ ხიშტებზე აგვაგოთ – ცოცხლებს აქედან ვერ გაგვიყვანო!”...

...ემიგრაციაში ნოე ცინცაძე 1922 წლის დასაწყისში მოხვდა – გერმანიაში გადასახლებულ სამოცკაციან ჯგუფთან ერთად. რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში იგი განცალკევებით იღვა მთავრობის წრეების პოლიტიკური მუშაობისაგან. ნოე ცინცაძე უფრო ი.წერეთლის ჯგუფთან იყო დაკავშირებული. ემიგრაციის საკუთრივ ქართულ პოლიტიკურ საქმიანობაში მისი აქტიური წარუვა ეგრეთწოდებულ “პარიზის ბლოკის” დაარსებიდან იწყება. იგი ფრიად მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა რადიო “თავისუფლების” საქმიანობაში და ამ დროიდან იწყება მისი როლის გაზრდაც ქართულ პოლიტიკურ მოღვაწეობაში, განსაკუთრებით ეგზეგეტორის გარდაცვალების შემდეგ გახდა მნიშვნელოვანი...

...უცხოეთში, სხვებთან ერთად, აღმართა მან ბრძოლის დროშა ქართველი ერის სუვერენული უფლებების დასაცავად, მოტაცებული თავისუფლების აღსადგენად.

უმთავრესი მუშაობა მას მოუხდა რუსეთის მიერ წაგრული ერების წარმომადგენლებთან; გახდა მათი ხელმძღვანელი ორგანოს თავმჯდომარე. აქ ნოე იყო უკომპრომისო დამცველი ქართველი ერის უფლებებისა... ყველანი მას მისწერებოდნენ, მისგან მოითხოვდნენ რთული და მძიმე საკითხების გარკვევას, რისთვისაც მას შეელოდა ცოდნა და გამოცდილება, ყველასაგან შემწნეული ნიჭი განგებისაგან ბოძებული, თავისებური ხასიათი მას მატებდა ენერგიას, დაუცხრომელი შრომის უნარს.

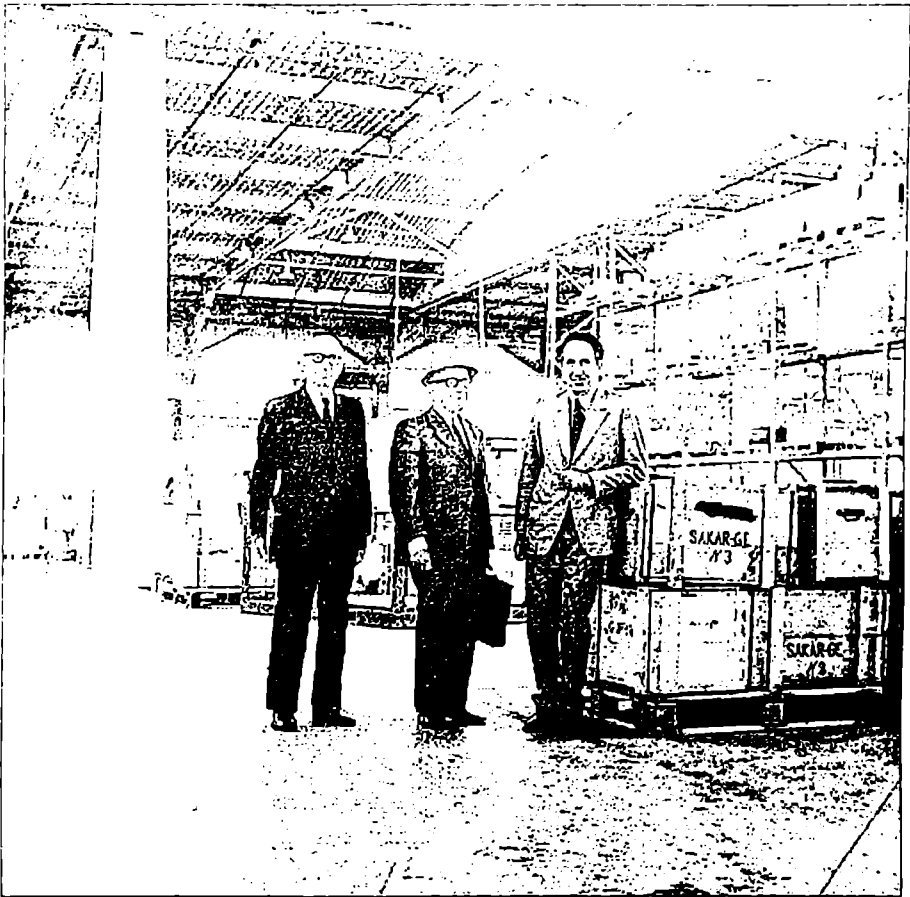
“ნოე ცინცაძე შეუერთდა იმ თავის თანამებრძოლ მეგობრებს, რომლებმაც მხრებით ატარეს საქართველოს დამოუკიდებლობა” – წერდა ქართული ემიგრანტული პრესა ნოე ცინცაძის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით გამოქვეყნებულ წერილებსა და ნეკროლოგებში (იხ. ნოე ცინცაძე, ჟურნ. “სენი დროშა”, პარიზი, 1978, №91, გვ.3-5; მ.ქავთარაძე, ნოე ცინცაძე, ჟურნ. “ივერია”, პარიზი, 1978, №20, გვ.16; მ.ხუნდაძე, ნოე ცინცაძე, ჟურნ. “თავისუფლების ტრიბუნა”, პარიზი, 1978, №23, გვ.18).

* * *

ახლა მივუბრუნდეთ პროფ. რინარდ პაიპის მოგონებას

ნოე ცინცაძე და პავლე ხარჯველაძე პარიზის აეროპორტში საქართველოს ეროვნული არქივის სერვარდში გალაგზაენის დროს. 1974

პროექტორი რიხარდ კაიში, ნიუ ცინცაქი და პეულე სარჯუელაძე პარიზის
აეროპორტში საქარბოკლოის ქრონული არქივის ასეჯანდში გადაგზავნის დროს. 1974

პარიზის აეროპორტი. საქართველოს ეროვნული არქივის ყუთები თეიოსტერინავში
ნატეირთვის წინ პარვარდში გადასაგზავნად. 1974

პარიზის აეროდორტი. საქართველოს ეროვნული არქივის თემატიკისაგან ჩატვირთვა
პარეარდში გადასაგზავნად. 1974

ქართული არქივის პარვარდში გადატანის თაობაზე. ჩვენს მიერ მოპოვებული პირველწყაროები მას დოკუმენტურად ადასტურებენ.

პირველ რიგში მოვიტანო პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დირექტორის, კოლეჯის საბჭოს წევრის ბატონ დუგლას ვებრაიანის წერილს, რომელიც მას 1974 წლის 27 მარტს კემბრიჯიდან გამოუგზავნია საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის წევრებისათვის საფრანგეთში, ლევილში:

“პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა
კემბრიჯი, მასაჩუსეტსი 02136
1974 წლის 27 მარტი

საქართველოს დამოუკიდებელი მთავრობის მიერ დანიშნული კომისია, ლევილი, ორჟე 91. საფრანგეთი.

ბატონებო! პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა, (შემდგომში წოდებული – “ბიბლიოთეკა”), პარვარდის პრეზიდენტისა და საბჭოს წევრების გადაწყვეტილებით, თანახმაა დროებით მიიღოს შესანახად საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის (1918–1921) კომისიისაგან (შემდგომში “კომისია”) დოკუმენტების კრებული ცნობილი, როგორც საქართველოს რესპუბლიკის არქივი. დოკუმენტების კრებული (შემდგომში “დოკუმენტები”) შეიცავს საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის არქივს მისი დაარსებიდან – 1893 წლიდან, საქართველოს რესპუბლიკის არქივს 1918–1921 წლებში და საქართველოს ემიგრაციის მასალებს 1921 წლიდან დღემდე. დოკუმენტები შენახულია ოც ხის ყუთში დაახლოებით 80X50X50 სმ.

ბიბლიოთეკისათვის მისაღებია, რომ დოკუმენტები ბარდება მას დროებით, ოცდაათი წლით მიღების მომენტიდან. ამ ვადის გასვლის შემდეგ და კომისიისაგან ან მისი ავტორიტეტული წარმომადგენლისაგან წერილობითი ინსტრუქციის მიღებისთანავე, ბიბლიოთეკა გადასცემს დოკუმენტებს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას. თავის მხრივ კომისია ვალდებულია მუდმივად აცნობოს ბიბლიოთეკას თავისი წევრების შემადგენლობა და ოფიციალური მისამართი. იმ შემთხვევაში, თუ კომისია ვერ შეძლებს წერილობითი ინსტრუქციის გადაცემას, ოცდაათწლიანი ვადის გასვლის შემდეგ ბიბლიოთეკას შეუძლია დაიტოვოს ან იმგვარად გადაწყვიტოს დოკუმენტების ბედი, როგორც საჭიროდ ჩათვლის, კომისიის ინტერესების გათვალისწინებით.

დოკუმენტების მიღებისას ბიბლიოთეკა მოახდენს ამ დოკუმენტების კლასიფიცირებასა და კატალოგირებას. ამავე დროს ბიბლიოთეკამ უნდა გამოყოს სახსრები დოკუმენტების სრული მიკროფილმების გასაკეთებლად. როდესაც ეს გააკეთდება, კომისია მიიღებს პოზიტივის სრულ ასლს, ხოლო ბიბლიოთეკა დაიტოვებს ორიგინალს. დოკუმენტების მოწესრიგება, კლასიფიკაცია, და ფოტოგრაფირება მოხდება კომისიის მიერ მოწვეული ქართველი სპეციალისტების დახმარებით. ეს სპეციალისტები აგრეთვე გადაწყვეტენ სოგიერთი დოკუმენტის შესლულული დაშვების (საიდუმლო) დოკუმენტად გამოცხადების საკითხს. დოკუმენტები, რომლებიც არ იქნება შესლულული დაშვების დოკუმენტების სიაში, მისაწვდომი იქნება მეკლევართათვის პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის წესების შესაბამისად, რომლებიც მიღებულ იქნა პარვარდის პრეზიდენტისა და საბჭოს წევრების მიერ 1968 წლის 19 თებერვალს და რომელიც დართულია ამ დოკუმენტთან.

იმ შემთხვევაში, თუ ოცდაათწლიანი ვადის განმავლობაში ბიბლიოთეკისათვის შეუძლებელი გახდება არქივის შენახვა, მან უნდა აცნობოს კომისიას და დააბრუნოს იგი ან მოიქცეს სხვაგვარად კომისიის მითითების შესაბამისად.

პარვარდი ვალდებულია ყოველი ღონე იხმაროს დოკუმენტების კარგად შენახვისათვის, მაგრამ იგი იხსნის პასუხისმგებლობას დოკუმენტების დაკარგვის, გაფუჭების ან მოპარვის შემთხვევაში, გადასიღვის ან პარვარდში შენახვის დროს.

თუ კი თანხმობის მემორანდუმი, რომელიც დამოწმებული იქნება მასაჩუსეტსის იურისტის მიერ, სწორად ასახავს ჩვენს საერთო ინტერესებს, გთხოვთ გამოხატოთ თქვენი თანხმობა და გამომიგზავნოთ დოკუმენტის ხელმოწერილი ასლი.

პატივისცემით, დუგლას ვ.ბრაიანი.

პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დირექტორი, კოლეჯის საბჭოს წევრი”.

მართლაც, 1974 წლის 16 ივლისს საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის სამთავრობო კომისიის სახელით პარვარდიდან მიღებული დუგლას ვ.ბრაიანის ეს დოკუმენტი დაუმოწმებიათ ახლა ჩვენთვის უკვე ნაცნობ ნოე ცინცაძეს და საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს თავმჯდომარეს პავლე სარჯველაძეს.

ამის შემდეგ უკვე არაფერი უშლიდა ხელს, რათა არქივი

შეერთებულ შტატებში გადატანილიყო, რის თაობაზე ახლა უკვე ქართულ მხარეს მოუესმინოთ. საფრანგეთის ქართული სათვისტომოს ერთ-ერთი მესვეური, აწ განსვენებული ბატონი ვიქტორ ხომერიკი მოგვითხრობს:

“წლების მანძილზე საქართველოს მთავრობის არქივი ინახებოდა საფრანგეთის ეროვნული არქივების “შენობაში”, მაგრამ “სამწუხაროდ, ამ დაწესებულებას არ გააჩნდა სათანადო ბიუჯეტი წვენი არქივის მოვლისა და დაცვისათვის დროთა განმავლობაში”, ამიტომ “ზნელ საწყოებში ქაღალდი ზიანდებოდა, ამას თან დაერთო საწყოებში წყლის შესვლა წყალდიდობის გამო. საჭირო გახდა გამოძებნა უფრო კეთილმოწყობილი და სახსრიანი არქივთ-საცავის. კომისია დაუკავშირდა სხვადასხვა დაწესებულებებს. ყველაზე უფრო სრულყოფილი და უკანასკნელი ტექნიკით შეიარაღებული აღმოჩნდა ჰარვარდის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავი, გაიბა კავშირი მის ხელმძღვანელობასთან. მოლაპარკებას აწარმოებდა აწ განსვენებული ეროვნული მთავრობის წევრი ბატონი ნოე ცინცაძე. მის დაუღალავე დაკვირვებულ უბადლო ზრუნვას უნდა ვუმაღლოდეთ, რომ საბოლოოდ, 16 ივლისს 1974 წელს დაიდო ხელშეკრულება ჰარვარდის უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობათან წვენი მოთხოვნების სრული მიღებით... ამ ხელშეკრულების თანახმად, დამოუკიდებელი საქართველოს ეროვნული არქივი ინახება დროებით მოსავლელად და დასაცავად ჰარვარდის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავში, მისი სრული ბატონ-პატრონია საარქივო კომისია და მისი თავმჯდომარე, რომლის ნებართვის გარეშე არქივს ვერაფერ ვერ შეეხება. 30 წლის ვადის გასვლის შემდეგ არქივი უბრუნდება მის ნამდვილ პატრონს – საქართველოს სამეცნიერო აკადემიას.

...1974 წელს არქივი გადატანილ იქნა ჰარვარდის უნივერსიტეტში. პროფესორმა გოგი ნაკაშიძემ წაატარა მისი კლასიფიკაცია, შეადგინა ინგლისურ ენაზე სრული კატალოგი არქივისა და მისი მეთვალყურეობით, ამერიკელმა სპეციალისტებმა გაწმინდეს და აღადგინეს დაზიანებული მოლ-მოკიდებული ყველა დოკუმენტი, აუცილებელი გახდა მათი “განკურნება” სპეციალურ ლაბორატორიებში, რამაც გამოიწვია 50.000 დოლარის ხარჯი. თანახმად ხელშეკრულებისა, ჰარვარდმა მიიღო აგრეთვე ვალდებულება გადაეღო ორმაგი ასლი მიკროფილმების სახით ყველა დოკუმენტის. ეს დაჯდა დამატებით 35.000 დოლარი და რადგან უნივერსიტეტის ფონდს აღარ გააჩნდა სამყოფი თანხა,

პროფესორი გიორგი ნაკაშიძე

დამატებითი ხარჯი ამერიკაში მცხოვრებმა ქართველებამ დაფარა. მთელი ეს მუშაობა დამთავრდა 1978 წელს აგვისტოში. პარვარდმა პირნათლად შეასრულა ეოველი მუხლი შეთანხმებისა და იმავე წელს გადმოგვიგზავნა პარიზში მეორე წყება მიკროფილმებისა, რომელიც შეიცავს ამერიკაში შენახულ არქივის მთელ დოკუმენტებს. ეს მიკროფილმი ინახებოდა წლების განმავლობაში პარიზული ბანკის ორ დიდ სეიფში, თავმჯდომარის პირად ხარჯზედ, სანამ ის არ იქნა მოთავსებული პარიზის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავში.

მიკროფილმები მეტად სათუთია, მისი უვნებლად შენახვა მოითხოვს მუდამ მეარ განსაკუთრებულ ტემპერატურას, მის წასაკითხავათ და გასაშუქებლად საჭიროა სპეციალური ძვირფასიანი აპარატები... ჩვენდა საბედნიეროდ, დიდი ძიებისა და მოლაპარაკების შემდეგ, პარიზის უნივერსიტეტის საერთაშორისო თანამედროვე დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკამ თანხმობა მოგვცა და წაიბარა შესანახად ჩვენი მიკროფილმები 1986 წლის 16 მაისს.

ამრიგად, მოგვარებულ იქნა რა ეროვნული არქივის უზრუნველყოფა დასიანებისაგან როგორც პარვარდში, ისე პარიზში, შესაძლებელია მკვლევარებისათვის ამ არქივის გაცნობა და შესწავლა წინასწარ თხოვნის შეტანით საარქივო კომისიაში" (იხ.

აკად. ელენე მეტრეველი

ვ.ხომერიკი, დამოუკიდებელ საქართველოს მთავრობის არქივი, ჟ."ჩვენი დროშა" №110, პარიზი, 1987, თებერვალი, გვ.90-93).

ასე რომ, 1974 წელს პარევარდში პარიზიდან საქართველოს მთავრობის არქივი მოღიანად კი არ გადაუტანიათ, არამედ მხოლოდ ნაწილი და ისიც სარესტავრაციოდ და დროებით შესანახად და არა გასაყიდად, როგორც ამას ა.აველიანი წერდა (იხ. ა.აველიანი, იყიდება ისტორია, "კომუნისტი", 15.III.1986), რამაც ჩვენი საზღვარგარეთელი თანამემამულეების დიდი გულისტკივილი და სამართლიანი აღშფოთება გამოიწვია. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ა.აველიანის ამ ავადსახსენებელ წერილს თავის დროს ღირსეული პასუხი გასცა აკად. ელ.მეტრეველმა (იხ. ელ.მეტრეველი, რა ბედი ეწია არქივს? "კომუნისტი", 9.XII.1987). აკად. ელ.მეტრეველი მაშინ წერდა:

“სრულიად ბუნებრივია ის გარემოება, რომ ჩვენი საზოგადოებრიობის განსაკუთრებულ ყურადღებასა და ინტერესს უმაღლვე მიიპყრობს ხოლმე ყოველივე ახალი ფაქტი თუ მოსაზრება, როცა იგი მეტნაკლებად საქართველოს ისტორიის ცალკეულ მონაკვეთებს, ჩვენი ეროვნული კულტურის საქმესა და ბედ-იღბალს ეხება.

ასე მოხდა, როცა გასეთმა “კომუნისტმა” შარშან 15 მარტის

ნომერში გამოაკვეყნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის საერთაშორისო კავშირის დარგში სწავლული მდივნის ამირან ავალიანის წერილი “იყიდება ისტორია”. მკითხველთა განსაკუთრებული შეშფოთება და გულისტკივილი გამოიწვია წერილის იმ ადგილმა, რომელიც გვაუწყებდა, რომ ვიღაც უცხო და ჩვენი ქვეყნის მიმართ მტრულად განწყობილი პირის ხელში ჩაგარდნილა საქართველოს მენშევიკური მთავრობის არქივი, ესე იგი, ჩვენი ქვეყნის ოთხწლიანი (1917–1921) ისტორიის პირველწეაროები, რომლებშიც საქართველოს ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური, კულტურული, იდეოლოგიური ვითარება და უცხოეთთან ჩვენი ურთიერთობაა აღწესხული.

ამით გამოწვეულ გულისტკივილს ისიც აძლიერებდა, რომ წერილის ავტორი ნათქვამს დასძენდა: “ქართველი ხალხის საკუთრება, მისი ქვეყნის ისტორიის საბუთები ამერიკულ პროფესორს ცხრაკლიტულში აქვს გამოკეტილი და, წარმიდგინეთ, თვით ამერიკელ მეცნიერებსაც კი არ აძლევს მათზე მუშაობის შესაძლებლობას”.

განგლო დრომ, ახლა საშუალება გვაქვს ვაუწყოთ ჩვენს სასოგადოებრიობას, გასეთ “კომუნისტის” მკითხველებს, რომ უცხოეთში გატანილი არქივის მდგომარეობა, თურმე, ჩვენდა სასიხარულოდ, არც ისე საგანგაშო და სავალალო ყოფილა, როგორც ამას ააველიანი აღწერდა.

ამ არქივს 1921 წლის აქეთ საგანგებოდ შექმნილი კომისია განაგებს. იგი დიდხანს ინახებოდა საფრანგეთის ეროვნული არქივების შენობაში. ამ დაწესებულებას არ აქონდა სათანადო ბიუჯეტი საიმისოდ, რომ რიგიანად მოეწყო და დაეცვა აღნიშნული საარქივო დოკუმენტები. ბნელ, მოუწყობელ საცავში დროთა განმავლობაში ზიანდებოდა არქივი. ამას თან დაერთო ისიც, რომ წყალდიდობისას საწყობი დაიტბორა.

საქმე გადადებას ვეღარ ითმენდა, ასეთ მდგომარეობაში არქივის აქ განერება არამც და არამც არ შეიძლებოდა.

და აი, არჩევანი პარვარდის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავზე შეხერდა, რაკი მას სხვებთან შედარებით ნაბარბუელი დოკუმენტების მოვლა-პატრონობის გაცილებით უკეთესი ტექნიკური პირობები აქონდა.

1974 წლის 16 ივლისს გაფორმდა კიდევ შესაბამისი ხელშეკრულება (ჩვენს ხელთ არის მისი პირი) უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობასთან.

ხელშეკრულების თანახმად, არქივი მოსაუღელად და შესანახად პარვარდის უნივერსიტეტს გადაეცა დროებით, და არა სამუდამოდ. ამის შემდეგაც მის სრულ ბატონ-პატრონად და გამგებლად კვლავინდებურად სარქივო კომისია რჩებოდა და რჩება, და არა სხვა ვინმე. კერძოდ, კომისიის უნებართვოდ ამ საბუთებით სარგებლობის უფლებაც არავის აქვს. ასე რომ, აღნიშნული არქივი არც არავის გაუყიდნია და არც დაუგირავებია.

ინტერესმოკლებული, ალბათ, არც ის უნდა იყოს, რომ პარვარდის უნივერსიტეტში გადატანის შემდეგ პროფესორმა გოგი ნაკაშიძემ მოახდინა არქივში დაცული მთელი მასალის კლასიფიკაცია და ინგლისურ ენაზე შეადგინა სრული კატალოგი.

მისივე მეთვალყურეობით ამერიკელმა სპეციალისტებმა გაწმინდეს დასიანებული საბუთები. აუცილებელი გახდა მათი “მეკურნალობა” საგანგებო ლაბორატორიებში.

ხელშეკრულების თანახმად, პარვარდმა ივალდებულა აგრეთვე, მიკროფილმების სახით შეექმნა დოკუმენტების ორმაგი ასლი. რაკი უნივერსიტეტს საამისო თანხა არ აღმოაჩნდა, დამატებითი ხარჯი ამერიკაში მცხოვრებმა ქართველებამ დაფარა.

მთელი ეს სამუშაო 1978 წლის აგვისტოში დამთავრდა.

უნდა ითქვას, რომ პარვარდში ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ყოველი მუხლი სუსტად შეასრულეს და იმავე წელს პარიზში გადაიგზავნა მიკროფილმების მეორე წყება, რომელიც შეიცავს ამერიკაში შენახული არქივის ყველა დოკუმენტს. მიკროფილმები ერთხანს პარიზის ბანკში იყო, შემდეგ კი პარიზის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავში გადაიტანეს.

ასე რომ, ახლა პარვარდის უნივერსიტეტსა და პარიზის უნივერსიტეტის თანამედროვე საერთაშორისო დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკაში სარქივო კომისიის თანხმობით მკვლევარებს საშუალება აქვთ მიკროფილმების მეოხებით გაეცნონ არქივს.

არ შეიძლება დიდი პატივისცემითა და მადლიერების გრძნობით არ აღინიშნოს ის დიდი რუდუნება და პროფესიონალიზმი, სპეციალისტებმა რომ გამოიჩინეს ჩვენთვის ესოდენ ფასეული დოკუმენტების აღდგენისა და ფოტოასლების გადაღების დროს”.

* * *

საქართველოს ეროვნული არქივი კემბრიჯში ჩავიდა 1974 წლის აგვისტოში და ოცდაათი წლის ვადით შენახულ იქნა

პარვარდის უნივერსიტეტის პოუტონის ბიბლიოთეკაში.

როგორც ითქვა, აქ პირველ რიგში მოხდა წყაღდილობისგან დაზიანებული არქივის გაწმენდა და რესტავრაცია, რისთვისაც პარვარდის უნივერსიტეტმა გაიღო 50.000 დოლარი. 1974–76 წლებში საგანგებოდ ამ საქმისათვის მოწვეულმა პროფესორმა გიორგი ნაკაშიძემ კი მოახდინა არქივის კლასიფიცირება და შეადგინა აღწერილობა–ნუსხა ინგლისურ ენაზე, რის შემდეგაც გადაღებულ იქნა მიკროფილმები. არქივის აღწერილობისა და მიკროფილმების გადაღების თანხები – 35.000 დოლარი გაიღო აშშ-ის პუბლიკარული მეცნიერების ნაციონალურმა ფონდმა და ნაწილი კიდევ – ამერიკელმა ქართველებმა. არქივის მიკროფილმების გადაღება დასრულდა 1978 წლის აგვისტოში.

პროფ. გ.ნაკაშიძემ 1974–76 წლებში ჩატარებული აღწერილობითი მუშაობის საფუძველზე საქართველოს ეროვნული არქივის პარვარდული ნაწილი დაჰყო 39 თემატურ ჯგუფად, რომლებიც განლაგდა 81 ყუთში შემდეგი თანმიმდევრობით:

1. რუსეთის დიდი რევოლუცია და სიტუაცია კავკასიაში ბოლშევიკების მოსვლამდე (ყუთები 1,2);
2. კავკასია და თურქეთი 1918–1919 წწ. (ყუთი 3);
3. ამიერკავკასიის ფედერაცია და დამოუკიდებელი საქართველო (ყუთები 4,5,6,7);
4. დამოუკიდებელი საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს საქმიანობა (ყუთები 8,9);
5. დამოუკიდებელი საქართველოს ფინანსთა, ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროები (ყუთები 10,11,12);
6. დამოუკიდებელი საქართველოს მიწათმოქმედების სამინისტრო (ყუთები 13,14,15);
7. დამოუკიდებელი საქართველოს ეროვნული გვარდია (ყუთები 16,17,18);
8. ტრაპიზონის სამშვიდობო კონფერენცია, ამიერკავკასიის ფედერაციის დასასრული, დამოუკიდებელი საქართველო და მისი ურთიერთობები თურქეთსა და გერმანიასთან (ყუთი 19);
9. საქართველო, ინგლისის სამხედრო ძალები ამიერკავკასიაში, რუსეთის თეთრი არმია (ყუთები 20,21,22,23);
10. საქართველო, სომხეთი და აზერბაიჯანი (ყუთი 24);
11. საქართველოს დედგეგაცია პარიზის სამშვიდობო კონფერენციაზე (ყუთები 25,26,27,28,29,30);
12. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა პარიზში (ყუთი 31);

13. საქართველოს წარმომადგენლობა რომში (ეუთი 32);
14. საქართველოს წარმომადგენლობა ბერლინში (ეუთი 33);
15. საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში (ეუთი 34);
16. საქართველოს წარმომადგენლობა ბერნში (ეუთი 35);
17. ურთიერთობები საქართველოს, ჩრდილოეთ კავკასიას, უკრაინას, პოლონეთს, ბელარუსიას, ბალტიისპირეთსა და სკანდინავიის ქვეყნებს შორის (ეუთი 36);
18. დამოუკიდებელი საქართველო და საბჭოთა რუსეთი (ეუთი 37);
19. საქართველო საბჭოთა ოკუპაციის ქვეშ – წარმომადგენლობა პარიზში (ეუთები 38,39,40,41,42);
20. საქართველოს გარეშე წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში (ეუთი 43);
21. ბოლშევიკების მიერ ოკუპირებული საქართველო და საქართველოს შიდა წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში (ეუთი 44);
22. საქართველოს წარმომადგენლობა ლონდონში (ეუთი 45);
23. საქართველოს წარმომადგენლობა ვარშავაში (ეუთი 46);
24. საქართველოს წარმომადგენლობა ბერლინში (ეუთი 47);
25. საქართველოს დევნილი მთავრობის უცხოეთში საქმიანობა (ეუთები 48,49,50,51,52,53);
26. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ბიურო სასლვარგარეთ (ეუთები 54,55,56);
27. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია და მეორე ინტერნაციონალი (ეუთი 57);
28. ერთა ღიგა და საქართველო დამოუკიდებლობისა და ოკუპაციის პერიოდში (ეუთები 58,59);
29. სიტუაცია ოკუპირებულ საბჭოთა საქართველოში (ეუთი 60);
30. მიმოწერა საქართველოს დევნილ მთავრობასა და ოკუპირებულ ქვეყანაში მოქმედ იატაკქვეშა პარტიებს შორის (ეუთები 61,62,63);
31. საქართველოს დევნილი მთავრობის ფინანსური ხარჯები (ეუთები 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71);
32. საბუღალტრო წიგნები (ეუთები 72, 73);
33. კარლო ჩხეიძის მიერ დატოვებული ხელნაწერები, ნოე რამიშვილისა და გრიგოლ ვეშაპელის მკვლევლობასთან დაკავშირებული დოკუმენტები (ეუთი 74);

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS 02138

22 September 1976

Dear Mr. Tolstaidze:

Pursuant to our conversation of 17 September 1976, I would like to make the following suggestions which will be an agreement between us in addition to the understandings expressed in our Letter of Agreement of 27 March 1976.

The Georgian Archive will remain closed to scholars until it has been completely microfilmed. During this period and thereafter the Archive will continue to be open to members of the Library staff in the performance of their duties as librarians. Professor Richard Pipes will also have access to the Archive as will certain other members of the Harvard faculty who have received your permission or the permission of your deputy. Upon completion of the microfilming and for a period of ten years the Archive will be opened to scholars under rules governing the use of manuscripts in the Harvard University Library approved by the President and Fellows of Harvard College on 19 February 1966 (a copy of which is attached to the Letter of Agreement of 27 March 1976) with the additional provision that those scholars who desire access to the Archive must have not only the permission of the appropriate officer of the Library but also written permission from you or your authorized deputy.

At the conclusion of this ten-year period the Archive will be opened to scholars under the Library's rules, and scholars will not be required to apply for permission to you or your deputy.

One carton of material has been segregated and contains material that is especially sensitive. This material will be restricted and will not be made available to any scholars for a period of ten years after the Archive has been microfilmed. This restriction does not apply to members of the Library staff in

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

Mr. S. K. Tolstaidze -2- 22 September 1976

performance of their duties. At the conclusion of this period this material will be opened to scholars under the same rules as the rest of the Archive.

If these suggestions are acceptable to you, please indicate your agreement on the enclosed copy of the above provided, and return the signed copy to me.

Sincerely yours,

Donald W. Ryskind
Donald W. Ryskind
Director

Agreed to:

S. K. Tolstaidze
S. K. Tolstaidze

Date: 22 Sep 1976

Mr. S. K. Tolstaidze
Chateau Lovellia
Leoville, Orga 61
France

საქართველოს ბიბლიოთეკის დირექტორის დეკლარაცია ბრაიანის 1976 წლის 22 სექტემბრის წერილი ნოე ცინცაძესადმი

34. აშშ-ის ურთიერთობები საქართველოს დეკლარაცია მთავრობასთან (ყუთი 75);
  35. კავკასიის რესპუბლიკების დეკლარაციის წარმომადგენლების კონფერენციის იდეა (ყუთი 76);
  36. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიას გამოსვლები, სტატიები, ოფიციალური და პირადი კორესპონდენცია (ყუთები 77, 78);
  37. კ. გვარჯალაძის, დ. შარაშიძის, კ. კანდელაკის და კ. საბახტარაშვილის პირადი და ოფიციალური კორესპონდენცია, გამოსვლები და სტატიები (ყუთი 79);
  38. ქართული და უცხოური პრესა საქართველოს შესახებ (ყუთი 80);
  39. სხვა ხელნაწერები (ყუთი 81);
- არქივის აღწერილობის დასრულების შემდეგ კარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დირექტორმა დეკლარაცია ბრაიანმა ნოე ცინცაძეს 1976 წლის 22 სექტემბერს მისწერა:

პატივცემულო ბატონო ცინცაძე:

ჩვენი 1976 წლის 17 სექტემბრის საუბრიდან გამომდინარე, მსურს შემოგთავაზოთ რამოდენიმე წინადადება, რომლებიც შეთანხმებული იქნება ჩვენს მიერ დამატებით იმ საკითხებთან, რაც აღწერილი იყო ჩვენს 1974 წლის 27 მარტის თანხმობის მემორანდუმში.

ქართული არქივი დახურული იქნება მკვლევართათვის, სანამ არ მოხდება მისი სრულად გადაღება მიკროფილმებზე. ამ პერიოდის განმავლობაში და შემდგომაც არქივი ღია იქნება ბიბლიოთეკის თანამშრომელთათვის მათი უშუალო საბიბლიოთეკო საქმიანობის შესასრულებლად. პროფესორი რიჩარდ პაიპსი აგრეთვე უფლებამოსილია გაეცნოს არქივს, ისევე როგორც პარვარდის ფაკულტეტის სხვა წარმომადგენლები, რომლებსაც ექნებათ თქვენი ან თქვენი წარმომადგენლების ნებართვა. მიკროფილმების გადაღების შემდეგ და ათი წლის განმავლობაში არქივი ღია იქნება მეცნიერთათვის შესაბამისად პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის მანუსკრიპტების მოხმარების წესებისა, რომლებიც დადგენილი იქნა პარვარდის კოლეჯის პრეზიდენტისა და სამეცნიერო საბჭოს წევრთა მიერ 1968 წლის 19 თებერვალს (ამ დადგენილების ასლი თან ერთვის 1974 წლის 27 მარტის თანხმობის მემორანდუმს). ამასთან ერთად, მკვლევარმა, რომელსაც სურვილი აქვს გაეცნოს არქივს, უნდა წარმოადგინოს თქვენს ან თქვენი წარმომადგენლის მიერ გაცემული წერილობითი ნებართვა.

ამ ათი წლის შემდგომ არქივი ღია იქნება მკვლევართათვის ბიბლიოთეკის წესების შესაბამისად და მათ აღარ მოეთხოვებათ თქვენი ან თქვენი წარმომადგენლის ნებართვა.

ერთი ყუთი, რომელიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვან მასალებს მოიცავს, გამოყოფილ იქნა. ეს მასალები შესლუდული იქნება და მიკროფილმების გადაღების შემდგომ ათი წლის განმავლობაში არ იქნება ნებადართული მკვლევართათვის. ეს შესლუდვა არ ვრცელდება ბიბლიოთეკის თანამშრომლებზე მათი საქმიანობიდან გამომდინარე. ათი წლის გასვლის შემდეგ ეს მასალები გახსნილ იქნება მკვლევართათვის იმავე წესებით, როგორც არქივის დანარჩენი ნაწილი.

თუ ეს წინადადებები თქვენთვის მისაღებია, გთხოვთ თანდართულ ასლზე მინიშნებულ ადგილას დაადასტუროთ თქვენი თანხმობა და ხელმოწერილი ასლი დამიბრუნოთ.

პატივისცემით,

დუგლას ე. ბრაიანი

დირექტორი

თანახმა ვარ,

ნ. კ. ცინცაძე

22 სექტემბერი 1976

ბატონი ნ. კ. ცინცაძე

ლევლის შატო

ლევლი, ორჟი 91

საფრანგეთი”.

1978 წლისთვის საქართველოს ეროვნული არქივის წყალდიდობისგან დასიანებული ნაწილის გაწმენდა-რესტავრაცია, მთელი მასალის კლასიფიკაცია, ზოგადი აღწერილობა ინგლისურ ენაზე და მიკროფილმებზე გადაღება უკვე დასრულებული იყო.

1978 წლის 15 თებერვალს ნოე ცინცაძე ლევლიდან ასეთი შინაარსის წერილს უგზავნის კემბრიჯში ჰარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დირექტორს ბატონ დუგლას ებრაიანს:

“დიდი ხანია არ შემიწუხებიახართ ბატონო ბრაიან, მაგრამ დარწმუნებული ვართ იმაში, რომ თქვენ ისევე გაწუხებს ქართული არქივის საკითხი, როგორც ჩვენ. მოუთმენლად მოველით მის დაგვირგვინებას მიკროფილმებზე გადატანით. ნებას ვაძლევ ჩემს თავს შეგეკითხოთ ბ-ნო ბრაიან, რა მდგომარეობაშია ეხლა ეს საქმე?

ამასთან თანდართულს გაახლებთ, მართალია, დაგვიანებით, საქართველოს მთავრობის საარქივო კომისიის სიას.

როგორც თქვენ შენიშნავთ, ეს სია ორ ნაწილად იყოფა (“ტერიტორიალურად” და კვალიფიკაციის მიხედვით). ერთი ნაწილი, მობინადრე შეერთებულ შტატებში, 3 პირისაგან შესდგება. ერთ მათგანს – გ.საღდასტანს, თქვენ პირადად იცნობთ. ის იქნება, ასე ვთქვათ, “ტრეიდ იუნიონი” კომისიის დანარჩენ წევრებთან და თქვენთან.

მეორე ნაწილი კომისიისა შესდგება 4 წევრისაგან. მათი მუდმივი რეზიდენცია ევროპა არის, – საჭიროების მიხედვით, თქვენი თუ ჩვენი მხრით, კონტაქტი ადვილად ამუშავდება და არავითარ სიძნელეს არ წარმოადგენს.

მაშ, თქვენ ამასთან ერთად გაახლებთ აღნიშნულ სიას სათანადო მისამართებით:

Dear Mr. Tolson:

I have your letter of 1 August for which I thank you. I shall take note of Mr. Victor Barnhill's special position on the Georgian Government's Archives Committee and bear with it in mind that you intend him to be your successor as President of the Committee. Of course I am particularly pleased to hear that you are continuing as President yourself.

I am also most interested in what you tell me about Mr. George Chantelides. If he ever finds it convenient for him next to visit the Harvard Library I would be happy to meet with him as usual. I am sure, Professor Piper. Please ask him to call on me.

Let me present to you one fairly small question. As you know, the filing of the Archive is essentially complete, and should be receiving a positive appraisal this Autumn. We are getting ready to make our film available to scholars, but for the next ten years they will only be available to those persons who have your permission in writing. My question concerns the possibility that Mr. Chantelides propose. Should this be restricted like the Archive itself, or can we make it freely available to scholars as a survey of the collection? We are feeling in that it would be a useful tool in helping researchers to decide whether or not to make application to you and it would not, I think, cause any harm to make it available. Nevertheless, I will be governed in this by you and am familiar with the actual contents of the Archive. Please let me know your opinion.

Again, Mr. Tolson, please accept my very best wishes.

Sincerely yours,

George V. Barnhill
Director

Mr. B. S. Tolson
Chairman of the Committee
1918 Lummis Ave. Wash. D.C.

დუგლას ბრაიანის 1978 წლის 5 სექტემბრის
წერილი ნოე ცინცაძისადმი

ბელშეკრულება პარიზის უნივერსიტეტსა და
საარქივო კომისიის შორის არქივის
პრეზერვაციული ნაწილის მიკროფილმების
შენახვაზე. პარიზი, 1986 წლის 16 მაისი

1. გ. ზაღდასტანი	I	
2. გ. გაბლიანი	I	აშშ-ში
3. იხ. დაჯონია	I	
4. მ. ხუნდაძე	I	
5. ვ. ხომერიკი	I	ევროპაში
6. მ. ბერიშვილი	I	
7. კ. ინასარიძე	I	

ბ-ნი გ. ნაკაშიძე - კომიტეტის კონსულტანტი".

არ გასულა ბევრი დრო, რომ 1978 წლის 6 ივლისს ნ. ცინცაძე ახალ წერილს უგზავნის დუგლას ბრაიანს, რომელშიც ევროპაში მცხოვრებ მ. ხუნდაძის ნაცვლად საარქივო კომიტეტის წევრად შეყვანილია არგენტინაში მცხოვრები გ. ნაკაშიძე, რომელიც მანამდე მხოლოდ კომიტეტის კონსულტანტად ითვლებოდა. აი, ეს წერილიც:

"ნ. კ. ცინცაძე
დევილის შატო
91310 - დევილი ს/ორეი
საფრანგეთი

CONTRAT DE DÉPÔT

Entre les soussignés, Monsieur Michel MARET, Président de l'Université de Paris 8, Monsieur Joseph FLE, Directeur de la Bibliothèque de Documentation Internationale Contemporaine d'une part,

Monsieur Victor HOMEREL, Président du comité des Archives de gouvernement géorgien, et Monsieur Gouri ZALDASTANI, Vice-Président de ce comité, d'autre part.

ont été faites les conventions suivantes :

Le S.O.I.C. accepte de prendre en dépôt les microfilms des Archives de la République Indépendante de la Géorgie, qui datent au moins de 1918 à 1977, ainsi que les Archives du parti social-démocrate de Géorgie, depuis sa fondation en 1923 et des documents concernant l'émigration géorgienne après 1971.

Ces Archives, dont les originaux sont conservés à la Bibliothèque de l'Université de Harvard aux États-Unis, sont gérés par le comité des Archives de Gouvernement Géorgien dont le siège se trouve au Collège de l'Université de l'Université de l'Ohio, 9210 Lincoln Ave. Cope.

Les membres de ce comité sont les suivants :

1. M. Gouri ZALDASTANI Vice-Président - Oxford, New-Hampshire 02777 U.S.A.
2. Dr Gouri GABIANI - 2500 Payne Road, Quincy MA02169 U.S.A.
3. M. Isaac GABRIELIAN - 43-D 42nd Street Long Island N.Y.C. U.S.A.
4. Prof. George FRANKLIN - 77 East 85, Street 10021 N.Y.C. U.S.A.
5. M. Mania MICHAKELI - 18 rue Jules Ferry, 9310 Montreuil sur Oise
6. Dr Kote MASHADZHI - 8 Boulevard Garmier 8, Marbach 72 (Allemagne Fédérale)

Les microfilms en question, ainsi que les permis de comité des Archives de Gouvernement Géorgien, sont remis convenu à la S.O.I.C. jusqu'à la libération de la Géorgie ou jusqu'à l'indépendance définitive, toutefois, si la Géorgie recouvre son indépendance, le comité s'engage à leur restituer sans possibilité d'être réutilisés d'autres copies à la S.O.I.C.

Le dépôt est effectué par S.O.I.C. dans sept huit boîtes de microfilm, numérotées de 1 à 707, après leur classement. Il s'agit essentiellement des chercheurs selon les règlements établis par la S.O.I.C. et pendant une période de cinq années, à partir de ce jour, avec l'accord du comité, représenté par son Président ou leurs pouvoirs délégués par lui ou à défaut par deux membres du comité.

Les boîtes numérotées 707-708 et 707, portant ce range le nom "S.I.R.C.D.", contenant des documents particulièrement sensibles, ne seront rendus publics, sauf avis contraire du comité, qu'après une période de six années.

Pour l'utilisation des microfilms, le comité restitue à la S.O.I.C., l'ensemble des Archives et l'accès à la communication aux chercheurs.

Le Président du comité des Archives de Gouvernement Géorgien Mandat la S.O.I.C. en tant que notre représentant de la commission de comité.

En cas de décès du Président, le Vice-Président prendra en succession en attendant la désignation de nouveau Président.

Dans le but de reconnaître à la S.O.I.C. le soutien et l'information sur la Géorgie, le comité dépose volontairement d'autres Archives que la S.O.I.C. pourra réutiliser et ne pourra réutiliser, mais les originaux restent la propriété du comité, ce dernier assure, en son nom, l'entretien, les copies de la S.O.I.C. ainsi que toutes les autres.

La S.O.I.C. accepte par ailleurs, de fournir sans frais, des photocopies de certains documents, à la demande de l'Université de l'Université de l'Ohio, 9210 Lincoln Ave. Cope, et de reproduire des documents avec accord à la réglementation en vigueur à la S.O.I.C. et à l'appellation de comité.

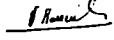
Paris, le 16 mai 1986

Michel MARET
Président de l'Université Paris 8

Victor HOMEREL
Président du comité des Archives
de Gouvernement Géorgien

Joseph FLE
Directeur de la S.O.I.C.

Gouri ZALDASTANI
Vice-Président du comité

ბატონ დ. ბრიაანს
პარკვარდის უნივერსიტეტის
ბიბლიოთეკა
კემბრიჯი, მასაჩუსეტსი 02138
ა.შ.შ.

ლეკელი, 1978 წლის 6 ივლისი

პატივცემულო ბატონო ბრიაან,

ცოტაოდენი დაგვიანებით გიგზავნით საქართველოს მთავრობის არქივის კომიტეტის წევრთა ხიას. როგორც იხილავთ, ეს ხია გაყოფილია ორ ჯგუფად იმისდა მიხედვით, თუ სად ცხოვრობენ კომიტეტის წევრები.

სამი წევრი ცხოვრობს შეერთებულ შტატებში. ერთერთი მათგანი გახლავთ ბატონი ზაღდასტანი, რომელსაც თქვენ პირადად იცნობთ. იგი იქნება დამაკავშირებელი კომიტეტის ყველა სხვა წევრს შორის.

თხი წევრი მედმივად ცხოვრობს ვეროპაში. საჭიროების შემთხვევაში ადვილად შესაძლებელია ამ ორი ჯგუფის ერთიერთ-დაკავშირება. ეს არ წარმოადგენს რაიმე პრობლემას.

ქვემოთ იხილავთ სახელებისა და მისამართების სიას.
პატივისცემით,
ნ. კ. ცინცაძე.

საქართველოს მთავრობის არქივის კომიტეტის წევრები:

1. გივი ზაღდასტანი, 201 რენდოლფ ავენიუ, მილტონი მასაჩუსეტსი (აშშ)
2. გივი გაბლიანი, 25000 პეისენ როუდი, ქუინსი, ილინოისი (აშშ)
3. ისიდორე ლაქონია, 45-25 42-ე ქუჩა, სემისაიდი 11104, ნიუ იორკი (აშშ)
4. ვიქტორ ხომერიკი, (ქართული სათვისტომოს ამჟამინდელი პრეზიდენტი) ლევილის შატო, 91310 ლევილი ს/ორჟი (საფრანგეთი)
5. მამია ბერიშვილი, ლევილის შატო, 91310 ლევილი ს/ორჟი (საფრანგეთი)
6. კარლო ინასარიძე, I ინგლიშ გარტენი, 8 მიუნხენი 22 (დასავლეთ გერმანია)
7. გიორგი ნაკაშიძე, (კომიტეტის წევრი და კონსულტანტი) გალო 1577, ბუენოს აირესი, არგენტინა.

N.B. საქართველოს მთავრობის არქივის კომიტეტის ხელმძღვანელობა იმყოფება საფრანგეთში, ლევილის შატოში, 91310 – ლევილი ს/ორჟი.”

სულ რაღაც ერთი თვის შემდეგ, 1978 წლის 2 აგვისტოს ნოე ცინცაძე კვლავ ახალ წერილს სწერს დ.ბრაიანს, რომლის მიხედვით, გარდაცვალების ან სერიოზული ავადმყოფობის შემთხვევაში საარქივო კომიტეტის თავმჯდომარეობას ავალებს ვიქტორ ხომერიკს, ხოლო ახალ წევრად ამატებს სორბონის უნივერსიტეტის პროფესორს, ცნობილ მეცნიერ-კავკასიოლოგს გიორგი შარაშიძეს:

“ნ. კ. ცინცაძე
ლევილის შატო
91310 ლევილი ს/ორჟი
საფრანგეთი

ბატონ დ. ბრაიანს
ჰარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა
კემბრიჯი, მასაჩუსეტსი 02138
ა.შ.შ.

პატივცემულო ბატონო ბრიაან,

დიდი მადლობა თქვენი 19 ივლისის წერილისათვის. ცოტაოდენი პრობლემა წარმოიშვა ჩემი წერილის მიღებასთან დაკავშირებით, რომელიც ეხებოდა საქართველოს მთავრობის არქივის კომიტეტის წევრთა ნამონათვალს, და მე მსურს ამ სიტუაციის გარკვევა.

მე კვლავაც განვაგრძობ არქივის კომიტეტის ხელმძღვანელობას მანამდე, სანამ ჩემი ჯანმრთელობა მომცემს ნებას. ჩემი სიკვდილის ან სერიოზული ავადმყოფობის შემთხვევაში ჩემს მოვალეობებს იკისრებს ბატონი ვიქტორ ხომერიკი. ბატონი ხომერიკი კომიტეტის წევრი გახლავთ, აგრეთვე იგი საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრი და საფრანგეთში ქართული სათვისტომოს პრეზიდენტია.

ამასთან ერთად მე მსურს სიაში მაღალკვალიფიციური მეცნიერის შეყვანა, რომელიც მოემსახურება და ორგანიზებას გაუწევს არქივის შესწავლას. ეს გახლავთ ბატონი გიორგი შარაშიძე, საქართველოს ცივილიზაციის პროფესორი და აგრეთვე აღმოსავლური ენების სკოლის პროფესორი. ბატონ შარაშიძეს კარგად იცნობს პროფესორი რინარდ პაიპსი.

კიდევ ერთხელ მადლობას მოგახსენებთ თქვენ და თქვენს კოლეგებს.

პატივისცემით,

ნ. კ. ცინცაძე.”

ამის შემდეგ არ გასულა ორი თვეც, რომ ნოე ცინცაძე 23 სექტემბერს გარდაიცვალა. მართალია, ამ ახალი კომისიის შექმნამ ბევრი ახალი ორგანიზაციული სიძნელე წარმოიშვა კომისიის წევრთა ფუნქციებისა და უფლება-მოვალეობების განაწილების მხრივ (შდრ. ჟურნ. “მებრძოლი საქართველო”, პარიზი, 1987, თებერვალი, №2 (20), გვ.50-52; “მებრძოლი საქართველო”, პარიზი, 1987, მაისი, №3 (21), გვ. 34-39; “მებრძოლი საქართველო”, პარიზი, 1988, მაისი, №5 (23), გვ.35-38), მაგრამ მთავარი მაინც ის იყო, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის არქივის შემნახველი როგორც ძველი სამთავრობო (პარიზის) კომისიის, ისე ახალი (პარეარდის) კომისიის წევრები ნამდვილი ქართველი პატრიოტები იყვნენ, რომლებიც ერთგულ ჭირისუფლებად და გუშაგებად ედგნენ ეროვნულ განძს!

არქივის პარვარდული ნაწილის ევროპაში დაინტერესებულ პირთათვის ხელმისაწვდომობის მიზნით მისი მიკროფილმები პარიზში ნამოიტანეს და თავდაპირველად ინახებოდა პარიზული ბანკის ორ სეიფში, ხოლო 1986 წლის 16 მაისს პარიზის მეათე უნივერსიტეტის თანამედროვე საერთაშორისო დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკას (ნანტერში) გადასცეს შესანახად, რის თაობაზე დაიდო ასეთი შინაარსის ხელშეკრულება:

“ხ ე ლ შ ე კ რ უ ლ ე ბ ა შ ე ნ ა ხ ვ ა ს ე

ქვემოთ ხელისმომწერი, ერთის მხრივ – ბატონი მიშელ იმბერტი, პარიზის X უნივერსიტეტის პრეზიდენტი, ბატონი ეოზეფ ჰუ, თანამედროვე საერთაშორისო დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკის დირექტორი და მეორეს მხრივ – ბატონი ვიქტორ ხომერიკი, ქართული სამთავრობო არქივების კომიტეტის თავმჯდომარე და ბატონი გივი სალდასტანი, ამ კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე,

შეთანხმდნენ შემდეგზე:

B.D.I.C. (ფანამედროვე საერთაშორისო დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკა) იძლევა თანხმობას მიიღოს შესანახად დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის არქივების მიკროფილმები, რომელიც იყო ხელისუფლებაში 1918–1921 წლებში და ასევე საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის არქივი, მისი დაარსების დღიდან – 1893 წლიდან და საბუთები ქართულ ემიგრაციასთან დაკავშირებით 1921 წლიდან.

ეს არქივები, რომელთა ორიგინალები ინახება ჰარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში ამერიკის შეერთებულ შტატებში, იმყოფება საქართველოს სამთავრობო არქივების შემნახველი კომიტეტის გამგებლობაში, რომელიც მდებარეობს შემდეგ მისამართზე: 91310 ლევილ სიურ ორჟ, ლევილის შატო.

ამ კომიტეტის წევრებია:

1. ბატონი გივი სალდასტანი, თავმჯდომარის მოადგილე – ორფორდი, ნიუ-ჰემფშირი 03777, აშშ
2. დოქტორი გივი გაბლიანი – 2500 ფეისენ როუდი, ქვინსი 62301 ქვინსი ილინოისი, აშშ
3. ბ-ნი ისიდორ ღაჟონია – 45–25 42–ე ქუჩა ლონგ აილენდი 11104 ქ. ნიუ-იორკი, აშშ
4. პროფესორი გიორგი ნაკაშიძე – 22 ისთ 89–ე ქუჩა, ქ. ნიუ-იორკი, აშშ

5. ბ-ნი მამია ბერიშვილი - 10 ეიულ ფერის ქუჩა, 91310
ლევინ სიურ ორეი

6. დოქტორი კარლო ინასარიძე - 1 ენგლიშ გარტენ 8,
მიუნხენი 22, გერმანია

თავმჯდომარე ვიქტორ ხომერიკი - ლაკრეტელის ქ. 26,
75015 პარიზი.

ზემოაღნიშნული მიკროფილმები რჩება საქართველოს
მთავრობის საარქივო კომიტეტის საკუთრებად, მაგრამ შენახული
იქნება თანამედროვე საერთაშორისო დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკაში
საქართველოს საბჭოთა ოკუპაციისაგან განთავისუფლებამდე;
მიუხედავად ამისა, თუ საქართველო მოიპოვებს თავისუფლებას,
კომიტეტი იღებს ვალდებულებას გააკეთოს ყოველივე აუცილებელი,
რათა ეს მიკროფილმები დარჩეს ბიბლიოთეკაში.

მინაბარი შედგება 208 (ორას ოცე) მიკროფილმების
ყუთისაგან, დანომრილი 1-დან 207-მდე და მათი კლასიფიკაციის
შემდეგ ნებისმიერი მოკვლევისათვის დაშვებულია მიკროფილმებით
სარგებლობა ბიბლიოთეკის შიდა რეგლამენტის მიხედვით და
ხუთი წლის ვადით ამ დღიდან მოყოლებული, კომიტეტის
თავმჯდომარის ან მის მიერ დელეგირებული ნებისმიერი
პროფესორის, ან კომიტეტის ორი წევრის მიერ ნებადართული
პროფესორისათვის.

ყუთებს ნომრით 205-206 და 207 აქვს წითელი წარწერა
"RESTRICTED" და შეიცავენ განსაკუთრებულად მნიშვნელოვან
საბუთებს და მათი გამოქვეყნება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ
კომიტეტის ნებართვით ათწლიანი ვადის გასვლის შემდეგ.

მიკროფილმებით სარგებლობისათვის, კომიტეტი გადასცემს
ბიბლიოთეკას არქივების სიას და აძლევს უფლებას მას აცნობოს
იგი მკვლევარებს.

საქართველოს სამთავრობო არქივების კომიტეტის თავ-
მჯდომარე წააყენებს საქმის კურსში ბიბლიოთეკას კომიტეტის
შემადგენლობის ნებისმიერი ცვლილების შესახებ.

თავმჯდომარის გარდაცვალების შემთხვევაში, თავ-
მჯდომარის მოადგილე შეცვლის მას ახალი თავმჯდომარის
არჩევამდე.

ბიბლიოთეკაში საქართველოზე მაქსიმალური ინფორმაციის
შეგროვების მიზნით კომიტეტი გადასცემს ბიბლიოთეკას ასევე
სხვა არქივებსაც მიკროფილმების დასამზადებლად, მაგრამ
ორიგინალები დარჩება კომიტეტის საკუთრებად და ამ უკანასკნელს,

საჭიროების შემთხვევაში, შეუძლია გაიტანოს ეს საბუთები ბიბლიოთეკიდან წინასწარი სამთვლიანი შეტყობინებით.

ბიბლიოთეკა იძლევა თანხმობას, უფასოდ შეასრულოს გარკვეული საბუთების ფოტოასლები კომიტეტის თავმჯდომარის ან მისი ორი წევრის მოთხოვნის საფუძველზე. საბუთების ნებისმიერი გამრავლება მოხდება ბიბლიოთეკის შიდა რეგლამენტის თანახმად და კომიტეტის თანხმობით.

პარიზი, 1986 წლის 16 მაისი

მიშელ იმბერტი,
პარიზის X უნივერსიტეტის
პრეზიდენტი
ხელმოწერა

ვიქტორ ხომერიკი,
საქართველოს მთავრობის
არქივების კომიტეტის
თავმჯდომარე
ხელმოწერა

ჟოზეფ ჰუ,
საერთაშორისო თანამედროვე
დოკუმენტაციის ბიბლიოთეკის
დირექტორი
ხელმოწერა

გივი ზალდასტანი,
კომიტეტის თავმჯდომარის
მოადგილე
ხელმოწერა".

ასეთმა გადაწყვეტილებამ 1987 წელს მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის თავმჯდომარის ბატონ მამია ბერიშვილის მხრიდან უკმაყოფილება გამოიწვია (იხ. მბერიშვილი, განცხადება მთავრობის საარქივო კომისიის გამგისა, ჟურნ. "მებრძოლი საქართველო", პარიზი, 1987, მაისი, №3 (21); მისივე, ბატონ ვიქტორ ხომერიკს – განმარტება მთავრობის არქივის გამგისა, 1988 წლის აპრილი, ჟურნ. "მებრძოლი საქართველო", პარიზი, 1988, მაისი, №5 (23), გვ. 35–38; შდრ. მისივე, ჩემი პასუხი, ლევილი, 1988 წლის სექტემბერი).

მიუხედავად ამისა, 1988 წლის ივლისში, ბატონ ვ.ხომერიკის ხელშეწყობით, არქივის პარვარდული ნაწილის მიკროფილმების ერთი ეგზემპლარი საქართველოშიც ჩამოიტანეს (ეს საქმე განახორციელა იუნესკოს განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის დეპარტამენტის თანამშრომელმა, ჩვენმა თანამემამულემ აწ განსვენებულმა ზურაბ გელეევამ) და დღეს დაცულია საქართველოს სახელმწიფო საისტორიო არქივში.

ყოველივე ამის შესახებ ბატონმა ვ.ხომერიკმა 1989 წლის 15 მარტს პარიზიდან წერილობით აცნობა პარვარდის უნივერსიტეტის

პოუტონის ბიბლიოთეკის ხელნაწერთა კურატორს ბატონ როდნი გ.დენისს:

“ძვირფასო ბატონო დენის,

...ძნელი დასაჯერებელია, რომ ათ წელზე მეტი გავიდა მას შემდეგ, რაც ქართული არქივი თქვენს ბიბლიოთეკაში იმყოფება. ბატონ ნოე ცინცაძის სურვილის თანახმად, არქივის მიკროფილმები ამჟამად ხელმისაწვდომია სასოგადოებისათვის. გასულ სექტემბერს ჩემი თქვენთან სტუმრობისას ბატონმა გივი ზაღდასტანიშვილმა და მე მოგახსენეთ ეს ამბავი.

თბილისის უნივერსიტეტმა მოითხოვა ჰქონოდა არქივის ჰარვარდული ნაწილის მიკროფილმების საკუთარი ასლი; საარქივო კომიტეტმა გადაწყვიტა დაეკმაყოფილებინა ეს მოთხოვნა და გაგზავნა იმ მიკროფილმების ასლები, რომლებიც პარიზში იმყოფებოდა (ოღონდ, დასაცავად გადაეცა არა თბილისის უნივერსიტეტს, არამედ, როგორც სემოთ უკვე აღვნიშნეთ, საქართველოს სახელმწიფო საისტორიო არქივს, გ.შ.).

ჩვენ მტკიცედ გვწამს, რომ დღევანდელი სიტუაცია ნამდვილი ისტორიული კვლევის ჩატარების საშუალებას იძლევა. საბედნიეროდ, ჩვენში ჯერ კიდევ ცოცხალი არის რამდენიმე პიროვნება, რომლებსაც შეუძლიათ არასწორი ინფორმაციის გაქარწყლება.

გულთბილი მოკითხვით
გულწრფელი თქვენი.
ვიქტორ ხომერეიკი
1989 წლის 15 მარტი.
პარიზი“.

* * *

მაშასადამე, ჩვენ უკვე დანამდვილებით ვიცოდით საფრანგეთსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში ჩვენი ეროვნული არქივის ორივე ნაწილის დედნების სუსტი ადგილსამყოფელი – პარიზი (ლევკილის ქართული მამული, ბ–ნ მამია ბერიშვილის განკარგულებაში) და ბოსტონი (ჰარვარდის უნივერსიტეტი, პოუტონის ბიბლიოთეკაში) და მათი იქ შენახვის პირობები.

ამის შემდეგ უკვე დავიწყეთ საქართველოში მისი დაბრუნების გზების ძიება...

კალისტრატე სალია

ნინო სალია

* * *

მანამდე კი მკითხველს მსურს მოვახსენო, რომ, როგორც ახლა ირკვევა, ეროვნული არქივის სამშობლოში დაბრუნება ჩვენამდე თურმე ჯერ კიდევ 1972 წელს უცდიათ პოეტ-აკადემიკოს ირაკლ აბაშიძეს და პროფ. ილია ტაბაღუას, მაგრამ ეს ცდა მაშინ წარუმატებელი გამოდგარა და უშედეგოდ დამთავრებულა მოვესმინოთ ამის შესახებ, აი, რას წერს პროფ. ი.ტაბაღუა უკანასკნელ ხანს გამოქვეყნებულ მოგონება-ნარკვევში:

“საქართველოს სახელმწიფო არქივი, რომლის შესახებაც აგ გვექნება ლაპარაკი, 1921 წლის მარტში უცხოეთში გახიზნულმა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ თან წაიღო პარიზში და შესანახად წააბარა საფრანგეთის ხელისუფლებას. იგი ინახებოდა პარიზში, მესამე რაიონში დე ფრანკ-ბურჟუას ქ. №60-ში საფრანგეთის ეროვნული არქივის შენობაში. ამ ეროვნულ არქივში ბევრჯერ მიმუშავია, დაწყებული 1961 წლიდან და არქივის თანამშრომლებს არა ერთხელ უთქვამთ ნემთვის, რომ ამ შენობის ერთ-ერთ ოთახში თქვენი ქვეყნის არქივი ინახებოდა. მაგრამ მაშინ ცხადია, ამ არქივთან მისვლასე ლაპარაკიც სუდმეტი იყო. იმასაც

მეუბნებოდნენ, რომ არქივი მოუვლელია და ფუჭდებაო...

...1972 წლის დასაწყისში პარიზიდან პროფესორ კალისტრატე სალიას წერილი მივიღე. იგი მწერდა: “საქართველოს არქივი მიიმე მდგომარეობაშია: ლპება და ნადგურდება (ერთ-ერთი წყალდიდობის დროს არქივში წყალი შესულა). ამბობენ, რომ ეს არქივი მოსაყვლელად და შესანახად შეიძლება ამერიკის შეერთებულ შტატებში წაიღონ. აქ მცხოვრებმა სოგიერთმა ქართველმა მირნია შემეტყობინებინა ეს შენთვის, რათა ამის შესახებ აცნობო საქართველოს რესპუბლიკის ხელმძღვანელობას და იქნებ მიიღონ ზომები ამ არქივის საქართველოში დაბრუნების შესახებ.”

პროფ. კ.სალიას ეს წერილი გავაცანი რესპუბლიკის მაშინდელ ხელმძღვანელობას (კერძოდ, ბატონ ვასილ მჭავანაძეს), რომელმაც მაშინვე მიიღო ზომები და სულ მოკლე ხანში გადაწყდა ამ მიზნით პარიზში მივლინებით გაეგზავნათ ერთი კვირით ორი პიროვნება: მწერალი-აკადემიკოსი ირაკლი აბაშიძე და ამ სტრუქტურების ავტორი. ჩვენ ისღა გვრჩებოდა, რომ წასახვლელად მოემზადებულიყავით. ჩვენ შევიმუშავეთ გეგმა, რათა პარიზში ჩასვლისთანავე დაუყოვნებლივ შეედგომოდით მუშაობას. მაგრამ უკვე საფხული დადგა და ამ დროს შეიძლებოდა პარიზში ვერ გვენახა ის ხალხი, ვისთანაც ჩვენ შეხვედრები გვჭირდებოდა. ამიტომ წასვლა გადავდევით სექტემბრამდე. ამასობაში მოსკოვიდან წერილი მოვიდა, იუნესკოს ხაზით სამი თვით ჩემი სამეცნიერო მივლინების შესახებ. ეს ჩვენი საქმისათვის კარგი იყო, ვინაიდან ჩვენი მივლინება პარიზში მეტად მოკლევადიანი იყო და თუ მე ადრე წავიდოდი, შემძლო წინასწარ მომეგვარებინა სოგიერთი საკითხი. ეს ასეც მოხდა: 1972 წლის 1 სექტემბერს მე უკვე პარიზში ვიყავი. შევხვდი ბატონ კალ.სალიას და ქალბატონ ნინო სალიას, ბატონ ლევან ფადავას (ნოე ჟორდანიას სიძე) და სხვ. საბჭოთა კავშირის ელჩი საფრანგეთში ბატონი პამბრასიმოვი საქმის კურსში ჩავაყენე.

7 ოქტომბერს პარიზში ჩამოვიდა ბატონი ირაკლი აბაშიძე. ჩვენ შევხვდით ჯერ საბჭოთა კავშირის საელჩოს მრწველს კულტურის დარგში პროფესორ ი.გ.ბორისოვს, ხოლო შემდეგ ელჩს პამბრასიმოვს. ელჩი დაგვიპირდა დახმარებას და გვითხრა, რომ თუ საკითხი დადგებოდა ხარჯებზე, იგი მზად იყო ეს ხარჯები საელჩოს ეკისრა.

10 ოქტომბერს ბატონი ირაკლი და მე გავემგზავრეთ ლევილში (დაახლოებით 40 კმ პარიზიდან), სადაც ქართველები

ცხოვრობდნენ. წინა დამით დამირეკა ბატონმა ლევან ფალავამ და მითხრა, რომ ლევილში ჩვენი მასპინძელი იქნებოდა ბატონი ვახტანგ მაჭავარიანი, რომელიც იქ ცხოვრობდა. ბატონი ვახტანგი ჩვენ დაგვხვდა ლევილში. თავისთან მიგვიპატიჟა სადილზე (იქ ერთი მთავარი სახლია, რომელსაც “შატოს” უწოდებენ). სადილზე მოვიდნენ ბატონები ნოე ცინცაძე – ემიგრაციაში მყოფი საქართველოს მთავრობაში მინისტრის ყოფილი ამხანაგი, ახლა არქივის კომისიის წევრი (იგი ამ კომისიის თავმჯდომარე არასოდეს არ ყოფილა), ვიქტორ ნოზაძე, ვიქტორის ძმა გიორგი ნოზაძე მეუღლითურთ. სადილმა შედარებით მშვიდობიანად წაიარა, თუმცა ხანდისხან ატმოსფეროს ძაბავდა ბატონ ვიქტორის აშკარა შეურაცხყოფელი რეპლიკები საქართველოს რესპუბლიკის ხელმძღვანელებისა და პირადად ბატონ ირაკლის მიმართ, მაგრამ ბატონი ნოე ჩაერეოდა საუბარში და განმუხტავდა დაძაბულობას. სადილზე არქივზე ლაპარაკი არ ყოფილა.

სადილის შემდეგ გავედით გვერდით ოთახში – ბატონ ვიქტორ ნოზაძის ბინაში. აქ დაიწყო მოლაპარაკება არქივის შესახებ. ბატონმა ნოემ მოისმინა ჩვენი ახრი საქართველოში არქივის დაბრუნების შესახებ, მაგრამ ჯერჯერობით სდუმდა. ხმაურობდა ბატონი ვიქტორი. მან სასტიკი უარი განაცხადა არქივის საქართველოში დაბრუნებაზე და დასძინა: ამაზე ლაპარაკიც უედმეტიაო. მე ვიცოდი, რომ ბატონი ვიქტორი არ იყო არქივის კომისიის წევრი და ბატონ ნოეს სხვათაშორის შეენიშნე: რატომ აქტიურობს ასე ბატონი ვიქტორი, ის ხომ კომისიის წევრი არაა–მეთქი (ბატონ ვიქტორს მე კარგა ხანია ვიცნობდი). ბატონმა ვიქტორმა შემომხედა და გაიღიმა. ბატონმა ნოემ ღიმილით მიპასუხა: იგი ჩვენი მრჩეველიაო. ბატონმა ვიქტორმა განაცხადა: არქივი აქ უკვე აღარ არის, იგი ამერიკაშიაო. ამაზე ბატონი ირაკლი აღშფოთდა: საქართველოს არქივი ამერიკელებს როგორ მიეცითო. მე ვიცოდი, რომ ეს ასე არ იყო, მაგრამ დუმილი ვამჯობინე. ბატონმა ნოემ კი ღიმილით განაცხადა: ამერიკაში კი არა შევიცარიანაშიაო, თუმცა ამას რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენი საუბრისათვის და დასძინა: საერთოდ ჯერ ადრეა ლაპარაკი ამ არქივის საქართველოში დაბრუნებაზეო. ამის შემდეგ ჩვენმა თანამოსაუბრეებმა მიუთითეს იმაზე, რომ ამ არქივში არის მასალები, რომელთა გამოყენება შეეძლოთ საქართველოში ემიგრაციაში წასული მთავრობის წინააღმდეგ. ბატონმა ვიქტორმა კი თქვა, რომ თუ ისინი ჩვენ არქივს მოგვცემდნენ, ჩვენ მას თბილისში ვერ ჩავეიტანდით, მას მოსკოვში წაგვართმევდნენ და იქ დატოვებდნენ.

საუბარი დიდხანს გაგრძელდა. ჩვენ რა შევთავაზეთ მათ? ჩვენ ვუთხარით: დავიქირავებთ პარიზში სპეციალისტ – არქივისტებს. არქივს დააღაგებენ, აღწერენ, კატალოგს შეადგენენ, გადაიდებენ მიკროფილმებს; გნებავთ თქვენ დაგიტოვებთ მიკროფილმებს და ჩვენ ქაღალდებს წავიდებთ ან პირიქით; თუ გნებავთ ცალკე გამოყავით ის დოკუმენტები, რომელთა მოცემა ჯერჯერობით არ გინდათ და დაიტოვეთ; ან კიდევ, ახლა მოგვეცით მთავრობის არქივი, ხოლო პარტიული არქივი რამდენ ხანსაც გინდათ დაიტოვეთ. ამასთანავე ვუთხარით, რომ აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს ჩვენ ვკისრულობდით. თუ საკითხი დადებითად გადაწყდებოდა, ჩვენ შევთავაზეთ არქივთან ერთად საქართველოში წამოსულიყო მათი წარმომადგენელი, რომელიც თბილისში არქივს ჩააბარებდა საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელს. ყოველივე ეს აღიბეჭდებოდა კინოფირსზე, რომლის ერთ ეგზემპლარს მათი წარმომადგენელი წაიღებდა. ყოველივე ეს საჯაროდ გამოცხადდებოდა გაზეთებში და ტელევიზიაში. შემდეგ მათი წარმომადგენელი პარიზში დაბრუნდებოდა. აქაც ყველა ხარჯს ჩვენი მხარე კისრულობდა.

ჩვენი ეს წინადადებები მათ არ მიიღეს და ამრიგად, ჩვენი მისია უშედეგოდ დამთავრდა. 14 ოქტომბერს ბატონი ირაკლი თბილისში გაფრინდა, მე კი პარიზში დეკემბრამდე ვრჩებოდი. ამიტომ არ შემიწყვეტია არქივის თაობაზე ქართველებთან შეხვედრები. კალ.სალიასა და ლევან ფაღავასთან საავადმყოფოში ვინახულეთ არქივის კომისიის ერთ-ერთი წევრი ბატონი მიხეილ სტურუა (იგი მიიმედა ავად იყო, მალე გარდაიცვალა). მან გვითხრა, რომ ის თანახმაა არქივი დაუბრუნდეს საქართველოს და მზადაა ამაზე წერილობით თანხმობა მისცეს კომისიას. ვნახეთ სხვებიც, მაგრამ საერთოდ, ჩვენი ცდები უშედეგოდ დამთავრდა” (ი.ტაბაღუა, საქართველოს არქივის დაბრუნება საქართველოში, იხ. კრებ. “საქართველოს ურთიერთობა ევროპისა და ამერიკის ქვეყნებთან”, ტ.1, თბ., 1994, გვ.256–259).

როცა პარიზში (ლუვილში) 1972 წელს ი.აბაშიძე-ი.ტაბაღუას ჩასვლიდან და მოლაპარაკებიდან არაფერი გამოსულა, რამდენიმე წლის შემდეგ პროფ. ი.ტაბაღუას უცდია ამჯერად 1974 წლიდან პარკარდში გადატანილი საქართველოს ეროვნული არქივის დიდი ნაწილის გაცნობა, მაგრამ არც ამ ცდას მოუტანია რაიმე რეალური შედეგი. მოუუხმინოთ კვლავ პროფ. ი.ტაბაღუას:

“სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ როცა პარიზში,

საქართველოდან ასე დაშორებულ ადგილას, ქართული ეროვნული საქმე კეთდებოდა ან უნდა გაკეთებულიყო, საჭირო იყო მეტი ეროვნული გრძნობებით მოქმედება, ერთიანობა, თანადგომა და არა ინტრიგები, რაც სამწუხაროდ იქაურ ქართველებსაც და აქაურ ქართველებსაც ახასიათებთ. მათ არ ესმით, თუ რამდენად სასარალოა ეს ეროვნული საქმისათვის. შური, ბოროტება, ინტრიგა... ბატონ პავლე სარჯველაძის მოქმედებაც სოფჯერ, ძალიან რბილად რომ ვთქვათ, გაუგებარი იყო.

კარგად მახსოვს: 1976 წელს პარიზში ვიყავი სამეცნიერო მივლინებაში. არქივებში ვმოქმედებდი. ვიცოდი, რომ საქართველოს არქივი უკვე პარვარდის უნივერსიტეტში იყო წადებული. პარიზიდან მიწერ-მოწერა მქონდა პარვარდის უნივერსიტეტის ჩემ კოლეგა ისტორიკოსებთან, მათ შორის, პროფ. რ.პაიპსთან. როგორც ჩანს, პროფ. პაიპსიდან გაიგეს პარიზელმა ქართველებმა, რომ მე დაინტერესებული ვიყავი პარვარდის უნივერსიტეტში საქართველოს არქივის მდგომარეობით. როდის გაიხსნებოდა ის სამუშაოდ ისტორიკოსებისათვის და სხვ. მაგრამ იქ წასვლაზე მაშინ არც კი ვფიქრობდი. ეს შეუძლებელიც იყო მაშინ.

ამ საქმით ჩემი დაინტერესება გაუგია ბ-ნ პ.სარჯველაძეს და პარვარდის უნივერსიტეტში დეპეშა გაუგზავნია: პროფ. ი.ტაბაღუა თუ იქ ჩამოვა, არქივში სამუშაოდ არ დაუშვათო. იქიდან პასუხი მიუღია, რომ ტაბაღუას არ უთხოვია ამ არქივში სამუშაოდ დაშვებაო. ყოველივე ეს ცნობილი გახდა პარიზში ქართველთა შორის. ბ-მა პ.სარჯველაძემ უხერხულად იგრძნო თავი. ტელეფონზე დამირეკა და შეხვედრა მთხოვა, ბოდიში მოიხადა. მე უარი ვუთხარი შეხვედრაზე. მან საქმეში ქ-ნი ნინო სალია ჩარია, მაგრამ ქ-ნ ნინოს უთქვამს, რომ ბ-ნი იღია ძალიან დაკავებულია, არქივებში და ბიბლიოთეკებში მოქმედებს და არ ცალიაო, ხოლო თქვენ კი, ის რაც გაგიკეთებიათ, არ უნდა გაგეკეთებინათო. უნდა იცოდეთ, რომ ბ-ნი იღია ტაბაღუა ეროვნულ საქმეებს აკეთებს და მას ხელის შეშლა კი არა, ხელის შეწყობა უნდაო. მათ შორის ეს საუბარი ტელეფონით ყოფილა, ბ-ნ კალე სალიას მოუსმენია, ჩაუწერია და როცა შემდეგ შევხვდი ქ-ნ ნინოს და ბ-ნ კალეს, ბ-მა კალემ წამიკითხა თავისი ჩანაწერი...

ასეთია სოციერთი ცნობა საქართველოს მთავრობის არქივთან დაკავშირებით, რაც მინდოდა ქართველ მკითხველს სცოდნოდა" (ი.ტაბაღუა, ისევ საქართველოს არქივის შესახებ, რომელიც საფრანგეთში ინახებოდა, იხ. კრებ. "საქართველოს ურთიერთობა ევროპისა და ამერიკის ქვეყნებთან", ტ. III, თბ., 1996, გვ. 52-53).

როგორ დავუკავშირდი ქართულ ემიგრაციას საფრანგეთში

ასე რომ, როგორც დაერწმუნდით, ეროვნული არქივის საქართველოში დაბრუნება 1970-იან წლებში სრულიად უიმედო და სასოწარკვეთილ მდგომარეობაში იყო...

და აი, მოულოდნელად, 1980-იან წლებში იმედის სხივი გამოკრთა!

...1986 წლის ოქტომბრის შუა რიცხვებში, ფოსტით, ზედიზედ მივიღე ორი ფრიად საყურადღებო ამანათი-ბანდეროლი, რომელშიც ჩემთვის მანამდე სრულიად უცნობი კაცი თავის მღელვარე ბიოგრაფიას მაცნობდა და დაჟინებით მოხოვდა შეხვედრას. ბოდიშს მიხდიდა, რომ ხანდასმულობისა (უკვე 90 წელს იყო მიტანებული!) და ჯანმრთელობის მიძიმე მდგომარეობის გამო (ფეხის მოტეხისა და გართულების გამო დავდრომილი იყო!) პირადად არ შეეძლო ჩემთან მოსვლა, თან დაწვრილებით მიხსნიდა თავის მისამართს ბარათისათვის დართულ პოსტ-სკრიპტუმში, რომელსაც ასე აბოლოვებდა: “აქვე გწერთ ჩემს მისამართს (თბილისი, ვაჟა-ფშაველას გამზირი, II კვარტალი, III კორპუსი, ბინა 55), მხოლოდ, როცა მოხვალთ, დარეკეთ ორჯერ და დაიცადეთ, თუ კარს მალე არ გააღებენ, რადგანაც თუ სახლში მარტო ვიქნები, მე მიგვიანდება კარებამდე მოსვლა.”

რალა გამანერებდა!

მეორე დღესვე ვაჟა-ფშაველას გამზირზე ვეწვიე უცნობ მასპინძელს. კარი დიდი გაჭირვებით (მაშინ ჯოხით ჯერ კიდევ ახერხებდა ფეხსე დადგომას და ოთახში გაველას!) გამიღო მაღალმა, ხმელ-ხმელმა, იშვიათი სილამაზის მამაკაცმა. სახესე საოცარი ნათელი გადასდიოდა, ჯანგატეხილობის მიუხედავად, ხმა ჰქონდა გაუბსარავი, მკეპარე და შეუპოვარი, აჯანყებული სული - ბობოქარი და უდრეკი; ნატიფ ნაკეთებსა და მიმოხვრაში ეტეობოდა სიქველე და რაინდობა: ჩემს წინ იდგა 1924 წლის სახალხო ამბოხების ერთ-ერთი უკანასკნელი მოპიკანი, ძველი ემიგრანტი და პოლიტიკური მოღვაწე, ნოე რამიშვილის დისშვილი, ლევილში მოღვაწე მამია ბერიშვილის უფროსი ძმა, ხანგრძლივი

შალვა ბერიშვილი

და საინტერესო ცხოვრებაგამოვლილი ბატონი შალვა ბერიშვილი! იმ დღიდან დაემეგობრდით. მისი ოჯახის ჭირსა და ღხინს ვიზიარებდით, მის სათნო მეუღლესა და ერთადერთ ასულს გვერდში ვედექით და 1989 წლის სექტემბერში, ნათესავებთან და ახლობლებთან ერთად, თბილისის მიწას მივაბარეთ სამშობლოს უკეთესი მომავლისათვის დაუცხრომელ ბრძოლაში დამაშურალი ეს უანგარო პატრიოტი და ჭეშმარიტი მამულიშვილი!..

* * *

ახლა იმის შესახებ, თუ რას მწერდა და რისთვის მეძებდა ბატონი შალვა ბერიშვილი:

“...მე მჭირდება ვინმეს დახმარება მეტად სერიოზულ საქმეებში, რომელიც უნდა დავაყენო სვენი ქვეყნის ხელმძღვანელობის წინაშე. ასეთ პირად ავირჩიეთ თქვენ. გიცნობთ მხოლოდ გასეთებიდან, როგორც იმ ძალიან საინტერესო წერილების ავტორს... სხვათა შორის, ვიცნობდი ერთს თქვენს მოგვარეს ფილიპე შარაძეს, რომელსაც ახალგაზრდობაში დამწვარ სოც-ფედერალისტს ვეძახდით...” (იხ. შ.ბერიშვილი, შეულამაზებელი ფურცლები, “თბილისი”, 30.VI.1993, №119).

ამის შემდეგ ბატონი შალვა მატყობინებდა ამ “მეტად სერიოზული საქმეებიდან” სამ მთავარ საკითხს, რომლებზეც საჭირო იყო სომეხების მიღება და ჩემი დახმარება. აი, ისინიც:

1. “მთავარი და პირველია ის ანაბარი, რომელიც ჟორდანიას მთავრობის დროიდან ინგლისის ბანკშია, რომ ის არ დაეკარგოს საქართველოს... იმ ანაბარის საქმეში მონაწილეობა ქონდა მიღებული იმ ოლივერ უორდროპს, რომელიც მაშინ ინგლისის ელჩი იყო საქართველოში, რომლის შესახებ და მის დასე მარჯორისე თქვენ ისეთი დიდი და საინტერესო შრომა გასწიეთ. ის მაშინაც საქართველოს კეთილდღეობაზე სრუნავდა. თქვენმა იმ წერილებმა უორდროპებზე მაფიქრებინა, მომემართა თქვენთვის დახმარება აღმოგეჩინა ჩემთვის ამ ჩვენი ერისათვის საჭირო საქმეში... იმედი მაქვს ჩემს არჩევანს თქვენ გაამართლებთ...”

2. “მეორე საკითხია უკვე გახშიანებული იმავე ნოე ჟორდანიას მთავრობის დროინდელი არქივის საქმე, რომელიც უცხოეთშია და რომლის შესახებ ამ ცოტა ხნის წინათ გასეთ “კომუნისტშიც” იყო არასწორი წერილი (იგულისხმება ა. ავალიანის წერილი, გ. შ.). ის არც გაყიდულია და არც დაკარგული. ეს კი დასტურდება ჯერ ჩემი ძმის მამიას წერილით, ამა წლის [1986] 10 მარტის თარიღით, რომელშიც სიტყვა-სიტყვით აი, რას იწერება: “რაც შეეხება არქივის საკითხს, რაც მაქ უთქვამთ, მართალი არ არის, რადგან მისი გაყიდვის ან დაკარგვის საკითხი კი არ გვედგა წინ, არამედ მისი გადარჩენის, რადგან ქაღალდები დაძველდნენ და საჭიროებდა წამლობას. ამიტომ გადავეცით ჰარვარდის უნივერსიტეტს, რომ გადაეღო მიკროფილმები ორ ეგზემპლიარად, ერთი მათთვის და ერთი ჩვენთვის, რაც მათ პირნათლად შეასრულეს და მიკროფილმები აქ გვაქვს. რაც შეეხება დედნებს. ის ჩვენია და როცა გვინდა წამოვიღებთ, მაგრამ გარანტიით, რომ ქაღალდები იქნება ნაწამლები და არ გაფუჭდება. ასე რომ, აქ არ გვაქვს რაიმე დარკოლება.”

...ჩემი ძმა მამია იმთავითვე მომხრე იყო და არის, რომ ის არქივი დაუბრუნდეს საქართველოს. დიდ ხანს ის მის ხელში იყო ლოვილში და ის უვლიდა გიორგი ერაძესთან ერთად. მხოლოდ შემდეგ ის გადაიტანეს პარიზში, რადგანაც ლოვილში არ იყო მისთვის მოხერხებული ბინა. იმ საკითხში მას მომხრეებიც ყავდა, მაგრამ მათ, სამწუხაროდ, ხელი ეშლებოდათ აქედან, თორემ ეს საქმე დიდი ხანია მოგვარებული იქნებოდა და აქ ჩამოტანილი...

კოტე ჩოლოყაშვილთან ერთად პარიზში. 1987

ამის გამო ასე გართულდა ეს საქმე...”

3. “მესამე საკითხი კი ეხება თვით ჩვენი მამულის “შატოს” მომავალ ბედს, რომელიც ლოვილშია, საფრანგეთში, ის რომ არ დაეკარგოს საქართველოს, რაზედაც თითქმის ყველა თავის წერილში იწერება და მაგონებს ამის შესახებ ჩემი ძმა მამია. ახლაც დაუბარებია მისი შვილისათვის ტიერისთვის, საჭიროა ამ საქმეს აქედანვე მიექცეს ყურადღება და დაისვას საკითხი თავის დროზე მისი ჩვენი უნივერსიტეტისათვის გადაცემის შესახებ, როგორც ჩვენი სტუდენტების სახლი. ჩემი ძმის წერილი ხელთ მაქვს და მასში სათანადოდ გაშუქებულია ეს საკითხი, მხოლოდ აუცილებელია ამ საქმეშიც არ იქნეს დაშვებული ისეთი შეცდომები, რაც მოხდა არქივის შესახებ.

...ყველა ამის შემდეგ გადავწყვიტე ასეთ რთულ პირობებში მეოფმა კაცმა მოგმართოთ თქვენ დახმარებისათვის და დიდის გაჭირვებით ვწერ ამ წერილს იმ იმედით, რომ თქვენ იცისრებთ ამ საქმეში ჩარევას!”

მართლაც, ბატონმა შალვამ ფასდაუდებელი სამსახური გამიწია ამ წერილში და გაცნობის შემდეგ პირად საუბრებში მოწოდებული ძვირფასი ცნობებით, და რაც მთავარია, მან აღმანთო პარიზში აუცილებლად წასვლისა და ლევილში ბატონ მამია ბერიშვილთან გაცნობისა და შეხვედრის დაუოკებელი სურვილით, რათა ბოლომდე მიმეყვანა მის მიერ ზემოთ ჩამოთვლილი “მეტად სერიოზული საქმეები”, და პირველ რიგში, ჩვენი ეროვნული არქივის სამშობლოში დაბრუნებისთვის მოგვება თავი!

და აი, 1987 წელს საფრანგეთში გამგზავრებულ ქართველ მეცნიერთა დიდ ჯგუფში მეც ჩავერთე. თან მიმქონდა ბატონ შალვა ბერიშვილის სარეკომენდაციო ბარათი მის უმცროს ძმასთან ბატონ მამია ბერიშვილთან შესახვედრად და დასაახლოებლად.

პარიზში ჩასვლისთანავე სასტუმროს ნომრიდან დავეურეკე ლონდონში ჩემს ძველ ნაცნობსა და უფროს მეგობარს ბატონ აკაკი რამიშვილს (ბატონი მამია ბერიშვილის ლევილ ბიძაშვილს). ტელეფონში ჩემი ხმა რომ გაიგონა და პარიზში ვიყავი ჩასული რომ გაიგო, ბატონმა აკაკიმ სიხარული და აღფრთოვანება ვერ დაფარა და ახლავე გადმოვფრინდები ლონდონიდანო – შემომთავაზა (ჩვენს საუბარს ისმენდა და ამას დამიდასტურებს ჩემთან ერთად სასტუმროს ნომერში მცხოვრები ჩვენი გამოსენილი ისტორიკოსი და იარაღთმცოდნე ბატონი კოტე წოლოყაშვილი) და თუ რაიმე პრობლემა გაქვთ პარიზში დაგეხმარებითო. მე ძლიერ ვთხოვე არ შეწუხებულყო, ვთხოვე კი არა, შევეხვეწე და შევეკვადრე, რადგან ვიცოდი ბატონი აკაკის გულწრფელობის ამბავი და ის მართლაც უკან არ დაიხეცდა. ოღონდ, გავუმხილე თქვენს მამიდაშვილთან ბატონ მამია ბერიშვილთან ვაპირებ შეხვედრას—მეთქი.

ცოტა ხნის შემდეგ ბატონ მამიასაც დავეურეკე ლევილში და შევთანხმდით, რომ მეორე დღეს იგი პარიზში ჩამომაკითხავდა და აქ შევეხვებოდით ერთმანეთს.

დათქმულ დროს მე და ბატონი მამია მართლაც შევეხვდით ერთმანეთს პარიზში და ერთმანეთის მიმართ ნდობითა და პატივისცემის გრძნობით განვიმსჭვალეთ (ამაში, რა თქმა უნდა, უდიდესი და გადამწყვეტი როლი ითამაშა ბატონი შალვა ბერიშვილის სარეკომენდაციო ბარათმა, ხოლო ბატონი

ლევლის შატო (გ. შარაძის ფოტო)

ქართველი კვებრანტები ლევლისში (გ. შარაძის ფოტო)

ლეილის ეზო (გ. შარაძის ფოტო)

ქრთველი ეპგრანტები ლეილში (აჩბრძო: გიორგი წარსული)

ლიდა და გიორგი ნოზაძეები ლეკელში თავიანთ ხალხში 1989

ექტორ ხიმშიაძე და პეკელი ვაშაძე

დ. ნოზაძისა და ნ. კურაძისა შვილებთან ცხრელთან

ნუცა თაყაიშვილი და ორესტ გორდეღაძე

სტუმრად ნინო ხალიძთან. პარიზი, 1989

ვაკლან ხაბუკიანი

Бобер Логан

მედიკოსი ივანე ჯავახიშვილი და მწიგნობარი ნიკოლოზ მამიაშვილი

მამიასათვის მისი სიტყვა, რომ იტყვიან, კანონი იყო, რადგან ქართულ პოლიტიკურ ემიგრაციაში ყველასათვის და, მით უმეტეს, უმცროსი ძმისათვის კარგად იყო ცნობილი ბატონი შალვას პატიოსნება, მიუდგომლობა, პრინციპულობა და შეუვალი ავტორიტეტი) იმდენად, რომ საღამოს ღვევილში წამიყვანა, ოჯახში დამპატიჟა და ღვევილის ძველ ქართველ ემიგრანტებსაც (ლიდა და გიორგი ნოსაძეები, პავლე ვაშაძე, კოლია სარალიძე, სიმონ კეკელიძე, ჯაბა ხაბულიანი, ნუცა და ორესტ გორდელაძეები, ნიკო ურუშაძე, რუბენ გვერტაძე...) გამაცნო. შევთანხმდით, რომ მალე საგანგებო სამეცნიერო მივლინებით მარტო ჩავიდოდი ღვევილში სამუშაოდ...

* * *

ეს სანატრელი დღეც მალე დადგა!

1989 წლის 26 სექტემბერს შარლ დე გოლის აეროპორტში ნუცა და ორესტ გორდელაძეები დამხვდნენ და მათი თავაზიანი დახმარებით პირდაპირ ღვევილს გავეშურე ისე, რომ პარიზში არც კი გავსწერებულვარ.

ამჯერად საფრანგეთში მიმავლინა საქართველოს სასლვარგარეთის ქვეყნებთან მეგობრობისა და კულტურული ურთიერთობის საზოგადოებამ, ხოლო საფრანგეთის მხრივ მასპინძლობას მიწევდა ახლადშექმნილი ფირმის “არის-ნინოს” პრეზიდენტი ბ-ნი შალვა თაყაიშვილი (ეს ის ფირმაა, ქ-ნმა ნინო სალიამ მაშინ რომ დააარსა, რისთვისაც თავისი ფონდიდან სამმილიონნახევარი ფრანკი გამოჰყო, რათა ხელი შეეწყო საქართველოს კულტურული და ეკონომიკური გაძლიერებისათვის).

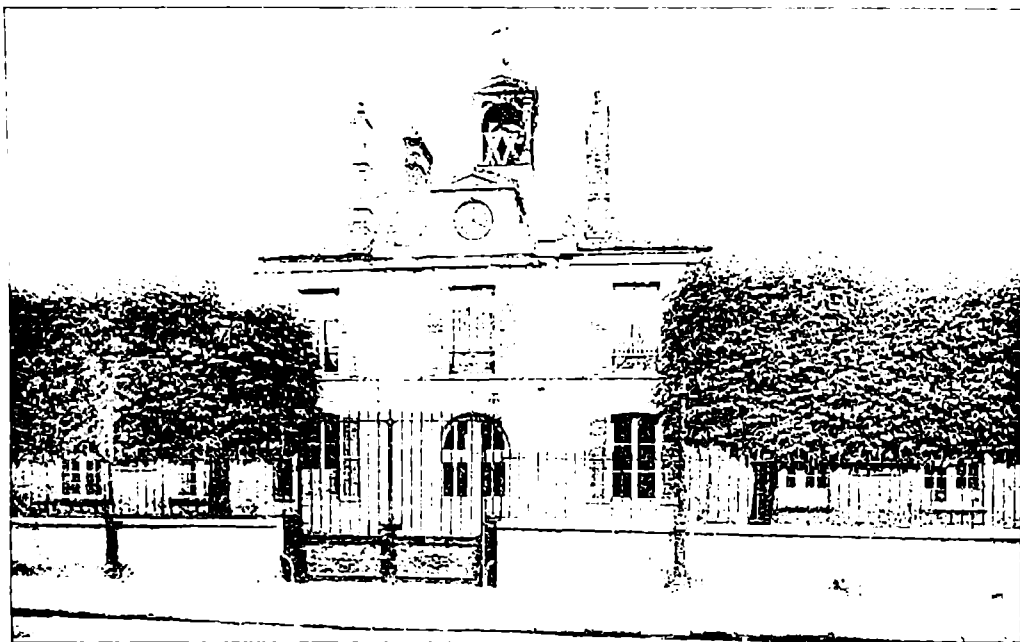

ლევინის ქართული მამული და მისი ისტორია

...ლევინი პარიზთან ახლომდებარე დაბაა, რომელიც ფრანგულ საისტორიო წყაროებში ჯერ კიდევ XII საუკუნის დამლევინიდან ლუნვილად იხსენიება. XV საუკუნიდან იგი უკვე ლევინად იწოდება და ოლივიერთა სამარკიზოს წარმოადგენს. შემდეგ იგი მარკიზ რიომის ხელში გადავიდა, რომელმაც მამული მიიყიდა ნოაის კომტს, ხოლო საფრანგეთის რევოლუციის შემდეგ კომუნა გახდა. მესამე რესპუბლიკის დროს, 1884 წლის 5 აპრილს გამოცემული კანონის ძალით ლევინის გამგებელი გახდა კომუნის მუნიციპალიტეტი. დღესაც მას ადგილობრივი თვითმმართველობა (მერია) განაგებს ხმოსნების დახმარებითა და მონაწილეობით. ლევინის შატო მიწის იმ ნაკვეთზეა, ახლა რომ პარკს ეძახიან, საუკუნოვანი ცაცხვის ხეივნებით, ბაღ-ბოსტნებითაა დაფარული და აღრინდელი გალავანი აკრავს. შატო საკმაოდ ძველი და დიდი შენობაა (ორი სართული მანსარდით), ლუი მეცამეტისდროინდელი სტილისა. სწორედ ეს გალავნიანი პარკი და შატოა დღეს ლევინის ქართული მამული (უფრო დაწვრილებით იხ. ლ.ფაღავა, ლევინის ისტორია, კრებ. "ლევინობა", პარიზი, 1987, გვ. 6-7).

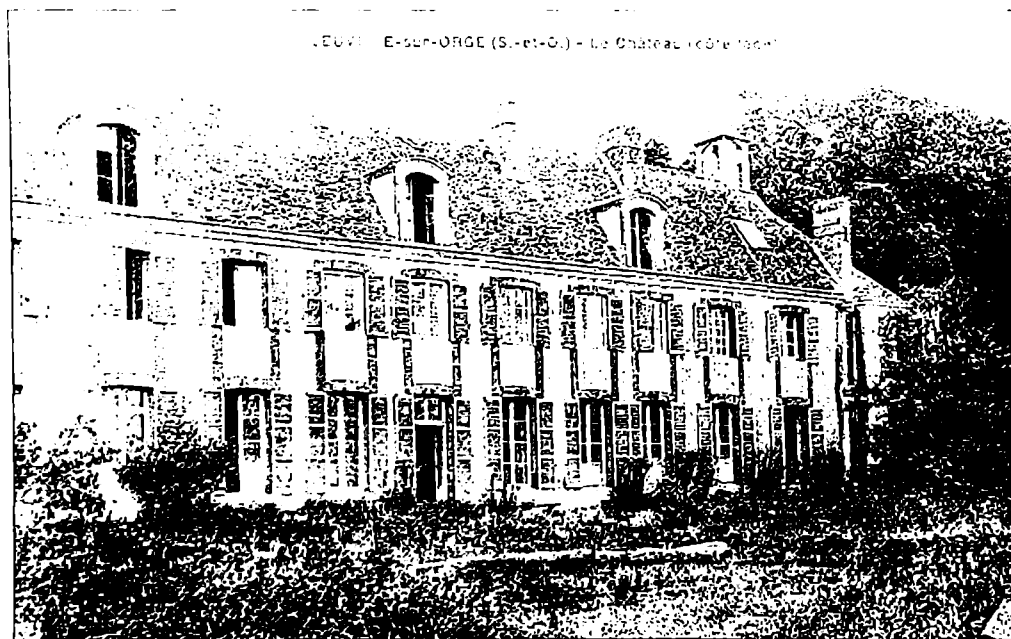
ლევინის ქართული მამულის ისტორია 1922 წლიდან იწყება. როგორც ცნობილია, 1921 წლის მარტში საფრანგეთს გაიხიზნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა. ქართული მამულის ასოციაციის თავმჯდომარის მამია ბერიშვილის თქმით, "დაბინავდა რა საფრანგეთში, პარიზში, საქართველოს ეროვნულმა მთავრობამ ნოე უორდანიას მეთაურობით გადაწვეიტა ვეიდა პატარა მამული, რომელიც თავშესაფარი იქნებოდა ქართველი პოლიტიკური ლტოლვილებისათვის და საქართველოს განთავისუფლების შემდეგ საქართველოს საკუთრებად დარჩებოდა. ამ მიზნით, 1922 წლის 24 ივნისს, ნიკოლოზ ჯაყელისა და ბენია ჩხიკვიშვილის სახელზე შეიძინეს ის პატარა მამული, რომელსაც დღეს ლევინის "ქართული კერა" ეწოდება.

ახლახან საქართველოში ჩამოტანილ ეროვნული არქივის

ლეველის მკრია

ლეველის შატო

ლავრის ეკლესია

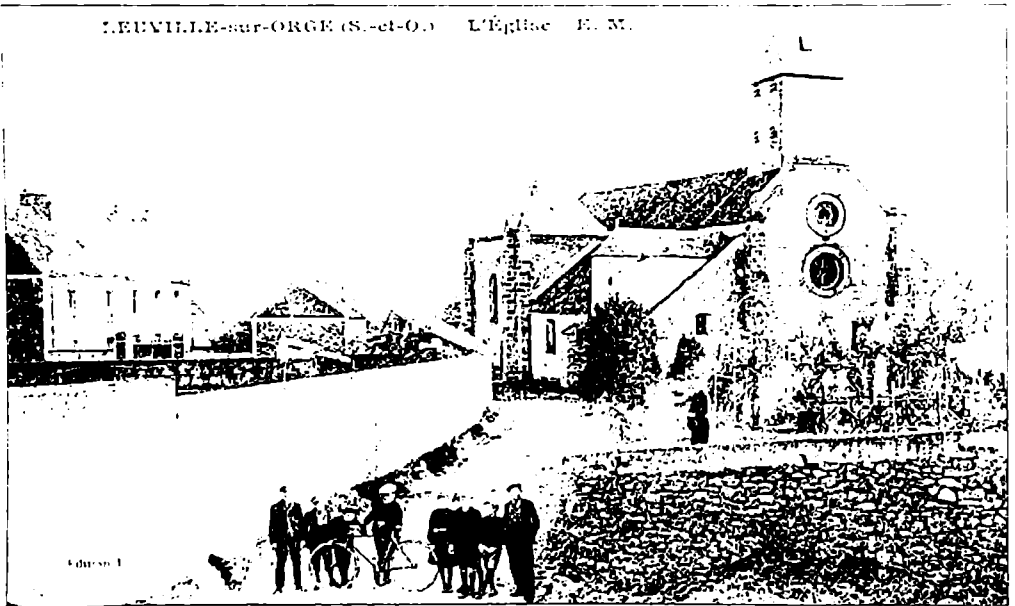
21. LEUVILLE sur-ORGE (S.-et-O.)
La Rue Bordet

ძველი ლავილის ქუჩა

ძველი ლავილის ხეივანი

LEUVILLE-sur-ORGE (S.-et-O.) L'Église E. M.

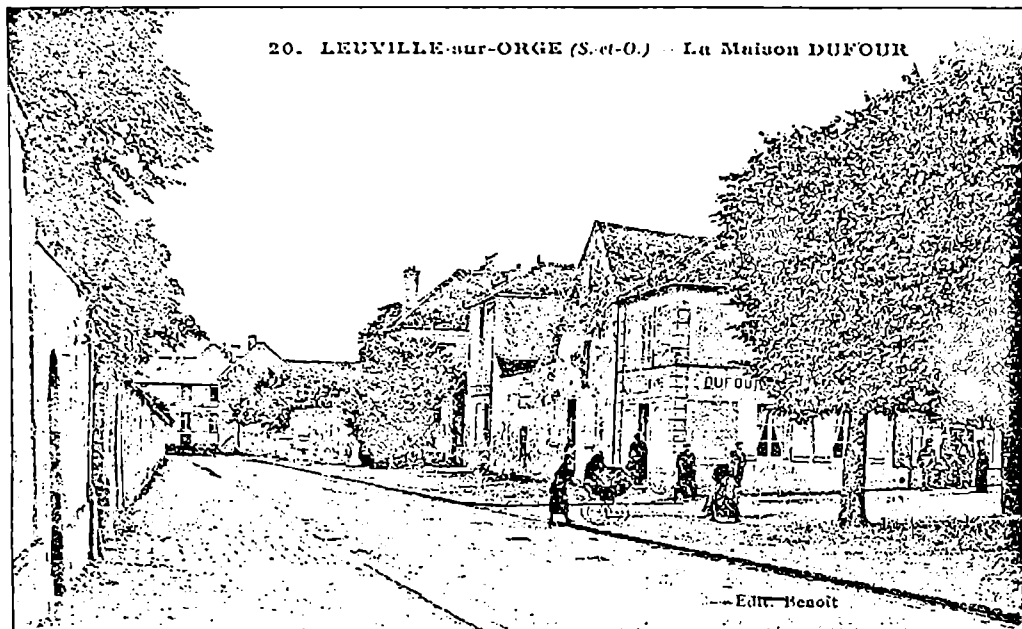

ძველი ლევილის ქუჩა და მოქალაქეები

ძველი ლევილის ქუჩა და მოქალაქეები

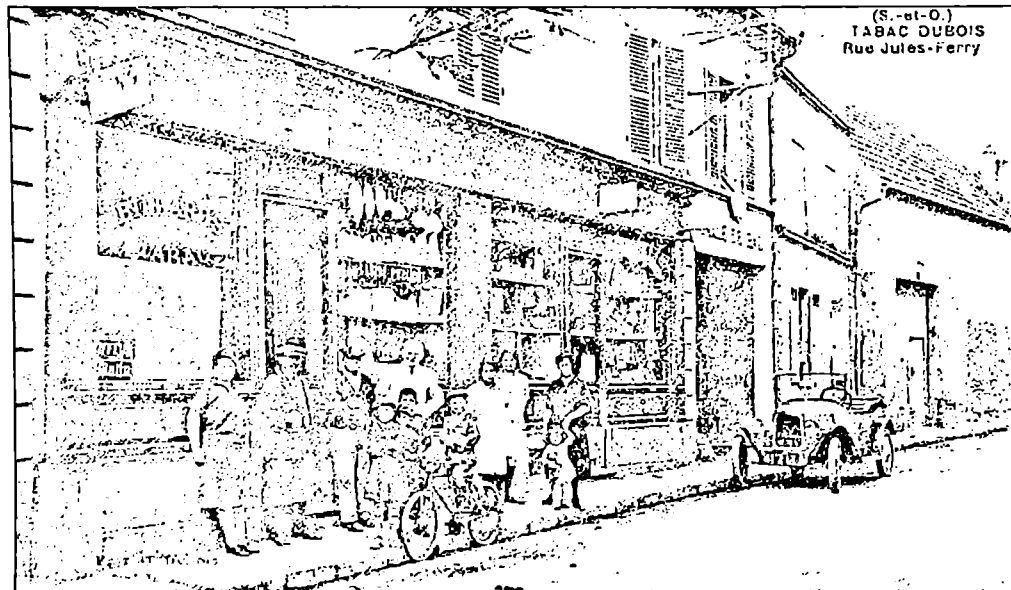

20. LEUVILLE-sur-ORGE (S.-et-O.) - La Maison DUFOUR

ძველი ლევილის ქუჩა

ძველი ლევილის მაღაზიები

პარიზულ ნაწილში აღმოჩნდა ამ საქმესთან დაკავშირებული ორი მეტად საყურადღებო დოკუმენტი.

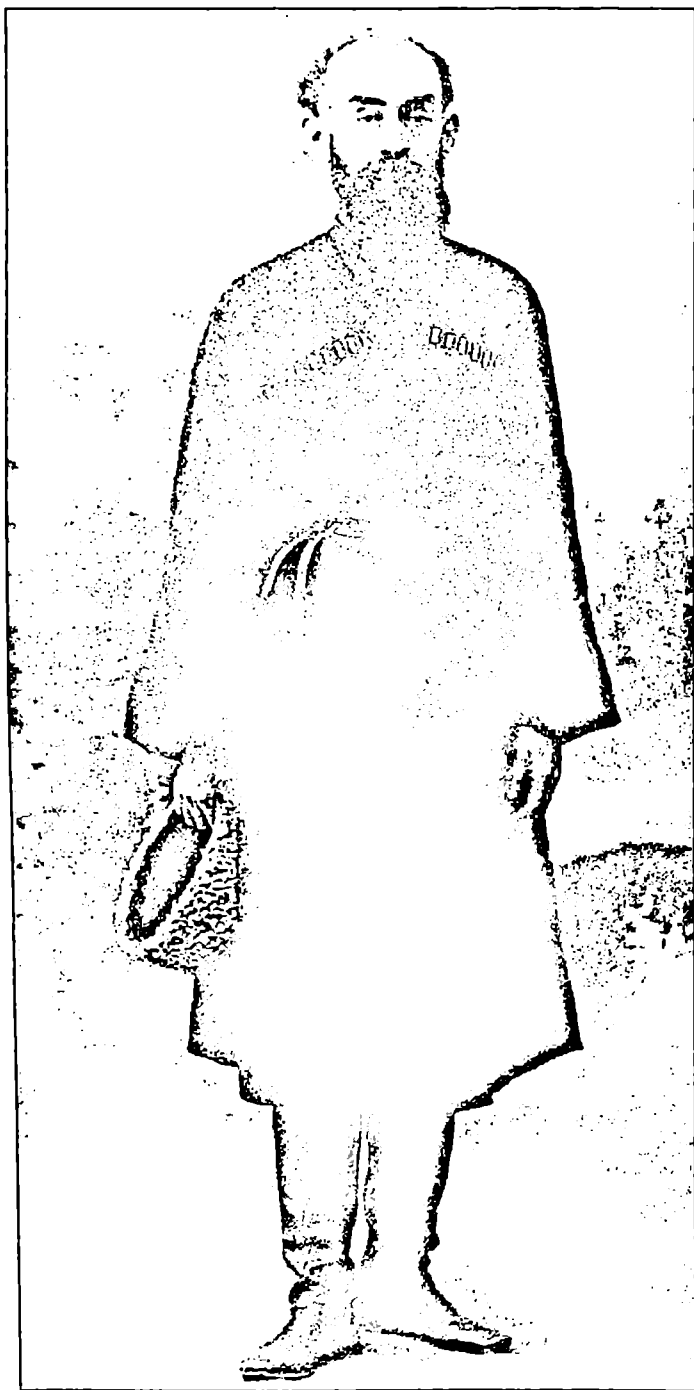
ამათგან პირველი წარმოადგენს 1922 წლის 2 ივნისს შედგენილ ოქმს, რომელშიც მოთხრობილია ლევილის მამულის პირველი დათვალიერებისა და მისი შექმნის პირობებზე მოლაპარაკების შესახებ:

“ოქმი

2 ივნისს 1922 წ. ჩვენ ქვემოთ ამის ხელის მომწერო, დამფუძნებელ კრების თავმჯდომარე ნ.ჩხეიძემ და თავმჯდ. ამხანაგმა ე.თაყაიშვილმა, წევრმა გრ.ვეშაპელმა და მთავრობის წევრებმა ნ.რამიშვილმა, კ.კანდელაკმა და კ.საბახტარაშვილმა, თანახმად მთავრობის და დამფუძნებელ კრების პრეზიდიუმის შეერთებულ სხდომის დადგენილებიდან, ვინახულეთ რა მამული, ნაჩვენები ბ-ნ ბელფონის (agent) მიერ სოფ. მონვილში, ქალ. რუანის ახლოს, შეუადგინეთ შემდეგი ოქმი:

1.მამული მდებარეობს კომუნა მონვილის შეუავულ ადგილას, ადგილობრივ ეკლესიის გვერდით, კომუნალურ სკოლის, ფოსტა-ტელეგრაფის, სავაჭროების და სხვა ადგილობრივ დაწესებულებათა გვერდით; რკინის გზის სადგური (მონვილი) მდებარეობს მამულიდან 10-15 წუთის ქვეითათ სასიარულო მანძილზე, ქ.რუანს კი სოფ. მონვილი ახლავს 16 კილომეტრზე.

2.მამული შეიცავს დაახლოებით რვა პექტარ მიწას (პატრონის განცხადებით); მთელი ეს მამული მოთავსებულია ერთ ფარგალში და მას საზღვრავს ერთი მხრივ პატარა მდინარე (რომელზედაც სხვათა შორის ამ მამულისავე საზღვარზე მუშაობს წისკვილი), მეორეს მხრივ უელის გ'სა (La Ronte Nationale), ხოლო დანარჩენ ორის მხრივ სხვების მამული. მთელი მამული შემორაგულია სამი მხრით ზოგან ქვის და ხის გალავნით, ხოლო ზოგან ეგრედ წოდებულ მცენარეულ ღობით; თვით მამული შიგნითაც დაყოფილია ღობით რამდენიმე ნაწილად, სხვა და სხვა კულტურის მიხედვით: პარკი, საბალახე-მინდორი (prairie), ბოსტანი (რამდენიმე ადგილს), ხეხილის ბაღი, მფრინველთა ეზო და სხვ. მინდორში არსებობს საკმაოდ მოზრდილი ბალახი; პარკი წარმოადგენს სხვადასხვა გვარი ხეებით. სავე ადგილს, რომელთა შორის ყურადღებას იქცევს დიდი ხნის მუხა, წაბლი, ცაცხვი და სხვ; ხეხილის ბაღი შეიცავს რამდენიმე ასეულ ძირ ვაშლის ხეს, რომელიც უმთავრესად ნაყოფის მომცემია. ბოსტანი (სამ

ბენია
ჩხიკვიშვილი

ადგილასაა გაშენებული), რომლისათვისაც ჩვენის აზრით, საკმაოდ ნაყოფიერი მიწაა, ამ უმად არ არის საკმაოდ დამუშავებული, მაგრამ მოწყობილი კი არის სამუშაოთ (სხვათაშორის ერთ ნაჭერზე გამოყვანილია წყალსადენი). არის აქვე პატარა არანჟურვა.

3. უმთავრესი შენობა არის საცხოვრებელი სახლი, რომელსაც ადგილობრივ ძველ “შატოს” ეძახიან. ეს სახლი წარმოადგენს ძველი ტიპის და ძველ ნაშენ ქვის ორ სართულიან (ჩვენებურათ) შენობას მანსარდით. სახლი შეიცავს: 14 კარგოთახს, ნაწილობრივ პარკეტის იატაკით და ზეთის საღებავით შეღებილ კედლებით და რამდენიმე კიდევ პატარა ოთახს (ათამდის); ორივე სართული და ყველა ოთახები ნათელია; დიდი ნაწილი სახლისა თბება ცენტრალურ გასათბობით; აქვს ორი სამსარეულო; სასმელი წყალი გამოყვანილია ადგილობრივ წყარო-ჭიდან, სახლში არის რამდენიმე კორიდორი და ამნაირად ოთახებიდან თავისუფალი გამოსავალი; თვით სახლში არის ორი შესავალი (подъезд). შიგნით სახლი საერთოდ კარგი მოვლილის შთაბეჭდილებას ახდენს, ხოლო სოგან ჭერი არის გაბზარული, განსაკუთრებით მანსარდაზე. სასოგადო შთაბეჭდილება ისეთია, რომ სახლი, თუმცა ძველი ნაშენია, მაგრამ საცხოვრებლად კარგია და შესაძლებელია სოგიერთ ნაწილებს (ჭერში) დასჭირდეს ცოტაოდენი შეკეთება.

4. მამულში არის სხვა შენობებიც, სახელდობრ: ეგრეთ წოდებული მებაღის ბინა, რომელიც შეიცავს შივდ საცხოვრებელ ოთახს; პატარა სახლი ერთ-ერთ ბოსტანში ორ-ოთახიანი; თავლა ცხენისა და ძროხებისათვის, ჩალის და თივის შესანახი განყოფილებით; საქათმე, საკურდღლე, ეტლის შესანახი ბინა და სხვ; ეზოში არის აგრეთვე საყინულე ქვის სარდაფი და სამრეცხავო და ხილის სახმობი.

5. ნაწილი საცხოვრებელ სახლისა (ხუთი პატარა ოთახი სამსარეულოთი) გაქირავებულია სამი წლის ვადით; გაქირავებულია აგრეთვე პატარა ნაჭერი საბოსტნე ადგილისა (600-700 მეტრი) და სახლი მებაღის. ყველა ამ გაქირავებულ ბინებიდან და საბოსტნიდან შემოდის დაახლოებით წელიწადში 2500 ფრანკი.

6. გადასახადი(სახელმწიფო და კომუნალური) დღეს არის დაახლოებით, პატრონის ჩვენებით, 500-600 ფრანკი წელიწადში.

7. ბინებში არის ფეხისადგილები და მრავალი საკუჭნაოები, მაგრამ არ არის ვანები, გაზი და არც ელექტრონი; ელექტრონის

გამოყვანა ადვილათ შესაძლებელია, რადგან იგი არსებობს უკვე ახლო მდებარე სახლებში. არსებობს სამი ჭა საქანაყით.

8. მოელ მამულს პატრონი აფასებს 130 ათას ფრანკათ; შესაძლებლათ სცნობს ფულის ნაწილ-ნაწილად გადახდას.

კომისიის სასოგადო აზრი იმის მიხედვით, თუ რაც მამული ერთად თუ ცალ-ცალკე კომისიის წევრებს დაუთვალა იერებიათ საფრანგეთის სხვადასხვა კუთხეში, ისეთია, რომ მამული უსათუოდ ღირს ამ ფასათ და ჩვენთვის გამოსადეგია. ყოველ შემთხვევაში, კომისია იმ გზას ადგას, რომ საჭიროა კიდევ ვაჭრობა მამულის პატრონთან ფასის დასაკლებად.

გადაწყდება რა ამ მამულის შექენა პრინციპიალურად, ამასთანავე და საქმის დაბოლოვებამდე დეტალურად შემუშავებული უნდა იქმნეს წესი მამულის ექსპლოატაციის და ხარჯთაღრიცხვა მამულისათვის.

ნ. ჩხეიძე

ექვთიმე თაყაიშვილი

ნ. რამიშვილი

კ. საბახტარაშვილი

ბენ. ჩხიკვიშვილი

ბ. ვეშაპელი

კ. კანდელაკი”.

მეორე დოკუმენტი 1922 წლის 24 ივნისს ლევილის მამულის მფლობელებად ნიკოლოზ ჯაყელისა და ბენია ჩხიკვიშვილის გაფორმების ხელწერილს წარმოადგენს:

“24 ივნისი, 1922 წელი, ქ. პარიზი. ჩვენ ქვემოთ ამისა ხელის მომწერი, ნიკოლოზ იოსების ძე ჯაყელი და ბენიამინ გრიგოლის-ძე ჩხიკვიშვილი, ვაძღვეთ ამ ხელწერილს საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მთავრობას იმაში, რომ:

1) მამული, რომელიც შექენილია ჩვენ ორის სახელზე კომუნა ლოვილში, დეპარტამენტი სენ-უაზი საფრანგეთში და აღნიშნულია ნოტარიულ აკტში, შედგენილში ქმონლერიში, ნოტარიუს პოპლენის მიერ, ნაყიდი არის საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ფულით და საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის საკუთრებას შეადგენს; სახელდობრ: მიწა, სულ ხუთი ნაჭერი, სომით დაახლოებით ხუთი ჰექტარი, სადგომი სახლი, სამეურნეო შენობები, ყოველგვარი ინვენტარი მოძრავი და უძრავი და სხვა ყოველივე, რაც აღნიშნულ მამულში იმყოფება.

2) ყოველგვარი შემოსავალი აღნიშნულ მამულიდან და ყოველგვარი განკარგულება მამულის შესახებ ეკუთვნის საეკლესიო საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მთავრობას და ჩვენ ვაღიარებთ ვართ დავემორჩილოთ ყოველივე მის განკარგულებას მამულის შესახებ, ე.ი. მამულის ან რაიმე იმის ნაწილის ექსპლუატაციის წესის, გაქირავების, დაგირავების, გაყიდვის, გადაცემის შესახებ და სხვ.

3) არც ჩვენ პირადად და არც ჩვენს მემკვიდრეებს უფლება არა გვაქვს ვისარგებლოთ აღნიშნულ მამულით ან იმის შემოსავლით; არა გვაქვს უფლება არც ნაწილობრივ და არც საეკლესიო მამულის გაქირავების, დაგირავების, გაყიდვის, განუქების, ან სხვა რაიმე განკარგულებისა მამულის შესახებ.

4) ხოლო ჩვენ მოვალენი ვართ მთავრობის მოთხოვნისამებრ დავდეთ ყოველგვარი ხელშეკრულება გარეშე პირებთან ან დაწესებულებებთან ამ მამულის შესახებ და დავიცვათ მამულის ინტერესი ყოველ კერძო პირთა და დაწესებულებათა წინაშე და ვიმოქმედოთ ისე, როგორც მოითხოვს მთავრობის ინტერესი და თანახმად მისი, მთავრობის, ან მისი კანონიერ წარმომადგენლის მოთხოვნისა, მაგრამ იმ პირობით, რომ ყოველგვარი ხარჯი მამულზე გაწეული მთავრობის განკარგულებით მთავრობის მიერ უნდა იყოს დაფარული.

5) უსრუნველსაყოფად მთავრობის უფლებისა აღნიშნული მამულის სრულ საკუთრებაზე ჩვენ ვაძლევთ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მთავრობას თამასუქს ახ ორმოცდაათი ათასი ფრანკის ღირებულებისას.

ნიკოლოზ ჯაყელი
ბენია ჩხიკვიშვილი”.

1922 წლის 26 ივნისს შეკრებილან საქართველოს ეროვნული მთავრობის წევრები, რომელთა სხდომას მიუღია შემდეგი დადგენილება (ეს დოკუმენტიც არქივის პარიზულ ნაწილში აღმოჩნდა):

“მოისმინეს: ფინანსთა მინისტრის კ. კანდელაკის მოხსენება, რომ 24 ივნისს ლევილის მამულის ნასყიდობა ხელმოწერილია ნიკ. ჯაყელის და ბენ. ჩხიკვიშვილის მიერ, რომელთაც ჩამოერთვა შინაური საბუთები მთავრობის სახელზე.

დაადგინეს: მიღებულ იქმნას ცნობათ და მიენდოს მამულის კომისიას, რათა საბუთების ნოტარიუსიდან მიღების შემდეგ ოფიციალური საბუთებიც იქმნას შედგენილი მამულის მთავრობის საკუთრებად უსრუნველყოფისათვის.

მოისმინეს: მოხსენებები მამულის მოწეობის და იმის საწარმოო თანხების შესახებ: 1.ნ.რამიშვილის მოხსენება მამულის კომისიის სახელით, რომ საჭიროა რემონტისა, ავეჯეულობისა, ბოსტნისა და წარმოებისათვის სულ 125 ათასი ფრანკი (რომელთაგან – 80 ათასი საწარმოო თანხა); 2.ნ.ჩხეიძის მოხსენება – დასკვნა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის სახელით, რომ მამულისათვის გადადებულ 150 ათას ფრანკის გარდა საჭიროა კიდევ გადადებული იქმნას 57 ათასი ფრანკი რემონტისა, ავეჯეულობისა და წარმოებისათვის;

მოისმინეს: ფინანსთა მინისტრის ახრი, რომ ყოველივე ზემოთ აღნიშნულ ხარჯების დასაფარავად, უკვე გადადებულ 150 ათას ფრანკს უნდა მიემატოს 18 ათასი (თვრამეტი ათასი) ფრანკი.

დაადგინეს: მიღებულ იქმნა რა სახეში, რომ მამულის ყიდვა ყოველგვარ დასამტკიცებელ ხარჯებით არ აღემატება 112 ათას ფრანკს, დადგენილ იქმნას:

გადაიდოს მამულში ჩასახლებულ პირთა განკარგულებაში: ა)ყოველგვარ რემონტისათვის, გაზის გამოსაყვანად და აუზების შესაკეთებლად, სამზარეულოების და ფეხის ადგილების დამატებით მოსაწყობათ და სხვ. – 15 ათასი ფრანკი;

ბ)ავეჯეულობის შესაძენად და გასათბობ საშუალებების მოსაწყობად – 14 ათასი ფრანკი (ამ თანხაში უნდა შევიდეს ღონდონის ღეგაციაში არსებულ ავეჯეულობის ფასი, დაახლოებით რვა ათასი ფრანკი, თუ ეს ავეჯეულობა იქმნა გამოყენებული);

გ)ბოსტნის და ბაღის გასაწმენდათ და საექსპლოატაციოთ – 12 ათასი ფრანკი;

დ)ყოველგვარ დანარჩენ წარმოების მოსაწყობად 30 ათასი ფრანკი: ამნაირად მამულზე სულ უნდა დაიხარჯოს არა უმეტეს ას ოთხმოცდა სამი ათასი (183000) ფრანკისა, რომელთაგან 150 ათასი ფრანკი უკვე იყო გადადებული წინანდელ დადგენილებით; ამასთანავე მამულში მოწყობილი წარმოება აღნიშნულ თანხის მიხედვით უნდა ფარავდეს ყოველგვარ ხარჯს მამულის მოვლით და იქ მოწყობილ წარმოებით გამოწვეულს, ესე იგი: მუშა-მოსამსახურეთა ჯამაგირებს, საჭირო ინვენტარის შექმნას, ბინის მოვლას, სახელმწიფო და კომუნალურ გადასახადებს, დაზღვევას, ბინების მოვლას, გათბობა-განათებას და სხვ.

მოისმინეს: ფინანსთა მინისტრის მოხსენება მამულით სარგებლობის წესების შესახებ.

დაადგინეს: წარმოდგენილი წესები მამულით სარგებლობის

შესახებ მოწონებულ და დამტკიცებულ იქმნას.”

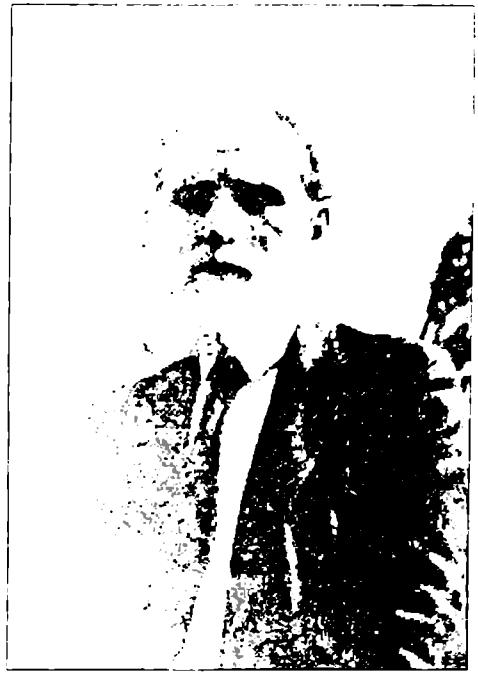
...”ჩქარა ცვლილება მოხდა, როცა ბენია ჩხიკვიშვილი სადღაც ბაქსა და როსტოვს შორის დახვრიტეს (ბ.ჩხიკვიშვილი ჩამოვიდა საფრანგეთიდან საქართველოში და მონაწილეობა მიიღო 1924 წლის ცნობილ ამბოხებაში – გ.შ.), მთავრობა იძულებული გახდა მოენახა რაღაც ახალი სისტემა მამულის მმართველობისა...” (მ.ბერიშვილი, ლევილის ქართული მამული, “ლევილობა”, პარიზი, 1987, გვ.6).

და აი, 1928 წელს შეიქმნა საქართველოს სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიის (სოციალ – დემოკრატთა, ეროვნულ-დემოკრატთა და სოციალისტ-ფედერალისტთა) წარმომადგენლების 7-წევრიანი კომისია, სახელდობრ, საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიას, საფრანგეთში საქართველოს ელჩის აკაკი ჩხენკელის, საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის ნოე რამიშვილის, საქართველოს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილის, ეროვნულ-დემოკრატის, პროფესორ ექვთიმე თაყაიშვილის, საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ვეგენი გეგეჭკორის, საქართველოს სოციალ-ფედერალისტთა პარტიის ლიდერის სამსონ ფირცხალაყას და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კონსტანტინე კანდელაკის შემადგენლობით, რომელთაც 1928 წლის 30 აპრილს, პარიზში დაწერეს ასეთი ერთობლივი ანდერძი (აღნიშნული დედან-ლოკუმენტის პირი გადმოგვცა ბ-ნმა მ. ბერიშვილმა, რომელსაც აქვე ვაქვეყნებთ):

“ოც და ათი აპრილი ათას ცხრაას ოცდარვა წელი, ქალ. პარიზი. ჩვენ ქვემოთ ამისა ხელის მომწერნი: ნოე ჟორდანი, აკაკი ჩხენკელი, ნოე რამიშვილი, ექვთიმე თაყაიშვილი, ვეგენი გეგეჭკორი, სამსონ ფირცხალაყა და კონსტანტინე კანდელაკი – ვაძლევთ ამ ხელწერილს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობას იმაში, რომ:

1. მამული, მდებარე სოფ. ლევილში (Leuille s/orge) საფრანგეთში, სენის და უაზის დეპარტამენტში და ცნობილი სახელწოდებით “Chateau de Leuille” (“ლევილის შატო”), რომელიც შექმნილია საჯარო ვაჭრობაზე 10 თებერვალს, 1927 წ. საზოგადოების “Foyer Georgien”-ის (“ქართული კერის”) მიერ, რომლის წევრნი ვართ ჩვენ, ზემოთ აღნიშნულნი პირნი, ნაყიდი არის საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ფულით და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საკუთრებას შეადგენს; სახელდობრ, მიწა ზომით დაახლოებით

ნოე ჟორდანიას
 აკაკი წახეკელი
 ნოე რამიშვილი
 ექვთიმე თაყაიშვილი
 ვაჟა-ფშაველას
 სამსონ ფირცხალავას
 კონსტანტინე კანდელაკის

ავტორი აქვეყნებს თავი გაანგებულ
 "Foyer გლეხი"-ს ნიშნულს ის იმ
 უნებულებად ავტორს იმის შესახებ ვერ
 ვიცი არა მხოლოდ სიბერე-რად ვიხსენ
 არა ის იმის შესახებ ვადიუბიკაციას
 ვიხსენებ. ა. ყუარყუაძის სპონსორის
 "Foyer გლეხი"-ს ნიშნულს.

1. ბ. ყ. მ. მ. მ. მ.

2. ა. ხ. ხ. ხ. ხ.

3. ვ. ზ. მ. მ. მ.

4. ა. ვ. მ. მ. მ. მ. მ.

5. ა. ყ. ყ. ყ. ყ.

6. ს. ვ. ჯ. ა. მ. მ.

7. ვ. ა. მ. მ. მ.

ხუთი პექტარი, სადგომი სახლი, სამეურნეო შენობები, ავეჯი, ინვენტარი და სხვა ყოველივე, რაც აღნიშნულ მამულში იმყოფება, გარდა იმ საგნებისა, რაც იქ მდგმურთა მიერ საკუთარი ხარჯით არის შექმნილი.

2. ყოველგვარი შემოსავალი აღნიშნული მამულიდან და ყოველგვარი განკარგულება მამულის შესახებ ეკუთვნის საგსებით საქართველოს დემოკრატიულ მთავრობას და ჩვენ ვაღიარებულნი ვართ დავემორჩილოთ ყოველივე მის განკარგულებას მამულის შესახებ (ე.ი. მამულის ან რაიმე იმის ნაწილის ექსპლუატაციის შესახებ, გაქირავების, დაგირავების, გაყიდვის, გადაცემის შესახებ და სხვ.) და სასოგადოების "Foyer Georgien"-ის დადგენილებებში აღნიშნულ მთავრობის დადგენილებების თანახმად ვიმოქმედოთ;

3. არც ჩვენ პირადად და არც ჩვენს მემკვიდრეებს უფლება არა გვაქვს ვისარგებლოთ აღნიშნულ მამულით ან იმის შემოსავალით გარეშე სასოგადოების "Foyer Georgien"-ის დადგენილებისა.

4. ჩვენ მოვალენი ვართ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მოთხოვნებივსამებრ დავდოთ ყოველგვარი ხელშეკრულება გარეშე პირებთან თუ დაწესებულებებთან ამ მამულის შესახებ, დაცვით ამასთანავე "Foyer Georgien"-ის წესდებისა, და დავემორჩილოთ მთავრობის მოთხოვნებებს, როგორც ეს აღნიშნულია სეკით §2-ში, გარნა ყოველგვარი ხარჯი მამულზე გაწეული ჩვენ პირადად არ უნდა გვეკისრებოდეს, არამედ ანაზღაურებული უნდა იქნას თვით მამულის შემოსავლისა ან მთავრობის მიერ.

5. უზრუნველსაყოფად მთავრობის უფლებისა აღნიშნულ მამულის სრულ საკუთრებაზე ჩვენ ვიდღევით სასოგადოების "Foyer Georgien"-ის სახელზე ვექსილს თითოეული ჩვენთაგანი ოცდა ხუთი ათასი ფრ. (Fr.25.000). "Foyer Georgien"-ი ამ ვექსილს საქართველოს დემოკრატიული ერსპუბლიკის მთავრობის მოთხოვნებით საჭიროების დროს გადასცემს მთავრობას ან მის მიერ ნაჩვენებ პირს; ხოლო თუ რომელიმე ჩვენგანი თავს გაანებებს "Foyer Georgien"-ის წევრობას ან იმ შემთხვევაში თუ მამული სხვა პირზე გადავიდა, ამის და მიხედვით სასოგადოებიდან გასული პირი ან ეველა ჩვენ განთავისუფლებულნი ვართ ვექსილიდან და ყოველგვარ მოვალეობიდან მთავრობის და "Foyer Georgien"-ის წინაშე.

1. ნოე ჟორდანი, 2. აკ. ჩხენკელი, 3. ნ. რამიშვილი, 4. ექვთიმე თაყაიშვილი, 5. ევგენი გეგუჭკორი, 6. ს. ფირცხალავა, 7. კ. კანდელაკი".

ამ ხელწერილის დადებიდან თითქმის ოცი წლის შემდეგ ქართულ პოლიტიკურ ემიგრაციაში, ეტყობა, ასრთა სხვადასხვაობა წარმოქმნილა მამულის იურიდიულ მესაკუთრეობაზე, რის გამოც საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ჟორდანიას 1945 წლის 6 მაისს მთავრობის წევრებს – ვეგენი გეგეჭკორს, კონსტანტინე კანდელაკსა და აკაკი ჩხენკელს ღვევილიდან სწერდა (ეს ბარათიც არქივის პარიზულ ნაწილში ვიპოვეთ):

“ 6.05.45.

ლიოვილი

ევ. გეგეჭკორს,

კ.კანდელაკს,

აკ. ჩხენკელს

ჩემი მომართვის საპასუხო წერილი თქვენგან მივიღე, რამაც მე არ დამაკმაყოფილა. თქვენ უარს ამბობთ მამულის ჩაბარებაზე მის ფაქტიურ პატრონის – მთავრობისათვის და იურიდიულ და ფაქტიურ მეპატრონეთ აღიარებთ “კერას”. ამ მოსასრების მთავარი და ერთად ერთი საბუთია “კერას” არსებობა, რომლის უფლება დაცულია კანონით. ე.ი. იურიდიული უფლება ყოფილა საფუძველი ფაქტიური პატრონობის. საიდან მიიღეთ ეს ახალი ამბავი – არ ვიცი. არასოდეს ასეთი შეხედულობა მამულზე ჩვენს შორის არ ყოფილა, არც მაშინ როცა მისი იურიდიული პატრონი ორი კერძო პირი იყვენ. თქვენი წერილიდან სჩანს, რომ “სასოგადოების” საკუთრების უფლება გაცილებით უფრო მაგრათ არის დაცული, ვინემ კერძო პირის. ნამდვილათ კი საკვებით წინააღმდეგი მდგომარეობაა. კერძო საკუთრება უფრო დაცულია კანონით, ვინემ “სასოგადოებათ”, ის უყადლოა, მუდმივია, ხოლო “სასოგადოების” ქონება ვადიანია; მაგ. “კერას” დარჩა კიდევ ათი წელიწადი, ოცი უკვე გავიდა. ფორმალურ მესაკუთრეს ჩვენი მამულისა შეეძლო ერთ თვეში ჩვენი გამოდევნა მამულიდან, ხოლო ახლანდელ კერძო პირს ჩვენი გამოდევნა არ შეუძლია.

ამ ნაირათ, თქვენი საბუთი არის მხოლოდ ფორმალური, მოკლებული ფაქტიურ შინაარსს. ფორმის დაცვა ყოველთვის შეუძლია ჟერანს, მთავრობის გადაწყვეტილება გაატარეს კერძო პირის წინაშეც. მე არ ვარ სრულიად ასეთის შინაურული კომბინაციის წინააღმდეგი. და თუ მაინც ძველ წესს არ მოშორდებით, ეს ნიშნავს ჩემს გამორიცხვას “კერიდან”, ვინაიდან იმ სხდომას, სადაც მოწოდებული იქნება სკანდალის ავტორი, მე არ დავესწრები. ეს ნიშნავს აგრეთვე

მამულის “კერის” წვერთა საკუთრებათ აღიარებას, რაიცა კარებს უხსნის თეთვეულს მოიხმაროს თავისი წილი, როგორც მოეპრიანება. ნ. ჟორდანია”.

მას შემდეგ 30 წელი გავიდა და ამ ხნის განმავლობაში ლევილის მყუდრო საეანეში მრავალმა ქართველმა ლტოლვილმა პპოვა თავშესაფარი. შატოს გარდა, ქართველთა ამ ექსპექტარიან მამულში დგას სხვა კოპწია ნაგებობანი, რომელთა ერთ ნაწილში ქართული სტამბა და წიგნთსაცავია, დანარჩენი კი საცხოვრებლად არის გამოყენებული, ხოლო ძველი შენობების ნაწილი უსახსრობის გამო მიტოვებულია და აღდგენას საჭიროებს.

ყოველივე ამის გამო 1976 წლის 15 ივნისს კვლავ შეკრებილა ლევილის ქართული მამულის შემდგომი ბედის გამოსარკვევად აქაური სასოგადოების წამყვანი წარმომადგენლები, რომელთა სხდომის ოქმში ვკითხულობთ:

“1976 წლის 15 ივნისს შედგა სოფელ ლევილის ქართული მამულის “სოსიეტესა” და ასოციაციის ადმინისტრაციის შეერთებული სხდომა, რომელზედაც დაესწრნენ საქართველო ეროვნული მთავრობის წევრი ბატონი ნოე ცინცაძე, ასოციაციის ადმინისტრაციის თავმჯდომარე ქალბატონი ნამეტია გოგუაძისა, “ქართული კერის” წევრები: ქალბატონი ნუცა რამიშვილი, ბატონები ნიკო ურუშაძე, ლევან ფაღაქია, ირაკლი ჯაფარიძე და ასოციაციის ადმინისტრაციის წევრები: ბატონები გიორგი ნოსაძე, ვიქტორ ხომერიკი და მამია ბერიშვილი.

სხდომის დღის წესრიგი:

ქართული მამულის საბოლოო იურიდიული უფლების დადგენა.

“კერის” გამგე ბატონი პავლე სარჯველაძე აცხადებს, რომ “სოსიეტეს” წევრი ქალბატონი მათიკო სტურუა ვერ ესწრება კრებას, მაგრამ ის წინასწარ თანხმობას აცხადებს ყველა დადგენილებაზე, რაც იქნება მიღებული სხდომის მიერ.

ამის შემდეგ ბატონი პ.სარჯველაძე ახსენებს სხდომას საქართველოს ეროვნული მთავრობის პრეზიდენტის მიერ დატოვებულ საბუთებს, რომელიც ადასტურებს, რომ მამული შექმნილია საქართველოს რესპუბლიკის ფულით და ის წარმოადგენს საქართველოს ქონებას. ამ დოკუმენტს ხელს აწერენ ნოე ჟორდანია, ნოე რამიშვილი, კონსტანტინე კანდელაკი, ევგენი გეგეჭკორი, აკაკი ჩხენკელი, ექვთიმე თაყაიშვილი და სამსონ ფირცხალავა.

ნამეტია ბერძენიშვილი

ამ დოკუმენტის კიდევ ერთხელ გაცნობის შემდეგ კრება ერთხმად ადგენს:

1. მიღებული იქნეს ყოველგვარი ზომები, რათა შემოხსენებულ პირთა ანდერძი შესრულებულ იქნას;

2. ამისთვის გამოინახოს ისეთი იურიდიული ფორმა, რომელიც უზრუნველყოფს მამულზედ ქართველი ერის უფლებას.

საქართველოს ეროვნული მთავრობის წევრი: ნ.ოე ცინცაძე
“კერის” ასოციაციის თავმჯდომარე: ნამეტია გოგუაძისა

“ქართული კერის” სოსიეტეს წევრები: ნიკო ურუშაძე, ირაკლი ჯაფარიძე, ლევან ფაღავა, ნუცა რამიშვილი

“ქართული კერის” ასოციაციის გამგეობის წევრები: ვიქტორ ხომერიკი, გიორგი ნოსაძე, მამია ბერიშვილი

“ქართული კერის” გამგე: პაულე სარჯველაძე”.

* * *

...სწორედ აქ მელოდებოდა ლევილის ქართული მამულის ასოციაციის თავმჯდომარე ბ-ნი მამია ბერიშვილი.

იმ ჩასვლაზე თითქმის ორი თვე დაკვაყი ლევილში... ბატონ მამიასა და მის მეუღლე ქრისტინთან, აგრეთვე ვაჟთან-ტიერთან ჩვენი მეგობრობა მაშინ კიდევ უფრო განმტკიცდა. მათთან ერთად ყოველდღიურ მზრუნველობას არ მაკლებდნენ შალვა თაყაიშვილი (რომელმაც, სხვათა შორის, თავისი მამისეული ბინა დამიტმო), ნუცა თაყაიშვილი და ორესტ გორდელაძე, ლიდა და გიორგი ნოსაძეები, ეთერ და გიორგი წერეთლები, ჯაბა და ყაკლინ ხაბულიანები, პაულე ვაშაძე, სიმონ კეკელიძე, ნიკო ურუშაძე, რუბენ გვეტაძე, იქვე მეზობელ დაბა ლინაში მცხოვრები მიხეილ ქავთარაძე... ის კი არა, მიუნხენიდან ლევილში საგანგებოდ ჩამომაკითხეს კარლო ინასარიძემ და ეთერ საღირაშვილმა თავის ამერიკელ მეუღლესთან პროფესორ რთი დე ლონთან ერთად, რომლებმაც საყურადღებო პირადი და საოჯახო არქივები ჩამომიტანეს... პარიზში დროდადრო ჩასვლისას და იქაურ წმ. ნინოს სახელობის ქართულ ეკლესიაში წირვა-ლოცვისას ან ცალკეულ ოჯახებში სტუმრობისას თუ ძმები ანთაძეების ქართულ რესტორანში შეხვედრებისას გავიცანი ქართული ემიგრაციის თვალსაჩინო წარმომადგენლები - სოფიო და თეო კელიები, ირენ ბაგრატიონი, თამარ ალშიბაია-პატარიძისა, თინა, გულიკო და ოთარ პატარიძეები, დები მდივნები, რესო და ლია ვოდე-გოგიტიძეები, ლევან ფაღავა, ნათელა ყორღანი, ნუცა

სტუმრად მისეულ ქეთარაძესთან და მის ქალიშვილთან. სოკელი ღინა (დევიდთან ახლოს)

სტუმრად ფელექს ვარლამიშვილის მეუღლესთან — ზინე ბინდურობან მხატვრის სახელობაში მარცხნივ — ნიკო მამულაიშვილი. პარიზი

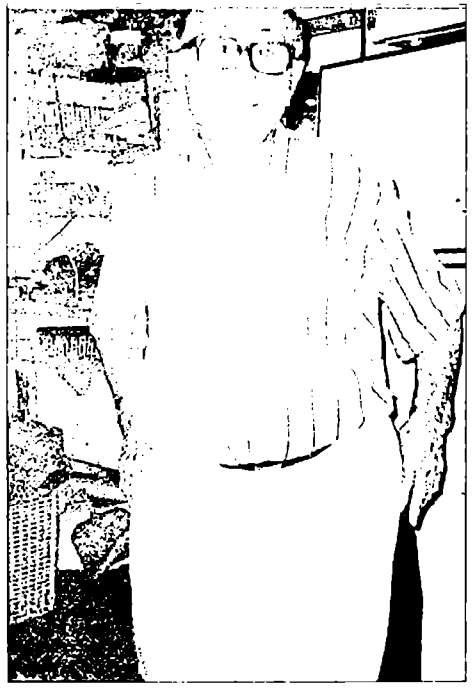

დედა-მეილი თამარ და ოთარ პატარაძეები კარსხი

სტუმრად ნიკო ბურის ქალიშვილთან ირუნ ბაგრატიონთან. კარსხა

ქართული რესტორანი „ოქროს ვერძი“. პარიზი
„ოქროს ვერძის“ მკვლევარნი თაიბარხან ანთაძე
ქართული ეზივრანტები „ოქროს ვერძში“

თინა ჰატარაძე-ინასარაძისა და
კარლო ინასარაძე. პარიზი

მარი-ქრისტინა თაფაშვილისა და
ნუცა რაშიშვილი. პარიზი

სტუმრად „ქართული სახლის“ მკვლევარნი
რასაზ პაპუაშვილითან პარიზი

მარჯვნიდან: როდამ ცომაია, ეთერ საღირაშვილი და პროფესორი დე ლონი

მარია მერიკო

გულიკო პატარიძე

რამიშვილი, ნინო სალია, მია დადიანი, ვიქტორ ხომერიკი, პროფესორი გიორგი შარაშიძე, ნიკო ჭავჭავაძე, რამა'ს პაპუაშვილი, 'სურაბიშვილების ბრწყინვალე ოჯახის წარმომადგენლები, ფრანგული თეატრისა და კინოს ვარსკვლავი მარია მერიკო-ალიხანაშვილი, ნიკი მამულაშვილი, ფელიქს ვარლამიშვილის მეუღლე - ზირე ბინდერი...

ლევების ბიბლიოთეკასა და არქივში ვნახე უნიკალური ქართული ემიგრანტული გამოცემები და ეურნალ-გაზეთები, რომელთა უმრავლესობანი ბ-ნ მამია ბერიშვილისა და ბ-ნ კარლო ინასარიძის თავა'სიანი ნებართვით სამშობლოში წამოვიღე... ამას გარდა, ბ-ნ მამიასა და ბ-ნ კარლოსთან ერთად შევუდგეით ლევების ქართული მამულის საქართველოსათვის გადმოცემის როული საკითხების მოგვარებას...

* * *

მესამედ ლევის 1991 წლის ზაფხულში ვეწვიე!

1989 წლის ოქტომბრიდან თითქოს არც ისე დიდი დრო იყო გასული, მაგრამ მას შემდეგ აქ მაინც ბევრი რამ დამხვდა შეცვლილი:

პირველი, რაც გალაენის კარიბჭეში შესვლისას უმაღ თვალში მეცა ის იყო, რომ მამულის შუაგულ ეზოში ადრე მწკრივად მდგარი საუკუნოვანი ექვსი უსარმაზარი ცაცხვის ხე ახლახან გრიგალს მოეგლიჯა და ეზო გულსაკლავად მოეტიტვლებინა. მაგრამ ყველა'სე დიდი დანაკლისი მაინც ის გახლდათ, რომ ამ ორი წლის მანძილ'სე ლევილში ზედისუფდ დაეკარგეთ შესანიშნავი ქართველი პატრიოტები: ადარაა მშვენიერი ქალბატონი ლიდა შარაშიძე-ნო'საძისა, ამიერიდან აქ მოსულს ვეღარ შემოგანათებს მისი უბერებელი ზღვისფერი თვალები! ან სადღაა მისი უკეთილშობილესი და უტკბილესი მეუღლე ბატონი გიორგი ნო'საძე - უმცროსი ძმა ნეენი დაუვიწყარი ვიქტორ ნო'საძისა... ლევების ეზოში ვეღარ ვხედავთ მუდამ თავისი განუყრელი ხელჯოხითა და თეთრი ფინიათი მოსეირნე პავლე ვაშაძეს - 1924 წლის სახალხო ამბოხების მონაწილეს, ნეენი საყვარელი სახალხო მსახიობის მიხეილ ვაშაძის ძმას... ვერც დარბაისელ და სორბა კოლია სარალიძეს მოკრავთ ახლა აქ თვალს, ხოლო ოცდაათხი წლის ამბოხების კიდევ ერთი მონაწილე ჯაბა ხაბუღიანი ხომ აქაურობის ნამდვილი მშვენიკბა იყო: ქართული რაინდობა და ევროპული ჯენტლმენობა

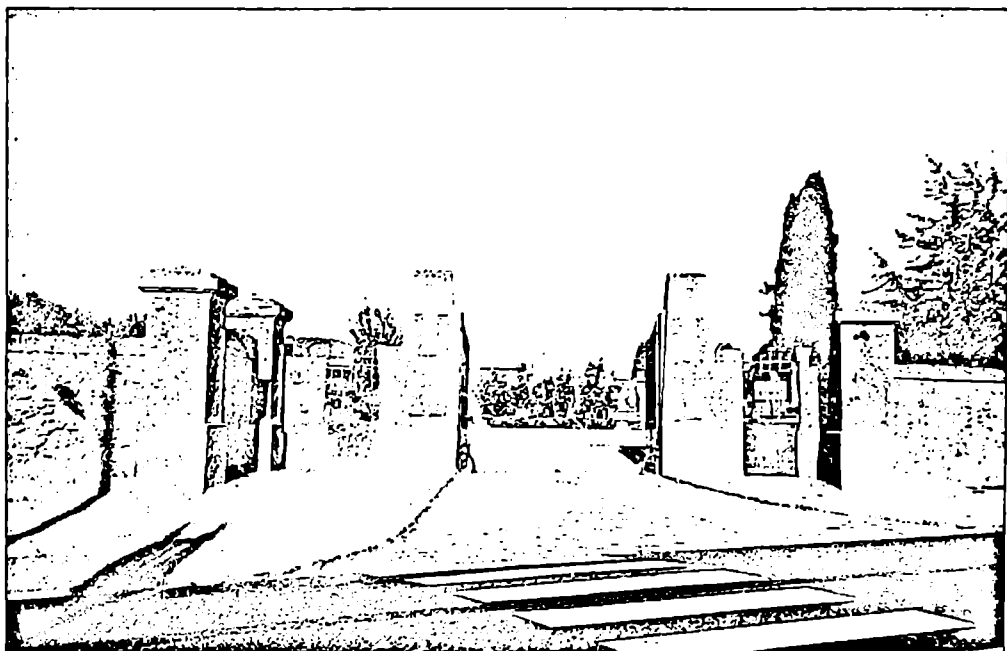

ლევილის ცაცხები (გ. შარაძის ფოტო)

საოცრად ბუნებრივად იყო შერწყმული ამ ხანდაზმულ მამაკაცში! მუქი პიჯაკის, თხელძირიანი შავი ფეხსაცმლებისა და შინდისფერყელსახვევიანი თეთრი გახამებული პერანგის გარეშე ესოში გამოსული მე იგი არ მინახავს... გეგონებოდათ, საცაა ეტლი ჩამოდგება და მეცხრამეტე საუკუნიდან გადმოსულ ამ მომხიბვლელ ჯენტლმენს სადღაც მეჯლისზე გააქანებსო!

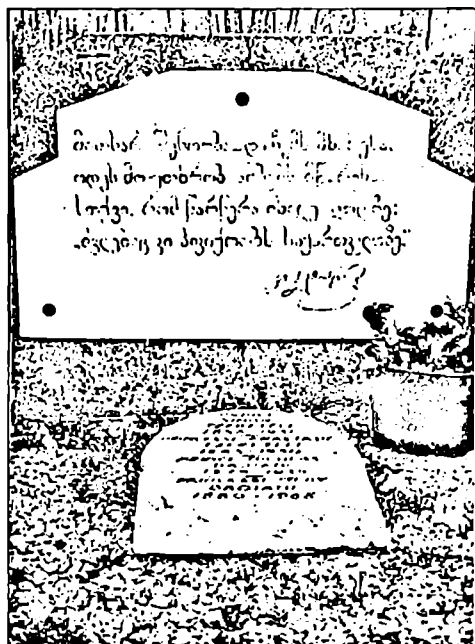
...ისე შეუმჩნეველად გაიარა იმ ოცდაათმა დღემ (30 ივნისიდან 29 ივლისამდე), რომ ბევრი რამის გაკეთება, ასე მგონია, მაინც ვერ მოვასწარი: არ იქნა და, კვლავ ვერ ჩავედი სოშოში ქართველ ემიგრანტთა იქაური უკანასკნელი მოპიკანების სანახავად და ერთ დროს ძლიერი სოშოს ქართული კოლონიის არქივის გასაცნობად. სოშო კი არა, აგერ უკვე მესამედ ვარ ლევილში და ვფიქრობ, ხეირიანად თვით ლევილის არქივისა და წიგნების ნახვაც ვერ მოვასწარი...

...მთავარ სასრუნავად ჩემთვის კვლავ ლევილის ქართული

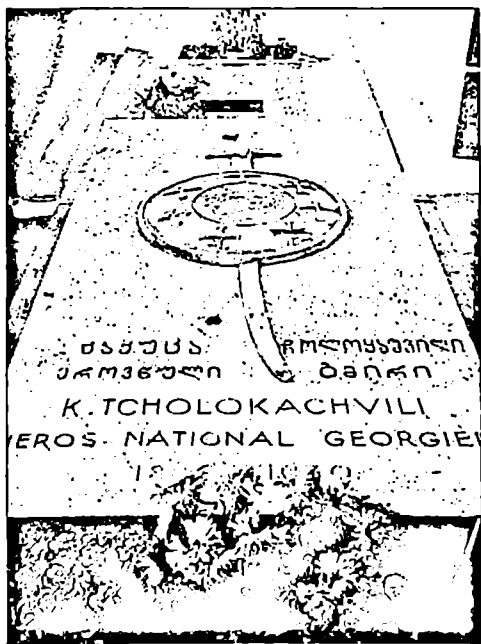

ლველის სასულაოს შესასვლელი (გ. შარაძის ფოტოები)

კოკი დადიანის საფლავი ლველში

ქაქუცა წილობაშვილის საფლავი ლველში

მამულის ბედი რჩებოდა. პირველ რიგში, საჭირო იყო შემოთმობიანი ანდერძის ახალი ვადით გაგრძელება, რისთვისაც მამულის გამგეობას აკლდა ანდერძის სამი ხელმომწერის, აწ განსვენებულ კონსტანტინე კანდელაკის, ექვთიმე თაყაიშვილისა და სამსონ ფირცხალავას მემკვიდრეთა თანხმობა. საქმეს ისიც ართულებდა, რომ როგორც ვიცით, კ. კანდელაკს, ე. თაყაიშვილსა და ს. ფირცხალავას პირდაპირი შთამომავლობა არ დარჩენიათ. ამიტომ ლევილის ქართული მამულის გამგეობის თავმჯდომარემ ბ-ნმა მამია ბერიშვილმა მთხოვა, როგორმე საქართველოში მეპოვა მათი უახლოესი მემკვიდრენი ძმისშვილების სახით. საბედნიეროდ, მე მათ ვიცნობდი. კონსტანტინე კანდელაკის უმცროსი ძმის, ცნობილი ტროპიკოლოგის სიმონის ასული გახლავთ დოცენტი ნატალია კანდელაკი (პროფესორ ლევან ავალიანის მეუღლე), ექვთიმე თაყაიშვილის პირდაპირი შთამომავალია ძმის მხრიდან ნუნუ თაყაიშვილი, ხოლო სამსონ ფირცხალავას ძმისწულია ქართული წიგნის ამაგდარი დარეჯან ბენიამინის ასული ფირცხალავა (მწერალია რურუას მეუღლე). როცა მათ გაიგეს ლევილის მამულის გასაჭირი, უყოყმანოდ თბილისის სანოტარო კანტორაში გააფორმეს თანხმობა ანდერძის გაგრძელების თაობაზე და გამატანეს ბ-ნ მამია ბერიშვილისათვის გადასაცემად, რათა ამ უკანასკნელს წარედგინა ის ფრანგი ნოტარიუსისათვის, რაც შევასრულე კიდევ. მართლაც ამ იურიდიულმა დოკუმენტებმა გაჭრეს და ბ-ნ მამია ბერიშვილს დიდი სამსახური გაუწიეს ლევილის მამულის ქართველთათვის დასანარჩუნებლად (აქვე ვსარგებლობ შემთხვევით დიდი მადლობა გადავუხადო ქალბატონებს ნ. კანდელაკს, ნ. თაყაიშვილსა და დ. ფირცხალავას ამ პატრიოტული ნაბიჯისა და თანადგომისათვის).

ლევილის ქართული მამულის მომავალზე დიდი როლი უნდა ეთამაშა საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის ბ-ნ სვიად გამსახურდიას წერილს საფრანგეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტის ფრანსუა მიტერანისადმი, რომელიც თან მიმქონდა (იგი გამოქვეყნდა გაზეთ “საქართველოს რესპუბლიკაშიც” – 29.VI.1991). აი, ის წერილიც, რომელიც ადრესატს ჩაბარდა:

“საფრანგეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტს ბატონ ფრანსუა მიტერანს.

ბატონო პრეზიდენტო!

1921 წელს, მას შემდეგ, რაც საქართველო ოკუპირებული იქნა საბჭოთა რუსეთის მიერ, ქართულმა

Pouvoir

Je, soussignée, Madame Natalia KANDELAKI-la dernière et seule descendante de Monsieur Constantin KANDELAKI demande a Monsieur Maria BERICHVILI-mon homme de confiance de commencer les pourparlers avec les autorités géorgiennes sur la transmission du Chateau de Leuille Sur Orge a l'Etat géorgien-son vrai propriétaire. D'après moi les conditions favorables pour cela existent déjà.

Fait a Tbilissi
Le 21 novembre 1996

Signature: *N. Kandelaki*

10 декабря 1996 г. *Н.И. Черныш*
государственный нотариус *г. Тбилиси*
уларственный нотариальный пункт г. Тбилиси
от подписи г-ж. *Наталья Канделаки*
при присутствии *г-ж. Мария Беричвили*
Зарегистрировано в реестре № *10-11/96*
Выдана нотариальная надпись № *409/96*
гос. нотариат

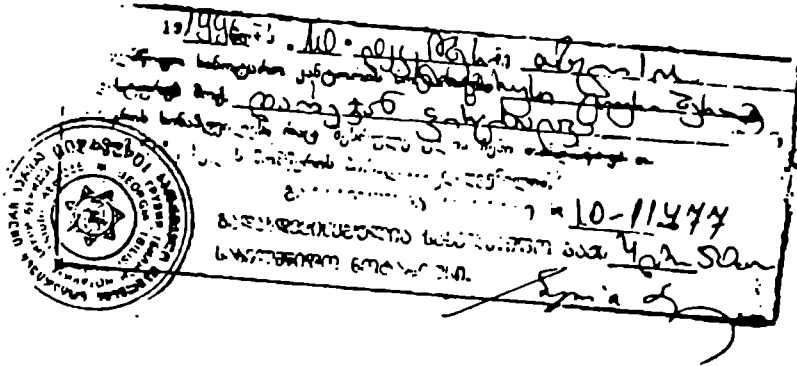

ხელწერილი

მე. ქვემოთ ხელისმომწერი დარეჯან ფირცხალავა - სამსონ ფირცხალავას ერთადერთი პირდაპირი შემკვიდრე, ვთხოვ ჩემი ნდობით აღჭურვილ პირს - ბატონ ტიერი ბერიშვილს, საქართველოს ხელისუფლებასთან მოლაპარაკების დაწყებას ლევილ სიურ ორეის მამულის ნამდვილი მფლობელისათვის - საქართველოს ხელისუფლებისათვის დაბრუნების შესახებ. ჩემის აზრით, ამისათვის სასურველი პირობები უკვე არსებობს.

შედგენილია თბილისში
1996 წლის 21 ნოემბერს

ხელმოწერა: დარეჯან ფირცხალავა

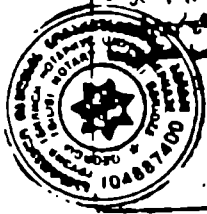
ხელწერილი

მე, ქვემოთ ხელისმომწერი ნუნუ სიმონის ასული თაყაიშვილი - ექვთიმე თაყაიშვილის ერთადერთი პირდაპირი მემკვიდრე, ვთხოვ ჩემი ნდობით აღჭურვილ პირს - ბატონ მამია ბერიშვილს, საქართველოს ხელისუფლებასთან მოლაპარაკების დაწყებას ლევილ სიურ ორეის მამულის ნამდვილი მფლობელისათვის - საქართველოს ხელისუფლებისათვის დაბრუნების შესახებ. ჩემის აზრით, ამისათვის სასურველი პირობები უკვე არსებობს.

შედგენილია თბილისში
1996 წლის 21 ნოემბერს

ხელმოწერა: ნ. თაყაიშვილი

1996 წ. 10 ნოემბერი, თბილისი
ნუნუ სიმონის ასული თაყაიშვილი
10-11491
4 ნოემბერი

საქართველოს პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია

მთავრობამ თავშესაფარად საფრანგეთი აირჩია, რომელმაც თავის მხრივ მას ფართოდ გაუღო გული და კარი.

1922 წელს საქართველოს მთავრობამ შეიძინა პატარა მამული ლევილში (სენისა და უაზის დეპარტამენტი) პარიზთან ახლოს, სადაც აგრეთვე მდებარეობს ქართული სასაფლაო, ლევილის მუნიციპალური სასაფლაოს გვერდით, და იქ, ამჟამად განისვენებენ ქართველთა ნეშტები.

დღეს, როდესაც საქართველო იბრძვის თავისუფლებისათვის და არჩეული ვარ პრეზიდენტად, მე გთხოვთ, ბატონო პრეზიდენტო, გამოიჩინოთ კეთილმოსურნეობა და დაიცვათ მამულის ტერიტორიული მთლიანობა და ხელშეუხებლობა, როგორც ქართველთა ისტორიული ნაცვაყუდელისა საფრანგეთში. იგი მომავალში ჩვენი ერების დაახლოების კერა უნდა გახდეს.

მივესალმები საფრანგეთს და მის მარადუამ სტუმართმოყვარე მიწა-წყალს. გამოვთქვამ იმედს, რომ ის კვლავ დაუჭერს

მხარს წყენი ორი ხალხის მეგობრობასა და კავშირს.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი
"ზვიად გამსახურდია
1991 წლის 26 ივნისი."

აქვე შევნიშნავ, რომ ამ წერილის გადაცემისას ელისეს სასახლეში მახლდა წყენი პარიზელი თანამემამულე, დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის პირველი თავმჯდომარის და შემდეგ შინაგან საქმეთა მინისტრის ნოე რამიშვილის ქალიშვილი ნუცა რამიშვილი.

გარდა ლევილის მამულის საქმისა, წყენ გავაგრძელეთ 1989 წლის შემოდგომაზე ლევილში დაწეებული მოლაპარაკება არქივის სამთავრობო კომისიის ორ წევრთან – ბატონებთან მამია ბერიშვილთან და კარლო ინასარიძესთან, რომელიც კვლავ საგანგებოდ ჩამოვიდა მიუნხენიდან. ხანგრძლივი საუბრების შემდეგ 1991 წლის 11 ივლისს მივაღწიეთ მათთან ასეთი შეთანხმების პროექტს:

"1991 წლის 11 ივლისს, ლევილში, შედგა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის საარქივო კომისიის საინიციატივო ჯგუფის სხდომა, რომელსაც დაესწრნენ კომისიის წევრები – მამია ბერიშვილი და კარლო ინასარიძე. საკონსულტაციოდ სხდომას დაესწრო პროფესორი გურამ შარაძე.

სხდომამ განიხილა ეროვნული მთავრობის არქივის აწმყოსა და მომავალი ბედის საკითხები.

არქივი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

1. პარვარდის უნივერსიტეტში შენახული არქივი (მთავარი ნაწილი);

2. ლევილის არქივი (მცირე ნაწილი);

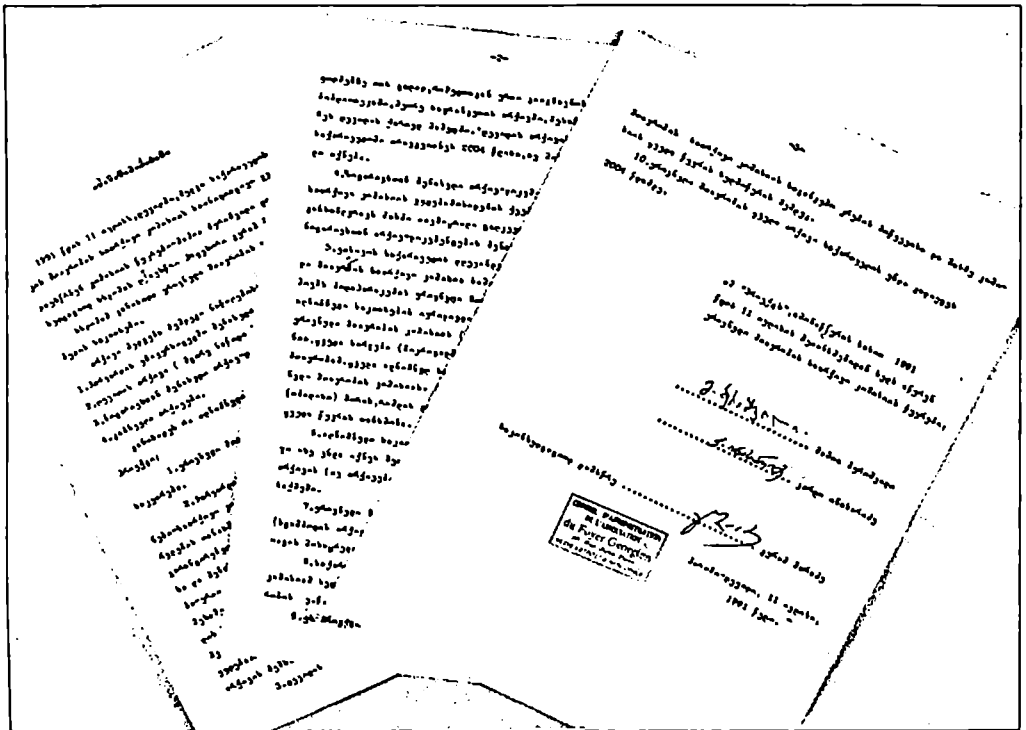
3. ნოტარიუსთან შენახული არქივ-დოკუმენტები;

4. გაბნეული არქივები.

განიხილეს რა აღნიშნული საკითხები, მიიღეს შემდეგი გადაწყვეტილების პროექტი:

1. ეროვნული მთავრობის არქივის ყველა ნაწილი არის საქართველოს საკუთრება.

2. პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში შენახული არქივის დედნები – საარქივო კომისიასა და პარვარდის ბიბლიოთეკას შორის დადებული ხელშეკრულების თანახმად – საქართველოს გადაეცეს რაც შეიძლება მოკლე ხანში, თუ გარანტირებული იქნება შესაბამისი პირობები არქივის საქართველოში გადატანისა და შენახვისათვის. სადღეისოდ,

მამია ბერიშვილის, კარლო ინასარიძისა და გურამ შარაძის ხელშეკრულების პროექტი. პარიზი-ლეველი, 1991 წლის 11 ივლისი

“პარვარდის არქივის” მიკროფილმები ინახება – ერთი პირი პარიზში, მეორე პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში და მესამე – საქართველოს ცენტრალურ საისტორიო არქივში. ამრიგად, პარვარდული ნაწილის სამეთვალყურეოდ გამოყოფილმა კომისიამ შეასრულა თავისი მისია და ამის შემდეგ პარვარდში დაცული არქივის დედნების საქართველოსათვის გადაცემის უფლებამოსილება შედის დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის კომპეტენციაში.

3. ლევილის არქივი (მცირე ნაწილი) უნდა იქნას გადაღებული მიკროფილმებზე ოთხ ცალად, რომელთაგან ერთი გაიგზავნოს პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში, მეორე საფრანგეთის არქივში, მესამე – საქართველოში, მეოთხე კი დარჩეს ლევილის ქართულ მამულში. “ლევილის არქივის” ორიგინალები გადატანილ იქნას საქართველოში არაუგვიანეს 2004 წლისა, თუ მისი უშიშროების საკითხი მოგვარებული იქნება.

4. "ნოტარიუსთან შენახული არქივ-დოკუმენტები" რჩება ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისიის უფლებამოსილების ქვეშ. მისი გადაცემა-გამოქვეყნების ვადას განსაზღვრავს მასში თავმოყრილი ცალკეული დოკუმენტების იურიდიული სტატუსი. ნოტარიუსთან არქივ-დოკუმენტების შენახვის ხარჯები დაფარულია 2005 წლამდე.

5. ეთხოვოს საქართველოს დღევანდელ მთავრობას – თავის მხრივ შექმნას ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისია სამი-ოთხი კაცის შემადგენლობით, რომელიც აწარმოებს მოლაპარაკებას ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისიასთან (ლეველი) აღნიშნული საკითხების იურიდიული და ფაქტიური მოგვარების მიზნით. რადგან ეროვნული მთავრობის კომისიას (ლეველი) არავითარი ფულადი სახსრები არ გააჩნია, ყველა ხარჯები (მიკროფილმირება და სხვა) უნდა გაიღოს საქართველოს მთავრობამ. ყველა აღნიშნულ საკითხებზე მოლაპარაკება უნდა სწარმოებდეს ეროვნული მთავრობის კომისიასა (ლეველი) და საქართველოს მთავრობის კომისიას (თბილისი) შორის, რომლის დროს საჭიროდ მიგვაჩნია ეროვნული მთავრობის (ლეველი) ყველა წევრის თანხმობა.

6. აღნიშნული საკითხების მოგვარების ყველა იურიდიული და ფაქტიური ნაბიჯი ისე უნდა იქნეს შეთანხმებული, რომ ალგვილ იქნას ყოველგვარი საშიშროება არქივის (თუ არქივების) შენახვის, გადატანის თუ მიკროფილმების გადაღების საქმეში.

7. ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისიამ იზრუნოს "გაბნეული არქივების" (სტამბოლის არქივი, სოსიპატრე ასათიანის არქივი, ვასო წულაძის და სხვა) თავის მოსაყრელად, რომ ეს არქივები გადაცემულ იქნას საქართველოსათვის.

8. საქართველოს დღევანდელი მთავრობის მიერ გამოყოფილმა საარქივო კომისიამ ხელი უნდა მოაწეროს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ე.წ. "ოთხმეტ მუხლს" – ეროვნული მთავრობის არქივის შესახებ.

9. ეს "პროექტი" ძალაში შევა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის საარქივო კომისიის საგანგებო კრების მოწვევისა და მასზე კომისიის ყველა წევრის ხელმოწერის შემდეგ.

10. ეროვნული მთავრობის ყველა არქივი საქართველოს უნდა გადაეცეს 2004 წლამდე.

ამ "პროექტს", ამონაწერის სახით 1991 წლის 11 ივლისს ხელს აწერენ ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისიის

ბატონ ედუარდ შვეარდნაძეს
პარლამენტის თავმჯდომარეს - სახელმწიფო მეთაურს

დიდიად პატივცემულო ბატონო ედუარდ !

რამოდენიმე წელიწადია რაც საფრანგეთში დიდი უფლებები გადაეცა ქალაქის გამგეობებს. ამიტომაც საშიშროება არსებობს მანამ სანამ ლევილის ქართული მამული არ დაუბრუნდება საქართველოს.

ლევილის ქალაქის გამგეობას გეგმაში აქვს ქართული მამულის პარკი გამოიყენოს სხვადასხვა გასართობებისა და სპორტიული მიზნებისთვის.

ჩვენ კავშირი გვაქვს ამ რაიონის გარემოს კეთილმოწყობის მთავარ ინსპექტორთან. ის მონღოებურია მხარი დააკვიროს გარემოს დაცვის სამინისტროში, რომ « შატო » პარკი ხელშეწყობდეს იმის ლევილის ქალაქის მართველობის მიერ ».

მისი რჩევით ლევილის პარკის ხელახლებობას (protection) გააძლიერებს თუ გვეუბნება საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერა .

თუ თქვენთვის მისაღები იქნება ამ ეროვნული საქმის მხარდაჭერა, ძალიან ძალღობელი უქნებით თუ თქვენ გამოგზავნით მოკლე მიმართვას ფრანგულ ენაზე შემდეგ მისამართზე :

MONSIEUR LE MINISTRE DE L'ENVIRONNEMENT ,
10 Avenue Carnot , 94234 CACHAN Cedex , France

ვიცით რომ იმ დროს როცა საქართველოს ყოფნა არ ყოფნის საკითხი თქვენზედ არის პირადად დამოკიდებული და თქვენთვის ყოველი წუთი ძვირფასი და საჭიროა . მაგრამ თუ თქვენ დაგვეხმარებით ამ ჩვენს წინაშე წამოჭრილ საჭირო საქმის გადაჭრაში, და ამისთვის იმოყნით რამოდენიმე წუთს, დავრჩებით თქვენს წინაშე საშუალოდ დავალებული .

აკაკი რამიშვილისა და მამია ბერიშვილის წერილი საქართველოს სახელმწიფო მეთაურის ედუარდ შვეარდნაძისადმი. პარიზი-ლუვილი, 1993 წლის 27 სექტემბერი (1 გვერდი)

კომისიის მუშაობის პერიოდში, ხელისუფლების მეთაურმა ე.შევარდნაძემ 1993 წლის 31 მაისს მიიღო პარიზიდან იმავე წლის 5 მარტს გამოგზავნილი ფრიად საყურადღებო და სასიამოვნო ბარათი:

“ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს

პარლამენტის თავმჯდომარე-სახელმწიფოს მეთაურს.

პატივცემულო ბატონო ედუარდ!

თქვენი დიდებული ინიციატივა მიგვაჩნია დროულად და ღრმად ნასიამოვნები დავერწით. უპირატესობას ვანიჭებთ შემდეგ საკითხებს:

1. ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში და საფრანგეთის პროვინციებში განისვენებენ ქართველები. სასურველი იქნება, მათი ოჯახის წევრების თანხმობით, ისინი გადმოსვენებული იყვნენ ლევილის ძმათა სასაფლაოზე, აგრეთვე, საჭიროა რესტავრაცია დასიანებული საფლაკების.

2. სასურველია ლევილის მამულის პირვანდელი სახის შენარჩუნება. ამის იურიდიულ და ფიზიკურ შესანარჩუნებლად ჩვენ თავიდანვე ვიბრძვით. მიუხედავად ამისა, საჭიროა შატოს და დამხმარე შენობების ძირითადი განახლება.

3. კათოლიკოს-პატრიარქის უწმინდესისა და უნეტარესი ილია II-ის მიერ უკვე მოწონებულია ლევილის მამულში არსებული შენობა გადაკეთებულ იქნეს სალოცავად.

4. ყოფილი მთავრობის ანდერძის მიხედვით, რომელიც ჩვენთვის სავალდებულოა, არქივი, ისევე როგორც ლევილის მამული, წარმოადგენს საქართველოს სრულ საკუთრებას.

არქივი მიბარებულია ჰარვარდის უნივერსიტეტში. მის ხელშეკრულებას ვადა გაუდის 2004 წელს. მანამდის მისი საქართველოში დაბრუნების იურიდიული და პრაქტიკული საკითხები უნდა იქნეს გაფორმებული.

დარჩენილი ნაწილი არქივის ინახება კომისიის განკარგულებაში და ისიც წარმოადგენს საქართველოს სრულ საკუთრებას. მისი ბედის შესახებ შესაძლებელია ახლავე დაეიწყოთ მოლაპარაკება. ეს არქივის ნაწილი საჭიროებს პრესერვაციას, გადარჩევას, კლასიფიკაციას და მიკროფილმების გადაღებას.

ამის კეთილსინდისიერად დაგვირგვინებისათვის საჭიროა გულწრფელი თანამშრომლობა.

გთხოვთ, ბატონო ედუარდ, მიიღოთ ჩვენი უღრმესი მადლობა და პატივისცემა.

აკაკი რამიშვილი
ლეველის ქართული მამულის
“სოსიეტეს” გამგე

მამია ბერიშვილი
მთავრობის არქივის შემნახველი
კომისიის თავმჯდომარე

5.03.1993 წ.”

პასუხმაც არ დააყოვნა:

“ლეველის ქართული მამულის “სოსიეტეს” გამგეს
ბატონ აკაკი რამიშვილს
მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის თავმჯდომარეს
ბატონ მამია ბერიშვილს

პატივცემულო ბატონებო!

ჩემთვის ფრიად სასიამოვნო იყო თქვენი ამა წლის 5 მარტის
წერილის გაცნობა, რომლითაც მთავრობის არქივისა
და ლეველის მამულის, აგრეთვე ქართული ემიგრაციის სხვა
საჭირობო საკითხების დროულად და კონსტრუქციულად
გადაწყვეტის საქმიან წინადადებებს.

ამასთან დაკავშირებით, საქართველოს პარლამენტთან ერთად
გადავწყვიტეთ იენისის ბოლო დეკადაში საფრანგეთს გამოვგზავნოთ
სამთავრობო დელეგაცია იუსტიციის მინისტრის ბატონ კონსტანტინე
კემულარიას ხელმძღვანელობით, რათა ადგილზე უშუალო
მოლაპარაკება აწარმოოს თქვენს წერილში დასმული საკითხების
მოსაგვარებლად.

სამთავრობო დელეგაციის ჩამოსვლის შესტ თარიღს ცალკე
გაცნობებთ.

იმედს გამოეთქვამ, რომ ლეველის ქართული მამულის
გამგეობა და მთავრობის არქივის შემნახველი კომისია, საერთოდ,
საფრანგეთის ქართული სათვისტომო საქართველოს სამთავრობო
დელეგაციასთან გულწრფელი თანამშრომლობით ყველაფერს
გააკეთებს ჩვენი საერთო ეროვნული ინტერესების სასარგებლოდ.

მოხარული ვარ ერთხელ კიდევ დაგიდასტუროთ ჩემი
თქვენდამი ღრმა პატივისცემა და საუკეთესო სურვილები.

ედუარდ შევარდნაძე

საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტის თავმჯდომარე,
სახელმწიფოს მეთაური”.

ამას გარდა, საფრანგეთის დედაქალაქში გაიგზავნა მეორე
წერილიც:

“მის აღმატებულებას, საფრანგეთის რესპუბლიკის
პრეზიდენტს

ბატონ ფრანსუა მიტერანს

ღრმად პატივცემულ ბატონო პრეზიდენტო!

მაქვს პატივი უდიდესი პატივისცემის გრძნობით აღვნიშნო, რომ საქართველოსა და საფრანგეთს მრავალსაუკუნოვანი კულტურულ-ლიტერატურული, პოლიტიკურ-სარწმუნოებრივი და მეცნიერული ურთიერთობები აკავშირებთ. განსაკუთრებული მნიშვნელობა შეიძინა ამ ურთიერთობამ 1918-21 წლებში, როცა აღდგა საქართველოს დამოუკიდებლობა და იგი ერთ-ერთმა პირველმა ცნო საფრანგეთმა. მაგრამ 1921 წლის თებერვალში ჩვენმა ქვეყანამ დაკარგა ასე ნანატრი თავისუფლება და საქართველოს ეროვნული მთავრობა და პარლამენტი იძულებული გახდა ემიგრაციაში გახიზნულიყო. სწორედ მაშინ საფრანგეთი აღმოჩნდა ის ქვეყანა, რომელმაც შეიფარა ლტოლვილი ქართული ეროვნული მთავრობა და პარლამენტი, აგრეთვე, ცნობილი ქართველი პატრიოტი მოღვაწენი და ქართული ეროვნული სამუსეუმო განძიუელობა, რომელიც გენერალ დე გოლის დახმარებით, მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების შემდეგ, უკლებლივ დაუბრუნდა ჩვენს სამშობლოს.

საფრანგეთში თავშეფარებულმა საქართველოს ეროვნულმა მთავრობამ თან გაიტანა ეროვნული არქივი, რომელიც დღეს პარიზში ინახება, ხოლო პარიზთან ახლოს დაბა ლევილში 1920-იან წლებში შეიძინა მამული და შატო. საფრანგეთში შეიქმნა ერთ-ერთი ძლიერი და მრავალრიცხოვანი ქართული სათვისტომო, რომელსაც დიდი წვილილი შეაქვს ჩვენს ქვეყნებს შორის მეგობრული ურთიერთობების განმტკიცებაში.

ქართველმა ხალხმა 70-წლიანი შეუპოვარი ბრძოლის შემდეგ კვლავ მოიპოვა დამოუკიდებლობა და გახდა 1918-21 წლების საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამართალმემკვიდრე, რომელიც მსოფლიოს მრავალ სახელმწიფოსთან ერთად ცნო საფრანგეთის რესპუბლიკამ თბილისში თავისი საელჩოს გახსნით. ასე რომ, საქართველოსა და საფრანგეთის რესპუბლიკებს შორის დაიწყო ახალი ურთიერთობების ერა, როგორც ორ დამოუკიდებელ სუვერენულ სახელმწიფოს შორის, რომელთაც დიდი ხნის მეგობრობა აკავშირებთ.

საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტსა და მთავრობას განსრახული აქვს ამა წლის ივნისში საფრანგეთში გამოგზავნოს

სამთავრობო დელეგაცია საქართველოს რესპუბლიკის იუსტიციის მინისტრის ბატონ კონსტანტინე კემულარიას ხელმძღვანელობით ეროვნული არქივის სამშობლოში დაბრუნებისა და ლევილის მამულთან დაკავშირებული საკითხების მოსაგვარებლად.

იმედი გვაქვს თქვენი კეთილგანწყობისა და ამ საქმეში თქვენი თანადგომისა.

მიიღეთ ჩემგან გულწრფელი სალამი და საუკეთესო სურვილები.

ედუარდ შევარდნაძე
საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტის თავმჯდომარე,
სახელმწიფოს მეთაური
25.05.93 წ."

მართლაც, 1993 წლის ივნისის ბოლოს, იუნესკოში საქართველოს გაწევრიანებასთან დაკავშირებით, პარიზში ჩავიდა საქართველოს სამთავრობო დელეგაცია (მასში მეც შევედი), რომელმაც იმავე წლის 7 ივლისს დაბა ლევილში ქართული ემიგრაციის თვალსაზრისით წარმომადგენლებთან და ლევილის ქართული მამულის ხელმძღვანელებთან მოლაპარაკების საფუძველზე გააფორმა შემდეგი შინაარსის შეთანხმება (სტილი დაცულია):

“ კ ო მ უ ნ ი კ ე

ქ.პარიზი, მამული ლევილი
ჩვენ ქვეით ხელისმომწერი ვადასტურებთ, რომ როგორც ერთი მხრივ ლევილის მამულის უძრავ სამოქალაქო სასოგადოებას “ქართული კერა”-ს წევრების სახელით ბატონი აკაკი რამიშვილი და ქ-ნი ნათელა ჟორდანიას, მეორეს მხრივ, საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლები, იუსტიციის მინისტრი ბ-ნი კოტე კემულარია, თბილისის უნივერსიტეტის რექტორი აკადემიკოსი ბ-ნი როინ მეტრეველი, საქართველოს პარლამენტის წევრი ბ-ნი გურამ მუნაიძე, სრულიად ქართველთა კონგრესის პრეზიდენტი ბ-ნი რეზო ჩხეიძე, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის 7 წევრის, ბატონების ნოე ჟორდანიას, აკაკი ჩხენკელის, ნოე რამიშვილის, ექვთიმე თაყაიშვილის, ვეგენი გუგუჯკორის, სამსონ ფირცხალავას და კონსტანტინე კანდელაკის ხელისმომწერით, 1928 წლის 30 აპრილს შედგენილი ანდერძის პირობებს, რომ ლევილის მამული არის ნაყიდი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის

მთავრობის მიერ და ეკუთვნის საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკას. 1958 წელს სასოგადოების კრებამ დაამტკიცა ერთხმად, რომ ლევილის მამული გადაცემოდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს. ამასთან, უნდა იქნეს გათვალისწინებული შემდეგი პირობები: ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილიზაცია: სრული დემოკრატიზაცია და ადამიანის უფლებების დაცვა, აგრეთვე ლევილის მამული უნდა გამოცხადდეს საქართველოს ელნის სასაფხულო რეზიდენციად, იმ პირობის უცილობელი დაცვით, რომ ლევილის ტერიტორიაზე მცხოვრები საქართველოს ემიგრანტების, მათი ოჯახის წევრების უფლებები, მათი სიცოცხლის ბოლომდე იქნეს შენარუნებული. ეს პირობები გავრცელდება პარიზში მცხოვრებ ემიგრანტ ქართველებზე, რომელნიც სარგებლობენ ბინებით ლევილის მამულის ტერიტორიაზე. ლევილის მამულის გამგეობამ და საქართველოს მთავრობამ არ უნდა დაუშვან ლევილის ტერიტორიაზე ბინის დაკავების ახალი შემთხვევები. პირველი მხარე იღებს თავისთავზე ვალდებულებას, მიაწოდოს საქართველოს რესპუბლიკას ლევილის მამულის ნასყიდობის და სხვა (მამულის გამგებლობასთან და ფლობასთან დაკავშირებული) დოკუმენტების ფოტოკოპირები. მეორე მხარე, კისრულობს ვალდებულებას დოკუმენტების პირების ანალიზის მიხედვით აწარმოოს ლევილის მამულის საქართველოსათვის გადაცემის მოსამზადებელი სამუშაოები. საქართველოს რესპუბლიკის კომისია თავს იღებს დააყენოს საკითხი საქართველოს მთავრობისა და ხელისუფლების წინაშე ნოე უორდანიას, ნოე რამიშვილის და სხვების სახელების უკვდავოფის შესახებ.

ლევილის მამულის გამგეობის სახელით	საქართველოს რესპუბლიკის სახელით
აკაკი რამიშვილი	კოტე კემულარია
ნათელა უორდანია	გურამ მუნიაიძე
	რეზო ჩხეიძე”.

ამ მეტად მნიშვნელოვანი შეთანხმების მიღწევას ორი თვის შემდეგ ლევილიდან მოჰყვა კვლავ ბატონების აკაკი რამიშვილისა და მამია ბერიშვილის 1993 წლის 23 სექტემბრის საყურადღებო წერილი ბატონ ე. შევარდნაძისადმი:

“ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს
პარლამენტის თავმჯდომარეს-სახელმწიფოს მეთაურს
დიდად პატივცემულო ბატონო ედუარდ!

დიდად პატივცემულო ბატონო ელუარდ!

რამოდენიმე წელიწადია, რაც საფრანგეთში დიდი უფლებები გადაეცა ქალაქის გამგეობებს. ამიტომაც საშიშროება არსებობს მანამ, სანამ ლევილის ქართული მამული არ დაუბრუნდება საქართველოს.

ლევილის ქალაქის გამგეობას გეგმაში აქვს ქართული მამულის პარკი გამოიყენოს სხვადასხვა გასართობებისა და სპორტული მიზნებისათვის.

ნეენ კავშირი გვაქვს ამ რაიონის გარემოს კეთილმოწყობის მთავარ ინსპექტორთან. ის მონდომებულია მხარი დაგვიჭიროს გარემოს დაცვის სამინისტროში, რომ “შატოს პარკი ხელუხლებელი იყოს ლევილის ქალაქის მმართველობის მიერ.”

მისი რჩევით, ლევილის პარკის ხელუხლებლობას (protection) გააძლიერებს თუ გვექნება საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერა.

თუ თქვენთვის მისაღები იქნება ამ ეროვნული საქმის მხარდაჭერა, ძალიან მადლობელი ვიქნებით თუ თქვენ გამოგზავნით მოკლე მიმართვას ფრანგულ ენაზე შემდეგ მისამართზე:

Monsieur le Ministre de L'Environnement,
18 Avenue Carnot, 94234 Cachan Cedex, France

ვიციტ, რომ იმ დროს, როცა საქართველოს ყოფნა-არყოფნის საკითხი თქვენზედ არის პირადად დამოკიდებული და თქვენთვის ყოველი წუთი ძვირფასი და საჭიროა, მაგრამ თუ თქვენ დაგვეხმარებით ამ ნეენს წინაშე წამოჭრილ საჭირო საქმის გადაჭრაში და ამისთვის იშოვნით რამდენიმე წუთს, დავრჩებით თქვენს წინაშე სამუდამოდ დავალებული.

გისურვებთ, ბატონო ელუარდ, ჯანმრთელობას და იმ მიზნების განხორციელებას, რაც თქვენზეა პირადად დამოკიდებული.

ულრმესი პატივისცემით

აკაკი რამიშვილი,
ლევილის ქართული მამულის
სახოგადოების გამგე

მამია ბერიშვილი,
ლევილის ქართული მამულის
ადმინისტრაციის თავმჯდომარე

27.9.93 წ.

10 Rue Jule Ferry, 91310 Leuville sur Orge, France”.

კინასარიძის სიტყვებით, “დღეს ღვევილის ქართული მამულის, ეროვნული კერის ბატონ-პატრონია ორი ორგანო, რომელთა წესდება, ე.ი. უფლება-მოვალეობა განსაზღვრულია იურიდიულად და დადასტურებულია სათანადო ფრანგული ორგანოების მიერ. ეს ორი ორგანოა -

1.”მესაკუთრეთა ასოციაცია”, რომელშიც შედიან აღნიშნული შვიდი პირის (იგულისხმება ნ.ჟორდანიას, ა.ნ.ხენკელის, ნ.რამიშვილის, ექ.თაყაიშვილის, ე.გუგუშვილის, ს.ფირცხალავას, კ.კანდელაკის, გ.შ.) მემკვიდრეები, და

2.”Foyer Georgien”-ის საზოგადოება, რომლის ადმინისტრაციული, ე.ი. მმართველი ორგანოა ქართული კერის ადმინისტრაცია, რომელშიც არსებულია ათი კაცი.

ამჯერად ღვევილის ქართული მამულის “მესაკუთრეთა ასოციაციისა” და ადმინისტრაციის პრეზიდენტია ბატონი ექიმი აკაკი რამიშვილი, ცნობილი პოლიტიკური მოღვაწის ნოე რამიშვილის შვილი, ხოლო მისი მთადგილეა ნოე ჟორდანიას ქალიშვილი, ქალბატონი ნათელა ჟორდანიას; სვენი მოვალეობაა შევუწყობთ მათ ხელი მათ საქმიანობაში, რომ ღვევილის ქართული მამული გადაეცეს მის კანონიერ მესაკუთრეს - საქართველოს” (იხ. ჟურნ. “მებრძოლი საქართველო”, №22(40), გვ.46).

ყოველივე ამის შემდეგ ბ-ნი კინასარიძე დაასკვნის: “სვენი წმიდათაწმიდა მოვალეობაა ამ ქართული კერის არ მარტო მოვლა-პატრონობა, არამედ, ამასთანავე, მიზანდასახული მოქმედება, რომ ღვევილის ქართული მამული გადავიდეს საქართველოს, ქართველი ხალხის საკუთრებაში, რომ იგი საუკუნეების შემდეგაც, დარჩეს ქართველთა, განსაკუთრებით, სტუდენტთა ერთ-ერთ ცენტრად უცხოეთში, რაც იმავე დროს, ფრანგი და ქართველი ერების ერთ-ერთი მეგობრობის სიმბოლოც იქნება” (იქვე, გვ.47).

მიუხედავად ასეთი წინგადადგმული ნაბიჯებისა, საქმე მაინც ადგილიდან არ იძვროდა...

ეროვნული არქივის პარიზიდან სამშობლოში დაბრუნება

და აი, 1996 წლის 23–30 მარტს, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბატონ ზურაბ უვანიას ხელმძღვანელობით, ახლადარჩეული საქართველოს პარლამენტის დელეგაცია ოფიციალური ვიზიტით ეწვია საფრანგეთს. ამ დელეგაციის ერთ-ერთი წევრი მეც გახლდით.

საქართველოს საპარლამენტო დელეგაციის ვიზიტი პარლამენტარიზმის მდიდარი ტრადიციების მქონე ქვეყანაში კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო, რომელიც მოასწავებდა, რომ საქართველო მყარად იმკვიდრებს ადგილს მსოფლიო ხალხთა თანამეგობრობაში, საფრანგეთი მიესალმება საქართველოში სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობისა და დემოკრატიის განვითარების პროცესს, მხარს უჭერს საქართველოს ხელისუფლების პოლიტიკურ კურსს.

საქართველოს საპარლამენტო დელეგაციამ, პირველ რიგში, მონახულა ლევილის ქართველთა სასაფლაო, სადაც განისვენებენ საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისა და პოლიტიკური ემიგრაციის წევრები.

ბატონმა ზურაბ უვანიამ გვირგვინით შეამკო ნოე უორდანიას საფლავი.

“ზენ აქ ვართ, რათა ქედი მოვიხაროთ იმათი საფლავების წინაშე, ვინც დააფუძნა პირველი რესპუბლიკა, პირველად დააარსა ცნება “ქართული დემოკრატია”, – აღნიშნა პარლამენტის თავმჯდომარემ.

ლევილის ქართველთა სასაფლაოს მონახულების შემდეგ ლევილის შატოს პირველ სართულზე, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის დარბაზში დელეგაციას გულთბილი შეხვედრა მოუწვევს საფრანგეთის ქართული სათვისტომოს წარმომადგენლებმა, მათ შორის, საარქივო კომისიის თავმჯდომარემ მამია ბერიშვილმა, საარქივო კომისიის წევრმა კარლო ინასარიძემ, სათვისტომოს თავმჯდომარის ბატონ ნოდარ ოდიშელიძის ხელმძღვანელობით.

ლევილში ქართული სათვისტომოს წარმომადგენლებთან

ნოე უორდანიას საფულავთან ლევილში. 1996 წლის მარტი

საფრანგეთის ქართული საოცისტოძის
პრეზიდენტის ნოდარ ოდიშორას
გამოსვლა ლევილში
ზურაბ უჯანიასთან შეხვედრისას.
1996 წლის მარტი

ზურაბ ჟეიჯია და გურამ შარაძე ლეგიონის ქართულ სამკობხელოში. 1996 წლის მარტი

საფრანგეთის ეროვნული
ასამბლეის თავმჯდომარესთან
ფილიპ სეკურთან მიღებაზე
პარიზი. 1996 წლის მარტი

შეხვედრას დელეგაციის წევრებთან ერთად ესწრებოდნენ ქეთევან ბაგრატიონი, საფრანგეთის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში ბერნარ ფასიე და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საფრანგეთში გონა ნოგოვაძე.

“ჩვენ მივესალმებით საქართველოს პარლამენტის ოფიციალური დელეგაციის პირველ წამობრძანებას ლევილის მამულში. ჩვენთვის ეს დაუვიწყარი ისტორიული მნიშვნელობის მოვლენაა”, – ერთხმად აღნიშნეს ქართული სათვისტომოს წარმომადგენლებმა.

“საფრანგეთის ქართული სათვისტომო საქართველოს განუყოფელი ნაწილია! მათ, ვინც ათეული წლების განმავლობაში შეინარსუნეს ქართული ემიგრაციის წმიდათა–წმიდა იდეალები, უნდა მიენიჭოთ საქართველოს საპატიო მოქალაქის წოდება და ის სტატუსი, რომელიც საშუალებას მისცემთ, აქტიური მონაწილეობა მიიღონ სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის საქმეში. უახლოეს მომავალში შეიქმნება სპეციალური მემორიალური კომიტეტი, რომელშიც შევლენ ქართული სათვისტომოს წარმომადგენლები. სწორედ ეს კომიტეტი გადაწყვეტს საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მემკვიდრეობის, ლევილის მამულისა და არქივის საქართველოსთვის გადაცემის საკითხს”, – აღნიშნა ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ.

• “საფრანგეთის ქართული სათვისტომოს ინიციატივით 1918 წლის დამოუკიდებლობის აქტის დაბრუნება თბილისში, დღევანდელი საქართველოს რესპუბლიკასა და 1918 წლის რესპუბლიკას შორის აღდგენილი ურთიერთობის ერთიანი სიმბოლო იქნება. ჩვენ მხარს დავუჭერთ საქართველოს პრეზიდენტის ყველა ინიციატივას, რომელიც განამტკიცებს საქართველოს დამოუკიდებლობას”, – აღნიშნა, თავის მხრივ, საფრანგეთში ქართველთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ნოდარ ოდიშელიძემ.

ერთიანობისა და თანადგომის იმედით დასრულდა შეხვედრა ლევილის ქართველთა მამულში. 24 მარტის საღამოს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ზურაბ ჟვანიას სახელით საქართველოს საელჩოში გაიმართა ოფიციალური მიღება (შდრ. “პარლამენტის უწყებანი”, №004, 04.04.96).

არსებითად, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბ–ნ ზურაბ ჟვანიას მაშინ დაკავებულმა აქტიურმა პოზიციამ და საქართველოს პარლამენტის ავტორიტეტმა გადაწყვიტა ეროვნული არქივის სამშობლოში დაბრუნების ბედი!

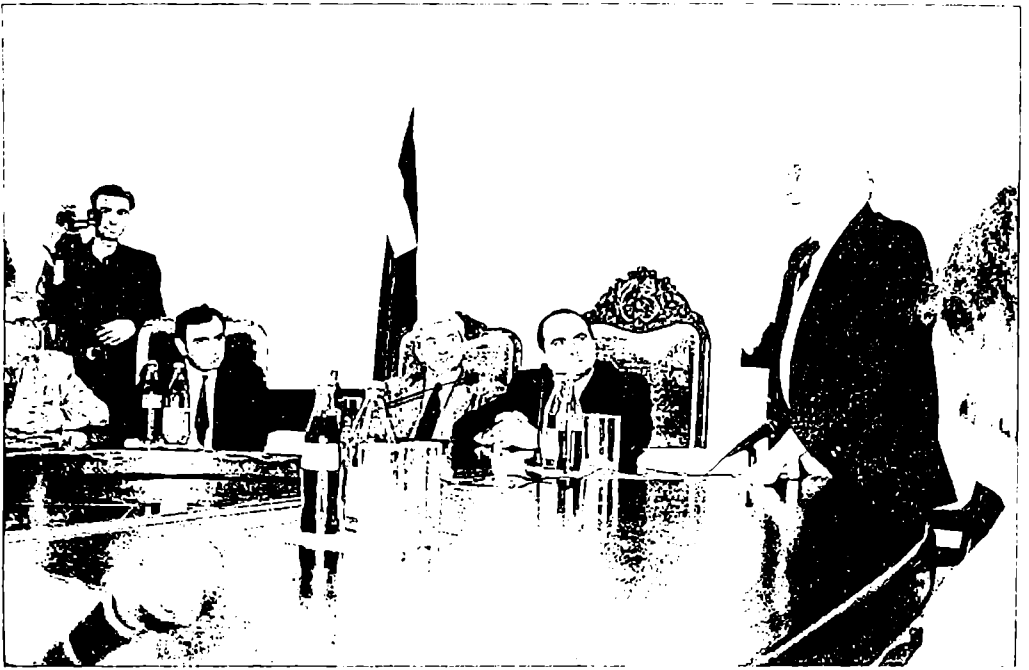
საფრანგეთიდან საქართველოში დაბრუნების შემდეგ შევეუდეთ მოსამსახდებელ სამუშაოებს ეროვნული არქივის ჩამოსატანად. თითქმის ყოველდღიური კონტაქტები გვექონდა საარქივო კომისიის თავმჯდომარესთან ბატონ მამია ბერიშვილთან და მის ვაჟთან ტიერ ბერიშვილთან ლევილში, აგრეთვე, საარქივო კომისიის წევრთან ბატონ კარლო ინასარიძესთან მიუნხენში.

ამავე პერიოდში საქართველოს პარლამენტის ცხოვრებაში მოხდა ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა:

1996 წლის ნოემბერში საქართველოს პარლამენტში საზეიმოდ გაიხსნა საქართველოს პირველი რესპუბლიკის სახელობის დარბაზი. საზეიმო ცერემონიალში მონაწილეობდნენ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ უვანია, პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე ელდარ შენგელაია, საპარლამენტო კომიტეტების თავმჯდომარეები, დეპუტატები, საფრანგეთის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში ბერნარ ფასიე. პირველი რესპუბლიკის სახელობის დარბაზის ღონისძიების გაჭრა წილად ხვდა ქართული ემიგრაციის თვალსაჩინო წარმომადგენელს, პარიზში მცხოვრებ სვენს თანამემამულეს ბატონ მამია ბერიშვილს, რომელმაც საქართველოს პარლამენტს გადასცა საქართველოს ისტორიის უმნიშვნელოვანესი რელიქვია, დამოუკიდებელი საქართველოს კონსტიტუცია, პროექტი, ერთა ლიგის მიერ დამოუკიდებელი საქართველოს აღიარების აქტი და 40-მდე მნიშვნელოვანი დოკუმენტი.

საზეიმო შეხვედრის მონაწილეებს სიტყვით მიმართა საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარემ ზურაბ უვანიამ: “დღევანდელი დღე უმნიშვნელოვანესი მოვლენაა საქართველოსათვის, იმ თვალსაზრისით, რომ საქართველოში ხდება ისტორიული კანონისომიერების აღდგენა. სვენ კიდევ ერთხელ ვაღიარებთ იმას, რომ დღევანდელი ქართული დემოკრატია ეფუძნება პრინციპებს, სასრდლობს ფესვებით, რომლებიც მომდინარეობენ იმ ადამიანების მიერ შექმნილი ტრადიციებისაგან, რომელთა პორტრეტებიც ამჟღავნებს ამ დარბაზს.

სვენ გვეამაყება, რომ ქართველებს შეგვიძლია ვიხმაროთ გამოთქმა – პირველი ქართული რესპუბლიკა, რომელმაც ჩაუყარა საფუძველი ქართული დემოკრატიის არსებობას მსოფლიოს

მამა ბერიშვილი საქართველოს პარლამენტში

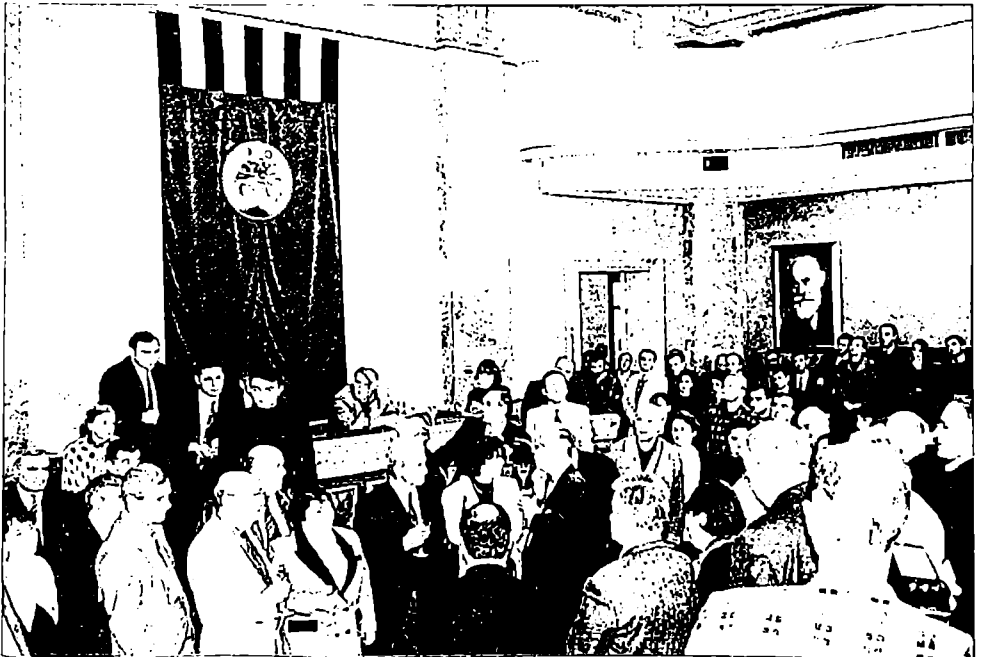
მამია ბერიშვილი საქართველოს პარლამენტის ბიუროს წევრებთან შეხვედრის დროს

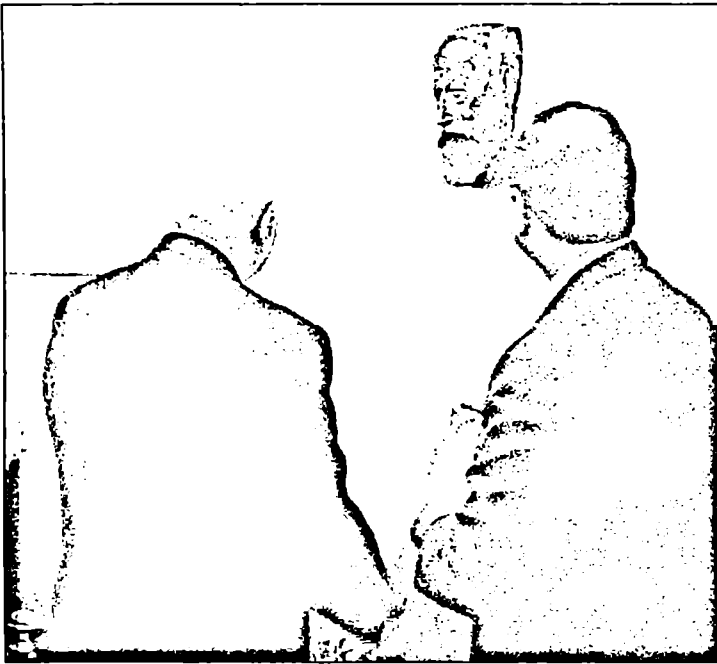

მამია ბერძენიძე პრეზიდენტ
ელეონორ შვედენბახთან საქართველოს
საპატიო მოქალაქეობის
მიღების დროს

პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის დარბაზის გახსნა საქართველოს პარლამენტში

ნოე უორდანიას
ბარელიეფის გახსნა
საქართველოს პარლამენტში

დემოკრატებს შორის. სამწუხაროდ, მოგეხსენებათ, რომ პირველი დემოკრატიის ბედი იყო ძალზე ტრაგიკული. ჩვენ დღეს დარწმუნებული ვართ, რომ ბევრად უფრო სიცოცხლისუნარიან დემოკრატიულ სახელმწიფოს ვქმნით, მაგრამ ჩვენი მომავალი წარმატება და წინსვლა წარმოუდგენელი იქნებოდა იმის გარეშე, რომ პატივი არ მიგვეცო ადამიანებისათვის, ვინც დიდებულად გაიარა გზა, რომელ გზაზეც ჩვენ ყველა ერთად მივდივართ”, – განაცხადა ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ. შეხვედრის მონაწილეებს მიესალმა ბატონი მამია ბერიშვილი: “ჩემი ცხოვრების უდიდეს დღედ ვთვლი დღევანდელ დღეს, რადგან მედირსა დამოუკიდებელი საქართველოს პარლამენტის წევრებთან და თაემჯდომარესთან შეხვედრა. ბავშვობიდან ძალიან დავინახე, რადგან ჩემი სანათესაოდან 76 ადამიანი დაიხვრიტა. მე დღეს ბედნიერი ადამიანი ვარ. პატიოსან სიტყვას გაძღვეთ, რომ ჩემს დარჩენილ წლებს საქართველოს სამსახურს მოვახმარ. გასაკეთებელი ჯერ კიდევ ძალიან ბევრი გვაქვს, მოსაგვარებელია ლევილის მამულის, საქართველოს ეროვნული მთავრობის არქივის საქმეები. გისურვებთ, რომ საქართველო სრულიად დამოუკიდებელი, სრულიად დემოკრატიული და უსრუნველყოფილი

იდგეს მსოფლიოს მოწინავე ქვეყნებს შორის”.

შეხვედრაზე მისასაღმებელი სიტყვა მეც წარმოეთქვი.

შეხვედრის დასასრულს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარემ და დეპუტატებმა დაათვალიერეს პარლამენტის მეორე სართულის ფოიე, სადაც განთავსებულია დემოკრატიული საქართველოს კონსტიტუცია და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარების აქტი. აქვე აღიმართება საქართველოს პირველი პრეზიდენტის ნოე ჟორდანიას ბიუსტი (მდრ. “პარლამენტის უწყებანი”, №25-26, 06.11.96). ბარემ აქვე ვიტყვი, რომ საქართველოს პრეზიდენტმა ვლადიმერ ლომიძემ და საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარემ სურაბ ჟვანიამ პარლამენტის წევრების მონაწილეობით ნოე ჟორდანიას ბიუსტი (მოქანდაკე საქარაია) გახსნეს 1998 წლის 3 თებერვალს.

საფრანგეთში დაბრუნებული ბატონი მამია ბერიშვილი შეუდგა ლევილში არქივის სამშობლოში წამოსაღებად გამზადებას და მისგან თანხმობის მიღებისთანავე 1996 წლის 11 დეკემბერს მე და პარლამენტის წევრი ბატონი დილარ ხაბულიანი ფრანგულის სპეციალისტთან ბატონ ალექსანდრე ბურჯანაძესთან ერთად თბილისიდან პარიზს გაფურინდით.

აქ მკითხველს თავს არ შეგაწყენო, თუ რა წინააღმდეგობების გადალახვა მოგვიხდა ლევილიდან არქივის წამოსაღებად, მაგრამ ერთი კი უნდა ითქვას სრულიად აშკარად და დაუფარავად: თუ არა ბატონი მამია ბერიშვილის და მასთან ერთად, ტიერ ბერიშვილის დიდი მონდომება და მხარდაჭერა, არქივს წყენ იქედან ვერ წამოვიღებდით. სამართლიანობა მოითხოვს ისიც აღვნიშნოთ, რომ ბოლო გადამწვეკტ ეტაპზე წყენსკენ გადმოიხარა ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარეც ბ-ნი ნოდარ ოდიშელიძე და მადლობის მეტი რა გვეთქმის!

ასე იყო თუ ისე, 1997 წლის 18 დეკემბერს, დილით, ქართული ავიაკომპანია “ორბის” თვითმფრინავმა სანუკეარი ტვირთით გასი პარიზიდან თბილისისკენ აიღო! წყენთან ერთად მოფრინავდა ბატონი მამია ბერიშვილიც!

გვიან ღამით საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მთვარობის ეროვნული არქივი, რომელიც ნახევარ ტონაზე მეტს იწონიდა, უკვე თბილისის აეროპორტში იყო, სადაც პარლამენტის თავმჯდომარემ სურაბ ჟვანიამ, პარლამენტის წევრებმა და ქართველმა სასოგადოებრიობამ გულიდათი შეხვედრა მოგვიწყო! იქვე გაიმართა სახელდახელო ბრიფინგი ჟურნალისტებთან.

Հանրիկ մահու ևս շուտիս պիտուածորնա շրջանցո սրկիյի Կանոցկոսի 1990 Արտի 18 Կանոցկոս
տնայոսիս պիտուածորնա Կանոցկոս

დასვენა იბიელიძის ეპიტოფები 1996 წლის 18 დეკემბერი
კათალიკოსი ბერი ივანე საქართველოს კარდინალთან დასვენებულად

პირველი სიტყვა წარმოთქვა ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ:

“საქართველოს ეროვნული არქივის დაბრუნებით დაიწყო პროცესი, როდესაც საქართველოს უბრუნდება თავისი ისტორიული მესხიერება. ეს აქტი უმნიშვნელოვანესი პოლიტიკური აქტია.

როცა ჩვენ ვამბობთ, რომ დღევანდელი ქართული დემოკრატია არის პირველი ქართული რესპუბლიკის, პირველი ქართული დემოკრატიის მემკვიდრე, ჩვენ ვთვლით, რომ ეს მოვლენა არის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი სიმბოლური გამოხატულება ჩვენი ერთიანობისა”, – განაცხადა პარლამენტის თავმჯდომარემ ბრიფინგზე. ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ უდიდესი შეფასება მისცა ქართული ემიგრაციის თვალსაჩინო წარმომადგენლისა და საარქივო კომისიის თავმჯდომარის ბატონ მამია ბერიჭიელისა და მასთან ერთად ჩვენს ძალისხმევას. პარლამენტის თავმჯდომარემ ხაზი გაუსვა იმ ფაქტს, რომ, მიუხედავად გარკვეული წინააღმდეგობისა, ერთობლივი ძალისხმევით დაძლეულ იქნა სირთულეები, რომლებიც თან ახლდა არქივის პარიზული ნაწილის სამშობლოში დაბრუნებას და იგი მის კანონიერ მფლობელს – ქართველ ხალხს დაუბრუნდა.

“ნაბიჯი, რომელიც ახლა გადაიდგა, თამამად შეიძლება შევადაროთ იმ ნაბიჯს, რომელიც თავის დროზე გადადგა ექვთიმე იაყაიშვილმა და არა მგონია, რომ ეროვნულ არქივს ნაკლები ღირებულება ჰქონდეს, ვიდრე იმ განძს, რომელიც 40-იან წლებში ბატონი ექვთიმე იაყაიშვილის თაოსნობით დაუბრუნდა ჩვენს ქვეყანას”, – აღნიშნა ზურაბ ჟვანიამ.

ჩვენ ბრიფინგზე დეტალური ინფორმაცია მივაწოდეთ საინფორმაციო საშუალებათა წარმომადგენლებს არქივის საქართველოდან გატანის, მისი ადგილსამყოფელისა და დაბრუნების პრობლემებთან დაკავშირებული საკითხების შესახებ...

“ეროვნული არქივის ნაწილი, რომელიც საქართველოს დაუბრუნდა, ინახებოდა პარიზში, ნაწილი კი, ჯერ კიდევ ჰარვარდის უნივერსიტეტშია დაცული და უახლოეს ხანში მის კანონიერ მემკვიდრეს – ქართველ ხალხს დაუბრუნდება” – განაცხადავთ ჩვენ.

“მე მსურს გითხრათ, რომ ის მოვალეობა, რომელიც მე საქართველოს პირველი რესპუბლიკის მთავრობამ დამაკისრა, სრულდება და მე ვერაფერს გაეხდებოდი პარლამენტის

თავმჯდომარის ბატონ ზურაბ ჟვანიას და საპარლამენტო კომიტეტის თავმჯდომარის ბატონ გურამ შარაძის გარეშე. ეფიცავ, რომ ჩემი სიცოცხლის დარჩენილ წლებს, რომელიც საქართველოს შევწირე, მასვე მოვახმარ,” – ამ სიტყვებით დაამთავრა თავისი გამოსვლა ბატონმა მამია ბერიშვილმა (შდრ. “პარლამენტის უწყებანი”, №30–31, 25.12.96).

საპატიო ესკორტის თანხლებით ეროვნულმა არქივმა იმავე დამეს ბინა საქართველოს პარლამენტის შენობაში დაიდო!

...სულ რაღაც რამდენიმე დღის შემდეგ, 1997 წლის 22 დეკემბერს, საქართველოს პრეზიდენტმა გამოსცა შემდეგი ბრძანებულება:

“საფრანგეთიდან საქართველოში დაბრუნებული საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918–1921 წწ.) არქივის მიღების, შენახვისა და დაცვის შესაბამისი პირობების უზრუნველსაყოფად შექმნილი სახელმწიფო კომისიის შესახებ:

1. ქართველი ხალხის კანონიერი უფლებით, საფრანგეთში ქართული სათვისტომოს კეთილი ნებით და საქართველოს ხელმძღვანელობის მრავალწლიანი ძალისხმევით საფრანგეთიდან საქართველოში დაბრუნებული საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) არქივის მიღების, შენახვისა და დაცვის შესაბამისი პირობების უზრუნველსაყოფად შეიქმნას სახელმწიფო კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

გურამ შარაძე – საქართველოს პარლამენტის მიგრაციისა და უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა საქმეების კომიტეტის თავმჯდომარე, კომისიის თავმჯდომარე.

ზურაბ მახარაძე – საქართველოს საარქივო სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარე, კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე.

ზაზა აღდექსიძე – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ხელნაწერთა ინსტიტუტის დირექტორი.

ანდრია აფაქიძე – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი.

ზურაბ ჟვანია – საქართველოს ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივის დირექტორი.

ილია ტაბაღუა – ევროპისა და ამერიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი.

საქართველოს პარტიის ცენტრის
 მისამართი: 1996 წლის 22 დეკემბერი
 მისამართი № 23
 ქ. თბილისი

**საქართველოს პარტიის ცენტრის
 განცხადება**

1996 წლის 22 დეკემბერი

თბილისი

საფრანგულიდან საქართველოში დაბრუნებული საქართველოს
 დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918-1921 წწ.)
 არქივის მიღების, შენახვისა და დაცვის შესაბამისი პირობების
 უზრუნველსაყოფად შექმნილი სახელმწიფო კომისიის შესახებ

1. ქართული ხალხის კანონიერი უფლებით, საფრანგეთში ქართული სათ-
 ვისტიკოსო კუთრი ნებით და საქართველოს ხელმძღვანელობის მრავალწლიანი
 ძალისხმევით საფრანგეთიდან საქართველოში დაბრუნებული საქართველოს
 დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918-1921 წწ.) არქივის მიღ-
 ების, შენახვისა და დაცვის შესაბამისი პირობების უზრუნველსაყოფად შე-
 იქმნას სახელმწიფო კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

- ბერაბ შარაძე - საქართველოს პარლამენტის მიგრაციისა
 და უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა
 საქმეების კომიტეტის თავმჯდომარე,
 კომისიის თავმჯდომარე
- ზურაბ შახარაძე - საქართველოს საარქივო სახელმწიფო
 დეპარტამენტის თავმჯდომარე,
 კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე
- ხახა ბლექსიძე - საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
 ხელნაწერთა ინსტიტუტის დირექტორი
- ანდრია ავაქიძე - საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
 უცვლელ-პრეზიდენტი
- ზურაბ ვეანიძე - საქართველოს ცენტრალური სახელმწიფო
 საისტორიო არქივის დირექტორი
- ილია ტაბაღლა - ევროპისა და ამერიკის სამეცნიერო-
 კულტურული ინსტიტუტის დირექტორი
- ივანე შენგელაია - საქართველოს პრეზიდენტის არქივის უფროსი.

2. კომისიამ არსებული წესით უზრუნველყოს ზემოაღნიშნული საარქივო
 კულტურული სახელმწიფო დაცვა.

3. კომისიამ თანამშრომლის საფრანგეთში ამ არქივის კომისიის თავ-
 მჯდომარისა, საქართველოს საპატრიოტო მოღვაწე მამია ბერიძევიდან და
 საფრანგეთის ქართულ სათვისტომოსთან (პრეზიდენტი ბატონი ნოდარ ოდიშ-
 ელიძე), რომელთაც დაცვის არქივი და სამშობლოს წებმუნებას

ი შევარდნაძე
 2 დეკემბერი 1996

პრეზიდენტი ელუარდ შევარდნაძის 1996 წლის 22 დეკემბრის განკარგულება

შეთანხმება-დადგენილება

ჩვენ, დღევანდელი დამოუკიდებელი საქართველოს პარლამენტის ვიცე-პრეზიდიენტი და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის ანდერძ-დადგენილების დებულებების მიზანდასრულების მიზნით დასაყრდენებისაგან გადასარჩენად უცხოეთში გახიზნული საქართველოს არქივის ნამდვილი პატრონისთვის - დღევანდელი დამოუკიდებელი საქართველოსათვის დაბრუნების თაობაზე - ყოველგვარანაირ შემსწორების გარეშე ყიდვით საკადრებულოდ და სახელმძღვანელოდ, მისი პირდაპირად შესრულების გარანტიად ყველი პირობის დარღვევის შემთხვევაში წარუდგას საქონლის მფლობელის სასამართლოს წინაშე, როგორც ანდერძის შესრულების დასრულებული ხაზის საპირისპირო დამნაშავე მხარე.

ეს შეთანხმება - დადგენილება ძალაში შედის დღიდან ხელმოწერისა და კონსენსუსის მქონე საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის და მკონსენსუსის მქონე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის არქივის შესწავლილი კომისიის თავმჯდომარის მიერ.

საქართველოს პარლამენტის
თავმჯდომარე

ბ. ჯიჯია

ზურაბ ჟვანია

საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის არქივის
შესწავლილი კომისიის თავმჯდომარე

მამია ბერიშვილი

მამია ბერიშვილი

შეთანხმება პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანიას და სარჩეო კომისიის თავმჯდომარე მამია ბერიშვილის შორის. თბილისი, 1997 წლის 27 თებერვალი

ივანე შენგელაია – საქართველოს პრეზიდენტის არქივის უფროსი.

2. კომისიამ არსებული წესით უზრუნველყოს 'ხემალი' მხუდლი ხარკივო დოკუმენტების სახელმწიფო დაცვა.

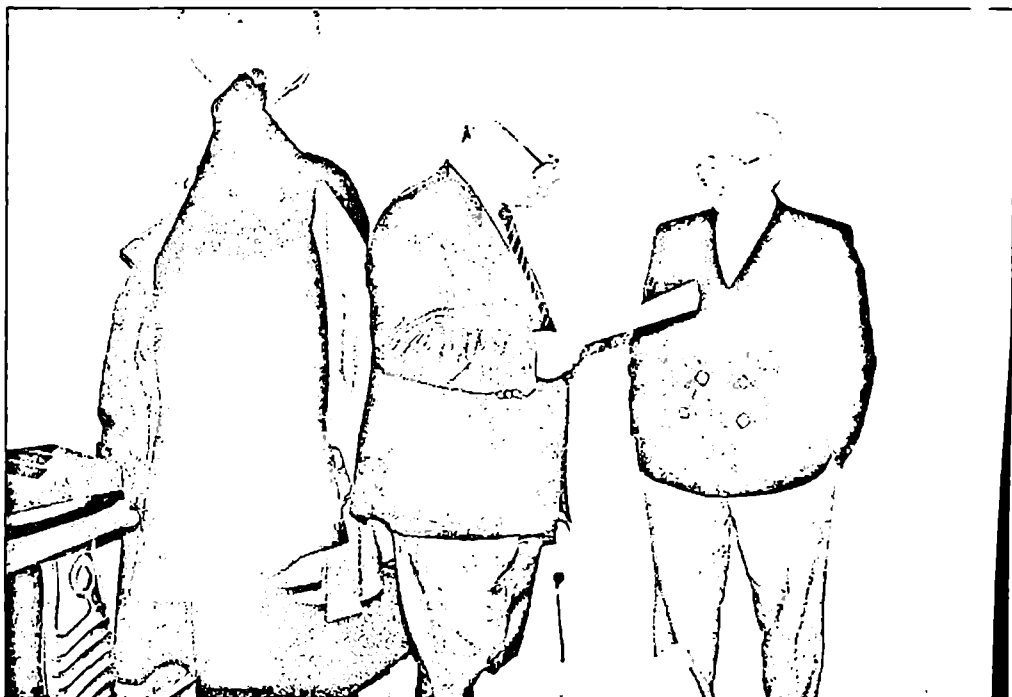
3. კომისიამ ითანამშრომლოს საფრანგეთში ამ არქივის კომისიის თავმჯდომარესთან, საქართველოს საპატიო მოქალაქე მამია ბერიშვილთან და საფრანგეთის ქართულ სათვისტომოსთან (პრეზიდენტი – ბატონი ნოდარ ოდიშელიძე), რომელთაც დაიცვეს არქივი და სამშობლოს შემოუნახეს.

ე. შევარდნაძე".

1997 წლის 8 იანვარს მოხდა საქართველოს პარლამენტში საგანგებოდ გამოყოფილ ოთახში დაღუქული ეროვნული არქივის გახსნა. სასეიმო ცერემონიალს დაესწრნენ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანია, ბატონი მამია ბერიშვილი, პარლამენტის წევრები, საქართველოს პრეზიდენტის საგანგებო ბრძანებულებით შექმნილი არქივის შემსწავლელი სახელმწიფო კომისიის წევრები...

როგორც საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარემ ზურაბ ჟვანიამ თავის სიტყვაში აღნიშნა, არქივს, რომლის გარეშეც ვერ დაიწერება მე-20 საუკუნის საქართველოს პოლიტიკური ისტორია, უდიდესი სამეცნიერო ღირებულება აქვს და ეს დღე უბრწყინვალესი ასოებით ნაიწერება საქართველოს ისტორიაში. ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ აღნიშნა, რომ კომისია, რომელიც იმუშავებს არქივის აღრიცხვასა და შესწავლაზე, სისტემატურად მიაწვდის ინფორმაციას საზოგადოებას ამ უძვირფასესი მასალების შესახებ.

ნემს გამოსვლაში ვთქვი, რომ უკვე მიმდინარეობს მუშაობა და ახლო მომავალში საქართველოში ჩამოვიტანთ არქივის იმ ნაწილსაც, რომელიც ამჟამად ამერიკის შეერთებულ შტატებში, კარვარდის უნივერსიტეტში ინახება და ამით არქივი საბოლოოდ გამთლიანდება. დამსწრეთ ყურადღება მივაქციე აგრეთვე იმ გარემოებას, რომ, სამთავრობო არქივის გარდა, საქართველოში ჩამოვიტანეთ ქართული მეცნიერების ისეთ კორიფეთა პირადი არქივები და სამეცნიერო მემკვიდრეობა, როგორებიც არიან ვიქტორ ნოზაძე, ზურაბ ავალიშვილი და მიხაკო წერეთელი, აგრეთვე ემიგრაციაში წასული გენიალური ქართველი მწერლის გრიგოლ რობაქიძის არქივის ერთი ნაწილი (მდრ. "პარლამენტის

მამია ბერიშვილი და გურამ შარაძე საქართველოს პარლამენტში არქივის დოკუმენტების გაცნობისას

მამია ბერიშვილი საქართველოს პარლამენტში საარქივო კომისიის წევრებთან ერთად

მამია ბერიშვილი სტუმრად სარჩევო კომისიის წევრებთან

„უწყებანი“, №1-2(33-34), 22.01.97).

საქართველოს პრეზიდენტმა ელეონორე შვედარდნაძემ 1996 წლის 10 ნოემბრის №732 ბრძანებულებით ქართველი ერის წინაშე განსაკუთრებული დამსახურებისათვის, რაც გამოიხატა ეროვნული არქივის მოვლა-პატრონობასა და გადარჩენაში, ბატონ მამია ბერიშვილს მიანიჭა საქართველოს საპატიო მოქალაქის წოდება. ამასთან დაკავშირებით ბატონმა პრეზიდენტმა 1997 წლის იანვარში ბატონი მამია ბერიშვილი მიიღო თავის რეზიდენციაში და გადასცა საქართველოს საპატიო მოქალაქის დიპლომი და ოქროს მედალი.

როგორ ჩამოვიტანე ვიქტორ ნოზაძის არქივი

სანამ ერთვნული არქივის კარვარდული ნაწილის საქართველოში ჩამოტანის ამბების თხრობაზე გადავიდოდეთ, აქ ვისაუბრებთ პარიზიდან (ლეველიდან) მთავრობის არქივიდან ერთად ვიქტორ ნოზაძის პირადი არქივის სამშობლოში დაბრუნების შესახებ.

...ემიგრაციაში მოღვაწე დიდი ქართველი მეცნიერი-რუსთველოლოგის და პოლიტიკური მოღვაწის ვიქტორ ნოზაძის (1893–1975 წწ.) არქივის ბედით ჯერ კიდევ 1989 წლიდან დაეინტერესდით, როდესაც სამეცნიერო მივლინებით ჩავედით საფრანგეთში, კერძოდ პარიზსა და ლეველში და შევეუდექით აქაური ემიგრანტული არქივების მოძიებასა და გაცნობას. ამ მხრივ განსაკუთრებით ნაყოფიერი აღმოჩნდა გიორგი და ლიდა ნოზაძეების დახმარება მაშინ უკვე განსვენებული ვიქტორ ნოზაძის არქივის შესასწავლად. აი, რას ეწერდი 1989 წელს ჩემს “ფრანგულ დღიურში”:

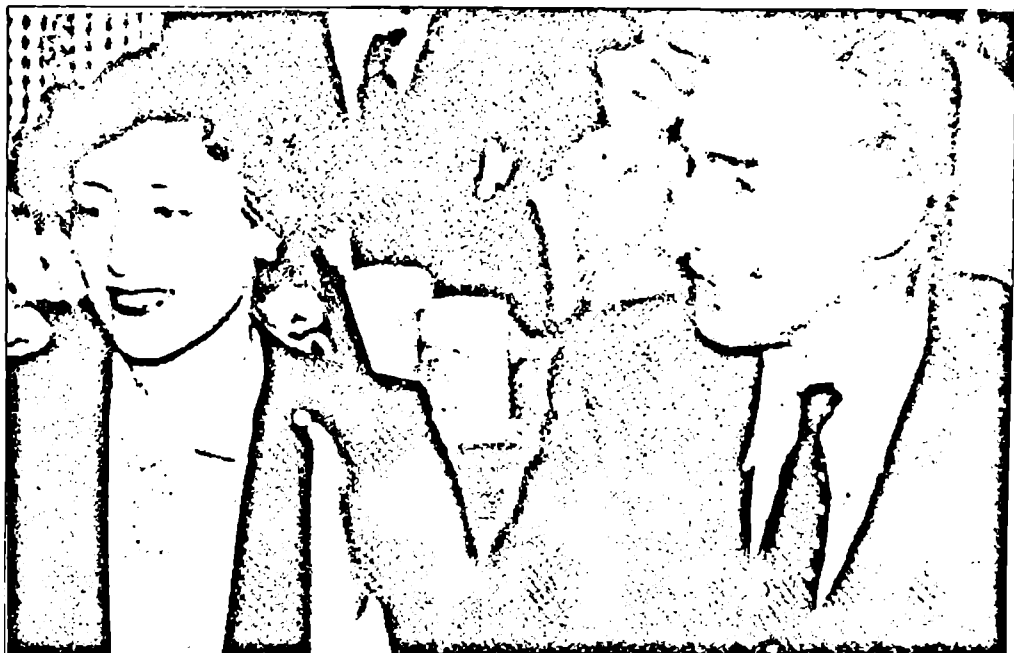
“გიორგი და ლიდა ნოზაძეები ცნობილი რუსთველოლოგის ვიქტორ ნოზაძის უმცროსი ძმა და რძალია. ორივე მხნედ და ღამაზად გამოიყურება, მიუღიათ ამას წინათ გასეთ “თბილისში” გამოქვეყნებული ნემი სტატია მათს მოღვაწეობაზე, ძლიერ გახარებით, ქსეროქსით გაუმრავლებიათ და აქაური ქართველებისთვის დაურიგებიათ. ქ-ნი ლიდა ხუმრობდა, გიორგიმ თქვა, ამდენი თუ მქონდა გაკეთებული, აღარც მახსოვდაო. ბ-ნი გიორგი ნოზაძე ქართული ხელოვნების მოყვარული და გულშემატკივარი ბრძანდება. გამოქვეყნებული აქვს წერილები ქართულ ხელოვნებაზე. ცხოვრების გრძელ და საინტერესო გასაზე მათ გამოსწავლილ მხატვართა (დადო გუდიაშვილი, დავით კაკაბაძე, ფელიქს ვარლამიშვილი, ვერა ფაღავა, ვანო ენუქიძე) ნამუშევრების ძვირფასი კოლექცია შეუგროვებიათ...

დიდი ღვაწლი და ამაგი დასდეს ლიდა და გიორგი ნოზაძეებმა სახელოვან მეცნიერსა და პოლიტიკურ მოღვაწეს ვიქტორ ნოზაძეს. ისინი მორალურად და ფინანსურად

ვიქტორ ნოზაძე

ესმარებოდნენ ვ.ნოზაძეს სამეცნიერო მუშაობასა და ნაშრომების გამოქვეყნებაში. ცხადია, დიდი იყო ჩემი ინტერესი ვიქტორ ნოზაძის არქივისადმი. გულუხვნი გამოდგნენ ჩემი მასპინძლები: მათ ერთბაშად გადმომცეს ვიქტორ ნოზაძის პირადი არქივის მათთან დარჩენილი ნაწილი (ხელნაწერი შრომები, სხვადასხვა ავტორთა ლექსების ავტოგრაფები, პირადი წერილები, კერძოდ, რომის პაპის, გრიგოლ რობაქიძის, კალ. საღიას, გ.გამყრელიძის და სხვათა), ვიქტორისეული ბიბლიოთეკის რამდენიმე წიგნი (მთ შორის, ვეფხისტყაოსნის 1957 წლის გამოცემა, რომელსაც ახლავს ვ.ნოზაძის ხელით ფანქრით მიწერილი შესწორებანი, რომლებიც უდავოდ საინტერესო უნდა იყოს რუსთაველის პოემის ტექსტის მეცნიერულად დამდგენთათვის), საოჯახო აღბომის

ლილა შარაშიძე-ნოზაძისა და გიორგი ნოზაძე

გზა ლევილის შატოსაკენ (გ. შარაძის ფოტო)

ვიქტორ ნოზაძე

ფოტოსურათები, ვიქტორისეული სტამბის შრიფტისა და კლიშეების ნიმუშები, აგრეთვე ვიქტორ ნოზაძის მემორიალური ნივთები: ხათვალეები, საწერკალამი, ჩიბუხი, ქარვის მუნდშტუკი, საფულე-პორტმანე. გამადიდებელი შუშა (ღუპა), კალკულატორი... ყველაფერი ეს ვიქტორისეულ ძველ ნემოდანში ჩამოწყვეს და საქართველოში გამომატანეს. მაგრამ ღვევიდში დარჩა ვ.ნოზაძის პირადი ბიბლიოთეკის კეთონილი ბევრი წიგნი, რომლებიც ინახება შატოს სხვენზე და წიგნთსაცავში. ამას გარდა, რაც მთავარია, ვიქტორ ნოზაძის პირადი არქივის დიდი ნაწილი დაცულია ასლახან (1986 წ.) გარდაცვლილი პოეტ გიორგი ყიფიანის ბინაში, რომელიც აქვე, შატოს მანსარდშია და ამჟამად დაღუპულია.

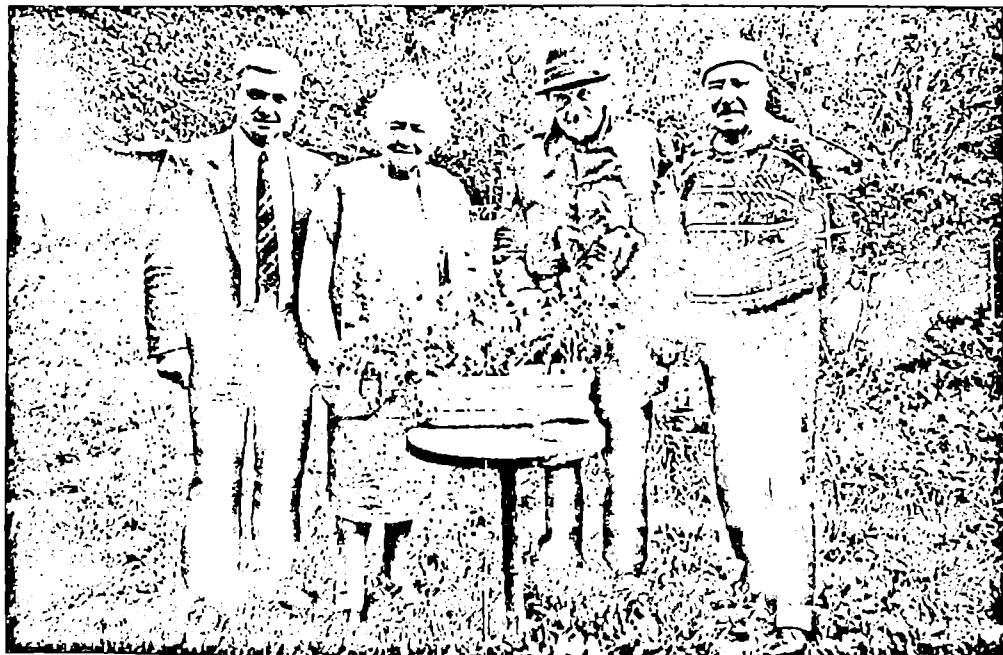
აღბათ, მიზეზს იკითხავს მკითხველი: რა უნდა ვ.ნოზაძის არქივს პოეტ გიორგი ყიფიანის ბინაში, როცა აქვე მისი ძმა და რძალი ცხოვრობენ და რატომ არის ამჟამად დაღუპული?

საქმე ის გახლავთ, რომ ვიქტორ ნოზაძის გარდაცვალების (1975 წ.) შემდეგ მისი უერნალის "კაეკასიონის" გამოცემა იკისრა

ლიდა და გიორგი ნოზაძეების სამხატვრო სალონი ლევილში

სტუმრად ლევილში. მარჯვნიდან: გიორგი ნოზაძე, მიხეილ ვაშაძე, ლიდა ნოზაძე, გურამ შარაძე

პოეტმა გიორგი ყიფიანმა და გამოსცა “კავკასიონის” XVIII (პარიზი, 1976), XIX (პარიზი, 1978), XX (1981) და XXI (პარიზი, 1986) ნომრები, რომლებშიც სხვა მასალებთან ერთად აქვეყნებდა მასალებს ვიქტორ ნოზაძის არქივიდან. ამიტომ ინახებოდა მასთან ვიქტორისეული არქივი. 1986 წელს მოულოდნელად გარდაიცვალა გიორგი ყიფიანი, ოჯახურ პრობლემებთან დაკავშირებით მისი ბინა დღემდე დაღუპულია და სანამ სასამართლო საქმეს არ გადაწყვეტს, შეუძლებელი ხდება ბინაში შესვლა, სადაც თვით ყიფიანის საინტერესო არქივთან ჩარჩა ვიქტორ ნოზაძის არქივიც. ამიტომ ბატონმა გიორგი ნოზაძემ მომცა ნოტარიული წესით დამოწმებული ასეთი შინაარსის დოკუმენტი:

“პარიზი – ლევილი 30 სექტემბერი 1989 წ. საქართველოს რუსკუბლიკის მთავრობას!

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას!

ჩემს უფროს ძმას – ვიქტორ ნოზაძეს, რუსთველოლოგს, დარჩა არქივი, რომლის ჩემთან დარჩენილ ერთ ნაწილს ვატან საქართველოში პროფ. გურამ შარაძეს, რომელიც ამჟამად მივლინებით აქ იმყოფება. არქივის დარჩენილი ნაწილი ინახება აწ განსვენებულ პოეტის გიორგი ყიფიანის ბინაზე, რომელიც ჯერჯერობით დაღუპულია და როგორც ვფიქრობ ამ რამდენიმე თვეში გაიხსნება და გადაეცემა ბატონ გურამ შარაძეს საქართველოში წასაღებად. მასვე ვანდობ მისი შრომების გამოცემას. პატივისცემით გიორგი ნოზაძე”.

ბ–ნმა გიორგი ნოზაძემ არც თავისი პირადი არქივი დაიშურა და გადმომცა თავისი რამდენიმე საინტერესო ხელნაწერი შრომა, მათ შორის, “ათონის მთაზე მოგზაურობის დღიური” და მის მიერ გადაღებული ფერადი დიაპოზიტივები, “დავით გურამიშვილი და მისი დრო”, საკუთარი ლექსები, როგორც ხელნაწერი, ისე დაბეჭდილი მიხეილ წუბინიძის სახელით, ინტერვიუ დავით კაკაბაძეზე და სხვ.

მეორედ ლევილში ჩავედი 1991 წლის ზაფხულში და ბუნებრივია, კვლავ მაინტერესებდა გიორგი და ლიდა ნოზაძეების მხატვრული კოლექციისა და განსვენებულ პოეტ გიორგი ყიფიანის ბინაზე დარჩენილ ვიქტორ ნოზაძის არქივის ბედი.

საქმე ისაა, რომ გიორგი და ლიდა ნოზაძეებმა თავიანთი ხანგრძლივი ცხოვრების მანძილზე შეაგროვეს პარიზში მოღვაწე

ლიდა შარაშიძე-ნოზაძისა. ლევილი, 1989 (გ. შარაძის ფოტო)

ქართველ მხატვართა (ლადო გუდიაშვილი, დავით კაკაბაძე, ფელიქს ვარლამიშვილი, ვერა ფაღავა, ვანო ენუქიძე) ნამუშევრების მეტად საინტერესო და ძვირფასი კოლექცია, რომელიც მათ ლევილში, თავიანთ სალონში კქონდათ გამოფენილი და ყოველი მნახველის თვალსა და გულს ახარებდა. ცხრა ათეულ წელს მიღწეულმა სათნო მოხუცებმა 1989 წლის შემოდგომაზე ლევილში ერთ-ერთი სტუმრობის დროს გადმომცეს ასეთი შინაარსის დოკუმენტი:

“1 მარტი, 1988 წ. ლევილის ქართული მამული

ჩვენი ანდერძი:

ჩვენ, ქვემოთე ამის ხელის მომწერი ლიდა შარაშიძე-ნოზაძისა და გიორგი ნოზაძე, მცხოვრებნი ლევილის ქართულ მამულში, ვტოვებთ შემდეგი შინაარსის ანდერძს:

ჩვენი გარდაცვალების შემდეგ, ჩვენს ბინაზე არსებულ ავეჯს

ეუტოვებთ ჩვენს ნათესავებს ნიკი მამულაიშვილს და ნინო ალშიბაიას. მათვე ვავალდებულებთ ჩვენს ბინაზე არსებული მხატვრული სურათები, სახელდობრ: 1. გუდიაშვილის “კინტოების ქეიფი”; 2. დ. კაკაბაძის აბსტრაქტული სურათი; 3. ფელიქს ვარლამიშვილის დახატული 4 ფერადი სურათი; 4. ვერა ფადაეას ორი ნახატი; 5. ვანო ენუქიძის აბსტრაქტული სურათი გადასცენ თბილისის ქართულ მუზეუმს. ჩემს მიერ დახატულ თამარ მეფის სურათს ეუტოვებთ ელიან ჯანდიერს და მხატვრულ წიგნებს.

ხელს ვაწერთ გ. ნოსაძე და ლიდა ნოსაძისა”.

ანდერძის გადმოცემის ცერემონიალს მათ ასეთი თხოვნაც დაურთეს: თბილისში დაბრუნებისას ერთი პირი გადამეცა საქართველოს ხელოვნების მუზეუმის დირექციისათვის (რაც შეეასრულე კიდეც), ხოლო ერთი ჩემთვის დამეტოვებინა და მეზრუნა თავის დროზე მისი სისრულეში მოყვანისათვის, რადგან ჩვენ მოვხუცდით და ბევრი დღე ამ ქვეყნად აღარ დაგვრჩენიაო.

მკითხველი გამოგებს, თუ რა ძნელი მოვალეობა დამაკისრეს ქნმა ლიდა და ბნმა გიორგი ნოსაძეებმა. სამწუხაროდ, მალე ახლა მათი წინასწარმეტყველება. სულ რაღაც წელიწადნახევარში ისინი სამუდამოდ განგვმორღნენ: 1990 წლის იანვარში რომ ქალბატონი ლიდა გარდაიცვალა, ბატონმა გიორგიმ ერთ თვეზე მეტი ვერ გაძლო საყვარელი მეუღლის გარეშე და ორმოცის გადახდამდე ისიც მის საუკუნო გზას შეუღვა.

ლევილის მამულის ეზოში შესულმა გეზი პირდაპირ ნოსაძეების ბინისაკენ ავიღე, რომელიც შატოს პირველ სართულზე კოპწია ბაღის პირდაპირ მეგულებოდა. მასპინძლების მუდამ ღია კარები გულსაკლავად იყო გამოკეტილი. როგორც შემდეგ გავიგე, ლევილის მამულის გამგეობას ნოსაძეების ბინა ჩვენი სახელგანთქმული პარიზელი ბალერინასათვის – ეთერი ფადაეასათვის მიუკუთვნებია სააგარაკოდ, ხოლო საქართველოს ხელოვნების მუზეუმისათვის ანდერძით დატოვებული იშვიათი მხატვრული ღირებულების მქონე სურათების კოლექციამ, რომელიც მფლობელთა თხოვნით, მათი გარდაცვალების შემდეგ, სამშობლოში უნდა ჩამოგვეტანა, მართლაც საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში დაიდო ბინა!

ახლა ვიქტორ ნოსაძის არქივის იმ ნაწილის შესახებ, რომელიც 1986 წელს მოულოდნელად გარდაცვლილ პოეტ გიორგი ყიფიანის დალუქულ ბინაში აღმოჩნდა. ამ მიზეზის თაობაზე

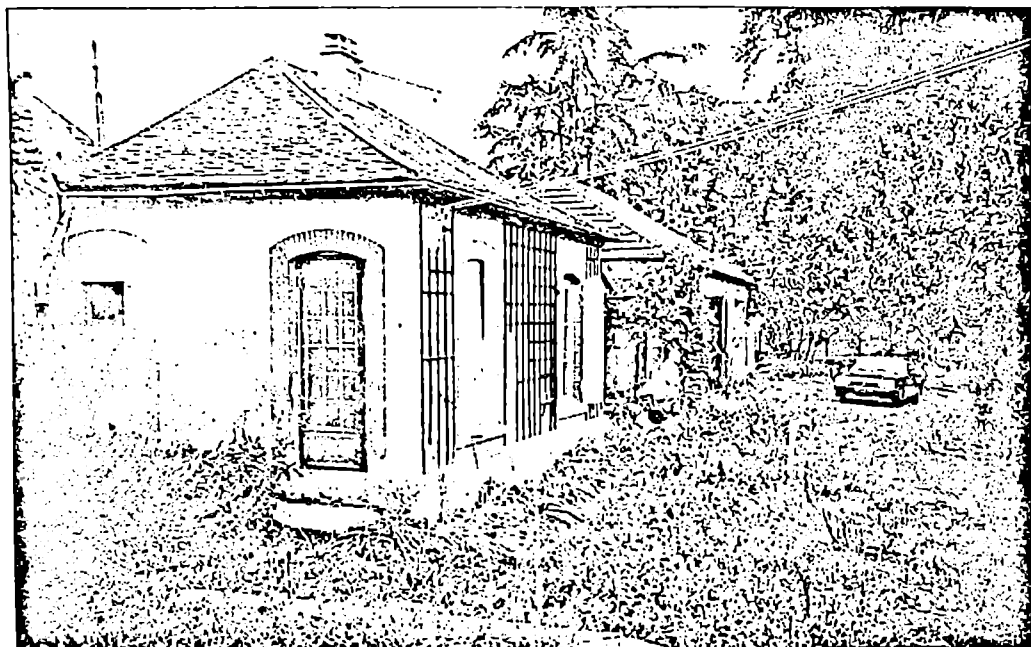
“ფრანგულ დღიურში” ჩვენ ერთხელ უკვე ვესაუბრეთ მკითხველს და იმედი გვქონდა, ახლა მაინც შევალწვედით იქ, მითუმეტეს, რომ 1989 წლის 30 სექტემბერს, ლევილში შედგენილი მინდობილობით ბ-ნი გიორგი ასეთ მისიას გვაკისრებდა: “...ჩემი უფროსი ძმის ვიქტორ ნოზაძის არქივის დარჩენილი ნაწილი ინახება აწ განსვენებულ პოეტ გიორგი ყიფიანის ბინაზე, რომელიც ჯერჯერობით დაღუპულია და როგორც ვფიქრობ, ამ რამდენიმე თვეში გაიხსნება და გადაეცემა ბატონ გურამ შარაძეს საქართველოში წასადებად, მასვე ვანდობ მის გამოცემას. პატივისცემით, გიორგი ნოზაძე.” აღნიშნულ დოკუმენტს ლევილის გამგეობის ბეჭდის დასმით უსის ასეთი დამოწმება: “ამ მინდობილობის დაწერას დავესწარი, მის უფლება-მოვალეობას ვადასტურებ და ვამოწმებ ლევილის ქართული კერის ასოციაციის პრეზიდენტის თავმჯდომარე მამია ბერიშვილი. 30.9.89”.

ბ-ნი მამია ბერიშვილს კარგად ახსოვს ეს პირობა და მახარა, რომ ფრანგულმა სასამართლომ ამ დღეებში პოეტ გ.ყიფიანის ბინა საბოლოოდ ლევილის მამულის გამგეობას არგუნაო. მაგრამ ჩემი სიხარული ხანმოკლე აღმოჩნდა: ბ-ნი მამიას მტკიცებით, თურმე აქაური სასამართლოდან ფოსტით გადაწვევტილების მიღებას კვირეები სჭირდება და ამიტომ გ.ყიფიანის ბინაში ჩარჩენილ ვიქტორ ნოზაძის არქივს ვერ გიხვენებთო. ჩემი ერთოვიანი მივლინების ვადა ისე ამოიწერა, რომ წლების მანძილზე გაჭიანურებული ვიქტორ ნოზაძის არქივის საქართველოში წამოღება კვლავ გადაიდო.

მესამე ცდა ვ.ნოზაძის არქივის დაბრუნებისა საქართველოში წარმატებით დაგვირგვინდა 1996 წელს: ბატონების მამია ბერიშვილისა და კარლო ინასარიძის დახმარებით, ზემოთ მოყვანილი ანდერძის საფუძველზე, ჩვენ გადმოგვეცა გიორგი ყიფიანის ბინაში აღმოჩენილი ვ.ნოზაძის პირადი არქივი, რომელიც საქართველოს ეროვნული მთავრობის არქივთან ერთად ჩამოვიტანეთ თბილისში 1996 წლის დეკემბერში.

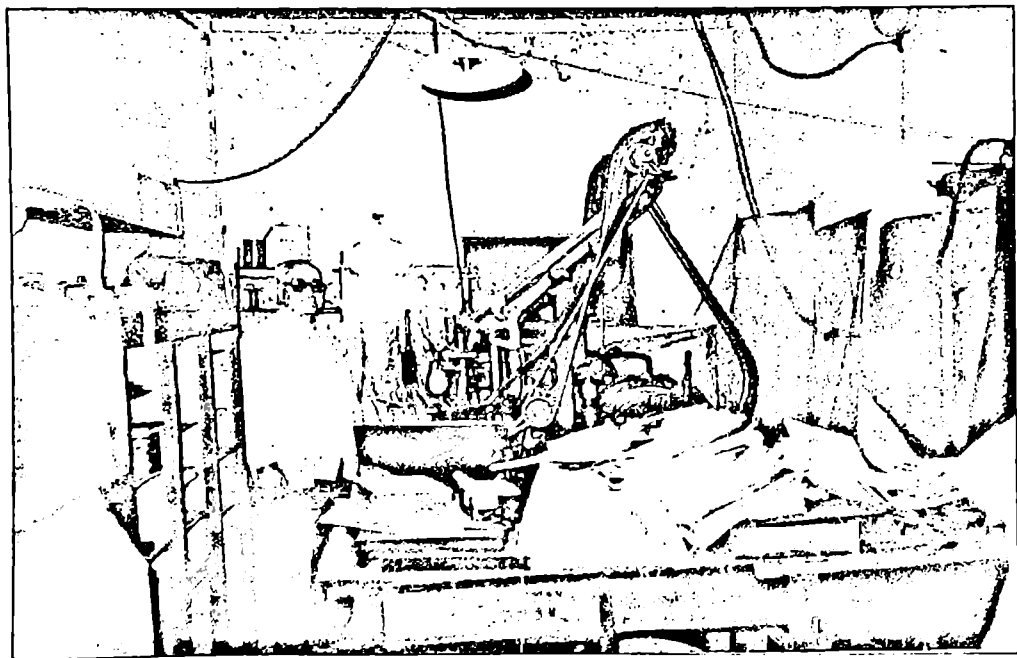
წინასწარი მონაცემების მიხედვით ვიქტორ ნოზაძის არქივი შეიცავს დღემდე უცნობ დიდმნიშვნელოვან გამოკვლევებსა და მონოგრაფიებს რუსთაველოლოგიის, ქართული ლიტერატურისა და ისტორიის მეტად მნიშვნელოვან საკითხებზე, აგრეთვე თარგმანებს და მდიდარ ეპისტოლარულ მემკვიდრეობას:

რუსთაველოლოგიური შრომები:

ექტორ ნოზაძის კართული სტამბის შენობა ლევილში (გ. შარაძის ფოტო)

ლევილის კართულ სტამბაში (გ. შარაძის ფოტო)

1. “ვეფხისტყაოსნის” მიჯნურთმეტყველება – ავტოგრაფი
2. “ვეფხისტყაოსნის” ტანთმეტყველება – ავტოგრაფი
3. “ვეფხისტყაოსნის” ფსიქოლოგიის მეთყველება – ავტოგრაფი
4. “ვეფხისტყაოსნის” სამართლის მეთყველება – ავტოგრაფი
5. “ვეფხისტყაოსნის” გულთმეტყველება – ავტოგრაფი
6. “ვეფხისტყაოსნის” სასოგადოების სწენი – ავტოგრაფი
7. პარადელები ნიბელუნგებსა და ქართულ ეპოსს შორის – ნაბეჭდი

საისტორიო შრომა:

- გარდასულ ჟამთა საქმენი და ამბაენი (1948 წ.) – ავტოგრაფი
 ძველი და ახალი საქართველო
- ა) ისტორია
  - ბ) ბაგრატიონთა საქართველო
  - გ) საქართველოს ურთიერთობა უცხოეთთან (ევროპა და აზია)
  - დ) საქართველოს სასოგადოება და პოლიტიკური წყობა
  - ე) კანონმდებლობა
  - ვ) ღაშქარი
  - ზ) ჯარი და ა.შ.

ფილოსოფიური ნაშრომი:

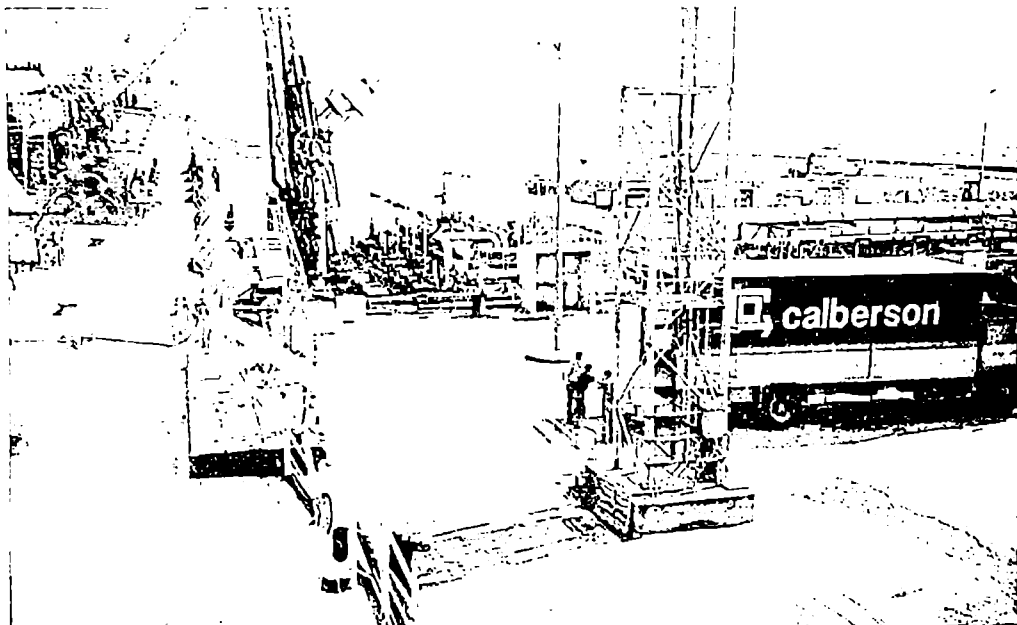
სოფელი ახალ აღთქმაში – ავტოგრაფი

ესთეტიკა:

1. მშვენიერების თეორიები აღ-ღაზაღისა – ავტოგრაფი
2. ესთეტიკური გრძნობანი
3. შვენება ქართველი ქაღისა
4. ფრანგული სიღამა'სე
5. გერმანული სიღამა'სე

ქართულ ლექსიკონთა ბიბლიოგრაფია – ავტოგრაფი,
 ნაბეჭდი

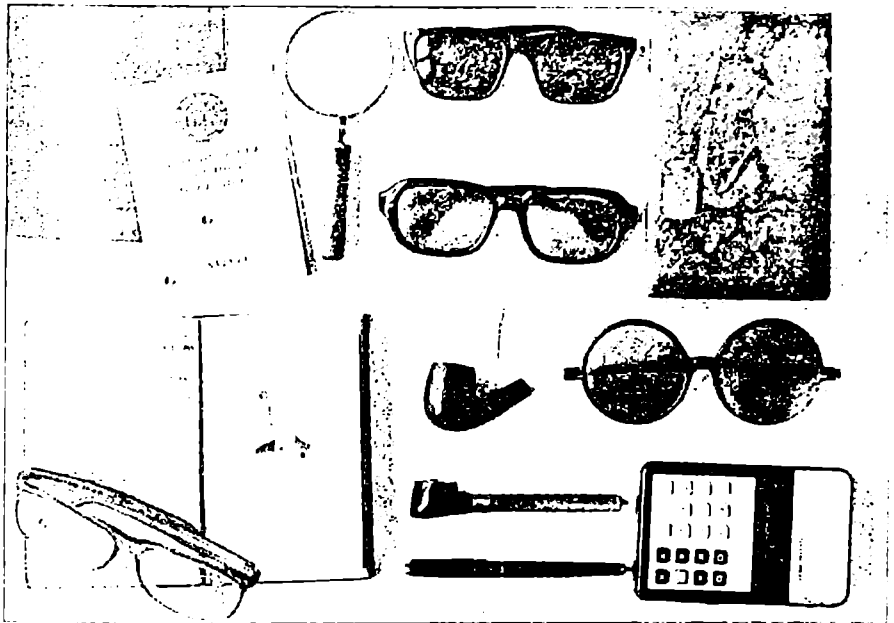
თარგმანები:

ლელოს ქრული ხეობის რეკონსტრუქციის მანქანის ნაქსოვებში ობიექტს „ობიექტი“

ობიექტს „ობიექტის“ კაპიტალის კონსტრუქციის მანქანა

ვიქტორ ნიჭის მკვლავური ნივთები ჩაატყნა თბილისში

დახვდნა ბაიუქის ნივთაგუნში თბილისში „თბილისში“ ვიქტორ ნიჭის მკვლავის ჩაატყნის

დასავლეთ ევროპის შეასაუკუნეების მწერლობა – ავტოგრაფი
მასალები ქართული ეკლესიის შესახებ – ნაბეჭდი

ვ.ნოზაძის ორი ინტერვიუ რადიო “თავისუფლებაში”
– ნაბეჭდი

პირადი დოკუმენტები

ჭურნალები – “ადამიანოსანი”, “სამშობლო”, “ივერია”
გუშაგი”

(ვალკეული ნომრები)

ჭურნალ “კავკასიონის” მასალები

გრიგოლ რობაქიძე, “ივანე ჯავახიშვილი” – ავტოგრაფი

ეპისტოლარული მემკვიდრეობა:

1. მიხეილ დადიანი
2. გიორგი გამყრელიძე
3. დავით საღირაშვილი
4. ირაკლი ბაგრატიონი
5. რევაზ გაბაშვილი
6. კიტა ჩხენკელი
7. რუთ ნოიკომი
8. ლეა ფლური
9. იოლანდა მარშევი
10. ანდრია გუგუშვილი
11. პაატა გუგუშვილი
12. გიორგი ერაძე
13. არსაყან ემხვარი
14. ლევან სურაბიშვილი
15. მიხეილ თარხნიშვილი
16. გიორგი გაბლიანი
17. კარლო ინასარიძე
18. მიხეილ კელია
19. დევიდ ღანგი
20. შალვა მადლაკელიძე
21. ალექსანდრე მანველიშვილი

22. ღიდა და გიორგი ნოზაძეები
23. ნიკო ნაკაშიძე
24. აკაკი და თამარ პაპაძეები
25. გიორგი ნაკაშიძე
26. კალისტრატე საღია
27. ალექსანდრე სულხანიშვილი
28. ფილიპე შარაძე
29. აკაკი ნხენკელი
30. ნოე ცინცაძე
31. გიორგი წერეთელი
32. გიორგი ყიფიანი
და სხვ.

ეფიქრობთ, ვიქტორ ნოზაძის უცნობი შრომებისა და ეპისტოლარული მემკვიდრეობის გამოქვეყნება დიდი შენაძენი იქნება ქართული მეცნიერებისა და მწერლობისათვის.

P.S. აქვე გვსურს მკითხველს ვაუწყოთ, რომ ვიქტორ ნოზაძის ქართული სტამბა, რომელიც ღვევილის მამულის ერთ-ერთ სათავსო შენობაში იყო მოწყობილი და სადაც იბეჭდებოდა ვ.ნოზაძის შრომები და ჟურნალი “კავკასიონი”, 1991 წლის “საფხულ”ში ნამოუციტანეთ საქართველოში ხმელეთით და ზღვით (მარშრუტი: პარიზი-მარსელი-ბათუმი-თბილისი) და ჯერჯერობით თბილისის უნივერსიტეტში გვაქვს დაცული.

ეროვნული არქივის დაბრუნება ჰარვარდიდან

დადგა 1997 წელი!

ახალ წელს კაცო ახალი ჩანაფიქრით, უამრავი პრობლემით და საჭირობორტო კითხვების გადაწყვეტის იმედით ხვდება ხოლმე! ჩემთვის, პირადად, ეს წელი, პირველ ყოვლისა, ჰარვარდიდან ჩვენი ეროვნული არქივის ჩამოტანის წელი უნდა ყოფილიყო. და მართლაც, ასეთ წლად გამოითენდა იგი!

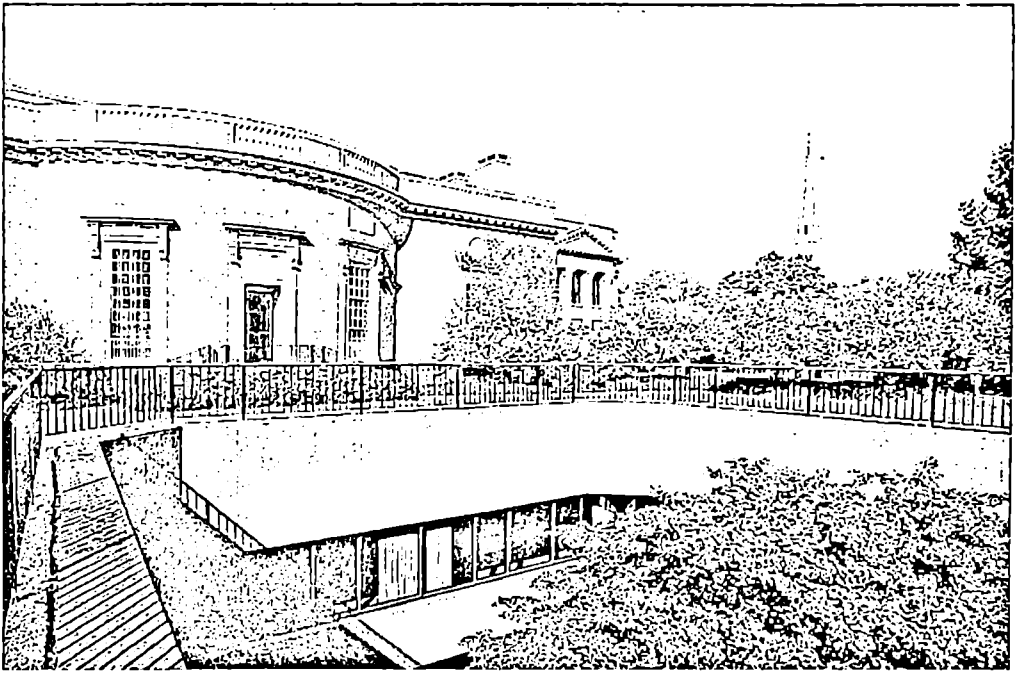
მაგრამ მანამდე მივეყვით მოვლენათა განვითარებას:

...თავდაპირველად გავეცნოთ ძმებს – გივი და ოთარ ზაღდასტანიშვილებს, რომელთა დახმარებაზეც მქონდა დამყარებული მთავარი იმედი ჰარვარდიდან არქივის სამშობლოში დასაბრუნებლად და რომელთა დიდი დამსახურების გამო საქართველოს საპატიო მოქალაქეობაზე მათ წარდგინებაში საქართველოს პრეზიდენტს ვწერდი:

“ამერიკის შეერთებულ შტატებში უკვე ნახევარი საუკუნეა ცხოვრობენ და მოღვაწეობენ ძმები გივი და ოთარ ზაღდასტანიშვილები. ისინი გახლავან გამოსწეილი ქართველი პატრიოტისა და პოლიტიკური მოღვაწის, 1924 წლის სახალხო ამბოხების გამირის სოლომონ ზაღდასტანიშვილის (1891–1941) ძენი.

როგორც ცნობილია, 1924 წლის აგვისტოს აჯანყება დამარცხდა. ბევრი მისი ხელმძღვანელი და მონაწილე ვერ გადაურჩა სისხლიან ტერორს, ბევრიც გააციმბირეს, ნაწილმა მოახერხა საზღვარგარეთ გახვლა (ქაქუცა წოლოყაშვილი და მისი შეფიცულები, ჭიათურის რაზმელები და სხვ.), მათ შორის სოლომონ ზაღდასტანიშვილმა 1924 წლის ნოემბერში ცნობილ ქართველ პოეტ შალვა ამირეჯიბთან ერთად დატოვა სამშობლო და საფრანგეთს შეაფარა თავი, სადაც ცოტა ხნის შემდეგ შეუერთდა ოჯახიც – მეუღლე მარი ხირსელი და ორი ვაჟი – გივი და ოთარი...

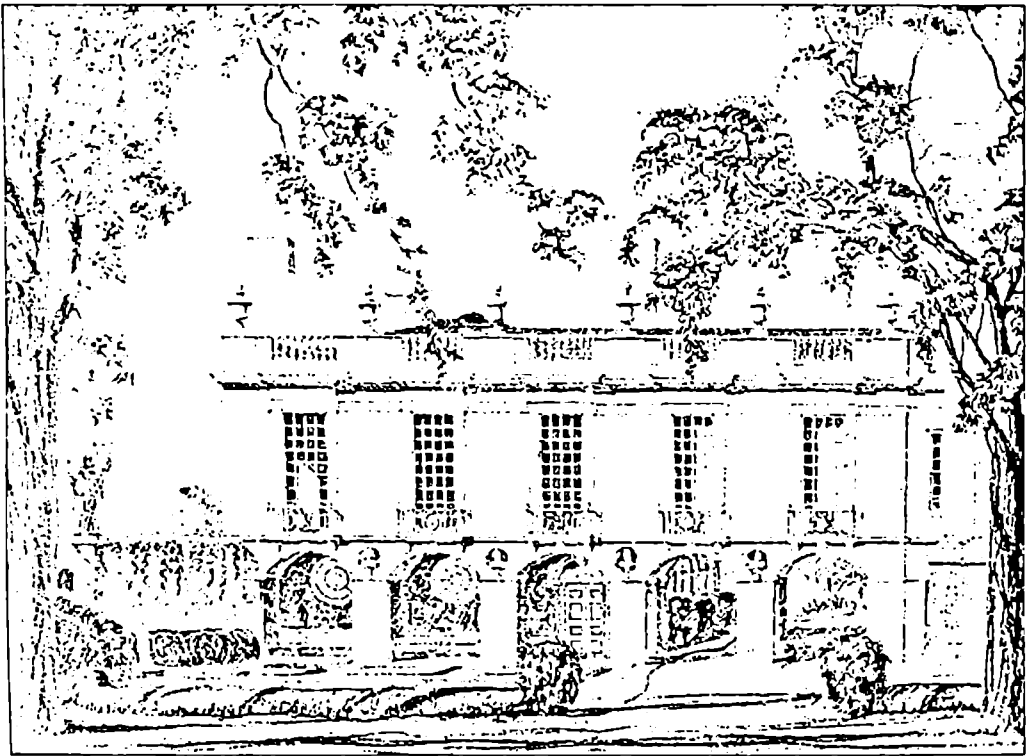
ბატონი გივი დაიბადა 1919 წელს თბილისში. იგი 5 წლისა წაიყვანეს საქართველოდან საფრანგეთში, სადაც ჯერ დაამთავრა სკოლა, შემდეგ კი ხორბონის უნივერსიტეტი, მიიღო იურიდიული

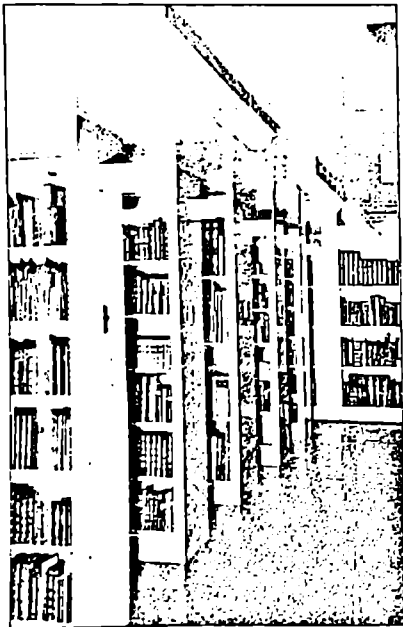
პოეტონის ბიბლიოთეკა ქარვარდში (გ. შარაძის ფოტო)

ქარვარდის ძველი უნივერსიტეტის ეზოში
(გ. შარაძის ფოტო)

ძველი კარვარდი

„კოუტონის ბიბლიოთეკის საცავი

განათლება. ომობდა გერმანელი ფაშისტების წინააღმდეგ, ხოლო 1947 წელს დედასთან ერთად საცხოვრებლად გადავიდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც მანამდე უკვე გადასული იყო მისი უმცროსი ძმა ოთარი. აქ ბატონმა გივიმ სწავლა განაგრძო პარვარდის უნივერსიტეტში, რომლის დამთავრების შემდეგ, უმთავრესად, ბიზნესს მოჰკიდა ხელი. ბატონ გივის სამი შვილი ჰყავს: თამარი, ნინო და ნიკოლოზი. გივის მეუღლე ქალბატონი მიშლინი ბელგიაში დაბადებული ფრანგია. წელიწადის გარკვეულ დროს ბატონი გივი და ქალბატონი მიშლინი პარიზში და ბელგიაში ატარებენ.

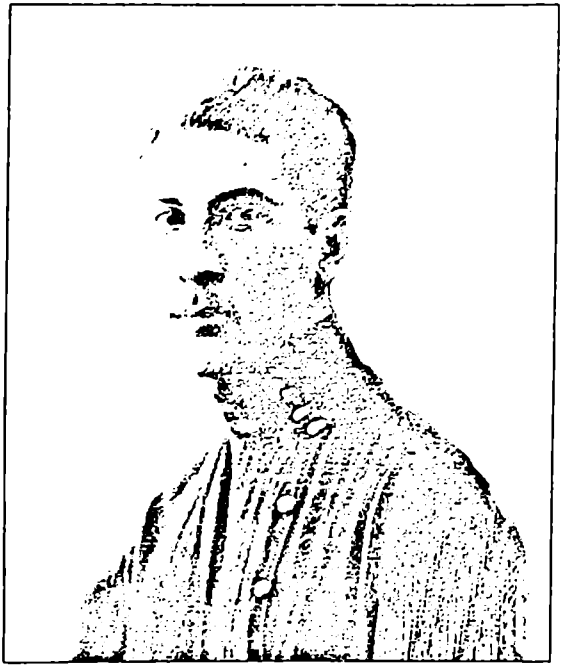
რაც შეეხება ბატონ ოთარ სალდასტანიშვილს, ისიც თბილისშია დაბადებული 1921 წელს. იგი დღესდღეობით ის ქართველია, რომელიც ბ-ნ გივისთან ერთად შეტანილია აშშ-ის განთქმულ საცნობარო ხასიათის წიგნში “ვინ არის ვინ” (Who is Who), სადაც მხოლოდ მსოფლიოში სახელმძღვანელო პიროვნებებს ვხვდებით. ოთარს უმაღლესი განათლება პარიზში აქვს მიღებული, სადაც დაუმთავრებია გზებისა და ხიდების ერთ-ერთი უძველესი სამშენებლო ინსტიტუტი. 1946 წლიდან ბატონი ოთარი დასახლდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, მუშაობდა პარვარდის უნივერსიტეტში მსოფლიო სახელის მქონე მეცნიერებთან და თვითონაც სახელგანთქმული მეცნიერი გახდა აეროდინამიკაში. ამ მხრივ აღსანიშნავია მისი თანამშრომლობა ამერიკაში არანაკლებ ცნობილ სპეციალისტთან აეროდინამიკაში ალექსანდრე ქართველიშვილთან, რომელსაც დიდი დედაწლი მიუძღვის იმ საბრძოლო თვითმფრინავების შექმნაში, რომლებიც გამოიყენეს ამერიკელებმა ფაშისტებთან წინააღმდეგ ომში... ბ-ნ სკორინთელის სიტყვებით რომ ვთქვათ, ოთარ სალდასტანიშვილი პარვარდის უნივერსიტეტში მოღვაწეობდა როგორც პროფესორი, იგი გატაცებული იყო ნიკო მუსხელიშვილისა და ილია ვეკუას შრომებით და ამ ორი დიდი ქართველი მეცნიერის შრომებზე დაყრდნობით დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია აეროდინამიკაში, მაგრამ, საბოლოოდ, პრაქტიკულ საქმიანობას მოჰკიდა ხელი და გახდა პრეზიდენტი კორპორაციისა, რომელსაც “სალდასტანი და თანამშემწეები” ჰქვია. ბატონი ოთარი ამ კორპორაციის პრეზიდენტია დღესაც. ამავე დროს კონსულტანტია მრავალი სამშენებლო ფირმისა, მონაწილეობა აქვს მიღებული 1000-მდე პროექტის განხორციელებაში, მის სახელთან არის დაკავშირებული არაერთი მნიშვნელოვანი საინჟინრო გადაწყვეტა, ორიგინალური იდეა, მიღებული აქვს პატენტები აკუსტიკისა და ფოლადის

სოლომონ ჯალდასტანიშვილი

საქართველოს
1924 წლის
ამბობებ

(მოგონებანი)

ბიუნხენი
1956

სოლომონ შალდასტანიშვილი

კონსტრუქციების დამუშავებაში, დაჯილდოებულია მრავალი პრიზით ფოლადისა და ბეტონის მარჯვედ გამოყენებისათვის მშენებლობაში... მას დაუპროექტებია მნიშვნელოვანი ნაგებობები, მათ შორისაა ქალაქ ბოსტონის აეროპორტი, ერთ-ერთი მთავარი მოედანი და სტადიონი ბოსტონში, სასახლეები ვაშინგტონსა და ამერიკის შეერთებული შტატების სხვა ქალაქებში, მაღლივი შენობები საფრანგეთში, ალჟირში, ერაყში და, ბოლოს, მთელი ქალაქი, რომელიც გაშენდა საუდის არაბეთის დედაქალაქის ელრიადის მახლობლად. ბატონ ოთარსაც სამი შვილი ჰყავს – ერთი ვაჟი და ორი ასული.

საგანგებოდ არის აღსანიშნავი გივი და ოთარ შალდასტანიშვილების პატრიოტული მოღვაწეობა ამერიკის შეერთებული შტატების ქართველთა სათვისტომოში.

საერთოდ, ამერიკელ ქართველებს მაღალ შეფასებას აძლევდა ცნობილი ამერიკელი მილიონერი ნელსონ როკველერი – ერთ დროს ნიუ-იორკის შტატის გუბერნატორი. როკველერის სიტყვებით, “ნვენ, ამერიკელები, ვამაყობთ, რომ მრავალმა ქართველმა ღტოლვილმა მიიღო აქ თავშესაფარი. ნვენც

ქართველი ემიგრანტები პარიზში: პოეტი შალვა ამირეჯიბი, სოლომონ ჯალდასტანიშვილი, მარი ხირსელი, გივი და ოთარ ჯალდასტანიშვილები და სხვ.

ვისარგებლეთ მათი მოსვლით. ისინი გახდნენ ჩვენი ღირსეული მეზობლები, ღლიალური, ერთგული და ნაყოფიერი მონაწილეები ნიუ-იორკის შტატის და საერთოდ, ჩვენი ერის ეკონომიკური აღორძინებისა... ქართველები ამერიკის ეკონომიკის და კულტურის ზრდის მნიშვნელოვანი მონაწილეები არიან”.

ნიუ-იორკის მერი რობერტ ვაგნერი კი ასე მიმართავდა ამერიკის ქართულ სათვისტომოს: “ბედნიერი ვარ გიძღვნათ ჩემი საღამო და აღვნიშნო თქვენი რაინდული ცდა, შეინარსუნოთ თქვენი ერის ძველთაძველი ტრადიციები. ცოტანი არიან ქვეყნები, რომ თქვენსავით ოცდასამი საუკუნის ცივილიზაცია ჰქონდეთ. ეს არის განძი, რომლითაც თქვენ და თქვენს ძველ ერს უფლება გაქვთ იამაყოთ”.

აშშ-ის ქართული სათვისტომოს ასეთი მაღალი ავტორიტეტის მოპოვებასა და რეპუტაციის შექმნაში თავიანთი ღირსეული წვლილი აქვთ შეტანილი ძმებს – გივი და ოთარ ზაღდასტანიშვილებს. კერძოდ, გივი და ოთარ ზაღდასტანიშვილები წლების მანძილზე იყვნენ ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარეები...

უკანასკნელ წლებში ბატონი გივი ზაღდასტანიშვილი ნაყოფიერად მღვაწეობს საქართველოში როგორც ბიზნესის გამოცდილი სპეციალისტი (კითხულობს თბილისში, უმაღლეს სასწავლებელში ღექციებს), ამასთან, ხელს უწყობს საქართველოს დაახლოებას აშშ-ს ცნობილ ბიზნესმენებთან და საქმიან წრეებთან.

საგანგებოდ არის აღსანიშნავი ბატონი გივი ზაღდასტანიშვილის მღვაწეობა 1921 წელს ბოლშევიკური ოკუპაციის დროს საქართველოდან გატანილი ეროვნული მთავრობის არქივის მოვლისა და დაცვის საქმეში. კერძოდ, ის გახდა ამ კომისიის წევრი-მეთვალყურე ამერიკის შეერთებული შტატების მხრიდან. საქმე ისაა, რომ პარიზში შენახული ჩვენი ეროვნული არქივი ამ რამდენიმე ათეული წლის წინ წყაღდიდობის გამო დაზიანდა და დაზიანებული ნაწილი სარესტავრაციოდ გადაეცა პარვარდის უნივერსიტეტს იმ პირობით, რომ 2004 წლამდე იგი დაუბრუნდებოდა მის კანონიერ მფლობელს – საქართველოს. ამჟამად არქივი აღდგენილია და კატალოგიზირებული პროფესორ გიორგი ნაკაშიძის მიერ.

ახლა მთავარი ამოცანაა საქართველოს ეროვნული მთავრობის არქივის პარიზული და პარვარდული ნაწილი გაერთიანდეს და რაც შეიძლება სწრაფად დაუბრუნდეს ქართველ

მიშლინ და გივი ზალდასტანიშვილები

ხალხს, რადგან ამ არქივის გარეშე შეუძლებელია მე-20 საუკუნის საქართველოს ნამდვილი მეცნიერული ისტორიის დაწერა.

დარწმუნებული ვართ, ძმები ზალდასტანიშვილები საარქივო კომისიის თავმჯდომარესთან – ბატონ მამია ბერიშვილთან და კომისიის სხვა წევრებთან – ბატონებთან ლევან ფალავასთან, კარლო ინასარიძესა და გრიშა ლომიძესთან ერთად ყველაფერს იღონებენ ამ ფრიად საშვილიშვილო და ეროვნული საქმის მოგვარებისათვის.

საქართველოს საპატიო მოქალაქეობა კი ახალ ძაღასა და ენერჯიას შემატებს ამერიკის შეერთებულ შტატებში მოღვაწე სვენს სასიქადულო თანამემამულეებს – გივი და ოთარ ზალდასტანიშვილებს უფრო მეტი გააკეთონ თავიანთი სამშობლოს საკეთილდღეოდ!”

სვენი წარდგინების საფუძველზე საქართველოს პრეზიდენტის 1997 წლის 10 თებერვლის ბრძანებულებით ბატონებს გივი და ოთარ ზალდასტანიშვილებს მიენიჭათ საქართველოს საპატიო მოქალაქეობა.

ოთარ ზალდასტანიშვილი ოჯახის წევრებთან ერთად

ახლა საჭირო იყო ჩვენი განსრავების შესახებ საქმის კერძში ჩაგვეყენებინა საქართველოს საელჩო აშშ-ში, რათა დახმარების ხელი გამოეწოდებინათ ჩვენთვის, მაგრამ საელჩოს მრწველმა ბ-ნმა დ.სუმბაძემ ვაშინგტონიდან 1997 წლის 11 თებერვალს ფაქსით გამოგზავნილ პასუხში “შესაშური ოპერატულობით” გვაგრძნობინა ხელი აგველო ჩანაფიქრზე, ყოველ შემთხვევაში, რამდენიმე თვით მაინც, რადგან “პრინციპულ გადაწყვეტილებასა და მის პრაქტიკულ განხორციელებას შორის საკმაოდ დიდი გზაა გასავლელი”.

არადა, ახლოვდებოდა საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბ-ნ ს.ჟვანიას ოფიციალური ვიზიტი აშშ-ში, რომელიც დაგეგმილი იყო 8 მარტიდან 15 მარტამდე. აღნიშნულ საპარლამენტო დელეგაციაში მეც ვიყავი გათვალისწინებული და მსურდა, ეს შემთხვევა გამომეყენებინა პარლამენტის უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობასთან ბ-ნ ს.ჟვანიასთან ერთად შესახვედრად და იქ დაცული საქართველოს ეროვნული არქივის უკან დასაბრუნებლად მოლაპარაკების დაწყებისათვის.

მარი ხირსული-ზაღდასტანიშვილისა შვილებთან გივი და ოთარ ზაღდასტანიშვილებთან ერთად

სვენი საელჩოსგან ვერაფერი დამაიმედებელი პასუხი რომ ვერ მივიღე, იძულებული გაეხდი მიმემართა თვითონ პარვარდისათვის. ამიტომ, 1997 წლის 24 თებერვალს პარვარდის უნივერსიტეტის პოეტონის ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელს ბატონ ჯეფრი პორელს მივწერე:

“ძვირფასო ბატონო პორელ!

საქართველოს პრეზიდენტის ბატონ ედურად შევარდნაძის 1996 წლის 22 დეკემბრის №319 ბრძანებულებით დანიშნული ვარ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918–1921 წწ.) არქივის მიღების, შენახვისა და დაცვის სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარედ.

ამ არქივის პარიზული ნაწილი საფრანგეთში შექმნილი საარქივო კომისიის თავმჯდომარის ბატონ მამია ბერიშვილის დახმარებით და უშუალო მონაწილეობით 1996 წლის 18 დეკემბერს ნამოვიტანეთ საქართველოში და დაცულია მისი სამართალმემკვიდრის – საქართველოს პარლამენტის სპეციალურ საცავში, რომელიც გამთავრობის საქართველოს პრეზიდენტმა. ჩემი ხელმძღვანელობით სპეციალისტები უკვე შეუდგნენ მის დამუშავებას და შესწავლას.

გადაუჭრელად რჩება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918–1921 წწ.) არქივის პარვარდული ნაწილის ბედი, რომელიც სათანადო მხარეებს შორის 1974 წელს დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე 2004 წლამდე შეიძლება ინახებოდეს პარვარდში და თუ ამ ხნის მანძილზე იგი არ დაუბრუნდება საქართველოს, არქივი ხდება აშშ-ის საკუთრება.

უფიქრობთ, საქართველოში ამჟამად შექმნილი პოლიტიკური მდგომარეობა, მისი სრული დამოუკიდებლობა და სუვერენობა, უკვე იძლევა იმის საფუძველს, რომ შევუდგეთ არქივის პარვარდული ნაწილის საქართველოში დაბრუნებისა და მის ორგანულ პარიზულ ნაწილთან შეერთებისა და გამთლიანების საქმის მოგვარებას.

ამასთან დაკავშირებით გაცნობებთ, რომ მიმდინარე წლის 8 მარტიდან 15 მარტამდე დაგეგმილია საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბატონ სურაბ ჟვანიას ვიზიტი ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ამავე პერიოდში გათვალისწინებულია ჩემი ყოფნაც აშშ-ში. გთხოვთ გეცნობოთ, რამდენად მოსახერხებელი იქნება თქვენთვის დროის ამ

საპარლამენტო კომიტეტი ემიგრაციის
და საზღვარგარეთის ქართველების
კომპატიოების საკითხებზე

The Committee on Migration,
Emigration and Issues Related to the
Compatriots Living Abroad

საპარლამენტო კომისია მიმოსვლის,
არქივების დაცვისა და დაცვის
და საზღვარგარეთის ქართველების

State Commission for the Reception,
Storage and Protection of the
Archives of the Government of the
Democratic Republic of Georgia

To Mr Jeffrey Horrell,
Acting Librarian "The Houghton Library"

Tbilisi, February 24, 1997

Dear Mr Horrell,

According to the order N 319 of 22 December 1996 issued by President of Georgia, Mr Eduard Shevardnadze, I am appointed as the Chairman of the State Commission for the Reception, Storage and Protection of the Archives of the Government of the Georgian Democratic Republic (1918-1921)

Thanks to the kind assistance and participation of Mr Mamia Berishvili, Chairman of the Paris-based Archive Commission, part of this archive, kept in Paris, was brought in Tbilisi on December 18, 1996 and is deposited in the special depository of the Parliament of Georgia, which is legal successor to it. The president of Georgia assigned special group of experts under my leadership to carry out works and research on the archives

The problem of the part of archives of the Government of the Georgian Democratic Republic (1918-1921) kept in the Harvard University, still remains unresolved. According to the agreement of 1974, reached by the sides concerned, archives may be held in the Harvard University until 2004 and after expire of this term, it will become the property of the USA

I think current political situation in Georgia, its full independence and sovereignty serves as a solid ground to start the process of bringing back the part of archives kept in the Harvard University to Georgia

In this context, I would like to inform You that the Chairman of the Parliament of Georgia, Mr Zurab Zhvania is going to visit the United States of America from 8 to 15 March. I will be in the USA at the same time. Please, let us know, if You find it convenient to meet with Mr. Zurab Zhvania and me during our stay in the USA, in order to held negotiations on the issues relating to the return to Georgia these archives.

With deep respect and best wishes,

Professor Gouram Sharadze

Chairman of the Parliamentary Committee on Migration,
Emigration and Issues Related to the
Compatriots Living Abroad

საქართველოს პრეზიდენტი
PRESIDENT OF GEORGIA

President Neil Rudeinstine
Harvard University
Cambridge, Massachusetts

March 7, 1997

Dear President Rudeinstine,

Georgia will always be indebted to Harvard University for its stewardship of the portion of the Archives of the First Democratic Republic of Georgia (1918-21) It was saved from damage in the Paris floods 30 years ago, and is now being housed at Harvard for the period of thirty years (1974-2004).

This archives was removed from Georgia in 1921 to save it from destruction by the Bolsheviks. According to the will of that first Republic, upon Georgia's liberation from the Communist regime the Archives was to be returned. In 1996, the first stage of this handover began when the part of the Archives which yet remained in Paris was returned. The rest still resides at Harvard.

I have appointed Professor Guram Sharadze, Chairman of the Parliamentary Committee on Migration and Expatriate Affairs, to be Chairman of the State Commission on the Return and Custody of the Archives of the Democratic Republic of Georgia. He, therefore, is authorised to discuss with you the procedure of transferring the Archives back to Georgia.

Mr. Sharadze will shortly travel to the United States to meet with you. I am certain that your dialogue will be productive, and serve to further strengthen the ties between Georgia and Harvard University.

Accept my thanks in advance, and the assurances of my highest consideration.

Yours truly,

Eduard Shevardnadze

ილუარდ შევარდნაძის 1997 წლის 7 მარტის წერილი მარეარდის უნივერსიტეტისადმი

მონაკვეთში შეხვედრა ბატონ ზ. უვანიასა და ჩემთან, რათა ერთობლივად გაემართოთ მოლაპარაკება საქართველოს კუთვნილი ეროვნული არქივის უკან დასაბრუნებლად.

ღრმა პატივისცემით და საუკეთესო სურვილებით,

საქართველოს პარლამენტის მიგრაციისა და
უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა
საქმეების კომიტეტის თავმჯდომარე,
საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის მთავრობის არქივის
მიღების, შენახვისა და დაცვის
სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარე

პროფესორი გურამ შარაძე
თბილისი, 24.02.1997.”

პასუხმაც არ დააყოვნა! სულ რაღაც ათიოდე დღის
შემდეგ ბატონმა ჰორელმა ფაქსით მაცნობა:

“ჰარვარდის უნივერსიტეტი
ჰოუტონის ბიბლიოთეკა.
5 მარტი, 1997 წელი

პროფესორ გურამ შარაძეს,
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
მთავრობის არქივის მიღების, შენახვისა და
დაცვის სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარეს

ძვირფასო პროფესორო შარაძე,
მადლობას გიხდით თქვენს მიერ 1997 წლის 24 თებერვალს
გამოგზავნილი ფაქსისათვის, რომელიც ეხებოდა ამჟამად ჰარვარდის
უნივერსიტეტის ჰოუტონის ბიბლიოთეკაში შენახულ საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის არქივს.

ჩვენთვის სასიამოვნო იქნება თქვენთან და სხვა
დაინტერესებულ მხარეებთან შეხვედრა არქივის ისტორიის და
მისი ჰარვარდთან კავშირის განსახილველად, აგრეთვე იმ პირობებზე,
რომელთა თანახმადაც არის არქივი დაცული აქ და რა საშუალებები
შეიძლება გამოყენებულ იქნას საქართველოში მის გადასატანად.

აკად. ალბერტ თავხელიძე

აკ. თავხელიძის 1997 წლის 4 ივნისის
წერილი ქარვარდის უნივერსიტეტისადმი

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
პ რ ა ე ბ ი რ ე ნ ე ბ ი

P R E S I D E N T
Academy of Sciences, Georgia

To the President
Harvard University

4 June, 1997

Dear Sir,

On behalf of the Georgian Academy of Sciences I wish to express our deep gratitude for preserving archives of the national government of the earlier Democratic Republic of Georgia (1918-1921).

As we have been informed, Officers of the Harvard University have expressed their perfect willingness to return archives to their rightful owners - Georgian people, and are awaiting for the attorney who will act for our party to accomplish this historical mission.

Georgian Academy of Sciences gives the power of attorney for transforming the archives from Harvard USA to Georgia to Professor Guram Sharadze - Member of the Parliament, Chairman of the Parliamentary Committee for the Affairs of the Compatriots Living Abroad, Head of the Department of the Georgian Immigrant Literature of the Rustaveli Institute of Georgian Literature, Georgian Academy of Sciences.

With deep respect,

Sincerely yours,

A. Tavkhelidze
Prof. Dr. A. Tavkhelidze
President

მე გირჩევდით, რომ ეს განხილვები ჩვენ დაგვეწყო 13 მარტს, სამშაბათს, 4 საათზე, აქ, პოუტონის ბიბლიოთეკაში შეხვედრით. ჩემს გარდა ამ განხილვაში მონაწილეობას მიიღებენ შემდეგი პიროვნებები პარვარდიან:

ქ-ნი ნენსი კლაინი – პარვარდის კოლეჯის როი ი. ლარსენის ბიბლიოთეკის თანამშრომელი

ქ-ნი ლესლი მორისი – პარვარდის კოლეჯის ბიბლიოთეკის მანესკრიპტების კურატორი

პროფესორი რინარდ პაიპსი

ალენ რაიანი – უნივერსიტეტის იურისტი გენერალური საბჭოს ოფისში.

იმედი მაქვს, რომ ბ-ნ გივი ზაღდასტანს, ქართული არქივის კომიტეტის პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელს, საშუალება ექნება შემოგვიერთდეს.

ქ-ნმა მორისმა მირნია, რომ თქვენ, ისევე როგორც თქვენი მხარის სხვა წევრებს, შეიძლება გაინტერესებდეთ შეხვედრამდე არქივის შემოწმება და ჩვენი კვლევის საშუალებების მონახულება. იგი თავისუფალი იქნება 13 მარტს 3 საათიდან. დაუკავშირდით უშუალოდ მას, გეთაყვა, თუ ეს თქვენთვის საინტერესოა.

ველი თქვენთან 13-ში შეხვედრას.

გულწრფელად თქვენი,

ჯეფრი პორელი

პარვარდის უნივერსიტეტი

კემბრიჯი

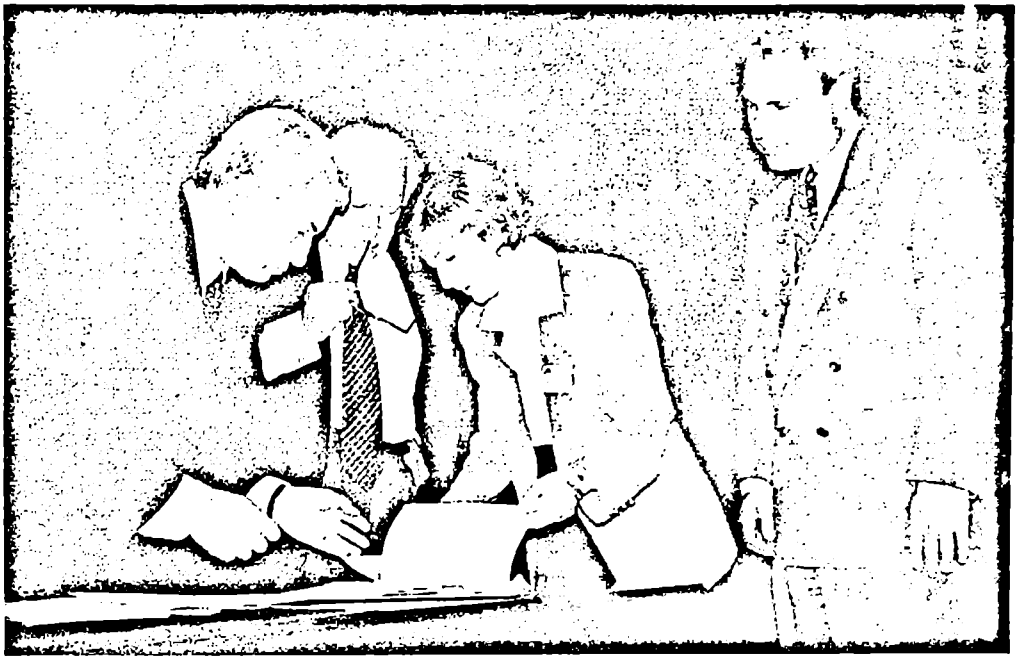
მასაჩუსეტსის შტატი 02138

ტელ: 617-495-2441

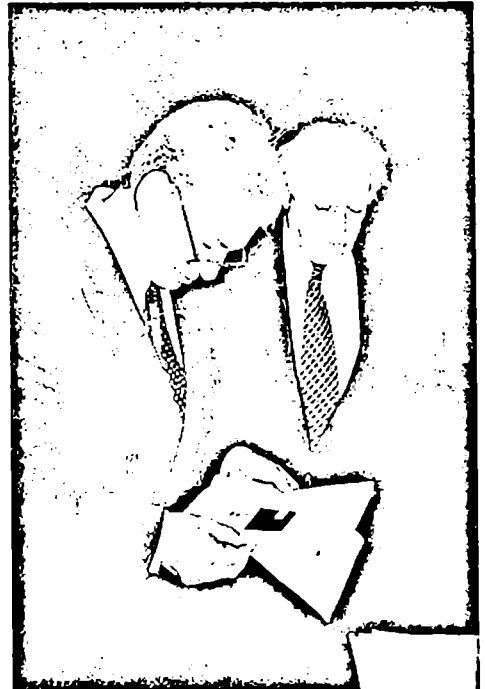
ფაქსი: 617-495-1376 “.

1997 წლის 8 მარტს უკვე საქართველოს პარლამენტის დელეგაციასთან ერთად თბილისიდან ფრანკფურტის გავლით აშშ-ში გაეფრინდით.

ღამით ნიუ-იორკში ჩავფრინდით. აქედან ჩვენმა საპარლამენტო დელეგაციამ (მ.სააკაშვილი, დონოფრიშვილი, ი.სარიშვილი-ჭანტურია, ზ.ნოღაიდელი) ზ.ქვანიას ხელმძღვანელობით ვაშინგტონისკენ გააგრძელა გზა, ხოლო მე ბოსტონში გაეფრინდი, რათა დათქმული პირობით შეხვედროდი პარვარდის უნივერსიტეტში პოუტონის ბიბლიოთეკის თანამშრომლებს იქ დაცული ქართული ეროვნული

პარეარდის უნივერსიტეტის პოუტონის
ბიბლიოთეკაში. მარჯვნიდან: ჯეფრი კორელი,
ლესლი მორისი, გივი ზალდასტანიშვილი,
გურამ შარაძე, პარეარდი,
1997 წლის 30 სექტემბერი

გივი ზალდასტანიშვილი და
გურამ შარაძე
პოუტონის ბიბლიოთეკაში.
პარეარდი, 1997 წლის 30 სექტემბერი

არქივის გარშემო მოლაპარაკების დასაწყებად.

თან მიმქონდა საქართველოს პრეზიდენტის ე.შევერდნაძისა და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის აკად. ა.თაყველიძის ოფიციალური წერილები ჰარვარდის უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობისადმი.

ჯერ გაგაცნობთ ბ-ნ ე.შევერდნაძის წერილს:

“ბატონ ნეილ რუდენშტაინს
ჰარვარდის უნივერსიტეტის პრეზიდენტს
კემბრიჯი, მასაჩუსეტსი

თბილისი

7 მარტი, 1997 წელი

ძვირფასო ბატონო პრეზიდენტო,

სათანადო შეთანხმების საფუძველზე ჰარვარდის უნივერსიტეტში ოცდაათი წლის ვადით (1974 წლიდან 2004 წლამდე) ინახება საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) მთავრობის არქივის ნაწილი, რომელიც ამ ნახევარი საუკუნის წინ პარიზში წყალდიდობის დროს დაზიანდა და ჰარვარდის უნივერსიტეტმა გადაარჩინა დალუპვისაგან.

საქართველო არასდროს დაივიწყებს ამ სიკეთეს.

თქვენთვის ცნობილია, რომ აღნიშნული არქივი 1921 წელს იქნა გატანილი საქართველოდან, რათა გადარჩენილიყო ბოლშევიკური ოკუპანტებისაგან განადგურებას. მისი ნამდვილი მუპატრონე არის საქართველო და დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ანდერძით კომუნისტური რეჟიმისაგან საქართველოს განთავისუფლების შემდეგ იგი უნდა დაბრუნებულიყო საქართველოში.

1996 წელს განხორციელდა ამ ანდერძის პირველი ნაწილი: საქართველოში დაბრუნდა არქივის პარიზული ნაწილი, სამოსატანი დარბაზი არქივის ჰარვარდული ნაწილი.

საქართველოს პარლამენტის მიგრაციისა და უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა საქმეების კომიტეტის თავმჯდომარე პროფესორი გურამ შარაძე მე დაენიშნე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის მიღების, შენახვისა და დაცვის სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარედ. ამდენად იგი უფლებამოსილია გამართოს მოლაპარაკება თქვენთან ჰარვარდის უნივერსიტეტში დაცული ქართული ეროვნული არქივის მისი კანონიერი მფლობელისათვის – საქართველოსათვის

გადმოსაცემად.

ბატონი გურამ შარაძე ამ დღეებში მოემგზავრება აშშ-ში თქვენთან შესახვედრად. დარწმუნებული ვარ, თქვენთან გამართული მოლაპარაკება ნაყოფიერ შედეგებს გამოიღებს და ხელს შეუწყობს ჩვენი ქვეყნების კეთილგანწყობილი ურთიერთობების გაღრმავებას. წინასწარ გიხდით მადლობას.

პატივისცემით და საუკეთესო სურვილებით,

საქართველოს პრეზიდენტი ედუარდ შევარდნაძე”.

ახლა აკად. ა.თაყხელიძის წერილში ვნახოთ რა ეწერა:

“პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკას

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია გამოხატავს თავის ღრმა მადლიერებას და დიდად აფასებს თქვენს ზრუნვას საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის ეროვნული მთავრობის (1918–1921 წწ.) არქივის მოვლა-პატრონობისა და გადარჩენისათვის.

როგორც ჩვენთვის ცნობილი გახდა, პარვარდის უნივერსიტეტი მზადაა დაუბრუნოს არქივი ქართველ ხალხს, როგორც მის კანონიერ მემკვიდრეს და ითხოვს ჩვენგან ნდობით აღჭურვილ პირს, რომელიც განახორციელებს ამ ნამდვილ ისტორიულ მისიას.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია ამ მეტად საპასუხისმგებლო საქმეს ანდობს საქართველოს პარლამენტის წევრს, უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა საქმეების საპარლამენტო კომიტეტის თავმჯდომარეს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ქართული ემიგრანტული მწერლობის განყოფილების ხელმძღვანელს, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორ გურამ შარაძეს.

ღრმა პატივისცემით,

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
პრეზიდენტი, აკადემიკოსი

ა. თაყხელიძე”.

გივი გაბლიანი

დოქტორი სინჯიკაშვილი

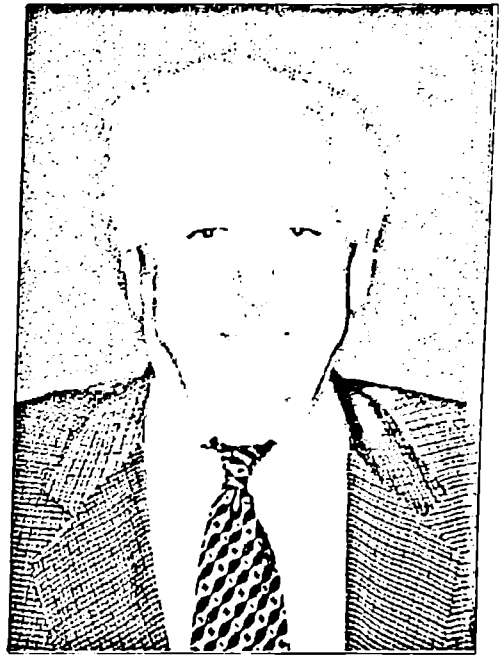
გიორგი ნაკაშიძე

გიორგი შარაშიძე

რინარდ კაიხი

გივი ზალდასტანიშვილი

* * *

ამებმა ზალდასტანიშვილებმა ბოსტონში არა მარტო ღირსეული მასპინძლობა და მეგზურობა გამიწიეს, არამედ ერთი ფრიად სასიამოვნო სიურპრიზიც მომიმზადეს: ბატონმა ოთარ ზალდასტანიშვილმა მასთან სახლში სტუმრობისას ამიყვანა მესამე სართულის ვრცელ დარბაზში და მითხრა: აი, აშშ-ის ქართული სათვისტომოსა და ნიუ-იორკში 1960-იან წლებში გამომავალი გაზეთ "ქართული აზრის" რედაქციისა და რედაქტორის დიმიტრის სინჯიკელის (სინჯიკაშვილის) არქივი, რაც მოგეწონება და რასაც შექდებ, მიუქჩნია და საქართველოში წაიღე!

რაღა თქმა უნდა, მასპინძლის წინადადებაზე უარს როგორ ვიტყვოდი - მთელი დამე მოვანდომე არქივის გარჩევას და საქართველოში წამოსაღებად საგანგებოდ შეფუთვის...

ამასობაში 13 მარტიც მოვიდა! ბ-ნი გივი ზაღდასტანიშვილთან ერთად ჰარვარდის უნივერსიტეტის პოუტონის ბიბლიოთეკაში დღის 4 საათზე დანიშნულ შეხვედრაზე გავეშურეთ.

პოუტონის ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელის ბ-ნ ჯეფრი ჰორელის კაბინეტში უკვე შეკრებილიყვნენ და გველოდნენ: ქ-ნი ნენსი კლაინი, ქ-ნი ლესლი მორისი, ბ-ნი ალენ რაიანი და პროფესორი რინარდ პაიპსი.

შეხვედრამ და მოლაპარაკებებმა უჩვეულო სითბოთი და უროიერთგაგებით წაიარა და შედეგებიც საოცრად ნაყოფიერი აღმოჩნდა. ამერიკულმა მხარემ წამოგვიყენა რამდენიმე აუცილებელი პირობა, რომელთა შესრულების შემთხვევაში ის კისრულობდა ჩვენთვის ეროვნული არქივის უსასყიდლოდ გადმოცემას:

1.საარქივო კომისიის წევრთა (მ. ბერიშვილი, გ. ზაღდასტანიშვილი, კინასარიძე, გ.შარაშიძე, გ.გაბლიანი, თ.ნასყიდაშვილი) აბსოლუტური უმრავლესობისა და თავის დროს (1974 წ.) არქივის პარიზიდან (ლევლიდან) ჰარვარდში გადატანის ინიციატორის პროფ. რ.პაიპსის თანხმობა.

2.საქართველოს პრეზიდენტისა და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის თანხმობა ჰარვარდიდან თბილისში არქივის ჩამოტანის საქმის ჩემთვის მონდობის თაობაზე.

3.პარიზიდან (ლევლიდან) 1996 წლის 18 დეკემბერს თბილისში ჩემს მიერ ჩამოტანილი ეროვნული არქივის პარიზული ნაწილის ჩვენი ხარჯებით მიკროფილმების გადაღება, მისი აღწერილობა-კატალოგის შედგენა, ჰარვარდში ჩატანა და პოუტონის ბიბლიოთეკისათვის გადაცემა. ამით ჰარვარდს უკვე ექნებოდა ეროვნული არქივის გამთლიანებული სურათი.

4. ეროვნული არქივის ადგილზე შეფუთვისა და ჰარვარდიდან თბილისში ტრანსპორტირების ხარჯების ჩვენს მიერ დაფარვა.

ჩვენ უყოყმანოდ დაეთანხმდით ამერიკული მხარის მიერ წამოყენებულ ყველა მოთხოვნას და შეეპირდით მათ უპირობოდ შესრულებას... ჩვენის მხრიდან ჰარვარდისადმი საქართველოს მადლიერების გამოხატვის ნიშნად დამატებით ჩვენ ვიკისრეთ ჰარვარდელი კოლეგების ჩვენი ხარჯით მოწვევა საქართველოში

არქივის გადმოტანის დროს.

შეხვედრის დასრულების შემდეგ ჩვენ დავინტერესდით ადგილზე გავცნობოდით ეროვნული არქივის მდგომარეობას, მისი შენახვისა და დაცვის პირობებს. ქნმა ლესლი მორისმა სიამოვნებით იკისრა ჩვენი მეგზურობა...

მეტი გარანტიისათვის ბატონმა ჯეფრი ჰორელმა ამერიკული მხარის მოთხოვნები ოფიციალურად გააფორმა ბატონ გივი სალდასტანიშვილისთვის მიწერილ წერილში:

“20 მარტი, 1997 წელი

ბატონ გივი სალდასტანს
160 კომინუელის ევინიუ
ბოსტონი, მასაჩუსეტსი 02116

ძვირფასო ბატონო სალდასტანი,

ქალბატონი მორისი და მე მოხარული ვიყავით, 13 მარტს, ქართული არქივის დაბრუნების საკითხის განხილვისას შეგხვედროდით თქვენ და პროფესორ შარაძეს.

როგორც განვიხილეთ, ქარვარდი მსადაა დაუბრუნოს ხსენებული არქივი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის წევრების შესაბამისი მითითებების საფუძველზე.

ჩვენს მიმართ იურიდიული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელია შემდეგი ნაბიჯების გადადგმა და ჩვენ გთხოვთ ითანამშრომლოთ ჩვენთან ამ საკითხებში.

1. ჩვენ ვურთავთ ექვს მოწმობას ინგლისურად. ეს მოწმობები, თარგმნეთ თუ შეიძლება ქართულად და კომისიის ექვსივე წევრს გაუგზავნეთ ქართული და ინგლისური ვარიანტები.

2. კომისიის ყველა წევრმა, რომელსაც სურს დაავალოს ქარვარდს არქივის დაბრუნება, უნდა მოაწეროს ხელი ამ მოწმობის როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ ვარიანტს და ორივე თქვენ გამოგიგზავნოს.

3. ჩვენ ასევე დაგვჭირდება საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის განცხადება, რომელშიც გამოხატული იქნება პროფესორ შარაძის უფლებამოსილება, რომ აკადემიის ინტერესების შესაბამისად წაიბაროს არქივი. უფლებამოსილება (რომლის ბლანკი დაგიტოვეთ თქვენ და პროფესორ შარაძეს) ხელმწერილი უნდა იყოს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის

მოწმობა ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკისათვის

მე ვადასტურებ, რომ ვარ საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის (შემდგომში „კომისია“) წევრი, რომელმაც დაასრულა 1974 წელს ქარვარდის უნივერსიტეტთან დადებული შეთანხმება იმ გარკვეული დოკუმენტების ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში შენახვის შესახებ, რომლებიც ცნობილია ქართული არქივის სახელით.

ჩემთვის გასაგებია, რომ ეს შეთანხმება მოიცავს ქარვარდის უნივერსიტეტის მიერ ქართული არქივის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისათვის გადაცემის საკითხს კომისიის ან მის მიერ უფლებამოსილი პირის მიერ წერილობითი ინსტრუქციების მიღების შემდეგ.

ჩემი სურვილია, რომ ქარვარდის უნივერსიტეტმა ქართული არქივი გადასცეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას და ამით ეუთოთუბ ქარვარდის უნივერსიტეტს, რომ მოიქცეს ასე.

ხელმოწერა:

სახელი:

თარიღი:

გივი ზაქარაიანი
გივი ზაქარაიანი უნივერსიტეტი
4/6/97

ამ თარიღისათვის ხელმოწერა დადასტურებულია

ხელმოწერა:

სახელი:

გვიგენი
გვიგენი შახიძე

გივი ზაქარაიანი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკისათვის

მოწმობა ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკისათვის

მე ვადასტურებ, რომ ვარ საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის (შემდგომში „კომისია“) წევრი, რომელმაც ადასრულა 1974 წელს ქარვარდის უნივერსიტეტთან დადებული შეთანხმება იმ გარკვეული დოკუმენტების ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში შენახვის შესახებ, რომლებიც ცნობილია ქართული არქივის სახელით.

ჩემთვის გასაკვებია, რომ ეს შეთანხმება მოიცავს ქარვარდის უნივერსიტეტის მიერ ქართული არქივის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისათვის გადაცემის საკითხს კომისიის ან მის მიერ უფლებამოსილი პირის მიერ წერილობითი ინსტრუქციების მიღების შემდეგ.

ჩემი სურვილია, რომ ქარვარდის უნივერსიტეტმა ქართული არქივი გადასცეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას და ამით უუთითებ ქარვარდის უნივერსიტეტს, რომ მოიქცეს ასე.

ხელმოწერა:

სახელი: Dr. KARLO INASARIJSE

თარიღი: 17.4.1997

ამ თარიღისათვის ხელმოწერა დადასტურებულია

ხელმოწერა:

Dr. med. W. Tschaidse
Internist
Sommerstr. 11, 80331 München
Tel. 59 26 28, Fax 59 27 67

სახელი:

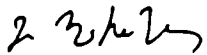
კარლო ინასარიძის მოწმობა ქარვარდის ბიბლიოთეკისათვის

მოწმობა ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკისათვის

მე ვადასტურებ, რომ ვარ საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის (შემდგომში „კომისია“) წევრი, რომელმაც აღასრულა 1974 წელს ქარვარდის უნივერსიტეტთან დადებული შეთანხმება იმ გარკვეული ღირებულების ქარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში შენახვის შესახებ, რომლებიც ცნობილია ქართული არქივის სახელით.

ჩემთვის გასაგებია, რომ ეს შეთანხმება მოიცავს ქარვარდის უნივერსიტეტის მიერ ქართული არქივის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისათვის გადაცემის საკითხს კომისიის ან მის მიერ უფლებამოსილი პირის მიერ წერილობითი ინსტრუქციების მიღების შემდეგ.

ჩემი სურვილია, რომ ქარვარდის უნივერსიტეტმა ქართული არქივი გადასცეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას და ამით ეუთოთებ ქარვარდის უნივერსიტეტს, რომ მოიქცეს ასე.

ხელმოწერა:
სახელი: გიორგი შარამიძე
თარიღი: 9/6/97

ამ თარიღისათვის ხელმოწერა დადასტურებულია

ხელმოწერა:
სახელი: ა. გურჯანიძე

AUTHORIZATION TO THE HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

I certify that I am a member of the Commission appointed by the Government of the Independent Republic of Georgia ("the Commission"), which executed an agreement with Harvard University in 1974 for the deposit of certain documents known as the Georgian Archive with the Harvard University Library.

I understand that the agreement provides that Harvard University will transfer the Georgian Archive to the Georgian Academy of Sciences on receipt of written instructions from the Commission or its authorized representative.

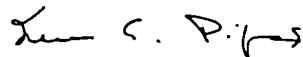
It is my desire that Harvard University transfer the Georgian Archive to the Georgian Academy of Sciences, and I hereby instruct Harvard University to do so

Signature

Name Richard Pipes

Date July 22, 1997

Signature witnessed this date by

Signature:

Name: IRENE E. PIPES

უმადლესი აღმასრულებელი თანამდებობის პირის მიერ.

4. და ბოლოს, თქვენ უნდა გამოგვიგზავნოთ წერიდი, რომელშიც მოცემული იქნება კომისიის ყველა წევრის ვინაობა. ჩვენი ჩანაწერების თანახმად ისინი არიან: ბატონები გაბლიანი, ბერიშვილი, ინასარიძე, ნასყიდაშვილი, შარაშიძე და თქვენ თვითონ. მაგრამ, ჩვენ არ ვართ დარწმუნებული ჩვენი ჩანაწერების სისწორეში. ამიტომ გთხოვთ მოგვაწოდოთ მათი სახელები.

როდესაც ეს დოკუმენტები ხელთ გვექნება, ჩვენ მზად ვიქნებით დავიწყოთ პროფესორ შარაძისათვის დოკუმენტების გადაცემის პროცესი, როგორც ამაზე შევთანხმდით 13 მარტს.

მადლობას გიხდით თანამშრომლობისათვის. გთხოვთ შემატყობინოთ, რაიმე კითხვა თუ წამოგეჭვრებათ ამ პროცედურასთან დაკავშირებით.

გადაეცით, გეთაყვა, ჩვენი საუკეთესო სურვილები პროფესორ შარაძეს.

გულწრფელად თქვენი,

ჯეფრი ჰორელი

მთავარი ბიბლიოთეკარის მოვალეობის შემსრულებელი”.

პირველ რიგში, შევეუდექით ემიგრაციაში მყოფ საარქივო კომისიის წევრთა თანხმობის ხელწერილების შეგროვებას.

დამავიწყდა მეთქვა, რომ თანხმობის ხელწერილის ტექსტი (ინგლისურ და ქართულ ენებზე) თვითონ პარვარდმა მოამზადა, რომელშიც ერთი სიტყვის შეცვლა არ შეიძლებოდა და მხოლოდ მასზე უნდა მოეწერათ ხელი ემიგრანტული საარქივო კომისიის წევრებს.

აი, ეს სავალდებულო ტექსტიც (ქართული ვარიანტი):

“მოწმობა პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკისათვის

მე ვადასტურებ, რომ ვარ საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დანიშნული კომისიის (შემდგომში “კომისია”) წევრი, რომელმაც ადასრულა 1974 წელს პარვარდის უნივერსიტეტთან დადებული შეთანხმება იმ გარკვეული დოკუმენტების პარვარდის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში შენახვის შესახებ, რომელიც ცნობილია ქართული არქივის სახელით.

ჩემთვის გასაგებია, რომ ეს შეთანხმება მოიცავს პარვარდის

უნივერსიტეტის მიერ ქართული არქივის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისათვის გადაცემის საკითხს კომისიის ან მის მიერ უფლებამოსილი პირის მიერ წერილობითი ინსტრუქციების მიღების შემდეგ.

ნემი სურვილია, რომ პარვარდის უნივერსიტეტმა ქართული არქივი გადასცეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიას და ამით ვუთითებ პარვარდის უნივერსიტეტს, რომ მოიქცეს ასე.

ხელმოწერა: . . . . .

სახელი: . . . . .

თარიღი: . . . . .

ამ თარიღისათვის ხელმოწერა დადასტურებულია

ხელმოწერა: . . . . .

სახელი: . . . . . “.

ახლა საჭირო იყო ამ თანხმობის ხელმოწერების შეგროვება. საქმეს ისიც ართულებდა, რომ კომისიის წევრები საზღვარგარეთ სხვადასხვა ქვეყნებში ცხოვრობდნენ: ბატონები მამია ბერიშვილი და გიორგი შარაშიძე საფრანგეთში – პარიზში, კარლო ინასარიძე გერმანიაში – მიუნხენში, გივი სალდასტანიშვილი და გივი გაბლიანი, აგრეთვე პროფ. რ.პაიპსი – აშშ-ში.

ამის გამო სასწრაფოდ მომიხდა საფრანგეთსა და გერმანიაში გამგზავრება. მალე მამია ბერიშვილის, გიორგი შარაშიძისა და კარლო ინასარიძის თანხმობები ხელთ მქონდა. გივი სალდასტანიშვილმა თავისი და პროფ. რ.პაიპსის თანხმობები ბოსტონში მეორედ ჩასვლისას ადგილზე დამახვედრა, ხოლო გივი გაბლიანი მძიმე ავადმყოფობის გამო ვერ შეძლო ხელის მოწერა. თუმცა, აბსოლუტური უმრავლესობის თანხმობა (გ. სალდასტანიშვილი, რ. პაიპსი, მ. ბერიშვილი, კ. ინასარიძე, გ. შარაშიძე) უკვე მაინც მქონდა და პარვარდის მიერ წამოყენებული პირველი უმთავრესი პირობა შესრულებული იყო!

რაც შეეხება საქართველოს პრეზიდენტის ე.შევარდნაძის და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის აკად.

ათავსებლიდის ნემთვის მოცემულ უფლებამოსილებას, იგი ძალაში რსებოდა.

ერთ-ერთი ყველაზე რთული და მძიმე შესასრულებელი იყო ნემს მიერ ჩამოტანილი ეროვნული არქივის პარიზული ნაწილის აღწერილობა-კატალოგის შედგენა და მიკროფილმირება, მაგრამ ნემი თანამშრომლების სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ დღედაღამ თავაუწყებელი შრომითა და რუდუნებით უმოკლეს დროში კატალოგიც მომსადდა (ც.ბუქურაული, რ.კობახიძე, რ.დაუშვილი, ლ.გედევანიშვილი, ი.ხატისკაცი, ნ.ტიტეინიძე, რ.ნიშნიაძე, ნ.აფაქიძე, გ.კალატოზიშვილი) და მიკროფილმებიც იქნა გადაღებული (რ.საანიშვილი).

რაც შეეხება პარვარდში ნენი ხარჯებით ეროვნული არქივის შეფუთვასა და ტრანსპორტირებას, იგი თავის თავზე აიღო ცნობილმა ამერიკულმა ფირმამ Fine Arts Express-მა, რომელმაც თავდაპირველად ხარჯები 4.250 ამერიკულ დოლარად შეაფასა, რის თაობაზე აღნიშნული ფირმის წარმომადგენელი კრისტა ბალდერაკი პარვარდში ღესლი მორისს ატეობინებდა:

“ფაე უორლდუაიდ, ბოსტონი
10 აპრილი, 1997 წელი
პარვარდის უნივერსიტეტი
პოუტონის ბიბლიოთეკას
ღესლი მორისს
ფაქსი 495 1376
თემა: გამოხმაურება ქართული არქივის შესახებ

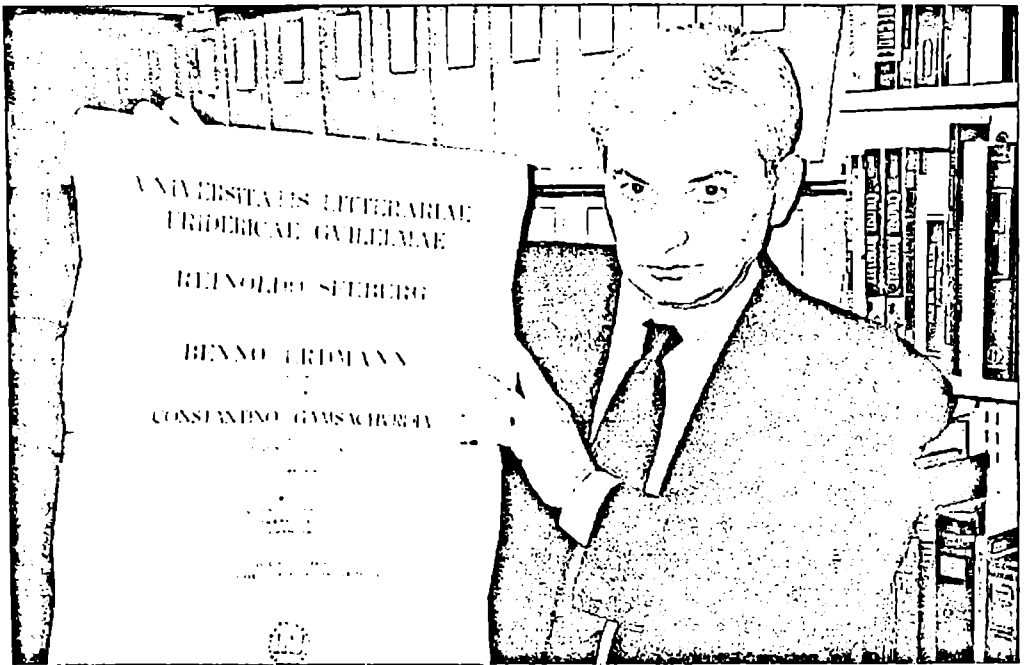
ძვირფასო ღესლი,

კიდევ ერთხელ გიხდით მადლობას თქვენი სატელეფონო სარისათვის და “ფაე“-სთვის საქართველოში არქივის დაბრუნების საექსპორტო მომსახურებისათვის საჭირო გაანგარიშებაზე ნების დართვისათვის. მოხარული ვარ განსახილველად მოგაწოდოთ ნენს მიერ გათვლილი ხარჯები:

ექსპორტირება ბოსტონის ლოგანის აეროპორტიდან
(აშშ დოლარებში):

შეფუთვა და დამხმარე სამუშაო ძალა	1740
პირდაპირი გადატანა ბოსტონიდან (მასაჩუსეტისი)	
ლოგანის აეროპორტში	280
სავარაუდო გადასახადი ტვირთისათვის ბოსტონიდან	

პრეკარში აღმოჩენილი კონსტანტინე გამსახურდიას დიპლომი

ფრანკფურტში	1395
აეროპორტში ზედამხედველობა (მოთხოვნის შემთხვევაში)	300
აეროპორტში დაცვა (მოთხოვნის შემთხვევაში)	300
ლოკუმენტაცია	85
კოორდინაცია და გაძღვლა	85
ტელეფონი/ფაქსი/წერილები	65

4.250

ხარჯების შემცირებისათვის, შეფუთვის ღირებულება გათვლილია სპეციალურ ორმაგი სიმკვრივის მუქას ყუთებზე და არა ხვეულებრივი ხის ყუთების შეკვრაზე. ეს ყუთები მოწონებულია უმთავრესი ავიაკომპანიების მიერ და შეუძლია გაუძლოს 450 კგ-მდე სიმძიმეს.

გაცნობებთ, რომ თუ საქართველოსკენ ეს გადაგზავნა ფრანკფურტის შუალედური რეისის მეშვეობით მოხდება, საჭირო აღარ იქნება გერმანიაში საბაჟო პროცედურების გავლა, რადგან

პარვარდში აღმოჩენილი აკაკი ჩხენკელის დიპლომი თამარ მეფის ორდენის კავალრობაზე

პარვარდულ დოკუმენტებზე მუშაობის დროს

ტვირთი მისწეული იქნება როგორც ტრანზიტული”. მე მადლობელი ვიქნები თუ მომაწვდით ცნობებს საქართველოს საბაჟო ფორმალბებისა და მოთხოვნების შესახებ. ალბათ ძალიან დაგვეხმარება, თუ ხელმისაწვდომია მასალების ამერიკაში გადაგზავნის დამადასტურებელი რაიმე დოკუმენტი. ამ შემთხვევაში, მოვლენების აღმწერი წერილი პარვარდიდან, ალბათ, ასევე ძალიან სასარგებლო იქნება. ჩვენ ამის შესახებ შეგვიძლია მოგვიანებით მოვილაპარაკოთ, მას შემდეგ, რაც ამ ფაქსს გაეცნობით.

შენიშვნები:

- ეუთობის საგარეულო ზომები (სიმაღლეXსიგრძეXსიგანე): 10 ცალი 36"X19"X26" (91,4სმX48,6სმX66სმ);
- დაზღვევა არ შედის ზემოთმოყვანილ მონაცემებში, მაგრამ ხელმისაწვდომია მოთხოვნის შემთხვევაში;
- აეროპორტში ზედამხედველობისა და დაცვის საფასური შეესაბამება ჩვეულებრივ სამუშაო საათებში გაწეულ მომსახურებას. არასამუშაო საათებში გაწეულ

პრეზიდენტის უნივერსიტეტის პრეზიდენტს ნილ როდენშტაინს გურამ შარაძე სასუქრად გადასცემს ეროვნული არქივის პარალელური ნაწილის კატალოგსა და მიკროფილმებს. პრეზიდენტი, 1997, 2 ოქტომბერი

მომსახურებისათვის სავარაუდოა საფასურის გაზრდა.

თქვენ შეგიძლიათ დამიკავშირდეთ ნებისმიერ დროს თუ გაგინდებთ რაიმე კითხვა ან დაგჭირდებათ დამატებითი ინფორმაცია. ველი ამ ინფორმაციის თქვენთან განხილვას, სანამ დაიწება დაგეგმილი პროცედურების შესრულება.

პატივისცემით,

კრისტინა ბალდერაკი
საერთაშორისო ვაჭრობის მენეჯერი”.

აქვე შევნიშნავთ, რომ არქივის დაბრუნების შემდეგ Fine Arts Express-მა დამატებით 2.168 დოლარი გადაგვახდევინა არქივის წონაში გაზრდის გამო.

* * *

როდესაც პრეზიდენტის ეველა მოთხოვნა შევასრულე, ამის

შესახებ 21 აგვისტოს ამერიკულ მხარეს დაუყოვნებლივ ვაცნობე, რის საპასუხოდ 1997 წლის 25 აგვისტოს ბ-ნმა ჯეფრი პორელმა მომწერა:

“25 აგვისტო, 1997

ძვირფასო პროფესორო შარაძე,

დიდი მადლობა თქვენს მიერ გამოგზავნილი წერილისათვის და თანმხლები დოკუმენტებისათვის, რომელიც უფლებამოსილს ხდის არქივების დაბრუნებას საქართველოში.

ნვენ სურვილი გვაქვს შევიმოწავოთ არქივების დაბრუნების დეტალური გეგმა, ამას როგორც მოგეხსენებათ სჭირდება გარკვეული დრო და შესაბამისი მომზადება. ქ-ნი ლესლი მორისი, პარვარდის კოლეჯის ბიბლიოთეკის ხელნაწერთა კურატორი, უშუალოდ პასუხისმგებელია ამ არქივების შენახვაზე, ამჟამად დაკავებულია ხელოვნების ექსპრეს-გამოფენით და არ იქნება 22 სექტემბრამდე. მას დასჭირდება გარკვეული დრო, რათა შეასრულოს გარკვეული სამუშაოები და შედამხედველობა გაუწიოს არქივების ნაწყობას და შეფუთვას. ამ მოვლენასთან დაკავშირებით ნვენ ვიმედოვნებთ მოვაწყოთ სპეციალური საღამო და მასზე მოვიწვიოთ პრეზიდენტი ნეილ რუდენშტაინი. ნვენ აგრეთვე დაუცკავშირდებით უნივერსიტეტის პროფესორს პაიპსს და ბ.რაიანს. ყოველივე სემით თქმულიდან გამომდინარე, ნვენ შემოგთავაზებთ რამდენიმე თარიღს ოქტომბრის შუა რიცხვებიდან ოქტომბრის ბოლო რიცხვების ჩათვლით.

მე ვიმედოვნებ, რომ ნენი ეს წინადადება მისაღები და გაგებელი იქნება თქვენს მიერ. მე თქვენ უახლოეს მომავალში კვლავ დაგიკავშირდებით და ვაცნობებთ სუსტ თარიღებს. თუ ნვენს მიერ შემოთავაზებული თარიღი თქვენთვის მისაღები არ იქნება, გთხოვთ გეაცნობოთ.

მოუთმენლად ველი თქვენგან პასუხს.

თქვენი ერთგული
ჯეფრი ლ. პორელი.”

სიხარულისაგან რაღა გამანერებდა! ფაქსით 1 სექტემბერს პარვარდში ნემს ამერიკელ კოლეგას მივწერე:

“ძვირფასო ბატონო პორელ!

ახალი სიამოვნება მომგვარა თქვენმა ამა წლის 25 აგვისტოს

HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS 02138

INSTRUMENT OF TRANSFER AND RECEIPT
OF THE GEORGIAN STATE ARCHIVE

WHEREAS, a memorandum of agreement was signed by the Director of the Harvard University Library on March 27, 1974 and by the President and the Vice President of the Commission of the Government of the Georgian Democratic Republic on July 16, 1974; and

WHEREAS, by this memorandum of agreement Harvard received from the Commission the collection of documents known as the Georgian State Archive on deposit under the terms and conditions set forth in the memorandum; and

WHEREAS, on February 24, 1997, Professor Guram Sharadze, duly appointed by the President of Georgia as the Chairman of the State Commission for the Reception, Storage and Protection of the Archives of the Government of the Georgian Democratic Republic (1918-1921) requested the return of the Archive from Harvard; and

WHEREAS, on March 7, 1997, the Honorable Eduard Shevardnadze, President of Georgia, requested that Harvard arrange the return of the Archive with Professor Sharadze; and

WHEREAS, a majority of the members of the Commission have authorized and instructed Harvard to return the Archive in accordance with the memorandum of agreement and the request of Professor Sharadze; and

WHEREAS, Harvard has agreed to return the Archive;

NOW, THEREFORE, DO WE, the undersigned representatives of Harvard University and the State Commission for the Reception, Storage and Protection of the Archives of the Government of the Georgian Democratic Republic (1918-1921) acknowledge and certify as follows:

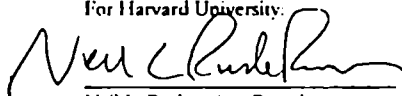
1. Harvard University hereby permanently transfers the Archive to the Commission.
2. The Commission hereby accepts the Archive from Harvard on behalf of the Government and the people of Georgia and undertakes to return the Archive to Georgia at its own risk and expense.
3. The Commission has examined the documents hereby transferred and accepted, and certifies that such documents comprise the original, complete and entire Archive received by Harvard pursuant to the 1974 memorandum of agreement. The Commission hereby releases and discharges Harvard University from any further responsibility in connection with the Archive and the memorandum of agreement.
4. Harvard has made one microfilm copy of the Archives that it shall retain for purposes of research and scholarship on such terms and conditions as it in its sole discretion may decide.

პარაფრაზში 1997 წლის 2 ოქტომბერს დადებული ხელშეკრულება ეროვნული არქივის საქართველოსთვის დაბრუნების შესახებ (1 გვერდი)

5. The Commission conveys to Harvard University its gratitude for Harvard's stewardship of the Archive since 1974, and Harvard University conveys to the Commission its highest wishes that the Archive may serve the interests of the people of Georgia in understanding and appreciating the history of their nation in the twentieth century.

Done this 2nd day of October, 1997, at Houghton Library of Harvard University, Cambridge, Massachusetts.

For Harvard University:

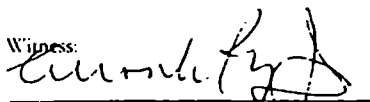
Neil L. Rudenstine, President

For the State Commission for the Reception, Storage and Protection of the Archives of the Government of the Georgian Democratic Republic (1918-1921):

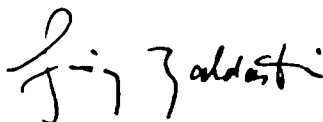
Guram Sharadze, Chairman,
State Commission for the Reception,
Storage and Protection of the Archives
Of the Government of the Georgian
Democratic Republic (1918-1921)

Witness:

Allan A. Ryan, Jr., University Attorney
Harvard University

Givi Zaldastani, President
Commission Appointed by the Government
of the Independent Republic of Georgia

პარეარდში 1997 წლის 2 ოქტომბერს დადებული ხელშეკრულება ეროვნული არქივის საქართველოსთვის დაბრუნების შესახებ (11 გვერდი)

წერილმა, რითაც ადასტურებთ თქვენს მსადეოფნას საქართველოსათვის მისი კუთვნილი ეროვნული არქივის დაბრუნების თაობაზე.

ჩემს წინა – 1997 წლის 21 აგვისტოს წერილში მოწოდებულ ინფორმაციაზე დამატებით მაქვს პატივი სიამოვნებით გაცნობოთ, რომ როგორც შეგპირდით, ჰარვარდის უნივერსიტეტისთვის უკვე დაგამზადე და საჩუქრად მომაქვს საქართველოს ეროვნული არქივის პარიზული ნაწილის კატალოგი და მიკროფილმები. ამით ჰარვარდის უნივერსიტეტს უკვე ექნება საქართველოს ეროვნული არქივის გამთლიანებული სურათი.

რაც შეეხება ჩვენს თქვენთან ჩამოსვლის თარიღს, გთხოვთ გაგებით მოეკიდოთ ჩემს თხოვნას:

ჩვენ გვესმის თქვენი და კერძოდ, ქალბატონ ლესლი მორისის უკიდურესი გადატვირთულობა, აგრეთვე, თუ რა შრომა სჭირდება არქივის ჩაწობას და შეფუთვას, ამასთან, ხარჯებს, რაც მასთან არის დაკავშირებული.

ამიტომ გთავაზობთ, რომ მე და ჩემი ორი ასისტენტი, თქვენი ნებართვით, ჩამოვალთ 28 სექტემბერს, 10 დღით და მონაწილეობას მივიღებთ არქივის შეფუთვასა და ჩაწობაში და რასაკვირველია, ტრანსპორტირებაში და ამასთან დაკავშირებული ფინანსური ხარჯების დაფარვაში იმ ვარაუდით, რომ 7–8 ოქტომბერს თქვენი წარმომადგენლების თანხლებით წამოვიდეთ არქივი საქართველოში.

მოუთმენლად ველი თქვენგან პასუხს.

ღრმა პატივისცემით და თქვენი თანხმობის მიღების იმედით

გურამ შარაძე
2.09.97".

ჯეფრი ჰორელის საპასუხო ბარათიდან არ დააყოვნა:

“8 სექტემბერი 1997 წელი

პატივცემულო პროფესორო შარაძე,

გმადლობთ თქვენი 2 სექტემბრის ფაქსისათვის. თქვენს მიერ შემთავაზებული პროგრამა და თარიღები სავსებით მისაღებია ჩვენთვის. ჩვენ 2 ოქტომბრისათვის გვაქვს დაგეგმილი მიღება, რომელსაც დაესწრებიან ჰარვარდის უნივერსიტეტის პრეზიდენტი ნეილ რუდენშტაინი, პრორექტორი ჰარვი ფაინბერგი, ხელოვნებისა და მეცნიერების ფაკულტეტის დეკანი ჯერემი ნოულსი. აგრეთვე ჰარვარდის კოლეჯის ბიბლიოთეკის

ბიბლიოთეკარი ნენსი კლაინი, პროფესორი რინარდ პაიპსი, ჰარვარდის კოლეჯის ბიბლიოთეკის მანუსკრიპტების კურატორი ლესლი მორისი და ჰოუტონის ბიბლიოთეკის პერსონალი. ბატონმა სალდასტანმა გვამცნო, რომ ისიც დაესწრება ამ შეხვედრას.

ჩვენ Fine Arts Express-თან ერთად, რომელიც განახორციელებს ტრანსპორტირებას, არქივის შეფუთვის დაწყებას ვგეგმავთ 29 სექტემბრისათვის. Fine Arts Express-მა არქივის გადასიღვა ფრანკფურტამდე შეაფასა 4.250 დოლარად. როგორც ჩვენთვის ცნობილია, ფრანკფურტიდან საქართველოში არქივის ტრანსპორტირებას ითავებს საქართველოს ხელისუფლება. Fine Arts Express-ი ითხოვს ამ თანხის წინასწარ გადახდას. თუ შეფასება სედმეტად მაღალია, თანხა დაგიბრუნდებათ, ხოლო თუ დაბალი, საჭირო იქნება დამატებითი თანხები. მათ აღნიშნეს, რომ შესაძლებელია საკრედიტო ბარათებით გადახდა. თუ შეიძლება შემატეობინეთ თქვენი გეგმები ამ საკითხთან დაკავშირებით.

როგორც ჩემთვის ცნობილია, საქართველოში წამოსვლა დაგეგმილი აქვთ მანუსკრიპტების კურატორს ლესლი მორისს და გენერალური საკონსულტოს უნივერსიტეტის ოფისიდან ბატონ რაიანს. ბატონი სალდასტანი და პროფესორი პაიპსი ჩამოვლენ 13-18 ოქტომბერს. გთხოვთ მაცნობოთ ვიზიტის დროს რა შედის მათ, როგორც ჰარვარდის წარმომადგენლების მოვალეობაში და რა შეხვედრები არის დაგეგმილი.

ჩვენ ველოთ თქვენგან ცნობებს ამ საკითხთან დაკავშირებით და შეგატყობინებთ თქვენს ვიზიტთან დაკავშირებულ ყველა სიახლეს. ველით თქვენსა და თქვენი თანმხლები პირების ჩამოსვლას 29 სექტემბერს.

პატივისცემით

ჯეფრი პორელი”.

რა თქმა უნდა, ამ ბარათზე არც მე დავრჩებოდი გულგრილი და უკვე 12 სექტემბერს პასუხიც მზად მქონდა:

“ძვირფასო ბატონო პორელ!

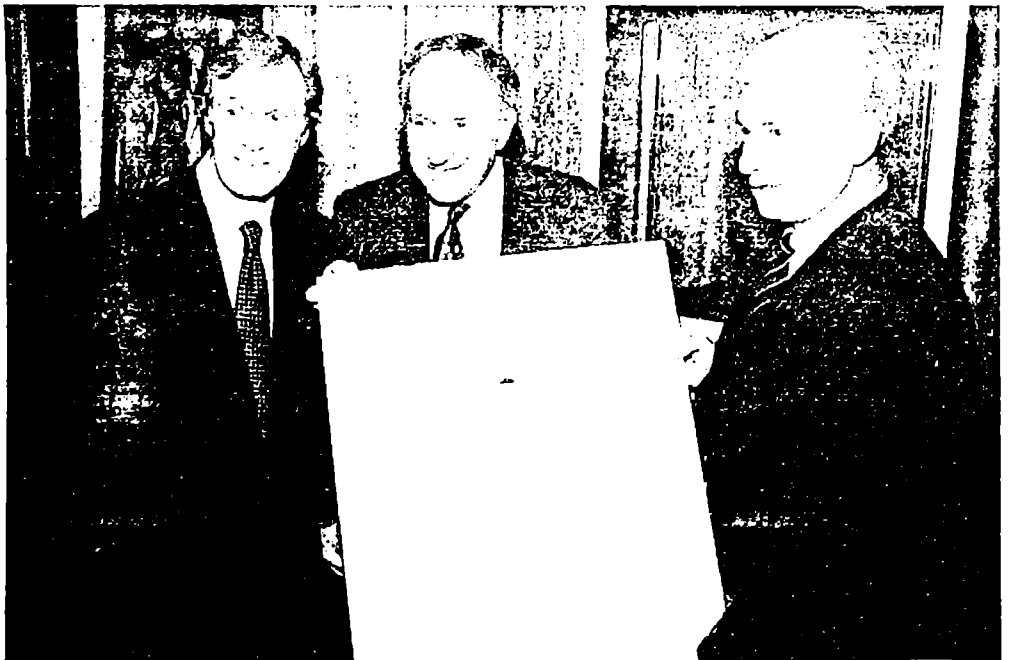
ულრმესი მადლობა თქვენი ამა წლის 8 სექტემბრის წერილისათვის, რომლითაც გამოთქვამთ თქვენს მზადყოფნას ჩვენს მისადგებად 29 სექტემბრიდან და არქივის სამშობლოში დასაბრუნებლად.

გაცნობებთ, რომ ქალბატონი ლესლი მორისისათვის და

სულ რუჯინტანი და გუგამ შარასი ხელს აწერენ ხელშეკრულებას აბრადია, 1997, 2 ოქტომბერი
სულ რუჯინტანი, რიხარდ ჰაიში გუგამ შარასის გადასცემს საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტს

არქივის გადმოცემის საზეიმო ცერემონიაზე: გ. ხალდასტანიშვილი, პ. სიხიძე, თ. ჯაფარიძე, გ. შარაძე
არქივის გადმოცემის საზეიმო ცერემონიაზე პარაფრეზი, 1997 წლის 2 თებერვალი

ბატონ რაიანისთვის შეკვეთილი გვაქვს თვითმფრინავის ბილეთები ბოსტონი – ფრანკფურტი – თბილისი – ბოსტონი 7 ოქტომბერს რეისით ნომერი 420 საქართველოში ერთი კვირით დარჩენის ვადით. გთხოვთ გვაცნობოთ თქვენი თანხმობა.

რაც შეეხება Fine Arts Express-ისათვის 4.250 ამერიკული დოლარის გადახდას არქივის ფრანკფურტამდე ტრანსპორტირებისათვის, ვდგები გარანტად, რომ ამ თანხას ნაღდი ანგარიშით მე გადავიხდი ადგილზე, ბოსტონში, 29 სექტემბერს, დილით.

პროფესორი რინარდ პაიპსის და მისი მეუღლის თვითმფრინავის ბილეთები ასევე შეკვეთილია ფრანკფურტი – თბილისი – ფრანკფურტის მარშრუტზე 13 და 18 ოქტომბერს და გთხოვთ ეს მათ აცნობოთ.

ყველა პარვარდელი სტუმრისათვის გარდა აღნიშნული მგზავრობის ხარჯებისა, უსრუნველყოფილი იქნება ერთი კვირის მანძილზე თბილისში სასტუმრო და სხვა ხარჯები.

ღრმა პატივისცემით და თქვენგან პასუხის მოლოდინით
გურამ შარაძე
12.IX.97.”

პასუხად ბ-ნი ჯეფრი პორელი მწერდა:

“15 სექტემბერი, 1997

ბეირფასო პროფესორო შარაძე,

გმადლობთ თქვენი 12 სექტემბრის ფაქსისათვის. ამჟამად მიმდინარეობს მოსამზადებელი სამუშაოები 2 ოქტომბრის საღამოს 5 საათზე მიღებისათვის.

Fine Arts Express-ი შეფუთავს არქივებს ოთხშაბათს და ხუთშაბათს – 1-2 ოქტომბერს. ამ ფორმას დაგეგმილი აქვს არქივების ფრანკფურტში გადასიღვა 7 ოქტომბერს, სამშაბათს Lufthansa-ს პირველივე რეისით.

როგორც ბატონი ზაღდასტანისგან გავიგე, ლესლი მორისი და ალან რაიანი გაემგზავრებიან 7 ოქტომბერს და დაბრუნდებიან შაბათს, 11 ოქტომბერს, და არა ერთი კვირის მოგვიანებით. თუ შეგიძლიათ ეს დამიხუსტეთ. აგრეთვე, გთხოვთ დამიხუსტოთ რა ხარჯებს ითავებს საქართველოს ხელისუფლება. თქვენი წერილიდან ეს არ არის ბოლომდე ნათელი. ითვალისწინებს თუ არა ეს ხარჯები თვითმფრინავის ბილეთის, სასტუმროს და სხვა ხარჯებს? წინასწარ გმადლობთ განმარტებისათვის. მოგზაურობის გრაფიკს

დავა'სუსტებ თქვენი პასუხის შემდგომ.

პატივისცემით,
ჯეფრი ლ. ჰორელი
მთავარი ბილიოთეკარი.

P.S. Fine Arts Express-ის ხარჯთაღრიცხვა არ ითვალისწინებს და'სდევას ტრანზიტის დროს. თუ თქვენ არ აპირებთ ტერიტორიის და'სდევას ტრანზიტის დროს, გთხოვთ შეგვატყობინოთ მისი ფასულობა და ჩვენ გავარკვევთ რამდენს აფასებს Fine Arts Express-ი მის და'სდევას.”

ბ-ნი ჰორელის ამ კითხვებს სათანადოდ ვუპასუხებთ 17 სექტემბერს:

“17.09.97

ბატონო ჰორელ,

კიდევ ერთხელ გმადლობთ 15 სექტემბრის ფაქსისთვის და ბოდიშს გიხდით ამდენი შეწუხებისთვის.

მე მთლიანად მაკმაყოფილებს Fine Arts Express-ის მიერ არქივის შეფუთვის და ტრანსპორტირების გრაფიკი.

რაც შეეხება ქალბატონ ლესლი მორისისა და ბატონ ალან რაიანის საქართველოში ჩამოსვლის ხარჯებს – თვითმფრინავის ბილეთი, სასტუმრო და სხვა, მთლიანად იღებს თავის თავზე საქართველოს ხელისუფლება. რაც შეეხება მოგ'საურობის გრაფიკს, მოგახსენებთ შემდეგს: ქალბატონი ლესლი მორისი, ბატონი ალან რაიანი და ბატონი გივი ზალდასტანი ბოსტონიდან ფრანკფურტში გამოფრინდებიან ჩვენთან ერთად 7 ოქტომბერს Lufthansa-ს რეისით №421, 21³⁰ საათზე, ბოსტონის დროით. საქართველოდან უკან დაბრუნების თარიღი უნდა გადაწყვიტონ თვითონ რამდენი დღით სურთ მათ დარჩენა საქართველოში.

რაც შეეხება არქივის შეფასებას და'სდევისათვის, თუ დრო ითმენს, ამ საკითხს გადავწყვეტთ თქვენთან 29 სექტემბერს ყოფნის დროს.

კიდევ ერთხელ გმადლობთ და ველი თქვენგან და'სუსტებულ პასუხს.

პატივისცემით,
გურამ შარაძე”.

ამას გარდა, ჩვენ მივიღეთ სათანადო ზომები საქართველოს ეროვნული არქივის დიდი მოამაგის პროფესორ რინარდ პაიპისა

Historical Papers To Be Returned To Georgian Delegation Today

By Ken Gewertz
Gazette Staff

Rodney Dennis remembers opening the boxes and seeing a whitish residue shrouding the documents like munge.

"The archive was in terrible shape," Dennis said. "They were the moldiest papers I've ever seen in my life."

Now retired, Dennis was at that time (1974) curator of manuscripts in the Harvard College Library. The dilapidated archive had just been airlifted from Paris, seat of the government-in-exile of Georgia, then a Soviet republic. The displaced Georgian patriots had finally decided that they needed help caring for their precious state papers, and Harvard had come to the rescue.

Today marks the end of Harvard's caretaking responsibilities. At five o'clock, in a private event at Houghton Library under the auspices of Nancy Cline, the Roy E. Larsen Librarian of Harvard College, President Neil L. Rudenstine will

The archive will be shipped back to the land of its origin, independent again after 70 years of Soviet domination.

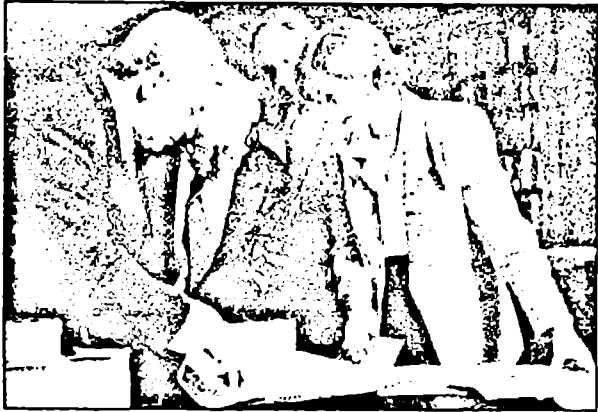
the Georgian ambassador to the U.S., Peter Chikheidze, the

hand over the 62 cartons of papers (in much better shape now than when they arrived) to a delegation of Georgian officials, including Teds Iparidze,

Georgian ambassador to the United Nations, and Guram Sharadze, a member of the Georgian parliament and chair of the State Commission for the Return of the Archives. The archive will then be shipped back to the land of its origin, independent again after 70 years of Soviet domination.

"I feel very good about it," said

(Continued on page 10)

From left to right, Guram Sharadzo, a member of the Georgian Parliament; Guvly Zaldastani, chair of the Committee for the Protection of the Georgian Archives; Jeffrey Horrell, Houghton Library's acting librarian and librarian of the Fine Arts Library; and Leslie Morris, curator of manuscripts in the Harvard College Library, look over papers from the archive.

ამერიკული პრესა საქართველოს ეროვნული არქივის პარეარდიან სამშობლოში დაბრუნების შესახებ

HARVARD MAGAZINE

JANUARY-FEBRUARY 1978 • \$4.00
ISSN 0017-4894

Georgia Collects Its History

A SMALL GATHERING of Georgians and Harvardians at Houghton Library last fall watched as President Neil L. Rudenstine symbolically gave back to a delegation of officials from the Republic of Georgia 22 cartons of that nation's historical state documents that the University had held since 1921. Most of the Harvardians on hand—librarians, scholars, and administrators—spread their champagne and balanced tax-subsidized napkins on napkins of Georgia's red, black, and white with the benign smiles of people who find themselves present at somebody else's great event. For the Georgians, the occasion was poignant.

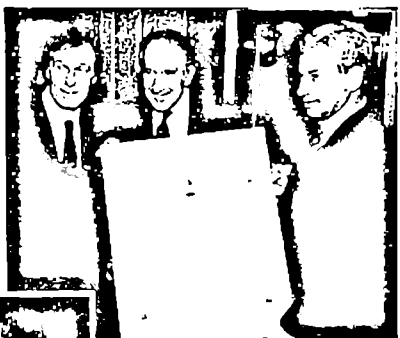
Richard Pipes, Harvard professor of history, once experienced the situation at a Harvard Hesperian League dinner. "This is our library and we are the Revolutionary War and the members of the Revolutionary government had gone into exile. All those documents, the Declaration of Independence, the Articles of Confederation, the debts catalogues of the Continental Congress, would be extremely precious, and after nine pandemics had been observed, we would want them to come home."

Pipes had been a key player in the drama of the papers, which unfolded in the following manner: In 1918 the Russian Empire smashed the Georgian Kingdom in the Caucasus, where revolution dated to at least the fifth millennium B.C. and proceeded to Russia the place, by name, into the Red Soviet Revolution and eventually to itself. The Soviets

them. These went by them on a Guggenheim fellowship in Paris in the early 1920's. Pipes was a top member of the Soviet government in exile. Would Harvard take the papers for safekeeping? The offer was asked.

The University librarian was willing and arranged for a government archive to buy the papers in only two days. But at the last moment the Georgians thought better of the plan. The papers continued disappearing in their charge.

In the early 1950's the Georgians reconsidered their fortunes. The documents arrived in London, by sea in 1952 and went straight away to be translated. The deal was that Harvard would give back the papers in 20 years, whether or not Georgia was free. When the Soviet Union disintegrated

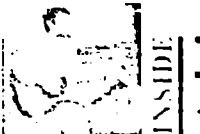
Above: President Neil L. Rudenstine, left, and Richard Pipes, Harvard professor of history emeritus, center, hand over the Georgian declaration of independence to Gurm Sharadze, a member of the Georgian Parliament and chair of the State Commission for the Return of the Archives. Left, from left, Sharadze and Gurm Zidzishvili, vice of the Committee for the Protection of the Georgian Archives, with Jeffrey Maxwell, Houghton Library's acting librarian at the time, and Leslie Morris, curator of manuscripts. Harvard retains 204 reels of microfilm of the archive, which will remain at Houghton for the use of scholars.

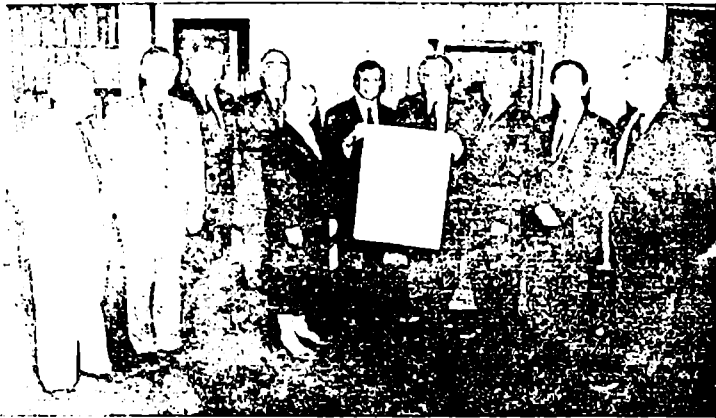
in 1989, the Soviet Union dissolved itself into 15 republics, including the Georgian Democratic Republic. In 1991, however, Lenin remained. "The red banner flew over the Pitsunda commissariat reported. A Georgian government official fled to Paris, bringing with him the documents he had of their three years of freedom. It was a long and bloody non-mutual treaty. The documents included the papers sent to the French National Library. Last missing from the dump cartons of a Soviet Embassy, where it had and still has to work on

the governments of Georgia and Harvard arranged an acknowledgment. Tolo Japaridze, Georgian ambassador to the United States, and his colleagues took possession of the archive on October 2. At the ceremony Gurm Zidzishvili (MRA '30), a Georgian living in Boston and the most recent chairman of the Committee for the Protection of the Georgian Archives, issued "the most important event and victory in our life," he told a reporter. "We should all be proud of Harvard for protecting and caring for the papers of a foreign government in exile for all these years."

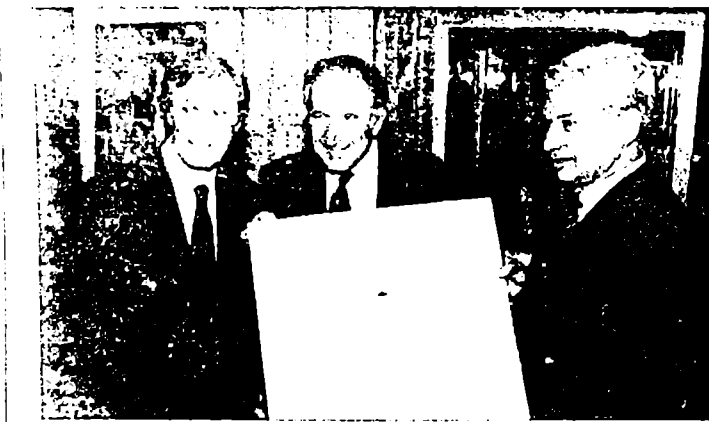
ამერიკული პრესა საქართველოს ეროვნული არქივის პარეარდიდან
სამშობლოში დაბრუნების შესახებ

Georgian Archive Returns Home After Years of Harvard Safekeeping

A delegation from Georgia met with Harvard officials for the return of important historical papers, which had been stored at Houghton Library for more than two decades. From left to right: Gussy Zakharia, chair of the Committee for the Protection of the Archives; Alexander Arakelov, Harvard University Professor; Peter Chkheidze, Georgian Ambassador to the U.S.; Tatia Japaridze, Georgian ambassador to the U.S.; Nancy Clay, Amy F. Larson Professor of Harvard University; Harvard President Neil L. Rudenstine; Richard Pipes, Frank B. Rowell Jr. Professor of History; Emmanuil Guram Sharadze, a member of the Georgian parliament and chair of the State Commission for the Return of the Archives; Jeremy H. Knowles, Dean of the Faculty of Arts and Sciences; and Alan Ryan, University Attorney in the Office of General Counsel.

President Neil L. Rudenstine, left, and Richard Pipes, Frank B. Rowell Jr. Professor of History, Emmanuil Guram Sharadze, chair of the State Commission for the Return of the Archives. The Declaration is part of the archive's collection of written records documenting Georgia's three years of self-rule before 70 years of Soviet domination. Pipes was instrumental in bringing the archive to Harvard by initially making contact with the Georgian government in exile.

ამერიკული პრესა საქართველოს ეროვნული არქივის ქარვარდიდან სამსობლოში დაბრუნების შესახებ

Harvard University Library Notes

Number 1267

October 2, 1997

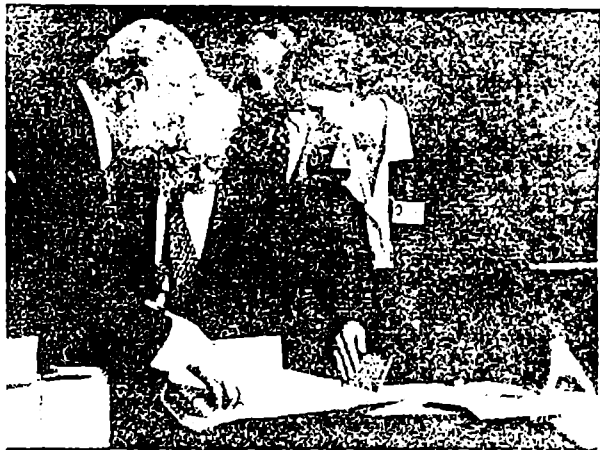
Librarians' Position Analysis Steering Committee Report to the ULC

*Statement by Sidney Verba,
Director of the University
Library*

The following is the report from the committee set up by the University Library Council to review the PIQ process by which positions are placed into the University's job classification system. The members of the Committee and its Chair, Susan Lee, have worked long and hard on this important task. They have consulted widely and they have received much help and cooperation from members of the Library community and from Human Resources personnel. The ULC has accepted the report with gratitude. It now goes to a steering committee chaired by Barbara Graham to move the process toward implementation. The result will be, we hope, a better recognition of the special nature of librarianship within the job categorizations used at the University.

Librarian's Position Analysis Steering Committee Report to the ULC (July 1997)

In the Fall of 1996, the University Library Council established the

A reception was scheduled for Oct. 2 at 5:00 p.m. at the Houghton Library to transfer the National Archives of Georgia (1918-1921) to the Democratic Republic of Georgia.

In this picture taken earlier, the following representatives of Georgia and of Harvard look over Georgian archives together at the Houghton Library: (l. to r.) Professor Guram Sharadze, Member of the Georgian Parliament and Chairman of the State Commission for the Reception, Storage, and Protection of the Georgian Archives; Guluy Zoidastani, President of the Commission Appointed by the Independent Republic of Georgia for the Care of the Georgian Archives; Jeffrey Hornell, Librarian of the Fine Arts Library and Acting Librarian of the Houghton Library; and Leslie Morns, Curator of Manuscripts in the College Library.

Librarian's Position Analysis (LPA) Steering Committee. The Committee's charge was "to initiate and direct a collaborative Librarian/Human Resources revision of the current position analysis methodology." The initial goals of the Committee were to facilitate the broad dissemination of information and to begin the process of describing more effectively the range

of activities performed by librarians.

During the 1996-97 academic year, the Committee made significant progress toward both these goals. The results of the 1993-94 PIQ process had not been widely disseminated. So, in January 1997, the ULC authorized the creation of the Harvard Librarian's Compensation Page for viewing globally on the Harvard University Library home page. This included a listing of Harvard librarian positions by grade and unit; the Library job family matrices; salary ranges by grade, and

In this issue

Librarians' Position Analysis Steering Committee Report to the ULC. 1
Harvard Library Calendar 3

continued on page 2

ამერიკული პრესა საქართველოს ეროვნული არქივის პარკარიდან
სამშობლოში დაბრუნების შესახებ

და მისი მეუღლის საქართველოში მოსაპატიუებლად, რაც ვაცნობეთ
ჰოუტონის ბიბლიოთეკას.

გახარებულმა პროფ. რ.პაიპსმა 17 სექტემბერს მომწერა:

“17 სექტემბერი, 1997

ძვირფასო პროფესორო შარაძე!

როგორც ჰოუტონის ბიბლიოთეკიდან შემატყობინეს ჩემთვის
და ჩემი მეუღლისათვის ფრანკფურტი-თბილისი-ფრანკფურტი
მგზავრობის ბილეთები დაჯავშნულია 13 და 18 ოქტომბრისათვის.
თუ ეს ბილეთები წინასწარ გადახდილია, მოხარული ვიქნებოდი
თუკი შეძლებდით ჩემთვის მათ გადმოგზავნას შეერთებული
შტატებიდან ჩვენს გამგზავრებამდე, ანუ 12 ოქტომბრამდე. მოხარული
ვიქნებოდი აგრეთვე, თუ შემატყობინებდით ნებისმიერ დამატებით
ინფორმაციას თბილისში ჩვენი გეგმების შესახებ. ჩემი პირადი
ფაქსის ნომერია 617-661-4580.

პატივისცემით,
რინარდ პაიპსი”.

ჩემმა 19 სექტემბრის ბარათმა დაამშვიდა ამერიკელი
პროფესორი:

“ბატონო პროფესორო პაიპს,

მადლობელი ვარ თქვენი გამოხმაურებისა და 17 სექტემბრის
ფაქსისთვის. პასუხად ვაცნობებთ, რომ მე 27 სექტემბერს უკვე
ვიქნები ბოსტონში და მე თვითონ პირადად გადმოგცემთ თქვენი
და თქვენი მეუღლის I კლასის ბილეთებს თვითმფრინავისათვის
ფრანკფურტი-თბილისი-ფრანკფურტი 13 და 18 ოქტომბრისათვის,
რომლებიც უკვე გადახდილი მაქვს. გარდა ამისა, თქვენი
საქართველოში ყოფნის დროს დაგეგმილია თქვენი შეხვედრები
საქართველოს პრეზიდენტთან, საქართველოს პარლამენტის
თავმჯდომარესთან და სხვა საინტერესო ღონისძიებები.

ღრმა პატივისცემით

გურამ შარაძე

19.IX.97.”

ამასობაში, 22 სექტემბერს პარვარდიდან მივიღე ბატონ
ჯ. პორელის ყველაზე მოკლე, ყველაზე საიმედო და სანუკვარი
წერილი:

ძვირფასო პროფესორო შარაძე,

გაცნობებთ, რომ ყველაფერი დაგეგმილია 1997 წლის 2 ოქტომბერს თქვენი ჩამოსვლისა და დახვედრისათვის.

მოუთმენლად მოვევლი თქვენს აქ ჩამობრძანებას. ბედნიერ მგზავრობას გისურვებთ.

პატივისცემით,
ჯეფრი ლ. პორელი
მთავარი ბიბლიოთეკარი”.

1997 წლის 27 სექტემბერს თბილისიდან ფრანკფურტის გავლით ბოსტონს გაუფრინდი ჩემს ორ ასისტენტთან თამარ ჩხეიძესა და გიორგი შარაძესთან ერთად. ამ უკანასკნელს ევალუბოდა ვიდუოფირზე აღებეჭდა ეს ისტორიული დღეები მომავალი ტელეფილმისათვის (პარიზულ ნაწილს იგი ჯერ კიდევ 1991 წლიდან მოყოლებული იღებდა).

ბატონი გივი ზალდასტანიშვილი და მისი მეუღლე ქ-ნი მიშლინი ბოსტონში აეროპორტში დაგვხვდნენ და სასტუმრომდე მიგვაცილეს.

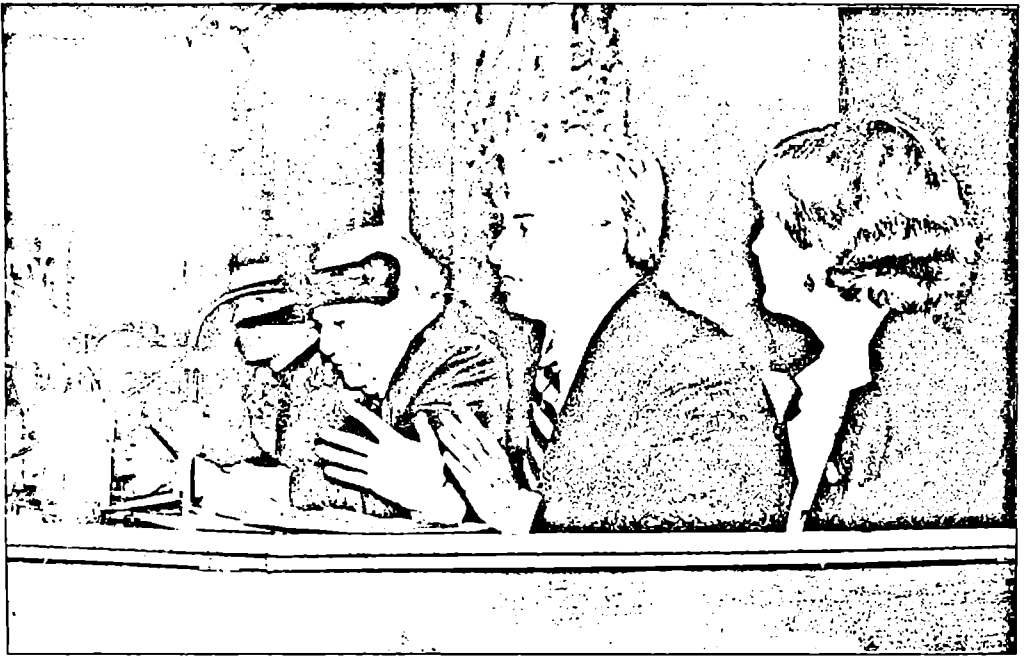
29 სექტემბერს ჰარვარდის უნივერსიტეტის პოუტონის ბიბლიოთეკაში წავედით, სადაც ხელნაწერების კურატორმა ქ-ნმა ლესლი მორისმა გადმოგვცა მემორანდუმი, რომელშიც ვკითხულობთ:

“პატივცემულო პროფესორო შარაძე,

არსებობს არქივთან დაკავშირებული რამდენიმე საკითხი, რომელიც განსჯილ უნდა იქნას:

1. ჰარვარდი იტოვებს მიკროფილმს, რომელიც მისაწვდომი იქნება გასაცნობად ჩვენს სამკითხველო დარბაზში. თუ რომელიმე მკითხველი მოისურვებს მის პუბლიკაციას ან ციტატის მოყვანას, ვის უნდა მიმართოს ნებართვის ასაღებად? ჩვენ გვსურს, რომ გვქონდეს სრული ელექტრონული ფოსტის მისამართი.

2. აშშ-ის მთავრობის კატალოგიზაციისა და მიკროფილმების შენახვის პროექტის თანახმად, საქართველოს არქივის მიკროფილმის ერთი ნეგატივი იქნა დამზადებული. ამჟამად მისაღებია ორი ნეგატივის დამზადება, ერთი მათგანი საიმედოდ

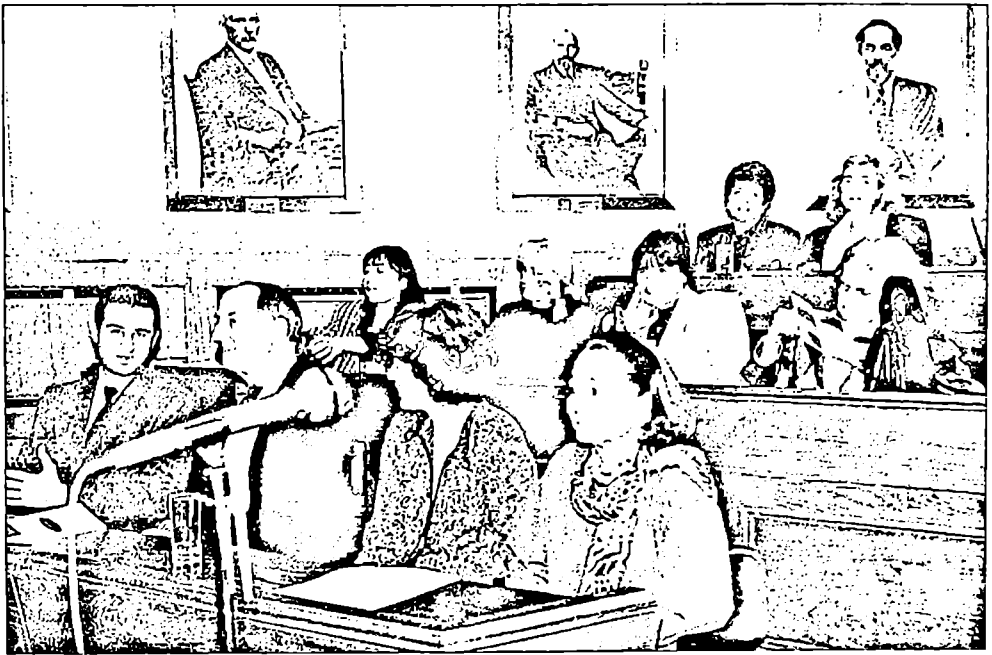

პრესკონფერენცია საქართველოს პარლამენტში პარეარდთან ერთად არქივის ჩამოტანასთან დაკავშირებით

დაცული იქნება არქივისათვის, ხოლო მეორე საჭიროების შემთხვევაში გამრავლდება. მე მჯერა, რომ არქივის ნეგატივი უნდა ინახებოდეს პარეარდში. გნებავთ თუ არა თქვენ ნეგატივის დუბლიკატი საქართველოს რესპუბლიკისათვის?

3. ამასთან დაკავშირებით უნდა გაცნობოთ, რომ მე უნდა მივცე სამკითხველო დარბაზში მომუშავე მკვლევარებს მიკროფილმის პოზიტივის ცალკეული ასლების გადაღების უფლება; ეს აადვილებს მათ სამუშაოს. დიდი რაოდენობისათვის გამოცემა უფრო სრული უნდა იყოს. თქვენ გსურთ, რომ პარეარდმა გააგრძელოს ასლების გამოშვება თუ საქართველოს არქივი ითავებს ამას? თუ საქართველო დააპირებს ასლების გამოშვებას, თქვენ დაგჭირდებათ ნეგატივის ასლი.

4. საქართველოს არქივი არის მთლიანად კატალოგიზირებული და გადაღებული. არსებობს რიგი დოკუმენტები, ყუთი 82, იგი შეიცავს დოკუმენტებს, რომლებიც სხვადასხვა პირების მიერ იქნა მოწოდებული კატალოგიზაციის დამთავრების შემდეგ. იგი შეიცავს "საქართველოს პასპორტებს, საქართველოს საელჩოების მასალებს, მაიორ დიმიტრი შალიკაშვილის

პრესკონფერენციის დარბაზში

მემუარებსა და პოლკოვნიკ სიმონ კობიაშვილის მიმოწერას". მასალა გადმოგეცემათ თქვენ უახლოეს დროში, მაგრამ ჩვენ ვისურვებდით კატალოგის ასლს (როდესაც იგი სრული იქნება) და ტექსტების ნაწილის მიკროფილმს, საქართველოს არქივის პარვარდის მიკროფილმების შესავსებად.

5. და ბოლოს, მე მაინტერესებს გამოგადგებათ თუ არა თქვენ ქართული საბეჭდო მანქანა, რომელიც სპეციალურად დამსადებულ იქნა კატალოგიზაციის პროექტისათვის.

ველი თქვენს პასუხს,

პატივისცემით,

ლესლი მორისი

პარვარდის ბიბლიოთეკის ხელნაწერების კურატორი".

მემორანდუმში წამოყენებულ პირობებზე ჩვენ ერთობლივად შეეთანხმდით, ხოლო მე-5 პუნქტში მოხსენიებული ქართული საბეჭდო მანქანა ეკუთვნოდა პროფ. გ. ნაკაშიძეს, რომელსეუდაც იგი ბეჭდავდა

თავის დროს (1970-იან წლებში) პარვარდში ჩამოტანილი ეროვნული არქივის კატალოგს. მისი საქართველოში წამოღება შედგებოდა ნავთვალეთ და სათანადო ხელწერილით გადაცევით აშშ-ის ქართულ სათვისტომოს ბ-ნ გივი ზაღდასტანიშვილის ხელით, რადგან ქართულშრიფტიანი საბეჭდი მანქანა ამერიკაში იშვიათობაა და იგი იქაურ ქართველებს უფრო გამოადგებათ. პარალელურად შეგუდებით FAE-ს თანამშრომლებსა და ჩემს ასისტენტებთან ერთად არქივის შეფუთვას და ყუთებში ჩალაგებას სამშობლოში წამოსადგებად.

* * *

გათენდა ნანატრი 1997 წლის 2 ოქტომბერი! იგი ოქროს ასოებით ჩაიწერება ჩვენს ისტორიაში – სწორედ ამ დღეს შედგა ეროვნული არქივის საქართველოსთვის გადმოცემის სასუბიშრიფტიანი პარვარდში. ვაშინგტონიდან და ნიუ-იორკიდან მასზე დასასწრებად საგანგებოდ გვეწვივნენ ბატონები თედო ჯაფარიძე და პეტრე ჩხეიძე.

აი, ამ ისტორიული მოვლენის ოფიციალურად შედგენილი პროგრამა:

**“საქართველოს ეროვნული არქივის გადაცემა
პარვარდის უნივერსიტეტი
ჰოუტონის ბიბლიოთეკა**

ხუთშაბათი, 2 ოქტომბერი, 5.00–6.30

5.15: პარვარდის კოლეჯის ბიბლიოთეკის დირექტორი **ნენსი კლაინი** ესალმება და დამსწრეთ წარუდგენს:

უნივერსიტეტის პრორექტორს დოქტორ **ჰარვი ფაინბერგს**
ხელოვნებისა და მეცნიერების ფაკულტეტის დეკანს
ჯერემი ნოულსის
პარვარდის უნივერსიტეტის პრეზიდენტს **ნეილ რუდენშტაინს**

5.20: პრეზიდენტი **რუდენშტაინი** წარადგენს:

პროფესორ **გურამ შარაძეს**, საქართველოს დემოკრატიული

რესპუბლიკის მთავრობის არქივის შენახვისა და დაცვის კომისიის თავმჯდომარეს, საქართველოს პარლამენტის წევრს.

(პროფესორი შარაძე პრეზიდენტ ელუარდ შევარდნაძის ოფიციალური წარმომადგენელი გახლდათ პარვარდთან მოლაპარაკების დროს)

ბატონ გივი ზაღდასტანს, საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის არქივის შენახვის კომისიის თავმჯდომარეს,

(ეს კომისია დაარსდა საქართველოს განდევნილი ხელისუფლების მიერ პარიზში, სწორედ იქიდან მოხვდა არქივის ნაწილი პარვარდში)

პროფესორ რიჩარდ პაიპსს, ფრენკ ბ. ბარდის სახელობის ისტორიის კვლევითი ცენტრის პროფესორს.

(პაიპსმა პირველმა დაამყარა კავშირები საქართველოს განდევნილ ხელისუფლებასთან და პასუხისმგებელი იყო არქივების შენახვაზე)

პატივცემულ თედო ჯაფარიძეს, საქართველოს ელჩს აშშ-ში

პატივცემულ პეტრე ჩხეიძეს, საქართველოს ელჩს გაეროში.

პრეზიდენტი რუდენშტაინი წარმოსთქვამს მოკლე სიტყვას და როგორც სიმბოლოს არქივის დაბრუნებისა, გადასცემს პროფესორ შარაძეს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის დეკლარაციის დაბეჭდილ ცალს.

პროფესორი შარაძე გამოდის სიტყვით და ჩუქნის პრეზიდენტ რუდენშტაინს არქივის პარიზული ნაწილის მიკროფილმს და კატალოგს (თვით საბუთები პარვარდში არ ყოფილა; ამგვარად პარვარდს რჩება არქივის სრული მიკროფილმი).

რუდენშტაინი და შარაძე ხელს აწერენ გადაცემის ოფიციალურ დოკუმენტს, რაც მოწმდება ზაღდასტანის და რაიანის მიერ.

მოკლე გამოსვლები:

ბატონი **ზალდასტანი**

საქართველოს ელჩი აშშ-ში **თ.ჯაფარიძე**

საქართველოს ელჩი გაეროში **პ.ჩხვიძე**

პრეზიდენტი რუდენშტაინი წარმოსთქვამს სადღეგრძელოს და ოფიციალური მიღება იწყება.

(შენიშვნა: არქივის დოკუმენტების კრებული გამოფენილი არის ოთახის ბოლოში).

მონაწილეთა ფოტოსურათებზე აღბეჭდვა.

– საქართველოს დელეგაციის ყველა წევრი სათითაოდ იღებს სურათს პრეზიდენტ რუდენშტაინთან (შარაძე, ზალდასტანი და ორივე ელჩი)

– რუდენშტაინი, ნოულსი, ფაინბერგი, კლაინი, ზალდასტანი, ორივე ელჩი.”

დადგა არქივის საქართველოსთვის გადმოცემის აქტზე ხელმოწერის ყველაზე მდელვარე წუთები: ამ ისტორიულ დოკუმენტზე ხელი მოეწერეთ აშშ-ის სახელით – ჰარვარდის უნივერსიტეტის პრეზიდენტმა ბატონმა ნეილ რუდენშტაინმა და საქართველოს სახელით – მე. ხელმოწერები დაადასტურეს ჰარვარდის უნივერსიტეტის ადვოკატმა ალან რაიანმა და საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის სამთავრობო არქივის ამერიკული კომისიის თავმჯდომარემ გივი ზალდასტანიშვილმა.

გთავაზობთ ამ დოკუმენტს:

“ხელწერილი საქართველოს არქივის გადაცემის თაობაზე

რადგანაც თანხმობის მემორანდუმი ხელმოწერილ იქნა ჰარვარდის ბიბლიოთეკის დირექტორის მიერ 1974 წლის 27 მარტს, ხოლო საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამთავრობო არქივის კომისიის თავმჯდომარის და თავმჯდომარის მოადგილის მიერ 1974 წლის 16 ივლისს, აგრეთვე,

რადგანაც ამ მემორანდუმის თანახმად, ჰარვარდმა შესანახად მიიღო კომისიისაგან დოკუმენტების კრებული, ცნობილი როგორც საქართველოს სახელმწიფო არქივი;

რადგანაც 1997 წლის 24 თებერვალს საქართველოს

დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921) არქივების მიღების, შენახვისა და დაცვის სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარემ, საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის წარმომადგენელმა პროფესორმა გურამ შარაძემ თხოვნით მიმართა ჰარვარდს არქივების დაბრუნების თაობაზე;

რადგანაც 1997 წლის 7 მარტს საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტმა ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ მოითხოვა გადაეცათ არქივი პროფესორ შარაძესათვის;

რადგანაც კომისიის წევრების უმეტესობა თანახმა იყო გადაეცა არქივი პროფესორ შარაძესათვის, თანხმობის მემორანდუმზე დაყრდნობით და მისი თხოვნის გამო;

რადგანაც ჰარვარდი თანახმა იყო არქივის გადაცემაზე;

ჩვენ ჰარვარდის უნივერსიტეტის წარმომადგენლები და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის (1918–1921) მიღების, შენახვისა და დაცვის კომისიის წევრები ვადგენთ:

1. ჰარვარდის უნივერსიტეტი სამუდამოდ გადასცემს არქივს კომისიას.

2. კომისია იბარებს არქივს როგორც საქართველოს მთავრობისა და ხალხის კუთვნილებას და ვალდებულია დააბრუნოს არქივი საქართველოში საკუთარი ხარჯით.

3. კომისიამ შეამოწმა ზემოაღნიშნული დოკუმენტები და ადასტურებს, რომ ისინი წარმოადგენენ არქივის სრულ და უცვლელ ორიგინალს, რომელიც ჰარვარდმა მიიღო თანხმობის მემორანდუმის შესაბამისად 1974 წელს. ამგვარად კომისია მთლიანად ხსნის ჰარვარდის უნივერსიტეტს პასუხისმგებლობას არქივსა და თანხმობის მემორანდუმზე.

4. ჰარვარდმა დაამზადა არქივის ერთი მიკროფილმი და იტოვებს მას შემდეგი შესწავლისათვის და სამეცნიერო კვლევისათვის.

5. კომისია აფასებს ჰარვარდის უნივერსიტეტის ზრუნვას

ელუარდ შვეარდნაძე და გივი ზალდასტანიშვილი

გივი ზალდასტანიშვილი პრეზიდენტ ელუარდ შვეარდნაძესთან საქართველოს მოქალაქეობის მიღების დროს

ვლად შვეინბახი და
ნიხაზ ჰაიში

ნიხაზ ჰაიში პრეზიდენტ ვლად შვეინბახისთან საქართველოს საპარლამენტო
დეპუტატების მღერის დროს

არქივზე მოყოლებული 1974 წლიდან, ხოლო ჰარვარდის უნივერსიტეტი აფასებს კომისიის სურვილს არქივის დაბრუნებისა და სჯერა, რომ არქივი ემსახურება ქართველი ხალხის ინტერესებს და დაეხმარება თავისი ერის მეოცე საუკუნის ისტორიის უკეთ გააზრებაში.

ხელმოწერილია 1997 წლის 2 ოქტომბერს, ჰარვარდის უნივერსიტეტის ჰოუტონის ბიბლიოთეკაში, კემბრიჯი, მასანუსეტსი.

ჰარვარდის უნივერსიტეტი:

ნეილ ლ. რუდენშტაინი,
პრეზიდენტი

საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის (1918–1921) არქივის
მიღების, შენახვისა და დაცვის
კომისია:

გურამ შარაძე, თავმჯდომარე

დაესწრნენ:

ალან ა. რაიანი

გივი ზალდასტანი

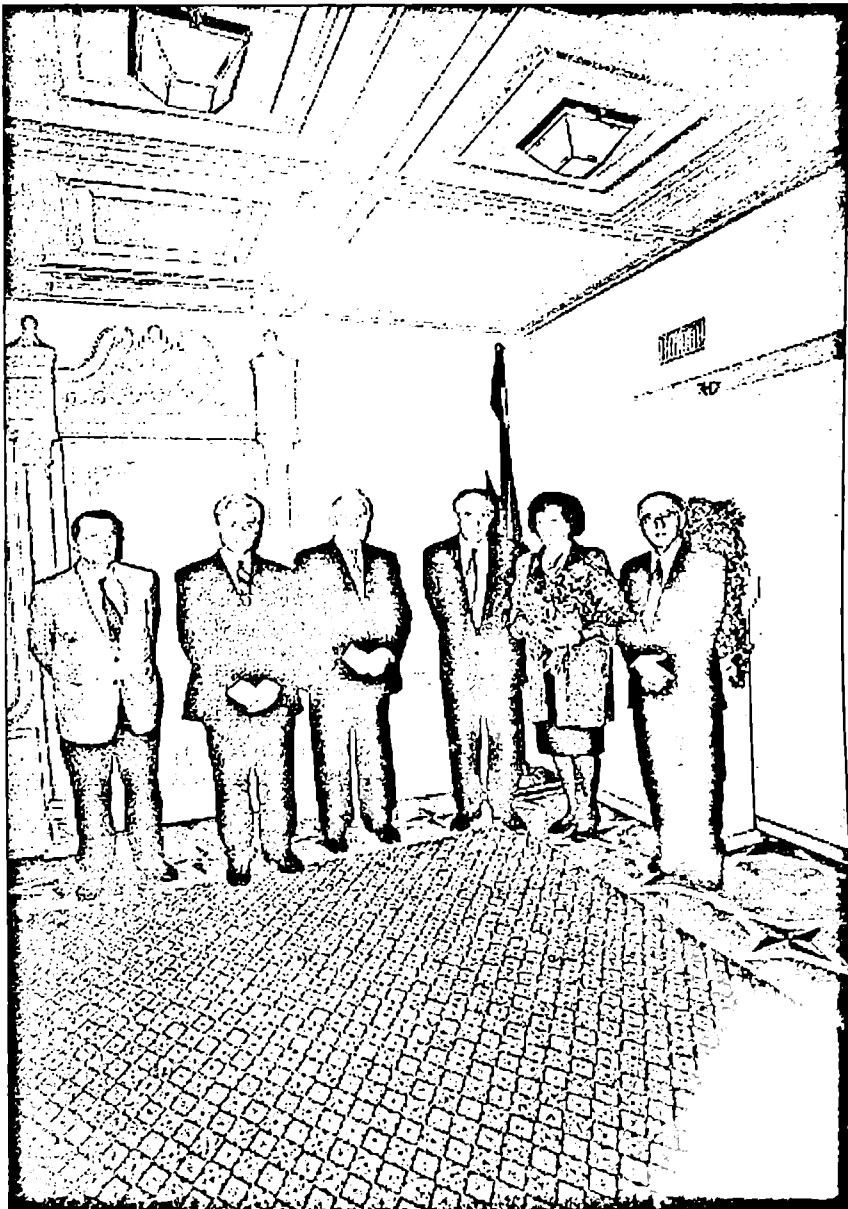
ჰარვარდის უნივერსიტეტი,
ადვოკატი

საქართველოს დამოუკიდებელი
რესპუბლიკის სამთავრობო არქივის
კომისიის თავმჯდომარე”.

აშშ-ის პრესამ და ტელევიზიამ საკმაოდ საინტერესოდ გააშუქა ეს ისტორიული მოვლენა.

* * *

3 ოქტომბრიდან FAE-სთან ერთად გავაგრძელო არქივის შეფუთვისა და ყუთებში ჩალაგების სამუშაოები. 7 ოქ-

პროფესორი რინარდ ჰაიასი პრეზიდენტ ელუარდ შევარდნაძესთან მიღების დროს

ტომბრისათვის არქივი (82 ყუთი, 682 კბ.) უკვე ბოსტონის აეროპორტში იყო გადატანილი. გერმანული ავიაკომპანი “ლუფტჰანზას” თვითმფრინავით არქივთან ერთად ფრანკფურტში გამოუფრინდით. ჩვენთან ერთად მოფრინავდნენ ქ-ნი ლესლ მორისი და ბატონი გივი სალდასტანიშვილი, ხოლო პროფესორ რინარდ პაიპსი მეუღლითურთ ჩვენი მოწვევით რამდენიმე დღი გვიან სამობრძანდა საქართველოში, რომელსაც გულთბილ შეხვედრა მოუწევს საქართველოს პარლამენტში, ხოლო საქართველოს პრეზიდენტმა ედუარდ შევარდნაძემ საკუთარ რეზიდენციაში ბატონ რინარდ პაიპსს, ხოლო ცოტა უფრო ადრე ბატონ გივი სალდასტანიშვილს საქართველოს საპატიო მოქალაქის წოდების დიპლომები და ოქროს მედლები გადასცა.

ფრანკფურტის აეროპორტში არქივის ყუთების “ლუფტჰანზას” ავიალაინერიდან “ეარ ჯორჯიას” თვითმფრინავზე გადატანასა და თბილისში გამომგზავრებაში დიდი დახმარება გაგვიწია “ეარ ჯორჯიას” წარმომადგენელმა ფრანკფურტში ბატონმა ნუგზარ ქარსიძემ. ვსარგებლობ შემთხვევით და აქვე მსურს ამ დიდ მამულიშვილურ საქმეში დახმარებისა და თანადგომისათვის დიდ მადლობა გადავუხადო ბატონ კახი ასათიანს და “ეარ ჯორჯიას” გენერალურ დირექტორს ბატონ დემურ ლელაძეს!

...8 ოქტომბერი, გვიანი ღამე... კვლავ თბილისი, კვლავ გულთბილი დახვედრა პარლამენტის, მთავრობის, საზოგადოებრიობი წარმომადგენლებისა აეროპორტში, კვლავ საპატიო ესკორტი და საქართველოს პარლამენტის შენობა, სადაც ეროვნული არქივი პარვარდული ნაწილი შეუერთდა თავის ღვიძლ პარიზულ ნაწილ!

ახე დასრულდა საქართველოს ეროვნული განძის ეს საუკუნო ოდისეა!

* * *

1997 წლის 14 ოქტომბერს, საქართველოს პირველ რესპუბლიკის არქივის სამშობლოში დაბრუნებასთან დაკავშირებით პარლამენტის თავმჯდომარემ ბატონმა ზურაბ ჟვანიამ საქართველო პარლამენტის შენობაში დარბაზობა გამართა...

...ქართველ ერს დაუბრუნდა თავისი ისტორიული მეხსიერებ.

თავი XI

როგორ ჩამოვიტანე გრიგოლ რობაქიძისა და სხვა
ქართველ მოღვაწეთა არქივები

აქ, ალბათ, არ არის ადგილი ან აუცილებლობა დაწვრილებით მოკუთხროთ მკითხველს, როგორ ჩამოვიტანე გენიალური ქართველი მწერლის გრიგოლ რობაქიძისა და სხვა დიდ ქართველ ემიგრანტ მოღვაწეთა არქივები თუ არქივის ნაწილები მსოფლიოს სხვადასხვა კონტინენტიდან (ევროპა, აზია, ამერიკა)...

შევეცდებით მხოლოდ 'სოგად ხაზებში' გადმოვცეთ რამდენიმე მათგანის ისტორია, კერძოდ, გრიგოლ რობაქიძის არქივის გარდა, შევხერხებით მსოფლიოში სახელგანთქმული მეცნიერების – ძმები უკანე და ალექსანდრე ნიკურაძეების, გენერალ შალვა მაღლაკელიძის, პროფესორ კირილე ვეკუას არქივებისა და სტამბოლელი ქართველი ჟეცენატის სიმონ საზაძის შემოწირულობათა საქართველოში ჩამოტანასე.

* * *

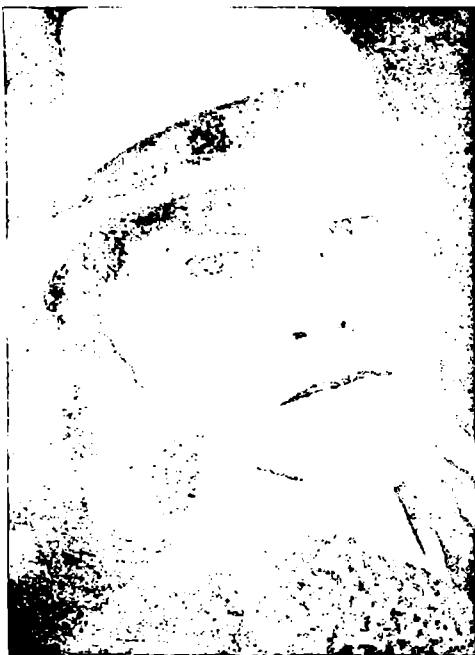
საინტერესოა, რა ბედი ეწია გრიგოლ რობაქიძის არქივს მისი გარდაცვალების შემდეგ?

ამის შესახებ პირველხარისხოვან ცნობებს გვაწვდის ნინო ალია 1964 წელს გამოქვეყნებულ წერილში:

"1962 წ. 20 ნოემბერს, უენევის პოლიციამ აღმოაჩინა გრიგოლ რობაქიძე გარდაცვლილი მის ბინაზე. რადგან განსვენებული მარტო ვხოვრობდა, სასამართლომ ასეთ შემთხვევებში მიღებული წესისამებრ, ბინა დაბეჭდა.

დასაფლავების შემდეგ, ბუნებრივად დაისვა საკითხი მისი ლიტერატურული მემკვიდრეობის შესახებ, რომელსედაც პრეტენზიას აცხადებდა გრიგოლის გაზრდილი, მისი მეუღლის დის შვილი, რუსი, რომელსაც სამწუხაროთ, ქართველები არ უყვარდა და ცხადია, გრიგოლის ნაწერებს ის ვერ მოუვლიდა. სკვენ მხარი დაუჭირეთ ბ. ალ. ფანჩულიძეს, რომელსაც განსვენებული 'მორეულ ნათესავად' თვლიდა და თვითონ წარვადგინეთ უენევის სასამართლოში და პოლიციაში, როგორც მემკვიდრე. ბ. ფანჩულიძემ კი თავის მხრივ პირობა დასდო ბ. ბ. ხ. შავიშვილთან, კ. ჩხენკელთან, ნ. ჩხატკასთან

გრეგოლ რობაკიძე

გრეგოლ რობაკიძის
კარბახელურიანი წიგნები

GRIGOL ROBAKIDSE

Adolf Hitler
von einem fremden
Dichter gesehen

EUGEN DIEDERICHS VERLAG

GRIGOL ROBAKIDSE

MEGI

EIN GEORGISCHES MÄDCHEN

ROMAN

HAINER WUNDERLICH VERLAG

TÜBINGEN

GRIGOL
ROBAKIDSE

DAS
SCHLANGEN-
HEMD
—
ROMAN

Grigol Robakidse

Kaukasische
Novellen

Bibliothek Suhrkamp

Grigol Robakidse

Der Ruf der Göttin

Roman

EUGEN DIEDERICH'S VERLAG IN JENA

GRIGOL
ROBAKIDSE

DIE HÜTER
DES GRALS

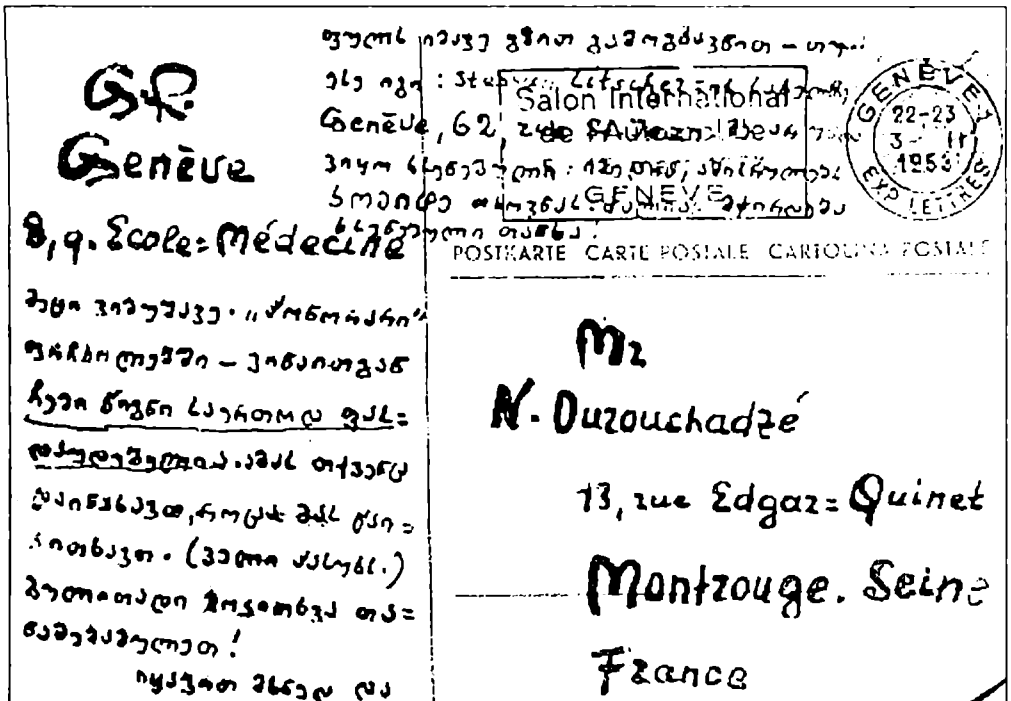
ROMAN

קברית "למרה" (רובכידוה) גריגול

და ნ.მაყაშვილთან (რომელნიც დასაფლავებას დაესწრნენ), რომ თუ იგი გრიგოლის ნივთებს და ნაწერებს მიიღებდა, ქართულ ნაწერებს "ბედი ქართლისას" გადასცემდა, რადგან ასეთი იყო სურვილი განსვენებულისა.

სამწუხაროთ, შვეიცარიის სასამართლომ არ იცნო მემკვიდრეებათ არც გრიგოლის გასრდილი ქალი, რომელიც ოფიციალურად ნაშვილები არ აღმონნდა, არც ბ. ალ.ფანჩულიძე, როგორც ამას ადასტურებს აქვე მოყვანილი საბუთი №1:

"ქენევა, 31 იანვარი, 1963 წელი
რევიუ დე კარტველოლოჟის"
("ბედი ქართლისას") რედაქციას
ბერლიოზის ქუჩა 8
პარიზი XVI

ბ ა ტ ო ნ ე ბ ო ს

ამით ჩვენ გაცნობებთ, რომ ქენევის სასამართლოს პირველმა ინსტანციამ დაადგინა გააუქმოს მემკვიდრეობის უფლება ბატონი გრიგოლ რობაქიძისა, რომელიც გარდაიცვალა 1962 წლის 21 (უნდა იყოს: 19, გ.შ.) ნოემბერს. დაადგინეს 'ხემოხსენებული მემკვიდრეობა იქნას ოფიციალურად ლიკვიდირებული..."

მომრიგებელი სასამართლოს მისამართი: იუსტიციის მოედანი 48, II სართული. ხელმოწერა".

ამნაირად, შვეიცარიის სასამართლომ, გრიგოლის ნივთებისა და ნაწერების საჯარო ლიკვიდაცია გადაწყვიტა. ახლა კი, რასაკვირველია, ჩვენი მოვალეობა იყო სასწრაფოდ ჩავრეოდით საქმეში და საჭირო ზომები მიგვეღო გრიგოლის არქივის გადასარჩენად. შვეიცარიის ხელისუფლებისათვის ჩვენ უცნობი არ ვიყავით. გრიგოლს დახმარება ეძლეოდა, როგორც კულტურულ მოღვაწეს, და ამ მოღვაწეობის დასამტკიცებლად უწყებებში მიჰქონდა "ბედი ქართლისას"-ს ყოველი ნომერი. ჩვენც წარგვადგინა მათ წინაშე რამოდენიმეჯერ. სათანადო დასაბუთებული თხოვნა გავეუზსავენეთ ბერნში მთავარ დეპარტამენტს, რომელმაც ჩვენი მიმართვა შეიწინარა, მოხსნა "საჯარო ლიკვიდაცია", სპეციალური მოხელე გამოგზავნა ქენევაში, რომელმაც გრიგოლის მთელი არქივი შეაგროვა და ჩააბარა ბერნის სასამართლოსა და პოლიციის დეპარტამენტს.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენ მარტო ვერაფერს

გაეხდებოდათ, თანამემამულეებს რომ არ გაეწიათ საჭირო დახმარება. პირველ რიგში, უნდა დავასახელოთ მეტად კეთილშობილი როლი ამ საქმეში ბ-ნ ხარიტონ შავიშვილისა. შესანიშნავად დასაბუთებული წერილებით მიმართეს აგრეთვე შვეიცარიის მთავრობას: ირაკლი ბატონიშვილმა, გერმანიაში მცხოვრებ ქართველ მეცნიერების (მიხეილ წერეთელი, ვანო ნიკურაძე, მიხ. ახმეტელი) სახელით პროფ. ალექსანდრე ნიკურაძემ, გერმანიაში მცხოვრებ ქართველთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ. ნიკო ნაკაშიძემ, ინგლისში მცხოვრებ ქართველთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ. ალექსანდრე ყიფიანმა, ბელგიაში მცხოვრებ ქართველთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ. ირაკლი ოთხმესურმა, სოშოს (საფრანგეთი) ქართველთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ. ალექსანდრე შათირიშვილმა, ქართულ ეროვნულ საბჭოს კომიტეტის მდივანმა ბ. ნიკო ურუშიაძემ, მალტის ორდენის რაინდმა ბ. ნიკოლოზ ნხოტუამ, ბ. ნიკოლოზ მაყაშვილმა, ბ. დავით ბერეკაშვილმა და ბ. იოსებ გოგოლაშვილმა. ყველა ეს ორგანიზაციები და პირები სთხოვდნენ შვეიცარიის მთავრობას გრიგოლის არქივი მთლიანად გადაეცა "ბედი ქართლისასთვის"; ჩვენგან კი მოითხოვდნენ: მოგვეულო ამ საქმისათვის, რომ არ დაკარგულიყო ჩვენი დიდი თანამემამულის ნაწერები.

ამ დროს საქართველოდან მივიღეთ გამოხმაურება ამ საქმის შესახებ: "დღეს მობრძანდა ჩემთან გრიგოლ რობაქიძის და, ლიდა ტიტეს ასული რობაქიძისა", - გეწერდა ერთი თბილისელი ვეჟილი, - "მისი სურვილი როდია, შვეიცარიის მთავრობა დაეპატრონოს მისი ძმის ნივთებს და ნაწერებს. როგორც უახლოეს მეგობარს მისი ძმისა, ლიდა რობაქიძე გთხოვთ მიიღოთ ენერგიული ზომები, რათა მას, როგორც კანონიერ და ერთადერთ მემკვიდრეს, არ დაეკარგოს ძმის ნივთები და ნაწერები..."

ჩვენ ვაცნობეთ ქ-ნ ლიდა რობაქიძის ვეჟილს საქმის ვითარება. რამდენიმე ხნის შემდეგ ნოტარიუსისგან დამოწმებული ოფიციალური მინდობილობაც მოგვივიდა გრიგოლის დისგან (აქვეა დაბეჭდილი 1963 წლის 23 აპრილის ეს მინდობილობაც (ფოტოკოპირი) ფრანგულად თარგმნილი, გ.შ.):

"მინდობილობა

მე, მოქალაქე ლიდა ტიტეს ასული რობაქიძე, მცხოვრები თბილისში, საქართველოს სსრ, ნინოშვილის ქ. №41, ვარ

პირდაპირი მემკვიდრე და ღვიძლი და ქუჩევასში, შვეიცარიაში 1962 წლის 19 ნოემბერს გარდაცვლილი მწერლის გრიგოლ რობაქიძისა, ვაძლევ უფლებამოსილებას აქ წარმოდგენილი დოკუმენტით კალისტრატე სალიას, ჩემი ძმის უახლოეს მეგობარს, მცხოვრებს პარიზში, ბერლიოზის ქუჩაზე №8-ში, შეაგროვოს გერმანიაში დარჩენილი ჩემი ძმის გრიგოლ რობაქიძის ლიტერატურული მემკვიდრეობა და განახორციელოს როგორც დაუბეჭდავი, ასევე სხვადასხვა ენაზე უკვე გამოცემული მისი ნაწარმოებების და შრომების გამოცემა, ასევე მიენიჭოს ყველა საავტორო უფლება მათზე.

**ხელს ვაწერ აქ წარმოდგენილ მინდობილობაზე
ლიდა ტიტეს ასული რობაქიძე.
23 აპრილი, 1963 წელი, ქალაქი თბილისი".**

მაგრამ შვეიცარიის მთავრობას უკვე გადაწყვეტილი ჰქონდა ბედი გრიგოლის არქივისა იმ დღიდან, რაც ბერნში წაიბარა იგი. აქვე ვაქვეყნებთ საბოლოო დადგენილებას შვეიცარიის მთავრობისა, რომელმაც გრიგოლის არქივი – ბიბლიოთეკით ციურისის "გენეტიური ფილოსოფიის საარქივო დაწესებულებას" გადასცა შესანახად:

"ბერნი", 14 ნოემბერი, 1963 წელი

ბ-ნ კალისტრატე სალიას

ბერლიოზის ქუჩა №8

პარიზი XVI

ბ ა ტ თ ნ ი!

თქვენს 1963 წლის 10 ოქტომბრის წერილში გვთხოვთ გიპასუხოთ ჩვენს გეგმაზე, თუ სად დაიდებს ბინას ქართველი მწერლის გრიგოლ რობაქიძის არქივი, რომელიც გარდაიცვალა ქუჩევასში 1962 წლის 21 (უნდა: 19) ნოემბერს.

შვეიცარიის ფედერალური ხელისუფლებისადმი არაერთი მიმართვის საფუძველზე, მის მიერ შეძენილი ბ-ნ რობაქიძის დატოვებული ნაწერებისა და თხზულებების საჯარო ლიკვიდაციის დადგენილება გაუქმდა: გადაწყვიტეს, რომ იგი გადასცენ შესანახად "Archive sur genetische Philosophie"-ს Kapfesteig 44, ციურისში, სადაც ის დაცული იქნება და კონსულტაციას გაუწევს იმ პირებს, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ამ არქივზე სამეცნიერო მუშაობით.

ჩვენ არ შეგვიძლია, ჩვენდა სამწუხაროდ, მივიდოთ თქვენს

თხოვნა და ის საქმე, რომელიც უკვე დამთავრებულია.

ფედერალური პოლიციის განყოფილება".

ჩვენ კი დაგვიბრუნეს ჩვენი წერილები, 16 წლის განმავლობაში გრიგოლისადმი მიწერილი, აგრეთვე, რამოდენიმე გვერდი რომანისა "დალი", რომელსაც გრიგოლის ხელით აწერია "გადავწყვიტე ნაწვევტებად გავეშვა ჟურნალში"-ო. სამწუხაროდ მარტო 6 გვერდი აღმოჩნდა ამ რომანისა.

თვითონ ჩვენ გვაქვს გრიგოლის მიერ გადმოცემული მისი ბევრი გერმანული გამოუქვეყნებელი ხელთნაწერი. ქართულად კი მხოლოდ მისი პირადი წერილები (450) – მათ შორის, ბევრი მეტად საინტერესო, რომელთა გამოქვეყნება შეიძლება და საჭიროც არის.

საბოლოოდ გრიგოლის არქივი გადაეცემა დიდ პიროვნებათა საარქივო აკადემიას, რომელიც არსდება ციურიხში. როგორც გადმოგვცეს, იქვე დაიდგმება გრიგოლის ბიუსტიც".

უკანასკნელად, გრიგოლ რობაქიძის არქივის ბუდის თაობაზე საყურადღებო მასალას ვპოულობთ აწ განსვენებულ კალისტრატე სალიას 1979 წლის 15 დეკემბრით დათარიღებულ ერთ კერძო წერილში, რომელიც მას დაუწერია გრ.რობაქიძის "კავკასიური ნოველების" დასაუკლეთ გერმანიაში მეორე გამოცემასთან (მაინის ფრანკფურტი, 1979 წ.) დაკავშირებით:

"...რამდენიმე თვის წინათ "სურკამპ-ფერლაგი" შემეკითხა – ვინ არის პატრონი და პასუხისმგებელი გრიგოლ რობაქიძის ნაწერებისთვისო. ციურიხის უნივერსიტეტში, მგონი, რუთ ნოიკომს, მიუთითებია ჩემზე. მე მაშინვე პასუხი ვავეცი და გავაცანი საქმის მდგომარეობა, რომ შევიცარიელებმა მოითხოვეს 67.000 (სამოცდაშვიდი ათასი) შევიცარიული ფრანკი გრიგოლ რობაქიძის შენახვისათვის გაწეული ხარჯების ასანაზღაურებლად. მე არ შემეძლო ამ ფულის გადახდა. ამიტომ წაიღეს ყველაფერი, ხოლო მე მოვითხოვე, რომ მათ არ შეეტანათ თავიანთ სიაში, რაც გრიგოლმა გერმანიაში გამოსცა, რომ მათ ეს არ ეხება და სხვა".

ამის შემდეგ, რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, გრიგოლ რობაქიძის სასოგადოების თავმჯდომარემ, მწერალმა ავთანდილ ნხიკვიშვილმა საქართველოში ჩამოიტანა გრიგოლ რობაქიძის არქივის ერთი ნაწილი, რომელსაც, სამწუხაროდ, ჯერჯერობით ჩვენ არ ვიცნობთ.

ასეთი იყო საქმის ვითარება, როდესაც ჩვენ შეკუდებით მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში გაფანტული გრიგოლ რობაქიძის

არქივის ნაწილების შეგროვებას, კერძოდ, 1990-იანი წლებიდან მოყოლებული ჩვენ შევძელით ქართველი ემიგრანტი მოღვაწეების მამია ბერიშვილის, კარლო ინასარიძის, ვახტანგ ჩხაიძის, ნინო ვანნაძის და სხვათა დახმარებით მოგვეპოა გიორგი გამყრელიძის, გრიგოლ დიასამიძის, რაუდენ არსენიძის, ალექსანდრე ფანჩულიძის პირად საარქივო ფონდებში მიუნხენში, პარიზსა და ნიუ-იორკში წარსენილი გრიგოლ რობაქიძის საარქივო მასალები, აგრეთვე, შეგვეგროვებინა და ერთად თავი მოგვეყარა გრიგოლ რობაქიძის ყველა გერმანულენოვანი წიგნებისათვის, რომლებიც საქართველოში წამოვიტანეთ და ქართული ემიგრაციის მუზეუმს გადავეცით დასაცავად. გოთავასობ მათ სიას.

გრიგოლ რობაქიძის გერმანულენოვანი წიგნები:

1. "გველის პერანგი", რომანი, თარგმანი ავტორისა, სტეფან ცვაიგის შესავალი წერილით, იენა, 1928 წ.
2. "შეგი - ქართველი ასული", რომანი, ტიუბინგენი, 1932 წ.
3. "ჩაკლული სული", რომანი, იენა, 1933 წ.
4. "ქაღმერთის ძახილი", რომანი, იენა, 1934 წ. (ფრანგული თარგმანი მათე კერესელიძისა დაკარგულია).
5. "წმინდა გრაალის მკვებელი", რომანი, იენა, 1937 წ.
6. "დემონი და მითოსი", ჯადოსნურ სურათთა რიგი, იენა, 1935 წ.
7. "კავკასიური ნოველები", ლაიფციგი, 1932 წ.; II გამოცემა, მაინის ფრანკფურტი, 1979 წ.
8. "ადოლფ ჰიტლერი".
9. "მუსოლინი".

გრიგოლ დიასამიძის არქივიდან (ნიუ-იორკი):

გრიგოლ რობაქიძის 5 წერილი გრიგოლ დიასამიძისადმი, გაგზავნილი ჟენევიდან ნიუ-იორკში:

1. 10. IX. 1948, ჟენევა
2. 27. IX, 1948, ჟენევა
3. 30. III. 1949, ჟენევა
4. 27. II. 1950, ჟენევა
5. 14. III. 1950, ჟენევა

ლევინის არქივიდან:

გრიგოლ რობაქიძის წერილები და ღია ბარათები რაჟდენ არსენიძისადმი

1. 1948 წ. 2 წერილი და ღია ბარათი
2. 1953 წ. 9 წერილი და ღია ბარათი
3. 1954 წ. 7 წერილი და ღია ბარათი
4. 1955 წ. 12 წერილი და ღია ბარათი
5. 1956 წ. 2 ღია ბარათი

გრიგოლ რობაქიძის წერილები სხვადასხვა პირებისადმი

1. ეგბეგი გუგუჭკორისადმი – 1952 წ. (1 წერილი), 1953 წ. (1 წერილი)

2. ნიკო იმნაიშვილისადმი – 1954 წ. (1 წერილი)

3. სანდრო კორძაიასადმი – 1959 წ. (1 წერილი)

4. მაკრინე ჩხენკელისადმი – 1959 წ. (1 წერილი)

წერილები გრიგოლ რობაქიძისადმი

1. რაჟდენ არსენიძისა – 1950 წ. (1 წერილი)

2. ი.იაკოვლევისა – 1954 წ. (1 წერილი, გერმანულ ენაზე)

გრიგოლ რობაქიძის ლექსები

1. "აქლემი", 1918 წ.

2. "ეასაკა", მარტი, 1919 წ., სტამბული.

გიორგი გამყრელიძის არქივიდან (მიუნხენი):

გრიგოლ რობაქიძის წერილები გიორგი გამყრელიძისადმი

1. 1952 წ. (2 წერილი)

2. 1953 წ. (3 წერილი)

3. 1954 წ. (4 წერილი)

4. 1955 წ. (9 წერილი)

5. 1956 წ. (1 წერილი)

6. 1961 წ. (2 წერილი)

7. 1962 წ. (2 წერილი)

დანარჩენი ორი წერილი უთარიღოა. ყველა ავტოგრაფია.

გრიგოლ რობაქიძის წერილი ნიკო ურუშაძისადმი – 1952 წ. (1 წერილი, ავტოგრაფი).

გრიგოლ რობაქიძის ღია ბარათი კნეინა ვერასადმი (ერისთავი) – 1910 წ., 1912 წ. (თითო წერილი, ავტოგრაფები).

გრიგოლ რობაქიძის ღია ბარათი ბატონ გიორგისადმი

(ერისთავი), ავტოგრაფი.

გრიგოლ რობაქიძის ლექსები - "აქლემი", 1918 წ., "აღლას", 1920 წ., "ვასაკა", 1919 წ., "წმინდა ნინოს", 1954 წ., ავტოგრაფები.

გრიგოლ რობაქიძის სავიზიტო ბარათი, მეორე გვერდზე გრ.რობაქიძის ავტოგრაფით.

გრიგოლ რობაქიძის 2 მოხსენება საბჭოთა კავშირის კულტურისა და ისტორიის შემსწავლელი ინსტიტუტის სხდომაზე, მიუნხენი, 1954 წ.

ალექსანდრე ფანშულიძის არქივიდან (პარიზი):

გრიგოლ რობაქიძის ლექსები - "ვერის ხიდზე", "ქართველი დედის წერილი ომში გაეყვანილი შეილისადმი", "ღმერთმა მიაფრქვია მადლი საქართველოს", "მიწის რჯული საქართველო".

გრიგოლ რობაქიძის წერილები - ირაკლი აბაშიძისადმი (27 ფ. ავტოგრაფი); ალექსანდრე ფანშულიძისადმი (1955 წ., 1961 წ., 1962 წ., სულ 7 წერილი, ავტოგრაფი).

გრიგოლ რობაქიძე, "გველის პერანგი", ტფილისი, 1926 წ.

გრიგოლ რობაქიძის ქართულ ემიგრანტულ ჟურნალ-გაზეთებში ("ბედი ქართლისა", "თავისუფლების ტრიბუნა") გამოქვეყნებული წერილები.

გრიგოლ რობაქიძისადმი მიძღვნილი გადაცემები რადიო "თავისუფლებაში".

მოსაწვევი ბარათები გრიგოლ რობაქიძის გარდაცვალების ორმოცი დღის აღსანიშნავად.

გრიგოლ რობაქიძისადმი მიძღვნილი გიორგი ყიფიანის ლექსები.

* * *

თანამედროვე მსოფლიო მეცნიერულ სამყაროში თვალსაჩინო ადგილი ეჭირათ გერმანიაში მოღვაწე ძმებს - ივანე და ალექსანდრე ნიკურაძეებს, რომელთა ადამიანური და შემოქმედებითი ბედი რთულად აეწყო...

მათი მამა - ინჟინერი ილია პავლეს ძე ნიკურაძე სამტრედიიაში ცხოვრობდა და რკინიგზის დეპოს უფროსად მსახურობდა. მეუღლის - ელისაბედ გეგიას მოულოდნელი გარდაცვალების შემდეგ, მას აღსასრულად დარჩა ექვსი მცირეწლოვანი თბოლი: სილოვანი, ივანე, პავლე, ალექსანდრე,

პროფესორი ივანე ნიკურაძე

პროფესორი ალექსანდრე ნიკურაძე

ლიდა და ლუბა. მეორედ ილია ნიკურაძე დაქორწინდა ნიფადორა ზურაბის ასულ გიორგაძეზე, რომელთანაც კიდევ სამი შვილი შეეძინა – შოთა, ელენე (ფროლენა) და ქეთევანი. ნიფადორა გიორგაძემ ცხრავე და-ძმას ერთგული დედობა გაუწია და სასახელო შვილები გაუზარდა სამშობლოს, მათგან სამი ცნობილი პროფესორი გახდა: სილოვან ნიკურაძე ქირურგი-პროფესორი იყო (გარდ. 1965 წ.), ივანე ნიკურაძე მსოფლიოში სახელგანთქმული პროფესორი ჰიდრაულიკის დარგში, ხოლო ალექსანდრე ნიკურაძე ასევე სახელმწიფო პროფესორი მყარი სხეულების ფიზიკაში...

ძმებმა ქუთაისის გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ ახლადგახსნილ თბილისის უნივერსიტეტს მიაშურეს. მალე (1919 წ.) პ. მელიქიშვილისა და ივ. ჯავახიშვილის რეკომენდაციით რამდენიმე გამორჩეული ნიჭიერი ქართველი ახალგაზრდა ცოდნის გასადრმავებლად სახელმწიფო ხარჯით გაგზავნილ იქნა სახლდარგარეთ, რომელთა შორის იყო ივანე ნიკურაძეც. მათ რიცხვში თავიდან ვერ მოხვედრილა ალექსანდრე ნიკურაძე. ამიტომ თბილისში წამოსულა ილია ნიკურაძე და უთხოვია რექტორისათვის, სათანადო

სმეზი ივანე და ალექსანდრე ნიკურასეზი

პროექტორი ალექსანდრე ნიკურაძე ოჯახის წევრებთან ერთად

სტუქნად პროექტორ ალექსანდრე ნიკურაძის ოჯახში მიუჩნენი

სახსრებს მე გავიღებ, ოღონდ, ალექსანდრეს ნუ დამიტოვებთო. ასე მოხვდნენ ცოდნას მოწვეურებული ძმები გერმანიაში. მათ იცოდნენ, რომ გამოსწავლილი მათემატიკოსისა და მეცნიერების ორგანიზაციის პროფესორ ფელიქს კლეინეს ინიციატივით გეტინგენში შექმნილი იყო რიგი ინსტიტუტებისა გამოყენებითი მექანიკისა და მათემატიკის დარგში, რომლებსაც ხელმძღვანელობდნენ სახელგანთქმული მეცნიერები. მათ შორის იყო გამოყენებითი მექანიკის ინსტიტუტი პროფესორ ლუდვიგ პრანდტლის მეთაურობით, აგრეთვე, პროფესორ რუნგეს გამოყენებითი მათემატიკისა და პროფესორ სიმონის გამოყენებითი ელექტროტექნიკის ინსტიტუტები.

პროფ. ლ.პრანდტლის ხელმძღვანელობით ჩატარებულ საკვლევადიებო სამუშაოები იმ დროისათვის ერთადერთი იყო ჰიდროაერომექანიკის დარგში. ამდენად, პროფ. ლ.პრანდტლინ საფუძველი ჩაუყარა თანამედროვე ჰიდროდინამიკას, გაზის დინამიკას და აეროდინამიკას.

ივანე ნიკურაძემ სწავლის გასაგრძელებლად სწორედ გეტინგენი აირჩია. აქ მისი მასწავლებლები იყვნენ პროფესორები პრანდტლი, გილბერტი, როლდი, გრანი, ბორნი, რუნგე. სწავლის დამთავრების შემდეგ ი.ნიკურაძე პრანდტლის ინსტიტუტის თანამშრომელია, სადაც სუფევდა მეცნიერულ-შემოქმედებითი მუშაობის ატმოსფერო. მალე ი.ნიკურაძე პროფ. პრანდტლის უსაყვარლესი მოწაფე გახდა.

1923 წლის 13 მარტს ივანე ნიკურაძემ დიდი წარმატებით დაიცვა სადისერტაციო ნაშრომი გეტინგენის უნივერსიტეტში პროფ. ლ.პრანდტლის ხელმძღვანელობით და მიენიჭა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი. ამ დღიდან მას უკვე იოჰან ნიკურაძის სახელით იცნობს მეცნიერული სამყარო.

...პროფესორი ივანე (იოჰან) ნიკურაძე გარდაიცვალა 1975 წლის 18 ივლისს, ქალაქ გეტინგენში. მას დარჩა ვაჟი ალექსანდრე ნიკურაძე და შვილიშვილი – ისიც ალექსანდრე ნიკურაძე.

რაც შეეხება უმცროს ძმას, პროფესორ ალექსანდრე ნიკურაძეს, იგი ოჯახს გვიან მოეკიდა. მან შეერთო გერმანელ ქალი ჰილდე ჰერპიხი, ვისთანაც ეყოლა ერთადერთი ქალიშვილი ელიზაბეტი. ალექსანდრე ნიკურაძე გარდაიცვალა 80 წლის ასაკში, 1981 წლის 13 ივნისს, ქ. მიუნხენში.

თავისი ძირითადი სპეციალობის გარდა (მუშაობდა მეარო სხეულების ფიზიკაში და ენერგეტიკაში, ბოლოს განაგებდა საკუთარ ინსტიტუტს მიუნხენში) ალექსანდრე ნიკურაძე

განსხვავებით თავისი უფროსი ძმის ივანესაგან, გატაცებული იყო პოლიტიკით და კომანიტარული მეცნიერების დარგებით, კერძოდ, საქართველოს ისტორიით, არქეოლოგიით, ლიტერატურით...

აღნიკურაძე უკვე 1928 წლიდან გერმანიის წამყვან მეცნიერულ ჟურნალებში აქვეყნებს თავის სტატიებს... ფიზიკის დარგში მას აქვს დაახლოებით 35-სე მეტი საკუთარი გამოკვლევა, გამოცემული აქვს ორი წიგნი...

არა ნაკლები ღვაწლი მიუძღვის მას ისტორიის დარგშიც, რომელიც მას თავიდანვე აინტერესებდა. იგი იყო დირექტორი მეორე დაწესებულებისა, – კონტინენტალური ევროპის კვლევა-ძიების ინსტიტუტისა, სადაც მან გამოსცა გერმანულ ენაზე ხუთი წიგნი, მათ შორის, "აღმოსავლეთი ევროპა" და "კავკასია", რომელშიც ავტორი დიდ ადგილს უთმობს საქართველოს ისტორიას...

მსოფლიო სახელის მქონე მეცნიერ ძმებს დიდი სურვილი ჰქონიათ, რომ თავიანთი მდიდარი ბიბლიოთეკა და არქივი გადმოეცათ საქართველოსათვის. სამწუხაროდ, ეს განზრახვა მათ სიცოცხლეში ვერ განხორციელდა.

1989 წლის აპრილში, მიუნხენში სამეცნიერო მივლინებით ყოფნის დროს, გერმანიის ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბატონმა ქრისტეფორე კირკიტაძემ დამაკავშირა პროფესორ ალექსანდრე ნიკურაძის ოჯახთან, რომელიც მიუნხენში ცხოვრობს. ალექსანდრე ნიკურაძის ქვრივმა – ჰილდე ნიკურაძემ არანვეულებრივი კულთბილობითა და თავაზიანობით მიმიღო. მან თავისუფლად დამიშვა სამუშაოდ განსვენებული მეუღლის არქივზე, გადმომცა ხელნაწერები და წიგნები, რომლებიც საქართველოში ჩამოვიტანე და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კ.კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტს გადავეცი დასაცავად და სპეციალისტების პიერ უფრო ღრმად შესასწავლად.

ახლა ჯერი პროფესორ ივანე ნიკურაძის არქივზეა, რომელიც ქ. გეტინგენში ინახება და სამშობლოში დაბრუნებას ელის! თუმცა აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ამ არქივის ერთი ნაწილის ქსეროასლები 1990 წლის თებერვალ-მარტში გფრ-ში ხელმეორედ მუშაობისას გადმომცა მეცნიერის ვაჟმა – ანიკურაძემ და ისიც ხელნაწერთა ინსტიტუტს ჩაეაბარე.

* * *

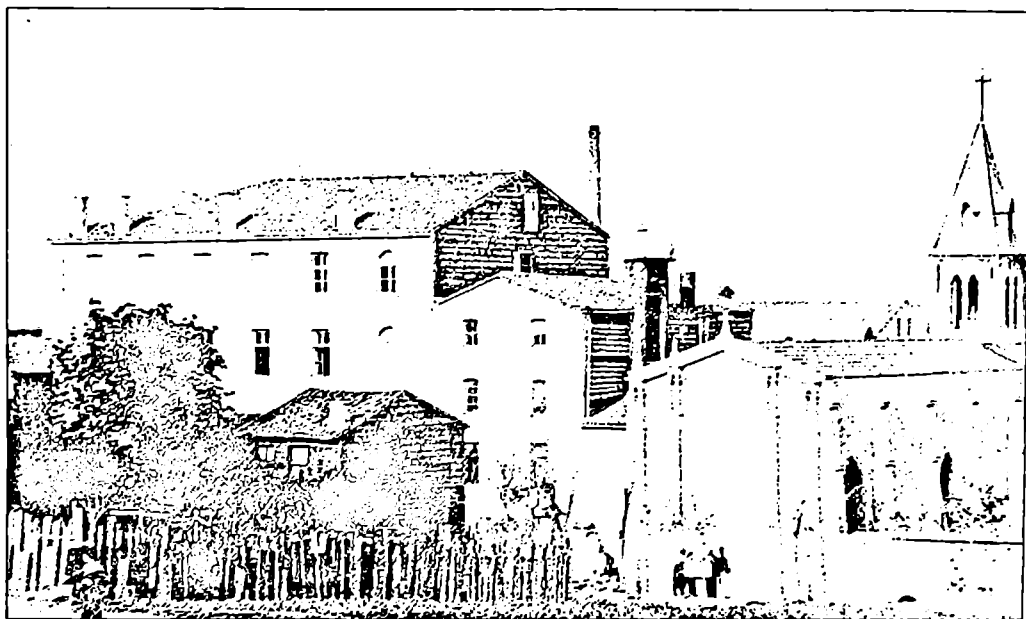
თურქეთში, ისტორიული საქართველოს ტერიტორიაზე

სტამბოლის ქართული კათოლიკური მონასტრის
დამარსებელი პეტრე ხარისჭირაშვილი

არსებული ძველი ქართული კულტურის ძეგლები მეტნაკლებად ცნობილია ჩვენი მეცნიერებისა და საზოგადოებისათვის. მაგრამ სტამბოლის ქართველ კათოლიკეთა სავანე, მისი არქივი და წიგნთსაცავი ამ მხრივ სრულიად შეუსწავლელია. ამ ხარვეზის შევსების მიზნით, 1991 წლის სექტემბრის პირველ რიცხვებში პროფესორ შუშანა ფუტკარაძესთან ერთად თურქეთს გავემგზავრეთ.

...ქართველ კათოლიკეთა მონასტერი კონსტანტინოპოლში (იგივე სტამბოლში) გასული საუკუნის 50-60-იანი წლების მიჯნაზე დაუარსებია ახალციხელ მღვდელს პეტრე ხარისჭირაშვილს. ჩვენს სამეცნიერო ლიტერატურაში პეტრე ხარისჭირაშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ რამდენიმე სპეციალური შრომა არსებობს (ზ.ჭიჭინაძე, ი.მაისურაძე, დ.კოჟორიძე, ი.ტაბაღუა, შ.ლომსაძე). როგორც ირკვევა, პ.ხარისჭირაშვილისა და მის მიერ კონსტანტინოპოლში (სტამბოლში) დაარსებული ქართული სავანის, და საერთოდ, სტამბოლის ქართული ახალშენის გარშემო ფასდაუდებელი ცნობები მოეპოვებათ იტალიელ ავტორს ევგენი დალეჯიო დ'ალესიოს შრომაში "ქართველები კონსტანტინოპოლში" და მის ქართველ

სტამბოლის ქართული კათოლიკური მონასტერი

სტამბოლის ქართულ
კათოლიკურ მონასტერთან

სტამბოლელი ქართველი კათოლიკე და
მონასტრის მხრეზელი ხინზ ზახაძე

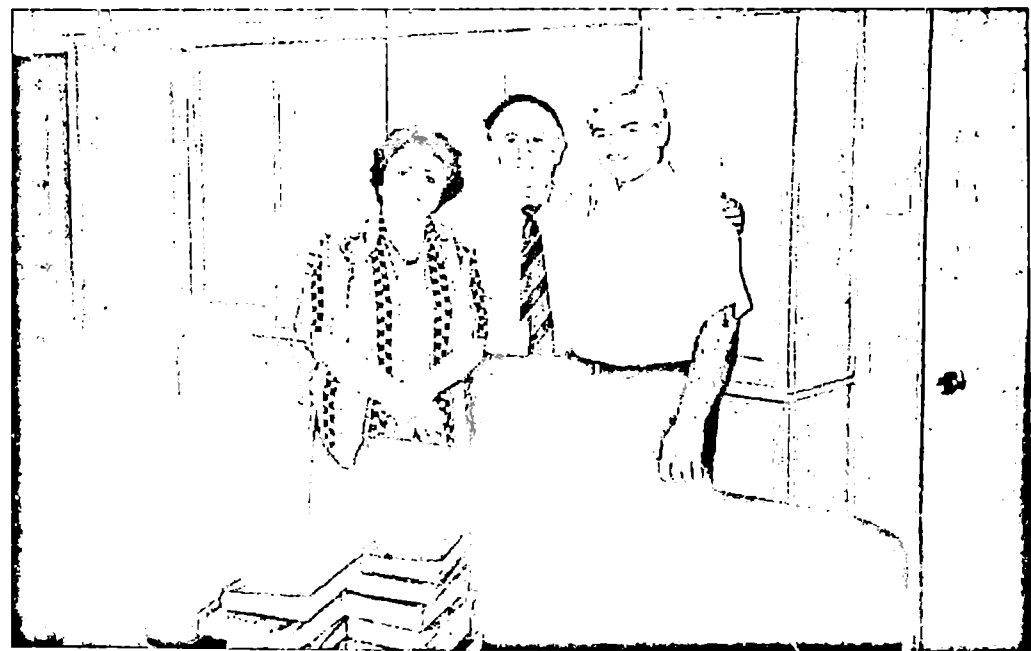
მოარგმნელს შალვა ვარდიცხ, რომელმაც რამოდენიმე ათეული წელი დაჰყო აღნიშნულ მონასტერში და ამდენად მას ხანდო პირველწეარობი პქონდა ხელთ, როდესაც ამ ნარკვევს წერდა.

ქართველ კათოლიკეთა მონასტერი სტამბოლის მაშინდელ განაპირა, დღეს კი დიდად პრესტიჟულ უბანში ფერიკოშია აგებული (1859-1861 წწ.) დეითისმშობლის უმანკოდ წასახების სახელობაზე. მონასტერთან არსებულა როგორც მამათა, ასე დედათა სავანე. პხარისტირაშვიდს ეკლესიაში წირვა-ლოცვა ქართულ ენაზე დაუწესებია, აგრეთვე, დაჯარსებია სასწავლებელი, წიგნთსაცავი და სტამბა, შეუქმნია საკმაოდ ვრცელი სამონასტრო წიგნები. მამა პეტრეს მხარში ედგნენ ასაღციხიდან წამოსული მოწაფეები - იოსებ მამეკაშვილი, ივანე გვარამაძე (ვინმე მესხი) და სტეფანე გიორგაძე. სამონასტრო სკოლაში სადმოთო საგნების გარდა ასწავლიდნენ ექიმობას, წამლების კეთებას, უცხო ენებს, მასწავლებლობას... ამ სკოლამ ბევრი სახიქადელი მამულიშვილი გამოზარდა. მათ შორის საკმარისია დაგვასახელოთ საქვეყნოდ ცნობილი ქართველი მეცნიერები მიხეილ თამარაშვილი და მიქელ თარხნიშვილი, აგრეთვე, ერთ დროს აქაური მღვდელი,

სიმონ ზახაძე ოჯახის წევრებთან ერთად

სტუმრად სტამბოლის გაინახიანი: მუმანა ფუტკარაძე, სიმონ ზახაძე, გურამ შარაძე

სიმონ ზაზაძე პრეზიდენტ ელუარდ შევარდნაძესთან საქართველოს
სამატიო მოქალაქეობის მიღების დროს

უკანასკნელად ბეირუტის უნივერსიტეტის პროფესორი შალვა
ვარდიძე...

ძლიერ ვართ დავალებული სტამბოლელი ქართველი
კათოლიკე ბიზნესმენის ბატონ სიმონ ზაზაძისაგან, რომლის უშუალო
დახმარებით და შემწეობით მოგვეცა საშუალება შეგვეღწია ქართველ

კათოლიკეთა სავანის უმდიდრეს არქივსა და ბიბლიოთეკაში. დღეს სიმონ ზაზაძე ითვლება ამ სავანის მეთვალყურედ და თუ არა მისი ნებართვა, წყენ ვერ შევძლებდით ამ უმდიდრესი ეროვნული საგანძურის გაცნობასა და შესწავლას.

მას შემდეგ ბატონ ასლან აბაშიძის ხელშეწყობითა და დახმარებით მე და ქალბატონ შუშანა ფუტკარაძეს არაერთხელ მოგვიხდა იქ წასვლა და ქართული კულტურისათვის ბევრი უცნობი ძეგლის გამომჩვენება.

ბატონ სიმონ ზაზაძესთან მრავალწლიანმა თანამშრომლობამ და მეგობრობამ ის ნაყოფიც გამოიღო, რომ მან როგორც პატრიოტმა და სასოგადო მოღვაწემ, 1996 წელს საქართველოსთვის სანუქრად გამოგვატანა რამდენიმე ძველი ქართული ხელნაწერი და ნაბეჭდი წიგნი, რომლებიც ძვირფასი შენაძენია წყენი ისტორიული წარსულის უკეთ გასაშუქებლად. აი, ისინიც:

1. მარგალიტი, XVI ს.;
2. სახარების საკითხავი, XVII ს.;
3. ქცევითი ღვთისმეტყველება, 1785 წ.;
4. დურბინი, ვითარცა თეატრი ქუეყნისა, XIX ს.;
5. საქრისტიანო მოძღვრება, 1855 წ.;
6. ქება წმიდისა ღვთისმშობელისა, 1855 წ.;
7. წიგნი იესოს შეყვარებისა, 1857 წ.;
8. ცხოვრება იესუბაისი და იგავნი მისნი, XIX ს.;
9. წმ. ფრანჩისკე საღეშინის დარიგებანი, XIX ს.;
10. შემოკლებული ისტორია ძველ ნათესავთა, XIX ს.;
11. ევროპის ქვეყნების ახალი ისტორია 1454 წლიდან, 1853 წ.;
12. სულის მარგებელი სიბრძნე (წლიური სათქმელი), 1859 წ.;
13. რომის ისტორია, XIX ს.;
14. დავითნი, 1711 წ.;
15. კეფხისტყაოსანი, ვახტანგისეული გამოცემა, 1712 წ.

ყველა აქ ჩამოთვლილი ბატონ სიმონ ზაზაძის მიერ საქართველოსთვის შემოწირული ძეგლი 1996 წლის 19 სექტემბერს შესანახად გადაეცით კიკეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტს, ხოლო საქართველოს პრეზიდენტმა ელუარდ შევარდნაძემ ქართული კულტურის წინაშე დიდი დამსახურებისა და სტამბოლში ქართული მონასტრის და არქივის გადარჩენისა და მასზე ყოველდღიური ზრუნვისათვის ბატონ სიმონ ზაზაძეს მიანიჭა საქართველოს საპატიო მოქალაქის საპატიო წოდება, რისთვისაც იგი მოიწვია თბილისში და თავის რეზიდენციაში გადასცა შესაბამისი რეგალიები...

პროფესორი კირილე ვეკუა

პროფესორი კირილე ვეკუა
თავის მოწაფეებთან
დასავლეთ ბერლინის ინსტიტუტში

* * *

ახლა პროფესორ კირილე ვეკუასა და მისი არქივის შესახებ.
1966 წელს პარიზში ჩასულ ჩვენი სახელოვანი მათემატიკოსის აკადემიკოს ილია ვეკუასათვის ვიქტორ ნოსაძეს უკითხავს: კირილე ვეკუას თუ იცნობთ, იგი ბერლინში მუშაობს, ამჟამად მოხუცია და წუხს, თავისიანების შესახებ რომ არაფერი იცისო. ილია ვეკუას უპასუხნია: მის შესახებ მსმენია, მაგრამ არ ვიცნობ, ხოლო კარგად ვიცნობდი უფროს ძმას – ვლადიმერ ვეკუას, რომელიც 1945 წელს გარდაიცვალა და მისი ვაჟი ლეო ჩემთან მუშაობს დოცენტად. ბ-ნმა ი. ვეკუამ ბ-ონ ვიქტორ ნოსაძის მეშვეობით მისამართი და ტელეფონის ნომერი ჩამოუტანა საქართველოში კირილე ვეკუას ძმისწულებს და ისინი ბიძას დააკავშირა. ორმოც წელზე მეტი ხნის განმორების შემდეგ კირილე ვეკუამ კვლავ მოაწვდინა ხმა თავის დაკარგულ სამშობლოს...

...ქუთაისის გუბერნიის სუგდიდის მაზრის სუფელ ახუთის (ამჟამად ჩხორთაქუს რაიონშია) მღვდელს მოსე (კონონ) ვეკუას და

მსახე (ველუკი) გოგუას ჰყავდათ სამი ვაჟი: ვლადიმერ, აკაკი და კირილე.

კირილე ვეკუა ძმებს შორის ყველაზე უმცროსი იყო. იგი დაიბადა 1891 წლის 4 (17) მაისს. ჩვენს ხელთ არსებული სიმწიფის მოწმობის მიხედვით, კ. ვეკუას 1915 წელს დაუმთავრებია ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია და უმაღლესი განათლების მისაღებად ხარკოვში გამგზავრებულა იქაურ უნივერსიტეტში შესასვლელად, სადაც უსწავლია საბუნებისმეტყველო მეცნიერებანი ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე.

კ. ვეკუა ადრე ჩაბმულა ეროვნულ მოძრაობაში, გამხდარა სოციალ-დემოკრატი, ხარკოვის უნივერსიტეტში სწავლისას რევოლუციურ სტუდენტობას მიემხრო, ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ დაბრუნდა სამშობლოში და დამოუკიდებელი საქართველოს აღმშენებლობით საქმიანობაში აქტიურ მონაწილეობას იღებდა (ერთხანს სამეგრელოს ერთ რაიონში მიწის რეფორმის კომისიას ხელმძღვანელობდა). თავისუფლების დაკარგვისა და საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ კ. ვეკუა, როგორც ახალი საოკუპაციო რეჟიმის შეურიგებელი მოწინააღმდეგე, ქართველი ხალხის სხვა მოწინავე შეილებთან ერთად დაუპატიმრებიათ და მეტეხის

ციხეში ჩაუსვამთ. მაგრამ მარიონეტულ ხელისუფლებას დატუსაღებული პოლიტიკური მოღვაწენიც ძიღს უფრთხობდნენ და მოსკოვის მითითებით ჯერ მათი საქართველოდან რუსეთში გადასახლების გეგმა შეიმუშავა, ხოლო ამ ვერაგული ჩანაფიქრის გამჟღავნების შემდეგ, გადაწყვიტა ისინი საქართველოს ფარგლებიდან სტამბოლში ან ევროპის რომელიმე სახელმწიფოში გაეძევიბინა. ასე მოხდა წითელ რუსეთშიც, როცა 1922 წლის სექტემბერში ლენინმა თავიდან მოიშორა "აბესარი ინტელიგენცია" და 75 ცნობილი რუსი ინტელიგენტი პეტროგრადის ნავსადგურიდან უცხოეთს გააძევა და მალე მათ კიდევ 160 გამოჩენილი მოღვაწე მიაყოლა...

თბილისში შექმნილმა საფილტრაციო კომისიამ ს. თოდრიას, ივ. სტურუას, გ. ჩხეიძის შემადგენლობით, რომელსაც ეხმარებოდა არაქელა ოქრუაშვილი, შეადგინა 70 კაცამდე გასაძევიბელთა სია მეტეხის პოლიტპატიმრებიდან და 1922 წლის 10 ოქტომბერს მათ დაატოვიბინეს სამშობლო. 62 გაძევიბულთა შორის იყო კირილე ვეკუაც.

ასე აღმოჩნდა კირილე ვეკუა 1922 წლის დეკემბრის პირველ რიცხვიბში უცხოეთში, კერძოდ, გერმანიაში, ქ. ბერლინში. 1922 წელს მან სწავლა განაგრძო გეტინგენის უნივერსიტეტში, შემდეგ — ბერლინის ფრიდრიხ-ვილჰელმის უნივერსიტეტში, სადაც მან დაასრულა თავისი სწავლა ქიმიურ დარგში და 1931 წელს მიენიჭა ფილოსოფიის დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი ქიმიის განხრით.

პროფესორ კ. ვეკუას განსაკუთრებული დამსახურება მიუძღვის ბერლინის ინსტიტუტის საღებაეთა ლაბორატორიის კვლევიბა-ძიების საქმეში, რომელსაც მან ჩაუყარა საფუძვიელი ჯერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომის დაწვიბამდე.

პროფესორი კ. ვეკუა თავისი პედაგოგიური მოღვაწეობის მანძილზე მრავალი წლის განმავლობაში კითხულობდა ლექცივიბს ქიმიის აღნიშნულ სპეციალობაში და მან ბევრი ახალგაზრდა ქიმიკოსი გამოსარდა ამ საქმისათვის. მისი ხელმძღვიბანელობით შესრულდა 25-ზე მეტი საღიპლომო და სადოქტორო ნაშრომი. პროფესორ კ. ვეკუას ბევრი ყოფილი მოწაფე მუშაობს დღეს გერმანიაში ლაქვიბისა და საღებაეთა ინდუსტრიაში და აგრეოვი მათ მონათესავე მრეწველობაში.

მიუხეღავად იმისა, რომ თითქოს ქიმიკოსი კ. ვეკუა შორს უნდა მღგარიყო პოლიტიკისაგან, იგი ყოველთვის აქტიურ მონაწილეობას იღევიბდა ქართული ეროვნული ემიგრაციის

პოლიტიკურ და სასოგადოებრივ ცხოვრებაში, მუდამ ცდილობდა ეზრუნა ჩვენი სამშობლოს, ჩვენი ხალხის ეკონომიკური და კულტურული დაწინაურებისათვის. ამისათვის იგი არ ერიდებოდა უარი ეთქვა თავის პოლიტიკურ მრწამსსა და მსოფლმხედველობაზე და თუ ამას ქართველი ერის ინტერესები მოითხოვდა, მკაცრად გაეკრიტიკებინა ერთ დროს თავისი პოლიტიკური თანამშრობელები. როგორც ვთქვით, 1922 წელს კირილე ვეკუა საქართველოდან გააძევეს ვითარცა სოციალ-დემოკრატი, მაგრამ 30-იან წლებში მას შეუცვლია შეხედულება თავის პარტიაზე, მის მოღვაწეობაზე საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში და გაზეთ “თეთრი გიორგის” ფურცლებზე დაუბეჭდავს მწვავე კრიტიკა სათაურით “რად არა ვართ თქვენთან?!” (იხ. “თეთრი გიორგი”, №74-75, 76, 78-79. პარიზი 1934 წელი).

1967 წლის ივნისში ლტოლვილ მეცნიერს აუხდა ოცნება კვლავ ენახა თავისი დიდი ხნის უნახავი სამშობლო, ახლო ნათესაეები...

გერმანიაში დაბრუნებული კ. ვეკუა იწერებოდა: “ეს ზაფხული ჩემთვის საოცნებო იყო. როგორ მიხაროდა თქვენთან ყოფნა!..”

დიდხანს ვერ გაძლო უსამშობლოდ მეცნიერის დაღლილმა გულმა: 1968 წლის 28 ივნისს კირილე ვეკუა დასაყვლეთ ბერლინში გარდაიცვალა...

1989 წელს პარიზში სამეცნიერო მივლინებით ყოფნის დროს მიუნხენში მცხოვრებმა ჩვენმა თანამემამულემ, ცნობილმა პოლიტიკურმა და სასოგადო მოღვაწემ კარლო ინასარიძემ თავისი მანქანით ჩამომიტანა კირილე ვეკუას არქივი სამშობლოში წამოსაღებად. (იხ. ჩემი, ფრანგული დღიური, თბ., 1990, გვ. 38).

საქართველოში ჩამოსვლისთანავე 1989 წლის შემოდგომაზე ჩვენი ღვაწლმოსილი ქიმიკოსის მეტად საინტერესო და მდიდარი მეცნიერული არქივი დასაცავად გადავეცი კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტს. ახლა ჯერი ჩვენს მეცნიერ-ქიმიკოსებზეა, რომლებმაც თავიანთი პროფესიული სიტყვა უნდა თქვან ამ არქივში დაცული ორიგინალური მეცნიერული მემკვიდრეობის შესახებ, რათა იგი წადგეს ჩვენი დამოუკიდებელი სამშობლოს ქიმიური მრეწველობის სამსახურში...

* * *

საქართველოში ლეგენდად დარჩა გენერალ შალვა

გენერალი შალვა მადლაკელიძე

მადლაკელიძის სახელი, რომელმაც სიცოცხლის უკანასკნელი წლები სამშობლოში გაატარა და აქვე გარდაიცვალა, მაგრამ მას გერმანიაში, ქმიუნხენში დარჩა ვაჟიშვილი – ერთ დროს ცნობილი ჟურნალისტი და პოლიტიკური მოღვაწე გაიოს მადლაკელიძე და თავისი მდიდარი არქივი.

ამიტომ ვისარგებლე 1989 წელს მიუნხენში ყოფნის შემთხვევით და მიუნხენელ ქართველებთან ერთად სტუმრად ვეწვიეთ ბატონ გაიოს მადლაკელიძეს და მის მეუღლეს ქალბატონ ჰანას. ბატონი გაიოს მადლაკელიძე მაშინ მიძიმე ავადმყოფი გახლდათ, ძლიერ ესიამოვნა ჩვენი ნახვა და ჩვენი წამოსვლიდან მალე გარდაიცვალა კიდევ.

როგორც შემდეგ გამოირკვა, მის თვალში იმდენად დიდი ნდობა დამიმსახურებია, რომ სიკვდილის წინ თავისი მეუღლის – ქალბატონ ჰანასთვის ანდერძად დაუბარებია, რომ მამამისის – გენერალ შალვა მადლაკელიძისა და თავისი არქივი ჩემთვის გადმოეცა საქართველოში ჩამოსატანად.

მომდევნო 1990 წელს მიუნხენში ხელმეორედ ყოფნისას ბატონმა კარლო ინასარიძემ გადმომცა გაიოს მადლაკელიძის ნაანდერძევი და მასთან ერთად გავეშურეთ განსვენებულის ქვრივთან

გაიზ მალაქელიძე

ჰანა მალაქელიძისა

მუწახუნელი კაროელები სტუმრად გაიზ მალაქელიძესთან

– ქალბატონ პანა მაღლაკელიძესთან, რომელმაც უშურველად დაგვიტომა მამამთილისა და მეუღლის უმდიდრესი არქივი.

ჩამოსვლისთანავე, 1990 წლის 27 ივლისს, მაღლაკელიძეების არქივი დასაცავად გადავეცი ისევ ხელნაწერთა ინსტიტუტს, რომლის მეცნიერმა თანამშრომელმა, ქნმა ეთერ ქავთარაძემ დაამუშავა იგი და შეადგინა კატალოგი ბიოგრაფიებითურთ, რომლებსაც აქვე გთავაზობთ:

შალვა ნიკოლოზის ძე მაღლაკელიძე დაიბადა 1894 წლის 2 მაისს ვანის რაიონის ს.დიხაშხოში. დაამთავრა ქუთაისის ქართული გიმნაზია. სწავლა გააგრძელა მოსკოვის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე. უნივერსიტეტიდან გაიწვიეს სამხედრო სამსახურში. დაბრუნდა თბილისში და დაამთავრა თბილისის დიდი მთავრის მიხეილის სამხედრო სასწავლებელი. I მსოფლიო ომის დროს მსახურობდა 114-ე პოლკში კავკასიის ფრონტზე მომქმედ ჯარში. თებერვლის რევოლუციის შემდეგ დანიშნული იყო საგანგებო რწმუნებულად სამხედრო და სამოქალაქო საქმეებისათვის სამაჰმადიანო საქართველოში (არტაანი, ფოცხოვი, ახალციხე, ახალქალაქი).

საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის დროს იყო აღმოსავლეთ საქართველოსა და თბილისის გენერალ – გუბერნატორი.

1922 წლის დეკემბრიდან 1923 წლის მაისამდე მუშაობდა საქართველოს საელჩოში მოსკოვში.

1923–1926 წ.წ. სწავლობდა პრადის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე. დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია "სხვისი ქონების მიტაცება 1845, 1903 და 1922 წ.წ. სისხლის სამართლის კოდექსების მიხედვით". ეს შრომა წიგნადაა გამოცემული უცხოეთში.

1926–1934 წ.წ. მუშაობდა რიგის რუსულ ბანკში იურისკონსულტად.

1934 წლიდან ცხოვრობდა საფრანგეთში, სადაც ხელმძღვანელობდა ქართულ ემიგრანტულ ორგანიზაციებს: "ორნატი", "თეთრი გიორგი" და "ქართლოსი".

1938–1945 წ.წ. ცხოვრობდა გერმანიაში, ითვლებოდა გერმანიის უმაღლესი სარდლობის მთავარი შტაბის განკარგულებაში. 1944 წ. მიიღო გენერალ-მაიორის ხარისხი.

1948–1950 წ.წ. მოღვაწეობდა იტალიაში, ითვლებოდა "ზმელთაშუაზღვის პაქტის" ორგანიზაციის სამხედრო მრჩეველად. 1950–1952 წ.წ. ამავე ორგანიზაციის დავალებით იყო პაკისტანში.

1952 წლიდან ცხოვრობდა დასავლეთ ბერლინში. 1954 წ. ვაჟიშვილთან – გაიოს მაღლაკელიძესთან ერთად ჩამოაყალიბა "ქართველ მხედართა დარაზმულობა უცხოეთში".

1954 წ. 2 აგვისტოს მოიტაცა საბჭოთა უშიშროების აგენტურამ და ჩამოიყვანა თბილისში, სადაც იყო სიცოცხლის ბოლომდე მუშაობდა ჯერ იურისკონსულტად, შემდეგ ადვოკატად.

შალვა მაღლაკელიძე გარდაიცვალა 1976 წელს, თბილისში. მოკლედ გაიოს მაღლაკელიძის შესახებაც:

გაიოს შალვას ძე მაღლაკელიძე დაიბადა ქ.თბილისში 1919 წლის 5 აგვისტოს. გიმნაზია დაამთავრა ქ.რიგაში. შემდეგ მშობლებთან ერთად ცხოვრობდა სხვადასხვა ქვეყანაში. 1938 წლიდან სიცოცხლის ბოლომდე ცხოვრობდა გერმანიაში. პროფესიით იურისტი იყო. ეწეოდა ჟურნალისტურ და პოლიტიკურ მოღვაწეობას. რედაქტორობდა ემიგრანტულ გაზეთ "საქართველოს". სხვადასხვა დროს იყო გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს სწავლული მდივანი, თავისუფალი პარტიის საერთო გერმანულ საკითხებზე მომუშავე ჯგუფის თავმჯდომარე, უცხოეთში "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" სწავლული მდივანი, ბავარიაში რუპოლდინგში ქართველ ლეგიონერთა დასასვენებელი სახლის დამაარსებელი და პატრონი, თვითონაც ლეგიონერი იყო, მრავალ ფრონტზე ნაომარი მამასთან ერთად.

გაიოს მაღლაკელიძის ინიციატივით და მოთავეობით გერმანიაში ქართული სათვისტომოს სახელით ჩატარდა მრავალი ღონისძიება. მამასთან ერთად აქტიურად მოღვაწეობდა ანტიბოლ-შევიკურ ორგანიზაციებში.

სიცოცხლის ბოლო წლები გაატარა დასავლეთ გერმანიაში, შექმნა სარეკლამო სააგენტო.

გაიოს მაღლაკელიძე გარდაიცვალა 1989 წელს, ქ.მიუნხენში. ახლა გთავაზობთ ჩვენს მიერ მიუნხენიდან ჩამოტანილი შალვა და გაიოს მაღლაკელიძეების არქივის კატალოგს, რომელიც შედგენილია ხელნაწერთა ინსტიტუტში ეთერ ქავთარაძის მიერ:

I. ბიოგრაფიის, საზოგადოებრივი და სამსახურებრივი საქმიანობის ამსახველი მასალა

1. ცნობა გაცემული შალვა მაღლაკელიძის სახელზე, რომ ის სწავლობდა პრადის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 1. IX. 1925 წ. 2 ფ.

2. მოსაწვევი ბარათი შალვა მადლაკელიძის სახელზე. "ქართული ეროვნული გაერთიანება გერმანიაში" იწვევს ნოე უორდანიას წლისთავისადმი მიძღვნილ სამოსქალაქო პანაშვიდზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. 31. I. 1954 წ. 1 ფ.

3. მიმართვა კურტ კამინსკისადმი (Kurt Kaminsky) შალვა მადლაკელიძის მასთან შეხვედრის დროისა და ადგილის დასუხუბების შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 15. VI. 1954 წ. 1 ფ.

4. პოლიციის მიერ შედგენილი ცნობა. ექიმ გიორგი ვეფხვაძესა და შალვა მადლაკელიძეს შორის საუბარი ვეფხვაძის პოლიტიკური მოღვაწეობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 24. VIII. 1954 წ. 1 ფ.

5. გერმანიის საიდუმლო სამსახურის ცნობები [შალვა მადლაკელიძის] შესახებ. ლაპარაკია მასზე, როგორც აღმოსავლეთის ქვეყნების სპეციალისტზე უცხოეთში. გამოთქმულია შიში, მისი პიროვნება არ გამოიყენოს საბჭოთა უშიშროებამ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 16. IX. 1954 წ. 2 ფ.

6. შალვა მადლაკელიძის დაკარგვასთან დაკავშირებული ქრონოლოგიური ცნობები. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. IX. 1954 წ. 3 ფ.

7. სადასვერგო სამსახურის თანამშრომლის იოჰან აისლერისა (Eisler) და გაიოს მადლაკელიძის (91/7) საუბარი შალვა მადლაკელიძის (91/8) შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 28. IX. 1954 წ. 3 ფ.

8. "დასკვნა (Zusammenfassung)". ლაპარაკია შ.მადლაკელიძის მოტაცების საფუძვლებზე. მოცემულია ამ აქტის პოლიტიკური შეფასება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 28. IX. 1954 წ. 2 ფ.

9. ბრიტანეთის საიდუმლო სამსახურის ცნობები შალვა მადლაკელიძის (91/8) შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 5. X. 1954 წ. 1 ფ.

10. პოლიციის მიერ შეგროვილი ცნობები ექიმ გიორგი ვეფხვაძის პიროვნების და შალვა მადლაკელიძესთან მისი ურთიერთობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 5. X. 1954 წ. 3 ფ.

11. გაიოს მადლაკელიძის მიერ პოლიციისადმი მიწოდებული ცნობები შალვა მადლაკელიძის შესახებ. ეხება "Centro Mediterraneo"-ში მის მოღვაწეობას, მივლინებებს რომსა, ეგვიპტესა და პაკისტანში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 18. X. 1954 წ. 1 ფ.

12. პოლიციის მიერ შეგროვებული ცნობები. ეხება შალვა

მადლაკელიძის მოტაცებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 23. X. 1954 წ. 2 ფ.

13. გერმანიის საიდუმლო სამსახურის ცნობები შალვა ჯაღლაკელიძის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 28. X. 1954 წ. 4 ფ.

14. გაიოს მადლაკელიძის ოფიციალური წერილი კრიმინალური სოლიციის ინსპექციისადმი ბერლინში. აცნობებს, რომ მამის სიტყვების შესახებ არაფერი იცის იმაზე მეტი, რაც უკვე აცნობა კრიმინალურ პოლიციას. სთხოვს დახმარებას მამის ნივთების მიღებაში. ანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 10. XI. 1954 წ. 1 ფ.

15. შალვა მადლაკელიძის სია შედგენილი გაიოს ადლაკელიძის მიერ. გერმანულ ენაზე. 14. XI. 1954 წ. 1 ფ.

16. უცნობი პირის შეკითხვა შალვა მადლაკელიძის მეუღლისა და რძლისადმი შალვას ადგილსამყოფელის შესახებ. გერმანულ ენაზე. 27. VII. 1956 წ. 1 ფ.

17. გაიოს მადლაკელიძის გზავნილის ცარიელი კონვერტი აბჭოთა ფოსტიდან უკან გერმანიაში გადაიგზავნა მიხეისის იუთითებლად. გზავნილი განკუთვნილი იყო შალვა ადლაკელიძისათვის. 1972 წ. 1 კონვერტი.

18. შალვა მადლაკელიძის გამოსვლის ტექსტი ადგილობრივი პოლიციისათვის "გადაცემა გადაადგილებული პირებისათვის". ანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 23. VIII. 1955 წ. 5 ფ.

19. შალვა მადლაკელიძის კადრების აღრიცხვის ფურცელი. აეროასლი. 197... 4 ფ.

20. შ.მადლაკელიძის რეგული სხვადასხვა ხასიათის მანაწერებით (ძირითადად რუსეთის პოლიტიკური ყოფა). აქვეა მადლაკელიძის 1928 წ. 13 დეკემბრით, 1929 წ. 8 იანვრით და 1929

8 თებერვლით დათარიღებული რიგიდან გაგზავნილი წერილები [უნი [გეგმეჭკორისადმი]. წერილებში იგი წუხს, რომ რიგაში აოლოდ მწირ ცნობებს იღებს რუსეთის შესახებ. კპირდება, რომ არუნებს საინტერესო ინფორმაციის შეგროვებისათვის. სთხოვს ადაუგზავნონ უურნალ-გაზეთები. სწერს, რომ "ბრძოლის" მხოლოდ ერთი ნომერი მიიღო. 1928-1929 წ.წ. 23 ფ.

21. შალვა მადლაკელიძის ავტობიოგრაფია. ავტოგრაფი. 22. 1956 წ. 2 ფ.

22. შალვა მადლაკელიძის მოგონებები. ავტოგრაფი. ფანქარი. აეროასლი. 28. VI. 1967 წ. 10 ფ.

23. შ.მადლაკელიძე. "Erlebtes und GehÖrtes" ("განცდილი და

- გაგონილი"). მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 15 ფ.
24. შალვა მაღლაკელიძის მემუარები. ავტოგრაფი უთარილო. გერმანულ ენაზე. 324 ფ.
25. შალვა მაღლაკელიძის ფოტოსურათი. 1 ც.
26. შ.მაღლაკელიძის სტატია "Заметки по проблеме Индо-Пакистанских отношений". ავტოგრაფი. რუსულ ენაზე. 17. VIII. 1951 წ. 5 ფ.
27. შ.მაღლაკელიძის სტატია "Письмо из Пакистана". ავტოგრაფი. რუსულ ენაზე. 16. X. 1951 წ. 4 ფ.
28. შ.მაღლაკელიძის სტატია "Что же дальше? (Письмо из Пакистана)". ავტოგრაფი. რუსულ ენაზე. 31. X. 1951 წ. 5 ფ.
29. შ.მაღლაკელიძის უსათაურო სტატია პაკისტანის შესახებ. ავტოგრაფი. რუსულ ენაზე. 1951 წ. 5 ფ.
30. შ.მაღლაკელიძის სტატია (გაზ. "კომუნისტი", 1954, 10. XII, №292) "წერილი რედაქციას". გერმანული თარგმანი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1954 წ. 5 ფ.
31. პოლიციის ნებართვა, რომ მიუნხენში ქართველ სტუდენტთა გაერთიანებამ ჩაატაროს თსუ 30 წლის იუბილე. იუბილე მოაწყო გაიოზ მაღლაკელიძემ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 24. IV. 1948 წ. 1 ფ.
32. მიუნხენში ქართველ სტუდენტთა ასოციაციის მიერ თსუ-ს 30 წლისთავისადმი მიძღვნილი საზეიმო კონცერტის პროგრამა. ნაბეჭდი. გერმანულ და ინგლისურ ენებზე. 1948 წ. 6 ფ.
33. მიუნხენში ქართველ სტუდენტთა გაერთიანების მიერ ჩატარებული თსუ-ს 30 წლისთავის იუბილის პროგრამა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1948 წ. 1 ფ.
34. გაიოზ მაღლაკელიძის უბის წიგნაკი სხვადასხვა ხასიათის ჩანაწერებით. გერმანულ ენაზე. 26. V. 1954 წ. 15 ფ.
35. "ქართული დემოკრატიული კავშირის" გამგეობის ღია წერილი არსენიძისადმი. საყვედურობენ თავიანთი გადაცემების არაეთიკური კრიტიკისათვის. წერილს ხელს აწერს გაიოზ მაღლაკელიძე. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 19. VI. 1954 წ. 6 ფ.
36. გაიოზ მაღლაკელიძის განცხადება "ქართული დემოკრატიული კავშირის" სახელმძღვანელო საბჭოსადმი მიუნხენში. ითხოვს თანამდებობიდან გადადგომას. 9. I. 1955 წ. 1 ფ.
37. მიწვევა შ.მაღლაკელიძის სახელზე. "ქართველ სტუდენტთა საზოგადოება მიუნხენში" იწვევს საზოგადოების მორიგ კრებაზე

დასასწრებლად. მანქანაზე ნაბეჭდი. უთარილო, 2 ფ.

38. უცნობის პირის მოხსენებითი ბარათი 91/8-ის [გაიოს მაღლაკელიძე] და გიორგი ვეფხვაძის პოლიტიკური შეხედულებებისა და საქმიანობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 5 ფ.

39. ანკეტები ვიზის მიხედვად შევსებული გაიოს მაღლაკელიძის მიერ. უთარილო. 8 ფ.

40. გაიოს მაღლაკელიძის მოხსენება მიუნხენში ქართველი სტუდენტების კავშირის ზეიმზე წარმოთქმული 1948 წ. 3 აპრილს ქართული უნივერსიტეტის დაარსების 30 წლისთავთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 3. IV. 1948 წ. 18 ფ.

41. 1924 წ. აჯანყებაში დაღუპულ ქართველთა სულის მოსახსენებელ წირვაზე წარმოთქმული გაიოს მაღლაკელიძის სიტყვა. წირვა აღსრულდა მიუნხენის ბერძნული მართლმადიდებლურ ეკლესიაში, მოეწყო ქართველთა სათვისტომოს მიერ ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის 25 წლისთავთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 11. IX. 1949 წ. 2 ფ.

42. გამაღლაკელიძე - "De Gaule und Europäische Gemeinschaft (დე გოლი და ევროპის ერთიანობა)". გერმანულ ენაზე.

43. გამაღლაკელიძე - სტატია გარ-ის პრობლემების შესახებ, ვალტერ ულბრიხტის პოლიტიკაზე და სხვა. გერმანულ ენაზე. 16. V. 1977 წ. 1 ფ.

44. გამაღლაკელიძე - "Regierer Bürgermeister Schulz (ქალაქის მერის შეუღების მთავრობა)". გერმანულ ენაზე. 21. XI. 1967 წ. 1 ფ.

45. გამაღლაკელიძე - "Ostermarsch Demonstration in Berlin 1967 (საადღგომო მარში. დემონსტრაცია ბერლინში. 1967 წ.)" გერმანულ ენაზე. 1967 წ. 1 ფ.

46. გამაღლაკელიძე - "USA und UDSSR (აშშ და სსრკ)". გერმანულ ენაზე. 1967 წ. 1 ფ.

47. გამაღლაკელიძის სტატია ჩეხოსლოვაკიისა და პოლონეთის პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ. გერმანულ ენაზე. 8. IV. 1968 წ.

48. გამაღლაკელიძე - "Stadt und Demokratie (სახელმწიფო და დემოკრატია)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 7 ფ.

49. გამაღლაკელიძე - "Wie lange will es so dauern (რამდენ ხანს გაგრძელდება ასე?)". სტატია მიმართულია კომუნისტების წინააღმდეგ. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

50. გამაღლაკელიძის სტატია გფრ-სა და ბერლინში მომხდარი

პოლიტიკური მოვლენების შესახებ. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 3 ფ.

51. გ.მაღლაკელიძე – "Araber und Israelis (არაბები და ისრაელელები)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

52. გ.მაღლაკელიძე – "Die Einladung der Bundesregierung und SpD zur Erhellung Erleichterung... Beziehungen zur "DDR" (გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მთავრობისა და SPD-ს განმარტება გდრ-სთან ურთიერთობის შემსუბუქებასთან დაკავშირებით)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

53. გ.მაღლაკელიძე – "Der Böse Wille oder die Kurzsichtigkeit? (ბოროტი ნება თუ დაკვირვებლობა?)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

54. გ.მაღლაკელიძე – "Selbstachtung (ღირსება)". ეხება გფრ-ის პარლამენტს, როგორც ყველაზე დემოკრატიულს. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

55. გ.მაღლაკელიძე – "Der Bundeskanzler Kiesinger und seine Auserpolitik (ბუნდესკანცლერი კისინჯერი და მისი საგარეო პოლიტიკა)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

56. გ.მაღლაკელიძე – "Tagesspiel N6414 (დღის სარკე №6414)". გერმანიის მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პოლიტიკის შესახებ. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

57. გ.მაღლაკელიძე – 1917 წლის ოქტომბრის რევოლუციის პოლიტიკური შეფასება. სტატიაში ამ რევოლუციის შედეგები მეფის რეჟიმზე მძიმედ არის მიჩნეული. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 3 ფ.

58. გ.მაღლაკელიძე – "Der Tod Adenauers (ადენაუერის სიკვდილი)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

59. გ.მაღლაკელიძე – "Auseinandersetzung zwischen SPD und SFD (უთანხმოება გფრს-სა და გდრ-ს მმართველ პარტიებს შორის)". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო 1 ფ.

60. გ.მაღლაკელიძე – "Der Krieg im Nahen Osten (ომი ახლო აღმოსავლეთში)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

61. გ.მაღლაკელიძე. სტატია გერმანიის გაერთიანების პრობლემებზე. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

62. გ.მაღლაკელიძე – "Die Ungewissheit (მერყეობა)". პოლიტიკური მდგომარეობის შეფასება გერმანიასა და მსოფლიოში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 3 ფ.

63. გ.მაღლაკელიძე – "Aenderung in der Beziehung zwischen Ost und West? (ცვლილება დასავლეთსა და აღმოსავლეთს შორის

დამოკიდებულებაში?)". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

64. გ.მაღლაკელიძე – "Arabische Staaten und Bundesrepublik (არაბული სახელმწიფოები და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

65. გ.მაღლაკელიძე – "Was geht sich in Rotchina vor? (რა ხდება წითელ ჩინეთში?)". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

66. ამონაწერი რიგის ნოტარიუსის ვიანესლავ კანსკის საბუთების წიგნიდან. ლუცია გრასი თავის ქონებას უანდერძებს მარია მაღლაკელიძეს შვილის გაიოლის აღსასრდელად. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. XII. 1924 წ. 1 ფ.

67. რუპოლდინგში შ. და გ.მაღლაკელიძეების მიერ დაარსებული ქართველ მხედართა დასასვენებელი სახლის შობაბეჭდილებების წიგნი. 1943 წ. 35 ფ.

68. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" ღერბი. 1942 წ. 4 ფ.

69. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" დამფუძნებელი კრების ოქმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. I. 1954 წ. 18 ფ.

70. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" წესდება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. I. 1954 წ. 43 ფ.

71. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" მოწოდება. მანქანაზე ნაბეჭდი. 26. I. 1954 წ. 5 ფ.

72. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის მიმართვა იუსტიციის სამინისტროსადმი. აცნობებენ ამ დარაზმულობის შექმნის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 10. II. 1954 წ. 3 ფ.

73. კარლ პოელატის ფირმის მიწერილობა "ქართველ მხედართა დარაზმულობისადმი". აცნობებს, რომ მიიღო შეკვეთა და მათთვის დაამზადებს პრისებს, ატეკობინებს ფასს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 15. II. 1954 წ. 1 ფ.

74. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის მიმართვა "გერმანულ ჯარისკაცთა გაერთიანებისადმი". მადლობას უხდიან დახმარებისათვის და აცნობებენ ამ დარაზმულობის საქმიანობის და გეგმების შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 16. III. 1954 წ. 1 ფ.

75. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" სახელით გაიოს მაღლაკელიძის წერილი გაზეთ "Suddeutschen Zeitung"-ის რედაქციისადმი. სთხოვს გამოაქვეყნონ ცნობა ამ დარაზმულობის

დაარსების შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 16. III. 1954 წ. 1 ფ.

76. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" სახელით გ.მაღლაკელიძის წერილი გერმანული პრესის სააგენტოსადმი. სოხოვს გამოაქვეყნონ ცნობა ამ დარაზმულობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 16. III. 1954 წ. 1 ფ.

77. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" სახელით გ.მაღლაკელიძის წერილი გახეთ "Muncher Merkurs"-ის რედაქციისადმი. სოხოვს გამოაქვეყნონ ცნობა ამ დარაზმულობის დაარსების შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 16. III. 1954 წ. 1 ფ.

78. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის მიმართვა ომში დაღუპულთა საფლავებზე მსრუნველი სასოგადოების გამგეობისადმი მიუხეხენში. სოხოვენ ურთიერთანამშრომლობას და დახმარებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. III. 1954 წ. 1 ფ.

79. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის მიმართვა ომში დაღუპულთა სამარხებზე მსრუნველი სასოგადოების გამგეობისადმი. აცნობებენ ამ დარაზმულობის შექმნის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. III. 1954 წ. 1 ფ.

80. "გერმანულ ჯარისკაცთა გაერთიანების" სახელით უცნობის (არ იკითხება) წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი. ულოცავს დაფუძნებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 11. V. 1954 წ. 1 ფ.

81. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის დეკლარაცია პრინც რუპრეხტ ბავარიელისადმი. ულოცავენ დაბადების დღეს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 18. V. 1954 წ. 1 ფ.

82. ილია კუჭუხიძის წერილი გრიგოლ ავალიანისადმი. ბოდიშს უხდის, რომ ვერ დაესწრო "ქართველ მხედართა ორგანიზაციის" კრებას. 25. I. 1954 წ. 1 ფ.

83. დავით უროტაძის წერილი გრიგოლ ავალიანისადმი. წერს, რომ "ქართველ მხედართა ორგანიზაციის" დაარსებაში მონაწილეობას ვერ მიიღებს, სანამ ახალი საინიციატივო ჯგუფი არ შეიქმნება. 26. I. 1954 წ. 1 ფ.

84. ილია კუჭუხიძის წერილი გრიგოლ ავალიანისადმი. წერს, რომ "ქართველ მხედართა ორგანიზაციის" კრებას ვერ ესწრება იმიტომ, რომ სურს ამის თაობაზე მოელაპარაკოს ქართველ სოციალ-ფედერალისტთა პარტიას. 26. I. 1954 წ. 1 ფ.

85. "ომში დაღუპულთა საფლავებზე მსრუნავი გერმანული

სახალხო გაერთიანების" წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობისადმი". ბოდიშს უხდიან, რომ ვერ მიაწოდეს ცნობები დალუპულ ქართველთა შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 19. V. 1954 წ. 1 ფ.

86. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის მიერ გაცემული ცნობა ილია სირაძის სახელზე მისი მოღვაწეობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 2. VI. 1954 წ. 1 ფ.

87. ა.მეტცგერის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი. მადლობას იხდის საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ზეიმზე მიწვევისათვის. გერმანულ ენაზე. 3. VI. 1954 წ. 1 ფ.

88. გ.მადლაკელიძის საგაზეთო ინფორმაცია "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" შექმნის შესახებ. ეგზავნება "გერმანულ ჯარისკაცთა გაზეთის" რედაქციას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 14. VII. 1954 წ. 1 ფ.

89. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" მომავალი საქმიანობის გეგმა, შედგენილი დარაზმულობის საქმეთა მმართველის გ.მადლაკელიძის მიერ. VII. 1954 წ. 6 ფ.

90. გ.მადლაკელიძის საგაზეთო ინფორმაცია "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" შექმნის შესახებ. გამომცემლობა "Schild-Verlag"-ის რედაქციისადმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 7. X. 1954 წ. 1 ფ.

91. პასუხი არქივიდან "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი გერმანულ გაზეთში ("გერმანულ ჯარისკაცთა გაზეთი") გამოქვეყნებულ სტატიასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 25. X. 1954 წ. 1 ფ.

92. ჰერბერტ ფოსჰაგენის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობისადმი". სთხოვს დაეხმარონ არსილ მეტრეველის მოძებნაში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 28. X. 1954 წ. 1 ფ.

93. ბრუნო ბურაფის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობისადმი". სთხოვს დაწვრილებით ცნობებს ამ დარაზმულობის საქმიანობის შესახებ. გერმანულ ენაზე. 3. XI. 1954 წ. 1 ფ.

94. ერიკ ნიხელის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი. ითხოვს ცნობებს თავისი მამის შესახებ, რომელიც ამ დარაზმულობის წევრი იყო. გერმანულ ენაზე. 19. V. 1955 წ. 1 ფ. 1 კონკერტი.

95. ამონაწერი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" კრების ოქმიდან. მოითხოვენ გერმანიის ჯარში მომსახურე ქართველი ჯარისკაცები დააჯილდოვონ დავითისა და თამარის ორდენებით, რომელიც გამოიყენებოდა პირველ მსოფლიო ომში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 8. VIII. 1955 წ. 9 ფ.

96. ბოხორტის სახელმწიფო სასამართლოს შეკითხვა "ქართველ მხედართა დარაზმულობისადმი" ფრანცისკო უმეცკის ვინაობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. III. 1956 წ. 1 ფ.

97. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის წერილი ფრიდრიხ ზედლატცეკისადმი. სოხოვენ გერბებისა და ორდენების ფასის შეტყობინებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 9. XI. 1956 წ. 1 ფ.

98. ფრიდრიხ ზედლატცეკის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი. ფირმის სახელით ატყობინებს სამხედრო ჯილდოების ნიშნების ფასებს და წერს, რომ უგზავნის ნიხრს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 14. XI. 1956 წ. 5 ფ.

99. ჰანს კოხის წერილი "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობისადმი. სოხოვს თავისი წიგნებისათვის "უცხოური გაერთიანებები გერმანულ ჯარში მეორე მსოფლიო ომში" საარქივო მასალებს ქართული დიუიზიის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 29. XI. 1956 წ. 1 ფ.

100. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის წერილი ჰანს კოხისადმი. მადლობას უხდის იმისათვის, რომ კოხმა თავის წიგნში ადგილი დაუთმო გერმანულ ჯარში მოღვაწე "ქართულ ლეგიონს" და ატყობინებს, რომ მიაწოდებს საარქივო მასალას ამ ლეგიონის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 19. XII. 1956 წ. 2 ფ.

101. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" წევრთა სია. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.

102. განცხადების ფორმა "ქართველ მხედართა დარაზმულობაში" გაწვევრიანების მსურველთათვის. მანქანაზე ნაბეჭდი. უთარილო. 4 ფ.

103. მეორე მსოფლიო ომში მონაწილე ქართველთათვის საპატიო სიგელის ნიმუშები. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

104. "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" გამგეობის ცირკულარული წერილი. ითხოვენ ცნობების შეგროვებას ქართველი

ჯარისკაცების შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ეგ. 4 ფ.

105. ცნობები "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" საქმიანობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

106. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს გამგეობის სახელით ალექსანდრე კორძაიას და გაიოზ მაღლაკელიძის მიმართვა კოსაკების კომიტეტისადმი. აცნობებენ, რომ 1949 წლის 11 სექტემბერს ატარებენ 1924 წლის აჯანყებაში დაღუპულთა სულის მოსახსენებელ წირვას. სთხოვენ მონაწილეობას და თანადგომას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. IX. 1949 წ. 1 ფ.

107. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს სახელით ალექსანდრე კორძაიასა და გაიოზ მაღლაკელიძის მიმართვა პრემიერ-მინისტრ მალეპასადმი. სთხოვენ გამოაგზავნოს წარმომადგენელი 1924 წლის აჯანყებაში დაღუპულ ქართველთა სულის მოსახსენებელ წირვაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. IX. 1949 წ. 1 ფ.

108. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს სახელით გაიოზ მაღლაკელიძისა და ალექსანდრე კორძაიას მიმართვა არტურ მორისადმი. სთხოვენ გამოგზავნოს წარმომადგენელი 1924 წლის აჯანყებაში დაღუპულ ქართველთა სულის მოსახსენებელ წირვაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. IX. 1949 წ. 1 ფ.

109. "ქართველ სტუდენტთა სასოგადოების" წევრთა სია. სასოგადოების წევრთა სიაში მოიხსენიებიან შალვა და გაიოზ მაღლაკელიძეები. უთარილო. 1 ფ.

110. ამონაჭრები გერმანული გაზეთებიდან. (ცნობები "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" დაარსების შესახებ). გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

II
მიწერ-მოწერა

1) შალვა მაღლაკელიძის წერილები

111. დავით [მარჯანიშვილისადმი] კერძო ხასიათის. 12. VI.
1942 წ. 1 ფ.
112. დავით [მარჯანიშვილისადმი] კერძო ხასიათის. 17. VII.
1942 წ. 1 ფ.
113. დავით [მარჯანიშვილისადმი] კერძო ხასიათის. 1. XI.
1942 წ. 1 ფ.
114. ვამეხ მაღლაკელიძისადმი. კერძო ხასიათის. 1951 წ.
1 ფ.
115. ვამეხ მაღლაკელიძისადმი. კერძო ხასიათის. 1961 წ. 1
ფ. 1 კონვერტი.
116. ვამეხ მაღლაკელიძისადმი. კერძო ხასიათის. უთარილო.
1 ფ.

წერილები გაიოს (ბუჭუ) მაღლაკელიძისადმი

117. ატეობინებს, რომ ქართველებმა რომში დახურეს
თავიანთი საზოგადოება. სწერს, რომ აპირებს გამომცემლობის
დაარსებას. 5. II. 1948 წ. 1 ფ.
118. სწერს, რომ აპირებს რომში გამომცემლობის დაარსებას.
9. II. 1948 წ. 1 ფ.
119. კერძო ხასიათის. 9. II. 1948 წ. 1 ფ.
120. სწერს, რომ მოსწონს თსუ-ს 30 წლის იუბილის
გადახდის იდეა. რუსულ ენაზე. 10. III. 1948 წ. 2 ფ.
121. სწერს, რომ ცდილობს შექმნას საერთაშორისო ხასიათის
ორგანიზაცია. რუსულ ენაზე. 23. III. 1948 წ. 1 ფ.
122. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 12. IV. 1948 წ. 1 ფ.
123. სწერს, რომ იმყოფება ერთ-ერთ საერთაშორისო
ორგანიზაციაში და ცდილობს ქართული საქმისათვის. 3. V. 1948
წ. 1 ფ.
124. სწერს, რომ მათი ოჯახისათვის სასურველია გერმანიაში
დარჩენა. 12. V. 1948 წ. 4 ფ.
125. უკმაყოფილებას გამოთქვამს ქართულ ემიგრაციაზე.
9. VI. 1948 წ. 2 ფ.
126. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 23. VI. 1948 წ. 4 ფ.

127. კერძო ხასიათის. 30. VII. 1930 წ. 1 ფ.
128. კერძო ხასიათის. 26. IX. 1948 წ. 1 ფ.
129. სწერს თავისი გეგმების შესახებ. 9. X. 1948 წ. 3 ფ.
130. კერძო ხასიათის. 24. X. 1948 წ. 1 ფ.
131. კერძო ხასიათის. 26. X. 1948 წ. 1 ფ.
132. აცნობებს, რომ მღვდელ თარხნიშვილის დახმარებით ვიქტორ [ნო'ხაძე] აპირებს ვატიკანში წასვლას და ქართულ ენაზე საეკლესიო წიგნების ბეჭდვას. 27. X. 1948 წ. 4 ფ.
133. თავის მოსაზრებებს უზიარებს პრესის ბიუროს "ევრაზიული ინფორმაციების" შესახებ, რომელიც გერმანიაში დააარსა გაიოს მაღლაკელიძემ. 10. XII. 1948 წ. 2 ფ.
134. სთხოვს, რომ გაუგზავნოს კორესპონდენტის ბარათი. აცნობებს, რომ უგზავნის ორ სტატიას, რომლის ცნობები სანდო წყაროებიდან აიღო. პირდება, რომ მიაწვდის მასალას წინეთის შესახებ. 12. XII. 1948 წ. 1 ფ.
135. კერძო ხასიათის. 1948 წ.
136. სწერს, რომ უგზავნის სტატიას "Две партии" და პოლიტბიუროს წევრთა პორტრეტებს. რუსულ ენაზე. 17. II. 1949 წ. 2 ფ.
137. კერძო ხასიათის. 23. II. 1949 წ. 1 ფ.
138. სწერს, რომ გაუგზავნა მასალები ალბანეთზე. 5. IV. 1949 წ. 2 ფ.
139. სწერს, რომ ცდილობენ ხმელთაშუაზღვის სახელმწიფოთა რიგებში კავკასიური სახელმწიფოებიც ჩათვალონ და დააარსონ კავკასიური ჯგუფი. 22. IV. 1949 წ. 4 ფ.
140. სწერს, რომ უგზავნის რუსულ ჟურნალ-გაზეთებს. 21. V. 1949 წ. 2 ფ.
141. ურნევს, რომ თავი დაანებოს ანტირუსულ და ანტისაბჭოურ თემებზე წერას. კპირდება, რომ გაუგზავნის კორესპონდენციებს. 3. VI. 1949 წ. 5 ფ.
142. სწერს, რომ ირაკლი ბაგრატიონი აპირებს ესპანეთში ქართული პოლიტიკური კომიტეტის დაარსებას. 24. VI. 1949 წ. 1 ფ.
143. კერძო ხასიათის. 1. VIII. 1949 წ. 1 ფ.
144. სწერს, რომ ცნობებს რომანოვების და ბაგრატიონების საგვარეულოს შესახებ მას მიაწოდებს ირაკლი ბაგრატიონი. 2. VIII. 1949 წ. 2 ფ.
145. ურნევს, რომ ისარგებლოს ირაკლი ბაგრატიონის

ცნობებით, როდესაც ბაგრატიონების შესახებ წერილს გამოაქვეყნებს.
16. VIII. 1949 წ. 2 ფ.

146. სწერს, რომ მიიღო "ეხო". კმაყოფილებას გამოთქვამს "ეხოში" დაბეჭდილი გაიოსის წერილის გამო. 14. IX. 1949 წ. 1 ფ.

147. კმაყოფილებას გამოთქვამს გაიოსის ჟურნალისტური მოღვაწეობის შესახებ. სწერს, რომ საჭირო იყო ქართული კოლონიის მდივნად მისი მუშაობა. 30. IX. 1949 წ. 2 ფ.

148. სწერს, რომ გაუგზავნა "Правда" და "Известия". 24. X. 1949 წ. 1 ფ.

149. სააღდგომო მისალოცი ბარათი. 1949 წ. 1 ფ.

150. სწერს ესპანეთში მომავალი მოგზაურობის შესახებ.
5. I. 1950 წ. 5 ფ.

151. ჰპირდება, რომ მისი გამომცემლობისათვის მიაწოდებს კორესპონდენციებს. 25. I. 1950 წ. 1 ფ.

152. ურჩევს, რომ იმუშაოს "ნოიე ცაიტუნგში". სწერს თავისი გეგმების შესახებ. 23. II. 1950 წ. 5 ფ.

153. სწერს, რომ მიიღო "ეხო" მისი საინტერესო პუბლიკაციებით. 16. III. 1950 წ. 1 ფ.

154. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 1. IV. 1950 წ. 1 ფ.

155. წერილში ლაპარაკია "სამხედრო დამნაშავეების" თაობაზე. 10. IV. 1950 წ. 1 ფ.

156. სთხოვს გაუგზავნოს მისი ნაწერები. ატყობინებს თავისი ლიტერატურული საქმიანობის შესახებ. სწერს, რომ აპირებს "მემუარების" დაწერას. 14. IV. 1950 წ. 2 ფ.

157. კერძო ხასიათის. 2. V. 1950 წ. 1 ფ.

158. კერძო ხასიათის. 15. V. 1950 წ. 1 ფ.

159. სწერს, რომ მიიღეს იტალიაში დაარსებული პროფესიონალური ჟურნალისტების საზოგადოებაში. 1. VI. 1950 წ. 1 ფ.

160. კერძო ხასიათის. 19. VI. 1950 წ. 1 ფ.

161. სწერს, რომ მიემგზავრება კაიროში. 24. VI. 1950 წ. 1 ფ.

162. კერძო ხასიათის. 15. VII. 1950 წ. 1 ფ.

163. კერძო ხასიათის. 1. VIII. 1950 წ. 1 ფ.

164. კერძო ხასიათის. 29. VIII. 1950 წ. 1 ფ.

165. კერძო ხასიათის. 8. IX. 1950 წ. 1 ფ.

166. კერძო ხასიათის. 10. X. 1950 წ. 1 ფ.

167. კერძო ხასიათის. 10. X. 1950 წ. 1 ფ.

168. კერძო ხასიათის. 1. XI. 1950 წ. 1 ფ.
169. კერძო ხასიათის. 15. XI. 1950 წ. 1 ფ.
170. კერძო ხასიათის. 1. XII. 1950 წ.
171. კერძო ხასიათის. 20. XII. 1950 წ. 1 ფ.
172. სთხოვს გაუგზავნოს საკორექსპონდენციო ქაღალდები.
ატყობინებს, რომ აპირებს ევროპაში დაბრუნებას. 1950 წ. 1 ფ.
173. კერძო ხასიათის. 16. I. 1951 წ. 1 ფ.
174. სწერს, რომ მიიღო კორექსპონდენტის ბარათი. 24. I.
1950 წ. 1 ფ.
175. კერძო ხასიათის. 29. I. 1951 წ. 1 ფ.
176. კერძო ხასიათის. 11. II. 1951 წ. 1 ფ.
177. კერძო ხასიათის. 27. II. 1951 წ. 1 ფ.
178. კერძო ხასიათის. 12. III. 1951 წ. 1 ფ.
179. კერძო ხასიათის. 20. III. 1951 წ. 1 ფ.
180. კერძო ხასიათის. 6. IV. 1951 წ. 1 ფ.
181. კერძო ხასიათის. 15. IV. 1951 წ. 1 ფ.
182. კერძო ხასიათის. 5. VI. 1951 წ. 1 ფ.
183. კერძო ხასიათის. 16. VI. 1951 წ. 1 ფ.
184. კერძო ხასიათის. 1. VII. 1951 წ. 1 ფ.
185. სწერს, რომ გაუგზავნის მასალებს გახეთისათვის.
10. VII. 1951 წ. 1 ფ.
186. კერძო ხასიათის. 24. VII. 1951 წ. 1 ფ.
187. კერძო ხასიათის. 1. VIII. 1951 წ. 1 ფ.
188. სწერს პაკისტან-ინდოეთის ურთიერთობის შესახებ.
27. VIII. 1951 წ. 3 ფ.
189. სწერს, რომ გაუგზავნა ორი საგაზეთო სტატია. 2. IX.
1951 წ. 1 ფ.
190. აპირდება, რომ გაუგზავნის საგაზეთო მასალას. 16. IX.
1951 წ. 1 ფ.
191. სწერს, რომ გაუგზავნის ვრცელ სტატიას და მასალებს.
4. X. 1951 წ. 1 ფ.
192. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 31. X. 1951 წ. 1 ფ.
193. კერძო ხასიათის. 7. XI. 1951 წ. 1 ფ.
194. კერძო ხასიათის. 7. XI. 1951 წ. 1 ფ.
195. კერძო ხასიათის. 29. XI. 1951 წ. 1 ფ.
196. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 19. XII. 1951 წ. 1 ფ.
197. კერძო ხასიათის. 19. XII. 1951 წ. 1 ფ.
198. კერძო ხასიათის. 27. XII. 1951 წ. 1 ფ.

199. კერძო ხასიათის. 8. II. 1952 წ. 1 ფ.
200. კერძო ხასიათის. 10. II. 1952 წ. 1 ფ.
201. კერძო ხასიათის. 14. II. 1952 წ. 1 ფ.
202. კერძო ხასიათის. 5. III. 1952 წ. 1 ფ.
203. კერძო ხასიათის. 11. III. 1952 წ. 1 ფ.
204. კერძო ხასიათის. 12. III. 1952 წ. 1 ფ.
205. კერძო ხასიათის. 23. III. 1952 წ. 1 ფ.
206. კერძო ხასიათის. 31. III. 1952 წ. 1 ფ.
207. კერძო ხასიათის. 6. IV. 1952 წ. 1 ფ.
208. კერძო ხასიათის. 18. IV. 1952 წ. 1 ფ.
209. კერძო ხასიათის. 13. V. 1952 წ. 1 ფ.
210. კერძო ხასიათის. 5. V. 1952 წ. 1 ფ.
211. კერძო ხასიათის. 9. V. 1952 წ. 1 ფ.
212. სწერს, რომ შედგა ახალი ანტიბოლშევიკური ქართული კავშირი. 15. V. 1952 წ. 1 ფ.
213. კერძო ხასიათის. 24. V. 1952 წ. 1 ფ.
214. კერძო ხასიათის. 29. V. 1952 წ. 1 ფ.
215. კერძო ხასიათის. 30. V. 1952 წ. 1 ფ.
216. კერძო ხასიათის. 7. VI. 1952 წ. 1 ფ.
217. სწერს ანტიბოლშევიკური პოლიტიკური კავშირის შექმნის შესახებ. 15. VI. 1952 წ. 1 ფ.
218. აცნობებს, რომ ნოე ცინცაძემ რუსებთან წაატარა კონფერენცია "ამერიკული კომიტეტის" დავალებით. 27. VI. 1952 წ. 1 ფ.
219. ურჩევს სამუშაოდ მოეწეოს ამერიკულ კომიტეტში. 7. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
220. სწერს "ამერიკული კომიტეტის" რადიო-გადაცემების კომისიის შესახებ. აცნობებს, რომ მათი (შაღვას და გაიოზის) მუშაობა სასურველია პოლიტიკურ კომისიაში. 17. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
221. კერძო ხასიათის. 17. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
222. კერძო ხასიათის. 30. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
223. კერძო ხასიათის. 1. IX. 1952 წ. 2 ფ.
224. კერძო ხასიათის. 20. IX. 1952 წ. 1 ფ.
225. კერძო ხასიათის. 1. X. 1952 წ. 1 ფ.
226. კერძო ხასიათის. 10. X. 1952 წ. 1 ფ.
227. კერძო ხასიათის. 22. X. 1952 წ. 1 ფ.
228. კერძო ხასიათის. 27. X. 1952 წ. 1 ფ.

229. სწერს, რომ "ამერიკული კომიტეტის" რადიოგადაცემების კომისიის დირექტორის მოადგილის თანამდებობაზე წამოყენებულია გაიოზის კანდიდატურა. 30. X. 1952 წ. 1 ფ.
230. სწერს, რომ მიიღო გაიოზის თარგმანი, გადასცა სხირტლაძეს და ჰონორარს ამ შრომისათვის შეუწახავს. 29. XI. 1952 წ. 1 ფ.
231. კერძო ხასიათის. 7. XII. 1952 წ. 1 ფ.
232. კერძო ხასიათის. 26. VII. 1952 წ. 1 ფ.
233. კერძო ხასიათის. 20. XII. 1952 წ. 1 ფ.
234. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 2. IV. 1956 წ. 1 ფ.
235. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 2. IV. 1956 წ. 1 ფ.
236. კერძო ხასიათის. 10. IV. 1956 წ. 1 ფ.
237. კერძო ხასიათის. 15. V. 1956 წ. 1 ფ.
238. სწერს, რომ ჰპირდებიან აღვოკატად მოწეობას. 31. V. 1956 წ. 1 ფ.
239. სთხოვს გაუგზავნოს თავისი დიპლომის ასლი. 15. VI. 1956 წ. 1 ფ.
240. კერძო ხასიათის. 17. VI. 1956 წ. 1 ფ.
241. კერძო ხასიათის. 28. VI. 1956 წ. 1 ფ.
242. სწერს, რომ დაიწყო აღვოკატად მუშაობა. 15. VII. 1956 წ. 1 ფ.
243. კერძო ხასიათის. 30. VII. 1956 წ. 1 ფ.
244. სწერს, რომ გაუგზავნის ვახტანგის კანონებს და სხვა საჭირო ლიტერატურას სადისერტაციო ნაშრომისათვის. 15. VIII. 1956 წ. 2 ფ.
245. კერძო ხასიათის. 1. IX. 1956 წ. 1 ფ.
246. კერძო ხასიათის. 16. IX. 1956 წ. 2 ფ.
247. სწერს, რომ გაუგზავნის ვახტანგ VI კანონებს სადისერტაციო ნაშრომისათვის. 2. X. 1956 წ. 2 ფ.
248. კერძო ხასიათის. 15. X. 1956 წ. 1 ფ.
249. კერძო ხასიათის. 14. XI. 1956 წ. 1 ფ.
250. სწერს მაღლაკელიძეების გვარის გენეალოგიის შესახებ. 30. XI. 1956 წ. 2 ფ.
251. კერძო ხასიათის. 16. XII. 1956 წ. 1 ფ.
252. კერძო ხასიათის. 22. XII. 1956 წ. 1 ფ.
253. კერძო ხასიათის. 15. I. 1957 წ. 2 ფ.
254. კერძო ხასიათის. 2. II. 1957 წ. 1 ფ.
255. კერძო ხასიათის. 26. II. 1957 წ. 1 ფ.

256. კერძო ხასიათის. 15. III. 1957 წ. 1 ფ.
257. კერძო ხასიათის. 2. V. 1957 წ. 1 ფ.
258. კერძო ხასიათის. 30. V. 1957 წ. 1 ფ.
259. კერძო ხასიათის. 27. VII. 1957 წ. 1 ფ.
260. კერძო ხასიათის. 14. VIII. 1957 წ. 1 ფ.
261. კერძო ხასიათის. 11. IX. 1957 წ. 1 ფ.
262. კერძო ხასიათის. 18. X. 1957 წ. 1 ფ.
263. კერძო ხასიათის. 15. XI. 1957 წ. 1 ფ.
264. კერძო ხასიათის. 25. XI. 1957 წ. 1 ფ.
265. კერძო ხასიათის. 18. XII. 1957 წ. 1 ფ.
266. კერძო ხასიათის. 15. XII. 1958 წ. 1 ფ.
267. კერძო ხასიათის. 15. I. 1958 წ. 1 ფ.
268. კერძო ხასიათის. 10. II. 1958 წ. 1 ფ.
269. კერძო ხასიათის. 17. IV. 1958 წ. 1 ფ.
270. კერძო ხასიათის. 1. V. 1958 წ. 1 ფ.
271. კერძო ხასიათის. 25. V. 1958 წ. 1 ფ.
272. კერძო ხასიათის. 11. VI. 1958 წ. 1 ფ.
273. კერძო ხასიათის. 7. VII. 1958 წ. 1 ფ.
274. კერძო ხასიათის. 25. VII. 1958 წ. 1 ფ.
275. სწერს, რომ უგზავნის "ქართლის ცხოვრებას". 26. VII. 1958 წ. 1 ფ.
276. კერძო ხასიათის. 10. VIII. 1958 წ. 1 ფ.
277. კერძო ხასიათის. 21. VIII. 1958 წ. 2 ფ.
278. კერძო ხასიათის. 5. X. 1958 წ. 1 ფ.
279. კერძო ხასიათის. 20. XI. 1958 წ. 1 ფ.
280. კერძო ხასიათის. 22. XII. 1958 წ. 1 ფ.
281. კერძო ხასიათის. 1958 წ. 1 ფ.
282. კერძო ხასიათის. 15. I. 1959 წ. 1 ფ.
283. კერძო ხასიათის. 16. II. 1959 წ. 1 ფ.
284. კერძო ხასიათის. 3. IV. 1959 წ. 2 ფ.
285. კერძო ხასიათის. 5. V. 1959 წ. 1 ფ.
286. კერძო ხასიათის. 19. VI. 1959 წ. 1 ფ.
287. სწერს, რომ უგზავნის "თბილისის ისტორიას" და "საქართველოს ისტორიას". 25. VII. 1959 წ. 1 ფ.
288. კერძო ხასიათის. 16. IX. 1959 წ. 1 ფ.
289. კერძო ხასიათის. 27. X. 1959 წ. 1 ფ.
290. კერძო ხასიათის. 21. XII. 1959 წ. 2 ფ.
291. კერძო ხასიათის. 16. II. 1959 წ. 1 ფ.

292. კერძო ხასიათის. 16. V. 1960 წ. 2 ფ.
293. კერძო ხასიათის. 5. VI. 1960 წ. 1 ფ.
294. კერძო ხასიათის. 30. VI. 1960 წ. 1 ფ.
295. კერძო ხასიათის. 12. VII. 1960 წ. 2 ფ.
296. კერძო ხასიათის. 6. VIII. 1960 წ. 2 ფ.
297. კერძო ხასიათის. 4. X. 1960 წ. 1 ფ.
298. კერძო ხასიათის. 12. XII. 1960 წ. 1 ფ.
299. კერძო ხასიათის. 22. II. 1961 წ. 1 ფ.
300. კერძო ხასიათის. 21. XI. 1961 წ. 2 ფ.
301. კერძო ხასიათის. 23. XII. 1961 წ. 1 ფ.
302. კერძო ხასიათის. 1961 წ. 1 ფ.
303. კერძო ხასიათის. 26. V. 1962 წ. 1 ფ.
304. კერძო ხასიათის. 25. XII. 1962 წ. 1 ფ.
305. კერძო ხასიათის. 16. I. 1963 წ. 1 ფ.
306. კერძო ხასიათის. სწერს, რომ მუშაობს ადვოკატად.
13. III. 1963 წ. 1 ფ.
307. კერძო ხასიათის. 26. VI. 1963 წ. 1 ფ.
308. კერძო ხასიათის. 28. VII. 1963 წ. 2 ფ.
309. კერძო ხასიათის. 28. X. 1963 წ. 1 ფ.
310. კერძო ხასიათის. 23. XII. 1963 წ. 1 ფ.
311. კერძო ხასიათის. 22. IX. 1964 წ. 2 ფ.
312. კერძო ხასიათის. 1. I. 1965 წ. 1 ფ.
313. კერძო ხასიათის. 10. X. 1965 წ. 1 ფ.
314. კერძო ხასიათის. 10. III. 1967 წ. 2 ფ.
315. კერძო ხასიათის. 15. V. 1967 წ. 1 ფ.
316. სწერს, რომ გაიყვანეს ადვოკატთა კოლეგიიდან და მუშაობს იურისკონსულტად გამომცემლობაში "ლიტერატურა და ხელოვნება". 20. VI. 1967 წ. 4 ფ.
317. კერძო ხასიათის. 12. VIII. 1967 წ. 1 ფ.
318. კერძო ხასიათის. 14. X. 1967 წ. 2 ფ.
319. სთხოვს გამოუგზავნოს ვიზა გერმანიაში გასამგზავრებლად. 15. VI. 1969 წ. 6 ფ.
320. კერძო ხასიათის. 20. VIII. 1969 წ. 1 ფ.
321. კერძო ხასიათის. 28. X. 1969 წ. 1 ფ.
322. სწერს, რომ უგზავნის ფოტოსურათებს ვიზისათვის.
24. II. 1970 წ. 2 ფ.
323. სთხოვს გაუგზავნოს ინგლისურ-რუსული ტექნიკური ლექსიკონი. 20. III. 1970 წ. 2 ფ.

324. კერძო ხასიათის. 28. VII. 1970 წ. 1 ფ.
 325. კერძო ხასიათის. 21. VIII. 1970 წ. 1 ფ.
 326. კერძო ხასიათის. 27. IX. 1970 წ. 2 ფ.
 327. კერძო ხასიათის. 1. XI. 1970 წ. 2 ფ.
 328. სწერს, რომ ცდილობს მოიპოვოს გერმანიაში
 გამგზავრების ნებართვა. 17. XII. 1970 წ. 2 ფ.
 329. კერძო ხასიათის. 8. IV. 1971 წ. 1 ფ.
 330. კერძო ხასიათის. 16. VI. 1971 წ. 1 ფ.
 331. სწერს, რომ სამშობლოში დევნილად გრძნობს თავს.
 29. VII. 1972 წ. 1 ფ.
 332. კერძო ხასიათის. 18. VIII. 1973 წ. 1 ფ.
 333. კერძო ხასიათის. 22. IX. 1973 წ. 1 ფ.
 334. კერძო ხასიათის. 20. V. 1973 წ. 1 ფ.
 335. კერძო ხასიათის. უთარილო. 1 ფ.
 336. კერძო ხასიათის. მისალაცი. უთარილო. 1 ფ.
 337. კერძო ხასიათის. უთარილო. 2 ფ.
 338. დეკემბერი. 1958–1975 წ.წ. 60 ფ.

2) წერილები შალვა მაღლაკელიძისადმი

339. ი.გეგაძის. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 12. VI.
 1947 წ. 1 ფ.
 340. დიმიტრი გოგოძის. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე.
 12. VI. 1947 წ. 1 ფ.
 341. გიორგი ვეფხვაძისა და შალვა მაღლაკელიძის სამძიმრის
 დეკემბერი ევბენი გეგეჭკორის მეუღლისადმი. უთარილო. 1 ფ.
 342. ვამეხ მაღლაკელიძის. კერძო ხასიათის. VII. 1956 წ. 1
 ფ.
 343. კერძო ხასიათის. 1959 წ. 1 ფ.
 344. ილია მაღლაკელიძის. კერძო ხასიათის. 10. III. 1948 წ.
 2 ფ.
 345. ნიკოლოზ მაღლაკელიძის. კერძო ხასიათის. 14. V.
 1947 წ. 3 ფ.
 346. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 12. VI. 1947 წ. 1 ფ.
 347. ვიქტორ ნოზაძის. კერძო ხასიათის. 21. I. 1965 წ. 1 ფ.
 348. კერძო ხასიათის. 1. IV. 1967 წ. 1 ფ.
 349. ქუთაისის სახალხო განათლების მუზეუმის მიმართვა.

მუხეუმისათვის სთხოვენ თავის ფოტოსურათს, ავტობიოგრაფიას და მოგონებებს. მანქანაზე ნაბეჭდი. 27. I. 1967 წ. 1 ფ.

გაიოზ მალლაკელიძის წერილები

1) წერილები სხვადასხვა პირებისადმი

350. აისლერისადმი. სთხოვს მიაწოდოს მამის – შ.მალლაკელიძის შესახებ ცნობები. გერმანულ ენაზე. 23. XI. 1954 წ. 1 ფ.

351. რაუდენ არსენიძისადმი. პროტესტს გამოთქვამენ შ.მალლაკელიძის შესახებ გადაცემული მასალის გამო. 9. I. 1955 წ. 2 ფ.

352. რადიო "თავისუფლების" დირექციისადმი. სთხოვს გააფროთ ხილონ რაუდენ არსენიძე, რომლის რედაქციამ შ.მალლაკელიძის პიროვნების შემლახავი მასალა გადასცა. ინგლისურ და გერმანულ ენებზე. 9. I. 1955 წ. 2 ფ.

353. ფრანც ბაუერისადმი. აცნობებს "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" შექმნის შესახებ. გერმანულ ენაზე. 5. IV. 1954 წ. 1 ფ.

354. ჰუბერტ ლანცისადმი. სწერს ქართული დივიზიების საქმიანობის შესახებ I და II მსოფლიო ომში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 23. XI. 1956 წ. 2 ფ.

355. ლენარდისადმი. სთხოვს დაეხმაროს, რომ გერმანიაში მიიწვიოს მამა – შალვა მალლაკელიძე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. X. 1970 წ. 1 ფ.

356. ალექსანდრე მანკელიშვილისადმი. სწერს, რომ ხელთა აქვს "ერის დიდება", კმაყოფილებას გამოსთქვამს იქ გამოთქმული აზრების გამო. ჰპირდება, რომ "ქართველ მხედართა დარაზმულობა" მათი მხარის დამკვიდრებელი იქნება. [1954 წ.] 1 ფ.

357. ნიკო მალლაკელიძისადმი. კერძო ხასიათის. 30. VII. 1956 წ. 2 ფ.

358. შალვა მალლაკელიძისადმი. კერძო ხასიათის. 19. III. 1948 წ. 1 ფ.

359. კერძო ხასიათის. 22. VI. 1950 წ. 1 ფ.

360. კერძო ხასიათის. 9. IX. 1950 წ. 1 ფ.

361. კერძო ხასიათის. [1951 წ.] 1 ფ.

362. სწერს თავისი ჟურნალისტური მოღვაწეობის შესახებ.
[1951 წ.] 1 ფ.
363. სწერს თავისი ჟურნალისტური საქმიანობის შესახებ.
[1951 წ.] 2 ფ.
364. კერძო ხასიათის. 2. V. 1956 წ. 1 ფ.
365. სწერს, რომ უგზავნის დიპლომის ასლს. 10. VI. 1956 წ. 1 ფ.
366. კერძო ხასიათის. 29. VII. 1956 წ. 1 ფ.
367. სოხოვს თავისი სადისერტაციო ნაშრომისათვის გაუგზავნოს ვახტანგ VI კანონები. 16. IX. 1956 წ. 1 ფ.
368. სოხოვს გაუგზავნოს მათი გვარის გენეალოგია. 14. X. 1956 წ. 1 ფ.
369. კერძო ხასიათის. 17. XI. 1956 წ. 1 ფ.
370. სოხოვს მიაწოდოს ცნობები მათი გვარის წარმოშობის შესახებ. 12. XII. 1956 წ. 3 ფ.
371. კერძო ხასიათის. 2. II. 1957 წ. 1 ფ.
372. კერძო ხასიათის. 18. III. 1957 წ. 1 ფ.
373. კერძო ხასიათის. 6. VI. 1957 წ. 1 ფ.
374. კერძო ხასიათის. 28. VI. 1957 წ. 1 ფ.
375. კერძო ხასიათის. 28. VI. 1957 წ. 1 ფ.
376. კერძო ხასიათის. 2. VIII. 1957 წ. 1 ფ.
377. კერძო ხასიათის. 26. IX. 1957 წ. 1 ფ.
378. კერძო ხასიათის. 3. XI. 1957 წ. 1 ფ.
379. სწერს, რომ მუშაობა დაიწყო სარეკლამო ბიუროში.
28. XII. 1957 წ. 1 ფ.
380. კერძო ხასიათის. 4. III. 1958 წ. 1 ფ.
381. კერძო ხასიათის. 22. IV. 1958 წ. 1 ფ.
382. კერძო ხასიათის. 28. IV. 1958 წ. 1 ფ.
383. კერძო ხასიათის. 16. VI. 1958 წ. 1 ფ.
384. სწერს, რომ მიიღო მისგან გაგზავნილი "ქართლის ცხოვრება". 23. VIII. 1958 წ. 1 ფ.
385. კერძო ხასიათის. 3. XI. 1958 წ. 1 ფ.
386. კერძო ხასიათის. 25. XII. 1958 წ. 1 ფ.
387. კერძო ხასიათის. 25. XII. 1958 წ. 1 ფ.
388. კერძო ხასიათის. 1958 წ. 3 ფ.
389. კერძო ხასიათის. 23. I. 1959 წ. 1 ფ.
390. კერძო ხასიათის. 17. III. 1959 წ. 1 ფ.
391. კერძო ხასიათის. 3. VI. 1959 წ. 1 ფ.

392. სწერს, რომ მიიღო მისგან გაგზავნილი "თბილისის ისტორია" და "საქართველოს ისტორია". 20. VIII. 1959 წ. 1 ფ.
393. კერძო ხასიათის. 11. XI. 1959 წ. 1 ფ.
394. კერძო ხასიათის. 18. I. 1960 წ. 1 ფ.
395. კერძო ხასიათის. 16. IV. 1960 წ. 1 ფ.
396. კერძო ხასიათის. 27. IV. 1960 წ. 1 ფ.
397. კერძო ხასიათის. 30. VII. 1960 წ. 1 ფ.
398. კერძო ხასიათის. 23. IX. 1960 წ. 1 ფ.
399. კერძო ხასიათის. 22. XII. 1960 წ. 1 ფ.
400. კერძო ხასიათის. 1. IV. 1961 წ. 3 ფ.
401. კერძო ხასიათის. 2. VII. 1961 წ. 3 ფ.
402. კერძო ხასიათის. 15. X. 1961 წ. 1 ფ.
403. კერძო ხასიათის. 21. XII. 1961 წ. 1 ფ.
404. კერძო ხასიათის. 16. IV. 1962 წ. 1 ფ.
405. კერძო ხასიათის. 25. XI. 1962 წ. 4 ფ.
406. კერძო ხასიათის. 24. II. 1963 წ. 2 ფ.
407. კერძო ხასიათის. 12. VII. 1963 წ. 1 ფ.
408. კერძო ხასიათის. 15. IV. 1963 წ. 1 ფ.
409. კერძო ხასიათის. 19. I. 1964 წ. 2 ფ.
410. კერძო ხასიათის. 21. XI. 1964 წ. 2 ფ.
411. კერძო ხასიათის. 7. VIII. 1965 წ. 1 ფ.
412. კმაყოფილებას გამოთქვამს იმის გამო, რომ გერმანულ ჟურნალებში იყო რეპორტაჟი საქართველოს შესახებ. სთხოვს გაუგზავნოს რაიმე ნივთი ბაბუის სახლიდან. 2. II. 1966 წ. 3 ფ.
413. კერძო ხასიათის. 1. V. 1967 წ. 2 ფ.
414. სწერს, რომ კმაყოფილია თავისი პროფესიით და საქმიანობით. 2. IX. 1967 წ. 3 ფ.
415. დეკეში: ულოცავს დაბადების დღეს. 1. V. 1968 წ. 1 ფ.
416. კერძო ხასიათის. 11. XII. 1968 წ. 3 ფ.
417. კერძო ხასიათის. 19. IV. 1969 წ. 1 ფ.
418. კერძო ხასიათის. 11. XI. 1969 წ. 1 ფ.
419. გ.მაღლაკელიძის მიერ გამოგზავნილი ვიზა შ.მაღლაკელიძისადმი. იწვევს გერმანიაში. გერმანულ ენაზე. 8. IV. 1970 წ. 4 ფ.
420. კერძო ხასიათის. 21. VI. 1970 წ. 2 ფ.
421. სწერს, რომ უგზავნის ვიზას. 28. VII. 1970 წ. 1 ფ.
422. კერძო ხასიათის. 14. II. 1971 წ. 2 ფ.

423. ჰპირდება, რომ კვლავ ეცდება მის მიწვევას გერმანიაში.
1. VIII. 1971 წ. 1 ფ.
424. კერძო ხასიათის. 16. IV. 1972 წ. 1 ფ.
425. სწერს, რომ გაუგზავნა გერმანიაში წასახველელი ვიზა.
3. VII. 1973 წ. 1 ფ.
426. კერძო ხასიათის. 10. III. 1974 წ. 1 ფ.
427. დეპეშები შალვა მაღლაკელიძისადმი. 1960-1974 წ.წ.
13 ფ.
428. მისალოცი დეპეშა შალვა მაღლაკელიძისადმი. უთარილო.
1 ფ.
429. დეპეშა ტ. მაღლაკელიძისადმი შალვა მაღლაკელიძის
გარდაცვალების გამო. 8. XI. 1976 წ. 2 ფ.
430. ერის მენდესადმი. სთხოვს სათანადოდ შეფასდეს
ქართველ მხედართა ღვაწლი გერმანულ ჯარში. მანქანაზე ნაბეჭდი.
გერმანულ ენაზე. 22. I. 1957 წ. 3 ფ.
- 430ა. მასიმო ფერარისადმი. სთხოვს შეამაულობას ირაკლი
ბაგრატიონთან სტიპენდიის მიღებასთან დაკავშირებით. 2. VI. 1947
წ. 3 ფ.
431. დონაღდ ფრეიდენბერგისადმი. სწერს, რომ უგზავნის
მისთვის საინტერესო რეგალიებს. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ
ენაზე. 11. I. 1956 წ. 1 ფ.
432. აწვდის ცნობებს თავისი სამხედრო მოღვაწეობის
შესახებ. სწერს, რომ უგზავნის სამხედრო რეგალიების ფოტოებს.
გერმანულ ენაზე. უთარილო. [1956 წ.], 1 ფ.
433. შოხისადმი. სთხოვს სათანადოდ შეფასდეს ქართველთა
მონაწილეობა გერმანულ ჯარში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ
ენაზე. 1. XI. 1956 წ. 2 ფ.
434. ჰეკისადმი. კერძო ხასიათის. მანქანაზე ნაბეჭდი.
გერმანულ ენაზე. 27. X. 1955 წ. 2 ფ.
435. გერმანიის წითელი ჯვრისადმი. ითხოვს დახმარებას,
რათა გერმანიაში მიიწვიოს მამა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ
ენაზე. 26. V. 1970 წ. 1 ფ.
436. ბავარიის წითელი ჯვრისადმი. ითხოვს დახმარებას,
რათა გერმანიაში მიიწვიოს მამა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ
ენაზე. 3. VI. 1970 წ. 1 ფ.
437. გერმანიის წითელი ჯვრისადმი. ითხოვს ფორმულარებს
მამამისის მოსაწვევი ვიზისათვის. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ
ენაზე. 12. V. 1970 წ. 2 ფ.

438. ბრუნტჰალის სახელმწიფო საბჭოს მოხელეებისადმი მამამისის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. II. VI. 1970 წ. 1 ფ.

439. სახელმწიფო მოხელეებისადმი. ითხოვს დაუმსადონ საბუთები მამის გერმანიაში მისაწვევად. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 4. X. 1970 წ. 1 ფ.

440. პოლიციის პრეზიდენტისადმი. სთხოვს მისცენ უფლება ინტერნაციონალურ სტუდენტთა ასოციაციასთან ჩაატაროს თსუ-ს 30 წლის იუბილე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 24. III. 1948 წ. 1 ფ.

441. სასტუმრო "დაუმის" მეპატრონისადმი. აცნობებს, რომ უახლოეს ხანებში წაიღებს შალვა მაღლაკელიძის ჩემოდანს და გადაიხდის დაეკლიანებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 10. XI. 1954 წ. 1 ფ.

442. ბოხოლტის სახელმწიფო სასამართლოსადმი. აცნობებს, რომ მათთვის საინტერესო ფრანცისკო უმეცკი არ არის "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" წევრი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 2. V. 1956 წ. 1 ფ.

443. უცნობი პირისადმი. წერილში ლაპარაკია სარეკლამო საქმიანობაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. XI. 1947 წ. 1 ფ.

444. გივისადმი. სწერს, რომ "ქართველ მხედართა დარაზმულობის" წევრებისათვის აუცილებელი არ არის იყოს მხედარი. სთხოვს შეატყობინოს რა ფსევდონიმითაა გამოქვეყნებული "საქართველოში" მისი ლექსები და წერილები. უთარილო 1 ფ.

2) წერილები გაიოს მაღლაკელიძისადმი

444ა. რ.არსენიძის. რადიოსადგურ "თავისუფლების" ქართული რედაქციის მუშაობის შესახებ. 5. V. 1955 წ. 6 ფ.

445. ფრანც ბაუერის. სწერს, რომ მიიღო მოწვევა. ატყობინებს თავისი ურთიერთობის შესახებ ქართველ ჯარისკაცებთან. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. III. 1954 წ. 1 ფ.

445ა. დავით ეანნაძის. სთხოვს დაუბეჭდოს მიმართვა თანამემამულეებისადმი. 1954 წ. 2 ფ.

446. პუბერტ ლანცის. ატყობინებს, რომ მიიღო მისი წერილი და განსახილველად გადასცა ერის მენდეს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 3. XII. 1956 წ. 1 ფ.

447. ი.ა.ლენკარდის. შადვა მადლაკელიძის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. V. 1970 წ. 1 ფ.
448. კირიონ მადლაკელიძის. კერძო ხასიათის. 12. VIII. 1948 წ. 2 ფ.
449. კირიონ მადლაკელიძის. კერძო ხასიათის. 10. V. 1948 წ. 1 ფ.
450. მარია მადლაკელიძის. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 10. I. 1951 წ. 1 ფ.
451. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 15. I. 1951 წ. 1 ფ.
452. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 27. II. 1951 წ. 1 ფ.
453. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 22. IV. 1951 წ. 1 ფ.
454. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 3. VI. 1951 წ. 1 ფ.
455. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 25. I. 1951 წ. 2 ფ.
456. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 3. VII. 1951 წ. 1 ფ.
457. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 21. VII. 1951 წ. 1 ფ.
458. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 19. VII. 1951 წ. 1 ფ.
459. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 24. X. 1951 წ. 1 ფ.
460. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 9. XI. 1951 წ. 1 ფ.
461. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 14. V. 1952 წ. 1 ფ.
462. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 15. VI. 1952 წ. 1 ფ.
463. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 4. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
464. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 21. XI. 1952 წ. 1 ფ.
465. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 1. XII. 1952 წ. 2 ფ.
466. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 4. IX. 1951 წ. 1 ფ.
467. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 14. I. 1952 წ. 1 ფ.
468. გეოთხება ქართული კოლონიის საქმიანობის შესახებ. სწერს თავის მიძიმე სულიერ მდგომარეობაზე. რუსულ ენაზე. 24. II. 1952 წ. 2 ფ.
469. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 1. III. 1952 წ. 2 ფ.
470. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 5. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
471. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 29. IV. 1952 წ. 1 ფ.
472. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 12. VIII. 1952 წ. 1 ფ.
473. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 1. IX. 1952 წ. 1 ფ.
474. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 28. X. 1952 წ. 1 ფ.
475. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 5. XI. 1952 წ. 1 ფ.
476. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 15. XII. 1952 წ. 1 ფ.
477. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარიღო. 1 ფ.

478. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო 1 ფ.
479. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
480. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
481. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
482. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
483. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
484. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
485. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
486. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
487. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
488. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
489. ნიკო მაღლაკელიძის. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე.
2. IV. 1956 წ. 1 ფ.
490. ნიკო მაღლაკელიძის კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე.
2. IV. 1956 წ. 1 ფ.
491. თამარ მაღლაკელიძის დეპეშა. ატყობინებს შალვა მაღლაკელიძის გარდაცვალებას. რუსულ ენაზე. 8. XI. 1976 წ. 1 ფ.
492. შოთა [მშვიდლობაძის]. სთხოვს გაარკვიოს თავისი პენსიის დანიშვნის საკითხი. 29. VIII. 1956 წ. 1 ფ.
493. პეშკეს. ბოდიშს უხდის მისი საგანგებო ინფორმაციის დაკარგვისთვის. სთხოვს განმეორებით გაგზავნას და პპირდება, რომ თავიანთი პერიოდული გამოცემის მომდევნო ნომერში გამოაქვეყნებს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. IX. 1954 წ. 1 ფ.
494. ფრედ რიდერის. სთხოვს ცნობებს ყარაჩაელების ბედის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 30. III. 1953 წ. 1 ფ.
495. ანტონ რიმერშირდის. სთხოვს ცნობების მიწოდებას თავისი წიგნისათვის. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 6. III. 1955 წ. 1 ფ.
496. დონალდ ფრეიდენბერგერის. მიესალმება "ქართულ მხედართა ლეგიონის" შექმნას და სთხოვს ამ ლეგიონის რეგალიებს. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. 6. III. 1955 წ. 1 ფ.
497. დონალდ ფრეიდენბერგერის. სწერს, რომ მისგან მიიღო ლეგიონის სამხედრო რეგალიები. ატყობინებს, რომ სხვა კოლექციონერსაც გადასცა ნაწილი. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. 8. IV. 1956 წ. 1 ფ.
498. მიუნხენის სახელმწიფო საბჭოს პასუხი მამის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

499. ორგანიზაცია "Rias"-ის წარმომადგენლის პასუხი. აცნობებს, რომ მისი სახელი არ უხსენებიათ ამ ორგანიზაციის გადაცემებში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 21. IX. 1955 წ. 1 ფ.

500. სასტუმრო "დაუმის" მეპატრონის წერილი. სთხოვს წაიღოს შალვა მაღლაკელიძის ჩემოდანი და გადაიხადოს დავალიანება. გერმანულ ენაზე. 5. II. 1954 წ. 1 ფ.

501. გერმანიის წითელი ჯვრის წერილი შალვა მაღლაკელიძის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 12. VI. 1973 წ. 1 ფ.

502. გერმანიის წითელი ჯვრის წერილი შალვა მაღლაკელიძის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 28. VII. 1970 წ. 1 ფ.

503. ბავარიის წითელი ჯვრის წერილი შალვა მაღლაკელიძის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 9. VI. 1970 წ. 1 ფ.

504. ბავარიის წითელი ჯვრის წერილი შალვა მაღლაკელიძის გერმანიაში მიწვევასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1. VI. 1970 წ. 1 ფ.

სხვადასხვა

505. უცნობის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. 14. XII. 1940 წ. 2 ფ.

506. უცნობის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. რუსულ ენაზე. 10. IV. 1941 წ. 1 ფ.

507. შრომის ბირჟის მიერ გაცემული ნებართვა; გაიგზავნოს ღავით მარჯანიშვილის საფრანგეთში შევსებულების პერიოდში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 18. II. 1942 წ. 1 ფ.

508. შრომის ბირჟის მოთხოვნა ღავით მარჯანიშვილისათვის საკვებისა და თამბაქოს გამოყოფის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 2. III. 1942 წ. 1 ფ.

509. გიორგის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. 11. II. 1941 წ. 1 ფ.

510. ვიქტორ [ნოზაძის] წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. სწერს, რომ დროა ისრუნონ საქართველოში არალეგალურად გამგზავრებისათვის. 10. VI. 1942 წ. 1 ფ.

511. ვიქტორ ნოზაძის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. 18. VIII. 1942 წ. 1 ფ.

512. უცნობის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. 14. IX. 1942 წ. 2 ფ.

513. უცნობის წერილი ღავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. 25. XI. 1942 წ. 1 ფ.

514. სოსოს წერილი ილიასადმი. კერძო ხასიათის. იქვეა ლექსი "ნეტავ იყოს მართალი". 19. III. 1945 წ. 3 ფ.

515. "ქართველ სტუდენტთა გაერთიანების" დამფუძნებელი კრების ოქმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 25. VI. 1946 წ. 1 ფ.

516. მიუნხენის ქართველ სტუდენტთა გაერთიანების მიმართვა ინტერნაციონალურ სტუდენტთა ასოციაციის გენერალური მდივნისადმი. სთხოვენ ასოციაციის წევრად გახდომას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 25. X. 1946 წ. 1 ფ.

517. "საქართველოს ეკლესია". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. VIII. 1947 წ. 4 ფ.

518. "ქართველი ხალხის ბრძოლა ბოლშევიზმის წინააღმდეგ". VIII. 1947 წ. 6 ფ.

519. "საქართველო (მისი წარსული და ახლანდელი მისწრაფებები)". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1947 წ. 13 ფ.

520. მონაცემები გერმანიაში მოსწავლე ქართველ სტუდენტთა შესახებ, გაგზავნილი "ქართველ სტუდენტთა გაერთიანების" მიერ გერმანიის ინტერნაციონალური ცენტრალური კომიტეტისადმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 10. II. 1948 წ. 2 ფ.

521. უცნობის წერილი უცნობისადმი. კერძო ხასიათის. ინგლისურ ენაზე. 1948 წ. 1 ფ.

522. Донвин, "Веселые рассказы", ქართულიდან ნათარგმნი. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 1948 წ. 42 ფ.

523. Donwin "Heitere exilgesohichten", ქართულიდან ნათარგმნი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1948 წ. 32 ფ.

524. მიუნხენის ქართველ სტუდენტთა ასოციაციის მიერ შედგენილი საქართველოს მოკლე კულტურულ-ისტორიული მიმოხილვა თსუ-ს დაარსების 30 წლისთავთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. აკინძული წიგნად. 2 ეგზ. გერმანულ ენაზე. 1948 წ. 28 ფ.

525. ბავარიის რადიოს 1948 წლის 10 სექტემბრის გადაცემის ტექსტი მიძღვნილი 1924 წლის აჯანყების 25 წლისთავისადმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 10. IX. 1949 წ. 1 ფ.

526. მოსაწვევი ბარათი მიუნხენის ქართული სათვისტომოს მიერ 1924 წლის ქართველთა ნაციონალური აჯანყების მსხვერპლთადმი მიძღვნილ წირვასა და მოსახსენებელზე. 2 ეგზ. გერმანულ ენაზე. 11. IX. 1949 წ. 2 ფ.

527. მიმართვა იტალიაში საკონცენტრაციო ბანაკში მყოფი პატიმრების სახელით ბანაკის ხელმძღვანელებისადმი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 6. III. 1950 წ. 4 ფ.

528. იტალიაში საკონცენტრაციო ბანაკში მყოფ ქართველთა სახელით გიორგი ლოლუას წერილი თანამემამულეებისადმი. ითხოვს დახმარებას. 6. III. 1950 წ. 3 ფ.

529. იტალიის ფრაშეტეს საკონცენტრაციო ბანაკში მყოფ ქართველთა ჯგუფის ხელმძღვანელის გიორგი ლოლუას მიმართვა უცხოეთში მოღვაწე ქართველებისათვის. ითხოვს დახმარებას. ფანქარი. გერმანულ ენაზე. 6. III. 1950 წ. 3 ფ.

530. "ქართველთა ნაციონალური კომიტეტის" თავმჯდომარის ალექსანდრე კორძიას წერილი ეპისკოპოს ნოიპოისლერისადმი. სთხოვს დაეხმაროს იტალიის ციხეებში მყოფ 11 უდანაშაულო ქართველ პატიმარს, რომლებიც საბჭოთა მთავრობამ ომის დამნაშავეებად გამოაცხადა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 27. III. 1950 წ. 3 ფ.

531. სრულიად კავკასიის პოლიტიკური ცენტრის კონფერენციის პრეზიდიუმის დეკლარაცია, რომელშიც წამოყალიბებულია კონკრეტული კავკასიელი ხალხის წაგვრის შესახებ საბჭოთა იმპერიის მიერ. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. 16. XII. 1952 წ. 6 ფ.

532. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მაკოორდინებელი ცენტრის პლენუმების მასალები. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. უთარილო. 30 ფ.

533. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მაკოორდინებელი ცენტრის ამოცანები. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.

534. მიუნხენის "ქართული დემოკრატიული კავშირის" წესდება. უთარილო. 8 ფ.

535. "ქართული დემოკრატიული კავშირის" განცხადება ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მაკოორდინებელ ცენტრთან ურთიერთობის თაობაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. რუსულ ენაზე. 1954 წ. 7 ფ.

536. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მაკოორდინებელი ცენტრის შექმნის ისტორია და წესდება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1952 წ. 2 ფ.

537. "ACLPR"-ისა ("რუსეთის ხალხების ღიბერაციის ამერიკული კომიტეტი") და "CCAS"-ის (ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრი) სამოქმედო გეგმები. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. I. 1953 წ. 3 ფ.

538. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს გამგეობის წერილი გერმანიის პრეზიდენტის თეოდორ ჰოისისადმი. ატყობინებენ ნოე ჟორდანიას გარდაცვალებას. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 25. I. 1953 წ. 1 ფ.

539. ვაიქოვანის სამგლოვიარო სიტყვა ნოე ჟორდანიას გარდაცვალებისადმი მიძღვნილი, წარმოდგენილი მიუნხენში გერმანულ ენაზე. 30. I. 1953 წ. 2 ფ.

540. ცენტრალური ევროპის ქართველთა ნაციონალურ-პოლიტიკური კომიტეტის წერილი აღმირალ სტივენსისადმი. აწვდიან ცნობებს კომიტეტის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. III. 1953 წ. 2 ფ.

541. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის სახეიმო შეკრებაზე წარმოდგენილი უცნობი პირის მისასაღმებელი სიტყვა კავკასიის ხალხთა თავისუფლების დეკლარაციასთან დაკავშირებით. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 21. V. 1953 წ. 2 ფ.

542. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის მოსაწვევი ბარათი კავკასიის დამოუკიდებლობის 35 წლისთავთან დაკავშირებით გამართულ შეკრებაზე. გერმანულ ენაზე. 21. V. 1953 წ. 1 ფ.

543. მოსაწვევი ბარათი გერმანიის ქართული სათვისტომოს მიერ გამართულ საზეიმო შეკრებაზე, რომელიც მიეძღვნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის 35 წლისთავს. გერმანულ ენაზე. 30 V. 1953 წ. 2 ფ.

544. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მაკოორდინებელი ცენტრის და რადიო "თავისუფლების" სტრუქტურული დახასიათება". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1957 წ. 7 ფ.

545. რ.ფონ ჰაიგენდორფის "ცნობები აღმოსავლეთის ხალხების მოხალისეთა მონაწილეობის შესახებ II მსოფლიო ომში". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1953-1954 წ.წ. 19 ფ.

546. სასამართლო პროცესის ოქმი მიხეილ ალშიბაიასა და ალექსანდრე დემეტრაშვილს შორის უთანხმოების თაობაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. V. 1954 წ. 2 ფ.

547. ჰანს შინის წერილი უცნობი პირისადმი. აცნობებს, რომ მიღწეულია სასამართლო შეთანხმება ალექსანდრე დემეტრაშვილის საქმის თაობაზე. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. V. 1954 წ. 1 ფ.

548. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს მიერ მოწყობილი საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენისადმი მიძღვნილ სადღესასწაულო ზეიმზე დასასწრები მოსაწვევი ბარათი. 30. V. 1954 წ. 2 ფ.

549. საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე დასასწრები მოსაწვევი ბარათი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 26. V. 1954 წ. 1 ფ.

550. "საქართველო" ცნობები საქართველოს რესპუბლიკის შესახებ დამოუკიდებლობის დღესთან (26.V.) დაკავშირებით, შედგენილი გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს მიერ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. V. 1954 წ. 9 ფ.

551. "ქართული დემოკრატიული კავშირის" ცნობები რადიო "თავისუფლების" ქართულენოვანი გადაცემების შესახებ. ლაპარაკია ამ გადაცემების დაბალ დონეზე და იმ არაეთიკურ საქციელზე, რომელიც ამ რედაქციამ წაიდინა "ქართული დემოკრატიული კავშირის" წევრთა მიმართ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 19. VI. 1954 წ. 1 ფ.

552. კაკო უღენტის წერილი უორასადმი. კერძო ხასიათის.

მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 18. X. 1954 წ. 2 ფ.

553. ფრანც ბაუერის წერილი გიორგი მაღალაშვილისადმი. სწერს, რომ ნებართვას აძლევენ გ.მაღალაშვილის მდივანს გადახედოს მის აქტებს და მოძებნოს საქართველოს 1918 წლის გამათავისუფლებელ მოძრაობასთან დაკავშირებული საბუთები. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 2. VI. 1954 წ. 1 ფ.

554. ლიუმირსკის საიდუმლო წერილი იბრაგიმოვისადმი. მოცემულია გიორგი ვეფხვიადის დადებითი დახასიათება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 18. X. 1954 წ. 2 ფ.

555. ამონაწერები სასამართლოს მასალებიდან მაღაშობაიას, გ.ვეფხვიადის, ფ.ოფმანის და სხვათა შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 8. XI. 1954 წ. 2 ფ.

556. რუკრესტ ბავარიელის დაბადების დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიებების პროგრამა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1954 წ. 1 ფ.

557. ქართული დემოკრატიული კავშირის განმარტება ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრთან კავშირის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 1954 წ. 11 ფ.

558. ერის ჰეკის წერილი მეგობართა ჯგუფისადმი. სწერს, თუ რაიმე იციან ექიმ ილია ჯვარშიევილის შესახებ, გადასცენ მისი გულითადი მოკითხვა და მადლობა. რუსულ ენაზე. 24. X. 1954 წ. 1 ფ.

559. გერმანული სამხედრო გაერთიანების 275 წლისთავთან დაკავშირებული უცნობი პირის მიერ წარმოთქმული სიტყვა. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 29. VI. 1957 წ. 30 ფ.

560. კლედვოხის წერილი კირილე ვეკუასადმი. კერძო ხასიათის. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. 17. X. 1967 წ. 1 ფ.

561. უცნობი ავტორის (სავარაუდოა ქართველი ემიგრანტი) "საქართველოს წარსული და მისი პოლიტიკური მიზნები მომავლისა". უთარილო. 34 ფ.

562. მოკლე ცნობები საქართველოს კულტურისა და ისტორიის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 27 ფ.

563. საქართველოს მოკლე ისტორიული მიმოხილვა. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. უთარილო. 10 ფ.

564. ცნობები საქართველოს შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 18 ფ.

565. "სტალინი და საქართველო". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.
566. "კავკასიური სახელმწიფოების ემიგრაცია". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.
567. "ევროპაში ქართული ემიგრაციის ისტორიისათვის". გერმანულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.
568. "გერმანელების დახმარება ამერიკისათვის ვიეტნამის ომში". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.
569. "ქართველი ეროვნების საბჭოთა ოფიცერი". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 3 ფ.
570. დოკუმენტაცია გერმანული კავკასიის პოლიტიკისა მეორე მსოფლიო ომის დროს. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
571. ცნობები საქართველოს შესახებ. დაუმთავრებელი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.
572. გერმანული გენერალური შტაბის სამხედრო გეოგრაფიული მონაცემები საქართველოს შესახებ (ძირითადად ლავრენტი ბერიას დახასიათება). მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.
573. "ბრძოლა კავკასიის ნავთობისათვის". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.
574. გიორგი მაღალაშვილის დეპეშა ჩხენკელისადმი ევგენი გეგეჭკორის გარდაცვალების გამო. უთარილო. 1 ფ.
575. ჟაკდ დუკლოს უბის წიგნაკის შინაარსი და შეფასება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 34 ფ.
576. სრულიად კავკასიის პოლიტიკური ცენტრის კონფერენციის პრეზიდენტის სახელით მ.რასულსადეს, რ.გაბაშვილისა და ა.მაგომას მიმართვა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური მდიუნისადმი. სთხოვენ განიხილონ საბჭოთა მთავრობის მიერ კავკასიაში (ყარაჩაი, ჩეჩენო-ინგუშეთი) ჩატარებული გენოციდის საკითხი. მანქანაზე ნაბეჭდი. ინგლისურ ენაზე. უთარილო. 3 ფ.
577. "გერმანულ ჯარისკაცთა გაერთიანების" მიმართვა გერმანელებისადმი, რათა გაერთიანდნენ ამ ორგანიზაციაში. ახლავს ანკეტიის ნიმუში. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.
578. უცნობის წერილი დაეით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. უთარილო. 1 ფ.
579. უცნობის წერილი ლამპრეკისადმი. კერძო ხასიათის.

გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

580. სტეფანეს წერილი დავით მარჯანიშვილისადმი. კერძო ხასიათის. უთარილო. 1 ფ.

581. ბიოგრაფიული მონაცემები ილია სირაძის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

582. თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა სია. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

583. სხვადასხვა გაერთიანებებისა და ამ გაერთიანებების პრესის სია. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 9 ფ.

584. პარიზში მცხოვრებ ქართველთა (რ.გაბაშვილი, კ.ხალია, მანველიშვილი, ლ.სურაბიშვილი) სია და მისამართები. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 1 ფ.

585. ბიოგრაფიული ცნობები ნოე ჟორდანიას შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

586. გერმანიაში ქართველთა სათვისტომოს წესდება. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 11 ფ.

587. გერმანულ-კავკასიური სასოგადოების წესდების ესკიზი. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 6 ფ.

588. "ქართველ სტუდენტთა სასოგადოების" ღერბი. უთარილო. 1 ფ.

589. შენიშვნები გერმანულ-კავკასიური სასოგადოების საქმიანობის შესახებ. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 4 ფ.

590. "კკეთი წითელ ფასადში (ბრძოლა ბოლშევიკური დიქტატურის წინააღმდეგ)". მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 45 ფ.

591. სია 1918 წ. გადაღებულ ფოტოსურათზე გამოსახულ პირებისა. ფოტოსურათი არ არის. მანქანაზე ნაბეჭდი. გერმანულ ენაზე. უთარილო. 2 ფ.

592. გაზეთ "საქართველოს" მხატვრის ილო ტატიშვილის ნახატი – მამაკაცის პორტრეტი, შესრულებული ზეთის საღებავებით ტილოზე, ზომა 15X26. უთარილო. 1 ც.

593. გაზეთ "საქართველოს" მხატვრის ილო ტატიშვილის "ავტოპორტრეტი", შესრულებული ზეთის საღებავებით მუქაოზე, ზომა 15X25. 1942–1945 წ.წ. 1 ც.

594. სტამბურად დაბეჭდილი პორტრეტები (სტალინი, ლავრენტი ბერია, კლიმენტ ვოროშილოვი, ნიკოლოზ ვოზნესენსკი, ნიკიტა ხრუშჩოვი, ანდრეი ანდრეევი, ლაზარ კაგანოვიჩი, ნიკოლოზ

შვერნიკი, ვიანესლავ მოლოტოვი, ანასტან მიქოიანი, ალექსი კოსიგინი, გიორგი მაღენკოვი, ნიკოლოზ ბულგანინი). 1948 წ. 13 ფ.

595. ძველი თბილისის ხედები. 4 ც.

596. შალვა მაღლაკელიძის შვილიშვილის - ლაშა ლაგვილაკას ორი ფოტო. 2 ც.

597. ამონაჭრები გერმანული გაზეთებიდან. ინფორმაციები თსუ 30 წლისთავთან დაკავშირებით ქართველ სტუდენტთა მიერ ნატარებელი ღონისძიებების შესახებ. 1 ფ.

598. ამონაჭერი გაზეთიდან "Hamburger Abendblatt" (1967 წ. 28-29. X. №252). გახაზულია ადგილები საქართველოს შესახებ. 1967 წ. 1 ფ.

599. ამონაჭრები სხვადასხვა გერმანული გაზეთებიდან. 12 ფ.

600. ამონაჭრები სხვადასხვა რუსული გაზეთებიდან. 14 ფ.

საქართველოს პირველი დემოკრატიული

რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.)

მთავრობის არქივი

I

(პარიზული ნაწილი)

---

* წინამდებარე ნუსხა წიგნის მოცულობის შესდუდულობის გამო შემოკლებულია. იგი შედგენილია ცხუქურაულის, ლ. გედევანიშვილის, რ. კობახიძის, რ. ნიშნიანიძის, ნ. ტიტეინიძის, ი. ხატისკაცის, რ. დაუშვილის, ნ. აფაქიძის და გ. კალატოზიშვილის მიერ გ. შარაძის საერთო რედაქციით.

თემატური სარჩევი

1. საქართველოს მთავრობა, მთავრობის საკმეთა მმართველობა
2. საგარეო საკმეთა სამინისტრო
3. მიწათმოქმედების სამინისტრო
4. სამხედრო სამინისტრო
5. განათლების სამინისტრო
6. მომარაგების სამინისტრო
7. ფინანსთა სამინისტრო
8. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობა ევროპასა და ამერიკაში
9. საქართველოს წარმომადგენლობა პარი'სში
10. საქართველოს წარმომადგენლობა ბერნში
11. საქართველოს წარმომადგენლობა რომში
12. საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში
13. საქართველოს წარმომადგენლობა უკრაინაში (ოდესაში)
14. ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე სა'სოგადოება ნეხოსლოვაკიაში
15. ქართველ სტუდენტთა დამხმარე საგანგებო კომიტეტი
16. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისია
17. ქართული ეროვნული საბჭო
18. ცნობები საქართველოდან

19. 1924 წლის აჯანყება – ცნობები საქართველოდან
20. ლევილის ქართველთა სათვისტომო, მამული და შატო
21. ქართული ემიგრაციის არქივი
22. საქართველოს ეროვნული განძი
23. ქართული პოლიტიკური კომიტეტი
24. სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახელმძღვანელო ბიურო
25. ოლენკურის მასალები
26. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაცია
27. სოციალისტ–ფედერალისტური და ეროვნულ–დემოკრატიული პარტიები
28. სახელმძღვანელო მოქმედი ქართული და საერთაშორისო ორგანიზაციები და საზოგადოებები
29. კავკასია
30. ერთა ღიგა და ერთა ღიგის დამხმარე საერთაშორისო და ქართული საზოგადოებები (ასოციაციები)
31. სოციალისტური ინტერნაციონალი
32. ანტიბოლშევიკური ბრძოლა
33. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ღიგა (პარიზის ბლოკი)
34. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტი
35. რადიო "თავისუფლება"
36. პირადი არქივები და ხაარქივო მასალები
37. სხვადასხვა

1. საქართველოს მთავრობა, მთავრობის საქმეთა მმართველობა

1. ახალციხის სამა'სრო გამგეობის წევრის ვ.ხმაღაძის მოხსენება საფარის მონასტრის შესახებ – (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
2. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა შრომის სამინისტროსადმი – 25. I. 1921 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
3. მთავრობის საქმეთა მმართველობის მიმართვა სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო საბჭოსადმი – III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
4. სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო საბჭოს მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 5. III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
5. მიწათმოქმედების და შრომის მინისტრის ნ.ხომერიკის მიმართვა რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 9. VII. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
6. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 17. VII. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
7. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს მიმართვა რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 9. VII. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
8. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს მიმართვა შინამრეწველობის კომიტეტისადმი – 29. VII. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
9. საკავშირო უმაღლესი კომისრის ი.ზურაბიშვილის სტატისტიკური მოხსენება საქართველოს რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრისადმი – 19. IX. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 3 ფ.
10. მიწათმოქმედების სამინისტროს სასოფლო მეურნეობის სახელმწიფო მამულების განყოფილების მიმართვა რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 26. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
11. გადასახლების საქმის კომისიის ოქმი №5 – 22. VIII. (ქართულ ენა'ზე), 3 ფ.
12. ოსი მოსახლეობა საქართველოში – 8. XII. 1919 წ. (რუსულ ენა'ზე), 2 ფ.
13. მიწათმოქმედების სამინისტროს სალიკვიდაციო კომისიის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 23. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენა'ზე), 4 ფ.
14. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მმართველის სამინისტროს მიმართვა მთავრობისადმი – 30. XI. 1920 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
15. საქართველოსა და ჩრდილოკავკასიაში ხომხეთის მთავრობის ღტოლვილთა საქმის რწმუნებულის მიმართვა საქართველოს ფინანსთა მინისტრისადმი – 22. XI. 1920 წ. (რუსულ ენა'ზე), 1 ფ.
16. ერობათა კავშირის კომიტეტის ანგარიში მთავრობის სახლისათვის

- 300 ათასი მანეთის (200 ფუთი) ნავთის მიწოდებაზე - 15. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
17. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა ერობათა კავშირის მთავარი კომიტეტის თავმჯდომარისადმი - 15. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  18. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა საქართველოს სატრანსპორტო სასოგადოების ვიცე-დირექტორისადმი - 22. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  19. შინაგან საქმეთა სამინისტროს განსაკუთრებული რაზმის უფროსის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველისადმი - 5. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  20. მთავრობის სახლის გამგის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი - 10. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  21. მთავრობის საქმეთა მმართველობა, საქმე №36. სენატის საკოდიფიკაციო განყოფილება და გაზეთ "საქართველოს რესპუბლიკაში" დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული დეკრეტების გაგზავნის შესახებ - 1921 წ. (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
  22. დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი - 5. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  23. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა სენატის საკოდიფიკაციო განყოფილების და გაზეთ "საქართველოს რესპუბლიკისადმი" - 17. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  24. დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა სამმართველოსადმი - 10. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  25. დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი - 28. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  26. დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი - 10. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  27. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა გაზეთ "საქართველოს რესპუბლიკის" და სენატის საკოდიფიკაციო განყოფილებისადმი - 7. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  28. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა გზათა დეპარტამენტისადმი - 30. XI. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  29. გზათა დეპარტამენტის მიმართვა მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 11. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  30. ამონაწერი 1920 წ. 21.XII. სათბობ მასაღათა განმანაწილებელი ბიუროს სხდომის №34 ოქმიდან - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  31. მთავრობის საქმეთა მმართველობის მიმართვა სამხედრო სამინისტროსადმი - 24. I. 1920 წ. მეორე გვერდზე მიმართვის პასუხი - 2. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  32. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა სახელმწიფო კონტროლისადმი - 4. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

33. მთავრობის საქმეთა მმართველობის მიმართვა სახელმწიფო კონტროლისადმი – 11. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
34. მთავრობის თავმჯდომარის ნ.ქორდანიას მიმართვა სახელმწიფო კონტროლისადმი – 17. V. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
35. ფულის ნიშნების გამოშვების საკითხისადმი მიძღვნილი ამიერკავკასიის კონფერენციის დადგენილება – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
36. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს განმარტებითი ბარათი – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
37. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროს განსაკუთრებული რაზმის უფროსისადმი – 3. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. მთავრობის საქმეთა მმართველობა. საქმე №100. დუშეთის სამაზრო ერობის მიერ თემთა საჭიროებისათვის უძრავი ქონების ჩამორთმევის შესახებ – 1921 წ. (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
39. დუშეთის სამაზრო ერობის ხმოსანთა 1920 წ. 20. III. ყრილობის დადგენილება, ასლი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
40. დუშეთის სამაზრო ერობის გამგეობის მიმართვა დუშეთის სამაზრო ერობის ხმოსანთა ყრილობისადმი – 8. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
41. ქ. დუშეთის თვითმმართველობის ხმოსანთა საბჭოს მიმართვა დუშეთის სამაზრო ერობის გამგეობისადმი – 23. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
42. დუშეთის სამაზრო ერობის გამგეობის მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი – 29. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
43. შინაგან საქმეთა მინისტრის კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა სამმართველოსადმი – 10. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
44. გიორგი ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-მუხრანელის თხოვნა მთავრობის თავმჯდომარისადმი – 29. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
45. მჭადიჯვარში გიორგი ბაგრატიონ-მუხრანელის კეთვნილი მამულის ნორმების დამდგენი კომისიის აქტი №1299 – 6. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
46. დუშეთის სამაზრო ერობის გამგეობის კანცელარიის მიმართვა გიორგი ბაგრატიონ-მუხრანელისადმი, დამოწმებული თბილისის ნოტარიუსის ალექსანდრე მიტკევიჩის მიერ – 26. VIII. 1920 წ. 20. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
47. დუშეთის სამაზრო ერობის გამგეობის ხმოსანთა მუხუთე წევულებრივი ყრილობის დადგენილება, ასლი – 4-8. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
48. გიორგი ბაგრატიონ-მუხრანელის თხოვნა მთავრობის თავმჯდომარისადმი – 20. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
49. საქართველოში მრეწველობის შექმნისა და განვითარების მოკლე პროგრამა – 26. II. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
50. მთავრობის საქმეთა მმართველის ა.ჯაფარიძის მიმართვა საქართველოს

- სატრანსპორტო საზოგადოებისადმი – 12. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
51. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის წევრის ლ.რუხაძისადმი – 20. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  52. გაგრის სამხედრო ოლქში მთავრობის საგანგებო რწმუნებულის ლ.რუხაძის მიმართვა მთავრობის თავმჯდომარისადმი – 23. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  53. ნაფიცი მსაჯულის ღებელინსკის მიერ გამოგზავნილი დეკემა ნოე ჟორდანიასადმი – 13. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  54. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი – 1. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  55. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა ცენტრალური ფოსტის უფროსისადმი – 2. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  56. ხოლერის ეპიდემიის საწინააღმდეგო ღონისძიებები – 1918 წ. (რუსულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
  57. ქალაქისთავის ამხანაგის მიმართვა მთავრობის კომიტეტისადმი – 6. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  58. მინერალური წყლების საწყობის შემოწმების აქტი, ასლი – 8. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  59. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის მიერ გაცემული მოწმობა ვლ.ახმეტელაშვილის სახელზე – 27. V. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  60. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის მიერ გაცემული მოწმობა ზ.ავალიშვილის სახელზე – 27. V. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  61. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის მიერ გაცემული მოწმობა ნ.ნიკოლაძის სახელზე – 27. V. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  62. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის წერილი საგარეო საქმეთა მინისტრის აკ.ნახეჩქელისადმი სტამბოლში – 13. VI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  63. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისა და ბრიტანეთის მთავრობის ხელშეკრულება ბათუმის ნავსადგურში თავისუფალი ზონის შექმნის თაობაზე – 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  64. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის მიერ გაცემული მოწმობა გრ.გენინგის სახელზე – 27. VI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  65. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.რამიშვილის მიერ გაცემული მოწმობა პორუნიკ კარა-უშანოვის სახელზე – 27. VI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  66. ხელშეკრულების პროექტი შორაპნის სატყეოს "ჭალის-მთის" აგარაკის

- ტყეების ექსპლოატაციის შესახებ - (რუსულ ენაზე), II ფ.
67. აზერბაიჯანში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის წერილი ბაქოდან თბილისში საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი - 27. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  68. აზერბაიჯანში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის პ.ნიხიჯიშვილის წერილი აზერბაიჯანის საგარეო საქმეთა სახალხო კომისრისადმი - 27. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  69. კერენსკის დეპეშა ბოლშევიკების მიერ 20 მარტს სოციალისტ - რევოლუციონერთა პარტიის პროცესის დანიშვნის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  70. ლონდონში საქართველოს წარმომადგენლობიდან გუგუშვილის წერილი ვოიტინსკისადმი - 16. III. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  71. არტურ კენდერსონის წერილი (ასლი) ლონდონიდან - 23. III. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  72. ეთელ სნოუდენის წერილი (ასლი) საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 23. III. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  73. ე.რამსეი მაკდონალდის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიისადმი - 23. III. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  74. გამომცემლობა "საერთაშორისო ჟურნალის" წერილი პარიზიდან საქართველოს ლეგაციაში ვოიტინსკისადმი (პარიზში) - 21. III. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  75. მუშათა და სოციალისტური ინტერნაციონალის წერილი ლონდონიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 28. III. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  76. საფრანგეთის რესპუბლიკის გამოცხადების 50 წლისთავის აღსანიშნავად გამართულ ოფიციალურ ზემოზე მოსაწვევი ბარათი. თბილისი - 9. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  77. ვლადიმერ ორლოვის წერილი ბრიუსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 20. I. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  78. ლ. მარტუის წერილი ბრიუსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 3. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  79. პაუს წერილი აკ. ნხენკელისადმი პარიზში - 24. IV. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  80. ვალენის წერილი აკ. ნხენკელისადმი ლონდონიდან - 6. I. 1933 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  81. ფრანკ.სკოლდმანის წერილი საქართველოს წარმომადგენლისადმი პარიზში - 17. I. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  82. ხან მარინოს რესპუბლიკის მთავარი საკონსულოს წერილი პარიზიდან საქართველოს საკონსულოსადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  83. წერილი პარიზიდან კლერმონის უნივერსიტეტის პროფესორისადმი -

9. IX. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
84. პოლონეთის საკონსულოს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 5. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  85. პ. ლაბრუსის წერილი ლიმოჟედან საქართველოს რესპუბლიკის სრულუფლებიანი წარმომადგენლისადმი პარიზში - 5. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  86. პარიზის კაზინოს ლილიპუტების დასის მენეჯერის სკობის წერილი კოკაიასადმი - 27. I. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  87. ჟ. ლაბადენსის წერილი პარიზიდან საქართველოს კონსულისადმი პარიზში - 17. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  88. საერთაშორისო უმაღლესი სწავლების ასოციაციის პრეზიდენტის არჰად კემენის წერილი პარიზიდან საქართველოს ელჩისადმი (ნხენკელი) პარიზში - 10. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  89. გერმანელი ლტოლვილი ებრაელი ექიმების: შაასის და კრონენბერგერის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 29. IV. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  90. ქალთა საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტის ანდრე დუბოსკის წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  91. ხელოვნების კრიტიკოსთა ასოციაციის პრეზიდენტის ჟაკრუ'სელარის წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 8. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  92. ტოფლიეს წერილი ფრანგულ-ამერიკული სამედიცინო - სოციალური ორგანიზაციის სამდივნოდან ქნ ნხენკელისადმი - 20. IV. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  93. ჟურნალ "რევიუ დიპლომატიკი ე კოლონიალის" დირექციის წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  94. საერთაშორისო ანტიკომუნისტური ლიგის მიმართვა ბორდოდან საქართველოს წარმომადგენლობაში აკ. ნხენკელისადმი პარიზში - 6. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  95. პარიზის უნივერსიტეტთან არსებული საერთაშორისო საზოგადოების წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 17. I. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  96. საფრანგეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი პარიზიდან საქართველოს მინისტრ ასათიანისადმი პარიზში - 14. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  97. გაზეთ "ეხო დე პარიზ" წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 23. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  98. ორგანიზაცია "ღირსების ორდენის" კანცელარიიდან წერილი ნხენკელისადმი (თან ერთვის პროგრამა) - 3. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  99. "რევიუ დიპლომატიკის" დირექციის წერილი პარიზიდან საქართველოს

- წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 3. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
100. საფრანგეთში უკრაინის ეროვნული კავშირის წერილი საქართველოს პრეზიდენტისადმი - 27. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  101. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი ნხენკელისადმი - 24. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  102. სომხეთის წარმომადგენლობის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 20. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  103. კერამიკის უმაღლესი ეროვნული სკოლის დირექციის წერილი აკ.ნხენკელისადმი პარიზში - 27. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  104. სავაჭრო კომპანიის დირექტორის წერილი მარსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 20. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  105. "ფოიერ დე პარის" ხაინფორმაციო ფურცელი პარიზიდან - 13-29. V. 1933 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  106. "Prolonge des 39^e & 239^e R.A.C.-ს წერილი ნანხიდან საქართველოს ელჩისადმი პარიზში - 19. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  107. ორგანიზაცია "L'Entr'aide du Recouvrement"-ის წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 30. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  108. კლერმონის უნივერსიტეტის პროფესორ ჟან ვიროს წერილი კვირიდან უცნობი პირისადმი - 10. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  109. "L'Algu de la Presse"-ს დირექციის წერილი აკ. ნხენკელისადმი პარიზში - 10. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  110. საერთაშორისო დიპლომატიური აკადემიის წერილი პარიზიდან - 8. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  111. ეროვნული ბიბლიოთეკის წერილი პარიზიდან ნხენკელისადმი პარიზში - 12. IX. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  112. აერონავტიკის სალონიდან მექანიკურ მოწყობილობათა საზოგადოების წერილი საქართველოს ლეგაციისადმი პარიზში (თან ერთვის ინსტრუქცია) - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  113. ექსპორტის ილუსტრირებული კატალოგის გამომცემლობის დირექტორის წერილი პარიზიდან საქართველოს ლეგაციისადმი - 15. X. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  114. "Galerie Lafayette"-დან პარიზიდან გაგზავნილი წერილი კომპანია "Dwey-Sohy"-სადმი პარიზში - 26. VII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  115. საკავშირო გაერთიანების წერილი (პარიზიდან) ნხენკელისადმი - 6. XII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  116. ფრანგულ-აღმოსავლური კომიტეტის წერილი პარიზიდან ნხენკელისადმი - 15. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  117. ელჟარ ბუალოს წერილი საერთაშორისო სავაჭრო პალატიდან აკ.

- ნხენკელისადმი - 9. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
118. ე. დეკონიეს წერილი "ხნის არმიიდან" საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  119. ელადიმერ ორლოვის წერილი ბრიუსელიდან საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 31. XII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  120. მუნიციპალური საბჭოს წერილი პარიზიდან ქ-ნ ნხენკელისადმი - 9. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  121. პარიზის მუნიციპალიტეტის თავმჯდომარის წერილი ანხენკელისადმი - 15. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  122. საბანკო-სატრასტო კომპანიის წერილი პარიზიდან საქართველოს ღეგაციის მდივნისადმი პარიზში - 7. III. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  123. დეპუტატთა პალატიდან გაგზავნილი წერილი პარიზიდან ნხენკელისადმი - 4. III. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  124. კენეტ კოლევროვას წერილი ამერიკის უნივერსიტეტის ევროპის კაეშირის ადმინისტრაციის ბლანკზე პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 24. II. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  125. მუშათა პარტიის მდივანის არტურ ჰენდერონის წერილი ღონღონიდან ნხეიძისადმი ღონღონში - 10. XII. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  126. ალექსი მდივანის წერილი ნიუ-იორკიდან "Hirsch Lilienthal & Co"-დან საქართველოს წარმომადგენლობაში პარიზში - 22. XI. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  127. პოლკოვნიკ ბუჟაკის წერილი არკაშონიდან ნხენკელისადმი - 13. III. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  128. რაიმონდ დიუგეს წერილი აკ. ნხენკელისადმი - 16. V. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  129. [კ.გუმერის] წერილი ჰელსინგფორსიდან ნხენკელისადმი - 4. II. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  130. "Le Temps" წერილი ნხენკელისადმი პარიზში - 12. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  131. კონსტრუქტორ ჯან მარტინის აერონავტიკის საღონიდან გაგზავნილი წერილი საქართველოს წარმომადგენლისადმი პარიზში (თან ერთვის ნახაზი) - 2. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
  132. ფრენკ ს.გოლდმანის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 20. XII. 1932 წ. თან ერთვის სასტუმროს შეხვედვასთან დაკავშირებული მასალები - 25. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
  133. საეაჭრო-სამრეწველო გაერთიანების "Montbeliard & Extensions"-ის წერილი ნხენკელისადმი პარიზში - 17. XII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  134. პარიზის სამედიცინო ფაკულტეტის ქირურგ-სტომატოლოგის პპოლიფერის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში

- 20. XII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
135. საფრანგეთში ჩასული უცხოელების სამსახურის "Office Parisien"-ის დირექტორის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის საელჩოს კანცელარიის დირექტორისადმი პარიზში – 7. X. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
136. რესპუბლიკური სადამოს გასეთის "Bonsoir"-ის დირექტორის წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი ელადიმერ ვოიტინსკის სახელზე – 22. II. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
137. ჟურნალ "La Revue Contemporaine"-ის დირექციის წერილი საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი – 31. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
138. წერილი ბერლინიდან "გოლოს როში"-ს რედაქციიდან, ვლ. ლებედევის ხელმოწერით ვოიტინსკისადმი – 21. II. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
139. ესტონეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი ტალინიდან საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი პარიზში – 18. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
140. პროფესორ პერუარდის წერილი პარიზიდან თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორ რაზმაძისადმი – 5. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
141. საქართველოს წარმომადგენლობის ატაშეს ეპოლეს წერილი პარიზიდან თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორ რაზმაძისადმი – 30. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
142. ბრიუსელის ქართველოლოგიის კვლევითი ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარის, პროფესორ ჟორჟ სმიტის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 21. I. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
143. ბრიუსელის უნივერსიტეტის პროფესორ მარკ ტუდუშის წერილი ბრიუსელიდან აკაკი [ნხენკელისადმი] – 31. XII. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
144. საქართველოს, როგორც სატრანზიტო გზის მნიშვნელობა. დოკუმენტზე არის საფრანგეთში საქართველოს წარმომადგენლობის ბეჰკედი (თან ახლავს საქართველოს რუკა) – (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
145. ბორლოზის წერილი კონსტანტინოპოლიდან საქართველოს წარმომადგენლობაში ნხენკელისადმი – 5. XII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
146. პარიზის არქიებისკოპიის კენეს მიერ პარიზიდან გაგზავნილი წერილი ნხენკელისადმი – 31. XII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
147. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროდან წერილი აკ.ნხენკელისადმი პარიზში – 7. XII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
148. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზიდან შრომის საერთაშორისო ბიუროში აღბერ თომასისადმი – 1. VI. 1922 წ.

- (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
149. დ. შარაშიძის წერილი კონსტიტუციონალიზაციის კლავიმერ ვოინისკისადმი – 8. III. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  150. შემათანხმებელი პროექტი, წარდგენილი აკ. ხენკელის მიერ ეროვნული ცენტრის სხდომაზე – 27. VI. 1934 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  151. საქართველოს მთავრობის მოხსენება საბჭოთა რუსეთის არმიის მიერ საქართველოს დაპყრობის შესახებ – IV. 1921 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 32 ფ.
  152. თურქეთის მინისტრის ისმედ ფაშას წერილი საქართველოს პრეზიდენტის კონსულისადმი. სტამბოლი – 19. II. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
  153. მოხსენება, რომელშიც გაანალიზებულია საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგომარეობა ბოლშევიკების შესვლის შემდეგ და საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი – (ფრანგულ ენაზე), 18 ფ.
  154. პოლიტიკური კომისიის სხდომის ოქმი – 22. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  155. საქართველოს კონსტიტუცია. შესწორებები და შენიშვნები კონსტიტუციის ფრანგული თარგმანისათვის. ქენევა – 14. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  156. საქართველოს მთავრობის შემადგენლობა და სამწიფოდო (საზავო) კონფერენციის დელეგატთა სიები – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  157. რუსეთსა და საქართველოს შორის დადებული ხელშეკრულების ახლი, ხელს აწერენ: გრ. ურატაძე, ლ. კარახანი – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  158. მასკომის მიერ გამოგზავნილი ოფიციალური წერილი თბილისში მთავრობის თავმჯდომარისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  159. კარლ კამბეკის წერილი კ. კანდელაკისადმი – 5. VII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  160. ოქმი საქართველოს რესპუბლიკის დევნილი მთავრობის მიერ დახარჯული თანხების განხილვის შესახებ 15. I. 1922 წ. ხელს აწერენ დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარე ნ. ხეიძე და თავმჯდომარის ამხანაგი ს. მდივანი – (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
  161. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობასა და პოლონეთში რუსეთის პოლიტიკურ კომიტეტს შორის დადებული ხელშეკრულების პროექტი – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  162. საქართველოს მთავრობის მიმართვა ყველა სოციალისტური პარტიისა და მშრომელთა ორგანიზაციებისადმი. ხელს აწერენ: ჟორდანიას, გუგუშვილი, ნიხეიძე და რამიშვილი – 27. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  163. საზავო მოლაპარაკება საქართველოს დემოკრატიული მთავრობისა და საქართველოს საბჭოთა მთავრობის წარმომადგენელთა შორის. სხდომის ოქმი – 17. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 51 ფ.
  164. "ოსაკომი"-ს საიდუმლო შეტყობინებები საგარეო საქმეთა

- მინისტრისადმი - (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
165. ამიერკავკასიის კომისარიატის მახალეები - (რუსულ ენაზე), 15 ფ.
166. ოქმი კონსტანტინოპოლში ევაკუაციის შემდეგ წარმოებული ანგარიშების შესახებ. ხელს აწერენ: ნ.რამიშვილი და კ.ხაბაძე-ბარბაქაძე - 20. XI. 1922 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
167. შეთანხმება საქართველოს პორტებში რსფსრ გემების შემოსვლის ვადების შესახებ - XII. 1920 წ. (ქებორასლი), (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
168. საქართველოს ეროვნული მთავრობის მემორანდუმი რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის და რუსი ბოლშევიკების მიერ განხორციელებული დამსჯელი ღონისძიებების თაობაზე - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
169. ცენტრალური პოლიტიკური კომისიის სხდომის ოქმები (20 ოქმი). პარიზი - 1921 წ. 16.IV-დან 21.XI-მდე, (ფრანგულ და ქართულ ენებზე), 22 ფ.
170. მოხსენება ქართველი ხალხის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის თაობაზე - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
171. რადიოგრამა კონსტანტინოპოლიდან (მიღებული 26-27 დამით). ხელს აწერს ლეიგი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
172. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ევგენეჰკორის განცხადება გამოქვეყნებული გაზეთებში: "Le Temps" 7. II.; "Journal de Genève" 8. II. - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
173. სახელმწიფო მუშათა და მოსამსახურეთა ჯამაგირის მომატების დეკრეტის პროექტი. შრომის მინისტრის ამხანაგი ალ.ბახტაძე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
174. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1918-1919 წლის ბიუჯეტის განაწილება - (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
175. ამონაწერი მთავრობის სხდომის დადგენილებიდან - 29. IX. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
176. კავკასიაში საფრანგეთის სამხედრო მისიის წერილი საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი. თბილისი - 7. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
177. ადამიანის უფლებათა დაცვის საფრანგეთის ლიგიდან წერილი [კოლეგებისადმი] ყრილობაზე მოწვევის შესახებ - 10. X. 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
178. ილ.ცაგარელის მოხსენება ცეკავშირის III ყრილობაზე - 25. XI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 10 ფ.
179. შვეიცარიის პოლიტიკური დეპარტამენტის წერილი ბერნიდან მიხეილ სუმბათაშვილისადმი ბერნში - 28. VII. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
180. 1921-1922 წ.წ. საქართველოში გაგზავნილი თანხის ფულადი ანგარიშები. ხელს აწერს კ.გვარჯალაძე - 10. VII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

181. ესპანეთის ვიცე-საკონსულოს საქმეთა მმართველის არამ პარსევიანის წერილი საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის გეგეჰკორისადმი – 18. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
182. საუდის არაბეთის დელეგაციის მდივნის [მარჯორი მაკჯინის] დეპეშა პარიზში საქართველოს ეროვნული მთავრობის აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარისადმი – 27. XI. 1951 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
183. კოპლენდის მიერ ამერიკის შეერთებული შტატების სენატში 1926 წლის 11 მარტს წარდგენილი რეზოლუცია ეროვნული რესპუბლიკის დიპლომატიური წარმომადგენლის დანიშვნის აუცილებლობის თაობაზე საქართველოში – 2 ცალად, (ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე), 4 ფ.
184. ს.კოპლენდის (ნიუ იორკის სენატორი) და რ.ვალტონ-მორის (ვირჯინიის დეპუტატი) წინადადება აშშ სენატის წინაშე საქართველოში დიპლომატიურ წარმომადგენლად დანიშნული პირისათვის საჭირო თანხების გამოყოფის თაობაზე – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
185. ამერიკის შეერთებული შტატების საგარეო საქმეთა მინისტრის დინ ანკონის მიმართვა ქართველი ხალხისადმი რადიოსადგურით "ამერიკის ხმა" – 2 ცალად, (ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე), 3 ფ.
186. საქართველოში საერთაშორისო კოოპერაციული მისიის ანგარიში – 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.

2. საგარეო საქმეთა სამინისტრო

1. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა გერმანიის წარმომადგენლობისადმი – 10. X. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
2. საქართველოში ახერბაიჯანის დიპლომატიური წარმომადგენლის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი – 15. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
3. გარეშე საქმეთა სამინისტროს წერილი გერმანიის დელეგაციის ხელმძღვანელის გენერალ-მაიორ ფონ კრესისადმი – 30. IX. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
4. გერმანელთა ტყვეობიდან დაბრუნებული კაპიტან კალატოხოვის განცხადება საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 26. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
5. კავკასიაში გერმანიის დელეგაციის ხელმძღვანელის ფონ კრესის წერილი საქართველოს გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი ნოე რამიშვილის სახელზე – 6. X. 1918 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.

6. საქართველოს გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ოტომანთა იმპერიის დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი - 14. X. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
7. შულავერის კომისრის ახმედ-ხადალ ოღლის დეკემბის ახლი თბილისის საგუბერნიო კომისრისადმი - 11. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
8. სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო საბჭოს წევრის კალისტრატე ცინცაძის მიმართვა საქართველოს გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი - 10. X. 1918 წ. (ქართულ ენაზე) 1 ფ.
9. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოში ახერბაიჯანის დიპლომატიური წარმომადგენლისადმი - 21. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ავსტრია-უნგრეთის დელეგაციის მეთაურის ბარონ ფონ ფრანკენშტაინისადმი - 14. IX. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
11. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა თურქეთის დიპლომატიური წარმომადგენლის აბდულ-ქერიმ-ფაშასადმი - 12. IX. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
12. სიმონ ხუნდაძის განცხადება გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 12. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა უკრაინის ცენტრალური რადას კომისრისადმი - 23. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
14. გარეშე საქმეთა მინისტრის მიმართვა თურქეთის დიპლომატიური წარმომადგენლის აბდულ-ქერიმ - ფაშასადმი - IX. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
15. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა მესამე არმიის კომენდანტ ესად-ფაშასადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
16. გ'ხათა სამინისტროს ტელეფონოგრამა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი - 12. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
17. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა თბილისში სპარსეთის გენერალური კონსულისადმი - 31. VIII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
18. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა მაიორ თანსინისადმი - 29. VIII. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
19. საქართველოში სომხეთის საქმეთა რწმუნებულის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 21. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
20. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დიპლომატიური მისიის თავმჯდომარისადმი კონსტანტინოპოლში - 25. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
21. გარეშე საქმეთა მინისტრის მიმართვა თბილისის ჯარების უფროსისადმი - 29. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
22. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიერ გაცემული მოწმობა არტურ ადოლფის ძე ლაისტის სახელზე - 20. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

23. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ფრანცისკ ივანეს ძე შენგვალის სახელზე – 20. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის უფროსის მიმართვა სასტუმრო „ორიანტის“ პატრონისადმი – 22. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
25. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის პასუხი საქართველოს რესპუბლიკის დიპლომატიური წარმომადგენლისადმი ბაქოში – 5. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
26. გარეშე საქმეთა სამინისტროს ბრძანება ნოვოროსიისკში საქართველოს კონსულის ბ–ნ პეტრე ჩინიჯაშვილისადმი – 7. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
27. ავსტრია–უნგრეთის დელეგაციის ხელმძღვანელის ფრანკერის პასუხი ფრანკენშტაინისადმი, ნ.რამიშვილის სიტყვა თბილისში 1918 წ. 9 ივლისს გამართულ გამოსამშვიდობებელ შეიმზე – (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
28. გეორგ [...] მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი – 10. VIII. 1918 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
29. საქართველოს წითელი ჯურის სასოგადოების მთავარი სამმართველოს მიმართვა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი – 16. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
30. კონსტანტინე აფხაზის მიმართვა ევგენი გუგუქორისადმი – 28. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
31. გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგის საბახტარაშვილის მიმართვა ბაქოში საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – 5. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
32. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ბაქოში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – 6. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
33. თბილისის ქალაქის მოურავის ბენია ჩხიკვიშვილის მიმართვა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი – 20. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
34. თბილისის ქალაქისთავის ბენიამინ ჩხიკვიშვილის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგისადმი – 22. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
35. თბილისის ქალაქის მოურავის ბენიამინ ჩხიკვიშვილის მიმართვა საქართველოში ახერბაიჯანის წარმომადგენლისადმი – 22. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
36. საქართველოში ახერბაიჯანის წარმომადგენლობის მიმართვა თბილისის ქალაქისთავის ბენიამინ ჩხიკვიშვილისადმი – 28. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
37. გარეშე საქმეთა მინისტრის მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის მთავარი კომისრისადმი – 29. I. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

38. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოში სომხეთის მთავრობის დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი - 26. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
39. საქართველოში სომხეთის დიპლომატიური წარმომადგენლის მიმართვა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი - 29. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
40. ახლო აღმოსავლეთის დამხმარე ამერიკელი საზოგადოების კავკასიის განყოფილების დირექტორის ედალაის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 5. II. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
41. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის მთავარი კომისრისადმი - 28. I. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
42. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა დიდი ბრიტანეთის მთავარი კომისრისადმი - 13. IV. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
43. საქართველოში პოლონეთის სპეციალური მისიის წარმომადგენლის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 21. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
44. საქართველოში აზერბაიჯანის დიპლომატიური წარმომადგენლის განცხადება საქართველოში აზერბაიჯანის დიპლომატიური წარმომადგენლისადმი - 27. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
45. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 7. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
46. მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილის ეგეპტკორის მოგზაურობის ხარჯთაღრიცხვა - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
47. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო კონტროლის საერთო საკრებულოს 22. XII. 1919 წ. №40 განმარტებიდან - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
48. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომათა უერნალიდან №244 - 14. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
49. საქართველოს რესპუბლიკის ნავსადგურების უფროსის მიმართვა ქონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულისადმი - 30. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
50. ი.[კოროშიძის] განცხადება კონსტანტინოპოლში ქართული მისიის სახელზე - 17. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
51. ვიქტორ სიმონოვის განცხადება ქ.კონსტანტინოპოლში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლისადმი - 14. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
52. იოზეფ ვეინბაუმის მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 25. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
53. თუშანოვის დეკემბა თბილისიდან ბათუმში ამიერკავკასიის დელეგაციის ხელმძღვანელის ჩხენკელისადმი - 14. V (რუსულ ენაზე), 4 ფ.

54. სოფ. ალაგირიდან ღტოლვილი გიგუა სულთანის შვილის 'სარაღის ანაწერი - მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
55. ანაწერი განაძარცვისა თერგის ოლქის ქველადიკავკასში კაზაკების და ოსების შემოსვლისას - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
56. სერგო ჭეიშვილის სოფ. ალაგირში დარჩენილი ქონების აღწერა - 20. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
57. ღტოლვილი ივანე მეტრეველის განცხადება გარეშე საქმეთა სამინისტროს სახელზე, თან ერთვის სოფ. ალაგირში დარჩენილი ქონების აღწერა - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
58. ქართული კოოპერატივის "ერთობის" წესდება - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
59. ყირიმში ქართული ეროვნული კომიტეტის მოწმობის ბლანკი, შეუვსებელი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
60. ყირიმში ქართული ეროვნული კომიტეტის მოხსენება საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 6. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
61. ყირიმში ქართული ეროვნული კომიტეტის საგანგებო საერთო კრების ოქმი - 31. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
62. გარეშე საქმეთა მინისტრის ეგეგუჰკორის მიმართვა ქართველთა ეროვნული კომიტეტისადმი იალტაში (ყირიმში), - 16. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
63. ყირიმში ქართული ეროვნული კომიტეტის მიმართვა საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 6. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
64. სოფ. ალაგირიდან ღტოლვილთა საერთო თხოვნა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი - 2. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
65. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა კოოპერატივთა კავშირისადმი - 17. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
66. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის დეკრეტით ბათუმში პოლკოვნიკ გელევეანოვისადმი - 18. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
67. მიწათმოქმედების სამინისტროს ბიბლიოთეკის შეტყობინება გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი - 22. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
68. გარეშე საქმეთა სამინისტროს შეტყობინება საქართველოს დამფუძნებელი კრების საბიუჯეტო და საფინანსო კომისიისადმი - 29. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
69. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა თბილისის ხაზინისადმი - IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
70. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ქალაქთა კავშირისადმი - V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
71. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა სახელმწიფო ბანკისადმი -

- V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
72. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან არსებული საუფლისწულო მამულების ღვინოების საწვობების უფროსისადმი – V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  73. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა თბილისის საქალაქო ტრამვაის სამმართველოს სამეურნეო განყოფილებისადმი – 13. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  74. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა კოლპერატივთა საბჭოსადმი – 2. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  75. შრომის მინისტრის ამხანაგის ერადის მიმართვა ყველა სახელმწიფო დაწესებულებისადმი – VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  76. სახელმწიფო სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის მმართველის მიმართვა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი – 30. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  77. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა სახალხო გეარდიის შტაბისადმი – 23. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  78. სამხედრო მინისტრის ამხანაგის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი – IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  79. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა სახელმწიფო მომარაგების კომიტეტის უფროსისადმი – 30. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  80. გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგის მოხსენება რესპუბლიკის მთავრობისადმი – სამინისტროს განკარგულებაში სამამაღდიანო საქართველოს საჭიროებისათვის 600.000 მანეთის გაღების შესახებ – IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  81. ამონაწერი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ჟურნალიდან – IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  82. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მოხელეთა სია – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  83. გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგის მოხსენება რესპუბლიკის მთავრობისადმი – სამამაღდიანო საქართველოს საჭიროებისათვის 550.000 მანეთის გაღების შესახებ – X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  84. ამონაწერი მთავრობის სხდომის ჟურნალიდან – X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  85. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრისადმი – XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  86. გარეშე საქმეთა სამინისტრო. ანგარიში იმ ავანსის დახარჯვისა, რომელიც რესპუბლიკის გარეშე საქმეთა სამინისტრომ მისცა ოღეხის გენერალურ კონსულს ე.ი.უშვერიძეს – (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
  87. საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ნორვეგიის საკონსულოსადმი – XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

88. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დამფუძნებელი კრებისადმი – 16. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
89. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 6. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
90. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ახერბაიჯანის რესპუბლიკის წარმომადგენლისადმი საქართველოში – 7. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
91. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს გენერალური კონსულისადმი ბაქოში – 7. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
92. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს მთავრობის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობისადმი ახერბაიჯანში – 4. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
93. საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის დეპეშა ახალციხეში გენერალ ნიქოვანისადმი – 10. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
94. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა კავკასიაში საქართველოს კონსულისადმი – 11. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
95. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ინგლისის მისიის წარმომადგენლის პოლკოვნიკ სტოკისადმი – 23. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე) 1 ფ.
96. გარეშე საქმეთა სამინისტროს ტელეფონოგრამა რუსეთის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობისადმი საქართველოში – 13. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
97. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს გენერალური კონსულისადმი სტამბოლში – 14. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
98. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა ბათუმის კომისარიატისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
99. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა თბილისიდან ბათუმში საგანგებო კომისარიატისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
100. გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგის საბახტარაშვილის მიმართვა საგანგებო რწმუნებულის გიორგაძისადმი ბათუმში – 18. XII. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
101. საგარეო საქმეთა სამინისტროს დეპეშა გაგრაში საქართველოს საგანგებო რწმუნებულის რუხაძის სახელზე – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
102. გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს წარმომადგენლისადმი მოსკოვში – 29. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
103. საგარეო საქმეთა სამინისტროს ტელეფონოგრამა საფრანგეთის რესპუბლიკის კომისარიატისადმი კავკასიაში – 23. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
104. გარეშე საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის

- განკარგულება საფრანგეთის მისიაში ტელეფონოგრამის გაგზავნის შესახებ (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
105. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს წარმომადგენლისადმი ბერლინში - 29. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
106. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს სრულუფლებიან წარმომადგენლობისადმი მოსკოვში - 29. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
107. გარეშე საქმეთა სამინისტრო. საქმე №10. ინფორმაცია, გაზეთებში მოთავსებული ცნობები, ვოიტინსკის წერილები; საზღვარგარეთ წარმომადგენლებთან გადმოგზავნილი წიგნების სია - 1920 წ. (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
108. ლუი დე ბრუკერის წერილი "ბათუმის ბელი" - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
109. საქართველოს დელეგაციის გენერალური მდივნის სასათიანის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 24. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
110. გაზეთ „Le Peuple“-ში გამოქვეყნებული სტატია: "ქემალისტთა შეჭრა სოციალისტურ საქართველოში" - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
111. გაზეთ „Le Peuple“-ში გამოქვეყნებული სტატია: "ბოლშევიკთა პასუხისმგებლობა" - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
112. ინტერვიუ საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრთან ეგეგეკორთან - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
113. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის წერილი საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 12. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
114. პოლონეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის წერილი საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
115. საქართველოს რესპუბლიკის საგანგებო მინისტრის მიმართვა პოლონეთის სახელმწიფო მეთაურისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
116. ამონაბეჭდი გაზეთიდან „საქართველო“, საგარეო საქმეთა მინისტრი ეგეგეკორი რომში - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
117. ერთა ლიგის მშრომელთა ინტერნაციონალური ბიუროს მიმართვა. ენევა - VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
118. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მიმართვა საფრანგეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარისადმი ნ.ჩხეიძის ხელმოწერით - 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
119. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მიწვევა სამშვიდობო კონფერენციაზე დასასწრებად - III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
120. ერთა ლიგის შრომის საერთაშორისო ბიუროს წერილი შევიცარიიდან

- საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მდივნის ბ-ნ ვლ. ვოიტინსკისადმი - 14. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
121. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს წერილი შრომის საერთაშორისო ბიუროს დირექტორის ბ-ნ ალბერტ ტომასისადმი - 28. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
122. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს წერილი გაზეთ „Peuple“-ს რედაქტორისადმი - 28. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
123. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მიმართვა საფრანგეთის პრემიერ მინისტრის ლოიდ ჯორჯისადმი - 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
124. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მდივნის ვლ. ვოიტინსკის მიმართვა გაზეთ „Peuple“, -ს რედაქტორისადმი - 28. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
125. ვლ.ვოიტინსკის წერილი პარიზიდან დე-ბრუკერისადმი - 12. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
126. ვ.სტანკევიჩის წერილი ელადიმერ საველის ძე ვოიტინსკისადმი ბერლინიდან - 10. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
127. ვლ.ვოიტინსკის წერილი გაზეთ "Temps"-ის რედაქციისადმი - 8. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
128. ვლ.ვოიტინსკის დეკემბის ტექსტი პარიზიდან აქსელროდისადმი, ციურისში - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
129. რიპარდ სანდლერის წერილი სტოკჰოლმიდან - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
130. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზიდან რიპარდ სანდლერისადმი - 30. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
131. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს მდივნის ვლ.ვოიტინსკის დეკემბა პარიზიდან გაზეთ "Le People"-ს რედაქციისადმი - 30. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
132. ბაქრაძის წერილი პოლონეთში საქართველოს საელჩოდან პარიზში საქართველოს საელჩოს მდივნის ვლ. ვოიტინსკისადმი - 13. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
133. ვლ.ვოიტინსკის წერილი გაზეთ "Le People"-ს რედაქტორისადმი - 8. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
134. ვლ.ვოიტინსკის დეკემბის ტექსტი ბრიუსელის სოციალისტური პარტიის გენერალური მდივნისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
135. საერთაშორისო სოციალისტური ბიუროს წერილი ბრიუსელიდან ვლ.ვოიტინსკისადმი - 28. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
136. საქართველოს საელჩოს მიმართვა საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 22. I. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
137. გერმანიაში საქართველოს წარმომადგენლის ვლ.ახმეტელის წერილი ვოიტინსკისადმი, ბერლინიდან - 12. XI. 1920 წ. (რუსულ

- ენა'სე), 4 ფ.
138. გერმანიაში საქართველოს წარმომადგენლის ვლ. ახმეტელის წერილი ელ. ვოიტინსკისადმი, ბერლინიდან – 26. III. 1921 წ. (რუსულ ენა'სე), 3 ფ.
  139. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა საფრანგეთში. წერილი 1921 წლის ბიუჯეტის შესახებ – (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  140. საერთაშორისო სოციალისტური ბიუროს სახელით კამილ პიუსმანის წერილი ელ. ვოიტინსკისადმი – 6. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  141. საფრანგეთში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა. წერილი ფრანგული და უცხოური პრესის ცნობარის რედაქციისადმი – (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  142. ვლად. ვოიტინსკის წერილი რენოდელისადმი – 4. II. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  143. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა საფრანგეთში. ცნობები საქართველოს შესახებ – (ფრანგულ ენა'სე), 3 ფ.
  144. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის წერილი არნოლდ ვან ჯენერისადმი – (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  145. არნოლდ ვან ჯენერის წერილი პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი – 18. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  146. ვლადიმერ ვოიტინსკის წერილი რენოდელისადმი – 25. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  147. ელ. ვოიტინსკის წერილი რენოდელისადმი – 28. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  148. ვლადიმერ ვოიტინსკის წერილი როსენფელდისადმი – 3. XI. 1920 წ. (რუსულ ენა'სე), 1 ფ.
  149. ვლადიმერ ვოიტინსკის წერილი იოსებ ელიგულაშვილისადმი – 30. X. 1920 წ. (რუსულ ენა'სე), 1 ფ.
  150. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის წერეთლის დეკემბა რომში საქართველოს წარმომადგენლობაში ჯაყელისადმი – (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  151. "Revue Internationale"–ს რედაქციის წერილი პარიზში საქართველოს საელჩოს პრეს-სამსახურის მდივნისადმი – 16. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  152. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი სააგენტო "East Europe"–ს დირექტორის მა'სერანისადმი – 16. II. (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  153. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის წერილი იკვე უცხოური პრესის ბიუროს რუსული სექციის ხელმძღვანელისადმი – (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.
  154. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი დე ბრუკერისადმი – 18. II (ფრანგულ ენა'სე), 1 ფ.

155. საკითხები საქართველოს შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
156. საკითხები აზერბაიჯანის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
157. საკითხები სომხეთის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
158. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში დუგლას გოლინგისადმი – 15. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
159. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი გაზეთ „L'umanite“-ს რედაქტორისადმი – 18. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
160. ინფორმაცია ქემალისტების ბათუმში შეჭრის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
161. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ფრანგული ჟურნალ-გაზეთების რედაქტორებისადმი – 20. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
162. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი გაზეთ „L'umanite“-ს რედაქტორისადმი – 20. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
163. კონსტანტინოპოლში საქართველოს რესპუბლიკის კონსულის ი.გოგოლაშვილის მიმართვა საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილისადმი – 23. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
164. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ინფორმაციები – 29. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
165. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
166. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია საქართველოს 1921 წლის ბიუჯეტის შესახებ – 22. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
167. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია საქართველოს წინააღმდეგ ბოლშევიკთა შეტყვის ნაშლის შესახებ – 20. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
168. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია ამიერკავკასიაში ბოლშევიკთა სამხედრო ძალების შესახებ – 21. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
169. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია საქართველოში ქეანახშირის მრეწველობის შესახებ – 24. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
170. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია საქართველოსთან სანაოსნო კომუნიკაციების ორგანიზაციის შესახებ – 24. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
171. ცნობა თბილისიდან: საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობაში ცვლილებების შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
172. ინფორმაცია თბილისში კავკასიისა და წინა აზიის ხალხების

- მშვიდობის და სოლიდარობის ლიგის შექმნის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
173. ინფორმაცია საქართველოდან: საფრანგეთ-საქართველოს სავაჭრო პალატის მიერ შემუშავებული პროექტი თბილისსა და კონსტანტინოპოლს შორის საპაერო ფოსტის ორგანიზაციის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
174. ინფორმაცია საქართველოდან: საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ღონისძიებები ფეფერენების წინააღმდეგ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
175. ინფორმაცია საქართველოდან: შრომის სამინისტროს საქმიანობის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
176. ინგლისის მუშათა პარტია და საქართველო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
177. საქართველოს მთავრობის პასუხი წინფერინს ბათუმის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
178. მდგომარეობა საქართველოში - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
179. პირდაპირი რადიოკავშირი საქართველოსა და ევროპას შორის - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
180. ინფორმაცია: საქართველოში სიმშვიდეა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
181. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია ახალი საბაჟო ტარიფების შესახებ - 31. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
182. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის მიღწერანთან სტუმრობის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
183. მოსკოვის მშრომელი ახალგაზრდობა და კ.კ.აუცკი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
184. საქართველოს ფინანსური მდგომარეობა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
185. საქართველო და სომხეთი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
186. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია: კონფერენცია ბარსელონაში და საქართველო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
187. ფრანგულ-ქართული სავაჭრო პალატა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
188. კარლ კაუცკის წერილი საქართველოს სახალხო გვარდიისადმი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
189. როგორ ასრულდებენ ბოლშევიკები ხელშეკრულებებს. თბილისი - I. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
190. საქართველო და ქემაღისტები - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
191. იტალია და საქართველო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
192. იტალიისა და საქართველოს სავაჭრო ურთიერთობა - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
193. საქართველოს სავაჭრო- სატრანსიტო შეთანხმება რუსეთსა და აზერბაიჯანთან - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

194. ინფორმაცია საქართველოდან. შრომის სამინისტრო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
195. ინგლისის მეშათა პარტია და საქართველო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
196. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ინფორმაცია: მარგანეცის ექსპორტი საქართველოდან - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
197. კავკასიაში საფრანგეთის უმაღლესი კომისარიატის რეკომენდაცია აჩხენკელის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
198. კავკასიაში საფრანგეთის უმაღლესი კომისარიატის ბრძანება - 28. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
199. საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრის ევგუგუკოროს ბრძანება - 25. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
200. საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრის ევგუგუკოროს ბრძანება - 1. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
201. საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრის ევგუგუკოროს ბრძანება - 5. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
202. საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრის ევგუგუკოროს ბრძანება - 17. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
203. სკოტლანდიელი ლიდელის წერილი საქართველოს გარეშე საქმეთა მინისტრის ევგუგუკოროსადმი - 11. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
204. საქართველოს მთავრობის დაკავლებით №-ის მიმართვა ერთა ლიგის წარმომადგენლისადმი საქართველოში - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
205. საქართველოს წარმომადგენლობა პარიზში, მინისტრ ევგუგუკოროს დეკლარაცია - 7. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
206. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა მოქალაქეებისადმი - 23. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
207. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მინისტრ აკჩხენკელისადმი - 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
208. №-ის წერილი გენფიდან ციურისში პაულ აქსელროდისადმი - 11. X. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
209. ჩხენკელის დეკლარაცია ბერნიდან ციურისში აქსელროდისადმი - 25. IV. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
210. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის პრეზიდენტის ნახეიძის წერილი იტალიის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 4. IX. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
211. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის პრეზიდენტის ნახეიძის წერილი იტალიის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 15. IX. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
212. აკჩხენკელის წერილი ენევიდან ედ. შაპუიხასადმი - 24. VII. 1919

- წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
213. აკნხენკელის წერილი ბერლინიდან ლონდონში უორდროპისადმი – 18. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
214. ჭიათურის მარგანეცის საექსპორტო საზოგადოება "ნემო"-ს წერილი აკნხენკელისადმი – 20. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
215. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისარიატის წარმომადგენლის აბელ შევალის წერილი თბილისიდან პარიზში ანდრე ზიგფრიდისადმი – 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
216. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისარიატის წარმომადგენლის აბელ შევალის წერილი თბილისიდან პარიზში ლაროშისადმი – 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
217. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისარიატის წარმომადგენლის აბელ შევალის წერილი თბილისიდან პარიზში ლუქსემბურგის სასახლეში სტივისადმი – 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
218. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისარიატის წარმომადგენლის აბელ შევალის წერილი თბილისიდან პარიზში ბურბონების სასახლეში ანდრე ლეფვერისადმი – 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
219. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისარიატის წარმომადგენლის აბელ შევალის წერილი თბილისიდან პარიზში ელისეს სასახლეში ვინიონისადმი – 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
220. საფრანგეთის ეკლესიის არქივისკოპოსის წერილი აკნხენკელისადმი – 20. VIII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
221. ჭიათურის მარგანეცის საექსპორტო საზოგადოება "ნემო"-ს წერილი აკნხენკელისადმი – 14. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
222. ნ. ჟორდანიასა და ევ. გუგუჩკორის წერილი აკნხენკელისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
223. საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ. რამიშვილის ხელმოწერით გაცემული მოწმობა აკნხენკელის სახელზე – 27. V. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
224. საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის მიმართულებით საფრანგეთის მთავრობისადმი – 12. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
225. სასამართლო კანცელარიის თანამშრომელთა სია – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
226. ტრანსკავკასიაში იტალიის მისიის პრეზიდენტის მიმართულებით საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ევ. გუგუჩკორისადმი – 20. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
227. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ევ. გუგუჩკორის მიმართულებით იტალიის მისიის თავმჯდომარის, სენატორ კონტისადმი – 23. II. 1920

- წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
228. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ეკუეპტორის მიმართვა საფრანგეთის სამხედრო მისიის მეთაურისადმი – 26. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
229. ბათუმში საქართველოს კონსულის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 24. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
230. საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური განყოფილების უფროსის მიმართვა ბათუმში საქართველოს კონსულისადმი – II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
231. ტრანსკავკასიაში საბერძნეთის სამხედრო მისიის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 14/27. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
232. თბილისში ესპანეთის ვიცე-კონსულის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 20. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
233. ახლო აღმოსავლეთის დახმარების კომიტეტის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი – 26. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
234. საეაგრო სახლის “სტუკენ და კომპანიის” მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 26. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
235. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საბერძნეთის მისიისადმი საქართველოში – 2. III. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
236. ო.უორდროპის მიმართვა გარეშე საქმეთა მინისტრისადმი – 9. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
237. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის მიმართვა დიდი ბრიტანეთის უმაღლესი კომისრისადმი – 18. III. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
238. მთავრობის საგანგებო კომიტეტის მიმართვა გარეშე საქმეთა სამინისტროსადმი – 14. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

3. მიწათმოქმედების სამინისტრო

1. მიწათმოქმედების მინისტრის წერილი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. კრების ოქმი თბილისის მა'სრაში გ'ზების მოწესრიგების თაობაზე, რომელსაც თავმჯდომარეობდა საგ'ხო, შრომის და მიწათმოქმედების მინისტრი ნ.გ.ხომერიკი - 5. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
3. ამიერკავკასიის რუსული ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 19. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
4. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 23. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. საქართველოს რესპუბლიკის ერობათა კავშირის მთავარი კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილის წერილი მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 22. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. მიწათმოქმედების სამინისტრო. მოხსენება სექციისაგან დაზარალებულთათვის სათესლე სიმინდის შესაძენად 10 მილიონის გადაღების შესახებ - 1920 წ. (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
7. საქართველოს მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი - 10. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
8. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სახელმწიფო კონტროლისადმი - 11. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი - 11. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. დეკრეტი სექციისაგან დაზარალებულთათვის სათესლე სიმინდის შესაძენად 10 მილიონი მანეთის გადაღების შესახებ - 13. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. იტალია-კავკასიის ბანკის თბილისის განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 28. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. იტალია-კავკასიის გამნადღებელი ბანკის წესდება - 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 31 ფ.
13. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სახელმწიფო მამულთა გამგისადმი - 9. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
14. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მთავრობის თავმჯდომარის რწმუნებულის რუბენ ყიფიანისადმი - 25. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
15. სამხედრო სამინისტროს კანცელარიის უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი - 11. IX.

- 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
16. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრისადმი - 8. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  17. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრისადმი - 27. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  18. რაჭის სამაზრო ერობის გამგეობის მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის თავდაცვის საბჭოსადმი - 27. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  19. მიწათმოქმედებისა და შრომის სამინისტროს მიმართვა შინაგან საქმეთა მინისტრისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  20. წერილი წინანდლის სახელმწიფო მამულის შესახებ - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  21. ბორჯომის სახელმწიფო მამულთა სამმართველოს მიმართვა სახელმწიფო მამულთა განყოფილებისადმი - 24. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  22. ბორჯომის მინერალური წყლის ერთადერთი წარმომადგენლის დეკლარაციის თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 25. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  23. ბორჯომის მინერალური წყლების რეკლამა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის ერთადერთი წარმომადგენლის დეკლარაციის ხელმოწერით - (რუსულ და ფრანგულ ენებზე), 1 ფ.
  24. პროექტი საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში სამიჯნო ნაწილის შტაბების შესახებ, შედგენილი სამიჯნო ნაწილის გამგის თანაშემწის ი.ს.მესხის მიერ - 25. XII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
  25. სამიჯნო განყოფილების მოხსენება საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში აგრარული რეფორმების გატარებასთან დაკავშირებით - 7. III. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  26. საქართველოს რესპუბლიკაში მიწის რეფორმასთან დაკავშირებული წესები - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  27. წერილი სომხეთის დიპლომატიური მისიის და საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ურთიერთობათა შესახებ, ასლი - 5. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  28. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის ბრძანება მიწათმოქმედების სამინისტროს უწყებისადმი - 8. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  29. საქართველოს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის უფროსი ამხანაგის მიმართვა გზათა სამინისტროს დეპარტამენტის დირექტორისადმი - 11. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  30. მიწათმოქმედებისა და შრომის მინისტრის მიმართვა დამფუძნებელი

- კრების თავმჯდომარის ამხანაგისადმი – 15. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
31. გზათა მინისტრის მიმართვა დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის ამხანაგისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  32. საქართველოს დამფუძნებელი კრება. საბიუჯეტო-საფინანსო კომისიის მიმართვა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმისადმი – 11. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  33. მიწათმოქმედების სამინისტრო. საქმე №218. მოხსენება სამინისტროს განკარგულებაში 1919–1920 წ.წ. ხარჯთაღრიცხვის ანგარიშში 52,494,783 მან გადაღების შესახებ საბიუჯეტო წლის დამლევამდე – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), საქადაღდის ყდა
  34. მიწათმოქმედების მინისტრისა და ვიცე-დირექტორის მოხსენება – 10. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  35. მიწათმოქმედების სამინისტროს 1919–1920 წლის ხარჯთაღრიცხვის ანგარიშ-დეკრეტის პროექტი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  36. დამატებით გამოთხოვილი ხარჯები მიწათმოქმედების სამინისტროსთვის 1 იანვრიდან 1 ივნისამდე – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  37. მიწათმოქმედების სასოფლო სამეურნეო და სახელმწიფო მამულების განყოფილება. დამატება №1. სამეურნეო და საოპერაციო საჭიროებისათვის გაწეული ზედმეტი ხარჯის სია 1919 წ. ივნისის 1-დან 1920 წ. იანვრის 1-მდე – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  38. სასოფლო-სამეურნეო და სახელმწიფო მამულების განყოფილება. დამატება №2. სამეურნეო და საოპერაციო დამატებითი ხარჯების სია 1920 წლის 1 იანვრიდან 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
  39. მიწათმოქმედების სამინისტროს სასოფლო-სამეურნეო და სახელმწიფო მამულების განყოფილება. დამატება №3. სახელმწიფო მამულებში სხვადასხვა წარმოებათა გასაფართოებლად საჭირო კრედიტების სია 1920 წლის 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
  40. მიწათმოქმედების სამინისტროს სასოფლო-სამეურნეო და სახელმწიფო მამულების განყოფილება. დამატება №4. სახელმწიფო მამულებში სხვადასხვა წარმოებათა გასაფართოებლად საჭირო კრედიტების სია 1920 წლის 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  41. მიწათმოქმედების სამინისტროს სასოფლო-სამეურნეო და სახელმწიფო მამულების განყოფილება. დამატება №5. სახელმწიფო მამულებში სხვადასხვა წარმოებათა გასაფართოებლად საჭირო კრედიტების სია 1920 წლის 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  42. მიწათმოქმედების სამინისტროს საბჭოს სხდომა. ჟურნალის ასლი – 10. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  43. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ. ხომერიკის მოხსენება შინა-მრეწველობის წარმოების გასაძლიერებლად 5.200.000 მანეთის გადაღების შესახებ – 6. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  44. მიწათმოქმედების სამინისტროს შინა-მრეწველობის განყოფილების

- დამატებითი ხარჯთაღრიცხვა 1919 წ. 1 ნოემბრიდან 1920 წ. 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
45. მიწათმოქმედების სამინისტროს შინა-მრეწველობის განყოფილების განმარტებითი ბარათი 1919/1920 წ. დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის შესახებ – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  46. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი, ასლი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  47. მიწათმოქმედების სამინისტროს კუსტარული მრეწველობის განყოფილების 1919-1920 წ. დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის საოპერაციო დანახარჯების განმარტებითი ბარათი – 31. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  48. სახელმწიფო კონტროლის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი – 10. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  49. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი, ასლი – 26. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  50. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 5. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  51. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის 30 დეკემბრის 1919 წ. სხდომის უქრნალიდან – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  52. დეკრეტის პროექტი შინა-მრეწველობის წარმოების გასაძლიერებლად 4.840.000 მანეთის გადადებაზე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  53. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კანცელარიის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 13. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  54. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი – 10. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  55. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სახელმწიფო კონტროლისადმი – 10. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  56. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი, ასლი – 24. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  57. ფინანსთა მინისტრის წერილი მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 25. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  58. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  59. მიწათმოქმედების სამინისტროს განმარტებითი ბარათი სასოფლო მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულთა საჭიროებისათვის საბოუჯეტო წლის დამლევამდე დამატებითი კრედიტის გახსნის შესახებ – 3. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  60. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მთავრობის საქმეთა

- მიმართველობისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
61. ნ. ჟორდანიას და ს. მდივანის ხელმოწერილი დეკრეტი მიწათმოქმედების სამინისტროსათვის დამატებით 43.701.848 მანეთის გაცემის შესახებ, ასლი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  62. გადასახლების განყოფილების გამგის მარუაშვილის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი – 2. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  63. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მიმართვა გადასახლების განყოფილების უფროსისადმი – 10. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  64. გადასახლების განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 10. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  65. სამხედრო სამინისტროს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 27. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  66. სამხედრო სამინისტროს საარტილერიო სექციის უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი – 10. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  67. მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიას დეკრეტით მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 6. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  68. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ჟურნალიდან №2080 – 2. VIII. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  69. დავ. დუმბაძის წერილი აბასთუმნის სახელმწიფო მამულის სარევიზიოდ ჩამოსული მიწათმოქმედების სამინისტროს კომისიისადმი – 2. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  70. მიწათმოქმედების სამინისტროს აბასთუმნის სახელმწიფო ქონებათა და მამულის მიმართველობის მიერ შედგენილი აქტი – 16. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  71. მიწათმოქმედების სამინისტროს კომისიის კრების ოქმი, ასლი – 1. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  72. მიწათმოქმედების სამინისტროს კომისიის მიერ ჩატარებული მოკვლევა, ასლი – 22. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  73. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ. ხომერიკის განმარტებითი მოხსენება მიწების გამოჯენაზე – 4. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  74. სტატისტიკური განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 1. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  75. მიწათმოქმედების მინისტრის მოხსენება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი მკენარეთა მავნებლების წინააღმდეგ მებრძოლ ბიუროს მოხამსახურებზე ანაზღაურების 50%-ით მომატების კანონის გავრცელების შესახებ – 31. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  76. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის პ. გუგუიშვილის მოხსენება თავწვერა ბაღდინჯოს წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ – 13. VIII. 1919

- წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
77. ხარჯთაღრიცხვა თავწვერა ბაღლინჯოს ბიოლოგიის შესახვაავლად – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  78. დეკემა ნავთის საბადოების შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  79. საექსპლოატაციო განყოფილების უფროსის შილიაროვსკის დეკემა საქართველოს სახაზინო გზების დეპარტამენტისადმი – 27. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  80. ქართველი დტოლვილების დეკემა აწყურიდან თბილისში საქართველოს რესპუბლიკის თავმჯდომარის ჟორდანიასადმი – 14. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  81. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკემა თბილისიდან გორში მიწათმოქმედების კომიტეტისა და მიმღები კომისიების თავმჯდომარეებისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  82. მთიელთა რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის განყოფილების უფროსის გელევიანოვის დეკემა თემირხანშურიდან თბილისში მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 1. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  83. კვინიტაძის დეკემა ახალციხის შტაბიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 28. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  84. გენერალ კვინიტაძის დეკემა ახალციხის შტაბიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 22. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  85. კვინიტაძის დეკემა ახალციხის შტაბიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 28. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  86. ქალაქის ერობათა პრეზიდიუმის დეკემა ქუთაისიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 28. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  87. ერობათა პრეზიდიუმის დეკემა ქუთაისიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 2. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  88. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის ბრეგვაძის დეკემა თბილისიდან ქუთაისში ქალაქის ერობათა პრეზიდიუმისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  89. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკემა თბილისში გზატკეცილების სამმართველოს უფროსისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  90. საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძის დეკემა ბაქოდან თბილისში – 9. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  91. საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძის დეკემა ბაქოდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილისადმი – 2. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  92. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკემა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – 3. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

93. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკემბრის თბილისიდან ახალციხეში გენერალ კვინიტაძისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
94. გენერალ კვინიტაძის დეკემბრის ახალციხის შტაბიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 4. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
95. მიწათმოქმედების სამმართველოს დეკემბრის ოზურგეთიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 6. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
96. მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკემბრის თბილისიდან ნატანების საბაჯოსადმი - 7. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
97. რუხაძის დეკემბრის ბორჯომიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის, შინაგან საქმეთა მინისტრის რამიშვილის და გორგაძისადმი - 2. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
98. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის დეკემბრის თბილისიდან ახალციხეში გენერალ კვინიტაძისადმი - 2. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
99. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკემბრის თბილისიდან ბაშკინეთში მიმდები კომისიის თავმჯდომარის კორინთელისადმი - 5. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
100. საგანგებო წარმომადგენლის ვახილევის დეკემბრის გაგრიდან მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 30. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
101. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დეკემბრის თბილისიდან გაგრაში საგანგებო წარმომადგენლის ვახილევისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
102. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დეკემბრის თბილისიდან გაგრაში საგანგებო წარმომადგენლის ვახილევისადმი - 3. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
103. ვახილევის დეკემბრის გაგრიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკისადმი - 8. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
104. საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძის დეკემბრის ბაქოიდან თბილისში გზათა მინისტრისადმი - 17. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
105. საქველმოქმედო საზოგადოების ახალციხის განყოფილების თავმჯდომარის ახნაურის დეკემბრის ახალციხიდან თბილისში მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 12. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
106. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის დეკემბრის თბილისიდან ახალციხეში საქართველოს საქველმოქმედო საზოგადოებისადმი - 15. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
107. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის დეკემბრის თბილისიდან ბაქოში

- დიპლომატიური წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი - 19. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
108. ბათუმის სასურსათო საბჭოს თავმჯდომარის სოგოროვის დეკეშა თბილისში მინისტრის ხომერიკისადმი - 27. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
109. საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძის დეკეშა ბაქოდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკისადმი - 24. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
110. საგანგებო რწმუნებულის ვახილევის დეკეშა სოხუმიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკისადმი - 23. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
111. საადგილმამულო გამგეობის თავმჯდომარის სულაქველიძის დეკეშა ქუთაისიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკისადმი - 2. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
112. საადგილმამულო გამგეობის დეკეშა ქუთაისიდან თბილისში მინისტრის ხომერიკისადმი - 2. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
113. ამონაწერი მიწათმოქმედების სამინისტროს ხელმის ოქმიდან. ეურნალი №2 - 17. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
114. მთავრობის დეკეშა სოხუმიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკისადმი - 12. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
115. აბაშის სახალხო გვარდიის შტაბის თავმჯდომარის ფანცულაიას დეკეშა აბაშიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 25. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე რუსული შრიფტით), 1 ფ.
116. თიანეთის მოწინავე სასოფლოეობის დეკეშა თიანეთიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 24. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
117. ხომერიკის დეკეშა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი - 2. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
118. კორინთელის დეკეშა თბილისიდან ალექსანდროსვილფში შარლ კოხისადმი - 3. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
119. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკეშა თბილისიდან აბაშაში გვარდიის თავმჯდომარის არტემ ფანცულაიასადმი - 26. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
120. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის დეკეშა თბილისიდან სოხუმში სახელმწიფო ბანკისადმი - 26. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
121. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკეშა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს წარმომადგენლობის საგანგებო რწმუნებულის ხუნდაძისადმი - 3. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
122. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის მოადგილის ალშიბაიას დეკეშა ბაქოდან თბილისში გზათა სამინისტროსადმი -

15. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
123. კომისარიატის თავმჯდომარის ემუხვარის დეკრეტმა სოხუმიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 26. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
124. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის დეკრეტმა თბილისიდან სოხუმში კომისარიატის თავმჯდომარის ემუხვარისადმი – 2. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
125. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკრეტმა თბილისიდან ბათუმში საქართველოს საკონსულოს, საზოგადოება "კავკასია და მერკურის" წარმომადგენლის მარგოლინისადმი – 3. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
126. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკრეტმა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – (რუსულ ენაზე)
127. ფოთის პორტის მესღვაურთა კავშირის გამგეობის დეკრეტმა თბილისში მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 31. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
128. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკრეტმა თბილისიდან ფოთში პორტის მუშათა პროფესიული კავშირისადმი – 21. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
129. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის დეკრეტმა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის ალშიბაიასადმი – 23. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
130. გელეიშვილის დეკრეტმა თბილისიდან ქუთაისში გვარდიის შტაბისადმი – 8. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
131. საქართველოს სახაზო რკინიგზების სასურსათო კომიტეტის დეკრეტმა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 25. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
132. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სამხედრო სამინისტროსადმი – 31. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
133. ამიერკავკასიის მთავრობის მიწის კანონები. თბილისი 1918 წ. ბროშურა – (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
134. მიწათმოქმედების სამინისტროს სამიჯნო განყოფილების შტატების განაწილება – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
135. მიწათმოქმედების სამინისტროს სამიჯნო განყოფილების ხარჯთაღრიცხვის პროექტი 1919 წლისათვის – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
136. პ.გელეიშვილის მოხსენება 200 000 მანეთის გადაღების შესახებ ახალქალაქის მაზრაში ვაჭრობის განსაკითარებლად – 16. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
137. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მოხსენება – 29. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
138. მოხსენება სასოფლო მეურნეობის მავნებელთა წინააღმდეგ მებრძოლი

- ბიუროს ხარჯთაღრიცხვის დამატებითი თანხის გადაღების შესახებ – 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
139. მოხსენება ვარციხის სახელმწიფო მამულისთვის საჭირო ეურძნის შესაძენად ას მილიონიანი ფონდიდან 3.000.000 მანეთის გადაღების შესახებ – 15. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  140. მოხსენება თბილისის სახელმწიფო საჯინიბოს მოსამსახურეთათვის 10.000 მან. შემწეობის მიცემის შესახებ – 17. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  141. მთავრობის ელექტროსადგურის ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. და 1918/19 წლებში – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  142. მთავრობის ელექტროსადგურის (ყოფილი თავად-აწნაურობის ქარვასლა) გასაველის ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. – (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
  143. მთავრობის ელექტროსადგურის ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. და 1918/19 წ.წ. – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  144. თბილისში არსებულ მამულთა ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  145. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ქ.თბილისში მდებარე მამულების შემოსავლის ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  146. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ქ.თბილისში მდებარე მამულების გასაველის ხარჯთაღრიცხვა 1919/20 წ.წ. – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  147. თბილისში მდებარე მამულთა გასაველის ხარჯთაღრიცხვა 1919 და 1920 წლებში – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  148. ყარაიახის სახელმწიფო მამულის 1919/20 წლის შემოსავალ-გასაველის ხარჯთაღრიცხვა – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  149. ყარაიახის სახელმწიფო მამულის 1919 წლის 1 ივნისიდან 1920 წლის 1 ივნისამდე შემოსავალ-გასაველის ხარჯთაღრიცხვა – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  150. მოხსენება ბორჯომის სახელმწიფო მამულის მუშა-მოსამსახურეთა მომხმარებელი მაღაზიისათვის მთავრობის საწყოებში 500.000 მანეთის კრედიტის გახსნისა და 100.000 მანეთის ხესხის მიცემის შესახებ – 14. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  151. კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა დამფუძნებელი კრების ფინანსთა და საბიუჯეტო კომისიისადმი – 16. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  152. აქტი – ხელს აწერს საინსპექტორო განყოფილების გამგე – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  153. სამთო მრეწველობის კანონპროექტის ძირითადი დებულებების პროექტი – (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
  154. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მიმართვა თბილისის

- სახელმწიფო ბანკის მმართველისადმი - 28. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
155. აბასთუმნის კურორტის განადგურებულ შენობათა აღსადგენად 611.705 მანეთის გადადებაზე დეკრეტის პროექტი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  156. მოხსენება აბასთუმნის აღდგენისათვის გადადებულ სამუშაოთა საწარმოებლად სახელმწიფო ხაზინიდან 696005 მანეთის გადადების შესახებ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  157. მოხსენება სასოფლო მეურნეობის მავნებელთა წინააღმდეგ მეტროლოგი ბიუროს საჭიროებისათვის 1919-20 წ.წ. ხარჯთაღრიცხვის 267.230 მან დამატებით გადადების შესახებ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  158. მიწათმოქმედების სამინისტრო, მოხსენება - 24. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  159. მოხსენება წყალტუბოს და რაჭის მაზრის მინერალური წყლების ყოფილ მესაკუთრეთა დასაკმაყოფილებლად 74846 მან. 80 კაპ. გადადების შესახებ - 31. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  160. უწყისი. ხელს აწერს კურორტების სექციის გამგე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  161. წყალტუბოს მინერალური წყლების ნაგებობათა შეფასების უწყისი - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  162. ბრიტანეთის კონსულის მიმართვა საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 19. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  163. მოხსენება თბილისის ბოტანიკურ ბაღში და მის განყოფილებებში შენობების, წყალსადენის ღობე-გალაენის კედლების, სათბურების რემონტისათვის და წყალსადენის ქსელის გასაფართოებლად 482.500 მანეთის გადადებაზე - 18. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  164. უფროსი რევიზორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 21. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  165. სახელმწიფო კონტროლიორის, დირექტორისა და უფროსი რევიზორის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  166. მიწათმოქმედების სამინისტროს პასუხისმგებელ პირთა და სპეციალისტთა საკარაულო ხელფასები 1919 წ. 1 ნოემბრისათვის - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  167. მიწათმოქმედების სამინისტრო. სასოფლო მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულთა განყოფილება. პასუხისმგებელ მომსახურეთა და სპეციალისტთა დამატებითი ჯამაგირების ხარჯთაღრიცხვის პროექტი - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  168. მიწათმოქმედების სამინისტროს პასუხისმგებელი მოსამსახურეებისა და სპეციალისტების დამატებითი ჯამაგირების 1919 წლის 1 ნოემბრიდან 1920 წლის 1 ივნისამდე ხარჯთაღრიცხვის პროექტი - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  169. კანცელარიის ვიცე-დირექტორის ბრეგვაძის მიმართვა მთავარი საბაჟოსადმი - 11. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

170. მთავარი საბაჟოს გამგებლის მიქაძის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 28. XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
171. სახელმწიფო კონტროლის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროს საბიუჯეტო განყოფილებისადმი – 31. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
172. მოსაზრება ყარაიახის სახელმწიფო მამულის 1919–20 წლის ხარჯთაღრიცხვაში ზოგიერთი ცვლილების შეტანის შესახებ – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
173. ქუთაისში ნორვეგიის კონსულის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 21. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
174. კერძო სამთო მრეწველობის კანონპროექტი საქართველოში – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
175. ამიერკავკასიის კომისარიატის დადგენილება – 23. II. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
176. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
177. საქართველოს მინერალური წყლები, მიმოხილვა – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
178. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკის მიმართვა საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 6. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
179. ფინანსთა და ვაჭრობა–მრეწველობის სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა საქართველოს მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი – 19. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
180. ფინანსთა და ვაჭრობა–მრეწველობის სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა საქართველოს მთავრობის საქმეთა მმართველობისადმი – 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
181. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიმართვა საქართველოს მთავრობისადმი – 14. IX. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
182. ამონაწერი საქონელგაცვლის კომიტეტის სხდომათა ჟურნალიდან – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
183. ფინანსთა სამინისტროს კანცელარიის მმართველის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული სალიკვიდაციო განყოფილების მმართველისადმი – X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
184. კანცელარიის მმართველის მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის კანცელარიისადმი – 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
185. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მოხსენება – 24. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
186. სამხედრო მინისტრის თანაშემწის გენერალ–მაიორ გედევანოვის ტელეფონოგრამა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 15. VII. 1919

- წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
187. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მიმართვა ტყიბულის ქვანახშირის საბადოების მმართველის ციციანოვისადმი - 2. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  188. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 20. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  189. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროებთან არსებული ტექნიკური კომიტეტის დებულება - 15. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  190. კანცელარიის დირექტორის ბრეგვაძის მიმართვა ბინების დამამზადებელი ექსპედიციისადმი - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  191. საქართველოს რესპუბლიკის საქმეთა მმართველობის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 2. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  192. საქონლის დაზღვევისა და ტრანსპორტირების აღმოსავლეთის საზოგადოების მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 26. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  193. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მოხსენება - 21. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  194. მიწათმოქმედების სამინისტროს იურისკონსულტის მიმართვა ირანში მიწათმოქმედების სამინისტროს წარმომადგენლის კუბლაშვილისადმი - 16. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  195. სტატია: საქართველო - სანიმუშო ქვეყანა დამოუკიდებლობის სიყვარულისა - (ფრანგულ ენაზე), 19 ფ.
  196. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა გადასახლების საქმეთა განყოფილების გამგისადმი - 4. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  197. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიერ გაცემული მოწმობა გენერალ გიორგი ნიკოლოზის ძე ყაზბეგის სახელზე - 10. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  198. გასახლების კავკასიური რაზმის სამუშაოთა მწარმოებელი ინსპექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს რწმუნებულისადმი - 21. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  199. იურისკონსულტის დასკვნა მიწათმოქმედების სამინისტროს თანამეპატრონეთა უფლებების შესახებ - 11. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  200. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის პასუხი გელსენკირხენის სამთო საწარმოების სააქციო საზოგადოების რწმუნებულის ივანე სპირიდონის ძე პერსინაისადმი - 27. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  201. იურისკონსულტის დასკვნა გელსენკირხენის სააქციო საზოგადოების წარმომადგენლის ი.ს.პერსინაის სახელზე - 10. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

202. გელზენკირხენის სამთო წარმოების სააქციო საზოგადოების რწმუნებულის ივანე სპირიდონის ძე პერსინაკის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 18. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
203. ბროშურა. ამიერკავკასიის რკინიგზა. მტვირთავების მდგომარეობა სადგურის არტელებში - 1899. (რუსულ ენაზე), 18 გვ.
204. თბილისის რკინიგზის სადგურის მუშათა არტელის წარმომადგენელთა მოხსენება გზათა მინისტრისადმი - 26. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
205. ველისციხის შემნახველ - გამსესხებელი ამხანაგობის გამგეობის თხოვნა ხილნაღის მაზრის ერობის გამგეობისადმი - 26. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
206. იურისკონსულტის დასკვნა მიწათმოქმედების სამინისტროსა და სააქციო საზოგადოება "ოქროს საწმისის" საქმესთან დაკავშირებით - 9. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
207. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის პასუხი გენერალური შტაბის უფროსის გენერალ-მაიორის ა.ს.ანდრონიკოვისადმი - 5. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
208. გენერალური შტაბის უფროსის ალექსანდრე სიმონის ძე ანდრონიკოვის განცხადება მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 22. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
209. გენერალური შტაბის უფროსის გენერალ-მაიორის ა.ს.ანდრონიკოვის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს იურისკონსულტისადმი - 8. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
210. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა კოოპერატიული ამხანაგობა "კავკასიის შრომითი კულტურულ-სამიწათმოქმედო კოლონიის" გამგეობისადმი - 2. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
211. კოოპერატიული ამხანაგობა "კავკასიის შრომითი კულტურულ-სამიწათმოქმედო კოლონიის" წესდება - (რუსულ ენაზე), 14 გვ.
212. კოოპერატიული ამხანაგობა "კავკასიის შრომითი კულტურულ-სამიწათმოქმედო კოლონიის" გამგეობის კრების ოქმი. თბილისი - 12. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 20 გვ.
213. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ენმიაძინის სომხურ - გრიგორიანული ეკლესიის მმართველის ლ.მ.ტერ-ავეტიკოვისადმი - 4. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
214. ენმიაძინის სომხურ - გრიგორიანული ეკლესიის პასუხი მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 28. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
215. ხელშეკრულება დადებული კავკასიაში გადმოსახლებულთა საქმეების მმართველს ი.ი.კრიხნოვსა და ენმიაძინის მამულის სომხურ - გრიგორიანული ეკლესიის წინამძღვარ ლ.მ.ტერ-ავეტიკოვს შორის -

15. IV. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
216. თბილისის მიწათმოქმედების სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს აგრარული რეფორმების განყოფილებისადმი – 30. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
217. პენსიონერთა ურთიერთდახმარებისა და ქველმოქმედების თბილისის საზოგადოების თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 18. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
218. ამიერკავკასიის კომიტეტის წევრის პ.გ.კანიშვილის განცხადება მიწათმოქმედების სამინისტროს იურიდიული განყოფილებისადმი – 21. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
219. ამონაწერი ფირმის “ძმები ხ. და მკერმიშვევების და თავად ნ.მ.ჯანდიერის ამხანაგობა” ხელშეკრულებიდან – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
220. იურისკონსულტის დასკვნა ბორჯომის მამულის საქმესთან დაკავშირებით – 11. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
221. ა.ნაკაშიძის პროექტის მიხედვით ბორჯომის სასწავლო ნიეთების ფაბრიკაში დასამზადებელი საგნების ნუსხა – 21. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
222. ა.ნაკაშიძის მოხსენება ბორჯომში მიწის იჯარით ალების შესახებ – 21. XII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
223. ამონაწერი მეშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა აღმასრულებელი კომიტეტის დეკლარაციების გადაწყვეტილებიდან – 14. X. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
224. ალ.ნაკაშიძის მიერ ბრწინვალე თავად ვორონცოვის მამულის გრძელვადიანი არენდით ალების პროექტი, ასლი – 15. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
225. ამიერკავკასიის კოოპერატივების კავშირის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 18. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
226. ა.ი.გოციელსა და გომის კოოპერატივების რაიონული კავშირის წარმომადგენლის კ.მამირაჯიბის შორის გაფორმებული ნასყიდობის აქტი დამოწმებული ნოტარიუსის მიერ, ასლი – 30. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
227. გომის კოოპერატიული კავშირის “ხემო ქართლი” წესდება, ასლი – 23. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
228. ბარისახოსა და გუდანის მოსახლე ხევსურების წარმომადგენლის გოგოთურ ჭინჭარაულის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგისადმი – 7. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
229. თბილისის მასწავლებლის სახ. ხასამართლოს დადგენილების ამონაწერი დროებითი მთავრობის მითითებით – 23. I. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
230. ამონაწერი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის ხელისუფლების ქურნალიდან სოფ.ირაგას მცხოვრებთა შეწყველებისადმი – 14. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

231. მიწათმოქმედების სამინისტროს დასკვნა ღანჩხუთში ტყის თვითნებურად განეხვისა და გადაზიდვის საქმის გამოძიების აქტზე – 19. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
232. ტყის თვითნებურად განეხვისა და გადაზიდვის გამოძიების აქტი – 14. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
233. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს ქარვასლისა და სხვათა მართვა-გამგეობის კანტორის კანცელარიის გამგის მოხსენებითი ბარათი მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – II. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
234. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბისადმი – 12. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
235. თბილისის ქალაქის მილიციის უფროსის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 23. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
236. ტყეთა მოწყობის პარტიის მაგიდის უფროსის წერილი საქართველოს მთავრობის, მიწათმოქმედების მინისტრისა და თბილისის ქალაქის მილიციის უფროსისადმი, თან ერთვის ტყეთა მოწყობის პარტიის თანამშრომელთა სია – 19. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
237. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ბორჩალოს რაიონის კომისრისადმი – 23. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
238. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ახალციხის კომისრისადმი – 25. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
239. სოფლის მეურნეობის კავკასიის სასოგადოების თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი – 20. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
240. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის ქალაქის მილიციის უფროსისადმი – 25. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
241. განსაკუთრებულ საქმეთა სასამართლო აღმასრულებლის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 7. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
242. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა რესპუბლიკის სამეცნიერო არქივის დირექტორისადმი – 19. V. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
243. ცნობა გაცემული გსათა სამინისტროს მიერ ღტოლვილების შესახებ – 21. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
244. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ახალქალაქის მაზრის სოფ. ხიზაბაყრადან (ჯავახეთი) ღტოლვიდ 241 კომლ მოსახლეზე – 30. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
245. თბილისის მიწათმოქმედების და სახელმწიფო ქონების სამმართველოს უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი. მოხსენებითი ბარათი საგარეჯოსა და ბადიაურის ტერიტორიაზე ღტოლვილთა მდგომარეობის შესახებ – 20. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

246. ლტოლვილთა დახმარების კომიტეტის თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 5. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
247. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან არსებული ლტოლვილთა დახმარების კომიტეტისადმი – 18. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
248. სომხეთის რესპუბლიკის ლტოლვილთა დახმარების სამინისტროს წარმომადგენლის მიმართვა საქართველოს ლტოლვილთა დახმარების ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარისადმი – 8. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
249. ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 31. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
250. საქართველოს რესპუბლიკის ოფიცერთა ეკონომიკური საზოგადოების სამთავრობო კომისიის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 17. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 გვ.
251. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ქალაქთა კავშირის კავკასიური სამხარეო კომიტეტისადმი – 20. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
252. მეღვინეობისა და მევენახეობის თბილისის კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 6. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
253. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ავსტრიის მისიისადმი – 23. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
254. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის სათავადაზნაურო სამიწათმოქმედო ბანკისადმი – 24. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
255. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გლეხთა სამიწათმოქმედო ბანკის ამიერკავკასიის განყოფილებისადმი – 24. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
256. ჭიათურის მუშათა დეპუტატების საბჭოს წერილი ნოე ხომერიკისადმი – 19. VIII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
257. სრულიად საქართველოს ქართველ მოხელეთა კავშირის საბჭოს მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 25. VIII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
258. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის ხაზინისადმი – 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
259. სახელმწიფო კონტროლის თბილისის საკონტროლო პალატის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 21. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
260. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ქაბილისის

- წიგნების რედაქციური ზედამხედველობის სამმართველოსადმი - 1. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
261. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის კულტურულ-ტექნიკური სასწავლებლის დირექტორისადმი - 5. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
262. საქართველოს წყალთა სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 12. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
263. შინაგან საქმეთა მინისტრის კანცელარიის მიმართვა სახალხო განათლების, ფინანსთა, ვაჭრობა - მრეწველობის, გზათა, მიწათმოქმედების, შრომის, სამხედრო სამინისტროების და თბილისის გუბერნიის კომისრის კანცელარიებისადმი - 31. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
264. ყარაიახის ქართველ მრეწველთა ამხანაგობის წარმომადგენლის ივანე ანტონის ძე ზოდელავას თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 20. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
265. დამსახურებული პროფესორის, ბოტანიკის მეცნიერებათა დოქტორის ა.ა.ფიშერ ფონ ვალდჰეიმის მოხსენებითი ბარათი მიწათმოქმედების მინისტრის სახელზე - 26. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
266. მსროლელთა მე-2 ქართული პოლკის მეთაურის რაპორტი მიწათმოქმედებისა და შრომის მინისტრისადმი - 30. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
267. მსროლელთა მე-2 ქართული პოლკის I ბატალიონის მეთაურის იეკოვის რაპორტი მიწათმოქმედებისა და შრომის მინისტრისადმი - 30. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
268. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის შეტყობინება პროფესორ პეტრე მელიქიშვილის წყალთა და მიწათმოქმედების სამმართველოების (ვენტრალური გაერთიანებული ქიმიური ლაბორატორიის დირექტორად დანიშვნის შესახებ - 23. XII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
269. მიწათმოქმედების სამინისტროს თანამშრომელთა სია, რომელთაც სურთ გახდნენ ოფიცერთა ეკონომიკური სასოფალოების წევრები - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
270. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ "ერთობის" რედაქციისადმი - 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
271. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ "თბილისის ფურცელის" რედაქციისადმი - 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
272. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ "ბრძოლის" რედაქციისადმი - 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
273. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ "შრომის" რედაქციისადმი - 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
274. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ

- “სახალხო გაზეთის” რედაქციისადმი – 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
275. შავეი ქვის მრეწველთა საბჭოს თავმჯდომარის ს.ე.წერეთლის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 17. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
276. საქართველოს სახელმწიფო მამულების მმართველის რამიშვილის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის გამგის ა.გ.ტილაშვილისადმი – 22. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
277. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა გაზეთ “საქართველოს რესპუბლიკის” რედაქციისადმი – 30. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
278. ქთბილისის სავაჭრო-სამრეწველო ორგანიზაციების გაერთიანებული კრების რეზოლუცია სავაჭრო-სამრეწველო პალატის დაფუძნების შესახებ – 2. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
279. სახელმწიფო ხაზინისა და საშემოსავლო გადასახადების სამმართველოს მიმართვა კავკასიაში გადასახადების საქმეების უფროსისადმი – 25. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
280. სრულიად რუსეთის დაჭრილ და ავადმყოფ ჯარისკაცთა დახმარების კავშირი. ზედნართი №44 მესხეთ-ჯავახეთის ლტოლვილებისადმი დახმარების ნუსხის ასლი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
281. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს მიმართვა გაზეთების “შრომის” და “ბორბას” რედაქციებისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
282. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა შინა მრეწველობის განყოფილებისადმი – 6. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
283. ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების გამგეობის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 27. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
284. სავაჭრო-სამრეწველო დეპარტამენტის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 27. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
285. მაუდის ფაბრიკის ხელმძღვანელის მიმართვა შინა მრეწველობის კომიტეტისადმი – 20. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
286. ცენტრალურ სამეცნიერო არქივში ხაღისების შეფასების აქტი – 23. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
287. სოჭის განსახლების სამმართველოს დეკეშა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 3. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
288. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ერევნის მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამმართველოსადმი – 15. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
289. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ბაქოს მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამმართველოსადმი – 15. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

290. ბაქოს გუბერნიის მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამმართველოს თხოვნა ამიერკავკასიის კომისარიატის კომისრისადმი მიწათმოქმედების დარგში – 10. III. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
291. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ერევნის სახელმწიფო პალატისადმი – 23. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
292. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა კავკასიაში განსახლების საქმის ხელმძღვანელისადმი – 27. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
293. ელისავეტოპოლის გუბერნიის მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამმართველოს წერილი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 11. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
294. თბილისის გუბერნიის საადგილმამულო გამგეობის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 3. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
295. ბაქოს გუბერნიის მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს საქმეთა კომისრისადმი – 27. III. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
296. მთავრობის საქმეთა მმართველის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 21. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
297. მიწათმოქმედების სამინისტროს გამგის მიერ გაცემული მოწმობა რუსულ-სპარსული სანავთობო ამხანაგობის წარმომადგენლის აკაკი მეთოდის ძე ხოშტარიას სახელზე – 7. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
298. რუსულ-სპარსული სანავთობო ამხანაგობის “რუკენტო”-ს განცხადება მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მმართველის სახელზე – 4. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
299. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ახლო აღმოსავლეთში ამერიკის დახმარების კომიტეტისადმი – 6. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
300. გენერალური შტაბის პოლკოვნიკის სემნერ ვატის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 5. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
301. თბილისის ბოტანიკური ბაღის დირექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი – 25. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
302. საქართველოს მიწათმოქმედების სამინისტროს სოფლის მეურნეობის ენტომოლოგიის განყოფილების მიმართვა იტალიის მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი რომში – 16. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
303. იტალიის მიწათმოქმედების სამინისტროს პასუხი საქართველოს მიწათმოქმედების სამინისტროს ენტომოლოგიის განყოფილებისადმი – 16. II. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

304. სააკციო საზოგადოება “ფილმის” მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 2. IV. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
305. ინგლისის წარმომადგენელსა და საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრს შორის დადებული ხელშეკრულების თარგმანი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
306. საქართველოში სომხეთის დიპლომატიური წარმომადგენლის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 2. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
307. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკის დეპეშა პარიზში საქართველოს დელეგაციის თავმჯდომარის ჩხეიძისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
308. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სომხეთის დიპლომატიური წარმომადგენლისადმი საქართველოში – 22. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
309. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის მაღანიას მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 14. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
310. მიწათმოქმედების მინისტრის დეპეშა პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
311. ვაწაძის წერილი ღონღონში ბრიტანეთის საბუნებისმეტყველო მუზეუმისადმი – (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
312. საქართველოში რუსეთის სრულუფლებიანი წარმომადგენლის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
313. საქართველოში სომხეთის დიპლომატიური წარმომადგენლის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
314. ამონაწერი მიწათმოქმედების სამინისტროს სხდომიდან – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
315. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მიმართვა მეტყვევებისადმი – 30. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
316. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა სურსათის მმართველის არღიშვილისადმი – 31. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
317. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა საადგილმამულო მმართველობისადმი – 1. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
318. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა სურსათის მმართველის არღიშვილისადმი – 2. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
319. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა თბილისის რეალური სასწავლებლის დირექტორისადმი – 31. X. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
320. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა საადგილმამულო მმართველობისადმი – 31. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
321. ქართული სამშენებლო-სამრეწველო და ხევაჭრო სააკციონერო საზოგადოება “ოქროს ვერძი“-ს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 31. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

322. ცნობები მნიშვნელოვან საქმეთა შესახებ, რომლებიც განხილულ იქნა კოლეგიაზე სოფლის მეურნეობის ინსპექტორის მიერ – 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
323. საადგილმამულო სამმართველოს და სახელმწიფო ქონების მართვის უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 23. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
324. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მეაბრეშქმეობის წარმოების გამგისადმი – 5. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
325. გზათა სამინისტროს ძირითადი პარკის ლიკვიდაციის კომისიის თავმჯდომარის თანაშემწის კვესერელი-კოპაძის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 3. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
326. თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტთა თხოვნა საქართველოს მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 10. XII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
327. მიწათმოქმედების სამინისტროსთან არსებული არქივისა და ბიბლიოთეკის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილისადმი – 11. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
328. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა კავკასიის მუსეუმის დირექტორისადმი – 10. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
329. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა აგრარულ რეფორმათა განყოფილებისადმი – 3. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
330. სახელმწიფო კონტროლის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 21. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
331. მიწათმოქმედების მინისტრის მოადგილის გელეიშვილის დეპეშა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
332. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ეოფილი საუფლისწულო სარდაფის გამგის თანაშემწის თარხან-მოურავისადმი – 18. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
333. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა აგრარულ რეფორმათა განყოფილებისადმი – 22. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
334. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა სამეურნეო და ეროვნულ მამულთა განყოფილებისადმი – 22. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
335. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილების გამგისადმი – 24. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
336. მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – (ქართულ ენაზე) 1 ფ.
337. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრის

- საბჭოს წევრის ა.კ.კორინთელისა და მთის კულტურათა სატყეო განყოფილების გამგის ი.ო.როშინისადმი - 5. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
338. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრის საბჭოს წევრის ა.კ.კორინთელისადმი - 5. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
339. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და ეროვნულ მამულთა განყოფილების გამგისადმი - 6. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
340. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა საშემოსავლო გადასახადებისა და სახელმწიფო ხაზინის სამმართველოს უფროსისადმი - 8. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
341. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის წერილი სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილებისადმი - 13. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
342. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილებისადმი - 19. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
343. მიწათმოქმედების მინისტრის მოადგილის გელეიშვილის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და ეროვნულ მამულთა განყოფილების გამგის ა.ხ.როლდუისადმი - 20. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
344. შრომის მინისტრის ამხანაგის ერაძის მიმართვა-ცირკულიარი ეველა სახელმწიფო დაწესებულებისადმი - 17. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
345. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის ქალაქთა კავშირის თავმჯდომარის მ.პ.რუსიასადმი - 24. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
346. მიწათმოქმედების სამინისტროს ქიმიური ლაბორატორიის დირექტორის პროფესორ პ.მელიქოვის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილების გამგისადმი - 26. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
347. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების თავმჯდომარისადმი - 26. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
348. აზერბაიჯანის რესპუბლიკის დიპლომატიური წარმომადგენლის მოადგილის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 25. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
349. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის ზ.მანაბლის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 27. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

350. მიწათმოქმედების სამინისტროს ქიმიური ლაბორატორიის დირექტორის პროფესორ პ.მელიქოვის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი – 28. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
351. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ცენტრალური ქიმიური ლაბორატორიისადმი – 3. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
352. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო ქაღალდების დამამზადებელი ექსპედიციის მმართველის მოადგილის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 20. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
353. მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროს იურისკონსულტის მიმართვა სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილებისადმი – 23. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
354. თბილისის საუფლისწულო ღვინოების სახელმწიფო საწყოების უფროსი მეღვინის მოხსენებით ბარათი მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის პ.პ.გელეიშვილისადმი – 10. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
355. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კანცელარიის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 14. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
356. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კომისიების განაწილების ნუსხა – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
357. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო კონტროლის სექციის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიაში, სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების განყოფილებისადმი – 30. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
358. ცენტრალური სასურსათო საბჭოს ნავთის დამზადების საქმეში რწმუნებულის, სამთო ინჟინრის ალექსანდრე ნიკიფორეს ძე კანდელაკის განცხადება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის მეთაურის სახელზე – IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
359. მიწათმოქმედების, გზათა და შრომის მინისტრის ხომერიკის მიმართვა ქბაქოში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დიპლომატიური წარმომადგენლის ქარცივაძისადმი – 9. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
360. მიწათმოქმედების მინისტრის საბჭოს სხდომათა ჟურნალი – 3. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
361. მიწათმოქმედების მინისტრის საბჭოს სხდომათა ჟურნალი – 24. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
362. საქართველოს რესპუბლიკის საქმეთა მმართველობის წერილი მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი, ასლი – 7. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
363. საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრის კანცელარიის დირექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 12. V.

- 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
364. ახერბაიჯანის რესპუბლიკის დიპლომატიური წარმომადგენლის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი, ასლი - 12. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
365. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ცენტრალური სასურსათო საბჭოს თავმჯდომარისადმი - 15. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
366. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მდივნის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 13. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
367. საქართველოს რესპუბლიკის პურის მოწოდების კონტრაგენტების: ხ.გ.მაზმანოვის, ა.პაპაეას და ლ.ჩიქოვანის განცხადება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 12. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
368. დიპლომატიურ წარმომადგენელთა მიმართვა მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო მამულთა მინისტრისადმი - 14. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
369. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ნ.ჟორდანიას ტელეფონოგრამა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 16. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
370. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა დამფუძნებელი კრების აგრარული კომისიის, დამფუძნებელი კრების თვითმმართველობის კომისიის, ქალაქთა კავშირის მთავარი კომიტეტის, თბილისის ქალაქის გამგეობის და აგრარულ რეფორმათა განყოფილებებისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
371. იუსტიციის სამინისტროს საერთო განყოფილების დირექტორის მოვალეობის აღმასრულებლის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 31. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
372. საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოების თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროსადმი - 31. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
373. სასურსათო საბჭოს თავმჯდომარის ვ.ცაბაძის მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის საქონელბრუნვის კომიტეტისადმი, ასლი - 14. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
374. სამხედრო სამინისტროს პიროვნული შემადგენლობის განყოფილების უფროსის გენერალ-მაიორ წულუკიძის წერილი მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 11. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
375. ფინანსთა სამინისტროს გადასახადთა და სახელმწიფო ხაზინის სამმართველოს უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 11. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
376. ამონაწერი საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული 27 მაისის 1919 წლის კანონიდან. ხელს აწერს საქართველოს

- დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე აღ.ლომთათიძე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
377. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა გახეთების: “ერთობა”, “საქართველო”, “სახალხო ფურცელი”, “საქართველოს რესპუბლიკა” რედაქციებისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
378. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა გახეთების: “Борьба”, “Кавказское слово”, “Грузия” . რედაქციებისადმი – 1. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
379. მიწათმოქმედების მინისტრის მოადგილის დეკემბის ტექსტი თელავში წინანდლის ეროვნული მამულის გამვის, ნაფარეულისა და მუკუხნის ეროვნული მამულების გამგეებისადმი – 31. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
380. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის მოხსენება, ასლი ეგზავნება მიწათმოქმედების მინისტრს – 28. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
381. მიწათმოქმედების მინისტრის ტელეფონოგრამა მთავრობის თავმჯდომარის საგანგებო მინდობილობის მოხელისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
382. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კომისიების სხდომების განაწილება. ნიმუში ეგზავნება მიწათმოქმედების სამინისტროს – 3. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
383. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს საბიუჯეტო განყოფილების უფროსის აღ.კანდელაკის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 9. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
384. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა საბოეარ-საიჯარო, სოფლის მეურნეობისა და სახელმწიფო მამულების, სატყეო, სამიჯნო განყოფილებების, წყალთა სამმართველოსა და ბიბლიოთეკისადმი – VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
385. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 10. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
386. სახელმწიფო კონტროლის კანცელარიის დირექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 1. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
387. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 28. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
388. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 30. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
389. მეაბრეშუმეობის ხადგურის გამგის წერილი კავკასიაში სოფლის მეურნეობის ინსპექტორისადმი – 21. II. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
390. შრომის მინისტრის მოადგილის წერილი მიწათმოქმედების

- სამინისტროსადმი – 9. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
391. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა მინისტრთა საბჭოს წევრების, შინაგან საქმეთა, ფინანსთა, სავაჭრო-სამრეწველო, შრომის, სახალხო განათლების, სამხედრო სამინისტროების, [...] და თბილისის საქალაქო თვითმმართველობისადმი – 12. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
392. ფინანსთა სამინისტროს საშემოსავლო გადასახადებისა და სახელმწიფო ხაზინის სამმართველოს უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 4. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
393. საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო კონტროლის დირექტორის წერილი მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 7. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
394. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო კონტროლის წერილი ფინანსთა სამინისტროს კანცელარიისადმი – 9. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
395. ამონაწერი მიწათმოქმედების მინისტრის საბჭოს სხდომის ჟურნალიდან – 1. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
396. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა სააბრეშუმო სადგურის, აგრარულ რეფორმათა, სატყეო, ბუღალტერიის, წყალთა, სამიჯნო, საძოვარ-საიჯარო, სამეურნეო და იურიდიული განყოფილებებისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
397. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის გელეიშვილის მიმართვა გადასახლების განყოფილების გამგისადმი – 26. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
398. უკრაინის სახალხო რესპუბლიკის გენერალური კონსულის მიმართვა საქართველოს რესპუბლიკის მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.გ.ხომერიისადმი – 22. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
399. სიღნაღის მაზრის სოფელ ნოვოდიმიტროვკაში მცხოვრებ უკრაინის მოქალაქეთა ი.ი.ბორზილოსა და გ.ნეპოშაგოს თხოვნა კავკასიაში უკრაინის სახალხო რესპუბლიკის გენერალური კონსულის სახელზე – 21. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
400. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის მიმართვა საქართველოს წყლების ინსპექტორისადმი – 23. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
401. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიმართვა ელფილი საუფლისწულო სარდაფების გამგის ა.ა.ეკოროვისადმი – 10. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
402. თბილისის ბოტანიკური ბაღის დირექტორის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 6. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
403. ნაფიცო ვეკილის პავლე ნიკოლოზის ძე პერევერსკვის მოხსენებითი

- ბარათი მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 6. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
404. საქართველოს წყალთა სამმართველოს მიმართვა საქართველოს დამფუძნებელი კრების სოციალ–დემოკრატიული ფრაქციის წევრის წულაიას და მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 3. VI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
405. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 15. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
406. მიწათმოქმედების სამინისტროს მოხსენება კულტურულ მამულებში ჩამორთმეული ინვენტარის საფასურად 97,698 მან. მიცემის შესახებ ეოფილ მესაკუთრეთა დასაკმაყოფილებლად – (ქართულ ენაზე), საქადალდის ყდა.
407. დეკრეტის პროექტი. კულტურულ მამულებში ჩამორთმეული ინვენტარის საფასურში 97,698 მან. 55 კაპ. გაღების შესახებ ეოფილ მესაკუთრეთა დასაკმაყოფილებლად. მიწათმოქმედების მინისტრი ნ.ხომერიკი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
408. აჯამეთის მამულის კონფისკაციის შედეგად ჩამორთმეული ინვენტარის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
409. კარდანახის მამულის კონფისკაციის შედეგად ჩამორთმეული ინვენტარის აღწერილობა – III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
410. სიღნაღის მარის “ჭიაურის” დ.ე.ნოლოყაყევის მამულის კონფისკაციის შედეგად ჩამორთმეული ინვენტარის შეფასების აქტი – 8. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
411. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა მთავრობის კანცელარიისადმი კულტურულ მამულებში ჩამორთმეული ინვენტარის საფასურის გადახდის შესახებ – 19. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
412. დეკრეტი საკულტურო მამულების ეოფილ მესაკუთრეთათვის ჩამორთმეული ინვენტარის საფასურის მისაცემად 97.698 მან. 55 კაპ. გადაღების შესახებ. დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარე ალ.ლომთათიძე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
413. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა პორტების უფროს, ინჟინერ ჯავახივისადმი – 30. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
414. ფინანსთა და ვაჭრობა–მრეწველობის სამინისტროს მთავარი საბაჟოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 20. I. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
415. თბილისის სახელმწიფო დაწესებულებათა მოსამსახურეების პროფესიონალური კავშირის საბჭოს მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი. ხელს აწერს კავშირის თავმჯდომარე დ.ვანანაძე – 3. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
416. მიწათმოქმედების მინისტრის ხომერიკის მიმართვა ფოთის პორტის უფროსისადმი – 5. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

417. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა გიულბახის რაიონში სურსათის გაზიდვასთან დაკავშირებით ნიკოლოზ აბრამის ძე ჩეტულოვის და შარიფ სეიდ ოღლის სახელზე – 5. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
418. საქართველოს სახაზინო რკინიგზების სასურსათო კომისიის მიმართვა ცენტრალური სასურსათო საბჭოსადმი – 5. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
419. საქართველოს სახაზინო რკინიგზის სადგურ ახტალის თანამშრომელთა სია – 22. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
420. სადგურ "სანაინის" რკინიგზის მოხელეების თხოვნა საქართველოს რესპუბლიკის ცენტრალურ სასურსათო საბჭოსადმი – 4. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
421. საქართველოს რესპუბლიკის ცენტრალური სასურსათო საბჭოს მიმართვა მიწათმოქმედების და შრომის სამინისტროსადმი – 10. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
422. წნორის წელის საბაჟოს ნუსხა ომარ-ფაშა-მურთუზა აღი ოღლის მიერ საქათალიდან შემოტანილ 120 ფუთ ხორბალზე. ხელს აწერს წნორის საბაჟოს გამგე ნიხლაძე – 1. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
423. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ომარ-ფაშა-მურთუზა აღი ოღლის სახელზე – 7. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
424. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის მიმართვა სახალხო გეარდიის მთავარი შტაბისადმი – 9. VI. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
425. განაჩენი №3. სოფელ აგ-ტაგლის მოსახლეობის კრების დადგენილება – 30. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
426. ცხენოსნების მე-2 პოლკის კორნეტის ირაკლი გიორგის ძე აფხაზის განცხადება მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 12. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
427. მომხმარებელთა სასოფადოების თბილისის კოოპერატივის მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი – 2. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
428. ელიმის საერო გამგეობის რწმუნებულის თომა კონსტანტინეს ძე ხოპშინსოვის თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
429. სომხეთის რესპუბლიკის ალექსანდროპოლის მაზრის, სიმაღანის ქარხნის მეშათა რწმუნებულის სევასტიანე ანდრეის ძე კორხანიდის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 14. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
430. ამონაწერი პროფესიული კავშირის ცენტრალური საბჭოს ხსლამის ოქმიდან – 6. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
431. კოოპერატივების კავშირების რწმუნებულის გ.ხ.შაიშმელაშვილის

- განცხადება მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 14. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
432. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა იაკობ კონსტანტინეს ძე თოფურდიის სახელზე - 16. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
433. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე ფენიკოვის სახელზე - 16. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
434. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ახლო აღმოსავლეთის დახმარების ამერიკული კომიტეტისადმი - 16. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
435. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა გუსეინ ალა კაზიმოვის სახელზე - 16. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
436. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ჩამოსახლებულ ტიმოთე კომენკოვის სახელზე - 16. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
437. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა ბათუმის გაცვლა-გამოცვლის კომიტეტის სახელზე - 17. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
438. თბილისის უმაღლეს საინჟინრო კურსებზე მზრუნველი კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 17. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
439. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა კორნეტ ი.გ.აფხაზის სახელზე - 20. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
440. მომხმარებელთა სა'სოგადოების გამგეობის დეკემა თელავიდან თბილისში მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 3. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
441. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორის მიერ გაცემული მოწმობა ქ.შუშის ბრიტანეთის მისიაში სომხეთის მთავრობის წარმომადგენლის არზუმანიანის სახელზე - 5. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
442. სიღნაღის მაზრის სოფელ კაკაბეთის მომხმარებელთა სა'სოგადოება "შელავათი"-ს გამგეობის წევრის ლევან ტაბატაძის თხოვნა გ'სათა მინისტრისადმი - 4. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
443. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა საქართველოს წყლების სამმართველოსადმი - 28. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
444. საქართველოს წყალთა სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი. თან ერთვის ინვენტარის სია - 3. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

445. სამხედრო სამინისტროს ადმინისტრაციული განყოფილების სასურსათო სექციის მიმართვა საქონელბრუნვის კომიტეტისადმი - 18. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
446. I გილდიის ვაჭრის მირზა ბაბა კასიმოვის ნდობით აღჭურვილი პირის გენერალ პატიაშვილის განცხადება მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 30. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
447. საქართველოს რესპუბლიკის მთავარი მომარაგების სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 16. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
448. ბორჯომის სახელმწიფო მამულის მმართველის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 12. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
449. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიერ გაცემული მოწმობა კახეთის კოოპერატივების კავშირისადმი - 20. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
450. მიწათმოქმედების მინისტრის კანცელარიის მმართველის ბადრიძის მიმართვა მევენახეობისა და მეღვინეობის ელიზავეტოპოლის კომიტეტის თავმჯდომარისადმი - 11. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
451. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის ჯემალბეგოვის მიმართვა ამიერკავკასიის მხარის სამიჯნო განყოფილების გამგისადმი - 8. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
452. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკის მიერ გაცემული მოწმობა ე.გ.რამიშვილის სახელზე - 14. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
453. თბილისის საგუბერნიო მიწათმოქმედების გამგეობის თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 15. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
454. თბილისის საგუბერნიო მიწათმოქმედების გამგეობის თავმჯდომარის მარუაშვილის მიმართვა ამიერკავკასიის სამხარეო მიწათმოქმედების კომიტეტისადმი - 16. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
455. ამიერკავკასიის მხარის სამიჯნო განყოფილების გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 1. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
456. ოლთისის საოლქო მიწათმოქმედების გამგეობის ვიცე-თავმჯდომარის ნ.პ.კედიას მოხსენება საქართველოს რესპუბლიკის მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 31. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
457. ამიერკავკასიის რკინიგზის მთავარი საგზაო კომიტეტის თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 1. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
458. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ამიერკავკასიის ჯარების ბინებით დაკმაყოფილების საოლქო სამმართველოსადმი - 8. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
459. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ქაღალთა კავშირის თბილისის

- გამანაწილებელი პუნქტის უფროსისადმი – 8. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
460. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ტყეთამოწყოების რევიზორ ტრონიუვისადმი – 14. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
461. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა თბილისის გუბერნიის საერო ბო გამგეობისადმი – 15. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
462. ელიზავეტოპოლის მეღვინეობის და მევენახეობის საგუბერნიო კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი. ხელს აწერს კომიტეტის თავმჯდომარის მაგიერ სტეპანიანი – 29. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
463. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა ზაქათაღლის ოლქში ზოგიერთ დაწესებულებათა საქმეების ლიკვიდაციის კომისიის თავმჯდომარისადმი – 19. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
464. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მმართველის დეკრეტით გორში მიწათმოქმედების ემისრის ჯავახიუვისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
465. ორთაჭაღის რაიონის მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოსთან არსებული წითელი გვარდიის მუსლიმანური ფრაქციის შტაბის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 6. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
466. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ნოე იოსების ძე რამიშვილისადმი – 28. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
467. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის საერო ბო კომიტეტისადმი – 26. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
468. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა წითელი გვარდიის მთავარი შტაბისადმი – 27. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
469. თბილისის მიწათმოქმედების და სახელმწიფო ქონების სამმართველოს უფროსის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 17. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
470. ქუთაისის საგუბერნიო საადგილმამულო კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 25. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
471. ამიერკავკასიის რკინიგზების სამმართველოს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მმართველისადმი – 29. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
472. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ქსოხუმის ოლქის საერო ბო კომიტეტისადმი – 5. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
473. სოხუმის ოლქის საერო ბო კომიტეტის მოხსენებითი ბარათი მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 18. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
474. თბილისის გუბერნიის ერობის თავმჯდომარის მიმართვა გლეხთა

- დეპუტატების საბჭოსადმი (საგლეხო ცენტრი) – II. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
475. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა [თბილისის წითელი ჯვრის გამანაწილებელი პუნქტისადმი] – 18. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
476. წითელი ჯვრის თბილისის გამანაწილებელი პუნქტის მთავარი ექიმის მიმართვა [მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი] – 28. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
477. ქსოვის საოლქო კომისიის ფერადის დეპეშა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 13. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
478. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 24. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
479. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ეურნალიდან – 30. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
480. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის მოადგილის, პროფ. კეკელიძის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 20. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
481. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისადმი – 19. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
482. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის, პროფ. ივ.ჯავახიშვილის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 14. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
483. მიწათმოქმედების სამინისტრო. კონტრაქტი კავკასია-ამერიკის ერთობლივ კომპანიასთან მინერალური სიმდიდრეების ექსპლოატაციის შესახებ – 9. I. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
484. სააქციო საზოგადოება “ოქროს საწმისის” განცხადება მიწათმოქმედების მინისტრის სახელზე – 31. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
485. მიწათმოქმედების სამინისტროს მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 28. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
486. ბორჯომის ქალაქისთვის ვიქ. დლონტის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 8. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
487. მიწათმოქმედების მინისტრის მიმართვა თბილისის ქალაქის მოურავისადმი – 14. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
488. სასურხათო საქმის სამინისტროს რწმუნებულის, პლკოვნიკ ახათიანის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 16. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
489. ნ. ი. ჯაყელის, ლ. კ. მამულაშვილის, ა. მ. ხოშტარიასა და სხვათა კოლექტიური თხოვნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარისადმი – 13. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

490. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო კონტროლის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი - 14. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
491. დამფუძნებელი კრების კანცელარიის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 29. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
492. ამონაწერი დამფუძნებელი კრების აგრარული კომისიის 1919 წ. 17 დეკემბრის სხდომის ოქმიდან - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
493. დამფუძნებელი კრების აგრარული კომისიის მიმართვა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმისადმი - 22. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
494. მიწათმოქმედების სამინისტროს კომისიის სხდომის ოქმი ხუტეის დამსხადების საკითხზე - 10. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
495. ტყეთა ინსპექტორის ქურდიანის დეპეშა ქუთაისიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკისადმი - 24. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
496. სვანეთის მეტყევის კლორთქიფანიძის განცხადება მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 11. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
497. საქართველოს ტყეთა ინსპექტორის ქურდიანის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 1. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
498. მუკეუნის სახელმწიფო ეროვნული მამულის გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 24. IV. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
499. გულაუთის სატყეოს გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს სატყეო განყოფილებისადმი - 4. VI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
500. ართვინის ყოფილი მეტყევის დ.ა.ფიჟენკოს თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროს სატყეო განყოფილებისადმი - 21. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
501. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკის დეპეშა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის აღშიბაიასადმი - 2. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
502. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ვიცე-დირექტორის დეპეშა თბილისიდან ბათუმში საქართველოს საკონსულოსადმი - 3. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
503. მიწათმოქმედების მინისტრის ნ.ხომერიკის დეპეშა თბილისიდან ახალციხეში სენატორ ჯაფარიძისადმი - 10. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
504. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დეპეშა თბილისიდან ბაქოში საქართველოს საკონსულოსადმი - 10. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
505. საქართველოს რესპუბლიკის მიწისმზომელთა ყრილობის დელეგატთა დეპეშა თბილისიდან აქვე მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 14. I.

- 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
506. ახალციხის ყველა სახელმწიფო დაწესებულების გაერთიანებული კრების თავმჯდომარის დეკრეტით ახალციხიდან თბილისში საგარეო საქმეთა, შინაგან საქმეთა, იუსტიციის, ფინანსთა, მიწათმოქმედების, განათლებისა და მომარაგების მინისტრებისადმი - 13. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  507. არდაგანის რაიონის მეტყვევის დეკრეტით თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 16. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  508. ბორჯომის მეტყვევებთა პირველი რაიონული ყრილობის დელეგატთა დეკრეტით თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 17. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  509. სანხერეთ-ჭიათურის რაიონის ამხანაგობა "მეურნეს" დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის დეკრეტით სანხერიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 26. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  510. ბაქოში საქართველოს წარმომადგენლის აღმზიების დეკრეტით ბაქოდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 27. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  511. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დეკრეტით თბილისიდან ქუთაისის სამეურნეო სკოლაში შარაშიძისადმი - 16. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  512. კუბლაშვილის დეკრეტით ბაქოდან თბილისში მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 20. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  513. აფხაზეთის კომისარიატის თავმჯდომარის ემუხეარისა და მიწათმოქმედების სამინისტროს ვიცე-დირექტორის ბრეგვაძის ლაპარაკი პირდაპირი მავთულით - 18. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  514. ტელეგრაფის გამგის ხუჭუას დეკრეტით თბილისიდან მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 3. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  515. გაგრის პლანტატორთა კავშირის საბჭოს თავმჯდომარის ფაფახიანის დეკრეტით გაგრიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 7. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  516. ფოთის პორტის უფროსის მოადგილის დეკრეტით ფოთიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 11. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  517. საქართველოს სასურსათო ყრილობის დელეგატთა რწმუნებულის შუამდგომლობა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 2. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  518. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკრეტით თბილისიდან ბათუმში საქართველოს საკონსულოში ღლომურისადმი - 17. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  519. მიწათმოქმედების სამინისტროს დეკრეტით თბილისიდან ფოთში გარნიზონის უფროსის შველიძისადმი - 29. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

520. გაგრის სათაობიროს გამგეობის თავმჯდომარის შენგელიას დეკეშა გაგრიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 14. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
521. ვაჭრობის და მრეწველობის სამინისტროს საქონელბრუნვის კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 13. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
522. მიწათმოქმედების მინისტრის დეკეშა თბილისიდან ქუთაისის ემისრის რუბენ ყიფიანისადმი - 26. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
523. სურსათის სამინისტროს კონტრაგენტების გერმანოვიჩის, გრინბერგის და ბერკოვიჩის მიმართვა მიწათმოქმედების და სახელმწიფო ქონების სამინისტროსადმი - 20. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
524. სამხატვრო განყოფილების და შინამრეწველობის კომიტეტის მუხეუმის გამგის ი.სტრაუშეს მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგისადმი - 31. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
525. მოკლე ცნობა საქართველოს მრეწველობისა და ვაჭრობის განვითარების პერსპექტივების შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
526. ფინანსთა და ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 8. X. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
527. მომარაგების კომიტეტის მეტყვეობის განყოფილების გამგის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 23. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
528. სპარსეთში ღვინის გატანის საქმეში მიწათმოქმედების სამინისტროს წარმომადგენლის კებლაშვილის რაპორტი მიწათმოქმედების მინისტრისადმი - 13. VI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
529. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა საქონელბრუნვის კომიტეტისადმი - 2. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
530. მიწათმოქმედების და გზათა სამინისტროს მიერ გაცემული მოწმობა სახალხო გვარდიის მომარაგების გამგის ი.გ.ქარცივაძის სახელზე - 17. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
531. გზათა სამინისტროს წარმომადგენლის ქბაქოში [ენაზე] მიმართვა საქართველოს გზათა მინისტრის ხომერიკისადმი - 15. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
532. წყლების სამმართველოს კომისრის თავმჯდომარის პ.მამრადის მოხსენებითი ბარათი წყალთა მეურნეობის სამხარეო საბჭოსადმი - 20. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
533. მთავრობის კანონების და განკარგულებების კრებული გამოცემული მმართველი სენატის მიერ. "დებულება წყლის ძალთა გამოყენების შესახებ" - 19. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
534. პროექტი. ინსტრუქცია ამიერკავკასიის რესპუბლიკაში "წყლებით სარგებლობის დროებითი დებულების" გამოყენების შესახებ. დროებითი

- მთავრობის 1917 წლის 5 მაისის დადგენილების მიხედვით - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
535. სრულიად რუსეთის ქალაქთა კავშირის კავკასიის კომიტეტის სამშენებლო განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 23. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
536. მრეწველობის გამოკვლევის და დანერგვის საზოგადოების წარმომადგენლის კ. დელოვის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 2. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
537. კავკასიაში წყალთა სამმართველოს კომისიის თავმჯდომარის მამრადის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 1. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
538. მიწათმოქმედების მინისტრის "საქართველოს წყლის ძალთა გამოყენების დროებითი დებულების კანონპროექტის" განმარტებითი მოხსენება - IX. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
539. გაგრის კლიმატური სადგურის მიმღები კომისიის თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 23. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
540. მიწათმოქმედების სამინისტროს რწმუნებულის ხელადის დეკემბა გაგრიდან თბილისში მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 20. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
541. სოხუმის ოლქში მიწათმოქმედების სამინისტროს რწმუნებულის ივ. ხელადის ბრძანება №285 გაგრის კლიმატური სადგურისადმი - 6. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
542. შავიხდვისპირეთში მიწათმოქმედების სამინისტროს რწმუნებულის ივ. ხელადის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 3. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
543. სასახლერო დაცვის სოხუმის განყოფილების გაგრის უბნის მეთაურის კაპიტან საბაშვილის მიმართვა სოხუმის განყოფილების უფროსისადმი - 19. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
544. გაგრის კლიმატური სადგურის გამგის ხელადის მიმართვა შავიხდვისპირეთის სასახლერო I რაზმის სოხუმის განყოფილების გაგრის უბნის მეთაურისადმი - XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
545. სოხუმის ეპისკოპოსის სერგის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 17. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
546. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა სასახლერო დაცვის ინტენდანტისადმი - 22. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
547. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ. კანდელაკის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტროსადმი - 31. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
548. შინა-გადასახლებულთათვის ხესხის სახით დახმარების მისაცემად მიწათმოქმედების სამინისტროს განკარგულებით 300.000.000 მანეთის გადაღება. დეკრეტის პროექტი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

549. ავჭალის მინის ქარხნის ქონების აღწერის ოქმი. თავმჯდომარე ინჟინერი მ.ბრაილოვსკი - 12. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
550. სრულიად რუსეთის ქალაქთა კავშირის კავკასიის სამხარეო კომიტეტის თავმჯდომარის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 3. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
551. მიწათმოქმედების სამინისტროს ყრილობის დღის წესრიგი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

4. სამხედრო სამინისტრო

1. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის 1919 წლის 30 დეკემბრის სხდომის ჟურნალი - 5. I. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
2. ამონაწერი განსაკუთრებული რაზმის უფროსის თანაშემწის მოხსენებიდან - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
3. მთავრობის კომისიის 1921 წ. 2 მარტის ოქმი №7 - 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. მთავრობის კომისიის 1921 წ. 7 თებერვლის სხდომის ოქმი №6 - 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. ოფიცერთა და ჯარისკაცთა მინდობილობები, ატესტატები, მოწმობები და მიმოწერა, საქმე №3 - (რუსულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
6. სადემობილიზაციო კომისიის მიერ გაცემული ატესტატი პოლკოვნიკ მიქელაძის სახელზე დამოწმებული ნოტარიუსის მიერ - 22. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიერ გაცემული მინდობილობა ოფიცერ ნიკოლოზ ბერიძის სახელზე - 10. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
8. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიმართვა ოდესის სამაზრო სამხედრო მეთაურისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
9. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიმართვა კრამენეცკის სამხედრო მეთაურისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიმართვა ოდესის მაზრის სამხედრო მეთაურისადმი - 10. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
11. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიერ გაცემული ატესტატი უმცროსი ორდინატორის ცაგარეიშვილის

- სახელზე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისიის მიერ გაცემული მინდობილობა პორუნიკ ცალქალამანიძის სახელზე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  13. ეარსის ციხესიმაგრის არტილერიის პროპორწნიკის აღეკსი კვალიევის რაპორტი ოლესის სამაზრო სამხედრო უფროსის სახელზე - 28. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  14. სამხედრო სამინისტრო. 1920-21 საბიუჯეტო წლის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვები, სახალხო გვარდიის საქმე №1351 - (ქართულ ენაზე), საქადაღლის ვღა.
  15. საუწეებათაშორისო კომისიის სხდომის უურნალი - 21. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  16. სამხედრო სამინისტროს 1920-21 საბიუჯეტო წლის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის დასანიშნავი კრედიტების აღნუსხვა - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  17. სამხედრო სამინისტროს დამატებითი სამეურნეო ხარჯთაღრიცხვის ახსნითი ბართი 1 ოქტომბრიდან საბიუჯეტო წლის ბოლომდე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  18. ნუსხა ფასებისა, რომლითაც უნდა ხელმძღვანელობდნენ სურსათ-სანოეავის შექენის დროს სამხედრო სამინისტროს სამნეო განყოფილება და ჯარის ნაწილები 1920 წ. 1 ოქტომბრიდან 1 ნოემბრამდე - 10. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  19. სამხედრო სამინისტროს 1920-21 საბიუჯეტო წლის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის ახსნითი ბართი - (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
  20. სამხედრო სამეურნეო განყოფილების განკარგულებით შექმნილი საინტენდანტო მიმღები კომისიის აქტი №967 - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  21. ჯარისკაცთა წლიური სამეურნეო მომარაგების ჩამონათვალი - 12. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  22. არმიის პირადი შემადგენლობა 1920 წ. LIV-LIX. - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  23. სამხედრო სამინისტროს სამნეო განყოფილების საარტილერიო სექციის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვა 1920 წ. 1 სექტემბრიდან 1921 წ. 1 იენისამდე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  24. საარტილერიო სამმართველოს განმარტებითი ბართი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  25. საქართველოს რესპუბლიკის არსენალი. სავარაუღო ხარჯთაღრიცხვა ჩამოსასხმელ საამქროში საშრობის აშენებაზე - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  26. საქართველოს რესპუბლიკის არსენალი. სავარაუღო ხარჯთაღრიცხვა - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  27. სამხედრო სამინისტროს გენერალური შტაბის 1920-21 საბიუჯეტო

- წლის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის განმარტებითი ბარათი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
28. ანგარიში დღიური ფულისა, რომელიც დამატებით უნდა მიეცეს სამხედრო სამინისტროს ტოპოგრაფიული განყოფილების საველე ასტრონომიულ, გეოდეზიურ და ტოპოგრაფიულ სამუშაოზე მყოფ მოსამსახერებს – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  29. სამხედრო სამინისტროს სასანიტრო სექციის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვის განმარტებითი ბარათი 1920 წ. 1 აგვისტოდან 1921 წ. 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  30. საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო უწყებებში არსებული სამხედრო სამკურნალოების და სასანიტრო დაწესებულებების სია და საშტატო ერთეულების ჩამონათვალი – 10. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  31. დამატებითი ჩამონათვალი სამხედრო სამინისტროს სასანიტრო სექციისა და სექციისადმი დაქვემდებარებული სამმართველოების და სამკურნალოების ხარჯებისა 1919 წ. 1 ივნისიდან 1920 წ. 1 ივნისამდე – 10. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  32. დამატებითი ხარჯთაღრიცხვა №1 სამხედრო-სამნეო განყოფილების 1920–21წ. გასავლის ხარჯთაღრიცხვისა (ჯარების ბინებით დაკმაყოფილება) – 1. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  33. შედარებითი უწყება №1, პირადი შემადგენლობის შენახვა – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  34. შედარებითი უწყება №2 გასავლის § 4 მე-2 მუხლით (შენობების დაქირავება) – 1920–1921წწ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  35. შედარებითი უწყება №3 გასავლის § 4 მე-3 მუხლით სამხედრო სამინისტროს ჯარების ბინებით დაკმაყოფილების სამმართველოსი – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  36. სამხედრო სკოლის ხარჯთაღრიცხვა 1920 წ. 1 ივნისიდან 1921 წ. 1 ივნისამდე (შედგენილი ახლად 1920 წ. ოქტომბერში ყველაფრის გაძივების გამო) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  37. სამხედრო სკოლის სასწავლო ნაწილის 1920–1921წწ. ხარჯის ნუსხა – 6. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  38. სამხედრო სკოლის ხარჯთაღრიცხვა 1920 წ. 1 ივნისიდან 1921 წ. 1 ივნისამდე (ახლად შედგენილი 1920წ. ოქტომბერს ყველა მასალის და საგნების ფასების შეუდარებლად აწვევის გამო) – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  39. სამხედრო სკოლისათვის საჭირო საგნების და მათი ღირებულებების ნუსხა, რომელიც სკოლამ უნდა შეიძინოს თანახმად დამატებითი ხარჯთაღრიცხვისა 1920წ. 1 ივნისიდან 1921წ. 1 ივნისამდე – (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  40. სამხედრო სამინისტროს კულტურა-განათლების სექციის მიმართვა სამხედრო სამინისტროს სამნეო კომიტეტის საბიუჯეტო სექციის უფროსისადმი – 12. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.

41. ჟურნალ “მხედრის” გამოცემის ხარჯთაღრიცხვა – (ქართულ ენაზე), I ფ.
42. სამხედრო სკოლის დამატებითი ხარჯთაღრიცხვა 1920–1921 საბიუჯეტო წლისა – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
43. სახელმწიფო კონტროლის მიმართუა სამხედრო სამინისტროს სამხეო კომიტეტისადმი – 13. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), I ფ.
44. კომისრის ბრძანებები, საქმე №4 – (რუსულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
45. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №1 – 24. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
46. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №2 – 25. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
47. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №3 – 26. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
48. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №4 – 27. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
49. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №5 – 28. IV. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
50. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №6 – 3. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
51. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №7 – 6–19. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
52. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №8 – 14–27. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
53. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №9 – 16–29. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
54. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №10 – 17–30. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
55. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №11 – 23–6. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
56. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №12 – (რუსულ ენაზე), I ფ.
57. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №13 – (რუსულ ენაზე), I ფ.
58. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №14 – 7–20. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
59. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №15 – 15–28. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
60. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №16 – 20. VI. – 3. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
61. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №17 – 21. VI. – 6. VII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.

62. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №19 – 28. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
63. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა მმართველობის კომისრის ბრძანება №18 – 27. VI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
64. მთავრობის საქმეთა მმართველობა. საქმე №74, თავდაცვის ფონდის გაღების შესახებ – 1921 წ. (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
65. სამხედრო სამინისტროს სამხეო კომიტეტის საბიუჯეტო სექციის მიმართვა ფინანსთა სამინისტროსადმი – 3. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
66. სამხედრო მინისტრის მიმართვა რესპუბლიკის მთავრობისადმი თავდაცვის ფონდის გაღების შესახებ – 28. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
67. აღნუსხვა თავდაცვის ფონდიდან მოხალოდნელი ხარჯების მობილიზაციის გამო – 30. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
68. ცნობა რესპუბლიკის თავდაცვის საბჭოს განკარგულებაში არსებული თავდაცვის ფონდის განრიგის შესახებ – XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
69. ცნობა სამხეო ნაწილის განყოფილების მიერ თავდაცვის ფონდიდან გაწეული ხარჯების შესახებ – 30. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
70. მიმოწერა ახერბაიჯანის არმიისათვის ფეხსაცმლის დამზადების თაობაზე, საქმე №46 – 1919 წ. (რუსულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
71. საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო სამინისტროს საადმინისტრაციო განყოფილების სანივთო სექციის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 25. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
72. ახერბაიჯანის რესპუბლიკის მთავარი საინტენდანტო მომმარაგებლის აკმედ-ბეგ დელიბაზოვის თხოვნა საქართველოს სამხედრო მინისტრისადმი, ასლი – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
73. ახერბაიჯანის რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრის შუამდგომლობა საქართველოს სამხედრო მინისტრის სახელზე, ასლი – 20. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
74. დეკეშა ბაქოდან საქართველოს სამხედრო მინისტრისადმი, ასლი – 20. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
75. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის უურნალიდან – 26. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
76. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა მომმარაგების კომიტეტისადმი – 31. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
77. საქართველოს რესპუბლიკის საქმეთა მმართველობის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 6. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
78. ამონაწერი მთავრობის სხდომის უურნალიდან – 31. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

79. ახერბაიჯანის არმიის მთავარი მომმარაგებლის აჰმედ-ბეგ დელიბაშოვის განცხადება საქართველოს სამხედრო მინისტრისადმი, ასლი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
80. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა ახერბაიჯანის რესპუბლიკის მთავარი საინტენდანტო სამსახურის მომმარაგებლის ა.დელიბაშოვისადმი – 4. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
81. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა მთავრობის საქმეთა მმართველისადმი – 9. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
82. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სხდომის ჟურნალიდან – 9. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
83. სამხედრო სამინისტროს საადმინისტრაციო განყოფილების სახიფათო სექციის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 1. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
84. საქართველოს რესპუბლიკის საქმეთა მმართველობის მიმართვა სამხედრო მინისტრის ამხანაგის გუდევანიშვილისადმი – 29. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
85. აჰმედ-ბეგ დელიბაშოვის განცხადება საქართველოს სამხედრო მინისტრისადმი – 26. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
86. მთავრობის საქმეთა მმართველობის მიმართვა სამხედრო მინისტრისადმი (ამონაწერი მთავრობის 26. VII. სხდომის ჟურნალიდან) – 31. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
87. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის ტელეფონოგრამა სამხედრო მინისტრისადმი – 25. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
88. საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საქმეთა კომისრის მიმართვა ციმბირის საოლქო მთავრობის სამხედრო კომისრისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
89. მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილის მიმართვა სამხედრო მინისტრისადმი – 24. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
90. სამხედრო სამინისტროს გენერალური შტაბის ოპერატიული სექციის მიმართვა გ'სათა დეპარტამენტის დირექტორის და მთავრობის საქმეთა მმართველისადმი – 2. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
91. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის საქმე, 1918–1919 წ.წ. სია შემომწირველთა; დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიასთან მიწერ-მოწერა; ოქმი გორის მა'ხრის სამხედრო გვარდიის შტაბის კრებებისა – (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
92. სახალხო გვარდიის საქმისმწარმოებლის ნ.კარის-ჰანკეკეტაძის განცხადება სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სახელზე – 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
93. პურის დამზადების საქმის მთავარი რწმუნებულის ე.არდიშვილის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბისადმი – 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
94. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა

- დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიისადმი - 12. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
95. საქართველოს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მიმართვა-განკარგულება - V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  96. საქართველოს დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის მიმართვა პრეზიდიუმის, სდ ფრაქციის და კომისიის ყველა წევრისადმი - 9. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  97. საქართველოს დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის მიმართვა სამხედრო მინისტრის ამხანაგის გელევანიშვილისადმი - 10. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  98. სამხედრო კომისიის უწყება, რომელიც გაეგზავნა ვიფშიძეს, ზაქარიაძეს, ვორონოვიჩს და გენერალურ შტაბს - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  99. საქართველოს დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის მიმართვა რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 28. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  100. სამხედრო კომისიის მიმართვა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  101. სამხედრო კომისიის უწყება გაგზავნილი კომისიის ყველა წევრისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  102. დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის მიმართვა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმისადმი - 9. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  103. საქართველოს დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის მიმართვა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმისადმი - IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  104. სამხედრო კომისიის მიმართვა სდ ფრაქციისადმი - 10. IV. 1919 წ.
  105. ამონაწერი საქართველოს დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის 10. IV. სხდომის ჟურნალიდან - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  106. საქართველოს დამფუძნებელი კრების კანცელარიის მიმართვა სამხედრო კომისიისადმი - 17. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  107. უწყებათა ცენტრალური დაწესებულებების რევიზიისათვის მცირე კომისიის დაარსების დადგენილება - 11. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  108. დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის დადგენილება - IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  109. დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მიმართვა სამხედრო კომისიისადმი - 19. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  110. დადგენილება დაღუპულ-დაშავებულ სახალხო გვარდიელებზე დახმარების გაგრძელების შესახებ - III. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  111. სახალხო გვარდიის კულტურულ-განმანათლებელი და სამკითხველოს გამკობის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

112. გორის რაიონის სახალხო გვარდიის კულტურულ - განმანათლებელი და სამკითხველოს გამგეობის წევრების კრების ოქმი №1 - 19. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
113. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბი. ოფიცერთა სია, ჭიათურის შტაბის საქმე გამყრელიძისა; ანგარიშები; სხვადასხვა; მოხსენებები; საანკეტო ფურცლები და სხვა; საქმე №106 - 1920 წ. (ქართულ ენაზე), საქალაქის ყდა.
114. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის ოფიცერთა სია - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
115. ეაზბეგიდან და სხვა რაიონებიდან ფილიოროვის მეშვეობით მიღებული იარაღის სია და აღწერილობა - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
116. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის უწყისი - 24. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
117. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სათადარიგო ცხენების განმანაწილებელი განყოფილების მიმართვა მთავარი შტაბისადმი - 27. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
118. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სათადარიგო ცხენების განმანაწილებელი განყოფილების შემოსავლის აღრიცხვა - 1. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
119. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სათადარიგო ცხენების განმანაწილებელი განყოფილების გასავალი - 1. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
120. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სათადარიგო ცხენების განმანაწილებელი განყოფილების შემოსავალი - VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
121. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის უფროსის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის საქმისმწარმოებლის თანაშემწის რუბენ ფირალოვისადმი, ასლი მთავარი შტაბის პრეზიდიუმისადმი - 14. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
122. სახალხო გვარდიის მთავარი ბუღალტრის მიმართვა სამხედრო საბჭოსადმი - 20. XII. 1920 წ.
123. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის კანცელარიის მასალები - II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
124. სახელმწიფო კომისიის ანგარიშის ამონაწერი გენერალ დენიკინის არმიის ქონების მიღების მასალებიდან - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
125. ერთობის უბნის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის უფროსის ა.წოდლოქისპირელის განკარგულება - 3. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
126. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის სახელზე შემოსული ხაზივარი სათაურით "სამართლიანობა?" - 31. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

127. სამხედრო სამინისტროს სამხელო კომიტეტის საბიუჯეტო სექციის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის თავმჯდომარისადმი – X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
128. რესპუბლიკის მთავრობის საგანგებო სხდომის ოქმი – 20. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
129. გენერალური შტაბის უფროსის მიმართვა სამხედრო სამინისტროს პიროვნული შემადგენლობის განყოფილების უფროსისადმი – 20. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
130. გენერალური შტაბის უფროსის მიმართვა გზათა სამინისტროს დირექტორისადმი – 20. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
131. გენერალური შტაბის უფროსის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის თავმჯდომარისადმი – 20. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
132. შორაპნის საოლქო სახალხო გვარდიის შტაბის საიდუმლო მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის პრეზიდენტისადმი – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
133. ჩხარის რაიონის რწმუნებულის მიმართვა შორაპნის საოლქო სახალხო გვარდიის შტაბისადმი – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
134. ჭიათურის რაიონის სახალხო გვარდიის შტაბის მიმართვა შორაპნის საოლქო შტაბისადმი – 23. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
135. შორაპნის საოლქო შტაბის კომისიის დასკვნა ლევან გამყრელიძის საქმესთან დაკავშირებით, ასლი – 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
136. ლევან გამყრელიძის ხელწერილის ასლი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
137. ჭიათურა-სანხერის რაიონის სახალხო გვარდიის დაკითხვის ოქმი, ასლი – 6. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
138. ჭიათურა-სანხერის რაიონის სახალხო გვარდიის წევრის აღექსანდრე მოდებაძის დაკითხვის ოქმი, ასლი – 9. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
139. ჭიათურა-სანხერის რაიონის სახალხო გვარდიის წევრთა კრების ოქმი, ასლი – 4. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
140. ამბროლაურის კომისრის ვ.ტყეშელაშვილის მიერ შედგენილი ოქმი, ასლი – 14. IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
141. ამბროლაურის რაიონის კომისრის ტყეშელაშვილის მიმართვა ჭიათურის რაიონის სახალხო გვარდიის შტაბისადმი – 21. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
142. ლევან გამყრელიძის პასუხი საგამომიებო კომისიისადმი, ასლი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
143. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის უფროსის რაპორტი – 8. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
144. სამხედრო სამინისტროს პიროვნული შემადგენლობის განყოფილების უფროსის პოდკოვნიკ ბაქრაძის მიმართვა სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბისადმი – 29. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
145. სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის საანკეტო ფურცელი – 1920

- წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
146. სახელმწიფო დაცვა. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის წევულებრივი (მშვიდობიან დროისათვის) განსრახული ხარჯების ხარჯთაღრიცხვა – თან ერთვის საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის წევულებრივი (მშვიდობიან დროს) ხარჯთაღრიცხვის განმატრებიოთი ბარათი – (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  147. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის კანცელარიის, ბუღალტერიისა და სასამართლოს განყოფილებების §1 ხარჯთაღრიცხვა – თან ერთვის მომარაგების განყოფილების განმარტებითი წერილი დაწესებულებათა პირადი შემადგენლობის შესახახი ხარჯების შესახებ – 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  148. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის შემადგენელი მომწიბი განყოფილების §2 ხარჯთაღრიცხვა – 1919–1920წწ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  149. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის მომარაგების განყოფილების §3 ხარჯთაღრიცხვა I. VI. 1919 წლიდან I. VI. 1920 წლამდე – (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
  150. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის საიარალო განყოფილების §4 ხარჯთაღრიცხვა – I. VI. 1919 წლიდან I. VI. 1920 წლამდე (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  151. საქართველოს სახალხო გვარდიის ხაზინის კმაყოფის ხარჯთაღრიცხვა §6 – I.VI. 1919 წლიდან I.VI. 1920 წლამდე. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  152. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მედიკო-სანიტარული განყოფილების ხარჯთაღრიცხვა §7 – I.VI. 1919 წლიდან I.VI. 1920 წლამდე. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  153. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის საბეითლო განყოფილების ხარჯთაღრიცხვა §8 – I.VI. 1919 წლიდან I.VI. 1920 წლამდე. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  154. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის მშვიდობიანი დროის ხარჯები – I.VI. 1919 წლიდან I.VI. 1920 წლამდე. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  155. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოკა ტალონითურთ 750 მანეთზე – 4. VII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  156. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოკა – 18. VI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  157. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოკა ტალონითურთ – 16. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  158. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოკა ტალონითურთ – 3. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  159. ქუთაისის ხაზინის უფროსი ბუღალტრის მიმართვა ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის უფროსისადმი – 13. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

160. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - IV. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
161. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა - 25. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
162. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - 22. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
163. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - XI. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
164. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკის ტაღონი - 31. X. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
165. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - 19. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
166. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
167. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
168. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - 3. VII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
169. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა - 15. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
170. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის ასიგნოვკა ტაღონითურთ - I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
171. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის სააგანსო ასიგნოვკა - 4. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
172. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ხარჯთაღრიცხვის სააგანსო ასიგნოვკა - 29. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
173. გასანათებლად გაცემული თანხის უწყება 1919 წლის 1 ნოემბრიდან - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
174. ქვის სარდაფის ნაბარების აქტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
175. სხვადასხვა ქალაქებში გასაგზავნი ლიტერების სია - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
176. ქვითში სოხუმის პოლკის №126 ხის ბარაკის აღწერა №1 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
177. ქვითში № სამხედრო ნაწილში განლაგებული №68 ხის ბარაკის აღწერა №4 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
178. ქვითში № სამხედრო ნაწილში განლაგებული №127 ხის ბარაკის აღწერა №6 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
179. ქვითში № სამხედრო ნაწილში განლაგებული №131 ხის ბარაკის აღწერა №7 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
180. ქვითში განლაგებული 33-ე საარტილერიო ბრიგადის №134 ერთსართულიანი აგურის ბარაკის აღწერა №11 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

181. ქვითში განლაგებული №132 ბენდერის ქვეითი პოლკის №6 ბეტონის შენობის აღწერა №15 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
182. ქვითში განლაგებული სამხედრო ნაწილის №7 ხის ბარაკის აღწერა №16 - 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
183. ქვითში განლაგებული სამხედრო ნაწილის №126 ხის ბარაკის აღწერა - 1907 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
184. ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის კერძო შენობების უწყისი - (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
185. უწყისი ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის სამხედრო ნაწილებსათვის შეშის რაოდენობის გამოყოფის შესახებ 1919 წლისათვის - (რუსულ ენაზე), 12 ფ.
186. ქუთაისის საინჟინრო დისტანციის ხარჯთაღრიცხვა 1910-1913 წ.წ. - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
187. ქუთაისის რაიონის ჯარების ბინებით უზრუნველყოფის განყოფილების სამხედრო შენობათა უწყისი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
188. ახალი ქვის სარდაფის ნაბარების აქტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
189. ქუთაისში განლაგებული ფოთის პოლკის იარაღის დათვალიერების აქტი №17 - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
190. ქუთაისში განლაგებული ფოთის პოლკის იარაღისათვის 9 ახალი პირამიდის აგების აქტი №51 - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
191. ცნობები ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის პატიმართა შესახებ 1918-1920 წლებში - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
192. ჯარის ინჟინრის მიმართვა გაგრის კლიმატური სადგურის უფროსისადმი - VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
193. საარენდო გადასახადების დახადგენი ანგარიშების უწყისი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
194. ქოსურგეთში განთავსებული კავკასიის მეხანგრეთა სატელეგრაფო პარკის ტვირთის გადასატანი სახიდრების აღწერილობა - 9. V. 1912 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
195. შტაბს-კაპიტნის რაპორტი ქუთაისის საინჟინრო დისტანციის უფროსისადმი - II. V. 1912 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
196. უფროსი ლეიტენანტის მიმართვა I-ლი საარტილერიო დივიზიონის უფროსისადმი - 21. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
197. საინვენტარო ქონების დარწმუნული ნაწილის ნუსხა - 25. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
198. ფოთის გარნიზონის პოლკოვნიკის მიმართვა ფოთის სადგურის კომენდანტისადმი - 21. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
199. ქბათუმის რკინიგზის უფროსის მიმართვა ქ.ფოთის სადგურის უფროსისადმი - 27. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
200. საინვენტარო ქონების უწყისი. ადასტურებს ბათუმის სადგურის უფროსი - 15. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
201. ყაზარმის ეზოში არსებული სპორტული ნაგებობის აღწერილობა -

- 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
202. ქ.ქეთაისში გორის პოლკის სამხედრო შენობების აღწერილობა №138 – 14. III. 1911 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  203. ქ.ქეთაისში ტირასპოლის პოლკის ბეტონის საჯინიბოს აღწერილობა – 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  204. ქ.ქეთაისში გორის ქვეითა პოლკის №107 დროებითი წარდახის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  205. ტირასპოლის პოლკის ქვის გაღავენის აღწერილობა – 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  206. ინჟინერ კონსტანტინე სპერანსკის განმარტება აღწერილობებში შესწორებათა შეტანის შესახებ – 28. VIII. 1914 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  207. ქ.ქეთაისში ტირასპოლის პოლკის საინჟინრო უწყების აგურის ორსართულიანი №77 შენობის აღწერილობა – 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  208. ქ.ქეთაისში ტირასპოლის პოლკის ფიცრული №69 ფარდელის აღწერილობა – 11. II. 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  209. ფოთის პოლკის ხის №69 შენობის აღწერილობა – 1904 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  210. ქ.ქეთაისში ტირასპოლის პოლკის სასწავლო ჯგუფის განსათავსებლად №64 შენობის აღწერილობა – 1909 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  211. ფორმა “ელიაძე და ჭანტურია“-ს მიერ გამოწერილი ანგარიში რომანოვსკის სახელზე – 8. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  212. ფორმა “ნერტკოვა“-ს მიერ გამოწერილი ანგარიში რომანოვსკის სახელზე – 11. V. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  213. ქეთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის მიერ შედგენილი ანგარიში 25800 მანეთზე – 16. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  214. ქ.სოხუმის პროფკავშირული საბჭოს ელექტრო-ტექნიკური მუშაკების მიმართვა ქ.სოხუმის საბინაო საქმეთა მწარმოებლის ინჟინერ ნადარეიშვილისადმი – 16. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  215. სამხედრო ინჟინრის ნადარეიშვილის ახსნა-განმარტებითი ბარათი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  216. ქეთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის უფროსისა და სამხედრო ინჟინრის მიერ შედგენილი აქტი №850 – 10. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  217. სამხედრო სამინისტრო. ტექნიკური სექციის სამნეო განყოფილების 1920/21 წ. ბიუჯეტის ანგარიში – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  218. პატაკი ქეთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის უფროსისადმი – 27. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  219. ჯარის ინჟინრის ნადარეიშვილის პატაკი ქეთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის უფროსისადმი – 27. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  220. I საარტილერიო ბრიგადის ბატარეის უფროსის მიერ შედგენილი

- აქტი №1307 – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
221. ქუთაისის სამხედრო სასურსათო საწყოების 'ხელამხედაველის მიმართვა კომისიის წევრის კაპიტან კონჩინისადმი – 2.II. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
222. ანგარიში გაცემული ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე – 10. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
223. ანგარიში გაცემული ქუთაისის სამხედრო-ბინათა დისტანციის ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე – 2. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
224. ინჟინერ ანემსაძის მიერ 'შედგენილი ფახების დაანგარიშება სამხედრო სამინისტროს მიმართველობაში წარსადგენად – 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
225. ინჟინერ ანემსაძის განმარტებითი ბარათი – 23. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
226. სამხედრო სკოლის ბრძანება №202. ხელს აწერს სკოლის უფროსის მაგიერ ანანიაშვილი – 25. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
227. სამხედრო სკოლის ბრძანება №207. ხელს აწერს სკოლის უფროსის თანამდებობის დროებითი აღმასრულებელი პოლკოვნიკი ჩხეიძე – 30. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
228. ქ.სოხუმის სამხედრო ბინათა აღწერილობები. სოხუმის ღა'სარეთის სასურსათო მაღაზიისა და სოხუმის პოლკის საქმე №1907 – (რუსულ ენაზე), საქაღალდის ყდა.
229. თავფურცელი, ქ.სოხუმის სამხედრო ბინათა აღწერილობა. სასურსათო მაღაზია, №4 ქარხანა, №9 ეა'სარმა, №10 წარდახიანი ფარდული – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
230. ტენგინის პოლკის კომბოსტოს შესანახი №22 სარდაფის აღწერილობა, შედგენილი 17.V. 1913წ. – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
231. ტენგინის პოლკის საკუთრებაში მყოფი ხის ტახტების აღწერილობა, შედგენილი 8.III. 1914 წ. – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
232. სოხუმის სარეზერვო პოლკის ხის ფარდულის აღწერილობა, შედგენილი 12.VIII. 1898 წ. – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
233. სოხუმის სასურსათო მაღაზიის დაბალი წინის მოსამსახურეთა №9 ეა'სარმის მიღება-წაბარების აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
234. ქ.სოხუმის გარნიზონის უფროსის განკარგულებით შექმნილი კომისიის მიერ საველე სამზარეულოს დათვალიერების აქტი №325 – 22. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
235. განმარტებითი ბარათი სამხედრო ბინათა დისტანციისათვის სამშენებლო მასალების შესაძენად – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
236. ქ.სოხუმის ტყით ვაჭრობის ამხანაგობის მიერ 'შედგენილი ანგარიში ჯარების ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე – 12. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
237. ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის მიერ 'შედგენილი ანგარიში ჯარების ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე – 12. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

238. ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის მიერ შედგენილი ანგარიში სამხედრო ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე - 23. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
239. ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის მიერ შედგენილი ანგარიში სამხედრო ინჟინრის ნადარეიშვილის სახელზე - 18. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
240. სამხედრო განყოფილების ტექნიკური ხეცვლა. ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანცია. 1920/21 წლების ბიუჯეტი. §4 მუხლი 4. სამხედრო ინჟინრის ნადარეიშვილის ანგარიში - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
241. ქ.სოხუმის II პოლკის. I ბატალიონის საველე სამზარეულოს დათვალიერების აქტი - 7. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
242. აფხაზეთის სამედიცინო-სანიტარული განყოფილების უფროსის მიმართვა შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჯანმრთელობის დეპარტამენტისადმი - 31. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
243. აფხაზეთის ქალაქებში გადამდებ დაავადებათა გავრცელების ორკვირიანი უწყისი I.XI-დან 15.XI-მდე - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
244. ქ.სოხუმში გადამდებ დაავადებათა მიმდინარეობის შესახებ შეივლიანი უწყისი I.XI-დან 16.XI-მდე - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
245. ქონამხირეში გადამდებ დაავადებათა გავრცელების ორკვირიანი უწყისი 7.XI-დან 21.XI-მდე 1920 წ. - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
246. აფხაზეთის ქალაქებში გადამდებ დაავადებათა გავრცელების ორკვირიანი უწყისი 16.XII-დან 31.XII-მდე 1920 წ. - 31. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
247. გაგრის ქალაქისთვის მიმართვა სამედიცინო-სანიტარული განყოფილების უფროსისადმი - 10. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
248. ქონამხირის ქალაქის სამმართველოს ტელეფონოგრამა სოხუმში აფხაზეთის სამედიცინო-სანიტარული განყოფილებისადმი - 19. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
249. ქონამხირის ქალაქის სამმართველოს ტელეფონოგრამა სოხუმში სამედიცინო-სანიტარული განყოფილებისადმი - 20. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
250. ქონამხირის სამედიცინო-სანიტარული განყოფილებიდან ექიმ როდეგსტვენსკის ტელეფონოგრამა სოხუმში სამედიცინო - სანიტარულ განყოფილებაში ექიმ ანაბაძისადმი - 18. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
251. ქ.ონამხირის ქალაქის საავადმყოფოს ექიმის მღებროვის ტელეფონოგრამა სოხუმში აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-სანიტარული განყოფილების უფროსისადმი - 26. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
252. აფხაზეთის სამედიცინო-სანიტარული განყოფილების უფროსის

- მიმართვა ჯანმრთელობის დეპარტამენტისადმი - 23. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
253. შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჯანმრთელობის დეპარტამენტის დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის დლოროქიფანიძის მიმართვა აფხაზეთის კომისარიატის საქმით განყოფილებისადმი - 26. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
254. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა აფხაზეთის საქალაქო სამმართველოებისა და ერობებისადმი - 22. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
255. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა ქალაქების - გაგრის, გუდაუთის, სოხუმის, ონაშორის, გაღის ერობებისადმი - 11. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
256. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა ერობებისადმი - 10. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
257. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა გუდაუთის, გულრიფშის, კოდორის, სამურზაყანოს ერობებისადმი - 26. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
258. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა აფხაზეთის ქალაქების - გაგრის, გუდაუთის, სოხუმის, ონაშორის, გაღის საქალაქო სამმართველოებისადმი - 26. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
259. შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჯანმრთელობის დეპარტამენტის დირექტორის ჯაფარიძის მიმართვა აფხაზეთის მედიკო-ხანიტარული განყოფილებისადმი - 23. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
260. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების მიმართვა სოხუმის ხალქო ციხის ექიმისადმი - 30. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
261. ქ.სოხუმის ციხის ექიმის მიმართვა აფხაზეთის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების უფროსისადმი - 1. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
262. ქ.სოხუმის ხალქო ციხეში ავადმყოფთა რაოდენობის აღმნიშვნელი უწყისი - IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
263. ქ.გუდაუთის ქალაქისთავის მიმართვა აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილებისადმი - 3. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
264. გაგრის საქალაქო ხაავადმყოფოში ავადმყოფთა რაოდენობის აღმნიშვნელი უწყისი - XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
265. ქ.ონაშორის ქალაქის მთავარი ექიმის მღებროვის ტელეფონოგრამა სოხუმში აფხაზეთის სამედიცინო-ხანიტარული განყოფილების გამგის ანნაბაძის სახელზე - 19. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
266. აფხაზეთის კომისარიატის სამედიცინო - ხანიტარული განყოფილების უფროსის მიმართვა ახალი ათონის მონასტრის წინამძღვრისადმი -

- XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
267. მე-2 სანაპირო რაზმის ჯარის ტექნიკოსის ქვარცხავას პატაკი ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის უფროსისადმი – ბათუმი. 15. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
268. სამხედრო სამინისტროს სამნეო განყოფილების ტექნიკურ სექციაში ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანცია. მე-2 სანაპირო რაზმში ახალწვეულთათვის ქ. ფოთში გარდნერის ბედელის მოსაწვობად შესრულებული სამუშაოების ხარჯთაღრიცხვა – 15. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), თავფურცელი. 2 ფ.
269. ქუთაისის სამხედრო ბინათა დისტანციის უფროსის ბეთანელის მიმართვა ჯარის ტექნიკოს ქვარცხავასადმი – 6. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
270. ქ. ქუთაისის ძველი თბილისის ქუჩაზე მდებარე ყოფილ საპერობილეში ნასატარებელი სამუშაოების ხარჯთაღრიცხვის აქტი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
271. თბილისის საინჟინრო დისტანციის უფროსის მიმართვა ქუთაისის საინჟინრო დისტანციის უფროსისადმი – 13. I. 1911 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
272. სურამის ადგილობრივი ღაზარეთის სამხედრო ნაგებობის ნახაზების აღწერილობა – 28. I. 1915 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
273. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი №7 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
274. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი №11 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
275. სურამის ღაზარეთის მისაღებისა და ქალთა განყოფილების №8 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
276. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი №10 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
277. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი №6 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
278. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი ხის №3 ნაგებობის აღწერილობა – 24. V. 1898 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
279. სურამში სამხედრო ბინათა უწყების კუთვნილი ერთსართულიანი ქვის №1 ნაგებობის აღწერილობა – 24. V. 1898 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
280. სურამის ადგილობრივი ღაზარეთის სამხარეულოს და სასადილოს №16 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
281. სურამის ღაზარეთის საეინჯელედ გამოყენებული ერთსართულიანი ქვის №25 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
282. სურამის ადგილობრივი ღაზარეთის 50 საწოლიანი ორსართულიანი აგურით ნაშენები №47 ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 5 ფ.

283. ქ. ფოთის პოლკის ერთი ასეულისთვის განკუთვნილი №134 ფარდულის აღწერილობა – 25. XI. 1911 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
284. ქ. ფოთის 33-ე საარტილერიო ბრიგადის ბატარეის საჯინიბოს ერთსართულიანი აგურის №133 ნაგებობის აღწერილობა – 13. VIII. 1907 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
285. ფოთის პოლკის 201-ე ასეულის №133 ეაზარმის ინჟენერის აღწერილობა – 30. V. 1913 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
286. ოსურგეთში მდებარე ყუბანის პლასტუნკის მე-2 ბატალიონის მიერ დაკავებული №1 ეაზარმის აღწერილობა – 19. VIII. 1910 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
287. ოსურგეთში მდებარე ყუბანის პლასტუნკის მე-2 ბატალიონის მიერ 1910წ. დაკავებული ქაუპტკახტის №1 შენობაში ჩატარებული სამუშაოების აღწერა – 10. VI. 1910 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
288. ქ. ოსურგეთში მდებარე ყუბანის პლასტუნკის მე-2 ბატალიონის მიერ დაკავებული №5 ქვის ერთსართულიანი სამხარეულოდ გამოყენებული შენობის აღწერილობა – 1910 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
289. ქ. ოსურგეთში მდებარე ბენდერის 132-ე ქვეითი პოლკის მიერ დაკავებული №12 ქვის ნაგებობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
290. ქ. ოსურგეთში მდებარე გორის პოლკის ასეულის მიერ დაკავებული №12 ქვის ერთსართულიანი ნაგებობის აღწერილობა – 15. IX. 1910 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
291. ქ. ოსურგეთში მდებარე №14 სამხედრო საყარაულოს აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
292. ქ. ოსურგეთში მდებარე ბენდერის პოლკის მიერ დაკავებული №27 ერთსართულიანი ბეტონის შენობის და იარაღის საწყობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
293. ქ. ოსურგეთში მდებარე გორის პოლკის 202-ე ასეულის მიერ დაკავებული №27 ბეტონის ერთსართულიანი შენობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
294. ქ. ოსურგეთში მდებარე ყუბანის პლასტუნკის მე-2 ბატალიონის №28 ერთსართულიანი ბეტონის შენობის და იარაღის საწყობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
295. ქ. ოსურგეთში მდებარე ყუბანის პლასტუნკის მე-2 ბატალიონის მიერ დაკავებული №30 ერთსართულიანი ბეტონის სააღაღე ფარდულის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
296. ქ. ოსურგეთის ეოფილი ეკლესიის საკუთრეულის ირგვლივ შემოვლებული თუნუქის ღობის აღწერილობა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
297. სოფ. წურუკ-სოში მდებარე №1 საეაზარმო ნაგებობის აღწერილობა – 28. VII. 1914 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
298. სოფ. წურუკ-სოში მდებარე არდაგან-მისაილოვის 204-ე ქვეითი პოლკის მიერ დაკავებული №1 საეაზარმო ნაგებობის აღწერილობა – 16. II.

- 1911 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
299. ინფორმაცია 20-იან წლებში საქართველოს მიერ წარმოებული საომარი მოქმედებების შესახებ დენიკინელებთან, სომხებთან, აზერბაიჯანელებთან – (რუსულ ენაზე), 16 ფ.
  300. ამონაწერი მთავრობის დადგენილებიდან პოლონეთის არმიაში მომსახურე ქართველი ოფიცრების მდგომარეობის შესახებ – 30. XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  301. დამფუძნებელი კრების წევრების ნ.ელიაშვილს, მარსენიძის და ი.კუპჩანაძის წერილი სტამბოლში მ.ხ.–სადმი. ახლავს 18 პუნქტიანი კითხვების ფურცელი სამხედრო საკითხებთან დაკავშირებით – 15. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  302. ინფორმაცია ქართველ ოფიცერთა შესახებ კონსტანტინოპოლსა და პოლონეთში (კვინიტაძე, ზაქარიაძე, უჩაძე) – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  303. სამხედრო სკოლა, წერილები მიღებული საქართველოს ლეგაციაში, დოსიე №40 – (ფრანგულ ენაზე), საქალაქის ყდა.
  304. იუნკერ ი.ვანნაძის წერილი გენერლისადმი – 3. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  305. იუნკერ ი.ვანნაძის წერილი გენერლისადმი – 20. VIII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  306. იუნკერ ი.ვანნაძის წერილი გენერლისადმი – 23. VIII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  307. იუნკერ ი.ვანნაძის წერილი საქართველოს ლეგაციისადმი პარიზში – 18. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  308. იუნკერ დიმიტრი ლალიძის წერილი გენერლისადმი – 3. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  309. იუნკერ დავით ლალიძის წერილი გენერლისადმი – 15. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  310. იუნკერ შოთა ნიკოლაძის წერილი გენერლისადმი – 29. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  311. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის პატაკი გენერლისადმი – 21. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  312. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის წერილი გენერლისადმი – 19. IV. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  313. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის წერილი გენერლისადმი – 7. VII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  314. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის წერილი ხანდროსადმი [ქუთათელაძე] – 29. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  315. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის თხოვნა საქართველოს სრულუფლებიანი მინისტრისადმი საფრანგეთში [აკ.ჩხენკელი] – 6. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  316. იუნკერ ალექსანდრე კინწურაშვილის პატაკი საქართველოს სრულუფლებიანი მინისტრისადმი საფრანგეთში [აკ.ჩხენკელი] – 7.

- VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
317. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის დეკემბა სენ-მიქსანიდან პარიზში საქართველოს ლეგაციისადმი - 21. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  318. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი გენერლისადმი - 15. III. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  319. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი გენერლისადმი - 13. V. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  320. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი გენერლისადმი - 25. V. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  321. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი გენერლისადმი - 9. VII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  322. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი გენერლისადმი - 23. VIII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  323. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი სანდროსადმი [ქუთათელაძე] - 25. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  324. იუნკერ ალექსანდრე ჯინჭარაძის წერილი სანდროსადმი [ქუთათელაძე] - 17. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  325. იუნკერ გიორგი ოდიშელიძის დეკემბა მარსელიდან პარიზში სანდრო ქუთათელაძისადმი - 19. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  326. იუნკერ გიორგი ოდიშელიძის წერილი მინისტრისადმი - 19. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  327. იუნკერ გიორგი ოდიშელიძის წერილი ლეგაციის პირველი მდივნისადმი - 20. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  328. იუნკერ კუკური თოხაძის წერილი სანდროსადმი [ქუთათელაძე] - 29. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  329. იუნკერ კუკური თოხაძის წერილი სანდროსადმი [ქუთათელაძე] - 1. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  330. სან-მექსანის სამხედრო სკოლის მოსწავლე ქართველი იუნკერების პატაკი საფრანგეთში საქართველოს სრულუფლებიანი მინისტრისადმი - 8. XII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  331. სან-მექსანის სამხედრო სკოლის მოსწავლე ქართველი იუნკერების ბიოგრაფიული მონაცემები - ნ.თოხაძე, ი.ვანნაძე, გ.ოდიშელიძე, ა.კინწურაშვილი, ა.ჯინჭარაძე - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  332. ნ.თოხაძის მიმართვა ქართველ იუნკერთა აპარტიული ამხანაგური დაჯგუფების სახელით პავლე ხარჯკელაძისადმი - 19. X. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  333. იუნკერთა სკოლის შემადგენლობა განყოფილებების მიხედვით - (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
  334. პოდკოვნიკ ნხეიძის ბრძანება №175 სამხედრო სკოლისადმი - 1. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  335. მაიორ ანანიაშვილის ბრძანება №193 სამხედრო სკოლისადმი - 19.

- VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
336. მათორ ანანიაშვილის ბრძანება №197 სამხედრო სკოლისადმი – 22. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
337. თბილისის ბრძოლა, სამხედრო ბრძოლის ეპიზოდები, ხელს აწერს იუნკერი – (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
338. რუსეთის სამხედრო დუმის წევრების როდისევის, სკობელევის და გენერალ გულევიჩის დეპეშა ეველა სამხედრო ნაწილისადმი – 6. III. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
339. გენერალ გულევიჩის დეპეშა ეველა სამხედრო ნაწილისადმი – 6. III. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
340. კავკასიის ფრონტის გენერალური შტაბის პოლკოვნიკის წერილი აკანხენკელისადმი – 18. XII. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
341. გარნიზონის ნაწილების წარმომადგენლების ტამერფორსის კომიტეტის საღამოს სხდომის ოქმი – 6. III. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
342. ქრისეს სამხედრო ოლქის უფროსის მიმართვა თურქეთის ოლქების სამხედრო გენერალ-გუბერნატორის კანცელარიის უფროსისადმი – 20. III. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
343. მუსლიმანური კოპუხის მეთაურის წერილი ფრონტის შტაბის მორიგე გენერლისადმი – 19. I. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
344. გენერალ სპირიდონ ჭავჭავაძის ბიოგრაფია და დახასიათება – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
345. პოლკოვნიკ ირაკლი ცაგურიას ბიოგრაფია – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
346. პოლკოვნიკ ნიკოფორე ცხაკაიას ბიოგრაფია და დახასიათება – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
347. გენერალ ზაქარიაძის ინფორმაცია თბილისიდან საქართველოში შექმნილ მდგომარეობაზე ბოლშევიკთა მიმართელობის პირობებში – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
348. პოლონელ მეომართა საზოგადოების მიმართვა გენერალ ზაქარიაძისადმი – 1951 წ. (პოლონურ ენაზე), 1 ფ.
349. რუბენ აუშტროვის მოწმობა გაცემული გვარდიის მთავარი შტაბის მიერ – 10. X. 1923 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
350. ნეენი სამხედრო ორგანიზაციის შეკითხვები – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
351. კითხვების ფურცელი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
352. სამხედრო სამინისტროს მთავარი შტაბის უფროსის პოლკოვნიკ კარლეტის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 9. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
353. მეტევიამფრქვევთა ასეულის სია – 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
354. კონსტანტინოპოლში სამხედრო კომისიის თავმჯდომარის გ.კვინიტაძის და მდივნის ა. ზაქარიაძის საიდუმლო მოხსენება მთავრობის თავმჯდომარისადმი, ასლი კონსტანტინოპოლში მთავრობის წარმომადგენელს კ.გვარჯალაძეს – 1. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

355. გენერალ ელექსანდრე ერისთავის დიპლომატიური პასპორტი – 16. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
356. გენერლების ი.ოდიშელიძისა და ა.საქარიძის საიდუმლო მოხსენება თავდაცვის საბჭოსადმი. ასლები სახალხო გუარდიის შტაბსა და სამხედრო მინისტრს – 3. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
357. გენერალ ი.ოდიშელიძის ჩანაწერები საქართველო-ინგლისს შორის სამხედრო – პოლიტიკური კავშირის დადების შესახებ კონსტანტინოპოლში – 16. I. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 46 ფ.
358. ვალიკო ჯუღელის სამხედრო მოხსენება (ეგოროვის მოხსენების, იანერის დისლოკაციისა და "ოკას" საინფორმაციო ცნობების მიხედვით) – 15. II. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
359. საქართველოს შეიარაღებულ ძალთა ყოფილი მთავარსარდლის გ.მახნიაშვილის განცხადება ნ.ჟორდანიასადმი – 18. I. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
360. გენერალ გ. მახნიაშვილის ღია წერილი გაზეთ "ბრძოლის" რედაქტორისადმი – 4. X. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
361. ქართველი ოფიცრის ინფორმაცია საქართველოში მდგარ რუსის ჯარზე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
362. სადისპოზიციო ფონდის თავმჯდომარის ა.ბაგრატიონის მიმართვა მაიორ ბ.ქუთათელაძისადმი – 27. X. 1937 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
363. ს.კობიაშვილი ქართველი მხედრები პოლონეთში – (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
364. ქართველ მხედართა ორგანიზაციის (ქ.მ.ო.) დებულება – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
365. ქართველ მხედართა ორგანოს "მხედრის" კატალოგი – 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
366. ცნობები ამიერკავკასიის სამხედრო ნაწილების შესახებ – 22. V. 1925 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
367. ფეხოსანთა და კავალერიის დივიზიათა და ცალკეულ ბრიგადათა განლაგების ტაბელი თავისი არტილერიით 1 იანვრიდან 1 მაისამდე – 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
368. კავკასიის I საარტილერიო და I საცხენოსნო პოლკის შემადგენლობა, შტაბით ბათუმში. მეთაური მაყაშვილი – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
369. ქართული გაერთიანებული ბრიგადის ნაწილების მდგომარეობის მოკლე ანგარიში – თბილისი, 14. VI. 1922 წ. დამიფრული კონსტანტინოპოლში 15. VIII. 1922 წ. – (რუსულ ენაზე), 22 ფ.
370. ალექსანდრე კინწურაშვილის რაპორტი საფრანგეთში ჩამოყალიბებულ ქართველ მებრძოლთა საზოგადოების შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.

5. განათლების სამინისტრო

1. სახალხო განათლების სამინისტროს უწყების დაწესებულებათა სია - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
2. საშუალო სკოლის რეორგანიზაციის დებულება - 6. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
3. საინსპექტორო განყოფილების მიმართვა კულტურულ-ტექნიკური სასწავლებლისადმი - 9. VIII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. კავკასიის სოფლის მეურნეობის ინსპექტორის მიმართვა სოფლის მეურნეობის მინისტრისადმი - 19. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
5. სახალხო განათლების სამინისტროს მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 4. II. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. თბილისის კულტურულ-ტექნიკური სასწავლებლის მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრის რწმუნებულისადმი - 29. XII. 1917 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. თბილისის საშუალო სახელმწიფო კულტურულ-ტექნიკური სასწავლებლის დირექტორის თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი - 2. II. 1920 წ.
8. თბილისის საშუალო სახელმწიფო კულტურულ-ტექნიკური სასწავლებლის დირექტორის თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი - 21. IV. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
9. შინაგან საქმეთა სამინისტროს მასალები - (რუსულ ენაზე), 10 ფ.
10. საოპოზიციო ფრაქციათა წევრების თათბირის გადაწყვეტილების შეტყობინება მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 15. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის განათლების მინისტრის მიმართვა პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციის თავმჯდომარისადმი - 7. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.

6. მომარაგების სამინისტრო

1. მომარაგების კომიტეტის მასალები – (რუსულ ენაზე), ხაქადალდის ყლა.
2. მომარაგების კომიტეტის ტყავეულის განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიისადმი – 21. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
3. მთრიმლაგი საშუალებების, ხანაყი ქარხნის, წისქვილის, ტყავისა და საპნის ქარხნების მეპატრონის ა.გ.დავიდოვის განცხადება მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 12. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
4. მომარაგების კომიტეტის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 21. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
5. მომარაგების კომიტეტის და ტყავეულის განყოფილების მიერ მიწათმოქმედების სამინისტროში 1919წ. 25 აგვისტოს გაგზავნილი №571 მიმართვა – 30. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
6. მიწათმოქმედების სამინისტროს თხოვნა მომარაგების მთავარი სამმართველოსადმი – 30. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. ამონაწერი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის 1919 წ. 23 აგვისტოს სხდომის უურნალიდან – 30. VIII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
8. მომარაგების კომიტეტის ბუღალტერიის მიმართვა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 1. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
9. მომარაგების კომიტეტის მიერ სამრეწველო საქონლის მისაღებად გაცემული ცნობა – 4. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. მომარაგების კომიტეტის თავმჯდომარის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 9. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
11. მომარაგების კომიტეტის თხოვნა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 9. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. თბილისის სამთო კულტურების და მეტყვეობის განყოფილების მიმართვა მომარაგების კომიტეტისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. ქსურამის მცხოვრების, ტყავის ქარხნის მეპატრონის აბგარ ზაქარიას ძე სადაღოვის თხოვნა მომარაგების მთავარი სამმართველოსადმი – 2. IX. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
14. წყალთა სამმართველოს ტექნიკური ნაწილის თხოვნა მომარაგების კომიტეტისადმი – 7. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
15. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა მომარაგების კომიტეტის თავმჯდომარის ბ-ნი გუგუასადმი – 11. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
16. მთავრობის თავმჯდომარის საგანგებო მინდობილობათა მოხელის თხოვნა მიწათმოქმედების სამინისტროსადმი – 30. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

17. ა.მ.ხოშტარიას თხოვნა მიწათმოქმედების და სახელმწიფო ქონების მინისტრისადმი – 2. IX. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
18. საქართველოს რესპუბლიკის ქალაქთა კავშირის მთავარი კომიტეტის შეშის განყოფილების მიმართვა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 15. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
19. მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის მიმართვა მომარაგების მთავარი კომიტეტისადმი – 22. XI. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
20. მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგის ტელეფონოგრამა მომარაგების მინისტრისადმი – 9. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
21. მომარაგების კომიტეტის თავმჯდომარის ტელეფონოგრამა მიწათმოქმედების მინისტრისადმი – 19. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
22. მომარაგების კომიტეტის ტელეფონოგრამა მიწათმოქმედების სამინისტროს კანცელარიის დირექტორისადმი – 23. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
23. მომარაგების კომიტეტის ცენტრალური სააფთიაქო საწყობის გამგის ზ.ინიუას მიმართვა მიწათმოქმედებისა და შრომის სამინისტროსადმი – 5. XII. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. საქართველოს რესპუბლიკისათვის დასავლეთ ევროპიდან და ამერიკიდან მისაღები აუცილებელი საქონლის საერთო სია – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
25. დებულება საქართველოს რესპუბლიკიდან სამამულო პროდუქციის გატანის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
26. საზღვარგარეთიდან შემოსატანი აკრძალული საქონლის სია – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
27. დასავლეთ ევროპასა და ამერიკაში გასატანი ნებადართული საქონლის სია – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
28. გარემუ შესაქმნა სამინისტროს საინფორმაციო განყოფილების ცნობა საქართველოს ეკონომიკის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
29. ცნობები ქართული აბრეშუმის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

7. ფინანსთა სამინისტრო

1. მომარაგების სამინისტროს მიმართუა ფინანსთა მინისტრისადმი - 29. III. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. ფოთის პორტის მუშების 1920 წლის ივნისის თვის ხელფასის უწყისი - 16. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
3. ფინანსთა სამინისტროს მიმდინარე ანგარიშიდან გადარიცხული თანხა და მისი რეალიზაცია - 30. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
4. ბათუმის საბაჟოს გამგის აღმ.მიქაძის "საპატიო მოხსენება" ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრისადმი - 20. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. სახელმწიფო ქაღალდების დამზადების ექსპედიციისათვის საჭირო მასალების სია - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
6. ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროდან საკავლიანის მიმართუა საქართველოს რესპუბლიკის იტალიური დელეგაციის წევრებისადმი - 1. X. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. ქართული ფულის ნიმუშების ფოტოპირები.
8. ელ. ახმეტელის წერილი ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე კომიტეტისადმი ბერლინიდან პარიზში - 27. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. ელ. ახმეტელის 1921 წ. ოქტომბრის თვის ანგარიში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი (პოლიტიკურ ემიგრანტთა კონტო) - 3. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი კომპანია "შაბრიერ და მორელისადმი" - 2. III. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
11. გენერალ კ.კუთათელაძის წერილი გერმანიაში საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 7. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
12. ბერლინ-კონსტანტინეპოლს შორის სახმელეთო და საზღვაო მოგზაურობათა ხარჯები. სამ პუნქტად. - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. ადვოკატ როსენფელდის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 6. XII. 1922 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ. 2 კეზემკლ.
14. ელ. ახმეტელის წერილი ბერლინიდან მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 13. XII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
15. ელ. ახმეტელის წერილი საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 27. I. 1923 წ. ბერლინი. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
16. ადვოკატ პაბრაჰამის წერილი ბრემენიდან ჯაყელისა და კომპანია პერმესის სასამართლო პროცესის შესახებ - 13. I. 1923 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
17. ელ. ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 27. XI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

18. დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის წევრთა სხდომის ოქმი - VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
19. ბერლინში ნატარებელი სოც. ფედერ. პარტიის წევრთა ყრილობის დაჯალბით კოტე კობახიძის წერილი პარიზში საქართველოს მთავრობისადმი - 8. I. 1923 წ. პარიზი. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. დავით კაკაბაძის და ლადო გუდიაშვილის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი - 24. XI. 1922 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
21. დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის მდივნის გვექშაპელის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი - 12. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
22. ვენის ქართველ სტუდენტთა ჯგუფის თავმჯდომარის ივანე ნიკოლოძის ძე ძიძიკაშვილის და მდივნის გაბაშიძის წერილი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი; (დანართი პირველი და მეორე საზოგადო კრების ოქმები) - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
23. ხარიტონ შავიშვილის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
24. გრიგოლ ფერაძის წერილი სრულიად საქართველოს მთავრობისადმი - 6. VII. 1922 წ. ბერლინი. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
25. ანხენკელის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი - 10. VI. 1922 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
26. სტამბოლში მყოფ ქართველ ლტოლვილთა სია, რომლებიც საფრანგეთში სამუშაოს მოვნას და სათანადო დახმარებას ითხოვენ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
27. საზოგადოება "საფრანგეთის მეგობრები"-ს კომიტეტის წევრთა წერილი პარიზიდან იქვე მინისტრის ანხენკელისადმი - 27. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
28. ლუისიენ შანსერელის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 6. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
29. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის სამდივნოს წერილი მარსელში "შაბრიერ მორელი და კომპანიისადმი" - 27. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
30. დ.კაკაბაძის ინფორმაცია - 12. VI. 1922 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
31. კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულის გოგოლაშვილის დეპეშა პარიზში კანდელაკისადმი - 16. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე ლათინური შრიფტით), 1 ფ.
32. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში საქართველოს წარმომადგენლობაში სუმბათოვისადმი - 11. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
33. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობაში ახმეტელისადმი - 11. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

34. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობაში გ.ერაძისადმი - 28. IV. 1922 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
35. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 28. IV. 1922 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
36. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულის ხომერეისისადმი - 28. IV. 1922 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
37. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი კეხიერისადმი - 31. III. 1922 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
38. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი იქვე ხომხეთის ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 21. III. 1922 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ. 2 ეგზემპლ.
39. პარიზში ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციის დირექტორის ჟიულ გარსონის წერილი იქვე საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 27. X. 1921 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
40. გამბროჯის წერილი პრადიდან გაიოლოსადმი - 26. IX. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
41. გაიოლოს წერილი პრადიდან ჟორჟულიანისადმი - 29. IX. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
42. სვიმონ ხენდაძის წერილი ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 14. X. 1921 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
43. კკანდელაკის წერილი პარიზიდან პრადაში გაიოლოსადმი - 19. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ. (ახლავს დედანი 2 ფ.)
44. გაიოლოს წერილი პრადიდან პარიზში კკანდელაკისადმი - 22. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
45. სავალიშვილის წერილი ამერიკიდან პარიზში კკანდელაკისადმი - 28. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
46. კონსტანტინე ბორელის წერილი აკაკი წახეკელისადმი - 29. II. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
47. განდრონიკოვის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 14. VIII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
48. ს.მდიენის წერილი კკანდელაკისადმი - 19. VIII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
49. სარსევი (წერილები ნუსხა) - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
50. მსუემბათაშვილის წერილი კკანდელაკისადმი - 6. XII. 1923 წ. ლონდონი, (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
51. მსუემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში კკანდელაკისადმი - 23. XI. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
52. მსუემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს

- წარმომადგენლობაში ფინანსთა მინისტრისადმი - 26. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე, ახლავს წერილი ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
53. მსუქმათაშვილის წერილი ღონდონიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში კკანდელაკისადმი - 18. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
54. მსუქმათაშვილის წერილი ღონდონიდან პარიზში ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 26. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. (ახლავს ბრიტანეთის საზღვაო სამინისტროს წერილის ახლი - 24. VIII. 1921 წ. ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
55. მსუქმათაშვილის მიერ შემუშავებული სახელმწიფოსა და კონტრაგენტს შორის დადებული ხელშეკრულების ტექსტის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
56. იტალიის მთავარი ხანაონი კომპანიის მიერ გაცემული საქართველოში გასაზღვრავი ტვირთის ფაქტურები (კონოსამენტი). ახლავს გერმანიის წერილი ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 12. IX. (ფაქტურები ინგლისურ ენაზე), 2 ფ. 4 ფ. (წერილი ქართულ ენაზე), 1 ფ.
57. ანდრია გუგუშვილის წერილი პარიზში აკაკი ჩხენკელისადმი - 11. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
58. კეჩიხიძის ბანაკის დტოლვილთა მიმართვა ქართველ დტოლვილთა კომიტეტისადმი - 4. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ. ახლავს ლექსი "Посвящение" - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
59. ვეგენი გუგუშვილის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი - 10. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
60. ეხელუშის წერილი პარიზიდან სენ მექსენისადმი - 30. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
61. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი დეიპცივში თეოდორ კენისადმი - 30. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
62. პოლკოვნიკ პლატონ პლატონის ძე მიხეილასის წერილი კონსტანტინოპოლიდან ეთაყიასვილისადმი - 8. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
63. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის იგოგოლაშვილის წერილი საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი - 5. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
64. კონსტანტინოპოლში მთავრობის წარმომადგენლის კგვარჯაღაძის წერილი პარიზში საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი - 10. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
65. რესპუბლიკის აღმინისტრაციის ყოფილი ინსპექტორის ივანე ქარცივაძის თხოვნა კონსტანტინოპოლიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 25. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

66. ქართველ მაჰმადიანთა დივიზიის უფროსის თანამშემოს კაპიტან ფირალიშვილის განცხადება კონსტანტინოპოლიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 13. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
67. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი. გოგოლაშვილის წერილი საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ. კანდელაკისადმი – 15. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
68. სააგრომობილო და სატანკო ნაწილის უფროსის შაქრო ორჯანიკიძის, გენერალური შტაბის კანცელარიის უფროსის მაიორ გოციბიძის და სახალხო გვარდიის სატანკო ნაწილის უფროსის ნ. ბუღაკოვის განცხადება პრადიდან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პოლიტიკური კომისიისადმი – 16. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
69. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი. გოგოლაშვილის წერილი და პოლონეთში გამგზავრებულ თენკერთა სია ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ. კანდელაკისადმი – 15. XII. 1921 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
70. ფოთის ნავსადგურის ყოფილი უფროსის ინჟინერ ალექსი ქრისტეფოროს ძე ხუბარაძის წერილი ბერლინიდან იქვე საქართველოს რესპუბლიკის ელჩისადმი – 3. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ასლავს კონსტანტინოპოლის საკონსულოს მოწმობა (სერტიფიკატი), 1 ფ.
71. თბილისის გუბერნიის დეშუეთის მაზრის სოფელ ეაზბეგის მოქალაქეების ძმების ვახილ და ალექსანდრე ეაზბეგების თხოვნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 10. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
72. დიმიტრი, ელენე და კონსტანტინე ამილახვრების თხოვნა სტამბოლიდან საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარისადმი – XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
73. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი. გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ. კანდელაკისადმი – 15. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
74. ქვეითი ჯარის სამხედრო სასწავლებლის ანგარიშის ფურცელი – 8. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
75. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი. გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ. კანდელაკისადმი – 5. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
76. დამფუძნებელი კრების წევრის გრ. ვეშაპელის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი – 28. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

77. საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო ფლოტის ყოფილი სამნეონაწილის უფროსის მაიორ ტერიშვილის პატაკი სტამბოლიდან საქართველოს რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალთა მთავარსარდლისადმი – 1. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
78. კონსტანტინოპოლში საქართველოს რესპუბლიკის გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი – 20. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს I.სახლავაო ფლოტის უფროსის მიქელაძის მოხსენება კონსტანტინოპოლიდან საქართველოს არმიის მთავარსარდლისადმი – 21. VIII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ. II.საქართველოს ხენატის ხასამართლო ბოქაულის ივანე გრიგალის ძე ჯავახიშვილის თხოვნა კონსტანტინოპოლიდან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის იუსტიციის მინისტრისადმი – 10. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
79. ასათიანის წერილი პარიზიდან იქვე საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი – 25. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს ხარიტონ შავიშვილის მოხსენება ქართველ ლტოლვილთა შესახებ – 25. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
80. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 4. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს ა.საქარიადის განცხადება – 7. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
81. კონსტანტინოპოლში საქართველოს რესპუბლიკის გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 4. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
82. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 5. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
83. ვლადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 3. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
84. კავარჯაღაძის წერილი სტამბოლიდან კოწიასადმი [კანდელაკი] – 10. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
85. ი.გოგოლაშვილის წერილი კოწიასადმი [კანდელაკი] – 12. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ. თან ერთვის კონსტანტინოპოლში ლტოლვილთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის, წევრების: ა.საქარიადის და ს.გუგუელაშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრისადმი – 10. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
86. დადემქელიანის წერილი პარიზიდან იქვე საქართველოს რესპუბლიკის

- საგანგებო დეპარტამენტის და სრულყოფილი მინისტრისადმი - 22. VII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ. თან ერთვის ლტოლვილთა სია - (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
87. სტამბოლში ლტოლვილთა პირველი კომიტეტის თავმჯდომარის ბ.ჩხიკვიშვილის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  88. უერნალი მთავრობის კომისიის სხდომისა. უწყებათა მიერ წარმოდგენილი სიები ლტოლვილთა, რომელთაც უნდა აღმოეჩინოს დახმარება მთავრობის კომისიის მიერ - 2. IV. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
  89. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 21. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  90. ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკის წერილი სტამბოლში საქართველოს კონსულისადმი - 20. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  91. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკის და მომარაგების მინისტრის გ. ერადის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს მთავრობისადმი - 8. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
  92. წერილი საქართველოს ლტოლვილთა მდგომარეობის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ. (ორი ეგზემპლარი).
  93. პოლკოვნიკ ვანაძის წერილი კონსტანტინოპოლიდან აკაკი ნხენკელისადმი - 23. VIII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  94. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 8. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  95. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის ი.გოგოლაშვილის განმარტება მთავრობის სიიდან ამოწმიდ ლტოლვილთა შესახებ, მთავრობის ხარჯზე დარწმუნდ ლტოლვილთა სია - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  96. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 12. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. თან ერთვის გახეტიდან ამონაბეჭერი.
  97. ხ.შაგიშვილის წერილი უენევიდან პარიზში ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 26. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  98. სპირიდონ კელიას, იოსებ გობეჩიას და ევგენი გეგუკორის მიერ შედგენილი აქტი (სხვადასხვა ბანკში შენახული თანხის ანგარიშების შემოწმების შედეგების შესახებ). ხელს აწერს ევგუგუკორი - 18. X. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  99. ემიგრანტთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარის ელადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის

- ვაკრობა-მრეწველობის და ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 1. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
100. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მოხსენება: ეკონომიკური მუშაობის გეგმა (ემათავრეხი დებულებანი) - 23. VII. 1921 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  101. ვლ.ახმეტელის 1921 წ. ოქტომბრის თვის ანგარიში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი ხაეკსჰედიციო (მანქანათა კონტო) - 3. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  102. ღაბა იმნაძის განცხადება გერმანიაში საქართველოს ელჩისადმი - 8. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  103. ვლ.ხიამაშვილის წერილი გერმანიაში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმომადგენლის ვლ.ახმეტელისადმი - 9. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  104. ნესტორ კაღანაძის წერილი ვლ.ახმეტელისადმი - 9. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  105. ზაქარია ჩიჩუას განცხადება გერმანიაში საქართველოს წარმომადგენლის ვლ.ახმეტელისადმი - 8. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  106. რ.მკერნაღის წერილი ბერლინში საქართველოს ელჩისადმი - 8. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  107. აღ.ნიკვაძის მოხსენება გერმანიაში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმომადგენლის ახმეტელისადმი - 7. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  108. საღაყაძის წერილი გერმანიაში საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 7. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  109. კკანდელაკის წერილი საქართველოს მთავრობის თაემჯდომარისადმი - 12. XII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  110. ვლ.ახმეტელის წერილი ბერლინიდან ნოე ჟორდანიასადმი - 18. XI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  111. რესუთის ს.ფ.რ. ელჩის კრესტინსკის წერილი ბერლინში საქართველოს საელჩოსადმი - 5. XI. 1922 წ. (გერმანულ ენაზე), იქვე ცნობა ნ.ჯაყელსა და კერძეის შორის ხასამრთლო პროცესის შესახებ - 5. XII. 1922 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  112. ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 13. XII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  113. ვლ.ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის ი.ელიგულაშვილისადმი - 3. VII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  114. ადვოკატ როზენფელდის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. II. 1923 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  115. ერეთელის რამიშვილი წერილი ებერსვალდიდან ვლადიმერ ახმეტელისადმი - 19. VIII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

116. მის. ყაუხისიშვილის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი - 18. IV. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
117. ქალბატონ შარლოტა ვადაჭკორიას თხოვნა ბერლინიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 10. XII. 1923 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
118. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მიმართუა გერმანიაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის ვლადიმერ ახმეტელაშვილისადმი - 17. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
119. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლებსა (საგარე საქმეთა მინისტრი აკნხენკელი, ნიკო ნიკოლაძე, თავადი სურაბ ავალიანი) და სხვადასხვა გერმანულ ფირმებს შორის დადებული ხელშეკრულება - 12. VII. 1918 წ. (გერმანულ ენაზე), 6 ფ.
120. ბერლინის ევროპულ-კავკასიური ბანკიდან კომპანია თიღო ფონ ვესთერპოგენის წარმომადგენელ ბატონ თაქუმელისათვის გადარიცხული თანხის ანგარიში - 25. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
121. თაქუმელის ანგარიში ევროპულ-კავკასიური სავაჭრო ბანკის მმართველობისადმი - ბერლინი, 25. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 3 ფ.
122. ბერლინის ევროპულ-კავკასიური ბანკიდან კომპანია თიღო ფონ ვესთერპოგენის დირექტორ ბატონ რეკერტიხათვის გადარიცხული თანხის ანგარიში - 25. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
123. კომპანია თიღო ფონ ვესტერპოგენის ანგარიშის ფურცელი და ჩეკები - 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 3 ფ.
124. გ.ხერხეულიძის განცხადება საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი. ვლ.ახმეტელის მინაწერით - ბერლინი, 15. I. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
125. ვლადიმერ ყანდარელის განცხადება გერმანიაში საქართველოს ელის ვლ.ახმეტელაშვილისადმი - 23. XI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
126. დადგენილება ვლ.ახმეტელის შესახებ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
127. მიხეილ აღშიბაიას წერილი მიუნხენიდან გერმანიაში საფრანგეთის ელისადმი - 22. III. 1954 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
128. კანდელაკის დეპუტა რომში საქართველოს წარმომადგენლის მანაბლისადმი - I. VI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
129. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობიდან კანდელაკის დეპუტა პოლანდიაში სასოფალოება "ნემოსადმი" - 8. VI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
130. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი სულიესადმი - 8. VI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
131. ურულის და წერეთლის დეპუტა პარიზში კანდელაკისადმი - 25.

- V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
132. საზოგადოება "საფრანგეთის მეგობრების" კომიტეტის წევრის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 29. VI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  133. საფრანგეთში საქართველოს წარმომადგენლის წერილი ლუივიენ შანსერელისადმი – 20. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  134. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის წერილი იქვე შრომელთა ორგანიზაციის დირექტორისადმი – 30. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  135. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი იქვე საზოგადოება "საფრანგეთის მეგობრების" კომიტეტის წევრებისადმი – 31. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  136. კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულის გოგოლაშვილის დეპეშა პარიზში კანდელაკისადმი – 16. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე ლათინური შრიფტით), I ფ.
  137. კანდელაკის დეპეშა პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობიდან კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულის გოგოლაშვილისადმი – 13. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე ლათინური შრიფტით), I ფ.
  138. კანდელაკის წერილი ფირმა "ნემოსადმი" – 31. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  139. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ბერლინში ახმეტელისადმი – 28. IV. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  140. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა. ნაშრომების სია ეკონომიკის დარგში – (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  141. საზოგადოება "ლიონის ბაზრობის" თავმჯდომარის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი – 25. III. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  142. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ახატისიანისადმი – 6. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  143. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი იქვე რენე ბესისადმი – 7. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  144. პარიზის ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციის წერილი იქვე საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი – 18. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  145. პარიზის ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციის დირექტორის ქულ გარსონის წერილი იქვე საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი – 10. IX. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  146. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი იქვე ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციისადმი – 9. IX. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
  147. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის სამდივნოს წერილი იქვე ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციისადმი –

28. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
148. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მდივნის ვოტინსკის წერილი იქვე ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციისადმი - 27. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
149. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მდივნის ვოტინსკის წერილი იქვე ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტების ასოციაციისადმი - 17. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
150. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის კანდელაკის მოადგილის წერილი ბ-ნ შაბრიერისადმი - 7. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
151. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი იქვე ბ-ნ ლუშერისადმი - 3. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
152. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი იქვე სენატორ ჟოზეფ ნელანისადმი - 10. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
153. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში შარლ კრისპისადმი - 3. VIII. 1921 წ. (ფრანგულ და რუსულ ენებზე), 2 ფ.
154. წერილი მარსელის საეპრო პალატის თავმჯდომარისადმი - 11. II. 1922 წ. (ფრანგულ და რუსულ ენებზე), 2 ფ.
155. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი რედოლფ [რევალისადმი] - 5. IX. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ. (ახლავს შეკვეთილი წერილის ქვითარი).
156. წერილი დიმიტრის გიორგის ძე აფხაზისადმი პარიზიდან რომში - 14. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
157. ინჟინერ ვასილი პეტრეს ძე სენხეოვის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარისადმი (კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის მეშვეობით) - 10. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
158. ინდო-ევროპული სატელეგრაფო კომპანიის წერილები ლონდონიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი ევროპასა და ამერიკაში - 11. X. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
159. კონსტანტინოპოლის და ლონდონის საწყობებში შენახული საქონლის სია - (რუსულ და ინგლისურ ენებზე), 1 ფ.
160. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში ინდო-ევროპული სატელეგრაფო კომპანიისადმი - 14. X. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
161. საქართველოში შემოტანილი საქონლის ნუსხა - (რუსულ და ინგლისურ ენებზე), 1 ფ.
162. მსუქმათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში კანდელაკისადმი - 26. V. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
163. მსუქმათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს

- რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი – 23. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
164. "სომერვილ და კომპანიის" ძირითადი ფინანსური მონაცემები – (ინგლისურ ენაზე), 3 ფ.
165. დეკლარაციების წერილი ლონდონში სემბათოვისადმი – 9. V. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე).
166. მსემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში კკანდელაკისადმი – 2. VII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
167. კკანდელაკის დეკლარაციის პარიზიდან ლონდონში გუგუშვილისადმი – 6. V. (ლათინური შრიფტით ქართულ ენაზე), 1 ფ.
168. მემორანდუმი – (ინგლისურ ენაზე), 6 ფ.
169. დადგენილების წერილი პარიზიდან გენუაში იტალიის მთავარი ხანაოსნო კომპანიისადმი – 21. IX. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
170. სემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის ბ-ნ იელიგულაშვილისადმი – 23. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
171. მსემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი – 28. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
172. ერთა ლიგა – "საერთაშორისო კრედიტი". ლონდონში გამოცემული ბროშურა – (ინგლისურ ენაზე).
173. ანდრია გუგუშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში სმდიენისადმი – 13. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
174. ანდრია გუგუშვილის დეკლარაციის პარიზში კკანდელაკისადმი – 8. V. 1922 წ. (ლათინური შრიფტით ქართულ ენაზე), 1 ფ.
175. ანდრია გუგუშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში კკანდელაკისადმი – 18. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
176. ანდრია გუგუშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში კკანდელაკისადმი – 16. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
177. ანდრია გუგუშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი – 11. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
178. მსემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლის აკაკი ჩხენკელისადმი – 27. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
179. მსემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი – 23. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
180. მსემბათაშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი – 29. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
181. ანდრია გუგუშვილის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს

- რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი - 10. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
182. მ.სუმბათაშვილის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის ცენტრალური კოოპერატიული კავშირისადმი - (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
183. ვლადიმერ ასმეჯველის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის ი.ელდელაშვილისადმი - 3. III. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
184. საქართველოს დამფუძნებელი კრების წევრის ექიმ ივანე პაშაღიძის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრისადმი - 14. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
185. ნატალია წერეთლის წერილი პარიზიდან ევგენი გეგეჭკორისადმი - 11. II. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
186. პოლკოვნიკ მგალობლიშვილის განცხადება პარიზიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 23. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
187. პოლკოვნიკ მგალობლიშვილის განცხადება პარიზიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 5. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
188. ალ.კიკნაძის, ნ.პატარაიას, პრ.გლონტის, ვ.გლონტის, შ.ფრუიძის, ვ.ხინთიბიძის, ს.მდინარაძის, და ს.ჭანუყვაძის თხოვნა მარსელიდან პარიზში საქართველოს ელჩის ა.ნხენკელისადმი - 2. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
189. ი.გოლდმანის წერილი ბერლინიდან კანდელაკისადმი - 27. I. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
190. შარლოტა ვადაკორაის წერილი ბერლინიდან საქართველოს რესპუბლიკის პოლიტიკური კომისიისადმი - 29. XII. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
191. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი - 6. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
192. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი - XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
193. საქართველოს გარეშე საქმეთა სამინისტროს მდივნის ვალერიან დიმიტრის ძე მდივნის განცხადება საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 14. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
194. ნინა თუმანოვა-ანდრონიკოვას წერილი პარიზიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიასადმი - 29. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
195. სოხუმის საოლქო სასამართლოს გამომძიებლის - ემიგრანტის საქართველოდან პავლე ედმუნდის ძე მიხაილოვსკის წერილი

- კონსტანტინოპოლიდან საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი – 19. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ. (ახლავს რარსენიძის განმარტება) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
196. გრიგოლ მგალობლიშვილის განცხადება პარიზიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 26. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
197. ინკინერ იოსებ ქრისტეფორეს ძე მამაცაშვილის თხოვნა იუგოსლავიიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრისადმი – 28. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
198. პოლკოვნიკ კანდელაკის წერილი აკაკი ივანეს ძისადმი [ნხენკელი] – 30. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
199. ბიქტორ პავლეს ძე თობიძის წერილი საბერძნეთიდან საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციის თავმჯდომარისადმი – 28. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
200. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის იგოგოლაშვილის წერილი საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი – 22. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
201. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის იგოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის იელიგულაშვილისადმი – 16. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
202. აკაკი პაპავას წერილი ბერლინიდან ბენიასადმი [ნხიკვიშვილი] – 12. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
203. ტიტე მარგველაშვილის წერილი ბერლინიდან იქვე საქართველოს ელჩის ვლადიმერ ახმეტელისადმი – 16. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
204. ვლადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი – 3. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
205. ვლადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი – 7. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
206. ქართული ლაშქრის ბატარეის ეოფილი უფროსის, პოდპოლკოვნიკ გიორგი დეონიძის თხოვნა სტამბოლიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მდივნისადმი – 26. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
207. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის იგოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი – 4. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
208. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის იგოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი

- 5. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
209. ვლადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის იელიფულაშვილისადმი – 10. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
210. გ.ხიდაშინ-ერისთავის წერილი კონსტანტინე პლატონის ძისადმი (კანდელაკი) – 24. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
211. კედიას და ფანულიას თხოვნა საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გვარჯაღაძისადმი – 29. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
212. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 18. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
213. კედიას და ფანულიას თხოვნა შინაგან საქმეთა მინისტრის რამიშვილისადმი – 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
214. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 12. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს პოლკოვნიკ მიქელაძის ტელეფონოგრამა კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულისადმი – 7. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
215. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 4. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს ა.ე.დამბაშიძის განცხადება – 1 ფ.
216. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 1. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), ახლავს ლევან აღუქსანდრეს ძე გაღაჯევი-ვანნაძის თხოვნა – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
217. აღუქსანდრე ვლადიმერის ძე ჩიკვაიძის თხოვნა ბერლინში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმომადგენლისადმი – 9. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
218. იასონ ჯორშენახის (იასონ ჯორბენაძე) თხოვნა პარიზიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 28. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
219. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 16. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
220. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის,

- ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი – 5. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს მკობერიძის და გაბუნიას განცხადება და ანგარიში – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
221. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის დეკემბრის პარიზში კკანდელაკისადმი – 8. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
222. ს.ვ.პარაკესიკავის რაპორტი კონსტანტინოპოლიდან პარიზში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დელეგაციის თავმჯდომარისადმი – 11. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
223. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საკონსულოს ყოფილი თანამშრომლის ფრანჩისკე ბეგიშვილის თხოვნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 10. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
224. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი – 3. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
225. ირამიშვილის დეკემბრის პარიზში კკანდელაკისადმი – 3. XII. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
226. ასათიანის წერილი პარიზიდან სენ-მექსენში ქვეითი ჯარის ხასწავლებლის დირექტორის ბორისადმი – 30. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
227. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი – 4. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
228. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი – 4. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
229. სამხედრო სამინისტროს გენერალური შტაბის დახვერვის ნაწილის უფროსის თანაშემწის მაიორ ვალერიან თევზაძის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრისადმი – 17. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
230. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი – 2. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
231. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრისადმი – 24. X. 1921

- წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
232. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 24. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
233. კოტე გიორგის ძე ამილახორის, ელენე გიორგის ასულ ამილახორის და დიმიტრი ამილახორის წერილი აკაკისადმი [ნხეჩკელი] – 12. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
234. ხარიტონ შავიშვილის წერილი ქუენევიდან პარიზში ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 14. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
235. პოლკოვნიკ ვლ.ხიამაშვილის წერილი ბერლინიდან ემიგრანტთა დამხმარე კომიტეტისადმი – 6. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
236. კონსტანტინოპოლში საქართველოს გენერალური კონსულის, ემიგრანტთა კომიტეტის თავმჯდომარის ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 31. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
237. ხარიტონ შავიშვილის წერილი ქუენევიდან კოწიასადმი [კანდელაკი] – 1. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
238. გ.გერაძის წერილი კოწიასადმი [კანდელაკი] – 9. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
239. ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 24. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
240. კ.კვარჯაღაძის წერილი სტამბოლიდან კოწიასადმი [კანდელაკი] – 8. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
241. ხ.შავიშვილის წერილი ქუენევიდან პარიზში კ.კანდელაკისადმი – 18. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
242. მოხსენება. უცხოეთში მცხოვრებ ქართველ ღვთაღმადიდებელთა მღვდლობაზის შესახებ. 1921 წ. 22 აგვისტოს ერთა ლიგის მიერ ნატარებული ქუენევის კონფერენცია – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
243. ხარიტონ შავიშვილის წერილი ქუენევიდან პარიზში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი – 20. IV. [193... წ.] (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
244. საქართველოს ფინანსთა სახალხო კომისრის ა.სევანიძის მოხსენება – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
245. საქართველოს ფინანსთა სახალხო კომისრის სევანიძის მოხსენება – სსსრ რევოლუციურ კომიტეტს – (ქართულ ენაზე), 15 ფ. სახელმწიფო გასაჯალი 1920–1921 წწ. (ნუსხა) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
246. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მოხსენება – ეკონომიური მუშაობის გეგმა (უმთავრესი დებულებანი) – 23. VII. 1921 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

8. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობა ევროპასა და ამერიკაში

1. იტალიაში ქართული მისიის ხელმძღვანელის ჯავახიშვილის წერილი ბარონ ჯინო დე მორაპურგოსადმი – 26. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
2. გერმანულ-ქართული ოქმი საქართველოში მარგანეცის მოპოვების შესახებ – X. 1918 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
3. ზოგადი საკითხები თამბაქოს მონოპოლიის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
4. ქაუნთ პალაჯის ინფორმაცია რომისა და ლონდონის ბანკების შესახებ – (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
5. ჭიათურის მარგანეცის ექსპორტის საზოგადოების წესდება – 10. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
6. დოქტორ როსის ელექტროქიმიური ქარხნის წერილი რომში ქართული მისიისადმი – 21. IV. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
7. საქართველოში თამბაქოს მონოპოლიის შემოღების კანონის პროექტი – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
8. თამბაქოს ნაწარმის სასღვარგარეთ გატანის მონოპოლია – (რუსულ ენაზე), 8 გვ.
9. ფაბრიკების მიერ თამბაქოს პროდუქციაზე შემოღებული ნორმები და პირობები მონოპოლიისათვის მისაწოდებლად – (რუსულ ენაზე), 10 ფ.
10. თამბაქოს მონოპოლია. წარმოების ფასები – (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
11. ვაშლის ექსპორტი ინგლისში – (ფრანგულ ენაზე), საქადალდის ედა.
12. სკობელევის დეპეშა პარიზიდან კონსტანტინოპოლში – 2. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
13. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხარჯები 1919–1920წწ. (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
14. კანადელაის დეპეშა გ. მანაბლისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
15. გიორგი მანაბლის წერილი რომიდან პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრისადმი – 14. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
16. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართეა იტალო-კავკასიური ბანკისადმი რომში – 29. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
17. იტალო-კავკასიური ბანკის წერილი რომიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი – 22. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
18. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზიდან რომში იტალო-კავკასიური ბანკისადმი – 18. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

19. მლიბერმანის მიმართვა მილანიდან პარიზში სკობელევისადმი მარგანეცის, შალის საკითხებზე ხარჯების მითითებით – 21. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
20. იტალო-კავკასიური ბანკის მიმართვა რომიდან მილანში მ. ლიბერმანისადმი – 17. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
21. მილანიდან რომში გაგზავნილი ხელშეკრულების ასლი იტალო-კავკასიური ბანკისადმი – 16. I. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
22. იტალო-კავკასიური ბანკის წერილი რომიდან პარიზში სკობელევისადმი – 14. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
23. მ. ლიბერმანის დეკემბრის მილანიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 14. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
24. მ. სკობელევის დეკემბრის პარიზიდან რომში “კავკასიკასადმი” – 12. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
25. პაპავას დეკემბრის ბერლინიდან ბრემენში სკობელევისადმი – 24. XII. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
26. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი პარიზიდან ნეაპოლში სიმეგალია დე მილისბანისადმი – 15. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
27. საქართველოს მომარაგების სამინისტროს მოკლე ანგარიში მატელის საქმესთან დაკავშირებით – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
28. იტალო-კავკასიური ბანკის წერილი რომიდან პარიზში ს. შიფრინისადმი – 19. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
29. ბლახის რომიდან წერილი იტალო-კავკასიური ბანკისადმი – 16. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
30. ირენცონეს ღია ბარათი ლიეჟიდან ლონდონში ს. შიფრინისადმი – 12. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
31. იტალო-კავკასიური ბანკის დეკემბრის რომიდან ლონდონში მ. სკობელევისადმი – 15. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
32. მ. სკობელევის დეკემბრის ასლი რომში “კავკასიკასადმი” – 14. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
33. საქართველოს მომარაგების სამინისტრო. მ. სკობელევის ხელმოწერილი ნუსხა მატელის ფასების შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
34. იტალო-კავკასიური ბანკის დეკემბრის რომიდან ლონდონში მ. სკობელევისადმი – 12. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
35. “მაღაღო და კომპანია” წერილი გენუიდან რომში მ. სკობელევისადმი – 6. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
36. მ. სკობელევის წერილი პარიზიდან რომში იტალო-კავკასიური ბანკის და ლონდონში საქართველოს დელეგაციისადმი – 3. VI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
37. საქართველოს მომარაგების სამინისტროს წერილი იტალო-კავკასიური ბანკისადმი – 3. VI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
38. ებოზანოს წერილი გენუიდან მ. სკობელევისადმი – 26. V. 1920 წ.

- (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
39. ბიელას ბანკის წერილი მსკობელეკისადმი – 26. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  40. ლორთქიფანიძის დეკლარაცია რომიდან მსკობელეკისადმი – 24. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  41. გადარიცხვები საქართველოს წარმომადგენლობის ანგარიშებიდან 1920 წ. ივლისიდან დეკემბრამდე, დოკუმენტის ფრაგმენტი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  42. სკოგოლაშვილის ანგარიშის ფურცელი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  43. ხელაროს ხარჯები – 3. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  44. ლიონის კრედიტის ახლი. უცხოური ვალუტის გადასურდავების შესახებ ფრანკებიდან ლირებში – 3. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  45. ნჩხეიძის მიერ ეკვიპკორისადმი თანხების გადაცემის აქტი – 9. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  46. პარიზის იტალიური ბანკის საბანკო ოპერაციების ანგარიში – V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  47. შვეიცარიის სახალხო ბანკის საბანკო ოპერაციების ანგარიში – XII. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  48. შვეიცარიის სახალხო ბანკის წერილი ბერნიდან პარიზში ნჩხეიძისადმი – 17. XII. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  49. შვეიცარიის სახალხო ბანკის წერილი ბერნიდან პარიზში ნჩხეიძისადმი – 2. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  50. პარიზის იტალიური ბანკის წერილი ნჩხეიძისადმი – 18. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  51. ევროპაში საქართველოს მთავრობის საგანგებო ეკონომიკური მისია – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  52. ნჩხეიძის წერილი შვეიცარიის სახალხო ბანკისადმი – 21. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  53. შვეიცარიის სახალხო ბანკის წერილი ბერნიდან პარიზში ნჩხეიძისადმი – 31. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  54. ებოლიეს წერილი მოსკოვის სახალხო ბანკისადმი – 3. VII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  55. საქართველოს დელეგაციის წერილი პარიზიდან ბერნში შვეიცარიის სახალხო ბანკისადმი – 31. VII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  56. პარიზის ეროვნული საანგარიშსწორებო ბანკის წერილი ნჩხეიძისადმი – 31. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  57. პარიზის ეროვნული საკრედიტო ბანკის წერილი საქართველოს დელეგაციის პრეზიდენტისადმი – 1. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  58. პარიზის იტალიური ბანკის წერილი ნჩხეიძისადმი – 14. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  59. პარიზის იტალიურ ბანკში საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ანგარიში 1920 წ. 1 ოქტომბრისათვის – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

60. საქართველოს დელეგაციის წერილი შვეიცარიის ბანკისადმი – 29. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
61. საქართველოს სახალხო განათლების მინისტრის განკარგულება 5. VI. №4572, ანხენკელისათვის სტუდენტებზე გასაცემი თანხის გადარიცხვის თაობაზე – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
62. გუბკოლისადმი გაგზავნილი წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისათვის საქართველოს შეხედვის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
63. საქართველოს დელეგაციის ხელმძღვანელის წერილი პარიზიდან ბერნში შვეიცარიის სახალხო ბანკისადმი – 13. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
64. ვ.ბოლიეს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობის ბლანკზე მიმდინარე ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვის შესახებ – 25. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
65. მარსელის საგაქრო პალატის პრეზიდენტის მიმართვა საქართველოს ფინანსთა, ვაჭრობისა და მრეწველობის მინისტრისადმი – 15. III. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
66. ოტომანთა იმპერიაში მეფის ელჩის თავად დე კასტელანის წერილის ასლი სახელმწიფო მინისტრისა და მდივნის თავად დე მაურეპასადმი – კონსტანტინოპოლიდან 1747წ. 23.II. მარსელის საგაქრო პალატის ბლანკზე – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
67. თავად მაურეპას წერილის ასლი ვერსალში, კასტელანის პროექტის თაობაზე, 1747წ. 14.V. მარსელის საგაქრო პალატის ბლანკზე – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
68. მარსელში 1747წ. 25.V. გამოქვეყნებული მაურეპას წერილის ასლი საქართველოში საგაქრო ცენტრების დაარსების თაობაზე, მარსელის საგაქრო პალატის ბლანკზე – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
69. შარლ როლანის ქარხნის ნაწარმის, ელექტრო ძრავების რეკლამა და კატალოგი – 18. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
70. სახლვაო ტრანსპორტის ორგანიზაცია “ლაჟ და ბარბეს” წერილი ანკერიდან პარიზში საქართველოს დელეგაციისადმი – 21. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
71. ელექტრო-მომარაგების საზოგადოება “ეფგეს” წერილი ანხენკელისადმი – 5. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
72. საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ფრანგულ-ქართული ოფისისადმი – 16. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
73. ხელშეკრულება დადებული ჯავახოვის, მეგროს, პარენტხა და ტრიშარს შორის ხე-ტყის მასალის ყიდვის თაობაზე – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
74. ნ.ფეოდოროვის წერილი ევროპასა და ამერიკაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი – 9. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

75. "სკანდინავია ექსპრეს კომპანის" წერილი ფრანგულ-ქართულ ოფისისადმი - 28. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
76. "ფლორი და ფისის" წერილი მარხელიდან პარიზში საქართველოს დელეგაციისადმი - 23. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
77. მანუფაქტურა "ფერშის" წერილი ჯაყელისადმი - 24. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
78. მანუფაქტურა "ფერშის" წერილი ჯაყელისადმი - 18. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
79. ფირმა "დექემ კოლონიასის" წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ჯაყელისადმი - 3. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
80. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ვაჭრობისა და მრეწველობის ფრანგულ-ქართული ოფისისადმი - 15. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
81. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ფეხსაცმელების მწარმოებელი ფირმა "ლაბორ"-ისადმი - 10. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
82. სატრანსპორტო ორგანიზაცია "Grow & Co"-ის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 2. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
83. მკუთხედი მოვაჭრე კომპანია "გაღია"-ს პროდექციის მონაცემები - 1. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
84. საზოგადოება "სკანდინავია ექსპრეს"-ის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - პარიზში - 4. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
85. სახლვაო-სატრანსპორტო ორგანიზაცია "სკანდინავია ექსპრეს კომპანის" სახლვაო მიმოსვლის გრაფიკი - 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
86. ვაჭრობისა და მრეწველობის ფრანგულ-ქართული საზოგადოების დაფუძნების აღმნიშვნელი დოკუმენტი - 1. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
87. ვაჭრობისა და მრეწველობის ქართულ-ფრანგული ორგანიზაციის დირექტორთა საბჭოს შემადგენლობა - 1. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
88. ანკერის სახლვაო და სახმელეთო ტრანსპორტის კომპანიის განაცხადი შავი ზღვის და დუეპარტის პორტებიდან ტვირთხიდვის თაობაზე - 31. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
89. ფეხსაცმლის ფირმა "ფენიქსის" წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 27. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
90. ფირმა "აარვანიტაკი და კომპანიის" წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 26. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
91. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი

- "CAUNE & C"—ისადმი - 29. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
92. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი "LESSEPS & C"—ისადმი - 24. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
93. ფირმა "ლიუ და ფილიპენ"—ის წერილი საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 6. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
94. ფირმა "ლიუ და ფილიპენ"—ის განცხადება ხანაოსნო მარშრუტების თაობაზე - 10. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
95. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი კომპანია "ფრანს-ორიენტ"—სადმი - 10. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
96. კომპანია "ფრანს-ორიენტ"—ის მიერ შემთავაზებული საქონლის ნუსხა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
97. ფრანგულ-სპარსული საექსპორტო-საიმპორტო ორგანიზაციის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 1. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
98. მინაცემები "გლაზგოვის" ფირმის ტრაქტორების შესახებ - 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
99. უსადუნო ტელეგრაფების და ტელეფონების რუსული საზოგადოების წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 23. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
100. პიემონტის სატრანსპორტო ორგანიზაციის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 23. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
101. კპრენიეს ფირმის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობაში იელიგულაშვილისადმი - 15. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
102. ალჟირის მერიის დოკუმენტების ასლები - 30. IV. 1904 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
103. აღმოსავლეთ ევროპის ფრანგული კომპანიის წერილი სკობელევისადმი - 7. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
104. რუსეთის საერთაშორისო ვაჭრობის საზოგადოების წერილი კონსტანტინოპოლიდან პარიზში სკობელევისადმი - 10. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
105. რუსეთის საერთაშორისო ვაჭრობის საზოგადოების კონსტანტინოპოლის ფილიალის შექმნის დოკუმენტი - (რუსულ და ფრანგულ ენებზე), 2 ფ.
106. ფირმა "ბრუნშვიკ ფრერ"—ის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 24. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
107. ბრუსის სატრანსპორტო სააგენტოს წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 18. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
108. ლიონის მერიის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკურ წარმომადგენლობაში გეგეკორისადმი - 1. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

109. სატრანსპორტო კომპანია "ANATURAL, LE COULTRE & C"-ის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 12. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
110. უცხოეთში საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარის არხენიძის მიერ ხელმოწერილი ბიუროს ხელძმის ამონაწერი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
111. ვ. შინდლერის წერილი ნიუ-იორკიდან პარიზში ახერბაიჯანის დელეგაციის პრეზიდენტისა და საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ანხენკელისადმი - (ინგლისურ ენაზე), 3 ფ.
112. შეერთებული შტატების სენატის დოკუმენტი - 19. XII. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
113. ვ. შინდლერის წერილი ნიუ-იორკიდან ლონდონში საქართველოს წარმომადგენლობაში მსუქმათოვისადმი - 28. XII. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 3 ფ.
114. "Congressial Record" კონგრესის მასალების პერიოდული გამოცემა №12, 17. XII. 1921 წ. ვაშინგტონი - (ინგლისურ ენაზე).
115. სატრანსპორტო და სადაზღვევო აღმოსავლეთ კომპანიის წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 10. V. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
116. კომპანია "ინდო-ევროპული ტელეგრაფი"-ს წერილი ლონდონიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 17. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
117. კომპანია "სიემენს ბროთარ"-ის ანგარიშის ფურცელი ლონდონიდან იქვე კომპანია "ინდო-ევროპული ტელეგრაფი"-სადმი - 18. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
118. კომპანია "DES MESSAGERIES MARITIMES"-ის ორდერი ლონდონიდან თბილისში საქართველოს მთავრობის ფოსტა-ტელეგრაფის დეპარტამენტისადმი - 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
119. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის წერილი კონსტანტინოპოლში გენერალური კონსულისადმი - 13. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
120. თბილისის საფოსტო-სატელეგრაფო უწყებების მიერ ფირმა "ინდო-ევროპული ტელეგრაფი"-სადმი დაკვეთილი აღჭურვილობის ნუსხა - 1. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
121. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კ. კანდელაკის წერილი ევროპაში საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენლის ვაჟნისძისადმი - 26. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
122. ფირმა "ინდო-ევროპული ტელეგრაფი"-სადმი საქართველოს მთავრობის მიერ დაკვეთილი მასალების ნუსხა - 21. V. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
123. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი

- ლონდონში აღმოსავლეთ კომპანიისადმი - 22. XII. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
124. აღმოსავლეთ კომპანიის ანგარიშის ფურცელი კომპანია "ინდო-ევროპული ტელეგრაფი"-სადმი - 19. XI. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  125. დადუმქელიანის დეკემბა ლონდონში სკობელევისადმი - 11. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  126. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი რომში იტალიური ბანკისადმი - 6. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  127. პარიზის ნრდილოეთის ქვეყნების ბანკის წერილი მ.სკობელევისადმი - 20. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  128. "ბერკლი" ბანკის წერილი მ.სკობელევისადმი - 22. IV. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  129. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა ლონდონის ბანკისადმი - 18. IV. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  130. მ.სკობელევის მიმართვა ბერლინის ნაციონალური ბანკისადმი - 15. IV. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  131. მ.სკობელევის მიმართვა ინგლისში ნრდილოეთის ქვეყნების ბანკისადმი - 16. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  132. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა იტალიური ბანკისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  133. პარიზის იტალიური ბანკის მიმართვა საქართველოს წარმომადგენლობაში ჯაყელისადმი - 4. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  134. პარიზის იტალიური ბანკის მიმართვა ჯაყელისადმი (საქართველოს წარმომადგენლობაში) - 18. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  135. საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ნრდილოეთის ქვეყნების ბანკისადმი - 18. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  136. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა ბერლინის ბანკისადმი - 16. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  137. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა პარიზში ნრდილოეთის ქვეყნების ბანკისადმი - 16. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  138. პარიზის ნრდილოეთის ქვეყნების ბანკის მიმართვა საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი - 11. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  139. ბერლინის ბანკის მიმართვა საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ. სკობელევისადმი - 12. III. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  140. ლონდონის ბანკის მიმართვა საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 3. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  141. საანგარიშსწორებო ბანკის დეკემბა ბრემენის ნაციონალური ბანკისადმი

- 26. II. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
142. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მსკობელევის მიმართვა პარიზში წრდილოეთის ქვეყნების ბანკისადმი – 23. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
143. იტალია-კავკასიის ბანკის მიმართვა პარიზში ჯაყელისადმი – 15. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
144. ბერლინიდან "დოიჩე ბანკიდან" გაგზავნილი ანგარიშის ფურცელი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ფ.გოგინაიშვილისადმი – II. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
145. რომის იტალია-კავკასიური ბანკის მიერ გაგზავნილი ამონაწერი მიმდინარე ანგარიშიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში მსკობელევისადმი – 30. XII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
146. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ჯაყელისადმი – 21. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
147. რომის იტალიური ბანკის წერილი რომში ჯაყელისადმი – 17. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
148. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის სკობელევის წერილი რომში იტალია-კავკასიური ბანკისადმი – 6. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
149. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მრეწველობის, ვაჭრობისა და ფინანსთა მინისტრის კანცელაციისადმი – 1. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
150. საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის, კანცელარიის დირექტორის და საბიუჯეტო სახაზინო განყოფილების უფროსის მიმართვა ევროპაში მიმავალი განსაკუთრებული დელეგაციისადმი (9 ეგზემპლარი) – 27. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
151. ბერლინში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლობის წერილი პარიზში სკობელევისადმი – 26. III. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
152. ევროპაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის ხარჯთაღრიცხვა – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
153. სკობელევის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის საგანგებო და სრულუფლებიანი მინისტრის ჩხენკელისადმი – 2. VI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
154. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის საქმეთა მმართველის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის რწმუნებულისადმი – 25. V. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
155. პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის საგანგებო წარმომადგენლის და სრულუფლებიანი მინისტრის ჩხენკელის წერილი ამერიკაში ჯაყელისადმი – II. IV. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
156. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მმართველის სამინისტროს წერილი პარიზში სკობელევისადმი – 8. IV. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

157. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლისადმი – 30. III. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
158. ბრემენიდან სკობელევის დეპეშა პარიზში ჯაყელისადმი – 10. III. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
159. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის ბრძანება – 13. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
160. დოკუმენტი პარიზში საქართველოს ეკონომიკურ წარმომადგენლად სკობელევის დანიშვნის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
161. მომარაგების სამინისტროსა და ევროპა-ამერიკაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მიმოწერა – 1920–1921 წ.წ. (ფრანგულ ენაზე), საქადალდის ყდა.
162. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოდან ჩხეკელის მიერ გაგზავნილი დეპეშა ლონდონში ნიკოლაძისადმი – 26. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
163. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მომარაგების სამინისტროს მიმართვა ევროპაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი – 7. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
164. სააქციო საზოგადოება “მელარდის” წერილი პარიზში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი – 31. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
165. საზოგადოება “ჩემოს” მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი – 8. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
166. საზოგადოება “მინერალი და მეტაქსის” მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი – 24. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
167. სააქციო საზოგადოების მიმართვა საქართველოს საელჩოს წარმომადგენლის ნიკოლაძისადმი – 6. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
168. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის საქმეთა მმართველის მიმართვა ცენტრალური ბანკის კონსტანტინოპოლის განყოფილებისადმი – 2. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
169. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა კონსტანტინოპოლში აღ.ჯაყელისადმი – 1. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
170. როტერდამის სააქციო საზოგადოება “ჩემოს” მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი – 21. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
171. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა თბილისში მომარაგების მინისტრისადმი – 1. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
172. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევის

- მიმართვა ა.ა.ჯაყელისადმი, ახლი - 18. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
173. გ.ა.გოლდშმიტის მიმართვა მარსელისა და პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 24. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
174. გ.ა.გოლდშმიტის მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის სიმონ შიფრინისადმი - 19. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
175. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.ი.სკობელევის მიმართვა კონსტანტინოპოლში ა.ა.ჯაყელისადმი - 13. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
176. ჰიათურის მარგანეცის სააქციო საზოგადოების "ნემო" მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი - 14. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
177. ალ.ჯაყელის მიმართვა პოდლანდიიდან საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი - 8. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
178. შეთანხმება ევროპასა და ამერიკაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ნიკოლოზ იოსების ძე ჯაყელსა და მარგანეცის მწარმოებლის ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ჯაყელს შორის - 2. I. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
179. საზოგადოება "კავკასიკას" დეკლარაცია რომიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.ი.სკობელევისადმი - 7. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), I ფ.
180. კომპანია "გებრუდერ სეკის" მიმართვა პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი - 3. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
181. "ლოჰმანები და კომპანიის" მიერ საქართველოსთვის გამოსაგზავნი საქონლის წამონათვალი - 17. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
182. კომპანია "გებრუდერ სეკის" მანქანების წამონათვალი და პროსპექტი - 16. VIII. 1915 წ. (გერმანულ ენაზე), 8 ფ.
183. ბერლინის სააქციო საზოგადოება "როსტრო-ვერკეს" მიმართვა გერმანიაში საქართველოს რესპუბლიკის ელჩის ახმეტელისადმი - 4. III. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), I ფ.
184. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მომარაგების სამინისტროს მიმართვა ევროპაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი - 5. III. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), I ფ.
185. კომპანია "გებრუდერ სეკის" მიმართვა საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი - 11. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), I ფ.
186. საქართველოს რესპუბლიკის ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიმართვა კომპანია "გებრუდერ სეკისადმი" - 14. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), I ფ.

187. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მომარაგების სამინისტროს მიმართვა საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ. სკობელევისადმი – 11. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
188. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მომარაგების მინისტრის გ.ერაძის და პომერ თემისტოკლეს ძე ავეგერინოს შორის დადებული ხელშეკრულების ასლი – 27. XII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
189. მომარაგების სამინისტროს ნლობით აღჭურვილი პირის ა.ო.კავთარაძისა და პომერ ავეგერინოს შორის დადებული შეთანხმება – 28. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
190. ა.ო.კავთარაძის ხელწერილი პ.ავეგერინოსაგან ნივთების მიღების თაობაზე – 2. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
191. ა.კახაიძის ხელწერილი ა.კავთარაძისაგან 2000 ინგლისური ფუნტის მიღების თაობაზე – 2. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
192. პ.ავეგერინოს მიმართვა პარიზში საქართველოს მისიის წარმომადგენელ კანდელაკისადმი – 25. V. 1923 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
193. საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა, ვაჭრობისა და მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკის მიმართვა მ.სკობელევისადმი – 27. VI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
194. ბრიტანეთის და ჩრდილოეთ ევროპის ბანკის მიმართვა საქართველოს საელჩოში ს.შიფრინისადმი – 2. X. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
195. “ბენენსონ და კომპანიის” მიმართვა ლონდონში საქართველოს მომარაგების მინისტრის წარმომადგენლისადმი – 25. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
196. “ბენენსონ და კომპანიის” მიმართვა ლონდონში საქართველოს მომარაგების მინისტრის წარმომადგენლისადმი – 13. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
197. ს.შიფრინის მიმართვა ტრანსპორტისა და დაზღვევის აღმოსავლეთის საზოგადოებისადმი – 10. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
198. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მ.სკობელევის მიმართვა ლონდონში თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით, ასლი – 29. VIII. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
199. ბრიტანეთის და ჩრდილოეთ ევროპის ბანკის მიმართვა მ. სკობელევისადმი – 24. VIII. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
200. პ.ავეგერინოს მიმართვა პარიზში საქართველოს მომარაგების სამინისტროს წარმომადგენლის ს.შიფრინისადმი – 1. VIII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
201. ა.კავთარაძის წერილი მანჩესტერის № სააქციო საზოგადოებისადმი თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით – 29. VI. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
202. რუსულ-აზიური ბანკის მიმართვა პარიზში საქართველოს მომარაგების სამინისტროს წარმომადგენლის მ.სკობელევისადმი – 17. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

203. მსკობელევის დეპეშა ლონდონში გალკერინისადმი თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით - 30. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
204. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მსკობელევის დადასტურება "ბენენსონ და კომპანიის" ანგარიშების მიღების თაობაზე - 10. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
205. "ჯონას ელიოტ და კომპანიის" ანგარიში - 25. I. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
206. ბრიტანეთის და ჩრდილოეთ ევროპის ბანკის ანგარიში რუსული ფირმა "პერუჯიას" სახელზე - 11. XI. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
207. პავლევიჩის მოხსენება თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით - 14. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
208. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის მდივნის ს.შიფრინის მიმართვა საქართველოს მომარაგების მინისტრის გერადისადმი - 8. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
209. საქართველოს მთავრობის წარმომადგენლის მიმართვა სადაზღვევო კომპანია "ვოლგასადმი" - 3. III. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
210. "ჯონას ელიოტ და კომპანიის" ანგარიში თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით - 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
211. "ბენენსონ და კომპანიის" ანგარიში თამბაქოს საქმესთან დაკავშირებით - 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
212. საფრანგეთში საქართველოს საელჩოს დეპეშა ამერიკაში აჯაყელისადმი - 28. VI. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
213. საქმიანი წერილები საქართველოს რესპუბლიკისადმი იტალია-საფრანგეთიდან - 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), საქადადლის ყდა.
214. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი რომში სააქციო საზოგადოება "კარტიერე პაოლო პინიასადმი" - 7. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
215. სააქციო საზოგადოება "კარტიერე პაოლო პინიას" წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი იტალიაში - 26. II. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
216. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ჯაყელის წერილი რომიდან პარიზში სკობელევისადმი - 10. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
217. სკობელევის დეპეშა პარიზიდან რომში ჯაყელისადმი - 17. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
218. ჯაყელის დეპეშა თბილისში მომარაგების მინისტრის კრადისადმი - 19. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
219. სკობელევის დეპეშა ლონდონიდან რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
220. აღმოსავლეთ იტალიის საექსპორტო-საიმპორტო სამსახურის დირექტორის ეკრასნოვსკის წერილი რომში საქართველოს

- წარმომადგენლის ჯაყელისადმი - 3. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
221. იტალიიდან შემოსული წინადადებები - 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), საქალაქის ყდა.
222. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მილანში ბ-ნი სან მარტინოსადმი - 1. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
223. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ჯაყელის წერილი რომში საქართველოს კონსულის გაფხახოსადმი - 17. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
224. რომში საქართველოს კონსულის გაფხახოს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი იტალიაში - 4. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
225. ჯოვანი მაშანოვისის წერილი რომიდან პარიზში მსკობელევისადმი - 2. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
226. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი - 7. I. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
227. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წერილი რომში სინიორ დელ პროპოსტოსადმი - 20. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
228. რკინის ნაწარმის კატალოგი - 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
229. ჯაკომო ვიგდორსკის წერილი ნეაპოლიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი - 15. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
230. ფლორინდო ფლორიო-ხარტორის წერილი გენუიდან რომში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ნ.ჯაყელისადმი - 12. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
231. ნ.ჯაყელის წერილი რომში იტალო-კავკასიური ბანკისადმი - 16. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
232. იტალო-კავკასიური ბანკის წერილი რომში სკობელევისადმი - 10. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
233. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში ჯაყელისადმი - 3. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
234. ნ.ჯაყელის წერილი ლონდონიდან ხარიტონ შავეიშვილისადმი - 20. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
235. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში ბ-ნ ჯაყელისადმი - 16. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
236. საქართველოს რესპუბლიკის მიწათმოქმედების სამინისტროს მიერ შეკვეთილი ინვენტარის სია, რომელიც გამოიყენება მეღვინეობაში - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
237. საქართველოს მიწათმოქმედების სამინისტროს კომერციული განყოფილების მიმართუა პარიზში ფრიდონოვისადმი - 11. II. 1921

- წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
238. სკობელევის დეპეშა ბერლინიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 28. II. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
239. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში კომპანია "ჯეიმს სპაისერ და სონსისადმი" - 6. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
240. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის წევრის ს.შიფრინის მოკლე ანგარიში ინგლისში ნატარებული საქმიანობის შესახებ - 14. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
241. საქართველოს რესპუბლიკის მომარაგების სამინისტროს წერილი თბილისიდან რომში საქართველოს ეკონომიკური მისიის თავმჯდომარის ნ.ჯაყელისადმი - 27. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
242. საქართველოს რესპუბლიკის მრეწველობის, ვაჭრობის და შრომის სამინისტროს, ეკონომიკური პოლიტიკისა და უცხოეთთან ვაჭრობის ბიუროს წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 7. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
243. საბახტარაშვილის და სკობელევის წერილი თბილისში საქართველოს რესპუბლიკის მომარაგების მინისტრის ერაძისადმი - 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
244. იტალიაში საქართველოს მისიის დეპეშის ტექსტი რომიდან ტურინში ფირმა "მმები გონდრანდებისადმი" - 17. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
245. საქართველოს რესპუბლიკის მომარაგების მინისტრის და სავაჭრო-სამრეწველო განყოფილების დირექტორის წერილი იტალიაში საქართველოს რესპუბლიკის მომარაგების სამინისტროს რწმუნებულის სკობელევის და იტალიაში საქართველოს წარმომადგენლის ნ.ჯაყელისადმი - 21. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
246. იტალიის შრომისა და სოციალური დაცვის მინისტრის წერილი რომში საქართველოს ლეგაციაში ჯაყელისადმი - 10. VIII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
247. სკობელევის გაგზავნილი დეპეშის ტექსტი ენევეაში, ვენეციაში და ნეაპოლში - 4. VI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
248. ვოიტინსკის წერილი მრეწველობის, ვაჭრობის და შრომის მინისტრისადმი - 10. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
249. საბახტარაშვილის და ვოიტინსკის წერილი საქართველოს მთავრობის წარმომადგენლების ერაძის და კანდელაკისადმი - 24. II. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
250. ამერიკის ევრო-აზიატიკური საიმპორტო და საექსპორტო კორპორაციის წერილი რომში საქართველოს რესპუბლიკის მისიისადმი - 27. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
251. ვოიტინსკის წერილი რომიდან მონტრეკისადმი - 8. III. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

252. ღორთქიფანიძის დეკემბა პარიზიდან რომში მონტრეცასადმი – 10. IV. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
253. ამერიკის ევრო-აზიატიკურ საექსპორტო კორპორაციასა და საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას შორის დადებული ხელშეკრულება – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
254. პურის შექმნის საქმე, "ნაფრასთან" მოლაპარაკება – (რუსულ ენაზე), თავფურცელი
255. სააქციო საზოგადოება "ნაფრას" წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 31. X. 1919 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
256. ხელშეკრულების პროექტი სააქციო საზოგადოება "ნაფრას" და საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას შორის – (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
257. გაფხაზის წერილი რომიდან შვეიცარიაში საერთაშორისო სატრანსპორტო კომპანია "ბახმეიერის და ჯესტოსადმი" – 4. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
258. ტარანტოდან გაგზავნილი ფაქტურა რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 10. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
259. სახლვაო სანავიგაციო კომპანია "ადრიას" ფაქტურა გაგზავნილი ტარანტოდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 12. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
260. რომის სახელმწიფო რკინიგზის მიერ კარმელო სპანიოლოს კომპანიის "ადრიასათვის" ტვირთის გადაცემის ქვითარი – 4. II. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
261. ვენეციის სადაზღვევო სააგენტოსა და რომში საქართველოს ლეგაციას შორის დადებული ხელშეკრულება – 23. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
262. კომპანია "პინატელი, მარძო და პანეუსს" მიერ ტარანტოდან გაგზავნილი ფაქტურა რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 29. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
263. ვენეციის სადაზღვევო სააგენტოსა და რომში საქართველოს ლეგაციას შორის დადებული ხელშეკრულება – 23. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
264. რომში საქართველოს ლეგაციიდან საკონსულტო საქმეების გამგის გაფხაზის წერილი ფინანსთა სამინისტროსადმი – 19. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
265. იტალიაში საქართველოს ლეგაციის წერილი რომში ფინანსთა სამინისტროსადმი – 1. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
266. იტალიის ფინანსთა სამინისტროს წერილი რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 30. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
267. კომპანია "ვარგეტი და ფილანსონის" მიერ გაცემული ცნობა რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 27. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

268. სატრანსპორტო სამსახურის "კამილო & ამედეო ლატეს" მიერ გაგზავნილი წერილი რომში საქართველოს ლეგაციისადმი - 22. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
269. იტალიაში საქართველოს ლეგაციის წერილი რომში კომპანია "არტურო ფიორენტინოსადმი" - 16. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
270. სახელვათ და სახმელეთო ტრანსპორტის სააგენტოს "ლ.ხომადინო-კიასო"-ს მიერ გაგზავნილი ფაქტურა კიასოდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი - 5. VIII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
271. კომპანია "კორს და ამეს" მიერ ბერლინიდან გაგზავნილი ფაქტურა საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 24. VIII. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
272. კომპანია "ბერგერი და ვირტის" მიერ ლაიპციგიდან თბილისში საქართველოს მთავრობისადმი გაგზავნილი ფაქტურა - 7. IV. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
273. ვოიტინსკის დეპეშის ტექსტი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლის ახმეტელისადმი - 3. IV. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
274. საღებავების მწარმოებლის წერილი და საღებავების ნაძონათოვადი გაგზავნილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლის ახმეტელისადმი - 5. III. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 3 ფ.
275. ახმეტელის დეპეშა ბერლინიდან რომში საქართველოს მისიაში ვოიტინსკისადმი - 29. III. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
276. კომპანია "ლორილექსის" მიერ მილანიდან გაგზავნილი ფაქტურა რომში ნიკოლოზ ჯაყელისადმი - 3. III. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
277. კომპანია "ლორილექსის" წერილი რომში ნიკოლოზ ჯაყელისადმი - 25. II. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
278. საქართველოს ლეგაციის საკონსულო ნაწილის გამგის გაუხაზის წერილი რომიდან მილანში ტარკალოვასადმი - 27. VII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
279. ჟურნალ-გაზეთების ფირმის "არგო დელა სტემპას" დირექციის წერილი რომში საქართველოს მისიისადმი - 22. VI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
280. იტალიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი რომში საქართველოს ლეგაციისადმი - 3. VII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
281. ანგლო-აზიატიკური კომპანიის წერილი ლონდონიდან რომში საქართველოს მისიისადმი - 20. XII. 1919 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
282. იტალიის სოფლის მეურნეობის, მრეწველობის და ვაჭრობის სამინისტროს ინსტრუქცია - (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
283. ხომერიკის დეპეშა თბილისიდან რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

284. ვოიჭინსკის წერილი რომიდან საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი – 26. XII. 1919 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
285. ა.პარსანის წერილი ტურინიდან რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 23. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
286. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ა.პარსანისადმი – 28. X. 1919 წ. (რუსულ და იტალიურ ენებზე), 4 ფ.
287. სოლომონ ახვლედიანის წერილი რომიდან საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ნ.ჯაყელისადმი – 6. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
288. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი რომში გერმანიის კონსულის ნოგერეტიხადმი – 7. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

9. საქართველოს წარმომადგენლობა პარიზში

1. წერილი "საქართველო არ ითვალისწინებს არავითარ შეიარაღებულ მოქმედებას თავისი მეზობლების წინააღმდეგ" – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
2. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაგზავნილი მოწვევა გენერალ პაუხესადმი საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ კონფერენციაში მონაწილეობის მისაღებად – 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
3. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაგზავნილი მოწვევა ბრიტანეთის პრემიერ-მინისტრ ლიონდ ჯორჯისადმი საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ კონფერენციაში მონაწილეობის მისაღებად – 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
4. საქაღადღე. იელიგულაშვილის მიმოწერა მარსელის საზოგადოება "მაბრიერ მორელ და კომპანიასთან" – (რუსულ ენაზე), საქაღადღის ელა.
5. მარსელის საზოგადოება "მაბრიერ მორელ და კომპანიის" მიმართვა პარიზში იელიგულაშვილისადმი – 23. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
6. "მაბრიერ მორელ და კომპანიის" წერილი საქართველოს რესპუბლიკის ერობათა კავშირისადმი მარსელიდან ბათუმში თბომიჯალ "ანატოლით"

- დანადგარების გაგზავნის შესახებ - 21. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
7. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მარსელში ბ-ნ შაბრიერ მორელისადმი - 2. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  8. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა მარსელში "შაბრიერ მორელ და კომპანიისადმი" - 26. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  9. "შაბრიერ მორელ და კომპანიის" მიმართვა მარსელიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ი.ელიგულაშვილისადმი - 9. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  10. "შაბრიერ მორელ და კომპანიის" წერილი მარსელიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლისადმი - 22. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  11. ფინანსთა, ვაჭრობის და მრეწველობის მინისტრის წერილი პარიზიდან მარსელში "შაბრიერ მორელ და კომპანიისადმი" - 20. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  12. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის წერილი მარსელში "შაბრიერ მორელ და კომპანიისადმი" - 20. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  13. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის მიერ გაგზავნილი შეკვეთა მარსელში "შაბრიერ მორელ და კომპანიისადმი" ხაზის წარმოებისათვის დანადგარების შესაძენად - 16. X. 190 წ. (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
  14. "შაბრიერ მორელ და კომპანიის" წერილი მარსელიდან ლონდონში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 30. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  15. "შაბრიერ მორელ და კომპანიის" წერილი მარსელიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 12. VIII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  16. საქართველოდან საფრანგეთში გემით ნატანილი ხაღინების სია აღწერილობით - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  17. "შაბრიერ მორელ და კომპანიის" წერილი საქართველოს ფინანსთა, ვაჭრობის და მრეწველობის მინისტრის კკანდელაკისადმი - 25. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  18. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში კომპანია "კეპლენდ, ბიდველისადმი" - 1. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  19. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლონდონში სატრანსპორტო და სადაზღვევო აღმოსავლეთის კომპანიისადმი - 1. III. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  20. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაკვეთით

- ადმოსავლეთის კომპანიის მიერ ღონდონიდან გაგზავნილი ტვირთის ანგარიშის ფურცელი - 16. XII. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
21. კომპანია "ლევენტის" წერილი ღონდონიდან იქვე სიზონ შიფრინისადმი - 15. XII. 1920 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  22. ევროპაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ხ. შიფრინის ნაწილი კომპანია "ლევენტისთან" სხვადასხვა საქონელზე ხელშეკრულებების შესახებ - 20. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  23. ბერლინში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის გ. ვაუხნიშვილის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 30. XII. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  24. ფირმა "კოსმოხის" მიერ გაგზავნილი ფაქტურა სხვადასხვა საქონელზე - (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  25. კომპანია "ბრაუნის" წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის სკობელევისადმი - 6. XII. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  26. საქონური შრატების ქარხნის და ბაქტეროთერაპიის ინსტიტუტის წერილი დრეზდენიდან ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის თამეჯდომარის სემბათოვისადმი - 3. XI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
  27. მ. სკობელევის დეპეშა პარიზიდან ბერლინში გრაფ შელენბურგისადმი - 10. XI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  28. პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლობის წერილი ბიბლიოგრაფიული დოკუმენტაციის ასოციაციისადმი - 22. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  29. ადმოსავლეთ ევროპაში ეკონომიკური განვითარების კომიტეტის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლობისადმი - 15. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  30. გაზეთ "ტაიმის" სააგენტოს წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 19. IV. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  31. პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლობის წერილი ლიონში გამომცემლობა "აბრეშემი და აბრეშემის ქსოვილების ბიულეტენის" ადმინისტრაციისადმი - 4. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  32. "L'Economiste d'Orient"-ის დირექციის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 12. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  33. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი გაზეთ "L'Economiste d'Orient"-ის რედაქციისადმი - 14. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  34. ეოველდლიერი გაზეთის "L'Information"-ის ადმინისტრაციის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 13. I. 1921 წ.

- (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
35. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი გაზეთ "LaJournée Industrielle"-ის აღმინიხტრაციისადმი - 14. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  36. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი "ფრანგული პრესის ცნობარის" გამომცემლობისადმი - 11. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  37. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი "Le monde diplomatique e economique"-ის გამომცემლობისადმი - 11. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  38. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის დადუშქელიანის წერილი გაზეთ "ფინანსური ინფორმაციის" გამომცემლობისადმი - 10. I. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  39. ბრიუსელში გაზეთ "Le lloid Commercial"-ის გამომცემლობის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 14. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  40. გაზეთ "L'Economiste Francais"-ის ოფიციალური ბლანკი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  41. გაზეთ "Le Lloid Commercial"-ის გამომცემლობის წერილი პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობისადმი - 2. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  42. "L'Economiste Europeen"-ის გამომცემლობის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 2. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  43. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის მოხსენება - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  44. ინფორმაცია პარიზის მუნიციპალური საბჭოს და საქართველოს შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  45. პარიზის მუნიციპალიტეტის საპროტესტო წერილი საქართველოში ბოლშევიკური აგრესიის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  46. შვეციის მუშათა პარტიის საპროტესტო წერილი ბოლშევიკების მიერ საქართველოს დაპყრობის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  47. უკანასკნელი მოვლენები საქართველოში - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  48. ინფორმაცია საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  49. ხერთაშორისო სოციალისტური ბიუროს მიმართვა საქართველოს მთავრობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  50. ბელგიის მუშათა პარტიის გენერალური საბჭოს საპროტესტო წერილი საქართველოს დაპყრობის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  51. ინგლისის, ბელგიის, შვეციის, დანიის, ჩეხოსლოვაკიის და იტალიის სოციალისტების საპროტესტო წერილი რუსეთის ჯარის მიერ

- საქართველოს დაპყრობის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
52. ნეხოსლოვაკიის სოციალისტური პარტიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  53. იტალიის სოციალისტური პარტიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  54. ფორმა "ღორილექის და კომპანიის" ანგარიშის ფურცელი რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 12. I. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  55. ინგლისის პროლეტარიატის საპროტესტო განცხადება ბოლშევიკების საქართველოზე თავდასხმის გამო - 4. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  56. მეორე ინტერნაციონალის განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  57. საქართველოს რესპუბლიკის საგანგებო და სრულუფლებიანი მინისტრის წყნკელის დახასიათება - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  58. საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის ბორდოს სექციის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  59. ვალტერ ლაკონელის წერილი ფინეთიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ვოიტინსკისადმი - 24. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  60. რომში საქართველოს საელჩოს განცხადება - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  61. საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  62. ინფორმაცია საფრანგეთში საქართველოს პრეზიდენტის ბრიანთან შეხვედრის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  63. ინფორმაცია ელისეს სასახლეში საქართველოს პრეზიდენტის მიღების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  64. ხორვატიის და სლოვაკიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  65. ლატვიის სოციალისტური პარტიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  66. ბელგიის სინდიკატების ნაციონალური კომიტეტის და მუშათა ცენტრალური კომიტეტის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  67. საქართველოს მოვლენებთან დაკავშირებით სოციალისტური ორგანიზაციების მოწოდება მსოფლიო პროლეტარიატისადმი - 21.

II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.

68. დანიის სოციალისტური პარტიის საპროტესტო განცხადება საქართველოზე ბოლშევიკების თავდასხმის გამო - 4. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
69. ინფორმაცია ევროპაში მეშათა მოძრაობის ხელმძღვანელთა დელეგაციის საქართველოში ვიზიტის შესახებ - 29. X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
70. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს განცხადება საბერძნეთის მისიის სტეპრობის შესახებ - 22. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
71. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა კავკასიის რესპუბლიკების საეკონომიკური მისიის ურალში ვიზიტის შესახებ - X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
72. ინფორმაცია ქორდანიას ვორში ნახვლის შესახებ - 12. XI. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
73. ინფორმაცია ფრანგულ-კავკასიური კომიტეტის შექმნის შესახებ - 22. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
74. ფრედერიკ ბრენეს სიტყვა წარმოთქმული პარიზის მენიციპალიტეტში 1921 წლის 2 თებერვალს - (ფრანგულ ენაზე). 4 ფ.
75. ინფორმაცია საქართველოში საგზაო საქმის განვითარების შესახებ - (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
76. ინფორმაცია სტეფანის სააგენტოსათვის საქართველოში მარგანეცის წარმოების შესახებ - 29. X. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
77. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოში მარგანეცის მონოპოლიის შესახებ - 25. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
78. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოში აბრეშუმისა და ჭიის პარკის წარმოების შესახებ - 25. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
79. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოში თამბაკის მონოპოლიის შესახებ - 7. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
80. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა ჩრდილოეთ კავკასიასთან სატელეფონო კომუნიკაციების შესახებ - 5. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
81. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოს რესპუბლიკის კოოპერატივების შესახებ - 23. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
82. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოში საბანკო საქმის შესახებ - 23. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 1 ფ.
83. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა საქართველოს რკინიგზის შესახებ - 24. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე). 2 ფ.

84. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა ხენაჭის შესახებ – 8. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  85. პარიზში საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ცნობა ბათუმის ოლქის შესახებ – 31. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  86. ვლ. ვოიტინსკის წერილი ბ–ნ ტავერნიესადმი – 26. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  87. ვლ. ვოიტინსკის წერილი გაზეთ "ლუმანიტეს" №5–ში გამოქვეყნებული შეიშანის განცხადების გამო – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  88. ვლ. ვოიტინსკის დეკლარაცია პარიზიდან ციურისში აქცელერაციისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  89. ანდრო გუგუშვილის წერილი ვლ. ვოიტინსკისადმი ღონღონიდან პარიზში – 14. I. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  90. კახაბერაშვილის წერილი საქართველოს მთავრობისადმი – ვარშავა, 1. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
- სეიმონ ციციშვილის განცხადება პარიზში საქართველოს ლეგაციისადმი – 27. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
1. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ვადიკო ნეზინიძის სახელზე – 25. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  2. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი დიმიტრი კლდიაშვილის სახელზე – 24. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  3. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი მარკოზ ტუღუშის სახელზე – 12. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  4. იოსებ ჯავახიშვილის განცხადება საქართველოს საელჩოსადმი – 1. I. 1928 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  5. ირაკლი ოთხმეხურის განცხადება პარიზში საქართველოს ლეგაციისადმი – 27. II. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  6. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი მედეა დამბაშიძის სახელზე – 24. II. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ. თან ერთვის ბიოგრაფიული მონაცემები.
  7. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი გიორგი ნაკაშიძის სახელზე – 24. I. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  8. რაფიელ ერისთავის თხოვნა პარიზში საქართველოს ელჩისადმი – 29. III. 1928 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  9. დიმიტრი მაღალაოვის (მაღალაშვილი) განცხადება პარიზში საქართველოს ლეგაციისადმი – 20. III. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  10. პარიზში საქართველოს ლეგაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი არჩილ ზურაბიშვილის სახელზე – 12. IV. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

11. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ხოსიპატრე ასათიანის სახელზე – 10. IV. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
12. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ასკელხანიშვილის სახელზე – 6. III. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
13. ხიმონ შიფრინის მიმართვა პარიზში საქართველოს დეგადაციისადმი – 3. III. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
14. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი შალვა ბერიძის სახელზე – 27. IV. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
15. შალვა ბერიძის ბიოგრაფიული მონაცემები – 28. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
16. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი თენგიზ დადუშქელიანის სახელზე, თან ერთვის მოწმობა ქორწინების შესახებ – 31. V. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
17. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი აღუქსანდრე ჯაფარიძის სახელზე – 21. V. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
18. პარიზში საქართველოს დეგადაციის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ხარიტონ შავიშვილის სახელზე – 8. V. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ. თან ერთვის ხ. შავიშვილის განმარტება (ფრანგულ და ქართულ ენაზე), 1 ფ.
19. "ვიკლარდ-მიქელ და კომპანიის" წერილი საქართველოს დეგადაციისადმი – 28. VII. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
20. ვახო დონდუას წერილი ივლიანე კოკიაისადმი – 18. IX. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
21. აღ. დემეტრაშვილის წერილი საქართველოს დეგადაციისადმი – 3. X. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
22. საფრანგეთის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წერილი სასათიანისადმი – 5. IX. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
23. ნეორდანიას წერილი აკ. ჩხენკელისადმი – 13. VI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. ი. ხახოკიას წერილი ნოე ჟორდანიასადმი – 8. VI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
25. საქართველოს დეგადაციის წერილი ბ-ნ ბლანშესადმი – 3. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
26. ვვკენი გვგვკორის წერილი სახალხო განათლების სამინისტროს მდივნისადმი – 13. IX. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
27. საქართველოს დეგადაციის წერილი კამილ მიუხმანისადმი პარიზში – 5. X. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
28. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის წერილი სასათიანისადმი – 11. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

29. საფრანგეთის შინაგან საქმეთა მინისტრის შოტამის წერილი რომის სენატორ კაიონისადმი - 15. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
30. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი ს.ასათიანისადმი - 7. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
31. ენოსადის მიმართუა საქართველოს საელჩოსადმი პარიზში - 6. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
32. ბრიანის წერილი საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროდან ნხენკელისადმი. ასლი - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
33. ბარონ გეფერ დ'ესტრეას წერილი ბელგიის საელჩოდან ნხენკელისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
34. ფილიპე მახარაძის მოხსენება - 6. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
35. ნ.ჟორდანიას სტატია "იმპერიალიზმი რევოლუციის ნიღბით" - (ფრანგულ ენაზე), 24 ფ.
36. ნ.ჟორდანიას სტატია "ცივილიზებულ მსოფლიოს" - 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
37. გიორგი კვინიტაძის წერილი აკაკი ნხენკელისადმი - 25. IX. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. მარსელ დეპრეს წერილი ბრიუსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 17. VIII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
39. ორგანიზაცია "Croix de guerre"-ს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 29. VIII. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
40. ორგანიზაცია "La Tribune Internationale"-ს წერილი პარიზიდან მინისტრისადმი - 17. XI. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
41. ჟორჟ შეინოს წერილი საქართველოს რესპუბლიკის სრულუფლებიანი მინისტრისადმი - 9. III. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
42. ფ.კარამინოს წერილი ვიერზონის ეროვნული პროფესიული სკოლიდან თავმჯდომარისადმი - 3. II. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
43. პომპეს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 28. I. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
44. წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი ლიეჟიდან - 31. III. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
45. კ-ნ მარი-დეიზა შუდლერის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 7. II. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
46. ა. ტესკლინის წერილი ბრიუსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 14. XII. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
47. ანტონიო პარის წერილი იტალიიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში - 10. XII. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
48. ლეპიტრის წერილი მარნედიან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
49. სიმხეთის რესპუბლიკის წარმომადგენლობის წერილი პარიზიდან აკ. ნხენკელისადმი - 20. V. 1930 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

50. საფრანგეთის დეპუტატთა პალატის წერილი პარიზიდან - 14. III. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
51. კავკასიაში საფრანგეთის რესპუბლიკის კომისარიატის წერილი მინისტრისადმი - V. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
52. ვალენტინ დე ვოლმარის წერილი პარიზიდან აკ. ჩხენკელისადმი (პარიზში) - 14. V. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
53. ბრეტანის კომპანია "აბრიკურ"-ის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 20. V. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
54. ორგანიზაცია "სხნის არმიის" წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 21. V. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
55. დესაკის წერილი აკ. ჩხენკელისადმი - 16. V. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
56. ნეპარტონის წერილი ბრაზილიიდან (სან-პაულო) საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. II. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
57. გეორგინა ტარლიეს წერილი მარსელიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 22. VI. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
58. [სოლანჟ დე ბაზუეის] წერილი პარიზიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 19. X. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
59. მარტინ [დე პუალის] წერილი ჟენევიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 10. VI. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
60. ლ.პატარაიას წერილი აკ.ჩხენკელისადმი - 29. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
61. ქართველი ახალგაზრდების წერილი სტამბოლიდან პარიზში აკ.ჩხენკელისადმი - 26. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
62. მიხეილ კვიციანის წერილი აკ.ჩხენკელისადმი - 30. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
63. ირაკლი ლორთქიფანიძის წერილი ხასათიანისადმი - 11. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
64. ვალიკო ტოგონიძის წერილი ოდენკურიდან პარიზში ხასათიანისადმი - 16. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
65. სტამბოლში მყოფ ქართველთა სიები - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
66. ოდენკურის ქართველთა ასოციაციის თავმჯდომარის ვლადიმერ ბაქრაძის წერილი აკ.ჩხენკელისადმი - 22. VI. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
67. ალექსანდრე დემეტრაძის წერილი ხასათიანისადმი - 10. IV. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
68. მიშა დოლიძის წერილი ხასათიანისადმი - 15. IV. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
69. კ.მასხარაშვილის წერილი ხასათიანისადმი - 21. II. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

70. ნ.გუელაშვილის წერილი ნოე რამიშვილისადმი - 3. III. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
71. ს.დემეტრაძის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 23. II. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
72. ოლენკურის ქართველთა ასოციაციის თავმჯდომარის ვლ.ბაქრაძის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 7. II. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
73. აღ.დემეტრაძის წერილი საქართველოს საელჩოსადმი - 15. I. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
74. აკბარკალაიას წერილი ივანე კოკიახადმი - 7. XII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
75. თეოფანე ნახვადის წერილი აკ.ჩხენკელისადმი - 28. XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
76. ილიკო ხალუქვაძის წერილი ივანე კოკიახადმი - 25. X. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
77. აღ.დემეტრაშვილის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 30. X. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
78. სიმონ ხეხნიაშვილის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 5. VII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
79. ვასო დონდუას წერილი ივლიანე კოკიახადმი - 5. IX. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
80. ვასო დონდუას წერილი ხ.ასათიანისადმი - 2. XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
81. აღ.დემეტრაშვილის წერილი საქართველოს ლეგაციისადმი - 10. X. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
82. აღ.დემეტრაშვილის წერილი საქართველოს ლეგაციისადმი - 17. IX. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
83. ივ.პაპავას წერილი ივლიანე კოკიახადმი - 8. IX. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
84. თ.მუხაშავერიას წერილი ხ.ასათიანისადმი - 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
85. აღ.ცომბაის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 30. VI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
86. აღექსანდრე ნიკვაძის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 28. VI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
87. გ.მელიძის მოხსენება საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
88. აღ.ცომბაის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 29. IV. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
89. ნორაგველიძის წერილი აკ.ჩხენკელისადმი - 3. IV. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
90. მ.ნახვადის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 18. IV. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

91. ლ.ტალიაშვილის წერილი აკნხენკელისადმი - 1. IV. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
92. სეკსსტი დაღასის წერილი საქართველოს საელჩოსადმი - 24. III. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
93. ლეო კვალაშვილის წერილი ხ.ასათიანისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
94. ევრისი აბულაძის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 30. IX. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
95. შალვა შენგელიას წერილი ხ.ასათიანისადმი - 22. VII. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
96. ვახინიძის წერილი აკნხენკელისადმი - 20. VII. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
97. ხ.შავეიშვილის წერილი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
98. დომენტი ქერქაძის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 12. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
99. ლეო კვალაშვილის წერილი ხ.ასათიანისადმი - 24. V. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
100. ფერიერის მადნის ქართველთა კოლონიის თავმჯდომარის ზ.ჯორბენაძის წერილი ლეგაციისადმი პარიზში (თან ახლავს კრების ოქმები - 21. III. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
101. აღმათურაძის წერილი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძისადმი - 10. I. 1930 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
102. 1929 წლის 20 სექტემბერს არქივისათვის გადაცემული 1924 წლის საქართველოს მთავრობის კუთვნილი საარქივო მასალების ჩამონათვალი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
103. საქართველოს ლეგაციის წერილი ბ-ნ ბლანშესადმი - 14. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
104. საქართველოს ლეგაციის წერილი ბ-ნ დორანესადმი - 28. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
105. საქართველოს ლეგაციის წერილი ბ-ნ ბლანშესადმი - 14. II. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
106. ევგენი გუმბკორის წერილი პარიზიდან - 15. IX. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
107. საქართველოს ლეგაციის წერილი შინაგან საქმეთა მინისტრისადმი პარიზში - 22. VII. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
108. საქართველოს ლეგაციის წერილი სოჭოში ჰეუსის ქარხნის ხელმძღვანელის გრედისადმი - 21. XII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
109. საქართველოს ლეგაციის წერილი რუმინეთის ელჩისადმი პარიზში - 9. XII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
110. საქართველოს ლეგაციის წერილი კომპანია PLM-ის აღმინისტრაციისადმი - 24. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

111. საქართველოს დეგაგაციის წერილი შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი პარიზში - 30. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
112. საქართველოს დეგაგაციის წერილი ვარშავაში კაპიტან [შარახ-კევიჩი]სადმი - 19. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
113. საქართველოს დეგაგაციის წერილი საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი პარიზში - 1. IX. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
114. საქართველოს დეგაგაციის წერილი შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი პარიზში - 8. X. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
115. საქართველოს დეგაგაციის წერილი სოფლის მეურნეობის სამინისტროსადმი პარიზში - 28. IX. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
116. საქართველოს დეგაგაციის წერილი პროფესორ დემერსიესადმი - 19. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
117. საქართველოს დეგაგაციის წერილი პოლიციის პრეფექტურისადმი ბორდოში - 17. VIII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
118. საქართველოს დეგაგაციის წერილი საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი ვარშავაში - 12. VII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
119. საქართველოს დეგაგაციის წერილი პოლიციის პრეფექტის უან შაპესადმი პარიზში - 5. VII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
120. საქართველოს დეგაგაციის წერილი შრომის სამინისტროსადმი - 4. III. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
121. ზემო რაინის (ოტ-რაინის) პრეფექტის წერილი საქართველოს მინისტრისადმი - 22. VII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
122. რუსეთის ნაციონალური კავშირის კომიტეტის მიმართვა დიდი სახელმწიფოების წარმომადგენლობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
123. რუსეთის ნაციონალური კომიტეტის დია წერილი პაპისადმი - 5. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
124. საფრანგეთის ქართული ახციაციის საერთო კრების დაგენილება - 25. III. 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
125. გაზეთ "ღარგუს დე ღა პრეს"-ის დირექციის წერილი ვლ.კოტინსკისადმი - 20. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
126. 1924 წლის აჯანყების შემდეგ მომხდარი მოვლენები აღმოსავლეთ საქართველოში - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
127. საინფორმაციო ბიუროს ცნობა №4-29. მიროვის მოხსენება "საბჭოთა ხელისუფლების საგარეო და საშინაო პოლიტიკა" - 30. V. 1923 წ. (რუსულ ენაზე), 13 ფ.
128. საინფორმაციო ბიუროს ცნობა №9. სხვადასხვა ინფორმაციები საბჭოთა სამთავრობო პრესიდან - 22. IV. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 11 ფ.
129. საინფორმაციო ბიუროს ცნობა №9. სოკოლნიკოვას წერილი კრესტინსკისადმი - 28. IV. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
130. ინფორმაცია "როგორ იხსცებოდნენ ქართველი პატრიოტები სამშობლოსათვის" - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.

131. საქართველოს ღებგაციის სერტიფიკატი ემიგრაციაში მეოფი მოქალაქეების ქორწინებისა და გაერის შესახებ - 30. V. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

10. საქართველოს წარმომადგენლობა ბერნში

1. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის მდივნის ვ.გურჯიძის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 25. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ი.ელიგულაშვილის წერილი ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიისადმი - 20. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
3. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ი.ელიგულაშვილის წერილი ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიისადმი - 1. X. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
4. შვეიცარიაში საქართველოს დიპლომატიური მისიის ანგარიში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის მიმართვა ლონდონში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 14. IX. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
6. შვეიცარიის საკაბრო ამხანაგობის წერილი ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის თავმჯდომარის მ.სუმბათოვისადმი - 9. IX. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
7. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრისადმი - 9. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
8. სუმბათოვის დეკემა ბერნიდან პარიზში კკანდელაკისადმი - 12. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
9. კკანდელაკის დეკემა პარიზიდან ბერნში სუმბათოვისადმი - 12. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
10. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კკანდელაკისადმი - 6. V. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

11. სემბათოვის დეპეშა ბერნიდან ვენეციაში საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კანდელაკისადმი - 19. IV. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
12. კ. კანდელაკის დეპეშა ბერნში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის სემბათოვისადმი - 19. IV. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
13. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის დეკლარაცია შვეიცარიის მოქალაქეებისათვის საქართველოში ვაჭრობის უფლების მინიჭების შესახებ - 26. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
14. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი "ა ნატურალ დე კულტრ Cდ"-ისადმი ბახელში - 28. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
15. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი სპანულოსადმი ტარანტოში - 28. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
16. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის მდივნის ვ.გურჯიძის წერილი ვარშავაში ქართული კომიტეტის თავმჯდომარის ს.ეურელაშვილისადმი - 24. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
17. პოლანეთში ქართული კომიტეტის თავმჯდომარის ს.ეურელაშვილის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათაშვილისადმი - 12. VI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
18. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი დ.შერმანისადმი - 24. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
19. რვალფის სააქციო საზოგადოების წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 17. VI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
20. "უვირში და კომპანიის" წერილი ციურიხიდან ბერნში საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციისადმი - 16. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
21. რუსულ-შვეიცარული გაერთიანების წერილი ციურიხიდან ბერნში საქართველოს დელეგაციისადმი - 10. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
22. ედუარდ ფონ ვალდკირხის წერილი ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიისადმი - 9. VI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
23. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის წერილი Faveris Watch Co S.A.-სადმი - 9. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
24. პოლანეთში ქართული კომიტეტის თავმჯდომარის ს.ეურელაშვილის და მდივნის ი.გურამიშვილის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის მ.სემბათაშვილისადმი - 29. V. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
25. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის წერილი ა. ნოივირთისადმი ვენევაში - 7. VI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
26. მიწერ-მოწერა რემინეთის საელჩოსთან ქ.ბერნში - 1919 წ. (ქართულ

ენაზე). საქადაგდის ედა.

27. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში რემინეთის სამეფოს მინისტრისადმი - 13. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
28. რემინეთის წარმომადგენლობის წერილი ევროპასა და ამერიკაში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის სემბათოვისადმი - 20. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
29. მიწერ-მიწერა გერმანიის საელჩოსთან ბერნში - 1920 წ. (ქართულ ენაზე), საქადაგდის ედა.
30. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში გერმანიის საელჩოსადმი - 14. I. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
31. ბერნში გერმანიის საელჩოს წერილი ბ-ნი ფიურსტისადმი - 14. I. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
32. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში გერმანიის საელჩოსადმი - 9. I. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
33. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის თანამშრომელთა სია - 9. I. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
34. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი შვეიცარიის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 31. XII. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
35. ტრანსიტი დახვევის სააქციო საზოგადოება "ველსონიტას" მასალები - 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
36. სააქციო საზოგადოება "ველსონიტას" ანგარიშის ფურცელი შვეიცარიაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი - 10. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
37. სააქციო საზოგადოება "ველსონიტას" წერილი შვეიცარიაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი - 3. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
38. შვეიცარიაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მდივნის წერილი სააქციო საზოგადოება "ველსონიტა"-სადმი ენევეში - 1. IX. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
39. სააქციო საზოგადოება "ველსონიტას" ანგარიშის ფურცელი შვეიცარიაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობისადმი - 27. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
40. სააქციო საზოგადოება "ველსონიტას" წერილი ენევიდან ბერნში რობერტ კანისადმი - 21. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
41. ფირმა "კარმელო სპანუელის" წერილი ტარანტოლან ენევეში სააქციო საზოგადოება "ველსონიტა"-სადმი - 17. V. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
42. კომპანია "Voyages Kuoni"-ის წერილი ციურიხიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 27. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
43. "ორელ ფუხლის" ინსტიტუტის წერილი ციურიხიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 19. VI. 1919 წ. (გერმანულ

- ენაზე), 2 ფ.
44. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი შვეიცარიის-საქართველოს კომერციული საზოგადოებისადმი - 17. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  45. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნიდან ღოზანაში ეროვნებათა ცენტრალური გამომცემლობისადმი - 11. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  46. კომპანია "ტერნერ, დავიდსონ"-ის წერილი ღონდონიდან ბერნში თავად მსუქმათოვისადმი - (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  47. ეოკელდლიური გახეთის "ლა ტრიბუნ დე ქენეკ"-ის წერილი ქენევიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 4. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  48. კომპანია "Kehrl & Oeler"-ის წერილი ბერნიდან იქვე საქართველო-შვეიცარიის სავაჭრო საზოგადოებისადმი - 2. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  49. საერთაშორისო ტრანსპორტის საბაჟო სააგენტოს "J. Veron, Graver & Co"-ის წერილი ქენევიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 4. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  50. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზში სამშვიდობო კონფერენციის ინგლისის დელეგაციისადმი - 7. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  51. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზში სამშვიდობო კონფერენციის ამერიკის დელეგაციისადმი - 7. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  52. ომში დაზარალებულთა დახმარების საერთაშორისო სამშვიდობო ორგანიზაციის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 29. IV. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  53. წიგნით მოვაჭრე კომპანია "Payot & Cie"-ის წერილი ღოზანადან ბერნში ხარიტონ შავიშვილისადმი - 22. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  54. გამომცემლობა "Attinger Freres"-ის წერილი ნეუმატელიდან ბერნში ხ. შავიშვილისადმი - 12. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  55. ფირმა "Pfister-Leuthold A.-G"-ის წერილი ციურისიხიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. IV. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  56. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში იაპონიის დელეგაციის მდივნის ბ-ნ იტოსადმი - 26. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  57. "Hachette Et Cie"-ის წერილი პარიზიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი 13. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  58. "G.R. Vatter, Graines"-ის წერილი ბერნში საქართველოს

- წარმომადგენლობისადმი - 22. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
59. ეროვნებათა კავშირის მუდმივმოქმედი კომისიის წერილი ლოზანაში კონგრესის გახსნის შესახებ - 3. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
60. რუსეთის შემადგენლობიდან გამოსული ერების კონგრესის პროგრამა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
61. რუსეთის შემადგენლობიდან გამოსული ერების კონგრესის მოწოდებათა დეკლარაციით ეროვნებათა კავშირის მიერ შედგენილი პროგრამა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
62. ბერნიდან ლოზანაში გაგზავნილი წერილი კონგრესზე 3 დელეგატის გაგზავნის თაობაზე - 10. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
63. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ციურისში საფრანგეთის საკონსულოსადმი - 25. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
64. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი კოპენსაგენში ლიტვის რესპუბლიკის საკონსულოსადმი - 4. XII. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
65. ბერნში საქართველოს დიპლომატიური მისიის მდივნის გურჯიძის წერილი ბათუმში საქართველოს რესპუბლიკის კონსულისადმი - 13. II. 1919 წ.
66. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი და თანამშრომელთა ხია ლუგანოში გერმანიის საკონსულოსადმი - 29. XII. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
67. ლუგანოში გერმანიის საკონსულოს წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 31. XII. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
68. სასღვარგარეთ მივლინებულ ქართველ სტუდენტთა ხია - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
69. შვეიცარიაში საქართველოს მისიის მდივნის წერილი ციურისში გერმანიის საკონსულოსადმი - 29. V. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
70. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის სამდივნოს წერილი ციურისში დიდი ბრიტანეთის კონსულისადმი - 4. XI. 1920 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
71. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მოკავშირე ქვეყნების მთავრობებისადმი - 11. XI. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
72. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის კომუნიკე საფრანგეთის მთავრობისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
73. ხ.შავიშვილის წერილი ბერნიდან ვინჟენში ნიკოლა გეისადმი - 20. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
74. მანაბლის დეკემბა ფლორენციიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 12. VI. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
75. აქემელის დია ბარათი დავოს-დორფიდან ბერნში საქართველოს

76. წარმომადგენლობისადმი - 11. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ. ეროვნებათა კავშირის ცენტრალური გამომცემლობის წერილი ღოზანაიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 10. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
77. ნიკოლა გეის დეკლამა ქინუენიდან ბერნში ხარიტონ შავიშვილისადმი - 10. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
78. [კუხენდორფის] ღია ბარათი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 10. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
79. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნის ქალაქის პოლიციის უცხოელებზე ზედამხედველობის განყოფილებიდან - 7. VI. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
80. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენეკაში "ყოველთვიური ჟურნალის" რედაქტორის ბერნარდისადმი - 7. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
81. ბერნარდის წერილი ქენევიდან საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 2. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
82. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ღოზანაში ეროვნებათა ცენტრალური გამომცემლობისადმი - 7. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
83. ღოზანის ეროვნებათა ცენტრალური გამომცემლობის წერილი ბერნში საქართველოს მიხიისადმი - 3. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
84. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ოფენბახში ქ-ნ კელენ პოფმანისადმი - 7. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
85. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენეკაში ეკენ პიტარდისადმი - 6. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
86. ნიკოლა გეის წერილი ქინუენიდან შვეიცარიაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 3. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
87. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის პასუხი ვლადიმერ [დემბოს] ოსოენაზე - 2. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
88. ანატოლი კელერის ღია ბარათი ვიურისიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის პრესბიუროსადმი - 30. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
89. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბაზელში ბ-ნ ედგარ როხენბერგისადმი - 2. VI. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
90. ედგარ როხენბერგის წერილი ბაზელიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის პრესბიუროსადმი - 31. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
91. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი დავოს-დორფში ქ-ნ კუმელისადმი - 2. VI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
92. ალინ კუმელის წერილი დავოს-დორფიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 29. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
93. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ქალაქის

- პოლიციისადმი - 31. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
94. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბაზელში შარდ გოლდაკგენისადმი - 30. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
95. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი რომში ნინა ყიფიანისადმი - 31. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
96. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში შამიდ შაჰლისადმი - 31. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
97. სემბათოვის დეპეშა ბერნიდან პარიზში კესტელოტისადმი - 28. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
98. სემბათოვის დეპეშის ტექსტი ბერნიდან ბერლინში ბაქრაძისადმი - 27. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
99. წერეთლის დეპეშა პარიზიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 26. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
100. კომპანია "Voyages Kuoni"-ის წერილი ციურხიხიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 28. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
101. ტერისტული კომპანია "Thos. Cook & Son"-ის წერილი ლუცერნიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 19. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
102. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათოვის დეპეშის ტექსტი პარიზში წერეთლისადმი - 23. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
103. გიორგი ფაღავას წერილი ციურხიხიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 22. V. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
104. დამბაშიძის დეპეშა პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათოვისადმი - 14. IX. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
105. გაზეო "Tribune de Geneve"-ს რედაქციის წერილი [...]სადმი - 21. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
106. დეპუტატთა პალატის წერილი პარიზიდან ბერნში შავიშვილისადმი - 16. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
107. შვეიცარიის დიპლომატიური ჟურნალის "ერნეთრანსიტი"-ის რედაქციის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის პრესსამხსენრისადმი - 15. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
108. თმში დაზარალებულთა დახმარების საერთაშორისო სამშვიდობო ბიუროს წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 15. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
109. სემბათოვის დეპეშა პარიზიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 16. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
110. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქ-ნ მოპეხადმი - 9. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
111. მილდა მოპეხ წერილი ლოზანადან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 8. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
112. კანდელაკის წერილი ფრანკფურტიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 7. V. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.

113. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში გახუთ "Tribune de Geneve"-ს რედაქტორ კიუნისადმი - 7. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
114. გიორგი ჯაყელის წერილი ქენევიდან [...]სადმი - 30. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
115. ქენევაში გახუთების ცენტრალური სააგენტოს წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 3. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
116. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში გახუთ "Naville & Cie"-ს სააგენტოსადმი - 2. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
117. ი.მიცმახერის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 23. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
118. ხინკოვ-გარკეშა - "ბოღშევისძმის დამარცხების და რუსული პრობლემის გადაჭრის ერთადერთი გზა" - 23. V. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
119. ლ.კლდუხანოვის წერილი პარიზიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 23. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
120. ჟურნალისტ ივან ერესტანოვის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 17. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
121. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ნევშატელში გამომცემლობა "Attinger Freres"-ისადმი - 11. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
122. ი.მიცმახერის წერილი ნევშატელიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 8. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
123. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ნევშატელში გამომცემლობა "Attinger Freres"-ისადმი - 10. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
124. გამომცემლობა "Attinger Freres"-ის წერილი ნევშატელიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობაში ხარიტონ შავიშვილისადმი - 11. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
125. შვეიცარიაში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში კომენდანტ ირფან ბეისადმი - 8. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
126. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში ძმები აკერმანებისადმი - 2. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
127. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში სააგენტო "The Cook and Son"-ისადმი - 2. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
128. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ქენევაში "Veron. J.Grauer & Cie"-ისადმი - 2. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
129. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ლეკ მარკოვისისადმი - 4. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

130. რებეკა ლუნდინგის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 2. IV. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
131. მანსკეიტოვის წერილი ქენევიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 31. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
132. გუფალავის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 20. III. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
133. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ბერნში ალიკშიც-ფოგელისადმი - 21. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
134. დეპუტატთა პალატის წერილი პარიზიდან ბერნში ხარიტონ შაიშვილისადმი - 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
135. მეიერის დეპეშა აიენიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 12. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
136. ციურიხიდან "Pfister-Leuthold A.-G"-ს წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 5. III. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
137. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი "G.R. Vatter, Graines"-ისადმი - 24. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
138. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის მდივნის გურჯიძის წერილი შაქშვილისადმი - 22. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
139. მეიერის დეპეშა მარსელიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 20. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
140. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათოვის დეპეშის ტექსტი მარსელში მეიერისადმი - 18. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
141. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათოვის წერილი ნიცაში ბ-ნ დემურისადმი - 18. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
142. სემბათოვის დეპეშის ტექსტი მარსელში კომისარ მეიერისადმი - 17. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
143. კომისარ მეიერის დეპეშა მარსელიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 16. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
144. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლის სემბათოვის წერილი მარსელში ელჟარდ ხეიჯისადმი - 11. II. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
145. "Pfister-Leuthold A.-C"-ს წერილი ციურიხიდან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 10. II. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
146. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის მდივნის ვ. გურჯიძის წერილი ციურიხში Pfister-Leuthold-ისადმი - 8. II. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
147. ორელ ფუხლის ინსტიტუტის წერილი ციურიხიდან ბერნში მიხეილ სემბათოვისადმი - 31. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
148. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ერის ბერნშტეინისადმი - 20. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
149. ერის ბერნშტეინის წერილი შარდლოტბურგიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 10. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.

150. სომხეთის რესპუბლიკის წარმომადგენლის ა.ოგანჯანიანის წერილი ლოზანადან ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 15. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
151. საზოგადოების "ხადამოვი და გ.ოგანეზოვი"-ის რაპორტი ენევიდან ბერნში სემბათოვისადმი - 11. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
152. მშვიდობის საერთაშორისო ბიუროს წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 7. I. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
153. შვეიცარიის ტელეფონის და ტელეგრაფის ადმინისტრაციის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
154. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი მშვიდობის საერთაშორისო ბიუროსადმი - 9. I. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
155. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ენევაში ხადამოვისა და გ.ოგანეზოვისადმი - 14. I. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
156. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ციურისში ორელ ფუხლის ინსტიტუტისადმი - 8. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
157. სტრეიტის წერილი ბერნში სემბათოვისადმი - 4. I. 1919 წ. (გერმანულ ენაზე), 2 ფ.
158. ვ.უხნაძის წერილი ენევიდან ბერნში [სემბათოვისადმი] - 4. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
159. ბერნში უკრაინის მისიის წერილი იქვე საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 15. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
160. ბერნში უკრაინის მისიის მდივნის [გლედუხოვსკის] წერილი მ.სემბათოვისადმი - 13. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
161. შვეიცარიის ფრინველთა შესწავლისა და დაცვის საზოგადოების წერილი მიხეილ სემბათოვისადმი - 13. XII. 1918 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
162. დობუხისის დეპეშა ლოზანადან ბერნში სემბათოვისადმი - 12. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
163. შვეიცარიაში უკრაინის ბიუროს წერილი ლოზანადან ბერნში სემბათოვისადმი - 11. XII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
164. ხ.შავიშვილის დეპეშა ლოზანადან ბერნში მიხეილ სემბათოვისადმი - 25. XI. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
165. ბერნში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი ეროვნებათა ღივის პრეზიდენტის პელისიერისადმი - 13. XI. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

11. საქართველოს წარმომადგენლობა რომში

1. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი №110 გაცემული ბათუმის კათოლიკური ეკლესიის მღვდლის დონ გაბრიელ ასლანიშვილის სახელზე - 20. XII. 1920 წ. ბათუმი. II. III. 1921 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი რუსულიდან საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
2. ხახალხო განათლების სამინისტროს ლევანდოვსკის გიმნაზიის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ვლადიმერ კიჭერის სახელზე - 2. X. 1919 წ. თბილისი. 5. IV. 1920 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე. თარგმნილი რუსულიდან საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
3. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული თბილისში იტალიურ-კავკასიური ბანკის მიერ ანა სტეფანეს ასულ ზუბალოვას სახელზე - 8. X. 1920 წ. თბილისი. 25. III. 1921 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი რუსულიდან საქართველოს საკონსულოში, 1 ფ.
4. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული თბილისში იტალიურ-კავკასიური ბანკის მიერ ჯულია კონსტანტინეს ასულ თუმანოვის სახელზე - 8. X. 1920 წ. თბილისი. 25. III. 1921 წ. რომი (იტალიურ ენაზე თარგმნილი რუსულიდან საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
5. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული თბილისში იტალიურ-კავკასიური ბანკის მიერ ლევან ალექსანდრეს ძე თუმანოვის სახელზე - 8. X. 1920 წ. თბილისი. 25. III. 1921 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი რუსულიდან საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
6. გაფხაზის ხელმოწერილი საბუთი გაცემული საქართველოს საკონსულოს მიერ კიხირიას სახელზე - 9. III. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
7. გაფხაზის ხელმოწერილი საბუთი გაცემული საქართველოს საკონსულოს მიერ გოგიბერიშვილის სახელზე - 9. III. 1920 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
8. იტალიურ-კავკასიური ბანკის მიერ გაცემული სერტიფიკატი მარია ალექსანდრეს ასული თუმანოვას სახელზე - 14. X. 1920 წ. თბილისი. 2. III. 1921 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
9. გაფხაზის მიერ ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული იტალიურ-კავკასიური ბანკის მიერ პაოლო ალექსანდრეს ძე თუმანოვის სახელზე - 14. X. 1920 წ. თბილისი. 2.III. 1921 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი საქართველოს საკონსულოში), 1 ფ.
10. ნაეთაბმრეწველობისა და ვაჭრობის სააქციო საზოგადოება "ბენკენდორფ"-ის მიერ გაცემული სერტიფიკატი ებენკენდორფის სახელზე, ხელს აწერენ: გაფხაზი, აბრამოვისი, დრანგვისი, ბენკენდორფი - 31. X. 1919 წ. ბაქო. 3. XII. 1920 წ. რომი. (ფრანგულ

- ენაზე), 1 ფ.
11. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული რუსეთის არმიის წითელი ჯვრის საზოგადოების მიერ ელისაბედ თარხანოვის სახელზე – 14. I. 1917 წ. თბილისი. 27. XI. 1920 წ. რომი. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  12. გაფხაზის ხელმოწერილი სერტიფიკატი გაცემული სამხედრო მოსპიტალის მიერ ელისაბედ თარხანოვის სახელზე – 27. XI. 1920 წ. რომი (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  13. გაფხაზის მიმართვა საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი – 4. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  14. საქართველოს საკონსულოს განაცხადი – II. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  15. ნეორდანიას და ეგგეპტორის განცხადება ქართველი ხალხის სახელით კონსტ. კანდელაკის (საქართველოს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის) მისიის ხელმძღვანელად დანიშვნის შესახებ – 30. III. 1920 წ. თბილისი. II. X. 1920 წ. რომი. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  16. რომში საქართველოს საკონსულოს ცნობა გაცემული იტალიაში მისიის სახელზე – 8. X. 1920 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  17. სერტიფიკატზე იტალიის საგარეო საქმეთა მინისტრის მართონის ხელმოწერის დამოწმება საქართველოს საკონსულოს მიერ – 14. IX. 1920 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  18. გაფხაზის მიერ ხელმოწერილი მინდობილობა ბ-ნ ფ. პაოლინის სახელზე – 23. VI. 1920 წ. თბილისი. 9. X. 1920 წ. რომი (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  19. გაფხაზის მიერ ხელმოწერილი საბუთი კ. კანდელაკისათვის ხელმოწერის უფლების მინიჭების თაობაზე – 7. VIII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  20. ნოტარიუს გამაჯვარიანის მიერ შედგენილი საბუთი ძმები თგანუხოეების სავაჭრო სახლის შესახებ – 10. II. 1920 წ. თბილისი. 23. III. 1920 წ. რომი. (იტალიურ ენაზე თარგმნილი რუსულიდან), 6 ფ.
  21. იტალიაში საქართველოს მისიის მიერ გაცემული სერტიფიკატი იოსებ ავადოვის სახელზე. ხელს აწერს ალშიბაია – 20. VII. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  22. იტალიური კოლონიური სინდიკატის მიმართვა რომში საქართველოს წარმომადგენლისადმი – 19. II. 1920 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  23. სასამართლო ექსპერტის ატილიო აგოსტინოს ძე კაჯანიას მოხსენებითი ბარათი იტალიური კოლონიური სინდიკატის მიერ ბათუმთან გენუაში წაჭანილი საქონლის ექსპერტის შედეგებზე – 7. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  24. ქგენუის საქალაქო სასამართლოს მიერ გაცემული საბუთი ატილიო კაჯანიას მიერ წაჭარბული ექსპერტის დამოწმებაზე. იტალიურად

- თარგმნის ხელწორეს ამოწმებს გაფხაზი. – 15. V. 1920 წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
25. მსკობელევის საბუთების ასლების დამოწმება – (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  26. საქართველოს შრომის მინისტრის გერადის მინდობილობა დამოწმებული ნოტარიუს გამაჭავარიანის მიერ, ასლი – 26. VII. 1920 წ. თბილისი. (იტალიურ ენაზე), 4 ფ.
  27. შრომის მინისტრის გერადის წერილი იტალიურ-კავკასიური ბანკისადმი თბილისში, ასლი – 18. II. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  28. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გარეშე საქმეთა სამინისტროს მიმართვა საქართველოს წარმომადგენლისადმი ბერლინში – 17. XII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  29. ჟორჯილიანის საქმე იტალიის მთავრობასთან ურთიერთობის შესახებ – 16. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), თავფურცელი 1 ფ.
  30. ა. ჟორჯილიანის წერილი ბერლინიდან რომში გამანაბლის და აფხაზისადმი – 10. I. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  31. ა. ჟორჯილიანის წერილი ბერლინიდან რომში გამანაბლისადმი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  32. ჟორჯილიანის პარიზიდან ტარანტოში მგზავრობისას დაკარგულ ნემოდანში მოთავსებულ ნივთების ხია – 22. VIII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  33. გაფხაზის წერილი რომში საქართველოს საკონსულოდან იქვე სარკინიგზო ტრანსპორტის სამსახურისადმი – 17. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  34. ბ-ნ მიხეილ თამარაძის (თამარაშვილი) მემკვიდრეობა – 1920–1922 წ.წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  35. ადვოკატ ულდერიკო მარინის ხელწერილი მიხეილ თამარაშვილის ნაშრომის "საქართველოს ეკლესია" ასლების მიღების შესახებ – (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  36. ბაღიძის წერილი ქ. კონსტანტინოპოლში ქართული კათოლიკური საგანიდან რომში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გიორგი აფხაზისადმი – 7. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  37. ადვოკატ ულდერიკო მარინის წერილი რომიდან საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გაფხაზისადმი – 7. II. 1922 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  38. რომში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გაფხაზის რაპორტი მიხეილ თამარაშვილის მემკვიდრეობის შესახებ – 10. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  39. მთამარაშვილის საფლავის შესახებ. ჩანაწერი – (ფრანგულ ენაზე).
  40. თბილისის სახაზინო პალატის მიერ გაცემული მოწმობა სოლომონ პეტრეს ძე თამარაშვილის ნდობით აღჭურვილი პირის ანტონიო თამარაშვილის სახელზე თბილისის სახელმწიფო ბანკში წარსადგენად – 6. IX. 1919

წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.

41. მიხეილ თამარაძის (თამარაშვილი) მემკვიდრეობა, რომელიც გადაეცა მისი მემკვიდრის სოლომონ თამარაძის (თამარაშვილი) ნდობით აღჭურვილ პირს ანტონიო თამარაძის. – 23. XI. 6. XII. 1912 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
42. თბილისის საოლქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სოლომონ და გრიგოლ თამარაშვილების (თამარაშვილი) რომში გარდაცვლილი ძმის, მიხეილ თამარაძის (თამარაშვილი) მემკვიდრეებად დამტკიცების შესახებ – 13. XI. 1912 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
43. თავად ბარბიელისის სახლში საქართველოს დელეგაციის ხარჯთაღრიცხვის ფურცელი – 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
44. თავად ბარბიელისის სახლში საქართველოს დელეგაციის მიმსახურების ხარჯთაღრიცხვის ფურცელი – 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
45. რომის სამოქალაქო და კომერციული სასამართლოს უნდობლობის და პროტესტის აქტი – 1. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
46. საქართველოს საკონსულოსათვის დაქირავებული ფილიპო ბარბიელისის სახლის ოთახების აღწერილობა – 6. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 3 ფ.
47. იტალიის კერძო საკუთრების კრედიტის ინსტიტუტის წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 10. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
48. თავფურცელი – 'სუბალვის მემკვიდრეობა – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
49. იტალიის შინაგან საქმეთა სამინისტროს წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 5. III. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
50. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში "იტალიური კრედიტისადმი" – 16. V. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
51. ბრენეროს საბაჟოს წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 9. III. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
52. სატელეგრაფო და სატელეფონო ფოსტის კომისარიატის წერილი ტრენტოდან რომში საკონსულოსადმი – 24. I. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
53. რომში საქართველოს კონსულის გაყვანის დეკრეტის ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
54. იტალიის ფინანსთა სამინისტროს წერილი რომში საქართველოს დელეგაციისადმი – 6. II. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
55. საქართველოს საკონსულოს წერილი რომიდან ნეაპოლში "საპაერო ნავიგაციის" დირექტორისადმი – II. III. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
56. საბაჟო სააგენტოს "ღარჯუკტი და ფილანსონის" მიმართვა რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 22. II. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

57. სატელეგრაფო სააგენტოს "გრეკას" კორესპონდენტის წერილი გიორგი გიორგის ძისადმი [აფხაზი] – 28. III. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
58. საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ინსტიტუტისადმი – 11. III. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
59. საბაჟოს გენერალური დირექტორის მიმართვა საქართველოს საკონსულოსადმი – 9. II. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
60. რომში გამომავალ ყოველდღიურ ბიულეტენზე "ლა დიპლომატია" ხელმოწერის ქვითარი – 21. II. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
61. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი იტალიის ფინანსთა მინისტრისადმი – 11. IX. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
62. იტალო-კავკასიური ბანკის დირექციის წერილი რომში საქართველოს საკონსულოში დუონდე ციციშვილისადმი – 7. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
63. იტალიაში საქართველოს საკონსულოს წერილი რომიდან ციერისში "აერთიანებთა ანსაღდოსადმი" – 5. II. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
64. იტალიაში საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში გერმანიის საკონსულოსადმი – 28. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
65. ხ.შაკიშვილის წერილი ენგეიდან რომში საქართველოს კონსულის გაფხაზისადმი – 19. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
66. საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში ეურნალ "ლა ფინანსა იტალიანას" ადმინისტრაციისადმი – 18. I. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
67. საფრანგეთში საქართველოს წარმომადგენლობიდან დადემქელიანის წერილი რომში საქართველოს კონსულისადმი – 7. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
68. იტალიაში საქართველოს კონსულის მიმართვა რომში გერმანიის ელჩისადმი – 29. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
69. რომში პოდონეთის ლეგაციის წერილი იტალიაში საქართველოს ლეგაციისადმი – 18. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
70. საზღვაო და სახმელეთო საერთაშორისო სატრანსპორტო სააგენტოს წერილი რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 2. XII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
71. ნხეიძის დეპეშა პარიზიდან რომში აფხაზისადმი – 4. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
72. თურქეთში საქართველოს კონსულის წერილი კონსტანტინოპოლიდან რომში საქართველოს კონსულის გაფხაზისადმი – 15. XI. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
73. იტალიაში საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში ფირმა "ფრატელი ბოკასადმი" – 13. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
74. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი ფირმა "არტურ

- ბოლიჯერისადმი" – 26. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
75. წერილი კონსტანტინოპოლში. საქართველოს ტერიტორიაზე შესვლის ახალი წესების შესახებ. ნაკლული – 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  76. პოლონეთის ქართული კომიტეტის მიმართვა რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 8. X. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  77. გამომცემლობა "La Vita Internazionale"-ს დირექციის წერილი მილანიდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 17. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  78. პოლიტიკურ-ეკონომიკური გაზეთის "Corriere Mercantile"-ს ადმინისტრაციის მიმართვა რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 13. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
  79. იტალიის მრეწველობის, ვაჭრობისა და შრომის მინისტრის წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 3. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  80. ლუგანოში გერმანიის კონსულის წერილი რომში საქართველოს მისიისადმი – 26. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  81. პარიზში აზერბაიჯანის დელეგაციის სამდივნოს წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  82. ეროვნული სატრანსპორტო საზოგადოების "Fratelli Gondrand"-ის წერილი მილანიდან რომში საქართველოს საკონსულოსადმი – 16. II. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  83. პემანიტარული საზოგადოების წერილი მილანიდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 18. XII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  84. პემანიტარული საზოგადოება "Casa Di Lavoro"-ს გაგზავნილი პემანიტარული დახმარების ფაქტურა მილანიდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 7. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  85. მუსიკალური ინსტრუმენტების საწარმო "A.B. Fratelli Tronci-Pistoia"-ის წერილი პისტოიდან რომში საქართველოს ლეგაციისადმი – 23. VII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
  86. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო განათლების მინისტრის წერილი თბილისიდან მილანში პემანიტარული საზოგადოებისადმი – 7. VI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  87. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი თბილისში განათლების სამინისტროსადმი – 7. VI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  88. წერეთლის დეპეშა ბერნიდან რომში ჯაყელისადმი – 2. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  89. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის დეპეშა ბერნში წერეთლისადმი – 10. V. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  90. იტალიაში საქართველოს მისიის თავმჯდომარის კ.საბახტარაშვილის წერილი ბერნში საქართველოს წარმომადგენლისადმი – 6. II. 1920

წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

91. იტალიაში საქართველოს მისიიდან მ.გლორთქიფანიძის წერილი თავად მ.ა.სემბათოვისადმი - 23. I. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
92. ქართველ სტუდენტთა დეპუტა მილანიდან რომში საქართველოს წარმომადგენლის გიორგი მანაბლისადმი - 27. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
93. პარიზის ქართველ სტუდენტთა ორგანიზაციის წერილი რომში საქართველოს ლეგაციისადმი - 1. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
94. ქართველ სტუდენტთა წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლის გიორგი მანაბლისადმი - 6. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
95. პარიზის ქართველ სტუდენტთა ორგანიზაციის თავმჯდომარის ზაქინწკირველის წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 27. IV. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
96. ქართველ სტუდენტთა დეპუტა მილანიდან რომში გაფხაზისადმი - 8. XI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
97. მილანის სოფლის მეურნეობის უმაღლესი სკოლის ვიცე-დირექტორის წერილი გიორგი მანაბლისადმი - 6. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
98. სოხიპატრე ასათიანის წერილი პარიზიდან რომში საქართველოს წარმომადგენლის გ.მანაბლისადმი - 23. IV. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
99. ხაგანგებო კომიტეტის მდივნის ხ.ასათიანის წერილი პარიზიდან რომში გ.მანაბლისადმი - 4. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
100. პროფესორ ჟორჟ ჰერონის წერილი პარიზიდან ენკევაში ხ.შავიშვილისადმი - 30. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
101. პარიზში საქართველოს ლეგაციიდან ხ.ასათიანის წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლის გ.მანაბლისადმი - 1. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
102. აკაკი ნსენკელის მიმართვა საქართველოს მთავრობის სტიჰენდიანტებისადმი - 21. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
103. გაფხაზის წერილი რომიდან მილანში სტუდენტ მ.ცეკიტიშვილისადმი, თან ერთვის სტუდენტებსე გაცემული სტიჰენდიების უწყისი - 6. XI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
104. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი პარიზიდან რომში გიორგი მანაბლისადმი - 22. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
105. ექვთიმე თაყაიშვილის, აკაკი ნსენკელისა და ხანდრო ქუთათელაძის წერილი პარიზიდან რომში გიორგი მანაბლისადმი - 24. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
106. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 21. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

107. იტალიის სოფლის მეურნეობის მინისტრის წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლის გამსახბლისადმი - 26. VIII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
108. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა მილანის უმაღლესი სასოფლო-სამეურნეო სკოლის დირექტორისადმი - 4. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
109. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა იტალიის საგარეო საქმეთა მინისტრისადმი - 8. XII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
110. იტალიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართვა რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 9. XII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
111. რომში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი რომის საფოსტო ოფისის "რომის რკინიგზის" დირექციისადმი - 17. XI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
112. კომპანია Fredk HUTH&C"-ს მიერ ღონდონიდან გაგზავნილი წერილი რომის ქართული მისიისადმი - 20. XII. 1919 წ. (ინგლისურ ენაზე), 3 ფ.
113. რომის ქართული მისიის ხელმძღვანელის კ.საბახტარაშვილის წერილი Fredk HUTH&C"-სადმი - 16. XII. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
114. კავკასიიდან ტყის ექსპორტის კომპანია "ლუიჯი & ატილიო სბროიაეაკას" წერილი მილანიდან რომში ქართული მისიის ხელმძღვანელის კ.საბახტარაშვილისადმი - 24. XI. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
115. კავკასიიდან ტყის ექსპორტის კომპანია "ლუიჯი & ატილიო სბროიაეაკას" წერილი მილანიდან რომში ქართული მისიის ხელმძღვანელის კ.საბახტარაშვილისადმი - 21. X. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
116. იტალო-კავკასიური ბანკის წერილი რომიდან საქართველოს მისიისადმი - 9. III. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
117. ვოიტინსკის დეპეშის ტექსტი კასტელნუოვო დი გარფანიანაში ამილკარე ტოსკანისადმი - 15. XI. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
118. ტოსკანის დეპეშა კასტელნუოვო დი გარფანიანადან რომში ქართული მისიისადმი - 14. XI. 1919 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
119. რომში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გ.აფხაზის წერილი ადვოკატ ულდერიკო მარინისადმი - 3. II. 1922 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
120. საფრანგეთში საქართველოს ატაშეს ს.კუთათელაძის წერილი პარიზიდან რომში საქართველოს საელჩოს დროებითი გამგის გამსახბლისადმი - 23. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
121. რომში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის გამსახბლის წერილი ადვოკატ ულდერიკო მარინისადმი - 4. VIII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

122. რუსეთის კონსულის წერილი რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 19. I. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
123. საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის გამგის შემანახული მიმართვა რომში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 17. III 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
124. თბილისში იტალიის საკონსულოს წერილი ანტონიო სოლომონის ძე თამაროვისადმი - (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
125. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი იქვე ფილიპო ბარბიელისადმი - 5. VIII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
126. თავად ბარბიელის ხახლში საქართველოს დელეგაციის მომხსენებების სარჯთაღრიცხვის ფურცელი - (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
127. ადვოკატ კარლო ლატინის საეპისტო ბარათი - (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
128. ადვოკატ კარლო ლატინის წერილი რომიდან საქართველოს დელეგაციისადმი - 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
129. იტალი ფოკანის წერილი რომიდან ადვოკატ ლატინისადმი - 25. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
130. ადვოკატ კარლო ლატინის წერილი რომიდან იქვე გაფხასისადმი - 20. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
131. ციო ხანტარელის წერილი რომიდან ადვოკატ მარინისადმი - 5. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
132. ციო ხანტარელის და ალექსანდრე ლანდოლოს განცხადება - 4. VII. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
133. ხელწერილი საქართველოს საკონსულოსათვის ბინის დაქირავების შესახებ - 2. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
134. საქართველოს საკონსულოს წერილი რომში იტალი ფოკანისადმი - 18. VI. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
135. იტალიის კერძო საკუთრების კრედიტის ინსტიტუტის წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი - 29. IV. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
136. რომში საქართველოს დელეგაციის საქმისმწარმოებელ ნიკოლოზ ჯაყელსა და ფილიპო ბარბიელინი ამიდგის შორის დადებული კონტრაქტი - 1. V. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 2 ფ.
137. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი იქვე იურიდიული კომისიისადმი - 30. I. 1922 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
138. საქართველოს დელეგაციის წერილი რომიდან ლონდონში საქართველოს დელეგაციისადმი - 3. VIII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
139. ინფორმაცია სოლომონ ელიტელაშვილისა და პავლინის დავის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
140. ჯუზეპე პავლინის წერილი რომიდან საქართველოს საკონსულოსადმი - 16. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.

141. რომის პოლიციის სამმართველოს წერილი საქართველოს დელეგაციისადმი - 29. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
142. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი პოლიციის სამმართველოსადმი - 18. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
143. რომის კომისარიატის წერილი იტალიაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 31. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
144. ააგანეხიანისა და თდავითაშვილის განცხადება სასტუმრო "მოდერნოს" აღმინისტრაციისადმი - 10. X. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
145. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი ავსტრატ ანტონოს სანინისადმი - 31. I. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
146. პ.თუმანოვის წერილი ბერლინიდან გიორგი გიორგის ძე აფხაზისადმი - 16. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
147. პ.თუმანოვის წერილი ბერლინიდან გიორგი გიორგის ძე აფხაზისადმი - 19. XII. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
148. პ.თუმანოვის წერილი ბერლინიდან გიორგი გიორგის ძე აფხაზისადმი - 24. XI. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
149. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ნ.ჯაყელისადმი - 8. XII. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
150. იტალიაში საქართველოს საკონსულოს წერილი იტალიის ბანკისადმი - 9. XI. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
151. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი იტალიის შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი - 7. X. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
152. ქალაქის პოლიციის სამმართველოს წერილი ნეაპოლიდან რომში საქართველოს საკონსულოსადმი - 24. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
153. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი ნეაპოლის პოლიციისადმი - 20. IX. 1920 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
154. მ.ხიკვაშვილისა და ი.ფინხაძის თხოვნა რომში საქართველოს დელეგაციისადმი - 7. VIII. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
155. ბრენეროს საბაჟოს ინსპექტორის აქტი გოკიელოვისათვის თანხის გადაცემის თაობაზე - 28. V. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
156. რომში საქართველოს კონსულის დეპუტის ტექსტი ბრენეროს საბაჟოს ინსპექტორისადმი - 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
157. გოკიელოვის დეპუტა ბერლინიდან რომში საქართველოს საკონსულოსადმი - 26. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
158. რომში საქართველოს საკონსულოს წერილი რომის ეროვნული ინსტიტუტისადმი - 11. III. 1921 წ. (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
159. იტალიის ფოსტა-ტელეგრაფის სამინისტროს წერილი რომში საქართველოს საკონსულოსადმი - 4. XII. 1920 წ. (23. I. 1921 წ.) (იტალიურ ენაზე), 1 ფ.
160. გააფხაზის დეპუტა რომიდან ბერლინში ვლ.ახმეტელისადმი - 18. I.

- 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
161. ვლ.ახმეტელის დეკრეტი ბერლინიდან რომში საქართველოს კონსულისადმი – 11. I. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
162. ვლადიმერ ახმეტელის წერილი ბერლინიდან ნიკოლოზ ჯაყელისადმი – 3. IX. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

12. საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში

1. საქართველოს დელეგაციის ხარჯების საბუთები 15 თებერვლიდან, კონსტანტინოპოლი – (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ვლა.
2. გოგოლაშვილის ხელწერილი დელეგაციის თანხიდან 2700 მანეთის მიღებაზე, კონსტანტინოპოლი – 14. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. დელეგაციის მდივნის ი.გოგოლაშვილის მიმართვა დელეგაციის თავმჯდომარის მთადგილისადმი, კონსტანტინოპოლი – 10. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. მსხაწვევი მ.პაპაკოსტას შესიკალურ აკადემიაში – 12. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე).
5. იახონ გობქიას ხელწერილი 8565 ფრანკის მიღებაზე – 9. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. გრიგოლ რცხილადის განკარგულება ი.გობქიასათვის 1300 ლირის გამოყოფის შესახებ – 8. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. დელეგაციის ხარჯები – 8565 ლირა – 8. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
8. გიორგი მანაბლის ხელწერილი 1500 ლირის მიღებაზე – 9. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. გრიგოლ რცხილადის განკარგულება სამეურნეო ნაწილის გამგის სახელზე გიორგი მანაბელსთვის 1500 ლირა ავანსის გამოყოფის შესახებ – 8. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. ი.გოგოლაშვილის მიმართვა თავმჯდომარის მთადგილისადმი 120 ლირის გაცემაზე – 8. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. ვლადიმერ ვოიტინსკის ანგარიში დელეგაციის მიერ 300 ლირის დახარჯვის თაობაზე – 8. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
12. გრიგოლ რცხილადის განკარგულება ვლ.ვოიტინსკისათვის 300 ლირის გამოყოფის შესახებ – 8. IV. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

13. თურქეთის ბანკის ქვითარი 5500+2500=8000 ლირა'ზე - 5. IV. 1919 წ. (ოსმალურ ენოვან ბლანკ'ზე, ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
14. ს.თეოქარის ტიპოგრაფიის ბლანკი 390 ლირის ანგარიშით, კონსტანტინოპოლი, მალტა - 21. III. 1919 წ. (ბერძნულ ბლანკ'ზე, ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
15. საქართველოს დელეგაციის ანგარიში 9742 ლირა'ზე, ქვითრით სასტუმროს ბლანკ'ზე - 2. IV. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
16. "ჰენრი ცელიმის და კომპანიის" ქვითარი 31.5 ლირის ანგარიშით საქართველოს დელეგაციის სახელ'ზე - 29. III. 1919 წ.
17. ედალფჯოს ანგარიში 2590 ლირა'ზე - 3. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
18. საქართველოს დელეგაციის ანგარიში 1940 ლირა'ზე, ქვითრით სასტუმროს ბლანკ'ზე - III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
19. "ჰენრი ცელიმის და კომპანიის" ქვითარი 212 ლირის ანგარიშით საქართველოს დელეგაციის სახელ'ზე - 31. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
20. დელეგაციის თავმჯდომარის დარბაზობის დროს მეკარეთა და მსახურთათვის ჯილდოდ გაღებული ფულის ანგარიში 1280 ლირა'ზე - 29. III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
21. საქართველოს დელეგაციის ანგარიში 525 ლირა'ზე - 12. IV. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
22. ძმები ცელიმების ტიპოგრაფიის ქვითარი 30 ლირის ანგარიშით - 1. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
23. საფრანგეთის რესპუბლიკის უმაღლესი კომისრის საპასპორტო სამსახურის მიერ გაცემული ავანსი გოგოლაშვილის სახელ'ზე 100 ფრანკის და 16 ლირის ოდენობით - 18. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
24. საქართველოს დელეგაციის ანგარიში 495.38 ლირა'ზე, ქვითრებით სასტუმროს ბლანკ'ზე - III. 1919 წ. (ფრანგულ ენა'ზე), 1 ფ.
25. ძველი ათონის ქართული მონასტრის ბერის მამა მელექტის თხოვნა საქართველოს დელეგაციის თავმჯდომარისადმი - 16. III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
26. ნ.ნიკოლაძის ხელწერილი 36 ლირის მიღება'ზე - 19. III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
27. საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციის საფინანსო-სამეურნეო ნაწილის მიერ გაცემული ქვითარი 25 ათას მანეთ'ზე - 22. II. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
28. ვლამბაშიძის განკარგულება საფინანსო ნაწილის გამგის სახელ'ზე ედალფჯოსთვის 40 ლირის გადაცემის თაობა'ზე - 4. III. 1919 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
29. ფრანსისკე ბეგიშვილის ხელწერილი ათონელი ბერის მელექტი თოფურიას სამკურნალოდ 22 ლირის მიღება'ზე - 12. III. 1919 წ.

- (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
30. ნ.ნიკოლაძის ხელწერილი პაპის ნენციას დოღნისათვის გადასაცემი 300 ლირის მიღებაზე – 7. III. 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  31. ს.თელქარის ტიპოგრაფიის ქვითარი 404 ლირის ანგარიშით – 20. II. 1919 წ. (ბერძნულ-ფრანგულ ენებზე), 1 ფ.
  32. პარლამენტის თავმჯდომარის ნ.ნხეიძის 21. №10 განკარგულებით საქართველოს დეპუტაციის საფინანსო ნაწილის გამჭისათვის 3 მილიონი მანეთის გადაცემის შესახებ დაანგარიშებულ გირეანქა სტერლინგის, ფრანკის, ბონის კურსით – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  33. საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში. საქმე №58 – 1924–1929 წწ. – (ფრანგულ ენაზე), საქადაღდის ყდა.
  34. სტამბოლში მცხოვრებ ქართველ ღვთაღვიღთა სიები, შედგენილი ს.მდივანის მიერ – (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 8 ფ.
  35. ქართველ ღვთაღვიღთა წერილი ყარსიღან პარიზში აკნხენკელისადმი, ახლავს 15 კაციანი სია – 15. X. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  36. კოღია მასხარაშვილის დეკეშა სტამბოლიღან პარიზში საქართველოს დეუტაციისადმი – 14. VII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  37. კოღია მასხარაშვილის დეკეშა სტამბოლიღან პარიზში საქართველოს დეუტაციისადმი – 24. I. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  38. კოღია მასხარაშვილის დეკეშა სტამბოლიღან პარიზში საქართველოს დეუტაციისადმი – 4. II. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  39. კოღია მასხარაშვილის წერილი კონსტანტინოპოლიღან პარიზში აკნხენკელისადმი – 14. VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  40. კოღია მასხარაშვილის წერილი კონსტანტინოპოლიღან პარიზში აკნხენკელისადმი – 6. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  41. კოღია მასხარაშვილის წერილი კონსტანტინოპოლიღან პარიზში აკნხენკელისადმი – 11. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  42. კოღია მასხარაშვილის დეკეშა სტამბოლიღან პარიზში საქართველოს დეუტაციისადმი – 4. II. 1931 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  43. კოღია მასხარაშვილის წერილი ვახსადმი [წუღაღი] – 6. VIII. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  44. კოღია მასხარაშვილის წერილი ივღიანე კოკაიასადმი – 10. VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  45. კოღია მასხარაშვილის წერილი ივღიანე კოკაიასადმი – 23. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  46. კოღია მასხარაშვილის წერილი ივღიანე კოკაიასადმი – 30. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  47. კოღია მასხარაშვილის წერილი სოსიპატრე ასათიანისადმი – 4. XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  48. კოღია მასხარაშვილის წერილი სოსიპატრე ასათიანისადმი – 5. XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  49. კოღია მასხარაშვილის წერილი სოსიპატრე ასათიანისადმი – 10.

- XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
50. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 22.
XI. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
51. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 29.
IV. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
52. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 2.
V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
53. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 22.
V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
54. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 16.
VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
55. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 24.
VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
56. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 1.
VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
57. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 2.
VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
58. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 7.
VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
59. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 22.
VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
60. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 1.
IX. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
61. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 9.
X. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
62. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 24.
X. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
63. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 3.
X. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
64. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 6.
VI. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
65. კოლია მასხარაშვილის წერილი სოხიპატრე ასათიანისადმი – 27.
I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
66. სტამბოლში ქართველ ღვთისმეტყველებთან (აღ. ბურთიკაშვილის, ატარასაშვილის, კ. კოლოშვილის, და სხვათა, ხელ 13 ხელმოწერა) წერილი პარიზში აკაკი ნსენკელისადმი – 7. VII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
67. ვახო წულაძის წერილი სტამბოლიდან პარიზში აკაკი ნსენკელისადმი – 28. VI. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
68. ვახო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საელჩოსადმი – 31. VII. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

- საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 8. XI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
108. კონსტანტინე გვარჯაღაძის წერილი სტამბოლიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 15. XI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
109. კონსტანტინე გვარჯაღაძის წერილი სტამბოლიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 18. XI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
110. დათიკო შარაშიძის წერილი სტამბოლიდან პარიზში ხოსიპატრე ასათიანისადმი - 2. III. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
111. პეტრე ჩინჯაიშვილის წერილი ათენიდან პარიზში აკაკი ჩხენკელისადმი - 18. VI. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
112. რუს ღვთაღვინა კავშირიდან ანა მინელის წერილი სტამბოლიდან პარიზში საქართველოს მინისტრისადმი - 5. IV. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
113. გრიშა ხოფერიას წერილი სტამბოლიდან პარიზში ხოსიპატრე ასათიანისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
114. ხოსიპატრე ასათიანის პასუხი პარიზიდან სტამბოლში ღვთაღვინებისადმი - 28. X. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
115. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი პარიზის დეგაჯისადმი - 4. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
116. კონსტანტინოპოლში საქართველოს კონსულის ი.გოგოლაშვილის ანგარიში ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კანდელაკისადმი - 24. XI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
117. ქართველ ემიგრანტთა კომიტეტის მიმართვა "ქართველ მოქალაქეთა საეკრავლეზოდ" ქართველ კათოლიკეთა მონასტერში კრების წატარების თაობაზე - 26. II. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
118. ხელშეკრულება დადებული მელქისედეკ მიქელაძესა და "ჯგუფს" შორის (ნ.ელაია, მ.რუსია, ვარდიშვილი, ა.ჯაფარიძე, ი.ჭაჭანიძე) კონსტანტინოპოლში. ხელს აწერს ი.გოგოლაშვილი - 20. III. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
119. ამონაწერი საქართველოს რესპუბლიკის კონსტანტინოპოლის გენერალური საკონსულოს ნასყიდობათა სიგელების წიგნიდან, გვ. №3. სიგელი №2. ხელს აწერს ი.გოგოლაშვილი - 10. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
120. ილია ფილხაშის ძე ჩირინაშვილის ხელწერილი ნინო რუსიასათვის მაშელის მიყიდვის თაობაზე. ხელს აწერს ი.გოგოლაშვილი - 14. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
121. ამონაწერი ქუთაისის სანოტარო არქივის ნასყიდობის სიგელიდან - 1. VI. 1901 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
122. საქართველოს გენერალური კონსულის კონსტანტინოპოლში ი.გოგოლაშვილის ხელმოწერილი ოქმი - 9. VI. 1922 წ. (ქართულ

- ენაზე), 1 ფ.
123. ნინო თოფურაძე—რუსიას ხელწერილი ნიკო ელიავასა და მელიტონ რუსიას მიწაწერით — 10. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  124. აკაკი მეთოდეს ძე ხოშტარიას ხელწერილი ნიკო ელიავასა და მელიტონ რუსიასათვის ფულის გადახდის ვექსილების გადაცემის შესახებ — ბერლინი, 2. XII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  125. აკაკი ხოშტარიას წერილი ნ.ელიავასა და მ.რუსიასადმი — 20. V. 1922 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენებზე).
  126. ავუოკატ რენე გრესინის წერილი პარიზიდან კ.კანდელაკისა და ა.ხოშტარიასადმი — 27. IV. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  127. კ.კანდელაკის წერილი რ.გრესინისადმი — 27. IV. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  128. კ.კანდელაკის წერილი ა.ხოშტარიასადმი თეირანში — 27. XII. 1926 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  129. რუსეთ—სპარსეთის სანაეთობო ამხანაგობის მიერ გაცემული მოწმობა ნიკო ელიავას სახელზე — 4. I. 1923 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  130. რუსეთ—სპარსეთის სანაეთობო ამხანაგობის მიერ გაცემული მოწმობა ნიკო ელიავას სახელზე — 23. V. 1923 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  131. გრიგოლ ბერიძის ხელწერილი ნ.ელიავასა და მ.რუსიასათვის ტყის ექსპლუატაციისათვის თანხის გადახდის თაობაზე, ხელს აწერს ი.გოგოლაშვილი — 27. VII. 1922 წ. (რუსულ და ქართულ ენებზე), 1 ფ.
  132. გერმანული ბანკის მიერ მ.რუსიას სახელზე გაცემული მოწმობა — 23. VI. 1924 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
  133. რომან ისაევის ხელწერილი ნ.ელიავასათვის თანხის გადაცემის თაობაზე — 12. II. 1924 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  134. აკ.ხოშტარიას წერილი ბერლინიდან ნ.ელიავასა და მ.რუსიასადმი — 2. XII. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  135. ნ.ელიავასა და მ.რუსიას წერილი პარიზში კ.კანდელაკისადმი — 25. VII. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  136. კ.კანდელაკის წერილი საქართველოს ქალაქთა კავშირის თავმჯდომარის ამხანაგის მ.რუსიასადმი — 12. IX. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  137. კ.კანდელაკის წერილი საქართველოს ქალაქთა კავშირის თავმჯდომარის ნ.ელიავასა და თავმჯდომარის ამხანაგის მ.რუსიასადმი — 2. VIII. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  138. კ.გვარჯალაძის დეკლარაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში რუსი ბოლშევიკების მიერ საქართველოში განხორციელებული რეპრესიების შესახებ — (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  139. სამახსოვრო თურქეთში მეოფე ქართველი ემიგრანტების შესახებ — (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  140. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში სვანეთის აჯანყების

- და საქართველოში ბოლშევიკთა საწინააღმდეგო მიტინგის მოწვიობის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
141. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - საბჭოთა საქართველოში, ბოლშევიკები და გლეხობა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  142. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - სისხლიანი მანიფესტაციები საქართველოში - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  143. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - ოკუპირებულ საქართველოში - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  144. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - საბჭოთა საქართველოში, ბოლშევიკებთან ბრძოლის ძნელი გზები - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  145. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - საქართველოში - 10. IV. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  146. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - ბოლშევიკების ახალი დანაშაულობანი ოკუპირებულ საქართველოში, მასების ექსპატრიაცია - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  147. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - სისხლისღვრა საქართველოში - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  148. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - საერთაშორისო კომუნისტური ინტერნაციონალის თავმჯდომარის ზინოვიევის ჩამოსვლა თბილისში 23. I. სამხედრო მომზადებისათვის - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  149. ინფორმაცია კონსტანტინოპოლიდან პარიზში - ზინოვიევის ჩამოსვლა საქართველოში აღინიშნა ათასობით პირის დაპატიმრებით - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  150. ი.გოგოლაშვილის წერილი ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 24. XI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  151. საქართველოს წარმომადგენლობის წერილი სტამბოლში თურქეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლის ნაზრეთ ბეისადმი - 13. II. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  152. სამახსოვრო, ქართული ემიგრაციის მდგომარეობა თურქეთში - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  153. ი.გოგოლაშვილის წერილი საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილისადმი - 23. I. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  154. ი.გოგოლაშვილის მიერ შედგენილი სხვადასხვა საკითხების სია - 7. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  155. ფილიპე მახარაძის საიდუმლო მოხსენება მოსკოვში - 6. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 11 ფ.
  156. ფილიპე მახარაძის საიდუმლო მოხსენება მოსკოვში - 6. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.

157. მადონერის წერილი თადეოზისა და განიბალისადმი - (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
158. მურადის წერილი განიბალისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
159. მადონერის წერილი განიბალისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
160. აღის და შამილის საიდუმლო წერილები - 15-17. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
161. მადონერის წერილი თადეოზისა და განიბალისადმი - 27. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
162. მურად ხანის წერილი განიბალისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
163. მადონერის წერილი განიბალისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
164. ართვინში მყოფ ქართველთა დეკემბა სტამბოლში ნიკოლოზისადმი [მასხარაშვილი] - 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
165. ართვინში მყოფ ქართველთა დეკემბა სტამბოლში ნიკოლოზისადმი [მასხარაშვილი] - 17. XI. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
166. ცხრა ქართველის დეკემბა ართვინიდან სტამბოლში ნიკოლოზისადმი [მასხარაშვილი] - 15. II. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
167. მარის დეკემბა ართვინიდან სტამბოლში ნიკოლოზისადმი [მასხარაშვილი] - 13. II. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
168. დამოუკიდებელი საბჭოთა აფხაზეთი - 4. VI. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
169. საიდუმლო ხელშეკრულება დადებულსა საბჭოთა უკრაინასა და ანგორას შორის. ხელს აწერენ მიხეილ ფრუნზე და იუსუფ-ქემალი ბორნალოელი - 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
170. კონსტანტინოპოლში რუსეთის მისიის ბრძანება გენერალური შტაბის პოლიტიკური განყოფილებისადმი - 27. II. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
171. საქართველოს რევოლუციური კომიტეტის წევრთა მოკლე დახასიათება (ბუდე მდივანი, ბესო კვიციანი, კოტე ცინცაძე, საშა გუგუცკორი, ფილიპე მახარაძე, აღიოშა სვანიძე, სერგო ქაუთარაძე, ლადო დუმბაძე, გ.კუჭაიძე) - (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
172. საქართველოს რევოლუციური კომიტეტის წევრთა მოკლე დახასიათება (ბუდე მდივანი, ბესო კვიციანი, კოტე ცინცაძე, საშა გუგუცკორი, ფილიპე მახარაძე, აღიოშა სვანიძე, სერგო ქაუთარაძე, ლადო დუმბაძე, გ.კუჭაიძე) - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
173. ფინანსთა სახალხო კომისიის ა.სვანიძის მოხსენება რევოლუციური კომიტეტისადმი - 21. XI. (ქართულ ენაზე), 15 ფ.
174. საქართველოს საგანგებო კომისიის საიდუმლო მოხსენება. ხელს აწერს ნეკას თავმჯდომარე კ.ცინცაძე - X. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
175. ოკუპირებული საქართველო, ხელმოწერული სტატია - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
176. რუსეთის ფეხოსან და საკავალერიო დივიზიითა ცალკეული ბრიგადების

განლაგების ტაბულა 1922 წლის 1 მაისისათვის - (რუსულ ენაზე), 13 ფ.

177. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს კომუნიკე ბაქოსა და ბათუმში ბოლშევიკების ჯარების შესვლის და ხალხის აჯანყების თაობაზე. კონსტანტინოპოლი - 15. IX. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

13. საქართველოს წარმომადგენლობა უკრაინაში (ოღესაში)

1. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი - 29. VIII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
2. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კიევის საქალაქო სასურსათო სამმართველოსადმი - 31. VIII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
3. პეტროგრადის საერთაშორისო კომერციული ბანკის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 31. VIII. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. ინვალიდ ჯარისკაცთა კავშირის მმართველობის მიმართვა საქართველოს მისიის კანცელარიისადმი - 19. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
5. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა რუსეთის ფედერაციული რესპუბლიკის სამშვიდობო დელეგაციის წარმომადგენლისადმი - 16. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
6. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა გენერალ მაზნიევისადმი - IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კიევის უნივერსიტეტის რექტორისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
8. სასაზღვრო-გამშვები პუნქტი "სერნოვოს" მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის თავმჯდომარის ვიქტორ თევზაიასადმი - 15. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
9. კიევის პირველი სატრანსპორტო და სავაჭრო-სამრეწველო სააქციონერო საზოგადოების მიმართვა საქართველოს დიპლომატიური მისიისადმი - 16. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა დონის კახაკთა ატამანის ზინოვი ვასენკოსადმი - 10. XII. (რუსულ ენაზე),

1 ფ.

11. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა უკრაინაში დანიის წარმომადგენლისადმი - 12. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კონტრ-დასვერვის უფროსისადმი - 30. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა უკრაინის საგუბერნიო კომიტეტისადმი - 6. V. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
14. უნგრეთის მოქალაქის ღ. როტის ავეჯისა და ქონების აღწერა - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
15. საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ოდესის ოლქის ინსპექციის განსაკუთრებული რწმუნებულისადმი - 3. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
16. ავსტრია-უნგრეთის მუშათა და ჯარისკაცთა უკრაინის საბჭოს ოდესის განყოფილების შუამდგომლობა ოდესაში საქართველოს კონსულის სახელზე - 22. V. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
17. საქართველოს საკონსულოს მიმართვა ქოდესის ავსტრიულ მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოს დეპუტატებისადმი - 9. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
18. საქართველოს საკონსულოს მიმართვა ოდესის ქალაქისთავისადმი - 25. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
19. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საკონსულოს მიმართვა რუსეთის საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარიატის წარმომადგენლისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
20. ოდესის ოურისტთა კავშირის მიმართვა საქართველოს საკონსულოსადმი - 10. VII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
21. საქართველოს საკონსულოს მიმართვა ოდესის სამხედრო კომენდანტისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
22. ფირმა "ოუროტატის" დირექტორ-განმკარგულებლის ა. ანერვინსკის თხოვნა ოდესაში საქართველოს კონსულისადმი - 24. VIII. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
23. უკრაინის სსრ საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარიატის მიმართვა საქართველოს კონსულის გ. ბრეგვაძისადმი - 31. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
24. ხელშეკრულება საქართველოსა და უკრაინას შორის - 5. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
25. უკრაინის სოციალისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სამდიმარი პარიზიდან მიუნხენში საქართველოს სდმპ ცკ-სადმი ეკვეპტორის გარდაცვალების გამო - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
26. პოდონეთის მოქალაქეებზე გაცემული დახმარება საქართველოს საკონსულოს მიერ ოდესაში - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

27. ინგლისის ქვეშევრდომებზე გაცემული დახმარება საქართველოს საკონსულოს მიერ ოღესაში - 1919 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
28. უკრაინის სოციალისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდენტის ხლოვალის წერილი საქართველოს ხდმპ კომიტეტისადმი - 13. I. 1953 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
29. უკრაინის ეროვნული საბჭოს დეკლარაცია ეკვლა პოლიტიკური ორგანიზაციის ეროვნულ საბჭოში გაერთიანების შესახებ - VII. 1948 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
30. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლის მიმართვა კიევის I რეინიგ'ის ხადგურის კომენდანტისადმი - 21. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
31. მიმართვა გ'სათა სამინისტროს რუხის დეპარტამენტის გენერალური დირექტორისადმი - 4. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
32. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის მიმართვა უკრაინის გ'სათა სამინისტროს მინისტრისადმი - 26. III. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
33. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის მიმართვა კიევის სასურსათო სამმართველოსადმი - 26. VIII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
34. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის მიმართვა კიევის კომენდანტისადმი (საბინაო განყოფილება) - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
35. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის მიმართვა პეტროგრადის სახალხო კომერციული ბანკისადმი - 27. VIII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
36. პეტროგრადის საერთაშორისო კომერციული ბანკის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის ვ.თევესაიასადმი - 21. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
37. კომისარიატის ყოფილი მდივნის მაიორ ბოკუჩავას რაპორტი უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლისადმი - 5. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
38. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსადმი - IX. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
39. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა რუხის დეპარტამენტის დირექტორისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
40. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა კაპიტან ალექსი სვანიძის სახელზე - 7. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
41. 'სურგის 57-ე საევაკუაციო პუნქტის მიერ გაცემული მოწმობა დ.ეუბანეიშვილის სახელზე - 16. VIII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
42. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ვაჭრობა - მრეწველობის სამინისტროს სათბობის დეპარტამენტისადმი - IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
43. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ქ.პოლტავის ომის ინვალიდთა კავშირის გამგეობისადმი - IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

- ენაზე), 1 ფ.
44. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა თარხან-მოურავის სახელზე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  45. უკრაინაში პურის შესყიდვის კონტრაგენტის გამადაღოვის განცხადება უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლის სახელზე - 11. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  46. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა სახალგაოდო 'ზონის ასისტოვის ნ.პახენკოვისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  47. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა რკინიგზის სადგურის უფროსისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  48. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კიევის ტელეგრაფის კანტორის უფროსისადმი - 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  49. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კომენდატურის უფროსისადმი - 12. X. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  50. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა გზათა სამინისტროს რუხის დეპარტამენტის დირექტორისადმი - X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  51. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა გრიგოლ კიკნაძის სახელზე - 16. X. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  52. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ვინიცის სამიებრო განყოფილებისადმი - 8. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  53. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კონსტანტინე ვიფიანისადმი - 18. X. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  54. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა სოსიპატრე ასათიანის სახელზე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  55. ტროფიმე დუდუჩავას თხოვნა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის სახელზე - 1. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  56. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კიევის სადგურის კომენდანტისადმი - 4. XI. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  57. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა კიევის საოლქო ხასამართლოსადმი - 5. XI. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  58. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა საალყო კორპუსის მეთაურისადმი - 21. XII. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  59. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა კაპიტან სვანიძის სახელზე - 25. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  60. პოლტავის გუბერნიის ინვალიდ ჯარისკაცთა კავშირის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 13. XII. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  61. პოდლესკის გუბერნიის ვინიცის მე-2 კორპუსის შტაბის ეკიმის რუნკევისის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 16. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

62. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა ვასილ ნებოეროდის სახელზე - 8. III (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
63. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის სამხედრო ატაშეს მიმართვა ალექსანდროვის საავადმყოფოსადმი - 3. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
64. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა დავით ქიქოძის სახელზე - 14. III. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
65. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა საბინაო-სარეკვიზიტო განყოფილებისადმი - 7. III. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
66. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა დოქტორ ლუბინსკის ლაბორატორიისადმი - 17. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
67. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ბენდერის ყაზარმათა პოსპიტლის მთავარი ექიმისადმი - 10. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
68. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის სამხედრო ატაშეს მიმართვა ბენდერის ყაზარმათა პოსპიტლის მთავარი ექიმისადმი - 12. II. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
69. თბილისში გასაგზავნ ვაგონებზე მოთავსებული პაკეტების აღწერა - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
70. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ლიბეცკის რაიონის სამკებრო განყოფილების უფროსისადმი - 21. I. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
71. კიევის ქალაქის მილიციის ლიბეცკის რაიონის სამკებრო განყოფილების უფროსის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 17. I. 1919 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
72. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის მიმართვა უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 15. X. 1918 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
73. ნაფიცო რწმუნებულის აღფეს ცისკარიძის განცხადება საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის სახელზე - 11. IX. 1918 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
74. უკრაინაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ გაცემული მოწმობა დავით ვაჩიშვილის სახელზე, აქვეა მიმართვა უკრაინის საგარეო საქმეთა კომიტეტისადმი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

14. ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე საზოგადოება ჩეხოსლოვაკიაში

1. ჩეხოსლოვაკიაში ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე საზოგადოების სახელით კომიტეტის თავმჯდომარის ი.ჯანჯღავას და მდივნის დ.გოციროძის წერილი პარიზში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ელჩის ანხენკელისადმი - 9. V. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
2. ი.ჯანჯღავას და შ.მაღლაკელიძის წერილი პრაღიდან აკაკი ნხენკელისადმი - 10. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
3. ქართველი ოფიცრის, სტუდენტ შაქრო ორჯონიკიძის წერილი საფრანგეთში საქართველოს ელჩის ანხენკელისადმი - 13. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. პრაღაში მყოფ ქართველ ოფიცერთა ჯგუფის სახელით პ.ჟორჯოლიანისა და პ.ტკეციშვილის წერილი საფრანგეთში საქართველოს ელჩის ანხენკელისადმი - 14. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. ჩეხოსლოვაკიაში ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარის ი.ჯანჯღავას წერილი საფრანგეთში საქართველოს ელჩის ანხენკელისადმი და ქართველ ემიგრანტთა საზოგადოებისადმი - 18. VIII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
6. ჩეხოსლოვაკიაში ქართველ სტუდენტთა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარის ი.ჯანჯღავას წერილი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ელჩის უცხოეთში ანხენკელისადმი - 27. IX. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. აკაკი ნხენკელის წერილი პარიზიდან საქართველოს მთავრობისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
8. ჩეხოსლოვაკიაში ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარის ივანე ქარცივაძის წერილი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 12. I. 1927 წ.
9. ფრანტ სოუკუპის წერილი პრაღიდან ნოე ჟორდანიასადმი - 26. V. 1929 წ. (ქართულ და ნეხურ ენებზე), 2 ფ.
10. გაიოლოს წერილი პრაღიდან ელიგულაშვილისადმი - 22. VI. 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
11. გ. აიოლოს წერილი პრაღიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 4. IX. 1924 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. გაიოლოს წერილი პრაღიდან კ.კანდელაკისადმი - 25. VII. 1924 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. გაიოლოს წერილი პრაღიდან კ.კანდელაკისადმი - 14. IX. 1924 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
14. გაიოლოს წერილი პრაღიდან კ.კანდელაკისადმი - 26. IX. 1924 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
15. გაიოლოს წერილი პრაღიდან კ.კანდელაკისადმი - 3. V. 1925 წ.

- (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
16. გასილვის წერილი პრავიდან კკანდელაკისადმი – 25. V. 1925 წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
  17. გასილვის და ვლ.ქარცივაძის წერილი პრავიდან საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 18. I. 1926 წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
  18. გასილვის წერილი პრავიდან კკანდელაკისადმი – 15. V. 1925 წ. (რუსულ ენაზე). 1 ფ.
  19. ქართველ ემიგრანტთა საზოგადოების თავმჯდომარის ალ.ხეღაძის წერილი პრავიდან პარიზში კკანდელაკისადმი – 20. III. 1925 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  20. ივანე ქარცივაძის წერილი პრავიდან პარიზში კკანდელაკისადმი – 14. VI. 1925 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  21. ნეხოსლოვკაში ქართველ მოქალაქეთა დამხმარების საზოგადოების გამკვირების თავმჯდომარის ი.ქარცივაძის წერილი პრავიდან კკანდელაკისადმი – 6. X. 1925 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  22. ი.ქარცივაძის წერილი პრავიდან კკანდელაკისადმი – 19. I. 1926 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  23. ი.ქარცივაძის წერილი პრავიდან კკანდელაკისადმი – 30. I. 1927 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  24. ი.ქარცივაძის წერილი კკანდელაკისადმი – (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  25. ფილიპე დორიას წერილი კონსტანტინე კანდელაკისადმი – 5. IV. 1925 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  26. ფილიპე დორიას წერილი კონსტანტინე კანდელაკისადმი – 29. IV. 1925 წ. პრავა, (ქართულ ენაზე). 4 ფ.
  27. ნეხოსლოვკაში ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე საზოგადოების გამკვირების მდივნის ედლიმთათიძის წერილი პარიზში საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისადმი – 15. II. 1927 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  28. ნეხოსლოვკაში ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე საზოგადოების გამკვირების მდივნის ედლიმთათიძის წერილი პარიზში საქართველოს ედლის ანხენკეღისადმი – 18. X. 1928 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  29. ნეხოსლოვკაში ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე საზოგადოების გამკვირების მდივნის ედლიმთათიძის წერილი კკანდელაკისადმი – 1. VII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  30. ნეხოსლოვკაში ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე საზოგადოების გამკვირების მდივნის ედლიმთათიძის წერილი კკანდელაკისადმი – 23. VII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  31. ნეხოსლოვკაში ქართველ ემიგრანტთა დამხმარე საზოგადოების გამკვირების მდივნის ედლიმთათიძის წერილი კკანდელაკისადმი – 15. V. 1932 წ. (ქართულ ენაზე). 1 ფ.
  32. 1925–26 წ.წ. ნეხოსლოვკაში ქართველ ღვთისმეტყველებსა და მწიგნობრებს საზოგადოებისგან ფეხის მიღების ხელწერილები, ხელს აწერენ:

- აარავიაშვილი, რარხენიძე, ვგოგუაძე, გერაძე და სხვ. – (რუსულ და ქართულ ენებზე), 63 ფ.
33. ნესოსლოვაკიაში ქართველ მოქალაქეთა დამხმარე საზოგადოების გაბეგობის მიერ გაცემული 1922 წლის II, III, IV, V. თვეებში გაცემული თანხის უწყისები – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
  34. პარიზში საფრანგეთის ვაჭრობისა და მრეწველობის განვითარების ხელისშემწეობი გენერალური საბჭოს უცხოეთის დეპარტამენტის მიერ საქართველოს წარმომადგენლობისათვის ფულის გადარიცხვის დამადასტურებელი ქვითარი – 26. XI. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  35. ახათიანის მიერ ელიტელაშვილის სახელზე გაცემული მინდობილობა (პარიზში საფრანგეთის ვაჭრობისა და მრეწველობის განვითარების ბანკის ანგარიშიდან ფულის მიღების შესახებ) – 24. IX. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  36. კანდელაკის სახელზე გაცემული მინდობილობა (პარიზში საფრანგეთის ვაჭრობისა და მრეწველობის განვითარების ბანკის ანგარიშიდან ფულის მიღების შესახებ) – 26. III. 1925 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  37. კანდელაკის ანგარიშზე პარიზში საფრანგეთ-ნესოსლოვაკიის ერთობლივ ბანკში წარიცხული თანხის აქისო – 9. IX. 1926 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

15. ქართველ სტუდენტთა დამხმარე საგანგებო კომიტეტი

1. სტუდენტთა სალიკვიდაციო და დამხმარე საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი №1. ოქმს ხელს აწერენ თავმჯდომარე ეთაყაიშვილი და მდივანი ხახათიანი, ახლავს დედანი ეთაყაიშვილის ავტოგრაფი 1 ფ. – 19. VII. 1921 წ. პარიზი. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
2. სტუდენტთა სალიკვიდაციო და დამხმარე საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი №2. ოქმს ხელს აწერენ თავმჯდომარე ეთაყაიშვილი და მდივანი ხახათიანი – 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. სტუდენტთა სალიკვიდაციო და დამხმარე საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი №3 – 2. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. სტუდენტთა სალიკვიდაციო და საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი №4 – 13. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

5. სტუდენტთა დამხმარე და სალიკვიდაციო საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი - 7. X. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
6. სტუდენტთა დამხმარე და სალიკვიდაციო საგანგებო კომიტეტის კრების ოქმი. ოქმს ხელს აწერენ კომიტეტის თავმჯდომარე ე.თაყაიშვილი, წევრები - ანხენკელი, ზაგალიშვილი - 7. IV. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. წერილი პარიზიდან სენ მექსენის სამხედრო სკოლის ადმინისტრაციისადმი - 20. VI. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
8. აესტრიაში გახაზავან ქართველ სტუდენტთა სია - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
9. სტიპენდიაზე წარდგენილ ქართველ სტუდენტთა სია - (ფრანგულ ენაზე), 24 ფ.
10. სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტის ხარჯთაღრიცხვა (სტუდენტთა კონტო). ხელს აწერს ვლ. ახმეტელი - III. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. ქართველ სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარის წერილი სხვადასხვა ქალაქებში მყოფ ქართველ სტუდენტთა გამგეობებისადმი - 28. XI. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს წერილის ვარიანტი (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
12. სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტის მიმართვა გერმანიაში მყოფ ქართველი სტუდენტებისადმი - 7. II. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
13. ცნობები უცხოეთის სასწავლებლებში მყოფ ქართველ სტუდენტთა შესახებ - (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
14. სტიპენდიაზე წარდგენილ ქართველ სტუდენტთა სია - (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
15. ბერლინის ფილოსოფიის ფაკულტეტის ქართველ სტუდენტთა სია - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
16. ევროპაში მყოფ ქართველ ს.დ. სტუდენტთა სია - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
17. პარიზში მყოფი სტუდენტები არასტიპენდიანტები, რომელთაც სჭირდებათ დახმარება - 13. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. აქვს ე.თაყაიშვილის მინაწერი.
18. გერმანიაში მყოფ ქართველ სტუდენტთა სია - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
19. პარიზის ქართველ სტუდენტთა ორგანიზაციის სტიპენდიანტების და არასტიპენდიანტების სია - 5. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. ნოგენის სასოფლო-სამეურნეო სასწავლებლის პროგრამა და წარიცხვის პირობები - ბროშურა - 1920 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 1 ც.
21. ლევის ვ.დუნის წერილი სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარის ე.თაყაიშვილისადმი - 9. VIII. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.

22. ებერსვალდის სატყეო ინსტიტუტის რექტორის დოქტორ ფ.შვარცის წერილი ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 15. VIII. 1921 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ. აქვს ვლ. ახმეტელის მინაწერი – 2. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე).
23. ს.გ.ვიკრის წერილი ბეირუთიდან ე.თაყაიშვილისადმი – 27. VIII. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
24. პარიზში ჩეხოსლოვაკიის წარმომადგენლობის მდივნის წერილი იქვე საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 22. IX. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
25. საერთაშორისო სამშვიდობო ორგანიზაციის "დოქტორ კორნეის" ევროპის ბიუროს დირექციის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 24. IX. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
26. ქრისტიან სტუდენტთა დამხმარე ფედერაციის ევროპის ორგანიზაციის აღმასრულებელი მდივნის კონრად პოფმანის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მდივნის ი.დადეშქელიანისადმი – 29. IX. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
27. საფრანგეთში ავსტრიის წარმომადგენლის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 14. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
28. საფრანგეთში ავსტრიის წარმომადგენლის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 30. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
29. საფრანგეთში ავსტრიის წარმომადგენლის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 7. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე).
30. საფრანგეთში ავსტრიის წარმომადგენლის წერილი პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 18. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
31. ბელგიის იუსტიციის სამინისტროს წერილი ბრიუსელიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლის ა.ჩხენკელისადმი – 21. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
32. ქრისტიან სტუდენტთა დამხმარე ფედერაციის ევროპის ორგანიზაციის აღმასრულებელი მდივნის კონრად პოფმანის წერილი ახლო აღმოსავლეთის დახმარების ორგანიზაციის წარმომადგენლის გორდონ ლ.ბერისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
33. ახლო აღმოსავლეთის დახმარების ორგანიზაციის წარმომადგენლის გორდონ ლ.ბერის წერილი ქენევიდან იქვე საქართველოს წარმომადგენლის ხ.შაჟიშვილისადმი – 2. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
34. ხარიტონ შაჟიშვილის წერილი ქენევიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი – 4. XI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

35. პარიზის აერონავტიკის უმაღლესი სასოფლო-სამეურნეო სკოლის დირექტორის მიერ გაცემული სერტიფიკატი - 24. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
36. ქრისტეან სტუდენტთა დამხმარე ფედერაციის ევროპის ორგანიზაციის აღმასრულებელი მდივნის კონრად პოფმანის წერილი უენეციდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ი.დადეშქელიანისადმი - 10. X. 1921 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
37. ქრისტეან სტუდენტთა დამხმარე ფედერაციის ევროპის ორგანიზაციის აღმასრულებელი მდივნის კონრად პოფმანის წერილი უენეციდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობაში ე.თაყაიშვილისადმი - 20. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
38. ქრისტეან სტუდენტთა დამხმარე ფედერაციის საფრანგეთის ორგანიზაციის მდივნის ე.მედარის წერილი პარიზიდან იქვე საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 14. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
39. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან სტუდენტთა სალიკვიდაციო და დამხმარე საგანგებო კომიტეტის თავმჯდომარის ე.თაყაიშვილისადმი - 7. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
40. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან საქართველოს სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარის ე.თაყაიშვილისადმი - 9. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
41. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს სრულუკვლევებიანი მინისტრისადმი - 1. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
42. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში სტუდენტთა დამხმარე და სალიკვიდაციო კომისიისადმი - 16. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს გერმანიაში მეოფე ქართველ სტუდენტთა მონაცემები - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
43. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს სრულუკვლევებიანი წარმომადგენლისადმი - 7. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
44. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს სრულუკვლევებიანი წარმომადგენლისადმი - 17. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
45. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან პარიზში საქართველოს სრულუკვლევებიანი წარმომადგენლისადმი - 18. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
46. ვლადიმერ ასმეტელის წერილი ბერლინიდან ექვთიმე თაყაიშვილისადმი - 28. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
47. ვლადიმერ ემხვარის ანგარიში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორის ე. თაყაიშვილისადმი - 11. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ. ახლავს ვლ.ემხვარის ბარათი ე.თაყაიშვილისადმი - (ქართულ

- ენაზე), 1 ფ.
48. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი ფინანსთა მინისტრისადმი - 24. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  49. დავით კაკაბაძის წერილი ეთაყაიშვილისადმი - 26. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  50. დავით კაკაბაძის წერილი ჭახათიანისადმი - 27. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  51. გ.მანაბლის წერილი ანხენკელისადმი - 1921 წ. (ქართულ ენაზე) 1 ფ.
  52. გ.მანაბლის წერილი რომიდან პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობისადმი - 25. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  53. გ.მანაბლის წერილი რომიდან პარიზში ქართველ სტუდენტთა ორგანიზაციისადმი - 19. VII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  54. გ.მანაბლის წერილი რომიდან საგანგებო კომიტეტის მდივნის ხახათიანისადმი - 17. VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  55. გ.მანაბლის წერილი რომიდან პარიზში საღიკვიდაციო კომიტეტის თავმჯდომარის ეთაყაიშვილისადმი - 2. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  56. ენაყიშვილის წერილი ბერლინიდან ეთაყაიშვილისადმი - 30. IX. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  57. გერმანიაში მყოფ სტიპენდიანტ სტუდენტების კომისიის თავმჯდომარის იურეუშაძის წერილი პარიზში არსებულ სტუდენტთა დამხმარე კომისიისადმი - 28. IX. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  58. იურეუშაძის წერილი ბერლინიდან პარიზში სტუდენტთა დამხმარე კომიტეტისადმი - 16. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  59. შაღვა ქიქოძის წერილი გერმანიიდან ჭახათიანისადმი - 2. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  60. გერმანიაში მყოფ სტიპენდიანტ-სტუდენტთა ოსოვცა პარიზში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 17. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  61. პარიზში მყოფ სტუდენტ-სტიპენდიანტების ზინწკირველის, კკობ. ხიდის, ა.ქართველიშვილის წერილი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჯორდანიასადმი - 11. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  62. მაღრიდის სტუდენტთა დამხმარე ესპანურ-ქართული კომიტეტის შემადგენლობა - (ესპანურ ენაზე), 1 ფ.

16. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისია

1. სტამბოლის პოლიტიკური კომისიის ანგარიში 1 აპრილიდან 1 სექტემბრამდე - 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. პოლიტიკური კომისიის თვიური ხარჯთაღრიცხვა - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
3. საქართველოს მთავრობის ხარჯების საერთო ჯამი 1 აგვისტოდან 31 დეკემბრამდე - 22. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. პარიზში და სტამბოლში საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელთა ხია - (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
5. ბიულეტენები: ცნობები საქართველოდან, დატუსაღებულთა ხია; კომუნიკაციური გახუთებიდან ამოკრეფილი ცნობები; მოთხრობა (ავტორი და მოთხრობის სათაური არ არის); ლექსი ფ.მახარაძეს, ბუდე მდივანზე და სხვა; სხვადასხვა ლექსები. პარტიათა შეთანხმება, შეთანხმების ხელშეკრულება. ნაციონალ-დემოკრატია წარმომადგენლის დ.ჯაფარიძის განცხადება პარტიის სახელით. პოლიტიკური კომისიის კრების (5 ოქტომბრის) ოქმი (კრება კონსტანტინოპოლში) - (ქართულ ენაზე), საქაღალდის ედა.
6. ბიულეტენი №7 სტამბოლის პოლიტიკური კომისიისა (ცნობები საქართველოდან) - 25. III. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 25 ფ.
7. ბიულეტენი №8 სტამბოლის პოლიტიკური კომისიისა (ცნობები საქართველოდან) - (ქართულ ენაზე), 27 ფ.
8. შეერთებული კრება: სტამბოლში მყოფი ცეკას წევრებისა, ადგილობრივი ორგანიზაციის წარმომადგენელთა, მთავრობის ადგილობრივი წარმომადგენლისა და პოლიტიკური კომისიის და სოციალ-დემოკრატია პარტიის წევრებისა - 21. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
9. ხელშეკრულება დადებული სოციალ - დემოკრატიულ, გაერთიანებულ ეროვნულ - დემოკრატიულ, სოციალისტ - ფედერალისტთა, სოციალისტ - რევოლუციონერთა და დამოუკიდებელ სოციალ - დემოკრატია შორის "საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის" დაარსებასთან დაკავშირებით - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
10. დამოუკიდებლობის კომიტეტის თავმჯდომარის გ.ფაღავას და მდივნის ი.ჯანელიძის მიმართვა საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნ.კორდანიასადმი - 5. V. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
11. პარტიათა შორის შეთანხმების პროექტი ეროვნული ცენტრის დაარსების შესახებ. საქართველოს დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტის დავალებით ხელს აწერს დ.ჯაფარიძე - 21. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
12. მთავრობის სხდომის ოქმი - 24. XII. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
13. შეთანხმება - ხელშეკრულება პარტიათა შორის (სოციალ - დემოკრატიები, ეროვნულ - დემოკრატიები და სოციალისტ -

- ფედერალისტები) – (ქართულ ენა'ზე), 2 ფ.
14. დამატებითი შეთანხმება – ხელშეკრულება პარტიათა შორის (სოციალ – დემოკრატები და სოციალისტ – ფედერალისტები) – (ქართულ ენა'ზე), 2 ფ.
  15. ლ.ჯაფარიძის მიმართვა პოლიტიკური კომისიის თავმჯდომარისადმი – 24. XII. 1921 წ. (ქართულ ენა'ზე), 2 ფ.
  16. ამონაწერი მთავრობის სხდომის ოქმიდან – 22. IX. 1921 წ. (ქართულ ენა'ზე), 1 ფ.
  17. პოლიტიკური კომისიის სხდომის ოქმი – 12. IX. 1921 წ. (ქართულ ენა'ზე), 5 ფ.
  18. პოლიტიკური კომისიის სხდომის ოქმი – 5. X. (ქართულ ენა'ზე), 10 ფ.
  19. ნაწევები პოლკოვნიკ № მოხსენებიდან, რომელიც წაკითხულ იქნა კონსტანტინოპოლში საქართველოს პოლიტიკურ კომისიაში – 29. VII. 1922 წ. (რუსულ ენა'ზე), 5 ფ.
  20. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისიის არქივის ნომრები ჩაღებულნი №6 ყუთში – (ქართულ ენა'ზე), საქაღალდის ყდა და 1 ფ.
  21. №6 ყუთში ჩაღებულნი საქმეების კატალოგი – (ქართულ ენა'ზე), საქაღალდის ყდა და 5 ფ.
  22. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისიის საქმე. პ.გაბუნიას წერილი ნეხოსლოვაკიიდან ნ.კორდანიასადმი – 2. VI. 1922 წ. (ქართულ ენა'ზე), საქაღალდის ყდა და 4 ფ.
  23. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისიის საქმე. ემიგრანტთა სია – 1922 წ. (ქართულ ენა'ზე), საქაღალდის ყდა და 12 ფ.

17. ქართული ეროვნული საბჭო

1. საქართველოს ეროვნული საბჭოს დებულება - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
2. ქართული ეროვნული საბჭოს დამფუძნებელი კრების ოქმები - პარიზი, X. 1951 წ. (ქართულ ენაზე), 19 ფ.
3. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1952 წლის სხდომების ოქმები - (ქართულ ენაზე), 14 ფ.
4. ქართული ეროვნული საბჭო - ფუელადი ანგარიში 1958 წლის აპრილისთვის - მიუნხენი, 13. IV. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
5. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1953 წლის სხდომების ოქმები - (ქართულ ენაზე), 20 ფ.
6. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1954 წლის სხდომების ოქმები - (ქართულ ენაზე), 23 ფ.
7. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის მიმართვა პარიზის ბლოკის კონგრესის პრეზიდიუმისადმი - პარიზი, 6. X. 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
8. ქართული ეროვნული საბჭოს მესამე ყრილობის 28-30 მაისის სხდომების ოქმი - პარიზი, 1955 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
9. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1955 წლის სხდომების ოქმები - (ქართულ ენაზე), 15 ფ.
10. ქართული ეროვნული საბჭოს ყრილობის 19, 20, 21 მაისის სხდომების ოქმები - პარიზი, 1956 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
11. საბჭოთა ხალხის გათავისუფლების ღიჯის (პარიზის ბლოკის) საინფორმაციო ბიუროს უფროსის ვ.გ.გლაზკოვის მიმართვა საქართველოს ეროვნული ბლოკის წარმომადგენლის არსენიძისადმი - მიუნხენი, 8. VIII. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. ქართული ეროვნული საბჭოს ყრილობის რეზოლუცია - 19, 20, 21. V. 1956 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
13. ქართული ახალი თაობის დემოკრატიული ორგანიზაციის მიმართვა ქართული ეროვნული საბჭოს ყრილობის სამანდატო კომისიისადმი - პარიზი, 16. V. 1956 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
14. ამონაწერი ქართული გაერთიანებული ეროვნული საბჭოს საორგანიზაციო კომისიის სხდომის 1959 წლის 20 დეკემბრის ოქმიდან - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
15. ქართული ეროვნული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის მდივნის ნ.ურეშაძის მიმართვა რარსენიძისადმი ნ.კორდანიას გარდაცვალების 10 წლისთავის აღნიშვნასთან დაკავშირებით - პარიზი, 27. XI. 1962 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
16. "მებრძოლი საქართველოს" რედაქტორის კარლო ინახარიძის ინფორმაცია ქართული ეროვნული საბჭოს IV ყრილობის წატარების შესახებ - ლევილი, 5. XII. 1986 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

18. ცნობები საქართველოდან

1. საპრობიდეუმი. დეკემბერი. 1921 წ. (მადონერი სოხოს თადეოსს, რომ ეს მასალა დაიბეჭდოს) – 30. XII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
2. მადონერის "წერილი თადეოსისა" და "განიზადდისადმი". თან ახლავს "სამხედრო ცნობები" ბილშევიკური წყაროებიდან – 22. VII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
3. "ოკას" საინფორმაციო განყოფილების ცნობები. (ხელს აწერს ალი და შამილი) – 27. I. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. ცნობები საქართველოდან (სტამბოლში მიღებულია 9 აგვისტოს) – 6. VIII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
5. "ოკას" საინფორმაციო განყოფილების ცნობები – 19. II. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 13 ფ.
6. ინფორმაცია საქართველოში რეპრესიების შესახებ – 1927 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
7. ინფორმაცია საქართველოდან – 27. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
8. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარის "რევაზის" წერილი საქართველოდან საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარეგარეთული ბიუროსადმი – 27. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
9. ცნობები გადასახლებულთა შესახებ – 27. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
10. წერილი საქართველოდან რეპრესიების შესახებ. – 8. IV. 1928 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
11. ინფორმაცია მოსკოვში დახვრებების შესახებ – 24. VI. 1937 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
12. საქართველოდან მიღებული ინფორმაცია – 10. VIII. 1937 წ. (რუსულ ენაზე), 10 ფ.
13. უნივერსიტეტის საკითხის გარშემო (მოხსენება) – (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
14. საგანგებო კომისიების "მართლმსაჯულება" ("ჩეკები") დაპრობილ საქართველოში – (ქართულ ენაზე), 22 ფ.
15. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია. უწყებები ცენტრალური კომიტეტისა – 10. VIII. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
16. ბათუმის მაწაფეთა დემონსტრაცია – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
17. საქართველოს ხელმეორედ იპრობენ! – 16. IV. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
18. ცნობები საქართველოდან (1952 წ. ბერძნულ საქმიანობის შესახებ) – (რუსულ ენაზე), 5 ფ.

19. ამონაწერი 1924 წ. 27.VI, 7.VII, 9.VII - წერილებიდან. ხელს აწერს "ბაგრატი" - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
20. მდგომარეობა საქართველოში. ღაშქრობა სოციალ - დემოკრატიული პარტიის წინააღმდეგ - (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
21. ცნობები საქართველოდან - 24. VI. 1924 წ. (მიღებულია 20 აგვისტოს), (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
22. საბჭოთა საქართველოს ცხოვრებიდან (ბოლშევიკების ექვსი თვის ბატონობის ხურათი) - (ქართულ ენაზე), 31 ფ.
23. საბჭოთა პრესა საქართველოში - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. საქართველოს კომპარტიის II ყრილობა - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
25. პარტიული ორგანიზაციების მდგომარეობა იმერეთში. ხელს აწერს "სურაბი" - (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
26. წანაწერები საბჭოთა საქართველოს ხელმძღვანელთა გამოსვლებიდან მენშევიკებთან ბრძოლის თაობაზე (ხელს აწერს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომ. თავმჯდომარე - გიორგი) - 16. VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
27. საიდუმლო მიწერ-მოწერა და შიფრი საქართველოდან - (ქართულ ენაზე), 25 ფ.
28. ქართველი მშრომელი ხალხი და არჩევნები. ხელს აწერს "მადონერი" - 28. XII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 14 ფ.
29. ბოლშევიკების შემოსვლის პირველი თვეები საქართველოში. ხელს აწერს "კაიუ" - 20. IX. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 70 ფ.
30. რამდენიმე შენიშვნა ქუთაისის მოლაპარაკების გამო. (მხოლოდ ს.დ. პარტიის წევრებისათვის) - ხელს აწერს დ.შარაშიძე - 27. X. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
31. ფილიპე მახარაძის წერილი სილიბისტრო ჯიბლაძის შესახებ - 20. II. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
32. გრიგოლ ცინცაბაძის მიმართვა ამხანაგებისადმი - 14. IX. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
33. წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ბიუროსადმი. ხელს აწერს "ქორთღლი" - 20. X. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
34. "გორელის" საიდუმლო წერილი თბილისიდან გოგისადმი (საქართველოში შექმნილი ვითარების შესახებ) - 11. IX. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
35. რუსულუცია მიღებული საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სხდომაზე ამხ. "ამირანის" მოხსენების შესახებ - 19. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
36. "კენჭის" წერილი პირადად და ყურთად საიდუმლოდ ამხ. "ჯაბასადმი" - 11. III. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
37. აფხაზეთი უახლოეს წარსულში და დღეს. ხელს აწერს - "გენო" - 1. VI. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 38 ფ.

38. სახდრო მენადარიშვილის წერილი "სურაბისადმი" – 15. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
39. "სურაბის" საიდუმლო წერილი ნოესადმი (კონფერენციის მოწვევის, ფინანსური მდგომარეობის, რუსეთში მყოფ ამხანაგებთან კავშირის შესახებ) – 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
40. "როსტომის" ფრიად საიდუმლო წერილი "გიორგისადმი" (საქართველოში შექმნილი ვითარების შესახებ) – 30. VII. 1935 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
41. ამონაწერი "ოთარის" წერილიდან (კ.წულაძის ხელნაწერი) – 28. VIII. 1927 წ. ქსტამბოლი, (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
42. "მამუკას" საიდუმლო წერილი "გივისა" და "თემიურა'სისადმი" (საქართველოში რეპრესიების შესახებ) – 7. IV. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
43. "ფაზისელის" საიდუმლო წერილი პარტიული ამხანაგებისადმი (აჯანყების ჩაშლისა და ვალიკო ჯუღელის შესახებ) – 20. IX. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
44. თბილისიდან გაგზავნილი "ვენერას" საიდუმლო წერილი "გოგისადმი" (საქართველოში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ) – 11. XI. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
45. "კომუნისტები და ძველი რევოლუციონერები" (წერილი მეტეხის ვიხიდან) – 29. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
46. წერილი ოდენკურში მყოფ გურულ ამხანაგებს. ხელს აწერენ ბიუროს თავმჯდომარე "ვასო", წევრები: "ქოროლდი" და "ხასან" – 20. IX. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1ფ.
47. მენშევიკების მორიგი პროვოკაცია. დაბეჭდილია "კომუნისტის" №36 – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
48. თბილისიდან გაგზავნილი "ვენერას" საიდუმლო წერილი "პომესისადმი" – 11. XI. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
49. "გიორგის" საიდუმლო წერილი შიფრით "სიკოსადმი" – 30. VIII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
50. "ბაგრატის" საიდუმლო წერილი "ფარნაო'სისადმი" – 3. VIII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
51. "ბაგრატის" საიდუმლო წერილი "ფარნაო'სისადმი" – 26. V. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
52. "ტერენტის წერილიდან" 22 ივნისი (აქვს ნ.კორდანიას წარწერა: ჯუღელის უკანასკნელი წერილი) – 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
53. ვასო ნოდიას ("ვართანას") წერილი უცნობი ადრესატისადმი – 5. II. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
54. თბილისიდან მიღებული ინფორმაცია – 27. I. 1937 წ. (რუსულ ენაზე), 12 ფ.
55. ამონაწერი გერმანელი აგენტის მოხსენებიდან – 1936 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.

56. წერილი, რომელიც ეხება "სეკას" მიერ გატარებულ ტერორს და პოლიტპატიმრების გადაკვანას რუსეთის განაპირა რაიონებში – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.

19. 1924 წლის აჯანყება ცნობები საქართველოდან

1. "ფარნაოხის" წერილები "ღუჯარსაბისადმი" ინფორმაციები ევროპაში მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენების შესახებ – 22. I, 6. II. 1924 წ. 5 ფ.
2. "ფარნაოხის" წერილი "დიმიტრისადმი" ეხება საქართველოში ფულის გაგზავნას და იმ ხომელეებს, რაც ამ პროცესს თან ახლავს – 10. VII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. "ფარნაოხის" წერილი "ტერენჯისადმი" ბენიას და ოსმანას წაყარდნის გამო გამოთქვამს შეშფოთებას და ურსეკს მკაცრად დაიცვან კონსპირაცია – 3. VIII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. იმსხელის უკანასკნელი ხიტკვა ხასამრთლოს ხსდამაზე – (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
5. ბრადღებულ გრ.ცინცაბაძის დაკითხვა – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
6. იახონ ჯავახიშვილის პასუხი უხენაეს ხასამრთლოს თავმჯდომარის შეკითხვებზე – 16. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
7. დამოუკიდებლობის კომიტეტის საქმის გამო მსჯარვდადებულთა შეხვედრა მეტეხის ციხეში გერმანელ დელეგაციასთან – 5. VIII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
8. გადასახლებულთა და დახვრეტილთა ხიები – 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
9. კოტე ანდრონიკაშვილის უკანასკნელი ხიტკვა უხენაეს ხასამრთლოში 1925 წლის 1 აგვისტოს – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. 1924 წლის აჯანყების ხასიათი და მოხენები – საბჭოურ გასუთებში გამოქვეყნებული ინფორმაციების ანალიზი – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
11. საქართველოს ს.დ.მ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა ქართველ ერს – 10. IX. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
12. კოტე ანდრონიკაშვილის წვენება ხასამრთლოში – 22. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
13. მიხეილ ბოჭორიშვილის უკანასკნელი ხიტკვა – (ქართულ ენაზე), 7 ფ.

14. მეტეხის ციხის პოლიტიკურ პატიმართა მიმართვა ინგლისის ტრედუნიონთა დელეგაციისადმი (რა მოხდა საქართველოში 1924 წელს) – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
15. მიხეილ იმსნელის მიერ უსენაეს სასამართლოში მიცემული წყენება – (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
16. ბრალდებულ ბიძინა გიორგაძის წყენება – (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
17. ვლადიმერ ბერიძის წყენება – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
18. ბრალდებულ გრიგოლ ცინცაბაძის უკანასკნელი სიტყვა, წარმოთქმული სასამართლოს სხდომაზე – (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
19. მოწმე თევზაიას დაკითხვა – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
20. ძვირფასი ამხანაგების ხსოვნას (1924 წლის ამბები ჭიათურაში) – (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
21. საქართველოს დამ. კომიტეტის ფურცელი 1924 წლის 24 მარტი. ეხება ხელაიას "გასამართლებას" – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
22. მარსელის თათბირის ჩანაწერი 1924 წლის აჯანყების მომხადების თაობაზე – 12. II. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
23. "ვახტანგის" წერილები გაგზავნილი საქართველოში 1924 წლის 25 ოქტომბერსა და 7 ნოემბერს – ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ როგორ გამოეხმაურა დასავლეთი აგვისტოს აჯანყებას და თხოვნა აცნობონ რაც შეიძლება დეტალურად რა ხდება საქართველოში – (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
24. კკვარჯაღაძის დეკემბე სტამბოლიდან აჯანყების მიმდინარეობის თაობაზე (საქართველოდან მიღებული ინფორმაციებზე დაყრდნობით) სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და პიროვნებებისადმი 1924 წლის სექტემბრიდან 1925 წლის იანვრამდე – (ფრანგულ და ქართულ ენებზე), 66 ფ.
25. 1924 წლის აგვისტოს აჯანყების მონაწილე მამულიშვილთა შთამომავლების მიმართვა საქართველოს საზოგადოებრიობისადმი – (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
26. 1924 წლის აჯანყების მონაწილე მამულიშვილთა შთამომავლების წერილი საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ილია მეორისადმი – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
27. "ფარნაოხის" წერილები "არჩილისადმი" (კანდრონიკაშვილი) – 30. VII, 6. VIII, 13. VIII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
28. "ფარნაოხის" საქართველოში გაგზავნილი წერილები "ძვირფასო მეგობრებო" – 1. I, 17. V, 4. VI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
29. "ფარნაოხის" წერილები "გიორგისადმი" – 7. IX, 24. IX, 15. X. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
30. აჯანყების შემდგომი პერიოდი საქართველოში – ინფორმაცია საქართველოდან – (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
31. დამკომის პროცესი – (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
32. საქართველოს დამ. კომიტეტის წარმომადგენლის იგობეჩიას წერილი

საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიასადმი - პარიზი, 18. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

20. ლევილის ქართველთა სათვისტომო, მამული და შატო

1. ნოე ჟორდანიას მიმართვა ე. გუგუქორის, კ.კანდელაკისა და აკნხენკელისადმი ლევილის მამულის თაობაზე - 6. V. 1945 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. ოქმი მონვილის მამულის ყიდვის შესახებ - 2. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
3. ოქმი ლევილის მამულის მემკვიდრეობის შესახებ - 15. VI. 1976 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. ლევილის ქართული კერის ასოციაციის გამგეობის კრების ოქმის ამონაწერი - 24. V. 1983 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. ნ.ჯაყელის და ბ.ჩხიკვიშვილის ხელწერილი ლევილის მამულის მემკვიდრეობის შესახებ - 24. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. მთავრობის სხდომის დადგენილების ამონაწერი - 26. VI. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. მამულის ნასყიდობის საქმე, სია საბუთებისა - (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 2 ფ.
8. ლევილის მუნიციპალური საბჭოს სხდომის ოქმის ამონაწერი ქართული სათვისტომოსათვის ნაკვეთის გამოყოფის თაობაზე - 12. X. 1939 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
9. კლესერტისერის წერილი არაპუონიდან ლევილში "ქართველთა სათვისტომოს" გამგის გ.ერაძისადმი - 12. V. 1955 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
10. არაპუონის სამოქალაქო სახამართლოს გადაწყვეტილება "ქართველთა სათვისტომოს" ნაკვეთის თაობაზე - 11. V. 1955 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
11. ლევილის "ქართველთა სათვისტომოს" გამგის გ.ერაძის წერილი ლევილის მერის ქ-ნი ი.ოლივისადმი - 4. V. 1955 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
12. ლევილის მერის ი.ოლივის წერილი გ.ერაძისადმი - 4. V. 1955 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
13. "ქართველთა სათვისტომოს" საქმე ლევილის მამულის მფლობელობის

- შესახებ - 21. III. 1973 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
14. ქ-ნი ანიკ ნანტის წერილი ლევილის "ქართველთა სათვისტომოში" მბერიშვილისადმი - 11. V. 1984 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  15. პარიზში ნოტარიუს ჟან ლეფვერის დამოწმებული ჩეკი "ქართველთა სათვისტომოს" მიერ გადახდილი თანხის შესახებ - 15. XI. 1932 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  16. პარიზიდან ბერნარ მაილისა და პიერ ლუაზოს სანოტარო კანტორის წერილი ლევილის "ქართველთა სათვისტომოში" პ.სარჯველადისადმი - 12. II. 1973 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  17. ლევილის "ქართველთა სათვისტომოს" საერთო კრების ოქმის ამონაწერი - 15. V. 1960 წ. (ქართულ და ყრანგულ ენებზე), 1 ფ.
  18. ცეცხლგამძლე ხეივებით მომსახურების სამსახურის წერილი კ.კანდელაკისადმი - 21. I. 1947 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  19. პარიზის "ქართველთა სათვისტომოს" კრების ოქმის ამონაწერი - 18. XI. 1990 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  20. ლევილის "ქართველთა სათვისტომოს" თავმჯდომარის მბერიშვილის მიერ გაცემული ცნობა ნ.ურუშაძის შესახებ - 20. III. 1992 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  21. ექსპერტი-მიწათმოქმედების იგროსის წერილი ლევილის "ქართველთა სათვისტომოს" თავმჯდომარისადმი - 16. IV. 1976 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  22. უწყისი ლევილის "ქართველთა სათვისტომოს" წევრებისათვის მიწების განაწილების შესახებ - 8. VI. 1965 წ. (ყრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  23. ლევილის ისტორია - (ყრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  24. შატოს შენობაზე დახარჯული შრომა და მასალა (ანგარიში) - (ქართულ და ყრანგულ ენებზე), 6 ფ.
  25. გერადის და ი.გოგინაშვილის მიმართვა ნ.რამიშვილისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  26. დავით კახელაძის მიმართვა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი - 21. V. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  27. დავით კახელაძის მიმართვა საქართველოს მთავრობისა და ფინანსთა მინისტრისადმი - 1. V. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  28. გიორგი ერადის მიმართვა ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკისადმი - 3. I. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  29. ლევილის ქართული მამულის ადმინისტრაციის მიმართვა - დაპატიჟება ლევილობაზე - 22. VI. 1989 წ. (ქართულ და ყრანგულ ენებზე), 1 ფ.
  30. ლევილის ქართული მამულის გამგეობის (ნ.კორდანი, ვკ.გუგუშკორი, კ.კანდელაკი, გ.ერადე) და ქ-ნი ვანაძის შეთანხმება ხესხის აღების შესახებ - 30. VIII. 1952 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  31. კ.კანდელაკის წერილი გ.ერადისადმი - 20. XII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.

32. გერადე, ლევილის მამულის საკითხი - გამგეობის მომავალი საქმიანობის გეგმა - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
33. ექვთიმე თაყაიშვილის ასხნა-განმარტება ლევილის მამულის საქმისთვის გადაებული თანხის შესახებ - 12. X. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
34. სამსონ ფირცხალავას მიმართვა ლევილის მამულის "ფეაიეს" წევრებისადმი - 2. IV. 1946 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
35. გერადის ასხნა-განმარტებითი ბარათი პავლე ხარჯველადისათვის დოკუმენტების გადაცემის შესახებ - VII. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
36. ლევან ზურაბიშვილის ღია წერილი ქართული ეროვნულ - პოლიტიკური ემიგრაციისადმი - 11. XI. 1959 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
37. ლევან ზურაბიშვილის წერილი ლევან ფაღავასადმი - 2. X. 1960 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. ლევან ფაღავას წერილი გერადისადმი - 4. X. 1960 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
39. ლევილისა და შატოს სასახლის გეგმა - 22. IV. 1991 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
40. ასოციაცია "ქართული სათვისტომოს" ადმინისტრაციის დირექტორთა საბჭოს შემადგენლობა - 6. III. 1984 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
41. მირიან მელუას წერილი მამია ბერიშვილისადმი ნ.რამიშვილის გარდაცვალებიდან 35-ე წლისთავთან დაკავშირებით - 10. III. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
42. აკაკი რამიშვილის მიმართვა ღონღონიდან ლევილის შატოს ფეაიეს გამგის პ.ხარჯველადისადმი - 8. V. 1971 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
43. ქართული კერის გამგის პ.ხარჯველადის მიმართვა ლევილის შატოს ასოციაციის გამგეობის თავმჯდომარის ნიკო ერეშაძისადმი - 8. VI. 1972 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
44. ლევილის შატოს სარემონტო სამუშაოების ხარჯთაღრიცხვა - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
45. ლევილის მამულის 1951 წლის დამატებითი სახელმწიფო გადასახადი და შატოს სხვა ხარჯების განაწილება - 3. IX. 1951 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
46. ლევილის შატოს სასახლის გეგმა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
47. ლევილის შატოს სასახლის წყალგაყვანილობის ხარჯთაღრიცხვა - 3. XII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
48. შატოში და შატოს ეზოში მცხოვრებლებისათვის გადაცემული მამულის კუთვნილი ავეჯისა და სამუერნეო იარაღების სია - (ქართულ ენაზე), 16 ფ.
49. ლევილის ქართულ მამულში 1973 წლის 11 და 25 თებერვლის თათბირის დასკვნა ერთიანი ეროვნული ძალებით პარიზში ქართული პოლიტიკური ბეჭდვითი ორგანოს დაარსების შესახებ - 31. III. 1973

- წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
50. ასოციაცია ქართული კერის ადმინისტრაციის ინფორმაცია 1996 წ. 17 დეკემბერს კრების ნატარების შესახებ – 25. XI. 1996 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  51. საქართველოს მთავრობის არქივის მომვლელ-მეპატრონეთა კომისიის წევრების კრების ოქმის ამონაწერი – 23. III. 1969 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  52. საქართველოს ეროვნული მთავრობის არქივის მომვლელი კომისიის კრების ოქმის ამონაწერი – 23. IV. 1969 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  53. ინფორმაცია საქართველოს ეროვნული მთავრობის საარქივო კომისიისა და მარვარდის უნივერსიტეტის წიგნთსაცავში შენახული ქართული არქივის კომიტეტის გაერთიანებული თათბირის შესახებ – 18. VI. 1988 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  54. ლევილის შატოს ფუაიეს წევრების 1944 წ. 22 და 29 ოქტომბრის სხდომების დადგენილება (ხელს აწერენ: ნ. ჯორდანიას, ე. თაყაიშვილი, ს. ფირცხალავა) – X. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  55. ასოციაცია "ქართული კერის" გამგეობის კრების ოქმის ამონაწერი – 25. VIII. 1968 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  56. საზოგადოება "Foyer-Georgien"-ის წევრთა საგანგებო კრების ოქმი – 10. XI. 1947 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  57. საზოგადოება "Foyer-Georgien"-ის წევრთა საზოგადო კრების ოქმი – 19. X. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  58. ასოციაცია "ქართული კერის" გენერალური ასამბლეის სხდომის ოქმი – 5. X. 1986 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  59. ლევილის "ქართული კერის" ასოციაციის ადმინისტრაციის კრების ოქმი – 19. IX. 1986 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  60. საზოგადოება "Foyer-Georgien"-ის წევრთა საზოგადო კრების ოქმი – 12. IV. 1959 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  61. ქართველთა სათვისტომოს გამგეობის მიმართვა ლევილის შატოს გამგეობისადმი – 1. IX. 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  62. ლევილის შატოს გამგეობის დეკლარაცია – 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  63. ქართული კერის სოსიეტეს კრების ოქმი – 28. VII. 1984 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  64. საზოგადოება "Foyer-Georgien"-ის წევრთა საზოგადო წლიური კრების ოქმი – 10. V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  65. 1970 წლის 24 მაისს ლევილში, გერარდის ბინაზე დანიშნული კრების უწყება და დღის წესრიგი – 8. V. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  66. ლევილის მამულის გამგეობის სხდომის ოქმი – 18. V. 1973 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  67. ლევილის "ქართული კერის" ასოციაციის ადმინისტრაციის კრების ოქმის ამონაწერი – 6. III. 1984 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

68. მამია ბერიშვილი - "ნემი ახრი სოსიექტესა და ასოციაციას შორის ახალი ხელშეკრულების დადების შესახებ" - 25. I. 1985 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
69. გიორგი წერეთლის მიმართვა ასოციაცია "ქართული კერის" პრეზიდენტის მამია ბერიშვილისადმი - 7. VIII. 1990 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
70. მამია ბერიშვილი - "ბატონი გიორგი წერეთლის სატკივარი ნეენი სატკივარი არ არის" - 1990 წ. (ქართულ ენაზე), 17 ფ.
71. მამია ბერიშვილის მიმართვა ვ.ხომერიკისა და დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის წევრებისადმი - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
72. ქართული ეროვნული საბჭოს წერილი გაეროს გენერალური მდივნისადმი საქართველოს დამოუკიდებლობის 70 წლისთავთან დაკავშირებით - 26. V. 1988 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
73. პროექტი "ქართული კერის" ასოციაციის თანამშრომლობისა ახალგაზრდებთან - (ქართულ ენაზე), 5 ფ.

21. ქართული ემიგრაციის არქივი

1. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის სია (დამოწმებული გერადის მიერ) - 21. VI. 1969 წ. (ქართულ ენაზე), 26 ფ.
2. სამახსოვრო ლევილში თავმოყრილი საარქივო მასალების შესახებ, ზ.ჩინუა - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. არქივი, უკანასკნელად დანაშრული ზ.ჩინუას მიერ თანახმად დართული სიისა - 27. VI. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. სამთავრობო საარქივო მასალების ყუთების აღწერილობა, ზ.ჩინუა - 27. VI. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის ხაერთო სია და აღწერილობები ყუთების მიხედვით - (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 46 ფ.
6. გერადის წერილი კ.კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე - 14. V. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. გერადის წერილი კ.კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე - 14. I. 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
8. კ.კანდელაკისა და აკ.ჩხენკელის წერილი თანამემამულეებისადმი

- წყალდიდობის შედეგად დაზიანებული არქივის გადასარჩენად – II. 1955 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. არქივში შენახული საბუთების სია, შედგენილი გ.ერაძის მიერ – 1957–1958 წ.წ. (ქართულ ენაზე), 13 ფ.
  10. გ.ერაძის მიერ პ.სარჯველაძისათვის საბუთების გადაბარების აქტი – 8. VI. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  11. გ.ერაძის მიერ მ.ბერიშვილისათვის კ.კანდელაკის პირადი არქივის გადაბარების აქტი – 21. III. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  12. გ.ერაძის ბარათი საქართველოს მთავრობისა და ლეგაციის დოკუმენტების საფრანგეთის ნაციონალურ არქივში ჩაბარების თაობაზე – 4. VI. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  13. გ.ერაძის ბარათი ლ.ფაღავასადმი ნოე ჟორდანიას არქივის თაობაზე – 5. V. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  14. სია შენახული საბუთებისა, ახალი ეუთო №1–G (დამოწმებული გ.ერაძის მიერ) – 24. XII. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  15. ნ.ორაგველიძისა და კ.კვიციანიშვილის წერილი გ.ერაძისადმი საარქივო კომისიისათვის მოსახსენებლად – 2. 10. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  16. ე.ხომერიკის მიმართვა ვ.ჩუბინიძისადმი დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის არქივის თაობაზე – 2. III. 1988 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  17. არქივი – გადარჩეული ქაღალდების სიები, გ.ერაძე – 1966 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
  18. კ.კანდელაკის ცნობა არქივის შესახებ – 22. I. 1955 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  19. არქივის ეუთოების ჩამონათვალი და მათი აღწერილობა – 27. VI. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  20. ნოტარიუსის მიერ შედგენილი წესდება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არქივის შენახვის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  21. ექვთიმე თაყაიშვილის ბარათი კონსტანტინე კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  22. ზ.ჩინუას წერილი კ.კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე – 23. VI. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  23. ნ.ჟორდანიას წერილი კ.კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე – 23. VI. 1944 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  24. ზ.ჩინუას წერილი კ.კანდელაკისადმი სამთავრობო არქივის თაობაზე – 30. IV. 1937 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  25. სია შენახული საბუთებისა, ახალი ეუთო №6– G (დამოწმებული გ.ერაძის მიერ) – 24. XII. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
  26. სია შენახული საბუთებისა, ახალი ეუთო №7– G (დამოწმებული გ.ერაძის მიერ) – 7. I. 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

27. სამთავრობო არქივის ერთი ნაწილის სია - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
28. გერადის ბარათი სამთავრობო არქივის გამგედ მბერიშვილის დანიშვნის შესახებ - 4. VI. 1970 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

22. საქართველოს ეროვნული განძი

1. საქართველოს განძეულის დაცვის კომისიის წევრთა დასკვნა განძეულობის შენახვის თაობაზე, ხელს აწერს გ.გვაზავა - 4. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
2. ფინანსთა მინისტრის კონსტანტინე კანდელაკის განკარგულება ხარჯთამერფე ინსპექტორების ღვევან ჯაკობიასა და მოხე ბახტაძისადმი ხობის მონასტრის განძეულობის თაობაზე - 5. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. ქუთაისში შედგენილი პროტოკოლი სახაზინო და საეკლესიო ნივთების ტრანსპორტირებისა და დაკარგული ეუთის შესახებ - 2. II. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. ევაკუაციისათვის შერჩეულ სხვადასხვა უწყებათა სია - 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. ცნობები ბათუმიდან, ევაკუაციასთან დაკავშირებული საკითხების სამონათვალი - 3. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. კანდელაკის პასუხი ევაკუაციასთან დაკავშირებულ საკითხებზე - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
7. კანდელაკის პასუხი ევაკუაციასთან დაკავშირებულ საკითხებზე ქუთაისიდან - 4. III. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
8. ეთაყაიშვილის, იელიგულაშვილის და ჟორჟულიანის ცნობა ბათუმიდან განძის გაგზავნის თაობაზე - 4. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
9. ეთაყაიშვილის წერილი სტამბოლიდან აკ.ჩხენკელისადმი - 17. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. იელიგულაშვილის წერილი სტამბოლიდან აკ.ჩხენკელისადმი - 18. III. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. ეთაყაიშვილის და იელიგულაშვილის დეკლარაცია მარსელიდან პარიზში საქართველოს ღვაკლისადმი - 6. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
12. სავალიშვილის დეკლარაცია მარსელიდან პარიზში აკ.ჩხენკელისადმი - 8. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

13. სავალიშვილის დეკემა მარხელიდან პარიზში აკხენკელისადმი - 12. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
14. იელიგულაშვილის წერილი მარხელიდან აკხენკელისადმი - 12. IV. 1921. წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
15. ეთაყაიშვილის წერილი მარხელიდან პარიზში აკხენკელისადმი - 14. IV. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
16. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი აკხენკელისადმი - 18. IV. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
17. ნეორდანიას წერილი აკხენკელისადმი - 21. IV. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
18. ხელშეკრულების ასლი დადებული მარხელის სატრანსპორტო და ტვირთსაზიდ საზოგადოებასა და ეთაყაიშვილს, იელიგულაშვილსა და აკხენკელს შორის განმეულის შენახვის თაობაზე - 7. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
19. იელიგულაშვილის დეკემა მარხელიდან პარიზში საქართველოს ღუგაცისადმი - 28. V. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. ფრანგული ბანკის მარხელის განყოფილების წერილი საქართველოს ღუგაცისადმი პარიზში - 4. XII. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
21. განმეულის სამუხეუმო ნაწილის კატალოგი - (ქართულ ენაზე), 18 ფ.
22. საქართველოდან გატანილი სურათების, ძვირფასი ნივთების ჩამონათვალი - (ფრანგულ ენაზე), 25 ფ.
23. საქართველოდან გატანილი სურათების, ძვირფასი ნივთების ჩამონათვალი - (ფრანგულ ენაზე), 26 ფ.
24. საქართველოდან გატანილი სურათების, ძვირფასი ნივთების ჩამონათვალი - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
25. ხაზინის ძვირფასეულობის და თანხის სია - (ქართულ და რუსულ ენებზე), 1 ფ.
26. სხვადასხვა ჩანაწერები განძთან დაკავშირებით - (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 1 ფ.
27. წერილი საგანძურის თაობაზე - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
28. მთავრობის კომისიის დადგენილება საგანძურის ნივთების დაცვის თაობაზე, ხელს აწერს კკანდელაკი - 12. XI. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
29. ფრანგული ბანკის ანგარიში განძის შენახვის თაობაზე - 28. XI. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
30. სამთავრობო კომისიის ანგარიში განმეულის შენახვის შესახებ. ხელს აწერს კკანდელაკი - 8. XII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
31. კკანდელაკის მიერ შედგენილი საბუთები და ჩანაწერები ვერცხლის საფაზურის შესახებ - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
32. კკანდელაკის ინსტრუქცია ვექილის სახელმძღვანელოდ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

33. კანდელაკის მოხსენება ქართული განმეულობის შესახებ – 24. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
34. აკნხენკელის წერილი საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის პოლ ბონკურისადმი – 28. VI. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
35. ფელიქს სანგვინეტის წერილი აკაკი ჩხენკელისადმი თბილენსკაიას ხაივრის თაობაზე – 6. IV. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
36. ნიკოლ რუფის წერილი აკნხენკელისადმი – 19. IV. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
37. ფელიქს სანგვინეტის წერილი აკნხენკელისადმი – 23. IV. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
38. სასამართლოს აღუკატის წერილი აკნხენკელისადმი – 28. IV. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
39. რენე პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი თბილენსკაიას საქმის გამო – 31. III. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
40. რენე პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი თბილენსკაიას საქმის გამო – 8. V. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
41. რენე პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი თბილენსკაიას საქმის გამო – 18. V. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
42. აკნხენკელის წერილი გენერალური კონსულისადმი – [1935 წ.], (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
43. ამონაწერი კრების ოქმიდან სამუხეუმო ქონების დაცვასთან დაკავშირებით – 10. IV. 1935 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 2 ფ.
44. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი საფრანგეთის მთავრობის სახელზე – 6. V. 1935 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
45. სატრანსპორტო კომპანიის მიერ გამოწერილი ქვითარი ეთაყაიშვილის სახელზე – 1. VII. 1936 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
46. წერილი ლევილიდან საფრანგეთის რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თამეჯდომარისადმი განძის შენახვის უფლებამოსილების წამორთმევის საფრთხის თაობაზე – 19. I. 1937 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
47. სენის სასამართლოს აღმასრულებლის პოლ დეგეს ხელწერილი პუოდონისათვის ახიგნაციის გადაცემის თაობაზე – 4. IV. 1938 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
48. ხალომე თბილენსკაია-დადიანის მიერ აღძრულ საქმის თაობაზე სასამართლოზე რენე პელერენის სიტყვა – 4. IV. 1938 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
49. რენე პელერენის მიერ აკნხენკელისათვის გაგზავნილი სენის სასამართლოს გადაწყვეტილების ასლი – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
50. რენე პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი თბილენსკაიას საქმესთან დაკავშირებით – 21. I. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
51. აკნხენკელის წერილი პუოდონისადმი – 23. I. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.

52. რ.პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი – 1. II. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
53. რ.პელერენის წერილი აკნხენკელისადმი – 22. II. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
54. 15. I. 1921 წ. გაზეთ "საქართველოს რესპუბლიკიდან" ამობეჭდილი საქართველოს დამფუძნებელი კრების დეკრეტი თავად ნიკოლოზ მინგრელსკის ქონების რესპუბლიკის საკუთრებაში გადაცემის შესახებ, ახლავს ფოტოასლი – 31. XII. 1920 წ. – 3. II. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
55. ქართული განძის ნაბარების ოქმი. თან ახლავს გერადის ხელნაწერი ქართულად "ეს ამბავი მე ვიცოდი" – 1944 წ. (ფრანგული და რუსული ვარიანტი), 4 ფ.
56. ე.თაყაიშვილის წერილი განძის დაცულობის თაობაზე 9. XII. შედგენილი აქტის მიხედვით – 25. II. 1945 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
57. შამირანაშვილის ხელწერილი შემოქმედის ტაძრის ჯვარცმის ხატის ფრაგმენტის მიღებაზე, ახლავს ე.თაყაიშვილის მინაწერი – 20. II. 1945 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
58. ხელწერილი შამირანაშვილისა და ე.თაყაიშვილის ხელმოწერებით 68 სურათის გადაცემის თაობაზე – 25. II. 1945 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
59. განძეული დოსიე №2 – ი.ელიგულაშვილის ხელმოწერილი და ბეჭედდასმული ბლანკით და ლიონის ბანკის მიერ ი.ელიგულაშვილის სახელზე გაცემული 113 ქვითარი და მორელის ლაბორატორიის მიერ გაცემული 18 ბიულეტენი – 24. V. – 3. VI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 132 ფ.
60. განძეულის დოსიე №3 მარსელიდან გამოგზავნილი რაპორტები და ოქროს-ვერცხლის ფაქტურები – III-IV. 1921 წ. საქაღალდის ყდა.
61. განძეულის დოსიე, ი.ელიგულაშვილის ხელმოწერილი და ბეჭედდასმული ბლანკი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
62. ე.თაყაიშვილის, ი.ელიგულაშვილის, ს.ავალიშვილის, ან.დეკანოზიშვილის ხელმოწერილი ოქმი სამუხეუმო ქონების შემოწმების თაობაზე, ახლავს დამატება – 11. V. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
63. სრეციალური კომისიის ოქმი №2 განძის მარსელში ჩამოტანის თაობაზე – 4. XI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
64. ს.ავალიშვილის მოხსენება საქართველოს დემოკრატიული მთავრობისადმი – 5. V. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
65. ე.თაყაიშვილის შედგენილი მოხსენება სამუხეუმო ნივთების თაობაზე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
66. აკნხენკელის ბარათი №2 ს.ავალიშვილისა და ი.ელიგულაშვილისაგან საბუთების მიღების თაობაზე – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

67. სპეციალური კომისიის ოქმი, კომისიის წევრთაგან საბუთების მიღებაზე. ხელს აწერენ მ.ხუმბათაშვილი და გრ.ვეშაპელი - 8. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
68. აკნხენკელის ბარათი №1 საბუთების მიღების თაობაზე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
69. შ.ავალიშვილის მიერ შედგენილი სხვადასხვა ეუთებიდან ოქრო-ვერცხლის ამოღებულ ნივთების სია - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
70. იელიგულაშვილის და შ.ავალიშვილის მიერ შედგენილი "ფულების ანგარიში" - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
71. მარსელის ბანკის მიერ გაცემული ორი საკრედიტო ქვითარი იელიგულაშვილისა და შ.ავალიშვილის სახელზე - 31. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
72. მარსელის ბანკის მიერ გაცემული ორი საკრედიტო ქვითარი იელიგულაშვილის სახელზე - 27. III. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
73. იელიგულაშვილის და შ.ავალიშვილის მიერ შედგენილი გაყიდვული საქონლის ანგარიში - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
74. ლიონ-გერმანიის ბანკის მიერ გაცემული ქვითარი იელიგულაშვილის სახელზე მარსელში - 3. VI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
75. კერძოდ გაყიდვული ვერცხლუელობის სია - 30. V. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
76. იელიგულაშვილის მიერ ლიონ-გერმანიის ბანკში, მარსელში შეტანილი თანხის ქვითარი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
77. ლიონ-გერმანიის ბანკის ქვითარი გაცემული იელიგულაშვილის სახელზე მარსელში, ახლაგს წონის ქვითარი - 31. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
78. ლიონ-გერმანიის ბანკის ქვითარი გაცემული იელიგულაშვილის სახელზე მარსელში, ახლაგს წონის ქვითრები - 10. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
79. იელიგულაშვილის მიერ ლიონ-გერმანიის ბანკში, მარსელში შეტანილი თანხის ქვითარი - 21. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
80. მარსელის "რეგინა-ოტელის" ანგარიში იელიგულაშვილის სახელზე - 31. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
81. იელიგულაშვილის მიერ შედგენილი საზოგადო ხარჯები მარსელში - 20. V. - 1. VI. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
82. ე.თაყაიშვილის და იელიგულაშვილის მიერ ა.ჩხენკელისათვის გადარიცხული თანხა მარსელის ეროვნული სატრანსპორტო კომპანიის ბლანკზე - 7. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
83. მარსელის "ოტელ რეგინას" საკრედიტო ქვითარი იელიგულაშვილის სახელზე - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
84. მარსელის "ოტელ რეგინას" საკრედიტო ოთხი ქვითარი ე.თაყაიშვილის

- სახელსე - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
85. მარსელის ფრანგული ბანკის ანგარიში ქართული განძის თაობაზე - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  86. მარსელის ფრანგული ბანკის ქვითარი - 7. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  87. მარსელის ფრანგული ბანკის ქვითარი - 2. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  88. რეინის ნაკეთობათა ფირმის ქვითარი - 9. V. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  89. იელიგულაშვილის ხელწერილი ავანსის მიღებაზე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  90. ეთაეაიშვილის ხელწერილი ავანსის მიღების თაობაზე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  91. იელიგულაშვილის მიერ შედგენილი "სა'სოგადო ხარჯები" №1 ბათუმი-მარსელი-პარი'სი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  92. იელიგულაშვილის მიერ შედგენილი "სა'სოგადო ხარჯები" და ავანსები №2 ბათუმი-სტამბოლი-მარსელი-პარი'სი - 10.III-12.V. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  93. განძეულის დოსიე №6. ხა'სინის და სამუხეუმო ნივთების სიები, შედგენილი ეთაეაიშვილის, ა.დუკანო'სიშვილის, ს.ავალიშვილის, იელიგულაშვილის ხელმოწერებით - (ქართულ, რუსულ და ფრანგულ ენებზე), 115 ფ.

23. ქართული პოლიტიკური კომიტეტი

1. ცენტრალურ ევროპაში არსებული ქართული პოლიტიკური ცენტრის საორგანიზაციო წესთა დროებითი რეგლამენტი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. ქართული პოლიტიკური კომიტეტის საფუძვლები - მიუნხენი, 19. IV. 1949 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. ცენტრალურ ევროპაში არსებული ქართული პოლიტიკური კომიტეტის (სოციალ-დემოკრატიები, ეროვნულ-დემოკრატიები, თეთრი გიორგი, უპარტიონი და მხედრები) 1951 წლის 23 სექტემბრის კრების დადგენილება - მიუნხენი, (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. ქართული პოლიტიკური ცენტრის განმარტება და გაფრთხილება ვისბადენის მოლაპარაკებებთან დაკავშირებით - პარი'სი, X. 1952 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.

5. ქართული პოლიტიკური კომიტეტის მოწოდება თანამემამულეებისადმი – მიუნხენი, V. 1949 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
6. "ქართული ეროვნულ-პოლიტიკური ცენტრის" და "ქართული პოლიტიკურ-კულტურული კავშირის" საკორდინაციო ბიუროს მიმართვა ქართული საზოგადოებისადმი არსენიძის და ურაგაძის პამფლეტის გამოქვეყნებასთან დაკავშირებით – პარიზი, 23. XII. 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. ქართული პოლიტიკური ორგანიზაციების წევრთა 1951 წლის 28 იანვრის საზოგადო კრების ოქმი – (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
8. უცხოეთში მომქმედი ქართული ეროვნული ცენტრის შემადგენლობა, საქმიანობა და მისნები – (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
9. პოლიტიკურ პარტიათა ეროვნულ ცენტრში შექმავალი სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელთა განცხადება საქართველოს ეროვნული მთვარობისადმი – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
10. უცხოეთში საქართველოს პოლიტიკურ პარტიათა წარმომადგენლობის დეკლარაცია – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
11. საქართველოს პოლიტიკურ პარტიათა სახდვარგარეთული დელეგაციის დეკლარაცია – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
12. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის და დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიერ დაარსებული სახდვარგარეთული დელეგაციის თანამშრომლობის წესდება – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
13. ცენტრალური ევროპის პოლიტიკური კომიტეტის მიმართვა ქართული ემიგრაციისადმი – XII. 1951 წ. (ქართულ ენაზე).
14. საქართველოს პარტიათა წარმომადგენლების თათბირის ანგარიში – 14. VIII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
15. ი.გობენიას მიმართვა პარტიათა წარმომადგენლების პარიზის კონფერენციის საეურადღებოდ – პარიზი, 6. VII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
16. საქართველოს პარტიათა წარმომადგენლების პარიზის კონფერენციის რეზოლუცია – პარიზი, 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.

24. სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთული ბიურო

1. სოციალისტური ენციკლოპედიის ლექსიკონისათვის მასალების მომპოვებელი სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთის ბიუროს კომისიის I სხდომის ოქმის ამონაწერი - 2. II. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. ვლასა მგელაძის წერილი 'საქარია ჩინუასადმი - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
3. ხარიტონ შავიშვილის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 27. II. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. ვეგანი გეგეჭკორის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. აკაკი ჩხენკელის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 4. V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. ჭიჭიკო ასათიანის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 10. III. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
7. რაუდენ არსენიძის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 3. IV. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
8. კონსტანტინე გვარჯაღაძის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 11. III. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. დავით შარაშიძის წერილი 'ს.ჩინუასადმი - 10. IV. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
10. დავით შარაშიძის წერილი ნოე რამიშვილისადმი - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის მასალების მომპოვებელი კომისიის II სხდომის ოქმის ამონაწერი - 21. III. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
12. სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის მასალების მომპოვებელი კომისიის III სხდომის ოქმის ამონაწერი - 2. V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
13. სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის მასალების მომპოვებელი კომისიის IV სხდომის ოქმის ამონაწერი - 23. V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
14. ვალკეულ პირთა ბიოგრაფიული მონაცემები, წანაწერები, მისამართები - (ქართულ ენაზე), 20 ფ.
15. დავით კახელაძის მოგონებები საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიის ცხოვრებიდან - (ქართულ ენაზე), 46 ფ.
16. ნოე ჟორდანიას წერილი დავით კახელაძისადმი - 30. X. 1952 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
17. ქართველ სოციალ-დემოკრატთა სიები და მათი ბიოგრაფიული მონაცემები სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - (ქართულ ენაზე), 36 ფ.

18. კახეიძის, ეგუგუშკორის, კავარჯაღაძის ბიოგრაფიული მონაცემები - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
19. სჯიბლაძის, ვახშეტელის, გრ.ცინცაძის და სხვათა ბიოგრაფიული მონაცემები - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
20. აკაკი ჩხენკელი - ავტობიოგრაფია სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
21. არსაიან ემხვარი - ავტობიოგრაფია სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
22. იოსებ ხალაიას ბიოგრაფიული მონაცემები და წერილი 'საქარია ჩიჩუახადმი - 5. VIII. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
23. ჭოლა (ბიკნტი) ღომთათიძის ბიოგრაფიული მონაცემები - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. საქართველოს სოციალ-ფედერალისტების პარტიის წევრთა სია სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
25. სოციალ - დემოკრატიული და სოციალ - ფედერალისტური პარტიების წევრთა სიები სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - 2. V. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
26. ქართველი სოციალ-დემოკრატების (მენშევიკების) მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები სოციალისტური ენციკლოპედიისათვის - 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 24 ფ.
27. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროს ხელმძის ოქმის ამონაწერი - 17. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
28. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის წევრთა სია - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
29. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ჯგუფის წევრთა სია - 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
30. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ბიუროში მუშაობის მსურველთა სია - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
31. ქართველ სოციალ-დემოკრატთა სია - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
32. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმის შემადგენლობა - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
33. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომიტეტის ხელმძებზე დამსწრეთა სიები ('მ.ბერიშვილის ხელნაწერი) - 1938 წ. (ქართულ ენაზე), 16 ფ.
34. ანკეჟა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მონაცემების შესახებ - 17. III. 1939 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
35. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წარმომადგენელთა სია 4 კატეგორიის მიხედვით - (ფრანგულ ენაზე), 11 ფ.
36. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის უცხოეთის

- ორგანიზაციების II კონფერენცია (შ.ბერიშვილის ხელნაწერი) – 12. III. 1939 წ. (ქართულ ენაზე), 12 ფ.
37. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის კონფერენციის დელეგატების ხია (ახლავს სხდომების საოქმო ჩანაწერები) (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
  38. წერილი საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის კონფერენციის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  39. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის არალეგალური კონფერენციის ანგარიში და რეზოლუცია – 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
  40. მე-4 არალეგალური კონფერენციის მასალები – 1927–1928 წ.წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
  41. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის II კონფერენციის რეზოლუცია კონსტიტუციის პროექტის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  42. ნოე ჟორდანიას დეკლარაცია (განცხადება) საზოგადოებისა და მთავრობისადმი II მსოფლიო ომთან დაკავშირებით – 4. II. 1940 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  43. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციის დეკლარაცია 28 კაცის ხელმოწერით – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  44. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის გაერთიანებული დეკლარაცია პარიზში – 25. I. 1951 წ.
  45. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციის კომიტეტის დეკლარაცია – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  46. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის მემორანდუმი – 13–14. XI. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
  47. საქართველოს ეროვნულ–დემოკრატიული პარტიის ვარშავის ორგანიზაციის წესდება (შ.ბერიშვილის ხელნაწერი) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  48. სოციალ–დემოკრატიულ პარტიაში გაწევრიანების პირობები (შ. ბერიშვილის ხელნაწერი) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  49. უცხოეთში საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის მუშაობის გეგმა. ხელს აწერს ნ.ჟორდანიას – 30. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  50. სოციალ–დემოკრატიული პარტიის მიმდინარე საკითხები – 2. II. 1948 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  51. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის პროექტი (ქვეყნის მოწოდების შესახებ) – (ქართულ ენაზე), 21 ფ.
  52. სახლვარგარეთული ორგანიზაციების მუშაობის ძირითადი საფუძვლები წარმოდგენილი კ. გვარჯალაძის მიერ პარტიის საზოგადო კრებაზე. ხელს აწერს პარიზის კომიტეტის მდივანი ინწკირველი – 14. II. 1932

- წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
53. სოციალისტური პარტიების კავშირის ბიუროს მიერ მიღებული რეზოლუცია ფრანკფურტის საერთაშორისო აქციის შესახებ - 9. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  54. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პროგრამა-მაქსიმუმი (მამია ბერიშვილის ხელნაწერი) - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  55. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის არალეგალური კონფერენციის ანგარიში (კონფერენცია გაიხსნა 1922 წ. 5. II.) - (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
  56. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის თეზისები პოლიტიკური მუშაობის შესახებ, მიღებული ბიუროს 21. II. 1928 წ. სხდომაზე - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  57. კონფერენციის დადგენილებების ის ნაწილი, რომელიც გახეთში არ მიდის - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  58. რეზოლუცია მიღებული პარიზის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის 17. V. 1931 წ. სასოგადო კრებაზე - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  59. რეზოლუციის პროექტი წარმოდგენილი მარსენიძის მიერ - 14. II. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  60. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახდვარგარეთული ბიუროს მიმართვა და დაგენილების ტექსტი ვლ.ახმეტელისადმი ბერლინში - 6. VII. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  61. რეზოლუცია მიღებული პარიზის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის მიერ - 26. IV. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  62. ა) საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის კონფერენციის დადგენილება. ბ) კ. გვარჯაღაძის წარდგენა წარმომადგენლად საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატიულ ორგანიზაციაში ი.წერეთლის მაგივრად. გ) მიმართვა კავკასიის (მეზობელი) ხალხისადმი. დ) არსევენები. ე) მოწოდება სახდვარგარეთის პარტიული ორგანიზაციებისადმი და ბიუროსადმი - (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
  63. СДРП-სა და АРД-ს განაცხადი სომხეთ-საქართველოს ურთიერთობების შესახებ - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  64. ენეველ ქართველ სოციალ-დემოკრატთა მიმართვა სახდვარგარეთ მყოფ ქართველ ნაციონალისტთა და ანარქისტთა კონფერენციისადმი - 2. IV. 1904 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  65. საფრანგეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიისადმი - 18. X. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  66. საფრანგეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის მდივნისადმი - 28. II. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

67. საფრანგეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის გენერალური მდივნების ფრედერიკ ბრუნეისა და არტურ როსიერის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
68. ლატვიის სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივნის უკალნიხის წერილი ქართველი ამხანაგებისადმი - II. III. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
69. ლატვიის სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივნის უკალნიხის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 9. XII. 1921 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
70. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ბიუროსადმი - 29. IX. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
71. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ორგანიზაციის 1932 წ. 13 მარტის კონფერენციის დელეგატთა დ. ბუანიძის, შაბლეშელიშვილის, ა. ჯაფარიძის, დ. საღირაშვილის, რ. ყიფიანის, ი. მანჭკავას, მ. ხუნდაძის, ვ. წულაძის, გრ. ურატაძის, ირ. წერეთლის, ვ. ნოზაძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - V. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 21 ფ.
72. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პრადის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროსადმი - 6. II. 1939 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
73. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის მიმართვა პარიზის ორგანიზაციისადმი, ხელს აწერენ დ. საღირაშვილი და ი. ირემაშვილი - 5. X. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
74. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ცენტრალური კომიტეტისადმი, ხელს აწერს ვ. ნოზაძე - 28. VIII. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
75. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ცენტრალური კომიტეტისადმი, ხელს აწერს ა. კორძაია - 16. V. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
76. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ბიუროს, ნ. ჯორდანიას, ი. წერეთლის, ე. გუგუშვილის და ა. კახიანიძისადმი, ხელს აწერენ მ. წულაძე და

- რ.რამიშვილი - 3. XI. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
77. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ცენტრალური კომიტეტისადმი, ხელს აწერს ვ.ნოზაძე - 7. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
78. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბერლინის ორგანიზაციის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთის ცენტრალური კომიტეტისადმი, ხელს აწერს ვ.ნოზაძე - 7. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
79. ეროვნულ ცენტრში საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის წარმომადგენლების კ.კავთარაძის და ს.მენაღარიშვილის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 10. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
80. გადმოსახლებულ პოლიტიკურ ემიგრანტთა ერთი ჯგუფის ნ.სულუხია, თ.დემეტრაშვილი, გ.სულაქველიძე, ს.კაღანაძე, მ.გეგუა, მ.კარიჭაშვილის განცხადება საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური ბიუროსადმი - 12. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
81. განსაკუთრებული კომისიის თავმჯდომარის ნ.ჟორდანიას და მდივნის ნ.ცინცაძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ორგანიზაციისადმი კონფერენციის მოწვევის შესახებ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
82. ნოე ჟორდანიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 10. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
83. ნოე ჟორდანიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 14. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
84. ნოე ჟორდანიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საკონტროლო კომისიისადმი - 10. V. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
85. ვასო წულაძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 12. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
86. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 28. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
87. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 28. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
88. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 3.

- VIII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
89. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 5. VIII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  90. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 19. XI. 19237 წ0 (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  91. ვასო წულაძის წერილი სტამბოლიდან საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდიუმისადმი - 11. XI. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  92. ვანო აღიხანოვის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი - 7. XI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  93. ნიკოლოზ ჭუმბურიძის წერილი პრადიდან პარიზში საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი, ასლი ბერლინის და პარიზის ორგანიზაციებისადმი - 8. XII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  94. იოსებ გობენიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციისადმი პარიზში - 5. III. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  95. "ბრძოლის" რედაქციის მდივნის დავით შარაშიძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციისადმი პარიზში - 27. V.1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  96. დავით შარაშიძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციისადმი პარიზში - 2. X. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  97. კალისტრატე სალიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის კომიტეტისადმი - 29. VI. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  98. კალისტრატე სალიას წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის კომიტეტისადმი - 9. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  99. ვლადიმერ ჯაველიძის და გიორგი წერეთლის განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციისადმი - 15. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  100. იაკინთე რუხაძის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის კომიტეტისადმი - 10. VIII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  101. ირაკლი წერეთლის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 5. XII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
  102. ქეთევან და ვერა ხუციშვილების განცხადება საქართველოს სოციალ

- დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 26. II. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
103. ვკოტეხის განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 10. IV. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
104. მარტიანე მგელაძის განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 25. III. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
105. მარტიანე მგელაძის განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის თავმჯდომარისადმი - 24. IV. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
106. ბაგრატი წულაძის განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 5. VI. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
107. პორფირე მესხულას განცხადება საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ბიუროსადმი - 20. VIII. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
108. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის კომიტეტის მდივნის ს.მენაღარიშვილის წერილი დავითისადმი [შარაშიძე] - 23. XI. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
109. ნ.უდენცის წერილი პრადიდან პარიზში საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი - 22. X. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
110. ს.მაღნარაძის წერილი პრადიდან პარიზში საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი. ახლავს პრადის ორგანიზაციის 24. IV. 1930 წ. ოქმების ამონაწერების ასლები და ს.მაღნარაძის 14. III. 1930 წ. განცხადება პრადის ორგანიზაციისადმი - 14. IV. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
111. ეასო ათაბეგიშვილის (ხარფელი) განცხადება საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი. ვარშავა, ახლავს სასოგალო კრების ოქმების ამონაწერები - XI. 1937 წ. (ქართულ ენაზე), 21 ფ.
112. რაქუნ არსენიძის განცხადება საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ორგანიზაციების თათბირის კრების მდივნისადმი - 14. III. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
113. ვლადიმერ კანდელაკის მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული კომიტეტისადმი - 25. XI. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
114. სპარსეთიდან გამოგზავნილი წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი. ხელმოუწერელი - 16. X. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
115. წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის

- სახლგარგარეთული კომიტეტისადმი, ხელმოქვეყრელი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
116. გიორგი ჟურელის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული კომიტეტისადმი - 18. I. 1948 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  117. სანდრო კორძაიას მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროსადმი გერმანიიდან - 12. X. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  118. ჩრდილოამერიკაში მცხოვრებ სოციალ-დემოკრატთა ერთი ჯგუფის ღარველაძე, იგაჟონია, თ.სარჯველაძე, პ.კვარაცხელია, ქ.სარსანიას წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროსადმი - 19. IX. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  119. გიორგი ნაკაშიძის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროსადმი - 21. I. 1959 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  120. გრ.წერეთლის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული პრეზიდიუმისადმი - 5. IV. 1959 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  121. ქ.ლიონის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროსადმი - 3. IX. 1962 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  122. ი.ხალუქეაძის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროსადმი - 19. XI. 1963 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  123. გ.ჟორდანიას წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს მდივნისადმი - 16. VII. 1964 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  124. რ.არსენიძის, გ.ერაძის, ი.ქარსელაძის წერილი ღვევილიდან საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომიტეტისადმი - 24. I. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  125. ვასო ლაბაძის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომიტეტისადმი - 17. I. 1977 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  126. კარლო ინანსარიძის წერილი მიუნხენიდან საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროსადმი - 4. XI. 1982 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  127. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა ნ.ქარცივაძისადმი - 2. II. 1920 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  128. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური ბიუროს პასუხი "კუმანიტესადმი" - 1922 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.

129. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა მოქალაქეებისადმი - 28. III. 1922 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
130. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა ტრეღუნისელების კონგრესისადმი - 6. V. 1922 წ. (ინგლისურ ენაზე), 4 ფ.
131. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის, ეროვნულ დემოკრატთა, პროფკავშირების კომიტეტის და კოოპერატორთა კავშირის ერთობლივი მიმართვა სხვადასხვა სოციალისტური პარტიების წარმომადგენლების შეკრებისადმი - (ინგლისურ ენაზე), 6 ფ.
132. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის, პროფკავშირების და კოოპერატორთა კავშირის ერთობლივი მიმართვა ევროპის ყველა სოციალისტური პარტიებისა და კავშირებისადმი - 19. XII. 1920 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
133. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის წერილი ბერლინიდან ამსტერდამში საერთაშორისო პროფკავშირების მდივნისადმი - 25. VII. 1923 წ. (გერმანულ ენაზე), 1 ფ.
134. ნ.კორდანიას და ი.წერეთლის დეპუტა პარიზიდან ბრიუსელში სოციალ - დემოკრატიული პარტიების უცხოეთის დელეგაციებისადმი - 16. IX. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
135. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 14. III. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
136. შევიცარიის სოციალისტურ პარტიასთან არსებული საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი უნევის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარის დიკერისადმი - 7. IX. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
137. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლგარგარეთული ბიუროს წერილები სხვადასხვა პარტიებისა და ორგანიზაციებისადმი. ხელს აწერენ დ.შარაშიძე, და კ.ქავთარაძე - 1931-1933 წ.წ. (ქართულ ენაზე), 65 ფ.
138. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ლიონის ორგანიზაციის თავმჯდომარის პ.გაგუას მიმართვა საქართველოს საელჩოს მდივნის ი.ასათიანისადმი - 27. I. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
139. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 14. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
140. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი პრელაში სენატორ ფ.სოუკეპისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

141. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომიტეტის წერილი საფრანგეთში მყოფ ქართველთა ასოციაციის გამგეობის თავმჯდომარის ლევან ზურაბაშვილისადმი - 28. I. 1951 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
142. რარსენიძის დეპეშა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახელით გუტეხადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
143. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი ი.გულდმანის აშშ-ში წარმომადგენლად გაგზავნის თაობაზე - 15. XI. 1962 წ. (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 2 ფ.
144. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის მიმართვა ხოშოს, ამერიკის, პარიზის და ლიონის ორგანიზაციებისადმი - 18. XII. 1962 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
145. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს წერილი საფრანგეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის გენერალური მდივნის გი მოლესადმი - 8. X. 1963 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
146. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს პრეზიდენტის წერილი კარლო ინასარიძისადმი - 24. XII. 1982 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
147. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახღვარ-გარეთული ბიუროს წერილი ქართული სათვისტომოს გამგეობის თავმჯდომარის თამაზ ნასყიდაშვილისადმი - 5. XII. 1985 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
148. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახღვარგარეთული ბიუროს წერილი ტრაქტატის 200 წლისთავის აღნიშვნის გასაპროტესტებლად - 4. I. 1983 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
149. წერილი სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის მუშაობის შესახებ ინტერნაციონალსა და სახღვარგარეთულ ორგანოებში - 1936 წ. (ქართულ ენაზე), 28 ფ.
150. საგაზეთო სტატია - "ერთი ახირებული ლექლარაციის გამო" - (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
151. წერილები საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი. თან ახლავს ინფორმაციული ცნობები - 1934 წ. (ქართულ ენაზე), 8 ფ.
152. ჩეკას და მოსკოვის ГПУ-ს მოქმედებები საქართველოში. თან ახლავს დახვეწილთა სია - 5. X. 1926 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
153. სტატია "მოსკოვის მიერ განხორციელებული ფიზიკური ტერორი ქართველი სოციალისტების მიმართ" - (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
154. პოლიტიკური მიმოხილვა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
155. პარტიული სასამართლოს დადგენილება. მუხუხლას და ქარსელაძის განახენი - 13. II. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

156. 1931 წ. 28 ნოემბერს პრავდაში შემდგარი პარტიული სასამართლოს დადგენილება - 2. XII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
157. წერილი " სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია საქართველოში" (ი.საქარიაძის ხელნაწერი) - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
158. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საიდუმლო მასალები 1921 წლის მარტიდან ივლისამდე - (ქართულ ენაზე), 18 ფ.
159. ვ.წულაძის სტატია "ბოლშევიზმი საქართველოში" - 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 11 ფ.
160. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მოკლე ისტორია 1893-1990 წ.წ. - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
161. მოკლე ცნობები საქართველოში სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წარმოშობის ისტორიის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 15 ფ.
162. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის და მისი საქმიანობის ძირითადი პრინციპები - 1949 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
163. აქტი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს აღდგენის თაობაზე ხელმოწერილი მ.ბერიშვილის მიერ - 20. VIII. 1995 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
164. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარის გურამ მუნაიძის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს აღდგენის თაობაზე - 29. VIII. 1995 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
165. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საფრანგეთის ჯგუფის საერთო კრების ოქმი №7 - 16. IX. 1924 წ. პარიზი, (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
166. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომის ოქმი - 25. VII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
167. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციის წევრთა კრების ოქმი №2 - 20. XII. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. ახლავს გიორგი ერადის, დავით ბუანიძის, მიქაილ ვარდლიანცის, ვალდია გოგუაძის და ვასო ტყეღუშის საგაზეთო სტატია-პასუხი ამანაშვილს და მის ამხანაგებს - (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
168. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომის ოქმი - 13. III. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ.
169. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომის ოქმი - 8. V. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
170. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომის ოქმი - 9. V. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
171. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომის ოქმი - 27. V. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 11 ფ.
172. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს

- სხდომის ოქმი (ორი დამატებით) – 24. VII. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ. 1 დამატება – წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს თავმჯდომარისადმი – (ქართულ ენაზე), 6 ფ. II დამატება – დადგენილება ბიუროს შინაგანი მუშაობის შესახებ – (ქართულ ენაზე), 2 ფ. 2 ეგზ.
173. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი №8 – 17. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
174. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი №9 – 21. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
175. ქალაქ ბორდოში მეოფი ქართველების კრების ოქმი (საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის შქმნის შესახებ) – 24. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
176. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი – 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 13 ფ.
177. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმები – 1. I. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 6 ფ. 24. IX. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
178. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციის "ცენტრის" სხდომის ოქმი და პასუხი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი – 5. III. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
179. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს და მისი პრეზიდიუმის სხდომის ოქმები – 28. VI. 1938 წ. 25. V. 1939 წ. (ქართულ ენაზე), 33 ფ.
180. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი – 24. VII. 1938 წ. (ქართულ ენაზე), 10 ფ.
181. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს და პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტის გაერთიანებული სხდომის ოქმი – 15. IV. 1945 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
182. ორი სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის წარმომადგენელთა თათბირის ოქმი – 6. IX. 1951 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ. 2 ეგზ.
183. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სხდომის ოქმი – 1958 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
184. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს პრეზიდიუმის სხდომის ოქმი №1 – 3. III. 1966 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
185. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის

- საზღვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი - 23. III. 1969 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ. 2 ეგზ.
186. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს კრების ოქმი - 8. III. 1986 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
187. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი - 11. IX. 1986 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ. 2 ეგზ.
188. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს სხდომის ოქმი - (ქართულ ენაზე), 16 ფ.

25. ოდენკურის მასალები

1. სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბიუროს სხდომების ოქმები 1929 წლის 27 იანვრიდან 1931 წლის 8 ივნისამდე ქ.სოჭოში - (ქართულ ენაზე), 41 ფ.
2. მირიან მელუას წერილი ნოე ჟორდანიასადმი - 25. V. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
3. სმენაღარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს მდივნის მირიან მელუასადმი - 4. IX. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
4. საზღვარგარეთული ბიუროს მდივნის სმენაღარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროსადმი - 24. IX. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. რეზოლუცია მიღებული ბიუროს 16. VIII. 1931 წ. სხდომაზე პარიზის ახალგაზრდა ორგანიზაციაში მომხდარი უთანხმოების გამო (ხელს აწერს სმენაღარიშვილი) - 17. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
6. ოდენკურის დელეგაციის თავმჯდომარის ს.მათითაშვილის მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი (დოკუმენტის ასლი დადასტურებულია სმენაღარიშვილის მიერ) - 1. III. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
7. ნოე ჟორდანიას მიმართვა ოდენკურის დელეგაციის მდივნის მელუასადმი (დოკუმენტის ასლი დადასტურებულია სმენაღარიშვილის მიერ) - 20. II. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
8. ვალიკო ინწკირველის წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის

- კომიტეტისადმი – 21. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. ირ.წერეთლის მიმართვა ოდენკურის დელეგაციის თავმჯდომარის სერგო მათითაშვილისადმი (დოკუმენტის ასლი დადასტურებულია ი.მენადარიშვილის მიერ) – 14. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  10. დ.შარაშიძის მიმართვა საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი – 21. XII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
  11. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს თავმჯდომარის ზ.წულაძის და მდივნის მელუას მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი – 30. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  12. წერილი ს.ს.დ.მ.პ. ოდენკურის ორგანიზაციისადმი. ხელს აწერს კომისიის თავმჯდომარე ნ.ჟორდანია და მდივანი ნ.ცინცაძე – 22. I. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  13. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ქ.სომოში არსებული ორივე ჯგუფის წევრთა ხსლომის ოქმი, რომელიც წატარდა 1937 წ. 7 ივლისს – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  14. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის მიმართვა სასლვარგარეთული ბიუროსადმი (ხელს აწერს ს.მენადარიშვილი) – (ქართულ ენაზე), 18 ფ.
  15. ვლ.ბაქრაძის თეოფ. მუხაშაერიასა და კ.ჩხიკვიშვილის წერილი ჭ.ასათიანისადმი – 28. XII. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  16. სანდრო მენადარიშვილის წერილი მირიან [მელუასადმი] – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  17. "წვენი განმარტებები" – ხელს აწერს ყოფილი დელეგაციის თავმჯდომარე ს.მათითაშვილი და მირიან მელუა – 4. XI. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  18. ოდენკურის საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის გამგეობის თავმჯდომარის ი.ხალუქვაძისა და მდივან ვ.რიჭამაძის მიმართვა საქართველოს ეროვნული მთავრობისადმი – 27. V. 1954 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  19. ივანე ჭავჭავაძის მიმართვა საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკური ორგანიზაციის კომიტეტისადმი – 8. XI. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  20. სტატუტი, რომელსაც უნდა აივოს მომავალი ორგანიზაცია ოდენკურის ქართველი ახალგაზრდა მარქსისტებისა – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  21. ოდენკურის დელეგაციის მოხსენების ასლი (ნ.რამიშვილის ტრაგიკულ დაღუპვაზე) – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  22. ოდენკურის საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის წევრთა საერთო კრების ოქმი – 19. IV. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  23. პეპოს ქარხანაში მამუშავე ქართველთა ჯგუფის მიერ არჩეული

- კომისიის განცხადება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისადმი – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
24. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ოქმები და ანგარიშები 1932 წლის 25 იანვრიდან – (ქართულ ენაზე), 39 ფ.
  25. საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ანგარიშები და ოქმები 1931 წ. 14.VII–დან 1932 წ. 11.–მდე – (ქართულ ენაზე), 75 ფ.
  26. ოდენკურის სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის წევრთა სია – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  27. პეჟოს ქარხნის დირექტორის [ზიგვარდის] წერილი ოდენკურში ვლადიმერ ბაქრაძისადმი – 6. VI. 1925 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  28. ქართველ მუშათა დელეგაციის თავმჯდომარის მუხაშავერიას და მდივნის ნორაკველიძის წერილი ოდენკურიდან პეჟოს ქარხნის დირექტორისადმი – 10. VI. 1925 წ. (ყრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  29. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროსადმი – 2. X. 1930 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  30. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროსადმი – 2. IX. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  31. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროსადმი – 30. VII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  32. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროსადმი – 24. IX. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  33. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ბიუროსადმი – 20. VII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  34. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი – 5. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  35. სახლვარგარეთული ბიუროს მდივნის ს.მენადარიშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი – 18. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  36. ოდენკურის დელეგაციის თავმჯდომარის ს.მათითაშვილისა და მდივან მირ. მეღუას მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი – 16. III. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  37. ნ.ჟორდანიას მიმართვა ოდენკურის ორგანიზაციისადმი (დოკუმენტის ასლი დადასტურებულია ს.მენადარიშვილის მიერ) – 4. I. 1931 წ.

- (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. გრიგოლაშვილის მიმართვა საქართველოს სოციალ – დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ბიუროსადმი – 12. VII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  39. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის მდივნის მირ. ბარამიძის მიმართვა ნ. ჟორდანიასა და ი. წერეთლისადმი – 21. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  40. სახლვარგარეთული ბიუროს სამდივნოს მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი – 7. XII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  41. ირ. წერეთლის მიმართვა ოდენკურის დელეგაციის თავმჯდომარის სერგო მათითაშვილისადმი – 14. I. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  42. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს წერილი – ნვენი განმარტებები – 12. X. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  43. ოდენკურის ბიუროს მდივნის შიო ქურიძის მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი – 10. II. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  44. რუბენ ყიფიანის მიმართვა ოდენკურის სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის კომიტეტისადმი – 20. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  45. ოდენკურის დელეგაციის მდივნის მირ. მეღუას მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი – 9. II. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  46. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის დელეგაციის მდივნის მირიან მეღუას მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი – 15. II. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  47. ბიუროს სამდივნოს (დ. შარაშიძის) მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი – 2. V. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  48. პრინციპირების მიმართვა საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი – 19. II. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  49. გ. ფოფხაძის წერილი ოდენკურის შესახებ – 11. III. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  50. სოშოს ორგანიზაციის თავმჯდომარის ზ. წულაძის წერილი საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი – 3. VIII. 1937 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  51. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის "ცენტრის" ხელმძის ოქმი და პასუხი საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი – 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  52. ოდენკურის ქართველ ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის სტატუტი – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.

53. 1931 წლის 1 მარტს ნატარებული საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის საერთო კრების ოქმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
54. 1931 წლის 21 ივნისს ქ.სოშოში ნატარებული საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის საზოგადო კრების ოქმი - (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
55. უცხოეთში მყოფი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის დამხმარე ბერლინის ორგანიზაციის მიმართუა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციისადმი - 22. II. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
56. 1931 წლის 18 იანვარს ნატარებული ოდენკურის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ორგანიზაციის წევრთა საერთო კრების ოქმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
57. ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 23. X. 1926 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
58. ოდენკურის ორგანიზაციის წერილი ნოე ჟორდანიასადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
59. 1925 წლის 1 ივნისს ნატარებული ქოდენკურში პეესს ქარხანაში მომუშავე ქართველთა საერთო კრების ოქმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
60. ოდენკურის ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის თხოვნა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის პარიზის ორგანიზაციის კომიტეტისადმი - 24. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
61. ქალაქ სოშოში შემდგარი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს ხდომის ოქმი - 11. X. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
62. 1931 წლის 11 ივლისს ქ.სოშოში შემდგარი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის საზოგადო კრების ოქმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
63. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ოდენკურის ორგანიზაციის ბიუროს კრების ოქმები 1928 წლის 28 ივლისიდან 16 დეკემბრამდე - (ქართულ ენაზე), 26 ფ.
64. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის ბიუროს სხდომის ოქმები 1926 წ. 18 იანვრიდან 24 იანვრამდე - (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
65. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ოდენკურის საზოგადო კრებების ოქმები 1927 წ. 6 მარტიდან 1928 წ. 15 ივლისამდე - (ქართულ ენაზე), 16 ფ.
66. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ოდენკურის ორგანიზაციის ოქმები 1927 წლის 19 ივლისიდან 1928 წლის 16 ივნისამდე (თან

ახლავს საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ოდენკურის წევრთა ხია) – (ქართულ ენაზე), 36 ფ.

26. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაცია

1. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის ცენტრალური ბიუროსა და თბილისის კომიტეტის მიმართვა საქართველოს მშრომელ ახალგაზრდობას – 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
2. პარიზის ახალგაზრდა სოციალ-დემოკრატიული კავშირის საერთო კრების რეზოლუცია – ქ.პარიზი, 10. VII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
3. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ახალგაზრდობის პარიზის ორგანიზაციის წესდება, მიღებული 1929 წ. 24. III. – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
4. პარიზის ახალგაზრდა ქართველ სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკურ-ლიტერატურული წრის წესდება – (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
5. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტული ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი – პარიზი, 10. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
6. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროსადმი – პარიზი, 23. XII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
7. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის საოქმო წიგნი (1930–1931 წ.წ.) – (ქართულ ენაზე), 18 ფ.
8. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის პარიზის კომიტეტის საქმიანობის შესახებ – (ქართულ ენაზე), 9 ფ.
9. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა პარიზის ორგანიზაციის წევრების კოლექტიური განცხადება-პროტესტი ორგანიზაციის საერთო კრებაზე 1931 წლის(?) 21 ივნისს მიღებული რეზოლუციის გამო
10. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის სახლვარგარეთული დელეგაციის მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის სახლვარგარეთული

- ბიუროსადმი – პარიზი, 18. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
11. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის მიმართვა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ბერლინის ორგანიზაციისადმი – პარიზი, 16. IX. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  12. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის მიმართვა ოდენკური ორგანიზაციის კომიტეტისადმი – პარიზი, 21. VIII. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  13. საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტების მიმართვა სოციალისტური ინტერნაციონალისადმი – 27. II. 1940 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  14. პარიზის ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის კომიტეტისა და ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების უცხოეთის დელეგაციის წევრების შეხვედრა სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ლიდერთან ნოე ჟორდანიასთან 1931 წლის 18 სექტემბერს – ქ.პარიზი, (ქართულ ენაზე), 5 ფ.

27. სოციალისტ-ფედერალისტური და ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიები

1. საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტური პარტია. პარტიის შექმნის ისტორია და საქმიანობა – (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
2. საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის სახლგარეუბნის წევრების ს.მდიუნის, კ.კობახიძის, ი.გოგოლაშვილის და დ.მაჭავარიანის პასუხი პარტიის მთავარი კომიტეტისადმი მათ მოხსენებაზე – VIII. 1921 წ. (ქართულ ენაზე), 7 ფ.
3. საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის წევრთა კონფერენციის მოსამზადებელი წინასწარი კრილობის მდიუნის სიმონ ყაუხჩიშვილის წერილი ბერლინიდან კოტე კობახიძისადმი, ახლავს ამონაწერი კონფერენციის ოქმიდან – 2. I. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
4. საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის წარმომადგენლის წერილი საქართველოს მთავრობისა და პარტიათა შეერთებული კოლეგიისადმი – 9. III. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
5. შეთანხმების ხელშეკრულება სოციალ-დემოკრატიულ, საქართველოს დემოკრატიულ (გაერთიანებული: ეროვნულ – დემოკრატიული, ეროვნული, რადიკალურ-დემოკრატიული და უპარტიო ჯგუფი) და

- სოციალისტ-ფედერალისტთა სარეკლამური პარტიებს შორის - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
6. უცხოეთში მყოფ ქართველ სოციალისტ-ფედერალისტების დავალებით ნიკო ურუშაძის და ფილიპე შარაძის მიმართვა უცხოეთში მყოფ საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მეშათა პარტიის წევრთა კრიტიკისადმი პარიზში - 19. X. 1957 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  7. უცხოეთში მყოფ ქართველ სოციალისტ-ფედერალისტების ფილიპე შარაძის და ნიკო ურუშაძის წერილი პარიზიდან რეკლამისადმი - 27. XI. 1962 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  8. ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ახათიანის და გვახავას ჯგუფების, სოციალისტ-ფედერალისტთა და სოციალ-დემოკრატთა სიები - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  9. საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ახალგაზრდათა სახლვარგარეთის ბიუროს წერილი მთავრობის სტამბისადმი - 26. III. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  10. საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ახალგაზრდათა სახლვარგარეთის ბიუროს წერილი საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიასადმი, ახლავს 20. I. სხდომის ოქმის ამონაწერი - 26. III. 1928 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  11. წინაწერი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  12. გაერთიანებული ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის განცხადება - ეროვნული ცენტრის, ინტერპარტიული თათბირის თაობაზე - 21. VII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  13. გაერთიანებული ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მიმართვა პარტიათა თათბირისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  14. იახინის წერილი სპირიდონ კედიასადმი - 23. III. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  15. ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პასუხისმგებელ წევრთა კრების ოქმი - 28. IV. 1929 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  16. აღექსნანდრე ახათიანის ჯგუფის განცხადება პოდონეთის მმართველ წრეებში წარდგენილი ქართული და კავკასიური საქმეების თაობაზე პარიზში. ხელს აწერენ აღ.ახათიანი და დ.ვანნაძე - II. VIII. 1932 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
  17. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრების ვკავჭანიძის, კ.ქავთარაძისა და ს.მენაღარიშვილის მიმართვა ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლის ა.ახათიანისადმი - 4. XII. 1934 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  18. მახალები ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის შესახებ. რეკლამური შეტანილია კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისიის, ბათუმის ინტერპარტიული კომისიის პარტიათა შეთანხმების, ქართული გაზეთების ამონაკრები ("საქართველო", "სამშობლო", "ბრძოლის ხმა", "ბრძოლა") და სხვა

მახალეები. ნაკვერებიულია გახეთ "სოციალისტური აზრის" 1935 წ. №3-4, №5, №10 - (ქართულ ენაზე), 40 ფ.

19. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს წერილი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური ორგანოს "ივერიის" რედაქციის წევრის გ.გაბლიანისადმი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს წერილი სახლვარგარეთული კომიტეტის თავმჯდომარის გ.ხადლასტანიშვილისადმი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
21. ვასო წულადის წერილი ნოე რამიშვილისადმი, ახლავს მისი შედგენილი სია აღ.ასათიანს და ხ.მდივანს, დ.შარაშიძეს და ვ.წულაძეს შორის ყალბი ფულების გამო ატეხილი დავის შესახებ - 16. VIII. 1927 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
22. ამონაწერი ნ.ხომერიკის დაშიფრული წერილიდან - 19. VII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
23. რეკავს გაბაშვილის წერილი ხეიმონ მდივნისა და ვასო წულადისადმი - 1. VIII. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
24. ხ.მდივნის და ვ.წულადის პასუხი რ.გაბაშვილისადმი - 1. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
25. რ.გაბაშვილის წერილი ვ.წულადისა და ხ.მდივნისადმი - 4. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
26. ვ.წულადის და ხ.მდივნის წერილი რ.გაბაშვილისადმი - 4. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
27. აღ.ასათიანის წერილი ხ.მდივნისა და ვ.წულადისადმი - 5. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
28. რ.გაბაშვილის წერილი ხ.მდივნისა და ვ.წულადისადმი - 5. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
29. წერილი-განაცხადი. ხელს აწერენ ვ.წულაძე, ხ.მდივანი, პ.ფანჯელია, დ.შარაშიძე, მ.კეცია - 3. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
30. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, პ.ფანჯელიას, ვ.წულადისა და ხ.მდივნისადმი - 6. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
31. ვ.წულადის, დ.შარაშიძის და ხ.მდივნის წერილი სტამბოლიდან აღ.ასათიანისადმი, ახლავს დასტური წერილის მიღებაზე აღ.ასათიანის ხელმოწერით - 7. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
32. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდივნის, პ.ფანჯელიას და ვ.წულადისადმი - 8. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
33. დ.შარაშიძის, ხ.მდივნის, და ვ.წულადის წერილი აღ.ასათიანისადმი - 9. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
34. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდივნის და ვ.წულადისადმი - 10. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
35. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდივნის და

- ვ.წულადისადმი - 10. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
36. დ.შარაშიძის, ხ.მდიენის, და ვ.წულადის წერილი აღ.ასათიანისადმი - 11. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
37. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდიენისა და ვ.წულადისადმი - 12. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. დ.შარაშიძის, ხ.მდიენის და ვ.წულადის წერილი აღ.ასათიანისადმი - 14. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
39. აღ.ასათიანის წერილი კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდიენისა და ვ.წულადისადმი - 16. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
40. რ.გაბაშვილის მიმართვა სტამბოლიდან საქართველოს დემოკრატიული პარტიის ბიუროს დაგადებით კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ვ.წულადისა და ხ.მდიენისადმი - 17. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
41. ხ.მდიენის, ვ.წულადის და დ.შარაშიძის წერილი საქართველოს დემოკრატიული ბიუროსადმი სტამბოლში - 19. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
42. აღ.ასათიანის მიმართვა კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდიენისა და ვ.წულადისადმი - 21. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
43. აღ.ასათიანის მიმართვა კ.გვარჯაღაძის, დ.შარაშიძის, ხ.მდიენისა და ვ.წულადისადმი - 23. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
44. სამედიატორო სასამართლოს ოქმი, სტამბოლი - 27. IX. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
45. აღ.ასათიანის სიტყვა სამედიატორო სასამართლოზე კონსტანტინოპოლში - 1. X. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
46. სამედიატორო სასამართლოს სხდომის ოქმი. ხელს აწერენ სასამართლოს თავმჯდომარე ი.სურაბიშვილი; წევრები პ.ინიჯიშვილი, გრ.ცხაკაია, არ.მუატი; მხარეები: ხ.მდიანი, დ.შარაშიძე, ვ.წულადი, აღ.ასათიანი - 4. X. 1923 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
47. გრ.ვეშაპელის და მ.მერებაშვილის დოსიე. ახლავს ამონაბეჭდები სხვადასხვა ფრანგული და რუსული გაზეთებიდან - იენისი 1926 წ. - იელისი 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.

28. საზღვარგარეთ მოქმედი ქართული და საერთაშორისო
ორგანიზაციები და საზოგადოებები

1. კონსტანტინოპოლის ბიუროსთან არსებული ერთა ლიგის ღტოლვილთა დამხმარე კომიტეტის საკონსულტაციო ბიუროს 20. VI. 1925 წ. სხდომის ოქმის ამონაწერი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
2. კონსტანტინოპოლის ბიუროსთან არსებული ერთა ლიგის ღტოლვილთა დამხმარე კომიტეტის საკონსულტაციო ბიუროს 21. IX. 1925 წ. სხდომის ოქმის ამონაწერი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
3. პარიზის იურიდიული ფაკულტეტის პროფესორის მუჟაიდის მოხსენება მიგრანტების დამხმარე საერთაშორისო ორგანიზაციების კონფერენციაზე მათი საქმიანობის თაობაზე - 26. XI. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
4. უცხოური მუშახელის სამსახურის უფროსის პუიოს წერილი პარიზიდან ღტოლვილთა დამხმარე ორგანიზაციის კომისრის ჯონსონისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
5. წერილი საფრანგეთში მცხოვრები ქართველი მუშახელის დასაქმების თაობაზე - (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
6. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წერილი აკნხენკელისადმი ქართველ ღტოლვილთა ოფისის მონაცემების შესახებ - 5. X. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
7. მოხსენება ქართველ ღტოლვილთა ოფისის მდგომარეობაზე საფრანგეთში - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
8. გერმანიაში უცხოელი ღტოლვილების მშრომელთა გაერთიანება "აგაფიდის" დებულება - (გერმანულ ენაზე), 4 ფ.
9. აკნხენკელის წერილი საქართველოს ღტოლვილთა ოფისის თანამშრომელთა მონაცემებით საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მდივნის უპოდ-ბონკურისადმი - 9. X. 1933 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
10. საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროდან დაკვლის წერილი ქართველ ღტოლვილთა სტატუსზე სახელმწიფო მინისტრის ედუარდ ერიოსადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
11. მოხსენება პარიზის ქართველ ღტოლვილთა ოფისის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
12. პოდ ვან ზელანდის წერილი ბრიუსელიდან საგარეო საქმეთა და საგარეო ვაჭრობის სამინისტროდან ქართველ ღტოლვილთა მდგომარეობაზე მინისტრთა საბჭოს წევრის ვანდერვილდისადმი - 7. VI. 1935 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
13. შრომას წერილი საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროდან ქართველ ღტოლვილთა ოფისის საქმიანობის შესახებ სასათიანისადმი - 13. XII. 1941 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
14. დამატება V - ქართველ ღტოლვილთა საბჭოს სტატუსის შესახებ - 2. II. 1943 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

15. შრომას წერილი საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროდან ლტოლვილებთან დაკავშირებით აკნხენკელისადმი – 13. IV. 1943 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
16. წერილი ქართველ ლტოლვილთა მდგომარეობაზე პრეზიდენტისადმი [აბრაიანისადმი] – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
17. მოხსენება საფრანგეთში მცხოვრები ქართული ემიგრაციის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
18. ინფორმაცია სასოფალოება "ინჟინერ ვლ.კანდელაკი და ო" საქმიანობის თაობაზე თბილისში ოფისის მისამართის მითითებით – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
19. სქამბოლში ქართველ კათოლიკეთა მონასტერში ჩატარებული ქართული კლანიის კრების ოქმი – 28. XI. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. ქართული კომიტეტის წევრის პოლანეთში საქართველოს წარმომადგენლის პავლე თუმანიშვილის წერილი საქართველოს წარმომადგენლობისადმი პარიზში – 28. VIII. 1924 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
21. პოლანეთში ქართული კომიტეტის თავმჯდომარის ი.ხალაიას წერილი საქართველოს წარმომადგენლისადმი პარიზში აკნხენკელისადმი – 28. V. 1925 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
22. ჩანაწერები საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის დროს ქართველ პოლიტიკაშიართა, გადასახლებულთა და მათი ოჯახების დამხმარე კომიტეტის შექმნის თაობაზე პარიზში – 1926 წ. (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
23. პოლიტიკური ცენტრის "ქართული ემიგრანტული, დემოკრატიული ეროვნული ფრონტის" პოლიტიკური მუშაობის პრინციპები – (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
24. წერილი პარიზში ქ-ნ ბოვე დე ლა ვენევერეის ინიციატივის ფრანგული და უცხოური ელიტის მიერ ინტელექტუალური და ხელოვნების "უნივერსიტე დე ლუდინინის" შექმნის და სამშაბათობით ლექციების ჩატარების შესახებ – 15. I. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
25. ხარბინის ქართველთა სასოფალოების თავმჯდომარის ი.ხაინდრავას წერილი პოლანეთში ქართული კომიტეტისადმი – 7. X. 1931 წ. (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
26. საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო კომიტეტიდან ჟან მარტინის, ალბერ მალშეს, ჟორჟ ვერნერის და ედგარ მიღოს წერილი კენევიდან პარიზში საფრანგეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის ეურიოსადმი – 31. X. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
27. საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო კომიტეტის თავმჯდომარის ალბერ მალშეს სიტყვა შოთა რუსთაველის ხსოვნისადმი შიძენილ სხდომაზე ვენევის უნივერსიტეტში – 4. XII. 1937 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
28. საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო კომიტეტის წევრის ჟან

მარტინის წერილი გაზეთ "უენევა ტრიბუნისადმი" – "40 წლის დემილის შემდეგ" – (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.

29. იოსებ გროს მიერ დაარსებული "თავისუფალი ევროპის" ეროვნული კომიტეტის შემადგენლობა – (ქართულ და ფრანგულ ენებზე), 7 ფ.
30. ქართველ ხალხთან მეგობრობისა და კულტურულ – საგანმანათლებლო ფრანგული ასოციაციის მიზნები და ამოცანები – (ქართულ ენაზე), 20 ფ.

29. კავკასია

1. ანგარიში – რუსეთის ბიუჯეტიდან (1857 წლიდან) გამოყოფილი თანხები ტრანსკავკასიის, განსაკუთრებით საქართველოს დასახმარებლად (მონაცემები ამოღებულია 1917 წლის "კავკასიის კალენდრიდან") – (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
2. კავკასიის გათავისუფლების კომიტეტის პარიზის განყოფილების წარმომადგენლების ნოე რამიშვილის და გაიდარ ბეი ბამატის მიმართუა კონსტანტინოპოლში კავკასიის კონფედერაციის კომიტეტისადმი – 20. II. 1926 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
3. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა დეკლარაცია რუსი დამპყრობლების წინააღმდეგ კავკასიის ხალხების ერთობლივი ბრძოლის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
4. მ.ე. რასულ-ხადეს რეცენზია მირ იაკებ-ბეის წიგნზე, რომელიც ეხება კავკასიის პრობლემებს – 15. X. 1933 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
5. კავკასია და მსოფლიოს ეკონომიკური აღმავლობა, კავკასიის რესპუბლიკების მიმართუა მოკავშირე ქვეყნების მთავრობებისადმი. ხელს აწერენ: ა.ჩხენკელი, აპრონიანი, თოფნიბაშევი, სერმოევი – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
6. მოხსენება კავკასიის ოთხი მოკავშირე რესპუბლიკის წარმომადგენელთა მიერ ხელმოწერილი ვალდებულებების შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
7. კავკასიის რესპუბლიკების ეროვნული ცენტრების წარმომადგენელთა საერთო კრების ოქმი – პარიზი, 28. V. 1940 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
8. ჩრდილოკავკასიის რესპუბლიკის ეროვნული საბჭო, მისი მიზნები და ურთიერთობა ჩრდილოკავკასიის რესპუბლიკის წარმომადგენლობასთან – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.

9. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის ბიულეტენები №1 VIII. 1927 წ.; №2 20. XI. 1927 წ.; №3 10. I. 1928 წ. - (ფრანგულ ენაზე), 11.
10. ნრდილოკავკასია - სტატია გამოქვეყნებული კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის №3 ბიულეტენში - (ფრანგულ და რუსულ ენებზე), 17 ფ.
11. "კავკასიის შემსწავლელი საზოგადოების კომიტეტის" კრების ოქმი. (კომიტეტის თავმჯდომარე დადიანი, მთავარი მომხსენებელი ვასნაძე, საკითხი: კავკასიის ხალხთა ერთიანი ბრძოლის აქცილებლობა) - (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
12. მიმართვა კავკასიის ხალხებისადმი - მოწოდება კომუნისტური ტირანიის წინააღმდეგ ბრძოლისაკენ - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
13. გაიდარ ბამატის სატელეფონო საუბარი ახერბაიჯანის რეკომის თავმჯდომარის მოადგილის გამიდ სულთანოვთან - 28. IV. 1920 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
14. რადიო "თავისუფლების" ნრდილოკავკასიის რედაქციის თანამშრომელთა სახელით მამბასის განცხადება ვ.მიკელსონისადმი - 28. IV. 1976 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
15. აღმოსავლეთ ევროპის, კავკასიის და თურქესტანის დამონებული ხალხების საკორდინაციო ცენტრის დეკლარაციის პროექტი (ავტორი ნიკოლოზ ლივიცკი) - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
16. ყარაბახის მიერ საბჭოთა ხელისუფლების აღიარება - ყარაბახის რეკომის თავმჯდომარის დეპეშა - 22. V. 1920 წ. (ფრანგულ და რუსულ ენებზე), 2 ფ.
17. ქემალისტების იერიში ამიერკავკასიაზე - ინფორმაცია - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
18. ინფორმაცია ახერბაიჯანიდან ბოლშევიკების მიერ 450 ოჯახის გასახლების და დაპატიმრებების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
19. ვ.ნოზაძის მოხსენება (ფრაგმენტი) "ამიერკავკასია მსოფლიო პოლიტიკაში" - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
20. კავკასიის ერების დამოუკიდებლობის დღესასწაული ამერიკის შეერთებულ შტატებში (კავკასიის დამოუკიდებლობის 49-ე წლისთავი) გაერთიანებული კავკასიის ორგანიზაციის თავმჯდომარის ალ. ჩხენკელის ინფორმაცია - (ქართულ ენაზე), 14 ფ.
21. ნრდილოკავკასიის წარმომადგენელთა მიმართვა ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის კენედისადმი - ვაშინგტონი, (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
22. ნრდილოკავკასიის ნაციონალური საბჭოს ყოფილი წევრის რ.ტრახოს მიმართვა უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეებისადმი - (პასუხი კითხვაზე - რატომ გავიდა კავკასიის ნაციონალური საბჭოს შემადგენლობიდან) - 1951 წ. (?) (რუსულ ენაზე), 10 ფ.

23. სტატისტიკური მონაცემები ამიერკავკასიის მოსახლეობის შესახებ 1916–1917 წლებში – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
24. დაპატიმრებები, გადასახლებები, დახვეწებები ახერბაიჯანში (ახერბაიჯანიდან მიღებული ინფორმაციები) – (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
25. საბჭოთა ახერბაიჯანში. ცნობები "ბრძოლიდან" ("Борьба") 1920 წ. №151,152 – (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
26. კავკასიის საეთხი და რუხეთი – (რუსულ ენაზე), 13 ფ.
27. მთიანი კავკასიის პატრიოტთა ჯგუფის მიმართვა მეზობელი ახერბაიჯანელი და ქართველი ხალხებისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
28. კავკასიური ემიგრაცია – საქართველოს, ახერბაიჯანის, სომხეთის, ნრდილოკავკასიის ემიგრაციული დაჯგუფებების და ორგანიზაციების საქმიანობის მოკლე მიმოხილვა – (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
29. საბჭოთა კოლონიალისმი და კავკასია – 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 14 ფ.
30. კავკასიის რესპუბლიკების – ახერბაიჯანის, სომხეთის, ნრდილო-კავკასიის და საქართველოს წარმომადგენელთა განცხადება – დეკლარაცია – 27. X. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
1. გასეთ "ისტიკლალის" (ახერბაიჯანი) 1932 წლის IV და V ნომრების ანოტაციები – (რუსულ ენაზე), 9 ფ.
32. კავკასიის ერების წარმომადგენელთა მიმართვა ერთა ღივის XVII პლენუმის თავმჯდომარისადმი თხოვნა: მომავალ პლენუმზე განხილული იქნას მათი შემორანდუმი კავკასიის პრობლემების შესახებ და კავკასიის კონფედერაციის პაქტი – 23. IX. 1936 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
33. კავკასიის კონფედერაციის პაქტი და შემორანდუმი კავკასიის პრობლემების შესახებ – ბრიუსელი, 14. VII. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
34. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის მოწოდება ყველა პატრიოტისადმი – VII. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
35. ბათუმის კონფერენცია. ტრანსკავკასიის მდგომარეობა ბათუმის მოლაპარაკებების დროს – 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 40 ფ.
36. საქართველოს, ახერბაიჯანის, თურქესტანის, ნრდილოკავკასიის და უკრაინის წარმომადგენლების მიმართვა XVIII სახალხო გაერთიანების პრეზიდენტისადმი – 23. IX. 1937 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
37. კავკასიის კონფედერაციის წარმომადგენლების – ა.აპართნიანის, ა.მთოფნისბაშევის, ა.მხერმოევის, ა.ნხენკელის მიმართვა აპრიანისადმი დასავლეთის სახელმწიფოებთან ეკონომიკური კავშირების დამყარების შესახებ – პარიზი, 5. I. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
38. ნრდილოკავკასიის რესპუბლიკის ნაციონალური საბჭოს მიმართვა ა.ნხენკელისადმი – პარიზი, 28. VII. 1930 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
39. ნრდილოკავკასიის რესპუბლიკის ნაციონალური საბჭოს მიხნები და

- ურთიერთობები ჩრდილოკავკასიის წარმომადგენლობასთან უცხოეთში – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
40. "დაშნაკ(ჯუჯუ)უნის" შექმნის ისტორია და მისი მიზნები – (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  41. კავკასიის პრობლემა მსოფლიო პოლიტიკის დღის წესრიგში, რუსეთისაგან მისი გამოყოფის აუცილებლობა და ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივები – (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
  42. ინფორმაციები აზერბაიჯანიდან ბოლშევიკების მიერ წარმოებული დაპატიმრების, დეპორტაციის და სხვა დამსჯელი ღონისძიებებს შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  43. სკოტლანდ დიდელი. "დაშნაკია" – თანამედროვე სომხეთი ("დაშნაკ(ჯუჯუ)უნის" შექმნის ისტორია და მისი საქმიანობა) – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  44. კაპიტან კორბელის დეკემბრის გენერალ გუროსადმი ბეირუთში აზერბაიჯანში ქმედისტების შესვლის შესახებ – 18. VIII. 1918 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  45. კავკასიის მოკავშირე რესპუბლიკების წარმომადგენელთა მიერ მიღებული დეკლარაცია ერთიანი პოლიტიკის გატარების თაობაზე – 3 ფ.
  46. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა დეკლარაცია კავკასიის ხალხების მიმართ ხელმოწერილი აღ.ხატისიანის, ა.მ.თოფჩიბაშვეის, ა.მ.სერმოვეის და ა.ჩხენკელის მიერ – პარიზი, 27. IX. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  47. კავკასიის კონფედერაციის საბჭოს კრების ოქმის ამონაწერი – 28. V. 1940 წ. 1 ფ.
  48. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა მიმართვა კავკასიის ხალხებისადმი, ხელმოწერილი ა.აპარონინის, ა.მ.თოფჩიბაშვეის, ა.მ.სერმოვეის და ა.ჩხენკელის მიერ – 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  49. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის წევრის აბდულ აფი აღისადეს მიმართვა კომიტეტის ხელმძღვანელობისადმი – სტამბოლი, 16. XI. 1929 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  50. ინფორმაცია ბერლინში არსებული "ქართული სათათბიროს" "კავკასიელთა სამმართველოდ" გარდაქმნის, მმართველად ვლადიმერ ახმეტელის და მმართველის მოადგილედ ალექსანდრე აფხაზის დანიშვნის შესახებ – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  51. კავკასიის კონფედერაციის საბჭოს დებულება – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  52. კავკასიის რესპუბლიკების ურთიერთობის მოკლე მიმოხილვა და მოქმედების გეგმა – (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  53. კავკასიის კონფედერაცია – კავკასიის საბჭოს ორგანიზაციული საკითხისთვის – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

54. კავკასიის კონფედერაციის რეზოლუციის პროექტი, ეხება მათ წარმომადგენელთა ადგილებზე მუშაობას – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
55. კავკასიის კონფედერაციის 14, 15, 16 იანვრისა და 23 თებერვლის სხდომების ოქმები – (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
56. სკოტლანდ ლიდელი – კავკასიის ქალაქების გადატვირთვა, ხასერხათო კრიზისის საშიშროება – თბილისი, 20. XI. (1917?), (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
57. ნოკოვეის სტატია – კავკასიის კონფედერაციის პაქტის შესახებ – IX. 1934 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
58. კავკასიის კონფედერაციის საბჭოს თავმჯდომარის და გენერალური მდივნის მიმართვა პოლონეთის მთავრობისადმი – I. X. 193... წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
59. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის წესდება – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
60. ბზაიტურანი – რუსეთის მიერ ჩრდილოკავკასიაში ჩატარებული რეპრესიების მეათე წლისთავი – 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
61. კავკასიის ხალხების ეროვნული ცენტრების საერთო კრების ოქმის ამონაწერი: დადგენილება კავკასიის კონფედერაციის პაქტის მიღების შესახებ – პარიზი, 28. V. 1940 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
62. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიმართვა კავკასიელი პატრიოტებისადმი კავკასიის კონფედერაციის პაქტზე ხელმოწერის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
63. კავკასიის კონფედერაციის პაქტის პროექტი შემუშავებული კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიერ – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
64. კავკასიის კონფედერაციის პაქტის პროექტები შემუშავებული სხვადასხვა ორგანიზაციათა და პირთა მიერ – (ფრანგულ ენაზე), 19 ფ.
65. მიხეილ მუსხელიშვილი – კავკასიის კონფედერაციის პაქტში ფედერალური ხელისუფლების საკითხის შეტანის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 9 ფ.
66. კავკასიის კონფედერაციაში შემავალი ქვეყნებისა და ინგლისის ურთიერთობათა სოციალური მიმოხილვა – (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
67. ანხენკელის მიერ შედგენილი მემორანდუმის "კავკასიური პრობლემა" ინგლისური თარგმანი გაგზავნილი F.O.M. ჩრდილ. დეპარტამენტის უფროსის ლოურენს კოლიერისადმი – (ინგლისურ ენაზე), 18 ფ.
68. კავკასიის ხალხების, თურქესტანის და უკრაინის მეგობრობის კომიტეტის მოხსენება საბჭოთა კავშირში ჩატარებული "არწევნების" შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 16 ფ.
69. კავკასიის ხალხთა წარმომადგენლების შეკრება პარიზის კონფერენციაზე 1952 წელს და მათი შეთანხმების ტექსტი – პარიზი, 21,22. X. 5,6. XI. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
70. კავკასიის ხალხების წარმომადგენელთა კონფერენციის სხდომის

- ოქმი - 21. X. 1952 წ. (ფრანგულ ენაზე), 22 ფ.
71. სენენო-ინგუშეთის რესპუბლიკის ლიკვიდაცია და მოსახლეობის გადასახლება ციმბირში - (ინგლისურ ენაზე), 8 ფ.
  72. ქრონოლოგიური ცხრილი 1917 წლიდან კავკასიაში მიმდინარე მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენების შესახებ - (ინგლისურ ენაზე), 6 ფ.
  73. მემორანდუმი კავკასიის პრობლემების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
  74. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის წარმომადგენლის მიმართვა ქართული ეროვნული ცენტრის თავმჯდომარისადმი - პარიზი, 25. XI. 1927 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  75. ამონაწერი კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის სხდომის ოქმიდან - 7. XI. 1927 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  76. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის ჩრდილოკავკასიის სექციის მიმართვა დამოუკიდებლობის კომიტეტისადმი - 1. XI. 1927 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  77. აზერბაიჯანის ეროვნული კომიტეტის გენერალური მდივნის მიმართვა ნოე ჟორდანიასადმი - კონსტანტინოპოლი, 20. X. 1927 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  78. აზერბაიჯანის ეროვნული საბჭოს გენერალური მდივნის მ. რასულ-ზადეს მიმართვა საქართველოს ეროვნული მთავრობის თავმჯდომარისადმი - 17. X. 1927 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  79. ა.ჩხენკელის მოხსენება კავკასიის სახელმწიფოების შესახებ, წაკითხული 1940 წლის 23 აპრილს საერთაშორისო დიპლომატიურ აკადემიაში - (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  80. სომხეთის, აზერბაიჯანის, ჩრდილოკავკასიის და საქართველოს დელეგაციების თავმჯდომარეების ხელმოწერილი წერილი უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის ბრიანისადმი - პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  81. საქართველოს წარმომადგენლობის მიმართვა ბრიტანეთის მთავრობისადმი - 6. X. 1939 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  82. კავკასიის ხალხთა ეროვნული ორგანიზაციების კონფერენციის კომუნიკე - 14. VII. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  83. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის რეგლამენტი (წესდება) - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.

30. ერთა ლიგა და ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო
და ქართული საზოგადოებები (ასოციაციები)

1. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ასოციაციის) მოწოდება უცხოეთში მცხოვრები ქართველებისადმი. ხელს აწერენ: ვეპანი ვეპანკორი, ვიორგი ვეახავა, ხარიტონ შავიშვილი. აღ.ასათიანი, იოსებ გობენია – (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
2. ანტიბოლშევიკური მოძრაობა საქართველოში – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
3. საქართველოს საკითხი და ერთა ლიგა (განხილული ერთა ლიგის სხდომაზე 1920 წ.) – (ინგლისურ ენაზე), 8 ფ.
4. ინგლისის მეშვეობით ლეიბორისტული პარტიის კონგრესის რეზოლუცია საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის შესახებ – 22. VI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
5. საქართველოს წარმომადგენლობის მოხსენება წარდგენილი ერთა ლიგაში – VI. 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
6. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ასოციაციის) მოხსენება, წარდგენილი ერთა ლიგის VII საერთაშორისო კონგრესზე – ვენა, VII. 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
7. ინფორმაცია – სიტუაცია საქართველოში – ერთა ლიგის ასამბლეაზე წარსადგენად – ვენეცია, 22. IX. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
8. პრადის ემიგრაციული საზოგადოების თავმჯდომარის არ.ხ. ემუხვარის წერილი ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოებისადმი – პრადა, 14. X. 1933 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
9. ქართველი ხალხის ბრძოლა დამოუკიდებლობისათვის (1921–32 წწ.) – (ფრანგულ ენაზე), 11 ფ.
10. ერთა ლიგის მიერ მიღებული დადგენილებები (1922, 1924, 1926, 1928 წლებში) რუსი, სომეხი, ასირიელი, და თურქი ლტოლვილების სტატუსის შესახებ – (ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე), 37 ფ.
11. ქართული წარმომადგენლობის მიმართვა ერთა ლიგის XI სხდომის თავმჯდომარისადმი ერთა ლიგაში საბჭოთა კავშირის წევრად მიღებასთან დაკავშირებით – (ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე), 4 ფ.
12. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების საინფორმაციო ბიულეტენი: გენერალური მდივნის საანგარიშო მოხსენება სამდივნოს საქმიანობის შესახებ 1933 წლის 1 აპრილიდან 1934 წლის 31 მარტამდე – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
13. ერთა ლიგის IX სხდომის (ასამბლეის) სტენოგრაფიული ანგარიში. – ვენეცია, 18. IX. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 38 ფ.
14. რეზოლუცია ერთა ლიგის საბჭოს 1934 წლის 15 სექტემბრის სხდომაზე განხილული საკითხისა საბჭოთა კავშირის ერთა ლიგაში მუდმივ წევრად მიღების შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 24 ფ.

15. ერთა ლიგა და საბჭოთა ხალხი – ნოე ჟორდანიას მოხსენება ერთა ლიგის მშვიდობის საერთაშორისო ბიუროსადმი XXX კონგრესზე განსახილველად – IX. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
16. ქართული ეროვნული ცენტრის მიერ არჩეული ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების კომისიის 1934 წ. 10, 17, 19 თებერვლის და 4 მარტის სხდომების ოქმები – (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
17. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) გამგეობის მიმართუა ვარშაეისა და პრადის ქართული კოლხნიების გამგეობებისადმი – 21. IV. 1934 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
18. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) მთავარი კამიტეტის მოხსენება წაკითხული 1934 წლის მასში საერთაშორისო საზოგადოებათა კონგრესზე ერთა ლიგაში საბჭოთა კავშირის შეუკვანახთან დაკავშირებით – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
19. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების კავშირის საინფორმაციო ბიულეტენი. ხელს აწერს გენერალური მდივანი თ.რუისანი – ბრიუსელი, 31. V. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
20. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების (ახოციაციის) XVIII კონგრესის მასალები – პოლიტიკური და იურიდიული საკითხები – 23. V. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
21. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების კავშირის გენერალური მდივნის თ.რუისანის წერილი ქართული საზოგადოების თავმჯდომარის ევგენი გუგუკორისადმი – ბრიუსელი, 23. III. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
22. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) თავმჯდომარის ევგენი გუგუკორის წერილი თ.რუისანისადმი – პარიზი, 30. IV. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
23. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) საერთო კრების გადაწყვეტილება საბჭოთა კავშირის ერთა ლიგაში მიღებასთან დაკავშირებით – 3. II. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
24. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) გამგეობის სხდომების ოქმები – (25. I., 3. II., 5. III.) 1934 წ. (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
25. ერთა ლიგის XV სესიის მეცხრე სხდომის სტენოგრაფა – ქენევა, 18. IX. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 38 ფ.
26. ერთა ლიგის საბჭოს სხდომის რეზოლუცია საბჭოთა კავშირის მუდმივ წევრად მიღების შესახებ – 15. IX. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 24 ფ.
27. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ახოციაციის) მიმართუა მშვიდობის საერთაშორისო ბიუროსადმი XXX საერთაშორისო კონგრესზე განსახილველად (ეხება ერთა ლიგაში საბჭოთა კავშირის მიღების საკითხს) – IX. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
28. დიპლომატიური საქმიანობის შესახებ (თეზისები) ნოე ჟორდანიას

- მინაწერი: "შეიტანეთ ბოლო შესწორება" - 1935 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
29. ერთა ლიგა და საბჭოთა ხალხი - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  30. დამოუკიდებლობის პერიოდი საქართველოში (ერთა ლიგაში წარსადგენად) - (ფრანგულ ენაზე), 9 ფ.
  31. ერთა ლიგის ადამიანის და მოქალაქეთა უფლებების დაცვის საერთაშორისო ფედერაციული საბჭოს მიმართვა საბჭოთა კავშირისადმი - პატივი სცენ სომხეთის და საქართველოს უფლებას თვითონ განაგონ თავისი ბედი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  32. ინფორმაცია საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის შესახებ რუსეთის, გერმანიის, არგენტინის, საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთის, იტალიის, იაპონიის და ბელგიის მიერ - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  33. ინფორმაცია კავკასიის პრობლემების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
  34. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების მიმართვა ერთა ლიგის XV სხდომის (ასამბლეის) თავმჯდომარისადმი რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  35. აზერბაიჯანის, საქართველოს, ჩრდილოკავკასიის ხალხთა, თურქმენეთის და უკრაინის წარმომადგენელთა მიმართვა ერთა ლიგის XVIII სხდომის (ასამბლეის) თავმჯდომარისადმი - ქენევა, 23. IX. 1937 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  36. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ასოციაციის) იმ წევრთა სია, რომელთაგან მიღებულია საწევრო გადასახადი (?) სულ 130 ფრანკი - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  37. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების მთავარი კომიტეტის მიმართვა ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების ხელმძღვანელობისადმი საბჭოთა კავშირის ერთა ლიგაში მიღებასთან დაკავშირებით - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  38. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოებათა კავშირის XVIII კონგრესზე შეტანილი შესწორებები მანჯურიის, ჩინეთის, და სხვა სახელმწიფოთა ორგანიზაციების მიერ - (ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე), 3 ფ.
  39. ერთა ლიგის დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების კავშირის გენერალური მდივნის თ. რუისანის წერილი ქართული საზოგადოებისადმი - ბრიუსელი, 9. V. 1934 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  40. კავკასიის ხალხების მიმართვა ერთა ლიგის XVII სხდომის (ასამბლეის) თავმჯდომარისადმი - ქენევა, 23. IX. 1937 წ. (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  41. მიმართვა ერთა ლიგის XV სხდომის თავმჯდომარისადმი რუსეთის მიერ ოკუპირებული საქართველოს შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.

42. საქართველოს საკითხი ერთა ლიგაში – მოხსენება (ინფორმაცია მოიცავს ერთა ლიგის სხდომებზე საქართველოს საკითხს განხილვის დეტალურ ისტორიას) – (ფრანგულ ენაზე), 29 ფ.
43. ახერბაიჯანის, ჩრდილოკავკასიის, საქართველოს, თურქმენეთის და უკრაინის წარმომადგენელთა მიმართეა ერთა ლიგის XVII პლენუმის (ერთდობის) თავმჯდომარის სააგედრა ღამასისადმი, ერთა ლიგაში სსრ კავშირის მიღების გამო – ჟენევა, 25. IX. 1936 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
44. საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციის მოხსენება, წარდგენილი სამშვიდობო კონფერენციაზე დიდი სახელმწიფოების მიერ საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის თაობაზე – პარიზი, 14. III. 1919 წ. (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
45. მოხსენება: საქართველოს საკითხი ერთა ლიგის წინაშე (ეხება საქართველოს ერთა ლიგაში გაწვევრიანებას) – (ფრანგულ ენაზე), 14 ფ.
46. ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ასოციაციის) მოხსენება მშვიდობის დაცვის საერთაშორისო ბიუროსადმი, საერთაშორისო სამშვიდობო კონგრესზე განსახილველად – IX. 1934 წ. (ინგლისურ ენაზე), 3 ფ.
47. ფედერალური საბჭოს თავმჯდომარის შესავალი სიტყვა, წარმოქმული ერთა ლიგის ეროვნულ საზოგადოებათა V კონფერენციის გახსნაზე – ჟენევა, 6. VI. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
48. ერთა ლიგის დამხმარე შვეიცარული საზოგადოების (ასოციაციის) თავმჯდომარის გუსტავ აღორის სიტყვა ეროვნულ საზოგადოებათა კავშირის V კონფერენციაზე – ჟენევა, (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
49. პარიზის უნივერსიტეტის რექტორის პოლ აპელის სიტყვა ერთა ლიგის დამხმარე ეროვნულ საზოგადოებათა კავშირის V კონფერენციაზე – ჟენევა, (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
50. ერთა ლიგის დამხმარე შვეიცარული საზოგადოების (ასოციაციის) პირველი თავმჯდომარის უსტერის სიტყვა საზოგადოების საქმიანობის შესახებ ეროვნულ საზოგადოებათა კავშირის V კონფერენციაზე – ჟენევა, (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
51. მოხსენებითი ბარათი საქართველოში მიმდინარე მოვლენების შესახებ – 13. VII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 12 ფ.
52. საქართველო – ისტორიული და პოლიტიკური მიმოხილვა – (ფრანგულ ენაზე), 31 ფ.
53. მემორანდუმი – საქართველოს პრობლემები – (ფრანგულ ენაზე), 66 ფ.
54. ანტიბოლშევიკური მოძრაობა საქართველოში – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
55. საბახტარაშვილის დეკლარაცია დამოუკიდებელი საქართველოს მშვიდობიანი პოლიტიკის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.

56. ინფორმაცია ერთა ღიგაში თურქეთის წევრად მიღების შესახებ – 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
57. საქართველოს რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების მოხსენება წარდგენილი საპარლამენტაშორისო კავშირის XIX კონფერენციაზე სტოკჰოლმში – VIII. 1921 წ. (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
58. საქართველო 1918–1921 წლებში. მოკლე მიმოხილვა – (რუსულ ენაზე), 9 ფ.
59. საქართველოს, როგორც სატრანზიტო გზის მნიშვნელობა – (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
60. საქართველო, როგორც რუსეთის იმპერიის შემადგენელი ნაწილი და საქართველო, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო – (ფრანგულ ენაზე), 15 ფ.
61. პაულ ოლბერგი – საქართველოს რესპუბლიკის ტრაგედია – (გერმანულ ენაზე), 13 ფ.
62. საქართველოს უფლებები – (ფრანგულ ენაზე), 13 ფ.
63. ერთა ღიგის დამხმარე ქართული საზოგადოების (ასოციაციის) მიერ მომზადებული დოკუმენტის დამატებები: I დამატება – საქართველოს სახდურები – (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
64. III დამატება – საბჭოთა კავშირის შეიარაღებული ძალები – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
65. IV დამატება – ხუთწლიანი გეგმა და საბჭოთა სამხედრო ბაზები – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
66. V დამატება – საბჭოთა კავშირი და კავკასიის ეკონომიკა – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
67. VI დამატება – ანტიბოლშევიკური მოძრაობა. საქართველო 1931–32 წლებში – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.

31. სოციალისტური ინტერნაციონალი

1. 1921 წლის 9 ივლისს "სოციალისტური პარტიების კავშირის" (ინტერნაციონალის რეკონსტრუქტორების) მიერ მიღებული რეზოლუცია - (რეზოლუცია ენა'სე), 1 ფ. 3 ეგ'ს.
2. II ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტის მიერ 1921 წლის 28 ივნისს ღონდონის შეკრებაზე მიღებული რეზოლუცია - (რეზოლუცია ენა'სე), 1 ფ. 3 ეგ'ს.
3. სხვადასხვა სოციალისტური ორგანიზაციების მიერ საქართველოს შესახებ მიღებული რეზოლუციები - 1921 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 10 ფ.
4. წერილი მაკდონალდისადმი საქართველოში ბოლშევიკების მიერ ჩადენილი დანაშაულებების შესახებ - 14. XII. 1921 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 3 ფ.
5. ინტერნაციონალის პროფკავშირის ბიუროს მდივნის ე.უდევსკის წერილი ამსტერდამიდან საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი - 27. IX. 1922 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 2 ფ.
6. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის წერილი პარიზიდან სოციალისტური პარტიების კავშირის მდივნის ადლერისადმი - 19. V. 1922 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 3 ფ.
7. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის წერილი ღონდონში სოციალისტური ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტისადმი - XII. 1922 წ. (ფრანგულ ენა'სე), 12 ფ.
8. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა II ინტერნაციონალის, სოციალისტურ პარტიათა ვენის გაერთიანების და III ინტერნაციონალის წარმომადგენელთა კონფერენციისადმი - (ქართულ ენა'სე), 3 ფ.
9. ქართველ პარტიართა სახელით ი. რამიშვილის (სოციალ-დემოკრატი), ი. ბარათაშვილის (სოციალ-ფედერალისტი), გრ. გიორგაძე (სოციალ-დემოკრატი), ნ.იოგაძის (სოციალისტი რევოლუციონერი) მიმართვა ბერლინში "ცხრათა კომიტეტისადმი", ღონდონში II ინტერნაციონალისადმი და სხვადასხვა სოციალისტური პარტიების ცენტრალური კომიტეტებისადმი - (ფრანგულ ენა'სე), 2 ფ.
10. ნოე ჯორდანია, საქართველოს საკითხი სოციალისტური ინტერნაციონალის წინაშე. დეკემბრის ტექსტი ვენის კავშირისა და II ინტერნაციონალის მდივნებისადმი - (ფრანგულ ენა'სე), 2 ფ.
11. მეშათა სოციალისტური ინტერნაციონალის IV კონგრესის მასალები - (ფრანგულ ენა'სე), 7 ფ.
12. II ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტის ხელმძღვანელის ოქმი (კენდერხანის თავმჯდომარეობით) - (ინგლისურ ენა'სე), 8 ფ.

13. ნ.ვოლსკის წერილი ბრიუსელიდან რაშხაი მაკლონაღდისადმი – 17. VIII. 1924 წ. (ფრანგულ ენაზე), 10 ფ.
14. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის დელეგაციის მოხსენება მომხადებელი სოციალისტური ინტერნაციონალის ღონღონის კონფერენციისათვის – (ფრანგულ ენაზე), 9 ფ.
15. II ინტერნაციონალის ბიუროს წევრების: ა.პენდერსონის, ტ.შოუს, გოლსინგის და რაშხაი მაკლონაღდის მიმართვა II ინტერნაციონალის წევრებისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
16. ქართველი სოციალ-დემოკრატების მიმართვა II ინტერნაციონალის ბიუროსადმი – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ. 2 ეგზ. ახლავს დედანი.
17. II ინტერნაციონალი და საქართველო – (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
18. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბრის თვეში ჩატარებული საქართველოს კვირეულის პროგრამა – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
19. კრება ინტერკლუბში. საერთაშორისო კომიტეტის სახელით ჟან მარტინის მისახალმებელი სიტყვა ნოე ჟორდანიასადმი – 27. X. 1925 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
20. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბერში ჩატარებული საქართველოს კვირეული – ჟენევის უნივერსიტეტის რექტორის პროფესორ ჟორჟ ვერნერის გამოსვლა – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
21. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბერში ჩატარებული საქართველოს კვირეული – ქ-ნ აიოლო – მაღალაშვილის, ნანობაშვილის, დაერიშაშვილის და გომელაურის მონაწილეობით გამართული კონცერტის შესახებ. ნაწევები რაიმონდის სიტყვიდან – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
22. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბერში ჩატარებული საქართველოს კვირეული – ჟან მარტინის სიტყვა – ნ.ჟორდანიას კარიერა – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
23. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბერში ჩატარებული საქართველოს კვირეული – ედგარ მელოს სიტყვა წარმოთქმული პრესის წარმომადგენლებთან გამართულ ბანკეტზე – 28. VIII. 1925 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
24. საერთაშორისო კომიტეტის ინიციატივით 1925 წლის ოქტომბერში ჩატარებული საქართველოს კვირეული – ჟენევის უნივერსიტეტის პროფესორ ბერნარ ბუეის სიტყვა "ქართველთა სულიერი ძლიერება" – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
25. გრ.აიოლოს, დემხვარის და იე.ქარცივაძის მიმართვა სოციალისტური ლიგის საინიციატივო ჯგუფისადმი – პრადა, 31. III. 1927 წ.
26. მუშათა სოციალისტური ინტერნაციონალის მდივნის ფრ.ადღერის წერილი ციურისიდან ბურგ ლა რეინში (სენა) საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს მდივნის

- დ. შარაშიძისადმი - 19. VI. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
27. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს თავმჯდომარის ნ. ჯორდანიას და მდივნის დ. შარაშიძის წერილი ბურგ ლა რეინიდან ციურისში მეშათა სოციალისტური ინტერნაციონალის მდივნის ფრ. ადლერისადმი - 13. V. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  28. საქართველოს მეშათა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს მდივნის დ. შარაშიძის წერილი ბურგ ლა რეინიდან ციურისში მეშათა სოციალისტური ინტერნაციონალის მდივნის ფრ. ადლერისადმი - 18. VII. 1928 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  29. ევგენი გუბაჟკარის და ირაკლი წერეთლის მოლაპარაკება ადლერთან - 8. VIII. 1928 წ. ბრიუსელი, (ქართულ ენაზე), 18 ფ.
  30. ხომხეთის სოციალისტური პარტიის "დამჩაკეუტოების" თავმჯდომარის ა. ი. სპანიანის მოხსენება წარდგენილი ციურისში სოციალისტური ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტის კრებაზე - 29. VII. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
  31. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიუროს დადგენილება - საბჭოთა კავშირის მიერ ნაგრულ ხალხთა განმათავისუფლებელ მოძრაობაში სოციალისტური ინტერნაციონალის როლის შესახებ - 26. X. 1929 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  32. ჟან მარტინის, ედვარდ მილოს, ალბერტ მაღის და ჟორჟ ვერნერის წერილი ჟენევიდან პარიზში საგარეო საქმეთა მინისტრის ედვარდ ერიოსადმი - 31. VIII. 1932 წ. (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
  33. ინტერნაციონალი და ომი - საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიის მიერ სოციალისტური ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტის სხდომაზე განსახილველად შეტანილი საკითხი - VIII. 1935 წ. პარიზი, (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  34. ქართველი სოციალ-დემოკრატების მიმართვა II ინტერნაციონალის აღმასრულებელი კომიტეტისადმი - 10. III. 1938 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  35. II ინტერნაციონალის კონფერენცია. ცხრათა კომიტეტის მიერ მიღებული დადგენილება - (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
  36. [წერეთლის] წერილი პარიზიდან ბრიუსელში ღუი დე ბრუკერისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 8 ფ.
  37. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის სახლვარგარეთული ბიუროს წერილი ინტერნაციონალისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  38. საქართველო ავანტიურის ქვეშ - ცირკულარი კომუნისტური ინტერნაციონალისათვის - (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
  39. მოხსენება - საქართველო ინტერნაციონალის თვალთახედვით - (ინგლისურ ენაზე), 39 ფ.
  40. საქართველოს მეშათა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმართვა სოციალისტური ინტერნაციონალის კონგრესისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 20 ფ.

32. ანტიბოლშევიკური ბრძოლა

1. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის ტეგერსეის კონფერენციის სტენოგრაფია - 16-20. V. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 110 ფ.
2. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის ქართული ნაციონალური საბჭო. ხელს აწერს დ.სხირტლაძე - 20. II. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
3. "საერთო ფრონტით კომუნიზმის წინააღმდეგ" - მეორე საერთაშორისო კონფერენცია რომში - 18-22. XI. [1961 წ.] (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
4. ბოლშევიზმთან ბრძოლის გაძლიერების პრაქტიკულ სამუშაოთა პროექტი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
5. ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში სსრკ ხალხთა ემიგრაციის თანამშრომლობის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
6. ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში სსრკ ხალხთა ემიგრაციის ამერიკულ კომიტეტთან თანამშრომლობის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
7. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) ამერიკულ კომიტეტთან თანამშრომლობის ძირითადი დებულებები - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
8. უკრაინის ნაციონალური საბჭოს აღმასრულებელი ორგანო სთავაზობს სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციას მოიწინოს შემდეგი რეზოლუციები... - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
9. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) თავმჯდომარის მ.აბრამნიკის მიმართვა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მდივნის უტანისადმი - 25. X. 1962 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
10. აბრამნიკის მოხსენების გამო მიღებული რეზოლუცია - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
11. საქართველოს, აზერბაიჯანის, ჩრდილოკავკასიის, თურქესტანის დელეგაციების შემორანდუმში მიღებული 1953 წ. 20. I. მიუნხენში - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. "ხალხთა მეგობრობა" (სსრკ შემავალი ხალხების და კავკასიის მიმართ კრემლის პოლიტიკის კრიტიკა) - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
13. ინფორმაცია ეროვნებათშორის კავშირის კომისიაში შემავალი ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან გასაუბრების შესახებ, რომელიც მოეწყო 1953 წლის 20. XI. მიუნხენში. ხელს აწერს კომისიის სამდივნოს სახელით მილოვანაოვი. თან ერთვის ორი ოქმი - 11. IX. და 21. XI. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
14. აავტორხანოვის წერილი ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის ბიუროს თავმჯდომარისადმი, საკოორდინაციო ბიუროს წევრებისადმი, ახლი - ბოლშევიზმისაგან ხალხთა განთავისუფლების

- ამერიკის კომიტეტის წარმომადგენლების გ.გ.ალექსანდრუს და პეთოსსადმი – 7. V. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
15. ანტიბოლშევიკური საკოორდინაციო ცენტრის სტატუტი – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  16. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის სტატუტი. ეგზავნება ნ.ცინცაძეს – 21. X. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
  17. საქართველოს დემოკრატიული კავშირის განცხადება ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრთან ურთიერთობის შესახებ – 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
  18. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის მემორანდუმი – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  19. მემორიალი ბოლშევიზმთან ბრძოლის გაძლიერების შესახებ – 28. III. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
  20. პოლიტიკური საფუძვლების პროექტი – მიღებული ეროვნებათშორის პლენუმის მოსამზადებელი კომისიის სხდომაზე – 3–5. VIII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  21. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის ცენტრალური ბიუროს სხდომის ოქმი №41 – 18. II. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  22. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის კომიტეტის საქრთაშორისო კომისიის სხდომების ოქმები – 29, 30, 31. VIII. და 1. IX. 1953 წ. ქმიუნსენი. (რუსულ ენაზე), 231 ფ.
  23. ბოლშევიკების მიერ ევროპაში გავრცელებული ინფორმაციები საქართველოს დაპყრობის შესახებ – 1923 წ. (ფრანგულ ენაზე), 10 ფ.
  24. ანტიბოლშევიკური მრძრაობა საქართველოში – (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  25. საქართველო საბჭოთა ოკუპაციის პირობებში: 1)წითელი არმია სოფლად, 2)საქართველოს დაპყრობა 1801–1821 წწ. 3)ქართველი ხალხის ბრძოლა დამოუკიდებლობისათვის – (ფრანგულ ენაზე), 10 ფ.
  26. "ბოლშევიკური ინკვიზიცია" – საქართველოს მეშტა სოციალ – დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმართვა საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი – 27. VIII. 1922 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  27. კავკასიის და უკრაინის ხალხთა მიერ ერთა ღივის VIII პლენუმისადმი განსახილველად გადაცემული მემორანდუმი – (ფრანგულ ენაზე), 16 ფ.
  28. ჟან მარტინი – ტრიუმფირატის სიურპრისები (მალენკოვი, ბერია, მოლოტოვი) – 22. IV. 1953 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  29. კინახარიძის მემორანდუმი აღმასრულებელი დირექტორის ფ.რონაღდსონისადმი – (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  30. მიმართვა ქართველი ხალხისადმი ოქტომბრის რევოლუციის მე–40 წლისთავზე – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.

31. ეროვნებათშორის ვისბადენის სხდომების სტენოგრაფიები - 3. XI. 1951 წ. (რუსულ ენაზე), 139 ფ.
32. ეროვნებათშორის შტანბერგის სხდომების სტენოგრაფიები - 19-21. VI. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 194 ფ.
33. საქართველოს ეროვნული კომიტეტის აღმასრულებელი კომიტეტის რეზოლუცია - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
34. ანტიბოლშევიკური ბრძოლა საქართველოში - (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.

33. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ლიგა (პარიზის ბლოკი)

1. "პარიზის ბლოკის" ძირითადი დებულებები - IX. 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
2. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის კომიტეტის (პარიზის ბლოკი) რეკლამენტის საფუძვლები - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
3. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლოკი) კომუნიკე - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
4. ნაციონალურ-შრომითი საბჭოს აღმასრულებელი ბიუროს თავმჯდომარის არტემოვის მიმართვა ეროვნებათშორისო კონფერენციის მოსამზადებელი კომისიის სამდივნოსადმი - მაინის ფრანკფურტი, 30. VIII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
5. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციის პრეზიდიუმის მიმართვა რუსეთის დემოკრატიული საზოგადოებისადმი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
6. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციის მიერ მიღებული რეზოლუცია მსოფლიოში საერთო მდგომარეობის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
7. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლოკი) სტატუტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
8. ნაციონალური ცენტრების წარმომადგენელთა კონფერენცია (პარიზის ბლოკი) - 7-12. XII. 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
9. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციის პრეზიდიუმის წერილი ნაციონალური ცენტრებისადმი - მიუნხენი, 20. X. 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. პარიზის ბლოკის ორგანიზაციების სხდომის თავმჯდომარის მიმართვა

- ევროპაში ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლის რ.ფ.კელლისადმი – 12. IV. 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
11. ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში სსრკ ხალხთა ემიგრაციის თანამშრომლობის პროექტი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  12. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) მეათე კონფერენცია – მიუნხენი, 8–12. VI. 1962 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  13. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) თავმჯდომარის მ.აბრამიჩის მიმართვა ევროპაში ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლის რ.კელლისადმი – 18. VI. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  14. რეზოლუცია საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ, მიღებული სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციაზე – მიუნხენი, 27–31. V. 1958 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  15. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) სხდომის ოქმი – მიუნხენი, 24,25,26. VII. 1959 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  16. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) დეკლარაცია – 30. VI. 1959 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
  17. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) კონფერენციაზე მიღებული რეზოლუცია – მიუნხენი, 6. VI. 1957 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  18. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) პლენარული სხდომის ოქმი – მიუნხენი, 1–21. XII. 1959 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  19. პარიზის ბლოკის კომიტეტის პლენარული სხდომის ოქმი – 24,25,26,27. I. 1960 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  20. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) თავმჯდომარის მ.აბრამიჩის მოწოდება გენერალური ასამბლეის დელეგაციებისადმი – ნიუ-იორკი. 15. IX. 1960 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  21. საზღვარგარეთ კაზაკთა უმადლესი წარმომადგენლობის მიმართვა სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგისადმი (პარიზის ბლოკი) – 10. VII. 1961 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  22. საზღვარგარეთ კაზაკთა წარმომადგენლობის თავმჯდომარის მოადგილის ე. გავრილოვის მიმართვა პარიზის ბლოკის წარმომადგენლობისადმი – 2. VII. 1962 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  23. პარიზის ბლოკის 1962 წ. ივლისში ჩატარებული კონფერენციის რეზოლუცია – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  24. გაეროს ადამიანთა უფლებების დაცვის ორგანიზაციის მემორანდუმი ღენინის დაბადების ასი წლისთავთან დაკავშირებით – 1970 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  25. ა.ავტორხანოვის და ხ.დოვგალის მიმართვა სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) კომიტეტის პრეზიდიუმისადმი – მიუნხენი, 1. IX. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

26. თურქულ გაზეთ "იენი ისტამბულ"-ში დაბეჭდილი სტატია სათაურით "სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღილა (პარიზის ბლოკი)" - 13. IX. 1962 წ. (რუსულად ნათარგმნი), 4 ფ.
27. ინფორმაცია პარიზის ბლოკის კრიტიკის შესახებ - (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
28. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) შეტყობინება (პროექტი) - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
29. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) 1960 წლის 27.X. და 2.XI. კონფერენციის რეზოლუცია მხოფელიოში საერთო მღვამარეობის შესახებ - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
30. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის მოწოდება რუსული იმპერიალისმისგან წაგრული ხალხის განთავისუფლების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 7 ფ.
31. ინფორმაცია სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის მიერ კონფერენციის წაგრების შესახებ - მიუნხენი, 13. VIII. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
32. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის საინფორმაციო ბიუროს ორგანიზაციის და მუშაობის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
33. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიგის საინფორმაციო ბიუროს ხარჯთაღრიცხვის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
34. რუსეთის მიერ წაგრულ ხალხთა ღიგის "პრომეთე" პოლინური ჯგუფი ღონღონში. ხელს აწერს ჯგუფის თავმჯდომარე ტ.შეველი - ღონღონი, 19. III. 1951 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
35. რუსეთის მიერ წაგრულ ხალხთა ღიგის "პრომეთეს" (აზერბაიჯანი, ღონი, საქართველო, იდელ-ურალი, ინგრია, ყირიმი, ყუბანი, წრდილოკავკასია, თურქესტანი და უკრაინა) კომუნიკატი - I. 1937 წ. (რუსულ ენაზე), 13 ფ.
36. ბელორუსიის, საქართველოს და უკრაინის წარმომადგენელთა კონფერენციის გადაწყვეტილება - 14.-15. II. 1953 წ. კარლსრუგი, (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
37. საბჭოთა კავშირის წაგრულ ხალხთა ღილა - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
38. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღილა. რუსულ და ინგლისურ ენაზე გამოსაცემ წიგნთა შინაარსი - (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
39. რუსეთის წაგრულ ხალხთა ღიგის "პრომეთეს" ანგარიში. 1926 წლის ნოემბრიდან 1934 წლის ნოემბრამდე - (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
40. რუსეთის წაგრულ ხალხთა ღიგის "პრომეთეს" კომუნიკატი - I. VIII. 1935 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
41. ასალი ამბების სააგენტო "აზიენ პრეს ბორდი"-ს მიმართვა ჯაკარტიდან მიუნხენში რუსეთის წაგრულ ხალხთა განთავისუფლების ღიგისადმი - 10. XI. 1960 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
42. ირანის გამომცემლობის და რადიომავწყებლობის მთავარი კომიტეტის

- მიმართვა მიუნხენში რუსეთის წაგრულ ხალხთა განთავისუფლების ლივისადმი - 5. XII. 1960 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
43. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის წევრთა (არსენიძე, ერაძე, ცინცაძე) მიმართვა ფრანგი სოციალისტებისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  44. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ფინანსთა მინისტრის კ.კანდელაკის წიგნის "დამოუკიდებელი საქართველო - მისი სოციალური და ეკონომიკური მდგომარეობის" ანალიზი - (ფრანგულ ენაზე), 19 ფ.
  45. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლაკი) კონფერენციის რეზოლუცია - მიუნხენი, 6. VIII. 1957 წ. (გერმანულ ენაზე), 3 ფ.
  46. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლაკი) კონფერენციის პრეზიდიუმის რეზოლუცია - მიუნხენი, 27.X.-2.XI. 1960 წ. (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  47. რეზოლუციის პროექტი - საბჭოთა კავშირის სახლვერებს გარეთ მყოფი ერების შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  48. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ლიგის (პარიზის ბლაკი) დეკლარაცია - (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.

34. საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტი

1. ინფორმაცია აშშ-ში ანტიბოლშევიკური ბრძოლის ამერიკული კომიტეტის შექმნის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
2. ნაწვევები ა.პ.გომას მიერ ზოგიერთი ინსტიტუტისადმი მიცემული "ინფორმაციებიდან" - (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
3. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის მოტლანდის ლიგის მიერ მოწოდებული ედინბურგის კონფერენციაზე მიღებული კონვენციის რეზოლუციები - 12, 13, 14. VI. 1950 წ. (ინგლისურ ენაზე), 2 ფ.
4. ედინბურგის კონფერენციაზე ა.ნანუაშვილის მიერ წაკითხული ხიტევა - 12, 13, 14. VI. 1950 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
5. კანონი P.L-86-90. შეეხება რუსეთის დანაგრულ და დაპრობილ ერებს - ეს კანონი მიღებულ იქნა აშშ სენატის მიერ 6.VII.1950წ. 8.VII. მიიღო კონგრესმა. ხოლო დაამტკიცა და დააკანონა აშშ პრეზიდენტმა - (ინგლისურიდან თარგმნილი ქართულ ენაზე), 3 ფ.

6. ინფორმაცია დროებითი ეროვნებათშორისი მოსამზადებელი კომისიის სამდივნოს მუშაობის შესახებ – მიუნხენი, 10. VII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
7. დროებითი ეროვნებათშორისი მოსამზადებელი კომისიის პლენუმის ოქმები №4, №5, №6 – 3–4. VIII, 4–5. VIII, 6. VIII. 1952 წ. მიუნხენი, (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
8. ეროვნებათშორისი მოსამზადებელი კომისიის პლენუმის სხდომაზე მიღებული: 1) პოლიტიკური საფუძვლებების პროექტი, 2) ორგანიზაციული საფუძვლების პროექტი – 3–5. VIII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 6 ფ.
9. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის მიმართვა ამ ცენტრში შემავალ ყველა ორგანიზაციისადმი [კერძოდ ამერიკული კომიტეტისადმი] – მიუნხენი, 29. IV. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
10. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის ცენტრალური ბიუროს ფინანსური განყოფილების მიმართვა გერმანიაში ბოლშევიზმთან ბრძოლის ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლისადმი. თან ერთვის ცენტრალური ბიუროს წევრთა სია და საკოორდინაციო ცენტრის ცენტრალური ბიუროს 1953 წლის აგვისტოს თვის ხარჯთაღრიცხვა – (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
11. ეროვნებათშორისი კომისიის სამდივნოს სხდომის ოქმი №1 – მიუნხენი, 31. VIII. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
12. ეროვნებათშორისი კომისიის სამდივნოს სხდომის ოქმი №2 – მიუნხენი, 4. IX. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
13. ნიკოლაევის წერილი ბოლშევიზმისგან განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტისადმი – 2. X. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
14. ინფორმაცია დროებითი რადიოკომისიის შექმნის და ამ კომისიის ამერიკულ კომიტეტთან თანამშრომლობის შესახებ – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
15. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის თავმჯდომარის პოულენდ სერჟანტის მიმართვა რადიოსადგურ განთავისუფლების თანამშრომლებისადმი – 29. VI. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 17 ფ.
16. ბოლშევიზმისგან განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის წერილი პარიზის ბლოკის პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ნაბრაშნიკისადმი – 27. VII. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
17. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ღივის (პარიზის ბლოკი) წერილი განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის თავმჯდომარის პოულანდ სერჟანტისადმი – 23. XII. 1959 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
18. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ღივის (პარიზის ბლოკი) მიმართვა ევროპაში ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლის მოადგილის რობერტ კელლისადმი – 29. I. 1960 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
19. შედენბერგის წერილი სსრკ ხალხების განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის თავმჯდომარისადმი – [1964 წ.] (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
20. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტიდან რობერტ

- დრეკერის წერილი ამავე კომიტეტის პრესის და პუბლიკაციის განყოფილების გამგე სპენსერ ვილიამსთან შეხვედრის თაობაზე – მიუნხენი, 8. III. (ინგლისურ და რუსულ ენაზე), 1 ფ.
21. აშშ პრეზიდენტის დაიხუნსაუერის მიერ დაწესებული პროკლამაცია "ტყვეობაში მყოფ ერთა კვირა" – (ინგლისურიდან თარგმნილი ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  22. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ღიგის (პარიზის ბლოკი) და ამერიკის კომიტეტს შორის შეთანხმების პროექტი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  23. სსრკ ხალხების განთავისუფლების ღივიდან (პარიზის ბლოკი) წერილი რადიო "თავისუფლების" კომიტეტის თავმჯდომარის ჰ.სერჟანტისადმი – 30. II. 1967 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  24. გრ.აბულადის ინფორმაცია – საზოგადოების "ამერიკელები დაპყრობილი ერების თავისუფლებისათვის" დემონსტრაცია ნიუ-იორკში – [1967 წ.] (ქართულ ენაზე), 4 ფ.
  25. მემორანდუმი მიუნხენის სხდომის მიმართ – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  26. ანტიბოლშევიკური ემიგრაციის თანამშრომლობა ბოლშევიზმისგან განთავისუფლების ამერიკულ კომიტეტთან – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  27. პოლიტიკური ემიგრაციის თანამშრომლობა ანტიბოლშევიკური ბრძოლის ამერიკულ კომიტეტთან – (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  28. ადმირალ სტივენსის (განთავისუფლების ამერიკელი კომიტეტის თავმჯდომარე) საუბარი ნიკოლაევსკისთან – 19. XII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  29. წერილი განთავისუფლების ამერიკელი კომიტეტის თავმჯდომარის ადმირალ სტივენსისადმი და აშშ სახელმწიფო დეპარტამენტისადმი – III. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 9 ფ. (ნაკლული).
  30. ანტიბოლშევიკური ბრძოლის საკოორდინაციო ცენტრის წერილი ადმირალ სტივენსისადმი – (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
  31. მემორანდუმი ფრანგულ-ამერიკულ კომიტეტისადმი საფრანგეთში მცხოვრებ სომხების მდგომარეობის და სტატუსის შესახებ – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.

35. რადიო "თავისუფლება"

1. რადიოკომიტეტის დებულების პროექტი - 19. VI. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
2. ამონაწერი რადიოკომისიის დადგენილებიდან - 29. VII. 1952 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
3. ცენტრალური ბიუროს ოქმი (მდგომარეობა ნრდილოკავკასიის რადიორედაქციაში და საერთო მდგომარეობა) - 21. XI. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
4. რადიო "თავისუფლების" საკოორდინაციო კომიტეტის შექმნის პროექტი - 18. XI. 1965 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
5. Aide memoire (ლივიციასა და ცინცადის შეხვედრა კლიემსა და სკოტთან) - 18. VII. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
6. რადიო "თავისუფლების" პასუხისმგებელი დირექტორის ვ.კ.სკოტის წერილი ნოე ცინცადისადმი - 6. III. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
7. კომენტარი საკონსულტაციო კომისიის პასუხად - 25. IV. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
8. რადიოკომიტეტის დებულების პროექტი - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
9. რადიო "თავისუფლების" საბჭოს დროებითი დებულება - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
10. რადიო "თავისუფლების" საკოორდინაციო კომიტეტის შექმნის პროექტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
11. რადიო "თავისუფლების" საკოორდინაციო კომიტეტის ცხრა პარაგრაფიანი პროექტი - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
12. რადიო "თავისუფლება" - "წინასიტყვაობის მაგიერ" - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
13. ნ.ცინცაძე (წერილი რადიო "თავისუფლების" ტექნიკური აღჭურვილობის შესახებ) - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
14. რადიო "თავისუფლების" გენერალური დირექტორის საახალწლო სურვილები - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
15. ნ.ცინცადის მოხსენებიდან "საერთო მდგომარეობა მსოფლიოში და ჩვენი ამოცანები" - 8. X. 1955 წ. (რუსულ ენაზე), 13 ფ.
16. ნ.ცინცაძე - ნაწარები რადიო "თავისუფლების" შესახებ - 26. V. 1978 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
17. ნ.ცინცაძე - "ჩვენი წვლილი რადიო "თავისუფლების" მართვასა და მიმართულებაში" - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
18. ნ.უღიაშვილი - "რადიოპროპაგანდის ძირითადი მიზნები და მდგომარეობა რადიო "თავისუფლების" რედაქციაში" - (რუსულ ენაზე), 14 ფ.
19. ქართული დემოკრატიული კავშირის წერილი რადიო "თავისუფლების" დირექტორის მ.ვილიამსისადმი - 18. III. 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 7 ფ.
20. ნ.ცინცადის წერილი რადიო "თავისუფლების" კომიტეტის პრეზიდენტ

- გ.გ.სერუჟანტისადმი – 21. XII. 1959 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
21. ნ.ცინცაძის წერილი რადიო "თავისუფლების" კომიტეტის პრეზიდენტ გ.გ.სერუჟანტისადმი – 7. XI. 1962 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
  22. მ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძის წერილი რადიო "თავისუფლების" კომიტეტის პრეზიდენტ გ.გ.სერუჟანტისადმი – (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  23. რობერტ ფ.კელდის წერილი ნ.ცინცაძისადმი – 11. I. 1963 წ. (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  24. კინახარიძე – ქართული რადიორედაქციის წევრთა სამგლოვიარო სიტყვა (რარსენიძის გარდაცვალების გამო) – 29. V. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 3 ფ.
  25. რადიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის წერილი "რაქდენ არსენიძის გარდაცვალება" – 25. V. 1965 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
  26. რადიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის წერილი "რაქდენ არსენიძის გარდაცვალება" – 25. V. 1965 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  27. რადიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის წერილი "რაქდენ არსენიძის გარდაცვალება" – 25. V. 1965 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  28. საკონსულტაციო კომისიის თავმჯდომარის ვ.კელიემპის წერილი ნ.ცინცაძისადმი – 30. III. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  29. საკონსულტაციო კომისიის თავმჯდომარის ვ.კელიემპის წერილი მ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძისადმი – 5. IV. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  30. საკონსულტაციო კომისიის თავმჯდომარის ვ.კელიემპის წერილი მ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძისადმი – 26. VIII. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
  31. საკონსულტაციო კომისიის თავმჯდომარის ვ.კელიემპის წერილი მ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძისადმი – 17. VIII. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  32. საკონსულტაციო კომისიის თავმჯდომარის ვ.კელიემპის წერილი მ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძისადმი – 17. VIII. 1966 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  33. სპეციალური პროექტების განყოფილების დირექტორის პაიტერ გ.ხტიუარტის წერილი აბრამიკის, დოვგალის, ლივიცკისა და ცინცაძისადმი – 30. VIII. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  34. სპეციალური პროექტების განყოფილების დირექტორის პაიტერ გ.ხტიუარტის წერილი ნ.ცინცაძისადმი – 20. VII. 1966 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
  35. რადიო "თავისუფლების" კომიტეტიდან ნ.სერუჟანტის მიერ გაგზავნილი წერილი ნ.აბრამიკისა და ნ.ცინცაძისადმი – 23. II. 1967 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  36. ა.აგტორხანოვის წერილი რადიო "თავისუფალი ევროპის" პრეზიდენტ სიგ მიხელსონისადმი – 5. V. 1976 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.

37. კინასარბიძის წერილი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროსადმი - 7. XI. 1980 წ. (ქართულ ენაზე), 1 ფ.
38. ნურეშაძის წერილი მიუნხენის რადიოგადაცემათა ქართული ხექციის მთავარი რედაქტორის კაშიასადმი (უნდა იყოს ჯ.კაშია) - 8. II. 1985 წ. (ქართულ ენაზე), 14 ფ.
39. ხკოლიაკოვის წერილი "ომი სროლის გარეშე" - 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
40. ხნიკიძის რადიოგამოსვლა - 17. II. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
41. გკორთავესკის წერილი "მიკროფონის ეჩანაღები" - 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
42. ვეიქტოროვის წერილი "ჭუკვი ეთერში" - 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
43. ხგულიაშის წერილი "ცილისწამება მოკლე ტალღებზე" - 30. VII. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
44. რადიო "თავისუფლების" ავტორისა და დიქტორის დთაბორიძის წერილი "თბილისის უნივერსიტეტის 60 წლითავე" - 12. X. 1978 წ. (ქართულ ენაზე), 5 ფ.
45. მსმენელი მოსკოვიდან - 12. XII. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
46. მსმენელი მოსკოვიდან - 2. II. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
47. მსმენელი უკრაინიდან - 27. XII. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
48. მსმენელი დაღესტნის ავტონომიური ოლქიდან - 20. I. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
49. მსმენელი კრაკოვიდან - 15. I. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
50. მსმენელი ლუგოვოდან (რუმინეთი) - 12. XII. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
51. მსმენელი ხატუ-მარედან (რუმინეთი) - 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
52. მსმენელი ნრდილოკაკასიიდან - (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
53. ვპოტაპენკოს წერილი სსრკ გენერალური პროკურორის რედენკოსადმი. ლკოპელევის პასუხი კორესპონდენტის ტაგებუხას შეკითხვაზე "შეიძლება თუ არა სტალინის რეაბილიტაცია?" - 1968-69 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
54. რა.ამედვედევის წერილი უერნალ "კომუნისტში" - "შეხადლებელია თუ არა სტალინის რეაბილიტაცია?" - 9. VI. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 15 ფ.
55. მიმართვა კომუნისტური და მუშათა პარტიების მეთაუ ხაერთაშორისო თათბირისადმი - 20. VI. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
56. სტალინის მიერ უსაფუძვლოდ რეპრესირებული კომუნისტების 43 ბავშვის (შვილების) წერილი სსრკ ცენტრალურ კომიტეტში ნეოსტალინიზმის საშიშროებაზე - 25. VI. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.

57. სსრკ უზენაესი სასამართლოს მიერ სოლჟენიცინისათვის განაჩენის შეცვლის თაობაზე - 6. II. 1957 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
58. ი.გენდლერისა და ნ.დანილოვის წერილი სსრკ გენერალური პროკურორის რედენკოსადმი - 3. IV. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
59. სასამართლოს უარი გალანსკის პროცესზე პ.გ.გრიგორენკოს მოწმედ გამოძახების თაობაზე - 26. VI. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
60. ა.იაკობსონის წერილი "დავიწყეთ იქიდან, რომ თვითონ გავთავისუფლდეთ" - 18. IX. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
61. ვ.ნ.კრიუკოვის წერილი "მკითხველის პასუხი "ლიტერატურული გაზეტის" მთავარი რედაქტორის ანაკოვსკისადმი" - 29. IV. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
62. ვ.ი.ივანჩენკოს წერილი "მორჩინებულების" რედაქციას გალანსკის პროცესის კომენტარების გამო - 16. II. 1968 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
63. პ.გ.გრიგორენკოსა და ა.ე.კოსტერიჩის წერილი საბჭოთა კავშირის კომუნისტებისა და სხვა ქვეყნების პროგრესული საზოგადოებრიობისადმი - 1. VII. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
64. ყირიმელი თათრების მიმართვა კომუნისტური და მუშათა პარტიების საერთაშორისო თათბირისადმი - 3. VII. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 8 ფ.
65. "მიმდინარე მოვლენების ქრონიკა", №2 - 21. VII. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 37 ფ.
66. ისტორიკოს ლ.პეტროვსკის წერილი სსრკ ცენტრალურ კომიტეტში სტალინის რეაბილიტაციის თაობაზე - 20. VIII. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 14 ფ.
67. რეჟის ჯაფარიძის "საქმე" - 3. IX. 1976 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
68. ქართული რედაქციის მთავარი რედაქტორის კინასარიძის მემორანდუმი რადიო "თავისუფლების" დირექტორის ჯორჯ ბეილისადმი საკითხი - ქართული რედაქციის პროგრამის განხილვა 1983 წლის 8 ივნისს - 2. VII. 1983 წ. (ქართულ ენაზე), 14 ფ.
69. ირგავაშვილი "ქრონიკა 50". ზგამსახურდიახა და მკობტავას სასამართლო პროცესი - (ქართულ ენაზე), 2 ფ.
70. რადიო "თავისუფლების" პროგრამების სახელმძღვანელოდ შემუშავებული დადგენილებები - 16. II. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
71. ახერბაიჯანის, სომხეთის, საქართველოს, თათრეთ-ბაშკირეთის და თურქმენეთის რედაქციების მემორანდუმი რადიო "თავისუფლების" დირექტორის ვილიამსისადმი - 18. XI. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
72. СКАНО-ს მემორანდუმი სტივენსის, მკვილიამსის და დ.დიისისადმი - 21. X. 1953 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
73. ქართველთა სათვისტომოს (გერმანიაში) მიერ გაგზავნილი წერილი

- რადიო "თავისუფლების" დირექტორის მ.ვილიამისხადმი - 18. III. 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
74. რადიო "თავისუფლების" დირექტორის მ.ვილიამის მიმართვა თანამშრომლებისადმი რადიოსადგურის შექმნაში შემუშავებული პრინციპების შესახებ - 5. IV. 1954 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
75. უკრაინის რედაქციის მთავარი რედაქტორის მ.კოვალსკის მოხსენებით ბარათი - 12. VI. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
76. რადიო "თავისუფლების" რედაქტორთა საბჭოს სტატუტი - 14. VI. 1956 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
77. რობერტ ფ.კელის წერილი რ.არსენიძისადმი - 1. 1958 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
78. რობერტ ფ.კელის წერილი რ.არსენიძისადმი - 8. VI. 1962 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
79. რისარდ ბერტრანდიასის წერილი რ.არსენიძისადმი - 15. III. 1963 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
80. რადიო "თავისუფლების" დირექტორის განცხადება კომიტეტისათვის სახელწოდების შეცვლის შესახებ - 21. VI. 1964 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
81. ამერიკელი კომიტეტის ახალი სახელწოდება - 21. Vშ. 1964 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
82. "სპეციალური პროექტების ხეყცის" მიმართვა რადიო "თავისუფლების" პრეზიდენტისადმი - 30. I. 1967 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
83. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ღიჯის წარმომადგენელთა მოსაზრებები რადიო "თავისუფლების" გადაცემების შესახებ - (რუსულ ენაზე), 3 ფ.
84. საინფორმაციო საქმეთა მრეკელის მოადგილის რ.იუჯინ პარტიის მემორანდუმში მთავარი დირექტორის ე.სკოტისადმი - 31. III. 1969 წ. (რუსულ ენაზე), 4 ფ.
85. რადიო "თავისუფლების" გადაცემა - სსრკ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება გადასახლებულთათვის რაიონების მნიშვნელობის ახალი გრადაციების შესახებ" - 17. IX. 1973 წ. (რუსულ ენაზე), 5 ფ.
86. რადიო "თავისუფლების" გადაცემა - "სსრ კავშირში ურბანიზაციის ტენდენციები და პრობლემები" - 29. X. 1973 წ. (რუსულ ენაზე), 2 ფ.
87. რადიო "თავისუფლების" კომიტეტის პრეზიდენტის პოულანდ ხერჟანტის დირექტივა თანამშრომლებისადმი - 12. V. 1965 წ. (ფრანგულ ენაზე), 25 ფ.
88. ნ.ცინცადის და ა.ავტორხანოვის დეკლარაცია რადიო "თავისუფლების" პრეზიდენტის პ.სერჟანტისადმი - 26. XII. 1973 წ. (რუსულ ენაზე), 1 ფ.
89. ნ.ცინცადის წერილი პარიზიდან ნიუ იორკში სსრკ ნაგრულ ხალხთა განთავისუფლების ამერიკელი კომიტეტის თავმჯდომარე

- პ.სერუატიასადმი - 7. XI. 1962 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ.
90. [ნ.ცინცაძის] წერილი პარეარდის უნივერსიტეტის რექტორისადმი. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის 1918-1921 წწ. არქივის პარეარდის უნივერსიტეტში გადატანის შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  91. ნოე ცინცაძის წერილი "გენოციდი და ხალხთა აღრევა (დენაციონალიზაცია) პოლიტიკური ტერორი" - თეზისები. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  92. ნოე ცინცაძის წერილი "თბილისის ამბოხება". ეხება 1956 წლის 9 მარტის მოვლენებს. - (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
  93. ამონაწერი საქართველოს ეროვნული საბჭოს 1962 წლის 27 აპრილის კრების ოქმიდან - (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  94. პ.სერუატიას წერილი პარიზში ნ.ცინცაძისა და მ.აბრამიკისადმი - 7. X. 1965 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  95. ნოე ცინცაძის მოხსენება პარიზის კონგრესზე რუსეთის მიერ ჩატარებულ ხალხთა მდგომარეობის შესახებ. თან ერთვის მოხსენების თეზისები - (ფრანგულ ენაზე), 11 ფ.
  96. ჩრდილოკავკასიის ეროვნული ცენტრის პრეზიდენტის ს.შამილის წერილი პარიზში საქართველოს ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარისადმი - 2. XII. 1963 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  97. ნოე ცინცაძის და ნ.აბრამიკის წერილი პარიზიდან საბჭოთა კავშირის ხალხთა განთავისუფლების ღივისადმი - 12. VI. 1965 წ. (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  98. პარიზის სამშვიდობო კონფერენციაზე ახერბაიჯანის ეროვნული დელეგაციის წევრის, ახერბაიჯანის ეროვნული კავშირის პრეზიდენტის შაჯიბილის წერილი [ნოე ცინცაძისადმი] - 15. VII. 1955 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  99. უენევაში ოთხი დიდი სახელმწიფოს კონფერენციაზე სსრკ ჩატარებულ ხალხთა წარმომადგენლების მიმართუა აშშ პრეზიდენტ დ.ეისენჰაუერის, პრემიერ მინისტრ ე.ე.დუხის და ე.ფორისადმი - (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  100. რინარდ პაიპის წერილი დევიდ ლანგის წიგნის - "საბჭოთა საქართველოს თანამედროვე ისტორია" შესახებ - (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  101. ნოე ცინცაძის წერილი - "40 წელია რაც საქართველო ოკუპირებულია საბჭოთა კავშირის მიერ" - (ფრანგულ ენაზე), 5 ფ.
  102. ნოე ცინცაძის წერილი "შოთა რუსთაველის ვეფხისტყაოსანი" - (ფრანგულ ენაზე), 17 ფ.
  103. ადვოკატ მიშელ მასონის წერილი პარიზიდან ნოე ცინცაძისადმი - 24. XI. 1974 წ.
  104. განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის პოლიტიკური სექციის დირექტორის ბ.კენიპოლმის წერილი ნოე ცინცაძისადმი - 21. VI.

- 1956 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
105. მიუნხენი, რადიოკომიტეტ "თავისუფლებიდან" გ.სტიუარტის წერილი პარიზში ნოე ცინცაძისადმი – 26. XI. 1965 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  106. სომხეთის რესპუბლიკის დელეგაციის ხელმძღვანელის სამუქლიანის წერილი პარიზიდან საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარის ნოე ცინცაძისადმი – 7. I. 1959 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  107. პარვარდის უნივერსიტეტის ხელნაწერების განყოფილების კურატორის რ.დენისის წერილი ლევილში ნოე ცინცაძისადმი – VIII. 1974 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  108. ნოე ცინცაძის წერილი პარიზიდან რ.კელისადმი – 16. I. 1961 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  109. ნოე ცინცაძის წერილი პარიზიდან მიუნხენში განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლის რ.კელისადმი – 1. III. 1963 წ. (ფრანგულ ენაზე), ასლი (ინგლისურ ენაზე), 4 ფ.
  110. დუგლას ბრაიანის წერილი პარვარდიდან პარიზში ნოე ცინცაძისადმი – 15. XI. 1957 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  111. ჰოვლან სერუანტის წერილი ნოე ცინცაძისა და ნ.აბრამიკისადმი – (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ. 2 ეგზ.
  112. მაქს რალის წერილი ღონღონიდან ნოე ცინცაძისადმი – 22. VI. 1976 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  113. რადიო "თავისუფლების" კომიტეტიდან ლიდია პეტრუსკიენის წერილი პარიზში ნოე ცინცაძისადმი – 25. V. 1972 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  114. ნოე ცინცაძის წერილი მიუნხენში განთავისუფლების ამერიკული კომიტეტის წარმომადგენლის რ.კელისადმი – 20. XI. 1962 წ. (ფრანგულ ენაზე), 3 ფ. 5 ეგზ.
  115. ნოე ცინცაძე – საქართველო (პოლიტიკური მიმოხილვა) – (ფრანგულ ენაზე), 4 ფ.
  116. ნოე ცინცაძის წერილი "ახალი იმპერიალიზმი" – (ფრანგულ ენაზე), 2 ფ.
  117. ნოე ცინცაძე "ახალი იმპერიალიზმი" – 8. VIII. 1960 წ. (ინგლისურ ენაზე), 1 ფ.
  118. დუგლას ვ.ბრაიანის წერილი პარვარდიდან ნოე ცინცაძისადმი – 15. II. 1978 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  119. რადიო თავისუფლების კომიტეტიდან რობერტ კელის წერილი ნოე ცინცაძისადმი – 2. III. 1964 წ. (ფრანგულ ენაზე), 1 ფ.
  120. ნოე ცინცაძის წერილი "ორმოცი წელია რაც რუსეთის საბჭოთა არმიამ დაიპყრო საქართველო" (ფრანგულ ენაზე), 6 ფ.
  121. სსრკ ხალხთა განთავისუფლების ლიგის პრეზიდენტის სახელით მ.აბრამიკის ნ.ცინცაძის, გ.სამუქლიანის წერილი ნიკოლა ლივიციისადმი

- 19. IV. 1966 წ. (უკრაინულად), 1 ფ.
122. საქართველოს ეროვნული კომიტეტის თავმჯდომარის ნოე ცინცაძის წერილი პარიზიდან სენატორ მუტესადმი – 20. IX. 1958 წ. (ყრანგულ ენაზე), 2 ფ.
123. ნოე ცინცაძის წერილი "საქართველოს ეროვნული პრობლემა". – რუსეთის მიერ საქართველოს დაპყრობის 50 წლისთავის გამო – (ყრანგულ ენაზე), 5 ფ.

P.S. გარდა ზემოთხსენებული დოკუმენტებისა, საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის (1918–1921 წ.წ.) არქივის პარიზულ ნაწილში დაცულია პირადი და საქმიანი წერილები, მიმართვები, სერტიფიკატები, ანგარიშგების ქვითრები, დეკრეტები, სამინისტროების მიერ გაცემული მოწმობები, სხვადასხვა ხასიათის განცხადებები და ა.შ.

წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში დაცულია ოციანი წლების ოფიციალური ტერმინოლოგია და სტილი.

36. პირადი არქივები და საარქივო მასალები

1. ნ.კორდანი; 2. ა.კახენკელი; 3. ნ.რამიშვილი; 4. კ.კანდელაკი; 5. გ.ერაძე;
6. ზ.ნიჭუა; 7. რ.არსენიძე; 8. კ.გვარჯალაძე; 9. ნ.ცინცაძე; 10. ე.ნოზაძე;
11. ალ.ფანჩულაძე; 12. დ.სინჯიკაშვილი; 13. ნ.ჭუმბურიძე;
14. ალ.შათირიშვილი; 15. ევ.გუგუშვილი; 16. ს.ასათიანი; 17. ი.ჭავჭავაძე;
18. ვლ.ბაქრაძე; 19. კ.ჩხეიძე; 20. ხ.შავიშვილი; 21. ვლ.მგელაძე;
22. ა.გუგუშვილი; 23. ალ.კორძია; 24. ნ.ჯაყელი; 25. ირ.წერეთელი;
26. ი.ხალაყია; 27. გ.მანაბელი; 28. კ.საბახტარაშვილი; 29. ვლ.ვოიტინსკი;
30. ს.ქუთათელაძე; 31. ვლ.ემხვარი; 32. ვ.წულაძე; 33. მ.საქარიაძე;
34. ი.ხარსელაძე; 35. რ.ეიფიანი; 36. ვ.ჯუღელი; 37. გ.კერესელიძე;
38. ლ.კერესელიძე; 39. პ.კვარაცხელია; 40. გ.გვაზავა; 41. ხ.ფირცხალავა;
42. გ.გამყრელიძე; 43. რ.გაბაშვილი; 44. ი.გოგოლაშვილი;
45. ი.რამიშვილი; 46. გ.რობაქიძე; 47. მ.წერეთელი; 48. გ.წერეთელი;
49. ნ. და კ.სალიები; 50. ექ.თაყაიშვილი; 51. გ.ფერაძე; 52. ნ.ნიკოლაძე;
53. კ.ჩხენკელი; 54. მ.თარხნიშვილი; 55. გ.გაბლიანი; 56. გ.აფხაზი;
57. ვ.ახმეტელი; 58. ი.გოლდმანი; 59. დ.ვანიაძე; 60. ა.მანკელიშვილი;
61. დ.სალირაშვილი; 62. მ.ტულუში; 63. გ.ჯაბაძარი; 64. მ.ბერიშვილი;
65. შ.ბერიშვილი; 66. ალ.ეიფიანი; 67. რ.ინგილო და სხვ.

37. სხვადასხვა

1. პერიოდული გამოცემები და სხვადასხვა ამონაჭრები სახლდარგარეთული პრესიდან
2. სხვადასხვა პირთა უბის წიგნაკები
3. საქართველოს და კავკასიის ისტორიული და სხვა ხასიათის გეოგრაფიული რუკები
4. ქართული ემიგრაციის ფოტოარქივი

საქართველოს პირველი დემოკრატიული

რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.)

მთავრობის არქივი

II

(პარვარდული ნაწილი)

---

* წინამდებარე ნუსხა 1974–76 წლებში, პარვარდში, ინგლისურ ენაზე შეადგინა პროფესორმა გიორგი ნაკაშიძემ, რომლის ქართული ტექსტი მომზადდა გ. ფალავანდიშვილის, ი. ანდრონიკაშვილის, ვ. ძიძიგურისა და გ. კალატოშვილის მიერ გ. შარაძის საერთო რედაქციით.

საქართველოს არქივის კატალოგი

I

- რუსეთის რევოლუცია და სიტუაცია კავკასიაში
1917 წლის 12 მარტი ეუთები 1, 2, 3.
- საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება
1918 წლის 26 მაისი
- დამოუკიდებელი საქართველო, მთავრობა
და მისი მოღვაწეობა ეუთები 4,5,6,7
- საგარეო საქმეთა სამინისტრო ეუთები 8, 9
- ფინანსთა სამინისტრო ეუთები 10, 11, 12
- სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ეუთები 13,14,15
- ეროვნული გეარდია ეუთები 16,17,18
- დამოუკიდებელი საქართველო და მისი ურთიერთობა
თურქეთთან და გერმანიასთან (1918 წლის
26 მაისიდან 1 დეკემბრამდე) ეუთი 19
- საქართველო, ინგლისი და
გაერთიანებული სამხედრო ძალები ამიერკავკასიაში
(1918–1921) ეუთები 20, 21,
22, 23
- საქართველო, სომხეთი და აზერბაიჯანი
(1918–1921) ეუთი 24
- საქართველოს დელეგაცია ვერსალის
სამშვიდობო კონფერენციაზე ეუთები 25, 26,
27, 28, 29, 30
- დამოუკიდებელი საქართველოს წარმომადგენლობები
- საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა
პარიზში ეუთი 31
- საქართველოს წარმომადგენლობა რომში ეუთი 32

საქართველოს წარმომადგენლობა ბერლინში	ეუთი 33
საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში	ეუთი 34
საქართველოს წარმომადგენლობა ბერნში	ეუთი 35
ურთიერთობა ჩრდილოეთ კავკასიასთან, უკრაინასთან, პოლონეთთან, ბელორუსიასთან, ბალტიისპირეთის ქვეყნებთან და ნორვეგიასთან	ეუთი 36
საქართველო და საბჭოთა რუსეთი	ეუთი 37

II

ოკუპირებული საქართველო და მისი მდგომარეობა

საქართველოს წარმომადგენლობები უცხოეთში	
საქართველოს წარმომადგენლობა პარიზში	ეუთები 38, 39, 40, 41, 42
საქართველოს წარმომადგენლობა კონსტანტინოპოლში	ეუთები 43, 44
საქართველოს წარმომადგენლობა ლონდონში	ეუთი 45
საქართველოს წარმომადგენლობა ვარშავაში	ეუთი 46
საქართველოს წარმომადგენლობა ბერლინში	ეუთი 47
საქართველოს დევნილი დემოკრატიული მთავრობის საქმიანობა	ეუთები 48, 49, 50, 51, 52, 53
საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის უცხოეთის ბიურო	ეუთები 54,55,56
საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია და მეორე ინტერნაციონალი	ეუთი 57

ერთა ლიგა და საქართველო	ყუთები 58, 59
საბჭოთა საქართველო	ყუთი 60
მიმოწერა ოკუპირებულ საქართველოსთან	ყუთები 61, 62, 63
საქართველოს დევნილი მთავრობის ფინანსური აღრიცხვა	ყუთები 64 – 71
აღრიცხვის წიგნები	ყუთები 72
ნიკოლოზ ჩხეიძის მიერ დატოვებული ხელნაწერები	ყუთი 74
აშშ-ს ერთიერთობა საქართველოს დევნილ მთავრობასთან	ყუთი 75
კაეკასიის კონფედერაცია	ყუთი 76
საქართველოს რესპუბლიკის დევნილი პრეზიდენტის ნოე ჟორდანიას გამოსვლები, სტატიები, ოფიციალური და პირადი მიმოწერა	ყუთები 77, 78
კ. გეარჯაძის, კ. კანდელაკის, კ. საბახტარიშვილის და დ. შარაშიძის პირადი და ოფიციალური მიმოწერა, გამოსვლები და სტატიები	ყუთი 79
ქართული და უცხოური პრესა საქართველოს შესახებ	ყუთი 80

1. ამიერკავკასიის საგანგებო კომიტეტის ("ოსაკომი" – ОСОБЫЙ ЗАКАВКАЗСКИЙ КОМИТЕТ) ოქმები.
21.3.1917–20.5.1917.
ვ. ა. ხარლამოვი, კ. გ. აბაშიძე, მ. უ. ჯაფაროვი, მ. ჯ. პაპაჯანოვი,
ა. ი. ხენკელი.
2. ამიერკავკასიის საგანგებო კომიტეტის გადაწყვეტილებები.
26.3.1917–20.5.1917.
ვ. ა. ხარლამოვი, კ. გ. აბაშიძე, მ. უ. ჯაფაროვი, მ. ფ. პაპაჯანოვი,
ა. ი. ხენკელი, თავადი ლუივი, პ. პერვერსევი, ე. გეგუჭკორი.
3. ამიერკავკასიის საგანგებო კომიტეტის გადაწყვეტილებები, მისი
გადადგომა.
27.11.1917.
ამიერკავკასიის კომისარიატი.
27.4.1917–13.3.1918.
ვ. ა. ხარლამოვი, მ. უ. ჯაფაროვი, მ. ი. პაპაჯანოვი, ა. ი. ხენკელი,
ე. გეგუჭკორი, ე. ლებედინსკი.
4. ამიერკავკასიის საგანგებო კომიტეტი, ამიერკავკასიის
კომისარიატი, ამიერკავკასიის მთავრობა.
18.5.1917–10.9.1920.
კოკოშკინი, ა. ხენკელი, კარლო (ნიკოლოზ) ჩხეიძე, ირაკლი (კაკი)
წერეთელი, როძიანკო, გრ. ლორთქიფანიძე, ბ. სავინკოვი, ალი მარდან
ბეგ თოფჩიბაშევი, ე. გეგუჭკორი.
5. საქართველოს წარმომადგენლების მიერ ოდესიდან და კიევიდან
გამოგზავნილი დეკლარაციები ქართველი ჯარისკაცების საქართველოში
დაბრუნების თაობაზე.
1917 წლის დეკემბერი – 1918 წლის მარტი.
6. უაგი თურქეთთან.
2.1.1918–31.3.1918.
ა. ხენკელი, ვეხიბ ფაშა, გენერალი ოდიშელიძე, ე. გეგუჭკორი,
გენერალი ლებედინსკი, გ. ე. ჩინკერი.

7. ამიერკავკასიის კომისარიატის მცირე საბჭოს ოქმები.
3.1.1918–8.1.1918.
8. ამიერკავკასიის ფედერაციული რესპუბლიკის ოქმები.
9.1.1918–25.5.1918.
ა. ჩხენკელი, ე. გეგუქკორი, ა. ხატიშოვი, გ. ტერ-გაზარიანი,
ბ. მელიქ ასლანოვი, ნ. რამიშვილი, გ. ჩინერიანი, ვინინენკო,
კ. ლ. რაკოვსკი, ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, ი. სტალინი, პ. პროშიანი.
9. გენერალ ოდიშელიძის ანგარიში კავკასიის მთავარსარდალს და რუსეთის ჯარის მიერ დატოვებულ ტერიტორიებზე მომხდარი ინციდენტების გამოძიება.
6.2.1918–8.5.1918.
ვეხიბ ფაშა, გენერალი ოდიშელიძე, გენერალი გ. გერასიმოვი.
10. ამიერკავკასიის სეიმის სამშვიდობო დელეგაცია.
12.2.1918–26.4.1918.
ე. გეგუქკორი, ვეხიბ ფაშა, ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე, გენერალი ლებედინსკი, ლორდი გრეი, თააღათ ფაშა, მეტერნიხი.
11. ტრაპიზონი, როგორც სამშვიდობო კონფერენციის ადგილი.
18.2.1918–21.3.1918
ა. ჩხენკელი, ე. გეგუქკორი, ნ. ჩხეიძე, გენერალი ოდიშელიძე,
ა. ხატიშოვი, ფერიქ ვეხიბ მემედ ფაშა, მ. გ. გაჯინსკი,
ე. რასულ ზადე.
12. ტრაპიზონის სამშვიდობო კონფერენციის ჩანაწერები.
22.2.1918–26.5.1918
ა. ჩხენკელი, ჰუსეინ რაუფ ბეი, ტ. ჩერმოვეი, ხ. ბამატოვი,
ე. რასულ ზადე, ა. ხატიშოვი.
13. ამიერკავკასიის კომისარიატი და სამშვიდობო მოლაპარაკებების გაგრძელება.
23.2.1918–13.5.1918.
ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიანი, ნ. რამიშვილი, ე. ვოიტინსკი.
14. სამშვიდობო მოლაპარაკება ტრაპიზონში.
24.2.1918–1.5.1918.
ა. ჩხენკელი, ვეხიბ მემედ ფაშა.
15. ამიერკავკასიის რესპუბლიკა და სამშვიდობო მოლაპარაკებების გაგრძელება.

3.3. 1918–5.5.1918.

იბრაჰიმ ჰაკი ფაშა, ლეკი ფაშა, გ. წინერიანი, გ. პეტროვსკი, ლ. კარახანი, ნ. რამიშვილი, ე. რასულ საღუ, ე. გემგუკორი, ვ. ლენინი, ა. ნხენკელი.

16. ამიერკავკასიის კომისარიატის მიერ რენტის გადახდა

პ. ლუბალოვისათვის.

10.3.1918–28.5.1918.

17. თავდაცვის სამინისტრო. მიმოწერა თურქეთს, რუსეთსა და საქართველოს შორის ტრაპიზონში დატოვებული რუსეთის ჯარის ქონების თაობაზე.

12.3.1918–26.3.1918.

ა. ნხენკელი, გენერალი ლევანდოვსკი.

18. ამიერკავკასიის კომისარიატის გადადგომა და ამიერკავკასიის მთავრობის შექმნა.

12.3.1918–24.5.1918.

ე. გემგუკორი, ნ. ნხეიძე, ა. ნხენკელი, ნ. რამიშვილი, ხ. კარნიკიანი, ი. გობეჩია, მელიქ ასლანოვი, ი. გაიდაროვი, ი. უსუბბეკოვი, ა. ხატისოვი, ფ. ხან ხოსისკი, მ. გაჯინსკი, გენერალი ოდიშელიძე, გრ. გიორგაძე, ნ. ხომერიკი.

19. ამიერკავკასიის მთავრობა და საბრძოლო მოქმედებების განახლება თურქეთის მიერ.

9.4.1918–10.9.1918.

ა. ნხენკელი, ე. გემგუკორი, ვეხიბ მემედ ფაშა, ფ. ხან ხოსისკი, მ. გაჯინსკი, ე. რასულ საღუ, ა. ხატისოვი.

20. ამიერკავკასიის მთავრობის სამშვიდობო დელეგაცია და მისი მცდელობა თურქების საბრძოლო მოქმედებების შეწყვეტისა.

7.5.1918–11.5.1918.

ფერიქ ვეხიბ მემედ ფაშა, ა. ნხენკელი.

21. სამშვიდობო მოლაპარაკებათა გაგრძელება და პირადი საუბარი გენერალ ფონ ლოსოვთან.

21.5.1918–28.5.1918.

ნ. რამიშვილი, ა. ნხენკელი, გენ. ფონ ლოსოვი.

22. რუსი პოლკოვნიკის გ. შმაგაილოვის ძირგამომთხრელი საქმიანობა საქართველოში.

11.4.1918–22.12.1918.

23. თურქეთის ჯარების მიერ “დუხოხორების” სოფლებში ჩადენილი მკვლევლობები და სხვა დანაშაულებანი.
5.12.1918–12.2.1919.
24. ინგლისის ჯარები საქართველოსა და კავკასიაში.
28.2.1919–8.6.1919.
ე. გეგეპკორი, ა. ხატისოვი, ჯ. სმითი, გენერალი მილნი, გენერალი ბ. მ. თომსონი, გენერალი გ. ფორესტ უოკერი, გენ. დენიკინი, გენ. ბინი, გენ. ბროფი, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, არუთუნიანი, ს. მამიკონიანი, მ. ჯაფაროვი.
25. პროფკავშირების მუშაკთა პირველი კონფერენცია საქართველოში.
11.4.1919–16.4.1919.
რ. არსენიძე.
26. ეკონომიკური მდგომარეობის გაუარესება საქართველოში ინგლისელების და დენიკინის მიერ საქართველოს პორტების სასღვაო ბლოკადის გამო. ზანგერუფის შემთხვევა.
14.11.1919–2.12.1919
ნ. ქარცივაძე, ო. უორდროპი, ე. გეგეპკორი, პასკელი, ა. ხატისოვი, პ. უსუბბეკოვი, ლოიდ ჯორჯი, უ. ჩერჩილი.

საქართველო და თურქეთი 1918–1919 წლებში

ყუთი №3

1. ამიერკავკასიის კომისარიატის მცირე კომისიის ოქმები და გადაწყვეტილებები.
17.1.1918–15.3.1918.
გრ. რცხილაძე, მ. გაჯინსკი, ა. ერცინკიანი.
2. თურქეთის აგრესიის შესანიერებლად მიმართული ღონისძიებები. სამშვიდობო მოლაპარაკებანი თურქეთსა და ამიერკავკასიის კომისარიატს შორის. გერმანიის წარმომადგენლის წარვეა მოლაპარაკებებში. აღრუული სასა'სღვრო შეტაკებანი

ქართულ და სომხურ სამხედრო ძალებს შორის.
17.1.1918–27.12.1918.

ნ. ჟორდანიას, ფერიქ ვეხიბ მემედ ფაშას, ი. წერეთელი, ა. ნხენკელი, გენერალი ფონ ლოსოვი, გენერალი ოდიშელიძე, ხალილ ბეი, ე. გუგუჩკორი, გრაფი ვორონცოვ-დაშკოვი, თავადი გოლიცინი, გენერალი იუდენინი.

3. ამიერკავკასიის სამშვიდობო დელეგაცია ტრაპიზონში.
16.2.1918–31.3.1918.

ა. ნხენკელი, გენ. ი. ოდიშელიძე, ფერიქ ვეხიბ მემედ ფაშას, ე. გუგუჩკორი, ნ. ნხეიძე, ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ფ. ხან ხოსისკი, ნ. ხომერიკი, ი. გობენიას, მ. გაჯინსკი, მ. ასლანოვი, ხ. ი. კარნიკიანი.

4. ტრაპიზონის სამშვიდობო კომისიის ანგარიში.
16.2.1918–14.4.1918.

ა. ნხენკელი, რაუფ ბეი, ე. გუგუჩკორი.

5. სამშვიდობო კონფერენცია ტრაპიზონში.
13.1918–2.1.1919.

პუსეინ რაუფ ბეი, ა. ნხენკელი, ა. ხატისოვი, ე. გაჯინსკი, ე. გუგუჩკორი, რ. ო. ჯორდანი, უილიამ რიკროფტი, პოლკოვნიკი შარდინი.

6. ამიერკავკასიის კომისარიატი 9.4.1918–მდე და ამიერკავკასიის ფედერალური მთავრობის მოლაპარაკებანი თურქეთთან.
23.3.1918–11.5.1918.

ა. ნხენკელი, გენ. ფონ ლოსოვი, გრაფი ფონ შულენბურგი, ხალილ ბეი, მ. გაჯინსკი, ა. ხატისოვი, ნ. ნიკოლაძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ნხეიძე, ვეხიბ მემედ ფაშას.

7. ამიერკავკასიის მთავრობა და სამხედრო მოქმედებები შემოჭრილ თურქთა წინააღმდეგ.
13.4.1918–1.5.1918.

ენვერ ფაშას, ვეხიბ მემედ ფაშას, ა. ნხენკელი, ე. გუგუჩკორი, დ. დონსკოი, მ. ჯაფაროვი, ხ. კარნიკიანი, ნ. რამიშვილი.

8. ეარსის ციხესიმაგრის ნაბარება თურქეთის ჯარისათვის.
24.4.1918–20.6.1918.

ვეხიბ მემედ ფაშას, ა. ნხენკელი, მ. გაჯინსკი, ნ. ნიკოლაძე, ემინ რასულ ზადე, ა. ხატისოვი, დ. ავალოვი, რ. კანაზნუნი.

9. სამშვიდობო მოლაპარაკებათა გაგრძელება ბათუმში.

27.4.1918–10.5.1918

ა. ჩხენკელი, გენერალი ფონ ლოსოვი, ვეხიბ მემედ ფაშა, პუსეინ რაუფ ბეი, ა. ხატისოვი, აკბერ შეიხ ულ ისლამოვი.

10. ბათუმის სამშვიდობო დელეგაციის შემადგენლობა.

9.5.1918–20.5.1918.

ა. ჩხენკელი, პ. კანაზნუნი, ნ. ნიკოლაძე, ა. ხატისოვი, ე. რასულ ზადე, მ. გაჯინსკი.

11. ამიერკავკასიის სამშვიდობო დელეგაციის სხდომების ოქმები.

11.5.1918–27.5.1918.

ა. ჩხენკელი, ე. რასულ ზადე, ნ. ნიკოლაძე, ა. ხატისოვი, მ. გაჯინსკი, რ. კანაზნუნი, ნ. ხომერიკი, ნ. რამიშვილი, გ. გიორგაძე.

12. სამშვიდობო დელეგაციის ოქმები და მიმოწერა.

16.5.1918–17.5.1918.

ა. ჩხენკელი, ვეხიბ მემედ ფაშა, ე. რასულ ზადე, ნ. ნიკოლაძე, ხალილ ბეი, გენ. ფონ ლოსოვი.

**ამიერკავკასიის ფედერაცია და
დამოუკიდებელი საქართველო**

ეუთები 4,5,6,7.

1. ისტორიული მასალები ამიერკავკასიისა და საქართველოს შესახებ.

7.11.1917–16.10.1918.

ე. გეგუშკორი, ა. ჩხენკელი, ვეხიბ მემედ ფაშა.

2. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენლების შეხვედრა.

17.3.1918–23.12.1919

ე. გეგუშკორი, ნ. რამიშვილი, ს. მამიკონიანი, ფ. ხან ხოისკი, მ. ჯაფაროვი, ს. არუთუნიანი.

3. რუსეთის ჯარის მიერ ტრაპიზონში დატოვებული ქონების რეგისტრაცია.

22.3.1918–26.3.1918.

- ა. ჩხენკელი, გენ. ვ. ლევანდოვსკი.
4. საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილება რიგ საკითხებზე. 24.5.1918–30.8.1918
ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, გ. ლასხიშვილი, ნ. ხომერიკი, ი. ლორთქიფანიძე.
  5. საქართველოს დამოუკიდებლობის დეკლარაციის ფაქსიმილე. 26.5.1918.
  6. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები. 27.5.1918–15.6.1918.
ნ. რამიშვილი, გ. ჟურელი, ი. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, შ. ალექსი-მესხიშვილი, გ. ლასხიშვილი.
  7. ინფორმაცია გახეთქიდან “კაუკაზიშენ ცაიტუნგენ.” 1.6.1918.–13.6.1918
ფ. ხან ხოსიკი, ე. გეგეჭკორი, ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, გრაფი ფონ შულენბურგი, არუთუნიანი, შ. რუსთამბეკოვი.
  8. მთავრობის სხდომების ოქმები ორ ეტაპამდე. 18.6.1918–30.12.1918.
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ი. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, გ. ჟურელი, გ. ლასხიშვილი, შ. მესხიშვილი.
  9. საქართველოს ფინანსური მიმოხილვა. 1918 წლის ივნისი – 1920 წლის მარტი.
  10. ტარიფების შეკალა. შრომითი კანონმდებლობა. 1918 წლის ივლისი – 1919 მარტი.
  11. ინფორმაცია ნაწარმის ექსპორტზე. 13.7.1918–15.11.1918.
  12. საქართველოს ეროვნული საბჭო. 16.7.1918–24.1.1921.
  13. დიპლომატიური მიმოწერა გერმანიის მისიასთან. 28.7.1918–8.12.1919.
ნ. ჟორდანიას, გენ. ფონ კრესი.
  14. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.

24.8.1918–30.12.1918.

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, გ. ჟურელი,
ი. ლორთქიფანიძე, გ. გიორგაძე, გ. ლასხიშვილი, შ. მესხიშვილი.

15. მასალები სოხუმის რეგიონზე.

30.10.1918–30.11.1920.

16. საქართველოს მთავრობის სხდომები.

2.11.1918–20.12.1919

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, გ. ლასხიშვილი, ნ. ხომერიკი და ა. შ.

17. კომერციული მიმოწერა უცხოეთის ფირმებთან.

5.12.1918–5.5.1920

18. ინფორმაცია საქართველოს მარგანეცზე, წელის ენერჯიაზე და ხე-ტყეზე.

6.12.1918–1920 წლის ნოემბერი.

19. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები ორ ეგზემპლარად.

2.1.1919–30.12.1919.

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, გ. ჟურელი,
გ. ლასხიშვილი, ი. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, შ. მესხიშვილი.

20. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.

2.1.1919–28.6.1919.

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, გ. ჟურელი,
გ. ლასხიშვილი, ი. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, შ. მესხიშვილი,
გ. გიორგაძე, კ. კანდელაკი.

21. საქართველოს კონსული ოფისაში და მისი მიმოწერა უკრაინის
სოფიერო ფირმასთან.

6.1.1919–28.8.1919.

22. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა ინგლისის სამხედრო მისიის
წარმომადგენელთან.

22.1.1919–19.9.1919.

ე. გეგეჭკორი.

23. საქართველოს დამფუძნებელი კრება, მის მიერ მიღებული
კანონები და გადაწყვეტილებები.

14.3.1919–31.12.1919.

ე. გეგეჭკორი, ნ. ჟორდანიას, ა. ლომთათიძე, ს. მღვივანი.

24. რეალური ხელფასები და მაღალი ფასები. ტარიფების შკალა.
1919 აპრილი–15.1.1920.
25. საქართველოს სახლვერები. საქართველოს დაპყრობა რუსეთის
ჯარების მიერ. ამონაწერები სხვადასხვა ჟურნალებიდან.
1.5.1919–27.3.1921.
გენ. ი. ოდიშელიძე, შაჰ აბას I, ნადირ შაჰი, გენ. კორი, გენ. ბრიგსი,
გენ. ბინი, ე. გუგუშკოვი, ა. ნახეკელი, მუსტაფა ქემალ ფაშა.
26. საქართველოს დელეგაციის თავმჯდომარის წერილი პარიზში,
ვერსალის კონფერენციას.
14.5.1919.
ნ. ნხეიძე, კ. გვარჯალაძე, ნ. ნიკოლაძე, გ. რცხილაძე, ი. გობენია.
27. მასალები თვითმფრინავებისა და ახალი უნიფორმის შესყიდვაზე
ჯარისათვის და ეროვნული გვარდიისათვის.
17.5.1919–23.9.1919.
კ. საბახტარიშვილი, ნ. ნხეიძე.
28. მასალები საქართველოს ადმინისტრაციის შესახებ. ეკონომიკური
რეკურსების მიმოხილვა. საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს
ბიულეტენი.
20.5.1919–11.9.1919.
კათალიკოსი კირიონი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშკოვი, ნ. ნხეიძე,
ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი.
29. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
20.5.1919–27.12.1919.
ე. გუგუშკოვი, კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი, ნ. ცინცაძე, ნ. რამიშვილი,
ნ. ჟორდანიას.
30. ტრანსპორტის სამინისტრო.
19.7.1919–14.1.1920.
კ. საბახტარიშვილი.
31. მიმოწერა მთავრობის სხვადასხვა სამთავრობო დეპარტამენტის
საქმიანობის შესახებ.
6.9.1919–22.12.1919.
32. ინფორმაცია ეკონომიკური და სამხედრო მდგომარეობის შესახებ.
7.9.1919–11.6.1920.
ლორდი კერზონი, ნ. ნხეიძე, კ. კანდელაკი.

33. მასალები განათლების სამინისტროსა და სკოლის რეფორმის შესახებ.
22.9.1919.
ნ. ცინცაძე.
34. საქართველოს ეკონომიკური რესურსების რეკა.
22.10.1919.
35. მიმოწერა შრომის სამინისტროსთან და დამფუძნებელ კრებასთან.
23.10.1919–14.1.1921
36. მასალები შინაგან საქმეთა სამინისტროს თაობაზე.
1919 წლის ოქტომბერი.
37. მიმოწერა თამბაქოს შესახებ.
25.10.1919–11.2.1920.
38. მიმოწერა რკინიგზის სამინისტროსთან.
20.12.1919–8.12.1920.
39. მიმოწერა შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან.
30.12.1919–17.9.1920.
40. მასალები შრომითი ხელშეკრულებების თაობაზე.
1919 წელი.
41. სტატისტიკური მონაცემები საქართველოს ეკონომიკური მდგომარეობისა და ბუნებრივი რესურსების თაობაზე.
1.1.1920
42. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები ორ ეგზემპლარად.
3.1.1920–30.12.1920
ე. გუგუშკორი, კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე,
ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, რ. არსენიძე, გ. ურბიძე.
43. საქართველოს მთავრობის დეკრეტები.
6.1.1920–15.12.1920.
ნ. ჟორდანიას.
44. მიმოწერა თბილისის მუნიციპალიტეტთან.
6.1.1920–19.11.1920.
ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე.

45. მთავრობის განკარგულებები ბიუროს წევრებზე.
10.1.1920–30.12.1920.
46. მიმოწერა დამფუძნებელ კრებასთან.
10.1.1920–1.2.1921.
47. დამფუძნებელი კრებისა და საქართველოს მთავრობის მოღვაწეობა.
12.1.1920–28.7.1920.
48. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
12.1.1920–30.12.1920.
ქ. გუბუჯკორი, კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე,
ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, რ. არსენიძე, გ. ურადი, ნ. ცინცაძე.
49. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
12.1.1920–3.7.1920.
ქ. გუბუჯკორი, კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე,
ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, რ. არსენიძე, გ. ურადი.
50. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
20.1.1920–7.8.1920.
51. საქართველოს მთავრობის მიმოწერა სხვადასხვა პრობლემის თაობაზე.
18.2.1920–5.3.1921.
ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე.
52. ცირკულარი ოფიციალური მიმოწერის ქართულად გატარების თაობაზე.
13.3.1920–3.6.1922.
ქ. გუბუჯკორი, ო. უორდროპი.
53. მასალები ბათუმის ინგლისელი გუბერნატორის გენ. კუკ-კოლისის ძირგამომთხრელ საქმიანობაზე.
25.4.1920–4.2.1921.
54. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
27.4.1920–28.5.1920.
ქ. გუბუჯკორი, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი,
ნ. ჟორდანიას, რ. არსენიძე, გ. ურადი.

55. მასალები ქობულეთში განლაგებულ ინგლისის ჯარებთან მოსალოდნელი შეტაკების თაობაზე. შეტაკებები წრდილოკავკასიულ ოსებთან.
3.5.1920–16.8.1920.
56. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
22.5.1920–31.12.1920.
ე. გუბუქაური, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, გ. ურბიძე.
57. მიმოწერა დივერსიული აქტების თაობაზე.
11.6.1920–10.8.1920.
58. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
1.7.1920–30.12.1920.
გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, რ. არსენიძე, ნ. ცინცაძე, ნ. ჭიჭინაძე, ნ. ჟორდანიას.
59. საქმე გემ “პრინციპის” თაობაზე.
27.8.1920–11.1.1921.
60. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
11.9.1920–21.12.1920.
61. მასალები ბორჩალოს რეგიონში ჩატარებული რევიზიის თაობაზე.
28.9.1920–22.10.1920
62. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
9.11.1920–12.2.1921.
გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას.
63. მასალები ქაღალდის ფულის ბეჭდვაზე და სხვა მიმოწერა.
30.11.1920–13.1.1921.
64. საქართველოს მთავრობის დეკრეტები.
30.11.1920–8.2.1921.
ნ. ჟორდანიას, ა. ლომთათიძე.
65. მასალები კახეთის რკინიგზის თაობაზე, რაიონული საბჭოების არჩევნებისა და ა. შ.
8.12.1920–30.12.1920.

66. ეროვნული უშიშროების საბჭო.
17.12.1920–15.1.1921.
67. მასალები განათლების სამინისტროს საქმიანობის თაობაზე.
1920 დეკემბერი.
68. საქართველოს კონსტიტუცია ფრანგულ ენაზე.
1920 დეკემბერი.
69. თავდაცვის საბჭოს სხდომათა ოქმები.
30.12.1920–22.2.1921.
გრ. ღორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჯორდანიას.
70. სტატისტიკური მონაცემები საქართველოზე.
1.1.1921
71. სამთავრობო შენობათა აღმინისტრაცია.
6.1.1921–12.2.1921
72. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები ორ ეგზემპლარად.
10.1.1921–12.2.1921
ქ. კანდელაკი, გრ. ღორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჯორდანიას,
რ. არსენიძე, გ. ურადი, დ. ონიაშვილი, პ. ჭიჭინაძე, ნ. ცინცაძე.
73. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმების ფრაგმენტები. იხ.
პუნქტი 72.
10.1.1921–10.2.1921.
74. მთავრობის ზოგიერთი ხარჯები.
10.1.1921.–7.2.1921.
75. მიმოწერა მომარაგების სამინისტროსთან.
15.1.1921–2.2.1921.
76. მოლაპარაკებები საფრანგეთის მთავრობასთან იარაღის შესყიდვასთან
დაკავშირებით.
17.1.1921–17.12.1921
77. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
29.1.1921–12.2.1921.
ქ. კანდელაკი, პ. ჭიჭინაძე, გრ. ღორთქიფანიძე, დ. ონიაშვილი,
ნ. რამიშვილი, ნ. ჯორდანიას, რ. არსენიძე, გ. ურადი.

78. გამოცდილი სპეციალისტების დანიშვნა რკინიგზის სამინისტროში.
7.2.1921–9.2.1921.
ნ. უორდანია.
79. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
8.2.1921–6.3.1921.
ე. გუბუკორი, პ. ჭიჭინაძე, გრ. ლორთქიფანიძე, დ. ონიაშვილი,
ნ. უორდანია, გ. ყრაძე.
80. 'ზოგიერთი ეკონომიკური და სამხედრო ინფორმაცია საქართველოსა
და რსფსრ-ზე.
2.3.1921–21.2.1921.
ნ. უორდანია, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი.
81. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.
2.3.1921–5.3.1921.
პ. ჭიჭინაძე, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი,
რ. არსენიძე.
82. ნავთობის პრობლემები და ზოგიერთი სტატისტიკური მონაცემი.
28.3.1922–3.8.1923
83. საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის განდევნილ
ხელისუფლებათა შეთანხმება თავისუფალი კავკასიის კომუნიკაციის
და ფინანსურ საკითხებზე.
7.1.1922–26.8.1922
84. ვლ. ვოიტინსკი და მისი სტატიები საქართველოზე უცხოეთის
პრესაში.
1922 წელი.

საქართველოს საგარეო საქმეთა
სამინისტროს მოღვაწეობა

ჟუთები 8, 9.

1. დიპლომატიური მიმოწერა სხვადასხვა ქვეყნის წარმომადგენლებთან.
7.11.1917–29.6.1918
ნ. რამიშვილი, კ. გვარჯალაძე.
2. დიპლომატიური მიმოწერა.
26.5.1918–17.7.1919.
ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ხალილ-ბეი, იბრაჰიმ ჰაკი ფაშა,
გ. ი. სოკოლნიკოვი, გ. ი. წინყრინი.
3. მიმოწერა საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებთან.
20.8.1918–24.8.1918
კ. გვარჯალაძე.
4. მიმოწერა საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან.
24.8.1918–21.2.1919
ნ. გვარჯალაძე.
5. მიმოწერა საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან.
2.9.1918–19.9.1919.
მ. გუგუშკოვი, გ. ერაძე.
6. შეთანხმება თურქეთს, სომხეთს, აზერბაიჯანსა და საქართველოს
შორის რკინიგზის გამოყენების შესახებ. დეკრეტი 8 საათიანი
სამუშაო დღისა და ქართველი სამხედრო ტექნიკების გერმანიიდან
დაბრუნების თაობაზე.
2.9.1918–11.7.1920
ნ. ჟორდანიას, მ. გუგუშკოვი, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, კ. კანდელაკი,
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობჯინია.
7. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
2.10.1918–31.12.1918.

- ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი.
8. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
29.10.1918–20.8.1919.
ე. გუგუშვილი.
  9. უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენლების დანიშვნა.
16.11.1918–14.8.1920
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, გ. ჩინერიანი, ვ. ულიანოვი, (ლენინი)
ნ. რამიშვილი.
  10. ანგარიში ოდესისაში საქართველოს კონსულის წარდგენის თაობაზე.
7.12.1918–26.11.1919.
  11. საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური მიმოწერა.
28.12.1918–4.11.1919
  12. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა და საქართველოს
დამფუძნებელი კრება.
31.12.1918–3.1.1920
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი.
  13. მიმოწერა გაერთიანებული სამხედრო ძალების წარმომადგენელთან.
25.1.1919–1919 ივლისი
ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი.
  14. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
28.1.1919–25.7.1921
კ. კანდელაკი, კ. საბახტარიშვილი.
  15. მიმოწერა საქართველოს მდგომარეობაზე რუსეთის თეთრი არმიის
მიერ ჩრდილოეთ კავკასიის დაპყრობის დროს.
22.2.1919–11.12.1919
კ. საბახტარიშვილი
  16. დიპლომატიური მიმოწერა, საეკლესიო ურთიერთობები ფინეთთან.
9.5.1919–21.8.1919
კ. საბახტარიშვილი.
  17. მიმოწერა საქართველოში გაერთიანებული სამხედრო ძალების
წარმომადგენელთან.
25.6.1919–1.7.1919

18. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო. ინფორმაცია ევროპასა და რსფსრ-ში მიმდინარე მოვლენათა შესახებ.
8.7.1919–16.9.1919
ნ. ჟორდანიას, ე. გუბაშვილი, გენ. ბინი, პოლკ. გაბა.
19. დიპლომატიური მიმოწერა ინგლისის წარმომადგენლებთან და სხვა.
14.7.1919–6.1.1920
ე. გუბაშვილი.
20. ევროპაში საგანგებო და სრულუფლებიანი მინისტრის ა. ჩხენკელის რუმინეთში ვიზიტის ანგარიში.
22.8.1919–10.9.1919
ა. ჩხენკელი
21. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
19.9.1919 – 1920 წლის მარტი
22. მასალები აზერბაიჯანში დატოვებული საქართველოს ქონების შესახებ.
22.9.1919–1.11.1920
ნ. ჟორდანიას, ა. ლომთათიძე.
23. კონსტანტინოპოლში საქართველოს დიპლომატიური მისიის ანგარიში.
2.10.1919–22.10.1919
24. საგარეო საქმეთა სამინისტროში პოლიტიკური დეპარტამენტის დაფუძნება.
10.6.1919–19.2.1920
25. საქართველოში აკრედიტებული და საქართველოდან წარგზავნილი დიპლომატების მანდატები.
1919 ნოემბერი – 1921 წლის დეკემბერი.
ე. გუბაშვილი.
26. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა სხვა სამინისტროებთან.
3.1.1920–8.12.1920
ნ. ქარცივაძე.
27. საგარეო საქმეთა სამინისტროს კვების პროდუქტებით მომარაგების თაობაზე.
21.2.1920–6.10.1920

28. მიმოწერა ანგლისის სამხედრო წარმომადგენელთან საქართველოს ნაქალაქეობის შესახებ.
11.2.1920–20.1.1921.
ნ. ჭორდანია, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშკოვი.
29. “სკოტლანდ დიდელის” ინფორმაცია კავკასიაში არსებული ეკონომიკური მდგომარეობის თაობაზე.
12.2.1920– 1920 წლის ნოემბერი
30. საქართველოში აკრედიტებული უცხოეთის ქვეყნების წარმომადგენელთა სერტიფიკატები.
13.2.1920--24.1.1921
31. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
14.6.1920--11.8.1920
32. რეზინაშვილების ოჯახის წევრების პეტიცია.
29.10.1920–23.11.1920
33. მიმოწერა სომხეთისა და აზერბაიჯანის სოციალისტურ რესპუბლიკებთან.
24.1.1921–5.2.1921
34. მასალები მოსკოვისა და აზერბაიჯანის საელჩოების პერსონალის ხელფასის თაობაზე.
2.2.1921–10.2.1921
35. მასალები საერთაშორისო საფოსტო ბიუროში გაწვევრიანების თაობაზე.
5.2.1921–15.2.1921
36. მიმოწერა სხვადასხვა სამინისტროს დეპარტამენტებთან.
9.2.1921--10.2.1921

დამოუკიდებელი საქართველო

ფინანსთა, შრომისა და მრეწველობის სამინისტროები

ყუთები 10, 11, 12.

1. ინფორმაცია სახელმწიფო ხარჯებისა და შემოსავლის თაობაზე 1918 წლიდან 1919–მდე.
1.6.1918–1.3.1919.
2. ინფორმაცია საგარეო ვაჭრობისა და საქართველოს ეკონომიკური მიღწევების თაობაზე.
13.7.1918–1919 იანვარი.
3. დადგენილება მარგანეცის მაღარო “ჩემოს” თაობაზე დამოწმებული ფინანსთა, შრომისა და მრეწველობის მინისტრის მიერ.
27.9.1918–8.10.1921
4. დაძაბული ურთიერთობები საქართველოს ხელისუფლებასა და ინგლისის სამხედრო სარდლობას შორის.
13.1.1919–30.4.1919
5. ინგლისთან და საფრანგეთთან კომერციულ ურთიერთობათა დამყარების მცდელობა.
29.1.1919–7.5.1919
6. შეთანხმება ჩეხოსლოვაკიის ცენტრალურ ეკონომიკურ კომისიასთან და შეედუთის ფორმებთან.
1919 თებერვალი – 18.1.1921.
7. ახერბაიჯანთან, დონთან და ყუბანთან კომერციული ურთიერთობების მოგვარების მცდელობა.
3.5.1919–10.12.1919.
8. მასალები ტყიბულის ქვანახშირის მაღაროსა და რკინიგზის ბილეთების ფასების თაობაზე. შრომისა და მრეწველობის საერთაშორისო მუსეუმი.
1919 მაისი –17.12.1919

9. სახელმწიფო კონტროლის ორგანიზაცია. სახელმწიფო კონტროლის თაობაზე კანონის მიღება.
3.10.1919
10. შრომის, ფინანსთა და მრეწველობის სამინისტროების შემორანდუმი ამ სამინისტროთა შემადგენელი დეპარტამენტების თაობაზე.
1919 ოქტომბერი.
11. თავდაცვის, ფინანსთა, საგარეო და შინაგან საქმეთა სამინისტროების განკარგულებები.
22.11.1919–15.1.1921.
12. მასალები სურსათის სამინისტროს საქმიანობის თაობაზე.
26.11.1919–22.9.1920.
13. მასალები ტყვარნელის ქვანახშირის მადაროსა და კომპანია “იტალიის” თაობაზე.
15.12.1919–15.9.1920
კ. კანდელაკი.
14. კანონი ქარხნებისა და ფაბრიკების შექმნის თაობაზე.
29.12.1919–25.12.1920
15. მიმოწერა იტალიის შრომისა და მრეწველობის სამინისტროსთან.
11.1.1920–18.1.1921.
16. შეთანხმება აბრეშუმის წარმოების თაობაზე მინისტრ კ. კანდელაკსა და “სოსიეტე ფრანსეზს” შორის.
30.3.1920–17.10.1920
კ. კანდელაკი
17. საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილება ევროპაში საგანგებო ეკონომიკური მისიის გაგზავნის თაობაზე.
30.3.1920
ნ. ჟორდანიას, ე. გუბუკორი, კ. კანდელაკი.
18. ანგარიში ჟენევის საერთაშორისო კოოპერაციული ასოციაციების კონგრესიდან.
12.4.1920–25.4.1920
19. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლის ანგარიში.
1920 აპრილი – 1920 დეკემბერი.

20. ბერლინში საქართველოს წარმომადგენლის მიმოწერა ეკონომიკური ფირმებთან და ბიზნესმენებთან.
5.6.1920–25.12.1920
21. რომში საქართველოს წარმომადგენლის მიმოწერა იტალიის ფირმებთან.
8.6.1920–18.2.1921
22. საგარეო საქმეთა სამინისტროს სხვადასხვა სახის ანგარიშები.
24.6.1920–6.10.1920
23. მიმოწერა საერთაშორისო საკრედიტო ფონდის გენერალურ სამდივნოსთან.
29.6.1920–18.1.1921
კ. კანდელაკი.
24. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლების მიმოწერა ევროპის ფინანსურ ასოციაციებთან.
7.7.1920–2.8.1921.
25. დანციგ–ჰამბურგ–ბათუმის რკინიგზაზე მომსახურების პროექტი.
9.8.1920–10.12.1920
26. კომერციული ურთიერთობა იტალიურ ფირმებთან.
28.8.1920–31.10.1921
27. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლების მოღვაწეობა ევროპასა და ამერიკაში.
2.9.1920–19.1.1921
28. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლების მიმოწერა შვეიცარიის ფირმებთან.
5.10.1920–1.4.1921
ა. ჩხენკელი.
29. საეკონომიკური ხელშეკრულებები იტალიის, საფრანგეთისა და ინგლისის ფირმებთან ქვანახშირის მადაროების, აბრეშუმის წარმოებისა და მრეწველობის სხვა დარგების თაობაზე
11.10.1920–5.11.1920
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი.
30. კონტრაქტი ტყვარჩელის მადაროზე საქართველოს მთავრობასა და

იტალიის ფირმა “ლივას” შორის.
11.10.1920

31. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლების მიმოწერა საფრანგეთის ფირმებთან.
21.10.1920–26.3.1921
32. მიმოწერა ევროპაში საქართველოს ეკონომიკურ წარმომადგენლებსა და სურსათის სამინისტროს შორის.
24.10.1920–15.6.1921
33. ვერსალის კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა უცხოეთის ფირმებთან.
30.10.1920–4.2.1921
ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი, კ. კანდელაკი.
34. ნ. ნიკოლაძის პროექტი გროსნოდან ფოთში ნავთობსადენის გაყვანაზე დანიის ფინანსური კორპორაციის დახმარებით.
3.11.1920–16.3.1921
35. კონტრაქტი საქართველოს მთავრობის წარმომადგენლებსა და იტალიისა და საფრანგეთის კორპორაციებს შორის.
14.11.1920–28.11.1920
გ. ურადე, კ. კანდელაკი.
36. საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლების მიმოწერა საფრანგეთისა და იტალიის ფირმებთან.
26.11.1920–12.9.1921
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი.
37. მიმოწერა უცხოეთის ფირმებთან და ბანკებთან.
20.11.1920–4.3.1922
კ. კანდელაკი
38. შრომის, ფინანსთა და მრეწველობის სამინისტროების მიმოწერა საქართველოს პრეზიდენტთან და სასოფლო საბჭოებთან.
23.11.1920–30.12.1920
ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი.
39. შრომის, ფინანსთა და მრეწველობის სამინისტროების მიმოწერა საქართველოს ეკონომიკურ წარმომადგენლებთან ევროპაში.
6.12.1920–23.5.1921

კ. კანდელაკი.

40. მიმოწერა პარიზის საერთაშორისო საკრედიტო დახმარების კომიტეტთან.
29.12.1920–16.4.1921
41. 1921 წლის ბიუჯეტის პროექტი.
5.1.1921–12.1.1921.
42. საფრანგეთისაგან იარაღის შესყიდვის პროექტი.
6.1.1921–2.2.1921
ე. გუბუკოვი, ა. ჩხენკელი.
43. საქართველოს რეინიგზის ქსელის მდგომარეობა. შეთანხმება ბორჯომის წყლის თაობაზე.
26.2.1921.
44. საგამოძიებო კომიტეტის მოხსენება სახელმწიფო ქონების მოპარვა-განიავებაზე.
20.4.1921–14.5.1921
45. მესღვაურებისათვის ბოლო ხელფასების გადახდა.
11.5.1921–17.10.1921
46. საქართველოს მთავრობის შემოსავლისა და გასავლის აღრიცხვა.
8.4.1921–18.7.1921
47. მასალები საქართველოში თამბაქოს მონოპოლიის თაობაზე.
1921 წელი.

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ყუთები 13, 14, 15.

1. სამინისტროს მიმოწერა სხვადასხვა დაწესებულებებთან.
14.4.1918–26.9.1918
ნ. ხომერიკი.
2. სპეციალური საინიციატიუო კომისიის შექმნა სოფლის მეურნეობის დარგების განსავითარებლად.
11.5.1918–10.8.1918
3. სტატისტიკის განყოფილების შექმნა სოფლის მეურნეობის სამინისტროში.
14.5.1918–20.12.1919
4. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ფერმერების ტექნიკით აღჭურვისათვის მიღებული ზომები.
22.5.1918–29.4.1919
5. მასალები ჩვეულებრივი და წითელი ჩაის თაობაზე.
23.5.1918–1918 ივლისი.
6. ირიგაციის დეპარტამენტის პერსონალი.
31.5.1918–2.12.1919
7. მასალები ტყეების მდგომარეობისა და მათი რაციონალურად გამოყენების თაობაზე.
1.6.1918–17.12.1919
8. ფერმერული ასოციაციები.
11.6.1918–15.11.1919
9. მიმოწერა მიწის რეფორმის თაობაზე.
25.6.1918–17.2.1919
ნ. ჟორდანიას.

10. პეტიციები მიწის რეფორმის თაობაზე.
26.6.1918–8.3.1919
11. მიმოწერა ტყის დეპარტამენტის პერსონალის თაობაზე.
29.6.1918–6.12.1918
12. ცირკულარი მეტყევეების თაობაზე და გლეხებს შორის მიწის სამართლიანი განაწილების შესახებ.
8.7.1918–4.9.1918
13. მიმოწერა მიწის რეფორმის თაობაზე.
17.7.1918–24.12.1918
14. მასალები ცენტრალური აფთიაქის გადატანის თაობაზე.
1918 ივლისი – 16.9.1918.
15. გლეხებისათვის მიწის გადაცემის პროექტები.
1.8.1918–22.1.1919
16. კომპენსაცია ანანოვს სახელმწიფოს მიერ აღებული ქონებისათვის.
12.8.1918–17.4.1920
17. მეცხოველეობის კომიტეტის ანგარიში.
1918 აგვისტო – 11.11.1919
18. შრომის სამინისტროს მიმოწერა.
17.9.1918–30.12.1919
19. შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
19.9.1918–9.12.1919
20. მიმოწერა მომარაგების ცენტრალურ საბჭოსთან.
2.10.1918–10.10.1920
21. მასალები გაგრის რეგიონზე.
26.10.1918–3.12.1920
22. მიმოწერა ბანკებთან.
9.12.1918–19.11.1919.
23. ქვანახშირის მოპოვების დეპარტამენტი.
1918–23.6.1919

24. მიწის საკუთრების კანონი.
1918 წელი.
25. მიმოწერა ბორჯომის მინერალური რესურსების დეპარტამენტთან.
3.1.1919–29.12.1920
26. მიმოწერა სხვადასხვა საკითხებზე.
18.1.1919–31.12.1919
27. მიწის გაცემა გლეხებზე პარლამენტის მიერ მიღებული კანონის
შესაბამისად.
23.1.1919
28. ხაღხის უსრუენველეოფა მიწით.
6.2.1919–11.2.1919
29. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქმიანობა.
14.4.1919–7.2.1921
ნ. ხომერიკი
30. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სხდომები.
14.5.1919–4.8.1921
ნ. ხომერიკი
31. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმოწერა.
14.5.1919–2.10.1919
ნ. ხომერიკი.
32. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმოწერა რუსეთის ეროვნულ
საბჭოსთან.
15.5.1919–28.5.1919
33. მასალები მიწის რეფორმის თაობაზე.
1919 მაისი – 23.7.1919
34. რიონზე კიდროელექტროსადგურის მშენებლობის პროექტი.
4.7.1919–27.8.1920
35. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მცირე საბჭო.
23.7.1919–8.8.1919

36. ახალგაზრდების გაგზავნა ევროპის უნივერსიტეტებში თანამედროვე საფერმერო ტექნოლოგიების შესასწავლად.
8.8.1919–28.10.1919
37. ლექციები თანამედროვე ფერმერობაზე.
6.9.1919–24.3.1920
38. მასალები მფლობელთა მიერ მიტოვებული მიწის ბედ–იღბალზე.
15.9.1919–28.5.1920
39. ეკონომიკური და სტატისტიკური მონაცემები საქართველოს ტერიტორიაზე და მოსახლეობაზე.
1919 ოქტომბერი.
40. ირიგაციის სისტემა. ნიადაგის ქიმიის და ბაქტერიოლოგიის შემსწავლელი ლაბორატორიები.
26.11.1919–29.12.1920
41. თავდაცვის სამინისტროს მიმოწერა.
26.12.1919–29.12.1920
42. ინფორმაცია ფართობზე, მოსახლეობაზე, კულტივაციაზე და ა.შ.
1919–1920.
43. მიმოწერა განათლების სამინისტროსთან.
5.1.1920–8.12.1920
44. ქართველ მიწათმოქმედთა კონფერენცია.
11.1.1920–17.1.1920
45. მიმოწერა სენატსა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შორის.
12.1.1920–10.8.1920
46. ამონაწერები ოქმებიდან, ცირკულარებიდან და დეკრეტებიდან.
15.1.1920–18.12.1920
47. იუსტიციის სამინისტროს მიმოწერა.
23.1.1920–15.12.1920
48. ხალხის ახალ საცხოვრებელ ადგილას გადაყვანასთან დაკავშირებული პრობლემები.
29.1.1920–9.9.1920

49. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმოწერა უცხოეთის მისიებთან.
21.2.1920–8.12.1920
50. მასალები სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კომერციული სამსახურის შექმნაზე.
5.3.1920–9.8.1920
ნ. ხომერიკი
51. მასალები ქარვასლებისათვის ბანკიდან თანხების გამოყოფის თაობაზე.
10.3.1920–26.3.1920
52. მიმოწერა თამბაქოს თაობაზე.
11.3.1920–14.9.1920
53. მასალები საქართველოს ეკონომიკურ მდგომარეობაზე.
27.3.1920
ნ. ხომერიკი.
54. ანგარიში მიწის რეფორმით გამოწვეული ღირებულების თაობაზე საქართველოში.
2.4.1920–4.2.1920
ნ. ხომერიკი, ე. თაყაიშვილი, ე. გეგუჭკორი.
55. მასალები ახალქალაქის რეგიონში შექმნილ კომერციულ ასოციაცია “ჯაფახეთზე”.
8.4.1920–2.11.1920
56. მიმოწერა ევროპაში საქართველოს ეკონომიკურ მისიასთან.
26.4.1920–8.11.1920
57. რუსული ბოლშევიზმის აგენტების ძირგამომთხრელი საქმიანობა სასოფლო რაიონებში. ტყის რაციონალური გამოყენება.
4.5.1920
58. 36.000.000 მანეთის ოდენობის ახალდასახლებულთა დახმარების ფონდი.
22.5.1920
დ. ონიაშვილი
59. მასალები ჯავისა და ცხინვალის რეგიონებზე.
1.6.1920–27.10.1920

60. მასალები ბორნალოს რეგიონში ხალხის ჩასახლების თაობაზე.
17.6.1920–20.12.1920
61. მინისტრთა კაბინეტის სხდომათა ოქმები. მეღოსორაციისა და ირიგაციის კრედიტები.
19.6.1920–21.6.1920
62. ანგარიში ბორჯომში სანატორიუმის მშენებლობის თაობაზე.
28.6.1920–19.11.1920
63. მასალები სახელმწიფო მოხამსახურეთა ხელფასების გაზრდის თაობაზე.
5.7.1920–2.8.1920
64. დადგენილების პროექტი სახელმწიფო მიწებისა და საწარმოების მართვის თაობაზე.
13.7.1920
65. ხელშეკრულებები იტალიისა და საფრანგეთის ფირმებთან თეთრი ნახშირის მოპოვების თაობაზე.
19.7.1920–27.1.1921
ნ. ხომერიკი.
66. მასალები სადრენაჟო სისტემების თაობაზე.
5.8.1920–18.8.1920
67. ანგარიში 50.000.000 მანეთის გამოყოფაზე გვალვისაგან დასარაღებულ გლეხთა დასახმარებლად.
9.8.1920–22.12.1920
68. მასალები ბორჯომის ავგილობრივი მმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობების თაობაზე.
14.8.1920–27.1.1921
69. ხელშეკრულება მინისტრ კ. კანდელაკსა და ფრანგულ ფირმა “ფერანს” შორის აბრეშუმის წარმოების თაობაზე.
17.10.1920
ნ. კორდანიო, ე. გეგეჭკორი, კ. კანდელაკი.
70. საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკა და სატყეო მეურნეობა.
21.10.1920–6.1.1921

71. სურსათის სამინისტროს საქმიანობა.
1920 წლის ნოემბერი.
ბ. ერაძე.
72. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმოწერა.
10.12.1920–9.2.1921
73. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქმიანობის მიმოხილვა მისი არსებობის განმავლობაში. (ორ ეგზემპლარად)
11.12.1920
ნ. ხომერიკი.
74. საქართველოს მთავრობის დადგენილება მიწის მაქსიმალურ გამოყენებაზე მოსავლის გაზრდის მიზნით.
13.12.1920–2.2.1921
75. ანგარიში მიწის დამუშავების შემცირებაზე და აუცილებელი ზომები ამის წინააღმდეგ.
14.12.1920–29.1.1921
76. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და საბჭოს საქმიანობა.
15.12.1920–7.2.1921
77. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და საბჭოს სხდომათა ოქმები.
17.12.1920–21.1.1921
დ. ონიაშვილი
78. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმოწერა.
18.12.1920–28.1.1921
79. საფრანგეთ–საქართველოს მელიორაციისა და სერიკულტურის ასოციაცია.
1920–1921 წლები.
80. ახალშენების დაარსება ახალ მიწებზე.
1920–1921 წლები.
81. 1921 წლის ბიუჯეტი და სხვადასხვა პროექტები.
1920–1921 წლები.
82. საქართველოს ტერიტორია და მოსახლეობა, სოფლის მეურნეობა,

მიწის განაწილება და სხვა.
1920–1921 წლები.

83. სატყეო დეპარტამენტი. 1921 წლის ბიუჯეტი.
1920–1921 წლები.
84. მასალები საკვების ულუფების გაზრდაზე შრომის სამინისტროს
თანამშრომლებისათვის.
12.1.1921–1.2.1921
85. მიმოწერა იუსტიციის დეპარტამენტთან.
15.1.1921–28.1.1921
86. მიმოწერა საქართველოს ეროვნულ მუზეუმთან.
20.1.1921–24.1.1921
87. მასალები ცხინვალის რეგიონში ახალშენების თაობაზე.
15.2.1921–17.2.1921

ეროვნული გვარდია

ყუთები 16, 17, 18.

1. სხვადასხვა მასალა. როგორ ებრძოდნენ ბოლშევიკები საქართველოს
დამოუკიდებლობას.
27.9.1917–1918–1919–1920–1921
ნ. უორდანი.
2. ეროვნული გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
14.2.1918–31.12.1918
3. კიევში საქართველოს სამხედრო კომისრის მოხსენებანი
საქართველოს სამხედრო და ეროვნულ საკითხებზე.
25.4.1918–28.4.1918
4. საქართველოს ეროვნული გვარდიის საქმიანობა. საიდუმლო
მოხსენებანი.
10.7.1918–20.9.1919

5. განკარგულება გვარდიელების 50%-ის მობილიზაციაზე საქართველოს 14 რეგიონში.
15.12.1918–28.12.1919
6. მასალები ბოლშევიკების წინააღმდეგ მიღებული ზომების შესახებ.
1918 წელი.
6. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ვ. ჯუღელი, გ. გიორგაძე.
7. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
2.1.1919–31.1.1919
8. საქართველოს ეროვნული გვარდიის მოღვაწეობა.
1.2.1919–28.2.1919
9. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.3.1919–31.3.1919
10. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
6.3.1919–29.4.1919
11. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.4.1919–31.5.1919
12. სახალხო გვარდია. ანგარიში, პეტიციები, მიმოწერა, ბიუჯეტი.
25.4.1919–28.7.1919
13. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.5.1919–31.5.1919
14. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის განკარგულებათა ასლები.
1.5.1919–31.12.1919
15. საქართველოს ეროვნული გვარდიის სამიანობა.
1.6.1919–31.7.1919
16. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
6.6.1919–14.6.1919
17. სახალხო გვარდია. მიმოწერა სხვადასხვა სახელმწიფო დაწესებულებებთან და კერძო პირებთან. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომებზე მიღებული გადაწყვეტილებები.
21.6.1919–1919 აგვისტო.

18. სახალხო გვარდიის მობილიზაცია. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის, მთაერობისა და ჯარის სარდლობის გაერთიანებული სხდომები.
25.6.1919–31.1.1920
19. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.7.1919–31.7.1919
20. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის განკარგულებები რეგიონული ქვედანაყოფებისადმი.
9.7.1919–13.8.1919
21. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის განკარგულებები ხაშურის და გორის რეგიონების მიმართ.
19.7.1919–11.11.1919
22. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის განკარგულებები.
31.7.1919–9.1.1920
23. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.8.1919–31.10.1919
24. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.8.1919–30.8.1919
25. სახალხო გვარდიის სამხედრო საბჭოს სხდომათა ოქმები.
2.8.1919–14.1.1921
პ. ჭიჭინაძე, გრ. ლორთქიფანიძე.
26. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
14.8.1919–1.11.1919
27. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის მიმოწერა.
15.8.1919–23.12.1919
28. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის განკარგულებები რეგიონული ქვედანაყოფებისადმი.
15.8.1919–6.9.1919
29. სახალხო გვარდიის წევრების პირველი კრება.
15.9.1919–18.9.1919
ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე, ვ. ჯუღელი.

30. ოპერატიული ნაწილის რეორგანიზაციის პროექტი სამხედრო სწავლების, უსაფრთხოების უსრუნველყოფისა და სხვათა შესახებ. 18.9.1919–17.7.1920
31. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები. 30.9.1919–16.10.1920
32. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის მიმოწერა. დეკემბერი და ინფორმაცია თურქეთ–საბერძნეთის ომის შესახებ. 23.10.1914–7.6.1920
ქეძაძე ვაჟა, ვენიხელისი, ლენინი.
33. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის ბრძანებები. 24.10.1919–31.12.1919
34. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები. 1.11.1919–29.11.1919
ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი.
35. სახალხო გვარდიის საბრძოლო მოქმედებები სოფლებში ბოლშევიკების ბანდების წინააღმდეგ. 8.11.1919–28.12.1919
36. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები. 1.12.1919–31.12.1919
37. სახალხო გვარდიის საბრძოლო მოქმედებები სოფლებში ბოლშევიკების ბანდების წინააღმდეგ. 6.12.1919–31.12.1919
38. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის ბრძანებები. 21.12.1919–5.11.1920
39. მასალები სახალხო გვარდიის წევრების მოღვაწეობის შესახებ. 1919–1920 წლები.
40. სახალხო ოფიცერთა რაოდენობა და შემადგენლობა. 1919–1920 წლები
41. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები. 2.1.1919–31.1.1920

42. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
2.1.1920–31.1.1920
- 43–44. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის ბრძანებები ახალი ოფიცრებისა და 'ხემდეგების დანიშვნის თაობა'ზე, ორ ეგ'სემპლარად.
9.1.1920–31.1.1920
45. საიდუმლო განკარგულებები და სახალხო გვარდიის სამხედრო მოქმედებები.
28.1.1920–31.10.1920
46. ბრძანებები სახალხო გვარდიის პერსონალის თაობა'ზე.
31.1.1920–30.12.1920
47. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1920 იანვარი – 11.2.1920
48. სხდომები კულტურული საქმიანობის, ხელფასებისა და ახალი წევრების მიღების თაობაზე.
2.1.1920–2.28.1920
49. სახალხო გვარდიის 1920 წლის ბიუჯეტი, მასალები გვარდიელთა დანაშაულების შესახებ.
1.2.1920–28.2.1920
50. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.3.1920–31.3.1920
51. მოხსენებები და დისკუსიები. გვარდიელთა პენსიებით უსრუნველყოფის პროექტი.
17.3.1920–31.5.1920
52. ზაქათალაში რკინიგზის მშენებლობის პროექტი ეკონომიკური და სტრატეგიული მიზნებისათვის.
23.3.1920–12.2.1921
53. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხდომათა ოქმები.
1.4.1920–30.4.1920
54. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის მიმოწერა მთავრობასთან და თავდაცვის სამინისტროსთან.
1.5.1920–31.5.1920

55. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
1.5.1920–31.5.1920
56. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
1.6.1920–30.6.1920
57. ანგარიშები, პეტიციები, გვარდიელების გაგზავნა საველე
სამუშაოებზე.
1.6.1920–30.6.1920
58. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
1.7.1920–31.7.1920
- 59–60. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები და მისი
მიმოწერა.
2.8.1920–31.8.1920
61. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომებზე განხილული
ქვეყნის სხვადასხვა პრობლემები. ორ ეტაპზე.
1.9.1920–30.9.1920
62. ანგარიშები, პეტიციები და მსჯელობა ქვეყანაში შექმნილი
მდგომარეობის თაობაზე.
1.10.1920–31.10.1920
63. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
1.11.1920–30.11.1920
64. მასალები გვარდიელთა მიერ ბორნალოს რაიონში ჩადენილი
დანაშაულების შესახებ.
1.11.1920–31.12.1920
65. სახალხო გვარდიის მთავარსარდლობის სხლომათა ოქმები.
1.12.1920–31.12.1920
66. სხვადასხვა. მიმოწერა სახელმწიფო დაწესებულებებთან და კერძო
პირებთან.
1920 წელი.
67. ბოლშევიკური რუსეთის დირექტივები ქემალისტების მთავრობასთან,
ინგლისთან და სხვა ქვეყნებთან მოლაპარაკებების დროს მათი
პოზიციის შესახებ.

1920 წელი.
გ. წინერინი

68. სახალხო გეარდიის ბრძოლა წითელი არმიის წინააღმდეგ.
3.1.1921–31.1.1921

69. სახალხო გეარდიის მთავარსარდლობის ხსლომათა ოქმები.
1.2.1921–18.2.1921

სამშვიდობო კონფერენცია ტრაპიზონში, ამიერკავკასიის ფედერაციის დასასრული, დამოუკიდებელი საქართველო და მისი ურთიერთობა თურქეთთან და გერმანიასთან

ქუთი 19

1. სამშვიდობო მოლაპარაკებათა გაგრძელება ტრაპიზონში.
14.3.1918–31.3.1918

ა. ჩხენკელი, პუსეინ რაუფ ბეი, მ. გაჯინსკი, რ. კანა'ხუნეი,
გ. ლასხიშვილი, გ. ბამუტოვი.

2. სამშვიდობო ხელშეკრულება თურქეთსა და დამოუკიდებელ საქართველოს შორის.
14.3.1918–12.8.1918

ნ. რამიშვილი, ხალილ ბეი, გენ. ვეხიბ მემედ ფაშა, ა. ხატიხოვი,
მ. გაჯინსკი.

3. ჩრდილო კავკასიის დამოუკიდებლობის დეკლარაცია. გერმანიის როლი საქართველოში და კავკასიაში.
13.5.1918–12.7.1918

ა. ჩხენკელი, ხალილ ბეი, გენ. ფონ ლოსოვი, გენ. ფონ კრესი,
გრაფი ფონ შულენბურგი, ი. წერეთელი.

4. რსფსრ –ის პროტესტი თურქეთის სამშვიდობო კონფერენციაზე დაუსწრებლობის გამო.
15.5.1918–1919 ნოემბერი.

ა. ჩხენკელი, გრაფი ფონ მირბახი, ენვერ ფაშა, გენ. დენიკინი.

5. დამატებითი ხელშეკრულება თურქეთსა და დამოუკიდებელ საქართველოს შორის.
15.5.1918–26.5.1918
ა. ჩხენკელი, ხალილ ბეი, ვეხიბ ფაშა, ნ. რამიშვილი, გ. გვახავა, გენ. ფონ ლოსოვი.
6. სასურსათო ხელშეკრულება საქართველოსა და გერმანიას შორის. დამატებითი ხელშეკრულება თურქეთსა და დამოუკიდებელ საქართველოს შორის. საქართველოს მიმართვა სახელმწიფოებსა და ერებს.
15.5.1918–28.5.1918
ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე, ხალილ ბეი, ვეხიბ მემედ ფაშა, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, გენ. ფონ ლოსოვი.
7. თურქეთსა და დამოუკიდებელ საქართველოს შორის დადებული ხელშეკრულება მშვიდობისა და მეგობრობის შესახებ.
15.5.1918–4.6.1918
ხალილ ბეი, ვეხიბ მემედ ფაშა, გენ. ი. ოდიშელიძე, ნ. რამიშვილი, მ. გაჯინსკი, ა. ხატისოვი, რ. კანაზნუნი, ე. რასულ ზადე.
8. შეთანხმება თურქეთს, სომხეთს, აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის რკინიგზით სარგებლობის თაობაზე.
15.5.1918–4.6.1918
ხალილ ბეი, ვეხიბ მემედ ფაშა, ნ. რამიშვილი, მ. გაჯინსკი, ა. ხატისოვი, გ. გვახავა, ე. რასულ ზადე.
9. საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებანი.
27.5.1918–28.5.1918
ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, გენ. ფონ ლოსოვი.
10. შეთანხმება თურქეთსა და გერმანიასთან ტრანსკავკასიის რკინიგზის თაობაზე.
28.5.1918–4.6.1918
ხალილ ბეი, ვეხიბ მემედ ფაშა, ნ. რამიშვილი, გ. რცხილაძე, გ. გვახავა, ა. ხატისოვი.
11. თურქეთთან და გერმანიასთან სამშვიდობო ხელშეკრულების დადების შემდეგ პრემიერ-მინისტრის ნ. რამიშვილის მიერ გაკეთებული განცხადება.
28.5.1918–6.6.1918
ნ. რამიშვილი, გრაფი ფონ შულენბურგი, ხალილ ბეი.

12. შეთანხმება გერმანიის წარმომადგენელთან ვალუტის გაცვლის კურსის თაობაზე.
28.5.1918–16.12.1920
გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, მ. დ. ჰუსეინოვი, ც. მამიკონიანი, ტ. ბექსალიანი, ა. ჩხენკელი, ნ. ნიკოლაძე, ხალილ ბეი, ეეხიბ მემედ ფაშა, გენ. ფონ ლოსოვი.
13. საქართველოსა და გერმანიის წარმომადგენელთა შეთანხმება საქართველოს პორტებში მეოფი გემების გერმანიის განკარგულებაში გადაცემის თაობაზე.
28.5.1918
14. შეთანხმება საქართველოსა და გერმანიას შორის ურთიერთობათა მოგვარების თაობაზე.
28.5.1918
15. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა სპარსეთის გენერალურ კონსულთან.
30.5.1918–11.7.1918
ნ. რამიშვილი, ჩარჯეთ-დოეღეთი.
16. მასალები საქართველო-თურქეთის შეთანხმების შესახებ და ბაქო-ბათუმის ნავთობსადენის თაობაზე.
4.6.1918–12.6.1920
გენ. ფონ ლოსოვი, ხალილ ბეი, ეეხიბ ფაშა, გენ. ნ. რამიშვილი, მ. გაჯინსკი, ა. ხატისოვი, რ. კანაზნუნი, რასულ სადე, გრ. ლორთქიფანიძე, გ. გეაზავა.
17. მასალები თურქეთსა და დამოუკიდებელ საქართველოს შორის დადებული სამშვიდობო ხელშეკრულების თაობაზე.
4.6.1918
ხალილ ბეი, ეეხიბ მემედ ფაშა, გენ. ნ. რამიშვილი, მ. გაჯინსკი, ა. ხატისოვი, რ. კანაზნუნი, ე. რასულ სადე, გ. გეაზავა, გ. რცხილაძე, ნ. ყარაჯანოვი.
18. მიმოწერა გერმანიის, თურქეთის და სხვა ქვეყნების წარმომადგენლებთან.
5.6.1918–15.8.1918
ნ. ყორღანია, ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე.
19. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა გერმანიისა და თურქეთის წარმომადგენლებთან.

30.6.1918–18.9.1918

გენ. ფონ კრესი, გენ. აბდულ-ქერიმ ფაშა, კ. გუარჯაღაძე,
გენ. ფონ დოსოვი, ა. ჩხენკელი.

20. საქართველოს დელეგაციასა და გერმანიის კომპანიებს შორის
დადებული სავაჭრო ხელშეკრულება: (კრესი, გელსენკირხენის
კომპანია და სხვ.)

12.7.1918

ა. ჩხენკელი, დრ. მაქს ვებერი, ც. ტიხენი და სხვ.

21. სავაჭრო ხელშეკრულება საქართველოს დელეგაციასა და გერმანიის
ბანკებს შორის.

15.8.1918

ა. ჩხენკელი, ნ. ნიკოლაძე, ზ. ავალიშვილი, პესტელი, ფიურსტენბერგი,
გუტშანი, ნათანი, ფ. ურბივი და სხვ.

22. მიმოწერა საქართველოს მთავრობასა და გერმანიის დიპლომატიურ
მისიას შორის.

28.9.1918–15.10.1918

გენ. ფონ კრესი, ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი.

23. მთლავარაკებები თურქეთთან საზღვრებისა და სხვა საკითხების
თაობაზე.

7.10.1918–6.3.1919

ხალიდ ბეი, მუხტარ ბეი, ა. ჩხენკელი, ნ. რამიშვილი, გ. დასიშვილი,
ა. ხატისოვი, მ. გაჯინსკი, რ. კანაზხუნი.

24. საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილება ევროპაში დელეგაციის
გაგზავნის თაობაზე.

27.11.1918–15.2.1921

გ. შვიმანი.

25. დიდი ანტანტა და აღმირალი კოლნაკი. ვ. ბურცევის სტატია
ქართველი დელეგატების ნ. ჩხეიძის და ი. წერეთელის თაობაზე.

23.3.1919–5.8.1919

ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, როძიანკო, პ. მილეკოვი, თავადი
ღვოვი, ვუდრო უილსონი, დიდი ჯარჯი, კლემანსო,
ვ. ორლანდო, ვ. მაკინო.

26. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა დიპლომატიური და
ეკონომიკური მოღვაწეობა.

5.12.1919–24.4.1920

ა. ჩხენკელი, ს. პეტლეურა.

27. მასალები ბათუმის პრობლემის, ინგლისის პოლიციის ორპირობის, ა'სერბაიჯანის სავარაუდო დამარცხებისა და ბოლ'შევიკებისა და თურქეთის ალიანსის თაობაზე.
24.3.1920–30.4.1920
ქ. გაბაქკაორო, ო. უორდროპი, გენ. კ'კ'კოლისი, გენ. დენიკინი.
28. საქართველოს მემორანდუმი სპა–ს კონფერენციას.
8.7.1920–8.2.1921
ქ. გაბაქკაორო, ნ. რამიშვილი.
29. საქართველოს დელეგაცია ანგორაში.
25.7.1920–9.2.1921
მუსტაფა ქემალ ფაშა, ახმედ მუხტარი, ს. მდივანი.
30. თურქეთის ეროვნული ასამბლეის პო'სიცია საქართველოში რუსების შემოჭრის დროს.
5.1.1921–13.3.1921
მუსტაფა ქემალ ფაშა, ბეკირ სამი ბეი, ს. მდივანი, ა. ჩხენკელი, ნ. უორდანი, მუხტარ ბეი.
31. ანგორაში საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩის მიმოწერა საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან.
28.1.1921–18.3.1921
მუსტაფა ქემალ ფაშა, კ. საბახტარიშვილი, ს. მდივანი.
32. ანგორაში საქართველოს წარმომადგენლის დეკლარაცია.
4.2.1921–7.3.1921
ს. მდივანი.
33. საქართველოს წარმომადგენლის ანგარიში ანგორაში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
6.2.1921–25.2.1921
მუსტაფა ქემალ ფაშა, ბეკირ სამი ბეი, ს. მდივანი, ვ. უილსონი.
34. თურქეთის ეროვნული კრების პო'სიცია საქართველოში რუსების შემოჭრის დროს.
18.2.1921–10.3.1921
კ. საბახტარიშვილი, ს. მდივანი.
35. ანგორაში საქართველოს წარმომადგენლის მიმოწერა.

6.3.1921–12.3.1921

გრაფი სფორცა, ე. გეგეჭკორი, ა. ნხენკელი, მუხტარ ბეი, ს. მდივანი.

36. კავკასიის ოთხი რესპუბლიკის ერთობის დეკლარაცია: სომხეთი, აზერბაიჯანი, საქართველო და ჩრდილო კავკასია.
10.6.1921

ა. ბრინი, ა. აპარონიანი, ს. თოფნიბაშევი, ა. ნხენკელი.

საქართველო, ინგლისის სამხედრო ხელმძღვანელობა ამიერკავკასიაში,
რუსეთის თეთრი არმია

ყუთები 20, 21, 22, 23

1. საქართველოს ეროვნული საბჭოს სხდომათა ოქმები. სომხეთთან და მუსლიმან ქართველებთან ურთიერთობის საკითხები.
16.10.1917 – 29.11.1918
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, ა. ნხენკელი, ი. წერეთელი, არუთუნაიანი, სტ. მამიკონიანი, ა. ხაჭისოვი, ე. რასუელ ზადე, რ. კანაზნიანი, მ. გაჯინსკი.
2. სოჭის რეგიონის საკითხები. ბრძოლები რუსეთის თეთრ არმიასთან. ინგლისის სამხედრო ინტერვენცია.
26.5.1918 – 6.5.1919
ე. გეგეჭკორი, გენერალი თომსონი, ნ. ჟორდანიას, გენერალი დენიკინი.
3. ბათუმსა და საქართველოს მუსლიმან მოსახლეობასთან დაკავშირებული პრობლემები. დისკუსიები თურქეთის დელეგაციასთან და ინგლისის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან.
31.5.1918 – 1919 თებერვალი
ხალილ ბეი, ვეხიბ ფაშა, ა. ნხენკელი, ე. გეგეჭკორი.
4. ქართულ, ბოლშევიკებისა და დენიკინის არმიებს შორის სოჭის რეგიონის გამო მომხდარი უთანხმოება. ინგლისის სამხედრო ინტერვენცია.
3.9.1918 – 30.6.1919
ო. უორდროპი, გენერალი კორი, ე. გეგეჭკორი, გენერალი ფორესტ უოკერი, გენერალი დენიკინი

5. საქართველოს მთავრობის პროტექსტი გაერთიანებული ჯარების მიმართ დენიკინის არმიის მიერ თავისუფალი ჩრდილოეთ კავკასიის ოკუპაციასთან დაკავშირებით.
7.9.1918 – 1.11.1919
ა. მ. თოფჩიბაშევი, ე. გუგუჩკორი, ნ. ჩხეიძე, კამბონი, ორღანდო.
6. ახერბაიჯანის, ესტონეთის, ლატვიის, ჩრდილოეთ კავკასიის, უკრაინის, ბელარუსიისა და საქართველოს დელეგაციების ერთობლივი დეკლარაცია სამშვიდობო კონფერენციის მიმართ დამოუკიდებელი სახელმწიფოების ცნობის მოთხოვნით.
14.9.1918 – 8.11.1919
ე. კლემანსო, პოლკოვნიკი პაუზი, ა. თოფჩიბაშევი, ნ. ჩხეიძე,
ჟ. პოსკა, ზ. მეიეროვიჩი, ა. ნერმოვი, ა. დე ლუტკევიჩი,
გ. სიდორენკო, დიმიტ ჯორჯი, მარკის ხალვაგო-რაცი, ორღანდო,
ე. ვანდერველდი.
7. სოჭის მოსახლეობის გადაწყვეტილება საქართველოსთან შეერთების თაობაზე. ბრძოლები ბოლშევიკური არმიის წინააღმდეგ. თეთრი არმიის წარმომადგენლებთან მოლაპარაკებები ორ ეტაპზე.
18.9.1918 – 1.5.1919
ე. გუგუჩკორი, გენერალი ალექსევი, გენერალი დენიკინი, გენერალი თომსონი, ნ. ჟორდანიას.
8. რუსეთის თეთრი არმიისა და საქართველოს წარმომადგენლების შეხვედრები და დებატები.
18.9.1918 – 23.10.1919
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუჩკორი, ნ. რამიშვილი, გენერალი ალექსევი, გენერალი დენიკინი, გენერალი თომსონი, გენერალი უოკერი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი ბინი.
9. რუსეთის თეთრი არმიისა და საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენელთა კონფერენცია.
25.9.1918 – 5.2.1919
ე. გუგუჩკორი, გენერალი ალექსევი, გენერალი დენიკინი, გენერალი ბინი
10. დიპლომატიური მიმოწერა გერმანიის მისიასთან. ახერბაიჯანისა და სომხეთის წარმომადგენლები.
10.10.1918 – 16.10.1919
გენერალი ფონ კრესი, ნური ფაშა, გენერალი ალექსევი,
მ. ჯაფაროვი, ე. გუგუჩკორი, ნ. რამიშვილი

11. მიმოწერა სომხეთის მთავრობასთან სომხეთის ჯარების თბილისის პროვინციაში შექოჭრის შესახებ.
19.10.1918 – 1.1.1919
ნ. რამიშვილი, რ. კანახუნნი, ე. გეგეჭკორი, ნ. ჟორდანიას
12. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან. საბერძნეთის ასოციაციისა და კავკასიელი ღუხობორების კომუნის პეტრიციები.
7.11.1918 – 26.12.1918
ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი
13. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან. სიტუაცია ბათუმში, ართვინში და არდაგანის რეგიონში.
17.11.1918 – 11.11.1919
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, პოლკოვნიკი სტიუარტი, გენერალი ბინი, კ. კანდელაკი, არუთუნიაანი, სტ. მამიკონიანი
14. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან რუსეთის თეთრი არმიის ქმედებებსა და ბათუმში, არდაგანში, ახალქალაქსა და ახალციხეში არსებულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით.
17.11.1918 – 23.5.1919
ე. გეგეჭკორი, გენერალი ალექსეევი, გენერალი დენიკინი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი ბინი, პოლკოვნიკი შასკელი, ლიიდ ჯორჯი.
15. დიპლომატიური მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან გენერალი დენიკინის მოთხოვნებთან დაკავშირებით. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა სამშვიდობო კონფერენციის წინ.
7.12.1918 – 21.6.1920
ე. გეგეჭკორი, ნ. ჩხეიძე, გენერალი კორი, გენერალი ბინი.
16. მიმოწერა შეერთებული ჯარების წარმომადგენლებთან. მოსხენებუბა, პეტრიციები და ინფორმაცია.
10.12.1918 – 2.10.1919
კ. საბახტარიშვილი, ე. დე ნონანკერი.
17. დაძაბულობა თეთრ არმიასა და საქართველოს ჯარებს შორის. საქართველოს ხელისუფლების ტელეგრამა ლიიდ ჯორჯისადმი.
16.12.1918 – 31.1.1919
ლიიდ ჯორჯი, ე. გეგეჭკორი, გენერალი გ. ფორესტ უოკერი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი დენიკინი, გენერალი შილნი.

18. საქართველოსა და ახერბაიჯანის დელეგაციების საქმიანობა ევროპაში. საქართველოს დელეგაციის მემორანდუმი ევროპის ქვეყნების მთავრობებისა და მეორე ინტერნაციონალისადმი.
18.12.1918 – 20.12.1922
ა. მ. თოფჩიბაშევი, ნ. ჩხეიძე, ა. ბრიანი, ნ. რამიშვილი, ვანსიგარტი, მილერანი, ე. ჯუღელი, ნ. კორდანი.
19. სომხურ-ქართული კონფლიქტი. დიპლომატიური ურთიერთობების გაწვევტა. ორივე მხრიდან სამხედრო მოქმედებების შეწყვეტა.
20.12.1918 – 11.1.1919
პოლკოვნიკი სტიუარტი, არუთუნიანი, სტ. მამიკონიანი, ე. გუგუქორი.
20. შეერთებული ჯარების წარმომადგენელთა და სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენელთა ერთობლივი კონფერენციის ოქმები.
26.12.1918 – 9.1.1919
პოლკოვნიკი სტიუარტი, არუთუნიანი, სტ. მამიკონიანი, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუქორი, ს. ტიგრანიანი, ფ. ხან ხოსიკი, ა. კანტემირი, ნ. ხომერიკი, ს. მდივანი, მ. ჯაფაროვი, ხ. ხას-მამედოვი, გენერალი დენიკინი.
21. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. შეთანხმება სომხეთთან საქართველოს გავლით ბათუმამდე სარკინიგზო გზის მშენებლობის თაობაზე.
30.12.1918 – 10.1.1920
ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუქორი, გენერალი მილნი, ნ. რამიშვილი.
22. მიმოწერა სომხეთთან და შეერთებულ ჯარებთან ომის შედეგებთან დაკავშირებით.
2.1.1919 – 13.9.1919
ე. გუგუქორი.
23. შეერთებული ჯარების, სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენელთა ერთობლივი კონფერენციის ოქმები.
9.1.1919 – 20.6.1919
პოლკოვნიკი სტიუარტი, ე. გუგუქორი, ნ. რამიშვილი, დე-რუა, არუთუნიანი, სტ. მამიკონიანი.
24. შეერთებული ჯარების, სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენელთა ერთობლივი კონფერენციის ოქმები (ფრანგულ ენაზე).
9.1.1919 – 17.1.1919

25. ანტიქართული და პროდენიკინის პოლიტიკა ბათუმში, გამოკვლეული ინგლისელი გუბერნატორ-გენერლის ვ. კ. კუკ-კოლისის მიერ
14.1.1919 – 21.7.1920
გენერალი კუკ-კოლისი, ე. გეგეჭკორი.
26. ბრიტანეთის წარმომადგენელთა მონაწილეობით სომხურ-ქართული კონფერენციის ოქმები.
16.1.1919 – 13.9.1920
ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, ს. არუთუნიანი, სტ. მამიკონიანი.
27. სომხურ-ქართული კონფერენცია.
17.1.1919 – 17.9.1919
28. საქართველოს ხელისუფლების მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან ბათუმსა და ართვინში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
25.1.1919 – 11.9.1919
გენერალი ფორესტ უოკერი, ე. გეგეჭკორი.
29. ინგლისის სამხედრო ხელმძღვანელობის პოლიტიკა საქართველოში.
27.1.1919 – 6.5.1919
ე. გეგეჭკორი, პოლკოვნიკი უაიტი, გენერალი ფორესტ უოკერი, გენერალი დენიკინი, გენერალი ვ. კ. კუკ-კოლისი.
30. რუსეთის თეთრი არმიისა და საქართველოს ურთიერთობები.
29.1.1919 – 10.2.1919
ე. გეგეჭკორი, გენერალი დენიკინი.
31. მიმოწერა ამიერკავკასიაში ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან თეთრი არმიის მიერ ნეიტრალური ტერიტორიების ოკუპაციის თაობაზე.
31.1.1919 – 19.9.1919
ე. გეგეჭკორი, გენერალი ფორესტ უოკერი, გენერალი თომსონი, გენერალი მილნი.
32. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა აზერბაიჯანში საქართველოს წარმომადგენლობასთან.
2.2.1919 – 24.3.1919
ე. გეგეჭკორი, გენერალი ფორესტ უოკერი.
33. პარიზის კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის მოთხოვნა ფრანგულ არმიაში ქართველი ჯარისკაცებისა და ოფიცრების

რეპატრიაციის შესახებ.
12.2.1919 – 1.5.1919

34. ახალქალაქისა და არდაგანში მომხდარი ინციდენტები.
12.2.1919 – 12.8.1919
გენერალი ფორესტ უოკერი, ე. გეგეჰკორი, გენერალი შილნი.
35. ოდესაში საქართველოს კონსულის ანგარიში თავისი საქმიანობის შესახებ.
18.2.1919 – 26.8.1919
ე. გეგეჰკორი, ნ. რამიშვილი, ს. ს. ლუკი.
36. საფრანგეთისა და თეთრი არმიების მიერ ოდესის ევაკუაცია, ბოლშევიკების მიერ ეველა კონსულის დაპატიმრება, ქართველი კონსულის გარდა. საქართველოს კონსული, როგორც ეველა ეცხლეის დამცველი ოდესაში.
19.3.1919 – 6.5.1919
37. აშშ-ის წარმომადგენლებთან ერთიერთობები.
28.3.1919 – 9.6.1919
ვილოუბ სმიტი, გენერალი ბრაუ, ე. გეგეჰკორი.
38. საქართველოს დელეგაცია პარიზის სამშვიდობო კონფერენციის სამზადისში.
12.4.1919 – 4.9.1920
ე. გეგეჰკორი, ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი.
39. მიმოწერა ბათუმის გუბერნატორთან.
18.4.1919 – დეკემბერი 1919
40. დაძაბულობა ხოჭში.
1.5.1919 – 7.3.1920
ე. გეგეჰკორი, გენერალი კეკ-კოდისი, გენერალი დენიკინი, ნ. კორდანი.
41. საქართველოს ტერიტორია, ეაჭრობა და მრავლევლობა. საქართველოს პრეზიდენტის მემორანდუმში ინგლისის, საფრანგეთის, აშშ-ის და იტალიის წარმომადგენლებისადმი.
1.5.1919 – 9.12.1920
ნ. კორდანი, ე. გეგეჰკორი, ნ. რამიშვილი, გენერალი ბრიგსი, გენ. ბიში, ლორდი კერზონი, გ. სისერინი, ს. კირივი, თაღაათ ფაშა.

42. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან ბათუმის ქართული პორტის თაობაზე.
3.5.1919 – 27.12.1919
ჟ. გუგუშკოვი.
43. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან.
6.5.1919 – 1.8.1919
ჟ. გუგუშკოვი, გენერალი თომსონი, გენერალი ბრაუ.
44. სომხურ-აზერბაიჯანული სამხედრო კონფლიქტი 'ხანგუესურის რეგიონში'.
10.5.1919 – 19.11.1919
ჟ. გუგუშკოვი, უსუბბეკოვი, ო. უორდროპი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი დენიკინი, პოლკოვნიკი პასკელი.
45. საქართველოს სამშვიდობო დელეგაციის საქმიანობა პარიზში.
21.5.1919 – 22.9.1919
ნ. ჩხეიძე, ა. თოფჩიბაშევი, კლემანსო, ჟ. პოსკა, 'ს. მიეიროვიჩი, ა. ლერმოვი, ა. დუტკევიჩი, გ. სიდორენკო, გენერალი დენიკინი, გენერალი ბინი, გენერალი ბრიგსი.
46. დისკუსია ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასა და საქართველოს ხელისუფლებას შორის თეთრი არმიის მოქმედების თაობაზე.
23.5.1919 – 6.9.1919
გუგუშკოვი, ნ. რამიშვილი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი ბინი, გენერალი ფორსტიერ-უოლკერი, გენერალი დენიკინი, ნ. ჟორდანი, გენერალი კორი.
47. საქართველოს პრეზიდენტისა და ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის წარმომადგენლების შეხვედრა დენიკინის მოთხოვნებთან დაკავშირებით სამ ეგზემპლარად.
23.5.1919 – 24.5.1919
ნ. ჟორდანი, გენერალი ბინი, ჟ. გუგუშკოვი, ნ. რამიშვილი, გენერალი ბრიგსი.
48. ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის ანტიქართული და პროდენიკინის პოლიტიკა.
25.5.1919 – 25.6.1919
ჟ. გუგუშკოვი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, გენერალი თომსონი, გენერალი მილნი, გენერალი ბინი, გენერალი ბრიგსი.

49. სამუხსლიმანო საქართველოს განმანათლებლებელი კომიტეტის საქმიანობა.
მაისი 1919 – 29.12.1919
50. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა საქართველოში უცხოეთის ქვეყნების წარმომადგენლებთან.
4.6.1919 – 11.8.1919
კ. საბახტარიშვილი.
51. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან რუსეთის თეთრ და საქართველოს არმიებს შორის სასლვრების თაობაზე.
28.6.1919 – 23.4.1920
ე. გეგეჭკორი, გენერალი თომსონი, გენერალი დენიკინი,
ო. უორდროპი, ლოიდ ჯორჯი.
52. ართვინის მოსახლეობის პეტიცია საქართველოსთან შემოერთების თაობაზე.
29.6.1919 – 28.11.1919
გენერალი კორი.
53. მიმოწერა შეერთებული ჯარების წარმომადგენლებთან კავკასიაში დენიკინის არმიის მოქმედებისა და მუხსლიმანურ საქართველოში მომხდარი ინციდენტების თაობაზე.
11.7.1919 – დეკემბერი 1919
ე. გეგეჭკორი, ო. უორდროპი, გენერალი კორი, გენერალი ფორსტ უოკერი.
54. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან ბათუმის პრობლემების თაობაზე.
22.7.1919 – 5.11.1919
ე. გეგეჭკორი.
55. მიმოწერა ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობასთან საქართველოში რუსეთის ბოლშევიზმის აგენტების საქმიანობის თაობაზე.
26.6.1919 – 19.11.1920
ნ. რამიშვილი, გენერალი ბინი.
56. ქართველი ერის წარსული და აწმყო ცხოვრების ისტორიული მიმოხილვა.
ივლისი – აგვისტო 1919

57. ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის მასალები ნაეთობის კომპანიების ადმინისტრაციასთან დაკავშირებით.
28.8.1919 – მაისი 1920
გენერალი ლუკი.
58. სომხეთის, ახერბაიჯანის და ჩრდილოეთ კავკასიის მდგომარეობის მიმოხილვა. გენერალ პარბორის მოგზაურობა ამერიკაში.
30.8.1919 – 15.9.1919
უინსტონ ჩერჩილი, პოლკოვნიკი პასკელი, გენერალი პარბორი, გენერალი დენიკინი.
59. სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენლების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ბორჩალოს ნეიტრალური ზონის ადმინისტრირების თაობაზე.
30.8.1919 – 4.11.1919
ე. გეგუქკორი, თ. უორდროპი, სტ. მამიკონიანი, ს. ხანატრიანი, ს. მდივანი, კ. საბახტარიშვილი.
60. ბრიტანეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის, სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენელთა შეხვედრა ბორჩალოს ნეიტრალური ზონის ევაკუაციის თაობაზე.
31.8.1919 – 31.9.1919
მ. მამიკონიანი, კ. საბახტარიშვილი, გენერალი ბინი.
61. მიმოწერა ბრიტანეთის მისიასთან. გენერალ ბარათოვის ჩამოსვლა. კონვენცია სომხეთსა და საქართველოს შორის.
აგვისტო 1919 – 23.4.1920
ე. გეგუქკორი, ნ. უორდანი, ნ. რამიშვილი, გენერალი დენიკინი.
62. მიმოწერა 'სანგე'სურის რეგიონში ახერბაიჯანულ-სომხური კონფლიქტის თაობაზე.
4.11.1919 – 31.12.1919
თ. უორდროპი, ე. გეგუქკორი, ე. კ. რეა, ა. ხატისოვი, ნ. უსუბბეკოვი, პოლკოვნიკი პასკელი.
63. დამოუკიდებელი საქართველოს მიმართვა მუხლიმანი ქართველებისადმი. მარგანეცის ერთობლივი კომპანიის დაარსება.
12.11.1919 – 23.5.1920
64. მიმოწერა რუსეთის თეთრი არმიის წარმომადგენლებთან.
12.11.1919 – 31.12.1919
ნ. ქარცივაძე, გენერალი ბარათოვი.

65. მიმოწერა გაერთიანებული ჯარების წარმომადგენლებთან.
18.11.1919 – 12.12.1919
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორის, ო. უორდროპის, კომენდანტი დე
ნონანკური, გენერალი დენიკინი.
66. სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს წარმომადგენელთა
კონფერენციის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები სომხურ-
აზერბაიჯანულ-სანგუშურის კონფლიქტის თაობაზე.
23.11.1919 – 3.2.1920
ა. ხატიასოვი, ნ. უსუბბეკოვი, შ. კ. რეა, ე. გეგეჭკორი, მ. ჯაფაროვი,
ო. უორდროპი, ნიტი.
67. მიმოწერა ინგლისის წარმომადგენლებთან.
24.11.1919 – 12.6.1920
ო. უორდროპი, ე. გეგეჭკორი, გენერალი კუკ-კოლისი,
გრ. ლორთქიფანიძე, ს. მდივანი, მ. პუსეინოვი.
68. ფრანგულ-კავკასიური კომიტეტი. ფრანგული სახლგაო ლიგა.
1919 – 1920 წლები
სენატორი დე ლონსი, ედუარდ ერიო, ალბერ თომასი,
თავადი მ. სუმბათოვი, ჯაკულ მეტევეი.
69. ბოლშევიკი აგენტების არაკანონიერი ქმედებანი. სომხეთსა და
აზერბაიჯანს შორის შეთანხმება. მისი უღიდებულესობის
ხელისუფლების მოთხოვნა კავკასიის რესპუბლიკებისადმი გენერალ
დენიკინთან თანამშრომლობის თაობაზე.
26.12.1919 – 21.2.1921
ა. ჩხენკელი, ე. გეგეჭკორი, ნ. უსუბბეკოვი, გენერალი შ. კ. რეა,
ო. უორდროპი, გენერალი ნ. ბარათოვი, ბორის სავინკოვი,
მ. ჯაფაროვი, გენერალი ბრიგსი, გენერალი დენიკინი, მუსტაფა ქემალ
ფაშა, ა. მუქტაევი.
70. ინგლისური პრესა საქართველოს, აზერბაიჯანისა და ჩრდილოეთ
კავკასიის შესახებ.
7.1.1920 – 16.1.1921
გენერალი დენიკინი.
71. საქართველოს მიერ გაერთიანებული ჯარების გაფრთხილება
მომავალში თურქებისა და ბოლშევიკების სამხედრო აღიანის
თაობაზე. მოწოდება საქართველოს ბლოკადის გაძლიერებისა და
მისთვის იარაღისა და სურსათის თაობაზე.
10.1.1920 – 3.2.1921

- ე. გუგუშვილი, თ. უორდროპი, კომენდანტი დე ნონანკური.
72. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დიდი ანტანტის მიერ. ბათუმის საკითხი.
იანვარი 1920 – 11.6.1920
ე. გუგუშვილი, თ. უორდროპი, გენერალი მილნი, კომენდანტი დე ნონანკური, გენერალი კუკ-კოლისი.
73. მიმოწერა სხვადასხვა საკითხებზე.
10.2.1920 – 29.6.1920
ნ. ქარცივაძე.
74. ევროპაში ქონების შექმნის პრობლემა.
26.2.1920 – 15.8.1920
ე. გუგუშვილი.
75. საქართველოს დედეგაციის საქმიანობა პარიზის სამშვიდობო კონფერენციაზე.
28.2.1920 – 18.9.1920
ნ. ჩხეიძე.
76. საქართველოს მისიის საქმიანობა კონსტანტინოპოლში.
16.3.1920 – 1.6.1920
ე. გუგუშვილი, გენერალი კუკ-კოლისი.
77. ბათუმის პორტის საკითხი.
18.3.1920 – 20.7.1920
ე. გუგუშვილი, პოლკოვნიკი გაბა, გენერალი მილნი, გენერალი კუკ-კოლისი.
78. შეთანხმება ინგლისთან საქართველოსთვის ბათუმის პორტის გადაცემის თაობაზე.
მარტი 1920 – 29.6.1920
ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, პოლკოვნიკი ს.ბ. სტოუქსი, ხ.ხ. ლუკი.
79. მიმოწერა ამიერკავკასიაში გაერთიანებული ჯარების წარმომადგენლებთან.
14.1920 – 19.6.1920
თ. უორდროპი, გენერალი მილნი, გენერალი კუკ-კოლისი, ე. გუგუშვილი, გ. ჩინერიანი, ბამატი.
80. საბჭოთა რუსეთისა და საქართველოს სამშვიდობო ხელშეკრულება.

საქართველოს პროტესტი რსფსრ-ს მიმართ ბაქოში საქართველოს
მატარებლების შეფერხების გამო.

7.5.1920 – 7.12.1920

ე. გუგუშვილი, ფ. ხან-ხოსისკი, ს. მამიკონიანი, ნ. რამიშვილი.

ს. ტიგრანიანი, მ. ჯაფაროვი, გ. ურატაძე, ლ. კარახანი, პუხეინოვი.

81. მიმოწერა ევროპისა და კავკასიის მთავრობებთან.

28.5.1920 – 8.3.1921

ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, აბელ შევალაძე.

82. შეთანხმების ტექსტი, რომელიც ადასტურებს სომხეთის უფლებას

ააშენოს სარკინიგზო ხაზი სომხეთის საზღვრიდან მდინარე

კოროხის დაბლობის გავლით შავ სღვამდე.

20.6.1920 – 20.11.1920

ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, ნ.კ. ლუკი, პოლკოვნიკი ს.ბ. სტოლევი.

83. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ე. გუგუშვილის ვიზიტი
ევროპის მთავრობებსა და დედაქალაქებში.

10.9.1920 – 9.2.1921

პრეზიდენტი მილერანი, ლიონ ჯორჯი, გრაფი სფორცა, პრეზიდენტი
მოტა, ე. გუგუშვილი, ჯიოლიტი, ლორდი რობერ სეიდი.

84. მიმოწერა ერთა ლიგასთან.

22.11.1920 – 14.2.1921

ე. გუგუშვილი.

85. მემორანდუმი საფრანგეთისა და ინგლისის საგარეო საქმეთა

სამინისტროებისადმი საქართველოს დე იურე ცნობის და იარაღის
გაყიდვის შესახებ.

30.12.1920 – 2.2.1921

ე. გუგუშვილი, ფ. ბერტელი.

86. საქართველოს სპეციალური წარმომადგენლის ანგარიში ბათუმის
გენერალ-გუბერნატორის კუქ-კოლისისადმი.

1920 წელი

87. დიპლომატიური მიმოწერა ევროპის ქვეყნებთან.

6.1.1921 – 29.4.1921

ე. გუგუშვილი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი.

88. საქართველოს დამოუკიდებლობის დე იურე ცნობა 27.1.1921-ს და
შესაბამისი მიმოწერა.

7.1.1921 – 7.2.1921

ე. გუგუშვილი, მინისტრი ჟახარია, ა. თოფჩიბაშვილი, ა. აპარინიანი, პუსტა, თ. გროსვალი, ა. ბრიანი.

89. რუსეთის წითელი არმიის მიერ საქართველოს დაპყრობა და ევროპაში საქართველოს ელჩის საქმიანობა.
17.1.1921 – 23.2.1921
ა. ნახევილი, გ. ნახევილი, ე. გუგუშვილი.
90. ბალტიისპირეთის ქვეყნების ერთობლივი პროტესტი რუსეთის ჯარების მიერ საქართველოს დაპყრობის თაობაზე.
17.1.1921 – 12.3.1921
ა. ნახევილი, ე. გუგუშვილი, ჯ. ჟახარია, მიეიროვინი, პელაგი, ჯ. ბელინსკი, რეინო სილვანდერი.
91. მილოცვები საქართველოს დე იურე ცნობის გამო.
30.1.1921 – 31.1.1921
92. წერილი მარგანეცის საექსპორტო კომპანია „ნემო“-სგან.
3.2.1921
93. საქართველოს ხელისუფლების მცდელობა ევროპის ქვეყნების მიერ საქართველოსთვის იარაღის მიყიდვის თაობაზე.
7.2.1921 – 7.3.1921
ა. ნახევილი, ე. გუგუშვილი, ნ. ნახევილი, ერიკ დრუმონი.
94. 1914 წლიდან „გოსუდარსტვენაია დემას“ სხდომების ოქმები, დეკრეტები, მასალები და ანგარიშები.
1921

საქართველო, სომხეთი და აზერბაიჯანი

ყუთი 24

1. ამიერკავკასიის კომისარიატში მცირე საბჭოს სხდომების ოქმები.
3.1.1918 – 15.3.1918

2. კონვენცია ოტომანის იმპერიასთან ამიერკავკასიის რკინიგზის გამოყენებისა და მსოფლიო ომის ტყვეების გაცვლის თაობაზე.
15.5.1918 – 4.6.1918
ნ. რამიშვილი, გ. გვაზავა, მ. პაპაჯანოვი, რ. კანაზნუნი, მ. გაჯინსკი,
ე. რასულ ზადე, ხალილ ბეი, ვეხიბ ფაშა.
3. დისკუსიები აზერბაიჯანისა და საქართველოს მთავრობებს შორის სახელმწიფო სახლგვრების, რკინიგზისა და ფოსტა-ტელეგრაფის მოხმარების შესახებ.
14.6.1918 – 10.9.1918
მ. გაჯინსკი, კ. გვარჯალაძე.
4. ჩრდილოეთ კავკასიის დამოუკიდებლობის დეკლარაცია.
ეკონომიკურ-პოლიტიკური კომისიის შექმნა საქართველოსა და ჩრდილოეთ კავკასიის წარმომადგენელთა მიერ.
29.6.1918 – 30.8.1918
ა. ჩერმოვევი, ნ. რამიშვილი, გენერალი ფონ ლოსოვი.
5. მოლაპარაკებები საქართველოსა და აზერბაიჯანს შორის სახლგვრების შესახებ. სომხეთის წარმომადგენლის პროტესტი ბაქოში (აზერბაიჯანი) მომხდარი ინციდენტის თაობაზე.
6.7.1918 – 15.10.1918
ნ. რამიშვილი, გ. ჟურელი, გენერალი ფონ ლოსოვი.
6. კავკასიაში გაერთიანებული ჯარების პირველი წარმომადგენლის ჩამოსვლა. სომხურ – ქართული კონფლიქტი.
23.10.1918 – 9.12.1918
ს. ტიგრანიანი, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, რ. კანაზნუნი.
7. სომხურ-ქართული მოლაპარაკებები სახლგვრების თაობაზე. აზერბაიჯანის გასაბჭოება.
23.10.1918 – 27.9.1920
დ. ჰუსეინოვი, ნ. უორდანი, ნ. რამიშვილი, ფ. ხან-ხოისკი,
ნ. უსუბეკოვი, ე. გეგეჭკორი.
8. შეთანხმება სომხეთს, აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის ამიერკავკასიის რკინიგზის ექსპლოატაციის თაობაზე.
26.12.1918 – 29.4.1919
9. საგანგებო კომიტეტის გამოძიების ანგარიში სომხურ-ქართული სამხედრო კონფლიქტის თაობაზე.
8.1.1919 – 7.5.1919

გენერალი ვრანგელი, გენერალი დენიკინი, ახმედ ცალიკოვი,
კ. აბხაზი.

10. სომხეთსა და საქართველოს შორის კონფლიქტის ანალიზი.
8.1.1919
11. ამიერკავკასიის რესპუბლიკების კონფერენცია ტერიტორიული საკითხების მშვიდობიანი გზით მოსაგვარებლად.
10.1.1919 – 24.6.1919
ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, დ. პუსეინოვი, არუთუნიანი,
სტ. მამიკონიანი, ფ. ხან-ხოისკი.
12. საქართველოს დელეგაციის მემორანდუმში უმაღლესი გაერთიანებული საბჭოსადმი პარიზში. სამშვიდობო კონფერენცია ახერბაიჯანსა და საქართველოს შორის.
3.2.1919 – 16.6.1919
ნ. ჟორდანიას, დ. პუსეინოვი, ნ. ნხეიძე.
13. სომხეთსა და საქართველოს წარმომადგენელთა კონფერენცია.
28.2.1919 – 1.9.1919
არუთუნიანი, სტ. მამიკონიანი, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი.
14. სასაზღვრო ინციდენტი ზაქათალის რეგიონში.
1.4.1919 – 2.4.1919
15. სომხეთის, ახერბაიჯანისა და საქართველოს წარმომადგენელთა კონფერენცია.
27.4.1919
ფ. ხან-ხოისკი, ს. ტიგრანიანი, არუთუნიანი, მ. ჯაფაროვი,
ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი.
16. მოლაპარაკებები სომხეთს, საქართველოსა და ახერბაიჯანს შორის საზღვრების თაობაზე.
30.4.1919 – 12.5.1920
17. საქართველოს საზღვრები. შეთანხმება სომხეთთან ნეიტრალური ზონის შესახებ.
1.5.1919 – 1.9.1919
ს. მამიკონიანი, კ. საბახტარიშვილი, გენერალი ბინი.
18. სომხეთის, ახერბაიჯანის, ჩრდილოეთ კავკასიისა და საქართველოს კონფერენციის ოქმები.

29.5.1919 – 11.3.1920

ნ. რამიშვილი, ა. კანტემირი, ს. ტიგრანიანი, ს. არუთუნიანი, ფ. ხან-ხოისკი, ე. გუგუჭკორი, მუხტაფა ქემაღ ფაშა, პოლკოვნიკი პასკელი, ნ. ჟორდანი, ლ. კარახანი.

19. სავაგრო შეთანხმება საქართველოსა და საბჭოთა აზერბაიჯანს შორის. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები.

30.5.1919 – 14.11.1920

დ. პუსეინოვი, ე. გუგუჭკორი, ს. მამიკონიანი, ნ. რამიშვილი, ფ. ხან-ხოისკი, ს. ტიგრანიანი, ა. კანტემირი, ს. არუთუნიანი, გ. შეინმანი, გ. ჟურული, კ. კანდელაკი, პოლკოვნიკი სტიუარტი.

20. სომხურ-ქართული კონფერენციის მიერ გაერთიანებული სამხედრო ხელმძღვანელობის წარმომადგენელთან ერთად მიღებული გადაწყვეტილებები.

17.1.1919 – 9.6.1919

21. სომხეთისა და საქართველოს წარმომადგენელთა საგანგებო სხდომის ოქმები.

16.6.1919 – 17.9.1919

ს. მამიკონიანი, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, ა. ტოფი, ი. პოსკა, მ. კალინინი, ე. გუგუჭკორი, კომისარი ლუკი.

22. შეთანხმება აქტიური თავდაცვის თაობაზე აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის. შეთანხმება ინგლისის წარმომადგენელთან ბათუმსა და ნატანებს შორის რკინიგზის ექსპლოატაციის თაობაზე. ა. ლაისტის წერილი არსებული მდგომარეობის შესახებ.

16.6.1919 – 25.6.1920

ნ. ჟორდანი, ნ. უსუბბეკოვი, ე. გუგუჭკორი, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერტიკი, კ. კანდელაკი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, ი. გობენია, გ. ფორესტ უოკერი, ლ. ტროცკი, ა. ჩხენკელი, დ. პუსეინოვი.

23. სომხეთის საინფორმაციო ბიურო.

30.6.1919 – 31.3.1920

ა. ხატისიანი, პოლკოვნიკი პასკელი, ხან-ხოისკი, მუხტაფა ქემაღ ფაშა.

24. მიმოწერა თეთრი არმიის წარმომადგენელთან.

15.11.1919 – 25.4.1925

გენერალი ბარათოვი, ე. გუგუჭკორი.

25. მიმოწერა საქართველოდან აზერბაიჯანში გამავალი ტრანსპორტის საკითხის შესახებ.
20.1.1920 – 17.6.1920
26. საქათალის რეგიონის მოსახლეობისა და ტერიტორიის ისტორიული მიმოხილვა.
5.2.1920 – 27.11.1920
27. მასალები ბორჩალოს რეგიონის შესახებ.
5.2.1920 – 15.7.1920
28. სომხეთისა და საქართველოს დიპლომატიური ურთიერთობები.
9.2.1920
გრ. გიორგაძე.
29. დიპლომატიური ურთიერთობები სომხეთს, საქართველოს, აზერბაიჯანს, ყუბანს, დონსა და ჩრდილოეთ კავკასიას შორის.
1.3.1920 – 6.3.1920
მ. გუგუშვილი, ხან-ხოსკი, პოლკოვნიკი სტიუარტი, გენერალი კუკოლისი, ს. მამიკონიანი, ს. ტიგრანიანი, ნ. რამიშვილი, გ. ჯაბაგი.
30. მიმოწერა ნეიტრალურ ზონაში სომხურ-ქართული ადმინისტრაციის რეორგანიზაციის აუცილებლობის თაობაზე.
10.3.1920 – 5.7.1920
ნ. ქარცივაძე, ა. ოგანჯანიანი.
31. დიპლომატიური ურთიერთობების ანგარიში საქართველოს, რსფსრ-ს, აზერბაიჯანის სსრ-ს, სომხეთს, საბჭოთა უკრაინასა და ანგორას შორის.
25.3.1920 – 31.12.1920
ა. ხატისოვი, ს. მდივანი, შეინმანი.
32. სომხეთს, საქართველოსა და აზერბაიჯანის წარმომადგენელთა კონფერენცია.
8.4.1920 – 13.4.1920
მ. გუგუშვილი, გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ოგანჯანიანი, ტ. ბექსადიანი, ბ. აგაყვი, ო. კრიშინსკი, ს. მამიკონიანი, ფ. ხან-ხოსკი.
33. თბილისში სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს წარმომადგენელთა კონფერენციის ოქმები.
9.4.1920 – 23.4.1920
ბ. აგაყვი, ო.ბ. კრიშინსკი, ფ. ველიკანოვი, ფ. ხან-ხოსკი,

ს. მამიკონიანი, ა. ოგანჯანიანი, ტ. ბექსადიანი, ე. გეგეჭკორი,
ვრ. ლორთქიფანიძე.

34. სომხეთის პიუღეტი.

28.4.1920 – 4.5.1920

მუსტაფა ქემაღ ფაშა.

35. სამშვიდობო შეთანხმებები სომხეთს, საქართველოსა და აზერბაიჯანს
შორის. საქართველოს დაპყრობა ბოლშევიკური ჯარების მიერ.

28.4.1920 – 11.2.1921

ნ. ჟორდანია, პოლკოვნიკი მასკელი, ე. გეგეჭკორი, ა. ხატიხოვი,
ფ. ხან-ხოსიკი, აღმირალი კოლნაკი, გენერალი იუდეენისი, გენერალი
დენიკინი, გ. წიხერიანი, ს. მდივანი, ს. მამიკონიანი.

36. მიმოწერა საერთაშორისო მდგომარეობისა და საქართველოს
პერსპექტივების თაობაზე საქართველოს პრეზიდენტსა და ევროპაში
მოგზაურობაში მყოფ საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრს
შორის..

10.5.1920 – 7.11.1920

ნ. ჟორდანია, ე. გეგეჭკორი, ი. წერეთელი, ქემაღ ფაშა, კრასინი,
ლოიდ ჯორჯი, რობერ სესილი, ნ. უსუბუკოვი.

37. სამშვიდობო შეთანხმება საქართველოსა და აზერბაიჯანის
სოციალისტურ რესპუბლიკას შორის.

15.5.1920 – 12.6.1920

მ. პუსეინოვი, ვრ. ლორთქიფანიძე, ს. მდივანი, ე. გეგეჭკორი.

38. დიპლომატიური მიმოწერა რსფსრ-სა და ანგორას შორის.

9.10.1920 – 20.12.1920

ახმედ მუხტარი, კ. საბახტარიშვილი, ქემაღ ფაშა, შეინმანი,
ტ. ბექსადიანი.

39. თურქეთ-სომხეთის ომი. სომხეთის დამარცხება. რსფსრ-ს ინტერვენცია
და საქართველოსთვის პრობლემების შექმნა.

16.10.1920 – 5.1.1921

ტ. ბექსადიანი, კ. საბახტარიშვილი.

40. დიპლომატიური მიმოწერა რსფსრ-სა და აზერბაიჯანის საბჭოთა
ხელისუფლებასთან.

30.10.1920 – 9.11.1920

კ. საბახტარიშვილი.

1. საქართველოს, სომხეთის, უკრაინისა და ბალტიისპირეთის რესპუბლიკების დამოუკიდებლობის საკითხი საფრანგეთის პარლამენტში.
30.8.1918–20.11.1918
ბ. პიშონი.
2. საქართველოს დე იურე აღიარება არგენტინის მიერ. კაეკასიის, ბალტიის რეგიონის, ეზბანისა და უკრაინის ერთობლივი მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარისადმი.
7.9.1918–5.11.1919
კლემანსო, ა. თომასი, ა. ბალფორი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ტიტონი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ნერმოევი, ს. პუსტა, ლ. ბინი, ჯ. სესკისი, ფ. ნაუშევიჩი, პოლკ. ტიშკევიჩი, აღმირალი კოლნაკი, ა. ჩხენკელი.
3. საქართველოს დელეგაციის მოღვაწეობა. სამშვიდობო კონფერენციის წევრების მემორანდუმი საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის თაობაზე.
7.9.1918–22.7.1920
კლემანსო, ა. თომასი, ა. ბალფორი, ლიიდ ჯორჯი, რ. ვანსიტარტი, ე. ვენიხელოსი, ნ. ჩხეიძე, ლორდი მილნერი, პოლკ. ე. პაუზი, ლორდი კერსონი, ე. გეპეკორი, გენ. დენიკინი.
4. საქართველოს დელეგაციის დიპლომატიური მიმოწერა სამშვიდობო კონფერენციის უზენაეს საბჭოსთან და სხვადასხვა ქვეყნის წარმომადგენლებთან.
9.9.1918–7.2.1920
ე. ვენიხელოსი, ნ. ჩხეიძე, ს. პუსტა, ა. თოფჩიბაშევი, პოლკ. ე. პაუზი, ს. პეტლურა, ლორდი კერსონი, ე. გეპეკორი, გენ. დენიკინი, ე. უანდერველდი, ლორდი პარდინგი, ა. ბალფორი.
5. საქართველოს დელეგაციის მოღვაწეობა პარიზში და სხვა ქალაქებში.
6.11.1918–8.12.1919
კლემანსო, ტიტონი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ნ. რამიშვილი, ა. თოფჩიბაშევი, გენ. დენიკინი, გენ. ბრიგსი.

6. მიმოწერა საქართველოს წარმომადგენლებთან რომსა და პარიზში.
23.12.1918–24.8.1920
ა. ჩხენკელი.
7. მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციასა და აშშ–ს საქართველოს
დამოუკიდებლობის ცნობის თაობაზე.
30.12.1918–8.11.1919
კლემანსო, ა. ბალფორი, რ. დანსინგი, ტიტონი, მაკინო, ბინი,
გენერალი დენიკინი.
8. აზერბაიჯანის, საქართველოსა და ჩრდილო კავკასიის დელეგაციების
ერთობლივი დეკლარაცია სამშვიდობო კონფერენციისადმი.
30.12.1918–14.6.1920
კლემანსო, ნ. ჩხეიძე, ბინი, გენ. დენიკინი, ფრენკ ლ. პოლი,
ა. ბალფორი, რ. ვანსიტარტი.
9. საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
8.1.1919–24.3.1919
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ნ. ნიკოლაძე, ი. ჯავახიშვილი, ე. გეგეჭკორი,
გრ. რცხილაძე, ი. ნაკაშიძე, ი. ზურაბიშვილი.
10. საქართველოს საზღვრები. მიმართვა სოციალისტური ინტერნაციონა-
ლის კომიტეტს. საქართველოს დელეგაციის მიმართვა სამშვიდობო
კონფერენციას.
28.1.1919–1919 ივლისი.
11. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა პარიზში სხვადასხვა ქვეყნების
წარმომადგენლებთან საქართველოს მოსახლეობის, ტერიტორიისა და
ბუნებრივი რესურსების თაობაზე.
6.2.1919–14.3.1919
ს. პიშონი, ნ. ჩხეიძე, ალბერ თომასი, გენ. ჰარბორი.
12. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
13.2.1919–1.3.1919
13. საქართველოს წარმომადგენელთა მოღვაწეობა სხვადასხვა ქვეყნებში.
ვარშავა – ანტიბოლშევიკური მოძრაობის ცენტრი. ატამანი პეტლეურა
სთხოვს საქართველოს მთავრობას რამდენიმე ასეულ ქართველ
ოფიცერს უკრაინის ჯარისათვის.
18.2.1919–25.2.1920
ს. პეტლეურა, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი, გენ. ფრანკეტ დე' ესპერეი,
ალ. ლომთათიძე, ე. გეგეჭკორი.

14. საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
13.1919–14.11.1919
ნ. ჩხეიძე.
15. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
13.1919–31.3.1919
ნ. ჩხეიძე.
16. მიმოწერა მეორე ინტერნაციონალის მუდმივ კომიტეტთან.
7.3.1919–8.11.1919
კ. პუისმანსი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ი. წერეთელი.
17. საქართველოს დელეგაციის მოღვაწეობა.
14.3.1919–20.10.1920
ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ი. წერეთელი, ე. ვანდერველდი, მინისტრი ბერნსი.
18. უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენლების მიერ მიღებული დეპეშები.
21.3.1919–6.8.1920
19. ამიერკავკასიაში სირიის ეროვნული კომიტეტის პეტიცია. სხვადასხვა დეპეშები.
23.3.1919–29.10.1920
ნ. რამიშვილი, გენ. ბინი.
20. ლიტვის დელეგაცია და მისი მოღვაწეობა სამშვიდობო კონფერენციაზე პარიზში.
24.3.1919–8.9.1919
ტ. მარონშევიჩი, ა. ვოლდემარი, ე. გალვანოუსკი, მარშალი ფოში, გენ. ალბი.
21. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა სხვადასხვა დაწესებულებებთან და კერძო პირებთან. საქართველოს დამფუძნებელი კრების პირველი სხდომა.
31.3.1919–11.6.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია, ა. ჩხენკელი, ს. ჯიბლაძე, ნ. ჟორდანიანი.
22. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა.
14.1919–18.3.1920
ნ. ჩხეიძე, ნ. უსუბბეკოვი, მ. ჯაფაროვი, ა. ხატისიანი, ს. არარატიანი.

23. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა
14.1919–30.4.1919
ნ. ჩხვიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია.
24. საქართველოს დელეგაცია. ინფორმაცია რუსეთისაგან გამოყოფილი ქვეყნების თაობაზე.
3.4.1919–8.10.1920
25. ეკუბანის დელეგაციის მიმართუა სამშვიდობო კონფერენციისადმი.
16.4.1919–29.5.1919
ლ. ლ. ბიძი.
26. ახერბაიჯანის, საქართველოსა და სრდილო კავკასიის ერთობლივი დეკლარაცია სამშვიდობო კონფერენციისადმი აღმირად კოდნაკის თაობაზე. საქართველოს აგრარული და ეკონომიკური კანონმდებლობა.
23.4.1919–19.6.1919
გენ. პერშინგი.
27. ახერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთისა და სრდილო კავკასიის წარმომადგენელთა კონფერენცია.
25.4.1919–1.5.1919
ე. გემქკორი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, მ. ჯაფაროვი,
ს. ტიგრანიანი, ს. არუთუნიანი, ს. შამაკუნია.
28. უცხოეთის სხვადასხვა ფირმები სთავაზობენ საქართველოს დელეგაციას თავის დახმარებას.
26.4.1919–28.10.1920
კ. კანდელაკი.
29. ახერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთისა და სრდილო კავკასიის წარმომადგენელთა კონფერენცია
27.4.1919–30.1.1920
ფ. ხან სოისკი, მ. ჯაფაროვი, ს. ტიგრანიანი, ს. არუთუნიანი,
ა. კანტკმირი, ნ. რამიშვილი, ე. გემქკორი.
30. საქართველოს დელეგაცია პარიზში. თელტისისა და შავი ზღვის ხელშეწყობისა და მუცნიერების აკადემიის დააარსება.
30.4.1919–15.7.1919
31. საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
1919 აპრილი – 14.2.1920

- 32 საქართველოს დემოკრატიის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.5.1919–16.5.1919
ბ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია.
- 33 საქართველოს დემოკრატიის დიპლომატიური მიმოწერა სხვადასხვა დაწესებულებებთან და კერძო პირებთან. პასუხი გასცო
“გლეხნიტეში” გათქმული ჟურნალ დაძვინაფი ხასიათის სტატიაზე.
6.5.1919–19.4.1920
ბ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, გენ. მარბორი, ალბერ თომასი, მარხელ კამბი.
- 34 საქართველოს დემოკრატიის სხდომათა აქტები.
3.5.1919–7.5.1920
ი. წერეთელი, ი. გობენია, ვ. ჩერქეზიშვილი, ა. ბაღფორი, პოლკ. ვ. მახკელი, დიოდ ჯორჯი, ადმირალი კოლნაკი, გენ. დენიკინი, უსსსტის სერნილა, ტიტონი, ფრ. ნიტი, ა. კენდერსონი, ღორდი კერზიხი, კამბონი, აიტკე, პოლკ. საპიხვა, ა. თოფინბაშვილი, ა. სერბოვი, ბ. ჩხეიძე.
- 35 საქართველოს დემოკრატიის სხდომათა აქტები.
7.5.1919–9.5.1919
ბ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია, ზ. აგალიშვილი, კ. გვარჯალაძე, ვ. ჩერქეზიშვილი.
- 36 კორის დემოკრატიის და ებრაელი ხოცვაღმსრუტების მიმართუა
სამშვიდობო კონფერენციისაღმა.
12.5.1919
კლეხინი, ჯონ კონსიტი, სილი კიმი.
- 37 მეორე სოციალისტების დემოკრატიის საქართველოში.
5.16.1919–11.5.1920
ვ. ვახტანგელი, გე ბოკერი, კ. კეისმანხი, კარლ კაუციკი, რ. მაკდონალდი, ფ. სილვენი, ბ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ვ. გუგუშვილი, დ. ბიხი.
- 38 საქართველოს დემოკრატიის პარტიის, როგორც უცხოეთში მეოფი
ქართველების დასჯული.
20.5.1919–28.10.1920
ბ. ჩხეიძე, კ. კახელიანი, კ. გვარჯალაძე, ვ. ჩერქეზიშვილი.
- 39 საქართველოს დემოკრატიის მიერ პარტიის გაგზავნილი დეპუტები.
21.5.1919–3.11.1920

- ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ნ. ხომერიკი.
40. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე, როგორც საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი წარმომადგენელი უცხოეთში. 22.5.1919–5.12.1919
ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი.
41. რუსების თეთრი არმიის და ინგლისის ფლოტის მიერ მოწეობილი საქართველოს ბლოკადა 1918–1920 წლებში. საქართველოს დელეგაციის პროტესტი გენ. დენიკინის ქმედებების წინააღმდეგ. 23.5.1919–14.6.1919
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, გენ. ბრიგსი, გენ. ბინი, გენ. მილნი, გენ. ალექსეევი, გენ. დენიკინი.
42. მიმოწერა ქართველ მინისტრებსა და კონსტანტინოპოლში საქართველოს მისიის თავმჯდომარეს შორის. 27.5.1919–4.7.1919
ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, ბრანტინი, ვენიუელოსი, ლოიდ ჯორჯი, კლემანსო, გრ. რცხილაძე.
43. საქართველოს დელეგაცია პარიზის სამშვიდობო კონფერენციაზე. კომერციული ასოციაცია “კოსმოსი.” 29.5.1919–28.10.1919
ნ. ჩხეიძე.
44. შეთანხმება საქართველოს, სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის ტერიტორიული კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტის თაობაზე. საქართველოს დელეგაციის პროტესტი გენ. დენიკინის ქმედებების წინააღმდეგ. აზერბაიჯანისა და საქართველოს დელეგაციების მიწვევა სამშვიდობო კონფერენციაზე უზენაესი საბჭოს მიერ. 31.5.1919–12.8.1919
ა. პენდერსონი, ა. შალიკოვი, გენ. დენიკინი, ა. ჩხენკელი, რომან ღონოვსკი.
45. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა. 1.6.1919–30.6.1919
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია.
46. აზერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთისა და ჩრდილო კავკასიის დელეგაციების პროტესტი გაერთიანებული ძალების სარდლობას და სამშვიდობო კონფერენციას გენ. დენიკინის ქმედებებთან

დაკავშირებით.

20.6.1919–11.12.1919

ე. გუგუქორი, ა. ლომთათიძე, პოლკ. უ. ჰასკელი, გრაფი გრევი,
ნ. ჩხეიძე, გენ. კუკუკოლისი, ო. უორდროპი.

47. საქართველოს საფრთხე ემუქრება – ნრდილოეთიდან ბოლშევიკები და სამხრეთიდან თურქეთის ჯარი. მიმართვა საფრანგეთისა და ინგლისისადმი იარაღის შესყიდვის თაობაზე.

21.6.1919–2.7.1920

ნ. ჩხეიძე.

48. საქართველოს საგანგებო ეკონომიკური მისია ევროპაში და მისი მიღვაწეობა.

24.6.1919–25.10.1920

ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე.

49. ამერიკის მრეწველობის ინტერესი საქართველოს მარგანეცის და ცელულოზისადმი. ამერიკაში კრედიტის მოპოვების მცდელობა კავკასიის რესპუბლიკებისათვის.

26.6.1919–28.11.1919

ნიუტონ დ. ბეიკერი, ნ. ჩხეიძე, ა. შულგინი, ი. გობენია, ა. მარგოლინი.

50. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.7.1919–31.7.1919

კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია, ზ. ავალიშვილი.

51. გერმანიის საკონცენტრაციო ბანაკებში მყოფი ქართველი ტყვეების დაბრუნების პრობლემა.

1.7.1919–16.6.1920

52. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

5.7.1919–1921 იანვარი.

ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ე. გუგუქორი, ი. გობენია, ა. ჩხენკელი,
კ. კანდელაკი.

53. საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

15.7.1919–17.1.1920

54. საქართველოს დელეგაციის მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის უსენაეხი საბჭოსადმი ბათუმის პორტის თაობაზე.

21.7.1919–8.3.1920

ნ. ჩხეიძე, გენ. დენიკინი.

55. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა. ვალების გადახდა.
22.7.1919–25.4.1920
ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია,
კ. ნერქე ხიშივილი.
56. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.8.1919–31.8.1919
ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია.
57. მასალები საქართველოს დელეგაციის მონაწილეობის თაობაზე კოოპერატიული ორგანიზაციების საერთაშორისო კონგრესზე.
21.8.1919–15.9.1919
ნ. ნხეიძე.
58. სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს დელეგაციების მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის უზენაეს საბჭოს, გაერთიანებული ძალების დე იურე ცნობამდე მათი გაყვანის თაობაზე.
23.8.1919–28.8.1919
კლეშანსო.
59. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.9.1919–30.9.1919
ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, ს. ავალიშვილი, ვ. ნერქე ხიშივილი.
60. აზერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთისა და ჩრდილო კავკასიის წარმომადგენელთა კონფერენცია თბილისში. გენ. ჯ. კარბორის მისია.
9.9.1919–14.10.1920
გენ. კარბორი, ს. ტიგრანიანი, ფ. ხან ხოსიკი, მ. ჯაფაროვი,
ს. არუთუნიანი, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ა. კანტეშირი, აღმირალი
კოლნაკი, გენ. დენიკინი.
61. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა სამშვიდობო კონფერენციაზე.
9.9.1919–27.10.1920
ნ. ნხეიძე, ე. გეგეჭკორი.
62. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა ტყვეების დაბრუნებასთან დაკავშირებით.
11.9.1919–30.4.1920
63. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა სამშვიდობო კონფერენციაზე. საქართველოს საინფორმაციო ბიურო და მისი ურთიერთობა

საფრანგეთის შესაბამის ორგანიზაციებთან. ახალი ამბები რუსურ-თან
სამშვიდობო ხელშეკრულების თაობაზე.

11.9.1919–14.10.1920

კ. გუგუშვილი, გენ. მილნი, გენ. კუკ-კოლისი, ნ. ჯორდანიას,
ი. წერეთელი, გრ. რეხილაძე.

64. საქართველოს დელეგაციის მიმღწერა ევროპის ქვეყნებთან ქართველი
ტყვეების დაბრუნების თაობაზე.

30.9.1919–24.10.1919

ანდრე ლეჟევი.

65. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.10.1919–31.10.1919

ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობეჩია, ვ. ნერქეშიშვილი.

66. საქართველოს დელეგაციის ძალისხმევა ტრამეის ნაწილების
შესახებ.

3.10.1919–20.10.1919

კ. საბახტარიშვილი.

67. კანადის წითელი ჯვრის ორგანიზაციის დახმარება საქართველოს
მთავრობისადმი.

4.10.1919–21.5.1920

ნ. ჩხეიძე.

68. ერთა ლიგაში გაერთიანების მცდელობა. მოლაპარაკება იტალიასთან
საჭირო იარაღის შესყიდვის თაობაზე.

6.10.1919–21.5.1920

ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე, ვლ. ვოიტიჩსკი.

69. საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ ტრამეის სათადარიგო
ნაწილების გაგზავნა თბილისში.

7.10.1919

ნ. ჩხეიძე, პოლკ. ჰასკელი.

70. ინგლისის სამხედრო ხელმძღვანელობის ბრძანება ბათუმიდან
ევაკუაციის თაობაზე. მარგანეცის მოპოვების მონოპოლია.

15.10.1919–29.3.1920

კ. გუგუშვილი, გენ. მილნი, გენ. კუკ-კოლისი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე.

71. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.11.1919–30.11.1919

6. ნხეიძე, კ. გვარჯალაძე, ვ. ნერქე'სი'შვილი.
72. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა სამშვიდობო კონფერენციაზე.
8.11.1919–12.10.1920
ა. მიღერანი, ნ. ნხეიძე, ე. გუგუჭკორი, პოლკ. ჰასკელი, ე. ვენი'სელოსი,
რ. ვანსიტარტი.
73. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა პარიზში სამშვიდობო
კონფერენციაზე.
19.11.1919–25.6.1920
ლორდი პარდინგი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი, ნ. კორდანიას,
ლორდი კერზონი, კ. კანდელაკი.
74. საქართველოს დელეგაციის სავაჭრო ხელშეკრულებები უცხოეთის
ფირმებთან.
26.11.1919–31.11.1920
კ. კანდელაკი.
75. საქართველოს დელეგაცია ითხოვს უცხოეთის სამხედრო დახმარებას
და საქართველოს დამოუკიდებლობის ფორმალურ ცნობას.
ა'ხერბაიჯანის, ჩრდილო კავკასიის, ესტონეთის, ყუბანის, ლატვიის,
ბელორუსიის, საქართველოსა და უკრაინის სოციალისტური
პარტიების ერთობლივი დეკლარაცია.
27.11.1919–14.6.1919
ნ. ნხეიძე, ლორდი კერზონი, რ. ვანსიტარტი, დე მონ'ზი,
პოლკ. ჰასკელი.
76. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.12.1919–31.12.1919
ნ. ნხეიძე, ი. გობენია.
77. საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
5.12.1919–21.2.1919
ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია, კ. გვარჯალაძე.
78. ებრაელების მდგომარეობა ევროპაში. ლიტველი ებრაელების
კონგრესი.
29.12.1919–20.4.1920
მ. გალვანოვსკი, მ. ვოლდემარი, რ. ლანსინგი.
79. საქართველოს მოკლე ისტორიული მიმოხილვა. ეროვნული საბჭოს
მიერ დამოუკიდებლობის გამოცხადება.

1919 წელი.

80. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.1.1920–31.1.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია, კ. გვარჯალაძე.
81. საქართველოს მთავრობის მიერ უცხოეთში სასწავლებლად გაგზავნილი სტუდენტების საკითხი.
2.1.1920–15.6.1920
82. ტყვარნელის ქვანახშირის მადაროს კონცესიით გადაცემა იტალიურ-კავკასიური ბანკისათვის.
6.1.1920
83. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა ტყვარნელის ქვანახშირის მადაროს თაობაზე.
8.1.1920–24.8.1920
ნ. ჩხეიძე.
84. საქართველოს დელეგაციის მიერ სამშვიდობო კონფერენციაზე გაგზავნილი და მიღებული დეკლარაციები.
10.1.1920–14.6.1920
ლორდი კერზონი, ი. უორდროპი, კ. გვარჯალაძე.
85. ურთიერთობა დენიკინის ჯართან, ბოლშევიკებთან და გაერთიანებულ ძალებთან. დაძაბულობა სომხეთსა და აზერბაიჯანის შორის.
12.1.1920–23.4.1920
86. საქართველოს დამოუკიდებლობის დე ფაქტო ცნობა დიდი ანტანტის მიერ.
13.1.1920–12.2.1920
ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე.
87. მოხალცი წერილები.
15.1.1920–28.2.1920
88. საქართველოს დელეგაციის საქმიანობა სამშვიდობო კონფერენციაზე. ბათუმის ოლქისა და პორტის დაბრუნება საქართველოსთვის.
18.1.1920–29.6.1920
ლოიდ ჯორჯი, ლორდი კერზონი, ე. გეგეჭკორი, რ. ვანსიტარტი, ნ. ჩხეიძე, ფრენკ ლ. პოლი.

89. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.2.1920–1.3.1920
ნ. ჩხეიძე, ე. წერქეხიშვილი, ი. გობენია.
90. საქართველოს დელეგაციის მიერ სამშვიდობო კონფერენციაზე გაგზავნილი და მიღებული დეკრეტები, ამანათები. წიგნები საქართველოზე და კავკასიაზე.
4.2.1920–28.4.1921
91. საქართველოს დელეგაციის მიერ სამშვიდობო კონფერენციაზე მიღებული კომერციული და ინდუსტრიული ბიულეტენები.
6.2.1920–17.7.1920
92. მოლაპარაკებები აბრეშუმის წარმოებაზე საფრანგეთის ფორმებთან
13.2.1920–21.9.1920
კლემანსო, ო. უორდროპი, ნ. ჩხეიძე.
93. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
18.2.1920–23.10.1920
ნ. ჩხეიძე.
94. ბათუმის პრობლემის განხილვა.
19.2.1920–20.3.1920
ნ. უორდროპი, ე. გეგუკორი.
95. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
23.2.1920–26.4.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ი. გობენია, კ. გვარჯალაძე, ნუბარ ფაშა, ა. თოფჩიბაშევი, აპარონიანი, ნორანდუგოიანი, შეის ულ ისლამოვი, ლორდი კერზონი, რ. ვანსიტარტი, ე. ეენიხელსი, ი. წერეთელი.
96. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა. საფრანგეთის მთავრობის განკარგულება საქართველოსათვის იარაღისა და ამუნიციის გადაცემის თაობაზე.
25.2.1920–26.10.1920
ნ. ჩხეიძე, გენ. ფოში, ს. პეტლურა, ერიკ დრუმონი, კ. პუისმანსი.
97. ინგლისის ჯარების მიერ ბათუმის პორტის დატოვება. საქართველოს მთავრობის მითითება ქალაქში დაბრუნების თაობაზე.
2.26.1920–10.8.1920

- ნ. ჩხეიძე, ლორდი კერ'სონი, ა. თოფჩიბაშვილი, ი. გობენია.
98. საქართველოს დელეგაციის დიპლომატიური მისიონერი.
26.2.1920–18.8.1920
ნ. ჩხეიძე, ლორდი კერ'სონი, ლორდი პარდინგი, ერიკ დრუმონი, გენ. კუპ-კოლისი.
99. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.3.1920–1.4.1920
ი. წერეთელი, ი. გობენია.
100. საქართველოს დელეგაციის მკვლელობა 'შეიძინოს იარაღი და ხორბალი უცხოეთში. ამონაწერები ინგლისური ჟურნალებიდან პოლანეთის, ესტონეთისა და საქართველოს თაობაზე.
6.3.1920–13.3.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. პადერევესკი.
101. საქართველოს დელეგაციის სხვადასხვა მისიონერი სამშვიდობო კონფერენციაზე.
12.3.1920–25.8.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი.
102. საქართველოს სოციალისტური მუშათა პარტიის მიმართვა მთლიან ინტერნაციონალისა და ინგლისის ტრედიუნიონებისადმი.
20.3.1920–10.5.1920
103. საქართველოს დელეგაციის მისიონერი საქართველოს მთავრობასთან.
29.3.1920–19.9.1920
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, პოლკ. პასკელი, ე. გუგუშვილი, გ. ჩხეიძე, ს. კირიძე, ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე.
104. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.4.1920–30.4.1920
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე.
105. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე ბათუმის საკითხი.
7.4.1920–21.4.1920
106. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.
8.4.1920–3.6.1920

6. ჩხეიძე, ნ. ნიკოლაძე, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია.
107. საქართველოს, სომხეთის და აზერბაიჯანის დელეგაციების ერთობლივი მიმართვა სამშვიდობო კონფერენციის უზენაესი საბჭოსადმი ბათუმის თაობაზე.
20.4.1920–26.4.1920
6. ჩხეიძე, ა. თოფჩიბაშევი, ლორდი კერსონი, რ. ვანსიტარტი, ს. მამიკონიანი.
108. საქართველოს და აზერბაიჯანის დელეგაციების ერთობლივი მიმართვა დიდი ანტანტისადმი. სან რემოს კონფერენცია.
26.4.1920–23.2.1921
6. ჩხეიძე, ე. გუგუშვილი, ლორდი კერსონი.
109. საქართველოს დელეგაცია. საბანკო სისტემის ორგანიზაცია საქართველოში. ტრანსპორტის და საკომუნიკაციო საშუალებათა რესურსები და მნიშვნელობა.
26.4.1920
110. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები. იარაღის შესყიდვის პრობლემა.
1.5.1920–23.7.1920
6. ჩხეიძე, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია, მიღერანი.
111. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
4.5.1920–31.5.1920
კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია, ზ. ავალიშვილი.
112. ევროპის ქვეყნებში იარაღისა და ამუნიციის შესყიდვის მცდელობა.
5.5.1920–16.10.1920
6. ჟორდანი, ნ. ჩხეიძე.
113. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. კომერციული მოლაპარაკებანი აბრეშუმის ფირმა “ფერანთან.”
7.5.1920–20.10.1920
6. ჩხეიძე, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი.
114. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
7.5.1920–26.9.1920
კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია.
115. მიმოწერა საყვანგეთის თავდაცვის სამინისტროსთან იარაღის

შესყიდვის თაობაზე.

14.5.1920–19.10.1920

ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე, გენ. ვაიგანი.

116. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის სხდომათა ოქმები.

21.5.1920–23.7.1920

ნ. ჩხეიძე, კ. გვარჯალაძე, ი. გობენია, ზ. ავალიშვილი.

117. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.6.1920–1.7.1920

118. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე.

11.6.1920–19.6.1920

ნ. ჩხეიძე, კ. კანდელაკი.

119. საქართველოს დელეგაციის მიმოწერა სამშვიდობო კონფერენციაზე.

12.6.1920–3.11.1920

ე. ვანდერველდი, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი.

120. საქართველოს დელეგაციის სხვადასხვა მიმოწერა სამშვიდობო კონფერენციაზე.

21.6.1920–23.8.1920

ნ. კორღანია, პოლ ბერტელს, კ. კანდელაკი.

121. საქართველოს დელეგაციის დიპლომატიური მიმოწერა სამშვიდობო კონფერენციაზე.

28.6.1920–20.10.1920

ი. წერეთელი, ე. გეგუქკორი, ნ. ჩხეიძე, ე. დე ნონანკერი,

ე. ვანდერველდი, რამსეი მაკდონალდი, კ. პეისმანსი.

122. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.7.1920–2.8.1920

ნ. ჩხეიძე, ი. გვარჯალაძე, ი. გობენია, ი. წერეთელი.

123. საქართველოს დელეგაციის დიპლომატიური მიმოწერა სპა–ს კონფერენციაზე.

7.7.1920–10.7.1920

ნ. ჩხეიძე, პალეოლოგი.

124. შეერთებული ძალების და სპა–ს კონფერენციის სხვა წევრების მისამართით გაგზავნილი წერილები და მიმართულები.

8.7.1920–7.8.1920

ნ. ჩხეიძე, ი. გობენია.

125. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. ბაინბრიჯ კობის მიმართუა “ერთიანი და განუყოფელი რუსეთის” და “ეგრეთ წოდებული საქართველოს და აზერბაიჯანის რესპუბლიკის” თაობაზე.
8.7.1920–21.9.1920

ბაინბრიჯ კობი, ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუშკორი, მ. ჯაფაროვი.

126. ევროპაში საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრისა და საქართველოს დელეგაციის მოღვაწეობა.

25.7.1920–9.2.1921

ლორდი კერზონი, გრაფი სფორცა, მილერანი, ლოიდ ჯორჯი, ა. ბრიანი, ჯ. ლეიგი, ა. თოფნიბაშევი, აპრონიანი, უასპარი, ე. გუგუშკორი, გრაფი იშიი.

127. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.8.1920–28.8.1920

კ. გუგუშკორი, ი. გობენია, ი. წერეთელი.

128. საქართველოს დელეგაციის მიერ სამშვიდობო კონფერენციაზე მიღებული დეკლარაციები.

9.8.1920–15.11.1920

გრ. ლორთქიფანიძე, ე. გუგუშკორი, კ. კანდელაკი.

129. უცხოეთში საქართველოს დიპლომატიურ წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები. საქართველოს საინფორმაციო ბიუროს ანგარიში.
17.8.1920–22.10.1920

ე. გუგუშკორი, კ. კანდელაკი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, ვლ. ვოიტინსკი.

130. საქართველოს დელეგაცია ითხოვს ერთა ლიგაში გაწევრიანებას.
18.8.1920–22.9.1920

ლორდი კერზონი, ნ. ჩხეიძე.

131. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

1.9.1920–23.9.1920

ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე.

132. უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმღწერა საქართველოსა და ევროპის ქვეყნების მთავრობებთან. შეთანხმება ბათუმის თაობაზე. შეთანხმება სომხეთიდან ბათუმის პორტში მიმავალი რკინიგზის თაობაზე.

25.9.1920–26.11.1920

ჯორჯ ლეიგი, ე. გეგეჭკორი.

133. დიპლომატიური მიმოწერა. უცხოეთში საქართველოს
წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები.

27.9.1920–20.5.1921

ე. გეგეჭკორი, კ. კანდელაკი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, მოტა, ა. ბრიანი,
ა. ჩხენკელი.

134. საქართველოს დელეგაციის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

2.10.1920–3.11.1920

ნ. ჩხეიძე, ვლ. ეოტინსკი.

135. საქართველოს დელეგაცია. თვითმფრინავების შექმნა იტალიაში.

12.10.1920–18.1.1921

136. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის სხდომათა
ოქმები.

25.10.1920–17.12.1920

ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი.

137. სამშვიდობო კონფერენციაზე საქართველოს დელეგაციის
დიპლომატიური მიმოწერა

3.11.1920–9.2.1921

ე. გეგეჭკორი, გრაფი იშიი, ჭორდი კერზონი, ფ. ბერტელო,
ა. ბრიანი, მილერანი, ნ. ჩხეიძე, ჯ. ჯიოლიტი, ჯ. ლეიგი.

138. ინფორმაცია აზერბაიჯანში, საქართველოსა და სომხეთში არსებული
მდგომარეობის თაობაზე.

3.11.1920–20.2.1921

ქემალ ფაშა, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი.

139. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე.
დიპლომატიური მიმოწერა.

4.11.1920–19.3.1921

ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, აბელ შევალიძე.

140. დიპლომატიური მიმოწერა ერთა ლიგასთან.

22.11.1920–30.1.1921

ე. გეგეჭკორი, ფ. ბერტელო, ა. ბრიანი, ჯ. ლეიგი, ე. უსპარი.

141. საქართველოს დელეგაციის მიერ მიღებული დეკლარაციები.

7.12.1920–3.8.1922

კათალიკოს–პატრიარქი ამბროსი.

142. საქართველოს დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე.
დიპლომატიური მიმოწერა.
16.12.1920–31.12.1920
ე. გუგუშვილი, ა. მიღერანი, ჯ. ლეივი.
143. დიპლომატიური მიმოწერა. შეთანხმება სომხეთის რესპუბლიკასთან.
20.12.1920–13.1.1921
ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, გენ. დენიკინი, ჯ. ჯივლიტი,
ს. მამიკონიანი, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი.
144. საქართველოს დელეგაციის მიერ ღოზნანის კონფერენციისათვის
მიწოდებული ინფორმაცია საქართველოზე.
5.1.1921–29.1.1923.
გ. ჩინერიანი, ა. ჩხენკელი, ჯ. ლეივი.
145. საქართველოს დელეგაციის დიპლომატიური მოღვაწეობა და მეორე
მსოფლიო ომი.
29.1.1921–1941.
146. დიდი ანტანტის მიერ საქართველოს დამოუკიდებლობის დე იურე
აღიარების შემდეგ მიღებული მოსალაცი დეკრეტები.
30.1.1921–8.6.1928
ვ. პროკოპოვიჩი, ა. ჩხენკელი.
147. ცნობები საქართველოს ეკონომიკური მისიის შესახებ.
1921 იანვარი.

1. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მიმოწერა.
9.5.1919–28.11.1919
ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე.
2. პარიზში საქართველოს ეკონომიკური წარმომადგენლობის კომერციული მიმოწერა.
8.7.1919–13.8.1920
3. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მიმოწერა კონგრესმენ ვ. ჩანდლერთან.
18.10.1919–12.9.1921
პ. პუკერი, ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუშკორი, ა. თოფჩიბაშევი, ვ. უილსონი, ადმირალი კოლჩაკი, გენ. დენიკინი, გენ. იუდეინი, კარდინალი გიბონი.
4. დიპლომატიური მიმოწერა.
6.5.1920–7.1.1923
ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშკორი, თ. უორდროპი.
5. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მოღვაწეობა.
12.11.1920–11.12.1923
რაიმონდ პუანკარე, ა. ჰენდერსონი, გ. ჩინერიანი, ა. ჩხენკელი, ერიკ დრუმონი, ლორდი პარდინგი, ფ. ბერტელო, გენ. ვაგანი, ლორდი კერსონი, ა. ბრიანი, ა. მილერანი.
6. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მიმოწერა ვარშავაში საქართველოს საელჩოსთან.
18.11.1920–3.3.1924.
ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე, რ. დონოესკი, სეიდა, ნ. რამიშვილი, პრინცი საპიჯა, ი. პადერეესკი, მარშალი რატე, ვ. სიკორსკი.
7. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მიმოწერა პოლონეთში საქართველოს საელჩოსთან.

18.11.1920–2.6.1924

ა. ჩხენკელი, ი. სალაყაია, ე. გუგუშვილი.

8. პროტესტის წერილები საქართველოში ბოლშევიკების შეჭრის გამო.
9.12.1920–24.3.1921

ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, ე. ბენეში.

9. ევროპაში საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი მინისტრის
ოფიციალური წარდგენა. აშშ-ის სენატი საქართველოს თაობაზე.
27.1.1921–23.4.1929

ბ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი.

10. ევროპაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის
მიმოწერა. მოლოცვის წერილები საქართველოს დე იურე
აღიარებასთან დაკავშირებით.

29.1.1921–21.12.1922

ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, ბელისარიო პორასი, ნარცისო გარაი,
ჟუსტინ ბარო, კ. იშვილი, ც. პუსტა, ო. გროსვალდი, უასპარი,
ა. ბრიანი, ა. აპარონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, გრაფი საპიეპა.

11. ევროპაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის
მიმოწერა.

9.2.1921–4.4.1921

ლოიდ ჯორჯი, ა. ბრიანი, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, გრაფი სფორცა,
ლორდი კერზონი, ბარონი კონსუეტი პაიაში, პ. უასპარი, ბერტელი.

12. ევროპაში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის
მოღვაწეობა. საქართველოს, სომხეთის, აზერბაიჯანისა და ჩრდილო
კავკასიის ერთობლივი დეკლარაცია.

25.2.1921–23.2.1922

ა. ბრიანი, რ. პუანკარე, ბერტელი, ბეკირ სამი ბეი, ლოიდ ჯორჯი,
ა. აპარონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩერმოვი, ა. ჩხენკელი.

13. საქართველოს დე იურე ცნობასთან დაკავშირებული მისალმონი
წერილები.

28.3.1921–26.8.1921

ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი.

14. პარიზის დიპლომატიური კორპუსის წევრები.

1.1.1922–25.12.1931

1. საქართველოს საელჩო რომში. დაწვრილებითი ინფორმაცია საქართველოში საქართველოში მდგომარეობის თაობაზე.
18.9.1919–15.9.1922
გრაფი სფორცა, ვიქტორ ემანუელ III, შანსერი, ა. ნხენკელი,
ე. გეგეჭკორი.
2. რომში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური და კომერციული მისიწერა.
4.10.1919–15.3.1921
ნ. ნხეიძე, პოლკ. გაბა, ე. გეგეჭკორი, კ. კაუცკი, ვლ. ვოიტინსკი.
3. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ინტერვიუ იტალიის პრესაში. შეთანხმება იტალიის ფირმების მიერ ტყვარჩელის მადაროს ექსპლოატაციის თაობაზე.
15.10.1919–14.10.1920
ე. გეგეჭკორი, რ. მაკდონალდი, თომას შოუ, მისის სნოუდენი, რენდელი, ვანდერველდი, კ. პუისმანსი, დე ბრუკერი, კაუცკი, გენ. დენიკინი, ვლ. ვოიტინსკი.
4. ინფორმაცია საქართველოში, სომხეთში, აზერბაიჯანში, დაღესტანში, ყუბანსა და დონზე მდგომარეობის თაობაზე. ინგლისელი პოლკოვნიკი როლანდსონი ემუქრება ჩრდილო კავკასიას.
21.10.1919–26.12.1919
ე. გეგეჭკორი, გენ. დენიკინი, გ. ერაძე, ო. უორდროპი, ნ. ჟორდანიას, პოლკ. გაბა, ლ. კარახანი, უსუბზეკოვი, მ. გაჯინსკი, პოლკ. პასკელი, გენ. ბრიგსი, კ. კანდელაკი, ნ. ნიკოლაძე, უ. ნერნილი, ლოიდ ჯორჯი, გენ. კორი, ნ. ცინცაძე, გენ. პარბორი, მ. ჯაფაროვი.
5. რომში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მისიწერა. უკრაინის დევნილი ხელისუფლების განცხადება კანის კონფერენციის თაობაზე.
3.12.1919–22.6.1922
ს. პეტლურა, ი. წერეთელი, კ. საბახტარიშვილი, ნ. ჟორდანიას, პეტრე აუგუსტუს ჯეი.
6. რომში საქართველოს საელჩოს მოღვაწეობა. ინფორმაცია კავკასიისა და რსფსრ-ს თაობაზე.
22.12.1919–25.6.1920

- ე. გეგეჭკორი, გ. ჩინერიანი, პესეინოვი, ნ. ჩხეიძე, ორჯონიკიძე, ს. კიროვი, რაკოვსკი, გენ. კუკ-კოლისი, გენ. ლუკი, გენ. დენიკინი, ხან ხოსიკი.
7. რომში საქართველოს საელჩოს ხელმძღვანელის ანგარიში.
7.1.1920–13.1.1920
კ. საბახტარიშვილი.
8. მოლაპარაკებები იტალიის მთავრობასთან და ფინანსურ წრეებთან ჰიათურის მაღაროსა და ფოთის პორტის რეკონსტრუქციის თაობაზე.
14.3.1920
9. რომში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენლობის სხდომათა ოქმები.
1.5.1920–6.10.1921
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. კანდელაკი, ვლ. ვოიტინსკი, ე. გეგეჭკორი.
10. საქართველოს საელჩო რომში. ბათუმის პორტის დაბრუნება საქართველოს ხელისუფლებისათვის.
1.7.1920–12.2.1921
ე. გეგეჭკორი, გენ. ს. ლუკი, ოგანჯანიანი, ს. კიროვი, ა. ბექსადიანი, კ. საბახტარიშვილი, ნ. რამიშვილი, გ. ჩინერიანი.
11. საქართველოს საელჩო რომში. ევროპაში საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი მინისტრის ინტერვიუ გასეთ “ჯიორნალე დ’იტალიას.”
2.11.1920–23.6.1921
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, გრაფი სფორცა, ვლ. ვოიტინსკი, პოლკ. კაუცი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ხომერიკი.
12. რომში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
6.11.1920–2.12.1921
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, გრაფი სფორცა, ბენიტო მუსოლინი, ქემალ ფაშა, კ. საბახტარიშვილი.
13. რომში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
15.11.1920–14.8.1923
ა. ჩხენკელი, გრაფი ზამოისკი, გ. ჩინერიანი, ა. შევალიე, ა. ბრიანი, ე. გეგეჭკორი, გრაფი სფორცა, კ. კანდელაკი.
14. რომში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.

27.11.1920–9.9.1922

15. საქართველოს საელჩოს რომში. ინფორმაცია საშინაო და საგარეო პოლიტიკისა და იტალიაში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
ფიუმეს საკითხი.
20.12.1920–10.1.1921
ჯ. ჯიოლიტი, ბენიტო მუსოლინი, ვ. ლენინი, ვრანგელი, ვ. ორლანდო, ფრ. ნიტი, ე. ვენისელოსი.
16. საქართველოს საელჩოს რომში. ინფორმაცია იტალიაში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
20.12.1920–3.2.1921
ჯ. ჯიოლიტი, ბენიტო მუსოლინი, ვ. ლენინი, პ. ვრანგელი, ენკერ ფაშა, ფრ. ნიტი.
17. რომში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური და კომერციული მიმოწერა.
19.3.1921–19.1.1922
ა. ჩხენკელი, კ. კაუციკი.
18. ინფორმაცია საქართველოში რუსული და თურქული ჯარების შემოჭრის თაობაზე.
21.3.1921–4.1.1922
ს. ორჯონიკიძე, ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, პოლკ. პასკელი, ე. გუგუშკორი.
19. რომში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა. საბუთები ბოლშევიკების საომარ სამხადისზე მეგობრული ურთიერთობის ნიღბით.
27.3.1921–26.12.1921
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშკორი, ა. ჩხენკელი, ვ. ლენინი, რ. მაკდონალდი, ლოიდ ჯორჯი, გრაფი სფორცა, ჯ. ჯიოლიტი, ჯ. მატეოტი.

1. სამშვიდობო მოლაპარაკება გერმანიის იმპერიასა და საქართველოს შორის.
28.5.1918–27.3.1919
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგუჭკორი, ა. ჩხენკელი, გენერალი ფონ ლოსოვი, გენერალი ფონ კრესი.
2. საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა გერმანიის მთავრობასთან.
6.6.1918–7.9.1918
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, პ. რაუფი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, მ. გაჯინსკი, ხალილ ბეი, ვეხიბ ფაშა, ე. რასულ 'ხადე, გ. გვა'ხავა, გრ. რცხილაძე.
3. საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა სკანდინავიის ქვეყნებთან.
8.6.1918–7.2.1919
შვედეთის პრინცი კარლი, ბარონ დე ესენი, გენ. პ. პარისი, ა. ჩხენკელი, მ. წერეთელი.
4. საქართველოს საელჩო გერმანიაში. საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრთან.
17.6.1918–23.6.1918
ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, სპ. კელია, ე. გეგუჭკორი.
5. ბერლინში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
24.12.1918–28.9.1920
ა. ჩხენკელი, ვ. ახმეტელი.
6. ბერლინში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური და კომერციული მიმოწერა.
4.7.1919–29.10.1919
კ. გამსახურდია, ა. ჩხენკელი, ვ. ახმეტელი, კ. ჰუისმანსი.
7. ბერლინში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. ინფორმაცია ქართველი სტუდენტების შესახებ.
16.2.1920–27.8.1921

ნ. ჟორდანიას, ა. თოფჩიბაშვილი, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, გენ. მექმანდაროვი, ა. ჩხენკელი, ფ. ხან ხოისკი, კრასინი.

8. ბერლინში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
21.2.1920–31.12.1920
კ. საბახტარიშვილი.
9. ბერლინში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა
გერმანიის მთავრობასთან და სხვა ქვეყნების წარმომადგენლებთან
ბერლინში.
8.9.1920–16.5.1922
ფრ. უბერტი, კ. კანდელაკი.

საქართველოს საელჩო კონსტანტინოპოლში

ყუთი 34

1. საიდუმლო ინფორმაცია რსფსრ–სა და ქემალ–ნაციონალისტთა ურთიერთობის თაობაზე.
7.12.1918–27.11.1920
მესტაფა ქემალ ფაშა, ლეიგი, ე. ვენიხელისი.
2. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
15.3.1919–25.2.1921
პაპი ბენუა XV, კ. საბახტარიშვილი.
3. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
16.4.1919–30.9.1919
გენ. მილნი, ქემალ ფაშა, რაუფ ბეი, გენ. ა. დენიკინი, ლოიდ ჯორჯი, ვრ. რცხილაძე.
4. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
28.6.1919–15.9.1919
ე. გუგუშვილი, მ. ჯაფაროვი, ადმირალი კოლნაკი.

5. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. დეტალური ანგარიში საერთაშორისო მდგომარეობის თაობაზე.
15.1.1920–29.12.1920
ლორდი კერზონი, გენ. მილნი, ნ. ჟორდანიას, გენ. კუკ-კოლისი, თ. უორდროპი, ე. გუგუჩკორი, აღმირალი დე რობეკი, ქემალ ფაშა, პ. ვრანგელი.
6. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს საქმიანობა.
19.1.1920–16.5.1920
ე. გუგუჩკორი, აღმირალი დე რობეკი, ფ. ხან ხოისკი, თ. უორდროპი, გენ. დენიკინი, გრ. რცხილაძე.
7. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
2.4.1920–10.6.1920
ნ. ჟორდანიას.
8. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან.
22.10.1920–22.2.1921
ა. ჩხენკელი, ე. გუგუჩკორი, კ. კანდელაკი, გრ. რცხილაძე.
9. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
26.10.1920–31.12.1921
რ. არსენიძე, ნ. რამიშვილი, ვ. ლენინი, კ. გვარჯაღაძე.
10. საბუთები თურქეთთან სამშვიდობო ხელშეკრულების თაობაზე.
1.11.1920–9.11.1920
ვეხიბ ბეი, ხალილ ბეი, ნ. რამიშვილი, გ. გვახაფა, გენ. დენიკინი.
11. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა ევროპაში საქართველოს სხვა საელჩოებთან და საქართველოსთან.
19.11.1920–3.1.1921
ნ. ჟორდანიას, ა. ლომთათიძე, გ. ვრაძე.
12. ბოლშევიკების შემოჭრის დროს კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიერ საქართველოდან მიღებული დეკრეტები.
20.2.1920–23.3.1921
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუჩკორი.

1. საქართველოს დამოუკიდებლობის დეკლარაცია. კანონი სამხედრო სამსახურის შესახებ. სამშვიდობო ხელშეკრულება თურქეთსა და სომხეთს შორის.
6.5.1918–6.12.1919
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილის, ა. ჩხენკელის, ი. წერეთელის, ხაღიძე ბეის, ვეხიბ ფაშას, ა. ხატიხიშვილის, პ. კანაზინის, პაპაჯანოვის.
2. ურთიერთობები საქართველოს, უკრაინასა და ყირიმს შორის. საქართველოში მცხოვრებ პოლონელთა პეტიცია.
4.7.1918–30.6.1920
3. დიპლომატიური მიმოწერა ბერნში საქართველოს საელჩოსა და აშშ-ის წარმომადგენელთა შორის.
4.11.1918–16.12.1918
ეუდრო უილსონი.
4. საქართველოს ეკონომიკური და პოლიტიკური მიმოხილვა, რომელიც გაეგზავნა ბერნში მყოფ ვეკელა უცხოელ დიპლომატს.
1918 ნოემბერი – 30.10.1920
ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელის, ნ. ჩხეიძის, ი. წერეთელის, ე. გეგეჭკორის.
5. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
17.12.1918–30.10.1920
ნ. ჩხეიძის, ი. წერეთელის, ე. გეგეჭკორის.
6. მიმოწერა საქართველოს წარმომადგენლებთან უცხოეთის ქვეყნებში.
27.1.1919–29.5.1920
ნ. ჟორდანიას.
7. დიპლომატიური მიმოწერა ბერნში საქართველოს საელჩოსა და უცხოელ დიპლომატთა შორის.
3.2.1919–23.4.1920
8. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
27.5.1919–13.9.1919
9. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა შვეიცარიის პოლიტიკის

ფედერალურ დეპარტამენტთან.
21.6.1919–10.11.1920

10. საქართველოს მთავრობის დაპირებები საქართველოში მყოფი შვეიცარიელების ქონების ხელშეუხებლობის თაობაზე.
26.6.1919–31.1.1920
ა. ჩხენკელი.
11. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
9.9.1919–8.10.1920
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე.
12. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
29.12.1919–7.6.1920
13. ბერნში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა შვეიცარიის მთავრობასთან.
15.1.1920–5.11.1920
გ. მოტა, ს. პეტლეურა.
14. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმართვა ბერნის საფოსტო ბიუროსადმი.
26.1.1920–10.11.1920
15. ბერნში საქართველოს საელჩო – ინფორმაციის წყარო საქართველოს წარსული და არსებული პოლიტიკურ-ეკონომიკური მდგომარეობის თაობაზე. საქართველოს დამოუკიდებლობის დე ფაქტო აღიარება დიდი ანტანტის მიერ.
5.3.1920–3.4.1920
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, დ. პუხეინოვი, გენ. დენიკინი, გენ. ვრანგელი, ს. ორჯონიკიძე, კრასინი, ს. კიროვი, ო. უორდროპი, ლოიდ ჯორჯი.
16. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა სპარსეთისა და პოლანდიის დიპლომატიურ წარმომადგენლებთან.
9.4.1920–6.8.1920
17. ბერნში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
21.9.1920–12.11.1920

ურთიერთობები საქართველოს, ჩრდილოეთ კავკასიის, უკრაინის, პოლონეთის, ბელორუსიის, ბალტიისპირეთისა და სკანდინავიის ქვეყნებს შორის

ყუთი 36.

1. პოლონეთის, ლიტვისა და უკრაინის წარმომადგენელთა ერთობლივი პეტიცია. ანგარიში ტ'ეაფსე'სე, სახელმწიფო სტატისტიკა.
3.6.1918–3.1.1919
2. ხელშეკრულება უკრაინასა და საქართველოს შორის. ბელორუსიის განცხადება.
4.7.1918–5.12.1918
გერბელი, ს. ბოროდაევსკი, ვ. თეჟსია, ჯ. ლოსიკი, ი. სერედა, ნ. ჟორდანი, ნ. რამიშვილი.
3. საქართველოს მთავრობის მიერ საქართველოს წარმომადგენლების დანიშვნა უკრაინაში, ყუბანში, დონზე და სხვა ქვეყნებში.
7.8.1918–1918 სექტემბერი.
გრ. გიორგაძე, კ. გვარჯალაძე, ნ. რამიშვილი.
4. საქართველოს სამხედროების მიერ მიღებული რეზოლუცია რუსეთის სამოქალაქო ომში ჩაურევლობის თაობაზე. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის მითითებები დიპლომატებს უკრაინიდან და სხვა ქვეყნებიდან.
23.8.1918–13.1.1919
5. საქართველოს საკონსულოს მიმოწერა უკრაინის ადმინისტრაციასთან.
20.9.1918–12.12.1921
6. საქართველოს საკონსულოს მიმოწერა უკრაინის საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან.
28.10.1918–4.2.1919
7. რუსეთის ჯარის მიერ რევოლუციის შემდეგ კავკასიაში მიტოვებული უძრავი ქონება.
3.12.1918–6.12.1918
8. ურთიერთობები მოსკოვს, ანგორას, უკრაინას, ჩრდილო კავკასიასა და სომხეთს შორის. უკრაინის ბრძოლა ბოლშევიკების და დენიკინის

ჯარის წინააღმდეგ.

4.12.1918–15.1.1921

ს. პეტლურა, გენ. ა. დენიკინი, ა. ნხენკელი, ს. მდივანი, ე. გუბუკოვი,
ი. წერეთელი, კ. კანდელაკი.

9. პეტმანი ი. სკოროპოდსკის მთავრობის დამხობა. საფრანგეთის და რუსი მოხალისეების ჯარები ოდესხასთან.
25.12.1918–4.7.1919
პეტმანი სკოროპოდსკი.
10. მოლაპარაკებები საქართველოსა და ნორვეგიის მთავრობებს შორის კომერციულ და სამრეწველო საკითხებზე.
10.1.1919–30.12.1919
11. უკრაინის დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. უკრაინის პრეს-ბიურო.
5.3.1919–13.10.1919
ლ. ტროცკი, რაკოვსკი, გენ. დენიკინი, ს. პეტლურა, კლემანსო, ადმირალი კოლნაკი, პეტმანი სკოროპოდსკი, ვინინენკო, ოსტაპენკო, ნეკოვსკი, გ. ჩინერინი, გ. სიდორენკო, ი. პილსუდსკი, ი. პადერევსკი.
12. ინფორმაცია ფინეთის, ესტონეთის, საქართველოსა და სომხეთის თაობაზე. ინტერვიუ ი. წერეთელთან.
29.4.1919
ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, კერენსკი, მილუკოვი, გუნიკოვი, ვლ. დენინი, ლ. ტროცკი.
13. ლატვიის დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. ინფორმაცია ლატვიის ახალ ისტორიაზე.
5.5.1919–29.7.1919
მ. კ. ულმანისი, ი. ნაკსტე, ზ. მეიეროვიჩი, მარ'შალი პინდენბურგი, ფონ დერ გოლცი, გენ. იანინი, გენ. ჰარბორი, ე. უილსონი, გენ. დენიკინი.
14. ესტონეთის დელეგაცია სამშვიდობო კონფერენციაზე. ინფორმაცია ესტონეთის რესპუბლიკაზე.
26.5.1919–15.7.1919
კლემანსო, გ. ჩინერინი, ს. პუსტა.
15. საქართველოს მთავრობა აცხადებს პროტესტს რუსეთის თეთრი არმიის მიერ ჩრდილო კავკასიაში შეჭრის წინააღმდეგ. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა კონფერენცია.

31.5.1919–12.2.1919

მ. გუგუშვილი, პოლკ. გაბა, ფ. ბერტელი, ჯ. ლევი, მ. სკობელევი.

16. დანიის კონსულატის საქმიანობა ოდესაში.

12.7.1919–17.7.1919

17. აზერბაიჯან–სომხეთის ინციდენტები. პოლონეთში რუსეთის პოლიტიკური კომიტეტის მოღვაწეობა.

20.7.1919–4.3.1921

გენ. პ. ვრანგელი, ბ. სავინკოვი, პრინცი საპიეხა, ლ. დე ბრუკერი, მ. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, აღმირალი კოლნაკი, გენ. დენიკინი, გენ. ბარათოვი, გენ. ბინი.

18. მასალები ოდესაში საქართველოს კონსულატის მოღვაწეობაზე.

20.7.1919–16.8.1919

19. საქართველოს თავდაცვის საბჭოს საქმიანობა პოლიციის მიერ ოდესაში დაკავებული ხალხის განთავისუფლების დარგში.

28.7.1919–16.8.1919

20. ოდესაში საქართველოს საკონსულოს მიმოწერა.

1919 ივლისი – 23.8.1919

21. საქართველოსა და აზერბაიჯანის წარმომადგენელთა შეხვედრა სამშვიდობო კონფერენციის საბჭოსთან. ევროპაში იარაღისა და ამუნიციის შესყიდვის მცდელობა.

27.1.1920–12.5.1920

კლემანსო, ლიოდ ჯორჯი, ლორდი კერზონი, უ. ჩერჩილი, ფრ. ნიტი, მატუი, მარშალი ფოში, ფელდმარშალი უილსონი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ა. თოფჩიბაშევი, ბინი, გენ. დენიკინი, სტ. პატეკი, ჯ. გამბონი.

22. პოლონეთსა და რსფსრ–ს შორის სამშვიდობო ხელშეკრულების დებულებები. პელსინკის კონფერენცია.

29.1.1920–4.2.1920

მარშალი პილსუდსკი, ე. ულიანოვი, (დენინი) ლ. ტროცკი, გ. ჩინერი, ლ. ვასილევსკი, ვუნოლი, პოლსტი, ბროლი, ტონისონი, ბირკი, ს. მკეი-როვინი, ელიცესკო, ზაუნიცი, მ. გუგუშვილი, ლ. დე ბრუკერი.

23. კრაკოვში საქართველოს კონსულის მცდელობა გადაარჩინოს საქართველოს მოქალაქეები წითელ და თეთრ არმიებში

მოხდისადაც.

24.5.1921–17.6.1920

რაკოვსკი.

24. პოლონეთის წარმომადგენელთა მიმოწერა საქართველოს მთავრობასთან.
30.6.1920–9.2.1921
25. საქართველოს სოციალ–დემოკრატიული პარტიის ანგარიში ქუენევის საერთაშორისო კონგრესისადმი.
31.7.1920
26. დიპლომატიური ურთიერთობები პოლონეთთან.
1.10.1920–24.1.1921
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, გრ. ლორთქიფანიძე, გ. ერაძე, ე. გუგუშვილი, რ. არსენიძე.
27. საქართველოსა და ევროპის ეკონომიკური ურთიერთობები. მეორე ინტერნაციონალის დელეგატების ანგარიში საქართველოში არსებული მდგომარეობის თაობაზე. ბოლშევიკებსა და საქართველოს შორის ბრძოლის გამწვავება.
27.10.1920–19.2.1921
ი. პადერევსკი, ნ. ჟორდანიას, რ. მაკლონაღლი, ე. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუეკერი, კ. კაუცი, კ. პუისმანსი, ქემალ ფაშა, ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი.
28. პოლონეთში საქართველოს მისიის მიმოწერა.
5.11.1920–1.3.1921
29. მიმოწერა ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა შორის.
11.11.1920–9.3.1921
ე. გუგუშვილი, ნ. ჩხეიძე, მ. სკობელევი, ვლ. ვოიტინსკი, ბ. სავინკოვი, ქემალ ფაშა.
30. არმავირში საქართველოს ვიცე-კონსულის მიმოწერა.
2.2.1921–7.2.1921
31. ევროპაში იარაღის შესყიდვის მცდელობა.
2.3.1921–7.3.1921
32. ინფორმაცია რსფსრ-ს ჯარისა და ფლოტის თაობაზე. გენ. კრასნოვის მიმართვა კაზაკებს.
17.10.1921

1. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენელი უკრაინის საბჭოთა რესპუბლიკაში.
14.5.1918–3.5.1919
რაკოვსკი, ს. თევზაია.
2. საქართველოს გემების გადაცემა გერმანიისათვის. ურთიერთობა ბრიტანეთის მთავარსარდლობასთან.
28.5.1918–29.4.1920
გენ. ფონ კრესი, ო. უორდროპი, ე. გეგეჰკორი, ე. ლენინი, გ. ზინოვიევი, ა. ჩხენკელი.
3. მოსკოვში საქართველოს წარმომადგენელის ანგარიში საგარეო საქმეთა მინისტრს.
24.9.1918–13.10.1919
ე. გეგეჰკორი, ა. ჩხენკელი, გ. ჩინყერი.
4. საგარეო საქმეთა მინისტრის დიპლომატიური მიმოწერა. კონსტიტუციის პროექტი.
12.12.1918–26.10.1919
ე. გეგეჰკორი, ნ. ჟორდანი, ს. მდივანი.
5. საქართველოსა და სომხეთს შორის ცეცხლის შეწყვეტის პირობები. დიპლომატიური მიმოწერა რსფსრ–თან და გაერთიანებულ ძალებთან.
22.12.1918–23.8.1920
ნ. ჟორდანი, ე. გეგეჰკორი, ლენინი, გ. ჩინყერი, ფ. მახარაძე, რაკოვსკი, გრ. ლორთქიფანიძე, პოლკ. ჯორდანი, ო. უორდროპი, ლორდი კერზონი, ნ. ნოკაევი.
6. დამოუკიდებელი საქართველოს ტერიტორია და საზღვრები. მდგომარეობა კავკასიაში. საქართველო და რსფსრ.
5.5.1919–28.8.1920
კათალიკოს-პატრიარქი ლეონიდე, ე. გეგეჰკორი, გრ. ლორთქიფანიძე, ს. კიროვი.
7. ეკონომიკური მდგომარეობა საქართველოში. კოოპერატივების საერთაშორისო გაერთიანება, ერთა ლიგა.

6.8.1919–19.5.1920

ლეონ ბურჟუა.

8. ურთიერთობები რსფსრ–თან და საბჭოთა აზერბაიჯანთან.
ხელშეკრულება დამოუკიდებელ სომხეთთან.
7.11.1919–16.1.1920
რაკოვსკი, გ. ჩინყერინი, მ. ჰუსეინოვი, ა. მუხტარი, ე. გუგუშვილი,
ე. ლენინი, ო. უორდროპი, ს. მდივანი, ნ. ქარცივაძე.
9. გ. ჩინყერინის მიმართვა საქართველოს დენიკინის წინააღმდეგ
ერთობლივი ბრძოლის თაობაზე. სამშვიდობო მოლაპარაკებები
რსფსრ-სა და საქართველოს შორის.
29.11.1919–19.7.1920
ნ. უორდანი, ე. გუგუშვილი, გენ. კოლნაკი, გენ. იუდენიჩი, ი. წერეთელი,
ა. კერენსკი, მ. ჰუსეინოვი.
10. საქართველოს დიპლომატიური მისია რომში. მიმართვა ერთა ლიგას.
აზერბაიჯანის გასაბჭოება.
5.12.1919–11.5.1920
ნ. ნხეიძე, გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ლომთათიძე, ნ. უორდანი, ე. გუგუშვილი,
გენ. კვინიტაძე, გენ. ჯორჯ მილნი, გენ. მდივანი, მ. ჰუსეინოვი.
11. სოჭის საკითხი. შავი ზღვის სანაპიროს მოსახლეობის მიმართვა
ბრიტანეთის პარლამენტის სპიკერს.
20.12.1919–8.5.1920
გენ. დენიკინი, ე. გუგუშვილი.
12. საქართველოს მინისტრების მიმოწერა ერთმანეთში და სხვა ქვეყნებში
წარმომადგენლებთან.
28.2.1920–31.12.1920
ნ. რამიშვილი, ა. ნხენკელი, პ. ტიჭინაძე, ნ. ქარცივაძე.
13. სამშვიდობო ხელშეკრულება დამოუკიდებელ საქართველოსა და
რსფსრ-ს შორის.
7.5.1920–5.6.1920
ე. გუგუშვილი, გ. ჩინყერინი, ქემალ ფაშა, ხალილ ფაშა, ო. უორდროპი,
პოლკ. გაბა, მრ. მარტელი, ლ. კარახანი, გრ. ურატაძე, ნ. ქარცივაძე,
გ. ფაღავეა.
14. დამატებითი ხელშეკრულება რსფსრ-სა და საქართველოს შორის
საბჭოთა აზერბაიჯანის თაობაზე. გაერთიანებული ძალების
წარმომადგენლების შენიშვნა შეთანხმების თაობაზე.

7.5.1920–2.7.1920

ე. გუგუშვილი, ს. კიროვი, ლ. კარახანი, გრ. ურატაძე, პოლკ. ლუკი, პოლკ. გაბა, მრ. მარტელი.

15. რუსეთთან და ახერბაიჯანთან დადებული ხელშეკრულებების თაობაზე. შეთანხმება რსფსრ–ს პორტებიდან გამოსული გემების მიღების თაობაზე.

7.5.1920–16.12.1920

ე. ლენინი, ე. გუგუშვილი, გ. ჩინერიანი, ნ. ქარცივაძე.

16. ურთიერთობათა გამწვავება საქართველოს მთავრობასა და ინგლისელ გენერალ-გუბერნატორ კუკ-კოლისს შორის. შეთანხმება საქართველოსა და ახერბაიჯანს შორის ვაჭრობისა და ტრანზიტის თაობაზე.

23.5.1920–30.7.1920

ნ. ქარცივაძე, ს. კიროვი, მ. პუსეინოვი, გრ. ლორთქიფანიძე, ტ. ბექსადიანი, ს. მამიკონიანი, კ. საბახტარიშვილი, ს. მდივანი, ო. უორდროპი, გენ. დენიკინი, გენ. პოლმანი, გენ. ბრიგსი, გენ. ბარათოვი, პოლკ. ლუკი, გენ. კუკ-კოლისი.

17. რსფსრ-ს დიპლომატიური წარმომადგენლობა თბილისში. რსფსრ–ს წარმომადგენლობის ძირგამომთხრელი საქმიანობა.

6.6.1920–23.8.1920

ე. გუგუშვილი, ლ. კარახანი, ს. კიროვი, გ. ჩინერიანი.

18. მიმოწერა რსფსრ–ს წარმომადგენლობასა და საქართველოს მთავრობას შორის.

23.6.1920–11.11.1920

კ. საბახტარიშვილი.

19. რუსეთ-საქართველოს ერთობლივი კომისიის სხდომა სამხედრო გარანტიების საკითხზე.

26.6.1920–24.7.1920

ს. მდივანი, ლ. რუსერი.

20. მტრული ქმედება ინგლისელების მხრიდან, რომლებმაც ააფეთქეს ბათუმის პორტი თავისი ჯარების გაყვანის წინ. წინააღმდეგობები რსფსრ-ს წარმომადგენლობასა და საქართველოს მთავრობას შორის.

30.6.1920–18.11.1920

ე. გუგუშვილი, ს. კიროვი, პ. ჭიჭინაძე, ს. მდივანი.

21. მიმოწერა საქართველოს, რსფსრ–ს და ახერბაიჯანის საბჭოთა

სოციალისტური რესპუბლიკის წარმომადგენლობას შორის.
3.7.1920–23.8.1920

ე. გუგუშვილი, გ. წინერიანი, ს. კიროვი, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. ჩხეიძე,
გრ. რცხილაძე, ვლ. ახმეტელი.

22. საქართველოს დელეგაციის მიმართვა სპა–ს კონფერენციას.
8.7.1920–15.11.1920

კ. საბახტარიშვილი, ა. შეიშანი, მ. პუსეინოვი.

23. კვლავ რუსეთ–საქართველოს ერთობლივი კომისიისა და სამხედრო
გარანტიების თაობაზე ინგლისის ჯარის მიერ ბათუმის და მისი
შემოგარენის გადაცემა საქართველოსთვის.

9.7.1920–10.8.1920

ს. მღვიანი, კ. საბახტარიშვილი, გენ. ზაქარიაძე, ე. გუგუშვილი.

24. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური
მიმოწერა.

6.8.1920–2.12.1920

კ. საბახტარიშვილი, ს. კიროვი.

25. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური
მიმოწერა უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენლებთან.

28.8.1920–21.1.1921

ე. გუგუშვილი, ნ. ჟორდანიანი, ა. ლომთათიძე, ვ. ჯუღელი, ა. ჩხენკელი.

26. პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგომარეობა საქართველოში.
ბათუმში საქართველოს კონსულატის გაუქმება.

28.8.1920–19.11.1920

ე. გუგუშვილი, პეიდარ ბეგ აბაშიძე, ს. კიროვი, ნ. რამიშვილი.

27. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური
მიმოწერა. ქემალისტების ჯარების შეჭრა სომხეთში. დაძაბული
ურთიერთობები საბჭოთა აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის.

11.10.1920–23.1.1921

ე. გუგუშვილი, ნ. ჟორდანიანი, ქემალ ფაშა, ს. კიროვი, ტ. ბექსადიანი,
მ. პუსეინოვი.

28. დიპლომატიური მიმოწერა სომხეთს, აზერბაიჯანს, რსფსრ–სა და
დამოუკიდებელ საქართველოს შორის.

13.10.1920–18.11.1920

ტ. ბექსადიანი, გენ. ზაქარიაძე, ს. მღვიანი, კ. საბახტარიშვილი, გენ.
კარალაოვი, უსუბბეკოვი, ა. ხატისიანი, ს. მამიკონიანი, გენ. ბინი,

ქემალ ფაშა, გ. ჩინყერინი.

29. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
18.10.1920–28.12.1920
30. რსფსრ-ს ურთიერთობა დამოუკიდებელ საქართველოსთან.
22.10.1920 – 1921 იანვარი.
ა. შეინმანი.
31. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლები ევროპის ქვეყნებში.
13.11.1920
32. სომხეთის გასაბჭოება. დაძაბული პოლიტიკური ურთიერთობები
რსფსრ-სა და საქართველოს შორის.
4.12.1920–15.12.1920
კ. საბახტარიშვილი, გენ. კარალოვი, გენ. ყარა ბექირ კიასიმი, ქემალ
ფაშა, ა. შეინმანი.
33. დიპლომატიური მიმოწერა თბილისში რსფსრ-ს წარმომადგენელსა და
საქართველოს მთავრობას შორის.
16.1.1921–27.1.1921
კ. საბახტარიშვილი, ა. შეინმანი, ქემალ ფაშა, ე. გეგეჭკორი,
გ. ჩინყერინი, ა. ჩხენკელი, ფ. მახარაძე, გენ. სუმბათოვი.
34. გერმანიის დიპლომატიური წარმომადგენლის ჩამოსვლა
საქართველოში. საქართველოს დაპყრობა რუსი ბოლშევიკების
ჯარების მიერ.
22.1.1921–24.2.1921
ა. ლომთათიძე, როშერი, ნ. ჟორდანი, ა. შეინმანი, გენ. საქარიძე.
35. რსფსრ-ს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ძირგამომთხრელი
საქმიანობა საქართველოში. სპეკულაცია ბათუმის უცხოეთის
წარმომადგენლობაში.
26.1.1921
36. სამშვიდობო მოლაპარაკებები საქართველოსა და რუსი ბოლშევიკების
მიერ შექმნილ საქართველოს რევკომს შორის.
17.3.1921
გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ენუქიძე, ა. დგებუაძე, მ. ორახელაშვილი,
შ. ელიავა, დ. შარაშიძე.

საელჩო პარიზში.

1. საქართველოს მიმართულები, როგორც ვალკე ისე კავკასიის სხვა რესპუბლიკებთან ერთად, ერთა ლიგისა და გაერთიანებული ძალების მთავარსარდლობისადმი რუსეთის და თურქეთის ჯარების გაყვანის მოთხოვნით.
23.3.1921–6.10.1922
რ. პუანკარე, ა. ბრიანი, ლოიდ ჯორჯი, სერ ერიკ დრუმონი, ფ. ბერტელო, ე. გეგეჰკორი, ა. თოფნიბაშევი, ა. აპარონიანი, ა. ჩხენკელი, ა. ჩერმოვეი.
2. ხარბინში საქართველოს საკონსულოსა და ასოციაციის მიმოწერა პარიზში საქართველოს საელჩოსთან.
26.3.1921–4.8.1923
ა. ჩხენკელი.
3. საქართველოს დეკლარაციის პროტესტი რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის წინააღმდეგ.
7.4.1921–18.7.1921
ნ. მიშიდა, ე. გეგეჰკორი, ა. ჩხენკელი, ვ. ვოტიინსკი, მილენკო ვესნინი, სტ. ოსუსკი, ლორდი კერზონი, ჯ. ჟასპარი, ზ. მეიეროვინი, ი. წერეთელი, ფ. ბერტელო, მორის ზამოისკი, მაქსიმილიანო იბანეცი, ა. შულგინი.
4. იმ მთავრობათა ჩამონათვალი, რომლებმაც გააგრძელეს საქართველოს დე იურე აღიარება.
8.4.1921–30.12.1921
ა. ბრიანი, ა. ჩხენკელი, ა. შულგინი, ა. შევალიე, ე. გეგეჰკორი, მარშალი ფოში, მილერანი, ნ. ჟორდანიანი.
5. მარგანეცის მომპოვებელი ასოციაციის “ჩემო–თემოს” ურთიერთობა “გელზენკირხენერ გეზელშაფტთან.”
14.4.1921–19.5.1921
ა. ჩხენკელი, ნ. ნიკოლაძე.
6. საქართველოს ყოფილი პრეზიდენტის გამოსვლა საფრანგეთის სენატში.
21.4.1921–2.2.1923
ნ. ჟორდანიანი, აბელ შევალიე, ა. ჩხენკელი.

7. მოლაპარაკებები სომხეთთან, აზერბაიჯანთან და ჩრდილო კავკასიასთან რუსი ბოლშევიკების წინააღმდეგ ერთიანი ფრონტის გახსნის თაობაზე.
26.4.1921–7.6.1921
ნ. ჟორდანიას, ლ. ბლუმი, პ. რენოდელო, ა. ნხენკელი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი.
8. კავკასიის რესპუბლიკების ერთობლივი დეკლარაცია რუსეთის და თურქეთის ჯარების მიერ კავკასიის ტერიტორიის დაპყრობის თაობაზე.
10.6.1921
ა. აპარონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ნხენკელი, ა. ჩერმოველი.
9. კავკასიის ოთხი რესპუბლიკის წარმომადგენლების ა. ბრიანთან შეხვედრის ოქმები. საქართველოს ეოფილი პრეზიდენტის სიტყვა ბრიუსელში სოციალისტების კონფერენციის წინ.
22.6.1921–9.7.1921
ა. ბრიანი, ნ. ჟორდანიას, პოდკ. პასკელი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. აპარონიანი, ა. ჩერმოველი, ს. ავალიშვილი, ა. ნხენკელი.
10. გადაწყვეტილება კონსტანტინე ბალმონტის მიერ რუსულად თარგმნილი “კეფხისტკაოსნის” გამოცემის თაობაზე.
16.7.1921–26.11.1931
11. უცხოეთში საქართველოს საელჩოების მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.8.1921–23.1.1922
ა. ნხენკელი.
12. პარიზში საქართველოს საელჩოების მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.8.1921–16.2.1922
ა. ნხენკელი.
13. უცხოეთში საქართველოს საელჩოების მიმოწერა მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვის თაობაზე.
5.8.1921–18.2.1922
ა. ნხენკელი, ნ. ნხეიძე, ნ. რამიშვილი.
14. დახმარება რუსეთის, სომხეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს რესპუბლიკების ჩათვლით. ერთა ლიგის მეორე ასამბლეა.
11.8.1921–27.1.1932
პრეზიდენტი მოტა, დრ. ნანსენი, ლორდი რ. სეიდი, ა. ნხენკელი, ა. ბრიანი, ა. აპარონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩერმოველი, სერ ვრიკ დრუმონი, ე. გუგუშვილი, ლეონ დელაკრუაი, ვლ. ვოიტინსკი,

6. ჟორდანია, კ. პუისმანსი.
15. უკრაინის, აზერბაიჯანის, ჩრდილო კავკასიისა და საქართველოს რესპუბლიკების ერთობლივი დეკლარაცია. ერთა ლიგას სთხოვენ გააპროტესტოს რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაცია.
25.8.1921–26.7.1925
ა. თოფჩიბაშევი, პ. ბამატი, პროკოპოვიჩი, ნ. რამიშვილი, ლოიდ ჯორჯი, ა. ბრიანი, ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანია, ე. გეგეჭკორი, ვ. ხარლამოვი, შვეალიე, შოტამი, ა. შულგინი, ე. ვანდერველდი, კ. პუისმანსი, დე ბრუკერი.
16. უცხოეთში საქართველოს დევნილი საელჩოს მიმოწერა უცხოეთის სხვადასხვა ორგანიზაციებთან.
5.9.1921–15.12.1921
რ. პუანკარე, ა. მიღერანი, ა. ბრიანი, ლ. ბარტუ, პოლ ბონკური, ა. ჩხენკელი, ანატოლ ფრანსი, ლ. ბიჩი.
17. პარიზის საელჩოს მიმოწერა კერძო პირებთან და დაწესებულებებთან.
23.9.1921–3.12.1921
ა. ჩხენკელი, ა. შულგინი.
18. პარიზში “საქართველოს მეგობრების” და ჟენევაში “საქართველოს საერთაშორისო ასოციაციის” დაარსება.
13.10.1921–23.4.1925
ჟან მარტინი, აბელ შვეალიე, პრინცესა ა. მიურატი, პრინცი ა. მიურატი, პრინცესა დე ბროლიე, კ. პუისმანსი.
19. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
28.10.1921–16.2.1922
ა. მიღერანი, ნ. ჟორდანია, ა. ჩხენკელი.
20. კავკასიის მთავრობების მიმართუა უზენაესი საბჭოსადმი ევროპის მხრიდან მათი ქვეყნებისათვის რუსეთისაგან დამოუკიდებელი ეკონომიკური დახმარების გაწევის თაობაზე.
30.12.1921 – 1922 დეკემბერი.
ნ. ჟორდანია, ბონომი, ა. ჩხენკელი, ლ. ბარტუ, ე. გეგეჭკორი.
21. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიმართუა ერთა ლიგას. დევნილი ხელისუფლების და საელჩოს მცდელობა დააინტერესოს ევროპის ძალები რუსეთის მიერ დაპყრობილი საქართველოს ბედით.
3.1.1922–20.12.1923
რ. პუანკარე, სერ ერიკ დრუმონი, გრაფი იშოი, ნ. ჟორდანია, ე. ერიო, ა. შვეალიე, გენ. ვაიგანი, მარშალი ფოში, მარკიზი დელა ტორეტი,

რ. პუსტა, ა. ბრიანი, ლორდი კერსონი, ლოიდ ჯორჯი, ე. გუგუქორი, ა. ჩხენკელი.

22. პარიზში საქართველოს საელჩოების მიერ გაგზავნილი და მიღებული წერილები და დეპეშები.
2.1.1922–28.7.1922
ა. ჩხენკელი, ე. გუგუქორი, ელ. კოიტინსკი, ი. წერეთელი, ნ. ხომერიკი, ნ. რამიშვილი.
23. პარიზში საქართველოს საელჩოების მიერ გაგზავნილი და მიღებული წერილები და დეპეშები.
3.1.1922–23.8.1923
ნ. ჯორდანიანი, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი.
24. ეკონომიკური მდგომარეობა აზერბაიჯანში. აზერბაიჯანის დელეგაციის ანგარიში ჟენევის საერთაშორისო კონფერენციას. კავკასიის დემოკრატიული რესპუბლიკების წარმომადგენელთა შეხვედრა.
4.1.1922
ა. ხატიანი, ბერხადიანი, ა. თოფჩიბაშევი, მაგერამოვი, ა. ნერმოკვი, პ. ბამატი, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, ბ. სავინკოვი, ე. გუგუქორი, რ. პუანკარე, ა. აპარონიანი, ა. ბრიანი, ს. მდივანი, ლორდი კერსონი, ლორდი ჰარდინგი, გრაფი სფორცა.
25. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა უცხო ქვეყნების წარმომადგენლებთან.
7.1.1922–22.12.1922
ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი, ე. გუგუქორი, კამილ შოტამი, ო. გროსვალდი.
26. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
9.1.1922–22.7.1922
რ. პუანკარე, ა. ბრიანი, ე. გუგუქორი, ა. ჩხენკელი, ა. მიღერანი, გრაფი სფორცა, ბ. ჩხიკეიშვილი, ა. შევალდი, გენ. ვაგანი, ი. წერეთელი, ე. კრიო, ე. ვანდერგელდი, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, კ. კანდელაკი.
27. შავი და კასპიის ზღვების საფრანგეთის კომიტეტი. რუსეთის ეროვნული ორგანიზაციების მიმართვა ერებს, მათ მთავრობებს, რომის პაპს და ყველა საეკლესიო ორგანიზაციას.
10.1.1922–3.12.1922
ა. ჩხენკელი, ა. გუნკოვი, გ. ალექსინსკი, ე. გუგუქორი.
28. შენაძენთა ჩამონათვალი.

18.1.1922–16.2.1922

ა. ჩხენკელი, კ. საბახტარიშვილი, ნ. ჩხეიძე.

29. საქართველოს საელჩოს 1922 – 1923 წლების ნაწილობრივი ხარჯთაღრიცხვა.
1922 იანვარი – 1923.
30. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საფრანგეთის სამხედრო დაწესებულებებთან.
3.2.1922–22.10.1930
ა. ჩხენკელი.
31. საქართველოს წარმომადგენელთა ნაწილობრივი ხარჯთაღრიცხვა.
4.2.1922–15.2.1922
32. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
11.2.1922–1.1.1929
ა. ჩხენკელი, გენ. გ. კვინიტაძე.
33. უცხოეთში საქართველოს საელჩოების მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
20.2.1922–1922 ივლისი
ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯალაძე.
34. კანის და გენუის კონფერენციები. საქართველოს შეზღუდვები ბოლშევიკების მიერ კანში შემოტანილი წინადადებების თაობაზე.
20.2.1922–3.8.1922
ა. ჩხენკელი, ა. თოფჩიბაშევი, ს. მდივანი, ჩელეზია დი ველიასკი, ჟასპარი, ბარერი, პაიაში, სესილ ჰურსტი, მ. ლიტვინოვი, ა. იოფე, გ. ჩიხურინი, ო. გროსვალდი, ლორდი კერზონი, ნ. ჟორდანია, მინ. შანცერი.
35. საქართველოს სოციალისტ–რევოლუციონერთა პარტიის მიერ გაგზავნილი მასწავლებელთა კავშირის და სტუდენტთა კავშირის პროტესტი რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის წინააღმდეგ.
11.3.1922–20.3.1922
ა. მდივანი, გ. ჩიხურინი.
36. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა. მიმართვა შეერთებულ ძალებს რუსი ბოლშევიკების მიერ საქართველოს ოკუპაციის თაობაზე.
21.3.1922–8.6.1922
ალბერ თომასი, მინ. შანცერი, ა. ხატისიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ნერმოვეი,

ა. ჩხენკელი, რ. პუანკარე, გრაფი იშვი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ხომერიკი, ს. ენკელი, ს. მდივანი, ა. ბრიანი, მილოში, მ. ტ. პერიკი, პრინცი შიკა.

37. საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ამბროსის მიმართვა გენუის კონფერენციას. საქართველოს ისტორიული მიმოხილვა. მიმართვა ოკუპირებული საქართველოდან.
10.4.1922–5.10.1922
გრაფი სფორცა, ც. შანცერი, ა. აპრონიანი, ა. თოფინბაშევი, ა. ჩხენკელი, ე. გეგეჭკორი, რ. პუანკარე, დუნარი, კათალიკოსი ამბროსი, ჟასპარი, პაიაში, სესილ პურსტი.
38. მემორანდუმი კავკასიისა და განსაკუთრებით საქართველოს მნიშვნელობაზე მცირე აზიაში მშვიდობის დამყარების საქმეში.
10.5.1922–1.8.1922
39. უცხოეთში საქართველოს საელჩოს ხარჯთაღრიცხვა.
1922 იელისი – 12.8.1922
ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯალაძე.
40. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
19.7.1922–30.12.1922
41. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა.
5.8.1922–20.12.1922
ა. ჩხენკელი, რ. პუანკარე, გრაფი პერეტი დელა როკა, გ. ნარუტოვინი, რ. ვანსიტარტი, გრაფი ზამოისკი, მინ. მაჟინო, ვ. ანტონესკო, გრაფი იშვი, ლორდი ჰარდინგი, მინ. დიუნანი, ვ. მაიერი, მირონ პერიკი, თ. გროსეაღლი, ნ. პუსტა.
42. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
30.8.1922–13.6.1922
ა. ჩხენკელი, პ. რენოდელი.
43. საქართველოს საელჩოს მიმართვა ლოსანის სამშვიდობო კონფერენციისადმი.
5.10.1922–21.12.1923
ა. ჩხენკელი, გ. ჩინერიანი, რ. მასილი, ლორდი ჰარდინგი.
44. აშშ-ს კონგრესის რეზოლუცია საქართველოს ეროვნულ რესპუბლიკაში დიპლომატიური წარმომადგენლის გაგზავნის თაობაზე.
(11.3.1926)
მემორანდუმი რუსეთის მიერ ოკუპირებული საქართველოს თაობაზე.

8.11.1922–5.12.1932

რ. პუანკარე, ე. ერიო, გ. ნინერიანი, რ. მასილი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი, მინ. ჰიმანსი, პიერ ლაგალი, ა. ჩხენკელი, ანდრე ტარდიე, ლ. მარტოვი, ფ. ძერუინსკი, ფრანკ ბ. კელოგი, ოსტინ ნემბერლენი, ე. თაყაიშვილი, ე. ლენინი, ლ. ტროცკი, ა. შუვალთი, ფ. ადლერი.

45. საქართველოს დემონილი ხელისუფლების მიმოწერა ლო'სანის კონფერენციის თაობაზე.

4.12.1922–26.5.1924

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, ნ. ხომერიკი, კ. კანდელაკი, ნ. ცინცაძე.

46. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა. გერმანიის მემორანდუმი.

16.12.1922–28.12.1923

ა. ჩხენკელი, ა. მიღერანი, დიუნანი, გ. ნინერიანი, ე. მაიერი.

47. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

3.1.1923–23.3.1923

ა. ჩხენკელი.

48. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.

17.1.1923–11.12.1923

რ. პუანკარე, მინ. ბარერე, რ. დმოვსკი, მირონ პერიკი, პერეტი დე ლა როკა, მ. დუნანი, მინ. ჰიმანსი, გრაფი ზამოვსკი, მარკი'სი დე გრენი, რ. ავე'სანა, ა. მიღერანი, ლუი ბემბერგი, პრინცი სამად ხან მონტასეს ხელტანეხი, ა. კესადა, ლ. ფონ პოეში, მარკი'სი დე კრევი, პრინცი ნარუნი, ა. მ. ტარსი, ფრ. კორანი, მ. სპალაიკოვინი, ა. ჩხენკელი.

49. დემონილი საქართველოს გაერთიანებული ფრონტის სხდომათა ოქმები. უცხოეთში საქართველოს საელჩოების მოღვაწეობის ანგარიში.

23.1.1923–23.1.1936

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი, ა. ასათიანი, კ. გვარჯაღაძე, ლიონ ჯორჯი.

50. საბუთები პარიზში საქართველოს საელჩოს 1923 წლის აპრილის, მაისის და ივნისის ხარჯების თაობაზე.

14.1923–30.6.1923

51. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიმართვა ერთა ლიგას ბოლშევიკების მიერ საქართველოში ჩადენილი ძალადობის თაობაზე. ინფორმაცია ოკუპირებული ამიერკავკასიის ქვეყნებს შორის დადებულ

ხელშეკრულებათა თაობაზე.

25.5.1923

გ. ჩინყერიანი, ფ. ძერჟინსკი, ა. პარიმანი, ა. მრავიანი, შ. ელიავა,
მუხტარ ბეი, ბ. შახტახტინსკი.

52. პარიზში საქართველოს საელჩოს სამი თვის ხარჯების ქვითრები.
1.7.1923–26.9.1923
ა. ჩხენკელი.
53. დისკუსიები ევროპის პრესაში საბჭოთა დიქტატის ქვეშ მყოფი საქართველოს ნამდვილ მდგომარეობაზე.
16.7.1923–20.8.1923
ა. პენდერსონი, კრასინი, ჯ. ბერზინი, როტშტეინი, ქოტსი, კათალიკოს–პატრიარქი ამბროსი, ა. ჩხენკელი.
54. მიმართებები და მემორანდუმები მსოფლიო ფორუმს საქართველოში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.
28.7.1923–3.1.1924
ა. ჩხენკელი, გ. ჩინყერიანი, ა. რომანო, ლ. ბლუმე, პიერ რენოდელი, ე. ერიო, რ. არსენიძე, ი. გობენია, ჟან მარტინი, ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი, ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი, გენ. სპაკოვიცკი, კარდინალი დიუბუა, ასკეინი, ბოლდუინი, კარდინალი უასპარი, მარკიზი დე კრევი.
55. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
1.10.1923–28.12.1923
ა. ჩხენკელი.
56. საქართველოს დევნილი მთავრობის პარიზის სხდომათა ოქმები.
20.10.1923–27.8.1924
ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, ე. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი, რ. არსენიძე, გ. ცინცაძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, ე. საბახტარიშვილი, ნ. ცინცაძე, ე. პუისმანსი.
57. მემორანდუმი მეორე ინტერნაციონალის გენერალურ სამდივნოს.
25.10.1923
თომას შოუ, ფრ. ადლერი, ა. პენდერსონი.
58. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. ქრისტიანული ეკლესიის პრობლემები.
9.11.1923–26.11.1923
ა. ჩხენკელი, მიტროპოლიტი გერმანოზი, მიტროპოლიტი კალისტრატე,

არქივის სკოპოსი ფოტოებს II, კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი.

59. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
2.1.1924–16.12.1924
ა. ნხენკელი, ანატოლ ფრანსი, მირონ ჰერიკი, ნ. ჟორდანიას, პრეზიდენტი მოტა, ე. ერიო, ს. პუსტა, ა. მილერანი.
60. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა.
უკრაინის, აზერბაიჯანის, სომხეთისა და ჩრდილო კავკასიის მიერ
ომის დაგმობა.
18.2.1924–28.8.1928
ფრენკ კელოგი, ა. ნხენკელი, ვ. პროკოპოვიჩი, ს. პეტლეურა, ა. ხატისიანი,
ა. თოფჩიბაშევი, პ. ბამატი.
61. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
18.3.1924–2.12.1928
ა. ნხენკელი, ჟან მარტინი, ე. ერიო, კათალიკოსი ამბროსი.
62. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.4.1924–27.6.1924
კ. კანდელაკი, ე. გეგეჭკორი, კ. საბახტარიშვილი, ა. ნხენკელი.
63. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
6.6.1924–26.4.1924
ა. ნხენკელი, ს. მდივანი, კ. გვარჯაღლაძე, სენატორი კოპლენდი, გრაფი
შლაპოვსკი, ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი, ე. გეგეჭკორი, რ. მაკლონალდი.
64. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.7.1924–31.12.1924
65. მიმოწერა ახალგაზრდა ქართველი ოფიცრების და ახალგაზრდების
საფრანგეთის სამხედრო დაწესებულებებში სამსახურის თაობაზე.
3.7.1924–25.2.1931
ა. ბრიანი, ე. ერიო, ა. ზალესკი, მიროსლავ არციშევესკი, მარშალი
პილსუდსკი, პოლ პენდლევე, ა. ნხენკელი, გენ. ნოლე.
66. სრულიად საქართველოს აჯანყება რუსეთის დიქტატის წინააღმდეგ.
მიმართვა დახმარების თხოვნით ცივილიზებულ მსოფლიოს. აჯანყების
წინ და შემდეგ მომხდარი ამბები.
11.8.1924–25.9.1924
ვ. ჯუღელი, ხ. ლ. დ' ესპინეი დე ბრიორი, ნ. ჟორდანიას, პიერ რენოდელი,
ე. ერიო, პრეზიდენტი მოტა, ნ. ხომერიკი, ბ. ნიკივიშვილი, ლ. დე ბრუკერი.

67. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიების მიმართვა ეველა სოციალისტურ პარტიას და მუშათა გაერთიანებას. საქართველოს საერთაშორისო კანონმდებლობა. მიმართვა ერთა ლიგას. პარიშმანის კონტრაქტი რუსეთთან.
11.9.1924–18.9.1924
ნ. ჟორდანიას, კ. გვარჯალაძე, კ. საბახტარიშვილი, კ. კანდელაკი, გ. წინერიანი, ფ. ძერჟინსკი, ა. პარიშმანი.
68. საბუთები პარიშში საქართველოს საელჩოს ხარჯების თაობაზე.
22.12.1924–1.3.1925
ა. წხენკელი, კ. კანდელაკი.
69. პარიშში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური საქმიანობა.
9.1.1925–26.12.1927
ა. წხენკელი, სენატორი კოპლენდი, ა. მორალესი.
70. პარიშში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
23.1.1925–12.6.1933
ა. წხენკელი, ოტო გენშერი, პიერ ლავალი, ა. ტარდიე, ალბერ ლებრენი, ა. ოლდენბურგი, ჟ. პოლ ბონკური, რ. პერერა, ე. ერიო, ა. ბრიანი, სტ. ოსუესკი, რიკოვი, გ. წინერიანი, როკოესკი, ლ. კაო, ფრანკ კელოგი, ფ. ბერტლო, ე. პროკოპოვიჩი, სერ ერიკ დრუმონი, ალი ფეტი ბეი, პრინცი სამად ხან მონტაშოს სალტანეხი, რ. ავესანა, გ. ენკელი, გრაფი იშოი, ფონ შორში, ც. დიამანი, ა. წერმოევი, მ. არციხვესკი, ი. ლუკაშევიჩი, დ. ვანნაძე.
71. პარიშში საქართველოს საელჩოს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.5.1925–4.6.1925
72. სტატიები და რადიოგადაცემები ქართველთა ეროვნული სულისკვეთებისა და რუსების დიქტატის თაობაზე.
26.7.1925–23.2.1957
კ. კანდელაკი, გ. ურატაძე.
73. პარიშში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
29.7.1925–1.9.1925
ა. წხენკელი.
74. მასალები სწავრანგეთში ქართველი ლტოლვილების მდგომარეობაზე.
6.8.1925–28.2.1931
ი. ი. ჯონსონი.

75. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
2.10.1925–7.12.1925
ა. ჩხენკელი.
76. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
14.1.1926–30.6.1939
ა. ჩხენკელი, მ. ტოკაევი, ნ. ჟორდანიას, გრაფი ფონ ველსეკი, ე. კრიო, პიერ ლავალი, ბენიტო მუსოლინი, ა. ხატისიანი, პოლ პიმენსი, ი. სალაეაია, ე. გეგეჭკორი.
77. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
26.3.1926 – 1926 აპრილი
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი.
78. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯების ჩამონათვალი.
2.7.1926–22.12.1926
ა. ჩხენკელი.
79. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
1.1.1927–30.6.1927
ა. ჩხენკელი.
80. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
1.7.1927–31.12.1927
ა. ჩხენკელი.
81. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
1.1.1928–31.12.1928
ა. ჩხენკელი.
82. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
3.1.1928–26.12.1929
ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ცაფიკატი ახმედი, ე. გეგეჭკორი, ჟან მარტინი, აბელ შევალიე, ა. ჩერმოვეი, ტ. პოლოკო.
83. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა.
3.1.1928–26.12.1931
ა. ჩხენკელი, პოლ დუმერი, პრედ. დუმერგი, ე. პროკოპოვინი.
84. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
23.7.1928–2.5.1929
ე. გეგეჭკორი, აბელ შევალიე, აშილ მიურატი.

85. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
3.1.1929–31.12.1929
ა. ჩხენკელი.
86. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
2.1.1930–31.12.1931
ა. ჩხენკელი, კ. საბახტარიშვილი, პოლ დუმერი, პიერ ეტიენ ფლანდინი, გ. გვახავა, აშილ მიურატი, სტ. სედლესკი, პრეზიდენტი იპოლოტი ირიგოენი, ფედერიკო ალვარეს დი ტოლედო.
87. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
3.6.1930–30.11.1932
ა. ჩხენკელი, ე. თაყაიშვილი, ა. ბრიანი, ა. შუღღინი, ნ. ჟორდანი, გ. გვახავა.
88. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიერ პასპორტების განახლება საქართველოს მოქალაქეთათვის.
2.1.1931–14.12.1931
89. საქართველოს მოქალაქეთათვის ავტობიოგრაფიული ანკეტების დარიგება.
6.1.1931–22.4.1932
90. საქართველოს პრობლემა საერთაშორისო კონფერენციაზე, დებატები მის წარსულსა და მომავალზე რუსეთის დიქტატის ქვეშ.
4.5.1931–31.9.1931
ნ. ჟორდანი, რ. პუანკარე, პიერ ლავალი, პოლ ბონკური, ე. ერიო, პიერ რენოდელი, ლუი ბარტოზი, ა. ბრიანი, გ. ჩინკერინი, ა. ჩხენკელი, ლოიდ ჯორჯი, რ. მასილი, ე. გეგეჰკორი.
91. პარიზში საქართველოს საელჩოს ხარჯები.
1.1.1932–31.12.1932
ა. ჩხენკელი.
92. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
7.1.1932–10.2.1933
ა. ჩხენკელი, პოლ ბონკური, ა. ბრიანი, ე. კოო, პოლ დუმერი, ილის ბეი ვრიონი.
93. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური კორპუსის წევრების ჩამონათვალი.
15.7.1932

94. მასალები გ. გამყრელიძის თაობაზე.
21.8.1933–28.6.1933
ნ. უორდანიას, ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, სპ. კელია, გ. გუაზავა,
რ. არსენიძე, ვ. ნოსაძე, პოლ ბონკური, ა. ბრიანი, ფ. ბერტლო,
ა. ნახეკელი.
95. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მოღვაწეობა.
მიმართულები და მემორანდუმები მსოფლიოს. სომხეთის პრესა
ამერიკაში.
21.9.1933–15.1.1940
ა. ნახეკელი, ვ. პროკოპოვიჩი, ჩ. რაკოვსკი, პეისმანსი, პ. კლიმა, ე. ერიო,
მარიუს შუტე, ნ. უორდანიას, პ. დე ფუეიერესი, მინ. პიმანსი, ი. სტალინი,
ლ. ბერია, ს. ვრაცოიანი.
96. მასალები სტუდენტთა დახმარების კომიტეტის თაობაზე.
1934 წელი
97. პარიზში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
22.12.1934–15.5.1935
ნ. უორდანიას, ე. ვანდერველდი, ე. გუგუშვილი, ა. ნახეკელი, პოლ პიმანსი,
პიერ ლავალი, ე. ერიო, ვან ზეელანდი, ა. ბრიანი, მინ. ბლანშე, რიკოვი,
ნანსენი.
98. გამოსვლები, წერილები და სტატიები საქართველოს დამოუკიდებლობის
თაობაზე.
1.5.1935–8.4.1939
ნ. უორდანიას, ჟან მარტინი, ა. ნახეკელი, ი. პილსუდსკი, კერენსკი.

1. გემებისა და ტვირთების ევაკუაცია ბათუმიდან კონსტანტინოპოლში. მოლაპარაკებები ევროპის ქვეყნებთან მათ სამხედრო სკოლებში ქართველი კადეტების ნარიცხვის თაობაზე. ამერიკელების დახმარების შეწყვეტა.
9.3.1921–23.5.1921
ე. გეგუქკორი, აბელ შევალიე, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ვ. ნერნეტი.
2. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა 'ეცხოეთის შეიარაღებული ძალების წარმოქმადგენლებთან'.
15.3.1921–28.5.1921
ა. ბრიანი, კ. კანდელაკი, კ. საბახტარიშვილი, ე. გეგუქკორი.
3. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს ანგარიში პარიზში საქართველოს საელჩოს ფინანსურ-ეკონომიკური მდგომარეობის თაობაზე. 1922 წლის ბიუჯეტის პროექტი.
28.3.1921–17.6.1921
ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი, გ. ერაძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, პ. სურგულაძე, მ. წერეთელი.
4. პრეზიდენტ ჟორდანიას და არისტიდ ბრიანის საუბრების შინაარსი.
2.6.1921
ნ. ჟორდანიას, ა. ბრიანი, ა. მიღერანი, ფრ. ებერტი, ვ. რატენო, რ. პუანკარე, ვლ. ახმეტელი.
5. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური საქმიანობა. მემორანდუმი რუსი ბოლშევიკების მიერ საქართველოში წამოწეული რეპრესიების თაობაზე.
10.6.1921–26.6.1922
ენოლი, პენდერსონი, ს. ორჯონიკიძე, გ. კამენევი, ნ. ბუხარინი, ი. სტალინი, ვ. ლენინი, კ. გვარჯალაძე, მარკიზი გარონი.
6. საქართველოს საკითხი ევროპის მუშათა კლასის წინაშე.
23.6.1921–7.7.1921
ვლ. ელიტინსკი, თ. შოუ, რ. მაკდონალდი, ფილიპ სნოუდენი, კ. პუისმანსი, ლანსბერი, ნ. ჟორდანიას, კრახინი, კ. კაუცკი, პ. რენოლდელი, მარტოვი,

ადლეური, ლ. დე ბრუკერი, ნ. ჩხეიძე, ი. დაშინსკი, დრ. ნანსენი, ჟან მარტინი, ვ. ახმეტელი, ნ. რამიშვილი.

7. ხალხის დევნა ბოლშევიკების მიერ. დაშოფრული წერილები. სამხედრო ინფორმაცია ბოლშევიკების ჯარებზე.
22.8.1921–28.9.1921
8. სახალხო გვარდიის ეოფილი წევრების შეკრება. კონსტანტინოპოლში ლტოლვილთა შენახვის ხარჯები.
1921 აგვისტო – 31.12.1922
ვ. ჯუღელი.
9. კონსტანტინოპოლში საქართველოს პოლიტიკური კომისიის შესვედრები კაზაკებთან ეუბანიდან, დონიდან და თერგიდან.
20.9.1921–29.6.1922
10. ზოგადი ინფორმაცია რსფსრ–სა და ოკუპირებული საქართველოს თაობაზე. ბოლშევიკური რუსეთის ლიდერები.
28.9.1921–12.2.1922
ე. ლენინი, ლ. ტროცკი, გ. ზინოვიევი, ნ. ბუხარინი, ი. ჯუღაშვილი-სტალინი, კრასინი, კამენევი, ლუნახარსკი, მ. კალინინი, რიკოვი, რაკოვსკი.
11. საბჭოთა სომხეთის და საბჭოთა საქართველოს საზღვრები. სარკინიგზო ტრანსპორტის პრობლემა.
15.10.1921–31.1.1922
12. კავკასიის რესპუბლიკების ერთობლივი საკონსულთა კონსტანტინოპოლში არჩევს რუსი მონარქისტების ბაღკანებზე და კონსტანტინოპოლში მოქმედების გეგმებს.
28.11.1921–27.7.1922
ნ. ხომერიკი, ა. ცალიკოვი, კ. გვარჯაღლაძე, ხასმამედოვი, შეიხ ულ ისლამოვი, არარატინი, დავიდხანიანი, ა. კანტემირი, ვ. ჯუღელი, დიდი მთავარი ნიკოლაოზი, გენ. დუნიკინი, გენ. ვრანგელი, გენ. კრასნოვი, გენ. მილერი, გენ. ბარათოვი, ვრაციანი, ლ. ტროცკი, ს. შამილი, გენ. იუდენინი, ვ. ლენინი.
13. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. გენ. კრასნოვის მიმართვა კაზაკებისადმი.
16.12.1921–20.12.1922
ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯაღლაძე, აპრონიანი, რეფუტ ფაშა, ბარტონი, ბარანოვსკი, ი. პიდსუდსკი, გენ. კრასნოვი.

14. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მოღვაწეობა. მიმოწერა პარიზის, გენევის საელჩოებთან და ლონდონის კონფერენციასთან.
22.7.1922 – 1923 მარტი.
ე. ერიო, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, გენ. პელი, ი. წერეთელი, რ. პუანკარე, რ. მაკდონალდი, კრასინი, რაკოვსკი, პენდერსონი, ლორდი კერზონი, ა. ბრიანი, ლიოდ ჯორჯი, რ. მასილი, ლეონ ბლეში, ნ. ჟორდანი, გ. ჩინერი, ბონარდო, მინ. ბარერი.
15. ინფორმაცია საქართველოს მდგომარეობაზე. ხალხის მასობრივი განადგურება საქართველოში. პაციენტების შიმშილობა პოსპიტალში. რუსების წინააღმდეგ აჯანყების დიდებულთა მიმართვა ქართველ ხალხს.
4.8.1922 – 1922 დეკემბერი.
ქაქუცა წილთაშვილი, ა. ჩხენკელი, რამსაი მაკდონალდი, ფ. მახარაძე, მარტოვი, ტროცკი, ე. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუკერი, კ. კაუცკი, შეიდემანი, პილფერდინგი, ადლერი, თ. ბაუერი, ტურატი.
16. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მოღვაწეობა. მიმართვა ერთა ლიგას.
25.10.1922–17.10.1933
ნ. ჟორდანი, ე. ერიო, ს. მდივანი.
17. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. რუსეთ-თურქეთის ურთიერთობა. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიმართვა მსოფლიოს პარლამენტებსა და მთავრობებს.
30.12.1922–26.2.1924
კ. გვარჯალაძე, ა. ჩხენკელი, ქემალ ფაშა, ი. პილსუდსკი, ე. ჯუღელი, გენ. კვინიტაძე, რეფიკ ფაშა, კალინინი, ნ. ნიკოლაძე, რასულ სადე, ს. ორჯონიკიძე.
18. სრულიად საქართველოს აჯანყება რუსების დიქტატის წინააღმდეგ. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დევნილი მთავრობა მიმართავს თავისუფალ მსოფლიოს.
11.9.1924–20.9.1924
ნ. ჟორდანი, ე. გუგუშვილი, პიერ რენოდელი, ე. ერიო, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ნერმოვი, ი. წერეთელი, ნ. ხომერიკი, ე. ჯუღელი, გ. წინამძღვრიშვილი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ფ. სნოუდენი, რ. პუანკარე, პოლ ბონკური, ა. პენდერსონი, კ. ბრანტინი.

1. კონსტანტინოპოლში საქართველოს საელჩოს დიპლომატიური მიმოწერა.
25.3.1921–28.3.1921
კ. გვარჯაღაძე, პაპი პიეს XI, ადმირალი დუქსნიდი.
2. პარიზში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საქართველოსთან
კონსტანტინოპოლის საელჩოს დახმარებით.
18.4.1921–17.1.1922
ნ. ხომერიკი, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, ი. წერეთელი, ვ. ვოიტინსკი,
კ. საბახტარიშვილი, ფრ. ადღერი, კ. კაუცკი.
3. მიმოწერა კონსტანტინოპოლში საქართველოს პოლიტიკურ კომისიასა
და პარიზის საქართველოს საელჩოს შორის. ინფორმაცია კავკასიის,
თურქეთისა და საბერძნეთის თაობაზე.
7.5.1921–27.10.1922
კ. გვარჯაღაძე, ლოიდ ჯორჯი, ე. რასულ საღე, ქემალ ფაშა.
4. ინფორმაცია საქართველოდან ბათუმის რეგიონის თაობაზე.
ბოლშევიკების ადგილობრივი კომისრის ანგარიში კომუნისტების
ცენტრალურ კომიტეტს თბილისში.
1.6.1921
შ. ელიავა, მემედ ბეგ აბაშიძე, ს. ქავთარაძე.
5. თბილისში კომუნისტების ცენტრალური კომიტეტის სხდომათა ოქმები
კონსტანტინოპოლში საქართველოს პოლიტიკური კომისიის ხელში.
12.9.1921–1.11.1921
ბ. მდივანი, ს. ქავთარაძე, ს. ელიავა, ფ. მახარაძე, მ. ორახელაშვილი,
ლისევესკი, ლეგრო, დონენკო, ბრიხნიშევი.
6. მდგომარეობა საქართველოში ექვსი თვის ოკუპაციის შემდეგ,
კონსტანტინოპოლში ახალნამოსულთა ანგარიში.
20.9.1921
ს. ორჯონიკიძე, ს. კიროვი, შ. ელიავა, ა. ენუქიძე, ლისევესკი, ფ. მახარაძე,
ბ. მდივანი.
7. სოციალ-დემოკრატების ორგანიზაციები პარიზსა და კონსტანტინოპოლში

იღებენ რუსოლუციას საქართველოს ბოლშევიკებისაგან განთავისუფლების თაობაზე.

24.9.1921–14.11.1921

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, კ. გვარჯაღაძე, მ. არსენიძე.

8. თბილისის კომუნისტების ცენტრალური კომიტეტის მიერ ბოლშევიკების ფინანსთა კომისრისათვის გაგზავნილი საქართველოს ეკონომიკური ანგარიში მოხვდა საქართველოს კონსტანტინოპოლის საელჩოში.

22.11.1921

ა. სვანიძე.

9. კონსტანტინოპოლში პოლიტიკური კომისიის სხდომათა ოქმები. საუბრები ერთიანი ანტიკომუნისტური ფრონტის შექმნის თაობაზე. ინფორმაცია კავკასიაში განლაგებული რუსეთის ჯარების თაობაზე.

2.12.1921–29.7.1922

ნ. ხომერიკი, რ. არსენიძე, დ. ჯაფარიძე, ვ. ჯუღელი, კ. გვარჯაღაძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ჭუმბურიძე, გენ. ბუდიონი.

10. საქართველოს იატაკქვეშა ორგანიზაციების ანგარიში საქართველოს დეკონილ პრეზიდენტს.

5.1.1922–3.2.1922

ნ. ჟორდანიას.

11. მასალები რუსეთის მიერ საქართველოს დაპყრობის წლისთავისადმი მიძღვნილი ანტიკომუნისტური დემონსტრაციის თაობაზე.

18.1.1922–5.9.1923

ნ. ჟორდანიას, მ. ორახელაშვილი, ბრიხნიშევი, გრ. გიორგაძე.

12. დეტალური სამხედრო ინფორმაცია ბოლშევიკების წყაროდან. თურქესტანში ბასმანების მიერ ბოლშევიკების დამარცხება. სვანეთის აჯანყება.

4.2.1922–3.5.1922

ენგერ ფაშა.

13. მასალები საქართველოს მდგომარეობის თაობაზე. ამიერკავკასიის ტოპოგრაფია და მისი სამხედრო მნიშვნელობა.

25.4.1922

14. საქართველოს ოკუპაციის საკითხი ერთა ლიგის დღის წესრიგში. მიმოწერა საქართველოს საიდუმლო ანტიკომუნისტური

ორგანიზაციებთან. რუსეთის ჯარების განლაგება და ძალა.
დაშიფრული დეკეშები.
20.9.1922–5.9.1923

კ. კაუცკი, ლ. დე ბრუკერი, ლორდი რობერ სესილი, პრეზიდენტი
მოტა, კარლ ბრანტინი, მინ. შანცერი, მინ. ფიშერი, აშკენაზი.

15. პოლიტიკური კომისიის მოღვაწეობის ანგარიში საქართველოს
დეკნილ პრეზიდენტს. ინფორმაცია საქართველოდან.
1.10.1922–28.3.1923

ნ. ჟორდანიას, ა. ნიხენკელი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი, ნ. ნიკოლაძე,
ნ. ხომერიკი.

16. კონსტანტინოპოლში პოლიტიკური კომისიის მიმოწერა საქართველოს
ანტირუსულ საიდუმლო ორგანიზაციებთან. საქართველოს
დემოკრატიული პარტიების ერთობლივი მიმართვა ერთა ლიგას.
დაშიფრული დეკეშები.
8.10.1922–12.6.1925

ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი, ი. ჯუღაშვილი (სტალინი), ლ. ტროცკი,
კ. გვარჯალაძე.

17. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა
პარიზთან.
27.12.1922–5.9.1932

კ. კანდელაკი, ს. მღვიანი.

18. მასალები სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიის ანტიბოლშევიკური
საქმიანობის თაობაზე.
20.4.1923–4.4.1928

ს. მღვიანი, კ. ანდრონიკაშვილი.

19. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა
პარიზთან. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა
ხარჯთაღრიცხვა.
29.1.1924–24.12.1927

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუცკორი, ს. მღვიანი, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე.

20. მიმოწერა საქართველოში არეულობის თაობაზე. ახალი ამბები
აჯანყებისა და რეპრესიების თაობაზე.
17.6.1924–3.9.1925

ნ. ჟორდანიას, ს. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ნ. რამიშვილი, ს. მღვიანი,
კ. ბრანტინი, რ. მაკდონალდი.

21. დაწერილებითი ცნობები საქართველოში აჯანყების თაობაზე. აჯანყების ნახშობა და შემდგომი რეპრესიები.
23.9.1924–10.2.1930
ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. გეგარჯაძე, ე. კრიო, რ. მაკლონაძე.
22. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმღწერა პარიზთან. ურთიერთობა კონსტანტინოპოლში პოლიციის წარმომადგებლობასთან. საქართველოს იატაკქვეშეთის ორგანიზაციების აღდგენა.
27.1.1925–6.5.1926
ნ. რამიშვილი, მინ. კნალი, ტ. პოლოვკო, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი.
23. ინფორმაცია საქართველოდან, ე. წ. უკლონისტების მთავრობისაგან გამოყოფაზე და ბერიას ძალაუფლების გაძლიერებაზე. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენლებისაგან ერთიანი ორგანიზაციის შექმნის მცდელობა.
30.3.1925–18.9.1933
ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი.
24. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმღწერა პარიზთან საქართველოში არსებული მდგომარეობის და რუსეთ-თურქეთის ურთიერთობათა თაობაზე.
23.9.1925–10.8.1929
ს. მდივანი, ნ. რამიშვილი.
25. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმღწერა პარიზთან. მდგომარეობა თურქეთში.
30.9.1925–6.5.1926
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი.
26. კავკასიის წარმომადგენელთა თანხმობა კავკასიის კონფედერაციის შექმნაზე. კავკასიის წარმომადგენელთა და პოლიციის ურთიერთობა.
14.7.1926–14.11.1926
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ტ. პოლოვკო, ს. მდივანი, მინ. კნალი.
27. ანგარიში საქართველოს საიდუმლო ორგანიზაციების მოქმედების თაობაზე. ანტიკომუნისტური პუბლიკაციები: პროკლამაციები, პამფლეტები, გაზეთები. საქართველოს იატაკქვეშეთსა და კონსტანტინოპოლის ორგანიზაციებს შორის რეგულარული კავშირების აღდგენა.
17.11.1926–4.5.1927

- ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ს. მდივანი.
28. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან საქართველოსა და კავკასიაში არსებული მდგომარეობის თაობაზე. საბჭოთა კავშირი და თავისუფალი მსოფლიო.
10.5.1927–28.7.1927
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, რ. პუანკარე, ს. ბოლდუინი.
29. საქართველოს ფარულ ორგანიზაციებთან კავშირი კონსტანტინოპოლის მეშვეობით. ბოლშევიკების მიერ თურქეთში საქართველოს კურიერის მოტაცება.
15.8.1927–26.1.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი.
30. საქართველოს იატაკქვეშა ორგანიზაციების მიმოწერა პარიზის დეენილ მთავრობასთან.
18.1.1928–29.5.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩერმოვი, ე. რასულ სადუ, ი. წერეთელი.
31. მიმოწერა თურქეთში ახალ ქართველ ლტოლვილთა და პარიზის ქართველთა ორგანიზაციას შორის.
15.10.1929–1.1.1932
ნ. ჟორდანიას.

1. საქართველოს დევნილი დემოკრატიული მთავრობის პროტესტი თურქეთსა და ოკუპირებული კავკასიის რესპუბლიკებს შორის ყარსის შეთანხმების წინააღმდეგ.
21.3.1921–5.6.1924
სტ. ბოლდუინი, ა. ჩხენკელი, თ. უორდროპი, ნ. ჟორდანიას, ა. ბრიანი, მუხტარ ბეი, მ. პუკერი, ი. წერეთელი.
2. რუსების მიერ კავკასიის დაპყრობის შემდეგ ხმელთაშუა ზღვაზე და ინდოეთის ოკეანეზე გასვლის პროექტის გამოქვეყნება.
23.3.1921–20.12.1921
ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ლორდი კერზონი, ქემალ ფაშა, ლოიდ ჯორჯი.
3. კონსტანტინოპოლის პოლიტიკური კომისიის სხდომათა ოქმები. დისკუსიები ერთიანი ანტიკომუნისტური ფრონტის შექმნის თაობაზე. ინფორმაცია კავკასიაში რუსეთის ჯარების თაობაზე.
2.12.1921–29.7.1922
ნ. ხომერიკი, რ. არსენიძე, ლ. ჯაფარიძე, ვ. ჯუღელი, კ. გვარჯალაძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ჭუმბურიძე, გენ. ბუდიონი.
4. საქართველოს იატაკქვეშა ორგანიზაციათა ანგარიში საქართველოს დევნილ პრეზიდენტს.
5.1.1922–3.2.1922
ნ. ჟორდანიას.
5. სტატია ჟურნალ “თაიმსში”: “მოსკოვის ხელი,” რომელშიც განხილულია თურქეთისა და რუსი ბოლშევიკების ალიანსი.
5.1.1922–24.12.1922
6. მასალები საქართველოს ოკუპაციის წლისთავისათვის მიძღვნილი ანტიკომუნისტური დემონსტრაციის თაობაზე.
18.1.1922–5.9.1922
ნ. ჟორდანიას, მ. ორახელაშვილი, ბრიხნიშევი, გრ. გიორგაძე.
7. დეტალური სამხედრო ინფორმაცია ბოლშევიკების წყაროდან. თურქესტანში ბასმანების მიერ ბოლშევიკების დამარცხება. სვანეთის აჯანყება.

4.2.1922–3.5.1922

ენვერ ფაშა.

8. მასალები საქართველოში არსებული მდგომარეობის თაობაზე. ამიერკავკასიის ტოპოგრაფია და მისი სამხედრო მნიშვნელობა.
25.4.1922
9. საქართველოს ოკუპაციის საკითხი ერთა ლიგის დღის წესრიგში. მიმოწერა საქართველოს საიდუმლო ანტიკომუნისტურ ორგანიზაციებთან. რუსეთის ჯარების განლაგება და ძალა. დაშიფრული დეპეშები.
20.9.1922–5.9.1923
კ. კაუცკი, ლ. დე ბრუკერი, ლორდი რობერ სესილი, პრეზიდენტი გ. მოტა, კარლ ბრანტინი, მინ. შანცერი, მინ. ფიშერი, აშკენაზი.
10. პოლიტიკური კომისიის მოღვაწეობის ანგარიში საქართველოს დეკნიდ პრეზიდენტს. ინფორმაცია საქართველოდან ქვეყანაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ.
1.10.1922–28.3.1923
ნ. ჟორდანიას, ა. ნხენკელი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი, ნ. ნიკოლაძე, ნ. ხომერიძე.
11. კონსტანტინოპოლში პოლიტიკური კომისიის მიმოწერა საქართველოს ანტირუსულ საიდუმლო ორგანიზაციებთან. საქართველოს დემოკრატიული პარტიების ერთობლივი მიმართვა ერთა ლიგას. დაშიფრული დეპეშები.
8.10.1922–12.6.1925
12. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან.
27.12.1922–5.9.1932
კ. კანდელაკი, ს. მდივანი.
13. ლონდონში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
7.1.1923–8.3.1924
ა. ნხენკელი, პროფ. ვილდენ–პარტი, ლორდი კერზონი, თ. შოუ, რ. მაკდონალდი, რაკოვსკი, გ. ჩისერინი.
14. მასალები სოციალისტ–ფედერალისტთა პარტიის ოკუპაციის წინააღმდეგ მოღვაწეობის შესახებ.
20.4.1923–4.4.1928
ს. მდივანი, კ. ანდრონიკაშვილი.

15. მუშათა საერთაშორისო პროფკავშირული დელეგაციის მოგზაურობა საბჭოთა კავშირსა და საქართველოში, მისი შენიშვნები საქართველოში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.
21.1.1924
ა. ჩხენკელი, თ. შოუ, ფ. ადღერი, ქოთხი, საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი, ა. პენდერსონი.
16. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან. კონსტანტინოპოლის ორგანიზაციის ხარჯთაღრიცხვა.
29.1.1924–24.12.1927
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, კ. გვარჯაღლაძე.
17. დებატები საბჭოთა კავშირის და ამიერკავკასიის თაობაზე კომუნს შაუსში. რეზოლუციები საქართველოს თაობაზე.
13.2.1924–28.2.1924
18. მიმოწერა საქართველოში არეულობის თაობაზე. ახალი ამბები აჯანყებისა და რეპრესიების თაობაზე.
17.6.1924–3.9.1925
ნ. ჟორდანიას, ს. წერეთელი, კ. გვარჯაღლაძე, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, კ. ბრანტინი, რ. მაკლონაღლი.
19. დაწერილებითი ცნობები საქართველოში აჯანყების თაობაზე. აჯანყების ნახშობა და შემდგომი რეპრესიები.
23.9.1924–10.2.1930
ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. გვარჯაღლაძე, ე. ერიო, რ. მაკლონაღლი.
20. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან. ურთიერთობა კონსტანტინოპოლში პოლონეთის წარმომადგენლობასთან. საქართველოს იატაკქვეშეთის ორგანიზაციების აღდგენა.
27.1.1925–6.5.1926
ნ. რამიშვილი, მინ. კნელი, ტ. პოლოვკო, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი.
21. ინფორმაცია საქართველოდან, ე. წ. “უკლონისტების” მთავრობისაგან გამოყოფაზე და ბერიას ძალაუფლების გაძლიერებაზე. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენლებისაგან ერთიანი ორგანიზაციის შექმნის მცდელობა.
30.3.1925–18.9.1933
ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი.

22. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან საქართველოში მდგომარეობისა და რუსეთ-თურქეთის ურთიერთობათა თაობაზე.
23.9.1925–10.8.1929
ს. მდივანი, ნ. რამიშვილი.
23. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან. მდგომარეობა თურქეთში.
30.9.1925–6.5.1926
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი
24. ლონდონში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა. მოსაზრებები ი. სტალინის შესახებ.
5.10.1925–10.7.1929
ე. გუმბეკოვი, ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯაღაძე, ა. ბრიანი, რ. მაკდონალდი, ა. ჩემბერლენი, უ. ჩერნილი, სტ. ბოლდუინი.
25. ანგარიში საქართველოს საელჩოს საქმიანობის თაობაზე. სტალინის დახასიათება.
22.3.1926–8.8.1927
ნ. ჟორდანიას, კ. გვარჯაღაძე, ი. სტალინი, ვ. ჩერნილი, გ. ზინოვიევი, ვ. ლენინი, ნ. ბუხარინი, გენ. ჩანსოლინი, ლ. ტროცკი, ლ. კამენევი, ლიოდ ჯორჯი, კრასინი, ა. პენდერსონი, ი. წერეთელი, ფ. ხნოუდენი, პურსელი, კ. ანდრონიკაშვილი, სავური, ა. ჩემბერლენი, გ. პლეხანოვი, რ. არსენიძე.
26. კავკასიის წარმომადგენელთა შეთანხმება კავკასიის კონფედერაციის შექმნაზე. კავკასიის წარმომადგენელთა და პოლონეთის ურთიერთობა.
14.7.1926–14.11.1926
ნ. ჟორდანიას, ე. გუმბეკოვი, ნ. რამიშვილი, ტ. პოლოცკო, ს. მდივანი, მინ. კნოლი.
27. ანგარიში საქართველოს საიდუმლო ორგანიზაციების მოქმედების თაობაზე. ანტიკომუნისტური პუბლიკაციები: პროკლამაციები, პამფლეტები, გაზეთები. საქართველოს იატაკქვეშეთსა და კონსტანტინოპოლის ორგანიზაციებს შორის რეგულარული კავშირების აღდგენა.
17.11.1926–4.5.1927
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ს. მდივანი.
28. კოსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა პარიზთან საქართველოსა და კავკასიაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ. საბჭოთა კავშირი და თავისუფალი მსოფლიო.

10.5.1927–28.7.1927

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, რ. ჰუანკარე, ს. ბოლდუინი.

29. საქართველოს დევნილი მთავრობის კავშირი იატაკქვეშა ორგანიზაციებთან კონსტანტინოპოლის მეშვეობით. ბოლშევიკების მიერ თურქეთში საქართველოს კერძოების მოტაცება.

15.8.1927–26.1.1928

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი.

30. საქართველოს ფარული ორგანიზაციების მიმოწერა პარიზის დევნილ მთავრობასთან.

18.1.1928–29.5.1928

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი, ა. თოფჩიბაშვილი, ა. წერმლიანი, ე. რასულ ზადე, ი. წერეთელი.

31. მიმოწერა თურქეთში ახალ ქართველ ლტოლვილთა და პარიზის ქართველთა ორგანიზაციას შორის.

15.10.1929–1.1.1932

ნ. ჟორდანიას.

საქართველოს საელჩო ვარშავაში

ყუთი 46.

1. პოლონეთის სოციალისტური პარტიის და რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პროტესტი რუსი ბოლშევიკების მიერ საქართველოს დაპყრობასთან დაკავშირებით. მდგომარეობა ახერბაიჯანში. 1921 თებერვალი – 17.3.1932

ი. დამონსკი, ბარლიტსკი, ლიბერმანი, ლ. მარტოვი, ლ. აბრამოვიჩი.

2. ბორის ხავინკოვი და მისი მიმოწერა ვარშავაში საქართველოს საელჩოსთან და გამოსენილ ქართველებთან.

30.8.1921–18.8.1922

ბ. ხავინკოვი, ე. გუგუშვილი, ბ. ბახმეტიევი, კრახინი, ს. ორჯანიკიძე, ენვერ ფაშა, ქეშაღ ფაშა, ნ. ბუხარინი, ი. სტალინი, კ. რადევი,

დ. ზინოვიევი, ლუნახარსკი, ვ. ლენინი, ა. რიკოვი.

3. ქართველი კადეტებისა და ოფიცრების კონსტანტინოპოლიდან პოდონეთში გადაყენების ხარჯები.
1922–1923 წლები
კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია.
4. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
24.1.1923–15.12.1923
კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია.
5. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
6.4.1925–9.3.1932
ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია, ს. მდივანი, ე. გუგუშვილი, ტ. შაცელი.
6. მასალები პოდონეთის ჯარში ქართველი ოფიცრების მდგომარეობის შესახებ.
27.8.1925–8.7.1932
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, გ. გვახავა, ა. ასათიანი, ი. ხალაყია, ე. გუგუშვილი, მარშალი ი. პილსუდსკი, მატეუშევსკი, გენ. კვინიტაძე.
7. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საქართველოს დევნილ ხელისუფლებასთან პარიზში.
11.10.1927–24.2.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ლევიცკი, გენ. ხალსკი, ი. ხალაყია.
8. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
1.6.1928–3.2.1929
ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი, ე. გუგუშვილი, ა. ასათიანი, კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია, ტ. შაცელი.
9. კონსტანტინოპოლის პატრიარქისათვის გადაცემული მემორანდუმი საქართველოს ეკლესიის თაობაზე ქართველი ოფიცრები პოდონეთის ჯარში.
26.11.1928–16.3.1932
ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია, ნ. რამიშვილი.
10. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საქართველოს დევნილ ხელისუფლებასთან პარიზში.
1930 იანვარი – 5.6.1933
ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი.

11. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
10.2.1930–4.5.1931
ნ. ჟორდანიას, კ. გუარჯაღლაძე, ი. გობეჯიანი, კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი.
12. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა საქართველოს დეკონდ ხელისუფლებასთან პარიზში ადგილობრივი და საერთაშორისო მდგომარეობის თაობაზე.
18.3.1930–14.11.1932
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი, მარშალი ი. პილსუდსკი.
13. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს ანგარიში საქართველოს დეკონდ ხელისუფლებას პარიზში საქართველოს, კავკასიის, პოლონეთისა და საერთაშორისო პრობლემებზე.
7.5.1930–16.10.1935
ნ. ჟორდანიას, ა. კოსი, ს. მდივანი, ე. რახუელ ზადე, ტ. პოლოცკო, ს. შამილი.
14. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს ანგარიში საქართველოს დეკონდ ხელისუფლებას პარიზში პოლონეთში საქართველო-კავკასიის საკითხზე და პოლონეთის საგარეო პოლიტიკაზე.
1.8.1930–14.8.1930
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, ი. სტალინი.
15. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს ანგარიში საქართველოს დეკონდ ხელისუფლებას პარიზში პოლონეთში საქართველო-კავკასიის საკითხზე.
4.9.1930–9.11.1930
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი, ი. წერეთელი, გენ. საქართველო, ს. შამილი.
16. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმოწერა.
6.9.1930–22.12.1936
ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი.
17. “პრომეთეს კლუბის” იდეოლოგია. პოლკ. შუმსკის ლექცია. მდგომარეობა ამიერკავკასიაში. კავკასიის კონფედერაციის ქვეყნების პაქტი.
27.9.1930–17.11.1933
რ. მილინკოვი, ა. თოფნიბაშევი, ა. კერენსკი, ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი.
18. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს ანგარიში საქართველოს დეკონდ

ხელისუფლებას პარიზში საქართველო-კავკასიის საკითხზე და პოლონეთის საერთაშორისო პოლიტიკის თაობაზე.

14.11.1930-7.2.1931

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი, ა. თოფჩიბაშევი.

19. ვარშავაში საქართველოს საელჩოს მიმღწერა საქართველოს დევნილ ხელისუფლებასთან პარიზში საქართველოს პრობლემებზე.

14.11.1930-14.1.1932

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ნახეჩელი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, კ. გვარჯალაძე.

20. ანგარიში პოლონეთის ჯარში მყოფი ქართველი ოფიცრების მდგომარეობის თაობაზე. პოლონეთი და მისი საერთაშორისო პოლიტიკა.

6.3.1931-25.4.1932

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ა. ნახეჩელი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, კ. კანდელაკი.

21. ვარშავაში საქართველოს დევნილი ხელისუფლების ანგარიში.

4.5.1931-2.12.1931

ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი.

22. ანგარიში პარიზში საქართველოს დევნილ ხელისუფლებას პოლონეთში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.

23.5.1932-7.12.1932

ნ. ჟორდანიას, ე. თაყაიშვილი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, კ. კანდელაკი.

23. ანგარიში კავკასიის ქვეყნებისა და პოლონეთის ოფიციალური წრეების ურთიერთობის თაობაზე.

29.11.1932-18.12.1932

ნ. ჟორდანიას, ს. შამილი, ი. სალაყაია, ს. მდივანი, მემედ გირვი სუნში.

24. ანგარიში პარიზში საქართველოს დევნილ ხელისუფლებას პოლონეთში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.

21.12.1932-11.4.1933

ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი.

25. ანგარიში პოლონეთის ჯარში მყოფი ქართველი ოფიცრების მდგომარეობის შესახებ.

1932 წელი

26. მიმღწერა კავკასიის კონფედერაციისა და პრომეთეანელთა პროგრამის შესახებ. პოლონეთის საგარეო პოლიტიკა.

12.4.1923–10.7.1933

ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანის.

27. ვარშავაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმოწერა.
24.7.1933–12.3.1934

ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანის, კ. კანდელაკის.

28. ვარშავაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმოწერა.
30.12.1933–12.2.1935

ს. მდივანის, გენ. ა. ზაქარიასძის.

29. ვარშავაში საქართველოს წარმომადგენლობის მიმოწერა.
31.5.1934

კ. კანდელაკის, ე. რახულ ზადეს, ს. შამილის, გენ. ბიხერახოვის, გენ. ზაქარიასძის.

საქართველოს საელჩო ბერლინში

ყუთი 47.

1. მიმოწერა ბერლინისა და პარიზის საელჩოებს შორის.

20.4.1921–16.5.1924

ა. ჩხენკელის, ე. ახმეტელის, ი. წერეთელის, ს. მდივანის, გ. ჩინყერიანის, რ. პუანკარეს.

2. მიმოწერა ბერლინისა და კონსტანტინოპოლის საელჩოებს შორის.

1.6.1921–13.11.1923

ე. ახმეტელის, კ. გვარჯაღაძის.

3. საქართველოს დევნილი მთავრობის მინისტრების ვიზიტი პოდლუნეთსა და გერმანიაში. დაპირებები საქართველოს თავისუფლების აღდგენის თაობაზე. ამსტერდამის პროფკავშირის მიერ საქართველოში გამოგზავნილი წამლები.

6.7.1921–19.12.1921

ე. ახმეტელის, ა. ჩხენკელის, ნ. ჩხეიძის, ნ. რამიშვილის, პრესიდენტის

ეპერტი, კ. კაუცკი, რ. შმიდტი, როშერი, ვ. რატენო.

4. რაპალოს ხელშეკრულება. გერმანიაში მყოფი ქართველი სტუდენტების მდგომარეობა. რუსი ბოლშევიკების აგენტების ძირგამომთხრელი საქმიანობა გერმანიაში.
15.10.1921–3.11.1923
ვ. ახმეტელი, ა. ნხენკელი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, იელიუს ბრანტალი, ვითო, ბერნშტეინი, ვ. რატენო, პ. მიულერი, ლიტვინოვი, კრასინი, ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანი, რ. ჰილფერდინგი, ფრ. ადლერი, ს. ჯიბლაძე.
5. რაპალოს შეთანხმების გავრცელება საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებზე რსფსრ-ის შემდეგ. საქართველოს ნაუთობის კონცესია. შეთანხმება ანგორასა და კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკებს შორის.
7.11.1921–6.11.1922
მ. კრესტინსკი, შ. ელიავა, ა. სვანიძე, მუხტარ ბეი, მემედ შევქეთ ბეი, ა. მრავიანი.
6. მიმოწერა ბერლინისა და პარიზის საელჩოებს შორის.
9.6.1925–8.10.1930
ნ. ჟორდანი, ფ. შეიდეშანი, ა. ნხენკელი, დ. სტრეშემანი, ე. ბეგუჰკორი, ვლ. ახმეტელი.
7. მიმოწერა ბერლინისა და პარიზის საელჩოებს შორის.
14.10.1926–17.10.1931
ნ. ჟორდანი, ვლ. ახმეტელი, ი. წერეთელი, კ. გვარჯაღაძე, ე. ბეგუჰკორი, ვ. ნოზაძე.
8. მიმოწერა ბერლინისა და პარიზის საელჩოებს შორის. საქართველოს საკითხი საერთაშორისო ფორუმზე.
3.11.1926–14.10.1927
ე. ვანდერველდი, ი. წერეთელი, ედ. ბერნშტეინი, ფ. შეიდეშანი, თომას შოუ, პ. რენდელი, ვ. ახმეტელი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი.
9. მიმოწერა ბერლინისა და პარიზის საელჩოებს შორის.
18.6.1932–25.1.1933
ე. ბეგუჰკორი, გ. გვახავა, ვლ. ახმეტელი, ნ. ჟორდანი.
10. კავკასიის კონფედერაციის პროექტი. კავკასიის ეოფილი დამოუკიდებელი რესპუბლიკების წარმომადგენელთა დეკლარაცია.
14.4.1936–6.4.1938
ა. ხატისიანი, ა. თოფჩიბაშევი, აბდულ ნერმოვი, ა. ნხენკელი,

ე. თაყაიშვილი, ფ. სუკუპი, ვ. ნერნოვი.

11. ბერლინის წარმომადგენელთა მიმოწერა. დაშიფრული დეპეშები საქართველოდან. პარიზში საქართველოს ეროვნული საბჭოს სხდომათა ოქმები.

31.10.1936–25.4.1939

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ა. ნახეჩავაძე, ა. ასათიანი, ი. საღაყაია, კ. გვარჯალაძე, ი. სურაბიშვილი, გ. გვაზავა, ს. ფირცხალავა, ს. მდივანი, რ. გაბაშვილი.

საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა

ყუთები 48, 49, 50, 51, 52, 53.

1. მასალები საქართველოს დევნილი მთავრობის ევროპაში მოღვაწეობის თაობაზე.
16.3.1921–1940
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ნახეჩავაძე, ა. ნახეჩავაძე, საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი.
2. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
17.3.1921–21.5.1921
კ. კანდელაკი.
3. ქართველი ლტოლვილების საკითხი. ერთა ლიგის მესამე ასამბლეის რეზოლუცია ოკუპირებული საქართველოს შესახებ. ახლო აღმოსავლეთის მიმოხილვა.
24.3.1921–28.12.1922
ე. გუგუშვილი, კლემანსო, ა. ნახეჩავაძე, გრაფი სფორცა, სერ პორდონ ბერი, კ. გვარჯალაძე.
4. საქართველოს მთავრობის მიმართე მსოფლიოს სოციალისტებსა და მუშათა კლასს. საქართველოს პრეზიდენტის შეხვედრა საფრანგეთის პრემიერ-მინისტრთან.

27.3.1921–3.1.1922

ა. ბრიანი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუქორი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, სპ. კელია, შ. ამირეჯიბი, ი. ზურაბიშვილი, ბ. ჩხიკვიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ს. მდივანი, ე. თაყაიშვილი, ხ. ფირცხალავა, რ. გაბაშვილი, ა. ასათიანი.

5. სომხეთის, აზერბაიჯანის, ჩრდილო კავკასიისა და საქართველოს მთავრობათა პროტესტი თურქეთსა და ამიერკავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკებს შორის დადებული ეარსის შეთანხმების წინააღმდეგ.

28.3.1921–31.3.1922

ა. ბრიანი, რ. პუანკარე, ე. გუგუქორი, ა. ჩხენკელი, ბეჟირ ხამი ბეი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ა. აპრონიანი, ა. ჩერმოვეი, ა. თოფჩიბაშევი, ნოღენსი, ლოიდ ჯორჯი, ლორდი კერზონი.

6. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

29.3.1921–5.4.1921

კ. კანდელაკი, გენ. კვინიტაძე, გენ. ზაქარიასი, გ. ურადე, მ. წერეთელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. გვარჯალაძე, ნ. რამიშვილი, ვ. ჯუღელი, ი. ზურაბიშვილი.

7. გემები “მარია,” “ეესტა,” “ლ. ამბროსი,” “დონეცკი,” “ილია მოროზოვი” და მათთან დაკავშირებული საქმეები.

31.3.1921–2.4.1921

ი. ზურაბიშვილი, ე. გუგუქორი, მ. ალბი, პრინცი ლევენი.

8. მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

31.3.1921–1921 აგვისტო

კ. კანდელაკი, გ. ურადე, ბ. ჩხიკვიშვილი.

9. მემორანდუმი საქართველოში, ბუხარაში, სომხეთში, რუსეთში და აღმოსავლეთ გალიციაში არსებული მდგომარეობის თაობაზე მიმართვა მსოფლიოს.

11.4.1921–30.9.1930

ი. პილსუდსკი, ბ. მუსოლინი, ქემალ ფაშა, ა. ჩხენკელი, ა. პონსონბი, ი. წერეთელი, კ. პუისმანსი, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამიშვილი, ა. ბრიანი.

10. საქართველოს მთავრობის სხდომათა ოქმები.

13.4.1921–29.11.1921

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუქორი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ე. თაყაიშვილი, ს. მდივანი, ი. წერეთელი, გრ. ვეშაპელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. საბახტარაშვილი, ი. ელიგულაშვილი, ნ. ჩხეიძე, ვ. ჯუღელი, გ. ურადე.

11. მახალგები აღმოსავლეთ ევროპის კავშირზე. ბ. ხავეინკოვის მოღვაწეობა. პროფესორ ვილდენ-ჰარტის ამონაწერი პრესიდან: ლექციები, რეპორტაჟები და სტატიები.
23.4.1921–3.1.1922
ბ. ხავეინკოვი, ვილდენ-ჰარტი, ნ. ხომერიკი, ნ. უორდანი, ხ. შავიშვილი, ს. ორჯონიკიძე, ს. პეტლურა, რ. მაკლონაღლი, კრასინი, ორახელაშვილი, კ. საბახტარიშვილი, ნ. რამიშვილი, ვ. ვოიტინსკი, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი.
12. მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
30.4.1921–12.5.1921
ი. ხალაეაია, კ. კანდელაკი, გ. ერაძე, ი. ზურაბიშვილი, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ს. მდივანი, ნ. რამიშვილი.
13. ინფორმაცია საქართველოზე.
3.5.1921–1927 აპრილი
ნ. უორდანი, ვ. ლენინი, ი. სტალინი.
14. კონსტანტინოპოლიდან საქართველოში სუბსიდიით დაბრუნებული პირების სია.
4.5.1921–31.5.1921
კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი.
15. მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
10.5.1921–1.6.1921
გ. ერაძე, გენ. ბაქრაძე, ი. ხალაეაია, კ. კანდელაკი, ბ. ჩხიკვიშვილი, გენ. ოდიშელაძე.
16. “აღიანს კოოპერატივ ინტერნაციონალ”-ის დელეგატების ანგარიში. ვიქტორ სერვის ანგარიში საქართველოში კოოპერატივების მდგომარეობის შესახებ. ათენში მყოფი ქართველი კადეტების პეტიცია.
30.5.1921–25.9.1922
ნ. უორდანი, გენ. ლ. კერესელიძე, ვ. სერვი, ე. გუგუქორი, ვ. ჯუღელი, კ. გუარჯალაძე, ა. ჩხენკელი, კ. საბახტარიშვილი.
17. კონსტანტინოპოლში საქართველოს სამთავრობო კომისიის ფინანსური ანგარიში.
1.6.1921
ნ. უორდანი, ე. გუგუქორი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ს. მდივანი, გრ. ვეშაპელი, კ. საბახტარიშვილი, ნ. ჩხეიძე, გ. ერაძე, ი. გოლდმანი.

18. საქართველოს საპასპორტო ტარიფი. არარსებული სახელმწიფო
 “დომანილი-უნი დე ტრანსკოკაზი”
 9.6.1921–22.10.1921
 ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ნ. ჩხეიძე.
19. ეუბანის ეოფილი პრეზიდენტის მიმართვა. კავკასიის დეკონილ
 მთავრობათა ერთობლივი განცხადება.
 10.6.1921–28.5.1940
 ა. აპრონიანი, ა. თოფჩიბაშვილი, ა. ჩერმოვი, ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი,
 ე. ივანისი. მინიაკუბი, ა. შულგინი, ა. ლივიცკი, ს. შამილი, ა. ხატისიანი,
 ბიერი, ე. ბრიგე, შ. ნოკაევი, ს. მდივანი, ტ. მასარიკი, ი. პილსუდსკი,
 ბ. მუსოლინი, გენ. კონოვოლოვი, ნ. ჟორდანიას, ე. რასულ სადგ, სავედრა
 ლამასი, რ. იმალ-სტოკი.
20. მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
 12.6.1921–15.10.1922
 ნ. ჩხეიძე, ს. მდივანი, გრ. ვეშაპელი, კ. საბახტარიშვილი, ი. სალაყაია,
 ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ე. ჯუღელი, გ. ერაძე, ბ.
 ჩხიკვიშვილი.
21. საქართველოს დეკონილი ხელისუფლების წევრების მოღვაწეობა.
 19.6.1921–25.1.1922
 ნ. ჩხეიძე, ს. ჯიბლაძე, ნ. რამიშვილი, შეიდეშანი, ბაუერი, ე. ლენინი,
 ნ. ხომერიკი, ე. ჯუღელი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, პ. ვრანგელი,
 ბ. სავინკოვი, კ. გვარჯაღაძე, კ. კანდელაკი.
22. მასალები ბრესტ-ლიტოვსკის შეთანხმებაზე. სტატია “რა არის
 მართალი საქართველოსზე?” და პასუხი ამ სტატიაზე.
 7.7.1921–26.1.1956
 რ. არსენიძე, გ. ურატაძე, ნ. ჩხეიძე, ნ. ჟორდანიას, გენ. ოდიშელიძე,
 რაუფ-ბეი, ა. ჩხენკელი, ხან-ხოისკი, პაპაჯანოვი, გენ. დენიკინი,
 გენ. ალექსეევი.
23. დისკუსიები და სტატიები კომუნისტების წრეებში საქართველოს
 ოკუპაციის თაობაზე. რაპალის ხელშეკრულების გავრცელება
 საქართველოსზე.
 26.7.1921–15.3.1923
 ე. ვანდერველდი, ს. ორჯონიკიძე, ე. ლენინი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ი.
 წერეთელი, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, ლ. დე ბრუკერი, კ. ჰუსსმანსი,
 რ. მაკდონალდი, პ. რენოდელი, სერატი, კ. კაუცკი.
24. მიმოწერა პარიზში და კონსტანტინოპოლში ქართველ

წარმომადგენელთა შორის.

25.7.1921–12.9.1921

კ. კანდელაკი, გენ. კვინიტაძე, რ. არსენიძე, გენ. ზაქარიაძე, ნ. ხომერიკი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ვ. ჯუღელი, ი. წერეთელი, გრ. ვეშაპელი, გენ. კონიაშვილი, გენ. ოდიშელიძე, ა. ჩხენკელი, გ. მანაბელი.

25. ა. ბრიანისა და კავკასიის დევნილ მთავრობათა წარმომადგენლების შეხვედრა. ადამიანის უფლებები საქართველოში.
3.8.1921–2.8.1932
ა. ბრიანი, ა. ჩხენკელი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. აპრონიანი, ა. ჩერმოვეი, რ. პუანკარე.
26. ერთა ლიგის და გაერთიანებული ძალების მიერ საქართველოს მთავრობისთვის გადაცემული მემორანდუმი საქართველოში რუსეთის ჯარების შეჭრის თაობაზე.
23.8.1921–4.9.1937
ა. ბრიანი, სერ ერიკ დრუმონი, ე. გუგუქორი, ა. ჩხენკელი, ტ. შაცელი, კ. კანდელაკი, ა. აპრონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩერმოვეი.
27. საქართველოს ებრაელთა წერილი ამერიკის გაერთიანებულ კომიტეტს (“ჯოინტი”) და საფრანგეთის მთავარ რაბინს.
7.9.1921–25.11.1925
ბ. ბ. გრეი, ლევი-ისრაელი, ი. ელიგულაშვილი.
28. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
26.10.1921–1.2.1922
კ. კანდელაკი, ე. თაყაიშვილი, გენ. ზ. მდივანი, გ. კრაძე, სკობელევი, ნ. ჯაყელი, ვლ. ახმეტელი.
29. აჯანყება საქართველოში. დებატები ევროპის პრესაში საქართველოს ოკუპაციის შესახებ. პასუხი ლენინსა და ტროცკის.
3.11.1921–29.3.1922
ე. ლენინი, ნ. ჟორდანიას, ლ. ტროცკი, ნ. ჩხეიძე, სერატი, თ. შოუ.
30. საქართველოს დემოკრატიული პარტიების პარიზის სხდომათა ოქმები.
18.12.1921–14.3.1922
ნ. ჟორდანიას, ე. თაყაიშვილი, ი. წერეთელი, ს. ქარუმიძე, ს. მდივანი, ე. გუგუქორი, კ. კანდელაკი, გრ. ვეშაპელი, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჯაყელი.
31. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
1.2.1922–7.6.1922

- კ. კანდელაკი, ვ. ახმეტელი, ი. ელიგულაშვილი, გ. ერაძე, ა. ნხენკელი.
32. პარიზში საქართველოს დევნილი მთავრობის სხდომათა ოქმები.
27.2.1922–28.8.1922
ნ. ჟორდანიას, ნ. ნხეიძე, ე. გეგეჭკორი, კ. საბახტარიშვილი,
ი. ელიგულაშვილი, ა. ნხენკელი, ბ. ნიხიციანი, ი. სალაყაია,
კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ე. თაყაიშვილი, რ. პუანკარე,
ვ. ნერქეშიშვილი, ს. მდივანი.
33. პარიზში საქართველოს დევნილი ხელისუფლების და პოლიტიკური
პარტიების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
6.3.1922–5.5.1922
ნ. ჟორდანიას, ნ. ნხეიძე, ე. თაყაიშვილი, რ. გაბაშვილი, ბ. ნიხიციანი,
კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, ნ. ნიკოლაძე, ს. მდივანი, ა. ნხენკელი,
ე. გეგეჭკორი.
34. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა. საქართველოს
პოლიტიკური პარტიების მიერ ერთიანი ანტიკომუნისტური ფრონტის
შექმნა.
28.3.1922–14.11.1932
ნ. ჟორდანიას, გ. გვახავა, ს. ამირეჯიბი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი,
ე. თაყაიშვილი, ნ. რამიშვილი, ი. გობენია, გრ. ვეშაპელი.
35. ანტიბოლშევიკური მოძრაობა საქართველოში. საქართველოს
ისტორიული მიმოხილვა.
31.3.1922–1923
ნ. ჟორდანიას, ნ. ხომერიკი, გ. ნინერიანი, ვ. ვოიტინსკი, ი. წერეთელი,
რ. მაკლანაძე.
36. საქართველოს დამფუძნებელი კრების სხდომათა ოქმები.
6.6.1922–12.6.1922
ს. მდივანი, ნ. ნხეიძე, ე. თაყაიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ბ. ნიხიციანი,
ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი.
37. მემორანდუმი საქართველოს რესურსებზე და ბაქო–ბათუმის
ნავთობსადენზე.
14.6.1922
38. დეკლარაცია კავკასიის კონფედერაციის თაობაზე. საქართველოს
მთავრობის მემორანდუმი ადამიანის უფლებათა დაცვის ღივას და
ქუჩის კონფერენციას.
10.8.1922–6.4.1938

ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ა. თოფჩიბაშვილი, ე. რასულ ზადე, ე. გეგუქკორი, გ. გვაზავა, ს. მდივანი, მ. გ. სენში, ს. ფირცხალავა, ა. ასათიანი, ა. ასარონიანი, ა. წერმოვი, გ. ჩინერიანი, ნ. ხომერიკი, არარატიანი.

39. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების პრეზიდენტი ერთობლივი სხდომა.
20.8.1922–29.12.1922
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გეგუქკორი, კ. კანდელაკი, ნ. ჩხეიძე, ე. თაყაიშვილი, ა. ჩხენკელი, ნ. ცინცაძე, ე. ჯუღელი, გრ. ლორთქიფანიძე.
40. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
16.10.1922–17.1.1923
კ. კანდელაკი, გ. ერაძე, ვ. ვოიტინსკი, რ. პუანკარე, ნ. ჟორდანიას, კ. გვარჯალაძე, ვ. ახმეტელი.
41. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
31.10.1922–28.3.1923
ე. გეგუქკორი, კ. გვარჯალაძე, რ. პუანკარე, ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი.
42. შვეიცარია და საქართველო. საქართველოს საკითხი შვეიცარია და ლოზანის კონფერენციებზე.
11.11.1922–4.9.1925
ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ი. ბონომი, ლიოდ ჯორჯი, გ. ჩინერიანი, ე. ბენეში, მინ. მოტა, გუსტავ ადორი, კ. კანდელაკი, კამენევი, ბუხარინი.
43. მასალები საქართველოს კოოპერატიული გაერთიანებების ბელზე ოკუპაციის შემდეგ.
12.11.1922–5.2.1923
44. საქართველოს ყოფილი პრეზიდენტის მიმართვა თავისუფალ მსოფლიოს. საქართველოს საკითხის განხილვა სხვადასხვა ქვეყნის პარლამენტში.
15.12.1922–11.9.1924
ნ. ჟორდანიას, რ. პუანკარე, ე. ერიო, ფ. სნოუდენი, ი. სტალინი, რ. მასილი, ა. ბრიანი, კ. რადეკი, პოლ ბონკური, რ. მაკდონალდი, პ. ბრანტინი, კ. კაუცკო.
45. პარიზში საქართველოს დევნილი მთავრობის სხდომათა ოქმები.
15.1.1923–19.2.1923
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგუქკორი, ა. ჩხენკელი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ჩხეიძე, ე. თაყაიშვილი, ი. გობენია, გრ. ვეშაპელი, ს. ფირცხალავა.

46. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
20.1.1923–24.7.1923
კ. კანდელაკი, ნ. ცინცაძე, გ. ერაძე, ნ. ნიკოლაძე, ვლ. ვოტინსკი,
ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯალაძე, ი. ელიგულაშვილი.
47. დისკუსია პრესაში გ. ჩინერიანსა და დემოკრატიული საქართველოს
პრეზიდენტს შორის. ამსტერდამის საერთაშორისო მუშათა კონგრესი
საქართველოს ოკუპაციის შესახებ.
20.2.1923–10.5.1923
ნ. ჟორდანიას, რ. მაკლონაღლი, გ. ჩინერიანი, ნ. ჩხეიძე.
48. პარიზში საქართველოს დევნილი მთავრობისა და ეროვნული
ფრონტის სხდომათა ოქმები.
26.2.1923–22.10.1923
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი,
რ. არსენიძე, ნ. ცინცაძე, გრ. ვეშაპელი, ს. ფირცხალავა, ე. თაყაიშვილი,
ი. გობეჩია, სპ. კელია, ბ. ჩხიკვიშვილი, ე. ჯუღელი, ნ. მარი.
49. საქართველოს დევნილი ფინანსთა მინისტრის მიმოწერა.
14.3.1923–19.6.1923
კ. კანდელაკი.
50. საქართველოს ელფილი პრეზიდენტის მიმართვა თავისუფალ
მსოფლიოს. ანტიბოლშევიკური მოძრაობა საქართველოში.
25.3.1923–1931
ნ. ჟორდანიას, ი. სტალინი.
51. საქართველოს პოლიტიკური პარტიების გაერთიანებული კომიტეტის
მიმართვა ერთა ლიგას, ამსტერდამის ინტერნაციონალს და მსოფლიოს
მთავრობებს.
25.3.1923
52. პარტიზანული ომი საბჭოთა კავშირის საზღვრებზე. კომიტეტი
“რუსეთის ხელი.”
31.7.1925–20.5.1931
ა. ჰენდერსონი, თ. შოუ, ფრ. ადლერი, ე. ერიო, რ. პუანკარე, მირონ
პერიკი, ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი, მოტა, პ. ლავალა.
53. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების წევრების
ერთობლივი სხდომების ოქმები.
1.11.1923–3.7.1924
ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ე. თაყაიშვილი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი,

ა. ჩხენკელი, ნ. ჩხეიძე, ს. ფირცხალავა, გრ. ვეშაპელი, რ. არსენიძე, ი. გობენია, ი. წერეთელი, ვ. ნერქეხიშვილი, სპ. კელია.

54. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა.
28.11.1923–14.5.1924

კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას.

55. პურსელის მიერ მომზადებული სომხეთის, თათრეთის, აზერბაიჯანისა და საქართველოს მოკლე მიმოხილვა. ანტიბოლშევიკური აჯანყებები ამიერკავკასიაში.
1923 წელი.

ნ. ჟორდანიას, პურსელი, გენ. დენიკინი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, ნ. ჩხენკელი.

56. საქართველოს ისტორიული და ეკონომიკური მიმოხილვა.
1923 წელი.

57. მთავრობის წარმომადგენლებისა და კერძო პირების მიმოწერა. რეპრესიები საქართველოში. დიდი აჯანყება საქართველოში.
2.1.1924–18.9.1924

ა. ჩხენკელი, ნ. ხომერიკი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ვ. ჯუღელი, ნ. ჟორდანიას, ე. ერისო, ა. ნერმოვეი, ა. ხატისიანი, ა. თოფნიბაშევი, ფ. სნოუდენი, მოტა, ჟან მარტინი, ა. პენდერსონი, ა. ბრიანი, ი. წერეთელი, ა. თომასი.

58. ქართული სათვისტომო პრადაში.
3.3.1924–4.5.1924

ნ. რამიშვილი.

59. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენელთა შიფრული მიმოწერა.
13.5.1924–13.7.1929

ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ა. ჩხენკელი, ნ. ხომერიკი, ვ. ჟუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ნ. ცინცაძე.

60. მთავრობის წარმომადგენლებისა და კერძო პირების მიმოწერა.
20.5.1924–12.7.1926

ნ. ჩხეიძე, კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, გ. ერაძე, კ. გვარჯალაძე, ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ვ. ახმეტელი.

61. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების პრეზიდენების ერთობლივი სხდომა.

4.6.1924–22.9.1938

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ცინცაძე, ა. ჩხენკელი, რ. არსენიძე, ნ. ჩხეიძე, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ე. თაყაიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ი. ელიგულაშვილი.

62. საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა.

25.6.1924–30.11.1925

ე. თაყაიშვილი, ე. გუგუშვილი, ჟან მარტინი, ნ. ჟორდანიას, ვ. ჩერქეზიშვილი, ე. ურია, მოტა, რ. მაკლონაღლი, კ. საბახტარიშვილი, ლეონ ბლუმი.

63. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების პრეზიდენტი ერთობლივი ხსლომა.

7.7.1924–4.2.1928

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, რ. გაბაშვილი, ს. ამირეჯიბი, ნ. ჩხეიძე, ს. მდივანი, ს. კელია, ს. ფირცხალაიშვილი, ი. გობენია.

64. საერთო აჯანყება საქართველოში რუსი ბოლშევიკების წინააღმდეგ. ქართველთა მასობრივი განადგურება.

4.8.1924–24.12.1924

ნ. ჟორდანიას, ვ. ლენინი, გ. ლენინი, ი. სტალინი, ს. ორჯონიკიძე, გრაფი კლაპოვსკი, დუნანი, ალბერ თომასი, ე. ურია, ა. ჩხენკელი, სტ. ოსესკი, მ. პერიკი, ვ. ჯუღელი, ნ. ხომერიკი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ა. ხატისიანი, ა. ჩერმოვი, ა. თოფჩიბაშვილი.

65. “პრომეთე” დაპყრობილ ხალხთა ორგანიზაცია. ბოლშევიკური რეჟიმი საქართველოში და ხალხის წინააღმდეგობა.

8.8.1924–1932

ნ. რამიშვილი, ლ. ბერია, სპ. კელია, გრ. ვეშაპელი, გ. გვახავა, ა. ასათიანი, ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ვ. ჯუღელი, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუშვილი, რ. სმოლ-სტოკი, ს. შამილი, ა. ბ. იშაკი, მუხტარ ბეი, ჯაფარ სეიდ ასმედ ბეი.

66. საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა. საქართველოს დიდი აჯანყების შემდგომი მოვლენები.

5.9.1924–27.10.1930

ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, გრ. ვეშაპელი, პ. ბრანტინი, ე. ვანდერველდი, კ. ჰეისმანსი, პოლ ფორი, ლ. დე ბრუკერი, ლ. ბლუმი, პიერ ბერტრანი, ლ. ტროცკი, ვ. ლენინი, გ. ჩინერინი, ს. ორჯონიკიძე, ა. აპარონიანი, ა. თოფჩიბაშვილი, ა. ჩერმოვი, ი. გობენია, ს. ფირცხალაძე, ი. წერეთელი, პროფ. ოლარდი.

67. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
7.9.1924–15.7.1925
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ნხეიძე, ე. თაყაიშვილი, სპ. კელია, გრ. ვეშაპელი, ს. ფირცხალავა, რ. არსენიძე, ი. გობენია, ი. წერეთელი, ა. ნახეჩქელი, ქ. ნოდარაშვილი, სპ. ჭავჭავაძე, გ. წერეთელი.
68. საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა.
30.1.1925–18.11.1932
ნ. ჟორდანიას, ჟან მარტინი, ა. ნახეჩქელი, პროფ. მალში, პიერ რენოდელი.
69. ერთა ლიგის მეხუთე ასამბლეაზე მიღებული რეზოლუცია საქართველოს თაობაზე.
23.2.1925–9.7.1930
რ. მაკდონალდი, პოლ ბონკური, ბონინი, დე ბრუკერი, ა. ნახეჩქელი, ნ. ხომერიკი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, კ. კანდელაკი, ვ. ვოიტინსკი, ვიქტორ სერვი, ი. ბრონტალი, ფ. ადლერი, პ. რენოდელი, პ. ბრანტინი, კ. კაუცი.
70. საქართველოს პრეზიდენტის წერილები და ბრძანებები უცხოეთში წარმომადგენლებისადმი.
1.7.1925–17.10.1935
ნ. ჟორდანიას, ს. მდივანი, ნ. რამიშვილი, ა. თოფჩიბაშევი, ი. სალაყაია, ა. ნახეჩქელი, ე. გუგუშვილი.
71. აშშ-ში საქართველოს წარმომადგენლის ინტერვიუ გასეთ “ნიუ იორკ თაიმსში.” საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა.
7.9.1925–5.12.1926
ა. ნახეჩქელი, ე. დუმბაძე, რ. ი. ივანიძე, რ. პუანკარე, კ. კანდელაკი, ი. სალაყაია, ა. ხატიასანი, ა. თოფჩიბაშევი, პ. ბამატი, ს. კელია, ნ. რამიშვილი, ა. ახმეტელი.
72. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
16.11.1925–3.12.1927
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ნხეიძე, ს. ფირცხალავა, რ. გაბაშვილი, ი. გობენია, ა. ნახეჩქელი, გ. გვახავა, შ. ამირეჯიბი.
73. საქართველოს პრეზიდენტის მიმოწერა ევროპაში წარმომადგენლობებთან.
12.12.1925–18.1.1928

- ნ. ჟორდანიას, ა. ნხენკელი, კ. კანდელაკი, ი. ხალაყია, ი. პილსუდსკი, რ. დმოვსკი.
74. “პრო ჯორჯია ლიბერტატე” კანონის შექმნა დევნილი მთავერობის მიერ.
1925 წელი
75. საქართველოს წარმომადგენელთა მიმოწერა ქართველ ლტოლვილებთან.
9.3.1926–2.9.1929
კ. კანდელაკი, ე. გუგუშკორი, ნ. ჟორდანიას.
76. საქართველოს ისტორიული, ეკონომიკური და პოლიტიკური მიმოხილვა. ერთობლივი რეზოლუცია 69-ე კონგრესს საქართველოში დიპლომატიურ წარმომადგენელთა წარდგენის შესახებ.
11.3.1926
სენ. კოპლენდი, ა. ნხენკელი, გ. ნინერიანი, რ. პუანკარე, ე. ერისო, ფ. ხნოუდენი, პოლ ბონკერი, რ. მაკლონაღლი, ე. ვანდერველდი, კ. რადეკი.
77. ინფორმაცია საფრანგეთის პოლიტიკურ მოვლენათა შესახებ. სტატია ტროცკის წინააღმდეგ. ქართველ კომუნისტ “უკლანისტთა” ბედი.
8.3.1927–12.11.1929
ე. გუგუშკორი, ლ. ტროცკი, კ. გუარჯალაძე, მარსელ კაშინი, ე. ლენინი, ი. სტალინი, ფ. ძერუინსკი, ა. თომასი, ლ. ბლუმი, ფ. ადლერი, პ. რენოდელი, პოლ ბონკერი, პოლ ფორი, ვინსენტ ორიოლი, ე. დალადიე, ა. ტარდიე.
78. “ასოციაციონ დე ს ამი დე ლა ჟეორჯის” შექმნა პარიზში.
პოლიტიკურ კლუბ “პრომეთეს” მოღვაწეობა.
27.6.1927–1938
ა. შეველიე, აშილ მიურატი, ა. ნხენკელი, ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ლ. დე ბრუკერი, კ. გუარჯალაძე, ლ. ტროცკი, ი. სტალინი, ჟან მარტინი.
79. მდგომარეობა კავკასიაში, ხივაში, ბუხარაში, თურქესტანსა და უკრაინაში საბჭოთა ოკუპაციის ქვეშ. დევნა ბაჟ-ს მხრიდან.
29.8.1927
ი. სტალინი, ლ. ტროცკი, გ. სინოვიევი, კამენევი, კ. ცინცაძე, მ. ოკუჯავა.
80. მიმოწერა საქართველოს წარმომადგენლებსა და ქართველ ლტოლვილთა შორის. დაშიფრული წერილები.
1927 აგვისტო – 31.3.1932
კ. კანდელაკი.

81. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
9.1.1928–21.12.1929
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, ე. თაყაიშვილი, გ. გვახავა, ი. ზურაბიშვილი, ი. ფირცხალავა, ი. გობენია, ა. ნხენკელი, რ. გაბაშვილი, შ. ამირჯიანი, კ. გვარჯალაძე.
82. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
2.24.1928–6.29.1929
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, კ. საბახტარიშვილი, ი. ზურაბიშვილი, ა. ნხენკელი, რ. გაბაშვილი, კ. გვარჯალაძე.
83. საქართველოს დევნილი მთავრობის მოღვაწეობა. “სანტლ დეტიუდ ქოლჯიენ დე ბრიუსელ”-ის პროექტი ერთა ლიგას.
11.20.1928–11.5.1932
ნ. ჟორდანიას, ე. ვანდერველდი, კ. პუისმანსი, ლ. დე ბრუკერი, გ. სმითსი, ა. ტარდიე, ა. ასათიანი, ა. ნხენკელი, კ. კანდელაკი, ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია.
84. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
19.1.1929–2.7.1932
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, გ. გვახავა, ი. გობენია, ი. ზურაბიშვილი, ი. ფირცხალავა, ა. ნხენკელი, რ. გაბაშვილი, კ. გვარჯალაძე.
85. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
27.7.1929–29.3.1930
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, გ. გვახავა, ი. ფირცხალავა, ა. ნხენკელი, ი. გობენია, კ. გვარჯალაძე, ე. თაყაიშვილი.
86. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმოწერა. კავკასიის პრობლემები.
26.8.1929–24.7.1930
ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ე. რასულ ზადე, ქ. ნოლოვაშვილი, ხეიდ შამილი, ა. შულგინი, ა. ნხენკელი, გ. გვახავა, ჟან მარტინი.
87. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.

11.1.1930–13.6.1931

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, კ. საბახტარიშვილი, გ. გვახავა, ი. ზურაბიშვილი, ს. ფირცხალავა, ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯალაძე, ე. თაყაიშვილი, ი. ხალაყაია, ი. გობენია.

88. მიმოწერა სპარსეთში ქართველ ლტოლვილთა ორგანიზაციებთან.
22.8.1930–19.2.1931

89. მიმოწერა სხვადასხვა ქვეყნებში დასახლებულ ქართველ ლტოლვილებთან.
1.10.1930–24.4.1934

90. მეტეხ, ე. ერისს და პ. რენოდელის გამოსვლები საფრანგეთის პარლამენტში საქართველოს თაობაზე.
18.11.1930–21.9.1934
მაკლონაღლი, ნ. ჟორდანიას, პოლ ბონკური, ა. ჩხენკელი.

91. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმოწერა. გენ. ოდიშელიძის ანგარიში.
23.3.1931–6.12.1939
ნ. ჟორდანიას, გ. ერაძე, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ა. ასათიანი, დ. ვანნაძე, რ. გაბაშვილი.

92. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივი სხდომა.
24.7.1931–20.10.1932
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, გ. გვახავა, ს. ფირცხალავა, ა. ჩხენკელი, ი. გობენია, კ. გვარჯალაძე, ე. თაყაიშვილი.

93. მიმოწერა ქართველ ლტოლვილებს შორის.
პარიზი–თავრიზი–თეირანი–მარსელი.
24.3.1932–17.5.1932

94. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.
4.7.1932–24.6.1935
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ი. ზურაბიშვილი.

95. მიმოწერა ქართველ ლტოლვილთა შორის.
24.9.1932–3.11.1936

96. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.

5.11.1932–15.5.1934

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, ე. თაყაიშვილი, ი. გობეჩია, გ. გვახავა, ი. ზურაბიშვილი, ა. ნიჟარაძე, რ. გაბაშვილი, კ. გვარჯალაძე.

97. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.

7.12.1933–29.9.1934

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, გ. გვახავა, ი. ზურაბიშვილი, ს. ფირცხალავა, ა. ნიჟარაძე, კ. გვარჯალაძე.

98. ამონაწერი რუსული და ქართული კომუნისტური გაზეთებიდან.

10.9.1934–17.9.1934

ვ. მლოტოვი, მ. ლიტვინოვი, ს. ორჯონიკიძე.

99. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.

13.10.1934–12.1.1939

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, ი. ზურაბიშვილი, ს. ფირცხალავა, ა. ნიჟარაძე, ა. ასათიანი, ი. საღაყაია, რ. გაბაშვილი, კ. გვარჯალაძე, ე. თაყაიშვილი.

100. საქართველოს დევნილი მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების ერთობლივ სხდომათა ოქმები.

25.7.1935–8.5.1940

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, გ. გვახავა, ი. ზურაბიშვილი, ს. ფირცხალავა, ა. ნიჟარაძე, ი. ჭავჭავაძე, რ. გაბაშვილი.

101. მიმოწერა ქართველ ლტოლვილთა შორის.

24.12.1935–1938 ივლისი

ნ. ჟორდანიას.

102. საქართველოს არქივის აღწერა.

22.9.1938

კ. კანდელაკი, გ. ურატაძე, ე. გუგუშვილი.

103. ამონაწერები სხვადასხვა ჟურნალებიდან.

2.2.1939–27.8.1939

104. მასალები საბჭოთა კავშირიდან და საქართველოდან. საქართველო საქართველოს სამართლის თვალსაზრისით.

1939 დეკემბერი

ა. ბრიაანი, ა. მიღერანი, ე. ერიო, რ. პუანკარე, რ. მასილი.

105. საქართველოს მოკლე ისტორიული მიმოხილვა. დამოუკიდებელი საქართველოს მზადყოფნა – მიიღოს მონაწილეობა ყოფილი რუსეთის იმპერიის ვალების დაფარვაში.
25.1.1940
106. საქართველოს დევნილი დამფუძნებელი კრების სხდომა.
1940 – 1941 წლები.
ე. თაყაიშვილი, ე. გუგუშკოვი, ა. ჩხენკელი, ს. ფირცხალავა, სპ. კელია, კ. გვარჯალაძე, ა. ასათიანი, ი. გობენია, გ. ურატაძე.
107. სტატიები საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის შესახებ. საქართველოს მოსახლეობა და ტერიტორია.
1940 – 1941 წლები
108. პარიზში საქართველოს წარმომადგენელთა დიპლომატიური მიმოწერა. მოვლენები საქართველოში. საქართველოს არქივი საფრანგეთში.
25.11.1948–23.4.1958
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, გ. ურაძე, ა. კერენსკი, ნ. ცინცაძე, ნ. უორდანი, ე. გუგუშკოვი, ი. გობენია, ე. კარდინალი ტისერანი.
109. სტატია ბლუმფილდის ნაციონალურ პოლიტიკაზე კავკასიაში.
1951 წლის მარტი.
110. ამერიკის სახელმწიფო მდივნის დინ ანესონის განცხადება საქართველოს თაობაზე. საქართველოს პრეზიდენტის გარდაცვალებასთან დაკავშირებული მიმართვა ქართველ ხალხს.
19.10.1951–20.1.1953
ნ. უორდანი, დინ ანესონი, ე. გუგუშკოვი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ტრიგუნი, ნ. ჩხეიძე, გრ. ურატაძე, კ. კაუცკი, კ. რადეკი, ე. ერიო, ფ. სნოუდენი, რ. მაკდონალდი.
111. ევროსაბჭო და საკონსულტაციო საბჭო.
20.9.1954–13.4.1955
ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, პ. მაკმილანი, გ. ბიდოლი, პ. რეინო, რ. შუმანი, ე. მასენსი.
112. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმოწერა ქართველ ემიგრანტებთან.
9.12.1956–17.4.1957
კ. კანდელაკი, გ. ურაძე, ნ. ცინცაძე.

1. ევროპელი სოციალისტების, საზოგადო დაწესებულებებისა და მთავრობების პროტესტი საქართველოში ბოლშევიკების შეჭრის გამო.
25.2.1921
ვ. ვოიტინსკი, ლ. აბრამოვიჩი, ლ. მარტოვი, ი. დაშინსკი, ლიბერმანი, ა. პენდერსონი, ბრანტინი, სტოუნინგი, ე. თაყაიშვილი, კ. საბახტარიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ა. ბრიანი, ა. მილერანი, ა. ნხენკელი, ე. გუგუქკორი, ი. წერეთელი, თომას შოუ, პ. რენოდელი, ნ. ნხეიძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, ბ. ნხიკვიშვილი.
2. მდგომარეობა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიაში ოკუპაციის შემდეგ.
1921 წელი, თებერვალი – ივლისი.
3. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ლიდერის და ამასთანავე საქართველოს პრეზიდენტის ვიზიტი და ლექციები საქართველოს თაობაზე ევროპის პარლამენტებში.
27.4.1921–27.9.1921
ნ. ჟორდანიას, ე. ვანდერველდის, ნ. ნხეიძე, ნ. ხომერიკი, ვლ. ვოიტინსკი, კ. კაუცკი, ნ. რამიშვილი.
4. რუსი ბოლშევიკები უარს ამბობენ მეორე ინტერნაციონალის ევროპელი კომუნისტების და სოციალისტების კომისიის მიერ საქართველოში რეფერენდუმის ჩატარებაზე.
30.4.1921–21.10.1929
კ. კაუცკი, რ. მაკდონალდი, პოლ გიშანი, ა. ნხენკელი, ე. პროკოპოვიჩი, კლარა ცეტიკინი, ნ. ჟორდანიას, ლ. კრასინი.
5. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ბიუროს მიმოწერა ევროპის სოციალისტებთან.
30.4.1921–16.10.1925
ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანიას, თომას შოუ, ფრიც ადლერი, ა. პენდერსონი, ა. ნხენკელი, მარსელ სამბა, პოლ ფორი, ს. მდივანი, ლოიდ ჯორჯი.
6. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ბიურო და უკრაინის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტი.
3.5.1921–4.1.1922

ტ. მახუკა, გრ. აიოლო, ნ. ხომერიკი, ფრ. ადღერი, შერბან ვინია (გასტონ ბუფი), ს. ჯიბლაძე, გ. ერაძე, ლოიდ ჯორჯი, მაკარენკო.

7. ევროპის ყველა სოციალისტი თანაუგრძნობს საქართველოს. ევროპის სოციალისტთა ელიტის დელეგაცია საქართველოში რეფერენდუმის ჩასატარებლად.
6.7.1921–21.7.1921
ნ. ჩხეიძე, მ. ცხაკაია, ნ. ჟორდანიას, რ. მაკლონაღლი, ლ. დე ბრუკერი, ტროუსტრა, სტოუნინგი, ალბინ ნანსენი.
8. საქართველოს სოციალ-დემოკრატთა მიმოწერა. პოლიტიკური კომისია კონსტანტინოპოლში.
12.9.1921–23.9.1922
ნ. ხომერიკი, რ. არსენიძე, ვ. ჯუღელი, ლ. ჯაფარიძე, პ. სურგულაძე, ი. გოგოლაშვილი, კ. გვარჯალაძე, ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, ნ. ჟორდანიას, ე. თაყაიშვილი, გრ. ვეშაპელი, რ. გაბაშვილი, ს. ქარუმიძე.
9. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიისა და სომხეთის რეკოლუციური პარტიის “დაშნაკცუტუნის” კონფერენცია.
19.10.1921–2.1.1922
ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, დ. შარაშიძე, გულქანდანიანი, არარატიანი, დაიფხანიანი.
10. საინფორმაციო სააგენტოს უფროსის მიმოწერა კავკასიასა და საქართველოში მიმდინარე მოვლენათა შესახებ.
7.11.1921–30.12.1921
ვ. ვოიტინსკი, ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, რ. მაკლონაღლი, ა. ჩხენკელი.
11. ინფორმაცია საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მოთხოვნებზე მთავრობის შემადგენლობისა და რუსეთის ჯარის საქართველოდან გაყვანის თაობაზე.
3.8.1921–3.1.1922
12. ევროპის ყველა საზოგადოებრივი და სოციალისტური ორგანიზაციის პროტესტი საქართველოში რუსეთის ჯარის შეჭრის თაობაზე.
1921–1930 წლები.
13. მახალკები საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ისტორიის შესახებ.
1921–1934 წლები

ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ე. ვანდერველდი.

14. იატაკქვეშა მოძრაობა ოკუპირებულ საქართველოში.
1922 იანვარი – 1936 იანვარი.
15. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის იატაკქვეშეთის მიმართუა ევროპის სოციალისტურ პარტიებს.
10.3.1922–23.4.1922
სტოუნინგი, გრიმი, ფრ. ადლერი, ი. დაშინსკი, ტურატი, ნემეცი, ბრანტინი, კ. კაუცკო, ელ. ბერნშტეინი, ე. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუკერი, ალბერ თომასი, ა. პენდერსონი, რ. მაკდონალდი, პ. რენდელი, კ. პეისმანსი, ეთელ სნოუდენი, აქსელროდი, თ. შოუ.
16. მადლობის წერილები აშშ-ის მეშათა ასოციაციის პრეზიდენტს საქართველოს იატაკქვეშა სოციალ-დემოკრატიული პარტიისაგან. ინფორმაცია საქართველოში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.
20.6.1922–16.9.1922
ს. გომპერსი, ე. ლენინი, ლ. ტროცკი, ნ. ჩხეიძე, ლ. დე ბრუკერი, ვ. სერვი, ენვერ ფაშა, ქაქუცა წოდლოვაშვილი.
17. ბრძანება “ჩეკას,” რეგიონული დაწესებულებების დაქვემდებარების თაობაზე. კომუნისტების ოფიციალური საბუთი საქართველოს ანექსიის შესახებ.
29.6.1922–3.8.1922
კ. ცინცაძე, ვ. ჯუღელი, ი. სტალინი, ბ. მდივანი, ს. ორჯონიკიძე, ვ. მოლოტოვი, ლ. კამენევი, ბუხარინი, ე. ლენინი, ნ. ჟორდანია, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ე. გუბაჰკორი, ბ. ჩხიკვიშვილი.
18. კონსტანტინოპოლში პოლიტიკური კომისიის არქივიდან. საქართველოს საკითხი ერთა ლიგის მესამე ასამბლეის დღის წესრიგში. დაშიფრული წერილები.
22.9.1922–5.9.1923
ლ. დე ბრუკერი, რ. ხესილი, მოტა, დ. ნანსენი, ჯ. ლონდონი, ფრ. ბრანტინი, ნ. ჟორდანია.
19. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრების მიმოწერა უცხოეთში.
16.7.1923–15.9.1925
კ. კანდელაკი, ნ. ჟორდანია, ე. გუბაჰკორი, ი. წერეთელი.
20. მიმოწერა ევროპის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციებისა და პარტიების წევრებს შორის. მასალები პრადის ასოციაციის თაობაზე.

2.10.1923—23.4.1925

ნ. ჟორდანიას, გ. ერაძე, ნ. რამიშვილი, კ. კანდელაკი, ვ. რატენო, რ. პუანკარე, ბ. მუსოლინი.

21. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
20.10.1923—6.7.1925
ნ. რამიშვილი, ბ. ნხიკვიციანი, ვ. ჯუღელი.
22. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
21.10.1925
23. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა მათ ორგანიზაციებთან სხვა ქვეყნებში. მოლაპარაკებები საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიასთან.
25.7.1924—13.10.1924
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ნ. ნხეიძე, ნ. ცინცაძე, რ. არსენიძე, ა. ნხენკელი, ფრ. ადღერი, თ. შოუ.
24. მზადება საქართველოს დიდი აჯანყებისათვის და მთავარი კონსპირატორების დაპატიმრება.
22.8.1924—26.8.1924
ვ. ჯუღელი, ნ. ხომერიკი, ბ. ნხიკვიციანი, გ. ფაღავა, ე. კვანტალიანი.
25. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს უცხოეთის სხდომათა ოქმები.
22.9.1924—13.3.1926
ნ. ჟორდანიას, ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, ა. ნხენკელი, ნ. რამიშვილი, რ. კანდელაკი, ნ. ცინცაძე, ი. სალაყაია, ე. გუგუშვილი.
26. ტყუილი და სიმათლე საქართველოში აჯანყების თაობაზე. ბერძინის წერილი და მასზე პასუხი.
1924 სექტემბერი — 28.12.1927
ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, ბ. ნხიკვიციანი, გ. ფაღავა, გ. წინამძღვრიშვილი, ნოდია, ფრ. ადღერი, თ. შოუ, ა. პენდერსონი, ი. წერეთელი, ა. ნხენკელი.
27. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
7.12.1924—3.5.1925
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ა. ნხენკელი, ე. გუგუშვილი, გ. ერაძე, რ. არსენიძე, ნ. ცინცაძე, ნ. ნხეიძე, ე. ვანდერველდი, ა. ბრიანი,

რ. პუანკარე, ბონარ ლოუ, ლოიდ ჯორჯი, ლორდი კერზონი, ბალფორი, პ. რენოდელი, ფრ. ბრანტინი, ლ. დე ბრუკერი, ფ. სნოუდენი, კ. პუისმანსი.

28. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1.6.1925–30.5.1928
29. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
17.7.1925–17.11.1926
რ. არსენიძე, კ. კანდელაკი, ე. გუგუშვილი, ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე.
30. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის წევრების პროცესი თბილისში, ბოლშევიკების სასამართლოში.
1925 ივლისი
ნ. თაყაიშვილი, სტურუა, კ. ცინცაძე, კ. ანდრონიკაშვილი, ი. ჯავახიშვილი, ჯინორია, იშხნელი.
31. დაყოფა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის შიგნით.
14.8.1925–3.7.1926
ე. რასულ შადე, ს. მდივანი, გ. ერაძე.
32. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
23.8.1925–17.6.1926
ნ. ჟორდანიას, ი. ფირცხალავა.
33. მიმოწერა ევროპის ქვეყნების სოციალ-დემოკრატებს შორის.
30.8.1925–16.8.1926
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, გ. ერაძე, კ. კანდელაკი.
34. უცხოეთის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების მიმოწერა.
5.10.1925–2.8.1926
35. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
30.11.1925–19.1.1932
კ. კანდელაკი.
36. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.

5.12.1925–31.12.1926

ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, პურსელი.

37. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
10.12.1925–8.6.1926
ს. მღვიანი, დ. შარაშიძე, ვ. ახმეტელი.
38. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
1925 – 1933 თებერვალი.
კ. კანდელაკი, კ. გვარჯაღაძე.
39. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის საქმიანობა ოდენკურში. (საფრანგეთი)
22.2.1926–11.7.1926
ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი.
40. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
27.5.1926–29.7.1926
ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, რ. არსენიძე, ნ. ჟორდანიას.
41. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
5.6.1926–17.12.1928
კ. კანდელაკი, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, ი. ხალაყაია, ნ. ჟორდანიას, ი. გობენია, გ. გვახავა, ი. ელიგულაშვილი, შ. ამირეჯიბი.
42. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის გასეთ “ბრძოლის” მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
19.7.1926–12.12.1928
კ. კანდელაკი, ვ. ნოსაძე.
43. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
20.9.1926–28.6.1931
44. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
20.10.1926–14.3.1928

ნ. ჟორდანიას, რ. არსენიძე, კ. კანდელაკი.

45. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მცდელობა გამოაქვეყნოს საქართველოს არქივის მასალები ქართულ და უცხო ენებზე.
26.11.1926–13.9.1931
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ტ. მაზუკა, ფრ. სეკუპი, ტ. გ. მასარიკი, კ. ბენეში, კ. კაუცკი, ე. ვანდერველდი, რ. მაკლონალდი, პ. რენოდელი.
46. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
31.12.1926–7.6.1930
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ე. გუგუქორი, რ. არსენიძე, ვლ. მგელაძე, კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, პ. რენოდელი, ფრ. ბ. კელსოვი.
47. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა ოკუპირებულ საქართველოსთან და ევროპის სოციალ-დემოკრატიულ ორგანიზაციებთან.
22.1.1927–14.8.1927
ნ. ჟორდანიას, ფრ. ადლერი, აბრამოვიჩი, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, კ. გეარჯალაძე.
48. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
5.3.1927–27.11.1927
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ე. გუგუქორი, რ. არსენიძე, ვლ. მგელაძე, გ. ვრაძე.
49. მიმოწერა ევროპის ქვეყნების სოციალ-დემოკრატებს შორის.
18.3.1927–23.8.1930
ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანიას.
50. ორი განსხვავებული აზრი სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პოლიტიკური მოღვაწეობის თაობაზე.
14.5.1927–17.4.1929
ნ. ჟორდანიას, ფრ. ადლერი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ნ. რამიშვილი, კ. გეარჯალაძე.
51. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროსა და სხვადასხვა ქვეყნებში მისი წარმომადგენლების მოღვაწეობა.
28.5.1927–9.3.1931
ლ. ბლემი, ფრ. ადლერი, ს. ფირცხალავა, კ. გეარჯალაძე.

- ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ე. გუგუშვილი, გ. ერადე, ი. წერეთელი, რ. არსენიძე.
52. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
4.6.1927–4.5.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, ვლ. მგელაძე.
53. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
4.6.1927–27.11.1927
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, რ. არსენიძე.
54. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
9.8.1927–13.6.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, გ. ერადე.
55. უთანხმოება შვეიცარიის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს წარმომადგენლებსა და შვეიცარიის სოციალისტთა შორის. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ისტორია.
2.8.1927–9.7.1930
პ. რენოდელი, კ. გუგუშვილი, ფრ. ადლერი, კ. შავეშვილი, ლ. ნიკოლი, ჟან მარტინი, ნ. ჟორდანიას, ს. ჯიბლაძე, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, ი. წერეთელი, ე. გუგუშვილი, ჯ. მატეოტი, დ. შარაშიძე, ანრი ბარბიუსი, ე. ლენინი, ი. სტალინი, ა. კერენსკი.
56. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ორგანიზაციების მიმოწერა. ინფორმაცია საქართველოდან.
12.6.1927–6.30.1930
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი.
- 57–58 საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები. (ორი ეგზემპლარი)
14.1.1928–30.1.1928
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, ე. გუგუშვილი, რ. არსენიძე, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, კ. გუგუშვილი, ვლ. მგელაძე, მ. ხუნდაძე.
59. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს

მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.

3.4.1928–16.1.1929

რ. არსენიძე, კ. გვარჯალაძე, ნ. ცინცაძე, ე. გეგეჭკორი, ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი.

60. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა უცხოეთის პარტიულ ორგანიზაციებთან და საქართველოს იატაკქვეშეთის ორგანიზაციებთან. შიფრული წერილები.
25.6.1928–1.4.1930
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი.
61. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა დაქვემდებარებულ პარტიულ ორგანიზაციებთან.
17.12.1928–29.1.1931
ფრ. ადლერი.
62. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
20.1.1929–30.11.1930
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ი. წერეთელი, ე. გეგეჭკორი, შეიდეგანი, ბერნშტეინი.
63. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
22.2.1929–12.7.1929
ნ. ჟორდანიას, ვ. სერვი, ჯ. მატეოტი, ი. წერეთელი, ფრ. ადლერი, ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, პ. რენოდელი.
64. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
2.3.1929–14.4.1930
ნ. ჟორდანიას, რ. რამიშვილი, რ. არსენიძე, კ. გვარჯალაძე.
65. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
2.3.1929–14.4.1929
ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჭკორი, ს. ფირცხალავას, რ. გაბაშვილი, შ. ამირეჯიბი, ა. ჩხენკელი, ი. გობეჩიას, კ. ქაეთარაძე.
66. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.

2.5.1929–20.9.1930

ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილის, ა. ჩხენკელის, კ. კანდელაკის,
კ. გვარჯალაძის, ი. წერეთელის, ე. გუგუშვილის, რ. არსენიძის, მ. ხუნდაძის.

67. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს
მიმღწერა.

26.6.1929–15.7.1929

პ. რენოდელის, ნ. ჟორდანიას, დ. შარაშიძის, ა. ბარბიუსის, ლ. ბლემის,
ვ. ბურცუვის.

68. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს
მიმღწერა. “პრომეთეს” საკითხი.

1.9.1929–10.3.1931

ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელის, ნ. რამიშვილის, ე. გუგუშვილის, გ. გვახავას,
ს. ფირცხალავას, ი. გობენიას, კ. გვარჯალაძის.

69. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმდინარე
ხარჯთაღრიცხვა.

6.5.1930–5.8.1932

კ. კანდელაკის, ე. გუგუშვილის, კ. გვარჯალაძის.

70. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს
მიმღწერა უცხოეთის ქართულ სოციალ-დემოკრატიულ ორგანიზაციებთან.

2.10.1930–7.9.1932

71. ხარიტონ შავიშვილი – ნიკოლის საქმე.

21.11.1930–22.4.1931

მ. ნიკოლის, ს. შავიშვილის, ე. ვანდერველდის.

72. სოციალისტური მოძრაობა საქართველოში და ნ. რამიშვილის
ავტობიოგრაფია.

1930 წელი.

73. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს
სხდომათა ოქმები.

17.1.1931–3.10.1931

ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელის, კ. გვარჯალაძის, ვლ. მგელაძის, პ. სარჯველაძის,
კ. კანდელაკის, ე. გუგუშვილის, დ. შარაშიძის.

74. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს
მიმღწერა.

31.1.1931–22.11.1931

- ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილის, ი. წერეთლის, ნ. ცინცაძის, კ. გვარჯაღაძის.
75. პრადის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის წევრთა საქმიანობა.
2.2.1931–2.12.1931
კ. გვარჯაღაძის.
76. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა უცხოეთის ქართულ სოციალ-დემოკრატიულ ორგანიზაციებთან.
20.7.1931–19.9.1931
77. უცხოეთის ქართული სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრთა ბიოგრაფიები.
20.8.1931–12.9.1931
78. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს სხდომათა ოქმები.
7.9.1931–21.11.1931
ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილის, ს. მდივანის, ი. სალაყაიას.
79. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა ოდენკურის ორგანიზაციასთან.
22.9.1931–1.7.1932
80. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პარიზის ბიუროს მიმოწერა.
25.11.1931–25.3.1933
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთლის, გ. ერაძის, ე. გუგუშვილის, ვ. ნოსაძის.
81. უცხოეთში სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების მიმოწერა.
13.12.1931–22.1.1933
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთლის, ე. გუგუშვილის, ა. ნახეკელის, ვ. ახმეტელის.
82. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმდინარე ხარჯთაღრიცხვა.
16.1.1932–15.3.1935
83. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული ბიუროს პარტიის პარიზის სხდომათა ოქმები.
31.5.1933–4.11.1938
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილის, კ. გვარჯაღაძის, ნ. ცინცაძის, გრ. ურატაძის, ს. მენაღარიშვილის, ა. ნახეკელის, კ. კანდელაკის, გ. ერაძის.

84. უცხოეთში სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების მიმოწერა.
24.6.1933–30.9.1933
ნ. უორდანი, კ. კანდელაკი.
85. გერმანიაში ქართველი ემიგრანტების მდგომარეობის თაობაზე.
28.8.1933–9.10.1934
86. უცხოეთში სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების მიმოწერა.
26.10.1933–27.1.1935
ნ. უორდანი, ე. გუგუკორი, ა. ნხენკელი, კ. გვარჯაღაძე, ვ. ახმეტელი.

**საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია და
მეორე ინტერნაციონალი**

ყუთი 57

1. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელთა მიმართვა მსოფლიოს ყველა სოციალისტური პარტიისადმი.
27.3.1921 – 18.9.1921
ნ. უორდანი, ნ. ნხეიძე, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი
2. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის კონფერენცია რომელიდაც საიღუმლო ადგილას საქართველოში. საქართველოს პოლიტიკური კომისიის საქმიანობა კონსტანტინოპოლში.
25.4.1921 – 6.2.1922
კ. კაუცკი, რ. მაკლონაღლი, ფ. სნოუდენი, ა. პენდერსონი, თ. შოუ, გესდუ, ლონგე, პოლ ფორი, პ. რენოდელი, ე. ვანდერველდი, კ. პუისმანსი, სერატი, ტურატი, პ. აქსელროდი, ოტო ბაუერი, ფრ. ადლერი, ფრ. ბრანტინი, ნ. უორდანი, ე. ბერნშტეინი, რ. პილფერდინგი, ი. დაშინსკი, თამერი, ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი, ნ. ხომერიკი, ლ. დე ბრუკერი

3. მუშათა პარტიის კონფერენცია და მისი რეზოლუცია საქართველოს შესახებ. ერთა ლიგის მეხუთე კონგრესი და საქართველოს საკითხი.
9.6.1921 – 22.10.1921
ლელი გლადსტონი, თ. შოუ, ე. გეგუბკორი, ჩერუტი, ნ. ჟორდანი, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, კ. კანდელაკი, ე. თაყაიშვილი, ს. მდივანი, ა. ჩხენკელი, კ. საბახტარიშვილი
4. საქართველოს პოლიტიკური კომისიის საქმიანობა კონსტანტინოპოლში. მდგომარეობა ოკუპირებულ საქართველოში.
10.6.1921 – 26.10.1921
კ. კაუცკო, უ. როშერი, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხეიძე, ვ. ახმეტელი, ედ. ბერნშტეინი
5. წერილი ვენის ინტერნაციონალისადმი ოკუპირებულ საქართველოში დამოუკიდებელი სოციალ-დემოკრატიული ჯგუფის, სახელწოდებით "ახალი სხივი", დაარსების შესახებ.
6.4.1921
გ. გორგაძე, კ. ნინიძე, ნ. იმნაიშვილი
6. საზღვარგარეთ საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელთა მიმართვა მეორე ინტერნაციონალისადმი.
3.3.1922 – 18.5.1922
ელ. ვოტიჩსკი, ნ. ჟორდანი, ი. წერეთელი, ვ. ახმეტელი, ხ. შავიშვილი, დ. შარაშიძე, პოლ ფორი, ი. გესდუ, ლ. დე ბრუკერი, ე. ვანდერველდი, კ. ჰუისმანსი, რ. მაკდონალდი, ნ. ჩხეიძე, შვიდემანი, პიერ რენოდელი, კ. კაუცკო, ფრ. ადლერი, ჰილფერდინგი, მარტოვი, სერ უილიამ ტირელი, ა. ჩხენკელი, პ. აქსელროდი
7. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული, სოციალისტ-ფედერალისტური, დამოუკიდებელი სოციალ-დემოკრატიული და სინდიკალისტ-რევოლუციური პარტიების მიმართვა მეორე, ვენის და მესამე ინტერნაციონალების გაერთიანებული კონფერენციისადმი.
24.3.1922 – 30.7.1925
ი. სტალინი, გ. ზინოვიევი, ვ. სერვი, ის. რამიშვილი, გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ლომთათიძე
8. გამონენილი სოციალ-დემოკრატების მიმართვა თბილისის მეტეხის ციხიდან რამსეი მაკდონალდისადმი.
28.11.1922
გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ლომთათიძე, ა. დგებუაძე, ლ. გურული, რ. მაკდონალდი, ნ. ჟორდანი, ლ. ტროცკი

9. ანგარიში მეორე ინტერნაციონალის კონგრესისადმი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის იატაკქვეშა საქმიანობის შესახებ. 1921–1922 – იანვარი 1937
ნ. ჟორდანიას, ი. სტალინის, ვ. ლენინის, ფ. მახარაძე, კ. გვარჯალაძე
10. კოლპერატიული ორგანიზაციების მოშლა. ეროვნული კომიტეტი "რუსეთის ხელები". 11.12.1923 – 16.1.1937
ფ. ადღერი, ა. პენდერსონი, ი. წერეთელი, ვ. ქოთხი, ა. ჩხენკელი
11. მეორე ინტერნაციონალის საქმიანობა. ინფორმაცია ოკუპირებულ საქართველოში არსებული მდგომარეობის შესახებ. 8.1.1924 – 25.8.1925
ანდერსონი, ო. ბაუერი, კამერონი, დენი, ლევი, ე. ვანდერველდი, ჟუო, ველსი, მერტენსი, თ. შოუ, ფრ. ადღერი
12. ქართველი და სხვა ეროვნების სოციალ-დემოკრატების პუბლიკაციები. 18.8.1925 – აგვისტო 1925
ნ. ჟორდანიას, პ. აქსელროდი, სპ. კელია, პ. რენოდელი, ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი, კ. კაუცკი, პ. აბრამოვიჩი, ფ. დენი, ედ. ბერნშტეინი, ო. ბაუერი
13. მეორე ინტერნაციონალი და საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია. 19.6.1928 – 8.1.1931
ფრ. ადღერი, კ. გვარჯალაძე, ე. გეგუქორი, დ. შარაშიძე
14. ურთიერთობები მეორე ინტერნაციონალსა და საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას შორის. დავა საქართველოსა და რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიებს შორის. 28.11.1928 – 15.9.1939
ნ. ჟორდანიას, კ. გვარჯალაძე, ფრ. ადღერი, სენატორი დოქტორი ფრ. სუკუპი, პიერ რენოდელი, კ. პუისმანსი, ე. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუკერი, ლ. ბლუმი, ა. კერენსკი, აბრამოვიჩი, ჯ. მატეოტი
15. მეორე ინტერნაციონალისა და ევროპის სოციალისტური ორგანიზაციების მიმღწერა ქართველ სოციალ-დემოკრატებთან. 27.11.1929 – 7.11.1934
ფრ. ადღერი, კ. გვარჯალაძე, სენატორი ფრ. სუკუპი, ტ. გ. მასარიკი, ნ. რამიშვილი, ა. ბრიანი, ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას, მ. ნეძიალკოვსკი, ა. კერენსკი, ფრ. ბრიუგელი, აბრამოვიჩი

16. განსხვავებული შეხედულებები მეორე ინტერნაციონალის შიგნით საბჭოთა კავშირთან ომის თაობაზე. ქართველი და რუსი სოციალ-დემოკრატების შეუთანხმებლობა ამ საკითხთან დაკავშირებით.
18.3.1938 – აგვისტო 1936
ნ. ჟორდანია, ფრ. ადლერი, ლ. დე ბრუკერი, კ. პუისმანსი,
კ. გვარჯალაძე, ლ. ბერია, ბრიანი, ე. გეგუჭკორი, ი. სტალინი
17. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მემორანდუმი მეორე ინტერნაციონალისადმი.
21.8.1933 – 25.8.1933
პ. ნენი, ა. ბრიანი, კელოგი, გენერალი თომსონი, გენერალი დენიკინი,
ვ. ჯუღელი
18. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ისტორია მეფის რეჟიმის ქვეშ და დიდი რუსული რევოლუციის შემდგომ.
ბოლშევიზმის ნამდვილი სახე.
21.11.1939
ი. სტალინი, ა. პიტლერი, ნ. ჟორდანია, რ. არსენიძე, ნ. რამიშვილი,
ე. გეგუჭკორი, ა. ლომთათიძე, ვ. წულაძე.
19. საზღვარგარეთ მყოფი საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმოწერა ევროპის სოციალისტური ორგანიზაციებისადმი. კავკასიისა და საქართველოს მოკლე ისტორია.
26.11.1945 – 14.2.1953
კ. პუისმანსი, კ. გვარჯალაძე, ნ. ჟორდანია, გი მოდე, ლარემბა,
ი. დაშინსკი, ნ. ჩხეიძე, მ. ნუშიაძე, კოვსკი, ლიბერმანი.
20. საქართველოს ყოფილი წარმომადგენლის ურთიერთობა ერთა ლიგასთან.
15.4.1953 – 13.1.1954
ნ. შავიშვილი, კ. გვარჯალაძე, მ. კელია, ე. გეგუჭკორი, ნ. ჟორდანია,
ნ. ცინცაძე.

1. საქართველოს საერთაშორისო სტატუსის შესახებ.
26.5.1918 – 31.8.1924
ფ. სნოუდენი, ნეილი.
2. საქართველოს თხოვნა – მიღებულ იქნეს ერთა ლიგაში.
21.5.1919 – 22.11.1920
ნ. ნხეიძე, ნ. ჟორდანიას, ალბერ თომასი, ა. ნიხენკელი, ლ. დე ბრუკერი,
სერ ერიკ დრუმონი, ე. გეგეჰკორი, ლორდი რობერ სესილი.
3. ქართული ასოციაციების საქმიანობა ერთა ლიგისთვის ევროპის
ქვეყნებში.
2.6.1920 – 8.7.1920
ა. ლომთათიძე, ნ. ნხეიძე, ე. გეგეჰკორი.
4. დიდი ანტანტისა და ერთა ლიგისადმი მიწოდებული ამერიკის
სახელმწიფო სამდიუნოს განცხადების საპასუხო მემორანდუმი.
2.7.1920 – 13.10.1920
სერ ერიკ დრუმონი.
5. ევროპის ქვეყნებში ქართველი დელეგატების დიპლომატიური
საქმიანობა.
15.8.1920 – 1.10.1920
ნ. ნხეიძე, კ. ჰუისმანსი, ო. უორდროპი, ნ. ჟორდანიას, ლორდი კერზონი,
ე. გეგეჰკორი, ა. ლომთათიძე.
6. საქართველოს დამოუკიდებელი ხელისუფლების დიპლომატიური
მიმღწერა ერთა ლიგასთან, მეორე ინტერნაციონალსა და ევროპის
გაერთიანებულ ძალებთან.
25.8.1920 – სექტემბერი 1920
სერ ერიკ დრუმონი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ნხეიძე, ი. წერეთელი,
ნ. რამიშვილი, ე. გეგეჰკორი.
7. საქართველოს დამოუკიდებელი ხელისუფლების დიპლომატიური
მიმღწერა ერთა ლიგასთან.
16.10.1920 – 23.11.1920

სერ ერიკ დრუმონი, ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ლორდი კერზონი, პოლკოვნიკი სტოუქსი, ე. გუგუქორი.

8. საქართველოს წვერობის საკითხი ერთა ლიგის ასამბლეაზე.
14.12.1920 – 1924
დოქტორი ნანსენი, რ. სესილი, პოლ ბონკური, რ. პუანკარე,
ლ. დე ბრუკერი, კ. რადეკი, ლ. ტროცკი, ლიოდ ჯორჯი, ლ.
ბარტონი.
9. საქართველოს დამოუკიდებელი ხელისუფლების დიპლომატიური
მიმოწერა ერთა ლიგასთან. სატრანსპორტო კონვენცია.
20.12.1920 – 28.12.1920
სერ ერიკ დრუმონი, ნ. ჩხეიძე.
10. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის მიმართვა ერთა
ლიგისადმი. ერთა ლიგის მიერ საქართველოს პეტიციის უარყოფა.
20.12.1920 – 10.9.1923
სერ ერიკ დრუმონი, დოქტორი ნანსენი, ნ. ჩხეიძე, ლორდი ალბერ
სესილი, რ. ვივიანი, შანზერი, ფიშერი, კ. საბახტარიშვილი,
ა. ჩხენკელი, ე. გუგუქორი.
11. დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლების მიმართვა ერთა
ლიგისადმი, ევროპის ქვეყნებისა და სამხრეთ აფრიკის, კოლუმბიის,
ბოლივიის, არგენტინის, პარაგუაისა და სპარსეთისადმი.
23.12.1920 – 1924
ე. გუგუქორი, ა. ბრიანი, ა. მილერანი, პ. რენოდელი, რ. პუანკარე,
ე. ერიო, რ. მასილი, გ. ჩინერინი, ლ. ბარტონი, პოლ ბონკური.
12. დამოუკიდებელი საქართველოსა და ერთა ლიგის ერთიერთობები.
28.12.1920 – 11.2.1921
სერ ერიკ დრუმონი, ხ. შავიშვილი.
13. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის დიპლომატიური
საქმიანობა ევროპაში. დაშიფრული წერილები და ტელეგრამები.
15.1.1921 – 5.3.1921
ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუქორი.
14. საქართველოს დევნილი ხელისუფლების წარმომადგენლები ერთა
ლიგაში. განიარაღების საკითხი.
12.5.1921 – 11.12.1937
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი, ს. მდივანი, თ. რეისენი,
ე. თაყაიშვილი, ნ. ჩხეიძე, კ. საბახტარიშვილი, ა. ლომთათიძე.

15. რუსეთსა და საქართველოში შიმშილობის საკითხი საერთაშორისო კონფერენციის დღის წესრიგში.
11.8.1921 – 5.10.1921
ა. ჩხენკელი, ი. ნულენსი, ე. გეგეჭკორი, პ. პუევრი, ა. ბრიანი.
16. ქართველთა მიმართვა მსოფლიოსადმი, რათა აიმაღლონ ხმა ოკუპირებულ საქართველოში მყოფი ბოლშევიკების წინააღმდეგ.
10.12.1921
მიმართვას თან ერთვის სია 30.482 პირის ხელმოწერით.
17. საქართველო და მისი საერთაშორისო სტატუსი.
1921 წელი
პროფესორი ო. ნიპოლდი.
18. საქართველოს დელეგაციის შერეული მიმოწერა ერთა ლიგასთან.
11.1.1922 – 13.4.1922
ხ. შაიიშვილი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, კოსმე დე ლა ტორიენტი, ი. პერაზა, სერ ერიკ დრუმონი, ჯ. ლონდონი.
19. ერთა ლიგის გენერალური ასამბლეისადმი გაგზავნილი მემორანდუმი ოკუპირებულ საქართველოში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
26.8.1922
სერ ერიკ დრუმონი, ა. ჩხენკელი, ბრონტალი.
20. საქართველო და ერთა ლიგა. ერთა ლიგის მეხუთე ასამბლეის უენრალი.
20.9.1922 – 22.9.1924
მ. ენკელი, ლ. დე ბრუკერი, დოქტორი ნანსენი, მოტა, ნ. უორდანი, კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი, ბონე, პოლ ბონკური, ე. ერიო, რ. პუანკარე, ჯ. ლონდონი, ლორდი რობერ სესილი.
21. კავკასიის ერების ერთობლივი მემორანდუმი ბოლშევიკების წინააღმდეგ.
1922 წელი
22. საქართველო და ერთა ლიგა.
30.1.1923 – 6.10.1931
ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი, მ. ლიტვინოვი, თ. რუისენი, ე. თაყაიშვილი, ჯ. ლონდონი, ა. ლუნაჩარსკი, ა. პარიმანი, სერ ერიკ დრუმონი.
23. მიმოწერა საქართველოს დიპლომატიურ წარმომადგენლებსა და ერთა ლიგას შორის.
4.2.1923 – 15.3.1924

ი. მარტინი, გარი, კ. აბხა'სი, ა. ანდრონიკა'შვილი, ა. ჩხენკელი,
ვ. წულუკიძე, გ. ხიმშია'შვილი, რ. მუსხელი'შვილი, ე. გულისა'შვილი,
ა. მაჭავარიანი, დ. ჩრდილელი, ნ. ქარცივაძე, ი. მა'ზმი'შვილი,
ა. გაღუვალი'შვილი.

24. საქართველოს მოსახლეობის, ტერიტორიის, ეკონომიკისა და
ფინანსური წყაროების მოკლე ისტორიული მიმოხილვა.
1923 წელი
25. ერთა ლიგა საქართველოში აჯანყების შესახებ. საქართველოს
მემორანდუმი საქართველოსა და ოკუპირებულ კავკასიაში არსებული
მდგომარეობის შესახებ. წერილი "დეილი ჰერალდისადმი". ღია წერილი
პრემიერ-მინისტრ რამ'სეი მაკდონალდისადმი.
15.12.1924 – 10.3.1929
გ. გვა'ზავა, კ. ნოლოვა'შვილი, გენერალი დენიკინი, ა. ჩხენკელი,
ა. შულგინი, ა. ბრიანი, ნ. ჟორდანი, თ. შო'უ, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამი'შვილი,
რ. მაკდონალდი, ედ. ერიო, ლორდი კერ'ზონი, ნ. ვოლსკი,
დ. შარაშიძე.
26. საქართველო და ამერიკის შეერთებული შტატების სენატი. კონგრესის
ერთობლივი რე'სოლუცია საქართველოს ეროვნულ რესპუბლიკაში
დიპლომატიური წარმომადგენლის დანი'შვნის თაობა'ზე. კავკასიისა და
უკრაინის წარმომადგენელთა ერთობლივი მემორანდუმი ევროპის
ქვეყნებისადმი.
12.1.1925 – 25.11.1948
ნ. ჟორდანი, ნ. რამი'შვილი, ა. თოფნიბა'შვილი, პ. ბამატი, ა. ჩხენკელი,
ა. შულგინი, ა. ბრიანი, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვი'შვილი,
ე. ცენტერაძე, სენატორი კოპლენდი, ე. ერიო, ი. ლუკა'შვილი,
მ. პერიკი, პ. პენლევი.
27. საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო ასოციაციის დაარსება.
ერთა ლიგაში საქართველოს წარმომადგენლის საქმიანობა.
20.4.1925 – 29.6.1929
ჟან მარტინი, ედ. ერიო, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანი,
მ. გუმბაკორი, კ. კანდელაკი, პოლ ბონკური, ხ. შავი'შვილი.
28. საქართველო და ერთა ლიგა. საქართველოს წარმომადგენლობის
მიმოწერა ერთა ლიგასა და საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო
კომიტეტთან.
9.9.1925 – 28.8.1919
ე. ვანდერველდი, ანრი ბარბიუსი, ი. წერეთელი, ჟან მარტინი,
კ. კანდელაკი, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, გ. ფაღავა, ბ. ჩხიკვი'შვილი,

ლ. ფანიაშვილი, მ. ორახელაშვილი, ვ. ღუმბაძე, ხ. შავიშვილი.

29. საქართველოს დამხმარე საერთაშორისო კომიტეტი უენევაში.
2.11.1925 – 14.10.1931
ჟან მარტინი, ა. ბარბუსი, ა. ჩხენკელი, ი. სტალინი, ხ. ორჯონიკიძე,
ლ. ტროცკი, გრ. ზინოვიევი.
30. ევროპაში საქართველოს წარმომადგენლების შერეული მიმოწერა.
ამერიკის კავკასიის საზოგადოება.
20.3.1926 – 28.4.1928
ეთელ სნოუდენი, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, თ. შოუ, კ. კანდელაკი,
პ. ლ. უილსონი, ბ. გ. კოლიერი, ე. უაილდმენი, პ. მორზე, ფრ. ვაგნერი,
ვ. ღუმბაძე.
31. საქართველოს წარმომადგენლების შერეული მიმოწერა ერთა
ლიგასთან.
23.12.1929 – 29.6.1933
ნ. ჟორდანიას, ა. ლივიცკი, რასულ ზადე, პროფესორი რ. სმოლ-სტოკი,
ი. სალაყაია, მუსტაფა ვეკილ ბეი, აიაზ ჩაკი, რ. მაკდონალდი,
ჟან მარტინი, ხ. შავიშვილი, ა. სეიდამეტი, პ. სულატიცკი, ვ. სალსკი,
ს. მეთუკი, ბაზიაკი.
32. საქართველოსა და კავკასიის წარმომადგენელთა დიპლომატიური
საქმიანობა საზღვარგარეთ.
8.7.1930 – დეკემბერი 1939
ლორდი რობერტ სესილი, ო. უორდროპი, ვ.ე.დალენი, ა. ჩხენკელი,
ა. ჩერმოვი, პ. ბამატი, ა. მ. თოფჩიბაშევი, ფ. ხან ხოისკი, დოვიო,
კაშინი, რ. მასილი, გ. ჩინჩერინი, ედ. ერიო.
33. ომის საშიშროების შესახებ აღმოსავლეთ ევროპაში.
1930 წელი
34. საქართველოს, როგორც რუსეთის ყოფილი ნაწილის და შემდგომ
დამოუკიდებელი სახელმწიფოს, ისტორიული და ეკონომიკური
მიმოხილვა. საბჭოთა კავშირის დაშვება ერთა ლიგაში.
17.9.1934
მოტა, მ. ლიტვინოვი.
35. რევიზიონისტ სიონისტების აღმასრულებელი კომიტეტის მიმართვა
ერთა ლიგის დამხმარე ქართული საზოგადოებისადმი. კონგრესის
ერთობლივი რეზოლუცია საქართველოს შესახებ.
14.2.1935 – 3.7.1937

დოქტორ ი. შეხტმანი, ვლ. ჟაბოტინსკი, კოპლანდი, დოქტორი ნანსენი, ლორდი რობერ სესილი, ლ. დე ბრუკერი, რ. პუანკარე, ლოიდ ჯორჯი, მოტა, ფრ. ბრანტინი, ლ. ბართონი, პოლ ბონკური, ედ. ერიო, რ. მაკდონალდი.

36. საქართველო და ერთა ლიგა. საზოგადოებების საერთაშორისო გაერთიანება და ერთა ლიგა.
9.5.1935 – 6.12.1937
თ. რუისენი, ლარგო კაბალერო, გენერალი ფრანკო, ე. გეგეჰკორი, გ. გვახავა, რ. სმოლ-სტოკი, ა. შულგინი, ბორელი, პ. ლავალი, ხ. შავიშვილი.
37. საქართველოს წარმომადგენლის შერეული მიმოწერა ერთა ლიგასთან.
19.5.1935 – 8.4.1936
კ. კანდელაკი, ე. გეგეჰკორი, თ. რუისენი, ალბერ მალხე, ა. ჰიტლერი, ჟან მარტინი, ი. პილსუდსკი, ა. შულგინი, ე. ბოვე, ა. ჰენდერსონი.
38. კავკასიის ქვეყნების, უკრაინისა და თურქესტანის დიპლომატიურ წარმომადგენელთა ერთობლივი პოლიტიკური საქმიანობა.
25.9.1936 – 23.9.1937
ალა ხანი, ა. ნხენკელი, მირ იაკუბი, ი. ნუდიკი, ა. შულგინი, საავედრა ლამასი, ნ. უორდანი, ა. თოფნიბაში, რასულ ზადე, გირეი სენში, მ. ნოკაი.

მდგომარეობა ოკუპირებულ საქართველოში

ყუთი 60

1. მიმოწერა კონსტანტინოპოლში პოლიტიკურ კომისიასა და პარიზში მყოფ საქართველოს დევნილ ხელისუფლებას შორის.
21.2.1921 – 11.12.1921
ნ. უორდანი, ბ. მდივანი, ფ. მახარაძე.
2. საქართველოში შემოჭრისა და დაპყრობის აღწერა რუსეთის წყაროებზე

დაყრდნობით. თურქეთი და ბოლშევიკური რუსეთი.

25.2.1921 – 15.10.1921

ლ. კარახანი, ლ. ტროცკი, კრასინი, ს. ორჯონიკიძე, გ. ჩინერიანი, შეინმანი, ნ. ჟორდანიას, ვ. ლენინი, ი. წერეთელი, გრ. ლორთქიფანიძე, მუხტარ ახმედ ბეი, ლობა, ნ. კუიბიშევი, კიასიმი, ყარა ბეკირ ფაშა, გენერალი ჰეკერი.

3. საქართველოს საინფორმაციო ბიურო. შიმშილობა რუსეთსა და საქართველოში. მღვთმარეობა ოკუპირებულ კავკასიის რესპუბლიკებში.

18.4.1921 – 11.12.1921

რ. მაკლონაღლი, ვ. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუკერი, კ. ლიბკნეხტი, როსა ლუქსემბურგი, ნ. ჩხეიძე, ნ. ხომერიკი, ი. სტალინი, ნ. რამიშვილი, კ. კაუცკი, ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუქკორი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი, ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი, ა. ჩერმოვეი, მაკლაკოვი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ვ. ჯუღელი, კ. პუისმანსი, გ. მანაბელი, ვლ. მგელაძე, ა. თოფნიბაში, ა. აპარონიანი, ვ. ვოიტინსკი, ი. წერეთელი.

4. მიმწერა კონსტანტინოპოლისა და პარიზის ქართულ პოლიტიკურ კომისიებს შორის. აჯანყება სვანეთში (საქართველო). ინფორმაცია საქართველოდან.

9.6.1921 – 25.10.1921

ნ. ჟორდანიას, რ. მაკლონაღლი, ნ. ხომერიკი, ფ. მახარაძე, ი. სტალინი, ა. თოფნიბაშევი, ა. ჩერმოვეი, ა. ჩხენკელი, ს. ორჯონიკიძე, ს. კიროვი.

5. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის იატაკქვეშა საქმიანობა. ეგრეთ წოდებული ამიერკავკასიის საბჭოთა ხელისუფლების შექმნა.

3.11.1921 – 21.3.1922

ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, კ. კაუცკი, შეიდემანი, რ. მაკლონაღლი, ა. პენდერსონი, ფ. სნოუდენი, თ. შოუ, ჯ. გესდე, ლონგე, პ. ფორი, ფ. რენოღელი, ვ. ვანდერველდი, პუისმანსი, ლ. დე ბრუკერი, სერატი, ტურატი, ტრევე, აქსელროდი, მარტოვი, ფრ. ადლერი, ფ. ბრანტინი, პილფერდინგი, ი. დაშინსკი.

6. საქართველოს კომუნისტების ლიდერის მოხსენება რუსეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი. ლ. ტროცკი და წითელი არმია. ანტიბოლშევიკური დემონსტრაციები და რეპრესიები.

6.12.1921 – 12.1.1922

ფ. მახარაძე, ვ. ლენინი, ი. სტალინი, ლ. ტროცკი, ს. ორჯონიკიძე, შ. ელიავა, ვასეტისი, გენერალი ბრუსილოვი.

7. პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგომარეობა ოკუპირებულ საქართველოსა და ჩრდილოეთ კავკასიაში. გენერალ პ. ვრანგელისა და ს. შამილის ურთიერთობები. საქართველოს კომუნისტური პარტიის განმარტება. ერთა ლიგა და უკრაინა.
8.1.1922 – 10.9.1934
გენერალი პ. ვრანგელი, ს. შამილი, ნ. უორდანი, ს. ორჯონიკიძე, მ. ვინინენკო, ა. შუღლინი, ხ. რაკოვსკი, ს. ყვარემოვი, ი. სტალინი, ა. ცალიკატი.
8. ჩეკა-ს მიერ დაკავებული ქართველი პოლიტიკური პატიმრების ხია. თებერვალი, აპრილი – 1922
9. ინფორმაცია საქართველოში რუსეთის ჯარების რაოდენობის, განლაგების შესახებ. ბრძოლები საქართველოსა და კავკასიის ზოგიერთ კუთხეში.
1.6.1922 – 9.7.1922
ს. ორჯონიკიძე, შ. ელიავა.
10. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის იატაკქვეშა საქმიანობა. რეპრესიები. 62 პოლიტიკური პატიმრის საქართველოდან გაქცევა ძალის გამოყენებით.
12.8.1922 – 18.12.1922
რ. მაკლონაღლი, ე. სნოუდენი, თ. შოუ, გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ლომთათიძე, ა. დგებუაძე, ლ. ჟურელი, მ. ორახელაშვილი, ბ. ლომინაძე, ა. საღუქვაძე, ვლ. ჯიბლაძე, ანატოლ ფრანსი, გ. დ. ველსი, მაქსიმ გორკი.
11. საქართველოს კომუნისტური პარტიის განხეთქილება: ახალი ჯგუფის „უკლონისტ-დევიატიონისტების“ ფორმაცია.
8.10.1922 – 18.12.1922
ვ. ლენინი, ი. სტალინი, ს. ორჯონიკიძე, კამენევი, ფ. ძერჟინსკი, ვ. მოლოტოვი, მიახნიკოვ ბუხარინი, ა. ენუქიძე, ბ. მდივანი.
12. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მოხსენება ინტერნაციონალ სოციალისტების კონგრესზე. ქართველი პოლიტიკური პატიმრების საჩივრები. მოსკოვისა და საქართველოს იმპერიული სმი. მიმართვა მეორე ინტერნაციონალისადმი.
9.10.1922 – 11.12.1922
გრ. ლორთქიფანიძე, რ. მაკლონაღლი, ა. ლომთათიძე, ვ. ლენინი, ს. ორჯონიკიძე, ა. ენუქიძე, ი. სტალინი, ბ. მდივანი, ფ. მახარაძე, მ. ორახელაშვილი, გ. ჩინერინი, გენერალი პეკერი, ლ. ტროცკი, კ. რადეკი, გენერალი დენიკინი, ა. დგებუაძე, ბ. ჯიბლაძე.

13. კომუნისტური პარტიის ამიერკავკასიის დელეგატების კონფერენცია. სიტუაცია ოკუპირებულ საქართველოში.
11.11.1922
ვ. ლენინი, მთასნიკოვი, მ. ორახელაშვილი, ს. ორჯონიკიძე, ნარიშკინი, ს. კიროვი.
14. ამონაწერები კომუნისტური რუსეთისა და საქართველოს გაზეთებიდან.
26.11.1922 – 30.3.1923
ბ. სავინკოვი, მთასნიკოვი, მ. ოკუჯავა, ვ. თევზაია, პ. გელეიშვილი.
15. ვ. ლენინი ი. სტალინისა და ს. ორჯონიკიძის მიერ საქართველოში განხორციელებული დენაციონალიზაციის პოლიტიკის წინააღმდეგ. ღია წერილი ა. პურსელისადმი.
5.3.1923 – 22.1.1927
ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, გრ. ზინოვიევი, კამენევი, ი. სტალინი, ს. ორჯონიკიძე, ბ. მდივანი, ფ. მახარაძე, ფ. ძერჟინსკი.
16. მასიური ანტიკომუნისტური მოძრაობა საქართველოსა და კავკასიის სხვა ქვეყნებში.
23.8.1923 – 31.5.1931
17. მიმოწერა საქართველოში 1924 წლის აგვისტო-სექტემბრის მასიური აჯანყების თაობაზე. სიკვდილით დასჯა საქართველოში.
6.4.1924 – 25.9.1924
ლ. დე ბრუკერი, აბელ შუვალდი, ა. ჩხენკელი, კ. გვარჯალაძე, ნ. ჟორდანიანი, რ. მაკდონალდი, ა. ჩერმოვი, გ. მიურეი, პოლ ბონკური, რ. პუანკარე, მოტა.
18. მასიური აჯანყების ზოგიერთი ლიდერის პროცესი.
1925 წელი
მ. იშხნელი, ჯინორია, ბელთაძე, ა. სალუქვაძე, ლ. რუხაძე, შ. ამირეჯიბი, დ. ვაჩნაძე, გ. წინამძღვრიშვილი, ვ. ბერიძე, ავალიშვილი, ნაკაშიძე, ს. დევდარიანი, მ. ოკუჯავა, შ. მესხიშვილი.
19. უცხოეთში საქართველოს წარმომადგენელი ორგანიზაციების შერეული მიმოწერა. სტატიები უცხოეთის პრესაში საქართველოს შესახებ.
6.6.1931 – 13.2.1934
ი. გობენია, გ. გვაზავა, ვ. დუმბაძე, რ. ინგილო-ივანიცკი, კ. გვარჯალაძე, ი. სალაყაია
20. საბჭოთა რუსეთი და საქართველოს ერთნული მოძრაობა. ლ. ბერიას ბრალდებები.

27.7.1935 – 12.7.1939

ლ. ბერია, ს. მდივანი, ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელი, ე. გეგეჭკორი,
კ. კანდელაკი, გ. გვა'საია, ა. ასათიანი

საქართველოს დევნილი მთავრობისა და ქვეყანაში მყოფი ქართული
იატაკქვეშა პოლიტიკური პარტიების მიმოწერა

ყუთები 61, 62, 63

1. ახლადდაარსებული დამოუკიდებელი სოციალ-დემოკრატიული
პარტიის „ახალი სხივის“ პროგრამა და დეკლარაცია.
11.2.1921 – 6.4.1921
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, გრ. გიორგაძე, კ. ნინიძე, ნ. იმნაიშვილი,
ე. ხოჭოლავა, ი. ფირცხალაიშვილი, ი. კოპალეიშვილი.
2. რუსეთისა და ქემალის ჯარების საქართველოში შემოჭრის აღწერა.
17.2.1921 – სექტემბერი 1921
კია'სიმ ყარა ბექირ ფა'შა, ნ. ხომერიკი, ი. მამაცაშვილი.
3. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმართვა ევროპის
მუშებისადმი.
11.3.1921 – 3.4.1922
პ. ვრანგელი, ე. ჯუღელი, გენერალი კვინიტაძე.
4. სამშვიდობო მოლაპარაკებები საქართველოს დემოკრატიულ
მთავრობასა და რუსეთის ძალებს შორის. ანტიბოლშევიკური
დემონსტრაცია საქართველოში. ი. სტალინი-ჯუღაშვილი
საქართველოში (2 ეგზემპლარად).
17.3.1921 – 11.2.1922
გრ. ლორთქიფანიძე, ა. ენუქიძე, ი. სტალინი, შ. ელიავა, ი. რამიშვილი,
ა. დგებუაძე, ქემალ ფა'შა, პ. ჭიჭინაძე, ნ. ჟორდანიას, კათალიკოს-

პატრიარქი ამბროსი.

5. რუსეთის ჯარების მიერ საქართველოს პორტ ბათუმში გამოცხადებული კომენდანტის საათი. საქართველოს საკითხი პარიზის უზენაეს საბჭოსა და ერთა ლიგაში.
30.3.1921 – 12.1.1922
ნ. ჟორდანია, ა. ბრიანი, რ. ვიციანი, მოტა, ფრ. ოლარდი.
6. ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ როგორ ხდება საქართველოდან ეველაფრის გაზიდვა რუსეთში. სტალინის ვიზიტის შემდგომ გაზრდილი ტერორი. შიმშილობა რუსეთში.
9.4.1921 – 19.10.1921
ნ. ჟორდანია, გრ. ლორთქიფანიძე, ნ. ხომერიკი, ი. სტალინი, კ. გეარჯაძე, ი. ხალაყაია.
7. მდგომარეობა თბილისში. მაღალი ფასები და საკვებისა და წარმოებული პროდუქციის შემცირება. დაშიფრული წერილები.
14.4.1921 – მაისი 1922
ს. ჯიბლაძე.
8. შიმშილობა რუსეთში. მეორე ინტერნაციონალის მიერ საქართველოდან რუსეთის ჯარების გაყვანის მოთხოვნა.
25.5.1921 – 26.1.1922
ნ. ჟორდანია, ნ. ჩხეიძე, რ. მაკდონალდი, პ. რენოლდელი, ლ. დე ბრუკერი, ა. ჩხენკელი, ნ. ხომერიკი.
9. როგორ აღნიშნა ბოლშევიკთა რეკომენდა 26 მაისი. დაშიფრული წერილები.
6.6.1921
ნ. ჟორდანია, ვ. ლენინი, ს. ჯიბლაძე, ი. რამიშვილი, გრ. ლორთქიფანიძე.
10. მიმოწერა საქართველოს იატაკქვეშა მოძრაობასა და კონსტანტინოპოლში მეოფ პოლიტიკურ კომისიას შორის. კ. კაუცკის მიერ დაწერილი „ისევ საქართველო“.
15.6.1921 – 27.11.1921
ნ. ხომერიკი, ს. ჯიბლაძე.
11. წერილები თბილისიდან; სოციერთი მათგანი დაშიფრულია.
15.7.1921 – 19.12.1921
ს. ორჯონიკიძე, მემედ ბეჟ აბაშიძე, ა. ასათიანი, ერაციანი, კ. ცინცაძე.
12. ინფორმაცია ქვეყანაში ოკუპაციის შემდგომი მდგომარეობის თაობაზე.

ინფორმაცია ევროპაში არსებული ეკონომიკური და პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ. ორივე მოხსენება ქვეყნიდან და ქვეყანაში გაგზავნილია იატაკქვეშა და საზღვარგარეთ მყოფი ქართველი სოციალისტ-ფედერალისტების მიერ.

აგვისტო 1921

ნ. ჟორდანიას, გ. ლასხიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ს. მდივანი, ი. სტალინი, ფ. მახარაძე, ბ. მდივანი, შ. ნუცუბიძე, თ. ლლონტი.

13. საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმართეები მსოფლიოს ხალხებისადმი. ქართველ მუშათა მიმართევა ევროპისა და ამერიკის მუშებისადმი და ქართველ სტუდენტთა მიმართევა მსოფლიოს სტუდენტებისადმი. ქართველი ბოლშევიკების პასუხი რამზეი მაკდონალდისადმი.

4.9.1921 – 6.5.1922

ნ. ჟორდანიას, გ. წინყრინი, ნ. წხეიძე, რ. მაკდონალდი, კრასინი, ძაძამია, ფ. შარაძე, ი. ხევსურიანი, ე. ვანდერველდი, პ. რენოდელი, ლ. დე ბრუკერი, კ. კაუცკი, ს. მდივანი.

14. ქართველი მუშების სამადლობელი წერილი ამერიკის შეერთებული შტატების მუშათა ორგანიზაციას. რეპრესიები საქართველოში.

6.9.1921 – 21.4.1922

ს. გომპერსი, ნ. ჟორდანიას, გენერალი ე. წულუკიძე, ფ. მახარაძე, ბ. მდივანი, ს. ქავთარაძე, მ. ორახელაშვილი, კ. საბახტარიშვილი.

15. ქართველ მუშათა ულტიმატუმი რუსეთის ჯარების მიერ საქართველოში დაარსებული რეკომისიადმი. მუშათა დელეგაციის დაპატიმრება და ქართველ სტუდენტთა პროტესტი. „ანტონოვშინა“ რუსეთის პროვინციებში.

12.9.1921 – 27.10.1921

ნ. ხომერიკი, ს. პეტლურა, ლ. ტროცკი, კიახიმ ყარა ბეკირ ფაშა.

16. კონსტანტინოპოლში საქართველოს პოლიტიკური კომისიის სხდომათა ოქმები.

16.9.1921 – 5.3.1922

ნ. ხომერიკი, პ. ჭიჭინაძე, ე. ჯუღელი, რ. არსენიძე, კ. გვარჯალაძე.

17. დაპატიმრებულ პირთა სია. ინფორმაცია საქართველოში შიმშილობის შესახებ. საბჭოთა ბოლშევიკების არწევნები.

20.10.1921 – 10.4.1922

ნ. ჟორდანიას, პ. ჭიჭინაძე, ე. ლენინი.

18. თვითმხილველთა მიერ აღწერილი მდგომარეობა ოკუპირებულ

საქართველოში. იატაკქვეშა პოლიტიკური პარტიების მოლაპარაკებები ბოლშევიკთა საწინააღმდეგო ერთობლივი ფრონტის შესაქმნელად.
19.11.1921

ი. ქარცივაძე, თ. დლონტი, შ. ნუცუბიძე.

19. შიმშილობა საქართველოში. ქართველ მუშათა ულტიმატუმი ბოლშევიკთა რეკომისიადმი. მუშათა დელეგაციის დაპატიმრება.

სტუდენტთა და აკადემიის ახალგაზრდობის ანტიბოლშევიკური დემონსტრაცია თბილისში.

23.11.1921 – 25.2.1922

ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელის, კ. საბახტარიშვილის, თ. რაზიკაშვილის,

კ. გამსახურდიას, ვ. ლენინის, ლიონ ჯორჯის, ნ. ხომერიკის, ნ. ჩხეიძის.

21. ქართველი ხალხის მიმართვა მსოფლიოსადმი. საქართველოს პოლიტიკური პარტიების ერთობლივი დეკლარაცია.

10.12.1921 – მაისი 1922

ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძის.

22. ი. სტალინი ხუთი ათასი ქართველი მუშის წინაშე. ანტიბოლშევიკური დემონსტრაციები მთელს საქართველოში. 26 იანვარი – თბილისის ქართული უნივერსიტეტის დაარსების დღე.

26.1.1922 – 11.2.1922

კ. გამსახურდიას, გ. გვახავას, რ. მაკლონაღლის, ი. წერეთელის,

ს. დეკლარიანის, ს. ჯიბლაძის, მ. გორკის, ა. ფრანსის, ფ. მახარაძის.

23. ქართველი მუშების, გლეხებისა და მოსწავლე ახალგაზრდობის ანტიბოლშევიკური დემონსტრაციები მთელს საქართველოში.

10.2.1922 – 14.2.1922

24. წერილები საქართველოდან.

11.2.1922 – 11.7.1922

25. ინფორმაცია საბჭოთა კავშირის სოჯიერთ ნაწილში არსებული მდგომარეობის შესახებ. ვ. ლენინი ჟენევის კონფერენციის შესახებ.

შიმშილობა უკრაინაში. ბ. სავინკოვის საინფორმაციო ბიურო.

თებერვალი 1922 – 14.12.1922

ბ. სავინკოვი, ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, გ. ჩინერინი, ენვერ ფაშა.

26. დეკრეტი ქართველი ხალხის მიერ საქართველოში მეოფი რუსეთის ჯარების მიღების თაობაზე. ქართველ მუშათა და პოლიტიკურ პარტიებთან მიმართება ამსტერდამის პროფკავშირებისადმი. აჯანყება სვანეთში. საქართველოში მცხოვრები რუსებისა და ებრაელების პროკლამაცია.

15.3.1922 – 29.12.1922

ნარიშანი, მიასნიკოვი, ბ. მდივანი, ლ. ტროცკი, ლ. ნათაძე, ენვერ ფაშა, ნ. ჟორდანიას, ი. რამიშვილი, გ. ლასხიშვილი, გრ. გიორგაძე, ნ. ნიგოგიძე, ს. გომპერსი.

27. ქართველ მასწავლებელთა მიმართვა მსოფლიოსადმი. აჯანყებები საქართველოს სოფიერო რეგიონში.
27.3.1922 – 20.12.1925
ნ. ჟორდანიას, გ. ნინერინი, ა. მდივანი, გ. ერადე, ვ. ლონდაძე, ვ. მგელაძე.
28. კონსტანტინოპოლში არსებული საქართველოს პოლიტიკური კომისიის მიმოწერა. გენუის კონფერენცია.
18.4.1922 – 25.6.1922
ნ. ჟორდანიას, ნ. ხომერიკი.
29. ინფორმაცია საქართველოდან რეპრესიების გაძლიერების შესახებ. პოლიტიკური ოპონენტების დაპატიმრება და დასჯა. ქართული წითელი არმიის ლიკვიდაცია.
18.4.1922 – 13.4.1924
გრ. სინოევი, ს. ორჯონიკიძე, ფ. მახარაძე, ვ. ლენინი.
30. წერილები ქართული იატაკქვეშეთიდან. ინფორმაცია სვანეთში მიმდინარე აჯანყების შესახებ.
19.4.1922 – 27.4.1922
31. ქართველ მუშათა გაერთიანებული ანტიკომუნისტური ფრონტი.
20.4.1922 – 21.4.1922
ნ. ჟორდანიას, ფ. მახარაძე.
32. საქართველო როგორც აჯანყების ცენტრი. ინფორმაცია კავკასიაში რუსეთისა და თურქეთის სამხედრო ძალების შესახებ.
7.5.1922 – 10.6.1922
ქემალ ფაშა, ვ. ჯუღელი, ს. შამილი, კ. გვარჯალაძე.
33. რეპრესიები ქართული ეკლესიის წინააღმდეგ. საქართველოში ეროვნული დამოუკიდებლობის კომიტეტის დაარსება და მისი დირექტივები საქართველოს დევნილი მთავრობის მიმართ.
27.7.1922 – 15.6.1924
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ნ. რამიშვილი, ი. წერეთელი, გ. ფაღავა, ი. ჯავახიშვილი.
34. დამსჯელი რაზმები საქართველოს ყველა ქალაქსა და სოფელში.

პოლიტიკური ოპონენტების დევნა და წამება. ანგარიში სამხედრო ძალების თაობაზე.

7.6.1922 – 21.9.1923

ნ. რამიშვილი, ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი.

35. როგორ უნდა მომსადდეს მნიშვნელოვანი ანტიბოლშევიკური აჯანყება საქართველოსა და კავკასიაში. კლარა ცეცკინი საქართველოში. მიმართვა მეორე ინტერნაციონალისადმი.

7.9.1922 – 2.10.1924

ვ. ჯუღელი, კლარა ცეცკინი, ხ. მდივანი, ი. რამიშვილი, ი. ბარათაშვილი, გრ. გიორგაძე, ნ. ნიგოზაძე.

36. მიმოწერა იატაკქვეშა საქართველოსა და დევნილ მთავრობას შორის. ბრძოლები ქართველ პარტიზანებთან. რეპრესიული დამსჯელი ექსპედიციები.

12.9.1922 – 16.5.1923

შ. ელიავა, მ. ორახელაშვილი, ნ. ჟორდანიას, ე. გეგეჭკორი, ი. წერეთელი, გ. ნიხერინი, გრ. ზინოვიევი, ის. რამიშვილი, გრ. ლორთქიფანიძე, ხ. ორჯონიკიძე, ა. ასათიანი, ქ. ნოლოვაშვილი, ფ. მახარაძე, ე. ჯუღელი, ე. ლენინი.

37. მიმოწერა პარიზისა და კონსტანტინოპოლის პოლიტიკურ კომისიებსა და ქართულ იატაკქვეშეთს შორის. დაშიფრული წერილები.

5.10.1922 – 3.1.1925

ნ. რამიშვილი, კ. გვარჯალაძე, კ. კანდელაკი, ე. რასულ ზადე, ლოიდ ჯორჯი, კრასინი, ხ. რაკოვსკი, ფ. სნოუდენი, ე. პაუზი, გრ. ვეშაპელი, ვიფოსი, სეიდა, ი. პილსუდსკი, რაუფ ბეი, იზმეთ ფაშა, ფეთი ბეი, ქემალ ფაშა, ლორდი კერზონი, ი. წერეთელი, ე. ლენინი, ა. ჩხენკელი, ლოიდ ჯორჯი, გ. ნიხერინი, ნ. ნიკოლაძე, ე. თაყაიშვილი, ხ. ფირცხალავა, ი. გობენია, ლ. ტროცკი, ნ. ჟორდანიას.

38. საქართველოს იატაკქვეშა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმართვა მეორე ინტერნაციონალისადმი, გერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტიისადმი და „ფორვარტის“ საგამომცემლო საბჭოსადმი.

27.10.1922 – 5.8.1925

კ. ანდრონიკაშვილი, სტურუა.

39. ქართველი პოლიტიკური პატიმრების მდგომარეობა საქართველოში და რუსეთში. ჩეჩნეთ-ინგუშეთის რესპუბლიკის ლიკვიდაცია და მისი მოსახლეობის გადასახლება ციმბირში.

31.10.1922 – 29.8.1953

ა. პენდერსონი, ო. უორდროპი, ლორდი კერზონი, გ. ნიხერინი,

პ. მიდინკოვი, ბ. მდივანი, ა. თოფჩიბაში, ქაჯიბეილი, ა. ჩხენკელი,
ნ. რამიშვილი, სპ. კეღია, ა. ჩერმოვეი, ი. კაიდანოვი, პ. ბამატი,
ა. ხატისიანი, ა. ჯამაღლიანი, პ. სამუელიანი, ნ. ხომერიკი,
ბ. ჩხიკვიშვილი, ვ. ჯუღელი, ი. წერეთელი, ნ. ჟორდანიას,
ქ. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, გრ. ლორთქიფანიძე, ედ. დალაღიძე.

40. სტატიები კომუნისტური და ევროპული პრესიდან საქართველოს შესახებ. საქართველოს პრეზიდენტის სიტყვა ქუჩევაში. ნოემბერი 1922 – 4.2.1926
ნ. ჟორდანიას, ფ. მახარაძე.
41. ეველა პოლიტიკური პარტიის მიერ საზღვარგარეთ საქართველოს წარმომადგენლებისადმი გაგზავნილი თანადგომა საქართველოს დამოუკიდებლობის დაცვის შესახებ. მდგომარეობა საქართველოში. 1922 წელი
ა. ჩხენკელი, დ. ონიანი, ნ. იმნაიშვილი, ი. ლორთქიფანიძე,
ი. ჯავახიშვილი, ქ. რაჭველიშვილი.
42. დაპატიმრებები და დამსჯელი ღონისძიებები ოკუპირებულ საქართველოში. ქართველი მუშების მიმართეა მეორე ინტერნაციონალისადმი. პრეზიდენტი ჟორდანიას მიმართეა მსოფლიოსადმი.
1.1.1923 – სექტემბერი 1924
ნ. ჟორდანიას, გრ. ზინოვიევი, მანუილსკი, ვ. ლენინი, ბუხარინი,
მ. ორახელაშვილი.
43. დევნა, დაპატიმრებები, დამსჯელი ღონისძიებანი ოკუპირებულ საქართველოში. მიმართეები მეორე ინტერნაციონალისა და თავისუფალი მსოფლიოსადმი. დაშიფრული წერილები.
7.1.1923 – 30.1.1923
კ. აბხაზი, ვ. წულუკიძე, ა. ანდრონიკაშვილი, გ. ხიმშიაშვილი,
ს. ბაგრატიონ-მუხრანსკი, ჩრდილელი, გულისაშვილი,
რ. მუსხელიშვილი, ა. მაჭავარიანი, ნ. ზანდუკელი, ვ. ქუთათელაძე,
კერესელიძე, ჭიაბრიშვილი, კლიმიაშვილი, ყარაღლაშვილი.
44. მიმოწერა იატაკქვეშა საქართველოსა და დევნილ მთავრობას შორის. ქართველი პოლიტიკური პარტიებისა და მიკვლეების წერილი სუხდალის გპუ-ს სპეციალური ბანაკის სამონასტრო ციხიდან მაქსიმ გორკის და ცნობილ მწერლებს, ხინდისიერების, პუმანიშმისა და ცივილიზაციის მედროშეებს – ანატოლ ფრანსს, რომენ როლანს, პ. უელსს, უ. ხინკლერს და გ. ბრანდესს.
30.1.1923 – 5.7.1923

ნ. ჟორდანიას, გრ. ლორთქიფანიძე, ს. ორჯონიკიძე, მ. ორახელაშვილი, მთასნიკიანი, გ. პლესხანოვი.

45. ინფორმაცია იატაკქვეშა პოლიტიკური პარტიებისგან საქართველოში არსებული მდგომარეობის შესახებ. ეინ მოკლად ქვეშა დაშიფრული წერილები.
22.6.1923 – 25.4.1924
ს. ორჯონიკიძე, მ. ორახელაშვილი, პ. რენოდელი, ლ. ბლუმი, ნ. ხომერიკი, ვ. ჯუღელი, ვ. ნოდია, ბ. ჩხიკვიშვილი, გ. წინამძღვრიშვილი, მ. კოლუაშვილი, ვლ. მგელაძე, გენერალი ჭავჭავაძე.
46. საქართველოს იატაკქვეშა ეროვნული ფრონტის მიმართვა ერთა ლიგისადმი. რეპრესიები, პოლიტიკური ოპონენტების დევნა რუსეთის ბანაკებში. დამსჯელი ღონისძიებები. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიმართვა გაერთიანებული ინტერნაციონალის კონფერენციისადმი.
5.3.1923 – 14.1.1924
ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, ი. წერეთელი, ნ. ხომერიკი, ს. დეკლარიანი, ვ. თევზაია, ვ. ჯუღელი, ა. ხალუქვაძე.
47. ეოფილი ბოლშევიკის მოგონებები მეფის რეჟიმის დროს საკუთარი ტერორისტული საქმიანობის შესახებ.
1923 – 1924
კ. ცინცაძე, კამო პეტროსიანი.
48. საქართველოს მთავრობის დეკლარაცია უნეუვის სამშვიდობო კონფერენციაზე. საქართველოს საკითხი საერთაშორისო სამართლის თვალსაზრისით. საბჭოთა კავშირი და ომი.
19.1.1924 – 25.11.1948
ტ. ლი, ა. ჩხენკელი, გ. ურატაძე, ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ნ. ხომერიკი, ნ. ჩხეიძე, რ. მაკდონალდი, ფ. სნოუდენი, კ. კაუცკი, ფრ. ადლერი, პ. რენოდელი, გრ. ლორთქიფანიძე, ფ. ბრანტინი, კ. პუისმანსი.
49. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლის საპროტესტო წერილი დიდი ბრიტანეთის ელჩისადმი. კავკასიის კონფედერაციის პროექტი. ჟურნალ „პრომეთეუს“ შესახებ.
30.1.1924 – 6.10.1953
მარკოზი დე კრევი, ა. ჩხენკელი, ჟან მარტინი, ე. გუგუშვილი, მაქნეილი, რომანო ავესანა, ვ. ჯუღელი, ა. მიქოიანი, ი. სტალინი, ფრ. ადლერი.
50. ინფორმაცია ოკუპირებული საქართველოდან. დაშიფრული

წერილები. მეორე მსოფლიო ომი და საზღვარგარეთ მეოფე ქართველთა მდგომარეობა.

16.5.1924 – 2.2.1942

ნ. ჟორდანიას, ე. ვანდერველდის, პოლ ვან ზელანდის, პოლ ბონკურის, ა. ჩხენკელის, ე. ერისო.

51. მიმოწერა იატაკქვეშა საქართველოსა და კონსტანტინოპოლისა და პარიზის პოლიტიკურ ცენტრებს შორის. დაშიფრული წერილები.

2.9.1924 – 24.2.1925

კლარა ცეცქინი, ნ. ქარცივაძე, ს. დევდარიანი, ს. ორჯონიკიძე, ნ. ჟორდანიას, მ. ორახელაშვილი.

52. ინფორმაცია ერთობლივი აჯანყების შესახებ საქართველოში. ევროპული და ამერიკული პრესა ქართული ანტიბოლშევიკური აჯანყების შესახებ.

10.9.1924 – 13.9.1924

რ. მაკლონალდი, ე. სნოუდენი, ფ. სნოუდენი, პოლ ბონკური, გ. ჩინერიანი.

53. დევნილი მთავრობისა და საქართველოს მიმოწერა რუსეთის ბატონობის წინააღმდეგ ერთობლივი აჯანყების თაობაზე. ამიერკავკასიის რესპუბლიკების ერთობლივი დეკლარაცია. დაშიფრული წერილები.

11.9.1924 – 21.10.1924

ა. ხატიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ნერმოევი, ა. ჩხენკელი, ლუკაშევინი, სკუსინსკი, ნეძიალკოვსკი, ს. ორჯონიკიძე, ე. ერისო, პოლ ბონკური, ა. პენდერსონი, რ. მაკლონალდი, კ. გვარჯალაძე, ა. ასათიანი, კ. კანდელაკი, ტ. ფილიპოვინი, ი. წერეთელი, გრ. ვეშაპელი, სპ. კელია, ვ. ჯუღელი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ნ. ხომერიკი, გ. ფაღავა.

54. პროფკავშირული დელეგაცია საქართველოში. კათალიკოს-პატრიარქ ამბროსის სამსჯავრო განხილვა ბოლშევიკური რეჟიმის მიერ.

21.9.1924 – 31.12.1924

ნ. ჟორდანიას, ა. პურსელი, ი. ბრომლეი, კ. ნინიძე, კლარა ცეცქინი, ბ. საეინკოვი.

55. სიტუაცია საქართველოში. ერთა ლიგა და საქართველოს საკითხი. დევნილი მთავრობის დიპლომატიური საქმიანობა.

22.9.1924 – 31.9.1924

ნ. ხომერიკი, ე. ჯუღელი, გ. წინამძღვრიშვილი, ბ. ჩხიკვიშვილი, ვ. ნოღია, გ. ფაღავა, აქსელროდი, პ. რენოდელი, ნ. ჟორდანიას, ვან მარტინი, მობა, გრ. ლორთქიფანიძე, ი. წერეთელი, ლ. რუხაძე, კ. გოგუა, ა. დგებუაძე, რ. მაკლონალდი, პროფესორი ოლარდი, ადამოვინი.

56. საქართველოს იატაკქვეშა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მემორანდუმი ბრიტანეთის პროფკავშირული დელეგაციისადმი. დეკემბერი 1924 – 28.11.1931 პერსელი, ბრომლეი, ის. რამიშვილი, ა. ლომთათიძე, გრ. ლორთქიფანიძე, ვ. ჯიბლაძე.
57. შერეული მიმოწერა სასლვარგარეთ მეოფ პოლიტიკურ წარმომადგენლებსა და ქვეყნის იატაკქვეშეთს შორის. 13.1.1925 – 24.4.1929
ს. ფირცხალავა.
58. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის შესახებ. 27.4.1927 – 17.3.1929
ვ. ბურცკევი, ნ. რამიშვილი, რასულ 'ხადე.
59. შერეული მიმოწერა ქართველ პოლიტიკურ ემიგრანტებს შორის. 8.7.1928 – 30.3.1930
ნ. ჟორდანია, ნ. რამიშვილი, ი. სალაყაია, ვლ. მგელაძე, ი. წერეთელი, ა. ჩხენკელი.
60. ინფორმაცია ოკუპირებული საქართველოდან. დაპატიმრებები და დამსჯელი ღონისძიებები. მეორე ინტერნაციონალის პოზიციის შესახებ. 4.4.1930 – 15.10.1930
ნ. ჟორდანია, ი. წერეთელი, ს. დევდარიანი.
61. რუსული ბოლშევიზმის არსის შემოსვლის ისტორია. სტატიები კავკასიაში, თურქეთსა და ევროპაში არსებული მდგომარეობის შესახებ. მიმართვა მეორე ინტერნაციონალისადმი. 7.12.1931 – 12.1.1939
ნ. ჟორდანია, ვ. ლენინი, ე. ვანდერველდი, ს. მდივანი.
62. მიმოწერა სასლვარგარეთ მეოფ პოლიტიკურ ემიგრაციასა და ქვეყანაში მეოფ იატაკქვეშა ორგანიზაციებს შორის. 11.2.1932 – 27.5.1932
ნ. ჟორდანია, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ვ. ნოზაძე, დ. შარაშიძე.
63. მეორე მსოფლიო ომი და მდგომარეობა კავკასიასა და საბჭოთა კავშირში. 17.12.1938 – 22.1.1940
ნ. ჟორდანია, ი. სტალინი, მ. ლიტვინოვი.
64. საბჭოთა რუსეთის ნაციონალური პოლიტიკა კავკასიაში.

1955 წელი

რ. მაკაღონაღდი, ე. ვანღვერვეღდი, ი. სტაღინი, კ. რადეკი, ბრონტაღი, ვლ. მღეღღაღი, ნ. ხომერიკი, რასულ ზადე, ხ. რაკოვსკი, სკრიპნიკი, ბ. მღიღანი.

საქართვეღოს დეღნიღი მთავრობის ფინანსური ჩანაწერები

ეუთები 64 – 71

ეს ჩანაწერები ემეღესად დახარისხებულია დროის მიხედვით, თემღა ეს პრინციპი ადღიღის მიხედვით დახარისხების საშუაღებასად იღღეღა.

- ეუთი 64: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1921 წელს კონსტანტინოღლში, და სხე.
- ეუთი 65: საქართვეღოს ეროვნული მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1921-1922 წღებში კონსტანტინოღლში, და სხე.
- ეუთი 66: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1921, 1922, 1923, 1924 წღებში კონსტანტინოღლში, და სხე.
- ეუთი 67: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1921, 1922, 1923, 1924 წღებში პარიზში, და სხე.
- ეუთი 68: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1924, 1925, 1926, 1927, 1928 წღებში პარიზში, და სხე.
- ეუთი 69: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1935, 1936 წღებში პარიზში, და სხე.
- ეუთი 70: საქართვეღოს ეროვნული დეღნიღი მთავრობის შემოსავალი და ხარღები 1937, 1938, 1939, 1940 წღებში პარიზში, და სხე.

ყუთი 71: ბანკი "იტალიანა დი სკონტო" და სხვა ბანკები. ვალების ლიკვიდაცია პარიზში, კონსტანტინოპოლში, რომში, ლონდონში, ბერნსა, ბერლინში.

N.B.: ზოგიერთი დოკუმენტი მოიცავს საქართველოს ეროვნული მთავრობის ხარჯების ჩანაწერებს საზღვარგარეთ.

საბუღალტრო წიგნები

ყუთები 72, 73

1. საზღვარგარეთ სახელმწიფო სტიპენდიის მქონე ქართველ სტუდენტთა ანგარიშის წიგნი.
23.1.1920 – 31.7.1921
2. სტიპენდიანტების გადასახადების აღრიცხვის წიგნი.
21.2.1920 – 1.7.1920
3. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის შემოსავლისა და ხარჯების წიგნი.
8.3.1920 – 31.7.1921
4. ევროპაში გაგზავნილი ეკონომიკური დელეგაციის წევრთა მიმდინარე ანგარიში.
30.3.1920 – 8.6.1920
5. პარიზში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის ანგარიშის წიგნი.
9.11.1920 – 31.7.1921
6. პარიზში საქართველოს მისიის ანგარიშის წიგნი.
9.11.1920 – 20.12.1922

7. პარიზში საქართველოს მისიის გადასახადების აღრიცხვა.
ნოემბერი 1920 – 12.7.1921
8. კონსტანტინოპოლში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის
ანგარიშის წიგნი.
1.6.1921 – 1.12.1922
9. პარიზში საქართველოს მისიის ანგარიშის წიგნი.
1.8.1921 – 30.6.1922
10. პარიზში საქართველოს მისიის შემოსავალ-გასავლის ანგარიშის
წიგნი.
2.8.1921 – 30.6.1922
11. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
2.8.1921 – 24.6.1922
12. პარიზში საქართველოს მისიის ანგარიშები.
1.1.1922 – 1.7.1922
13. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობისა და მისი
წარმომადგენლების გასავლის აღრიცხვა.
1.7.1922 – 18.4.1924
14. პარიზში საქართველოს მისიის ანგარიშის წიგნი.
3.7.1922 – 31.12.1925
15. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობის გასავლის აღრიცხვა
1.5.1924 – 30.12.1925
16. კონსტანტინოპოლში საქართველოს წარმომადგენლობის ანგარიშის
წიგნი.
1.5.1925 – 10.11.1928
17. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
5.1.1926 – 30.12.1927
18. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
5.1.1926 – 31.12.1928
19. საქართველოს დეკნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
1.1.1928 – 31.3.1929

20. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
12.1.1929 – 31.12.1931
  21. პარიზში საქართველოს მისიის ანგარიშის წიგნი.
3.1.1930 – 26.9.1938
  22. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
1.1.1932 – 24.12.1932
  23. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
10.1.1933 – 31.12.1934
  24. დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
1.1.1935 – 31.12.1936
  25. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
14.1.1937 – 31.12.1937
  26. საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის ანგარიშის წიგნი.
6.1.1938 – 24.9.1938
- N.B.: ზოგიერთი დოკუმენტი მოიცავს საქართველოს ეროვნული მთავრობის ხარჯების ჩანაწერებს საზღვარგარეთ.

გარდაცვლილი ნიკოლოზ ჩხეიძის მიერ დატოვებული ხელნაწერები, ნოე რამიშვილისა და გრიგოლ ვეშაპელის მეკვლელობასთან დაკავშირებული დოკუმენტები

ყუთი 74

1. ნიკოლოზ ჩხეიძის შერეული მიმოწერა.
12.8.1918 – 20.9.1922
ნ. ურდანიას, ს. მდივანის, ა. ჩხენკელის, ნ. რამიშვილის, კ. კანდელაკის, ე. თაყაიშვილის.
2. ინფორმაცია საქართველოს სამშვიდობო დელეგაციის საქმიანობის შესახებ.
დეკემბერი 1918 – 1.8.1920
ზ. ავალიშვილი, კ. გვარჯალაძე, კლემანსო, ი. წერეთელი, ადმირალი კოლნაკი, გენერალი დენიკინი, გენერალი ბრიგსი, ე. გუბეკკორი, სენატორი დე-მონსი, პიშონ ტიფონი, ელჩი სფორცა, ფრ. მოტი, პოლკოვნიკი პასკელი, ფელდმარშალი უილსონი, ლორდი კერზონი, ლიონ ჯორჯი.
3. ნიკოლოზ ჩხეიძის გასაჯლის აღრიცხვა.
13.2.1919 – 10.1.1921
ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ი. გობეჩია.
4. ნიკოლოზ ჩხეიძის შერეული მიმოწერა.
28.5.1920 – 29.7.1920
ე. გუბეკკორი, კ. კანდელაკი, კ. საბახტარიშვილი.
5. მემორანდუმი ერთა ლიგისადმი საქართველოს ოკუპაციის შესახებ.
კ. კაუცკის ბრალდება რუსი ბოლშევიკების მიმართ. ნ. ურდანიას წერილი რამსეი მაკდონალდისადმი.
18.3.1921 – 25.4.1921
ნ. რამიშვილი, ა. პენდერსონი, ლ. ტროცკი, შეინმანი, ნ. ჩხეიძე, კ. ცინცაძე, კ. საბახტარიშვილი, ს. ქავთარაძე.
6. „საქართველო და ბოლშევიკები“ (ღე სუარი 11.24.1921). ზემოხსენებულ სტატიას საფუძვლად უდევს ნ. ჩხეიძის ინტერვიუ ინფორმაცია საქართველოში და რუსი ბოლშევიკების მმართველობაში მყოფ სხვა ქვეყნებში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
22.7.1921 – 14.8.1921

- ი. წერეთელი, ნ. რამიშვილი, იხ. რამიშვილი, ა. პენდერსონი,
ვ. ლენინი, ა. ჩხენკელი, გ. ჩინერიანი, კ. კანდელაკი.
7. სტატიები „ვინ არის ჩხეიძე?“ და სხვა წერილები.
25.7.1921
ჟან მარტინი, ფრ. ადლერი.
8. ნიკოლოზ ჩხეიძის პროპაგანდისტულ მოგზაურობასთან
დაკავშირებული ხარჯები.
25.8.1921 – 7.7.1924
კ. კანდელაკი, ნ. ცინცაძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, კ. საბახტარიშვილი.
9. ნ. ჩხეიძის სიტყვები და სტატიები თერთმეტ რეკულად.
1921 – 1926
ე. ვანდერველდი, ო. ბაუერი, თ. შოუ, ფრ. ადლერი.
10. „Soumen Socialdemocrat“-ის კორესპონდენტის ინტერვიუ ნ. ჩხეიძესთან
(23 ივლისი 1921). დისკუსია საქართველოში 1924 წლის აჯანყების
შესახებ. შიმშილობა საქართველოში.
17.8.1922 – 3.2.1926
ნ. ჟორდანიანი, ე. ბრონტალი, ე. ვანდერველდი, კ. კაუციკი, რ. მაკდონალდი.
11. ნიკოლოზ ჩხეიძის შერეული მიმოწერა.
10.9.1923 – 7.3.1924
ნ. ჟორდანიანი, ნ. რამიშვილი, რ. არსენიძე, სპ. კელიანი, ა. ასათიანი,
ნ. ჭუმბურიძე, ფრ. სუკუნი, თ. გ. მასარიკი, კ. კანდელაკი,
ე. გეგეჭკორი, ი. გობენია, ჟან მარტინი.
12. სტატია მარქსიზმის შესახებ.
12.11.1923
ნ. ჩხეიძე.
13. ნიკოლოზ ჩხეიძის გარდაცვალება, მისი კრემაცია, თანაგრძნობის
წერილები.
27.6.1926 – 3.11.1926
ნ. ჟორდანიანი, ე. გეგეჭკორი, ა. ჩხენკელი, ალბერ თომასი, ედ. მილანი,
ს. ვრაციანი, ვ. პროკოპოვიჩი, ა.მ. თოფნიბაში, მ. ნოკაევი, ჟან მარტინი,
ა. კნოლი, ა. ლედნიკი, ელ. მგელაძე.
14. გრიგოლ ვეშაპელის მკვლელობა 1925 წლის 11 ივლისს. მის
მკვლელთა სასამართლო პროცესი (ექვს შუკვრად).
7.6.1927 – 7.8.1927

რენო, ტორესი, ვ. ბეტსლი, რონდენკო, ტლორი.

15. ნოე რამიშვილის მკვლევლობა. გამოძიება. სასამართლო პროცესი (ექვს ეგზემპლარად).

8.12.1930 – 9.11.1931

ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ე. გეგუქკორი, ა. ჩხენკელი, ე. რასულ შადე, საიდ ბეი შამილი, ა. შულგინი, დე-მორო-ჯეფერი, ა. ასათიანი, პოლკოვნიკი სტოუქსი, პოლკოვნიკი ბონკური, პ. რენოდელი, ჟან მარტინი, ედ. მილენდი, ვ. ვერნერი.

აშშ-ს ურთიერთობები საქართველოს დევნილ მთავრობასთან

ყუთი 75

1. კავკასიის დევნილი მთავრობების ერთობლივი დეკლარაცია ერთა ლიგისადმი. რკინიგზის მდგომარეობა ოკუპირებულ საქართველოში. 10.6.1921 – 7.5.1929
ა. ჩხენკელი, ა. აპარონიანი, ა. თოფნიბაშევი, ა.მ.ჩერმოევი, ე. გეგუქკორი.
2. საქართველოს წარმომადგენლის წერილი სახელმწიფო დეპარტამენტისადმი. „ნიუ იორკ თაიმის“ ინტერვიუ საქართველოს წარმომადგენელთან. 6.12.1921 – 1.2.1922
სენატორი ჩანდლერი, ს. ავალიშვილი.
3. კავკასიისა და უკრაინის წარმომადგენელთა ერთობლივი მემორანდუმი ერთა ლიგისადმი. აშშ-ის კონგრესის ერთობლივი რეზოლუცია საქართველოს დევნილი მთავრობის ცნობის შესახებ და დიპლომატიური წარმომადგენლის დანიშნვა ამ მთავრობაში. აგვისტო 1924 – 11.3.1926
სენატორი კოპლენდი, ნ. რამიშვილი, ი. სალაყაია, ა. ხატიანი, ა. ჩხენკელი, ა. ჩერმოევი, ა. თოფნიბაშევი, ა. ლივიცი, ვ. ახმეტელი.
4. კავკასიის საზოგადოება ამერიკაში. ამერიკაში საქართველოს წარმომადგენლის დიპლომატიური საქმიანობა.

30.9.1924 – 28.12.1925

ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძე, ა. თოფჩიბაშვილი, სპ. კელია, ი. გობენია, კ. კანდელაკი, ვ. დუმბაძე, ე. გუგუშვილი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, პაუნი, ფ.ბ. კელია, ა. პარინი, ნ. ჩხეიძე, ვ.რ. უილიკოვი, ჟ.პ. პამონტი, თეოდორ რუხველტი, ე. უაილდმენი.

5. ამერიკელი პრესა კავკასიის დევნილი მთავრობების დამოკიდებულების შესახებ მოსკოვის მიერ ამერიკელებისათვის მნიშვნელოვანი დამოთხების საკითხის მიმართ.

3.4.1925 – 18.6.1925

6. ამერიკაში კავკასიის საზოგადოების ახალი ამბების ბიურო. წითელი მმართველობა კავკასიაში. კომუნისტების ყრუობა თბილისში.

29.4.1925 – 9.12.1925

ნ. ჟორდანიას, ე. გუგუშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. რამიშვილი, ნ. ხომერიკი, ლ. ტროცკი, ა. პარინი, ვ. დუმბაძე, ვ. მორგანი, დიდი მთავარი გიორგი მისხილდოვი, ნ. ჟორდანიას. სტიუარტი.

7. ამერიკაში საქართველოს კავკასიის წარმომადგენლის დიპლომატიური საქმიანობა. ეროვნული სახალხო ფედერაცია.

11.3.1926 – 6.12.1928

ნ. ჟორდანიას, კ. კანდელაკი, ე. გუგუშვილი, ვ. დუმბაძე, გენერალი პარბორი, სტალინი.

8. კავკასიის საკითხი შეერთებული შტატების სენატში.

17.7.1926 – 23.4.1929

სენატორი კოპლენდი, სტიუარტი, ბარონი კოლიე.

9. სსრკ-ს წარმომადგენლის წარმომადგენელთა კონფერენცია მიუნხენში. ბოლშევიკებისაგან განთავისუფლების ამერიკელი კომიტეტი.

4.3.1951 – 4.5.1953

ადმირალი ლ. სტივენსი, ე. გუგუშვილი, ა. კერენსკი, მ. სამუელიანი, მ. აბრამიკი, ს. შამილი, კ. გვარჯალაძე, გ. კერესელიძე, მ. ლივიცკი, დ. ანდრიევსკი, შეიხ ულ ისლამი, ბ. ნიკოლაევსკი.

10. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტის გარდაცვალება. საკოორდინაციო ცენტრის ბიუროს ბიულეტენი. დადგენილება ქართული მაუწყებლობის გახსნის შესახებ.

26.5.1951 – ნოემბერი 1953

სტ. ვიტვიცკი, ე. გუგუშვილი, ადმირალი ლ. სტივენსი, დინ ანესონი.

11. ამერიკელი კომიტეტის პარიზის განყოფილება. მემორანდუმი ჩენენ-ინგუშეთ-ყარანაი-ყირიმის რესპუბლიკების ლიკვიდაციის და მათი მოსახლეობის ციმბირში გადასახლების შესახებ.
29.8.1953 – 20.7.1955
ჯ. ნერუ, აღმირალი ლ. სტივენსი, ე. გეგუპკორი.
12. სსრკ-ის ისტორიისა და კულტურის კვლევის ინსტიტუტი.
13.4.1954 – 14.6.1955
კ. კანდელაკი, ბ. იაკოვლევი, გრ. რობაქიძე, დ. ჯაფარიძე, ნ. ცინცაძე.

კავკასიის კონფედერაციის იდეა კავკასიის დევნილი რესპუბლიკების წარმომადგენლებს შორის

ყუთი 76

1. ჩრდილოეთ კავკასიის წარმომადგენელთა კონფერენცია თბილისსა და ბაქოში და მეჯლისის შექმნა. მეჯლისის მიმართუა კავკასიის ხალხებისადმი.
ივლისი 1919 – 6.10.1919
ახმედ ცალიკოვი, ვ. ჯაბაგი, ა. კანტემირი, ვ. ჯუღელი, ა. ნერმოვეი, გენერალი დენიკინი.
2. შიდა ურთიერთობები კავკასიის რესპუბლიკების დევნილ მთავრობებს შორის. კავკასიის კონფედერაციის საბჭო და "პრომეთე".
18.4.1921 – 20.7.1936
პ. ბამატი, ე. რასულ 'სადე, მ. გაჯინსკი, გ. გეაზაეა, ა. ხატისიანი, ა. შულგინი.
3. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები. გადაწვევტილება კავკასიის კონფედერაციის დეკლარაციის პარიზში არსებული საელჩოებისადმი მიწოდების შესახებ.
8.5.1921 – 7.12.1922
ა. აპარონიანი, ა. ხატისიანი, ა. თოფნიბა'შვეი, ა. ნერმოვეი, ა. ჩხენკელი, 'ს. ავალი'შვილი, ე. გეგუპკორი, ა. ბრიანი, ბექირ სამი ბეი, ს. შამილი, ლორდი კერ'სონი, ს. მდივანი, კ. კანდელაკი, ვ. ჯაბაგი, ბექსადიანი, პოლკოვნიკი სტოუქსი, აბელ შევალიე,

პერეტი დე ლა როკა, ლ. აბალოვი.

4. კავკასიის რესპუბლიკების დევნილი მთავრობების წარმომადგენელთა საბჭოს სხდომათა ოქმები. საბჭოსა და ერთა ლიგის ასამბლეის ერთობლივი მემორანდუმი.
22.6.1921 – 26.7.1925
ა. აპრონიანი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩხენკელი, ა. ჩერმოვეი,
ა. ხატისიანი, ნ. რაბიშვილი, სპ. კელია, პ. ბამატი, ე. გეგეჭკორი,
ლოიდ ჯორჯი, ა. ბრიანი, ბექირ სამი ბეი, ფ. ბერტლო, ლორდი
კერზონი.
5. კავკასიის რესპუბლიკების საინფორმაციო ბიურო.საქართველოს
საელნოს საქმიანობა პარიზში. შიმშილობა კავკასიაში.
23.6.1921 – 2.12.1921
ნ. ხომერიკი, ა. ცალიკოვი, ა. ჩხენკელი, ლორდი კერზონი,
ო. ვ. დე მილოში, ა. შევალიე, თ. გროსეალდი.
6. კავკასიის კონფედერაციის გაძლიერების მიზნით ერთობლივი
პოლიტიკურ-ეკონომიკური და სამხედრო აქციის ჩატარების გეგმაზე
მუშაობა.
29.6.1921 – 10.11.1921
მაგნერამოვი, ბერბერიანი, კ. კანდელაკი, ელიგულაშვილი, ე. ჯაბაგი,
ა. ბრიანი, ბექირ სამი ბეი, ა. აპრონიანი, ა. ჩხენკელი, ა. ჩერმოვეი,
ს. შამილი, ა. თოფჩიბაშევი.
7. კავკასიის რესპუბლიკების დევნილი მთავრობების წარმომადგენელთა
საბჭოს სხდომათა ოქმები. ვიზიტი ა. ბრიანთან, მისი რჩევა.
22.7.1921 – 27.12.1921
ა. აპრონიანი, ა. ხატისიანი, გენერალი გ. ყორღანოვი,
ა. თოფჩიბაშევი, მაგნერამოვი, ა. ჩხენკელი, ა. ჩერმოვეი, ლორდი
კერზონი, ს. მდივანი, ე. ჯაბაგი, ა. ბრიანი, ბექირ სამი ბეი,
ე. გეგეჭკორი, კ. კანდელაკი.
8. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა სხდომის ოქმები.
31.7.1921 – 2.12.1921
ა. აპრონიანი, ა. ხატისიანი, ა. თოფჩიბაშევი, მაგნერამოვი,
ა. ჩერმოვეი, ა. ჩხენკელი, ე. გეგეჭკორი, ე. ჯაბაგი, ს. მდივანი,
გენერალი ყორღანოვი, ბექირ სამი ბეი, ა. ბრიანი.
9. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა ერთობლივი
მემორანდუმი ერთა ლიგის ასამბლეისადმი. მნიშვნელოვანი აჯანყება
საქართველოში და ერთა ლიგა. კავკასია და თურქეთი.

19.1921 – 24.1.1936

სერ ერიკ დრუმონი, ა. ჩხენკელი, ი. წერეთელი, ე. გეგუპკორი, ედ. ერიო, ნ. ჩხეიძე, რამსეი მაკდონალდი, ს. მდივანი, პერეტი დე ლა როკა, ა. ბრიანი, ა. აპარონიანი, ლ. ავალიშვილი, ა. თოფნიბაშევი, ა. ჩერმოვევი, ფ.ბ. კელოგი, ე. რასულ სადე.

10. ანგარიში ახერბაიჯანის შესახებ წარდგენილი სამშვიდობო კონფერენციასა და გენუის კონფერენციასზე, კავკასიის რესპუბლიკების საქმიანობა. უკურნალ "Le Caucase"-ის შექმნის შესახებ.

29.12.1921 – 23.6.1922

ა. ჩერმოვევი, ა. ჩხენკელი, ა. ხატისიანი, ს. ჯიბლაძე, რ. პუანკარე, ალი ხან კანტემირი, ბეკირ სამი ბეი, ა. ბრიანი.

11. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები.

4.1.1922 – 19.4.1922

ა. ხატისიანი, პაჯიბეკოვი, მაგნერამოვი, მეხტიევი, ა. ჩერმოვევი, პ. ბამატი, ჰაიდანოვი, ე. გეგუპკორი, ა. თოფნიბაშევი, ა. ჩხენკელი, გრაფი სფორცა, კ. კანდელაკი, რ. პუანკარე, ა. აპარონიანი, ბ. სავინკოვი, შეიხ-ულ-ისლამოვი, ს. მდივანი, ე. ჯაბაგი, პერეტი დე ლა როკა.

12. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა დიპლომატიური საქმიანობა.

5.1.1922 – 6.4.1925

ა. თოფნიბაშევი, ნ. რამიშვილი, ი. ჰაიდანოვი, ს. დიამანდი, ა. ხატისიანი, პ. ბამატი, ა. ჩხენკელი, ბარონი რომანო ავეზანა, ელჩი შლაპოვსკი, ედ. ერიო, ა. აპარონიანი, რ. პუანკარე.

13. კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა დიპლომატიური მიმოწერა.

17.11.1922 – 27.11.1923

ა. აპარონიანი, რ. პუანკარე, ა. ჩხენკელი, ი. წერეთელი, ისმეთ ფაშა, ა. თოფნიბაშევი, მარკიზი დე კრევი.

14. საზღვარგარეთ კავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა სხდომების ოქმები. ჩრდილოეთ კავკასიის, ახერბაიჯანისა და საქართველოს წარმომადგენელთა კონფერენცია. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის წარმომადგენლის საქმიანობა აშშ-ში.

11.11.1924 – 25.1.1926

ა. თოფნიბაშევი, ა. ჩხენკელი, ნ. რამიშვილი, სპ. კელია, ა. ჩერმოვევი, პ. ბამატი, ა. ხატისიანი, ნ. რამიშვილი, მ. ვეკილი, ე. დუმბაძე, გენერალი ა. ზაქარიაძე.

15. კავკასიის კონფედერაციის პაქტი. აზერბაიჯანის, ჩრდილოეთ კავკასიის, საქართველოსა და უკრაინის ერთობლივი დეკლარაცია მათი მხაგერელის წინააღმდეგ ერთობლივი ფრონტის შექმნის თაობაზე. სომხეთის პოზიცია. დამოუკიდებელი კავკასიის კომიტეტი. ჟურნალი "პრომეთე".
27.12.1924 – 19.5.1931
- ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, პ. ბაბატი, ა. თოფჩიბაშევი, ა. ჩერმოვეი, ა. ჩხენკელი, ე. გეგეჭკორი, ვ. ჯაბაგი ტეფევიკ რაშიდი ბეი, ს. შამილი, მ. ვეკილი, ე. რასულ ზადე, სულთან კ. გირეი, ს. მდივანი, მ. მეხტიევი, კ. კანდელაკი, გ. გვაზავა.
16. აზერბაიჯანის, საქართველოსა და ჩრდილოეთ კავკასიის წარმომადგენელთა დეკლარაცია ერთობლივი ანტიბოლშევიკური ფრონტის შესახებ. რუსეთის სოც. რევოლუციური პარტიის მოლაპარაკებები უკრაინის, ბელორუსიისა და საქართველოს სოციალისტურ პარტიებთან მათი ანტიბოლშევიკური მოქმედებების კოორდინაციის თაობაზე.
10.8.1926 – 21.6.1927
- ა. ბრიანი, კ. კაუცკი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, მარკიზი დე კრევი, ს. მდივანი, ა. თოფჩიბაშევი, პ. ბაბატი, ა. შულგინი, ვ. პროკოპოვიჩი, ს. პეტლეურა, ა. ლივიცკი, ვ. ჩერნოვი, ვლ. ახმეტელი, ს. სალაყაია, რ. ივანიცკი.
17. კავკასიის დამოუკიდებლობის კომიტეტის წესები. მათი მიმართვა კავკასიის ხალხებისადმი. გენერალი ზაქარიასძის პროექტი სამხედრო ორგანიზაციის თაობაზე.
20.2.1928 – 12.2.1929
- ე. გეგეჭკორი, ს. შამილი, ა. თოფჩიბაშევი, ე. რასულ ზადე, გენერალი ა. ზაქარიასძე.
18. კავკასიის ხალხების ანტიბოლშევიკური ბრძოლები. ასოციაცია "Vors les Etats-unis d'Europe". საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მემორანდუმი მეორე ინტერნაციონალისადმი. ახალი აღმოსავლეთის სოციალისტთა ლიგა.
12.5.1928 – 1930
- ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი, გრ. ვეშაპელი, ე. გეგეჭკორი, კ. გვარჯალაძე, სეიდამეტი, ი. სალაყაია, რ. სმულ-სტოკი, მ. ვეკილი, აიახ ნაჟი, გენერალი კვინიტაძე, გენერალი ჩხეიძე, ქ. ჩოლოყაშვილი.
19. კავკასიის კონფედერაცია. კავკასიისა და რუსეთის საკითხი. "პრომეთეს ხალხების გაერთიანების" პროექტზე მუშაობის ოქმები.

12.10.1934 – 16.1.1937

ა. თოფნიბაშვილი, ს. მდივანი, ა. ჩხენკელი, ნ. ჟორდანიას, გირეი ხურში, ე. გუბაშვილი, ა. ხატისიანი.

20. პრომეთეს ერების იდეოლოგია. კავკასიის კონფედერაციის საელჩოს სხდომების ოქმები.

4.2.1936 – 4.2.1939

ნ. ჟორდანიას, მ. მეხტიევი, ა. ჯამალიანი, ა. ჩხენკელი, ე. რასულ ზადე, ა. ნამიტოვი, ს. მდივანი, ე. გუბაშვილი, გ. გვახაია, ს. ფირცხალავა, ა. ასათიანი, ტ. პოლოვკო.

საქართველოს პრეზიდენტის სიტყვები, სტატიები და პირადი წერილები. ნოე ჟორდანიას დევნაში

ფურცლები 77, 78

1. სტატიებისა და ოფიციალური წერილების მონახაზები. სექტემბერი 1921 – ივლისი 1939
სენატორი კაშენი, ლ. ბერია, მ. ლიტვინოვი.
2. მიმოწერა საქართველოს დემონი მთავრობის წევრებთან და ევროპის ქვეყნების წარმომადგენლებთან.
13.11.1921 – 6.5.1922
გ. ჩინერიანი, ნ. ხომერიკი, ნ. რამიშვილი, ე. ჯუღელი.
3. წერილები საქართველოს იატაკქვეშა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტისადმი.
22.6.1921 – 25.1.1922
რამიშვილი მადონა, კ. ჰუსეინი, ე. გუბაშვილი, ე. ვანდერველი, დე ბრუკერი.
4. წერილები საქართველოს დემონი ეროვნული მთავრობის წარმომადგენლებისადმი.
13.1922 – 7.1.1923
ა. ჩხენკელი, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე, ე. ჯუღელი.

5. მიმოწერა პრეზიდენტსა და მთავრობის წევრებს შორის.
17.9.1922 – 30.8.1932
კ. გუბუჯკორი, კ. კანდელაკი, ს. მდივანი, კ. გვარჯალაძე,
კ. საბახტარიშვილი.
6. წერილები საქართველოს (იატაკქეშა) სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და დევნილი მთავრობის წევრებისადმი საქართველოში ერთობლივი აჯანყების თაობაზე.
15.1.1923 – 2.1.1925
ა. ნხენკელი, კ. კანდელაკი, კ. გვარჯალაძე, ნ. ნხეიძე, ნ. რამიშვილი,
კ. საბახტარიშვილი, ი. გობენია, ს. ფირცხალავა, რ. არსენიძე.
7. მასალები სტატიებისთვის. ამონაწერები და მოკლე მიმოხილვები სხვადასხვა ცივილიზაციების შესახებ ცნობილ ისტორიკოსებზე და სოციოლოგებზე დაყრდნობით.
18.2.1923
8. მონახაზები სტატიებისთვის საქართველოსა და კავკასიისთვის ბრძოლის მეთოდების შესახებ. საქართველო და ევროპა. წერილი საზღვარგარეთ მყოფი სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ბიუროსადმი.
12.5.1923
9. პრეზიდენტ ნოე ჟორდანიას დღიურები თექვსმეტ რვეულად.
1923 – 1941
10. მასალები სტატიებისთვის ნამდვილი და ყალბი კომუნიზმის, დემოკრატიისა და სხვ. შესახებ.
18.8.1924
11. წერილები საქართველოს დევნილი ეროვნული მთავრობის წარმომადგენლებისადმი.
16.2.1925 – 8.2.1926
კ. გვარჯალაძე, ხ. შავიშვილი, ი. სალაყაია.
12. წერილები საზღვარგარეთ საქართველოს პოლიტიკური წარმომადგენლებისადმი.
15.2.1926 – 16.9.1926
კ. კანდელაკი, ხ. შავიშვილი, ვ. დუმბაძე.
13. წერილები დევნილი ეროვნული მთავრობის წარმომადგენლებისადმი.
26.9.1926 – 23.2.1927
ს. მდივანი, კ. გვარჯალაძე, ხ. შავიშვილი, ვ. დუმბაძე.

14. სიტყვები, მასალები სტატიებისთვის, წერილი ე. ვანდერველდისადმი, შეხედულებები მრავალ ეროვნულ და საერთაშორისო პრობლემაზე. პოემა "ვეფხისტყაოსანი".
15.10.1926 – 1.11.1927
ე. ვანდერველდი.
15. წერილები საქართველოს ეროვნული მთავრობის პოლიტიკური წარმომადგენლებისა და საქართველოს მეგობრებისადმი.
3.1.1927 – 4.11.1927
ლ. დე ბრუკერი, კ. გვარჯალაძე, კ. კაუცკი, ნ. რამიშვილი,
ხ. შავიშვილი, ი. სტალინი, მ. ლიტვინოვი, ა. კერენსკი, ხ. მდივანი,
სპ. კეღია, გენერალი კვინიტაძე, ა. ნახეკელი.
16. წერილები საქართველოს წარმომადგენლებისადმი საზღვარგარეთ,
"Vorwärts"-ისადმი და საქართველოს მეგობრებისადმი.
19.11.1927 – 13.12.1928
ე. ვანდერველდი, კ. შუისმანსი, კ. კაუცკი, ლეონ ბლემი,
ვლ. ახმეტელი, ხ. შავიშვილი, ი. წერეთელი, კ. გვარჯალაძე,
ხ. მდივანი, ჟან მარტინი.
17. წერილები საქართველოს პოლიტიკური წარმომადგენლებისადმი.
ცირკულარი საზღვარგარეთ საქართველოს წარმომადგენელთა
გაერთიანების წევრებისადმი.
1.2.1929 – 29.1.1931
კ. კანდელაკი, ხ. შავიშვილი, ხ. მდივანი, ე. ვანდერველდი,
პ. რენოდელი, კ. შუისმანსი, კ. კაუცკი, პოლკოვნიკი ბონკური,
ე. ბეგუჭკორი, ი. წერეთელი, ფრ. ადლერი, ფ. სნოუდენი, ი. სალაყაია,
კ. გვარჯალაძე, ა. ასათიანი.
18. სამი ლექცია მეტორმეტე საუკუნის ცნობილი ქართული პოემის
"ვეფხისტყაოსნის" შესახებ.
მარტი 1929
19. მსჯელობა სოციალისტური ტაქტიკის, სოციალისტური აზროვნების
კრიზისის, დარიბი გლეხების პრობლემების, მეორე
ინტერნაციონალისა და საბჭოთა რუსეთის, რუსეთის სოციალ-
დემოკრატიების პოლიტიკისა და სხვ. შესახებ.
12.9.1929 – 29.1.1931
ი. წერეთელი, ა. კერენსკი, მარტოვი, დანი, აბრამოვიჩი, პეტროსოვი.
20. მიმოწერა კ. გვარჯალაძესთან პირად საკითხებზე. იტალიაში
ქართველი პატიმრების მდგომარეობა. დისკუსიები სოციალ

დემოკრატიულ ბიუროში ომის გამო შექმნილი მდგომარეობის შესახებ.

7.12.1930 – 25.10.1949

კ. გვარჯალაძე, ნ. რამიშივილი, ე. გუგუშვილი, ს. მენაღარაშვილი, ნ. ჭუმბურიძე, გრ. ურატაძე, ემ. ლომთათიძე.

21. წერილები საქართველოს წარმომადგენლებისადმი საზღვარგარეთ შინაური და საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ.
10.2.1931 – 18.11.1931
ე. გუგუშვილი, ს. მდივანი, ა. ჩხენკელი, ი. სალაყაია, ხ. შავიშვილი, ე. რასულ ზადე.
22. წერილები ლეონ ბლუმისა და საქართველოს ეროვნული მთავრობის წარმომადგენლებისადმი.
7.12.1931 – 26.2.1932
ლეონ ბლუმი, ე. გუგუშვილი, ი. წერეთელი, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, ა. ასათიანი, კ. გვარჯალაძე, ხ. შავიშვილი.
23. ნოე ჟორდანიას შეხედულება სოციალ-დემოკრატიული პარტიის პროგრამაზე, ილია ჭავჭავაძის ლიტერატურულ და სასოგადო საქმიანობაზე, სახელმწიფო სტრუქტურაზე, ეროვნულ და საერთაშორისო პრობლემებზე, ახალგაზრდობასა და რასიზმზე და სხვ.
2.11.1932 – სექტემბერი 1933
24. წერილები საქართველოს წარმომადგენლებისადმი: ინფორმაციაპოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ, დირექტივები. დეკემბერი 1932 – 8.6.1934.
ე. გუგუშვილი, ა. ჩხენკელი, გ. გვახავა, ს. მდივანი, ი. სალაყაია, კ. იმნაძე, გენერალი ა. ზაქარიაძე, ხ. შავიშვილი, ა. ასათიანი, შ. ამირჯიბი, ი. წერეთელი, გრ. ურატაძე, ე. რასულ ზადე, კ. ჭიჭინაძე.
25. სტატიები პიტლერიზმის დომინირებაზე, ეროვნულ ფრონტზე, პრომეთეანელთა მოძრაობაზე, კავკასიის საკითხებზე, საქართველოს საგარეო პოლიტიკაზე და სხვ. (ზოგიერთი სტატია ნაბეჭდი).
1933 – ივლისი 1935
26. წერილები საქართველოს მეგობრებისადმი. ინფორმაცია და დირექტივები საქართველოს წარმომადგენლებისადმი საზღვარგარეთ.
15.6.1934 – სექტემბერი 1934
სენატორი ფრ. სუკუპი, ჟან მარტინი, ლ. დე ბრუკერი, ა. მალშე,

- ე. მილანი, კ. პუისმანსი, ტ. შაცელი, კ. გვარჯალაძე, დ. შარაშიძე, ა. ჩხენკელი.
27. წერილები საქართველოს წარმომადგენლებისადმი საზღვარგარეთ. მსჯელობა საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ.
27.6.1935 – 9.5.1939
ე. ვანდერველდი, ე. გემეჰკორი, ე. რასულ ზადე, პ. ბამატი, .
ხ. შაყიშვილი.
28. მოკლე ნარკვევები პოეზიის, სოციალური პრობლემების, საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ. პირადი ავტობიოგრაფიული მოგონებები.
13.10.1935 – 23.9.1937
29. დასაწყისი და დასასრული გამოცემული წიგნისათვის სათაურით "დღეს – ხვალ".
1.2.1943 – 20.2.1943
საბოლოო რედაქცია 6.8.1944
30. ჯერ არ გამოცემული წიგნის – "ევროპა და კაცობრიობის" – ხელნაწერები.
1.2.1943 – 20.2.1943
საბოლოო რედაქცია 6.8.1944
31. დასასრული წიგნისა "შოთა რუსთაველი და ელინური ფილოსოფია".
10.6.1943
32. მონახაზები ბუკლეტისათვის "რა ხდება მსოფლიოში?". ბოლშევიკური რუსეთის მიერ მსოფლიოში გაბატონების მიზნით დაწყებული მესამე მსოფლიო ომის გარდუვალობა.
6.9.1946 – 14.9.1946
საბოლოო საგამომცემლო რედაქცია 1.12.1946
33. გამოცემული წიგნის – "ევროპა და კაცობრიობა" ეგზემპლარი.
5.9.1947
34. ნაბეჭდი წიგნი სათაურით "წყენი გ'სა".
ინტერესების კონფლიქტი აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის. კამათი ძველი და ახალი ცივილიზაციების სოციალური და ეკონომიკური სტრუქტურის შესახებ. ინდუსტრიალიზაციის საკითხი და სხვ.
20.9.1941 – მარტი 1948

35. პრეზიდენტ ნოე უორდანიას პირადი მიმოწერა.
36. მოგონებები წარსული პოლიტიკური ცხოვრების შესახებ, შეხვედრები სოციალისტების კონფერენციებზე ლენინთან, პლექხანოვთან, აქსელროდთან და სხვ. ამონაწერები ისტორიულ-ეკონომიკურ-პოლიტიკური წიგნებიდან.
37. ნოე უორდანიას წიგნი ბოლშევიზმის ისტორიის, განვითარებისა და ხასიათის შესახებ გამოცემული 1920 წელს, მაგრამ აქ არ არის მინიშნებული თარიღი. (ორ ეგზემპლარად).
ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი.

კ. გვარჯალაძისა და დ. შარაშიძის პირადი და ოფიციალური მიმოწერა, სიტყვები და სტატიები

ყუთი 79

1. კ. გვარჯალაძის სიტყვები და სტატიები ეროვნული და საერთაშორისო პრობლემების შესახებ.
26.8.1933 – 3.5.1953
ნ. უორდანია, ლ. ბლუმი, ა. პიტლერი, გ. მოლუე, ა. ჩხენკელი,
კ. აბაშიძე, კ. ჰუისმანსი, მ. ტულუში, ნ. რამიშვილი, ნ. ჩხვიძე.
2. კ. გვარჯალაძის არქივიდან. მისი მიმოწერა პოლიტიკოსებთან და პოლიტიკურ ინსტიტუტებთან აქტუალური პრობლემების შესახებ.
19.3.1952 – 27.6.1954
ნ. უორდანია, ე. გეგეჭკორი, გ. მოლუე, ტ. არციჟევსკი, ყველდმარშალი მანერჰეიმი, გენერალი მ. აბრამიკი, ე.მ. ლიუიჩუი, პ. სამუელიანი, ს. შამილი, გ. კერესელიძე, შეიპ-ულ-ისლამი, ი. ბრონტალი,
კ. ჰუისმანსი, ა. ნამიტოკი
3. პირადი და ოფიციალური ხასიათის წერილები დ. შარაშიძის არქივიდან.
4. კ. კანდელაკის პირადი მიმოწერა, სიტყვები და სტატიები.
27.6.1954 – 25.4.1955
სტ. ვიტვიცკი, ე. გეგეჭკორი, ა. პაპაეა, აღმირალი ლ. სტივენსი,

- ი. გოლდმანი, დ. ვანნაძე, ნ. ცინცაძე, ა. კერენსკი
5. კ. საბახტარიშვილის შერეული მიმოწერა.
1922 – 20.2.1923
ი. სალაყაია, ა. ჩხენკელი, რ. მაკლონაღლი
6. სამსიმრის წერილები ი. წერეთელს მსოფლიოს სოციალისტური პარტიების ლიდერებისგან ნ. ჩხეიძის ტრაგიკულად დაღუპვის გამო.
1926 წელი

ქართული და უცხოური პრესა საქართველოს შესახებ

ყუთი 80

1. საქართველოს საერთაშორისო სტატუსი.
8.8.1918
დოქტორი ფრანც ვ. ლისტი.
2. საქართველოს სოციალ-დემოკრატების მიმართვა საერთაშორისო სოციალისტური ბიუროსადმი.
3.11.1918
3. მემორანდუმი ბერნში მყოფი გაერთიანებული ძალების წარმომადგენლებისადმი.
ნოემბერი 1918
თავადი სუმბათოვი, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხენკელი.
4. საქართველოს ხელისუფლების მემორანდუმი ხელისუფლებებისა და ერებისადმი. (4 ეგზემპლარად)
1918
5. მემორანდუმი სამშვიდობო კონფერენციისადმი.
12.3.1919 – ივლისი 1919
6. საქართველოს რესპუბლიკის მიღება ერთა ლიგაში.
12.3.1919 – 21.5.1919

7. რუსეთის იმპერატორი ეკატერინე დიდისა და აღმოსავლეთ საქართველოს მეფე ერეკლე II-ის მიერ 1783 წელს დადებული ხელშეკრულება მფარველობის შესახებ.
სექტემბერი 1919 – 10 ოქტომბერი 1919
8. საქართველოს ხე-ტყის რესურსები.
1919
9. სეპარატიზმი რუსეთის მხრიდან და საქართველოს დამოუკიდებლობა.
1919
ალბერ თომასი, ი. წერეთელი, გ. გვაზავა.
10. საქართველოს მინერალური საბადოები.
მარტი 1920 – 1921
11. ბოლშევიკურ რუსეთსა და საქართველოს შორის დადებული მშვიდობისა და კომერციის ხელშეკრულება. (4 ეგზემპლარად)
7.5.1920 – 14.11.1920
გ. ურატაძე, ლ. კარახანი, შეინმანი, დ. პუსეინოვი, რ. საბახტარიშვილი.
12. აგრარული რეფორმა საქართველოში.
1920
ნ. ხომერიკი.
13. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის დელეგატების მოხსენება საერთაშორისო კონგრესისადმი.
31.9.1920
14. საქართველოს წარმომადგენლის მოხსენება ერთა ლიგის IV კონგრესისადმი.
16.10.1920
15. საქართველოს ხელისუფლების მიერ ერთა ლიგის პირველ ასამბლეაზე წარდგენილი დოკუმენტები. (3 ეგზემპლარად)
1920
16. ახალი წევრების მიღება ერთა ლიგაში.
14.12.1920
17. საქართველოს ბუნებრივი რესურსების ეკონომიკური რუკა.
1920

18. საქართველო ბოლშევიკური არმიის ბატონობის ქვეშ.
11.2.1921 – ოქტომბერი 1921
19. საქართველოს უახლესი წარსული.
22.2.1921 – 28.11.1949
ნ. ჟორდანიას, ა. ჩხენკელის, ე. ვანდერველდის, პ. რენოდელის, კ. რადეკის,
ე. ერისოს, გ. ჩინერიანის, რ. პუანკარეს.
20. საბჭოთა რუსეთის აგრესია საქართველოს მიმართ. (5 ეგზემპლარი)
10.3.1921
ი. წერეთელი.
21. მიმართვა ყველა სოციალისტური პარტიისა და მუშათა
ორგანიზაციისადმი.
27.3.1921
ნ. ჟორდანიას, ნ. ჩხეიძეს, ნ. რამიშვილს, ე. გუგუშვილს
(13 პროკლამაცია)
22. მემორანდუმი რუსეთის საბჭოთა არმიის მიერ საქართველოს
დაპყრობის შესახებ.
აპრილი 1921
გენერალი პეკერი, შეინმანი, ლ. კარახანი, ე. ლენინი, ლ. ტროცკი.
23. ქართული ჟურნალი სათაურით "თავისუფალი საქართველო".
15.5.1921
კ. კაუცკი, კ. პუისმანსი, ე. გუგუშვილი, ნ. ჟორდანიას, ნ. რამიშვილი,
ნ. ჩხეიძე.
24. ერთა ლიგის V საერთაშორისო კონგრესზე წარდგენილი მოხსენება
საქართველოს შესახებ.
ივნისი 1921
(2 ეგზემპლარი)
25. საქართველოს მთავრობის მემორანდუმი ერთა ლიგისადმი
საქართველოში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
29.8.1921
სერ ერიკ დრუმონი, ნ. ჩხეიძე, ე. გუგუშვილი.
26. მოხსენება საქართველოს შესახებ წარდგენილი XIX
შიდასაპარლამენტო კონფერენციასზე.
აგვისტო 1921

27. საქართველოს პროლეტარიატი ბოლშევიკური იმპერიალიზმის წინააღმდეგ.
7.11.1921
ვ. ლენინი.
28. ბოლშევიკების მიერ დაპყრობილი საქართველო.
დეკემბერი 1921 – 1922
ვ. სერვი.
29. ახალი ბოლშევიკური ბოროტმოქმედება საქართველოში.
დეკემბერი 1921
გენერალი ჰეკერი, ფ. მახარაძე, ს. ორჯონიკიძე, ბ. მდივანი
(2 ეგზემპლარი).
30. ქართველი ხალხი რუსი ბოლშევიკების ოკუპაციის წინააღმდეგ.
(2 ეგზემპლარი)
7.2.1922 – მარტი 1922
კათალიკოს-პატრიარქი ამბროსი, ნ. ჩხეიძე, ბ. ჩხიკვიშვილი, გრ. ვეშაპელი,
ს. მდივანი, ნ. ჟორდანიას, ბ. მდივანი, შ. ელიავა, ს. ქავთარაძე, დ.
ონიაშვილი.
31. საქართველოს კონსტიტუცია.
1922
32. ქართველი მუშებისა და ახალგაზრდობის მიმართვა ქართველი
ხალხისა და პოლიტიკური პარტიებისადმი.
31.3.1922 – აგვისტო 1927
33. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული დელეგაციის მოხსენება
სოციალისტურ კონფერენციაზე ლონდონში.
ივნისი 1922
ქემალ ფაშა, ს. ჯიბლაძე, ის. რამიშვილი, გრ. ლორთქიფანიძე, ლ. გურული,
პ. ტიტინაძე, ა. დგებუაძე, გ. მახარაძე, გ. ანჯაფარიძე.
34. ქრისტიანული აღმოსავლეთი №2 (საქართველოს მართლმადიდებლური
ეკლესიის დამოუკიდებელი შტო).
ივლისი 1922
თავადი დადგუშქელიანი
35. ქრისტიანული აღმოსავლეთი №3 (საქართველოს მართლმადიდებლური
ეკლესიის დამოუკიდებელი შტო).
ოქტომბერი 1922

36. ახლო აღმოსავლეთი: კავკასია, სპარსეთი, თურქეთი.
1922
37. იმპერიალიზმი რევოლუციური ნიღბის ქვეშ.
1922
ნ. ჟორდანიას, ლ. ტროცკი, ე. გუგუშვილი, გენერალი დენიკინი, გენერალი ალექსეევი, გენერალი ვრანგელი, ს. კიროვი, გენერალი ფონ კრესი, ი. წერეთელი
38. გეშინდელი და დღევანდელი საქართველო.
10.1.1923
პროფ. შ. ბერიძე
39. ამონაწერები სხვადასხვა ქართული და უცხოური გაზეთებიდან საქართველოზე.
17.2.1923 – 23.6.1952
40. პამფლეტი "საქართველოს მაცნე".
1.10.1923
ა. ჩხენკელი, რ. ინგილო-ივანიცკი, ფ. სნოუდენი, გენერალი ე. წულუკიძე, გენერალი კ. აბხაზი, გენერალი ა. ანდრონიკაშვილი, პოლკოვნიკი გ. ხიმშიაშვილი, პოლკოვნიკი რ. მუსხელიშვილი, პოლკოვნიკი ელ. გულისაშვილი, ს. ორჯონიკიძე, მ. ორახელაშვილი, პოლკოვნიკი მაჭავარიანი, პოლკოვნიკი ჩრდილელი
41. დოკუმენტები საქართველოს საკითხზე ერთა ლიგისადმი.
6.9.1924 – 1.9.1925
ნ. ჟორდანიას, დოქტორი ნანსენი, ლორდი რ. სესილი, ს. ავალიშვილი, ე. გუგუშვილი, სერ ერიკ დრუმონი, ა. ჩხენკელი, ვ. სერვი, კ. რადევი, ი. ბრონტალი, ლ. დე ბრუკერი, ფ. ბრანტინი, აშკენაზი, გ. მოტა, პოლ ბონკური, ბონე, ხ. შავიშვილი, ნ. ჩხეიძე, გენერალი პეკერი, ლ. კარახანი, გ. ჩიჩერინი, ვ. ლენინი, ლ. ტროცკი, ლორდი კერზონი
42. ფრ. ადლერის პამფლეტი საქართველოში ბრიტანეთის საეკონომიკური გაერთიანების დელეგაციის მოხსენების თაობაზე.
3.4.1925
ფრ. ადლერი, ფ. დანი, ა. პურსელი, ი. ბრომლეი, პ. სმიტი, მაკდონალდი, გ. იანგი, გ. ზინოვიევი, ვ. ლენინი
43. ბრიტანეთის ტრედუნიონთა დელეგაცია და საქართველო (3 ეგზემპლარი).
1925

- ნ. ჟორდანიას, ნ. ნხეიძე, ნ. რამიშვილი, გენერალი თომსონი, ლ. ტროცკი, რ. ტუგ-ჯონსი, იხ. რამიშვილი, გ. წინერიანი, კრასინი, მ. კალინინი, მ. ორახელაშვილი, რიკოვი, სტ. შაუმიანი, ა. ჯაფარიძე
44. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მესამე არალეგალური ასამბლეის ანგარიში და მისი გადაწყვეტილება. 1925
45. ყოველთვიურ ჟურნალ "ლ'ავენიდ სოციალ"-ში გამოქვეყნებული სტატია "სოციალური დესპოტიზმი." (ექვსი ეგზემპლარი) 28.2.1926
ნ. ჟორდანიას, ი. სტალინი, გ. შინოვიევი, ნ. ბუხარინი, ლ. კამენევი, მოლოტოვი.
46. ყოველთვიურ ჟურნალ "ლ'ავენიდ სოციალ"-ში გამოქვეყნებული სტატია "კომუნისტურ პარტიაში" (3 ეგზემპლარი) 1.11.1926
ნ. ჟორდანიას, შინოვიევი, ვ. ლენინი.
47. ქართული ყოველთვიური ჟურნალი "ბრძოლა". მაისი 1928
ნ. რამიშვილი, რ. არხენიძე, პ. აქსელროდი, შ. ამირეჯიბი, დ. ვანნაძე.
48. კვარტალური ჟურნალი "სახალხო საქმე". აპრილი 1932
გ. ლახხიშვილი, ს. ფირცხალავა, ნ. ჟორდანიას, კ. ქავთარაძე.
49. ჟურნალი "ახალი ივერია". ივლისი 1932
ა. ასათიანი, ნ. ჟორდანიას, ვ. ლენინი, ს. კედიას, ა. ნხენკელი, ნ. რამიშვილი, ნ. ნიკოლაძე, გ. გვაზავა.
50. ამონაწერები უცხოური გაზეთებიდან საქართველოს მდგომარეობის შესახებ. 28.10.1932 – 23.12.1932
51. ყოველთვიური ჟურნალი "კავკასია". აგვისტო 1951
ა. კანტემირი, ვ. რახელ 'ხადე, ვ. ლენინი, ი. სტალინი, ანესონი, ა. კერენსკი, მოლოტოვი.
52. ამონაწერები უცხოური გაზეთებიდან.

30.10.1953 – 12.3.1954

ა. კერენსკი, ადმირალი ლ. სტივენსი.

53. ბროშურა "საქართველო".

თებერვალი 1957

რ. პუანკარე, ე. ერიო, პ. რენოდელი, ე. ვანდერველდი, ლ. დე ბრუკერი,
რ. მაკდონალდი, ფ. სნოუდენი, ჯ. უსეპე მოტა, ანესონი, გ. ნინერიანი.

სხვა ხელნაწერები

ყუთი 81

1. სავაჭრო ხელშეკრულებები რუსეთს, სპარსეთსა და შვეიცარიას შორის.
1828 – 1872
2. კავკასიაში მიწის ექსპლოატაციისა და ორგანიზაციის მთავარი მენეჯერი.
1902 – 1914
3. რამდენიმე გაზეთი და ნაბეჭდი ხელნაწერი.
1915 – 1935
4. სოფლის მეურნეობის კომისარი კავკასიაში.
8.1.1917 – 8.5.1918
5. დისკუსიები ამიერკავკასიის სოციურთი რეგიონის ადმინისტრაციის შესახებ.
10.11.1917
6. სამხედრო ვაღდებულებისა და რეზერვისტების შესახებ.
2.4.1918 – 12.4.1918
7. ოდესაში საქართველოს საკონსულოს შემოსავალი და ხარჯები.
16.7.1919

8. პარიზში საქართველოს სამშვიდობო დელეგაციის ხარჯების ანგარიში.
27.10.1919 – 30.11.1919
9. საქართველოს სამშვიდობო დელეგაცია პარიზში. ქართველი სტუდენტები ევროპაში.
28.1.1920 – 12.8.1920
ნ. ჩხეიძე.
10. ე. გუგუშვილის შეხვედრა საფრანგეთის ვაჭრობისა და მრეწველობის წარმომადგენლებთან.
4.2.1920 – 27.9.1920
პროფესორი ე. პიტარი, მ. ნუგენსი, მ. პონორატი, მ. ლოსერი, კ. კანდელაკი, ნ. ჩხეიძე.
11. ამიერკავკასიის რესპუბლიკებისა და რსფსრ-ს შიდა ურთიერთობები.
25.8.1920 – 21.9.1920
ე. გუგუშვილი, ხ. რაკოვსკი, გ. ჩინერიანი, ა. ხატისოვი, მ. უსუბუბეკოვი.
12. ზაქათაღის რეგიონის პრობლემა.
17.10.1920
13. საქართველოს წარმომადგენლობის საქმიანობა პარიზში.
19.11.1920 – 30.1.1924
ა. ჩხენკელი, მარკოზი დე კრევი, ფ. სნოუდენი.
14. მიმოწერა კონგრესმენ ჩანდლერსა და საქართველოს სამშვიდობო დელეგაციას შორის.
6.12.1920 – 3.2.1921
ნ. ჩხეიძე, ჩანდლერი, ე. გუგუშვილი.
15. ოპოზიცია საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიაში.
1920
ნ. ყორღანიანი, ნ. რამიშვილი.
16. საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმოწერა.
3.1.1921 – 13.2.1921
17. დამოუკიდებელი საქართველოს კონსტიტუცია. მოლაპარაკებები რუსეთთან და საბჭოთა აზერბაიჯანთან.
22.2.1921 – 13.12.1924
რ. დმოვსკი, გ. ჩინერიანი, ლ. კარახანი, გრ. ურატაძე.

- კ. საბახტარიშვილი, გ. შეინმანი, დ. კუსეინოვი.
18. როგორ დაიპყრო რსფსრ-მ დამოუკიდებელი საქართველო.
10.3.1921 – 18.3.1922
ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელი, ე. გუმბაქორი, ნ. რაშიშვილი, ნ. ჩხეიძე.
19. რსფსრ-სთან მიმდინარე ომის დროს პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის მიერ მიღებული ტელეგრამები.
17.3.1921
ა. ჩხენკელი, კ. საბახტარიშვილი
20. მდგომარეობა ამიერკავკასიის რესპუბლიკებსა და ყუბანში ბოლშევიკების ბატონობის დროს.
1.6.1921 – 14.11.1921
გ. ჩინერიანი, დ. ტროცკი, ს. ორჯონიკიძე, როშერი, ვ. ჯუღელი, ვ. ლენინი.
21. საქართველოს პოლიტიკური კომისია კონსტანტინოპოლში. საქართველოს სამხედრო ძალები. ინფორმაცია კავკასიაში არსებული მდგომარეობის შესახებ.
1.7.1921 – 21.2.1922
გენერალი გ. კვინიტაძე, გენერალი ა. ზაქარიასიძე, გენერალი ოდიშელიძე, გენერალი ა. ჩხეიძე.
22. რა უნდა გაკეთდეს რუსეთის ბატონობისაგან საქართველოს გასათავისუფლებლად.
7.10.1921
23. სხვადასხვა.
8.10.1921 – 15.6.1951
24. საქართველოს მოსახლეობას შორის ამერიკიდან გამოგზავნილი დახმარების განაწილების საკითხი. ქართველი ებრაელების სტატუსი გერმანელების მიერ საფრანგეთის ოკუპაციის დროს.
2.12.1921 – 15.1.1942
ა. ჩხენკელი, ე. გუმბაქორი, გ. ლეიგი, კ. გვარჯალაძე, დე ბრინონი, საბახტარიშვილი.
25. ნ. ჟორდანიას და პარიზის სოციალ-დემოკრატიული ბიუროს სტატიები პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ.
1921 – 1932
ნ. ჟორდანიას, კ. კაუცკი, დ. შარაშიძე.

26. მიმოწერა პარიზისა და რომის საქართველოს წარმომადგენლობებს შორის.
6.1.1922 – 29.11.1923
ა. ჩხენკელი, გ. მახაბელი, იხმეთ ფაშა, ბ. მუხლიანი.
27. პირადი მიმოწერა ვ. ვოიტინსკისა და დ. შარაშიძეს შორის.
12.3.1922 – 25.7.1922
ნ. ჟორდანიას, ვ. ვოიტინსკი, დ. შარაშიძე, ნ. ხომერიკი, ი. წერეთელი.
28. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მოხსენება ინტერნაციონალის კონგრესისადმი. ბოლშევიკების მიერ თხუთმეტი უმაღლესი რანგის ქართველი ოფიცრის სასამართლო განხილვის გარეშე სიკვდილით დასჯა.
2.10.1922 – 14.8.1924
ნ. ჟორდანიას, გენერალი ვ. წულუკიძე, გენერალი კ. აბხაზი, გენერალი ა. ანდრონიკაშვილი, პოლკოვნიკები: რ. მუსხელიშვილი, გ. ხიმშიაშვილი, დ. ჩრდილელი, ე. გულისაშვილი, ა. მაკავარიანი, ნ. ქარცივაძე, გენერალი ა. გელეგანიშვილი.
29. ქართველ სტუდენტთა მდგომარეობა ევროპის ქვეყნებში.
7.9.1923 – 3.8.1934
30. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის შერეული მიმოწერა.
15.12.1923 – 12.10.1932
ა. ჩხენკელი, ა. ბრიანი, ა. მიღერანი, მ. ლიტვინოვი, ვ. დუმბაძე, ს. მღვიანი.
31. პარიზში საქართველოს წარმომადგენლობის დიპლომატიური მიმოწერა.
2.1.1924 – 16.12.1924
ა. ჩხენკელი, გრაფი მ. ზამთისკი, პრეზიდენტი ა. მიღერანი, ნუღენსი.
32. საქართველოს პოლიტიკური წარმომადგენლების საქმიანობა ევროპაში.
11.9.1924 – 11.5.1937
ნ. ჟორდანიას, პოლ ბონკური, ვ. ლენინი, ედ. დალადიე, კ. კანდელაკი, ა. მალაშე.

Returning of Historical Memory of the Nation

(Documented history and catalogs of Georgian national Archive)

Summary

In February of 1921 N-11 Red Army of Soviet Russia crossed state border of first Georgian Democratic Republic and under command of S. Orjonikidze and S. Kirov approached Tbilisi. Freedom and independence of Georgia was in great danger.

The government of Georgia charged by of N. Jordania decided to avoid slaughter (enough people were killed at Kojory and Tabakhmela) civil war and save the capital from destruction.

The government of independent Georgia decided to emigrate, and then politically regain lost independence of Georgia by involvement of world public opinion, world parliaments, League of Nations and international social-democratic movement.

Thus, the social-democratic government hoped that occupation of Georgia by Bolshevik forces would be estimated by other states as intervention, and restoration of independence would be possible politically.

Georgian politicians were trying to help the country this way, and this is how Ivan Javachishvili the prominent Georgian scientist was trying to save Georgian national culture.

The fact is that at those times in Georgia, and in particular in Tbilisi there were only a few museums (the most prominent of them was Caucasian museum and Gallery of Art) and the main part of Georgian national treasury was kept in the building of Tbilisi University, the rector of which was I. Javachishvili, and a great patron of national treasury Ekvtime Takaishvili worked there as professor. They were close friends, but Ivan Javachishvili was apart from politics and Ekvtime Takaishvili, also famous scientist was very actively involved in it. He became Member of Parliament (at this time Constitutional Assembly), and also as member of national-democratic party, deputy-chair of parliament.

So, in the beginning of February 1921, before Red Army reached

Tbilisi I. Javachishvili called E. Takaishvili and said: "Bolsheviks soon will occupy the capital and then - all Georgia. I am afraid they will rob the country and destroy our national art and church treasury. As far as I know, our government is going to emigrate and I wish you, as deputy chair of parliament to inform speaker Noe Jordania and ask him to take and our national treasury abroad to be saved."

E. Takaishvili fulfilled the request of I. Javachishvili, and, that very day he met N. Jordania and passed him the message of university rector.

N. Jordania appreciated this proposal, but only on conditional that E. Takaishvili would emigrate with the government and protect the treasury abroad.

After great hesitation N. Jordania convinced E. Takaishvili and on the 18-th of March of 1921 our museum and church treasury, accompanied by E. Takaishvili were transported from Batumi to France by Italian ship.

Apart from treasury, State Political Archive of First Democratic Republic (1918-1921) was also transported to France.

Out of this two parts of national treasury, the first - museum and church treasury, was returned to Georgia in 1945 after the victory of the USSR in the World War II, together with its keeper E. Takaishvili; At present it is saved in Georgian museums; as for the second part - State Political Archive of First Democratic Republic was still abroad, which made recreation of true state-political history impossible!

In Paris the archive was managed by committee consisted of members of national government (E. Gegechkori, K. Kandelaki, A. Tchekeli, G. Eradze, N. Tsintsadze, S. Asatiani). Later, under proposal of Noe Jordania and decision of archive committee and library of government of Democratic republic of Georgia, the ex-minister of labor Giorgi Eradze (1882-1971) was nominated head of archive committee and was successfully executing responsible job, for a long time. From the very beginning the secretary of committee was Zakharia Chichua (1876-1952).

On August 1, 1944 the Georgian National Archive was submitted to Paris Institute of East Languages, under the signature of ex-minister of foreign affairs E. Gegechkori and then to National Archive of France.

In January 1953 the Archive of Georgian Government was considerably damaged in the course of strong flood in Paris, when water penetrated

into the cellar of National Archive of France. In this connection the Archive was urgently transported to Leville, where the damaged part of the Archive was primitively dried (unfortunately 20% gone for good), and in 1958 it was again handed to national Archive of France.

In 1959 due to death of several members, the Archive Committee was represented in the following order: G. Eradze (Head), Noe Tsinstadze, Mamia Berishvili, Sosipatre Asatiani, Pavle Sarjveladze, Levan Paghava, Karlo Inasaridze.

On 23 March 1969 due to age Giorgi Eradze retired and Mamia Berishvili was nominated head of committee. Two new members were included into the committee: Valiko Chubinidze, Grigol Lomidze. This happened till division of National Archive of Georgia and the Committee in 1974. A great part of Archive damaged during the flood in Paris needed repair. And now 17 years later our National Archive was rendered assistance from Harvard University!

This initiative belongs to professor of Harvard University, a well known sovietologist Richard Pipes. Prominent representatives of Georgian political emigration Noe Tsintsadze and director Harvard University Library, Douglas Brian assisted him.

In 1974 the damaged part of Georgian National Archive was transported from Paris to Harvard University for repair, where the invited professor G. Nakashidze conducted classification, compiled a catalogue in English, and American specialists cleaned and restored the documents and made their microfilm copies. This all costed 90.000 \$.

For observation of the damaged part of National Archive of Georgia, in Harvard University, the so-called American Committee of Archive was created and consisted of the following persons: V. Khomeriki, (after death of N. Tsintsadze in 1978) G. Zaldastanishvili, I. Gazhonia, M. Berishvili, K. Inasaridze, G. Sharashidze, and R. Pipes. Here one circumstance should be mentioned: the Harvard University received National Archive of Georgia for preservation for the period of 30 years. In case the legal owner of the archive - Georgia would not transport it in due time, after the year 2004, it would become private property of USA. The Parisian part of the Archive was waiting for re-collection with the Harvard part and returning to Georgia for quite a long time.

The basic issue of the agenda was the necessity of return the National Archive to homeland.

Since 1981 we have been striving to return the State Archive of Georgia, to motherland. The prominent representatives of Georgian political emigration, Mamia Berishvili, Karlo Inasaridze, Givi Zaldastanishvili and others assisted me much. The visit of the Chairman of Georgian Parliament, Mr. Zurab Zhvania to France in March, 1996 played an important role in this matter. I was also in the staff of the delegation. In Leville the meeting of members of Georgian parliament and representatives of Georgian emigration took place. During the meeting decision of collaboration in returning the Parisian part of the National Archive was taken. The mutual attempt proved to be successful: on 18 December 1996 the Archive of the Government of first Democratic Georgian Republic was returned to homeland and temporarily placed in the building of Georgian Parliament.

The next task was to bring the Harvard part of the Archive from USA. This task was successfully resolved. In October 1997 we transported the Harvard part of the Archive and re-connected it to the Parisian part.

Thus, the National Treasury of Georgia found its legal owner!
The Georgian Nation brought back its historic memory!

ВОЗВРАЩЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКОЙ ПАМЯТИ НАРОДА

(Документальная история и каталоги Национального Архива)

Резюме

В феврале 1921 года 11-ая Красная Армия Советской России во главе С. Орджоникидзе и С.Кировым пересекла государственную границу первой Демократической Республики Грузии и приблизилась к Тбилиси. Независимости и свободе Грузии угрожала опасность. Столица республики оказалась в бедственном положении.

Правительство Демократической Республики Грузия во главе Н.Жордания решило избежать кровопролития (достаточно было пролитой крови около Коджори, Табахмелы) и разжигания в стране гражданской войны, спасти столицу от разрухи и уничтожения.

Правительство независимой Грузии приняло решение эмигрировать, чтобы позже политическим путём, с привлечением всемирного общественного мнения, парламентов Мира, Лиги Нации и с помощью международного социал-демократического движения, восстановить потерянную независимость Грузии.

И так, социал-демократическое правительство надеялось, что большевитская оккупация Грузии, проведенная советской властью, оцениться другими странами Мира, как интервенция и политическим путём возможно восстановление потерянной независимости Грузии.

Грузинские политические деятели старались таким путём помочь стране. Посмотрим, что предпринимал для спасения национальной культуры корифей грузинской науки Иване Джавахишвили!

Дело в том, что в тогдашней Грузии, и в частности, в Тбилиси, было не так уж много музеев (главным из них были

Кавказский музей и Художественная галерея) и основная часть национального сокровища хранилась в здании Тбилисского университета, ректором которого в то время являлся И. Джавахишвили, а большой заступник музейных сокровищ Эквтиме Такашвили занимал должность профессора университета. Они были близкими друзьями, но Иване Джавахишвили стоял в стороне от политики, а Эквтиме Такашвили, такой же крупный учёный, включился в политику и вёл активную политическую деятельность. Стал членом парламента (тогдашнее Учредительное Собрание), причём, как член национал-демократической партии по партийной квоте – заместителем председателя парламента.

И вот, в первых числах февраля 1921 года, еще до того, как 11-ая Красная Армия подошла к Тбилиси для разорения, И. Джавахишвили вызвал к себе Э. Такашвили и сказал: "Большевики не сегодня, завтра займут столицу, а затем и всю Грузию. Я боюсь, что они уничтожат наши музейные и церковные сокровища, будут грабить страну. Насколько я знаю, правительство Грузии должно эмигрировать. Хочу, чтобы Вы, как Заместитель председателя парламента, довели до сведения Председателя правительства Н. Жордания, чтобы они для временного хранения и спасения за границу взяли с собой наши музейные и церковно-монастырские сокровища."

Э. Такашвили выполнил просьбу И. Джавахишвили и в тот же день встретился с Н. Жордания и передал послание ректора.

Н. Жордания согласился с предложением И. Джавахишвили, но с одним условием – Э. Такашвили должен был уехать в эмиграцию вместе с правительством и взять на себя охрану национального достояния.

Действительно, после долгих колебаний, Э. Такашвили уступил просьбе Н. Жордания и 18 марта 1921 года наши музейные и церковные сокровища были вывезены из Батуми на итальянском корабле во Францию в сопровождении Э. Такашвили.

Вместе с музейными сокровищами, из-за опасности уничтожения со стороны большевиков, за границу отправили также государственный политический архив первой Демократической Республики Грузия (1918-1921), который также был вывезен во Францию для хранения.

Из этих двух национальных сокровищ, первый—музейно-церковный в 1945 году после победы Советского Союза во второй мировой войне, был возвращён в Грузию вместе со своим верным хранителем Э.Такаишвили и по сей день хранится в государственных музеях Грузии; что касается второго—государственно-политического архива правительства первой Демократической Республики Грузия, он оставался пока еще за границей. Без него невозможно было создать верную государственно-политическую историю Грузии XX века.

Вывезенным в Париж архивом независимой Грузии управляла комиссия, состоявшаяся из членов нашего Национального Правительства (Е. Гегечкори, К. Канделаки, А. Чхенкели, Г. Эрадзе, Н. Цинцадзе, С. Асатиани). Впоследствии, по предложению Н. Жордания и постановлением комиссии архива и книгохранилища правительства Демократической Республики Грузии, бывший Министр труда Георгий Эрадзе (1882-1971) был назначен председателем архивной комиссии и десятилетиями успешно исполнял эту весьма ответственную обязанность. Секретарём комиссии с самого начала был Захария Чичуа (1876-1952).

1-го августа 1944 года, с скреплённой подписью бывшего Министра иностранных дел Евгения Гегечкори, грузинский Национальный Архив был сдан в Парижский институт живых восточных языков, а потом — в Национальный Архив Франции.

В январе 1953 года, архив правительства Грузии был сильно повреждён во время большого наводнения в Париже, когда вода попала в подвалы Национального Архива Франции. Поэтому, архив срочно перевезли в Левиль, где повреждённую часть примитивным образом высушили по листочкам (к

сожалению 20% уничтожена навсегда), а в 1958 году он опять был сдан в Национальный Архив Франции для хранения .

С 1959 года в связи с кончиной нескольких давних видных членов, архивная комиссия была представлена в следующем новом составе: Георгий Эрадзе (председатель), Ноэ Цинцадзе, Сосипатре Асатиани, Мамия Беришвили, Павле Сарджвеладзе, Леван Пагава, Карло Инасаридзе. 23 марта 1969 года из-за преклонного возраста Георгий Эрадзе ушёл с поста председателя комиссии и на его месте был избран Мамия Беришвили. В комиссию включили двух новых членов: Валико Чубинидзе и Григола Ломидзе.

Так продолжалось до 1974 года: до разделения Национального Архива Грузии и его комиссии. Большая часть архива повреждённая во время наводнения в Париже нуждалась в реставраций.

И вот, почти с 17-летним опозданием, нашему Национальному Архиву протянул руку помощи известный в мире Гарвардский университет!

Инициатором этого начинания был профессор Гарвардского университета, известный в мире историк-советолог Ричард Паипс. Бок-о-бок с ним были видный деятель грузинской политической эмиграции Ноэ Цинцадзе и директор библиотеки Гарвардского университета Дуглас Браиан.

В 1974 году повреждённая часть Национального Архива Грузии для реставрации была перенесена с Парижа в Гарвардский университет, где приглашённый профессор Г.Накашидзе провёл классификацию, составил каталог на английском языке, а американские специалисты очистили и восстановили все документы, после чего сняли их на микрофильмы. Всё это обошлось в 90 000 американских долларов.

Для наблюдения за привезённой в Гарвард повреждённой частью Национального Архива Грузии создавалась т.н. американская комиссия архива, в состав которой вошли: В. Хомерики (после кончины в 1978 году Н. Цинцадзе), Г. Залдастан-

ишвили, И. Гажония, М. Беришвили, К. Инасаридзе, Г. Шарашидзе и Р. Паипс.

Здесь особо надо отметить одно обстоятельство: Гарвардский университет принял на хранение Национальный Архив Грузии сроком на 30 лет. В том случае, если в течение этого срока законный владелец архива—Грузия не вывезла бы его, то после 2004 года он становился собственностью США. Парижская часть же архива давно ждала воссоединения с гарвардской частью и возвращения на Родину.

В повестке дня встал вопрос о необходимости возвращения на Родину Национального Архива.

С 1981 года мы направили все свои усилия на возвращение Государственного Архива Грузии на Родину. Большую помощь в этом деле мне оказывали видные представители грузинской политической эмиграции: Мамия Беришвили, Карло Инасаридзе, Гиви Залдастанишвили и др.

Решительную роль сыграл визит Председателя Парламента Грузии г-на Зураба Жвания во Францию в марте 1996 года. В составе делегации был и я. В Левиле прошла встреча между парламентариями Грузии и представителями грузинской диаспоры. На встрече было принято решение сотрудничать в вопросе возвращения парижской части Национального Архива на Родину.

Совместные усилия увенчались успехом: 18 декабря 1996 года Архив правительства первой Демократической Республики Грузии был возвращён на Родину и временно помещён в здании Парламента Грузии.

Следующей задачей было возвращение гарвардской части архива из США. И эта проблема была решена успешно. В октябре 1997 года мы привезли в Грузию гарвардскую часть Архива и присоединили с парижской частью.

Таким образом завершилась вековая одиссея национального сокровища Грузии!

Грузинскому народу возвращена его историческая память!

შ ი ნ ა ა რ ს ი

თავი I

ილია ჭავჭავაძის არქივის ნაკვალევზე 6-15

თავი II

როგორ დავეუკავშირდი ქართულ ემიგრაციას ინგლისში 16-25

თავი III

როგორ და რატომ მოხვდა ეროვნული საგანძური სახლვარგარეთ.. 26-60

თავი IV

ეროვნული არქივი პარიზში და მისი ბედი 61-88

თავი V

ეროვნული არქივი პარვარდში 89-132

თავი VI

როგორ დავეუკავშირდი ქართულ ემიგრაციას საფრანგეთში 133-144

თავი VII

ლევინის ქართული მამული და მისი ისტორია 145-194

თავი VIII

ეროვნული არქივის პარიზიდან სამშობლოში დაბრუნება 195-212

თავი IX

როგორ ჩამოვიტანე ვიქტორ ნოსაძის არქივი 213-227

თავი X

ეროვნული არქივის დაბრუნება პარვარდიდან 228-288

დანართი:

თავი XI

როგორ ჩამოვიტანე გრიგოლ რობაქიძისა და სხვა ქართველ მოღვაწეთა არქივები 289-354

კატალოგები:

საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) მთავრობის არქივი, I (პარიზული ნაწილი) 355-412

საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) მთავრობის არქივი, II (პარვარდული ნაწილი) 613-822

Returning of Historical Memory of the Nation (summary) 822-826

Возвращение исторической памяти народа (резюме) 827-831